ESTÉLYI RUHÁK
1941 FARSANGJÁN

Az új esztendő legelején vagyunk még, ám a tél derekán. A színházi premierek gyors ütemben követik egymást. A koncertek és opera-estek hirdetésein híres vendégszereplők nevei édesgetik a járókelőt az előadáshoz. A délutáni teákat és az utcai-ruhás vacsorákat estélyek váltják fel. A máskor gondtalan ifjú leányka feje pedig már most fő a barátnői megbeszéléseken: kiket hívjon meg a néhány hét mulva esedékes házibálra?

Milyen az estélyi divat?!

A felelet: Az idei szezon *főleg a koktél-ruhákat favorizálja, de a szephátú asszonyok erősen dekoltált toalettet is viselhetnek.*

Az erős dekoltázsú estélyi ruhákhoz ezután vagy csipkekendő vagy a ruha anyagából készült boleró való.

Ezekkel a többnyire hosszúujjú kabátkákkal a kivágott ruhák is zárt, szolid koncert-, illetve koktélruhákká lesznek.

Az 1941-es szezon estélyi ruháinak jellegzetességei: *a nagy zseb, a kazak, a gyöngy, a flitter és a sok arany.*

Szabásban itt is a denevér-ujj és a szűk szoknya a vonal.

Rajzunkon két zárt és két merészen kivágott ruhát mutatunk be:

1. Sötétszürke selyem-jersey kivágott ruha, arany zsinórozással.

2. Mélyvörösszínű crepp-satin, a mellett felén, flitter-szövetből készült egybeszabott felsőrésszel és ujakkal.

3. Fekete romain ruha hólozva. Meiltől: gyöngy-kazak.

4. Szintén fekete ruha, muszlinbársonyból. Ezüst és vörös virágok. Vállpánt helyett platina-lánc tartja a redőt nyakba. Fekete, hosszúszárú antilop kesztyű.

F. M.

A Színművészeti Kamarát okolja
a szegedi polgármester a színház hanyatlása miatt

Szeged, január 15.

(Az Esti Kurir tudósítójának telefonjelentése.) A város törvényhatósági bizottsága foglalkozott *Kardoss Géza* színigazgató szerződésének *további négy évre való meghosszabbításával és a szubvenció felemelésével.* Dr. *Pálfy* György kulturtanácsnok ismertette azokat az okokat, amelyek miatt *Kardoss Géza* szerződésének meghosszabbítását és a szubvenció felemelését kéri. Rámutatott arra, hogy manapság olyan előadások is vannak, amelyeken

a napi bevétel 8 pengő, a napi 530 pengős kiadással szemben.

Pálfy József polgármester a szubvenció felemelését és a szerződés meghosszabbítását *javasolta* a közgyűlésnek.

Több felszólaló kifogásolta a színház műsorpolitikáját. Dettre János felszólalásában szóvá tette, hogy

klasszikusok és nemzetnevelő darabok nem kapnak helyet a szegedi színpadon, hanem könnyű operetteket játsznak,

amelyekről nem merné azt állítani, hogy a Kardoss által hirdetett keresztény és nemzeti irányú művészetnek megfelelnek.

Pálfy polgármester válaszolt a felszólalásra és a többi között a következőket mondotta:

— Tény, hogy a szegedi színház nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

Ennek nagyrészt a Színművészeti Kamara az oka, amely műsorpolitika tekintetében befolyást gyakorol a színház igazgatójára, *egyik-másik színdarab előadása vagy elhagyása tekintetében.* Ezt a helyzetet rendkívül *súlyosnak tartom,* főleg azért, mert *Szegednek önálló színháza van, amelynek mindenképpen*

meg kellene szabadulnia a Színművészeti Kamara ilyen irányú hatásától.

A közgyűlés a polgármester felszólalása után *meghosszabbította Kardoss Géza szerződését és 5000 pengővel felemelte a szubvenciót.*

— Miről lesz szó a biztosítási napon? Minél fejlettebb egy ország gazdasága, ipara és kereskedelme, annál nagyobb szerephez jut a kárbiztosítás; minél kulturáltabb egy ország népe, annál nagyobb kereslet nyilvánul meg az életbiztosítás intézménye iránt. Virágzó gazdasági élete és magas kultúrája mellett a nyugati és középeurópai államok közül Magyarországon a biztosítás nem terjedt el jelentőségének megfelelő mértékben. A biztosítási ismeretek terjesztése és a biztosítás intézményének népszerűsítése a gazdasági, ipari és kereskedelmi élet nagyarányú fejlődésének alaptétele. Erre való tekintettel határozták el a biztosító intézetek *egy «Biztosítási Nap»* rendezését, amelyen az eddigi keretet meghaladó mértékben mutatnak rá a nagyközönség előtt a biztosítás jelentőségére és igénybevételének módozataira.

IPARFELÜGYELŐI KINEVEZÉSEK

Az iparügyi miniszter rendeletileg a csíkszeredai iparfelügyelői kerület vezetésével dr. *Gaál* Imre iparfelügyelőt, a kassai iparfelügyelői kerület vezetésével *Horváth* László ipari főfelügyelőt, a kolozsvári iparfelügyelői kerület vezetésével *Farkas* József ipari főfelügyelőt, a marosvásárhelyi iparfelügyelői kerület vezetésével dr. *Nováky* Jenő ipari segédfelügyelőt, a máramarossziget kerület vezetésével *Tőkés* Barna ipari felügyelőt, a pécsi kerület vezetésével *Brenner* József ipari főfelügyelőt, a szatmárnémeti kerület vezetésével *Kiss* Ödön ipari főfelügyelőt és az ungvári iparfelügyelői kerület vezetésével *Hanzély* Vilmos ipari főfelügyelőt bízta meg.

A magyar képírók a Nemzeti Szalónban

Tizedik éve él és dolgozik együtt néhány festő, akik a *Magyar képírók* cím alatt festőművészetünkben a *magyar* jelzőre akarják helyezni a súlyt. Sok és jelentős igyekezet igazolja, hogy a cél elérésére erő és tehetség is van a kis társaságban, s a megértő figyelő előtt az is elég, ha minden alkalommal találkozik egy-egy határozottan célbatörő igyekezettel. Ezúttal is, mint minden előző alkalommal, *Boromissza* Tibor festő ~~és *Boda Gábor* szobrász~~ hozta szobrász az a két művész, akik kötelességként viselik a feladat teljesítését, de kívülök még mások is felsorakoznak az élvonalra. *Boromissza* az alföld szerelmese, a nagy magyar róna délibábos, színes ragyogásának költészetét adja teljes művészettel. *Boda Gábor* szobrász ősi, merész darabosságú, turáni idomokat alkalmazó pompás szoborkompozíciói szimbolikusan is kifejezik nemzeti művészsajátosságunkat. *Imreh* Zsigmond csudás magyar tájlátása méltán kér helyet az első sorban. ~~*Számfy László*~~ a vízfestmény a főereje. *Bathó Lajos* bravúrosan kezeli az aquarell technikát, *Büky* Béla komponáló ereje a dekoratív hatásokat keresi. Vízfestményei kitűnőek. *Fáy* Aladár állatrajzai remekek. *Futásfalvi Márton* Piroska férfias erejű művész. *Hanvai Szabó* Miklós a dekoratív festőiségben tud jeleset alkotni. ~~*Nagy Gyula*~~ akvarell mesterek. *Littkey* György vízfestményeiben fölcsillan a magyar tái. *Muhoray* Mihály néhol a primitívséggel, néhol a kiérett technikával arat elismerést. *Nagybányai Nagy* Zoltán erős impresszív hatásokat tud megszólaltatni. *K. Nagy* Sándor remek grafikus. *Nagy* Nándor grafikai tudása imponáló. *Németh* Béla kissé zsúfolt, de mondanivalóiban is gazdag. *Papp Kékenyesnéné* franciás könnyedségű. *Szalay* Lajos technikai tökéletességű grafikus. Jó anyag *Kerény* Jenő terrakottáiban és mulatságosan eredeti *Mészáros* Dezső gölöncsérmunkája. *(b. m.)*

Este 23 szem ARTIN reggeli normális ürülés
Enyhe, biztos hashajtó
2 szem 12 fill., 12 szem 51 fill., 20 szem 90 fill., 60 szem 250

MARK TWAIN ÉS A KÖLTÖZKÖDÉS

Mark Twainről, a híres íróról szól az anekdóta, hogy mint szegény fiatal ujságíró gyakran szivarosdobozzal járt San Francisco utcáin. Egyszer egy hölgy szemrehányást tett neki a túlzott dohányzás miatt, mire *Mark Twain* így felelt: »Én egyáltalán nem dohányzom, hanem költözködöm...« A kis történetet egy doktorkisasszony meséli angolul, folyékonyan és hibátlanul, noha csak másfél hónapja tanul. Az anekdótával kapcsolatban a kezdőtanfolyam hallgatói megbeszélik *Mark Twain* irodalmi munkásságát, beszélgetnek egyes műveinek tartalmáról. Az egyik középfokú tanfolyamon színházról, filmekről társalognak angolul, a haladók óráin is komoly irodalmi, művészeti kérdések kerülnek szóba. A tanár kijavítja a hibákat, rámutat a helyes mondatszerkesztés és a jó kiejtés szabályaira, majd komoly regényt olvastat tanítványaival. Így tanulnak angolul a *Modern English College* Andrássy-út 43. szám alatti tanfolyamainak hallgatói.

A MÉLEG SZOBÁBAN TARTHATÓ NÖVÉNYEKRŐL tart előadást csütörtökön délután 5 órakor **Füredy Jenő** a Virágkedvelők egyesületében.

FEBRUÁR 1-ÉN LESZ
A BUDAPEST-BÁL

A külföldi nagyvárosok mintájára az idén farsangkor először Budapest is megrendezi reprezentáns nagy báliát, a „Budapest-Bál"-t. A bál társadalmi megszervezését és rendezését a fővárosi tisztviselők sportegyesülete, a „Budapest" Sport Egyesület vállalta, azzal, hogy a bál tiszta jövedelmét a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap javára ajánlják fel. A „Budapest-Bál" a főváros egyik legnagyobb eseményének ígérkezik és hivatva lesz pótolni az elmaradt operabált. A rendezőség művészi színvonalú, nagyszabású műsort állit össze a február 1-én a Pesti Vigadóban megtartandó bál sikerének érdekében. A bál védnökségét egyébként közéletünk több vezetője vállalta el.

A SZÓDAVÍZ ÉS A „FRÖCCS"
— közszükségleti cikk

A nyiregyházi törvényszék mint uzsorabíróság tizenkét mátészalkai vendéglőst árdrágító visszaélés vétségével vádolta, mert

a szódavíz literjéért 40 fillért, a félliteres üvegekért pedig 20 fillért követeltek.

A megtartott főtárgyalás után az uzsorabíróság valamennyi vádlottat felmentette az árdrágítás vádja alól azzal a jogi indokolással, hogy a szódavíz nem közszükségleti cikk, nem is gyógyvíz, mert a ~~kihallgatott~~ orvosszakértő is olyan véleményt adott, hogy a szódavíz az emberi szervezet felépítésében és fenntartásában semmi szerepet nem visz, annak ilyen jelentősége nincsen.

A vádhatóság semmisségi panasza folytán a királyi Kúria dr. *Szolnok*-tanácsa előtt a koronaügyészhelyettes kifejtette, hogy az uzsorabíróság tévedett, amikor kimondta, hogy a szódavíz nem közszükségleti cikk, mert ezt a jelleget nemcsak abból kell megállapítani, hogy magábanvéve hasznos-e a szódavíz, hanem abból a tényből, hogy *általános kereslet tárgya-e.* A bort is közszükségleti cikknek mondta ki már a Kúria, ennélfogva

közszükségleti cikk a fröccs is, amelyet szódavízzel készítenek.

A királyi Kúria magáévá tette a koronaügyészhelyettes álláspontját; kimondta, hogy *a szódavíz közszükségleti cikk, azonban ennek ellenére is jóváhagyta* az uzsorabíróság felmentő ítéletét, még pedig azért, mert a *vádlottak által követelt ár nem lépte túl azt a határt, amely indokolná az árdrágítás megállapítását.*

ELTÁVOLÍTJÁK
a szabálytalan és feltűnő orvosi névtáblákat

A pestmegyei Orvosi Kamarához panaszok érkeztek amiatt, hogy a megye városaiban és községeiben

egyes orvosok szabálytalan névtáblákat függesztenek ki házaikra.

Különösen a fogorvosok ellen merült fel panasz, mert nem egy helyen

méteres cégtáblákat függesztettek ki,

mások nem elégednek meg egy névtáblával, hanem a ház és a kapubejárat különböző részein szokatlan nagyságú táblák kiakasztásával igyekeznek feltűnővé tenni jelenlétüket.

A Kamara választmánya most

elrendelte e szabálytalan névtáblák és reklámtáblák eltávolítását.

A Kamara hivatalos lapjában közzé is tették azoknak az orvosoknak a nevét, akik ellen ilyen szempontból kifogás merült fel.

De revizió alá veszik a pestmegyei orvosok névtábláit abból a szempontból is,

nem tartalmaznak-e megtévesztésre alkalmas címeket,

szakképesítés nélkül erre utaló megjegyzéseket. A jövőben legfeljebb 30-szor 40 centiméter nagyságú névtáblákat szabad a házon kifüggeszteni.

A szabálytalan feliratok szempontjából megvizsgálják az orvosok által használt vénypapirokat is, mert ezek miatt is sok észrevétel hangzott el.

Díjemelést kérnek
a parcellázó mérnökök

A *Budapesti Mérnöki Kamara* a parcellázási munkákkal megbízott birtokrendező mérnökök képviseletében *memorandumot intézett a Földbirtokrendezés Pénzügyi Lebonyolítására Alakult Szövetkezethez* a mérnökök díjazásának emelése érdekében.

Az emlékirat rámutat arra, hogy a napszámbérek, fuvardíjak, anyagárak és egyéb rezsitételek oly nagy mértékben emelkedtek, hogy

a már folyamatban levő birtokrendező mérnöki munkák a szerződésben megállapított egységárak mellett nem folytathatók.

A mai helyzet a parcellázó mérnökök *anyagi romlását idézi elő* és odavezet, hogy orvoslás nélkül

erről a munkaterületről egyenesen elriassza a mérnököket

és ezzel a parcellázásnak a hazai gazdasági élet fejlesztésére szolgáló jelentékeny eszközét meddőségre kárhoztatja.

A beadványhoz csatolt kimutatás szerint

a felsorolt költségek 55 százalékkal növekedtek az utóbbi időben.

Kérik ennélfogva, hogy *a parcellázási munkák díjazását megfelelően emeljék fel,* az eddig előállott *többkiadást térítsék meg.*

Gyakorlati kézikönyv a zsidótörvényről

Értelmiségi alkalmazottat tartó munkaadónak törvényszabta kötelessége az 1940 július 1-től 1940 december 31-ig terjedő félévről állapotkimutatást adni az Értelmiségi Kormánybiztossághoz. Az egyensúlytörvény különféle kötelezettségeket ró a munkaadókra, elsősorban azt a kötelezettséget, hogy a rendelkezéseknek megfelelően úgy személyi, mint illetményi arányosítást hajtsanak végre.

A törvény megjelenését követőleg sok baj volt, mert az érdekeltek nem értették meg a törvényt és tévesen értelmezték a végrehajtási utasítást. Szükség volt tehát egy olyan kézikönyvre, amely a törvényt és a végrehajtási utasítást iránymutatóan tartalmazza és felöleli mindazokat a kérdéseket, amelyeket a zsidótörvény kapcsán mindenkinek tudnia kell.

Ezt az egységes gyakorlatot tartalmazza az a kézikönyv, amelyet *dr. Németh Béla rendőrfőtanácsos, vitéz dr. Kincsesy Endre rendőrkapitány* és *Kófalusi* István rendőrfogalmazó szerkesztett és állított össze. A kézikönyv a törvény és a végrehajtási rendeleten kívül a kialakult bírói gyakorlatot tartalmazza.

Ez a mindenki számára nélkülözhetetlen kézikönyv megrendelhető a könyv kiadóhivatalában (V., Kresz Géza-utca 6.)

Radocsay László igazságügyminiszter Berlinbe utazik

Laky Dezső közellátási miniszter ma reggel Kacsóh Bálint államtitkár kíséretében Győrbe utazott, ahol a mult vasárnapi kaposvári útja miatt elhalasztott beszédét mondja el. Laky Dezső miniszter vasárnap Szombathelyre utazik és ott is beszédet mond. Egyébként a MÉP folytatja vasárnap megkezdett propagandáját. Vasárnap az ország több városában pártvezetőségi ülést tartanak, amely alkalommal miniszterek és vezető képviselők beszédeket mondanak.

Radocsay László igazságügyminiszter értesülésünk szerint e hó 25-én néhánynapos tartózkodásra Berlinbe utazik, hogy viszonozza Frank német igazságügyminiszter magyarországi látogatását. Az igazságügyminiszter utazását felhasználja arra is, hogy meglátogassa a német igazságügyi intézményeket.

Izgalmas jelenetek

Mátyássyné és férje között a nagyszabású csalási bűnper mai tárgyalásán

Mátyássy Zoltán tagadja, hogy tudott volna felesége üzelmeiről

A szegedi büntetőtörvényszék *Bókay-tanácsa* ma folytatta a budapesti büntetőtörvényszék épületében *Mátyássy* Zoltánné nagyszabású csalási bűnperének tárgyalását. Két napon keresztül a bíróság *Mátyássy* Zoltánnét hallgatta ki, aki minduntalan azt hangoztatta, hogy *eljárása jóhiszemű volt és igérte, hogy mindenkit kártalanítani fog.*

A mai napon a bíróság

az asszony férjét, Mátyássy Zoltánt hallgatta meg.

Mindenekelőtt ismertették előtte a vádat, amelyet az ügyészség ellene emelt: *hogy résztvett felesége üzelmeiben, tudott könnyelmű vásárlásairól és a felvett kölcsönöket vele megosztotta és ezzel fedezték költséges életmódjukat.*

A bíróság előtt

Kijelentette, hogy *felesége soha semmit nem közölt vele és csak a rendőrségen ismerte meg felesége bűncselekményeit.*

— *Ön a vádirat szerint és felesége vallomásával is megerősítve,*

tudott arról, hogy felesége óvadékos alkalmazottakat vett fel, akiket nem foglalkoztatott. a pénzüket pedig elköltötték,

— állapította meg az elnök.

— *Soha alkalmazottaimtól nem kértem óvadékot,* — védekezett *Mátyássy* Zoltán — *és azt sem tudtam, hogy feleségem pénzt vett fel tőlük.* Ellenkezőleg, én adtam pénzt neki, amelyet tudomásom szerint *panzió-vállalkozásába* fektetett be

— Azt vallotta a felesége, hogy *Polgár* Lipótot sofőrnek alkalmazták és *az óvadékot ön vette fel.*

— *Ez nem igaz, semmiről nem tudtam.*

— *Nos, Mátyássyné, mit szól ehhez?* — fordult az elnök az asszony felé.

— Erre az esetre *nem emlékszem pontosan.* Most már

nem állíthatom teljes bizonysággal, hogy férjem ismerte-e a Polgár-ügyet.

Sorba vette ezután a bíróság mindazokat az alkalmazottakat, akiket *Mátyássyné óvadékkal megkárosított, Mátyássy* Zoltán azonban most ismételten kijelentette: *nem tudta, felesége mit csinált a pénzzel és egyáltalában vett-e fel óvadékot.* A bíróság *szembesítette* a két vádlottat, ez azonban eredménytelen volt s mindkettő megmaradt vallomása mellett.

— *Van itt egy 600 pengős arany cigarettatárca is, amelyet Mátyássyné az ön tudtával és beleegyezésével vásárolt.*

— *Nem tudtam erről sem* — jelentette ki *Mátyássy* Zoltán.

A következő vádpont szerint *Mátyássy* Zoltánné férje beleegyezésével

130 métermázsa tüzifát vásárolt 1500 pengő értékben.

— *Tudtam arról, hogy a feleségem fát rendelt,* — vallotta *Mátyássy, — de hogy ennyit... Semmiesetre sem adtam volna megbízást ilyen mennyiségű fa rendeléséhez.*

Ezután kijelentette még, hogy nem tudott arról sem, hogy

felesége egy macskabundát, két ezüstrókát, három ezüstróka boát, négy nercet és négy darab újabb ezüstróka prémet vásárolt és a nemzetközi vásáron négy darab rekamiét vett meg.

— *Férjem mindezekről tudott, beszámoltam róla,* — jelentette ki *Mátyássyné.* — A rekamiék fent voltak a lakásunkon, úgyhogy *alig tudtunk mozogni tőlük,* mert a lakásban összesen *hét rekamié* volt.

— *Ez nem igaz!* — mondotta *Mátyássy.* — Én csak három rekamiéról tudok.

Nem akart tudni *Mátyássy* felesége többi vásárlásairól sem, még kevésbé a kölcsönéiről, amelyeket ismerőseitől és barátaitól vett fel.

— A kölcsönkérő leveleket férjem diktálta

— jelentette ki határozott hangon Mátyássyné —, ő is küldte el, hiszen én nem is tudtam barátainak a címét.

— Ez ismét nem igaz! — vallotta felindultan Mátyássy Zoltán —, soha nem volt szükségem kölcsönökre és ha mégis felvettem ilyent, azt meg is adtam.

Az asszony azonban makacsul megmaradt vallomása mellett és hangoztatta, hogy az ő kölcsönügyeiről férje is tudott.

TIZENHAT MÉTER MAGAS EMLÉKMŰVET emel Székesfehérvár városa néhai püspöke, Prohászka Ottokár emlékére. Az emlékművet a Prohászka-park északi sarkán állítják fel, ahol a püspök valaha sokat elmélkedett, a fák alatt sétálva. Az emlékoszlop aljába beillesztik Prohászka dombormüvü arcképét.

— A «Ferenc József» keserűvíz régóta kitűnően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható, természetes hashajtó, amely számos betegségnél az edésztést javítja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát!

Dr. Bodonyi József ügyvéd, Bodonyi Károly (Rechovot) és Bodonyi Károlyné szül. Pogány Éva leírhatatlan fájdalommal, megrendülten, összetörten adják tudtul barátaiknak, hogy imádott Édes Anyuskájuk, az önfeláldozó anyai szeretet tündöklő Mintaképe,

özv. Bodonyi Mórné

szül. Heisler Ilonka

életének 58-ik, hánatos özvegységének 8-ik évében f. hó, 14-én hirtelenül, váratlanul elhúnyt.

F. hó 16-án, csütörtökön déli 1 órakor temetjük a rákoskeresztúri izr. temetőből halhatatlan emlékű Atyánk mellé.

Gyászolják: Gróf Lajosné sz. Heisler Berta, Stein Sándorné sz. Heisler Amália, Heisler László testvérei, sógorai, sógornői és a kiterjedt rokonság. Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Rendezik a túlzsúfolt textilpiacot

Naponta 20-30 új textilnagykereskedői igazolványt kérnek

A *textilfront* eseményei a hét eleje óta egyre szélesebb köröket foglalkoztatnak. Hétfőn szólította fel ugyanis az *Áruellátási Bizottság* a fővárosi és vidéki textilnagykereskedőket, hogy *nevüket és telephelyüket jelentsék be,* ebből pedig általában

arra következtettek, hogy az 1500—1600-ra növekedett textilnagykereskedői iparigazolványok revíziója, illetve a textilpiac rendezése következik.

A rendezés módjáról rengeteg kombináció és az újonnan alakult *textilnagykereskedő cégek áruigényléseiről* a legkülönbözőbb adatok vannak forgalomban.

Éppen ezért az *Esti Kurir* munkatársa a legilletékesebb körökhöz fordult, hogy *megbízható képet kapjon a textilfront pillanatnyi helyzetéről és várható eseményeiről.*

Minden sarkon egy új textilbolt

A *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarában Volczer* Károly dr. és *Makay* Miklós dr. kamarai titkárok vezetésével működő

Áruellátási Bizottságnál

ezidőszerint még semmi közelebbit sem tudnak a textilnagykereskedői iparigazolványoknak állítólag három évre visszamenőleg tervezett revíziójáról.

— Abból, hogy a textilnagykereskedőket adatok beszolgáltatására szólították fel — mondották nekünk —, *nem lehet messzebbmenő következtetéseket levonni,* mert csak a neveket és az üzletek címét kérték be.

Pontos, áttekinthető névsort kell ugyanis összeállítani az iparigazolvánnyal rendelkező textilnagykereskedőkről, mert annak ellenére, hogy a textilnagykereskedés túlzsúfoltsága miatt, kezd nem rentábilis üzlet lenni, csupán a fővárosban húszan-harmincan kérnek textilnagykereskedői igazolványt — naponta..

A nagyközönség megbízhatóbb statisztikai adatok nélkül is megállapíthatja, mennyien tódulnak erre a szakmára, hiszen a Vilmos császár-út lipótvárosi és terézvárosi oldalán, a Lipótvárosban és a Madách-tér egész körzetében a megüresedett üzlethelyiségekben és az új bérpalotákban úgyszólván csupa új textilnagykereskedő-cég működik.

Az OMKE

értesülése úgy szól, hogy az Áruellátási Bizottsághoz beérkező adatok alapján történik meg mindazoknak a textilnagykereskedői iparigazolványoknak az álvizsgálása, amelyeket 1938 január 1 óta adtak ki. Az érdemeseket, mint az egyesület ezt hivatalos lapjában is közli, elsősorban az Önellátási Alapból alakult cégeket meghagynák nagykereskedői foglalkozásukban, de

számukat bizonyos határig limitálnák, a többieknek pedig lehetővé tennék, hogy rátermettségüket és munkakészségüket mint textilkiskereskedők bizonyítsák be.

Alaptalanul senkitől sem vennék el foglalkozását, de a rendezés elkerülhetetlen, mert

elsősorban a gyáripar sürgeti annak a lehetetlen helyzetnek a megszüntetését, amely a textilnagykereskedelemben mutatkozik.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok

Nagykereskedői Országos Szövetségében tömörültek a régi, *megalapozott textilnagykereskedők,* de az új iparigazolványosok közül is sok tekintélyes textil-cég főnöke van itt. Azoknak a textilnagykereskedőknek tehát, akik a szövetséghez tartoznak, *nincs mit tartaniok egy olyan iparigazolványrevíziótól, amelyet a megbízhatóság, jogosultság vagy a tőkeerő elbírálása szempontjából rendelnének el.*

A Baross Szövetség rostál

A legközvetlenebbül érdekelt *textilnagykereskedők tájékoztatója szerint*

különösen két érdekképviselet fejt ki nagy buzgalmat, hogy a revíziós kérdéssel kapcsolatban az illetékesek elé különböző javaslatokat terjesszen.

Az egyik a

Baross Szövetség

Óriási a tülekedés az *új textilnagykereskedők között,* hogy jelölje őket a *Baross Szövetség,* de az érdekeltek úgy tudják, hogy a *Szövetség álláspontja szerint az 1500—1600 textilnagykereskedő közül csak kis számmal jelölhetők textilnagykereskedők,* akik a *Baross Szövetség* nagykereskedői listájára kerülhetnek.

A másik érdekképviselet, amely tulajdonképpen a *Baross Szövetség* elzárkózása folytán alakult meg és amely természetesen *nagyobb számmal kíván résztvenni a textilnagykereskedői forgalomban,* mint a *Baross Szövetség* tervezi,

„Az 1940-ben alakult textilnagykereskedők csoportosulása".

Ez is igen sok új *textilnagykereskedő céget foglal magában* és arra törekszik, hogy ha a textilnagykereskedők létszámának *hatszorosra való emelkedése miatt csakugyan szükségessé válnék a kiválogatás,*

azok kerüljenek a nagykereskedői listára, akik eddigi működésükkel nemcsak a textilszakmára való rátermettségüket igazolták be, hanem alkalmas üzlethelyiséggel, a nagykereskedői forgalom lebonyolításához megfelelő tőkével is rendelkeznek.

Azokat a hireket, amelyek szerint *csak 120 textilnagykereskedő cég maradhatna meg,* illetve csak ennyien kerülnének a nagykereskedői listára, — *a textilpiacon egyelőre a legnagyobb fentartással fogadják.* Bizonyosra veszik ugyanis, hogy

a gyáraknak is döntő szavuk lesz az egyes cégek elbírálásánál,

mert a gyárak tudják legjobban, melyek azok a textilnagykereskedői cégek, amelyekben megbízhatnak és amelyek már eddig is bebizonyították, hogy a textilárukat minden tekintetben megfelelő módon tudják a gyártástól a fogyasztásig juttatni.

Ilyen körülmények között azok a textilnagykereskedők, akik úgy érzik, hogy *megfeleltek a közérdek ilyen irányú követelményeinek,*

nyugodtan várják a fejleményeket,

de föltétlenül szükségesnek tartanák, hogy amíg nem történik meg a textilpiac végleges rendezése, *szüneteltessék az új textilnagykereskedői iparigazolványok kiadását,* mert *a textiltermelés és a textiligénylés összhangzásba hozatala ma fontosabb, mint valaha.*

Rácz Géza

Meghalt gróf Pejachevich Tódorné

Özvegy Veröczei *gróf Pejachevich Tódorné 80 éves korában a jugoszláviai Nasicon e hó 14-én elhunyt. Az elhunytban nagybányai vitéz Horthy Istvánné nagyanyját gyászolja.* Az elhunyt lelki üdvéért az engesztelő szentmisét folyó hó 16-án, csütörtök délelőtt 11 órakor mutatják be Budapesten a ferenciek templomában.

Eltemették Szirmay Ödönt

Nagy részvét mellett tegnap délután a farkasréti temetőben temették el dr. *Szirmay* Ödönt, a *Magyar Nemzet* fővárosi rovatvezetőjét. A temetésen megjelent a *Magyar Nemzet* és *A Mai Nap* szerkesztőségének és kiadóhivatalának valamennyi tagja, ott volt számos ujságírókollégája és barátja. A főváros részéről megjelentek *Huszti* Károly, *Rosta* János és *Tamássy* József tanácsnokok, *Orbay* Dezső főjegyző és *Szécsy* András tanácsegyző, aki a polgármester koszorúját helyezte a ravatalra, ahol a *Magyar Nemzet* nevében dr. vitéz *Bodor* Aladár, az összes ujságírói intézmények nevében *Szigethy* Endre mondott beszédet.

A Duna öngyilkosa

Ma reggel az Országház közelében rendőr az egyik kikötőoszlopnál egy kopott férfikabátot és kalapot talált. A kabát zsebében *Mester* Márton 45 éves kőműves nevére kiállított munkaigazolvány volt.

A rendőrségen csakhamar megállapították, hogy a kőműves tegnap óta eltűnt *Alföldi*-utca 10. szám alatti lakásáról és mind a mai napig nem tért haza. Minden valószínűség szerint *a szerencsétlen ember a Dunába vetette magát.*

A mulattatás nagymestere:

új filmjében mutatkozik be Budapest közönségének!

Az örömapa

Érdekes történet egy elcserélt após kalandjairól

Rendezte: **E. W. EMO**

Elfriede Datig
Hans Olden
Dorit Kreysler

PREMIER MA

URÁNIA

WIEN-FILM

9 órakor (este) nyit és **2** órakor zár a **HUBERTUS** Budapest, II., Kapás-u. 36. **Győri Vince** muzsikál **Kriegs-Au Ottó** a magyar szobában zongorázik

Ára 10 fillér

Budapest, 1943 február 4.
V. évfolyam, 5. szám.

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 547.264—1942. VII. A. szám alatt engedélyezte.
Megjelenik minden csütörtökön délután.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM. TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 5.—, ½ ÉVRE 2.50 PENGŐ. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11319 SZ.

Testvér!

Fizess elő

A NÉP-re

a fronton harcoló testvéred részére.

Tábori posta .....

Tegnap még csendes volt

és kitérő válaszokat adott, ha szint kellett vallani. Inkább elkendőzte a dolgokat, minthogy határozott állást foglalt volna. Legjobban szerette, ha dodonai kijelentéseket tehet, amit így is, úgy is lehet érteni. Főleg utólag magyarázni. A diplomácia nyelvén ezt úgy hívják, hogy két vasat tartani a tűzben. Hát ezek is szerették a két vasat a tűzben, pedig csak az egyikért drukkoltak: a liberális „szabadságért", a munkanélküli jövedelemért, a felelőtlen életért. Csodálatosképpen mindezt a bolsevizmus győzelme esetén látták és látják még ma is újra elérhetőnek. Hogy a bolsevikiek miért éppen itt tennének módszereikben kivételt, azt ugyan nehéz volna megmagyarázni, de ezek az ostobák hisznek benne és még mindig remélik, hogy a vörösök uralma esetén is kivételek lesznek. Már éppen elég ideig voltak kivételek, az igaz. De ezt a paradicsomi állapotot csak ilyen jámbor országban lehet fenntartani, nem pedig a terror világában. Mert azt még csak elhisszük, hogy a zsidóknak kellő összeköttetéseik lennének a bolseviki vezetőséggel. Elvégre is a hitsorsosok ott is bőven vannak és a zsidók mindig megtalálták egymást bármilyen szín alatt is űzték a maguk politikáját. De hogy azok az ostobák, kikhez kapcsolódnak, akik a vörösök felé kacsingatnak, akik titkon azt hiszik, hogy más hatalmaknak gondja-baja volna mi történik itt a Dunamedencében, mikor a maguk sebeit nyalogatják, azt nehéz volna kitalálni. De mi nem is igyekszünk e találós kérdést megoldani. Van nekünk elég más teendőnk és sokkal fontosabb: olyan magyar egységet teremteni, mely valóban az egész nemzet akaratából jön létre, melyet az érkező új világ hite és bizalma hat át és mely a magaválasztotta emberein át gyakorolja önrendelkezési jogát. Ilyen magyar egységre soha nagyobb szükség nem volt, mint ma. Ez az egység kiérik, éppen a veszély idején, de ne gondolja senki, hogy ezt a magyar egységet bárki is megnyergelheti a maga egyéni céljai számára.

A magyar lélek megborzongott a januári események hírére. De ez a remegés nem a gyáva megfutamodás, hanem a kemény elhatározás előtti izgalom rezdülése. Nagy harcok előtt állunk. Győzni akarunk, győzni, minden áron. Győzni a hitványak, a gyávák és megalkuvók felett és győzni kinn a frontokon. Nincs két front. Csak egy. De veszíteni lehet idehaza is, ahogy már egyszer láttuk. Ne sajnáljuk a puskaport itthon se, mert a magyar katona elvárja tőlünk, hogy éppen olyan elszántsággal és keményen álljuk a harcot, mint ahogy ő megteszi a kötelességét. Aki erőinket e halálos küzdelemben gyöngíti vagy veszélyezteti, azzal leszámolunk. Nem fenyegetőzünk. Nem szokásunk. De nem tűrjük tovább, hogy a magyarság fészkében bolseviki nagyhatalmi álmok kakuktojásait melengessék.

A megtámadott Krisztus

Irta: Fabinyi Lili

Öt világrész lánggal lobog a világnak eddig soha nem hallott, földöntúli katasztrófájában. Úgy terjedt, mint a szérüskert tüze szélvész idején: míg egyik helyen oltják, belekap a szomszédos háztetőbe és addig el nem ül, míg puszta hamun és pernyén kívül mást nem hagy maga mögött...

Az emberiség óriási százaléka viseli a szörnyű próbatétel rettenetes súlyát. Népek milliói ingadoznak a háború apokaliptikus forgószelében és viselnek el olyan súlyos és változatos szenvedéseket, amilyenekről ezelőtt fogalmuk sem volt. Az emberi lélek bámulatos rugalmasságára vall, hogy e páratlanul súlyos viszonyokhoz is alkalmazkodni tud és mint aki árra bízza az életét és sorsát, úgy vészeli át az emberiség legnagyobb része az eleddig példa nélkül álló nehéz időket.

E fárasztó, minden ideg- és lelkierőt igénybevevő nagy sodródásban, a szenvedésekkel sujtott nemzeti társadalmak gyakran kutatják a rájuk zúdult világ felfordulás eredendő okát, de ritkán hibáznak rá annak valóságára. Részyeket fogadnak el bizonyos beállításokat, kiki vérmérséklete és aszerint, hogy melyik áll közelebb egyébkénti felfogásához. Egyik gazdasági okokra esküszik, a másik egyes nemzetek nagyhatalmi törekvéseire, míg most már legtöbben világnézletek összeütközését ismerik el a mostani háború legfőbb okául.

A háborútól érintett kultúrnemzetek legnagyobb százaléka még ma is megelégszik vele, hogy a mostani háború világnézetek harca!

De hogy a társadalomtörténet kohójának mélyében ez a világnézeti harc milyen összetevőkből eredt és annak alján sokezer év távlatában milyen erők forrongnak, arra bizony ma még aránylag nagyon kevesen gondolnak. Hogy minél kevesebben legyenek, akik e kérdéssel foglalkoznak, arról az általános felfogást diktáló zsidóság gondoskodott. A sok hírverés, propaganda, szándékos elködösítés elfedte az igazságot a világ szeme elől s így történhetett, hogy a nemzeti társadalmak nagyjában tájékozatlanok maradtak e század nagy háborúinak és azok látható elszántságának valódi, eredendő ősoka felől.

Egyedül a nemzetiszocializmus találta meg e téren is az utat és az igazságot. Nem külső csalódásokkal, de tudásával és lényegével. És ebben rejlik világokat formálni tudó ereje.

A nemzetiszocializmus irányította rá a figyelmet a világ társadalomtörténetének legszomorúbb következményű hazugságára, mely szerint a zsidó faj asszimilálódni képes és idővel teljesen beolvad a befogadó nemzet testébe s arra is, hogy e célzatosan terjesztett tévhit milyen végzetes következményekkel járt a befogadó nemzetekre.

A nemzetiszocializmus bizonyította be, hogy a háborút gazdasági kérdések okozták, épp ily szándékos tévhírterjesztés a nagyhatalmi megokolás általuk való beállítottsága is. Mert való igaz ugyan, hogy a háborút nagyhatalmi törekvések okozták. De sem a német, sem az angolszász imperializmus, sem pedig a régi pánszláv nagyhatalmi törekvések. Kimutatható ugyan, hogy amint régebben, a nagy cárok idején egy Magyarországon át vezető szláv korridor megteremtésével egyesíteni akarták Európa szláv népeit, ugyanúgy e törekvés a bolsevizmus részéről ma is fennáll, csak még sokkal szélesebb arányú elképzeléssel. Éppen így látszólagosan előtérben áll a háború okozói között az angolszász uralmi vágy, hiszen Roosevelt ma már nyíltan is hirdeti Amerika nagyhatalmi törekvéseit, sőt ezt a [illegible] szövetségeseivel szemben is beigazolja.

A nemzetiszocializmus kellett hozzá, hogy az egész világ előtt rámutasson: nem a nemzet, nem a nép áll e világuralomra törő vágyak mögött. Sem az orosz, sem az angol, sem az amerikai, hanem a háttérben meghúzódó, az irányító, az álcázott zsidó.

Sehol a világon nem a nemzeti társadalmak óhajait, vágyait, törekvéseit és érdekeit fejezte ki a világháború kirobbantása, ellenkezőleg, azok óhajai, vágyai, törekvései és érdekei ellenére történt. A nemzetiszocializmus fedte fel, hogy ezt a háborút a gazdasági erőkben, fegyverkezésben és hatalomban felkészült zsidóság zúdította rá a világra, mert elérkezettnek látta az időt többezeréves világuralmi álmainak könyörtelen végső leszámolás útján történő megvalósítására.

A két háború szorosan összefügg egymással. Az első kísérlet, az 1914—18-as világháború csak részeredményt hozott. Megsokszorozta ugyan a zsidóság gazdasági erejét, azonban a végcél, a politikailag is megvalósított leigázás csak Oroszországban és pár hónapra Magyarországon sikerült. Európa kulcsállamának. Magyarországnak magáraébredt nekilendülése, amellyel lerázta magáról a vörös igát, egyben megfosztotta a zsidó politikai törekvéseket képviselő Moszkvát Nyugateurópa akkori végleges bolsevizálásának lehetőségétől. Ezért szakadt rá Európára az álcázott békeidő korszaka, melynek leple alatt az újabb, végső rohamra készülő zsidóság titokban a legtökéletesebb fegyverkezést hajtotta végre, halálba hajszolva a tulhajtott munkával szegény orosz munkások tíz- és tízezreit. Amikor Hitler Adolf vezér és kancellár 1939 őszén utolsó háborúelőtti, történelmi felszólítását és kérését intézte az Európát újabb világháborúba sodorni készülő, a teljesen zsidó érdekeket szolgáló, elvakult nagyhatalmakhoz, Franciaországhoz és Angliához, ő maga, aki megrendült hangon hárította el magától a javak előrelátható általános pusztulása és a népek mérhetetlen szenvedései miatti felelősséget és ezért mégegyszer ajánlatot tett a békés megegyezésre, már előre látta, hogy gúnyos gyanusítással fogadott ajánlata csak meddő kísérletezés marad.

A leszámolásra készen álló zsidóság elvakított, elbutított, tudatlanná tett népi és nemzeti hadseregeit már állig fegyverben ugrásra készen tartotta a szovjet határon.

Hosszú-hosszú évszázadok céltudatos munkájával készítette elő a világ zsidósága ezt az általuk hőn óhajtott pillanatot. A

Így nézne ki az „amerikai évszázad", ha nem lenne nemzeti szocializmus.

nemzeti társadalmak kebelében Cion bölcseinek tanácsai megtették a magukét. Megcsökkent ellenállóképesség, megrontott faj, vér és erkölcsök jelölték e tanácsok útját, de nyomukban járt a befogadó nemzeti társadalmak leszegényítése és a gazdasági erőknek zsidó kézbe való összpontosítása is. Végül külpolitikai sakkhúzásaik sikereire a koronát a világ három legnagyobb hatalma, Anglia, Amerika és Oroszország vezetőinek zsidó érdekek élharcosaiként való beszervezése tette fel. Nem is történhetett tehát másként, minthogy kibújva mindenütt az asszimilálódásról szóló mese hasznos köpenyéből, a pórázukon vezetett angol politikusok segítségével és a danzigi kérdés útján, folyamatba tették tervezett leszámolásukat. A nemzetiszocializmus mutatott rá, hogy a danzigi kérdés csak ürügy volt s ha az nem sikerül, másikat készítettek volna elő.

De a nemzetiszocializmus mutatott rá arra is, hogy éppen mert e háborút leszámolásul indították, kiegyezésről szó sem lehet.

A világuralom átvételére felkészült zsidóság minden eszközt a kezében érezvén, le nem teszi a fegyvert addig, amíg e törekvéseinek ősellensége és akadálya, a keresztény világnézlet, a keresztény erkölcs, a keresztény gondolkodás a föld színéről el nem sepertetik és Krisztus szelleme él az európai nemzetek lelkében.

Krisztust támadják a robbanó és gyujtó gránátok, Őrajta szeretne pusztítóan keresztülgázolni a szövetséges tankok robajló dübörgése. Repülőgépek százai és ezrei Őt szeretnék kipusztítani a világból, vér, rombolás, pusztítás, ellenséges rohamok szörnyű lendületeinek erejében egyetlen gigászi vágy remeg: megsemmisíteni Őt, a Krisztust, aki az Általa megváltott emberiség segítségével tartja fenn Isten uralmát a földön és vet gátat Lucifer uralmának. Ezért van az, hogy sem egyesek, sem csoportok, fajok, vagy nemzetek ebben a háborúban megalkuvást nem ismerhetnek: egyik félnek a porondon kell maradnia.

A Krisztus oldalán harcolók pedig, a mai idők keresztes lovagjai, lelki és gazdasági megtaposott aléltságukból alig, hogy magukhoz tértek. Rendelkezésükre nem állnak zsúfolt gazdasági erők, de fegyverüket megtoldja a győzelmi akarat, a hit és a nemzetiszocializmus által kitermelt lélek.

És ezzel a lélekkel győznek, mert ez a lélek Krisztustól való.

...Ma még lángolva lobognak a frontok. Minden égtáj levegőjét vadul hasítják a bombázók s a sistergő hullám tarajosan csap fel a világtengereken a süllyedő hajók veszni induló teste körül. Ma még roppant erők rázzák az új világ épületének gerendázatát és a remény apró öröktüzei felett vadul száguldanak el a háború fúriái.

Ahasvér rontása azonban ezeket a tüzeket már el nem oltja: a nemzetiszocialista lélek lobog bennük. És

a megtámadott, szenvedő Krisztus ment meg részünkre mindent, amiért élni érdemes: hazát, tulajdont, családot, otthont, egészséget, testünk-lelkünk szabadságát, asszonyaink és leányaink becsületét és tisztaságát, gyermekeink jövőjét és Őt magát: Krisztust és az Istent.

Nem veszhet el pedig az, akivel Isten vagyon.

Uj utakon
(egészségügyi tanulmány)
dr. Kardos Kálmán (Centrum)

Széleskörü olvasottsággal és szakértelemmel tárja elénk felsővályai *Kardos* Kálmán dr. közegészségügyünk árnyoldalait és a végrehajtásra kész tervet nyujt. Rámutat mennyire szerencsétlen elgondolás volt az amúgy is *túlterhelt* belügyi kormányzatba illeszteni közegészségügyünk legfőbb irányitását. A szerző minden habozás nélkül kiveszi egész egészségügyünket a belügyi tárcából és kettős vágányon indítja el reformpolitikája kettős vonatát: Moebi *(Magyar Országos Egészségvédelmi és Betegbiztositó Intézet)* nevü szerv foglalná magában minden magán- és közegészségügyre vonatkozó berendezésünket, főképpen a széttagolt betegbiztositást és az *Országos Szociális Intézetre* bizná a rokkantsági, baleseti és nyugbérbiztositási ügyeink ellátását. A Moebi egyenesen az államfőnek volna alárendelve. Az intézményeket: *„szakügyeket a legfelsőbb fokon is csak szakember intézhet"* jelszó irányitaná. (Mi lenne akkor a „politikusokból"?)

Biztosak vagyunk benne, hogy a könyv közelről érint mindenkit, akit közegészségügyünk megreformálása érdekel, mert egyenes cáfolata annak a tévhitnek, hogy Magyarországon nem tudnak szervezni.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XVIII.

Az egyén lelkivilágát a nevelés sohasem tudja megváltoztatni. Ez a törvény áll minden előre. A nevelés csupán csak az egyén jelleme mellé ütött karó — támogatni, egyengetni van hivatva fejlődésében.

Vannak jól és rosszul leütött támkarók.

*

A pirosra égett tüzes vaskályha rózsás színűre festette szobám falát. A bolthajtások világoskék árnyékai szinte a végtelen magasságba mosódtak. A mellettem heverő *Csibi* kutya, a farkas utód, fejét simogattam. Kegyetlenül jól eshetett

neki, mert hálásakat pislantott és nagyokat bóbiskolt... Ma ő volt a soros melegedő vendégem. Igaz, hogy gyakran került rá sor, mert mivel a csárdai ebek között legkurtább volt a bundája, farkas mivoltától imígyen eltántorodva. Talán azért, mert túlontúl sokat dörgölődzött az emberhez. Aztán meg *Kánisz*, a kuvaszok gyongye, kikoltozott már a tél elején a halastói tanyára. Levették róla a kolompot, ami azt jelentette tanyási nyelven, hogy immáron szabadon kapkodhat az arra kóborgók lába ikrájába. Úgysem járnak egyenes úton a disznóhízlaló körül ólálkodók. Amióta pedig Kániszt ez a kitüntetés, akarom mondani előléptetés érte, hát ha nagynéha be is tévedt a csárdához, olyan gangosan járkált, mint a páva! Igaz ugyan, hogy nekem csak odacsóválta a farkát úgy féloldalról, a fejét is megsimogathattam, de aztán ne tovább a bizalmaskodással. Még *Csibit* is oldalba kapta, ha ő — megrögzött szokásához híven — bolházni kezdette oldalát. Igen. Itt el kell, hogy áruljam Csibi gyengéjét. Nem szép ugyan az árulkodás, de ezúttal csiklandozóan mulatságos. Csibi ugyanis nyári kedélyesebb óráiban nekiesett Pandurnak is, meg Kánisznak is és végig kellett állani kellő áhítattal, hogy megbolházza őket. Ha nem, hát éktelen dühbe gurult, nekiugrott a kiszemeltnek és szörnyű morgások között világnak kergette. Rettentően mulatságos volt, amint sort ültek Csibi művelete előtt, mint a falusi borbélynál, amíglen sor kerül rájuk. Még mulatságosabb volt, ha az elkergetett „renitens" meggondolta magát és nagy kerülővel visszasompolygott. Lesütött szemekkel, némán leült hátsó fertályára és türelemmel várta, míg Csibi kegyes lesz észrevenni a bundáját. Télen azonban sem Kánisz, sem Pandur nem igen állt kötélnek. Igaz, hogy Csibi sem igen akaródzott vakargatni, mert mindkét tanyásinak oly kegyetlenül kisarjadzott a bundája, miszerint egyenesen fuldoklott az, aki ekkora szőrcsomóban bolhát keresgélt. Tehátlan ilyetén elárvulva és mert Pandur úgyis csak az előszoba hőmérsékletét állta — gyakorta bóbiskoltunk együtt Csibivel. Elmélkedtünk, álmodoztunk mindketten, amint mondom, mert Csibi olykor vakkantgatott, meg lábával lapátolt fektében, üzvén álmában elérhetetlen ábrándképét — a hortobágyi nyulat. Jó magam is ábrándoztam, lévén a művésznek az egyetlen bizonyossága a mai világban. Eszembe ötlött följegyzéseimben turkálni... Ujságok, vezércikkek... közöttük egy *Milotay* István tollából a *„Magyarságban."* Felmerült emlékemben, amint nekidőlve a Nagyhíd mellvédjének, végtelen távlatokba merült tekintettel cseréltük gondolatainkat. Természetesen szó került itt tanyázásom végső céljáról is. Akkoron ebben a mondatban sűrítettem gondolataim: *„Szellemi revizió a magam pikturájában. Egyben a helyes út keresése a magyar művészet vonalán..."* Milotay találkozásunk eredményeként a következő sorokban tért ki munkásságomra — Tiszántúli leveleiben:

... a hortobágyi csárda előtt egy derék piktor ismerősünk köszönt. Két éve lakik a Hortobágyon, hogy a puszta titkait, képeit, szín- és fényhatását, telének, nyarának megejtő jelenségeit meglesse és ecsetjével visszaadja. Meg van róla győződve szentül, hogy az ősmagyar képeknek, az ősmagyar léleknek a festészetben is külön kifejező eszközöket, vonalakat és formákat kell találni.

Itt birkózik két év óta, mint egy aszkéta, ezzel a hitével, ezekkel a színekkel, vonalakkal, a maga külön délibábjával, amelyeket valószínűleg nem fog utólérni, épp úgy mint, hogy a Hortobágy hasznosítói hiába kergették eddig a maguk józan, avagy réveteg fáta morgánáit...

A *„Magyarság"* napilap igen előzékeny figyelemmel kísérte hortobágyi tevékenységem. Kitűnő barátaim voltak ott, akik átérezték az egész magyar sorskérdést. Boldogult *Móricz* Paja bátyám, aki maga is nagy ismerője volt a puszta életének, aztán néhai *Brózik* Berci háborús bajtársam, a *„Szatmári Honvéd"* harctéri szerkesztője, a szintén elköltözött *Miklós* Jenő, meg *Oláh* György, aki meg is látogatott a pusztában. Ilyetén be voltam állítva, mint festő is, mint író is, eladdig, amíg a *„Függetlenség"* hasábjain nem kezdettem rendszeresen leadni heti írásaimat.

Milotay sötétlátása azóta valószínűleg felderült, ami a délibábbal kacérkodó magyar művészeti kérdéseket illeti. Engemet az idő igazolt. A munkásságom eredményeiben. Bár sikerült volna a Hortobágyról elindítani 1930-ban azt a magyar művészeti mozgalmat, amelyiknek ma már az úgynevezett hivatalos szellemert kellene képviselnie. Aminek egy főmondatból kellene állnia: *„Minden magyar képzőművészeti kérdésben első legyen a fajtabeli tájékozódás, azután a közel- és távolkeleti néprokonság művészetét magyarnál... mindenekelőtt Nyugat tanulmányozása előtt. Nem délibáb kergetés az, ha elsősorban magyar értékek alapjaira akarjuk fektetni azt az épületet, amelyik hivatva lesz a magyarabb jövendőt magába foglalni minden vonatkozásban.*

A Hortobágyról szerettem volna elindítani képzőművészetileg azt a mozgalmat, amelyik később a Fővárosból indult el sikeres útjára és amelyiknek szellemi irányítását tíz esztendőn át vállaltam — bárha kísérleti elgondolásaim voltak. A leromlott szociális viszonyok ellenére sikerült a *„Magyar Képírók"* egyesületének számos érdekes és értékes kiállítással bizonyítani elgondolásai helyességét. Hiszem, hogy a megkezdett úton haladva, sikerül erőiket felszabadítani minden mellékes, de a mai leromlott szociális viszonyok között kenyeretadó mellékfoglalkozás alól — úgy jövő áll a mozgalom előtt. Sajna, ma az a helyzet, hogy a képzőművészek kamarai rendezés hijjával teljesen kiszolgáltatottak a vakszerencse esélyeinek, ami az útszéli nyomor és a luxus élet között ingadozik. Korántsem az érdem és a tudás esélyei szerint.

Egyébként nem új előttem az örök kétkedés hangja, — ha magyar kezdeményezésről van szó. Tahitiba elmehet egy francia és betörhet a francia köztudatba új meglátásokkal... de ha Magyarországon valaki csak a Hortobágyig merészkedik és onnan hirdet magyar igazságokat, hát bizony ez nagy vakmerőség.

Csodálatos, hogy ezer éven át ismétlődő katasztrófáinkon keresztül nem akarjuk meglátni, miszerint a bukástól mindig az mentett meg, hogy sikerült az ősi Koppány eszméknek, ha csak rövid időre is, nyeregbe kapni.

Az igaz Koppány-eszmének, amelyik mindig és újra a fajta fennmaradásának ősi érvényesülését tartja szem előtt...

Nem akarják egyszer és mindenkorra tudomásul venni, hogy koppányi eszme nem szól a haladás, koreszme, európai mivoltunk, mégcsak a kereszténység ellen sem. Korántsem. Hanem igenis követeli a legmesszebbmenő faji összefogást, fajtánk érvényesülésének szükségességét. És a „magyarkodásnak" nevezett métely teljes kiirtását.

Csupán egyetlen kérdést teszek fel: Hol volna a magyar nép ősi zenéje, művészete, ha a koppányi magyar gondolat nem bujtatja, óvja, védi és fejleszti, a karámok, a kunyhók, a tanyák és falusi házak mélyébe évszázadokon át lenézve, sokszor üldözve...

Aki nincs tisztában turáni eredetünk jelentőségével, az ne beszéljen magyar kultúráról.

A bölcsőnket oly helyen ringatták, ahol a legidősebb műveltség született, virágzott több ezer éves multban, messze az európai történelmi idők előtt.

*

Ez időben festettem egy képet, ahol hazatérő jószágokat hajtott egy pásztor. Az ég lágy, késő őszi színe a fakó föld fátyolos világítása szinte egybemosta az egészet. Ez a képem *Szepes* Miklós orvos barátomhoz került, — akinek lelkét megfogta. Sokszor gondolok erre a hangulatra borongós napokon, mert még sok új és vidám meglátást várok tőle.

A budapesti Ügetőverseny Egyesület

február 6., 7., 10., 13., 14., 17., 20., 21., 27. és 28. napjain versenynapokat rendez, melynek kezdete délután fél három óra. — Belépőjegyek: I. hely uraknak P 3.—, hölgyeknek P 2.—; II. hely P 1.50, III. hely P —.60.

GYÜMÖLCSTERMELÉSI,

növényvédelmi, szőlőmüvelési esti tanfolyamot rendez az Északpestvármegyei Gyümölcs- és Szőlőtermelők Egyesülete kezdők és haladók részére a Müegyetem Mezőgazdasági Osztályán. *A tanfolyam január 25-én, illetve február 4-én, este 6 órakor kezdődik* és március elejéig tart. Beiratás és mindennemü felvilágosítás az egyesület hivatalos helyiségében, Budapest, VII., Rumbach Sebestyén-u. 15. sz. Telefon 420—302, naponta 9—2 óráig.

A KERESZTÉNY MAGYAR GYÁRIPARI VÁLLALATOK KIADVÁNYSOROZATA.

A Keresztény Magyar Gyáripari Vállalatok most megindult kiadványsorozata a munkaerőgazdálkodás nagy ügyét óhajtja szolgálni. A Magyar Munkás Zsebkönyve kötetei a kétkézi dolgozók, a külföldön is jó nevet szerzett magyar munkások számára készülnek. A szakma szerint minden elméleti és gyakorlati tudást magába foglaló, világosan és könnyen érthető, a szemléltetés eszközeit is felhasználó zsebkönyvek a magyar szakmunkások tudását kívánják megerősíteni, képzettségét fejleszteni, előrehaladását és munkáját megkönnyíteni, valamint a munkásnemzedék számára a tudás alapját megvetni. A sorozat kötetei három részből állanak. A kötetek elején azonos szövegezésü jogi, szociálpolitikai és kulturális tájékoztató van. Ezt követi a müszaki áttekintés és végül a szakma gyakorlati és elméleti ismertetése. A zsebkönyv árát a munkásság anyagi teljesitőképességéhez mérten állapitották meg. A nagyközönség 6.80 pengös áron szerezheti meg a *Baross Gyáripari Csoport* központi irodájában (VIII., Múzeum-körút 17, I. em. 36) és a könyvkereskedésekben.

A most megjelent első kötet a legfontosabb kulcsiparágakban, a vas- és fémiparban nyujt komoly szakképzéshez segédkezet a munkásság számára.

MOZI MÜSOROK

ATRIUM. II., Margit-körút 55. Tel.: 153—034, 154—024. Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, v. fél 2-kor is. *Emberek a havason.*

BELVAROSI HIRADÓ. IV., Petőfi Sándor-u. 6. Tel.: 181-244. Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig. **Uj müsor.**
Magyar-, UFA-, Luce-hiradók.

CAPITOL. VIII., Baross-tér 32. Tel.: 134—237. Előadások: fél 2, 2, 5, 7, v. d. 11-kor is. *Szakítani nehéz dolog.*

CORVIN FILMSZINHAZ. VIII., Üllői-út és József-körút sarok. Tel.: 138-988, 339-584. Előadások: 3, 5, negyed 8. *Bajtársak.*

DEAK-DECSI. VI., Teréz-körút 28. Tel.: 121—343. Előadások: fél 2, fél 4, fél 6, fél 8. *Katyi.*

FÓRUM. IV., Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 189-707, 189—543. Előadások: 3, 5, ½8. Sz., v. és ü. d. e. 11-kor is. *Láthatatlan bilincs.*

HIRADÓ FILMSZINHAZ. VII., Erzsébet-krt. Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig. **Uj müsor.**
Magyar-, UFA- és Luce-hiradók.

KORZÓ. IV, Váci-u. 9. Tel.: 182—818. Előadások: fél 3, fél 5, fél 7. v. d. e. 11-kor is. *Bajtársak.*

NEMZETI (ROYAL) APOLLÓ. VII., Erzsébet-körút 45. Tel.: 222—002. Előadások: hétköznap: 3, 5, 7; szombaton: 1, 3, 5, 7; vasár- és ünnepnap: d. e. 11, d. u. 1, 3, 5, 7. *Emberek a havason.*

SCALA. VI. Teréz-körút 58/60. Tel.: 114—411. Előadások: fél 4, fél 6, fél 8. Sz. v. és ü. fél 2-kor is. *Egy szív megáll.*

URANIA. VIII., Rákóczi-út. 21. Tel.: 146—046. Előadások: 3, 5 és negyed 8. *A hegyek lánya.*

NÉMETH FEST, TISZTIT. Ujpest, Anonymus-utca 39. szám. Telefon: 494-419. — **Hívásra házhoz megy. — Vidékieknek postán.**

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XXVI.

Nem volna teljes az emlékezésem pusztázó életemről, ha *Laji* bácsiról nem ejtenék pár szót. Az utolsó pásztorénekesről, ki a se széle, se hossza Hortobágynak volt hosszú emberöltőn át nótahordozója. Ámbár sem a hangja, sem a vonó rángatása nem mozgott magas szinten... dehát így is megtette a magáét böcsülettel és szívből. Külön ösvényt taposott *Nádudvar* és a csárda között. Minekutána Nádudvar volt a tanyahelye.

A *Nagy* csárdában indulása egy-egy mulatós korszak után mindig előkelő volt. Állig begombolta fekete kabátját, kifényesítette csizmáját, tokba zárta a hegedüt és hetykére állította böszörményi pásztorkalapját, ami mellett is darútoll mutatta a szél irányát. Mikor azután a szem távlatát általlépte, megállott és jött — a nekivetkőzés. Csizma le, nadrág le, lobogó gatyaszára feltüzve. Minden fölös dolog batyuba és fel hátra... így azután könnyedén rugta a port, dagasztotta a fehér sziksarat. Ha nagyméha kegyesen megengedte, hogy cigány is kísérje, hát Laji-bácsi nem türte, hogy a moré rangrejtve talpaljon mellette. Mesztélláb ugyan gyühetett, de a hagyományos ferencjóskát nem volt szabad levetnie... kellett, hogy lássék sátoralji mivolta. Laji-bácsin ugyanis ilyféle vedlett úri ruhadarab sohasem fordult meg.

Rimóczy Lajos, mármint Laji-bácsi. pásztor volt. Mégpedig csikós. Több ízben festettem. Igen érdekes tatárosan csontos szakállas feje volt. Megtévesztésig *Andrássy* jellegzetességü. Onnét is szakadt el valahonnan a dadai tiszahátról. Voltak főúri gesztusai is. Teszem feleségét mindig bókokkal és kézcsókkal köszöntötte. Sohasem káromkodott durván. Például, nem mondta volna egy istenért sem, hogy a fiszkes fene egyen meg. Nála csupán enynyi volt engedélyezve... a fiszkes üssön beléd. Ez valahogy nem is illett volna falusi tisztjéhez. Minekutána a csárda és karámmentes idejében kisegítő kántrom is volt. Azt tartották faluszerte, hogy nálánál szivtacsarobb rigmusokban az Urban boldogult öreg kántor sem tudta eltakarítani az örökhagyókat... pedig véle esett meg az a kurta-furcsa történet, hogy amikor kitették a holttestet, akarom mondani *Csiriz* János majsztrom tetemét az udvarra, végső búcsúztatóul oly érzékenyen kezdte felsorolni a hátrahagyott Istenben boldogult tekintélyes számú ümögét, gatyáját, meg remekbe készített csizmáit, hogy egyszerre csak fölült a koporsóban és ekként szólott:

— *Instállom még két pár rámás ott lóg a szinapajtában a pallóson.*

Eközben a rossz nyelvek azt is állítottak, hogy az elköltöző lélek földi porhüvelye észrevette, hogy *Kati*-néne, az egyik siratóasszony szoknyaránca mögé valamelyes flaskót rejteget. Csontos kezével kinyulni, az üveget megragadni, egy jót huzni — esmét meghóni — de valóságban, tüneményes gyorsan zajlott le... Nem én állítom, hanem a hites szemtanuk. Hát mondom, Laji-bácsinak is megvolt ilyféle lázártámasztó tálentuma, sirató verseivel.

Ilyetén Laji-bátya. Koptatta a hangját is meg a hegedüjét is az alatt a kis hatvan esztendő alatt, amikoron ő terjesztette még az irodalmi és zenei kúlturát a Hortobágyon. Mert ez volt az ő igazi szereplésének színtere. Hordotta a szebbnél-szebb nótákat, miként a pusztai szél az ördögszekeret, karámtól-karámig. Régi hegedős fajta volt... Nem cigány... Nomeg egy kicsinyt hírharang is.

Egyízben nagy mulatozás volt a csárdában. Pásztorok órája volt, ami nem igen igazodott sem a nap szakához, sem a naptári napokhoz. Az úgy van, hogy a pásztorra egyszerre csak rájön a hoppáré, föllihelődik, bevonul a csárdába, legyen hajnal, dél avagy öreg este és elkezdődik a csendes idogálás. Mikor aztán az első kiöntött pintes nagyot koppan az asztalon, hunnét-hunnét nem, Laji-bácsi ott terem. Olyatén huz ő már erre a hangra, mint a fürj a pittypalattyra. Rá is kezdi nyomban:

— *Kis pejlovam a karámnál nyeritget, rosszul nyergelte meg a bojtár gyerek, Heejj!... Megtanítom a gyerököt nyergenyi, hogy kő azt a barna kislányt ölenyi.*

Megjelennek erre a cimborák is. Megkezdődik a nótázás meg a tánc. Olykor a verekedés is... a leszámolás. Istenem, hol nincsen... Hiszen a pásztor ének is ezt mondja:

Igy ildegélek én a pusztába,
nem parancsol senki birósága.
Kiskirályság az én állapotom,
törviny tevő c jau görcsös botom.

Imigyen volt ez valaha, meg valamelyest ma is. Már ezt a valamelyes helyesbítést — a csendőrség okozza. Ott tanyáznak a Nagycsárda mellett. Ámbátor manapság, betyár világ multán, nem igen van rájuk szükség, vélekednek; nekem azonban tapasztalati alapon az a véleményem, hogy elkél ott a kakastoll, mertha nem volna, hát szükség volna rá...

Sokat hallottam a pásztorok énekelgetését, mulatozását. Rendszerint olyatén figyeltem őket, hogy engemet ne vegyenek észre. A pásztoréneknek sajátosan beszélő formája van. A hangok színezése meglehetősen tompa, szinte egyházi jellegü, de minden egyhangúsága mellett is igen kifejezője a szövegnek. Éppenséggel semmiben sem hasonlit a nyugati népi zenéhez. Még legjobban a kínai paraszt énekére emlékeztet. Hogy miben és mennyiben szolgálhat kiinduló alapul a népi zene a magyar magasabb zenei kúltura előbbrevitelében, erre nézve több-kevesebb kísérlet történik kiváló zenészeinken keresztül. Egyet meg kell jegyeznem, szerintem minden olyan orientáció, amelyik nyugat felé kacsintgat, nem célhoz vezető, ebben is, mint minden magyar művészetben, csupán a turáni, közel- és távolkeleti atyafiságunk segithet előbbre a végcélt illetőleg.

Amikor hallottam *Vig* Mihályt, avagy *Farkas* András nótázni, mindig olyanféle érzésem volt, mintha valami szertartásos, vallásos cselekmény történne. Aminthogy a pásztorság mulatozásában mindig van valamelyes ceremoniális ünnepélyesség. Azokkal az elfogult elmékkel, akik gáncsoskodásukban minden eredetiséget szeretnének megvonni a magyar népi kúlturától, nincs mit vitatkoznom. Más, szellemi síkon élünk. Ilyetén nem egyszer hallottam, hogy teszem a tulipán virág is nyugati hatásként csúszott be népi ékítményeink közé. Ej, ej, mintha bizony eleink és turáni atyafiságunk évszázadokon át nem látott volna vadtulipánnal elborított tavaszi mezőket. Még a botanikus elnevezése is „magyar tulipán" ennek a fajtának. Sőt, mintha a tulipán egy kicsit lótusz virág is lehetne, amivel az egymilliós réptörzsekre tagolt indiai atyafiságunknak naponta van találkozása.

De hogy visszatérjünk Laji-bácsihoz, aki vigan rángatta a talp alá valót azon hajnalon is, amikor jámbor búcsús nénikék vetődének átmenőben a csárdához. Csupán csak egy öreg sekrestyés volt vélük díszítmény kedvéért, minek méltánylására jámbor szölke szamáron vezette az úr nyáját. Elpihentek a Nagyhodály árnyékában és ájtatos dalokat zengedezve dícsérték a kelő nap dícsőségében az Urat. A csárdából kihallatszó kurjongatás elült és egyszerre azt látom, hogy Laji-bátya ott áll már a hodály falánál mereven, égre szegzett ábrázattal és huzza a búcsús nénikéknek a talp alá való alkalmi ájtatosságokat. Oly áhitattal énekelt hozzá a végtelenségig elnyúztóztatott hangján, hogy az utolsó akkordok bicsaklásai a leggyakorlottabb énekes nénike hangját is fél röffel túlszárnyalta. Eközben és ez alatt egymás után járultak Laji-bácsi kabátjának jobbik meg balik feneketlen zsebéhez, belé csúsztatván némi szeretet adományokat:

— *Oh drága szentem, minő szipen ehuzza a vigit, meg kéne aranyoztatni a torkát...*

Laji-bátya pillantásra sem méltatta a hizelgő hangokat, antúl inkább figyelte zsebének csörgését, torka aranyoztatása irányában... Es mikoron az megszünt, kegyetlen futammal abbahagyta a kántálást és mikorra magamhoz tértem az ámulatból, már a csárdai söntésből hangzott rekedtes hangja:

— *Pásztani!* és felcsendült a régi-régi betyárnóta:

Sárga vagyok, mint a csere levele,
megsárgitott a vármegye kenyere.
Heej, hiszen:
egy font kenyir, meszely itel egy napra,
ne csudálkozz, hogy el vagyok ványadva...
[*Ruzsám...*

*

Ilyen volt Rimóczy Lajos. Ha hal, ha él, légyen véle a Magyarok Istene. Szobormásának, képmásának semmiesetre sem volna szabad hiányozni a Nagycsárdából.

A budapesti Ügetőverseny Egyesület

1943. évi július 3., 6., 10., 13., 17., 20., 24., 27. és 31. napján versenynapokat rendez, melyeknek kezdete délután fél 3 óra. — Belépőjegyek: I. hely uraknak P 3.—, hölgyeknek P 2.—, II. hely P 1.50, III. hely P —.60.

Adakozás

A mult heti számunkban megjelent cikknek — Fedél alá kívánkozik egy Nyilas Ház — élénk visszhangja támadt. Igen sokan érdeklődnek: kinek és hova küldjék a még hiányzó cserepekre szóló adományokat? Főszerkesztő testvérünk az A Nép nevében 100 pengőt küldött Csirmaz János testvér címére (Mezőkövesd, Sas-utca). Azt hisszük, leghelyesebb, ha adományát mindenki közvetlenül juttatja el derék testvérünkhöz. Akik kívánják, szívesen közvetitjük a küldeményeket s nyugtázzuk azokat lapunkban.

MOZI MÜSOROK

ATRIUM. II., Margit-körút 55. Tel.: 153—034, 154—024. Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, v. fél 2-kor is. **Ragaszkodom a szerelemhez.**

BELVAROSI HIRADO. IV., Petőfi Sandor-u. 6. Tel.: 181-244. Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig. **Uj műsor.**
Magyar-, UFA-, Luce-hiradók.

CAPITOL. VIII., Baross-tér 32. Tel.: 134—237. Előadások: fél 2, 2, 5, 7, v. d. 11-kor is. **Csalódás.**

CORVIN FILMSZINHAZ. VIII., Üllői-út és József-körút sarok. Tel.: 138-988, 339-584. Előadások: 3, 5, negyed 8. **Csókparádé.**

DEAK-DECSI. VI., Teréz-körút 28. Tel.: 121—343. Előadások: fél 2, fél 4, fél 6, fél 8. **Egér a palotában.**

FORUM. IV., Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 189-707, 189—543. Előadások: 3, 5, ½8. Sz., v. és ü. d. e. 11-kor is: **Ragaszkodom a szerelemhez.**

HIRADÓ FILMSZINHAZ. VII., Erzsébet-krt. 13. Tel.: 222-499. Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig. **Uj műsor.**
Magyar-, UFA- és Luce-hiradó.

KORZÓ. IV, Váci-u. 9. Tel.: 182—818. Előadások: fél 3, fél 5, fél 7. v. d. e. 11-kor is. **Eltitkolt szerelem.**

NEMZETI (ROYAL) APOLLO. VII., Erzsébet-körút 45. Tel.: 222—002. Előadások: hétköznap: 3, 5, 7; szombaton: 1, 3, 5, 7; vasár- és ünnepnap: d. e. 11, d. u. 1, 3, 5, 7. **Hivatása: orvos.**

SCALA. VI. Terez-körút 58/60. Tel.: 114—411. Előadások: fél 4, fél 6, fél 8. Sz. v. és ü. fél 2-kor is. **Párduc kisasszony.**

URANIA. VIII., Rákóczi-út. 21. Tel.: 146—046. Előadások: 3, 5 és ½8. **Az erénycsősz**

Marógépek
Pneumatikus
fúrószerszámok
excenterprések, fúrógépek, szelep csiszológépek raktárról
DR. CSEH FERENC műszaki áru- és gépkeresk. vállalat, VIII., József-utca 31. Telefon: 145-312, 137-982.

BUTORT nagy választékban **Hungária** bútoresarnok Nagymező-u. 41. Fizetési kedvezmény.

ZONGORÁT pianinót, harmóniumot Grimm mestertől, VIII., József-körút 65. Vétel, javítás

HA EREDMÉNYT AKARSZ HIRDESS A NÉP-BEN

Rádió, villany, csillár
KÁRPÁTI
VIII., József-körút 54 Telefon: 137—556

BALÁZS CIPŐ
hatóságilag kijelölt üzlet
MÚZEUM-KRT 11. SZÁM

Cipőt utalványra és könyvre
ALBRECHT-től
Budapest, IX., Mester-utca 20. Nagy választék.

Szőnyeg
Császártól MAGYARPERZSA, TORONTÁLI. IV., PETŐFI S.-UTCA 3. UDVARBAN.

Orvosi műszerek
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK
JONKE ÉS TÁRSA,
VIII., Mária-u. 42. T.: 136-149.

Harisnya, KESZTYŰ ÉS NŐI FEHÉRNEMŰ
Harisnyakirály TERÉZ-KÖRÚT 2. SZÁM, Cégt. DEMETER LAJOS.

ING mérték után is **trikó-alsóruházat**
BAZSÓ BAROSS-U. 66. TELEFON

Férfi-és fiuruha, formaruha is, kicsinyben és nagyban.
Veres Károly-nál VIII Népszinház-utca 34

Bazsó ING, HARISNYA, NYAKKENDŐ.
Budán, Horthy Miklós-út 60. sz.

Bútort Budán
MONCZ FERENC asztalosmesternél
Horthy Miklós-út 28. Tel.: 259—039.

Bútort Keresztény Bútoriparosok Szövetkezeténél VIII., Üllői-út 14

Háló- és kombinált szobák, kárpitosáru, fotelágy és mindennemü
bútorok OLÁH-tól
JÓZSEF-KÖRÚT 66. Telefon: 132-102

BUTORT Major János asztalosmesternél
IRODA- ÉS STYLBUTOROKBAN IS NAGY VÁLASZTÉK. KIRÁLY-U. 86. (VÖRÖSMARTY-U. OLDALON)

„HÉDY" kötöttárú, fürdőruha, blúz
Teréz-körút 24/b. Tul. Peskay Ede.

BUTOROK
KOVÁCSNÁL, IZABELLA-UTCA 13.
Hálók, kombináltszobák, kárpitosáruk, konyhák, olcsón. — Nagy választék. — Fizetési kedvezmény!

BUTORT
részletre is MÓZES ISTVÁNTÓL
Szent István-körút 11.

Kalapokat

Nagy Ferencnél
Károly király-út 1. Erzsébet-körút 27.

Butort Bertalanné
keresztény bútorszalonjában RÁKÓCZI-ÚT 82. I em. 3. Vidékre árajánlatot küldünk.

Saját készitményü
BUTORT SIEBOLDNE Dohány-utca 27
fizetési kedvezménnyel

Zongorák,

pianinók, harmoniumok
Mendölné Bezerédi u. 10 Tel.: 140-352

Nyomtatványok legolcsóbban
Palásti-nyomda
VII., Izabella-tér 3. Tel.: 424-851

Poloskairtószer legjobb
LANDEK-től
Budapest, IV., Kaplony-utca 3.

Menyasszonyi és vőlegényi
ruhakölcsönző
Hatvani László VII., Nefelejts-u. 23. Telefon: 223—517.

NAGY SÁNDOR **Optika Foto**
Bpest, VIII, Üllői-út 40

kölcsi-szellemi-anyagi mohóságával és kiméletlenségével hamarosan feltöri az amerikai járomban tartott népi ugart, aminek nyomán ott is a nacionalista s szocialista új életforma diadalmasan kifejlődik és hatalomra jut. Amit Amerikában az új világnézet propagandája eddig nem tudott elérni, azt átütő sikerrel kimunkálja az oda menekülő zsidóság. Igy a zsidóság szolgálatában harcoló Amerika lesz az, amely végeredményben és végérvényesen — akár akarja, akár nem — el kell intézze a zsidókérdést, azt a földgömbmételyt, melyet a többi nagyterek az ő nyakába varrtak. Az amerikai nép lelki beállítottságától, elsősorban a zsidóktól nyert erkölcsi, szellemi és anyagi neveltségétől függ majd, hogy ennek a kérdésnek elintézésénél milyen gyakorlatot alkalmazzon. Az európai és ázsiai nagyterek népeinek nem lesz idejük, hogy arra figyeljenek, hányszor ugat fel a Colt „Texasban vagy Arizónában" és tesz pontot a sok évezredes vándorlásban volt nép; élete mögé. Ezeket a gondokat Amerikának hagyjuk.

Az európai és az ázsiai nagyterek népei, nagytakarítás után tisztán és egészségesen építik azt az életüket, melyben a Szép, az Igaz s a Jó gyakorlati megvalósítása adnak csupán értelmet mindannak, ami Isten, Haza, nemzet, nép és család.

A nagyterek közlekedő útvonalai

A világnézeti háború győztes befejezése után megszerveződik a földgömb leghatalmasabb földsége politikai, gazdasági és társadalmi vonatkozásban egyaránt. Ez a hatalmas földség felöleli Európát és Ázsiát, mint vezető földrészeket, valamint Afrikát, Ausztráliát és Oceániát, amelyek kiegészítő, szükséges tartozéka. Ennek a hatalmas térségnek nyugati részén Berlin-Róma és a keleti részen Tokió fog mint erőközpont véglegesen kialakulni teljes irányító és vezető hatalmával. Joggal feltételezhető, hogy e három erőközpont között hatalmas világforgalom fog megindulni. Ez négy hatalmas közlekedési útvonalon bonyolódhat le:

— az *Északon* fekvő főirányban, mely legnagyobb részében szárazföldi közlekedés képét nyújtja, általánosságban a jelenlegi szibériai főközlekedés nyomdokaiban: ebből a fővonalból szakadhat ki;

— a másik, mely általánosságban *Turkesztán* és a *Kinai* birodalom teljes középső vidékét kapcsolja be a világforgalomba, hasznosítva az ebben a területben már ismert híres *Selyem karavánút* vagy az annak idején Európa felé és ellen használt mongol hadiutak nyomdokait;

— a harmadik vagy középső főirányban, mely túlnyomórészt ugyancsak szárazföldi út és általánosságban *Kisázsián* át a *Himalája* déli tövében vezetne; és

— a negyedik, Délen fekvő főirányban, mely nagyrészében inkább viziút és általában a *Perzsa-öblön* vagy a *Vörös-tengeren* át az *Indiai-Oceánba* és a *Csendes-Oceánba* vezetne a *Tokió-Sidney-Colombó* arőháromszög érdekterületeibe.

Hazánk pontosan a középső és a déli világforgalmi útvonalak tengelyében fekszik, ennélfogva a kialakuló új élet szempontjából tényleg kulcsterületté válik.

Ebből az erőközpontok-közi helyzetünkből kell adódjék minden elhatározásunk, döntésünk, kezdeményezésünk és cselekvésünk legbensőbb oka és rugója. Ténylegesen, a szó legszorosabb értelmében, Hazánk paradicsom, de pokol is lehet. Paradicsom, ha életerős, hatalomképes és uralomraérett és saját erejéből építi meg hivatásának és feladatának megfelelő gyakorlati életrendszerét. De pokol, ha minderre képtelen, mert ebben az esetben olyan hatalmi versengés indul meg ezért a kulcsterületért, mely minden életünket vérbe, piszokba, megalkuvásba rántja.

A Hungarizmus nagy feladata és kötelessége, hogy népünket és az általa vezetendő életteret nagy hivatására nevelje és szervezze.

Ez pedig nem lehet kevesebb, mint közvetítés és összhangolás Nyugat és Kelet között. Kapu és küszöb vagyunk: kapu Kelet felé és küszöb, amit át kell lépnie annak, aki Keletről Nyugat felé tart.

Erőközponti helyzetünk folytán Kelet terményeinek közvetítő kereskedője lehetünk Európa felé. A magyar kereskedőnek és gazdasági vállalkozónak tehát igenis hatalmas, roppant felelős jövője van és nagyon is lesz mit keresnie Nyugateurópában is, működésének főiránya és főterületei azonban mégis inkább Délkelet felé fekszenek, de nemcsak az eddig elmondottak, hanem még a következők miatt is:

Izlám történelmi jelentősége

Délkeleten vannak azok a területek, melyeket az Izlám leendő lehetséges nagytereként ismerünk majd az életterek részletes taglalásánál. Az ebben a térben élő törzsek az élet e nagy korszakfordulójában határozottan öntudatra eszméltek és követelik tudomásulvételüket. Észlelhető és tapasztalható, hogy az Izlám e közösségei népi közösségbe akarnak szerveződni, ezért minden gátló politikai, gazdasági és társadalmi akadályt leráznak magukról, mert érzik, hogy az új világképben csak ilymódon nyerhetik el illő helyüket. Uj életrendjükben azonban meg kell szervezzék civilizatórikus és technikagazdálkodási életényezőiket is. Ennek gyakorlati megszervezésére hiányoznak úgy szakemberei, mint eszközei. Kétirányú feladatot kell tehát egyidőben és párhuzamosan végrehajtaniok: saját fajtabeli szakembereket kell nevelniök, amit az első időben külföldön kell végezni, ezzel párhuzamosan pedig addig is, míg a saját szakember rendelkezésre áll, idegenből kell ilyeneket munkába állítaniok. De:

mérnököket, orvosokat, gazdasági szakembereket, vállalkozókat, szervezőket és tervezőket legszívesebben olyan népektől fog az Izlám meghívni, melyeknek gyarmatosító szándékuk nincs, de nem is lehet és amelyek e jótulajdonságukon kívül tényleg rendelkeznek is a kívánt szakemberekkel.

Az Izlámnak ezt a várható követelését természetesnek és nagyon is jogosnak kell vennünk. Nyugodt lelkiismerettel és minden szerénytelenség nélkül merjük állítani, hogy ilyen népet elsősorban a magyar népben talál. Tekintetbe jönne még határozottan a japáni nép is, de még túl távol feküsznek egymástól. A japáni nép ugyanis eddigi egész történelmével, magatartásával, cselekedetével és példaadásával már a gyakorlatban is bebizonyította, hogy gyarmatosító szándékai egyáltalában nem voltak, nincsenek és nem is lesznek, mert — hungarista véleményünkkel egyezően — szükségtelennek, időszerűtlennek és túlhaladott rendszernek tartja a gyarmatosítás minden fajtáját.

Magyar lehetőségek, magyar feladatok

Németország és Itália is tudni és ismerni fogják az Izlámnak ezt az érthető ellenszenvét mindazokkal szemben, akiktől ismételt gyarmatosításukat feltételezhetik. Éppen ezért, ha segítő kezet is nyújtanak az Izlámnak, közvetítő kezet keresnek, hogy minden jogos vagy jogtalan gyanusítást elkerüljenek. Ilyen közvetítő kéz elsősorban ugyancsak magyar népünk lehet. Viszont ha nem keresnének közvetítőkezet, hanem közvetlen kézzel akarnának segíteni, úgy ne csodálhozzanak, ha a japáni vállalkozó hamarább jelenik meg a Földközi-tenger keleti és délkeleti térségében, mint az övéik a Perzsa-öböl vagy az Arábiai-tenger partvidékein.

De mindettől eltekintve: Németországot olyannyira elfoglalja a keleti európai térség megszervezése és Európába való bekapcsolása, Itáliát pedig annyira leköti dél felé, hogy Afrika szükséges részeit bekapcsolja életterébe és meg is szervezze: hogy kell valaki, aki a hatalmasan fontos Délkeleti irányban veszi át a feltáró és szervező munkát. Ez pedig megbízhatóságánál, alkalmasságánál és minőségileg kiváló parasztjánál, munkásánál, értelmiségénél fogva elsősorban a mi hungarista Hazánk.

Hazánk, népünk és életterünk hivatása, feladata, kötelessége, felelőssége és joga ezzel a nagy világképpel szigorúan adva van.

A hungarista népi mozgalom felelősségteljes kötelessége, hogy népünket mindezekre előkészítse és megteremtse a szükséges végrehajtásnak erkölcsi, szellemi és anyagi előfeltételeit.

Egyik japáni személyiség kijelentette, hogy magyar népünknek egyszer döntenie fog kelleni, hogy mi akar lenni: a turáni népközösség nyilának hegye vagy Európa szíve. Erre a tiszta sorskérdésre tiszta, ugyanilyen félyreérthetetlen választ adunk: Európa szíve mindig úgy fog dobbani, hogy a nyil hegyére ne legyen szükség; és ha majd egyszer mégis szükség lenne rá, úgy ez csak azért lesz, mert ez a szív már előtte régen megszünt dobogni.

ÚJ ATTILA-ÉLETRAJZ KÉSZÜL

Beszélgetés Szász Bélával az Attila-életrajz szerzőjével

Sokan megfeledkeztek róla, hogy a hazai nemzeti szocialista mozgalom első megindítója és elnöke dr. *Szász* Béla volt, kiről azok akik a társadalmi munkát nem figyelik, évek óta nem hallhattak már semmit. Ezért felkerestük az otthonában és meg akartuk tudni mivel foglalkozik.

Kérdezősködésünkre elmondta, hogy bár politikai felfogása miben sem változott, kizárólag társadalmi szervező munkával foglalkozik s mint a *Bartha Miklós-Társaság* elnöke arra törekszik, hogy mindazokat a magyar tudósokat, írókat és művészeket akadémiai munkaközösségbe tömörítse, akik az eljövendő új Európa és új Magyarország hívei. Nemrég fejezte be hatalmas hatszázoldalas Attila életrajzát.

— *Ez a könyv,* — mondta — *mintegy húszéves kutatásom eredménye. Mint ókortörténész és világtörténész fogom meg a témámat és szélesebb szemszögből dolgozom fel. A hun és az Attila probléma nemcsak a magyar tudományosságot foglalkoztatja, hanem a nemzetközi tudományos köröket is. Tulajdonképpen a hun kérdésen keresztül ismerhetjük meg a maga teljességében a lovasnomád kultúrát, államiságot, következésképp az ősmagyarok életét is. A lovasnomád életszemlélet hősi szemlélet. Már pedig korunk vezető eszméje is a közösségben felolvadó minden áldozatot vállaló férfi típusa. Multunk valódi tartalmának feltárása nélkül tökéletlen magyarság-szemléletünk is. Könyvem az egész eddigi kutatás rendszerezése, természetesen tele van rengeteg személyes meglátással és egyéni megállapítással. Annyit biztosra veszek, hogy a magyarság és a rokonnépek története rövidesen igen alapos átértékelésen esik át.*

Megkérdezzük, hogy könyve a szakkörök, vagy pedig a nagyközönség számára készült-e.

— *Mindkettőnek* — válaszolja. — *Az új európai történetírás nem szakadhat el attól a közösségtől, melynek létét köszönheti. Üvegházi historiának nincs létjogosultsága. A magyar történésznek úgy kell írnia, hogy ne csak a pápaszemes auguruk érthessék meg, hanem, hogy a nagyközönség is élvezhesse. Aki erre nem képes, ne vegye kezébe a tollat. Természetesen sok ködöt kell szétoszlatnom és sok rész okoz majd fájdalmat hazai romantikusainknak, más részeket pedig úgynevezett szellemtörténészeink vesznek majd zokon. Az a meggyőződésem, hogy a történelmi valóság megdöbbentően élethűbb és nagyvonalúbb, mint epikusaink, Attila-regény és drámáink szegényes primitív romantikája. A nemzeti hivatástudat legszámottevőbb alkotórésze a történelmi tényező. A közösségnek és a jövő nemzedékeknek a történelmi valóságot kell megismernie és akkor sokkal kevesebb csalódás éri.*

— *A történelmi ponyva ellen a legélesebb harcot kell folytatnunk, bárki is fémjelzi. Ponyvának tekintem mindazoknak az íróknak a munkásságát, akik történelmi alapismeretek nélkül mernek nyúlni és tudós ponyvának azt a kutatást, mely célzatos beállításokat termel, bármilyen magas is legyen a kutató tudományos rangja és bármekkora is legyen a propagandával céltudatosan megalkotott tekintélye.*

— *A hun történelem nemcsak bizonyság rá, hogy bizonyos emberi életformák, az életter hatása és a faji tényező alig változik és, hogy egy zárt népi közösséget nem lehet elszakítani a gyökerétől soha. De bizonyság arra az is, hogy e népi-nemzeti közösségek mindig fejlődnek és alkalmazkodnak és a korhatások alól magukat ki nem vonhatják.*

Majd megmutatta *Szász* Béla dr. munkája hatalmas kéziratát és jegyzetanyagát, valamint a nagyszerű térképanyagot. Azzal az érzéssel bucsuztunk tőle, hogy amilyen keményen helytállott annak idején a megindulás napjaiban, ugyanolyan energiával és elmélyedéssel tudja megfogni azt a tudományos problémát, melyet kézbevesz.

Olvasóink elővételben megrendelhetik az Attila-életrajzot húsz pengőért kiadóhivatalunkon keresztül vagy részletfizetésre is, ha a Nemzeti Hitelintézet 1111. sz. postatakarékpénztári csekkszámlájára a munka megjelölésével előfizetnek.

A háború

Összefoglaló:
1943. VI. 14—VI. 20-ig

A háború mostani időszaka méginkább az idegek háborúja, mint eddig bármikor. Valamennyi hadviselő fél a legnagyobb előkészületek között, de elsősorban arra törekszik, hogy minél nagyobb bizonytalanságot teremtsen és a legmesszebbmenően el tudja leplezni saját szándékait, másodsorban pedig, hogy az ellenfelet idegileg kimerítve, esetleg meggondolatlan lépésre kényszerítse.

A keleti hadszíntéren mindkét fél már hosszú hetek óta készül hatalmas arányokban, de döntő hadműveletet még nem kezdett. Itt mindenesetre a szovjet volt az idegesebb és támadott ismételten, amit azonban német részről fölényes biztonsággal hárítottak el. A szovjet ezekkel a kapkodó, nem megfelelően előkészített támadásaival ismét gyengült, ami a jövő hadműveleteknél reánézve feltétlenül hátrányt jelent.

Az angolszász hatalmak állandó invéziós propagandáikkal ugyancsak idegháborút folytatnak a tengelyhatalmak ellen,

ami különösen Olaszország ellen és általában a Földközi-tenger térségében nyilvánul meg nagyobb méretekben.

Az angol flotta egyes részeinek, szállító hajóknak és partraszálláshoz szükséges egységeknek a mozgása különösen a Földközi-tenger nyugati medencéjében és a sziciliai csatorna vizein, Pantelleria és Lampedusa szigetek elleni támadások végrehajtása, de a Cyprus szigetével kapcsolatban ismételten felmerültek hírek, Olaszország és szigeteinek állandó és súlyos légibombázása, az angol király látogatása Észak-Afrikában, a törökszíriai határ lezárása, az olasz lakosság ismételt felszólítása a háború abbahagyására, mindezek az idegháborút szolgálják és annak kellékei.

A tengelyhatalmak azonban — úgylátszik — uralkodnak az idegeiken. Annál is inkább, mert hiszen egyáltalában

nem lehet bizonyosra venni, hogy a partraszállást a Földközi-tenger térségében kísérlik meg.

Itt ugyanis az ellenfél egyrészt túlontúl fel van készülve, másrészt feltételezve, hogy mégis sikerülne, az utánpótlás biztosítására oly súlyos áldozatokba kerülne, ami nem állana arányban az elérhető eredménnyel. Valószínűbbnek látszik, hogy itt az angolszászok továbbra is csak egyes szigetek megszállására szorítkoznak, amivel a Földközi-tengeren a biztos hajózási forgalmat akarják biztosítani. Ezt ugyanis most még *Szicíliáról, Krétáról* és az olasz *Dodekanész*-szigetekről erősen veszélyeztetni lehet. A partraszállásnál tehát ez a térség valószínűleg mellékes hadszíntér lesz.

Az angolszász hatalmak a legtöbb eredményt inkább a Norvégiában megkísérelt partraszállástól remélhetnék. Bár a tengeri út itt is hosszú és éppen ezért nagy légi- és tengeralattjáró támadásoknak van kitéve, mégis a hajózás aránytalanul biztonságosabb, mint bárhol másutt megkísérelt partraszállásnál. Norvégia partvidékének tagoltsága és hosszú volta azt is lehetővé tenné, hogy a kísérlet nem ütköznék rögtön a legnagyobb ellenállásba, tehát a partraszállott egységeknek meglenne az idejük a megerősödésre. A kísérletnek hadműveleti alapja maga az angol sziget és Izland lenne, ami az utánnpótlást nagyon megkönnyítené. Ha egy ilyen hadművelet a Szovjettel együttműködve történnék, ez eggyel több tényező lenne, ami a siker reményét táplálná. Ilyen vállalkozás sikerének katonapolitikai következményeit könnyen el lehet képzelni.

Lehetséges, hogy a legutóbbi svéd katonai és polgári intézkedések szintén számolnak ezzel a kísérlettel.

Azonban ezek mind csak lehetőségek. Az idegek háborújával ezt a világháborút eldönteni nem lehet. Azt tényleg meg kell vívni, mégpedig a tengely ellen az európai szárazföldön. Erre a tengelyhatalmak azonban úgy fel vannak készülve, hogy kimenetele nem lehet kétséges.

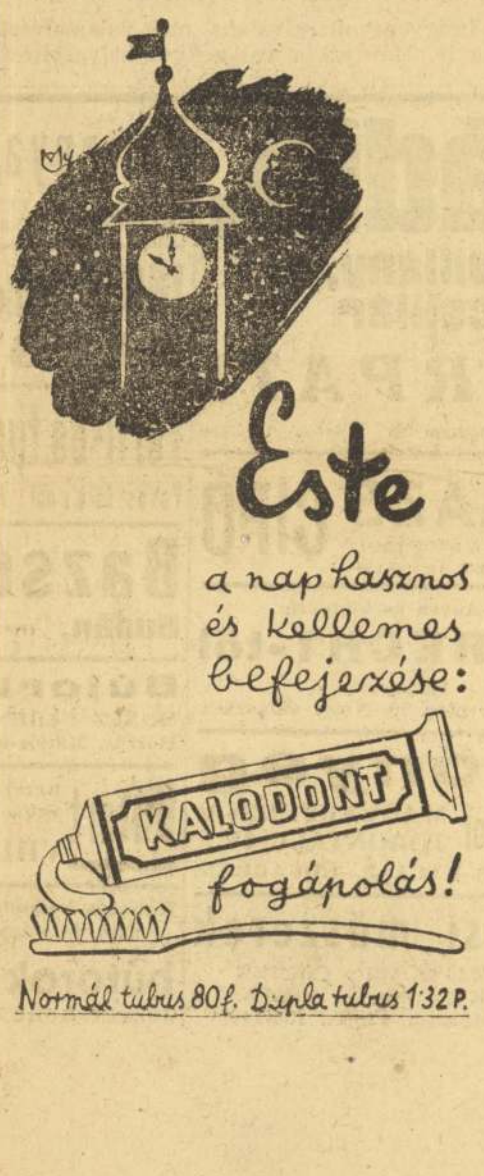

Osszefoglaló: 1944. V. 15. — V. 21.

mati csapatokon felül — melyek eddig támadtak —

most már a tartalékban volt angol és amerikai csapatokat is kénytelenek voltak bevetni.

Éppen ezért várható, hogy a nettunói hídfőben lévő angolszász csapatok is támadásra fognak indulni, hogy ezzel segítsék elő a délen lassan folyó támadást. A német vezetés egyelőre kitér a támadás elől és súlyos veszteségeket okozva lépésről-lépésre vonul vissza.

Távolkeleten

Csungking-Kína helyzete kezd végzetessé válni. Ezt egy angol lap állapítja meg. Ugyanis többek között azt írja, hogy a csungkingi hadsereget rosszul táplálják, nehéz fegyverzete nincs, repülőgépük nagyon kevés van, stb.

Az Északamerikai Egyesült Államok elnökének helyettese utazott a hírek szerint Csungkink-Kínába a sürgős segítség ügyében. Igéreteknél azonban egyebet aligha vihet, legfeljebb pénzt, ami azonban nem fogja megmenteni Csungking-Kínát.

Ugyanakkor a japán miniszterelnök bejelentette, hogy a japán hadsereg harci erejét a tetőpontra fejlesztették és most készen állanak az ellenségre mérendő döntő csapásra.

A közeli „átállítás"-ról

Irógépeket, számológépeket, könyvelőgépeket

javít és karbantart

Stubenvoll István

műszerész-mester

Olympia

vevőszolgálata

Budapest, VI., Erzsébet-körút 28.
Telefon: 426—137.

Szüntessék meg a névbitorlást!

Főszerkesztő Testvér!

„Az Ország" időszaki sajtótermék legutóbbi számában cikk jelent meg, melyben sereg zsidó nemesség megvonását szorgalmazza az író. Nézetem szerint a zsidó névbitorlást azonnali hatállyal meg kell szüntetni. Mégis csak lehetetlen állapot, hogy „zsidó" *Rákóczi, Jakabffy, Vermes, Mindszenthy, Tahy, Györffy, Turóczy, Turchányi* stb. piszkolja be őseink nevét. A rendelet így szólna:

— *A zsidótörvény hatálya alá eső egyének kötelesek három napon belül a névmagyarosítást engedélyező belügyminiszteri rendelet számának, az illetékes — születési hely —, anyakönyvi kivonatának közlése mellett a névmagyarosítást bejelenteni, ahol az anyakönyvbe a bejelentést bejegyzendő és a zsidó régi neve ismét érvénybe lép.*

Kivételezésnek helye nincs!

ffy— r.

PÁRTUNK, MOZGALMUNK

Emlékezzünk! *Rákosi* András testvérünk velünk egy sorban harcolt, velünk együtt dolgozott, együtt hitt és nálunk többet áldozott. Különb volt, mint mi. Ne feledjük, mindnyájan meghalunk, csak egy van maradandó a földön, ha tudnak érte bátran és igazán élni: a Nemzet!

MOZI MÜSOROK

ATRIUM FILMSZÍNHÁZ (Tel.: 15-30-34, 15-40-24). ½4, ½6, ½8. Sz., v., ü.: ½2-kor is. **Lejtőn.**

BELVÁROSI HIRADÓ (Petőfi Sándor-u. 6. Tel.: 181-244). **Beválok-e repülőnek. Amalfi és partvidéke** (kultúrfilm). — **Magyar, Ufa- és Európa-híradók.** — Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig.

CORVIN-FILMSZÍNHÁZ (Tel.: 138-988, 339-584). 3, 5 és ¾8 órakor. **Jud Süss.** (Marian Ferdinand, Söderbaum Kristina. Felújítás.) 3-ik hét!

DEÁK-FILMSZÍNHÁZ (Teréz-körút 28. Tel.: 121-343, 125-952). 3, 5, 7. Sz.: 1-kor is. V.: 11-kor és 1-kor is. (Biztonságos óvóhely!) **Boldogság a vége.**

FORUM-FILMSZÍNHÁZ (IV., Kossuth Lajos-utca 1. Tel.: 189-707, 189-543). ½4, ½6, ½8. V., ü. 11, fél 4, fél 6, fél 8. **Örök küzdelem.**

HIRADÓ FILMSZÍNHÁZ (Erzsébet-körút 13. Tel.: 222-499). **Vidám vasárnap az állatkertben. Ischia.** (Kultúrfilm.) **Magyar, Ufa- és Európa-híradók.** Folytatólagos egyórás előadások: 9—21 óráig.

KORZÓ (IV., Váci-utca 9. Tel.: 128-818)). Perényi, Szemere: **Magyar sasok.** Előadások 3, 5, 7 ó. Sz., v. és ü. ½3kor is.

NEMZETI APOLLÓ (Erzsébet-körút 45. Tel.: 222-002). **Idegen utakon.** Előadások: 3, 5, 7. Sz. 1. V., ü. 11-kor is.

SCALA FILMSZÍNHÁZ (Teréz-körút. T.: 11-44-11). **Sárga kaszinó.** Előadások: ½4, ½6, ½8, szomb., vas. ½2-kor is.

URÁNIA MOZGÓ (VIII., Rákóczi-út 21. Tel.: 146-046). **Magyar sasok.** Előadások: 3, 5, ¼8. V., ü. 11-kor is.

A magyar képzőművészetek életfeltételei

Irta: Boromisza Tibor

Amint végig tekintek eleddig felsorolt kritikusaim vélekedésein, munkásságommal kapcsolatosan, igazolva látom ama korábbi kijelentésemet, miszerint három évi hortobágyi munkásságommal tényleg sikerült megmozgatnom az ország mértékadó kritikai véleményét.

Sikerült megmozgatnom és hullámzásban tartanom a fajmagyar törekvéseknek életkérdéseit.

Sikerült megmozgatnom és fokozott lendületbe hozni a vélem egyívású magyarok munkásságának lelkiismeretét. És ha eleddig nem is mutatkozott ennek hatása valami rendkívüli eseményben, oka: — túlvastag volt a lerakodott közöny a magyar lelkiismereten. Hogy mily régtől fogvást, annak igazolására álljon itt az Országgyűlés képviselőházának 189-ik üléséről, 1933 május hó 30-áról idézett, a költségvetés vitájában lefolytatott és záradékul mondott beszédekből egy kis ízelítő:

— *Befejezem beszédemnek ezt a részét* — szólott egyik képviselő — *Ipolyi Arnoldnak a képzőművészeti társulat volt püspökének 50 évvel ezelőtt, 1881-ben mondott szavaival, amikor is Ipolyi azt mondotta, hogy* (olvassa): *„a társaság, már mint az orsz. képzőművészeti társaság, meg fogja tisztítani a művészeti életet a kontároktól. A mindenfelé kapkodó hivatottságot segédelő művészi proletariátustól, ami mai napság a művészi mizériánknak és élhetetlenségünknek legfőbb átka."*

— *Ez ma ötven év után, is szóról-szóra így van,* — folytatta beszédét a felszólaló képviselő, — *ma is meg kell tisztítani a művészeti életet ezektől és lehetővé kell tenni, hogy a művészet a nemzeti tradiciók alapján fejlődhessék és támogatást kapjon...*

Mostanság 1944. évet írunk és kénytelen vagyok kijelenteni, hogy *tíz* évvel a felszólaló képviselő szavai és *hatvan* évvel *Ipolyi* Arnold kijelentése után, még mindig időszerűbb ez a kritikai vélemény a magyar művészeti közéletről... Igy áll a kontárságot, így áll a nemzeti művészet kifejlődését és legfőképpen így áll a magyar művészek szociális elhelyezkedésének, munkaképességének ügyét illetően.

A háromévi hortobágyi tanulmányomat, a lelki és művészeti felfrissülésemet végigcsináltam úgyszólván a legteljesebb magamrahagyottságban.

Hivatalos és félhivatalos körök semmibevevése mellett, kizárólag saját, nagyon szűkre szabott anyagi erőim terhére. Hogy mégiscsak volt miből!? Megálljunk csak... Igen nagy lemondás árán, ami nemcsak testi, hanem lelki erőpróba is... Merthát ama mecénási megnyilvánulások csak nem akartak mutatkozni Hortobágy széles horizontú látóterében.

Nem tudom — amint már többször kifejtettem és nem is akarom külön választani a szerintem összetartozót. Tehát régi nótát fújok törhetetlen akarattal.

A művészeti szabad gondolkozás és a szociális megalapozottság elválaszthatatlanul összetartozó elemei a magyar művész munkaképességének.

Ilyetén az út, mit választottam, egyedül járásra kényszerített. Nem társulhattam sokáig senkivel, mert egy csárdában csak egy dudás fújhatja félreérthetetlenül, teljes felelősséggel. Legméltóbban tehát akként fejezhetem be hortobágyi emlékezésemet, ha ezúttal megismétlem művészeti és politikai célkitűzéseimet. Ebből immár a negyedik évtizede egy jottát sem engedek.

Én először cselekedtem, dolgokat festettem s azután állítottam fel művészeti és művészpolitikai elgondolásomat.

Ezt a körülményt négy évtized alatt számtalan kiállítással, kritikusok véleményével és cikksorozataimmal támasztottam alá. Ezért jogom van, sőt kötelességem szólani a velem egy kenyéren élő pályatársaimhoz, egyben a művelt magyar közönséghez. Mindmegannyian tisztában vagyunk, minden művészeti irányelfogultság felett, hogy a magyar művelődéstörténet folyamán mit köszönhetünk Nyugat példaadásának, tanításának. Figyelő szemmel nézzük a művészélet minden új és újabb megnyilatkozását. Az értékes eredményeket elismeréssel fogadjuk, de többé nem akarunk idegen irányzat — izmus — egyikéhez sem tartozni.

A mi hitvallásunk Napkelet felől érkezett magyar lélek tisztelete.

Keleti színek, keleti fények ragyognak lelkünk mélyén. Mi ezt akarjuk álmodni, — ha úgy tetszik élni — teljes művészi szabadsággal. A magunk életét akarjuk élni!

Mint Napkeltről ideszakadt őskultúrájú nép örökségünknek vallott keleti módon akarjuk életünket megszépíteni, összekapcsolni egy tisztultabb nyugati kultúrával, fajtánk ősi ereje és elménk ésszerű elgondolása szerint.

A forrongó világ új értékelrendeződésében kell, hogy méltó helyet foglaljunk minden kultúrvonatkozásban, kelet-nyugat kapcsolatán, Tisza—Dunamedencei évezredes elhivatottságunk alapján.

Mikor lelkünk és szívünk Napkelet felé fordul, új ideálokat keresve, bizakodással támaszkodunk az ébredő magyar néptömegek ősi hitére, szívós, acélos erejére és Kelet felől felénk sugárzó testvéreink buzdító, példaadó cselekedeteire. Ez acélozza meg akaratunkat, hogy művészeti célkitűzéseinkkel egyidejűleg a mai lerongyolt művészeti társadalmunk számára új szociális rendet is keressünk: emberséget az embertelenség, testvériességet a testvérietlenség között. Hitet a hitetlenség világában. Meg kell szabaduljunk a mai szégyenteljes szociális nyomortól, lelki és testi rabságtól, mindennapi keserű kenyér gondjától, hogy

felszabadulva teljes lélekkel, testi és szellemi képességeinkkel szolgálhassuk hivatásunkon keresztül a magyar nemzeti eszmét.

E cél eléréséhez szükséges:

1. Autonom magyar művésztestület által végbevitt értékelés és kiválasztás. Gátat kell emelni a kontárság kultusza és a mértéktelenül elszaporodott dilettantizmussal szemben, egy képzőművészeti kamara (kataszter) vagy más szervezet felállításával.

2. Autonomiát a képzőművészeti ügyek csoportjainak szolgálatában.

3. A képzőművészeti kamara által elismert és nyilvántartott művészek létminimumának biztosítását megfelelő értékű munkaszolgáltatás ellenében.

4. A jóléti és társadalombiztosító intézmények gondoskodásának kiterjesztését a képzőművészekre, családjaikra, megfelelő járulékok fizetése ellenében.

5. A művészeti nevelés és oktatás, a művészkérdés reformját, a rajzoktatás megreformálását.

6. A nemzettest és művészfiai közti kapcsolatok elmélyítését állandó intézményes biztosítása által — az egyes művészeti irányok iránti elfogultság fölött.

7. A magyar nemzeti lélek legsajátosabb megnyilatkozása érdekében, hagyományaink, különösen néphagyományaink, népművészetünk megmentését, bölcsebb értékelését és fokozottabb megbecsülését.

Az eljegyzési lakomán derült ki az előkelő vőlegényről, hogy szélhámos ügynök

Csalással és okirathamisítással vádolják a szélhámos Kaposi-Knappigot

Pap Kálmánné jómódú rákoscsabai özvegyasszony elhatározta, hogy Margitka nevű 17 éves leányát férjhez adja. A feltűnően csinos Margitka hozományául özvegy *Pap* Kálmánné *15.000 pengőt* szánt, de óhaja és kikötése az volt, hogy *biztos egzisztenciájú, lehetőleg nyugdíjas állami tisztviselőhöz adja gondosan nevelt leányát.* Az anyai szív gondosságát azonban csúnyán kijátszotta egy szélhámos, *Kaposi-Knappig* Zoltán 28 éves asztalossegéd, aki ritka agyafurtsággal hálózta be Pap Margitkát és édesanyját.

Havi 280 fix...

Kaposi teljesen meghódította a maga számára a fiatal leányt, akivel elhitette, hogy ő a pénzügyminisztériumban fogalmazó és így a maga által kívánt feltétel, a nyugdíjas állás is biztosítva van... Napról-napra eljárt özvegy *Papné* házához és

elmondotta, hogy havi 280 pengő fixfizetése van, de a mellékjövedelme körülbelül ugyanennyi, mert gyakran vidéki kiküldetéssel bízzák meg.

Kaposi régi ismeretségben volt *Pajor* Sándornéval és fiával, *Pajor* Lászlóval, akik ugyancsak bizonyították özvegy Papnénak, hogy *Kaposi* állami tisztviselő. Kaposi pedig még az eljegyzés előtt különböző ürügyekkel pénzt csalt ki leendő menyasszonyától és anyósától. A pumpolást rendszerint *Pajor* végezte jól kieszelt trükkel. *Pap* Kálmánné a takarékból többszáz pengőt vett ki és azt Kaposi rendelkezésére bocsátotta. Végül kitűzték az eljegyzés is, amit nagyszámú meghívott vendégsereg előtt nagy lakoma közben tartottak meg. Már megtörtént a jegygyűrűcsere is, amikor *Kaposinak* egyik nénikéje véletlenül elszólta magát:

— *Jó férj lesz a Zoliból... Csak kár, hogy már két éve sincs semmiféle keresete...*

Ekkor hamarosan kiderült minden turpiság.

Az újdonsült menyasszony nyomban elájult és sokáig betegeskedett a kiállott izgalmak következtében.

Kaposit pedig özvegy *Papné* kiutasította a házból, majd házasságszédelgés miatt feljelentette.

A szélhámos bűnlajstroma

Ezután napvilágra kerültek Kaposinak egyéb üzelmei is. Egy alkalommal Rákoscsabán dr. *Mészáros* Géza községi jegyző nevét ráhamisította egy köziratra, majd

máskor egy garancialevelet hamisított, amelyre dr. Paul Iván miniszteri tanácsos nevét írta,

mint jótállóét és így sikerült neki az egyik céghez bejutni, ahol különböző árukat vett át bemutatásra, de azokat is elsikkasztotta. Más alkalommal özvegy *Bende* Istvánnétól nagyobb összeget csalt ki, azon a címen, hogy trafikengedélyt szerez egy államtitkár nagybátyja révén neki. Természetesen semmiféle államtitkár nagybátyja nem is volt Kaposinak.

A fáshoz jutnia dr. Karpathy Zoltán álnéven,

de később kiderült, hogy az eredeti foglalkozása asztalossegéd és részletügynök is volt.

A pestvidéki ügyészség *Kaposi-Knappig Zoltán ellen közokirathamisítás büntette, magánokirathamisítás vétsége, csalás büntette és csalás vétsége miatt adott ki terjedelmes vádiratot.* A szélhámos bűnügyét ma tárgyalta a pestvidéki törvényszék *Szilágyi*-tanácsa.

Kaposit a katonai törvényszék fogházából szállították elő, ott ugyanis másfél évi börtönre ítélték.

— *Nem vagyok én kérem olyan bűnös,* — mondotta — *csak az a bűnöm, hogy megszerettem Margitkát.*

— *De hiszen maga nős ember!* — szólt a tanácselnök.

— *Még nem váltam el a feleségemtől...*

Ekkor felpattant a közönség soraiból özvegy Pap Kálmánné és magából kikelve tiltakozott:

— *Dehogy adnám én oda az én kislányomat... Tönkretett mindnyájunkat...*

Általános érdeklődés közben tette meg Pap Margitka, a becsapott menyasszony a vallomást.

— *Azt mondotta a volt vőlegényem, hogy doktorátusa van és hogy miniszteri fogalmazó.* Egy alkalommal leborult az asztalra és búskomorságot színlelve arról panaszkodott, hogy a bátyja, aki hadbíró, az ezred pénzét elkártyázta, ő viszont a minisztériumban reábízott pénzt kölcsönözte a bátyjának és most, ha kiderül az ügy,

bátyja öngyilkos lesz, ő pedig elveszti az állását.

Féltem, hogy nem lesz a tervezett esküvőnkből semmi és így 200 pengőt azonnal kivettem a takarékból. Nem tudom ezenkívül édesanyám hány száz pengőt adott neki... Később tudtam meg, hogy nincs is neki katonatiszt bátyja és minden állítása hazugság, szélhámosság volt.

A bíróság ezután a másik két vádlottat *Pajor* Sándornét és *Pajor* Lászlót vette elő, akik a csalás elkövetésében bűnsegédi bűnrészességgel vannak megvádolva. Mindketten tagadták bűnösségüket.

Az elnök faggatására kiderült, hogy *Pajor* László okirathamisításért már hathónapi börtönre volt ítélve, édesanyja,

Pajor Sándorné pedig, aki a Kereskedelmi Bank igazgatójának a feleségeként mutatkozott be, tízhónapi börtönt kapott

és azt mindketten le is ülték.

Dr. Lukács János királyi ügyész indítványára a bíróság elrendelte *Pajor* Sándorné és *Pajor* László multjának az országos bűnügyi nyilvántartó útján való tüzetesebb felderítését. A törvényszék ezért az érdekes tárgyalást elnapolta.

ORSZÁGJÁRÓ KÉPIRÁS...

Irta: Boromisza Tibor

A nagy pusztaság peremén, ahol ég és föld ölelkezik sárgás szikporos párázatban, piros arccal nézett vissza az elpihenő Nap.

Ez a mégegyszer áhított visszanézés vitt le azidőben engemet is — háborús, forradalmas, összeomlásos pokoli keserűségek után — a pásztorság közé. Menekülés volt ez fajtám még meglévő, mélységes lelki őserejéhez... Hátha, hátha megpihenhetek, megújhodom és fölcsillan előttem újra a biztató magyar jövő... Ha módom adja, talán ősázsiai sikokig meg sem állok nagy lelki szomjúságomban. Dehát: a garasos magyar művész-

Jó volt tehát a Hortobágy is. Nyitva állott. Évekre befogadott és megmutatta az utat, amelyen a fajtabéli magyar művésznek haladnia kell. Életlehetőségeink feletti — mégegyszer való — széttekintés megláttatta, hogy hol is ver, lüktet az örökifjú, törhetetlen magyar szív. A törhetetlen, örök, munkás, kemény magyar kéz: hogyan épít... Ujra és újra, minden romhalmaz fölé — rendületlen bizakodással. Beleszédültem a gondolatra: hol is kellene hát kezdeni. Hol kínálkozik a feladat a magyar művészet számára. Miként lehet annak a mételyező és széthúzó hazugságnak fejére hágni, amelyik nagyképűen hirdeti: a művészetben nincs irány! Holott e kijelentés mögött nagyon is irányító idegenfajta törekvések lapulnak... Jól tudván, hogy csakis fajtaművészet van!

Azután rájöttem.

Ott vésett, faragott, tevékenykedett egy kunyhó enyheoldalában Nádasdi uram, — csikós számadó. Remek ostornyeleket, tükrösöket, aztán házi hasznosságokat, pásztori életszükségleteket. Tehát az önellátás... gondoltam... Ez a befelé forduló őserdő védekezése a mostoha sorssal szemben. Ilyentén fokozottabb is az önfelismerés...

És az apró kis megvalósulások, tevékenykedések — millió ok és okozatok — sorakoztak előttem, egyesülve, mint egyetemes hajtóereje, fenntartója a fajta életének. És az ezen keresztül tökéletesedő emberiségnek...

Aztán jöttek bajtársaim. Eddig külön úton járók, de egy cél, irány, gondolat felkentjei valahányan — s így keletkezett a Magyar Képírók országjáró művészi tevékenysége... Kapcsolat a falu népével.

A festő, a szobrász, az építész munkája a tanyákon, falvakon. Népi törzseink ezerszínű virágos életmezején, izzadságos-küzdelmes, soha el nem nyugvó munkaharcterein...

Göcsej, Zalaegerszeg, Palócföld, Hollókő, Balassagyarmat, Ormánság... Duna, Tiszamente, Balaton, Hortobágy és a főváros... mind, mind. Sorozatos kiállítások, felolvasások, lázas kutatások szintere valamennyi. A város és falu népének kulturális, faji egybekovácsolása. A falvak értelmiségének és a népnek összeolvasztása. Egymásratalálása.

A Magyar Képírók tevékenysége kemény úttörő munka még ma is. Először mertek kiállani nyiltan, felelősséggel a magyar faji eszme művészetalakító feladatainak elengedhetetlen szükségessége, időszerűsége mellett.

Az eszme egy évtized előtt hasadt bimbóba s ma már diadalmasan szétágazó. Erejében feltartóztatlan.

Keletkezése valahogy olyan, akár a magyar nóta. Szivtől-szivhez ható. Ki tudja, hol terem, melyik nótafa virága... A szél hozza-e, avagy a Tisza szőke hullámain sodródik... Mezők virágának illatfelhőin száll-e tova?...

De jön. Terjed. Egybeolvad szivünk vérével. És fáradt gondolatainkat, életakarásunkat új magasságokba lendíti.

Magyarabb országépítésbe...

Vakmerő rablótámadás a Gyáli-úton

Vakmerő rablótámadás történt az éjszaka a Gyáli-út és Üllői-út sarkán lévő villamos megállónál. *Nagy László* Béla műkereskedő, aki a Baross-utca 126. sz. házban lakik, pénteken éjjel 12 óra tájban villamosra várakozott, hogy hazatérjen lakására. Egyedül volt a megállónál, amikor egyszerre csak

egy kopott ruhás, sapkás férfi lépett hozzá.

Az ismeretlen ember először *tüzet kért a kereskedőtől,* majd amikor az gyufát adott, tovább erőszakoskodott és

pénzt kért tőle villamosra.

Nagy László nem teljesítette ezt a kérést, mire az ismeretlen ember kabátja alól valami kemény tárgyat, valószínűleg vasdorongot, kapott elő és azzal

kétszer fejbevágta Nagy Lászlót.

A műkereskedő a súlyos ütésektől

eszméletlenül esett össze a földön

és amikor magához tért, *már a Szent István-kórházba találta magát.* Az eszméletlen állapotban lévő, vérző emberre egy rendőr talált rá, aki amikor látta, hogy súlyos sérülései vannak, azonnal intézkedett, hogy a közeli Szent István-kórházból ápolók jöjjenek ki a villamos megállóhoz hordággyal és így hamarosan kórházi ápolás alá vették a kereskedőt. *Nagy* Lászlónál

62 pengő készpénz és egy ezüst óra volt.

A pénzt és az órát a rablótámadó magával vitte. A súlyosan sérült ember csak hozzávetőleges személyleírást tudott adni támadójáról, mert a sötétben nem tudta jól kivenni az arcát. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a vakmerő útonállás tettesének kézrekerítésére.

Garázdálkodnak a betörők

Szombaton reggel megjelent a főkapitányságon *Ruttkai* Antal, a Magyar Divatcsarnok tulajdonosa és nagyszabású betörési ügyben tett feljelentést. Előadta, hogy az Erzsébet királyné-út 23. szám alatt lévő villájában az éjszaka folyamán

betörők jártak.

Éjszaka egy óra tájban tért haza és legnagyobb meglepetésére *a kertajtót nyitva találta, az összes szobák ajtaja tárvanyitva volt, a szekrények és fiókok mind fel voltak törve.* A betörők

tizezer pengő értékű ruhaneműt és fehérneműt vittek magukkal,

azonkívül elvittek *egy 18 személyes ezüst evőkészletet is.* A rendőrség nyomozást indított a nagyszabású betörés tetteseinek kézrekerítésére.

Irország kilép a Népszövetségből

Dublin, május 22.

De Valera, az ír szabadállam elnöke, aki egykor a *Népszövetség* egyik legelkesebb híve volt, most

szembefordult ezzel az intézménnyel.

Az ír parlamentben De Valera pénteken este beszédet mondott, amelyben többek között a következőket hangoztatta:

— Ha a népszöveségi alapokmányt alaposan nem változtatják meg,

Irország kénytelen lesz otthagyni a Népszövetséget.

Remélem azonban, erre mégsem kerül sor. Meg akarjuk várni a dolgok kifejlődését és időközben a magunk részéről mindent elkövetünk, hogy

elérjük a népszövetségi alapszabályok megváltoztatását,

olyan formában, ahogy azt kívánatosnak tartjuk.

Jégszekrények villamos hűtőkészülékek sörkimérőkészülékek, fagylaltgépek, jégyártóberendezések
HENNEFELD jégszekrénygyár VI., Ó-utca 6. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve. Telefon: 1-120-26, 1-156-16

A nyári szezon eseménye
a budai PIPACS-VENDÉGLŐ virágos kertje (Sasadi-út 190, közvetlen az 59-es vill. végállomásnál)
Cigányzene — Remek konyha — Fajborok — Halkülönlegességek — Telefon: 15-10-04
Polgári árak — Közlekedés a 8-as autobusz és 59-es villamos

Az ő napjuk

Az ő napjuk ez. Az anyáké. Őket dicsőíti ezen a napon minden érző szív. Az anyákat. Akik nélkül nincs élet, akik e földön legelsőbben példázzák a hűséget, a jóságot és a szeretetet. Feléjük száll ezen a napon minden jókívánság és minden fohász, áldást kérve rájuk a Gondviseléstől. Ezen a napon a lélek magábaszállásán gyermekké válik mindenki, hogy az élet örök és szent misztériumán túl is alázattal hódoljon az anyaság eszménye és az anyaság valósága előtt.

Az anyák sorsa közös: éltető erejük a hit és egyetlen boldogságuk a puszta tudat, hogy ők híven teljesítették hivatásukat. A tisztelet, a hála és a szeretet, amelyet mi adhatunk cserébe azokért az ajándékokért, amelyekkel az anyaszív elhalmozott valaha és elhalmoz állandóan bennünket, alig számba vehető viszonzása a kiapadhatatlan forrásokból táplálkozó anyai szív örök és elmulhatatlan szerelmének.

Maradjon mindvégig az övék ez a nap az év többi napjával együtt, hogy minél több anyai álom váljék e földön valóvá, — hogy még több legyen az anya és még több legyen a gyermek, aki leborulhat a fájdalom mártiromságában fölmagasztosult anyaság előtt.

A legelegánsabb hollywoodi sztár: Joan Crawford, új filmje, a „Ne higyj a férfiaknak" főszerepében

— **Az igazságügyminiszter Ujpesten.** A pestvidéki ügyvédi kamara felkérésére dr. *Zehery* Lajos igazságügyi miniszteri tanácsos, egyetemi tanár május 24-én, hétfőn délután öt órakor az újpesti városháza dísztermében az ügyvédi rendtartásról előadást tart. Az előadáson megjelenik dr. *Lázár* Andor igazságügyi miniszter, aki kíséretével együtt az előadást követő közös bírói és ügyvédi vacsorán is résztvesz.

— **Megépül a mohácsi szabadkikötő.** *Pécsről* jelentik: Mohács város ezévi közmunkái sorában sikerült biztosítani a régóta tervezett mohácsi szabadkikötő megépítését. Az építkezés negyvenezer pengőbe kerül és a város 7000 pengőt ajánlott fel, a többi összeget pedig a kormány biztosította és már be is állította az 1937/38. évi költségvetésbe. A szabadkikötő, amelynek munkálatait már a jövő hónapban megkezdik, 140 méter hosszú és 13 méter széles lesz és egyszerre több uszály is rakodhat egymás mellett a kikötőben.

— **Leesett kétemelet magasságból és továbbfolytatta a munkát.** Szentendréről jelentik: A csillaghegyi Nagybátony—ujlaki téglagyár gyártelepén *Hornyák* Lajos 42 éves gyárimunkás kétemeletnyi magasságban állványozó munkát végzett az egyik javításra szoruló épületen. Az állványon hirtelen egyensúlyát vesztette és lezuhant a mélységbe, magával rántva a súlyos cölöpök és téglák tömegét. Társai azt hitték, hogy meghalt, *Hornyák* azonban, mintha semmi sem történt volna vele, felkelt és nevetve szaladt társaihoz. Mégis elvitték orvoshoz, aki behatóan megvizsgálta, de nem talált semmi rendellenességet sem Hornyák Lajoson. A munkás délután már tovább folytatta munkáját.

— **A Nemzeti Figyelő legújabb száma** rendkívül gazdag tartalommal jelent meg. A vezércikket *Szörtsey* József főszerkesztő írta: Az elhanyagolt közalkalmazottak érdekében. Értékes cikkeket írtak még többek között: dr. *Csik* László főorvos, *Hubay* Kálmán főszerkesztő, báró *Malcomes* Albert földbirtokos, *Zayzon* Sándor tanár, *Zilahy-Kiss* Jenő ny. alpolgármester. A lap genfi tudósítója, *Lippay* Imre igen érdekesen írja meg Mussolini útját *Lausannetól-Lausanneig.* A cikkeket aktuális külpolitikai, megszállott területi, irodalmi, művészeti és közgazdasági híranyag egészíti ki. A *Nemzeti Figyelő* kapható az egész országban minden hirlapárusitónál és a pályaudvarokon. Ára 10 fillér.

— **Szerelmi bánatában átvágta nyakát egy cselédlány.** Dunaföldvárról jelentik: *Dubics* Mária 20 éves háztartási alkalmazott felment gazdája padlására és ott átvágta a nyakát. Eszméletlen állapotban találtak rá s azonnal első segélyben részesitették, majd kórházba vitték. A leány szerelmi bánatában akart megválni az élettől.

— **Változatlanok a gyapjúárak.** A külföldi gyapjúpiacon az árakban változás nem volt s ezért a Gyapjúbecslő Bizottság május 20-i ármegállapító ülésén *a belföldi átvételi gyapjúárakat is változatlanul hagyta.* A becslőbizottsági értékelés alapján történő eladás az utóbbi hetekben erősen fellendült és ugyancsak nagy érdeklődés mutatkozik a budapesti gyapjúaukciók iránt is, amelyeket június 10-én, július 15-én és szeptember 30-án rendeznek.

—o—

IMÁRA!

Letelt a négy nap. Isten két kezének
Áldó hatalma simogatta fénnyel.
Május világos, tiszta kék egéből
Aranyba vonta áradó reménnyel.
A Vár felett csodáknak álma égett,
Egek tüzéből élet hullt ki rája:
Magyar tavasznak élő sugarában
Leszállt közénk a Mennyország Királya!
Mert Ő akarta, hogy ez így legyen most,
Hogy ne tapossunk száradt, holt virágot,
Hogy napsugárban ragyogjon a kertünk,
S ha jön az este, gyujtsunk holdvilágot,
Hogy tündököljön most a Duna habján
Királynőjének tornyos, drága kincse
S a szeretetnek égő özönével
A palotát, a hidakat behintse ...
Tavaszt hozott a katonák szemébe,
Reményt a szívbe, erőt a karokba,
Újult világnak élesztő hatalmát
Plántálta át a fáradt magyarokba ...
Hirdette azt, hogy mienk az igazság,
Hogy most kapunk csak igazi erőre
S egy szentszövetség győzedelmes útján
Felvágtatunk, ha zeng majd az „Előre!"
S hogy végetér a történelmi ünnep,
Az Isten keze áldást oszt ki mára:
Ha megszólal az esteli harangszó,
Boruljunk térdre! Magyarok! Imára

— **Házasság.** Balázs Magda és Dinner László f. hó 23-án déli ¾12 órakor a Dohány-utcai izr. templomban házasságot kötnek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Haldokló embert találtak a Soroksári-út sarkán.** Szombatra virradó éjjel a csepeli mentők autója egy beteget vitt a Szent István-kórházba. Hazafelé menet a gróf Haller-utca és Soroksári-út sarkán egy járó-kelő állította le a mentőautót és jelentette a mentőorvosnak, hogy az úttesten egy bezúzott fejű, eszméletlen fiatalembert talált. A mentőorvos megvizsgálta a napszámos külsejű embert, kinek zsebében igazoló iratot nem találtak, megállapította, hogy koponyaalapi törést szenvedett. Az ismeretlen férfi valószínűleg valamelyik arra haladó teherautóról esett le. A mentők haldokolva vitték a Szent István-kórházba. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Teljesen szabad Abesszíniában a gazdasági verseny.** Addisz Abebából jelentik: *Graziani* tábornagy alkirály elnöklete alatt olasz gyáriparosok és vállalkozók az abesszin fővárosban értekezletre ültek össze, hogy milyen mértékben vehetne részt az olasz magánipar az új gyarmati birodalom kihasználásában. Az alkirály biztosította a megjelenteket, hogy kormánya *a legteljesebb szabadságot biztosítja a magánipar számára s csupán a vasúti forgalomra, a telefonra, a közlekedésügyre általában és a vízművekre kíván monopóliumot bevezetni.* Minden más téren érvényesülni engedi a *szabadversenyt.* Abesszíniában eddig főleg az *állattenyésztés, az olajtermelés, cementgyártás és fafeldolgozás terén alakultak vállalatok,* amelyeknek legelső célja a gyarmat önellátásának biztosítása.

— **Nyári menetrend.** Ebben az évben a nyári menetrendek május 22-én lépnek érvénybe. Az összes vasúti és hajózási hazai menetrendeket magánbanfoglaló s immár 57. évfolyamába lépő *Vasúti Útmutató* és az olcsó kiadású (60 filléres) Zöld Menetrend néhány nap mulva megjelenik. Minden dohánytőzsdében és könyvkereskedésben kapható.

— **Lúgkövet ivott egy fiatal asszony.** Pénteken délután megdöbbentő öngyilkosság történt Pestszentimrén. *Vasbányai* Antal malomellenőr 33 éves felesége eddig ismeretlen okból lúgkővel megmérgezte magát. Az öngyilkos fiatalasszonyt a mentők súlyos állapotban vitték be a Horthy Miklós-úti kórházba.

— **Új színnel gazdagodott a Nagykörút.** A mindinkább fokozódó igények arra az elhatározásra vezették cégünket, hogy a Nagykörúton létesitsen egy világvárosi nívójú úridivatüzletet, ahol a művelt nyugat ízléses és finom úridivatkülönlegességei a londoni és párisi üzletek kirakataiban való megjelenésük után nyomban Budapesten is megszerezhetők legyenek. Ez az elv eddig is érvényesült a kitünő ízlésről közismert Gál úridivatüzletekben, de az új körúti főüzlet megnyitásával kapcsolatban — amelyet egyébként Gál Sándor személyesen vezet — mégis fokozottabb mértékben valósul meg ez a tendencia. Az Erzsébet-körút 4. szám alatti legújabb Gál-üzlet vezető helyet foglal el az ízléses öltözködés irányitásában és az árak a mai viszonyokhoz vannak szabva.

— **Mollinary-emléknap Kalocsán.** A volt 38. (Mollinary) gy. e. mind a négy zászlóaljának tagjai, Kalocsa város meghivására az évi szokásos ezredemléknapját június 6-án nagy ünnepségek között tartják meg. Kedvezményes áru vonatra jelentkezni május 25-ig 3 pengő à conto befizetése mellett *Gergely* Nándor bajtársnál, Városház utca 16. (Régiségkereskedés) lehet.

Jó tudni.

hogy hazai sárgadinnye is van már a piacon. A kereskedők, akik ezt a drága — kilónkint 4—8 pengős — nyalánkságot árusítják, egyelőre nagyon titkolják, hogy melyik kertészetnek sikerült ilyen rekordot felállitania a melegházi termelés terén, mert attól tartanak, hogy mások esetleg versenyt támasztanak és még magasabb árakat kínálnak érte a termelőnek;

hogy a fojtott burgonya, amely hetek óta pótolja az újburgonyát és még megiehetősen nagy mennyiségben kapható, az újburgonya beérkezése óta csaknem eladhatatlanná vált. Kilóját már 5—8 fillérért kinálják a nagypiacon. Tekintve, hogy ennél olcsóbb aligha lesz és minősége jó, ajánlatos ezt a burgonyát is vásárolni;

hogy az első erdei szamóca Olaszországból érkezett Budapestre, igen csinos, étvágyat keltő módon, kis kosárkákba csomagolva. Akinek pénze van arra, hogy 8—10 pengőt fizessen a kitünő csemegéért, már vehet szamócát.

— **Építsünk társas-weekend-házat!** Most jelent meg a *Műszaki Világ* új száma, amelyben dr. *Arvay* József a mérnökpolitikai elgondolások fokozottabb érvényesítését sürgeti az országvezetés terén. Dr. *Vér* Tibor müegyetemi magántanár érdekes cikkében arra mutat rá, hogy a magyar iparban az üzemvezetők között aránylag túlságosan kevés a mérnöki elem. Érdekes értesüléseket közöl és számos riportban számol be a lap a benzin nélkül való gépkocsik gazdasági és technikai lehetőségeiről, a magyar ipar külföldi kapcsolatairól, a házépitési akciókról és a külföldi piaci viszonyokról. A *Műszaki Világ* ezúttal egy társas weekend-nyaraló részletes terveit közli (*Katona* Dezső munkája). A tartalmas lapot a *Szabadalmi Világ* című ingyenmelléklet egészíti ki, amelyben a magyar feltalálók beszámolnak a legújabb eredményekről. Az ízléses kiállitású lapot a Stádium Sajtóvállalat körforgógépein nyomják.

— **Meghalt a fejedelmi Barcsay-család nesztora.** Kolozsvárról jelentik: Pénteken este 95 éves korában meghalt nagybarcsai *Barcsay* Gábor, a fejedelmi származású Barcsay-család nesztora. A halottat vasárnap helyezik örök nyugalomra a családi sírboltban.

— **Előadások a Közegészségügyi Egyesületben.** A Pázmány Péter Tudományegyetem Közegészségügyi Intézetének termében, Eszterházy-utca 9. szám alatt 25-én, kedden dr. *Domány* Imre, a budapesti Orvosi Kaszinó főtitkára, 26-án, szerdán délután 6 órakor pedig dr. *Schlossberger* berlini tanár tart előadást az Országos Egészségügyi Egyesület rendezésében.

— **Kellemes-e nyáron a főzés?** Erre a kérdésre minden háziasszony gyakorlati feleletet kap az Elektromos Müvek V., Honvéd-u. 22. sz. alatti kiállításának szerdán d. u. ½6 órakor, továbbá hétfőn és pénteken d. e. ½10 órakor kezdődő villamos főzőbemutató előadásain. Leveles-vajas tészta, kuglóf, torták, rácponyt, halak és különféle húsok készítése. Belépés, ruhatár díjtalan.

— **Elitélték az OTI orvos támadóját.** A büntetőtörvényszéken *Fenessy* egyesbíró ma tárgyalta Szücs István szövőmunkás bűnügyét, aki ellen az ügyészség hatósági közeg elleni erőszak és súlyos testisértés vétsége címén emelt vádat, mert ez év március 31-én az OTI rendelőben két szennyvízzel telített poharat vágott dr. *Zsédely* József OTI főorvos fejéhez úgy, hogy az orvos fejét pillanatok alatt elborította a vér. A perbeszédek után a bíróság bűnösnek mndotta ki Szücs Istvánt a vád értelmében és ezért *egyhónapi* fogházbüntetésre ítélte. Súlyosbító körülménynek vette a törvényszék, hogy a kötelességét teljesítő orvost brutalizálta a vádlott, szinte példa nélkül álló módon. Az ítélet nem jogerős.

— **Vasárnapi turistakirándulások.** Indulás Budapestről: 22-én d. u. 4 óra 30 perc, Nyugati pu. — 2. *Nagyillám.* T.: 7 óra 15. Pálffy-tér. 3. *Hegyestető.* T.: 6 óra 15. Ferenc József-rakpart. — *BBTE.* 1. *Hegyestető.* T.: 6 ó. 15 p. Pálffy-tér, hajóáll. 2. *Hamvaskői rét.* T.: 5 ó. 45 p. Nyugati p. u. — *BSE: Pilistető.* T.: 6 ó. 30 p. Nyugati p. u. — *Hungária TE.* 1. *Strandtúra Pünkösdfürdőre.* T.: 8 ó. Vigadó-tér. 2. *Evezős túra Gödre.* T.: 8 ó. 1. sz. kútnál. — *Ügyvédek SE.: Prédikálószék.* T.: 7 ó. 20 p. Pálffy-tér. — *M. Kajak E.: Faltboot-túra a Velencei-tóra.* T.: 6 ó. Déli p. u. — *Goldberger SE.: Strandtúra a Horányi üdülőre.* T.: 22-én d. u. 2 ó. Goldberger-gyár előtt. — *Ügyvédek TE.: Kisinóci menedékház.* T. 6 ó. Nyugati p. u. — *Kerak-túristák.* 1. *Faltboot-túra a Velencei-tóra.* T.: 6 ó. Déli p. u. — *Sólyom TE.: Pilisszentlélek.* T.: 6 ó. Nyugati p. u. 2. *Makkosmária—Turista otthon.* T. 8 ó. Farkasréti vill. végáll.

PÁRTUNK, MOZGALMUNK

Emlékezzünk! **Mayerczik Béla** testvérünk velünk egy sorban harcolt, velünk együtt dolgozott, együtt hitt és nálunk többet áldozott. Különb volt, mint mi. Ne felejtsük: mindnyájan meghalunk. Csak egy van maradandó a földön, ha tudnak érte bátran és igazan élni: a nemzet!

SZÁLASI FERENC:

„Rövidlátó és csak a konjunktúra kihasználására beállított felfogásra vall az a nézet, hogy az új Eur.pa rendjét a győztesek szuronya fogja megteremteni. Ezek a cinikus emberek elfelejtik, hogy a fegyver és az ember vére csak szükséges és szent eszközök az életet követelő igazság végrehajtására; elfelejtik, hogy a háború nagy véráldozatai csak akkor nem hiábavalók, ha a háború célját, a meglátott, de magvalósulásában erőszakosan gátolt igazságot bilincseiből felszabadítja és az életnek adja. Ezek elfelejtik, hogy a fegyver és a győztes háború mindenkor kötelez! Kötelez a meglátott és meghirdetett igazság megvalósítására. Ezek elfelejtik, hogy az 1914—18-as világháború azért hozott nyomort, bajt, bolsevizmust Európára, mert az életnek eme alaptörvényeit lábbal tiporták." (1942. ápr. 18.)

A HAZAÉRT!

Dr. *Csorna* Tivadar testvér a Bp. I. kerületi és ifj. *Turi* Károly testvér a Bp. III. kerületi szervezet tagja a keleti fronton legszentebb kötelességének teljesítése közben életét áldozta a Hazáért. Emléküket büszke fájdalommal őrizzük!

NAGYTANACS

Április havi nagytanácsunkat 10-én délután 3 órakor tartjuk. Előtte fél 3 órakor a szervezésszaki értekezletre kerül sor. A nagytanácson résztvenni kötelesek a főkerület-, megye-, önálló járás-, tj. város- és megyei városvezetők, valamint fontosabb bánya- és iparvidéki szervezetek vezetői. Fentieken kívül senki más nem vehet részt a nagytanácson, mert nem tudunk helyet biztosítani. Felhívom a testvérek figyelmét arra, hogy a nagytanácson csak azok vehetnek részt, akik a szervezésszaki értekezleten is megjelentek.

A nagytanácsi belépőjegyeket a nagytanács napján délután 2 óráig bezárólag adjuk ki a pártszervezési osztályon; 2 óra után belépőjegyet senki nem kaphat; kivételt csak azok a testvérek képeznek, akiknek vonata a fenti időpont után érkezik.

Pártszervezés Vezetője.

NŐI NAGYTANACS

Értesitem az illetékes vidéki vezetőket, hogy az áprilisra tervezett női nagytanácsot elhalasztjuk.

Vidéki Női Főcsoport Vezető.

FŐKERÜLETVEZETŐI ÉRTEKEZLET

Az április havi főkerületvezetői értekezletre a nagytanács napján délelőtt 10 órakor kerül sor. Résztvenni köteles valamennyi főkerület-, önálló megye- és önálló járásvezető. — Felhívom a nem önálló megyék vezetőinek figyelmét arra, hogy fél 11 órától kezdődően ők is kötelesek a főkerületvezetői értekezleten megjelenni.

Pártszervezés Vezetője.

FRONT ÉS OTTHON

Az *Ágai* szervezet nagysiekrű színielőadást rendezett. Színrekerült *„El az Isten"* című nagyhatású darab, amelyen a szervezet tagjai kiváló szereplésükkel tökéletesen adták elő. Az előadásból származó bevétel a nyilas szervezet az épülő honvédkórház céljaira adományozta.

HEVES MEGYE

Heves megye új parasztszéktartója *Pádár* Sándor, *Csány*, Temető-u. 453. A járási és községi parasztszéktartók nála kötelesek személyesen vagy levélben jelentkezni.

KÖNYVOSZTALY

Értesítjük a testvéreket, hogy a pártpropaganda és sajtóosztályon működő könyvszolgálat irányítását a Lap- és Könyvkiadó Rt. átvette.

A Háborús Regényeken és „Viktória"füzeteken kívül ezentúl a propagandaosztályon mindenféle nemzetiszocialista könyv és füzet kapható. — Felhívjuk a nagytanácsra utazó testvérek figyelmét arra, hogy új Háborús Regények és „Viktoria"-füzetek érkeztek, továbbá új kiadásban kapható: Goebbels: Naplóm és Bary: Tiszaeszlári bünper.

MOZGALMI ÉLET

Dr. *Vágó* Pál testvér, az országépitési h. vezetője meglátogatta a *jászberényi* szervezetet, ahová ez alkalommal rendkivüli nagy számban jöttek össze a környékbeli tisztségviselők. Vágó testvér tájékoztatta a megjelenteket a politikai eseményekről és meggyőződött arról, hogy a jászberényi nyilasok töretlen hittel és rendithetetlen hüséggel állanak a Hungarizmus és annak megteremtője, *Szálasi* Ferenc mellett.

Dr. *Gera* József testvér, a pártpropaganda és sajtóvezető *Baumgartner* Aladár megyéveeztő kiséretében *a kajári, téti, koroncói, rábapatonai, mosonmagyaróvári és győri* szervezeteket látogatta meg és meggyőződött arról, hogy *Győr—Moson megye* nemzetiszocialistái is rájöttek már arra, hogy menynyire nem szolgálta a közös célt, a nemzetiszocialista munkaállam felépitését a *Pálffy—Baky* féle pártbomlasztási kisérlet. Ezzel magyarázható, hogy Győr megye nyilas tömegei újra keresik a Nyilaskeresztes Párttal való kapcsolatot, melnek felvételét lehetővé teszi az a körülmény, hogy Győr megyében nem akad senki, aki nem *Szálasi* Ferencet tekinti a magyar nemzetiszocialista népi mozgalom egyetlen hivatott vezérének.

Horváth János testvér, a pacsai járás vezetője meglátogatta az orosztonyi és kerecsenyi szervezeteket, ahol tájékoztatta a testvéreket az időszerű eseményekről.

NYILAS IFJÚSÁG

Az értelmiségi

Az ifjúkor a készülődés kora. Ekkor kell megszereznie mindazokat az erkölcsi, szellemi és testi erőket, amelyek által az ifjú férfivá érik. Ehhez azonban szükséges tudnunk, hogy milyen a teljesértékü férfi. Mit tanuljon, mit gyüjtsön lelke kincstárba az ifj-? Mivel kell felvértezni magát, hogy helyt tudjon állni az élet viharos küzdelmeiben?

Két előző cikkünkben a paraszt és a munkásifjú problémáival, hivatásával és felelősségével foglalkoztunk. Most az értelmiségi ifjú veszi kezébe a tollat, hogy rögzítse, mi a hivatás felelőssége, felmérje helyzetét és elmondja, mit akarunk és milyennek kell lennünk, ha teljesértékké kívánunk válni.

Az értelmiségi fjúság fogalma nem osztálybeli rétegetőzést jelent. Ellenkezőleg: az egész magyar társadalmat átöleli és minden rétegből, a parasztságból, munkásságból is kiválassza az értelmes vezetésre hivatott egyéneket. Nem ismer tehát társadalmi különbséget, csak egyetemes magyarságot, amelyikből vezetőemberek kerülnek ki. Az értelmiségi: a vezetőréteg. Az értelmiségi ifjúságnak tehát fel kell készülnie, hogy apái helyébe léphessen és felelős vezetője legyen a magyar nemzetnek.

A felelősség az értelmiség alapvető lelki tulajdonsága kell legyen.

A másik vonás, hogy mindig a vezető van a vezetettekért és nem megfordítva. Az értelmiségnek mint nemzetfelelős vezetőrétegnek kötelessége tehát a nemzetért élni és küzdeni. Ebből a munkából aztán olyan szellemi és erkölcsi erők fakadnak, amely mindenkor hivatása magaslatára állítja a vezetőréteget.

Meg kell állapítanunk:

az értelmiségi ifjúságnak a különböző szervezetek eddig nem adták meg azt a nevelést, amelyre mint eljövendő nemzetvezetőknek szükségük van.

Sem a cserkészet, sem a százféle egyetemi szervezet ifjúsági szervezete.

A mi eszmerendszerünket valló értelmiségi ifjúság mindezzel szemben a cionalista és szocialista világnézet útját járva, tudatosan készül annak a hivatásnak betöltésére, melyet vezére, *Szálasi* Ferenc fogalmazott meg tömören, amikor kijelentette: *„A vezetőréteg egyedül képes rá, hogy a nacionalizmust és a szocializmust illő és természetes hivatásába állítsa, a gyakorlati állami, nemzeti és népi élet jó hasznára megszervezze s életösszhangjukból a nemzetiszocialista világnézetet kialakítsa."* Az értelmiségi tehát az, aki a paraszt tiszta és egészséges nacionalizmusát, a munkás tiszta és egészséges szocializmusát összefogja, hogy a köz szempontjából eredményes és hasznos legyen.

Második feladata vezetőrétegeinknek, hogy felszámolja a mult bűneit és megteremtse azokat a szilárd alapokat, amelyeken a további tiszta igazságos élet felépülhet.

A földi javak eddig igazságtalan, nép és egyén érdekeit sértő elosztása helyett az új vezetőréteg feladata, „hogy az osztás munkáját úgy végezze el, hogy ezzel a nacionalista és szocialista rendnek évezredekre szóló kulturális civilizatórikus és technikai élete az európai nagytér földbékéjének és népbékéjének jegyében megindulhasson."

Eszmerendszerünk jelenti a magyar birodalmi gondolatot.

Ideológiánk nemzet alatt olyan természetes és parancsolóan szükséges élettárs- és sorsközösséget ért, melyet életterében az erre mindenkor hivatott vezetőnép szerves politikai és társadalmi egységbe s annak felelős vezetésére csak ő hivatott." A magyar nemzet életterében élő népek nemzetünk tartozékai; jóban-rosszban, örömben-bánatban, jólétben-megpróbáltatásban elválaszthatatlan szerves részét képzik; adottságainak megfelelően alakítják ki nemzetünkben azt a nemesebb és magasabb élet-, társ- és sorsközösséget, mely egyedüli biztositéka és záloga életterünk jólétének és biztonságának. És hogy ez így megépüljön, így is legyen és így is maradjon: szintén nagy feladata és felelőssége az eszmerendszerünkben megszülető új értelmiségnek!" A magyar értelmiségi ifjúság tehát ezt munkálja építi, s megteremti a békés együttműködés lehetőségét a nemzeti életterünkben élő népekkel, melyek a vezető magyar néppel együtt alkotják a Magyar Birodalmat.

Tudnunk kell azt is, hogy Európában élünk, ezért európaiaknak is kell lennünk — de csak magyarságunk megvallásán keresztül. Elismerést kell szereznünk a magyar fajtának, hogy ez az elismerés feljogositson bennünket érdekeink megkövetelésére.

Mi *Szálasi* Ferenc ideológiájában, a Nyilaskeresztes Párt eszmerendjében látjuk annak biztositékát, hogy az értelmiség betöltheti hivatását a nemzet életében és nem válik szellemi proletárrá, meddő harcoktól kifáradva, idealizmusát elvesztve nem kell züllött cavargóként járnia a szellemi világban.

Mi okultunk az előttünk járó nemzedékek életéből, de tanultunk a jelenkor történelmének világot jelentő szemléből is.

Megtanultuk, hogy a sokat emlegetett arany középszer és *„tárgyilagos"* világnézet eszményi magasság ugyan a kényelmet és napi söradagot féltő nyárspolgárnak, de nem lehet cél a jövőjét építő nemzetnek. Az élet küzdelmei között csak a totális lelkiségü hősi életszemléletü, akarni és merni tudó nemzetek állhatnak meg.

Mi, magyar értelmiségi ifjúság lelkismeretünk szavára halgatva és nemzetünkkel szemben érzett felelősségünk tudatában sorakozunk fel a nyilas zászlók alá. Hisszük, érezzük és valljuk, hogy a magyar birodalmi gondolat megtestesitője az ifjúság, azért paraszt- és munkástestvéreinkkel együtt, kéz a kézben harcolunk a Magyar Birodalom dicsőségéért, nagyságáért és boldogulásáért.

MOZGAMLI ÉLET

Dr. *Budinszky* László képviselőtestvér meglátogatta a *nagylóci* szervezetet, ahol részt vett a járási tisztségviselők értekezletén. *Kovács* Lajos községvezető beszéde, Kovács János h. községvezető jelentése után *Budinszky* testvér tájékoztatta a nagyszámban megjelent testvéreket az időszerű politikai eseményekről. — *Horváth* Sándor képviselőtestvérrel együtt felkereste Budinszky testvér a *füleki* szervezetet, ahol politikai tájékoztatót adott, majd Horváh testvér *„Nemzetiszocializmus és marxizmus"* címmel tartott érdekes előadást.

Horváth Sándor képviselőtestvér résztvett a *zagyvapálfalvi* szervezetben tartott megyevezetői értekezleten, majd munkásértekezletet tartott. A megjelenteket tájékoztatta a politikai eseményekről, majd szervezésszaki utasításokat adott, végül a bolsevizmus és kommunista szervezkedés elleni küzdelemre vonatkozólag tájékoztatta a testvéreket.

Fiala Ferenc testvér meglátogatta a *szegedi* szervezetet, ahol részletesen tájékoztatta a nagyszámban megjelent testvéreket az időszerű kül- és belpolitikai eseményekről. A tisztségviselők nagy lelkesedéssel hallgattak Fiala testvér tájékoztatóját.

Az *orosházai* járás tisztségviselői értekezletén *Pleskonits* József járásvezető beszámolt a nagytanácsi eseményekről, *Arinák* József h. járásvezető szervezésszaki utasításokat adott. *Milkovits* Kálmán testvér, a Hüség Háza kiküldötte pedig a politikai eseményekről tájékoztatta a megjelenteket.

Bács-Bodrog vármegye vezetőjének munkatörzséből *Cséki* Sándor testvér a *temerini, Orcsik* János testvér a *csurgói, Csáki* Ferenc testvér a *bácsföldvári, Mészáros* Mihály testvér a *pirosi* és *Marcini* Béla testvér a *zombori* szervezetet látogatta meg. A nagyszámban megjelent testvéreket mindenütt tájékoztatták a politikai eseményekről, majd szervezésszaki megbeszélést tartottak.

Kis Hűsey Háza épül Mezőkövesden

A mezőkövesdi nyilasoknak régi vágya már, hogy párthelyiséghez jussanak, amelyben nemcsak a testvérközösségi érzést ápolhassák, hanem tanulhassanak és felkészülhessenek az új világban rájuk váró munkára is. Eddig nem sikerült olyan épületet, illetve helyiséget találniok, amelyet a hatóság alkalmasnak tartott volna párthelyiség céljára. A mezőkövesdi nyilasok azonban nem tudtak és nem akartak ebbe a helyzetbe belenyugodni, éppen ezért elhatározták, hogy olyan épületet emelnek, amelynek előzetes tervét a hatóság is elfogadja és alkalmasnak ítéli párthelyiség céljaira. Most végre elérkezett az ideje a régi terv megvalósitásának, mivel *Csirmaz* János testvér félholdas telket ajánlott fel az épitkezés céljaira és a mezőkövesdi testvérek áldozatkészsége előteremtette az épitkezéshez szükséges anyagot is. Mivel az épitési munkálatok elvégzését a nyilasok díjtalanul vállalták és így szorgos kezekben rincs hiány, a hónap elején lerakták a mezőkövesdi Hüség Háza betonalapjait. Dr. Gera József országos propagandavezető és Horváth Sándor munkás képviselőtestvér e hó 20-án tekintették meg az épitkezést, Tamás Sándor, Borsod megye vezetője kiséretében és elhelyezték az épület alapfalában azt a palacsot, amely *Szálasi* Ferenc fényképe mellett a mezőkövesdi nyilasoknak az utókorhoz intézett üzenetét tartalmazza. A mezőkövesdi nyilasok vállalkozása az áldozatkészségnek olyan ragyogó példája, amely minden szónál ékesebben beszél.

MOZGALMI ÉLET A SZEGEDI FŐKERÜLETBEN

A *szegedi* szervezetben *Arnold* Richárd főkerületi propagandavezető beszámol a nagytanács eseményeiről, majd *dr. Jávor* László orvos, egyetemi tanársegéd vetitettképes előadást tartott a gümőkórról. A Nyilaskeresztes Párt szegedi szervezete ezzel nagyrészét kiveszi abból a munkából, melyet a társadalom ennek a betegségnek leküzdésére végez.

Bite István testvér a *mindszenti, Komlósi* János testvér a *kiskundorozsmai*, dr. *Szögi* Géza képviselőtestvér, h. főkerületvezető, *Kozó* Károly és *Komlósi* János testvérek a *dorozsmai* szervezete látogatták meg, ahol megkoszorúzták a hősök emlékművét. — *Bite* István és *Kopasz* Ferenc testvér a *sándorfalvi* szervezetet keresték fel, ahol felavatták a párt zászlaját. — Uj párthelyiséget avattak *Horgoson* és az ünnepségen megjelent *Farkas* József főkerületvezető, dr. *Szögi* Géza képviselőtestvér, *Arnold* Richárd, *Bognár* József, *Komlósi* János és *Elekes* Mihály testvér is. Az avatóünnepség után a testvérek megkoszorúzták a késői emlékművet. — *Kádár* Sámuelné *testvér*, a szegedi női csoport vezetője felkereste a *zentai* szervezetet, ahol előadást tartott a nők szociális feladatairól. — *Mózes* Imre főkerületi pártbiztos a szegedi tanyavilág szervezeteit kereste fel. Ennek során meglátogatta a *pusztamérgesi, alsótanyai, csombóközponti, forráskúti kistemplomtanyai, petróczi* iskolai, *királyhalmi* és *gótszéki* testvéreket. — *Farkas* József, dr. *Szögi* Géza és *Bognár* József testvér az *újszegedi* szervezeteket látogatta meg. — Az újabb látogatások során *Bakos* Sándor a pusztamérgesi, *Rajtik* Sándor a *sándorfalvai Mózes* Imre a *dorozsmaszombói, Benc* János a *tápé, Bognár* József az Aigner-telepi szervezetet kereste fel.

Farkas József, dr. *Szögi* Géza újabban meglátogatták a *bajai* és *jánoshalmi* szervezetet, ahol tisztségviselői értekezletet tartottak. Majd *Szabadkán* é a szabadkai tanyai körzetben keresték fel a testvéreket. Utjukon elkísérte őket *Rehák* Gyula testvér, Észak-BácsBodrog megyevezetője is. A bácskai szervezetekben mindenütt élénk pártélet folyik, a testvérek rendületlen hittel ménetelnek *Szálasi* Ferenc zászlói alatt.

Tauffer Gábor képviselőtestvér meglátogatta a *szolnoki* szervezetet, ahol tájékoztatta a megjelenteket az időszerű kül- és belpolitikai eseményekről.

Varga István testvér meglátogatta a *mezőtúri* szervezetet, ahol a nagy számban megjelent tisztségviselőket tájékoztatta az elmúlt hetek időszerű politikai eseményeiről.

Török József testvér, a Hüség Háza kiküldötte a *turkevei* szervezetet kereste fel és a testvérek előtt ismertette a politikai helyzetet.

A szerkesztésért és kiadásért felel:
TEMESVARY LÁSZLÓ

Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság körforgógépein
Felelős: Györy Aladár igazgató.

A tudós meg a népi költő

Levél egy diáktestvéremhez

Elefántcsont-toronyban székelsz,
Könyvtár mindennap életed;
Diktátor-költő akarsz lenni
S nem ismered az életet.

Emlékszel még arra az időre, amikor egyszer magányos diákszobádban felkerestelek? Nyolcadikos gimnázista voltál akkor s éppen magyart tanultál. Nem akartalak zavarni, de Te kezembe nyomtad a magyar irodalom tankönyvét, hogy olvassam el *Babits* Mihálynak *„Parasztság és irodalom“* című szemelvényét. Te akkor már tudtad, hogy én nyilas vagyok s gúnyoltál is állandóan, mert — mint irodalombarát — a paraszt és a népi költőket mindig az első sorba helyeztem.

Leültünk egymással szembe s miközben kissé gúnyos pillantásokat vetettél felém, nekifogtam a szemelvény olvasásának. Ezt a szemelvényt a *„Nyugat“* egyik számából vették ki s az irodalomtörténet keretében az ország összes érettségizendő diákjainak a kezébe adták.

A fővárosba került parasztköltőről szólt, akit Babits nemcsak élesen megbírált, de meg is támadott.

En különösen a következő mondaton botránkoztam meg: *„Suhancok érkeznek, egyenesen a faluról, gyalog“*. Jómagam teljesen átéreztem a megtámadott, suhancnak nevezett parasztköltő helyzetét. Felrémlett előttem, hogy vagy száz esztendővel ennekelőtte szintén gyalog s faluról érkezett Pestre valaki, akit az ország első költője nem így fogadott, s akiből idővel a nemzet büszkesége lett: *Petőfi* Sándor.

Hogy ki ez a megtámadott parasztköltő, akkor még egyikünk sem tudta. Azóta persze sok víz lefolyt a Dunán. Messze elkerültünk egymástól, de az akkori jelenet sohase ment ki a fejemből. Most aztán véletlenségből rájöttem:

kit támadott meg így Babits annak idején a „Nyugat“-ban? Sértő Kálmánt, az első nyilas költőt.

Most, amikor ezeket a sorokat írom, itt fekszik asztalomon *Gellért* Vilmosnak *„Sértő Kálmán élete“* című könyve. Ebben is, a 64-ik lapon, szóról-szóra megtalálhatod a Te egykori tankönyvedben levő Babits-véleményt.

Nem akarom megtámadni most utólag Babitsot, mert mi nyilasok is tartjuk a régi törvényt: *„Halottakról vagy jót, vagy semmit“*. Hiszen a Halál egyazon esztendőben tett pontot mindkettőjük élete után s támadó és megtámadott azóta békésen együtt élnek a magyar Parnassuson. De Gellért könyve újra rátereli a figyelmet Sértő Kálmánra, aki a magyar nép és a magyar föld költője volt.

Nem zöld ingben kezdte el az írást.

A baloldal „fedezte“ fel,

amikor zsebében egy darab kenyérrel meg száz verssel csakúgy gyalogszerrel nekivágott Pestnek, hogy megkérdezze: nem hiába koptatta-e ceruzáját versírással? Felfedezték, mert akkor divatos dolog volt valakit felfedezni s az akkori pesti irodalmi- és színházi világ majdnem kivétel nélkül az ilyen divatnak hódolt, lévén többségében csaknem teljesen zsidó. Ezek a zsidó irodalmi *„nagyságok“* öleltek keblükre az ízig-vérig magyar parasztköltőt, hogy felboncolják darabos parasztságát, hogy pojácát csináljanak belőle, hogy kabaréban léptessék fel.

Ők vezették bele a pesti éjszakai életbe, hogy aztán az alkohol mennél jobban őrölje, rombolja szervezetét

s a végén keserűen felsóhajtson: „Túlkorán ősszülők s egyenletes léptekkel ballagok a leghűbb ápolónő: a magyar anyaföld karjai közé. Sokat, nagyon sokat szenvedtem ebben a barkavirágos életben!“

S ha szenvedett is sokat életében, egyetlen ledorongoló bírálatot se vett olyan nagyon a szívére, mint a Babitsét. Pedig amikor a tankönyvedben található szemelvény a *„Nyugat“*-ban megjelent, Sértő Kálmán tolla még a baloldalhoz volt láncolva.

Csak később vette észre, hogy hamis utakon jár. De paraszti szívében új lángok lobbantak fel, mikor „mindörökre otthagyta a szélsőbaloldal frontját s katonás, kemény léptekkel átmasírozott a szélsőjobboldal frontjára“ s itt folytatta hányatott, szenvedésekkel dúsan telített életét.

Ekkor követte el élete legújabb s legnagyobb „bűnét“: nyilassá lett és az is maradt, élete végéig. Legyen áldott az emléke...

Hány költői, írói s egyéb tehetség rejtőzik a magyar falvak, tanyák és munkásházak méhében, anélkül, hogy valaha is napvilágra kerülnének, miáltal hazájuknak is új babérokat szerezhetnének. S ha néha egy-egy költői tehetség mégis előtör a magyar falvak világából, hogy zamatos magyarsággal telt, igazi paraszti lelkületét öntse a magyar irodalom lapjaira, — a legtöbbször élesen támadják és bírálják a „nagyok“ s egy-egy ledorongoló véleményükkel örökre elveszik kedvét a további munkásságtól. Pedig ezek a költők hozzák a magyar lélek legvalódibb jellemvonásait, a magyar föld szívének legigazibb dobogását s legtöbbször mégis nyomorogniok kell valamelyik pesti külvárosban, amíg aztán a tüdővész ki nem oltja a bennük lobogó lángot. Az életüket nem olyan napsütéses oldalon élik le, mint néhány „hírneves“ magyar író, aki összehordja néhány jampec és bakfis aszfaltfecsegését s ma már emeletes villája van a Zuglóban, vagy a Rózsadombon.

Jogosan vágta vissza *Sértő* Kálmán, a magyar életsorsot élő paraszt költő Babitsnak, a poéta doctusnak, a tudós költőnek:

Elefántcsont-toronyban székelsz,
Könyvtár mindennap életed;
Diktátor-költő akarsz lenni,
S nem ismered az életet...

A *„megrögzött és fránya nyilas“* Sértő Kálmán nevét hiába kerested akkor a tankönyvedben *Ady, Babits, Kosztolányi, Zilahy,* vagy akár a zsidó *Kiss* József neve mellett. A parasztírók közül csak az egy *Veres* Péter nevével találkozhattál. Ami elvégre érthető is: Sértő Kálmán akkor már megtalálta a helyes magyar utat, amelyen haláláig kitartott. Hiszen utolsó versében is azt üzente nekünk, a hungarizmus névtelen katonáinak:

Hősi szó kell nekünk, nem hazugság,
Azt izenik a temetők.
Parancsot virágoznak nekünk
A porladozó felkelők.

Studiosus.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XXI.

Károgtak a varjak, szükül a farkas..
A böséges lakomák után jóllakottságra — fizetség.
Jön a tél...

A pók sötét sarokba húzódik, potroha telten.
Elhullott már légy, zsákmányból kifogyott.
Jön a félős kétség — a kárhozató
It a tél...

Lehullottak a levelek, hullani fog a hó.
S piszok, szenny, hönny fölé ráhull a tiszta takaró.
És mindent eltakar a tél...

*

Mikor reggelenként ablakom függönyét felhúztam, tündéri kép tárult szemem elé. Az üvegen kristályosodott pára fantasztikus növényzete mintázott. Háttérben pedig ott terült el a valóság. A csárda kertje. Ámde mily átalakulás. Az egyébként igenigen szerény növésű fák, bokrok és egyéb giz-gaz most dús lombozatú hófehér őserdő. Méltó háttere ablakom jégdiszítményének. Táltosok, erdei manók, sűrűség amelyiknek talaját nagyfantáziájú csipkeszőnyeg borította. Előttem büszkélkedett egy bóbáncskóró zúzmarával ékesítve oly szépségben, hogy a tündérkirálynő is keblére tűzhette volna. A gyöngyházszínű égből rózsaszínű napsugarak villództak.

Szálláskeresésem alkalmával mindig nagy gondom volt rá, hogy ablakom reggeli feltárása képszerű tájat mutasson. Számomra ez a napi jó hangulat forrása volt. Elvont az élet piszkos valóságától, keserűségétől, amik végtére is ugyancsak illuziók.

*

A megdermedt pusztaságon élők és tetszhalottak fölött, alacsnoy íveléssel, sápadt pislákolással és hideg közönnyel húzott el a nap... Szinte lopakodott, varázsereje törten. Most vendég ő is. A holdvilág szelíd elnézéssel tekint el vergődése fölött, mint bülcs és ősöket tisztelő fiú atyái tiszteletteljes igyekezetén. Olyféle kárlátós vendég most a pusztaságon. Ámde mégis csak az örök bizakodás záloga. Az újra és újra beköszöntő ébredésnek. A megismerések világosságának.

A puszta irdatlan messzeségei ilyenkor különleges mezben pompáznak. A folytonos széljárás nem engedi, hogy vastagon feküdjék el itt a hó. Az időnkinti olvadás hólével tölti meg a kisebb-nagyobb mélyedéseket, zsombikos tájakat és ilyetén úgyszólván az egész puszát jégpáncél borítja. A szél természetesen kényére-kedvére hordja a porzó havat. Kis és nagy hófuvások keletkeznek, amik kőkeményre fagynak. Lovastól elbirják az embert. Ha kisüt a nap, sugarai szikrázva verődnek vissza. Szemkápráztató látvány és festői... igen ám, de kint festeni? Nagy és veszedelmes erőpróba. De lehetséges. Testben edzettséget, öltözetben óvatosságot, gyakorlatot igényel. Nekem megvolt hozzá minden előiskolázottságom. Részben a nagybányai hegyek közti munkálkodásom idején, még régebben a kint lovagló huszárélet, a varasdi síkokon megszaladó bóra jó előtanulmánynak mutatkozott. Alapjában mégis itt a pusztán tettem érettségit. Képes voltam két-három órát is egy egy megfigyelő helyen dolgozni minden káros következmény nélkül. Egyízben valami városi bizottság szánkázott el mellettem a mátai intézőséghez kiszálltában. Megállottak és mindenáron rá akartak

bírni, hogy azonnal menjek vélük a tanyára, mert odafagyok. Igaz, hogy úgy tizenöt-tizennyolc fok körül mozgott a hideg, de szélmentesen. Azzal szabadultam tőlük, hogy amúgy is hazamenőben vagyok már... Amikor jó két óra multán visszakerültek és se szó, se beszéd leugrálva a szánkókról, felcipelték holmimat jó magammal együtt, belé is nyugodtam. Sikerült akkorra megfognom olyan jelenséget, amit soha többé nem. Másnap, mint utólag hallottam, Veres tanácsnok érdeklődött telefonon a városból, hogy nem fekszem-e. Már akkor ismét a határban dolgoztam... Akkora makacsság láttára, le is vették rólam a kezüket. Nem volt ez fölös virtuskodás, szükséges akarat volt a munkához. Az akkor festett tanulmányom ma is bő kútforrása további téli megfigyeléseimnek. Egy alaptónusában ködösen kékes táj, amibe hideg sárga világítással játszik bele a kései téli délután fénye. Nagy, szinte mértani árnyékok vetítődnek az égre és apró jégtükrök veszik át a fények villogását. Mint hullámzó víz a fagyott hófúvás fölött, dögkerék emelkedik keringő varjakkal. Az ezernyi apró és nagy jégfelület pattog, recseg, durrog vékony és dörgő hangon... a rianásoknak egész nagy zenekara játszotta a maga feledhetetlen haláltáncát.

Persze szél nélkül nincsen hortobágyi élet. De hideg sem igazándiban. Ősi cigány igazmondás ez — időálló. Mindent meg lehet azonban szokni jó gúnyában, jó idegzettel. Mindmegannyi szélnek vagyon valamelyes furfangja. Node a pusztuló szél azonban kifog mindmegannyiunkon. Félelmetes. Makacs és idegroncsoló. Ott születik valahol az Északi jegestenger tájékán. Azután vágyat kap melegebb vidékek után és egyfuttában leszalad a Kárpátokig. Ahol is megbotolván, nagymérgesen jól megrázza a fenyvesek üstökét és nagyokat sikongatva, a Tisza jegén át, nekiront a pusztaságnak. Egyvégtül akár hétnyolc napot is száguldozik. Szinte vízszintesen sodorja a tűhegyes hókristályokat. Áthatol ajtórésen-ablakon... Az ember arcát kicserzi, mint a bocskor. Vele jár még ráadásul tizenöt-húszfokos fagy. Akit rossz sorsa ilyenkor útra tesz a pusztaságban, hát Istene legyen, ha céljához elérkezik. Egyízben a törzsménestől a csárdáig jó magam is az egyébként félórás szánutat majd egy félnapig tettem meg. Ugy cik-cakoztunk a hajtást szél ellen, mint vitorlás a tengeren. Le is botorkáltunk az egyenesből, mert az orrom hegyéig sem láttam a hókristályok rohamában. A törzsménes tanyáján érdekes látnivalóm akadt. A télen is félszárnyék alatt húzódó ménest, hasuk aljáig befútta a hó... A csikósok éppen azon dolgoztak serényen, hogy kilapátolják alóluk a havat. Olyiknakolyiknak a hasa közepéig ért a fehér takaró. Az állatok edzettségére vall, hogy állják a hideg fürdőt. Igaz, hogy hatalmas szőrt, helyesebben, bundát eresztenek. Olyik valóságos őslakónak látszik.

Ilyenkor a fölláncolt gépkocsi is leáll és köhög. A repülőgép óvatosan hangárba húzza a csőrét... De bezzeg a locskáknak menni kell, ha mindjárt cigány purdék is esnek az égből. Mennek is... Természetesen ilyenkor többnyire a szobába voltam fogva napokig. Egyízben már nem bírtam a négy falat, hát kiruccantam. A Nagyhídig csak elvergődtem olyatén nekifeküdve a szélnek, mintha úsznék, de aztán egyszerre csak megkapott és úgy repített visszafelé, mint egy szárnya szeget gunárt. Pásztoroktól tudom, hogy olyikat, ha földhöz vágja, hát jó időbe kerül, amíg talpára tud ismét állni a folytonos nyomástól.

Ilyetén telt-múlott az idő. Jól ment a dolgom, akárcsak egy tibeti kolostor lakójának. És minekutána elmélkedésre volt böséges időm, kedves emberemre, *Körösi Csomára* sokszor gondoltam... Ő az én szememben a magyar céltudatos kitartás követendő példája. De gondoltam egyébre is. Egyik szép napon korcsolyát kötöttem és *Csibi* kutyával vágytelve kivonultunk a jégre... Mindketten igen vickándoztunk a sok kilométeres jégpályán, mint akik nem férnek a bőrükbe, elkaptam Csibi farkát s az boldog csaholással vonszolt, mint egy mozdony... amíg ... amúglen föl nem buktam egyik zsombékon. Alaposan. Csibi vihogott, de én nem. Lejött a bőr a tenyeremről, a térdemről nadrágostól s miközben hazafelé bandukoltunk elkésve, nyúl ugrott fel szint az orrunk előtt. Ez az utólagos rossz jel Csibiben ádáz indulatokat keltett. Utána eredt. s nagyokat ugorva már-már elkapta a nyulat, amikor hirtelen eltűnt egy alig bebőrödzött halászléken. Ugy kellett a farkánál fogva a levegőre rángálni. Hiába meredt előttünk a horizonton a sok fölvágott kútgém mint intő jel, mi elbizakodtunk. Méla akkordként csembe ötlött az egyébként igen népszerű közmondásnak, ezúttal egyik helyi változata: *Nemcsak a szamár megy a jégre, ha... ha...* Csibi nem vette magára, ámbár jéggé csapzott rajta a szokatlan fürdővíz.

MEGJELENTEK AZ ÚJ VIKTORIA-FÜZETEK

A Pártpropaganda és Sajtóosztály könyvszolgálata a nemes ponyva fellendítését kezdeményezte, amikor szervezetei útján tervbevette a Viktoria háborús regények terjesztését. A *„Viktoria“*-füzet a koholt bűnügyek, kitalált rémmesék fertőző szellemével szemben hősi életszemléletre tanít, megtörtént hadikalandok nagyszerű hőseit, a modern háború gigászi küzdelmeit ismerteti meg velünk. Harcos szellemet áraszt, szórakozást nyujt és hasznos ismereteket tartalmaz. Izgalmas, kicsik és nagyok számára egyaránt élvezetes olvasmány.

Most jelent meg a Viktória-sorozat legújabb száma: *Bombázók Rosztov fölött.* A rendkívül érdekes kis regény megmutatja azokat a lélekzetelállító hatalmas harcokat, melyeket a keleti hadszíntéren vívtak meg honvédeink. A háború hősi, dicsőséges korszakát eleveníti meg, bizonyítékát adja annak, hogy az európai fegyverek, az újjászülető népek legyőzhetetlenek.

A „Viktória“-füzetek 40 filléres árából a szervezetek kedvezményt kapnak.

MEGJELENT de az előjegyzések folytán máris fogytán van

BARSI MISKA: Hát én explodáljak??? Vidám katonatörténetek

c. könyv, melyben a szerző azokat, a ma háborújában tényleg megtörtént és a humor derűs fátylával átszőtt, legújabb, vidám katona-históriákat gyüjtötte egybe, melyek erős bizonyítékát képezik annak, hogy a honvéd töretlen lélekkel áll a vártán.

E könyv a legkedvesebb ajándék honvédeink számára, mert olvasása sok derűs órát szerez számukra — de a vigasz erejével hat az itthonmaradottakra is. Ara 6 P. Kapható minden könyvkereskedésben és a kiadónál: BORKA FERENC KÖNYV. KERESKEDÉS, Budapest, VII., Rákóczi-út 30. I/4.

HAZAVALÓSÁG

Irta: dr. Toll Péter

Minden új gondolat kifejezést, alakot kíván, minden új tárgynak nevet kell adni. Az új szó, az új név nem lehet azonos a nyelv előző szavaival, mert mást akar mondani, értésünkre adni, mint amit a nyelv eddigi szókincse ki tudott fejezni.

Az új gondolatok új szót szülnek s így szaporodik, bővül a magyar nyelv szavainak nagy családja. Ha a gyermek szép, egészséges, lélek van benne, értelem, akkor a jó ember csak örül a szaporodásnak. Ugyanígy csak örülni kellene annak, ha nyelvünk új szóval gyarapodik, új értelem, tartalom költözik gondolatvilágunkba.

Mégis mit látunk!

Most, amikor a magyar politikai, népi élet új alakulása végre megkezdődött, természetszerűen új fogalmak születtek, új igazságok indultak hódító útjukra, hogy a népi élet új valóságait teremtsék meg.

A nem-értők mégis a gúny pergőtüzébe állították azt, aki a magyar népi megújhodás gondolatvilágának kifejezéséhez a szükséges új szavakat megalkotta.

Nem értették, mert lelkivilágukat felületessége miatt nem érthették. Igy nem maradt más számukra, minthogy a gondolatról és kifejezésről az új szó-ról kiáltsák, hogy ostobaság. A magyar ember azonban — akit sokezer év óta a meggondolt ítéletalkotás jellemez —, megállott az új szó előtt, s ha nem értette rögtön, elkezdett rajta gondolkozni. Mindig mélyebbre hatolt le, egészen a gondolat gyökeréig.

Hazavalóság, — morzsolgatta a fogai között. Haza, — valóság! Igy külön-külön mindegyiknek volt eddig is értelme, — tudom, mit jelentettek. Miért kellett hát ezt összekapcsolni? Ezen megint tovább gondolkodott.

Hm! Haza! Mit is jelent ez a szó?

„Hazamegyek este", ez annyit jelent, hogy otthon várnak, feleség, gyermek, esetleg szülők. Otthon nyugalom van, béke, meleg. Vacsora vár, ágy, beszélgetés, szeretet, derü! Az életnek azok az apró örömei, amelyek az emberek milliói szemében a vágyak netovábbját, a szerény munkás- és kispolgárigények teljesülését jelentették.

Haza! A harctereken küzdő magyar parasztnak ez a szó jelentette azt a kis földet, amelyet a keze munkájával művelt, amely neki és családjának az egész évi kenyeret, állatainak a téli takarmányt teremte meg. A haza szóban benne volt a bogárhátú kis tanya, piros cserépfedővel, köröskörül nyüzsgő majorság, s e tanyában asszony és gyerek. Erre a magyar paraszt ökle összeszorult, hogy benne a fegyverrel ezt a hazát mindenáron megvédje.

Haza! Ebben a szóban, ilyen értelmezés mellett benne van a XX-ik század államgondolatának, a nacionalizmusnak a gyökere.

„A nemzetiszocializmus lényege abból az érzésből csírázott, amely először ösztönözte az első embert felkiáltásra: Édes hazám!"

(Szálasi: Út és Cél, 1937.)

Ez az idézet azt szögezi le, hogy a nacionalista gondolat ősalapja az a természetes érzés, amely az otthonnal, az abból kifejlődött tágabb valamivel, a hazával van összefüggésben.

De a haza fogalma már ezelőtt is szerepelt.

Valóban! A haza a liberális állam kirakatában már rég ott díszelgett, mint kiváló csalogató eszköz, ha az állam céljai áldozatokat kívánnak. De vajjon ugyanezt a gondolatot takarta akkor is, mint amelyek most természetszerűen mindnyájunkban felötlöttek. A haza valóban a valahova tartozás tényét jelentette-e?

Itt ütközünk bele az új szó másik felébe. Valóság! Csakugyan, a haza lehet valóság is? Az iskoláskönyvek talmi hazaffysága,

a liberális időkt léleknélküli nacionalizmusa helyébe valami új költözik, ha a haza valóságának értelmét végiggondoljuk.

Igenis, ez a szó: hazavalóság — új gondolatot takar. Új gondolatot, mely a nemzetiszocialista gondolatvilág egyik legfontosabb alaptétele. Annyit jelent, hogy

a nemzetiszocializmus első és talán legfontosabb célkitűzése a haza valóságának megteremtése.

Az, hogy a haza fogalma valóban valóság, megfogható, tapintható, érezhető, birtokolható, megszerezhető és megvédhető valóság legyen mindenki számára. Valóság legyen az asszony, a nő számára, aki a haza alapját, az egyén és család otthonát, kis hazáját építi fel. Valóság legyen a férfi számára, hogy minden egészséges magyar férfi, ha megtalálja életpárját, eljuthasson a saját otthon, a magateremtette kis haza valóságáig. Csak ez a valóságalap teszi lehetővé, hogy a népközösség Nagy Otthona, a közös érdekű, fájdalmú és bánatú Magyar Állam mindnyájunk számára oly Nagy Haza legyen, melyben mindenki sorsnak, véres és örömteljes valóságnak fogja érezni a költő szavait: *„Áldjon vagy verjen sors keze, ott élned és meghalnod kell"*.

Ezt hirdette *Szálasi* Ferenc elindulásától a mai napig. Hazavalóság és talajgyökér voltak céltáblái minden ötlettelen ujságfirkoncnak. Ezt a két gondolatot és kifejezését kísérte a leghangosabb hahota mindenütt.

Magyarjaink azonban mégis megállottak, hogy gondolkozzanak. És sok diplomás embernél hamarább megértették, hogy

új világ, szebb és boldogabb társadalom csak akkor születik, ha a haza mindannyiunk számára valóság, ha ha minden magyar otthonán és földjén keresztül bele tud gyökerezni a magyar talajba.

És mindazok, akik számára eddig a haza nem volt valóság, akik saját otthon, föld híján az általuk művelt talajba, az általuk fenntartott hazába belegyökerezni nem tudtak, megértették az új szavakat és megindultak. A liberális hazafogalom önérdekű haszonélvezői pedig abbahagyták a gúnyolódást és remegő térdekkel figyelik ezt a roppant menetelést, melynek eredménye ma már nem kétséges.

A hazából mindnyájunk szerethető és védhető, megszerezhető és megtartható valósága válik, melyből csak azok maradnak ki, akiknek a haza talaja csak arra volt jó, hogy belőle gyökereikkel minden életnedvet elszívjanak.

Európa-híradó

Világmérkőzés folyik. Új világ forr a régi helyén, új emberek, új elvek és új rendszerek törnek céljuk — a győzelem felé. És ebben a hatalmas mérkőzésben mi magyarok, a mi földrészünk sorsát figyeljük. Vannak, akik kétkedve kémlelik a holnapot: mi hasznot hoz vajjon, lehetőleg úgy, hogy ne kelljen befektetést eszközölni,

ám mindig többen vannak, akik tudják, hogy az Európáért folyó hatalmas mérkőzésben nekünk is volna beleszólásunk. Ősi európai jogon és kötelességből.

Talán éppen keleteurópai helyzetünkből következőleg van úgy, hogy gondolatban és érzésben inkább foglalkoztat mindaz, ami Kelet felől történik Európával. Foglalkoztat a szovjethelyzet és érdekelt Japán, figyeljük Törökországot és Bulgáriára gondolunk. Figyeljük az egykori utódállamok megmozdulásait és olykor mélyen tekintünk bele önmagunkba is.

Pedig érdekes az is, ami tőlünk nyugatra történik. Roppant érdekes események zajlanak az Európa-kupáért folyó mérkőzések során még a tengereken túl is. Vagy nem találnak a lelkesedők különöset abban, hogy *Roosevelt* elnök úr Moszkvába készül, hogy személyesen bemutatkozzék Sztalinnak és kérje további barátságát és véráldozatát a megbonthatatlan és megpecsételt szövetségért. 575 éve áll a Kreml, az öreg moszkvai fellegvár, amelyet vörösre mázoltak vagy huszonötéve, de csodálkozásában bizonyára széttárja kapuit, amikor nyolchengeres páncélautóján begördül rajta a vörös diktátorhoz a demokrata világot megváltani szándékozó USA-elnök. Jámbor nyárspolgári jelmeze vajjon nem kap-e majd foltot a moszkvai vörös világban, vajjon a különböző politikai elvek ismét baráti szövetségre fogják ingerelni a Kremlben ölelkezőket, — ki tudja. Roosevelt Moszkvába készül, a demokrácia egykori békeapostola előnyös fegyverszállítási feltételekről fog bizonyára tárgyalni Sztalinnal, hogy elősegítse Európa kultúrgvilkolását s talán eligérje megfelelő ellenértékért az öreg Európa lelkét a bolsevizmus földi vezérének. Nem árt bizony, ha ezekre a tünetekre a magyarság fegyvel és elgondolkozik azon, hogy éppen ebben az időben, amikor a világsajtó Roosevelt moszkvai útját festi a falra, miért utazik Eden külügyminiszter Washingtonba és folytat ott Roosevelt elnök úrral bizalmas megbeszéléseket. Talán félti Kanadát és a többi dúsan termő brit gyarmatokat, tart attól, hogy ez is dobra kerül a moszkvai megbeszéléseken? És miért van az, hogy *Winston Churchill* bácsi, ez az izzig-vérig mumus-egyéniség éppen ezekben a „sorsdöntő" időkben betegszik meg, vagy legalább is hallgat el nyilatkozatban, szereplésben, utazgatásban egyaránt. Miért nem utaznak már együtt legalább Moszkvába Roosevelt és Churchill, ha már annakidején Sztalin gőgösebb volt, semhogy Casablancában előttük jelentkezzék. És miért nem ő utazott ki Amerikába kéteshírű külügyminisztere helyett? Mert most ki fog kezeskedni arról, hogy ezekből az össze-vissza megbeszélésekből, ha nem is a világ, még kevésbbé Európa, de legalább az angolszász hatalmak hasznára sütnek ki valamit. Nem, Churchill durcás és náthás, beteg. Talán bosszantja, hogy az amerikaiak a homo novus hatalmi durvaságával tipornak bele az angol önérzetbe, állítanak fel Afrikában főkormányzóságot és küldik oda La Guardia zsidó polgármestert főkormányzónak, nyomják el politikailag és katonailag az angolokat, hogy azután gazdaságilag fosszák ki őket.

Mi tagadás, nagy a zavar odaát, s a dolog kezd bennünket is kissé izgatni. Mert hiszen akkor mire való volt a nagy tam-tam Casablancában, Adanában, miért rémítget naponta többször is az ellenséges rádió, miért nem vigyáznak hát jobban legalább a külszínre odaát. Mert hát ezeket a kézenfekvő bizonyosságokat nem lehet rádiós vagy kávéházi rémhírterjesztéssel ellensúlyozni. Saját bajaikat hiába akarják görbe tükörben nézni, mert Churchill hiába forgatja kezében a görbe tükröt, vénasszonyos, elpuhult vonásaiban minden erőlködés ellenére nem fogja meglátni a klasszikus kemény és férfias *Hitler*-fejet, amint Roosevelt sem fogja benne *Mussolini* római arcélét felismerni. Ugyanígy nem fog sikerülni nekik az, hogy téveszméjükről a világot meggyőzzék. Mert *Hitler* az ő kedvükért nem fogja elveszíteni életkedvét és főleg nem szándékozik háborút veszíteni, *Mussolini* pedig szintén igen jól tudja, hegy mit csinál és munkájához kiket válogat maga mellé.

Nagy a kavarodás odaát a brit vizeken, mi tagadás. És ugyanakkor a magyar ember látja és érzi, hogy a biztonságtudat, az erő és a győzniakarás mennyire szerveződik és tör előre az Új Európát építő életrendszerekben. A háborús előretörésekről nem kell szólanunk. Közeledik és már előjeleit mutatja Rommel ideje: Afrikában balulsikerült angolszász kezdeményezések után *Rommel* megjelent a küzdőtéren. És mi tudjuk, hogy ez mit jelent. A keleti fronton Charkov elesett és megindult a német támadás. Japán nemrégen jelentette ki, hogy a végső győzelemig együtt menetel és harcol a tengellyel. És a németországi kegyetlen bombatámadások fanatizálják a lakosságot. Nemzetiszocialista világnézetünk átütőereje a legfelsőbb fokra emelkedett, mert bosszúért kiált a kiontott ártatlan német vér. És az rettenetes lesz. De csapásra készül ismét a fasiszta Itália is. Mert az nem lehet, hogy az Európai kultúra legnagyszerűbb bizonyítékai, a palermói domtól Nápolyon, Milánon, Genován keresztül Münchenen, Nürnbergen, Kölnön és Hamburgon át Berlinig minden elpusztuljon öreg angol politikai vérengzők gyűlölete miatt, mit évezredek európai hivatástudata és felelőtörekvése a szép, jó és igaz hirdetésére életrehívott és teremtett. Ezért a kártevésért a számlát be fogják nyujtani és akkor majd — fizetni kell!

Közben épül az Új Európa. A római találkozón Mussolini és a Führer képviselője lefektették annak elvi alapjait. A gyakorlati megindulás is be fog következni. Népi erőn és népi igazságon nemzeti keretekben felépülő európai nagytér megteremtése a cél: a nemzetiszocialista Európa-béke. Ez ugyanaz, amit Európa majdnem minden nemzete a maga nemzetiszocialista népi mozgalmában akart, kifejezett, amelyért küzdött és áldozott.

Kemény.

Temesváry László:

Mi lesz velünk?

A magyarság legégetőbb sorskérdéseire kapunk választ ebben a velősen megírt füzetben, mely a világzsidóság ármánykodásairól is lerántja a leplet.

A füzet ára 80 fillér, melyet vagy postautalványon, vagy a 11.219 számú postatakarékpénztári csekkszámlára lehet befizetni, mire a kiadóhivatal portómentesen megküldi.

Március idusán...

Majdnem száz évvel ezelőtt megszületett az a magyar csoda, melynek jelentése, értelme, fénye azóta is elevenen él a magyar lelkekben. A párisi, majd bécsi forradalom után az európai koreszme megmozdította a magyar lelkeket is, nem volt vámsorompó, sem tilalomfa, ami megakadályozta volna a túláradó felbuzdulást, a hősi lendületet, melyből a magyar történelem legnagyszerűbb lapjai születtek.

A háromszínű lobogó, mint a három vezérgondolat jelképe, hirdette a szabadság, testvériség, egyenlőség szent eszméit, hogy a végzet rendelése szerint egy év alatt feltornyosuljon népünk előtt ezer esztendő minden nagy kérdése, dicsősége és fenyegetése.

A nemzettudatos fiatal értelmiség bátorsága vezette őket. Kossuth és Petőfi izzó szavai szikráztatták meg a szíveket és gyujtották fel a nemzeti lelkesedés szent tüzét. Szavaikra diadallal nézett szembe a halállal az éppen felszabadult jobbágy. Hazánk földjének örökös vérvédője, fajtánk megtartója. A munkásapostol, Táncsics Mihály alakjával ezekben a szent napokban jelentkezik a magyar munkásság hosszú és nehéz útja a század-vég közönye és megnemértése miatt a zsidók hálójába zuhanó munkásmozgalom.

De felrémlik a harcos nemzedék előtt a nemzetiségek véres felkelésével az a sorskérdés, mely később annyi átmatlan éjszakát és szenvedést okoz a magyarság legjobbjainak. Szemere szegedi pontjai, Kossuth dunai konföderációs tervei, csak állomásai ennek a tusakodásnak.

És Görgey, meg hős honvédei. A világ legnagyobb katonai lángeszei közt van a helye, mint a magyar katonai tehetség örök eszménye él emlékezetünkben. És Gábor Áron harangból öntött magyar ágyúi, hát Kossuth Lajos magyar bankói nem mutatják-e a mindent leküzdő hősi életakaratot? Nem pusztulhat el egy nemzet, kinek ilyen példaképei vannak.

Nem is pusztult el. A fekete elomlás, a romlás után újabb bukások és emelkedések után a mához értünk. Az első liberális nemzedék eszmehordozó személyiségeinek árnyékában felnőtt törpe utódok a kiegyezéskori zürzavarban a jelszavak mögött megfeledkeztek az előttük járók példájáról. Nem védték, nem építették tovább féltő gonddal, hivatott kezekkel a magyar nemzet egységét. A felszabadult jobbágy földtelen parasztként vándorbotot vett a kezébe. A magárahagyott munkásságot a zsidó szociáldemokrata vezetők a nemzetközi forradalmiság nemzet és országpusztító mozgalmaiba hajszolták. A nemzetvezető értelmiség elvesztette a néppel való kapcsolatot s nem tudta többé ellensúlyozni a kiegyezéssel egyenjogúsított zsidó tömegek makacs rohamait, kiknek fekete kaftános rohamcsapatai a szabadelvűség nagyobb dicsőségére egymás után foglalták el a magyar élet minden irányítszabó helyét, a sajtót, színházat, szabadpályákat, bankokat, gyárakat s végül a legszentebbet, a magyar földet. S mikor testünk már kezében volt, megindult áldás küzdelmük a nemzet lelkéért. Amit a borús századok rettenetes harcai nem értek el a liberális kor zsidó szui végrehajtották, megöröltek a nemzet lelkét s a becsülettel végigharcolt világháború után egy példátlan nemzeti szerencsétlenségbe sodorták nemzetünket.

Ma már a régi romlottságot kidobjuk a nemzet testéből és lelkéből s éppen ezért meghajtjuk kegyeletünk zászlóját a 48-as nemzedék előtt, hogy példájukból, hősi életükből és hősi halálukból erőt merítsünk megújulásunkhoz, felemelkedésünkhöz.

Számunkra mindig a nemzeti megújulás, a fiatalság és az eszmék feltartóztathatatlan diadalát jelentsék ezek a nagy napok.

Dr. Kovács Ernő

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XX

Pusztázásom évei alatt gyakran kisértett *Körösi Csoma* Sándor szelleme. Miért, miért nem... Ott ahol az érzések sejtések mélységei vannak beágyazva lelkünk emlé-

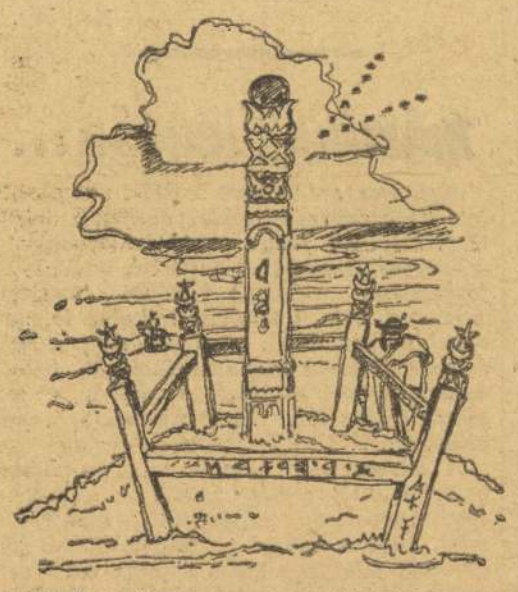

kezésibe — fölös a magyarázkodás. Nem is kívánatos. Élete folyamán rájön az ember: a holtak sohasem halnak meg egészen...

Mély igazság ez. Elfeledett nemzetségek cselekedetei, érzései ott rezegnek láthatatlan lenyomatokban agyvelőnk tekercsein... És amikor egy-egy hang megpendíti szívünkben azt a húrt, amelyik már valaha valahol rezdült — hát emlékezésünknek egy titkos ablaka felpattan és újra látunk dolgokat, ismétlődőket. Az öröklött életek emlékképei megelevenednek újra.

Egyik kis testvérhugom, Fatime, ötvenegynéhány éve vált meg rövidke földi életétől. Akkoron én sem voltam több hat évesnél. Mégis kitörölhetetlenül az elmémbe vésődött vékony hangocskája, amint meglepő készséggel énekelgette kedvenc nótáját — a kék nefelejcset... Soha életem folyamán — nem csattanhatott föl ez a nóta anélkül, hogy szíven ne mart volna és a sírás szélére ne sodort volna... még ma is. A hangszer eltörhetett, de a melódia örökké ott rezeg a levegő égben és a szívemben.

Ahogyan vannak ilyen egyéni megérzések, úgy faji együtthatások is feltételezhetők. Ha ezen a téren eredményesen akarunk kutatni, úgy nincsen fontosabb, mint figyelni az ember belépését az életbe és eltávozását. Egy többezer év előtt élt kínai bölcselő mondotta: élet és halál, születés és pusztulás — a természet törvénye. Szerencse és balsors, az ember jellemének természetes következménye. *Sorsát senkisem kerülheti ki...*

*

Csodálatos téli napokra emlékezem. A napsugár úgy szikrázott a hómezőn, hogy védőüveg nélkül kint bódorogni, egyenesen merénylet lett volna a szem ellen. Egész festői elgondolásom legizgatóbb ösztönzője mindig a fény és árnyék játéka volt. Valószínűnek tartom a művészetek eredetének meghatározása körül azt a föltevést, miszerint minden természetfölötti megérzés kezdete az árnyékok tanulmányozásában van. A fény és árnyék játéka részemre a festői feladatok megoldásának végtelen sokaságát jelenti még ma is. Ebben a Hortobágy melléke kimeríthetetlen alkalommal szolgált. Az ott festett képeimnek, tanulmányaimnak nem egy jelentős darabja ma is újabb és újabb feladatok megoldására ösztönöz. Tűnődöm rajtuk. A hosszú téli estéken azon is elgondolkoztam, hogy

micsoda nyomorék szellem az, amelyik folytonosan akadékoskodik a magyar lelki búvárkodás, az ősiség kutatásának kérdései körül.

Hazánkban lehet kilométeres írás-zuhatagot rázúdítani a köztudatra, hogy mély szendergéséből fölébredjen... de nem mozdul. Bezzeg azonban, ha egyik magyar ősiség kutató előáll valamelyes, a nemzet önérzetét alátámasztó érdemes eredménnyel, egyszerre fölébred ez az úgynevezett tunya köztudat és siet ledorongolni a *„tudománytalan"* kutatót. Ma még a turáni kérdések gunyos hangú pellengérezése, egyenesen ugródeszka az úgynevezett professzori katedrákra. Hiába világlik ma már ennek a kérdésnek életbevágó fontossága..... Ennek az ostoban beképzelt gáncsoskodásnak ellenére újra és újra akadnak bátor és világoseszű harcos kiállók. Ilyetén látom *Székely* Gábornak figyelemreméltó alapossággal okadatolt tanulmányát a turáni kérdésről, amelyben kihangsúlyozza, hogy:

világnézetünk a természet örök törvényein alapul.

Nem mi alkottuk azt, hanem maga a természet. Nem új világnézet az, hanem ősrégi. Mióta fajok és nemzetek vannak a földön, e törvények szerint élték életüket. Virágoztak, ha betartották a faji tisztaság törvényeit, elbuktak, ha vétettek ellene...

*

Az ősiség kutatása és a turáni kérdés egymást kiegészítő megoldásra váró magyar feladat, fajtánk boldogulásának útján. Amikor *Körösi Csomára* gondolok, akkor nem választhatom el egész életének beállítottságát ezektől a kérdésektől. Egész szelleme ezt tükrözi. Sajna azt kell állítanom, hogy idehaza kutatásainak elbírálásában még ma sem akarnak tisztán látni. Hallottam két előadását *Baktay (Gotteszmann)* Ervinnek. Előadásaiban Körösi Csomát, mint fantasztát állította be, ami a magyarság ősföldjének keresését illeti. Hogy milyen jogon?... Az itt nálunk nem fontos, nem kérdéses, még az Akadémia szemében sem. Mi sem természetesebb, hogy a főváros ebben a szellemben méltányolta világhírű tudósunk érdemeit, amikor egyik jelentéktelen utcáját — a *Jászberényi*-utat nevezte el róla, a véletlen — amiben én nem hiszek — azonban nagy tréfamester. Ezúttal jövendőmondó is, mert a városházi urak nem igen tehetnek róla, hogy ez az út a temető-kapunak vezet nyílegyenesen, ahol is ez a fölirat ékeskedik: *Feltámadunk!* Bizonyára el is következik.

Egyik kiváló magyar tudós barátommal, *Zajti* Ferenccel gyakorta beszélgetünk ilyféle kérdésekről. Mögötte már igen érdemes kutatómunka áll a magyar ősiségre vonatkozóan. Legutóbb Indiát járt útja meglepő eredményekkel járt, aminek jelentőségét ma még korántsem méltányolják érdeme szerint. Miért, miért nem — megint csak kérdés... Erre már megfeleltem nem egyszer: magyar ügyről van szó, mindenek előtt és mindenek fölött. Egész sora van már az e téren mellőzött érdemes kutatóinknak. De nyilvántartjuk őket. Úgy is mondhatnám, hogy számontartjuk, mert egyszer csak eljön a számonkérés ideje...

Itt van *Tóth* Jenő doktor élete, munkássága és ugyancsak jellegzetesen magyar mellőzöttsége, jeltelen elmúlása. Pedig, ha valakit megillet az a díszítő jelző, amivel egyes fővárosi lapok pazar érdemtelenséggel bánnak, úgy ő csakugyan Körösi Csoma nyomdokain járt. Lélekben is. Mert kérem szeretettel,

nem elegendő ám tibeti bozontos süveg alá bujni, egy kevéske tiszta magyar, vérségbeli jellem és éleslátás is kell hozzá, hogy magyar dolgokat helyesen és a helyén meglátjuk...

Egy dolog mindenesetre csodálatos és egyben figyelemreméltó, hogy teszem, amíg egy pamir vidéken élő néptörzsről *„A Hunzá"* népről egy angol utazó tanulmányában azt állítja, hogy szókincsében feltűnően a régi magyar szavakkal mutat rokonságot, eladdig — erről a ténykörülményről nálunk nem akarnak tudomást venni. Jellemző, hogy 1939-ben jelent meg angol kiadásban E. O. *Lorimer* könyve és már 1942-ben *Bircher* németül közreadja. Azonban nálunk — miután minket magyarokat különösképen kellene, hogy érdekeljen — magyarra talán sohasem fordítják le. Miért, miért nem... erre sem kell felelni.

Tóth Jenő dr. indiai kutatásai nyomán állítja, hogy a Himalája-béli ugorok és az indiai, valamint

az északi ugorok számtalan apró törzsre oszlanak ugyan, de összevissza mégis százmilliót tesznek ki népességben.

Ők képezik tehát a törzs ugorságot és nem az a kevésszámú vogul és osztják stb. és a többé-kevésbbé indogermán hatás alá került *finnek és lappok*. Ezt az állítását Tóth már a *„Turán"* 1913-ik évfolyamának harmadik számában hirdette. *Pogány* István közli, akivel Tóth baráti viszonyban élt, hogy hozzá intézett egyik levelét Körösi Csoma eme soraival vezeti be: *Adjad Uram Isten, lesz még egy időre, hogy sas fog felülni a kakasülőre.* Hozzá intézett soraiban azt is jelzi, hogy nagy eszméket mozgat. Célja, hogy megismerjük a turánok igazi országát, Indiát. Másutt írja: Egy pár szóval azt hiszem sokat mondok. A hunokkal kezdem... Buddha — Buda, öreg, bölcs, megvilágosodott, király. Attila — fejedelem. Balambér — Balam, bira — bér — harcos, katona. Balambér vezette a hunokat. Hogy a magyar név mindenféle magyarázatáról szóljak — csupán ennyit:

A nepáli hegyek között ma is él egy törzs — a Magar. Számuk mintegy húszezer. Vitéz katonák,

az angol kormány dupla zsolddal fizette őket. Már 1242-ben *Zubutáj* vezér mongoljai — Magyaroknak hívnak bennünket. Holott az egykorú európai írók Hungaroknak neveznek. A Magyar szó magyarázata indiai elnevezések után: Magyar, Magar, Magszgar — haditábor. Másutt meg ezt írja: Említsem-e a turánok népművészetének gazdag mezejét. A tulipános ködmönök, karcsú kardok; Kurtás, Suba, Sárika, mind ismeretes dolgok. Említhetem a szavak sokaságát: fekete — fekete, Král — fénylő, tehát a király szó nem szláv eredetű. Tik — tojás, Göcsejben ma is az. Csecse — szép. Komaromu — egyik hadiisten neve. Lángka — lányka, Iste — uraikodó, stb. stb. *Zajti* Ferenc mindezeket megerősíti, pedig indiai útja előtt nem volt tudomása Tóth kutatásairól. A Hun—Magyar őstörténelem című könyvében idevágóan igen eredményes kutatásokról számol be függetlenül minden egyébtől. E könyvének megjelenése után ismerte meg fehérgyarmati Tóth Jenő dr. özvegyét. Megvette a neki felajánlott — mintegy húszívnyi terjedelmű — kéziratot, Tóth hagyatékából, amit minden kisérlet ellenére ezideig nem tudott kiadni.

Fehérgyarmati Tóth Jenő dr. kiváló festőművész is volt. Nagybányai műtermemben is megfordult az 1913-as év előtt. Azután mindketten bevonultunk katonának. Még párszor írt nekem halála előtt, szerencsétlen családi viszonyaim akkori alakulása folytán véglegesen távoztam Nagybányáról. A rosszindulatú értelmetlenség még abban is megakadályozott, hogy műtermemben maradt levelezésemhez mind e mai napig hozzájussak...

*

Téli estéken, amikor a Csönd hercege átvette körülöttem uralmát és én boldogan vallottam magam hívének, elgondolkoztam rajta: hol és milyen jelfát kellene állítani, ami egyben lármafa is volna — minden igaz magyarnak. Legméltóbb emlékoszlopa ősiségünk kutatóinak... Úgy gondoltam, hogy az egyik Hortobágy melléki őshalomba kell beágyazni a hatalmas kopjafát, az irdatlan pusztaságban. Oda kellene vándorolnunk... ott kellene vezekelnünk a multért, jelenért... és hitet tennünk a jövendőért.

KIZÁRÁS.

A pártvezetőhelyettes *Tóth* Imre hódmezővásárhelyi, *Geisel* Vilmos csepeli, *Linke* Filöpné ujpesti, *Nagyházi* János debreceni, *Szabó* Mihály kolozsvári, *Török* Sándor szajoli, *Babos* Lajos kolozsvári, *Fehér* István zentai, *Szeiler Tamási* Emil páhi, *Mitrucsák* Gyula szászvári, *Keoskés* János és *Báló* Imre zentai, valamint *Schamyl'ör* László budapesti XIII. kerületi lakosokat a pártból azonnali hatállyal kizárta.

Ellenőrzés vezetője.

Testvér itt vásárolj!

RÁDIÓ és alkatrészei
GRAMMOFÓN ÉS ERŐSÍTŐ BERENDEZÉSEK, VILLAMOSSÁGI CIKKEK, ZSEBLAMPAELEM
MAULIS-tól
Ráday-u. 11. Telefon: 186—203.

BUTORT LŐRINC-től
Király-u. 89. Üzem: Podmaniczky-u. 41.

Bundák, rókák VERMES szűcsmesternél
ALAKITÁS, MEGÓVÁS, JAVITÁS, ESERNYŐKÉSZITÉS, ÁTHÚZÁS
FŐÜZLET: HORTHY MIKLÓS-ÚT 60 SZ. FIÓKÜZLET: KRISZTINA-KÖRÚT 34 sz.

ING, mérték után is trikó-alsóruházat Bazsó BAROSS-U. 66. TELEFON.

BAZSÓ ING, HARISNYA, NYAKKENDŐ. BUDÁN Horthy Miklós-út 69. sz.

Férfi- és fiuruha, formaruha is, kiesinyben és nagyban. Veres Károly-nál. VIII. Népszinház-utca 34

Saját készitményü BUTORT SIEBOLDNE Dohány-utca 27 fizetési kedvezménnyé

BUTORT Bertalanné keresztény bútorszalonjában, RÁKÓCZI-ÚT 82. I. em. 3. — Vidékre árajánlatot küldünk.

Orvosi műszerek BETEGÁPOLÁSI CIKKEK JONKE ÉS TÁRSA, VIII., Mária-u. 42. T.: 136-149.

Bútort Budán MONCZ FERENC asztalosmesternél. Horthy Miklós-út 28. Tel.: 259—039.

Nyomtatványok legolcsóbban Palásti-nyomda VII., Izabella-tér 3. Tel.: 424-851.

BUTORT részletre is MÓZES ISTVÁNTÓL Szent István-körút 11.

BUNDÍT legelőnyösebben PILÍT szücstől, I., Ferenc-körút 32. II. emelet.

Háló- és kombinált szobák, kárpitosáru, fotelágy és mindennemű bútorok OLÁH-tól JÓZSEF-KÖRÚT 66. SZ. Telefon: 132—103.

Butort Keresztény Bútoriparosok Szövetkezeténél VIII., Üllői-út 14

BALÁZS CIPŐ hatóságilag kijelölt üzlet MÚZEUM-KRT 11. SZÁM

Kalapokat NAGY FERENCNÉL Károly király-út 1. Erzsébet-körút 27.

Cipőt utalványra is könyvre ALBRECHT-től Budapest, IX., Mester-u. 20. Nagy választék!

BUTORT részletre is nagy választékban Hungária bútorcsarnok Nagymező-u. 41.

HÉDY Harisnya, kesztyű, kötöttáru, női fehérnemű, blúz. TERÉZ-KÖRÚT 24/b. SZÁM. PESKAY EDE.

BUTOR kombinált szobák, hálók nagy választékban KNEISZ műbutorasztalosnál Wesselényi-utca 45., Erzsébet-körút sarok.

HA EREDMÉNYT AKARSZ HIRDESS A NÉP-BEN

BORSAY-FOTO VI., Király-utca 72. Tel.: 224-316. Művészi munka, olcsó árak.

Vásárlásaidnál hivatkozz a NÉP-re!

PÁRTUNK, MOZGALMUNK

Emlékezzünk! Bakos Mátyás testvérünk velünk egy sorban harcolt, velünk együtt dolgozott, együtt hitt és nálunk többet áldozott. Különb volt, mint mi. Ne felejtsük: mindnyájan meg halunk. Csak egy van maradandó a földön, ha tudnak érte bátran és igazan élni: a nemzet!

SZÁLASI FERENC:

„Nem az a hatalmas, aki üldöz, hanem akit üldöznek!"

A HAZÁÉRT!

Nagy József testvér, a *kiskomáromi* szervezet tagja a keleti fronton legszentebb kötelességének teljesítése közben életét áldozta a Hazáért. Emlékét büszke fájdalommal őrizzük.

GYASZHIR.

Rép Mátyás testvér, a VI. kerületi szervezet lelkes tagja elhúnyt, temetésén a budapesti főkerület tagjai nagy számban jelentek meg. Hozzátartozói fájdalmában őszinte részvéttel osztozunk.

REQUIEM

Az *oromi, völgyesi* és *tótfalusi* Nyilaskeresztes Párt tagjai a tótfalusi templomban szent misét szolgáltattak azokért a hős katonáinkért, akik messze orosz földön legszentebb kötelességüket teljesítve, életüket adták a szebb és boldogabb Magyarországért. Emléküket büszke fájdalommal zártuk szivünkbe. Köszönet mindazoknak a testvéreknek, akik megjelenésükkel együttérzésüket kifejezésre juttatták.

NAGYTANACS.

Junius havi nagytanácsunkat *5-én d. u. 5 órakor tartjuk.* Előtte fél három órakor a szervezésszaki értekezletre kerül sor. A nagytanácson résztvenni kötelesek a főkerület, megye, önálló járás — tj. város — és megyei városvezetők, valamint fontosabb bánya- és iparvidéki szervezetek vezetői. Fentieken kívül senki más nem vehet részt a nagytanácson, mert nem tudunk helyet biztositani. Felhivom a testvérek figyelmét arra, hogy a nagytanácson csak azok vehetnek részt, akik a szervezésszaki értekezleten is megjelentek.

A nagytanácsi belépőjegyeket a nagytanács napján d. u. 2 óráig bezárólag adjuk ki a pártszervezési osztályon; 2 óra után belépőjegyet senki nem kaphat; kivételt csak azok a testvérek képeznek, akiknek vonata a fenti időpont után érkezik.

Pártszervezés vezetője.

FŐKERÜLETVEZETŐI ÉRTEKEZLET.

A junius havi főkerületvezetői értekezletre *a nagytanács napján d. e. 10 órakor kerül sor.* Résztvenni köteles valamennyi főkerület, önálló megye- és önálló járásvezető. Felhivom a nem önálló megyék vezetőinek figyelmét arra, hogy ½11 órától kezdődően ők is kötelesek a főkerületvezetői értekezleten megjelenni.

Pártszervezés vezetője.

ÉRTESITÉS.

Pártiskolások!

Valamennyi pártiskola és átképző rádiuszával együtt szombaton, f. hó 29-én a szokott időben a rendes helyen lesz.

Pártiskolázás Országos Vezetője.

FELHIVAS.

A Nyilaskeresztes Párt f. hó 30-án, vasárnap d. e. ünnepélyes felvonulás keretében megkoszorúzza Budapesten a hősi emlékművet. Felhivom a testvérek figyelmét arra, hogy azonnal adják át a hatósági közegeknek azokat, akik a nézőközönségből a felvonulás méltóságát bármilyen fegyelmezetlenséggel zavarni merészelnék.

Budapest Főkerületvezetője.

FELSZÓLITAS.

Felkérem mindazon szervezetek vezetőit, akik mozgalmi zászlóikat eddig felszentelésre nem ajánlották fel, haladéktalanul tegyenek eleget ennek és a szükséges adatokat közöljék a Pártpropaganda és Sajtóosztállyal.

Pártpropaganda és Sajtóvezető.

TESTVÉR! A MAGYAR KÖNYV ÜNNEPÉN LÁTOGASD MEG A NYILASKÖNYVSATRAT

KÁRPATALJA.

Nagy mozgalmi esemény színhelye volt az elmúlt vasárnap a huszti szervezet helyisége. A *Kárpátaljai Főkerület* tisztségviselői jöttek össze ide, hogy Kárpátalja nyilasainak nevében újra hitükről és törhetetlen hűségükről biztositsák Vezérüket, *Szálasi* Ferencet.

A Hüség Háza képviseletében is nagy számban jelentek meg a nagyfontosságú tisztségviselői értekezleten. Dr. *Vágó* Pál testvér, az országépítés h. vezetője, *Horváth* Sándor képviselőtestvér és *Csürös* Zoltán testvér, a K. G. H. vezetője látogatták meg ez alkalommal a huszti szervezetet. A rendkívüli népes értekezletet *Simonyi* Endre testvér, Kárpátalja Főkerületvezetőjének Munkarendvezetője nyitotta meg és hosszasan foglalkozott Kárpátalja szervezési kérdéseivel. Ezután *Csontos* József testvér, huszti városvezető szólalt fel, majd Horváth Sándor és Csürös Zoltán testvér mondott nagyhatású beszédet. Végezetül dr. Vágó Pál testvér emelkedett szólásra és kétórás hatalmas beszéd-ben tájékoztatta a megjelenteket az időszerü politikai eseményekről, majd hosszasan foglalkozott az égető társadalompolitikai kérdésekkel, továbbá ismertette a testvérek előtt a népcsoportokra vonatkozó elgondolásainkat. Vágó testvér szavai általános tetszésre találtak és a testvérek lelkesen ünnepelték előadójukat.

A nagysikerü értekezlet után a testvérek zárt rendben a Hősök Emlékművéhez vonultak, ahol dr. *Vágó* Pál testvér koszorút helyezett el az emlékművön. Ezután közebéden vettek részt, ahol több pártonkívüli hívönk is megjelent, hogy részesei lehessenek közösségi életünk e szép megnyilvánulásának.

Kárpátalja nyilasai számára felejthetetlen élmény marad ez a nap, amely újólag megerősitette őket hitükben és további áldozatos munkára ösztönözte őket.

TESTVÉR! KÖNYVNAP ALKALMÁVAL KERESD FEL A NYILASKÖNYVSATRAT

ERDÉLY MOZGALMI ÉLETE.

Az elmult napokban rendkivül megélénkült az erdélyi szervezetekben a mozgalmi élet. A Hüség Háza képviseletében is több testvér látogatta meg az erdélyi szervezeteket, hogy az időszerü eseményekről tájékoztassák a testvéreket.

Serényi Miklós képviselő-testvér a *gyergyószentmiklósi* szervezetet kereste fel, ahol politikai tájékoztatót és szervezésszaki utasításokat adott.

Abonyi Ferenc képviselő-testvér *Marosvásárhelyen* részt vett *Maros-Torda* megye tisztségviselőinek értekezletén és panasznapot tartott, majd beszámolt a politikai eseményekről, végezetül pedig szervezésszaki utasításokat adott.

Bogár László képviselő-testvér a *dési* szervezetben tartott panasznapot, és tájékoztatta a testvéreket az időszerü kül- és belpolitikai eseményekről.

Varga István testvér, h. pártpropaganda- és sajtóvezető *Csikszereda* szervezetét látogatta meg, ahol tájékoztatta a testvéreket a politikai eseményekről, majd szervezésszaki utasításokat adott.

Dr. *Máthé* István testvér *Szilágy* megye tisztségviselői számára *Szilágysomlyón* tartott kül- és belpolitikai beszámolót, majd szervezésszaki utasításokat adott a nagy számban megjelent tisztségviselőknek.

A MAGYAR KÖNYV ÜNNEPE A MI ÜNNEPÜNK IS!

HÁROM UJ NYILAS KÖNYV.

Örömmel értesitjük a testvéreket, hogy a Könyv- és Lapkiadó Rt. könyvújdonságai junius első napjaiban megjelennek. A könyveket a nyilas könyvsátorban minden testvér megkaphatja. Könyvsátorunk a Károly-körút és a Rákóczi-út sarkán fog állani, kérjük a testvéreket, hogy minél többen keressék fel. Ujdonságaink a következők:

Dr. Posta Péter: Ellenfeleink.

Fegyvernek készült ez a könyv. A gondolat és szellem fegyverének, hogy világnézeti ellenfeleinkkel vivott harcunkban teljes legyen a felkészültség. Azokkal az ellenfeleinkkel foglalkozik, akik szándékaikat leplezve törnek kultúránk megdöntésére. Hü képet ad a marxizmusról és a magyarországi zsidóság bünéről. Átfogó képet nyujt a magyar zsidókérdésről. A könyv első része a liberalizmusról, második fejezete a marxizmusról szól, végezetül pedig a szabadkőmüvességet és a zsidóságot tárgyalja. Ára: 4.80 P.

Kiss Károly: Ahonnan elszállt a lélek.

Az Oroszországról utóbbi időben megjelent számos mü között új színt jelent ez a könyv. Szerzője az első világháború idején mint hadifogoly ismerte meg a Cár és a Forradalom országát. Most, több mint két évtized után — felszabadító hadseregünk soraiban küzdve — ismét közvetlen benyomásai alapján győződött meg arról, hogy mivé züllesztette ezt az egykor hatalmas és boldog népet a bolsevizmus vérgőzös örülete. Nem harctéri élményeiről ir, hanem az orosz nép lelkét keresi, amelynek kiirtását a bolsevista világzsidóság legfőbb feladatává tette. A könyv cimlapját és a szövegközötti rajzokat Bajor Ágost, a neves festőmüvész készitette, aki maga is mint haditudósító vett részt a felszabadító harcokban. Ára: 12 P.

Lauri Kalunen: Finn évezredek.

Finnország történetét olvashatjuk ebben a könyvben. Nem ismerheti és nem értheti meg senki a finn népet, ha nem ismeri a finn nemzet történelmét. Akinek ismeretei az északi rokonok korábbi történetére vonatkozóan hiányosak vagy egyoldalúak, örömmel fogja olvasni ezt a munkát, mely kiterjed a folyamatban lévő hatalmas eseményekre is. A könyv szerzője a helsinki egyetem kiváló történelemtanára. Ára: 7.20 P. A megjelölt árakból a szervezetek engedményt kapnak.

MOZGALMI ÉLET.

Dr. Gera József testvér, Pártpropaganda és Sajtóvezető meglátogatta a hajdumegyei szervezeteket, ahol több előadást tartott. *Debrecenben* a rendkívül népes tisztségviselői értekezleten tájékoztatta a megjelenteket az időszerü, nagyjelentőségü kül- és belpolitikai eseményekről. Lendületes beszéd keretében felszólalt még az értekezleten *Bartha* Gábor főkerületvezető és sándorházi *Dala* Dezső megyevezető testvér is.

Kabay István testvér a Hüség Háza képviseletében meglátogatta *Uszod* község szervezetét, amely *Dunaszentbenedek* és *Gederlak* községek szervezeteivel együtt összevont értekezletet tartott. *Miske, Fajsz* és *Dusnok* községek tisztségviselői számára *Bátya* községben tartott Kabay testvér jólsikerült értekezletet, majd a kalocsai szervezetet látogatta meg. Mindenütt kül- és belpolitikai tájékoztatót adott a szóló a parasztság szervezéséről, talajkutatás, termelés egységesitése és telepités kérdéseiről is.

Bogár László képviselőtestvér résztvett a *zalaberi* járás értekezletén. A rendkívül nagy számban megjelent testvérek előtt ismertette az időszerü kül- és belpolitikai eseményeket.

Zsámboky Pál képviselőtestvér meglátogatta a *zalaapáti* szervezeteket, ahol a zalaberi járás tisztségviselői számára jólsikerült értekezletet tartott és részletesen beszámolt az elmúlt hetek kül- és belpolitikai eseményeiről.

Török József testvér, az országos munkásság h. munkarendvezetője résztvett az ózdi járás értekezletén, ahol a testvérek előtt ismertette a legújabb kül- és belpolitikai eseményeket, majd szervezésszaki kérdésekkel foglalkozott.

Tihanyi Ferenc testvér a Hüség Háza képviseletében meglátogatta a keszthelyi szervezetet, ahol a nagyszámban megjelent testvérek előtt részletesen ismertette az időszerü kül- és belpolitikai eseményeket.

Dél-Pest megye női szervezetei *Kiskőrös* szervezetében jólsikerült megyei értekezletet tartottak, amelyen *Édes* Jenő megyevezető szólalt fel, majd dr. *Simon* Andrásné, a női csoport megyevezetője lelkes beszédben szólt a nő és az anya hivatásáról. Beszéde után a női szervezéssel kapcsolatos teendőket beszélte meg az egybegyült tisztségviselőkkel. — Dél-Pest megye vezetőjének munkatörzséből *Bácsi* István munkásvezető a *páhi*-i szervezetet, *Váczi* István munkarendvezető és *Sipiczky* Pál parasztszéktartó a keceli, *Fülöp* László üzemszervezésvezető az akasztói, *Gál* József parasztszéktartó testvér pedig az izsáki szervezetet látogatta meg. A tisztségviselő testvérek minden szervezetben politikai tájékoztatót és szervezésszaki utasításokat adtak.

MAGYAR KÖNYVNAP.

A magyar könyv ünnepén a *„Lap- és Könyvkiadó Rt."* is felállitja könyvessátrát. Két könyvsátrunk is lesz, egyik a *Rákóczi-út és a Vilmos császár-körút sarkán*, másik pedig a *Rákóczi-út 27. sz. alatt levő üzletünk előtt.* A Testvérek minél nagyobb számban keressék fel két könyvessátrunkat, mert könyvnap alkalmával a „Lap- és Könyvkiadó Rt." három új kiadvánnyal lepi meg a nemzetiszocialista olvasóközönséget.

KÖNYVEK.

Múlt számunkban szólottunk az irodalom hatalmas nevelő erejéről, eszméket és gondolatokat szülő, világnézetet adó és alakitó nagy jelentőségéről. Rámutattunk arra, hogy éppen e nagy jelentőségénél fogva nagyon meg kell válogatnunk, hogy mit olvasunk. Jelen soraink-ban — mikor néhány nap választ el bennünket a magyar könyv ünnepétől, a könyvnaptól, — szempontokat akarunk adni a nyilas ifjúságnak, hogy világnézetünk megerősitésénél, magyarságunk öntudatositásánál mely könyvek jöhetnek elsősorban számitásba. Ne tévesszen meg senkit az, hogy egyik-másik, itt felsorolt irót egyesek esetleg a velünk szembenállók táborába sorolnak. Ne feledjük el, hogy az iró sohasem lehet egy politikai vagy társadalmi klikké, hanem csak az egész nemzeté, az egész magyarságé. Ady Endre nem a Nyugat köré csoportosuló zsidóké, Petőfi nem a honi marxistáké, hanem a miénk: magyaroké. A most felsorolandó irók — függetlenül attól, hogy bizonyos illetéktelenek hová sorolják őket — munkáikban, könyveikben erősitik bennünk magyarságunkat és ők is, akárcsak mi, a nemzetiszocializmus és a népi gondolat harcosai. Ezeket olvassuk, ezeket vásároljuk. Felvettünk olyan könyveket is, amelyek viszont kimondottan ellentétes világnézetet vallanak belső tartalmukban is. Tettük ezt azért, mert nem akarunk elzárkózni semilyen vita elől, ismerni akarjuk az ő álláspontjukat is, hogy országvilág előtt bebizonyithassuk: nincsen igazuk! Még csak annyit: nem emlitjük meg itt külön azokat a nagy klasszisokat, akik századok óta halhatatlanná tették a magyar irodalmat. Elsősorban a jelen időszerü problémáit tárgyaló könyveket adjuk, nem egyetemes könyvjegyzéket nyujtunk, csak megemlitünk olyan müveket, melyeket feltétlenül ismernünk kell:

Györffy István: Néphagyomány és nemzeti müvelődés; Nagykunsági krónika; Magyar nép, magyar föld; Magyar falu, magyar ház.

Németh László: Kisebbségben; A minőség forradalma; Széchenyi.

Veres Péter: Mit ér az ember, ha magyar?; Az Alföld parasztsága; Falusi krónika; Szocializmus, nacionalizmus; Számadás.

Kodolányi János: Juliánusz barát; Vas fiai; Boldog Margit; Szuomi, a csend országa; A fejedelem; Jajgatunk és kacagunk.

Kádár Lajos: Tyukász Péter; Cigányok; Rozika; Taposóka.

Gombos Imre: Álom az országról.

Szabó Dezső: Az elsodort falu; Az egész látóhatár.

Bary József: A tiszaeszlári bünper.

Erdélyi József: Emlék; Örökség; A harmadik fiú; Fegyvertelen.

Juhász Géza: Népi inók.

Sértő Kálmán: Összegyüjtött versei.

Gellért Vilmos: Sértő Kálmán élete.

Hinka István: Vád; Fekete bojtár vallomásai.

Tábor István: A fekete város alatt.

Géza Ottó: Dalol a gép.

Kerék Mihály: A földreform útja; A magyar föld; A magyar földkérdés.

Erdei Ferenc: Magyar falu; Futóhomok.

Móricz Zsigmond: Magvető; Barbárok.

Barta Miklós: Kazárföldön.

Darvas József: Egy parasztcsalád története.

Jócsik Lajos: Iparra magyar.

Kovács Imre: A parasztéletforma csődje.

Mikecs László: Románia.

Somogyi Imre: Kertmagyarország felé.

Komjáti István: Tehetségkutatás magyar módra.

Szijj Rezső: Misztótfalusi Kiss Miklós.

Bözödi György: Jónás Ninivében; Székelyek.

Asztalos István: Elmondja János.

Szalmáry: Gulliver utazása Kazohiniában.

Mályusz Elemér: A magyar történetirás.

Dékány István: A magyarság lelki arca.

Szabó István: A magyar nép élete; A magyar parasztság.

Györi: A soproni zsidókapu.

Kocsis József: Berkes Máté nagy ügye.

Kosztolányi: Lenni vagy nem lenni; Lángelmék; Erös várunk a nyelv.

Kovács Fréda: Hóval fújta be a szél.

Kuncz Aladár: A fekete kolostor.

Reymont: Parasztok.

Tatay Sándor: Jelek a porban.

Stojanoff: Sztalin.

Zappu: Kámek háborúja.

Cholnoky: Utazásaim, élményeim, kalandjaim.

Dolgos János: Korszerü magyar gondolatok.

Lyka Károly: A magyar müvészet.

Méltó András: Népszerü orvosi könyv.

Szücs Sándor: A régi Sárrét világa.

Baráth Tibor: Magyar történet.

Bosnyák Zoltán: Zsidókérdés; Istóczy Győző élete.

Fiala Ferenc: Igy dolgoztak; A vörös kalapács.

Goebbels: Naplóm.

Künkel: Közösség.

Luzsénszky: A zsidó nép bünei.

Méhely: Vér és faj.

Obenlindober: 12 évi harc.

Pavelics: A forradalom leánya.

Temesváry: Mi lesz velünk?

Vágó Pál: Munkanélküliség, hitel, országépités; Gőzgép, liberalizmus; Jászapáti programbeszéd.

Vágó—Toll: Munkaállam.

Serly: A zsidóságra vonatkozó magyar törvények.

Dr. Posta Péter: Ellenfeleink.

Pini: Mussolini.

Salazar: Békés forradalom.

Waggerl: Kenyér.

Farkas Gyula: A magyar irodalom az asszimiláció korában; A fiatal Magyarország kora.

A serdülő ifjúságnak:

Benedek Elek: Székely mesemondó; Szigeti veszedelem; Vidám állattörténetek.

Benyovszky gróf: Élete és viszontagságai.

Cervantes: Don Quijote.

Daudet: Tarasconi Tartarin.

Dickens: Twist Olivér.

Donászy: Buda hőse; Eger bástyái.

Gaál Mózes: Hun és magyar mondák; Burkus.

Fábián Gyula: Gábordiák; Hej, Rákóczi, Bercsényi, Bezerédi!; A zöld elefánt.

Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember; Az ér falum; Egri csillagok.

Gibson: A tudomány hősei.

Gyallay Domokos: Vaskenyéren.

Hevesi Lajos: Jelky András.

Jókai Mór: Csataképek; A köszivü ember fiai.

Kipling: A dzsungel könyve.

Kosztolányi: Aranysárkány.

Kollodi: Pinokkió.

V. Temesi Győző: Győzni.

Verne Gyula: Sándor Mátyás; Várkastély a Kárpátokban.

Petőfi Sándor: János vitéz.

Mark Twain: Tamás úrfi kalandjai.

A szerkesztésért és kiadásért felel:
TEMESVARY LASZLO

Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság körforgógépein
Felelős: Győry Aladár igazgató.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XXIV.

Manapság általános tünet az eszmék közelharca. Ugyanekkor kristályosodási folyamatokat figyelhetünk meg, olyan folyamatokat, amelyek csedékesek ugyan az élet fejlődésének menetében mindenkor, de általános figyelmet nem keltenek. Ma — igen. Szinte idegesen figyel föl mindenki... Mi lesz?... Hogyan lesz.

Nálam ez a folyamat a Hortobágyon kezdődött és igen lehiggadt, módon jelentkezett. Rendeztem gondolataimat és kihasználtam az elmélyülésre fölöttébb alkalmas életkörülményeimet. Ilyetén *a magyar művészeszmény gondolata is foglalkoztatott.* Magam is végigéltem a háború előtti, nemzetközinek mímelt liberális idők minden illuzióit. *Páristól Rómáig, Münchentől, Nagybányáig* ... És mi maradt belőle?...

*

Beszélgetésre emlékezem... Alkonyodott a pusztában. Igen kedves látogatómmal, Gino *Cucchetti*-vel, a magyarbarát kiváló olasz esztétikussal és kedves feleségével. A Nagycsárda fehér oszlopos ámbitusán álldogáltunk és belécsodálkoztunk a varázslatos távlatba... szótlanul. Előzően beható beszélgetés folyt szobámban, ahol is bemutattam tanulmányaimat. A puszta életét... A csendet Cucchetti törte meg egy idő mulva.

— *Ilyen szívbeli finomság kell ellesni az egyszerű nép egyszerűségének nagyságát* — mondotta, azután még hozzátette: — *Ön képein mutatja itt nekem a magyar puszta való magyar életét. Az ön munkái nem a világot mutatják meg Magyarországnak, hanem Magyarországot a világnak...*

Igen távol áll tőlem minden egyéni hiúság, amikor ezekkel az emlékekkel hozakodom elő. Nem. Csupáncsak rá akarok mutatni a magyar művészet legkorszerűbb szükségességére, amit rajtunk kívül álló, másfajú gondolkodó koponyák is fölismernek. Igen, a magyar élet megmutatása a nagy világnak — ez méltó feladat. Tehát ebben az ösztönösségben szabad nyilvánulásai számára föltétlenül biztosítani kell a lehetőséget. Ez harc. Kemény harc, mert szívós, birtokon bévüli az ellenség. És

a művészet nem kényelmes nyárspolgári foglalkozás, hanem örök eszmei küzdelem. Egyben fajtaharc is. Mert a magyar művészet érvényesülése elválaszthatatlanul egyszersmind a magyar fajta érvényesülése.

Eleddig nemzetközi csemetéket nem sikerült a világra hozni e földtekén. A gyökértelenség még nem nemzetközi típus. Ellenben a fajtáknak kiváló szellemi értéktermelése mindenkoron nemzetközi közkincsé válhatik.

Elgondoltam... mi nem kivételes elbírálást akarunk biztosítani a magyar művész számára. Ámbátor erre is volna jogcím.

Mi csupán csak méltó szociális állapotokat óhajtunk, egyben a faji utánpótlás lehetőségét.

De ezt követeljük! Olyatén, ahogy Cucchetti is megmondotta ott a Hortobágyon, amikor ezekkel a szavakkal körvonalazta a jövő művészetét:

— *A művész nem néz többé sóvárgó szemekkel univerzális korszakok ezerrétű tündöklésébe, hogy alkotásaiktat feltámassza, gyümülcsöztesse... Fajának szívébe mélyed és ebből az öselemből, mely az idegen befolyás minden salakjától menjes, vérének egész szenvedélyével alkot.*

Ezidőben támadt föl bennem ismét megfelelő társulás, összefogás gondolata. *Illésy* Péter, aki lelkes harcosa volt ezeknek az eszméknek, hozzám írott levelében fölkért, hogy nem társulnék-e, a Bartha Miklós társaság kebelén belül, hasontörekvésű művészekkel. Ámbátor korábbi nagybányai ilyféle jellegű harcaim félsikerei és kellemetlenségei erősen fékezték kedvemet, belementem a kísérletbe. Hogy ez a tömörülés akkor és ottan nem sikerült, annak legfőbb okát abban látom, hogy azidőben az egyébként igen jó és nemes elgondolású társaság még nem volt közös nevezőn... Később azután *Magyar Képírók* elnevezés alatt mégiscsak napvilágot látott a tömörülés, amelyiknek eszmei vezetését vállaltam. De csupán primus inter parens elgondolással. Ezóta, hogy a nagybányai szervezkedés miatt éppen azok támadtak hátba, akik érdekében sikra szállottam — nagyon kevés bizalmam volt mindenféle művésztársulással szemben... Túlmagas követelmény ez a mi lerongyolt művészviszonyaink között.

Pusztai elmélkedéseim közben azonban újra szükségesnek láttam a tömörülést, de már ott is a legnagyobb kedvem ahhoz lett volna, hogy elindítsam a *Turáni Képzőművészek Egyesületét* — amelyben a Magyar Képírók Társasága csupán része lett volna egy átfogóbb eszmekörnek. Ez a turáni eszmekör azután magábaölelte volna a rokon népeket. Török, bolgár, finn, észt, japán, kinai, magar, párszi, tatár, kozák stb., stb. Egyszóval mindazokat, akik közeli és távoli atyafiak és akik velünk ősidőktől fogva egyazon eszmekörben éltek és kultúrájukon keresztül, vérségi kapcsolataikban hozzánk tartoznak.

A művészi adottság a legmagasabb adottsága az embernek. Hangsúlyozom: az embernek! Minekutána pedig

az ember fejlődése menetében faji elkülönüléseket mutat, tehát kutúrájában is megvan ez az elkülönültség.

Az emberi egyetemességben nem minőségi megkülönböztetést értek rajta, hanem felfogásbeli színbeliséget, zamatot. A művészet csakis egyéni megnyilatkozás lehet. Ilyetén az egyén, a faj képviselője, faji művészetének is jellegzetes képviselője. Ez igen súlyos lelkiismeretbeli kérdés... Vannak, kik ezt tagadásba vesznek és kiemelve képzelik magukat a faj, szerintem, nem szégyenni való különültségeitől. Valami emberfölöttiségbe kéjelgik magukat, ami szinte határos a kellemes agyalágyultsággal... ám legyen gusztusuk szerint.

De ez az egész inaszakadt erőlködés veszedelmesen hasonlít ahhoz a münchausiádához, amikoris a jó kalandor báró kátyuba esve, enmagát ragadta üstökön és ilyetén rántotta ki a szárazra.

A művész a végtelen természet parancsszavát követve alkot.

Olyatén, ahogy azt neki képességei megengedik. A művészi gondolatsorozatok végtelensége nem tűr semminémű beskatulyázottságot. A fejlődés menetében azután rokonfajták összefogásából, keveredéséből várható újabb és újabb felfrissülés, ha e keveredésbe idegen káros anyagok nem kerülnek bele.

*

Ez időben keresett fel hangai *Szabó* Miklós is. A magyar északi és nyugati végvár vidékeinek lelkes ismerője, akinek mindég az igazi magyar művészet volt az eszményképe. Találkozásunk igen közvetlen volt. Kifejtettem előtte elgondolásaimat és azokat mindjárt munkáimmal alá is támasztottam. Mert a művész elmélkedései csupán a vásznon kristályosodnak igazi értékké. Amint később hangai Szabó hozzám intézett levelében hangsúlyozta, találkozásunk hatása késztette őt a Magyar Képírókhoz való csatlakozásához. Eszménye volt mindég a magyar nép és táj festői feldolgozása, amit ösztönösségnek tekintett és nem erőszakolt programszerűségnek. Ameddig *Vaszary* János rendezte a külföldi magyar kiállítások anyagát, eladdig többször szerepelt a külföldön. Természetesen amióta az úgynevezett gerevichi-éra egyoldalú, a magyar szellemtől képtelen távolságban tévelygő megítéléstől függ, mit mutassunk magyarnak a külföld előtt, azóta sem hangai Szabó, sem sokan mások, értékes magyarok, nem jutnak szóhoz. Ilyetén a jóhiszemű külföldet részben félrevezetik, részben teljesen zavarba ejtik, teszem olyan esetekben is, mint az enyém volt a Gino Cucchettivel való találkozáskor. Sohogysem tudtam vele megértetni, hogy a magamfajtájú magyar piktura miért nem jut érvényre a külföldön rendezett magyar kiállításokon.

Node mindez engem vajmi kevéssé büsített. A puszta egész élete nekem adott igazat. Meggyőződésem egyébként is, hogy

az igaz úton járóknak előbb-utóbb eljön az elégtétele.

És itt ismét a nagybányai harcomra gondolok. Ott is a lehető legkellemetlenebb helyzetben kaptam a legnagyobb elégtételt. Ott és akkoron az elfogult elvi harcok odáig fajultak, hogy engemet, aki már tíz évig dolgoztam a művésztelepen, nem hívtak meg a nagybányai emlékkiállításra — mint összeférhetetlen, rossz fiút! Ma is mosolyognom kell a szükkeblű megítélésen, amikor rosszfiúságom csupán abban állott, miszerint erélyesen követeltem az én nemzedékem abbéli jogát is, hogy a művészkolónia művészeti ügyeibe beleszólhasson. A legfőbb komikum azonban abban volt, hogy akkoron az én műtermem is a kiállítás területén feküdt. Hogyan kerüljék el tehát, hogy a kiállítást látogatók be ne tévedhessenek az eretnek műtermébe? Kiagyalták... A telep kertjén át, két oldalán szöges drótkerítéssel, keskeny gyalogutat kanyarítottak, amin át közlekedhettem műtermemből a külvilággal, fél éven át. Minekutána ez még az 1912-es évben volt, megelőztem az első világháborút is, ami a szöges drót gyakorlati alkalmazását illeti. De óh végzet! Ez a szöges drót volt egyszersmind árulója a helybéli egér-béka harcnak. Felkeltette a figyelmét egyik kiváló esztétikusunknak. *Ambrózy* Agoston dr. nem rettent vissza az akadályoktól és soronkívül meglátogatott műtermemben.

Ambrózy akkoriban magas szellemi színten mozgó szépirodalmi és művészeti folyóiratot — az *Élet és Literaturát* — szerkesztette *Karaszy-Csabi* Oddunel egyetemben. Természetesn a folyóirat, szerkesztőségének érdeklődését nem kerülhette el olyan nagyszabásúnak ígérkező kiállítás, mint a nagybányai. Ambrózy Agoston meg is jelent és alapos tanulmányában rámutatott a kiállítás érdemeire és hibáira. *Talán* — jegyzi meg írása végén, rövid visszapillantást mellett —, *Nagybánya jelenére kellett volna kollektivebben és a jövő fejlődés útjaira merészebben rámutatni. Nem tudjuk megbocsátani a rendezőségnek, hogy például Boromisza Tibor szinte monumentálisan modern vérbeli nagybányai pikturája, egy ilyen országosnak tervezetett kiállításon, nem jutott szóhoz.* Hát igen. Ambrózy Agoston beleütközött a műterem köré húzott drótsövénybe. És felháborodott a klikkszellem ekkora elfogultságán. Eladdig nem ismertem, Ambrózy Agostont, de bátor és elfogulatlan kiállásával igen értékes barátságot szerzett nekem egy életre. Munkásságom megtekintése után természetes folyamatnak tetszett, hogy folyóiratának külön számát szentelje akkori képeim ismertetésének. Ezzel nemcsak teljes elégtételt adott az engem ért, kicsinyes és rosszindulatú mérkőzésért, hanem beharangozta volt a Budapesten 1914-ben rendezett országos sikerű kiállításomat. Ambrózy már Nagybányán megállapította: *Boromisza képein a nap sugarai derékszögben tűznek le a földre és elégetik a kerülőtő vaskalaposság utolsó miazmát is. Abszolút festészet, mert abszolút, elsődleges festészeti elemekkel — színnel, vonallal, formával operál.* Érdekes Ambrózynak szinte a jövőbe látó ama megállapítása is, mikor azt írta: *Akinek nincsen egyénisége, aki önmagából nem festhet, az a külvilág másolójává válik. Az igazi piktor a külvilágot is önmagából festi. A természetnek a művész egyéniségén kell átszűrődnie, hogy művészi kép lehessen belőle.*

Ugyanezen folyóiratban *Harsányi* György Lajos, művész-esztétikus is megállapítja akkori munkásságom egyes darabjairól: *„hogy a stilizáló művész, Boromisza munkáin olykor lecsillan a naturalista vágy. De nem a megszokott, hanem különösen tiszta transzfigurált formában".* Ez a megállapítás be is következett további hortobágyi fejlődésemben. Idevágóan érdekes az 1922-ben megjelent és művészi munkásságomat ismertető monográfia, *Hevesy* Iván tollából. A közismert esztétikusnak ez volt a megállapítása: *Egészen külső megjelölésnél maradunk, ha azt mondjuk, hogy Boromisza művészetének alapja a naturalizmus. Mert ez nála egészen más szerepet kap, mint a modern naturalista iskoláknál, ahol is lényegyes egyoldalú materialista világnézetnek válik kifejezőjévé. Boromisza felfogása sokkal spiritualisabb s éppen szellemi voltánál fogva is sokkal mélyebb, mint a vele korlárs-naturalistáké. Kozmikus életérzéseket vetít ki s ezzel a kozmikussággal együtt jár naturalizmusának vallásos volta, sokszor áhitatos, misztikus vonása...*

Megállapítom, hogy ezek a kritikusaim meglátásai nagy megnyugvásomra voltak, mondhatnám, erős várammá lettek nemcsak azért, mert külső igazolásomat láttam bennük, hanem azért is, hogy ezek tartották a kapcsolatot köztem és a társadalmi élet között, amitől elrugaszkodni mindenkor kész voltam... és vagyok. Soha még senkisem látott be való lényem belsejébe olyatén, mint Hevesy Iván barátom, aki életem egész paradoxiájának temperamentumbéli kettősségére rámutatott, amikor leszögezte: *Boromisza egész életlátása egyszerre passzív — és aktiv. Az egyik oldalon zárkózottság, kontemplativ szemlélődés, elvonulás az emberi társadalomtól, a természet örök törvényeitől vezetett változhatatlan kozmikus életébe... a másik oldalon aktiv cselekvések vágya, lefojtott energiák ki-kirobbanása, mozgás és lázadás. Ezért vannak pillanatában nagy megállások, visszatérések, hogy emellett örökösen nyugtalanul kutasson. Lázadozása akár társadalmi formák, akár művészeti formák ellen tipikusan faji magyar temperamentum megnyilvánulásai.*

Igy van. Magamról, magam sem adhatnék különb jellemzést. Hortobágyi magányom fenségében is a magyar lélek egyensúlykeresését láttam. Annak az egyensúlynak keresését, amelyik egyensúly lelkünkben ezredéve felborult. Valahogy félrebillent. Félrebillent pedig az okból, mert ősi hitünktől, ázsiai kulturánktól erőszakosan megfosztott bennünket... és erre az alapjában feldúlt talajra, fundamentum nélkül húztak nekünk idegen építményeket. Átmenet nélkül, kívánságunk ellenére, oly iskolába íratták gyermekeinket, melyek nem voltak semminémű összefüggésben korábbi életünk értékeléseivel...

...A puszta mélyén elmerült lelkem az ég végtelen kékségébe. Megfürdött a szivárvány hét színében. A fellegek rejtelmes járásában gyönyörködve, versenyt száguldozott a viharzó széllel...

Hallgattam a csillagok zenéjét és elpihentem a föld éjféli hallgatásában.

A HÁBORÚ

Osszefoglaló: 1943 V. 17—V. 23-ig

A keleti hadszintéren

tovább folynak az előkészületek. Bár az arcvonal egyes szakaszain a Szovjet az elmult héten is támadólag lépett fel, ezek a támadások mégis helyi jellegüek voltak és legtöbb helyen valószínüleg az erőszakos felderítés volt céljuk.

Mindkét fél igyekszik lehetőleg tökéletesen tájékozódni a másik fél szándékairól. A német légihaderő is egyrészt felderítő tevékenységet fejt ki, másrészt súlyos bombatámadásokkal bénítja a Szovjet felvonulását és szállításait. A Szovjet viszont nagy partizántevékenységgel próbálja a német előkészületeket és utánpótlást zavarni.

A nagyarányú előkészületekkel foglalkozik ma már nemcsak az érdekelt hadviselő államok sajtója, hanem a semleges sajtó is. A svéd *Dagens Nyheter* szerint a Szovjet Orelnél, valamint a hadszintér déli részén készül támadni. Német részről megerősítik ezeket a híreket azzal, hogy a megfigyelések szerint

a Szovjet a kubáni hídfőnél, a Kaukázus előterében, sőt a Kaukázustól délre is nagy erőket és óriási tömegű hadianyagot összpontosított.

A német hadvezetőség számol is a Szovjet támadásával és felkészült reá. Más hírek szerint a Szovjet a nyugodtabb arcvonalszakaszokról kivonja a fiatalabb korosztályú katonákat és ezeket Moszkvától délre lévő arcvonalszakaszokra összpontosítja, így a finn arcvonal legnagyobb részén csak idősebb korosztályok maradnak és női kisegítő személyzet nyer oda beosztást. Ez azt jelenti, hogy

a Szovjet is totális mozgósítást hajt végre.

A német előkészületekről természetesen kevesebb hír van forgalomban, mert ez nem tartozik a nyilvánosság elé. De

nem kétséges, hogy a német előkészületek nem kevésbé nagyarányúak.

A gigászi méretű összecsapásból, a jobb minőség, a nagyobb erkölcsi érték és hősi szellem, a kiválóbb harci kiképzés és felkészültség és a jobb vezetés kerülhet ki csak győztesként. Ez pedig kétségen kívül a német oldalon van.

Távolkeleten

a *Csungking-Kina* elleni hadműveletek döntő szakaszhoz értek. Szinte tömegesen pártolnak át a csungkingi erők a nemzeti Kínához, a japán csapatok pedig állandó előnyomulás közben morzsolják fel a még harcoló kínai hadseregeket. A japánok Közép-Kínában erőteljesen támadnak, a *Jangce* kikötője ellen.

A svéd sajtó olyan híreiről ír, melyek szerint Csungking-Kína helyzete mindinkább reménytelenné válik és már japán-kínai különbékéről is terjesztenek híreket. Ha ezek a híresztelések túlzottak is, kétségtelen, hogy az utóbbi idők hadműveletei rendkívül megnehezítették Csungking-Kína helyzetét.

A washingtoni megbeszélések folyamán Churchill ugyan megemlítette, hogy

Kína hatásos megsegítését az angolszászok egyik legsürgősebb közös feladatuknak tartják

és kilátásba helyezte, hogy a Japán elleni háborúnak figyelemreméltó részét azoknak a brit haderőknek kell átvenniök, melyeket Anglia most India keleti határán vont össze. Ez azonban Csangkaisek részére körülbelül annyit érhet, mint amit a „nesze semmi, fogd meg jól" mondás jelent, annál is inkább, mert a beérkezett hírek szerint nemhivatalos helyek azt állítják, hogy a washingtoni megbeszélések eredményeként az egyik főszempont az volt, hogy a burmai hadjáratot majd ősszel ismét megkísérlik.

A távolkeleti helyzet egyébként könnyen tovább bonyolódhat, ha igazak azok a hírek, hogy Amerika szeretné a japán elleni légitámadások részére megkapni a Szovjettől a távolkeleti légi támaszpontjait. Nem valószínű, hogy a Szovjet mai helyzetében ezt megtenné, mert ez természetesen megfelelő japán ellenlépéseket vonna maga után a Szovjettel szemben.

Attu-szigetén a japán ellenállás a túlerő dacára tovább tart. A harcokban most már japán tengeri egységek és légierők is bekapcsolatoztak sikeresen az ott lévő amerikai flotta ellen.

Gazdasági szamártövis

A *Magyar Divatcsarnok* — úgy hírlik, — árjásított. Papírformán kétségtelenül eleget tett a törvényes követelményeknek. A gyakorlat azonban egészen más. A régi vezér éppen úgy intézkedik, mint azelőtt. De hiszen valakinek valóban intézkedni kell. Mert az áruházak nem mennek maguktól. Még akkor sem, ha tolják.

80. jótékonycélú m. kir. államsorsjáték

Főnyeremény:

40.000 arany pengő

29 360 nyeremény 420 000 P értékben

Húzás június 8-án

Egész: ar. P 3.— Fél: ar. P 1.50

A mi költőink

Kocsis József:

Méh és az ember

Kocsis József régi ismeröse a jobboldali olvasóközönségnek.

Magas, szikár alakját évek óta ott láttuk sorainkban. Ha gyujtani kellett, vagy a magyar nép, a magyar föld dolgozóinak életét kellett megrázoan egyszerű és igénytelen szavakkal festeni, mindenütt ott volt s belopta magát a szívekbe. Nem volt egy pillanatra sem költői, írói gőgje nem kért földigborulást és csodálatot, ha verseit fölolvasta, vagy beszédet mondott, de önkénytelenül a szeretet hullámát verték fel csendes szavai a lelkekben, mert érezték, hogy talpig becsületes, jószándékú és igaz magyar szív szólalt meg s küzd szavaiban, tetteiben a dolgozók, az egyszerűek, a magyarok sorsáért.

Életének prózai részét mint községi jegyző kezdi. Itt figyeli meg fajtája veszélyes útját, ismeri meg fajtája ellenségeit és veszi fel a küzdelmet ellenük.

Sietősen el is mozdítják állásából, noha nem egyszer bebizonyította, hogy mint jegyző is egyike a legképzettebbeknek megyéjében, de országos viszonylatban is.

Ettől kezdve minden erejét fajtája szolgálatába állítja. Egy nagy regénye, a „Berkes Máté nagy ügye" és egy verseskötete, a „Búzakeresztek" jelennek meg. Mindkettő fajszeretettől áthatott írás. Nem írhatjuk egyikről sem azt, hogy mérföldkő a nagyar irodalom történetében, de kétségkivül figyelemre nagyon is méltó kezdeményezés az új, tisztultabb irodalmi mondanivaló világ felé. Nem kézzel-lábbal nemzetiszocialista, nem rímmel, ritmussal, szójátékkal irodalom, hanem a fajszeretet szavakba szedett hol vádló, hol mosolyt keltő, de mindenkor a nép szolgálatában álló kiteljesedése.

Ellenfelei — szép számmal voltak és vannak — tagadják, hogy költő volna. Maga is csak faját egy az írásain keresztül is szolgálni akaró magyarnak vallja [illegible] van, mint ezer még oly üresfejű, vagy magát hadonászva magyarnak valló rímművészre. Egyet azonban a legkomolyabb, illetőleg a mult irodalmi csökevény törvényeken felnőtt bírálószellem sem tud elvitatni tőle, hogy „A kereszt tövében" szatirája egyike a legjobbaknak, amelyet főleg az utóbbi néhány évtizedben magyar nyelven megírtak. Félelmesen gyilkos gúny árad ebből a versből, harcos szellem, istenhit és a magyarság féltése. S ha eljön a kor, mely a versekben nem a művészet ipari, technikai részét tartja a legnagyobbnak, de a mondanivaló, a lélek döntő fontosságára döbben rá,

verse kincse lesz annak az irodalomnak, amelyet a dolgozók magukénak neveznek!

Kocsis József, a költő és író most új oldaláról mutatkozik be.

Méh és az ember című kötete érdekes kisérlet, amelynek egyenlő elődje sem a magyar irodalomban, sem a külföldiben nincs.

Az első pillanatra egyszerű s a méhek iránt érzett szeretettől áthatott kis megemlékezés ez a könyv a méhek életéről. Népszerű Brehmnek tűnik. Ahogy azonban a könyv lapjain kifejti a méhtársadalom csodálatos közösségi életét s párhuzamot von az emberi társadalom és a méheket jellemző dolgozók, herék, katonák, a méhkirálynő és a vezér között, ahogy a méhtársadalom kegyetlennek látszó, de igazságos törvényeivel igazolja a szociális eszmék harcának igazságát, prózában megírt allegória bontakozik ki előttünk. Alapjában véve nem természeti megfigyelés, még csak nem is szociológia, bár imponáló fölénnyel adagol ebből is könyvében, nem regény, nem tanulmány, nem akar adatokkal meggyőzni semmiről, hanem érzéseket korbácsol fel minden szavával, minden adatával: tehát költészet, költői munka.

Néhol szinte várjuk, hogy a sorok könnyed ütemre rímekbe hullámozzék át.

Valami egészen újszerű úttörő munka ez a kisérlet egy eddig ismeretlen úton az irodalom, mint a nemzet szolgálatának átállítása felé.

Ha skatulyázni akarnók, nem tudnók sehová sem beosztani. Nem lehet mérlegelni sem, nem lehet törvényekkel fölmérni, irodalmi szabályokba tördelni, arányai szétfolynak — ott szélesednek, ahol céljai jónak látják s nem ahol az irodalmi kényszerzubbony úgy kívánja —, a tanulmány tárgyilagosságát széttépik az egyéni szubjektív megérzések s az érzések tárgyilagos okfejtésekbe torkollanak.

Nekünk mégis kedves és érték, mert szívember szól szívemberekhez és keresi társait a sokmilliós magyar emberrengetegben. Tiszta, kristályos fajszeretet fűti át mondanivalóit s minden sorát, ha „hordószerű" kijelentéseket is tesz, nem érezzük nagyképűnek, hanem igaznak, sallangtalannak.

Vele együtt elmélkedünk, vele együtt forrósodunk át, vele bánkodunk, vele lázadunk!

Olyan, mint az Alföld: végtelen, színei a szürkétől a legcsodásabb pompázó rétek színorgiáig változnak, hol ősz, hol tavasz, hol ébredést nem remélő tél, hol kietlen, mint a kiégett puszta, hol üde, mint az áprilisi esőben megfürdött tavaszi vetés.

Könyve határozott értéke azoknak, akik fajtájuk mindenek felett való szeretetét hirdetik az irásművészet legnagyobb feladatának. Lehetnek hibái, lehetnek tévedései, találhatunk szótani hibákat, de a lélek kristálytisztán ragyog. S ezt a kristálytiszta lelket szeretettel köszöntjük. Nyereségnek számítjuk, hogy könyve megjelenhetett s bizonyos, hogy új utat tört a prózairodalom számára, amelyen járván, megrendítő új magyar alkotások teremhetnek akár az ő, akár más írók tolláből.

Nem volna befejezett és igazságos, ha könyvéről írunk, hogy két dolgot még nem említenönk meg: az első, hogy a címlap megkapó s nagyszerű rajzát *Járó* Imre tervezte, aki nemcsak megértette Kocsis József célját, hanem rajzában tökéletesen ki is fejezte, a másik pedig, hogy

az ő könyve az első, amely közösségi szellemet áraszt magából nemcsak szavakban, de tettekben is.

A fedőboríték második oldalán nemcsak a maga könyveit ajánlja az olvasó figyelmébe, de azokét is, akiket Kocsis József a magyar dolgozók számára megismerendőnek tart! Hol van ebből a könyvből egy haladó kor költészeti felfogása, az öndicsőítéstől bűzlő nyilatkozat, hogy: csak én vagyok költő, sőt a legnagyobb élő magyar költő!? Végre egy író, aki nem azzal akar nagy lenni — ha egyáltalában az akar lenni —, hogy mindenki mást igyekszik letagadni, leszólni, de akkor szívesen ajánl olvasóinak más költőt, más írót is! Ez az új világok szelleme.

S ha szeretettel köszöntöttük Kocsis Józsefet könyve megjelentetéséért, ugyanazzal a szeretettel köszöntjük ezért a második oldalon elhelyezett s talán mások számára fel sem tűnő ajánlásokért is, mert ezzel igazolta, minden vitát lezárva, hogy

nemcsak szavalja, de éli is a jövő közösségi szellemét.

Mert tudja, hogy csak a közösségi munka mentheti meg magyarságunkat, ahogy könyvének bevezető versét, a „Kis Kaptáram utolsó versszakát is így fejezi be:

Én összeölelném mind-mind,
egy helyről jöttünk, egy helyre
megyünk,
csak gyászfeketét ne lásson
soha-soha itt bús lelkünk!
Aztán dalolva, mint kiskaptáram
népe,
egymás szívére ölelve
elűznék a télt . . .
Hogy így építsük meg — kis
méheim módján —,
örök magyar álmunk
új évezredét.

Czeglédy József

Tragédiák

Irta: Ujvárosi Sándor

Az ország fegyverben állt. Szerencsés helyzetének köszönhette, hogy harcolnia nem kellett. Voltak nagy rengések a szomszéd országokban, emberhalál, kín és szenvedés, de ennek csak a szelét érezték. Megszállották szinte vér nélkül az ősi bulgár földeket, melyeket az idegen nép bitorolt. Felszabadították testvéreiket, kik fájdalmasan gyönyörű dalokban siratták az elvesztett népközösséget és átkozták az idegen rabságot. Bulgária nagy ország lett. Egy hatalmas ember parancsára, egy szavára. A nép büszkén és bizakodva nézett királyára. Az pedig éjjelt nappallá téve dolgozott és fáradt, hogy megvalósítsa nemzetének jövőbe vetett hitét, hogy boldoggá és hatalmassá tegye Bulgáriát. — Ezért kellett meghalnia.

A guruló rúbel pedig sokszoros erővel kezdett ömleni a szerencsétlen ország felé. Új nagyságok léptek a porondra és Bulgária népe egyszerre csak azon vette magát észre, hogy neki nem kell a szabadság és ez a büszke állami élet. A szláv vér égni kezdett benne és izgatta. Északkeletnek fordult, ahol a hatalmas Szovjet birodalom csörgeti fegyvereit és lépteire megremeg a föld.

A pánszlávizmus gondolata egekig érő arányokban támadt fel a szűk látókörű emberanyagban: Európa összes szlávjainak egyesülniök kell a bolsevizmus zászlaja alatt.

Mert a bolsevizmus csak jelszó, mely egyéb nagy gondolatokat takar. A bolsevizmus csak korszerű elnevezése annak, amit pánszlávizmusnak neveznek. És robbantak a népierők, tetté váltak a gondolatok. Egyik hétről a másikra ellenséggé vált a jóbarát és baráttá az ellenség. Már vonult is be az orosz hadsereg. És a kis bolgár falvak kapuiban ott állottak a tarka ünneplőbe öltözött menyecskék és lányok, a vaskos termetű bulgár legények és integetve, kalaplengetve, örömujjongással fogadták a dübörgő páncélosokat, a mogorván kullogó, iromba nagyágyúkat, a bolsevista katonákat, kik gyűrötten és kevés bizalmat keltően integettek vissza. Nagy volt az öröm, hiszen megértették egymás beszédjét. Egymilliós hadsereg ömlött be az országba, melynek minden katonájával anyanyelvükön beszélhettek, vagy legalábbis megértették egymást.

Előbb csodálattal néztek a bolsevista hadsereget, aztán meglepődtek a jövevénynép szokásain és erőszakos természetén, majd elkedvetlenítette őket, hogy amit testvéri szeretettel nyujtottak volna: pálinkát, kenyeret, eleséget, azt erőszakkal vették el tőlük, aztán megborzadtak, mikor szomszédaikat, családfőiket és rokonaikat elhurcolták olyan bűnök miatt, melyek nevét sem hallották soha, mikor sohasem ismert kíméletlenséggel és felebbezhetetlen durvasággal új rendet csináltak, új hangot használtak, parancsaiknak puskatussal, korbáccsal és géppisztollyal adtak nyomatékot.

Elhalt a menyecskék arcán a mosolygás, ijedt vonás költözött a pánszlávizmus mámorában ujjongó arcvonások helyébe, szorongó félelem és a megcsalatottság érzése költözött a pár nap előtt még büszkén és bátran dobogó szívekbe.

A bulgár népen napok alatt végigfutott a felismerés: becsapták őket. Becsapták őket lelkiismeretlen lélekkufárok. Az ő lelkük nem volt eléggé felvértezve a rábeszélés, a meggyőzés ilyenfokú és ilyen nyiltan félrevezető rohamaival szemben. Hatvanhétéves függetlenség és szabadság után úgy érzik maguk is, hogy megszűnt az önálló nemzeti lét és hogy ez mit jelent, azt csak most érik fel ésszel, mikor elveszett, mikor a mindent letipró szovjet mindenbe belegázol és mindenbe beletörli a csizmáját, ami nekik szép, szent és jó volt.

A hatvanhét év előtt felszabadító Oroszország helyett új Oroszország nehezedett a bolgár életre, mely minden, csak nem bolgár, minden, csak nem megértő, hane mkegyetlen és minden hagyományt, minden megszokottat és örömöt okozót gyökerestől kiirt.

Rettenetes lehet ez a valóságra való rádöbbenés. A pánszlávizmus ígéreteiben és eszmecsillogtatásaiban való csalódás. És még rettenetesebb lehet az a tudat, hogy mindezen már segíteni nem lehet, mindezen már csak csoda segíthet. Ezek azok az idők, mikor az emberek gondolkozni kezdenek. Mikor eszükbe jut, hogy céltalanul, ész nélkül dobták oda legnagyobb nemzeti kincsüket, önállóságukat, szabadságukat, nemzeti mivoltukat és mindazt, ami önálló és szabad létükkel összefüggött, kezdve ruhájuktól, életmódjuktól, napi pihenésüktől, szórakozásaiktól paraszti megélhetésükig, családi és vallási életükig és emberi büszkeségükig. Száz- és százezren gondolkodnak ma azon, hogy mindez mire volt jó?

Mi okozta ezt a pálfordulás ki-ki saját lelkében, hogy történhetett az, hogy ami négy év előtt még a legjobb, legszebb és legigazabb volt, azt négy év mulva eldobták maguktól, mint mikor az ember kidobja az ablakon havi keresményét,

vagy felgyujtja kis családi házát, valami pillanatnyi őrület vagy hangulat hatása alatt. Most már késő a bánat. Bulgária egyelőre szolgaságba került, sokkal súlyosabb szolgaságba, mint hatvanhét évvel ezelőtt és mindezen a bolgár nép nem tud segíteni.

*

A román katona ott feküdt a rajvonalban, valahol a Kárpátok lábánál. Kemény napok voltak. A szovjet irtóztató nyomással nekiezdett a német-román arcvonalra. Döngött és rengett a föld, sár és por csapták az arcát, minden pillanatban a halál szele süvített fölötte. A szomszéd szakaszon német katonák feküdtek, hol egykedvűen, hol pokoli fürgeséggel mozogva, mint akik megtanulták, mikor kell takarékoskodni az erővel és mikor kell mindent egy pillanat cselekvésébe belevetni. Régóta harcoltak együtt. Sokszor átkelepelt a góppuskájuk a román szakaszra, mikor a szovjet már-már elsöpörte őket, sokszor villant fel örömükben a szemük, mikor a német harckocsik rendeket vágtak az ellenség soraiban.

Parancs jött: fegyverletétel. A román katona egy pillanatra meghökkent, de maga sem tudta, miért.

Egy pillanatra áttekintett a németek szakaszára, ahol éppen aknatűz verte a fedezékeket és azután arra gondolt, hogy ha leteszi a fegyvert, megmarad az élete. Visszamegy házába, feleségéhez, gyermekeihez, birkáihoz. Egyéb nem jutott eszébe. Hazája sorsát nagyobb urak intézik úgyis, mint ő. A szomszéd szakaszt tovább verte az akna. Amint a szemben sötétlő erdőre nézett, sűrű tömegben áradt a szovjet a román szakasz felé. Legelől harckocsik dübörögtek, olyan volt mint a vízözön. Parancsot adtak végig a rajvonalon: kezeket fel! Mindenki felemelte a karját és remegett e mozdulat következményeitől. Hátha mégis megölik őket? De nem történt semmi. A harckocsik elkacsáztak felettük, a szovjet katonaság egy része megszállotta az árkokat, másik része rohanvást haladt tovább. Zavarosan emlékezik arra, hogy a szomszéd állásokban a németek közt nagy mozgás keletkezett, azután leült az árok fenekére és cigarettára gyujtott. Jó, német cigarettára. Vége a jó háborúnak, gondolta magában és elszundított.

Arra ébredt fel, hogy valaki megrázta a vállát. Zür-zavaros hangokra eszmélt fel: indulás, indulás! Felvette hátizsákját, fegyverét kezébe kapta és beállott a sorba. Aztán megmagyarázták nekik az orosz tisztek, hogy most már a német hadsereg ellen kell harcolni, aki pedig gyáva módon megadná magát, azt nyomban főbelövik.

A mi román katonánk mindezt szépen végig hallgatta, azután rágyujtott az utolsó német cigarettára és úgy érezte magát, mint a birka, melyet eladtak.

*

A honvéd harcol. Állja a sarat, a nehéz gránátot és az aknát. A harcikocsit és a repülő bombát. A Géppuskát és a szuronyt.

A honvédnek egyetlenegy politikai elve van: ebbe az országba idegen ne tegye be a lábát. Mindehhez nem kellenek tanácskozások, sugdolózások, jegyzékek és memorandumok. Ehhez szív kell, férfilélek és fajszeretet.

A honvéd értelmetlenül állana olyan felszólítás hallatára, hogy áruljuk el fegyvertársunkat, vagy tegyük le a fegyvert és hagyjuk cserben szövetségesünket. A magyar történelem ilyesmit nem ismer.

A szerkesztésért és kiadásért felel:
TEMESVARY LASZLÓ
Nyomatott a Pallas irodalmi és Nyomd Részvénytársaság körforgógépein
Felelős: Győry Aladár igazgató

EGY KAPUKULCS PANASZAI

Hatalmas bérházban lakom, ahol esti tízórai hazatértem után az ajtót a házfelügyelő szokta állandóan kinyitni. A napokban azonban nem volt otthon s ideadott egy kapukulcsot, hogy este magam eresszem be önmagamat. Legyek önmagam házfelügyelője. Csupán tréfa kedvéért is egyik markomból a másikba húsz fillért nyomtam, hogy a kapupénzzel adós ne maradjak.

A kapukulcs gyanús érzékenységgel csördült meg a zsebemben. Úgy látszik, megsértődött. Mindegy, gondoltam s felballagtam a nagyokat nyögő liften. A kapukulcsot íróasztalomra helyeztem s dolgozni kezdtem a semmittevők szokása szerint, éjszaka.

A kísértetek órájának ütése halkan bongott be az ablakon, mikor arra lettem figyelmes, hogy valaki más is van a szobámban. Egy rongyos alak ült a diványomon s nyugodt, majdnem alázatos szemmel figyelte, hogy kopogok írógépemen.

— *Hát maga hogy került ide* — érdeklődtem meg a titokzatos idegent. — *Kicsoda maga?...*

— *Én vagyok a kapukulcs* — válaszolta, mintha ez természetes volna, hogy valakit kapukulcsnak hívnak.

— *Most, ugy-e, csodálkozik, hogy kerültem ide. Maga hozott fel a zsebében. Egyébként és a kapukulcsban élek, én vagyok tudniillik a kapukulcs szelleme. Na, kérem, ne nevessen, ez igy van és tény.*

Először azt hittem, hogy valami elmebajos szegény, valahogy bejutott a lakásba, gondoltam, ráhagyok mindent!

— *És mivel állhatok éjfélkor rendelkezésére?...*

— *Ne gúnyolódjék, mert gúnyra csak nekem van okom! Már régen akartam önnel beszélni, de ahogy most kigúnyolt azzal, hogy önmagának adott húsz fillért, elhatároztam, hogy nem várok tovább, hanem igenis nekem beszélni kell önnel. Nem a magam, de a gazdám érdekében.*

Azzal kényelmesen hátradőlt, meggyujtotta feje felett a hangulatvilágítást, elhúzta a cigarettatárcám, rágyújtott s úgy nézett rám.

— *Elsősorban is a gazdám, a házfelügyelő, egy csöndes ember! Nem merné elmondani mindazt, amit én itt el fogok mondani. Tudom, hogy maga ujságokba ir, hát, ha van mersze, irja meg ezt is, amit most én elmesélek.*

— *Alig van nap, hogy az ujságban gazdám káromkodások között ne olvasna a „házmesterek" elleni támadásokról. A házfelügyelőt újabban maguk szeretik úgy feltüntetni, hogy egy vérszopó gazember, aki pénzért mindenre képes, zsidóvagyonrejtegetéstől lopásig mindenre vállalkozik s már nem is ember, hanem útonálló.*

— *Hát ez nem egészen igy van, sőt egyenesen nem igy van. Vannak disznók is köztük, ezt én mondom, a kulcs, aki bizony már nem egy kezében fordultam meg. A valóságban azonban legnagyobb részük tisztességes és becsületes ember.*

Kenyeret akart keresni, azért lett házfelügyelő.

Valamikor nem is volt ez olyan kilátástalan pálya. A lakóktól törvény szerint biztositott házmesterpénz és a kapupénz tisztességes jövedelmet nyujtott. Amellett mindegyik gazdám tudott külön is mesterséget folytatni.

— *Most ellenben mi a helyzet?*

A házfelügyelő ugyanazt a lakópénzt kapja, mint eddig.

Az én gazdám például havi 80 pengőt kap. Ennyi marad rá. Ezzel szemben egész napját a lakásban kell töltenie, mert légó miatt nem mehet el, a háziúr ragaszkodik ahhoz, hogy csak a házfelügyelőséggel foglalkozzék.

— *Ebben a házban öt zsidólakás volt. Valamennyit a gazdámnak kellett lezárnia. Leltároztak is nyolc napon át. Ezért egyetlen fillért nem kapott, sőt egy sereg embert magára haragitott, mert becsületesen járt el dolgában. Mikor a lakásokat kiigényelték, akkor a bútorokat egy szobába kellett költöztetnünk. Ez is hat napot igényelt. Ezért sem járt semmi fizetés,*

az új lakók azonban máris haragszanak rá, mert a törvényes előirásokat követte és nem a lakók kedvét.

— *A házfelügyelő két malom között őrlődik. Szidja a háztulajdonos, ha valami baj van, a lakók ugyancsak. Ha a lakó lop, a házfelügyelő szorul, ha a háziúr, akkor a lakók is csak a házfelügyelőt szidják. A házunk központi fütéses. A fütést teljesen ingyen a gazdám látja el, bár erre nem volna köteles. Ezért sem kap a veszekedésen kivül semmit.*

A lakók szidják, mint a bokrot, hogy hideg a lakás, hideg a melegvíz, a háziúr szidja, mert sok szén fogy.

Szénügyben maga szaladgál hivataltól-hivatalig. Kocsit fogad, ha kiutalást kap a kocsisszal is veszekszik. Ha itt a szén, a szénhordókkal veszekszik, mert teleszórják a házat piszokkal!

— *Valamikor a kapupénz jelentett jövedelmet. Ma mindenki tiz előtt biztosan otthon van. Legfeljebb egy-két lakó marad el. Ezek miatt 40—60 fillérért egész éjjelét ruhában alussza végig. S az én gazdám még aránylag jól jár, mert mindennel együtt 130—140 pengője marad havonta a munkájáért. Van azonban itt a szomszédban egy másik ház, annak a házmestere, a Jani bácsi, például havi 34 pengő lakópénzt és 5 pengő kapupénzt keres. Bádogos a mestersége. Szakmájában most akár 1000 pengőt is kereshetne havonta. De nem mehet el dolgozni, mert állandóan itthon kell maradnia.*

Az élelmiszerjegyek kezeléséért semmit sem kap a házfelügyelő.

Ezzel szemben a gazdám például a multhónapban rosszul számolta meg a jegyeket s bizony, hogy a lakóknak meg legyen, a magáét is fel kellett áldoznia!

— *A lift kezeléséért minden lakó a rendelet szerint esetenként 6 fillért volna köteles adni. Joga van azonban a háziúrnak ezt elengedni, illetve azt mandani, hogy a liftpénz a lakbérben benne van. Például nálunk sincs liftpénz. Ettől is elesik tehát a gazdám.*

Minden ára emelkedett, a lakbére nem! Ez rendben is van, de a házfelügyelő is ember, neki is emelkedtek az élelmiszerárak. Miből éljen, ha neki nem több a fizetése?

— *Mondja, szerkesztő úr, maga belátó ember, mit csinálhat, ha élni akar. Nem kényszerül sokszor olyat is elvégezni, amit máskor semmi pénzért nem tenne.*

— *A balszomszédház zsidóház. Itt kapupénz, liftpénz ugyancsak nincs. Ezzel szemben a felelősség még százszoros, mint nálunk, hiszen a rendelkezések értelmében a szomszéd házfelügyelőnek a zsidók kijárását is ellen kell őriznie. Megesik, hogy egyes házfelügyelők a zsidóknak pár pengőért szolgálatokat végeznek. Nosza megjelenik a cikk és szidják a házfelügyelőt, aki, ime, zsidó pénz zsoldjában áll és elárulja a magyarságot. Miért? Mert egyszer-kétszer ebédet hozott néhány zsidónak? Hát a zsidót ki szidja, hogy a házfelügyelőt ilyenre rábirja s a vendéglőst, aki kiadja az ételt?*

Mindig csak a házfelügyelőt bántják?

Ha eltüri, hogy a zsidók hamarább kijárjanak, mint a meghatározott idő, akkor bajba kerül, ha nem türi, akkor halálra macerálják a zsidók!

— *S azt hiszi, uram, hogy ez jól van? Nem! Itt több, mint százezer magyar család életéről és megélhetéséről van szó!*

A házfelügyelők szorgalmas, dolgos, becsületes magyar emberek!

— *Miért nem törődnek hát velük? Ki gondoljon rájuk? A lakók? Azok nem, mert az a hit, hogy a házfelügyelő fizetett ellenség, rabszolgatartó. A háziúr? Az viszont azt tartja, hogy a házfelügyelő fizetett rabló s a lakók cinkosa! Valakinek [illegible] dologba.*

Szegény kulcs barátom fáradtan, pihegve nagyot szivott a cigarettámon. Arca lassan füstfelhőbe burkolózott.

— *Látja, kérem, amikor a régi kormány választatott, akkor azt mondták: segitsen a kormánynak, politizáljon a kormányzat javára s akkor javitanak a helyzetén. Erre a kormányka korteskedett. Természetes, hogy halálra keresték a többi pártok. A gazdám nem bánta. Várta, hogy valamivel több kenyér jusson a családjának. S mit kapott? Semmit! Igaza is volt keresztesfischernek, hiszen lakó 13 millió van, ezeknek több a voksuk, mint 100.000 házfelügyelőnek.*

— *Hiába van szakmája a házfelügyelőnek, például nem szabad a házban javításokat vállalnia, mert kisiparosoknak kell kiadnia azokat.*

Hogy miből él, magam sem tudom.

— *Csak azt érzem, hogy néha, ha késő éjjel kezébe vesz, úgy megszorongat mérgében, hogy majd kettétöri a derekamat. Uram, irjon rólunk valamit, legyen ember, hiszen nem kivánkatja, hogy sok gondja-baja miatt egyszer eltörje az én gerincemet! Irja meg, hogy gondoljanak a gazdámra, meg a barátaira, megérdemlik, mert rendes emberek?*

Válaszolni akartam, de hirtelen felhorkant a rádióm: Berepülési veszély dél felől. Odakaptam a fejem a készülék felé. Mire visszanéztem, már nem ült ott senki a diványomon. Eltűnt a rongyos ember. Pedig itt volt, határozottan itt volt. A hamutartón még ott parázslott el nem nyomott cigarettája. Beszédjének foszlányai még itt úsztak a levegőben. Nem tudom, ember volt-e, vagy tényleg a kapukulcs szelleme, vagy a lelkiismeret játszott velem csalókán s nem hagyott nyugton százezer ember sorsa miatt! De megfogadtam, hogy ha lehetséges, mégis megirom a kapukulcs panaszait. Hátha meghallgatja valaki. Ha nem is szegény kapukulcs eltörésre itélt dereka, de százezer magyar család érdekében!

Ime, megtettem. S most várom, hogy legközelebb megjelenjék s ha mást nem, legalább egyszer ingyen eresszen be a kapun, este tíz óra után, fogja meg a kezem elő, vagy szellem alakjában s higyje el, hogy együtt érzek vele s egyszer minden házfelügyelőre eljön az emberi megélhetés napja.

Tompa Géza

Rádiók

Hangerősitő berendezések, lemezjátszók, lemezcserélő automaták. Zseblámpák felszerelve 1 drb Signál tartalékelemmel.

Légólámpákat

SIGNAL légoxigén szarazteleppel két tipusban, megszakitásnélkül 100, illetve 3000 üzemórát égnek reflektor fejjel, raktárról szállit

MAULIS RADIO

és Villamossági szaküzlet

Budapest, IX., Ráday-utca 11. Tel.: 186—203

MOZIMÜSOROK

ATRIUM FILMSZINHÁZ (Tel.: 15-30-34, 15-40-24). ½4, ½6, ½8. Sz., v., ü.: ½2-kor is. **Az első.**

BELVÁROSI HIRADÓ (Petőfi Sándor-u. 6. Tel.: 181—244). **Hegyilovak. — A jó gazdaasszony.** (Kultúrfilm.) **Post-Buda története. Magyar és Európa-híradók.** Folytatólagos előadások 10—21 óráig. Hűtött nézőtér.

CORVIN-FILMSZINHÁZ (Tel.: 138-988, 339—584.) 3, 5, ¼8. V. 11-kor is. **Renz, a cirkuszkirály.**

DEÁK-FILMSZINHÁZ (Teréz-körút 28. Tel.: 121-343, 125-952). ¼4, ½6, ½8, Sz. ½2-kor is. V.: 11-kor és 1-kor is. (Biztonságos óvóhely. — **Afrikai vőlegény.** 5. hétre prolongálva.

FORUM-FILMSZINHÁZ (IV., Kossuth Lajos-utca 1. Tel.: 189-707, 189-543). 3, 5, 7, V., ü.: 11, ¼4, ½6, ½8 órakor. **Álarcos lovag.**

HIRADÓ FILMSZINHÁZ (Erzsébet-körút 13. T.: 222-199.) Folytatólagos egyórás előadások: 9—21. óráig. **Az utolsó bölények. — Bikaviadalok Franciaországban.** (Kultúrfilm.) **Pest-Buda története. Magyar és Európa-híradók.**

KORZÓ (Váci-u.) Telefon: 18—28—18) Előadások ¾3, ½5, ¼7-kor, ezenkívül szombaton 1, avsár- és ünnepnap d. e. 11-kor is. Az utolsó előadásnak 8-kor vége. **Maga lesz a férjem.**

NEMZETI APOLLÓ (Tel.: 222—002). 3, 5, 7 órakor. Sz. 1, V. és Ü. 11 órakor is. **Az első.** (Modern, 800 személyes óvóhely.)

SCALA FILMSZINHÁZ (Tel.: 11-44-11). ¼4, ½6, ½8. Sz., V. és Ü. ½2-kor is. **Páris rejtelmei.**

URÁNIA (Tel. 146—046) 3, 5, ¼8, V. és Ü. 11-kor is. **A gyanú és híradók.**

Ára 12 fillér

Budapest, 1943 június 17.
V. évfolyam, 24. szám.

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 191.733—1943. VII. A. szám alatt engedélyezte.
Megjelenik minden csütörtökön délután.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM. TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 6.— ½ ÉVRE 3.— PENGŐ. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11219 SZ.

Testvér!
Fizess elő
A NÉP-re!

Horthy Miklós

a mi szemünkben az a férfi, aki fajtánkat a legválságosabb időkben ragadta vissza az örvény széléről, aki huszonnégy évvel ezelőtt az egyetlen volt a sok „politikus" között, aki tudta, mit kell tenni. De éppen ezért tudta, mert nem volt politikus. Katona volt, a világháború hős katonája, aki nem tudta nyugodtan hallgatni birtokán a fű növését, amikor az ezeréves országot tépik a martalócok, amikor talajukat vesztett népvezérek osztoztak a koncon. Amikor a politikusok már kifogytak a szóból, amikor már minden politikai udvarissági pukkerlit ellejtettek a miniszterek a franciák felé Szegeden, akkor Horthy Miklós, a második szegedi kormány honvédelmi minisztere, kimondta a szót: cselekedni! És cselekedett. Megteremtette a Nemzeti Hadsereget. Szinte semmiből. De úgy hisszük, rossz kifejezést használunk. Ami a materiális javakat illeti, valóban semmiből. De ami a lelkieket illeti, gazdag volt Horthy Miklós, mert volt hite és volt mindazoknak hite és akarata, akik mögéje állottak. Nem volt egyszerű dolog. Nem kecsegtetett haszonnal, karrierrel csak áldozatot hozhattunk, de ki gondolt vele! Ugy hittük és úgy éreztük, akik Szegeden és Siófokon összegyűltünk, hogy a helyünk, kötelességet teljesítünk, a fajtánknak teszünk szolgálatot és ezért nem jár senkinek jutalom. Az igaz, hogy fiatalok voltunk és sokak szerint nem volt elég tapasztalatunk, de kinek legyen hite és bátorsága, ha nem a fiatalságnak, amikor a fiatalság nélkül még senkinek sem sikerült jövőt építeni. Azóta több, mint két évtized repült el felettünk. És ha visszanézünk, úgy hisszük, nem tettünk hibát annakidején, amikor Horthy Miklós hívására Szegeden teremtünk. Az idő minket igazolt és mindenek előtt azt a Férfiút, aki először vette a kezébe a lobogót és soha többé el nem eresztette. Most, amikor háromnegyed évszázad nyomja a vállát, amikor újra válságban a nemzet, kétszeresen szükség van Reá. Mert Ő az elhivatott, aki ezt a válságot is meg kell oldja. Biztosak vagyunk benne, hogy meg is oldja. Aki Szegeden tisztán látott, annak most is biztos a tekintete. Mert a mi hitünk is a régi. Mi is ott állunk a vártán, sem az erőnk, sem az akaratunk nem szenvedett csorbát az elsuhanó két évtizedek alatt. Hiába volt minden ármánykodás, mi maradtunk, akik voltunk. És hiszünk benne, hogy újra együtt kell legyünk. Ugy, mint régen. Mert így kívánja a magyar sors és a Magyarok Istene, akitől kérjük, hogy Horthy Miklóst tartsa meg nekünk épségben és egészségben. Nagy utat járt meg, sok bajjal, gonddal, bánattal. Mi is osztozunk minden gondjában, bánatában. Bizton hisszük, még lesz öröme az életben, mert Ő lesz, aki elindítja az igazi úton a magyar Feltámadást.

Bornemisza Tamás

Bolsevizmus, demokrácia, tekintélyuralom

A huszadik század válsága

Irta: dr. Vágó Pál

I.

Sztalin feloszlatta a Kominternt, a bolsevizmus mint világveszedelem megszűnt, — ezzel a boldog sóhajjal fordul a népfront felé orientálódott magyar értelmiség délutáni álma közepette jobboldaláról a balra. Most már csak a nemzetiszocialista imperializmus fenyegeti a világszabadságot, a demokratikus alkotmányosságot és a magyar függetlenséget, — semmi más. Ez a lényege annak a visszhangnak, amelyet a baloldallal kacérkodó magyar értelmiség lelkében az a hír váltott ki, hogy Roosevelt üzenetének hatása alatt a Kreml a világ bolsevizálásának eddig leplezetlenül hirdetett célkitűzését a Komitern feloszlatásával elejtette.

De vajjon elmúlt-e a világ bolsevizmusveszedelme a sztalini rendelkezéssel?

A nemzetiszocialista sajtó a cikkek özönével bizonyítja, hogy itt a moszkvai diplomáciának nagyon is átlátszó sakkhúzásáról van szó, amelynek semmiféle hitelt sem szabad adni. E ténymegállapítás azonban nem meríti ki a kérdés lényegét, mert a világbolsevizmus veszedelmének megítélésében teljesen lényegtelen, vajjon Moszkva e lépése — amire kétségkívül amúgy sem önszántából, hanem szövetségeseinek nyomására határozta el magát —, jóhiszmű-e vagy sem? Csak a lelkük mélyén javíthatatlan bolsevikok, vagy az Istentől elhagyott lelkiszegények hihetnek oly hatalom részéről vállalt bármely kötelezettség komoly betartásában, amely Lenin szellemi végrendelete szerint politikai hitvallássá emelte a szerződésszegést.

Lényeges ezzel szemben, hogy

a bolsevizmus, mely lényegében az alacsonyrendű ösztönök rémuralma a magasabbrendű erkölcsi erők felett, a technikai civilizáció elterjedése következtében az egész emberi nemet egyenesen fenyegető veszéllyé nőtt!

A gépesített tömegtermelés, a hadsereg és a rendőri alakulatok gépesítése, a rádió és gyorssajtó az államhatalom kezében egy, az emberiség történelmében egészen ismeretlen hatalmat adtak, oly hatalmat, mely néhány száz főnyi elszánt csoport számára lehetőséget nyujt, hogy fizikai és szellemi parancsuralom alá hajtson többszáz millió lelket számláló birodalmakat. Az államhatalomnak a technikai civilizáción nyugvó e megszilárdulás azonban az erkölcsi erők egyidejű megszilárdulása nélkül nagyon kétes értékű vívmány és az emberi nem jövője szempontjából lehet éppen annyira szerencsés, mint végzetes kimenetelű. Minden attól függ, hogy e titáni hatalom erkölcsileg magasabb vagy alacsonyabbrendű hatalmi csoport vagy faj kezébe kerül-e? A műszaki haladás a XIX. század folyamán az emberi nem gazdasági és kulturális fejlődésében egyenlőre szerencsés tényezőnek bizonyult, mert a közlekedés és a hírszolgálat tökéletesedése nyujtotta Európa gyarmatosító nemzeti számára azt a birodalmat alkotó erőt, melynek segélyével népek és nemzetek százmillióit lehetett egyetlen gazdasági és politikai közösségbe összefogni és e területeken belül a belső békét és az emberi nem termékeny együttélését biztosítani.

Ma már nem tájak és egyes népek, hanem egész földrészek életközössége alakult ki és ha az örök béke gondolata nem merő utópia, kétségtelen, hogy az egyetlen elképzelhető út, ami a megálmodott életformához vezet, nem társadalmi egyezmények, népszövetségek, hanem csupán a műszakilag legfejlettebb nagyhatalomnak az egész földkerekséget meghódító győzelmi eredményeként következik be.

A fegyveres erővel kivívható örökbéke lehetőségével szemben azonban óriási erkölcsi csődje általános és összeomlás veszedelme is jelentkezik: ha az államhatalom, mely majd egész földrészek és egykor talán az egész emberi nem sorsa fölött dönt, az erkölcsi elaljasodás, az állati ösztönök megnyilatkozása lesz, amikor a XX. század büszke civilizációjának felfelé ívelő útját a földkerekség minden népét maga alá temető bábeli összeomlás, az apokalipszis minden rémsége közepette zárja le.

Forradalmakat két egymással teljesen ellentétes lelkiség tömegsugalmazásával lehet megindítani.

A kereszténység, a fasio, a nemzetiszocializmus mozgalmai igazolják, hogy lehetséges a néptömegeket magasabb erkölcsi lelkiség sugalmazása útján a közösség szolgálatára, az önérdek megtagadására, a hősi önfeláldozásra iskolázni.

A történelmi példák egész sorozata azt bizonyítja, hogy az ilyen tömegerkölcsöket nemesítő világnézeti és politikai mozgalmak az eszmehirdetésen túl mindig a nemes példaadás eredményei és sikerre csak akkor vezetnek, ha a vezér maga is hős, maga is magasabb erkölcsiség megtestesülése, aki saját példaadásán át nyujtja az önzés velünkszületett eredendő bűnétől való megváltás kegyelmét. De amiként a fényt nyomon követi az árnyék, úgy áll szemben az isteni eszmény felé törekvő tökéletesedés útjában a tagadás örök szelleme. Az alkotó szellemű, az önzés állati ösztöneit megtagadó forradalmakkal szemben lehetséges romboló szellemű, az egyéni önzés, gyűlölködés, az irígység ösztöneit felkorbácsoló szellemiséggel is forradalmakat megindítani és a bolsevizmus kétségtelenül ezt a kényelmesebb és könnyebb utat választotta. Ennek

a romboló szellemű forradalomnak minden időkben a zsidóság volt a természetes hordozója,

mely faji jelleménél fogva, mint a Megváltó önfeláldozás eszméjének örök tagadása állott, a krisztusi önzetlenség államfenntartó ideáljaival szemben. Krisztus tragédiája nem a Golgotán, hanem abban teljesedett be, hogy éppen az a nép, mely földi életének tanuja volt, amelyhez tanítása szólott, amelyért életét áldozta, éppen ez a nép tagadta meg a megváltás tanát. *„Ezért került a zsidóság a földkerekség minden pontján az államfenntartó erkölcsi renddel ellentétbe és ezért csatlakozik* — mint Otto *Weininger*, a zsidó bölcselő is megállapítja —, *oly tömegesen a kommunizmushoz. A marxista munkásmozgalmaknak, minden testületi szellemük ellenére, nincsen semmiféle kapcsolatuk az állameszmével és ez kétségtelenül a zsidóságnak az állameszmével szemben tanusított teljes megnemértésre lehet visszavezetni."*

Mint *Kun* Béla uralmának legelején nyiltan is kijelentette, neki Magyarország épsége nem fontos, az ő számára elég Budapest, az a hely, ahol *„a tagadás lábát megvetheti!"* Úgy hiszem: e két közismert zsidó nyilatkozatai elég bizonyítékul szolgálnak, mert valóban a tagadás e szellemének felelt meg a bolsevizmus propagandája mindenütt, mielőtt a hatalmat magához ragadta volna. Tagadd meg az engedelmességet, tagadd meg a kötelességedet, tagadj meg mindent, amit szépnek, jónak hittél és hirdettek eddig! Miért vagy nincstelen proletár? Mert a tőke és a termelőeszközök tulajdonosai kisajátították munkád eredményeit. Sajátítsd te is ki kisajátítóidat, vegyük köztulajdonba a termelés eszközeit és így a közjón át minden a tied lesz, proletár

Ez természetesen gyönyörűen hangzik és mivel az emberek között mindig többen vannak, akik sorsukkal elégedetlenek, mint a megelégedettek, — különösen, ha a társadalomban a vagyonelosztás aránytalansága feltűnően nagy, — mindig is többen lesznek, akik elhiszik, hogy sorsukon javíthatnak azzal, ha a másét elveszik. A tiszta önérdek szempontjából mi sem természetesebb, mint az, ha tíz paraszt közül egynek tíz tehene van és kilencnek egy sem, azt mondani, hogy a többi kilenc jobban jár, ha közösen osztozik a tíz tehén hozamában. Ezért, ha a vagyonközösség kérdését a szabadság és egyenlőség demokrata elvei szerint a szabadjára hagyott tömegösztön szavazati arányszáma szerint kívánjuk eldönteni, holt bizonyos, hogy a forradalmi álláspont 9:1 arányban győz.

Nem ilyen egyszerű a nemzetiszocialista álláspont megértése, amely szerint a tőke tulajdonjoga kötelezettséget jelent a tőke közérdekű hasznosítására és ezért a tíz tehén egy jó gazda birtokában sem lehet akadálya annak, hogy a nemzeti munka megszervezésével, okszerű gzdálkodás útján, oly mértékben fokozzuk a nemzet állatállományát, hogy a kisember érdekeit védő törvényes rendelkezések közlenjöttével gondoskodjunk arról is, hogy a többi kilencnek is jusson egy tehén, anélkül, hogy a módos gazdáét elvettük volna. Ezért bizonyul a demokratikus állam gépezetében a bolsevizmus minden polgári párttal szemben erősebbnek, mert teljes kíméletlenséggel mozgósítja az állam és az államfenntartó erkölcsi eszmények ellen a társadalom legalacsonyabb ösztöneit.

A bolsevizmus akkor éri el fejlődésének végső fokát, a maga nemében tökéletes rendszerét, ha az államhatalmat romlott és tekintélyét elveszített vezetőréteg kezéből. a zsidóság irányította, az átlagosnál mindig alacsonyabbrendű tömegroham csikarja ki.

Igy valósul meg aztán az erkölcsi alacsonyabbrendűség diktatúrája, mely hazugsággal ragadja magához a hatalmat és terrorral gyakorolja. Ennek a hatalomnak igazi és halálos ellenfele a szellemi és erkölcsi magasabbrendűség. Ezért az alacsonybbrendűség halálos gyűlöletével fordul a nemzeti szellem minden magasabbrendű megnyilvánulása és minden kiemelkedőbb megtestesítőjével szembe.

Szellemi irányítója a nemzetközi zsidó, hadserege pedig a nemzeti tudatától megfosztott alaktalan tömeg.

Igy értjük meg, miért volt minden bolseviki uralomnak a hatalomátvételt követő első dolga a saját és meghódított népek értelmiségének kiirtása, így ismerjük fel a katyni tömegsírok borzalmas titkát. Ez a titok a bolsevista állameszme, mely dr. *Göbbels* találó megállapítása szerint minden kultúra és erkölcs aggálytalan elvadítása és megbontása egész nemzetek kiirtásának ördögi szándékával, ami csak zsidó agyakban születhetett meg. Ha egyszer az államhatalom ilyen ördögi rendszer kezébe került, tőle — amint az orosz példa mutatja, — a nemzet önerejéből megszabadulni nem tud.

Semmi kétség: a bolseviki zsidó világuralom minden szépség és nagyság, amit az emberi szellem évezredeknek a mult ködébe vesző sorozata óta napjainkig alkotott, tömegsírját jelentené.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

Soha életemben olyan jóízűen nem kacagtam fel, mint egyik mosolygóan derűs őszi napon... A Károly-körúton haladtam azzal a mindent figyelő lassúsággal, amivel megvilágosodott keleti koponyák néznek a körülöttük zajló életet. Akik sejtik az élet valódi értelmét. Akiknek szemében világcsalás ennek az agyonhajszolt emberiségnek fontoskodó mondása, hogy az idő pénz! Gyönyörködtem a hulló, keringő, sárgult falevelekben, amint pajzánul szökdösték a köztisztasági hivatalnok seprűje elől. A fények és árnyékok pazar játéka még a pesti bérkaszárnyák malter ízléstelenségeit is valamelyes művészi bájjal igyekezett elleplezni, amiként a modern háborúban mindent egyaránt bemázolnak tarka folthatású színvegyülettel.

Kellemetes andalgásomból egy a lábamhoz vetült nagyfejű árnyék ébresztett fel. Az árnyékot tömzsi törzsön imbolygó tekintélyes kobak vetítette, akinek tulajdonosában Maxit ismertem fel. Maxit — a festőt. Maxi derék gyerek volt közismert fajta azidőben a magyar művészvilágban. Úgy átlagában egy tálentumos magyarra tíz esett belőlük.

Maxi rejtelmes suttogásra csücsörített szájjal hozzám hajolt és eme dodonai szavakat bocsájtotta világnak:

— *Eszedbe ne jusson öregem a „Fészek"-be feljönni, mert ott a „fiúk" nagyon haragszanak reád... és bajod lenne...*

Megvallom, az első pillanatra kissé értelmetlenül bámultam a levegőbe, de aztán szívből fölnevettem... amire Maxi vágott értelmetlen arcot.

— *Hová a fészkes fenébe ne menjek? Te Maxi. Hát mikor tartoztam én a Fészekekhez... kivéve...* no, de itt ki kell térnem egy kissé a közelmultban letűnt időszakokra.

Nekünk, igen egynéhány magyaroknak, akiknek az első háború utáni forradalmakban is a magyar faj megmentésének szükségessége lebegett szemünk előtt, émelyítő kiábrándulás volt osztályrészünk. A magyar faji szervezetlenség folytán elsikkadt új negyvennyolcasnak vélt megmozdulás sikertelensége elkeserített. Ebben a szándékosan félretolt, aljasan összekevert megmozdulásban odáig fajult a helyzet íme, hogy Maxik figyelmeztették a magyart rá, hogy miként viselkedjék hazájában. Lehet rajta sírni is meg kacagni.

— *Láttál te engemet* — folytatom tovább — *azon kívül is a Fészekben, mint amikor „új sorozásra" fölrendeltek engemet is, a világháborús katonát, az élelmiszerek és festékanyag megvonásával fenyegetve?* Igen, akkoron megjelentem, hogy szemébe nézzek annak a „sorozó bizottságnak", amelyiknek a kövérhasú *Basch* tata volt az elnöke tüzdelve *Körmendi Frimmekkel* és *Hermann Lipikkel*, ésatöbbi... stb....

Akkoriban a Fészek igen virult, fészkelődött, mondhatnám nyüzsgött. Az a Fészek, akiről legjobb jellemzést eleddig *Kabay* Zoltán tollából olvastam, amikor ezt írta: ez a jókonyhás, jóltemperált, süppedő fotőlyös, kártyatermes helyiség külön tanulmányt érdemelne. Egy Fészek a viharban, írók, színészek, képzőművészek és polgári bohémek, bankárok, gyárosok, különböző „igazgatók", edzett textilesek kikötőhelye...

Így. De vajjon, én, akinek alapundora volt minden kávéházi és klubélettől, ebben a genyesedésben vajh mit kerestem volna...

— *Jó Maxi, te oly valamitől óvsz engemet, harcedzett bajnokot —, aki évtizedek óta várom a világnézeti elvek küzdőterén a szembe kiállókat. — Akik, eleddig sehogysem álltak szemben... Ennélfogva azt indítványozom: Légy szíves, fáradj be egy akolba, ahol is meg fognak rohanni a gágogó ludak... mert hiszen, ha nem jössz be, miként rohanjanak meg?*

...Ez a kép ötlött fel emlékezetemben, a pusztában s bizony mondam, elősegítette a városból való undorteli kiválásomat. Olyatén, hogy amikor egy szép napon oda állottam a debreceni múzeum kiváló tudós igazgatója, *Sőreghy* János elé, hát csakis olyan szavak és gondolatok pattanhattak ki mongoloid koponyám boltozata alól, mint amiket ő egy a „Debrecen" című napilap cikkében, jeles tollal megörökített. Idéznem kell belőle korfestés céljából az alábbiakat:

A közelmult napok egyik délelőttjén a városi múzeum hivatali helyiségébe érdekes vendég kopogtatott be. Katonás megjelenésű zömök, vállas alak fehér ruhában, nyitott elejű fekete ingben. Barna kerek arc, hátrafésült sötét haj, és energikus kemény tekintetű szem. Boromisza festőművész vagyok, mondja határozott kézszorítással. Olvastam, hogy a városi múzeum hunn-avar sírokat tárt fel, most eljöttem, hogy a leleteket tnulmányozzam. Erre nekem az én pikturámban nagy szükségem van.

Engedje meg az olvasó, ha vendégünk e szokatlan és méltán meglepő kijelentését és kívánságát czúttal nem hagyjuk szó nélkül. Olyan csodálatos, mélyértelmű eszme rejlik e szavak megett, amely ott szunnyad már ezer éve minden igaz magyar szívében, a ma már önmagára is alig ismerő, eltorzított magyar lélekben. Egy múzeumi tisztviselőt, akihez naponként a Hortobágy vizében lőtt fehér vadkacsától és a szemétdombon talált rozsdás rézkrajcártól kezdve minden lehető tücsköt-bogarat, értékes és értéktelen holmit behordanak — akár jó tanács, akár megvétel céljából, meglepetések már talán nem is érnek. Mi már megszoktuk az ötlábú csirkét éppen úgy, mint a régi kínai porcellánt, vagy a százezer esztendős mamut agyarat és most amikor a magyar festőművész beállít hozzánk azzal a határozott kívánsággal, hogy ő jövő festményeihez előtanulmányképen az ondódi hun-avar sírok indás és griffes szíjvégeit akarja megtekinteni, bevallom, hogy teljes mértékben meglepődtem. Első pillanatban az iskola padjain belém nevelt és a társadalmi életben tovább ápolt közönséges felfogásommal arra gondoltam, hogy ez az ember kilöncködik. Mert hiszen magyar művész, ha valamire akarja vinni, előbb felkeresi Rómát, Münchent, Párist, Berlint, ezeket a világhíres kultúrcentrumokat. Ott teleszedi magát a Nyugat magas nívójú szellemének, a művészi hitvallásának minden finomságával s aztán hazatérve megáll a magyar ég alatt, hogy nagyszerűnek és igaznak vélt, kimüvelt képességeit a magyar nemzeti piktura szolgálatába helyezze. Azaz más szóval: nyugati klasszikus műveltség nélkül magyar művész nem is egzisztálhat. Beszélgetésünk folyamán azonban megértettem a művész hitvallását, meggyőződésének kétségtelen erősségét és elfogadtam gondolatmenetét. Igazat adtam neki, amikor rámutatott, hogy a magyarság új honfoglalás előtt áll. Mert szerencsétlen az a nép és megérdemli sorsát, melyet idegen gondolkodás nyom le sírja fenekére...

*

Amikor az avar sírok leleteit kezdtem tanulmányozni, nem tettem egyebet, mint megteremtettem magamnak azt a lelki hangulathatást, amit ösztönösségem sugallott. Ma is nagy örömmel és elégtétellel tölt el nemcsak Sőreghy János fajtestvéri megértése, hanem örökre agyamba vésődtek azok a gondolatai, amikkel mint archeológus régen tisztában volt.

— *A mi honfoglaló őseink* — mondotta —, *továbbá az avarság és a húnok, olyan sajátságos tiszta keleti jellegü, úgynevezett nomád művészetet hoztak magukkal az új hazába, melynek a nyugati klasszikus műveltséghez semmi köze nincs és ami azok előtt, akik alaposan ismerik, lényegében messze magasan az antik görög művészet merő naturalizmusából kifejlett nyugoti klasszikus műveltség felett áll.*

*

Ezek a dolgok az 1920-as 27-es évek gondolatvilágát tükrözik, beszélnem kellett róluk, részben a magam szándékait megvilágítandó, részben pedig azért, hogy végeredményében rámutassak arra, hogy a meglepően kedves fogadtatás, ami a debreceni magasabb szellemi körök részéről felém sugárzott, miért nem járt a kellő kulturális eredménnyel. Amit megindított mozgalmam joggal elvárhatott volna. Mielőtt ezeket az okokat részletezném, előre rá kell mutatnom arra a szerencsétlen tagoltságra, amely nálunk a társadalom értelmi és gyakorlati vezető hatalmai között fennáll.

Mindenesetre mint művész és mint magyar kultúrember gondosan ügyeltem rá, hogy célkitűzéseim eredményében a magyarságot illetően ne azonosodjam azokkal, a szerintem célttévesztett mozgalmakkal, amik a Hortobágyon szerteszét lobogó, kék gatyában száguldó csikósok fotografikus pillanatpózaiban lássa a magyar piktura egyik jellegzetességét. Ezt sikerült is elérnem. Mert felkészültségem mellett magyar faji ösztönösséggel választottam meg problémáimat. A táj hangulata volt minden, amibe a pásztorság jellegzetességének szerepe csupán akkor vált külön fontosságúvá, ha karakterfejeket festettem. Egyébként mindig beleolvadt a táj összhatásába, mint annak jelentős, avagy jelentéktelen részletkérdése. Ez volt alapgondolatom. Ott a Hortobágyon a fény özönlött el mindent. Elpihenésre, elmélkedésre alkalmas hely is sajátos volt. Úgynemondjam mozgalmas. Az ember, a pásztor elhevert, teszem egy dörgölődzőfa árnyékában. Körülötte tűzött a nap. Vándoroltak a felhők és vándorol a dörgölődzőfa árnyéka is. Véle kellett forogni. Örök éberség volt ott minden, örök tettre készség...

GIOVANNI COMISSO: VELENCEI KÉMEK.
(Révai.)

Kultúrtörténeti csemege. Válogatott gyüjteménye azoknak az eredeti titkos jelentéseknek, melyeket az 1700-as években magánszorgalomból vagy megbízásból nyujtottak be a velencei köztársaságnak. A hanyatló Velence eddig még ismeretlen belső élete tárul elénk e sokszor igen mulatságos ügyiratokból. Külön érdekességet jelentenek Cassanova kémjelentései, aki egy időben maga is ilyen mesterséget folytatott. Igaz, hogy hamarosan maga is megfigyelés alá került és becsukták az ólomkamrákba. Érdekesen bontakozik ki a kor képe a jelentésekből és az örök emberi színjáték komikuma.

Fedél alá kivánkozik egy Nyilas Ház

A politikának nincs szíve, csak feje, — szokta volt mondani a franciák nagy császára: Napoleon. ha néhanapján felesége vagy rokonsága valamilyen családi vonatkozású kérelemmel ostromolta. Azóta minden politikus ezt a mondást variálja, ilyen vagy amolyan alakban. Mintha bizony lehetne politikát csak tiszta ésszel csinálni. Mintha bizony jó szociális törvényeket tudna hozni az olyan ember, aki életében sohasem éhezett.

A nemzetiszocializmusnak éppen az egyik legerősebb és legjellemzőbb vonása, hogy az államférfiban esze mellett a szív is megszólal. Hiszen megalkotója Hitler, maga tudja a legjobban: mit jelent elesettnek, nincstelennek lenni. Nemcsak a maga személyére, hanem nemzetére vonatkozóan is. Annyira a szív embere, annyira az elesetteké, a nincsteleneké, hogy magára szinte nem is gondol. Talán éppen, mert szíve van, maradt magányosnak, egyedülvalónak.

*

Efféle gondolatok motozskáltak a fejemben, valahányszor Mezőkövesd nyilasai jutottak az eszembe. A matyók fővárosának nincstelenjei megingathatatlan hüséggel és kitartással álltak ki az ujvilágot kialakító Eszme és annak hirdetője mögé. Pedig javarésze csakugyan nincstelen, kétkézi munkás. Mint summásokat ismeri a mezőföld népét az ország. Matyólányok dalától hangos a Tisza-Duna köze, az Alföld végtelen síkja. Színes ősi viseletüket csodálja hetvenhét falu leánya, ha vasárnap misére, vagy mulatságba mennek. Markos legényeik kiállják a versenyt a kaszával akár a kunság, akár a jászság fiataljaival. Mint katonák pedig ugyancsak kitesznek magukért.

Itt ül például előttem Csirmaz János testvér, akivel pünkösd másnapján beszélgettünk el tágas portáján épült házának hűs szobájában. Valami golyó szakította ki bal halántéka fölött a koponyacsontot. De a seb beforrt, akárcsak Attila vagy Árpád vitézeié, akiknek koponyáin ezer év mulva is tanulmányozhatja a tudós fajtánk szívósságát. Ha felrakja az első világháborúban szerzett kitüntetéseit, bizony megirigyelheti akárhány mai vitéz honvéd is. Nem afféle jöttment nincstelen, aki ma itt, holnap amott él.

És mégis Csirmaz testvér testvér. A szó igazi magyar értelmében. Amióta az új Eszme hívéül szegődött, szüntelenül tesz-vesz, agitál az Eszme érdekében.

*

Mezőkövesden a matyók már építettek maguknak házat. Ott díszeleg a főtér sarkán. Szép tágas szobái, a bennük levő matyóbútorok meg kézimunkák a háború előtt az egész világról odacsődítették a világjárókat. Most üresen állnak a termek, vendég nélkül a hivogató asztalok. A matyóhimzéseknek se igen akad csodálójuk. Hja, háború van, egy földrész népe küzd élet-halálért. Ilyenkor idegenben nincs mit keresnünk. Legfeljebb, ha a kötelesség szólit.

Talán ezt a matyóházat irigyelték meg a mezőkövesdi nyilastestvérek, amikor párthelyiség után néztek. De csak nem sikerült fedél alá juttatni a másikat pedig erős szervezetet. Nem hiába, hogy orvos ápolgatja. Mert egyik helyiség nekik nem felelt meg, a másik pedig a felsőbbségnek. Igy aztán idestova nyolc éve helyiség nélkül élik pártéletüket a matyó nyilasok. Hogy ez mit jelent, azt csak az tudja, aki maga is hajléktalan, pedig népes családja abajgat fedél után.

Gondolt egyszer merészet és nagyot Csirmaz testvér. Hát ha nincs a szervezetnek hajléka, majd lesz! Építtet ő maga. Van a portája mellett még egy fundusa, üresen áll évek óta. A legényfiai meg egyre nőnek, maholnap asszony kerülhet a házhoz, szük lesz mihamar a régi hajlék. Hát hadd legyen nekik is hova meghúzni magukat. De a ház eleje, ahol egyébként a tiszta szoba szokott lenni, az a Párté lesz. Ugy és olyan formában, ahogy azt a tisztesség, no meg a felsőbbség is megkivánja.

Nem olyan ember Csirmaz testvér, hogy afféle falusi Hamletként azt hajtogassa: a tett halála az okoskodás. Érzi ő azt nagyon is, hogy elvész az Eszme vonzóereje, ha nincs megfelelő hajléka. Elgondolni és megcsinálni egyet jelentett neki. S ma már ott áll bokrétásan a ház az ősi fundusón s hirdeti a hűségnek és kitartásnak soha el nem múló példáját.

Csak hát a teteje hiányzik

Mi tagadás benne, Csirmaz testvér kissé elszámitotta magát, amiben nem is annyira ő, mint a háborús viszonyok hibásak. Mivelhogy Csirmaz testvér nem akart tovább nyujtózkodni, mint ameddig a takarója ért. S nem a takaró bizonyult rövidnek, hanem az építkezési anyagok árai nőttek meg. Hát ezen bizony már hét öregasszony sem segithetett. Ott áll a ház, készen, tetőzettel, csak még nincsen rajta zsindely. Ha esik, — pedig hiába volt verőfényes idő Medárd napkor, eddig még azóta majdnem minden nap hull az égből az áldás, mintha csak azt akarná bizonyitani, hogy nem minden, ami régi, egyúttal helyes is, — hát igen, csak becsik a vakolatlan belső helyiségekbe. Már pedig szent, hogy az eső a lakásnak ellensége. Meglazitja a köveket összetartó maltert, megingatja a biztosnak hitt alapokat.

Szóval bajban van Csirmaz testvér.

Pedig minden vágya az volt, hogy mire a Pártvezető elkerül országjáró útjában a matyók fővárosába, hát legyen meg a nyilasház Mezőkövesden is. Ha nem is annak rendje és módja szerint, de legyen. Ha vakolatlanul is, de legyen erős vára a benne összegyülekezőknek.

Mindezt a vele való beszélgetés során tudtam meg. Nekem is fájt a szivem, ahogy hallgattam. Dehát honnan, miből? Magam is csak máról-holnapra élek. A magamfajta kapa-kasza kerülőt bizony hogy elkerülgeti a Szerencse istenasszonya. Inkább a fiatalok meg a módosok szolgálatába szegődik. Ami végre érthető is: ő is csak asszony...

De azért fáj a szivem, ha rágondolok, hogy valahol nyilashajlék fedél alá kivánkozik. Valamikor, gyerekkoromban, az iskolai fütést úgy oldotta meg a mesterünk, akinek a fadeputációjából nem telt már a tanterem fütésére is, hogy reggelente, ha foga volt az időnek, minden nebuló egy-egy darab apritott fát vitt a tarisznyájában, a könyvek, meg a majszolnivaló mellett. Hiszen, ha nem lenne háború, tudom, az ország nyilasai is igy tennének. Vinnének egy-egy cserepet magukkal a matyó nyilasház tetejére. Tudom, hogy egyik napról a másikra meglenne. Szép piros cserépből, szép piros szivektől, testvéri kezekkel csoda lenne gyorsan.

Dehát háború van. Minden testvér harcot viv. Vagy magáért, vagy a házáért. Néha mind a kettőért is. Mintha igaza lenne a franciák császárának: a politikának nincs szive, csak feje...

Vajjon ez is olyan régi igazság-e, amelyet nem lehet megcáfolni?

(m. p.)

A turáni népek ébredése

A francia forradalom óta négy népfajta játszott szerepet a föld népei sorsának intézésében: a *germán*, melyben kizárólag az angol vezetett, a *román*, melyben a francia első vonalban állt, a *szláv*, melyben a nagyorosz vezetett és a *zsidó*, mely burkolt népiségében *„tőkéjével"* és sajtójával szinte a vezető fajták felett is uralkodott. Ezek mindössze legfeljebb négyszáz milliót tesznek ki, míg a föld összlakossága eléri a kétezer egyszáz milliót. De ha a germánoknál a mindenkor hátraszorított németséget s a románoknál az ugyancsak elnyomott olaszságot leszámítjuk, megállapíthatjuk, hogy

a földön negyvenöt millió angol, negyven millió francia, száz millió nagyorosz és tizenhat millió zsidó uralkodott, tehát a kétezer egyszáz milliót kitevő összlakosság tiz százaléka.

Az időközben felvonult *Amerikai Egyesült Államok* természetesen azonnal a vezető fajtákhoz számítódtak az angolság s a zsidó liberalizmus alapján. Felvonult az orosz-japán háború óta a japáni is, saját legkisebb életlehetőségét és életterét követelően, de a világ négy szabadalmazott fajtája ezt is felháborodással vette tudomásul, mert két évszázados elvakultságában képtelen volt még elgondolni is, hogy a föld javaival olyan fajta népe is rendelkezzék, melyet ők eddig bántódás nélkül a javak élvezetéből kizártak.

Ugyanez áll a kinaira nézve is. Ma Amerika és Anglia mint Kina védelmezői lépnek fel, de ha megkérdenők, vajjon a kínai nép bevándorlása és egyenjogosítása az Egyesült Államokban és Ausztráliában megtörtént-e vagy készült-e ilyen törvénytervezet vagy rendelet, mely a háború után szabadságot ad a letiport népeknek, akkor *Roosevelt* és *Churchill* nagyot néznének és mindenesetre nem időszerű kívánságnak minősítenék. Japán tehát nemcsak hogy nem léphet fel az egymilliárdot kitevő turáni népek nevében, de kénytelen annak legszámottevőbb ágával, testvérnépével, a kínaival háborút viselni, mert *Csang-Kai-Sek* eladta magát az angolszászoknak. Igy

magától értetődik a japánok szövetkezése a germánság másodrangúságra ítélt s elnyomott nemzetével, a némettel és ugyanilyen okból az olasszal is.

Ismét ma már nem tudják megtévesztem azok a hazug hangok, melyek a németek jogos harcát világhatalmi törekvéseknek tüntetik fel. A németség minden szövetségese tudja, már hogy a német ifjú erkölcse és népisége, töretlen ősereje tudatában jogosan követeli a vezetőszerepet a germánság kebelében.

Japánnak jogos törekvésében sok harcot kellett befelé is megvívnia, mert az orosz elleni háborút otthon nagyobb rokonszenvvel fogadták volna. Japán a végletekig megkísérelte a békepolitika követését, mert népe évtizedeken át úgyszólván csak egyetlen nemzetet ismert meg közelebbről: az angolszászt s az ily kötelékek nehezebben szakíthatók el. Ugyanilyen nehézkes a másik turáni birodalomnak, Törökországnak elhatározása is, amikor a föld két pénzes hatalmasságával, az angollal és az amerikaival kellene szembeszállania. Ott is vannak nehezen tájékozódó erők, melyek a semlegességnél tovább nem engedik menni a kormányt; de viszont, hogy

Törökország turáni érdekek ellenére a közel egymilliárdnyi turáni vérünket letiporva tartó angol és nagyorosz érdekeltségben fegyverét is a serpenőbe dobná, annyira képtelenség, hogy államesíny nélkül meg sem történhetik.

Ami azon az óriási övön, mely Japántól Oroszországtól délre a Balkánon át hazánkig elér s e két legmérvadóbb turáni ország, Japán és Törökország között fekszik, nagyorosz és angol járom alatt a turáni fajta öntudatának leghalványabb sugara nélkül, teljes szolgaságban sínylődnek a népek. Itt mindenütt hetvenkilencven százalékig mozog a turáni népek arányszáma, de politikailag szavuk a semminél kevesebb, mert nemcsak külpolitikát nem csinálhatnak, de

hamis jelszavaktól megtévesztve, leghasználhatóbb katonái a nagyorosznak és az angolnak.

A mi fajtánk vérében van a méltányosság, úgy összeesküdni, mint a szláv, nem tudunk. Vagy tűrünk, mint ahogy a világ egyetlen fajtája tűrni nem tud vagy türelmünk megérett gyümölcsét, szabadságunkat egyetlen óriási mozdulattal szerezzük meg.

Igy kell tehát tekintenünk az Indiában élő közel kétszáz milliót kitevő népekre és a turkesztáni öv özbég, turkemán, szárt, kirgiz és egyéb népekre is:

ma még vak eszközei elnyomóiknak, de a mai világégés megvilágítja lelkületet és megérleli bennük a turáni népek szabadságigényét,

hogy mint világpolitikai tényező léphessenek a világ porondjára és a föld javait bíró amerikai, brit, zsidó és nagyorosz politikai kényurak majd elrettenve veszik észre, hogy a föld kisemmizett fajtája felébredt.

Ezért figyelmeztette Bernhardt *Shaw* az angolokat, hogy ha a kínaiak segítségével vissza is kapnak valamit Távolkeleten, azt a kínaiak megtartják maguknak. Ezért intette *Gandhi* legutóbb az indiai brámistákat, hogy egyezzenek meg a muzulmánokkal. Mert fajtánk érvényesülését a vallási megosztottság is gátolta. De amint a többi fajtánál a vallási kérdések a faji kérdés után sorolnak, úgy a turáni népek széttagoltsága is megszűnik, ha a keresztény, mohamedán, buddhista, brahminista és konfuciánus vallási szempontok a faji szempontok után jutnak érvényre. Ha pedig ez elkövetkezik, a turáni tömb történelmi szerepe elkezdődik.

Útszéli esetek

Útszéliek ezek az esetek, mert léptennyomon találkozik velük az ember. Különös gonddal szoktam rájuk emlékezni, hogy el ne felejtsem. Hiszen kétségtelen, hogy vannak nagyobbszerű dolgok is a világon, amikről írni lehet, nemcsak olyanok, amiket az út szélén talál az ember. De úgy gondolom, hogy azt, amit mindenkivel közölni akarok, nemcsak az ódon filozófiákkal vagy új szemléletekkel, nemcsak a kaszinók, szalonok és tanácskozótermek eseményeivel, vagy levegőjével kapcsolatban lehet megírni, hanem mindennel kapcsolatban, amit csak úton-útfélen lát az ember. Bizonyos, hogy egy rózsafát, vagy egy úton heverő üres szardiniásdobozt másképpen lát a mágnás, másképpen a kalmár vagy a szeplélek és másképpen a gyermek vagy a felnőtt. Mindenki a maga eszejárása szerint érzékeli a látott dolgot, bármi legyen az. A zsidó a pillanatnyi haszon szempontjából nézi, a közgazdász nyilvánvalóan közgazdasági jelentőségére gondol, a költő csak a rózsafát látja meg, a gyermek pedig a szardiniásdobozba rúg bele. Akár kicsi, akár valami nagy dolog, tárgy, esemény, minden ember másképpen látja, mérlegeli, értékeli. A nyilas észjárás másképpen lát és másképpen gondolkodik, másképpen ítél és értékel mindent, ami a szeme elé kerül, mint a liberális vagy plutokrata és ez a másképpen való gondolkodás kiüt minden körülmények között, bármiről is legyen szó. Akár egy erőszakosan tönkretett ócska vödröt látok, akár egy mesterzongorán játszó művészt hallok, akár a személyvonatba préselve ülök.

*

Az utcán megyek. Reggel van. Két lány megy el mellettem. Elég hangosan beszélgetnek. Jól megtermett, erőscsontú lányok, kalap nélkül, viseltes olcsó kosztümben, mezítelen lábukon csattog a fasaru. Kézilányok lehetnek vagy gyárimunkások. Hallanom kell, hogy mit beszélnek.

— *Az egyik ember a kutyát szereti, a másik a gyereket* — mondja az egyik.

— *Az állatot is lehet szeretni* — mondja a másik —, *sokan szeretik az állatot is.*

Nagy lépésekkel haladnak, nem hallok egyebet a beszédjükből. Kocsik zörögnek, redőnyök dübörögnek, emberek jönnek-mennek, előznek és kerülgetnek, én pedig úgy érzem magam, mintha nagy szakadék szélén állanék. Két fiatal, anyányi lány természetesnek találja, hogy az egyik ember a kutyát szereti, a másik a gyereket! Honnan kerülhettek ezek elő? Hol nőttek fel, hol élhettek, milyen körülmények között mi mindent láthattak már ezek, micsoda tapasztalataik lehetnek! Milyen társadalmi réteg, vagy milyen emberállat életmódja ébresztette fel bennük ezt az általuk kétségtelenül magasabbrendűnek vélt gondolkodást?

Fiatal munkáslányok, akik még odatapadnak a földhöz, melyből vétettek, akikben az ösztönös női érzéseknek most kellene a legmagasabban, legmelegebben lobognia, úgy beszélnek a gyerekről, mint a szobakutyáról! Magyar lányok voltak, erősek és egészségesek, nem hülyék, vagy idegroncsok, de hiányzott belőlük az otthon melege, az anya gondoskodó szeretete. Talán sohasem élveztek ilyesmit. Talán a Király-utcában, vagy egy másik utca járdáján ismerték meg az életet olyannak, amilyennek az utcák járdáján mutatkozik. Az otthonuk talán mint kellemetlen emlék dereng csak bennük, mint valami dohos, sötét, rendetlen odu, ahol sohasem volt rend, ahol semminek és senkinek nem volt meg a helye, ahol izzadt és fáradt ágyrajáróknak kellett már korareggel helyet adni. Talán iskolába is jártak, ahol megtanultak írni, olvasni, számolni, ahol sokan voltak és tömegesen képezték ki őket az életnek, de semmit sem adtak nekik olyat, ami a léleknek, szívnek, kedélynek tápláléka.

Nekik pedig talán fogalmuk sincs róla, hogy milyen rettenetes dolgokat beszélnek, hogy beszédjükből tükröződik vissza lelki sivárságuk, üresség ük és mindenféle borzalom. Talán nem is tudják, hogy másképpen is lehet gondolkodni, mint az a zsidó asszony, aki kenyeret ad nekik, kinek a megnyilatkozásait úgy hallgatják, mint egy magasabb életszínvonal megtestesitőjének követendő igéit. Mert magyar embertől, magyar asszonytól ilyet nem hallhattak.

Jöjjön már el az az iskola, ahol elsősorban megmutatják a gyermeknek a saját lelkét, ahol a szív, az érzelmi élet művelése, a család, a gyermek, a faj, a nép, a nemzet szeretetének és megbecsülésének tanitása az első.

Ahol megtanulják, hogy az élet csak állati élet akkor, ha nem illeszkedünk bele a családi, a nemzeti közösségbe, ahol megtanulják, hogy minden a közösség, a nagy testvéri összetartás, az egymáson való segités, hogy nincs nagyobbszerű tudat, mint az, hogy ezren és százezren vannak mellettem, velem, körülöttem és én is közéjük tartozom, nem pedig zsidó munkaadómhoz, aki lehet gazdag, okos, jól öltözött, de vele semmi lelki közösséget nem érzek és hogy százszorta inkább tartozom ahhoz, akit ma láttam először, de aki nem idegen, hanem testvér, mert magyar.

Jöjjön el az az iskola, amelyikben ezt tanulja meg legelőbb a gyermek és ha ezzel a gondolattal átitatódott a teste, lelke, tudata, akarata, érzelmi élete, akkor következzék az ennél nem kevésbbé fontos, de azért mégis csak másodlagos tanitási anyag, az egyszeregy és egyebek.

*

Megint vonaton ülök. Ilyenkor jól esik kinézni az ablakon, látni a szép friss zöldet és kéket. Bizonyosan úgy van, hogy a szemünk azért szereti ezt a két színt a legjobban, azért pihen meg, frissül fel a kék és zöld színtől, mert az egész emberiséget e két szín ragyogta be, mialatt emberré lett, nem pedig a fehér, szürke, sárga, piros, vagy lila színek, amilyenek ma házaink, utcáink, útjaink, hidaink és a nagy város pora és levegője. Most éppen ott robog el a vonat ahol pár év előtt még hatalmas topolyfák állottak és meseszerűvé tették azt a kis mélyedést, mely felett a koronájuk suhogott. Azóta kivágták őket. Valamelyik jószimatú zsidó vásárolta meg őket és adta tovább furnérnak. Azóta újakat ültettek helyükbe, vékony, fiatal, gyenge csemetéket. De csak egy maradt meg közülük, a többi meg sem eredt. A sok szép, hatalmas topoly helyén, majd évtizedek multán csak egyetlen topoly fog emlékeztetni az elmúlt időkre. Pedig mind élhetne, mind zöldelhetne, illatosithatná a levegőt, árnyékolhatná a vasúti árok pázsitját. Néhány vödör vizen mult az egész. Néhányszor meg kellett volna öntözni a fiatal fákat, mikor nagy volt a szárazság, de nem tette senki. Talán valakinek ez lett volna a feladata, de megfeledkezett róla, lusta volt, vagy fáradt és senki sem nézett utána.

És máris azon töprengek, hogy ki hasznosabb a közösségnek, az-e, akiben a gondolat megfogan, vagy az, aki a gondolatot végrehajtja, valóra váltja. Az-e, aki úgy rendelkezik, hogy a kivágott topolyfák helyébe növendékfákat ültessenek, vagy az, aki a növendékfákat gondosan elülteti, ápolja és öntözi.

Érdemes gondolkozni rajta.

Ujvárosi Sándor.

Külügyi értekezlet

A *Párt* külügyi értekezleteinek záróülését június hó 15-én és 16-án ünnepélyes keretek között tartja. A záróülésen *Szálasi* Ferenc pártvezető-testvér

nagytér, élettér, vezető nép

címen tart előadást.

DR. SCHAFFER ISTVAN: LIBERALIZMUS, MARXIZMUS, KERESZTÉNY GAZDASAGI REND.

Jószándékú, becsületes munka, mely különösen a marxizmusról adott kritikájával tesz jó szolgálatot. A keresztény gazdasági rend programja már kissé félrelépésnek számit. Nincs keresztény gazdasági rend és nem is lesz soha. A kereszténység, Krisztus tanitása nem teremt és nem is feladata, hogy sajátos gazdasági rendet hozzon létre. A kereszténységnek megvolt a feladata, melyet ha Krisztus parancsai szerint hiven teljesit, a marxizmus soha hatalmat nem jelenthetett volna. E feladatát még el kell végezze, mert a Megváltó nem azért jött a földre, hogy tanitásait semmibe vegyék vagy kiforgassák. Azzal tisztában vagyunk, hogy a krisztusi tanitások következtében a gazdasági életről alkotott felfogásunk is megváltozik, de ez nem jelent *„keresztény gazdasági rendet"*. Nekünk már nagyon gyanus a *„keresztény"* jelző 1919 óta. Akkor „kurzust" jelentett, most meg megalkuvást és megbocsátást azok számára, akik ma takaróznak vele, de sohasem bocsátottak meg semmit. Krisztus őszinteségre tanitott és mi követjük tanitásait: Schäffer István helyes gazdaságpolitikai megállapitásait aláirjuk, de a tömjénszagot hagyja ki a gazdaságpolitikából. Egyszerűen azért, mert nem odavaló.

A ZSIDÓ NÉP BŰNEI

Ez a cime *Luzsénszky* Alfonz könyvének, melynek már második kiadása van a könyvpiacon. Luzsénszkyt nem szükséges bemutatnunk a magyar közönségnek. Már negyvennégy éve dolgozik s mindig csakis keresztény és magyar szellemben irt. Már 223 ezer példányban jelentek meg könyvei. A zsidó nép bünei cimü könyve érdekes történelmi munka, amit mindnyájunknak célszerü lenne megismerni, mivel ebben a kis könyvben sok olyan dolog kerül tömör előadásban az olvasó elé, aminek ismerete a mai harcokban erős fegyver minden harcosunk számára. A könyv ismerteti a zsidókérdés okait, amik pogromokat robbantottak ki és az államhatalmakat rendszabályok alkalmazására kényszeritették. Olvashatjuk benne a zsidók történetét, a zsidóország pusztulását és a szétszóródott zsidók büneit. Mindenek előtt ősfoglalkozásukat: az uzsorát. Nem kevésbé érdekes a közel 150 rituális gyilkosság ismertetése. Az érdekes könyv ára 3 pengő. Megszerezhető minden szervezetnél is.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

Korcs volt. Ez volt végzete. Szomorú elmúlásának emléke ma is kisért, ha hortobágyi környezetem sorsának miként je fölött eltűnődöm.

Vajh, hol kezdődnek az elrendeltetések ős okai . . . Korcs volt ottan és abban a rendben, ahol mindenekelőtt a fajtisztaságra néznek . . . amivel szemben, kezdeti megítélésben, szinte számot sem tesz a használhatóság. Később annál nyomatékosabban. De eladdig mi mindent kell elszenvedni a külsőségek után tájékozódók tömegeitől. Igen. Hát ez a dög, csak afféle korcs . . . Mintha ő neki nem a legnagyobb szenvedést okozná korcs mivolta. Ő, a puli-ivadék, miről tehet? Mintha az élők nagy egyetemében egyebütt nem is volnának korcsok.

Pedig gazdája ugyancsak megbecsülte. Tulipánomnak szólítgatta, amikor ott serénykedett a nyáj körül. Mert serénykedett. Igen értette a nyáj körüli tennivalóit, kedvvel terelgette az őrzésére bízott szép csavartszarvú magyari juhokat. Hanem hát vége lett . . . Mindennek vége. Oly hihetetlennek jön elő, de mégiscsak vége. Változhatatlanul. Gazdája, a jó bacsó, egyszerre csak letette a kanalat. Aztán szegre akasztották a csizmáját. A nyáját elkótyavetyélték az örökösök, aztán az új gazdáknak ő már nem kellett. Egy ideig csak ott csellengett, amíg aldalbarúgás nem figyelmeztette — csiba te! Ettül aztán végképen kiesett nyájpuli hivatásának minden eleddigi képzelgéséből. Node ilyet még nem ért meg. Eleinte üresen bámult a levegőbe, végre is mit volt mit tenni, behúzott farokkal és nehéz szívvel elsomfordált az árvult karám mellől. Mintha révedezett volna fülébe az a nóta, mit néhai gazdája oly szívbéli keserűséggel szokott dudálgatni:

Meghalt a bacsó, oda a bacsó,
nincs ki mondja a pulinak: Csiba tee . . .
Meghalt a bacsó.

Feneketlen mély sorstragédia van elmondva ebben a keresetlen pár sorban.

A bacsó ősi mezőkre költözött és elfeledte magával vinni az ő hűséges osztályos társát. Tulipánom hát nagyot került s végül is éhesen, kidögölve elheveredett az immáron elhagyott kunyhó tájékán, amire akkora csend borult, hogy azt még a csendhez szokott hortobágyi szívnek is nehéz volt elviselni. Mert ez a csend nem élő csend volt. Holt volt ez minden reményestől . . .

Amikor portyázásaim közben, napok mulva rátaláltam, már szinte csont és bőr volt. Mert ő ugyanis egyszerű kutyaésszel nem tágított a karám mellől. Ugy vélte, ott ette meg kenyere javát, dolgozott érte becsülettel, hát jussa van hozzá. Igen ám, de a gyomor — nagy úr! A bacsó meg nem került elő többé . . . Eleinte csak el-elnézett erre is, arra is, ahol megfordult gazdájával. Löktek is neki koncot . . . Nini, a Jóska bácsi pulija! De oszt megunták később, elzavarták. Legföképen a pályatársak nem állhatták. Hiába no . . . meghót a bacsó. Ürgefogásra fanyalodott, ami fölöttébb vékony pecsenye . . . cigánynak való. Nem is eresztett hasat tőle.

Mondom, amikor ráakadtam, összegömbölyödve feküdt, mint egy összetépett, aszott rongydarab a kihűlt tűzhely hamujában. Szinte észrevétlenül léptettem lovammal a közelébe. Révedezve fölnézett, majd valami homályos emlékével egykori kötelességének, egyet vakkantott és eloldalgott a szamártövis bozótosa közé, bizalmatlanul visszapislogatva. Elfacsarodott a mellyem tája, mert hisz vidámnak, virgoncnak ismertem.

Csalogattam — nem jött. Régi bizalmas szavakat mondottam:

— *Heej, te szegény Tulipán!* . . . fölneszelt rá. Addig-addig édesgettem, amig lassan, vontatottan, porig sujtott alázattal, hason csúszott felém. Lóról szállva, megsimogattam fejét, azután lassan ballagtunk a csárda felé, ahol is Irma aszszony gondjaiba vette és pár nap alatt ismét kutyaformába hozta.

Hozzánk igen hálás volt, de a szoba küszöbénél tovább sohase merészkedett. Ugy nevelték, hogy nem jár neki. Már szinte rendbehoztam a dolgát, helyet is találtam számára egy öreg kukoricacsősznél, aki nem volt válogatós a kutyafajtában. Ekkor ütött még egyet a végzet . . .

A Nagyhídon túl járkáltunk, amikor az estéli csendet keserves üvöltés verte fel. Kutyavonyítás . . . Irma felneszelt.

— *Ez a Tulipán,* kiáltá s máris irányt vett a csárdának, rohanvást, mint egy nősténytigris. Amikor nagy loholva utólértem, azaz fölértem a Nagyhídra, hát látom ám, hogy lent a kákás szélén Irma kegyetlenül kontyol egy fehérnépet . . . aki éktelenül visít és védekezik. Látható siker nélkül. Közben magyarázkodó szavak ütik meg a fülem . . .

— *Tekintetes asszony, nekem a csárdás parancsolta, hogy verjem agyon ezt a kutyát.*

Nem folytathatta, mert Irma túlharsogta hangban és csépelésben, miközben ily szavak röpködtek a levegőben:

— *Nesze, te cafat, most én ütlek agyon, nem a ti kutyátok . . .*

Éppen ideje volt közbelépésemnek. Magam is éktelenül felháborodtam a tényeken. A szőrös szívű csárdásnak szemetszúrt a kutya és ámbátor semmi köze sem volt hozzá, mégis el akarta emészteni. Miért? Hát csak . . . Mert vannak ilyen disznószívű emberek, akik jót még véletlenül sem tesznek, rosszat annál nagyobb kedvteléssel. Földi sorsuk kiélése közben inkább ketrecbe zárt fenevadként kellene élniök, sem mint emberi szabadsággal megajándékozva . . . Valamit ígért annak az elvetemült némbernek és parancsolt. Az pedig kötélre vette Tulipánt, a parti sás közé vonszolta és féltéglával verte a fejét.

Szegény kutya már az utolsót vonaglott. Álltunk bámészan és nagyon meg voltunk rendülve. Egy arrafelé ballagó vadászembert kértem meg, óh, nem az emberiesség nevében, hanem az állatvédelem nevében, hogy adja meg neki a kegyelemlövést. Megadta. Búcsúpillantást vetettünk kedvencünk tetemére. Irma zokogott, én az oromat fujtam és mindketten kegyetlenül útáltuk a világot . . .

Földi igazság szerint ezzel le is kellett volna záródni Tulipán szomorú életfolyásának. Igen ám, ha rejtélyek nem volnának az életben.

Bús hangtalansággal ültünk az ámbitus padján. Az esthomály már elöntötte a mezőséget, ég és föld egybefolyt és a bíbicek siránkozó kiáltása belehasított a lappangó sötétségbe. Egyszerre a távolból felsirt egy pásztor dala:

Meghalt a bacsó, oda a bacsó,
nincs ki mondja a pulinak: Csiba Tee.
Meghalt a bacsó.

Szivünk mélyéig megráztak a hangok . . . sötétbemeredt tekintettel néztünk a nádas felé, amikor . . . de mi az? . . . lehetséges? Vontatott lassúsággal árnyalak vánszorgott elő. Megdermedve néztük, a Tulipán volt. Lassan kecmergett fel a lépcsőn, egyenesen az ajtónak. Már nem láthatott, szaglása vezette . . . amikor odaért, lassan felénk fordult, lerogyott és odacsúszott Irmához . . . megnyalta kezét. Irma ölébe vette, bevitte a szobába. Takarót tett alája és kevés langyos tejjel megitatta. Tulipán először életében nem tiltakozott a szobai kényeztetés ellen . . . és utoljára.

*

Másnap megkértem kitűnő barátomat, a mátai állatorvost, vizsgálná meg a pulit, és ha életképtelennek tartja, adja meg neki a kegyelmes elmúlás békéjét fájdalommentesen. *Bandi* barátom igazán érző embernek mutatkozott. *Dani,* a csikós, taligával jött át és puha szalmán vitte lépésben át Mátára. És minekutána szegény Tulipán már roncs volt, morfium fecskendő segítette át a boldog mezőkre, az öreg bacsóhoz . . . ahol bizonyára boldogan terelgeti a bárányfelhőket . . .

Igy került a korcs puli abba a megtisztelő helyzetbe, hogy a mátai állattemető egyik sarkában borult rá az áldott virágos hant. Ott, ahol büszke réti szasok keringenek és elbizakodott emberek dögtérnek neveznek. Oda fektették, a nemes ménekhez, a cimeres ökrökhöz, a beképzelt szamarak és a fellengző birkák közé, egy sorba, rangjelzés nélkül. Kötelességtudó volt és ameddig tőle telt, hűen teljesítette hivatását.

Kosztolányi Dezső novellái

Költőnek, regény- és tanulmányírónak egyformán nagy volt *Kosztolányi.* Mégis nem egy kritikusa hangoztatja, hogy legtökéletesebb remekművei a novellái. Mértéket szabni lehetetlen e téren. Annyi azonban bizonyos: felülmúlni e remekbeszabott elbeszélések tökéletességét nem lehet. Az élet egy-egy furcsa, vagy egészen köznapi mozzanatában kísérteties pontossággal és gazdagsággal vetíti elénk sorsok és sorsunk leglényegesebb tartalmát. Első olvasásra sokszor úgy érezzük, a novella nem több fölényes biztossággal elmondott történetnél. De aztán sokáig megmarad bennünk, érik, gazdagodik, teljessé válik s csak ekkor eszmélünk rá: milyen végtelenül sok fér el ezekben az utánozhatatlan remekművekben. Sokan megkísérelték már, hogy megmagyarázzák: mi ennek az elbeszélő művészetnek végső titka? A novellista *Kosztolányi* arcán mindig fedezhetünk fel új vonásokat, véglegesen azonban aligha fejtjük meg valaha is. Az eredmény mindig csak ez lesz: remekművek, amiket írt.

A gazdag és hatalmas kötet, melyet a *Révai Testvérek irodalmi intézet* adott ki a könyvnap alkalmából, hű képet ád Kosztolányi novellairó művészetéről. Egy-egy régi elbeszélésnek új véglegesen átdolgozott szövege, tovább összegyüjtve még meg nem jelent művei is megtalálhatók benne. Kapható a *Nyilas Könyvesboltban* is (IV., Petőfi-u. 7. Pilvax-köz).

Temetésre koszorúkba a legszebb virágait fonja a
„Hungária" virágház és kertészet
Telefonrendelések: 183-130 és 183-299

Marógépek
Pneumatikus
fúrószerszámok
excenter-fúrógépek, szelep csiszológépek raktárról
DR. CSEH FERENC műszaki áru- és gépkeresk. vállalat, VIII., József-utca 31. Telefon: 145-312, 137-982.

BUTORT nagy választékban **Hungária** bútorcsarnok Nagymező-u. 41. Fizetési kedvezmény.

BUTOR kombinált szobák, hálók nagy választékban **KNEISZ** műbutorasztalosnál Wesselényi-utca 45., Erzsébet-körút sarok

ZONGORÁT pianinót, harmóniumot Grimm mestertől, VIII., József-körút 65. Vétel, javítás

HA EREDMÉNYT AKARSZ HIRDESS A NÉP-BEN

Rádió, villany, csillár **KÁRPÁTI** VIII., József-körút 54. Telefon: 137—556

BALÁZS CIPŐ hatóságilag kijelölt üzlet MÚZEUM-KRT 11. SZÁM

Cipőt utalványra és könyvre **ALBRECHT-től** Budapest, IX., Mester-utca 20. Nagy választék.

Szőnyeg Császártól MAGYARPERZSA, TORONTÁLI. IV., PETŐFI S.-UTCA 3. UDVARBAN.

Orvosi műszerek BETEGÁPOLÁSI CIKKEK JONKE ÉS TÁRSA, VIII., Mária-u. 42. T.: 136-149.

FOTELÁGY · ujdonságok (nem műrostos) **ZÁVODSZKY** kárpitosnál VII., Sip-utca 4. (Rákóczi-útnál.)

Harisnya, KESZTYŰ ÉS NŐI FEHÉRNEMŰ Harisnyakirály TERÉZ-KÖRÚT 2. SZÁM, Cégt. DEMETER LAJOS.

ING mérték után is **trikó-alsóruházat** **BAZSÓ** BAROSS-U. 66. TELEFON.

Férfi-és fiuruha, formaruha is, kicsinyben és nagyban. Veres Károly-nál, VIII Népszinház-utca 34

Butort Bertalanné keresztény bútorszalonjában RÁKÓCZI-ÚT 82. I em. 3. Vidékre árajánlatot küldünk.

Bútort Budán MONCZ FERENC asztalosmesternél Horthy Miklós-út 28. Tel.: 259—039.

BUTORT részletre is MÓZES ISTVÁNTÓL Szent István-körút 11.

Háló- és kombinált szobák, kárpitosáru, fotelágy és mindennemű **bútorok OLÁH-tól** JÓZSEF-KÖRÚT 66. Telefon: 132-102

BUTORT Major János asztalosmesternél IRODA- ÉS STYLBUTOROKBAN IS NAGY VÁLASZTÉK. KIRÁLY-U. 86. (VÖRÖSMARTY-U. OLDALON)

„HÉDY" kötöttárú, fürdőruha, blúz Teréz-körút 24/b. Tul. Peskay Ede.

CIÁNOZÁS garanciával, piszkos falát tisztítom, lakását kitakarítom. Özv. Benedek Pálné, „TEMPÓ" ciánozási vállalata, Budapest, VI., Szondy-utca. 38. — Telefon: 121-524.

Bútort Keresztény Bútoriparosok Szövetkezeténél VIII., Üllői-út 14

Kalapokat **Nagy Ferencnél** Károly király-út 1. Erzsébet-körút 27.

Menyasszonyi és vőlegényi ruhakölcsönző Hatvani László VII., Nefelejts-u. 23. Telefon: 223—517.

Bazsó ING, HARISNYA, NYAKKENDŐ. Budán, Horthy Miklós-út 60. sz.

Saját készítményű **BUTORT SIEBOLDNE** Dohány-utca 27 fizetési kedvezménnyel

Mendölné zongoraterme Bezerédi-utca 10. Tel. 140-352. — Eladás — Vétel — Bérlet

Nyomtatványok legolcsóbban **Palásti-nyomda** VII., Izabella-tér 3. Tel.: 424-851.

Poloskairtószer legjobb **LANDEK-től** Budapest, IV., Kaplony-utca 3.

BUTORT LŐRINC-től Király-u. 89. Üzem: Podmaniczky-u. 41.

NAGY SÁNDOR Optika Foto Bpest, VIII, Üllői-út 40

TESTVÉR! Csak hirdetőinknél vásárolj és vásárlásaidnál hivatkozz a **NÉP-re!**

PÁRTUNK, MOZGALMUNK

Emlékezzünk! *Bankó* Gyula testvérünk velünk egy sorban harcolt, együtt dolgozott, együtt hitt és nálunk többet áldozott, különb volt, mint mi. Ne felejtsük, mindnyájan meghalunk, csak egy van maradandó a földön, ha tudnak érte bátran és igazán élni: a nemzet!

A HAZÁÉRT

Széles András testvérünk a bodolói (Abauj-Torna m.) szervezet tagja, 1944 január havában a keleti fronton legszentebb kötelességének teljesítése közben életét áldozta a hazáért. Emlékét büszke fájdalommal őrizzük.

KIZÁRÁS

A Pártvezető a Nyilaskeresztes Párt Szervezési Szabályzatának C. személyi rendelkezések I. Párttagok első bekezdésének alapján, valamint a III. 1. melléklet F. Fegyelmi vétségek 1., 2., 3., 5., 10., és 12. pontja alapján dr. *Szentirmai* Imrét a Pártból és Mozgalomból azonnali hatállyal kizárta.

A Pártvezető elrendelte *Guthy* Sára, *Hortobágyi* Károly, *Tóth* Pál, *Kiss* Ferenc, *Geres* Péter és *Bohács* András pártiskolások azonnali kizárását is.

Pártvezető jegyzője.

FELHÍVÁS

Az *Országépítés* vezetője nevében felkérem a testvéreket, hogy a birtokukban lévő és nélkülözhető nagy nemzetiszocialista, de különösen hungarista és Vezérünkkel foglalkozó írásműveket juttassák el hozzánk, hogy a hazai nemzetiszocialista irodalmat összeállíthassuk. Különösen érdekelnek a Nemzet Akaratának Párt nyomtatványai. Címünk: Országépítés, Hűség Háza.

Országépítés munkarendvezetője.

KÖNYVSZOLGÁLAT

A Könyv- és Lapkiadó rt. értesíti a szervezeteket, hogy a most megjelent óriási sikerű *Tiszaeszlár* című könyv csak korlátolt mennyiségben kapható, ezért kéri, hogy a könyvre vonatkozó megrendeléseket 10 napon belül feltétlenül küldjék meg. A könyv ára P 8.—, mely árból a szervezet körlevélben megjelölt engedményt kapják.

MOZI MŰSOROK

ATRIUM. (II., Margit-körút 55. — Tel.: 153—034, 154—024.) Előadások: fél 5, fél 7 és fél 9; sz., v. és ü. fél 3-kor is. — **Látszat csal. — Szomorú keringő.**

BELVÁROSI HIRADÓ. (IV., Petőfi Sándor-utca 6. — Tel.: 181—244.) Folytatólagos egyórás előadások 10—22 óráig. — **Új műsor. — Magyar-, UFA- és Luce-híradók.**

CAPITOL. (VIII., Baross-tér 32. — Tel.: 134—337.) Előadások: 2, 4, 6 és 8 órakor. Sz., v. és ü. d. e. 11-kor is. — **Mesél az élet.**

CORVIN FILMSZINHÁZ. (VIII., Üllői út és József-körút sarok. — Tel.: 138—988 és 239—584.) Előadások: 3, 5, negyed 8. Sz., v. és ü. d. u. 2-kor is. — **Egy nap a világ.**

DEÁK FILMSZINHÁZ. (VI., Teréz-körút 28. — Tel.: 121—343 és 126—952.) Előadások: fél 3, fél 5, fél 7 és fél 9. — **Mulki.**

FORUM. (IV., Kossuth Lajos-utca 19. — Tel.: 189—707.) Előadások: fél 5, fél 7 és fél 9. Sz., v. és ü. d. u. fél 3-kor is. — **Valamit visz a víz.**

HIRADÓ FILMSZINHÁZ. (VII., Erzsébet-körút 13. — Tel.: 222—499.) Folytatólagos egyórás előadások: 9—22 óráig. **Új műsor és Magyar-, UFA- és Luce-híradók. — Rajzos híradó a Salamon szigetekről.**

KORZO. (IV., Váci-utca 9. — Tel.: 128—818.) Előadások: fél 5, fél 7 és fél 9. Sz., v. és ü. fél 3-kor is. — **Első csók.**

NEMZETI APOLLÓ. (VII., Erzsébet-körút 46. — Tel.: 222—002.) Előadások: fél 5, fél 7 és fél 9. Sz., v. és ü. fél 3-kor is. — **Kalotaszegi madonna.**

SCALA. (VI., Teréz-körút 60. — Tel.: 114—411.) Előadások: fél 5, fél 7 és fél 9. Sz., v. és ü. fél 5-kor is. — **A Benedek-ház.**

URANIA. (VIII., Rákóczi-út 21. — Tel.: 146—046.) Előadások 3, 5, negyed 8, V. d. e. 11-kor is. — **Csődöt mond a tudomány.**

Mit mondanak a csillagok életünk titkairól

Irta. Szabó János (Szeged)

A tudományos világ csillagászai, geológusai, orvosai és asztrológusai igen sokat foglalkoztak már a multban is és foglalkoznak a jelenben is a kérdéssel, hogy van-e kihatása az ég bolygóinak közelgő üstököseinek és a földrengéseknek az ember életére. A kérdéssel magam is sokat foglalkoztam, hosszú éveken keresztül figyeltem, kutattam, kerestem, kérdeztem és tanultam. Hosszú évekig tartó megfigyeléseimen, tapasztalataimon, megérzéseimen keresztül nagyon sok dolgot tudtam meg az ég és a föld gépezetének és az emberi élet sorsalakulásának titkaiból, amiket az alábbiakban adok az olvasó számára.

Ha nagyobb bolygó vagy üstökös közeledik csillagrendszerünkhöz, napunkhoz, holdunkhoz, földünkhöz, a világűrben magasfeszültség keletkezik, mely kihatással van földünk felületére és belsejére is.

Rendellenességeket idéz elő az ég és a föld örökmozgó rendszerére megalkotott gépezetének összhangjában. Ilyenkor figyelmeztető jeleket láthatunk az égen: északi fényeket, a napban kitöréseket, napfoltokat, mágneses viharokat. A föld légkörében rendellenesen megváltozik az id járás, borzalmas szélviharok, orkánok dühöngenek, kegyetlen fagyhullám vagy hőség uralkodik. A föld véredényei, a folyók megduzzadnak és kitörnek medrükből. De ugyanekkor hasonlóképpen megduzzadnak az emberi élet véredényei is. A világűrből érkező feszültség hatása a föld méhének titokzatos elemekből alkotott laboratóriumában is megbontja az összhangot, a föld méhében is rövidzárlatot, a rövidzárlat robbanást, a robbanás pedig földrengést és vulkanikus kitöréseket idéz elő. Ezek mindig a földnek azon a részén következnek be, melyre a legerősebb az erőátsugárzás és a feszültség hatása, viszont a leggyengébb a föld méhében működő elemek belső ellenállóereje. A különböző átalakulási folyamatokból felgyülemlő robbanó gázok, gőzök és még sok ismeretlen elem túlfeszítő belső erői miatt.

Ugyanilyen rövidzárlatos folyamat játszódik le a tehnikában, a telefónban, a rádióban, az elektromos hálózatban és a gépekben. Üzemzavarok keletkeznek, amik a telefónban, rádióban kihagyásokban, némaságban jelentkeznek, az elektromos hálózatban és a gépekben pedig rövidzárlatokban nyilvánul meg. Ugy például 1942 december 11-én a reggeli órákban Budapesten a villamosvasúti forgalomban üzemzavar keletkezett. Ugyanakkor gyors iramban száguldott földünk felé egy üstökös kelet felől és napfoltos időszakot jeleztek a csillagászok.

Mindezek a feszültségek hatása megbontja a titokzatos sugarakra beállított és titokzatos elemekből teremtett emberi élet és szervezet gépezetének életösszhangját is.

Amikor bolygó vagy üstökös közeledik földünkhöz, akárcsak az iránytű a mágnespatkó közeledését, úgy érzi a ember kifinomult, elviselt vagy túlterhelt idegrendszere és viseli az egész szervezete a reá nehezedő hatást. Ami a tehnikában, villamossági készülékben, telefónban, rádióban pillanatnyi zavarként jelentkezik a bolygóhatás és a napfoltos kitörések következtében, ugyanez a folyamat játszódik le az emberi idegközpontban, az egyvelőben. A hatás, az eredmény ugyanaz a pillanatnyi kihagyás, az agyközpont téves kapcsolásában nyilvánul meg. Ilyenkor az ember mást mond vagy tesz, mint amit akarna vagy kellene és ezzel könnyen szerencsétlenséget okozhat. Ezért

üstökös közeledése, napfoltos kitörések, folyamatban lévő földrengés kitörése előtt és annak lefolyása alatt erősen megnövekednek a szerencsétlenségek, az öngyilkosságok és a bűnözők száma is.

mert az emberek a rájuk sugárzó szokatlanul magas feszültség hatása alatt pillanatnyilag elvesztik fejüket, hitüket, józan ítélő- és cselekvőképességüket. De ugyancsak az említett feszültségek hatása alatt erősen megnövekszik a különböző járványok és egyéb ismert és ismeretlen betegségek száma is. Velök együtt természetesen a halálozások is erősen emelkednek, ami ezért következik be, mert az érzékenyebb, az elviseltebb, a legyengült, a túlterhelt szervezetek nem képesek a szokatlanul magas feszültség hatásának ellenállani. Ami ugyanis a tehnikában rövidzárlatot, a gyengébb elemek kiégését jelenti, hasonlóképpen az emberi szervezetben is rövidzálatot idéz elő, ami fájdalmat kelt. Tehát

az emberi szervezetben minden fájdalom rövidzárlatot és minden rövidzárlat fájdalmat jelent.

Minden rövidzárlat és fájdalom rendellenességből és túlterhelésből keletkezik. Minden rendellenesség külső hatásokból ered és érkezik hozzánk. Az ember minden hasznos vagy káros anyagot csak kívülről vihet szervezetébe. Ugyancsak kívülről kapja azokat a titokzatos életenergiákat sugárzó pozitív és negatív sugarakat, melyek szervezetének elektrokémiai laboratóriumában a vörös és fehér vérsejtek formájában megtestesülve végzik titokzatos munkájukat.

Amint a villanytelepen megforgatott áramfejlesztő dinamó is külső hatásból láthatatlan sugarakon át az ég dinamóiból meríti azokat a pozitív és negatív életenergia sugarakat, melyeket drótvezetéken keresztül sugároz át az elektromos gépekbe, ugyanígy az ember is össze van kötve az ég dinamóival, csak az ember láthatatlan sugarakon át veszi fel az életenergia sugarait és láthatatlan sugarakon is [illegible] az élet, a lélek.

Tehát az ég és a föld gépezete szerves egységet alkotnak és szorosan kapcsolatban vannak egymással. Ezért minden, ami velünk földünkön történik, az élet, a fejlődés, az átalakulás, a fájdalom és a halál is, az égből titokzatos sugarakon keresztül érkezik hozzánk.

A földrengést és a napfoltos kitöréseket előbb megérzi az ember kifinomult idegrendszere, mint a legfinomabb földrengésjelző vagy egyéb műszer. Igy, ha földrengés van kialakulóban, az ember idegrendszere előre megérzi annak a feszültségnek a hatását, mely a földrengést és a robbanást előidézi. Viszont a megfigyelő-állomás és a földrengéstani intézet műszerei csak a már bekövetkezett robbanás hatását veszik észre. Ilyenkor az emberi agyban erős feszültség és szédülés érezhető, egy-egy szúró fájdalom hasít bele. A szív idegesen működik, felfokozza vagy csökkenti ütemét, néha szúró fájdalom járja át vagy tompa nyomás és fojtó érzés érezhető. A tüdőn fulladási és köhögési inger vesz erőt, a gyomorban és a vesékben működési zavarok és görcsös fájdalmak lépnek fel, a végtagokban, az izületekben reumás fájdalom érezhető. Az emberek általában nyugtalanok, idegesek. Az állatok is megérzik a földrengést, különösen a kutyák nyugtalanok és hánynak.

A földrengés és a napfoltok hatására jó példát nyujt az 1940-es esztendő, mely a nap szökőéve volt, amikor fémgyűrűk voltak a nap körül láthatók és a napkitörések következtében borzalmas földrengések voltak Romániában.

1940 március 21-től 1941 március 20-ig a nap volt az uralkodó bolygó és 1941 február 1-én a rádió is hírül adta, hogy hatalmas vihar vonult el felettünk és vörös dara esett az égből. Ebben az időben az egész ország területén igen sok volt a haláleset. Budapest tiszti főorvosa, Csordás Elemér dr. pedig február 6-i jelentésében kimutatta, hogy a halálozások száma megkétszereződött és különösen sok volt a szívbetegségek következtében elhunytak száma.

A világmindenség összhangjában bekövetkezett változások tehát kihatással vannak az emberi életre, az emberi sorsokra és még sok olyan titokzatos összefüggés ismeretlen előttünk, melyek életünkre döntő hatást gyakorolnak.

A HÁBORÚ

Összefoglaló 1944 III. 13 - III. 19-ig

A keleti hadszíntér

déli szakaszán a szovjet tovább folytatja rendkívüli nagy erőfeszítéseit a döntés érdekében.

A hadműveletek súlya azonban a déli arcvonalszakasz két szárnyáról a középső részre helyeződött át, ahol sikerült is erősebb bolsevista csapatoknak a *Bug* közép ső szakaszán átkelni és a *Dnyeszter* felé előretörni. Innen délkeletre a német ellenállás szilárdan áll az alsó Bug mentén, ahol *Nikolajevnél*, *Novaja-Odessánál*, *Percomajsknál* képeztek erős hídfőket. Ezek ellen intézett szovjet támadásokat, nagy veszteségeket okozva, a németek mind visszaverték.

Ugyancsak szilárd a német ellenállás *Tarnopol* és *Proskurov* között, ahol német ellentámadás is folyik, melynek eredményeként nemcsak megállt a szovjet támadás, hanem német páncélos alakulatok több bolsevista lövészhadosztályt szét is vertek.

Tarnopol és *Kowel* között a szovjet hadvezetés újabb részben nyugati, részben északnyugati irányú támadó hadműveletet kezdett, mely még nem zárult le, a német közlések azonban erős ellenállást említenek.

Német hírek szerint a szovjet a *Pripjet* mocsaraktól délre von össze ismét erőket valószínűleg azzal a szándékkal, hogy innen északnyugat felé előretörve a *Pripjet* mocsaraktól északra húzódó német arcvonal hátába kerüljön.

A szovjet hadvezetés kétségtelenül az arcvonal déli szakaszára helyezte át hadműveleteinek súlyát, ahová még mindég újabb bolsevista erők érkeznek, hogy a rendkívül nagy veszteségeket pótolva, tovább tudja erőszakolni támadásait.

[illegible] nyegesen lecsökkent a harci tevékenység, ami azt bizonyítja, hogy a többi szakaszon nélkülözhető minden erőt kivonnak és ezeket vetik be a déli szakasz súlyos harcaiba. A helyzet tehát itt még nem alakult ki teljesen, erős szovjet támadások, de ugyancsak fokozatosan erősbödő német ellentámadások várhatók, melyek majd rögzítik az arcvonalat ott, ahol a német hadvezetés szükségesnek látja.

Dél-Olaszországban

csak az 5. amerikai hadsereg arcvonalán volt nagyobb harci tevékenység. Az amerikaiak, brit gyarmati és francia csapatokkal megerősítve, igen erős légibombázás és tüzérségi előkészítés után ismét megkísérelték *Cassino* város elfoglalását és az áttörést. Átmeneti sikerek és igen nagy veszteségek után sem sikerült azonban lényeges eredményt kiharcolni.

Távolkeleten

a csendesóceáni harcokban némi szünet állott be. A *burmai* arcvonalon azonban élénk harcitevékenység van. Egy jelentés szerint japán csapatok délkínai területen mintegy 10.000 főnyi brit-indiai erőt zártak körül és tovább nyomulnak előre nyugati irányban.

A japánokkal együtt harcolnak a hindu nemzeti felszabadító hadsereg egységei, ami a brit-indiai csapatok hindu katonái között érthető, de az angolokra nézve igen kellemetlen hatást váltott ki.

A légi háborút

különösen angolszász oldalon a sokat emlegetett második arcvonalnak próbálják feltüntetni. A szovjet azonban nincs ezen a véleményen.

Érdemes egy szovjet tábornok cikkéből az alábbiakat idézni: *„A Németország ellen irányuló légi offenzivát nem lehet ugyan lebecsülni, de a tapasztalat azt mutatja, hogy a bombatámadások egyidejű szárazföldi hadműveletek nélkül csak kitolják a háború végét. A legutóbbi hónapok bombázásai nem csökkentették lényegesen a német hadianyagtermelést. Az egyetlen eszköz Németország legyőzésére az egyidejű csapások megvalósítása ...“*

A szovjet vélemény tehát inváziót követel, mert bizonyára a saját kárán érzi a német hadianyagtermelés zavartalanságát.

A szerkesztésért és kiadásért felel:
TEMESVÁRY LÁSZLÓ
Nyomatott a Pallas Irodalmi- és Nyomdai Részvénytársaság körforgógépein.
Felelős: Györy Aladár igazgató.

A HÁBORÚS MAGYAR ASSZONY

Sokszor dicsekszenek az asszonyok tréfás komolyan, hogy mindazt el tudják végezni, amit a férfiak, azonkívül még a háztartáshoz is értenek és a gyermekeknek is ők adnak életet. Hát igaz, sok mindenbe bele kellett tanulniok.

A hungarista nem ismeri a háztartáson kívül dolgozó nőt, kivéve, ha a haza érdeke kívánja. Ismeri azonban és megteremti azokat az általános életviszonyokat, melyek keretében a férfit el tudja látni munkával és munkájáért olyan ellenértéket ad, mely képessé teszi arra, hogy családot alapítson

Nehogy azt higyjük, hogy a saját háztartás vezetése alacsonyabbrendű munka, mint az idegen munkahelyen való foglalkozás,

legyen az bár ipari, gyári, irodai vagy egyéb munka. A háztartás nagyon nehéz, sok körültekintést, meggondolást, testi fáradságot igénylő foglalkozás, főleg, ha gyermekek is vannak. A hungarista családot pedig gyermekek nélkül elképzelni sem lehet.

Nem kis dolog a gyermekeket az iskolaidőre rendbeszedni, ellátni, a ruhákat gondozni, takarítani, piacra menni, pontos időre jó ebédet készíteni, az iskolából vagy a munkából hazatérőket kellemes, kényelmes, üde otthonnal fogadni, mosni, vasalni, javítani, mindenre gondolni. Ne is beszéljünk a háborús háztartásról, a jegyek kezeléséről, a beszerzés nehézségeiről és olyan akadályokról és kényelmetlenségekről, amiket a háború hozott magával.

A nő házi munkája sokrétű. Kis méretekben, szerény keretek közt, megfelel nyolc-tíz iparosi munkának.

E sokféle munka mind egyetlen egy cél felé irányul és egyetlenegy eredményre törekszik: a család nyugodt, boldog, megelégedett otthonnal redelkezzék. Az ilyen családokból kerülnek ki az erőteljes, kiegyensúlyozott lelkű, céltudatos fiúk, a tisztaságot, felelősségtudatot sugárzó lányok. Ezek azok a családok, melyek gyermekei még öreg korukban is tisztelettel és szeretettel gondolnak szüleikre, mert azok oltották beléjük azt az erkölcsi és szellemi útravalót, amit nem lehet az iskolában megtanulni, hanem minden gyereknek a családból kell magával hoznia.

Lehet-e az anyának nagyobb öröme, mint az a tudat, hogy gyermekeit testi és lelkierőben indítja az életnek?

Lehet ennél nagyszerűbb öröm? Van-e ruha, ékszer, gazdagság vagy szórakozás, ami ezzel a tudattal felér? Nincs. Aki azt hiszi, hogy van és életét nem így rendezi be, annak az élete üres marad, azt nem vidítják örömök, az lehet, hogy csillog, fénylik és pompázik, de hamarosan rájön, hogy mindent elmulasztott, ami valódi értéket jelent az életben és ez a keserű íz minden óráját elrontja.

Tudom, hogy a mai lányok nagyrésze szívesebben jár önálló kereset után, minthogy a háztartásban segítene anyjának, vagy pedig átvenné a háztartás vezetését.

Sokan vannak, akik nem is akarnak tudni háztartásról, mert alacsonyabbrendűnek tartják az irodai munkánál.

Nem sokat kell gondolkodnunk, hogy rájöjjünk, hogy az irodai munka alacsonyabbrendű, mint a háztartás. A helyzet azonban nem olyan rossz, mint amilyennek látszik. Nehéz időket élünk, tehát helyes, hogy a dolgozó nő a maga munkáját magasabbrendűnek hiszi más munkánál, így dolgozik kedvvel, így érdemli meg fize ését, így lehet a mai viszonyok közt inkább segítségére családjának, nemzetének. Majd másképen gondolkodnak, ha az idők megváltoznak, ha a háztartási munka nagyrésze nem töprengés, hanem valóban termelő munka lesz

Addig haladjunk a megkezdett úton, nőtestvéreim. Minél nagyobb gondot ró a háztartás rátok, annál makacsabbul teljesítsétek kötelességeteket. Ti vagytok a házi tűzhely. Ti vagytok a család gondozói. Háború van, nehéz idők járnak, tehát rátok még fokozottabb szüksége van a családnak. De necsak testi gondozói legyetek, hanem lelki gondozói is. Legyetek erősek.

Ti legyetek azok, akik a család minden tagjában tartjátok a lelket. Legyetek határozottak, bizakodóak és a győzelembe vetett hitben ellentmondást nem tűrőek.

Lehetnek percek és órák, mikor remeg a térdetek, de vigyázzatok, hogy senki észre ne vegye és erősítsétek, biztassátok a gyengéket, a töprengőket, az ingadozókat. Legyetek erőt, hitet, biztonságot sugárzóak, mert ma csak egy jelszavunk lehet: kitartás.

Sonkoly Anka

Tanulót

Polgári és egyenruha szabósághoz fizetéssel felvesz

GUBÓS FERENC Veres Pálné-utca 3

Lelkem szerint mindig turáni voltam

Irta: Boromisza Tibor

Ott kezdem: hol volt — hol nem volt egyszer egy időszerű folyóirat. „Eke" volt a címe. Korszerű írások és képek volt a tartalma. *Számadó* Ernő főszerkesztése mellett jelent meg, *Galica* János, *Püski* Sándor, *Fáy* Aladár, *Illésy* Péter, no meg jómagam közreműködésével. Az egyszer bizonyos, hogy hézagpótló lett volna a maga mesgyéjén, mert akkoron 1933. évet írták és magyar fajta ébredése terén a képzőművészetben is sok minden történt. De mégsem annyi, hogy meg tudta volna mozgatni a magyar közönyt. Dehát annak rendjén-módján megbuktunk vállalkozásunkkal, de nem az eszménkkel. Akkoron írtam e lap hasábjain az állandósult válságról.

A kritikai megnyilvánulások egyöntetűségének hiánya erősen hátráltatja képzőművészetünk magyarságának tisztult és tudatos kihangsúlyozását.

Nyomatékosan rámutattam tehát hagyományaink különösen néphagyományaink, népművészetünk megmentésének, bölcsebb értékelésének szükségességre.

Figyelmeztettünk mindenkit, akinek legkisebb befolyása van az igazi magyar jövendő kialakulásában, hogy a természvágytól duzzadó magyar talaj nem maradhat már sokáig parlagon. Bevetik mások ... A történelmi, az igaz magyar történelmi ítélőszéket pedig kétségtelenül megelőzi — a személyes felelősség. Az öntudatra ébredt és ítélkező magyar nép előtti felelősség. Az csak magától értetődik, azok előtt, akik ismerik e téren hazai állapotunkat — hogy

abban az időben, amikor akadt tőke és vállalkozás a legsilányabb szellemű ponyvairodalmi termékek nyomdafestékére, az „Eke" megmozdulásának anyagi támogatás híjával buknia kellett.

A sokat ígérő mozgalom úgyszólván az első lappéldánnyal meg is szünt. A lap bevezetőjében Számadó Ernő hiába írta képletesen a feszólítást: *„Ami bizonyos kincslelő Kovács Mátyás kedves bátyám nevében, miszerint közóhaj lett volna, hogy valaki csak felhajítsa a kucsmáját, oszt elrikkantsa magát — Erre emberek, erre ni! És úgy lódulnának utána, mint anyja után a borjú." Hát hiába hajította föl az Eke kucsmáját, hiába rikkantotta el magát ...* Kendtek nem jöttek és a falkaszakadt farkast izibe felnégyelték volna, ha nincs több esze.

A lapalapítóknak több eszük volt. Harcedzett magyar fajvédők lévén. Harcedzettek a kudarcra is. Merthát zengedezés széles e honhazában gyakorta igen harsogó hangú, oly harsogó, mint amilyen kicsi hozzá a cselekvő erő, legfőképpen az összefogás.

Végh Mihály a vig juhász

Azonban nem hagytuk magunkat. 1939-ben történt ismét kísérlet arranézve, hogy az egészséges magyar művészeti faj kritikai szellemét föltámasszuk.

Elindítottuk „Hírfa" címen kultúrpolitikai beszámolóinkat,

aminek az első, mondhatnám a magyar viszonyok között igen sikerült példányszáma napvilágot látott. De több szám ugyan ebből sem. Ugyancsak az előbbi eredendő hibák miatt. Hiába volt az igen tehetséges *Csatári* Dezső dr. felelős szerkesztőnek minden hozzáértése, rátermettsége, lázas munkássága — a még mindig terjengő magyar közöny szürke ködfalaiba ütközött a vállalkozás. Mindmegannyiunk, kik érzésbeli munkatársai voltunk, elkeseredett dühhel kellett szemlélnünk teljes anyagi tehetetlenségünket.

A számos buzdító ígéret andalító szirénhangjai között azonban ebből a kísérletből is megmaradt továbbra is az eszme.

Az eszme, amelyik soha el nem bukik, csupán újra alakot ölt, amíglen reátalál a maga talajára. A „Hírfá"-ban indítottuk meg azt a mozgalmat is, amelyik végre a mindenható kritikai rovatok kritikáját is az előtérbe állította ... *Wilde* Oszkár szerint a kritikus is művész. Csakhogy őt nem a természet ihleti meg, hanem valamelyes műalkotás. Mi természetesen tiszteletben tartjuk a kritikusok alkotásait. Fönntartjuk azonban a magunk jogát, hogy viszont az ő alkotásaikat is kritika tárgyává tegyük. Ugy véltük és véljük —

a kritikusok korlátlan sajtószabadsága fölött sohasem árt az őrködés,

különösen, ha azt igen korlátolt művészettudományi felkészültség jellemzi.

Hortobágyi munkásságomban a legtöbb vitára, félremagyarázásra pásztorfejeim adtak alkalmat. Pedig ebben sem vezérelt más, mint az az elv, hogy teljesen önmagamat adjam. Amit *Lin Yutang*, a kínai esztétikus ilyetén fejez ki: *„az egyéniség fájának kimüvelese legfőbb alapja minden művészetnek, mert bármit tegyen is a művész, jelleme meglátszik munkáján ..."*

Ilyetén, mikor japán hatásról beszéltek kritikusaim, éppen olyan lehetett kínai, indiai, buddhista művészet hatásairól is beszélni munkáimmal kapcsolatosan, minekutána kezdettől fogva keleti, azaz

turáni orientációsnak vallottam magamat, lelki világom lényege szerint.

Ilyetén jellemem kialakulásának tényezői voltak ezek a hatások és csakis ebből a szempontból bíráland el a Nemzeti Ujságban *Máriássy* Viktornak 1929-ben irott kritikája, melyben ezt írja: — *Boromisza Tibor művészi pályafutásának nem első garabonciás elhatározása, hogy három évre áttelepítette életét a Hortobágyra és azóta kitart a gulyák, nyájak, ménesek, déli verők és naplementék nomád színjátéka mellett. A néprajzi érdekességeket az igazi művészet érdekességével tudja kifejezni és képein sokszor többet ad, mint amennyit ígér. Portrésorozatot készített a Horto[illegible] járól és vigyázott arra is, hogy külső jelekkel utaljon a célra. A japán zsánerű portrék traventálására. Ne vegye zokon, ha megállapítjuk, hogy a dolog nem sikerült. Ezeknek a képeknek a felső bal sarokba vitt keleti íráson kívül semmi közük sincs a japán portretisták hűvös vonalornamentikájához, különösen szimmetriájához, szemérmes színeihez, ahhoz az ábrázoláshoz, amely a mozdulatlanságban is magába tömöríti generációk nyomán fejlődött típust. Boromisza minden képén az egyént fogja meg, de oly lüktető elevenséggel, hogy csak szinte reped a ráma az indulatok feszülő erejétől. Svungos vonala, dobpergésszerű ritmusa, lobogó színek — ez lett a japános zsánerportrékból és szinte érthetetlen, mit keresnek a bal felső sarokban a furcsa hieroglifák, tájképein az értelem búrája alatt ..*

Máriássy, akinek megértő meglátásai voltak közvetlenül műveim kifejezési szándékairól, kétségtelenül nem élte végig azt a keleti kapcsolatokkal fenntartott és fejlesztett intenciókat, amik egész művészi munkásságomat alapjában és kezdetben befolyásolták. Amit én röviden a turáni tudatraébredésnek jellemzek. Maga, a furcsa hieroglifák pedig — képjegyeim. Ősi rovásbetűk, amiknek alkalmazásában, képeim jegyzésénél — érzéseim szerint cselekedtem — teljes joggal.

Irógépeket, számológépeket, könyvelőgépeket

javit és karbantart

Stubenvoll István

műszerész-mester

Olympia

vevőszolgálata

Budapest, VI., Erzsébet-körút 28.
Telefon: 426—137.

Kossuth

emlékünnepélyt

rendez a *Bartha Miklós Társaság* március 23-án az egyesület helyiségében (Budapest, V., József nádor-tér 1. I. em.) este félhét órakor.

Dr. *Deák* Imre Kossuth Lajos ifjúságáról, dr. *Kemény* Gábor Kossuth Lajos nemzetiségi politikájáról és dr. *Gál* István Kossuth Lajos jelentőségéről a világviszonylatban tartanak előadást. Rajtuk kívül *Balogh* Katalin és *Szepessy* Zoltán színészek adnak elő verseket és az énekszámokat a Pénzjegynyomda énekkara adja elő *Péter* József karnagy vezetésével.

PÁRTUNK, MOZGALMUNK

Emlékezzünk! Bakos Mátyás testvérünk velünk egy sorban harcolt, velünk együtt dolgozott, együtt hitt és nálunk többet áldozott. Különb volt, mint mi. Ne felejtsük: mindnyájan meg halunk. Csak egy van maradandó a földön, ha tudnak érte bátran és igazan élni: a nemzet!

SZÁLASI FERENC:

„Nem az a hatalmas, aki üldöz, hanem akit üldöznek!"

A HAZAÉRT!

Nagy József testvér, a *kiskomáromi* szervezet tagja a keleti fronton legszentebb kötelességének teljesítése közben életét áldozta a hazáért. Emlékét büszke fájdalommal őrizzük.

GYÁSZHIR.

Rép Mátyás testvér, a VI. kerületi szervezet lelkes tagja elhúnyt, temetésén a budapesti főkerület tagjai nagy számban jelentek meg. Hozzátartozói fájdalmában őszinte részvéttel osztozunk.

REQUIEM

Az *oromi, völgyesi* és *tótfalusi* Nyilaskeresztes Párt tagjai a tótfalusi templomban szent misét szolgáltattak azokért a hős katonáinkért, akik messze orsz földön legszentebb kötelességüket teljesítve, életüket adták a szebb és boldogabb Magyarországért. Emlékük büszke fájdalommal zárták szívünkbe. Köszönet mindazoknak a testvéreknek, akik megjelenésükkel együttérzésüket kifejezésre juttatták.

NAGYTANÁCS.

Június havi nagytanácsunkat *5-én d. u. 5 órakor tartjuk.* Előtte fél három órakor a szervezésszaki értekezletre kerül sor. A nagytanácson résztvenni kötelesek a főkerület, megye, önálló járás — tj. város — és megyei városvezetők, valamint fontosabb bánya- és ipartelepi szervezetek vezetői. Fentieken kívül senki más nem vehet részt a nagytanácson, mert nem tudunk helyet biztosítani. Felhívom a testvérek figyelmét arra, hogy a nagytanácson csak azok vehetnek részt, akik a szervezésszaki értekezleten is megjelentek.

A nagytanácsi belépőjegyeket a nagytanács napján d. u. 2 óráig bezárólag adjuk ki a pártszervezési osztályon; 2 óra után belépőjegyet senki nem kaphat; kivételt csak azok a testvérek képeznek, akiknek vonata a fenti időpont után érkezik.

Pártszervezés vezetője.

FŐKERÜLETVEZETŐI ÉRTEKEZLET.

A június nagytanács napján d. e. 10 órakor kerül sor. Résztvenni köteles valamennyi főkerület, önálló megye- és önálló járásvezető. Felhívom a nem önálló megyék vezetőinek figyelmét arra, hogy ½11 órától kezdődően ők is kötelesek a főkerületvezetői értekezleten megjelenni.

Pártszervezés vezetője.

ÉRTESITÉS.

Pártiskolások!

Valamennyi pártiskola és átképző rádiuszával együtt szombaton, f. hó 29-én a szokott időben a rendes helyen lesz.

Pártiskolázás Országos Vezetője.

FELHÍVÁS.

A Nyilaskeresztes Párt f. hó 30-án, vasárnap d. e. ünnepélyes felvonulás keretében megkoszorúzza Budapesten a hősi emlékművet. Felhívom a testvérek figyelmét arra, hogy azonnal adják át a hatósági közegeknek azokat, akik a nézőközönségből a felvonulás méltóságát bármilyen fegyelmezetlenséggel zavarni merészelnék.

Budapest Főkerületvezetője.

FELSZÓLITÁS.

Felkérem mindazon szervezetek vezetőit, akik mozgalmi zászlóikat eddig felszentelésre nem ajánlották fel, haladéktalanul tegyenek eleget ennek és a szükséges adatokat közöljék a Pártpropaganda és Sajtóosztállyal.

Pártpropaganda és Sajtóvezető.

TESTVÉR! A MAGYAR KÖNYV ÜNNEPEN LÁTOGASD MEG A NYILASKÖNYVSÁTRAT

KÁRPÁTALJA.

Nagy mozgalmi esemény színhelye volt az elmúlt vasárnap a huszti szervezet helyisége. A *Kárpátaljai Főkerület* tisztségviselői jöttek össze ide, hogy Kárpátalja nyilasainak nevében újra hitükről és törhetetlen hűségükről biztosítsák Vezérüket, *Szálasi* Ferencet.

A Hűség Háza képviseletében is nagy számban jelentek meg a nagyfontosságú tisztségviselői értekezleten. Dr. *Vágó* Pál testvér, az országépítés h. vezetője, *Horváth* Sándor képviselőtestvér és *Csürös* Zoltán testvér, a K. G. H. vezetője látogatták meg ez alkalommal a huszti szervezetet. A rendkívüli népes értekezletet *Simonyi* Endre testvér, Kárpátalja Főkerületvezetőjének Munkarendvezetője nyitotta meg és hosszasan foglalkozott Kárpátalja szervezési kérdéseivel. Ezután *Csontos* József testvér, huszti városvezető szólalt fel, majd Horváth Sándor és Csürös Zoltán testvér mondott nagyhatású beszédet. Végezetül dr. Vágó Pál testvér emelkedett szólásra és kétórás hatalmas beszéd-ben tájékoztatta a megjelenteket az időszerű politikai eseményekről, majd hosszasan foglalkozott az égető társadalompolitikai kérdésekkel, továbbá ismertette a testvérek előtt a népcsoportokra vonatkozó elgondolásainkat. Vágó testvér szavai általános tetszésre találtak és a testvérek lelkesen ünnepelték előadójukat.

A nagysikerű értekezlet után a testvérek zárt rendben a Hősök Emlékművéhez vonultak, ahol dr. *Vágó* Pál testvér koszorút helyezett el az emlékművön. Ezután közebéden vettek részt, ahol több pártonkívüli hívőnk is megjelent, hogy részesei lehessenek közösségi életünk e szép megnyilvánulásának.

Kárpátalja nyilasai számára felejthetetlen élmény marad ez a nap, amely újólag megerősítette őket hitükben és további áldozatos munkára ösztönözte őket.

TESTVÉR! KÖNYVNAP ALKALMAVAL KERESD FEL A NYILASKÖNYVSÁTRAT

ERDÉLY MOZGALMI ÉLETE.

Az elmult napokban rendkívül megelénkült az erdélyi szervezetekben a mozgalmi élet. A Hűség Háza képviseletében is több testvér látogatta meg az erdélyi szervezeteket, hogy az időszerű eseményekről tájékoztassák a testvéreket.

Sorényi Miklós képviselő-testvér a *gyergyószentmiklósi* szervezetet kereste fel, ahol politikai tájékoztatót és szervezésszaki utasításokat adott.

Abonyi Ferenc képviselő-testvér *Marosvásárhelyen* részt vett *Maros-Torda* megye tisztségviselőinek értekezletén és panasznapot tartott, majd beszámolt a politikai eseményekről, végezetül pedig szervezésszaki utasításokat adott.

Bogár László képviselő-testvér a *dési* szervezetben tartott panasznapot, és tájékoztatta a testvéreket az időszerű kül- és belpolitikai eseményekről.

Varga István testvér, h. pártpropaganda- és sajtóvezető *Csíkszeredá*-ban szervezetét látogatta meg, ahol tájékoztatta a testvéreket a politikai eseményekről, majd szervezészaki utasításokat adott.

Dr. *Máthé* István testvér, *Szilágy* megye tisztségviselői számára *Szilágysomlyón* tartott kül- és belpolitikai beszámolót, majd szervezésszaki utasításokat adott a nagy számban megjelent tisztségviselőknek.

A MAGYAR KÖNYV ÜNNEPE A MI ÜNNEPÜNK IS!

HÁROM UJ NYILAS KÖNYV.

Örömmel értesítjük a testvéreket, hogy a Könyv és Lapkiadó Rt. könyvújdonságai június első napjaiban megjelennek. A könyveket a nyilas könyvsátorban minden testvér megkaphatja. Könyvessátorunk a Károly-körút és a Rákóczi-út sarkán fog állani, kérjük a testvéreket, hogy minél többen keressék fel. Ujdonságaink a következők:

Dr. Posta Péter: Ellenfeleink.

Fegyvernek készült ez a könyv. A gondolat és szellem fegyverének, hogy világnézeti ellenfeleinkkel vívott harcunkban teljes legyen a felkészültség. Azokkal az ellenfeleinkkel foglalkozik, akik szándékaikat leplezve törnek kultúránk megdöntésére. Hű képet ad a marxizmusról és a magyarországi zsidóság bűneiről. Átfogó képet nyújt a magyar zsidókérdésről. A könyv első része a liberalizmusról, második fejezete a marxizmusról szól, végezetül pedig a szabadkőművességet és a zsidóságot tárgyalja. Ára: 4.80 P.

Kiss Károly: Ahonnan elszállt a lélek.

Az Oroszországról utóbbi időben megjelent számos mű között új színt jelent ez a könyv. Szerzője az első világháború idején mint hadifogoly ismerte meg a Cár és a Forradalom országát. Most, több mint két évtized után — felszabadító hadseregünk soraiban küzdve — ismét közvetlen benyomásai alapján győződött meg arról, hogy mivé züllesztette ezt az egykor hatalmas és boldog népet a bolsevizmus vérgőzös őrülete. Nem harctéri élményeiről ír, hanem az orosz nép lelkét keresi, amelynek kiirtását a bolsevista világzsidóság legfőbb feladatává tette. A könyv címlapját és a szövegközötti rajzokat Bajor Ágost, a neves festőművész készítette, aki maga is mint háditudósító vett részt a felszabadító harcokban. Ára: 12 P.

Lauri Kaunen: Finn évezredek.

Finnország történetét olvashatjuk ebben a könyvben. Nem ismerheti és nem értheti meg senki a finn népet, ha nem ismeri a finn nemzet történelmét. Akinek ismeretei az északi rokonok korábbi történetére vonatkozóan hiányosak vagy egyoldalúak, örömmel fogja olvasni ezt a munkát, mely kiterjed a folyamatban lévő hatalmas eseményekre is. A könyv szerzője a helsinki egyetem kiváló történelemtanára. Ára: 7.20 P. A megjelölt árakból a szervezetek engedményt kapnak.

MOZGALMI ÉLET.

Dr. Gera József testvér, Pártpropaganda és Sajtóvezető meglátogatta a hajdumegyei szervezeteket, ahol több előadást tartott. *Debrecenben* a rendkívül népes tisztségviselői értekezleten tájékoztatta a megjelenteket az időszerű, nagyjelentőségű kül- és belpolitikai eseményekről. Lendületes beszéd keretében felszólalt még az értekezleten *Bartha* Gábor, főkerületvezető és sándorházi *Dala* Dezső megyevezető testvér is.

Kabay István testvér a Hűség Háza képviseletében meglátogatta *Uszód* község szervezetét, amely *Dunaszentbenedek* és *Gödertek* községek szervezetével együtt összevont értekezletet tartott. *Miske, Fajsz* és *Duna-kak* községek tisztségviselői számára *Bátya* községben tartott Kabay testvér jólsikerült értekezletet, majd a kalocsai szervezetet látogatta meg. Mindenütt kül- és belpolitikai tájékoztatót adott a szóló a parasztság szervezéséről, talajkultatás, termelés égységesítése és telepítés kérdéseiről is.

Bogár László képviselőtestvér résztvett a *zalaberi* járás értekezletén. A rendkívül nagy számban megjelent testvérek előtt ismertette az időszerű kül- és belpolitikai eseményeket.

Zsámboky Pál képviselőtestvér meglátogatta a *zalaapáti* szervezeteket, ahol a zalaberi járás tisztségviselői számára jólsikerült értekezletet tartott és részletesen beszámolt az elmúlt hetek kül- és belpolitikai eseményeiről.

Török József testvér, az országos munkásság h. munkarendvezetője résztvett az ózdi járás értekezletén, ahol a testvérek előtt ismertette a legújabb kül- és belpolitikai eseményeket, majd szervezésszaki kérdésekkel foglalkozott.

Tihanyi Ferenc testvér a Hűség Háza képviseletében meglátogatta a keszthelyi szervezetet, ahol a nagyszámban megjelent testvérek előtt részletesen ismertette az időszerű kül- és belpolitikai eseményeket.

Dél-Pest megye női szervezetei *Kiskörös* szervezetében jólsikerült megyei értekezletet tartottak, amelyen *Édes* Jenő megyevezető szólalt fel, majd dr. *Simon* Andrásné, a női csoport megyevezetője lelkes beszédben szólt a nő és az anya hivatásáról. Beszéde után a női szervezéssel kapcsolatos teendőket beszélte meg az egybegyűlt tisztségviselőkkel. — Dél-Pest megye vezetőjének munkatörzséből *Bácsi* István munkásvezető a *páhi*-i szervezetet, *Váczi* István munkarendvezető és *Sipiczky* Pál parasztszéktartó a kecelit, *Fülöp* László üzemszervezésvezető az akasztói, *Gál* József parasztszéktartó testvér pedig az izsáki szervezetet látogatta meg. A tisztségviselő testvérek minden szervezetben politikai tájékoztatót és szervezésszaki utasításokat adtak.

MAGYAR KÖNYVNAP.

A magyar könyv ünnepén a *„Lap- és Könyvkiadó Rt."* is felállítja könyvessátrát. Két könyvsátrunk is lesz, egyik a *Rákóczi-út és a Vilmos császár-körút sarkán*, másik pedig a *Rákóczi-út 27. sz. alatt levő üzletünk előtt.* A Testvérek minél nagyobb számban keressék fel két könyvessátrunkat, mert könyvnap alkalmával a „Lap- és Könyvkiadó Rt." három új kiadvánnyal lepi meg a nemzetiszocialista olvasóközönséget.

KÖNYVEK.

Múlt számunkban szóltunk az irodalom hatalmas nevelő erejéről, eszméket és gondolatokat szülő, világnézetet adó és alakító nagy jelentőségéről. Rámutattunk arra, hogy éppen e nagy jelentőségénél fogva nagyon meg kell válogatnunk, hogy mit olvasunk. Jelen soraink-ban — mikor néhány nap választ el bennünket a magyar könyv ünnepétől, a könyvnaptól, — szempontokat akarunk adni a nyilas ifjúságnak, hogy világnézetünk megerősítésénél, magyarságunk öntudatosításánál mely könyvek jöhetnek elsősorban számításba. Ne tévesszen meg senkit az, hogy egyik-másik, itt felsorolt írót egyesek esetleg a velünk szembenállók táborába sorolnak. Ne feledjük el, hogy az író sohasem lehet egy politikai vagy társadalmi klikké, hanem csak az egész nemzeté, az egész magyarságé. Ady Endre nem a Nyugat köré csoportosuló zsidóké, Petőfi nem a honi marxistáké, hanem a miénk: magyaroké. A most felsorolandó írók — függetlenül attól, hogy bizonyos illetéktelenek hová sorolják őket — munkáikban, könyveikben erősítik bennünk magyarságunkat és ők is, akárcsak mi, a nemzetiszocializmus és a népi gondolat harcosai. Ezeket olvassuk, ezeket vásároljuk. Felvettünk olyan könyveket is, amelyek viszont kimondottan ellentétes világnézetet vallanak belső tartalmukban is. Tettük ezt azért, mert nem akarunk elzárkózni semilyen vita elől, ismerni akarjuk az ő álláspontjukat is, hogy országvilág előtt bebizonyíthassuk: nincsen igazuk! Még csak annyit: nem említjük meg itt külön azokat a nagy klasszisokat, akik századok óta halhatatlanná tették a magyar irodalmat. Elsősorban a jelen időszerű problémáit tárgyaló könyveket adjuk, nem egyetemes könyvjegyzéket nyujtunk, csak megemlítünk olyan műveket, melyeket feltétlenül ismernünk kell:

Györffy István: Néphagyomány és nemzeti művelődés; Nagykunsági krónika; Magyar nép, magyar föld; Magyar falu, magyar ház.

Németh László: Kisebbségben; A minőség forradalma; Széchenyi.

Veres Péter: Mit ér az ember, ha magyar?; Az Alföld parasztsága; Falusi krónika; Szocializmus, nacionalizmus: Számadás.

Kodolányi János: Juliánusz barát: Vas fiai; Boldog Margit; Szuomi, a csend országa; A fejedelem; Jajgatunk és kacagunk.

Kádár Lajos: Tyukász Péter; Cigányok; Rozina; Taposóka.

Gombos Imre: Álom az országról.

Szabó Dezső: Az elsodort falu; Az egész látóhatár.

Bary József: A tiszaeszlári bünper.

Erdélyi József: Emlék; Örökség; A harmadik fiú; Fegyvertelen.

Juhász Géza: Népi írók.

Sértő Kálmán: Összegyüjtött versei.

Gellért Vilmos: Sértő Kálmán élete.

Hinka István: Vád; Fekete bojtár valiosai.

Tábor István: A fekete város alatt.

Géza Ottó: Dalol a gép.

Kerék Mihály: A földreform útja; A magyar föld; A magyar földkérdés.

Erdei Ferenc: Magyar falu; Futóhomok.

Móricz Zsigmond: Magvető; Barbárok.

Barta Miklós: Kazárföldön.

Darvas József: Egy parasztcsalád története.

Jócsik Lajos: Iparra magyar.

Kovács Imre: A parasztéletforma csődje.

Mikecs László: Románia.

Somogyi Imre: Kertmagyarország felé.

Komjáti István: Tehetségtutatás magyar módra.

Szijj Rezső: Misztótfalusi Kiss Miklós.

Bözödi György: Jónás Ninivében; Székelyek.

Asztalos István: Elmondja János.

Szalmáry: Gulliver utazása Kazohiniában.

Mályusz Elemér: A magyar történetírás.

Délkány István: A magyarság lelki arca.

Szabó István: A magyar nép élete; A magyar parasztság.

Győri: A soproni zsidókapu.

Kocsis József: Berkes Máté nagy ügye.

Kosztolányi: Lenni vagy nem lenni; Lángelmék; Erős várunk a nyelv.

Kovács Fréda: Hóval fújta be a szél.

Kuncz Aladár: A fekete kolostor.

Reymont: Parasztok.

Tatay Sándor: Jelek a porban.

Slojanoff: Sztalin.

Zappa: Kómek háborúja.

Cholnoky: Utazásaim, élményeim, kalandjaim.

Dolyos János: Korszerű magyar gondolatok.

Lyka Károly: A magyar művészet.

Méltó András: Népszerű orvosi könyv.

Szücs Sándor: A régi Sárrét világa.

Baráth Tibor: Magyar történet.

Bosnyák Zoltán: Zsidókérdés; Istóczy Győző élete.

Fiala Ferenc: Így dolgoztak; A vörös kalapács.

Goebbels: Naplóm.

Künkel: Közösség.

Luzsénszky: A zsidó nép bünei.

Méhely: Vér és faj.

Obenlindober: 12 évi harc.

Pavelics: A forradalom leánya.

Temesváry: Mi lesz velünk?

Vágó Pál: Munkanélküliség, hitel, országépítés; Gőzgép, liberalizmus; Jászapáti programbeszéd.

Vágó—Toll: Munkaállam.

Serly: A zsidóságra vonatkozó magyar törvények.

Dr. Posta Péter: Ellenfeleink.

Pini: Mussolini.

Salazar: Békés forradalom.

Waggerl: Kenyér.

Farkas Gyula: A magyar irodalom az asszimiláció korában; A fiatal Magyarország kora.

A serdülő ifjúságnak:

Benedek Elek: Székely mesemondó; Szigeti veszedelem; Vidám állattörténetek.

Benyovszky gróf: Élete és viszontagságai.

Cervantes: Don Quijote.

Daudet: Tarasconi Tartarin.

Dickens: Twist Olivér.

Donászy: Buda hőse; Eger bástyái.

Gaál Mózes: Hun és magyar mondák; Burkus.

Fábián Gyula: Gábordiák; Hej, Rákóczi; Bercsényi, Bezerédi!; A zöld elefánt.

Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember; Az én falum; Egri csillagok.

Gibson: A tudomány hősei.

Gyallay Domokos: Vaskenyéren.

Hevesi Lajos: Jelky András.

Jókai Mór: Csataképek; A kőszívű ember fiai.

Kipling: A dzsungel könyve.

Kosztolányi: Aranysárkány.

Kollodi: Pinokkió.

V. Temesi Győző: Győzni.

Verne Gyula: Sándor Mátyás; Várkastély a Kárpátokban.

Petőfi Sándor: János vitéz.

Mark Twain: Tamás úrfi kalandjai.

A szerkesztésért és kiadásért felel:
TEMESVARY LASZLO

Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság körforgógépein
Felelős: Győry Aladár igazgató.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XXIV.

Manapság általános tünet az eszmék közelharca. Ugyanekkor kristályosodási folyamatokat figyelhetünk meg, olyan folyamatokat, amelyek csodákesek ugyan az élet fejlődésének menetében mindenkor, de általános figyelmet nem keltenek. Ma — igen. Szinte idegesen figyel föl mindenki... Mi lesz?... Hogyan lesz.

Nálam ez a folyamat a Hortobágyon kezdődött és igen lehiggadt módon jelentkezett. Rendeztem gondolataimat és kihasználtam az elmélyülésre fölöttébb alkalmas életkörülményeimet. Ilyetén *a magyar művészeszmény gondolata is foglalkoztatott.* Magam is végigéltem a háború előtti, nemzetközinek mímelt liberális idők minden illuzióit. *Páristól Rómáig, Münchentől Nagybányáig...* És mi maradt belőle?...

*

Beszélgetésre emlékezem... Alkonyodott a pusztában. Igen kedves látogatómmal, Gino *Cucchetti*-vel, a magyarbarát kiváló olasz esztétikussal és kedves feleségével. A Nagycsárda fehéroszlopos ámbitusán álldogálltunk és belécsodálkoztunk a varázslatos távlatba... szótlanul. Előzően beható beszélgetés folyt szobámban, ahol is bemutattam tanulmányaimat. A puszta életét... A csendet Cucchetti törte meg egy idő mulva.

— *Sok szívbeli finomság kell ellesni az egyszerű nép egyszerűségének nagyságát* — mondotta, azután még hozzátette: — *ön képein mutatja itt nekem a magyar puszta való magyar életét. Az ön munkái nem a világot mutatják meg Magyarországnak, hanem Magyarországot a világnak...*

Igen távol áll tőlem minden egyéni hiúság, amikor ezekkel az emlékeimmel hozakodom elő. Nem. Csupáncsak rá akarok mutatni a magyar művészet legkorszerűbb szükségességére, amit rajtunk kívül álló, másfajú gondolkodó koponyák is föllsmernek. Igen, a magyar élet megmutatása a nagy világnak — ez méltó feladat. Tehát ebben az ösztönösség szabad nyilvánulásai számára föltétlenül biztosítani kell a lehetőséget. Ez harc. Kemény harc, mert szívós, birtokon bévüli az ellenség. És

a művészet nem kényelmes nyárspolgári foglalkozás, hanem örök eszmei küzdelem. Egyben fajtaharc is. Mert a magyar művészet érvényesülése elválaszthatatlanul, egyszersmind a magyar fajta érvényesü-

Eleddig nemzetközi csemetéket nem sikerült a világra hozni e földtekén. A gyökértelenség még nem nemzetközi típus. Ellenben a fajtáknak kiváló szellemi értéktermelése mindenkoron nemzetközi közkincsé válhatik.

Elgondoltam... mi nem kivételes elbírálást akarunk biztosítani a magyar művész számára. Ámbátor erre is volna jogcím.

Mi csupán csak méltó szociális állapotokat óhajtunk, egyben a faji utánpótlás lehetőségét.

De ezt követeljük! Olyatén, ahogy Cucchetti is megmondotta ott a Hortobágyon, amikor ezekkel a szavakkal körvonalazta a jövő művészetét:

— *A művész nem néz többé sóvárgó szemekkel univerzális korszakok ezerféle tündöklésébe, hogy alkotásaikat feltámassza, gyümölcsöztesse... Fajának szívébe mélyed és ebből az öselemből, mely az idegen befolyás minden salakjától mentes, vérének egész szenvedélyével alkot.*

Ezidőben támadt föl bennem ismét megfelelő társulás, összefogás gondolata. *Illésy* Péter, aki lelkes harcosa volt ezeknek az eszméknek, hozzám írott levelében fölkért, hogy nem társulnék-e, a Bartha Miklós társaság kebelén belül, hasontörekvésű művészekkel. Ámbátor korábbi nagybányai ilyféle jellegű harcaim félsikerei és kellemetlenségei erősen fékezték kedvemet, belementem a kísérletbe. Hogy ez a tömörülés akkor és ottan nem sikerült, annak legfőbb okát abban látom, hogy azidőben az egyébként igen jó és nemes elgondolású társaság még nem volt közös nevezőn... Később azután *Magyar Képírók* elnevezés alatt mégiscsak napvilágot látott a tömörülés, amelyiknek eszmei vezetését vállaltam. De csupán primus inter parens elgondolással. Ezóta, hogy a nagybányai szervezkedés miatt éppen azok támadtak hátba, akik érdekében síkra szálltam — nagyon kevés bizalmam volt mindenféle művésztársulással szemben... Túlmagas követelmény ez a mi lerongyolt művészviszonyaink között.

Pusztai elmélkedéseim közben azonban újra szükségesnek láttam a tömörülést, de már ott is a legnagyobb kedvem ahhoz lett volna, hogy elindítsam a *Turáni Képzőművészek Egyesületét* — amelyben a Magyar Képírók Társasága csupán része lett volna egy átfogóbb eszmekörnek. Ez a turáni eszmekör azután magábaölelte volna a rokon népeket. Török, bolgár, finn, észt, japán, kínai, magar, párszi, tatár, kozák stb., stb. Egyszóval mindazokat, akik közeli és távoli atyafiak és akik velünk öseiktől fogva egyazon eszmekörben éltek és kultúrájukon keresztül, vérségi kapcsolataikban hozzánk tartoznak.

A művészi adottság a legmagasabb adottsága az embernek. Hangsúlyozom: az embernek! Minekutána pedig

az ember fejlődése menetében faji elkülönüléseket mutat, tehát kultúrájában is megvan ez az elkülönültség.

Az emberi egyetemességben nem minőségi megkülönböztetést értek rajta, hanem felfogásbeli színbeliséget, zamatot. A művészet csakis egyéni megnyilatkozás lehet. Ilyetén az egyén, a faj képviselője, faji művészetének is jellegzetes képviselője. Ez igen súlyos lelkiismeretbeli kérdés... Vannak, kik ezt tagadásba veszik és kiemelve képzelik magukat a faj, szerintem, nem szégyelni való különültségeitől. Valami emberfölöttiségbe kéjelgik magukat, ami szinte határos a kellemes agyalágyultsággal... ám legyen gusztusuk szerint.

De ez az egész inaszakadt erőlködés veszedelmesen hasonlít ahhoz a münchausiádához, amikoris a jó kalandor báró kátyuba esve, enmagát ragadta üstökön és ilyetén rántotta ki a szárazra.

A művész a végtelen természet parancsszavát követve alkot.

Olyatén, ahogy azt neki képességei megengedik. A művészi gondolatsorozatok végtelensége nem tűr semminemű beskatulyázottságot. A fejlődés menetében azután rokonfajták összefogásából, keveredéséből várható újabb és újabb felfrissülés, ha e keveredésbe idegen káros anyagok nem kerülnek bele.

*

Ez időben kereste fel hangai Szabó Miklós is. A magyar északi és nyugati végvár vidékeinek lelkes ismerője, akinek mindég az igazi magyar művészet volt az eszményképe. Találkozásunk igen közvetlen volt. Kifejtettem előtte elgondolásaimat és azokat mindjárt munkáimmal alá is támasztottam. Mert a művész elmélkedései csupán a vásznon kristályosodnak igazi értékké. Amint később hangai Szabó hozzám intézett levelében hangsúlyozta, találkozásunk hatása késztette őt a Magyar Képírókhoz való csatlakozásához. Eszménye volt mindég a magyar nép és táj festői feldolgozása, amit ösztönösségnek tekintett és nem erőszakolt programszerűségnek. Ameddig *Vasary* János rendezte a külföldi magyar kiállítások anyagát, eladdig többször szerepelt a külföldön. Természetesen amióta az úgynevezett gorevichi-éra egyoldalú, a magyar szelleműtől léptelen távolságban tévelygő megítéléstől függ, mit mutassunk magyarnak a külföld előtt, azóta sem hangai Szabó, sem sokan mások, értékes magyarok, nem jutnak szóhoz. Ilyetén a jóindulatú külföldet részben félrevezetik, részben teljesen zavarba ejtik, teszem olyan esetekben is, mint az enyém volt a Gino Cucchettivel való találkozáskor. Sehogysem tudtam véle megértetni, hogy a magamfajtájú magyar piktura miért nem jót érvényre a külföldön rendezett magyar kiállításokon.

Node mindez engem vajmi kevéssé büsített. A puszta egész élete nekem adott igazat. Meggyőződésem egyébként is, hogy

az igaz úton járóknak előbb-utóbb eljön az elégtétele.

És itt ismét a nagybányai harcomra gondolok. Ott is a lehető legkellemetlenebb helyzetben kaptam a legnagyobb elégtételt. Ott és akkoron az elfogult elvi harcok odáig fajultak, hogy engemet, aki már tíz évig dolgoztam a művésztelepen, nem hívtak meg a nagybányai emlékkiállításra — mint összeférhetetlen, rossz fiút! Ma is mosolygnom kell a szűkkeblű megítélésen, amikor rosszfiúságom csupán abban állott, miszerint erélyesen követeltem az én nemzedékem akbéli jogát is, hogy a művészkolónia művészeti ügyeibe beleszólhasson. A legfőbb komikum azonban abban volt, hogy akkoron az én mütermem is a kiállítás területén feküdt. Hogyan kerüljék el tehát, hogy a kiállítást látogatók be ne tévedhessenek az eretnek mütermébe? Kiagyalták... A telep kertjén át, két oldalán szöges drótkerítéssel, keskeny gyalogutat kanyarítottak, amin át közlekedhettem mütermemből a külvilággal, fél éven át. Minekutána ez még az 1912-es évben volt, megelőztem az első világháborút is, ami a szöges drót gyakorlati alkalmazását illeti. De óh végzet! Ez a szöges drót volt egyszersmind árulója a helybéli egér-béka harcnak. Felkeltette a figyelmét egyik kiváló esztétikusunknak. *Ambrózy* Ágoston dr. nem rettent vissza az akadályoktól és soronkívül meglátogatott mütermemben.

Ambrózy akkoriban magas szellemi színten mozgó szépirodalmi és művészeti folyóiratot — az *Élet és Literaturát* — szerkesztette *Karaszy-Csabi* Ödönnel egyetemben. Természetesn a folyóirat szerkesztőségének érdeklődését nem kerülhette el olyan nagyszabásúnak igérkező kiállítás, mint a nagybányai. Ambrózy Ágoston meg is jelent és alapos tanulmányában rámutatott a kiállítás érdemeire és hibáira. *Talán* — jegyzi meg írása végén, rövid visszapillantást mellett —, *Nagybánya jelenére kellett volna kollektívebben és a jövő fejlődés útjaira merészebben rámutatni. Nem tudjuk megbocsátani a rendezőségnek, hogy például Boromisza Tibor szinte monumentálisan modern vérbeli nagybányai pikturája, egy ilyen országosnak tervezetett kiállításon nem jutott szóhoz.* Hát igen. Ambrózy Ágoston beleütközött a műterem köré húzott drótsövénybe. És felháborodott a klikkszellem ekkora elfogultságán. Eladdig nem ismertem Ambrózy Ágostont, de bátor és elfogulatlan kiállásával igen értékes barátságot szerzett nekem egy életre. Munkásságom megtekintése után természetes folyamatnak tetszett, hogy folyóiratának külön számát szentelte akkori képeim ismertetésének. Ezzel nemcsak teljes elégtételt adott az engem ért kicsinyes és rosszindulatú mérkőzésért, hanem beharangozta volt a Budapesten 1914-ben rendezett országos sikerű kiállításomat. Ambrózy már Nagybányán megállapította: *Boromisza képein a nap sugarai derékszögben tűznek le a földre és elégetik a kerékkötő vaskalaposság utolsó miazmáit is. Abszolút festészet, mert abszolút, elsődleges festészeti elemekkel — színnel, vonallal, formával operál.* Érdekes Ambrózynak szinte a jövőbe látó ama megállapítása is, mikor azt írta: *Akinek nincsen egyénisége, aki önmagából nem festhet, az a külvilág másolójává válik. Az igazi piktor a külvilágot is önmagából festi. A természetnek a művész egyéniségén kell átszűrődnie, hogy művészi kép lehessen belőle.*

Ugyanezen folyóiratban *Harsányi* György Lajos művész-esztétikus is megállapítja akkori munkásságom egyes darabjairól: *„hogy a stilizáló művész, Boromisza munkáin olykor felcsillan a naturalista vágy. De nem a megszokott, hanem különösen tiszta transzfigurált formában".* Ez a megállapítás be is következett további hortobágyi fejlődésemben. Idevágóan érdekes az 1922-ben megjelent és művészi munkásságomat ismertető monográfia, *Hevesy* Iván tollából. A közismert esztétikusnak ez volt a megállapítása: *Egészen külső megjelölésnél maradunk, ha azt mondjuk, hogy Boromisza művészetének alapja a naturalizmus. Mert ez nála egészen más szerepet kap, mint a modern naturalista iskoláknál, ahol is bizonyos egyoldalú materialista világnézetnek válik kifejezőjévé. Boromisza felfogása sokkal spirituálisabb s éppen szellemi voltánál fogva is sokkal mélyebb, mint a vele kortárs-naturalistáké. Kozmikus életérzéseket vetít ki s ezzel a kozmikussággal együtt jár naturalizmusának vallásos volta, sokszor áhítatos, misztikus vonása...*

Megállapítom, hogy ezek a kritikusaim meglátásai nagy megnyugvásomra voltak, mondhatnám, erős várammá lettek nemcsak azért, mert külső igazolásomat láttam bennük, hanem azért is, hogy ezek tartották a kapcsolatot köztem és a társadalmi élet között, amitől elrugaszkodni mindenkor kész voltam... és vagyok. Soha még senkisem látott be való lényem belsejébe olyatén, mint Hevesy Iván barátom, aki életem egész paradoxiájának temperamentumbéli kettősségére rámutatott, amikor leszögezte: *Boromisza egész életlátása egyszerre passzív — és aktív. Az egyik oldalon zárkózottság, kontemplatív szemlélődés, elvonulás az emberi társadalomtól, a természet örök törvényektől vezetett változhatatlan kozmikus életébe... a másik oldalon aktív cselekvések vágya, lefojtott energiák ki-kirobbanása, mozgás és lázadás. Ezért vannak pikturájában nagy megállások, visszatérések, hogy emellett örökösen nyugtalanul kutasson. Lázadozása akár társadalmi formák, akár művészeti formák ellen tipikusan faji magyar temperamentum megnyilvánulásai.*

Igy van. Magamról, magam sem adhatnék különb jellemzést. Hortobágyi magányom fenségében is a magyar lélek egyensúlykeresését láttam. Annak az egyensúlynak keresését, amelyik egyensúly lelkünkben ezredéve felborult. Valahogy félrebillent. Félrebillent pedig az okból, mert ősi hitünktől, ázsiai kulturánktól erőszakosan megfosztott bennünket... és erre az alapjában feldúlt talajra, fundámentum nélkül húztak nekünk idegen építményeket. Átmenet nélkül, kívánságunk ellenére, oly iskolába íratták gyermekeinket, melyek nem voltak semminemű összefüggésben korábbi életünk értékeléseivel...

...A puszta mélyén elmerült lelkem az ég végtelen kékségébe. Megfürdött a szivárvány hét színében. A fellegek rejtelmes járásában gyönyörködve, versenyt száguldozott a viharzó széllel...

Hallgattam a csillagok zenéjét és elpihentem a föld éjféli hallgatásában.

A HÁBORÚ

Osszefoglaló: 1943 V. 17—V. 23-ig

A keleti hadszintéren

tovább folynak az előkészületek. Bár az arcvonal egyes szakaszain a Szovjet az elmult héten is támadólag lépett fel, ezek a támadások mégis helyi jellegűek voltak és legtöbb helyen valószínüleg az erőszakos felderités volt céljuk.

Mindkét fél igyekszik lehetőleg tökéletesen tájékozódni a másik fél szándékairól. A német légihaderő is egyrészt felderitő tevékenységet fejt ki, másrészt súlyos bombatámadásokkal bénitja a Szovjet felvonulását és szállításait. A Szovjet viszont nagy partizántevékenységgel próbálja a német előkészületeket és utánpótlást zavarni.

A nagyarányú előkészületekkel foglalkozik ma már nemcsak az érdekelt hadviselő államok sajtója, hanem a semleges sajtó is. A svéd *Dagens Nyheter* szerint a Szovjet Orelnél, valamint a hadszintér déli részén készül támadni. Német részről megerősitik ezeket a híreket azzal, hogy a megfigyelések szerint

a Szovjet a kubáni hídfőnél, a Kaukázus előterében, sőt a Kaukázustól délre is nagy erőket és óriási tömegű hadianyagot összpontosított.

A német hadvezetőség számol is a Szovjet támadásával és felkészült reá. Más hirek szerint a Szovjet a nyugodtabb arcvonalszakaszokról kivonja a fiatalabb korosztályú katonákat és ezeket Moszkvától délre lévő arcvonalszakaszokra összpontositja. Igy a finn arcvonal legnagyobb részén csak idősebb korosztályok maradnak és női kisegitő személyzet nyer oda beosztást. Ez azt jelenti, hogy

a Szovjet is totális mozgósitást hajt végre.

A német előkészületekről természetesen kevesebb hir van forgalomban, mert ez nem tartozik a nyilvánosság elé. De

nem kétséges, hogy a német előkészületek nem kevésbé nagyarányúak.

A gigászi méretü összecsapásból, a jobb minőség, a nagyobb erkölcsi érték és hősi szellem, a kiválóbb harci kiképzés és felkészültség és a jobb vezetés kerülhet ki csak győztesként. Ez pedig kétségen kivül a német oldalon van.

Távolkeleten

a *Csungking-Kina* elleni hadműveletek döntő szakaszhoz értek. Szinte tömegesen pártolnak át a csungkingi erők a nemzeti Kinához, a japán csapatok pedig állandó előnyomulás közben morzsolják fel a még harcoló kinai hadseregeket. A japánok Közép-Kinában erőteljesen támadnak, a *Jangce* kikötője ellen.

A svéd sajtó olyan hirekről ir, melyek szerint Csungking-Kina helyzete mindinkább reménytelenné válik és már japán-kinai különbékéről is terjesztenek híreket. Ha ezek a híresztelések túlzottak is, kétségtelen, hogy az utóbbi idők hadműveletei rendkivül megnehezitették Csungking-Kina helyzetét.

A washingtoni megbeszélések folyamán Churchill ugyan megemlítette, hogy

Kina hatásos megsegitését az angolszászok egyik legsürgősebb közös feladatuknak tartják

és kilátásba helyezte, hogy a Japán elleni háborúnak figyelemreméltó részét azoknak a a brit haderőknek kell átvenniök, melyeket Anglia most India keleti határán vont össze. Ez azonban Csangkaisek részére körülbelül annyit érhet, mint amit a „neszé semmi, fogd meg jól" mondás jelent, annál is inkább, mert a beérkezett hirek szerint nemhivatalos helyek azt állitják, hogy a washingtoni megbeszélések eredményeként az egyik főszempont az volt, hogy a burmai hadjáratot majd ősszel ismét megkisérlik.

A távolkeleti helyzet egyébként könnyen tovább bonyolódhat, ha igazak azok a hirek, hogy Amerika szeretné a japán elleni légitámadások részére megkapni a Szovjettől a távolkeleti légi támaszpontjait. Nem valószinü, hogy a Szovjet mai helyzetében ezt megtenné, mert ez természetesen megfelelő japán ellenlépéseket vonna maga után a Szovjettel szemben.

Attu-szigetén a japán ellenállás a túlerő dacára tovább tart. A harcokban most már japán tengeri egységek és légierők is beleavatkoztak sikeresen az ott lévő amerikai flotta ellen.

Gazdasági szamártövis

A *Magyar Divatcsarnok* — úgy hirlik, — árjásított. Papirformán kétségtelenül eleget tett a törvényes követelményeknek. A gyakorlat azonban egészen más. A régi vezér éppen úgy intézkedik, mint azelőtt. De hiszen valakinek valóban intézkedni kell. Mert az áruházak nem mennek maguktól. Még akkor sem, ha tolják.

80. jótékonycélú m. kir. államsorsjáték
Főnyeremény:
40.000 arany pengő
29.360 nyeremény 420.000 P értékben
Húzás június 8-án
Egész: ar. P 3.— Fél: ar. P 1.50

Ára 12 fillér

T

Budapest, 1943 július 15.
V. évfolyam, 28. szám.

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 191.733—1943. VII. A. szám alatt engedélyezte.
Megjelenik minden csütörtökön délután.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM. TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 6.— ½ ÉVRE 3.— PENGŐ. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11219 SZ.

AFRIKAI FÜTYÜLŐS.

— Nézze, Tábornok úr! Adjon nekem engedélyt erre a területre s rövid időn belül vendégül látom tisztességesen szerzett birtokomon...

Nincs bennünk félelem,

mert lelkünket eltölti a bizalom és a törhetetlen hit, hogy igazunk van és az igazságnak győznie kell. Ezért nevetünk minden olcsó fondorlaton, mely szeretné megtörni hitünket és megtépázni bizalmunkat. A mi jókedvünket nem lehet elrontani. Mert mi akkor is derűsek vagyunk, ha csapásokat kell elszenvedni. Nem mintha nem jobban szeretnénk csak sikerről hallani, de azért, mert tudjuk, hogy a győzelmet meg kell érdemelni. A győzelem nem lutri, nem sorsjegy, hanem kemény és kitartó küzdelem eredménye. Ma már kétségtelenül lelki erősség kérdése, mert az marad felül, akinek több a lelkiereje, aki a feltornyosuló nehézségeket legyőzi, mert elviselésükhöz van ereje. Ezt a lelkierőt nem árulják a boltban, nem lehet megvásárolni, nem lehet vele spekulálni, mert vagy megvan és akkor hat, vagy nincs és akkor hiába minden igyekezet, nem pótolja semmi. Szinte nehéz róla beszélni, mert túl van az emberi megítéléseken, hiszen ha világszerte megértették volna a nemzetiszocialista világnézetet, akkor nem estek volna neki, hogy elpusztítsák. Ha fel tudták volna fogni, hogy van még önzetlenség és lehet abban is öröm és elégtétel, hogy nemcsak magamnak dolgozom, hanem másnak is és nem is kérek érte semmit, akkor talán elsimíthatták volna azokat az ellentéteket, melyek valóban mindig az emberi kapzsiságból és oktalan féltékenységből eredtek. Elférünk ezen a földön még sokan, van még számunkra hely és nem kell félni tőle, hogy éhen halunk. A technikai haladás sokk kérdést megoldott már és még sokat megold. Az embernek nem kell félnie, hogy a természet nem ad elég életteret. A természettel soha nem volt még baj. A bajt az emberek okozták, akik nem férnek a bőrükbe. Azok, akik irígylik a szorgalmasok eredményeit, akik hatalmat kívánnak gyakorolni, nem a rájuk bízottak, hanem csupán a maguk jóléte és érdemtelen kényelme érdekében. Ezért elvesztik mindenki bizalmát és végül az emberiség átkává válnak. Mert minden gonoszra elérkezik a leleplezés ideje és akkor nincs kibeszélés, nincs alibi és nincs szánalom. Mert az emberiség élni akar és boldogulni. Aki boldogulásában megakasztja, elkövetheti a bűnt büntetlenül sokáig, de a visszafojtott erők megbosszulják magukat és kiküszöbölik a rendbontó elemeket. Ma ez a munka folyik. Vérrel és vassal. És semmi kétség, sikeresen be is fejeződik. Azok, akik a bajt okozták vagy teljesen elpusztulnak, vagy olyan vérveszteséget szenvednek, hogy továbbra már nem veszélyeztethetik az emberiség életét. A veszély még nem múlt el, mert a hatalmi féltékenység rossz tanácsadó és pénzzel sok buta embert meg lehet venni, de ezek sem adhatnak mást, mint lényegük: butaságot és rombolást. E kettő pedig még soha nem épített, csak széthordta mások szorgalmának eredményeit. A jó mindig felülkerekedik, mert nagyobb az ereje minden rossznál. Ebben hiszünk, azt tudjuk. A többi csak idő kérdése.

Nyílt levél
vitéz Imrédy Bélához,
a Magyar Nemzeti Bank volt elnökéhez, ny. m. kir. miniszterelnökhöz

Kegyelmes Uram!

Ama tekintélyes számú emberek közé tartozom, akik még nem részesültek abban a szerencsében, hogy személyesen is ismerjék Excellenciádat vagy hogy éppen pártja tagjai között szerepeljenek. Csupán régebbi beszédeit olvasgattam már többízben s néha-néha a rádión keresztül élveztem nagyvonalú szónoklatait. Őszintén szólva: gyönyörű stílusa már-már meghódított ,amikor megdöbbenve vettem észre, hogy minden erejét szinte egyetlen célra összpontosítja: a Hungarista Mozgalom leverésére. 3400-as rendelet, internálások, börtönök — egymás után kaptuk a csonkahazából ezeket a híreket s megdöbbenve állapítottuk meg: bizony nagyon erélyesek azok az eszközök, amelyekkel odaát az anyaországban is akarják verni a nemzetiszocialista eszmék hirdetőit, sőt magát az eszmét is.

Megdöbbentünk, mert mi itt a Délvidéken már akkor tisztában voltunk vele, hogy csakis a győztes nemzetiszocializmus, az Új Rend, az Új Európa szabadíthat fel minket, hozhat számunkra szebb és boldogabb magyar jövendőt. *„Fantáziátlan fantaszták, magyartalan magyarok, kótyagosok, sihederek"* — így nevezte Excellenciád beszédeiben a magyar nemzetiszocializmus, a Hungarizmus harcosait s kijelentette, hogy *„még sok köd van a levegőben, mely akadályozza a tisztánlátást.*

A nemzetiszocializmus ellen vívott harca után számunkra nem is volt meglepő, amikor egyszerre Excellenciád saját maga jelentette be a parlamentben, hogy származása szerint zsidó.

Ennek ünnepélyes bejelentésével egyidejűleg el is tűnt a magyar közéleti szereplésből. Mi pedig sajnálkozva vettük tudomásul, hogy az ilyen szépen szónokló pénzügyi szakembert nélkülöznünk kell majd a nemzetiszocialista munkaállamban, zsidó vérbeütése miatt.

Telt-múlt az idő. Már rég elfeledtük az 1939 február 15-iki parlamenti eseményeket. Világháború dúlt odakünn s mi lélekzetvisszafojtva figyeltük a harcterek eseményeit: a diadalmas német hadsereg egyik fölényes győzelmét a másik után aratta. Nálunk is, az erős nyomás ellenére, mind erősebben és erősebben tört előre az Új Eszme s

mi itt a Délvidéken boldogan láttuk: hogyan erősödik mindjobban és jobban a Hungarizmus tábora a csonkahazában

s mind bizonyosabbak lettünk benne, hogy újabb akadályok késleltethetik ugyan, de győzelmét már meg nem akadályozhatják.

Ez a hitünk ma is.

S ekkor

egyszerre, a nemzetiszocialista győzelem hajnalán, ismét megjelent a politikai porondon Excellenciád.

Már nem mint nemzetiszocializmus ellensége s elnyomója, hanem mint annak hirdetője, követője, apostola, sőt — vezetője! Ez a hír nálunk is a legnagyobb meglepetést okozta. Azonban úgy hittük, hogy Excellenciád nagyobb beszédben vázolja majd nemzetünk előtt: milyen okok késztették rá — a dünkircheni győzelmen kívül —, hogy közismerten nemzetiszocialista-ellenes álláspontját ilyen hirtelen átmenettel gyökeresen megváltoztassa? Vártuk ezt a beszédet,

vártuk kijelentéseit, indokolását, magyarázatát s visszavonását mindannak,amit miniszterelnöksége alatt tett és mondott.

Vártuk annak beismerését, hogy a kótyagos, fantáziátlan fantasztáknak volt igazuk. S vártuk a zsidó-származás megcáfolását, mert hiszen nem is lehet józan ésszel becsületes szándékú emberek között feltételezni, hogy nemzetiszocialista, tehát zsidómentes hazát követeljen részünkre, sőt ebben vezetőszerepet akarjon játszani olyan ember, aki jól tudja magáról, hogy zsidó vérbeütéses. Sok mindent vártunk: visszavonást, cáfolatot, elégtételt a megcsúfolt kótyagosoknak, mozgalmunknak és vezérünknek.

És mit kaptunk mindebből? Semmit!

A keleti fronton páncélosok ezrei rohannak tűzbe nap-nap után a bolsevista-zsidó hadsereg leverésére. Délen óriási küzdelem tombol a partraszállott angolszász haderők ellen. A Csendes-óceánon repülők és hajók kétségbeesett harca folyik. Mind az új élet, az új világ, az új rend megteremtésének jegyében. A végkifejlődés esztendejében ezek a csaták döntők. Minden valószínűség szerint az emberiség sorsát döntik el évszázadokra.

Hazánknak minden becsületes magyar dolgozója kívánja ezt az új rendet s hajlandó ezért az új rendért verejtéket és vért is áldozni.

Éppen ezért vagyunk hajlandók követni azokat a férfiakat, akik személyes áldozatot nem sajnálva, mindenüket egyetlen szent cél eléréséért adják s akiknek tiszta multjuk biztosíték rá, hogy az új élet valóban olyan tiszta is lesz, amilyennek azt ők meghirdetik. Ha nem nagy számban is, de Excellenciádnak is vannak követői. Mindezeknek a becsületes magyar embereknek, valamint mindazoknak is, akik szívvel-lélekkel vágynak az új rend, a nemzetiszocialista rend után, vagyis nemzetünk óriási többségének Excellenciád — ha eddig nem is tette meg —, de most, a végkifejlődés idején: válasszal tartozik. Válasszal arra a sok kérdésre, amelyet nap mint nap hallunk mindenfelé s amely mindenkit érdekel, legyen az illető velünk vagy ellenünk, hazai vagy külföldi nemzetiszocialista .

Minden bizonnyal méltóztatik tudni: milyen kérdések várnak válaszra. Amennyiben azonban kétségek merülnének fel e kérdéseket illetőleg Excellenciádban, alább felsorolom őket s

a nemzetiszocializmus után vágyódó magyar milliók nevében felszólítom Excellenciádat: méltóztassék mennél hamarébb válaszolni ezekre a kérdésekre azzal az őszinteséggel és nyiltsággal, amely a nemzetiszocialistákat mindenütt és mindig kell hogy jellemezze.

Nemcsak Excellenciád kicsiny táborában, hanem mindenütt, ahol magyarok vannak, feltétlenül nagy megkönnyebbülést, sőt örömet okoz majd az a válasz, amelyben részletes feleletet kapok minden egyes alább feltett kérdésre. Meggyőződésem, hogy elsősorban saját pártjának tagjai könnyebbülnének meg válasza által, nekik okozna az örömet s szívükről mászás sziklák hullnának le. Ehhez hasonló örömben eddig közéleti működése alatt még senkit sem részesített soha, mi, többiek pedig megnyugodva látnók, hogy Excellenciád nem a dünkircheni „dicsőséges" visszavonulás hatása alatt vagy csak hatalomvágyból lett nemzetiszocialistává, hanem szíve, lelke és vére szerint is.

Kérdéseim a következők:

1. Ha Excellenciád már hosszú évek óta nemzetiszocialista — amint ezt hívei hirdetik —, akkor miért volt képviselője, sőt élharcosa miniszterelnök korában olyan nemzetiszocialista-ellenes álláspontnak„ mely a Hungarizmus harcosaitól a legnagyobb áldozatot követelte?

2. Miért volták a magyar nemzetiszocialisták Excellenciád szemében fantáziátlan fantaszták, magyartalan magyarok, kótyagosok és vajjon még ma is ilyeneknek látja-e a magyar nemeztiszocialistákat, minthogy tömegükben ugyanazok, akik voltak?

3. Amennyiben Excellenciád bármely ok hatására rájött később, hogy a nemzetiszocializmus mégis csak jó, miért nem jött — multját megbánva — az akkor egyetlen nemzetiszocialista magyar mozgalomhoz s miért volt szükség rá, hogy a magyar nemzetiszocializmus egysége idején új nemzetiszocializmust hirdető pártot alapitson?

4. Zsidó-e Excellenciád vagy sem? 1939 február 15-iki kijelentéseit mind a mai napig nem cáfolta meg Excellenciád. Történt ugyan képviselői részről olyan közlés, mintha iratai rendben lennének — legutóbb kiváló diplomatája, *Incze* Antal országgyűlési képviselő úr látta ezt szükségesnek ismét közölni Excellenciád híveivel —, de az, akitől ezt a cáfolatot az ország közvéleménye várja, vagyis Excellenciád, korábbi állításait soha és sehol eddig még meg nem cáfolta.

Mint korábban leszögeztem:

zsidóvérbeütéssel zsidómentes Magyarországot vezetni nem lehet.

Vagy van tehát Excellenciádban zsidó vérbeütés s akkor méltóztassék ennek a politikai kihatásait éppen úgy mérlegelés tárgyává tenni, mint 1939 február 15-én; vagy pedig ha nincsen, akkor

méltóztassék az erre vonatkozó hiteles okmányokat a nagy nyilvánossággal közölni s mindenki megnyugtatása kedvéért az antropológiai vizsgálat megejtése végett a kellő lépéseket megtenni.

Nemzetünk közvéleménye a fenti kérdésekre várja a választ. Méltóztassék tehát a fenti kérdésekre nyiltan, őszintén válaszolni, mert hívei csak akkor követik majd igazán szívvel-lélekkel, mi többiek pedig csak akkor tisztelhetjük és becsülhetjük nemzetiszocialista harcosként.

Megkülönböztetett tisztelettel:

dr. Bácsmegyei Gábor

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XXVI.

Három disznó illegette magát a dörgölődzőfánál. Kettő szemlétomást vendég volt a tanyáról, egy pedig kondabéli kan... jó agyaras, mocskos és szikár.

Igy kezdhette volna mesélgetését *Jóska bátya*, az öreg kanos, amiközben lovam pányváját jól odaerősítettem a kócsögfához. Szükséges volt, mert ménesbeli lovak még a disznóföld szagat sem állják. Jártamban-keltemben ide vetődtem, a nagy puszta egyik nevezetességére, ahol is a disznónemzetségnek dicső fajnemesítése folyamatos.

Disznóföld! Ezúttal majd megcsúfolt. Ugyanis a *Tatár* ülések felől jöve átvergődtem az *Árkus* erén, húztak magukhoz messziről lapuló hodályok és a felettébb girbe-gurba gémek.

Az már igaz, hogy ronda egy föld volt. Hepehupás, aztán mindenféle kóróval, bogáncsal ékes, keskeny taposott ösvények vezettek ide-oda, a konda csapásai. Amint egyik fordulóhoz érek, egyszerre hátasom nagyot horkant, felvágott és azonnyomban oldalt ugrott. Ha ösztönös szokásom szerint nem tartom comb között a lovat, hát lehuppanok egy kerek gödör aljára, ahonnan is méltatlankodó röfögés közben ugrott ki egy öreg koca, a gödör alján meg, mint a patkányok riadtak szét a malacok. Bebújva holmi oldallyukakba. No, gondolom, ez se kutya. Itt valami nevezetesség történik. Hát igen. Fiaztató közelibe jutottam. Már jött is Jóska bácsi, azaz kocogott, kezében lóbálva a baltát. Kíséretében hegyeseket vakkantott a pumi, aki is neveztetett Szipségnek.

— *A nagy röfögésre vészt sejtettem, azért gyüvék* — köszönt vissza tisztességgel. Régi ismerősök voltunk már a hídi vásárból.

— *Na apám, majd bé törülköztem a szamártövisbe, nem okoskodván ki ebbe a gidres-gödrös világba.*

— *Hát bizony ez a fiaztató nem lú alá való föld. Mer ezt csak a disznó meg a kanászfurfang ismeri ki.*

— *Már mi itt a furfang,* — akaszkodok szavába.

— *Hát csak az, hogy ebbe a kerek födözékbe belül tesszük az ellős kocát, aztán itt neveli a malacokat rendjén és kényelmetesen. A gödör oly mély, hogy csak az öreg tud belőle kiugrani, a malackák nem. Azok befúrják magukat az oldalba, mint a patkány. Mikor aztán akkorára növekednek, hogy ki tudnak ugrani, hát sebaj.*

— *Sebaj, sebaj* — nevettem egy nagyot. — *De, ha szakad az eső és tellik a gödör. Csak nem vizipatkányok, hogy kiússzanak?*

— *Nem a,* — dünnyögte. — *Akkor van dóga a kanásznak. Szakad rula gatya-ing, amíg kimeri ruluk a vizet, hogy bé ne fulladjanak.*

Hát igy. S minekutána letelepedtünk, előkerült egy kis dohány, meg gégeolaj, hát tovább társalogtunk a kunyhó előtt. Megkértem az öreget, mesélne valami jauizöt. Hümmögött egy kicsit, de csak elkezdte, ott, ahol én is elkezdtem.

— *A dörgölődzőfáknál három disztó vakaródzott. Oszt, mivel hogy dörgölődztek, hát élvezetesen röfögtek is egymásnak, ami is az ő beszédjök.*

— *Mán peig én értöm a beszédjöket — jelentette ki határozottan. — Megtanított Mihály bácsi még suttyó koromban, aki is tátos vót, mer Logy teljes fogzattal szülte édesanyja, meg oszt kancatejet is ivott.*

— *Mondom, értem a szavukat, aztán jau multkor is csak felfigyelek a nagy röfögésre. Látom ám, hogy a hármasfánál két nem idevalósi tanyasi disznó riszálja magát, a középen meg egy kan ami szilajaink közül... bugás ideje volt, kicsalta a vén kujon a tanyárul az ártatlanokat, oszt most kaszinóztak. Összeröfögött, összeröhögött a két tanyasi rózsás koca, amint végignéztek a pusztai gavallér csimbókos, mocskos, vedlett horpaszán, oszt aszondja az egyik. — Kegyed sohasem szokott feredőzni? — Aztán megint összeröhögtek. A kani egyet villantott agyarán, nagyot kacsintva a kövérebbre és odabökte. — Jó ez nekünk igy is szivikém. Legalább a sártul nem bánt a nyü.*

— *Jaj, de műveletlen vagy te, kényeskedett a másik tanyasi, akár a gazdád, akit igaz, hogy a nyü nem bánt, de még az se, hogy a kesze kasznár ott legyeskedik a menyecske körül...*

— *Tyü az árgyélusát, kajáték fel erre a híradásra, ami nagy hirtelen jött, nagy mirget okozott, még a disztók is szétszaladtak ijjedtükbe. Ez baj volt, mert nem tudtam beszédjük további fordulatját.*

— *Nagyon neki keseredtem. Elpanaszoltam Gergő öcsémnek, a bojtáromnak. Aszondi:*

— *Ne búsújjék kend gazdám, majd a végire járok én, aztán törvényt teszünk. Hát igy is volt. Másnap csak jelenti Gergő. A kasznár részirül van a disznóság, aminthogy is a disznók mondták. Esténkint, mikor kend kifordul a tanyárul, hát a keszeg csak befordul és ott kuccrog Juli néném ablaka alatt és nagyon énvitálja egy kis hódvilágos sétára.*

— *No, több se kellett. Elővettem Julit, de ő mindjárt böcsületet tett... csak azért nem szólt, mer, aszondja, az a nyeszlett két hallábú Jakab úr nisztolyt mutogatott, hogy füljen.*

— *Osztán hát mög is lestük az éjjel. Ott kucorgott a fal tövibe, azt a nótát nyekeregte, hogy:*

Heej de bajos a szerelmet titkónyi,
Tövis között az ibolyát meglenyi.

— *Tovább aztán nem kántálhatott, mert Gergő tarisznyát dobott a fejire, elrántotta. Én meg a kis fütykössel csak úgy kiveregettem a nótázáshoz a taktust.*

— *Igaz, hogy két hónapig nyomta utána a kórházat... Mán én arrul nem tehetek, hogy a doktorok olyan akkurátusan akarták kivasanyi rajta a gyürődéseket. El is költözött a vidékrül a szerelemfilés miatt, s engem törvinyre adott. A tárgyalásnál azt aszondja a tekintetes elnök úr, hogyan volt szivem csak úgy ellátnyi a baját. Mondok, hát mi a lovagiasság szabályait niztük szem előtt, akar csak az urak, mikor párbajoznak.*

— *Nono,* szólt az elnök úr. *Hát a két segéd, meg a bepólyázás, hun vót.*

— *Mán megkövetem tekintetes elnök úr, minek oda kit segéd, ahol a Gergő is elegendő volt magába. Meg oszt a fejit vidte a tarisznya... Tudom én, amit tudok. Meglestem én egyszer a nagy csárdába, amint két mérges úr kaszabolta volna egymást, ha lehetett volna. Már miért nem? — kérdezte mosolyogva az elnök. Mert hogy be vótak azok úgy pólyázva instálom, fejük búbjától a sarkukig, hogy sehogysem lehetett rajtuk egy kis vágnyi vagy szúrnyi való rést találni... Ezen osztán a bíróság még jobban mulatott, de azért csak elmaraszta ltak súlyos testi sértésért egy esztendőre, mer hogy mán vót a rovásomon egy kis ájtatos verekedis a radnai bucsun... Gergő csak két hónapot kapott a segédkezésért, amit meg is köszönt.*

Ezen oszt elmulatgattunk, amíg az estvéli szunyogcsípések engedték. Igaz, ugyan, hogy az öreg kegyetlenül pöfékelt a jó kapásbul, de úgylátszik a szúnyogok már ezt is mejjre szíták, mint a trafikot, ott a disznófödön.

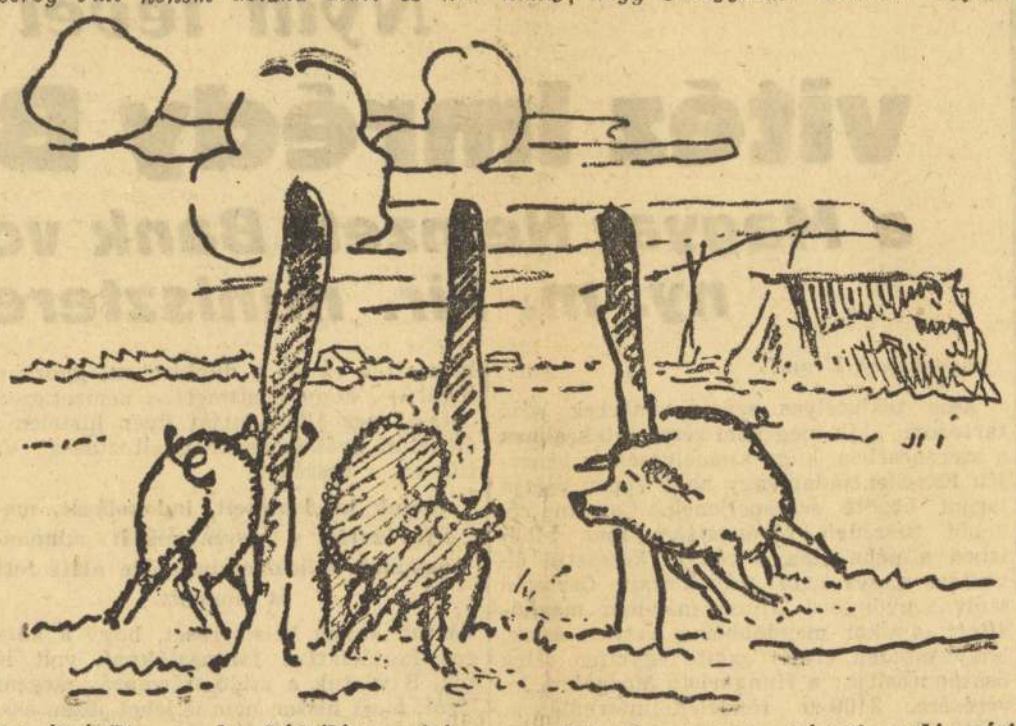

Ahol erős a dolgozó, ott erős a nemzet is!

— Munkás Testvéreim!

A minapi találkozásunkkor — hat esztendő után — oly furcsán, idegenül néztél rám. Tekinteted vád és elutasítás volt. Egy pillanatig arra gondoltam, hogy Te még nem is láttál eleven hungarista nyilast. Ez természetesen nem lehet, mert a *„Fekete városban"* sem hiányoznak a magyar jövő e derék harcos katonái és ezért a vádra szeretnék felelni, ami szemedből felém áradt.

Mi nyitott szemmel jártunk és amit láttunk, elmondom, hogy okulj Te is és sokezer magyar testvérünk is, kiknek még nem adatott meg a látás.

Kérdem: felemelkedést hozott a zsidó bolsevizmus az összeomlás után az ország dolgozóinak? Vagy *MacDonald*, az angol miniszterelnök szociáldemokrata *„munkás"* politikája megtörte-e a plutokraták hatalmát? Vagy *Blum* Leó a francia népfront baloldali hatalmával, aranyuk és „Maginot"-vonaluk segítségével meg tudta-e menteni Franciaországot az összeomlástól? Vagy az, hogy a demokratikus" Amerikában rikkancsból is lehetett ujságkirály és a cipőpucolóból akár elnök, vajjon meggátolta-e a tiztizenötmillió főre emelkedő munkanélküliséget? Vagy megszünt-e a munkanélküliség a száz és százezrek tömegsztrájkja után?

Nem, Testvérem, a Marxék ideológiája, mint fegyver, mindig a dolgozót terítette le, mert akik gyártották ugyanazok, kik a dolgozót kizsákmányolják: a nemzetközi zsidók és csatlósaik.

Ahol erős a dolgozó, ott erős a nemzet is!

Nem azért erősek a német dolgozók, mert erős az országuk, de azért erős Németország, mert a nemzetüket alkotó dolgozók erősek. Erőssé tette őket az eszme: a nemzetiszocializmus. Erősek az építésben, hatásosak a védekezésben és biztosak a támadásban. Fegyverével a német dolgozó legyőzte a belső ellenségét és legyőzi a külsőt is! És tudod-e, ki az ellenség? A világproletárt igénylő nemzetközi tőke irányítója: a nemzetközi zsidók! És ez ellen csak a nemzetköziséget eldobó nemetiszocializmussal harcolhatsz eredményesen!

Munkás Testvérem, tudtad-e mindezt? Nem! Mert ha tudtak volna, nem vádolnál árulással. De most már tudod és ha továbbra is támogatod őket, Te válsz árulóvá. Az árulásod viszont már nem menti semmi. Amikor 1936-ban a feldühödött *„elvtársak"* ellen képes voltál megvédeni, azt mondtad: teszed, mert becsülöd a bátor kiállást. Most ezt a bátor kiállást várjuk tőled, Testvér!

S. R.

Jöjjön a Szent István strandra

Római part Budapest területén, 120 méteres medence, kristálytiszta viz, kombinált hajó- vagy Hév átszállójegy. * Kedvezményes jegyek a jegyirodákban, Margithídi Hév trafikban, Ujpesten a forgalmasabb dohánytőzsdékben és a fürdő pénztáránál. — Kitünő vendéglő, zene, tánc.

A budapesti Ugetőverseny Egyesület

1943. évi július 17., 20., 24., 27. és 31. napján versenynapokat rendez, melyeknek kezdete délután fél 3 óra. — Belépőjegyek: I. hely uraknak P 3.—, hölgyeknek P 2.—. II. hely P 1.50, III. hely P —.60.

A mi költőink
Sértő Kálmán

Nem mindenkire áll, amit *Shakespeare* mondat *Antonius*-szal *Caesar* ravatalánál:

A rossz, mit ember tesz, túl éli öt,
A jó gyakorta sírba száll vele.

Legalább is nem a művészekre. Ami a művész életében rossz volt, az teste elmulásával rendszerint feledésbe is merül. De megmarad, ha valóban művész volt élete műve s azon sem az idő, sem az emberek nem ronthatnak. Legfeljebb, ha néha elhalványul dicsősége. De az igazi művészet is feltámad sírjából s eget kér.

Ahogy most *Sértő* Kálmánnak a *Centrum Rt.* kiadásában megjelent összes verseit olvasgattuk, efféle gondolatok futottak át elménken. Az élő *Sértő* Kálmán sokak szemében szálka, esetleg megbotránkoztatás köve is lehetett. A halott költő sírjánál elülnek az emberi gyengeségből eredő vádaskodások s az olvasó csak a művész művét bírálja és élvezi.

Sértő Kálmán is azok közé a költök közé tartozott, akikre ráillik *Riedl* Frigyesnek *Petőfiről* irt emlékezésének az a megállapítása, hogy állandóan feszültségben éltek életüket. Ami annyit akar jelenteni, hogy az ilyen költő minden élményre reagált, minden élményt költői élménnyé tudott alakitani. Az érzelmeknek olyan széles skáláját élik az efajta költök, hogy rövid életük folyamán két emberöltőre való verset tudnak irni. S ahogy *Sértő* Kálmán verseinek vele egyenrangú kiadója, a szintén költő *Gellért* Vilmos irja: *„Ez a mü Sértő Kálmán összes verseit tartalmazza, mert valójában csak néhány szál hiányozhatik a nagy mesevirág-csokorból."* Pedig ezek a versek szám szerint jóval felül vannak a hatszázon. S olyan ember irta őket, aki saját bevallása szerint túlkorán őszült s egyenes léptekkel ballagott a leghűbb ápolónő, a magyar anyaföld karjai közé. Aki alig harmincéves kora ellenére ennyi s köztük ilyen verseket tudott irni, az nem lehetett közönséges halandó, az művész, költő volt, még pedig a javából.

Biztos, hogy *Sértő* Kálmán nem olvasta gyermek vagy ifjú korában *Horatius* verseit s mégis úgy tudott irni, ahogy azt az ókori költő kivánta: *„Ha azt akarod, hogy sírjak, előbb magadnak kellett sírnod légyen."* Sirni való is, hogy a magyar glóbuszon a Sértő Kálmán-féle nagy tehetségek előbb mindig az idegen faj igájába kénytelenek hajtani nyakukat, — akárcsak *Ady*, — hogy aztán, ha rájönnek tévedésükre, *„szökött katonákká"* bélyegezze őket az ellenfelek összeröffent kórusa.

Ez a szökött katona azonban büszkén vallotta magát annak. Amikor megtért közénk, — hiszen egész sorsa közénk valónak jegyezte el, — magával hozta fegyverét is: a ceruzáját s ez bizony sokszor vált veszélyesebbé a mozsárágyúnál is. Hogy valóban egy volt miközelenk, bizonyitja sajátkezüleg irt vallomása is: *„Nem akarok itt rangra emelkedni. Legyek én csak közkatona. Tudok ehezni, fázni, rongyosan járni és — irni! De végre szabadon akarok szólni, úgy, mint magyar költőhöz illik."*

S szólott is.

Mint ahogy egykor *Arany* János a felkinált kitüntetésre megirta a *Walesi bárdokat*, úgy ontotta *„szökése"* után Sértő Kálmán szebbnél-szebb *„magyar"* verseit. Mert ezek a versek valóban magyar versek. Magyar érzés füti irójuk lelkét, magyar szavak csengése-bongása muzsikál fülünkbe olvasásukkor s magyar emberek szemébe csalnak könnyet vagy magyar ajkakat ingerelnek kacagásra, derüs mosolyra.

Az ilyen rövid megemlékezés nem alkalmas rá, hogy mélyebben és alaposabban foglalkozhassunk *Sértő* Kálmán életművével. Hiszen eljön majd ennek is az ideje. S bizonyára akad majd újabb *Gyulai* Pál, aki méltó módon jelöli ki Sértő Kálmán helyét a magyar irodalomban. Most csak verseinek összes kiadásaira akarjuk olvasóink figyelmét felhívni. A mai háborús idők hozták magukkal, hogy ez a vaskos kötet ilyen — a Testvérek zsebéhez mérten — aránylag drága kiadásban látott napvilágot. De reméljük, hogy lesz idő, amikor a kisebb árért a nagyobb példányszám kárpótolja a kiadót, mert a népi mozgalom odaáll költője mellé. S ha már életében ne tudott neki megélhetést biztositani, halála után emeli majd pajzsra, mint véréből való vért, mint eszméiért harcoló katonát.

(—y —n)

Temesváry László:
Milesz velünk?

A magyarság legégetőbb sorskérdéseire kapunk választ ebben a velősen megirt füzetben, mely a világzsidóság ármánykodásairól is leplet.

A füzet ára 80 fillér, melyet vagy postautalványon, vagy a 11.219 számú postatakarékpénztári csekkszámlára lehet befizetni, mire a kiadóhivatal portómentesen megküldi.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XXVII.

Amikor 1928 márciusában lezártam munkásságom egy időszakát és *Szentendrén* festett képeimet kiállítottam a *Nemzeti Szalónban* — éreztem, hogy életem ismét fordulathoz érkezett.

Akkoron nemcsak festőien szép vidéktől váltam el, hanem második feleségemtől is. Természetesen erre a nyárspolgári prüderia felszisszen, ahá ... persze, persze ... Bevallom, főhibás voltam. Abban hibáztam már eleve, mikor olyféle tévhitben éltem, miszerint az úgynevezett entellektuális nő, egyszersmind entellektuális műveltségű is. Legalább is azokat az előlegezett, művészet felé hajló megértéseket utólag megértő viselkedéssel is támasztja alá. Hát nem. Legalább is az én esetemben nem. Eladdig, amíg a művész és művészete, mondjuk így — az egész színpadinak beállított dekoráció együtt mutatkozik, a premieren — a nézőtéren feleségjelöltnek, a dolgok rendszerint elragadóan romantikusak. Dehát vannak az előadáson kívüli pillanatok is, órák, sőt évek, nemkülönben a kulisszák mögött mozgó indítékok is, hogy ne moudjam elengedhetetlen előfeltételek. És ezek az előfeltételek rendszerint igen reálisak. Ámbátor a realitás a nő igazi terrénuma, mégis részükre ezek a realitások inkább pozitívumokban, mint lemondásban kívánatosak. Az ilyféle gondolkozóknak igazuk is van. Merthát ki a jó fene tehet róla, hogy a magyar művész neve, tudása — kereseti lehetőségeivel az ilyféle nők realitásait csak a legritkább esetben képes fedezni. Tehát az ember lépre megy. A csalódásoknak bármilyen vér és edzett rókája, lépremegy. Különösen, ha művész. Minekutána kicsit mindig a fellegek között jár. Mondjuk, a dolgok fölött és a virágtól szint, illatot és mézet remél ... legritkább esetben ecetet ... mondjuk méginkább ecetsavat. Nem is lehet másként. Mert a művész minden körülmények között csak művész. Mert különben nem lehetne művész ... hanem esetleg igen becsületes sajtkereskedő.

És minekutána, ha valaki művész, akkor művészi szabadsága, célkitűzése — szent. Ez a szellemi foglalkozás az, amelyben a leghasznosabb, a legkívánatosabb munkásság sem jelent hasznosan kereső tagságot ebben a társadalmi rendben, amelyik egyelőre szabad foglalkozásnak minősítvén a művészetet — egyszersmind és csupán a szabad kereseti lehetetlenséget biztosítja számára. Ezen multak a dolgok ... Számomra megértő és együttérző asszony ideje akkor még nem érkezett el. Irányt vettem tehát a szabad mezőnek, mögöttem a fergetes fergeteggel és elvonultam a pusztába. Mert mindenekfölött a munka szükségességét éreztem parancsolóan. Akadályokat nem ismerve.

A Nemzeti Szalónban rendezett kiállításomról, a fővárosi lapokban megjelent kritikákat, ha nézdegélem, hát meg kell állapítanom, hogy mégis voltak krtikusok, nagyon egynéhányan, akik vélem és az én nemzedékemmel együtt fejlődtek. Mert kritikus és jó kritikus között van legalább is oly minőségbeli különbség, mint a rabvallató csigér és teszem a szamorodni között. Kritikát írni, a közönségnek, feletteb egyszerű dolog. Az író úr megszorítja pegazusa oldalát és füle mögül előrántott tollheggyel, mondjuk a sportrovatból átugrat a művészetibe. Természetesen a szerkesztő úr szíves rendeletére. Ez a legveszélytelenebb rovat. Itt nincs oszt akadálya a szabad száguldozásnak ... mert, mivel, hogy a művészek

rendszerint oda se bagóznak az ilyféle kritikáknak, akik meg odabagóznak, azokkal a kávéházi asztal mellett egyezkedni lehet. Nos és, kérdeznék? hát az olvasók? A szuverénnek fölmagasztalt tisztelt olvasóközönség? ... Hát az kérem vagy nem olvassa a rendszerint hátul megbúvó kies rovatot, avagy bévesz mindent ... De mindent. Ez kérem a rendszer.

Vannak azonban még művészkritikusok is, akik veszik maguknak azt a hálátlan erőkifejtést, hogy koruk művészetével együtt haladnak. És nem csépelik kiadványaikban ezeregyedikszer azt a régi nótát, mondjuk hazánk nagy fiáról, Pemzli Mihályról, aki mellesleg borbélyinas volt ugyan, akiről szerszer megírtak miegymást — de lehet még ezer egyedszer is valamit innen-onnan kiollózni és összemángorolni. Mondom, vannak kritikusok, akik azzal fáradnak, hogy koruk és fajtájuk művészetével együtt fejlődjenek, legyen erről egyéni véleményük és ezt meg is merjék írni.

Ilyetén, amikor csárdai szabámban revideáltam a rólam írottakat, meg kellett állapítanom, hogy szívlelendő igazat is írt egyik is, másik is. Azidőben pl. az *Uj Nemzedék*ben az a vélemény alakult ki, hogy *„Ámbátor a legmodernebb iskolák levegőjében élek, de őstehetségemmel eredeti utakat török magamnak* . . Irja tovább. *Külső ábrázolás helyett nagy erővel bontakozik ki képein a dolgok igaz értelmének keresése. Tájképein is a természet rejtett szépségeit és mondanivalóit keresi, ami eleven és merész színekben nyilatkozik meg. „Birkák a hegyen" és „Vevér villa", „Napfelkelte" című olajfestményein.* Ugyanerről a kiállításról írva a *„Magyarország"* hozzáteszi, hogy: *Piktúrájában valami különös szittya stílus fejlődött ki."* De legközelebb áll hozzám *Káryáthy* Aurélnak a *„Pesti Napló"*-ban leadott kritikája, amelyben ezt írja: *„Boromisza új képei ázsiai emlékeket idéznek, nemcsak téma szerint, hanem festői előadásban áhítatos elmélyedéssel keresve a Turánban gyökerező kifejezetten magyar piktúra kialakításának lehetőségeit. És természeti tájain, amelyeken a valóság ábrázolás valami meseszerű dekorativséggel párosul, ennek a törekvésnek meglepően kész, értékes eredményeit is hozza. Igy különösen „Koppány emlékezete" című nagyobbszabású vásznán. Ezen a vizióból és életvalóságból mesterien összeszőtt kompozicióján, amelynek mind figurális, mind tájrészei zavartalanul egybehangoltak a tökéletesen megoldott világítási effektus szintézisében. A levegő, a párás vizek fölött lebegő fényrezgés, a felhők alól kibukó sugárjáték érdekli és izgatja elsősorban a plenernek ezt a rejtett titkokat ismerő, kiváló művészét. S ezen a téren mai festőink között a legelsők közé emelkedik.*

Hevesy Iván a *„Nyugat"*-ban, *Kállay* Miklós a *„Nemzeti Ujság"*-ban *Rónay* Kázmér véleményeikben egyöntetűen megállapítják, hogy az időben ott tartottam, hogy egy-egy képemen próbáltam együttesen érvényre juttatni mindazokat a kereső utakat, melyeket előzőleg végig jártam. A keleti hatást, különösen Japán szimpátiámat már a kezdetek kezdetén az 1914-es kiállításomon is szinte egyhangúan kiemelte a kritika. Az akkoron itt időző kitűnő barátom *J. Fujimaru* japán esztétikus, — jelenleg *Akitakenben* buddhista szerzetes, — ugyanezt állapítja meg. A *„Jamato"* című Tokióban megjelenő folyóirat hasábjain be is számol ily szellemben művészetemről még 1929-ben.

Ezen a kiállításon állott elibém *Káplár* Miklós azzal a kívánsággal, hogy hortobágyi tanulmányidőm alatt vegyem tanítványul. Bennem mindig nagy ellenszenv volt ilyesmi iránt. Az önképzés embere voltam és jómagam is csak szabad iskolákba és akadémiákra jártam úgy Rómában, mint Párisban, ahol is modell állott rendelkezésemre és semminemű kényszerkorrigálás. Ez nem volt bennem különösebb művészgőg, hanem ösztönös védekezés minden olyan befolyás ellen, amit előbb-utóbb úgyis le kell vetkőztetni, hogy saját egyéniségünk szabadon fejlődhesssék.

Amikor Káplárnak határozott igéretet nem tettem, helyesen cselekedtem, amint később igazolódott is. Mert bárminő erős volt a népi, feltörő művész ösztöne, sok olyan ragaszték-szokást hordozott magával, amivel sohasem tudtam megbarátkozni. Mindenesetre kitartását és született paraszti intelligenciáját elismertem. De legjobban ösztönös népi humorát s ma is előtem áll majd másfélmázsás hatalmas termetének ringása és egy-egy epizód, amit hasrengető nevetéssel — ő maga adott elő.

Egyizben idejét látta a tisztálkodásnak, lévén rekkenő kánikula. Gulyapásztorkodásának idején megszokta a hétvégi mártózást a Hortobágy vizében. Ki is vonult a szép szikes partra, melynek szélei kákával, náddal fedettek, tükrén pedig a sulyom szögletes levelei úszkálnak apró kis virágokkal tarkázva. Lerakta gunyáját és természetadta fürdőkosztümjét megdörgölve egy kis vízzel, belépdelt kötözködésig a sekély vízbe ... Ott ringatta aztán kisded termetét, miként egy fiók víziló, amiglen ... amiglen a zámi puszta felől megjelent a villásszarvú tinógulya, ugyancsak mártózás és itóka kedvéért. Meglátni Miklóst és meghökkenni egyetlen röpke pillanatba került a növendék tinóknak s minekutána mint tinók még nem tanultak eleget ahhoz, hogy ökrökнek neveztessenek, nem érték föl ésszel, hogy mi légyen az a ringatódzó csodalény, amelyik nagy kopasz fejjel és egyéb ildomos testrészekkel le és föl bukdácsol a hullámokon. Megrökönyödésükben elbődültek és uccu neki, futásnak az egész gulya ... Mind a jó egy-kétszáz.

A robogásra Miklós is felriadt és hátat adva a feredőnek, gázolta a kotut, fölkapkodva ruháját futásnak eredt, víztől csepegően, sulyomindával borítottan, miként a vízisten ... Miután pedig fart adtak egymásnak — mármint ő meg a gulya — közbül a káromkodó, meglepett pásztorok ordítoztak és hadonásztak ... Merthát a rohanó gulyát megállítani kegyetlen izzadságos munka. Meg oszt mi tagadás meg is hökkentek egy kissé, aminek is a kisbojtár parton állva ily kiálltással adott kifejezést:

— *Hooj, nizd má, anya nem szülte viziember ... a jau Atya szabadítson meg az aszálytul!*

A régi világ emberei

Pár évvel ezelőtt találkoztam először két régi világbeli halandóval. Akkor már szivem fölött díszlett a nyilaskereszt s e jelvény viselése már akkor is vegyes érzelmeket váltott ki azokban, akiknek szeme megakadt rajta. És nálunk, az Alföldön ugyan ki ne venné észre mozgalmunk szimbolumát, bármilyen szerényen húzódik is meg kabátunk hajtókáján? Ez az a jelvény, amely kirakatba teszi a viselőjét. Sokan félnek a kabátjukra tűzni, mások szégyenkeznek miatta. Mi, akik örökre eljegyeztük magunkat az Uj Világot létrehozó Eszmével, kétszeres ok miatt viseljük. Elsősorban azért, mert nincs takargatnivalónk, elvünket mindenkor büszkén megvalljuk és különbeknek érezzük magunkat azoknál, akiknek a kabáthajtókájuk üres. Másodsorban pedig azért, mert ennek a jelvénynek a viselése önkénytelenül is bőséges tapasztalatokra ad alkalmat. Ennek a láttára kapjuk nyakunkba a gúny tüszúrásait, a lenézés pergőtüzét, a rágalmak vészes zuhatagát és — igaz, hogy kisebb részben — a népéért harcolnikész magyarnak kijáró tiszteletet és megbecsülést. Egyszóval ez az a kulcs, mely megnyitja előttünk embertársaink lelkivilágát.

Igy azon a napon is könnyű szerrel tekinthettem be két lelkivilágba.. Az egyik megtestesítője köztiszteletben álló ügyvéd volt, aki valamikor „kisgazda-programal" került a magyar parlamentbe, de a politikától hamar visszavonult. A másik módos kisgazda, akit azóta már valahol Biharban községi birónak választottak meg. Természetesen már beszélgetésünk elején politikára terelődött a szó. Mialatt a Nyilaskeresztes Párt álláspontját és célkitűzéseit ismertettem, az ügyvéd néhány gúnyos megjegyzést engedett el. A kisgazda csak a végén szólalt meg:

— *Vajjon a sok igérgetésből mennyi válik valóra?*

A kérdés kissé váratlanul ért, de azonnal átláttam a helyzetet. Az emberek nagyrésze szinte már közömbösen beletörődött változhatatlannak hitt sorsába. Nem akarnak hinni az Uj Világban és annak harcosaiban, mert lelki szemeik előtt még mindig az elmúlt évtizedek gyászos politikája lebeg. A politikában ők nem eszményt, felelősséget és nemzeti célt látnak, hanem a régi világ közismert boszorkánykonyháit, gyanús üzelmeket, népcsalást és úri huncutságot sejtenek mögötte. A közösség érdekeinek szolgálata ismeretlen fogalom előttük. Lelküket elborította fásult közöny, mint az őszi köd a szántóföldeket. Lelkiviláguk teljesen felőrlődött az anyagiasság hétköznapjaiban. Nem tudnak, nem akarnak hinni az eszményekben és únott kézlegyintéssel térnek napirendre az új politikai irányok fölött. Ezek a régi világ emberei.

A nyilas mozgalom felvetett témája lassan az egész belpolitikára is kiszélesedett. Az ügyvéd először régi képviselői éveiről beszélt. Elmondta, hogy csalódott a népben, mert a következő képviselőválasztáson éppen azok korteskedtek ellene, akiknek a legtöbb szivességet tett. Majd a kisgazdához fordult:

— *Egyébként hogy állsz most a politikával, Feri?*

— *Magam sem tudom — felelt a kisgazda. — Eddig a Független Kisgazda Párt tagja voltam, de most alighanem áthúzok a kormányhoz. Elvégre haladni kell a korral ...*

Az ügyvéd akkor gúnyosan rámnézett és igy szólt:

— *Itt az alkalom! Foghatsz egy tagot a Nyilaspárt számára!*

Mintha csak valami jó viccet mondott volna, mindketten nevetni kezdtek.

Akkor ötlött fel bennem először, menynyire távol vannak tőlünk ezek a politikai vének. Egy letűnt kor ittfelejtett bajnokai, akik nem tudnak mást, mint naiv fogalmakat alkotni az Uj Világ hírnökeiről. Mosolyognak a politikán. Ha az egyik párt programja elavult számukra, egyszerűen átlépnek a másikba. Ha a másik párt működése nem felel meg izlésüknek, átlépnek a harmadikba. És igy tovább ... A politikában talán divatot, vagy szórakozást is látnak. S még mindig nem veszik észre, hogy a magyar politikai életben lezárult egy korszak. Végetért az üres demagógia és helyébe a nemzet ügyének szent felelősségvállalása, a bátor kiállás és a tennivakarás lépett.

A közelmultban ismét találkoztam a letűnt kor egyik jellegzetes alakjával. Ez a típus azonban már lényegesen elütött a fentiektől. Gyakran nyilasnak vallotta magát, jóllehet a párthelyiségben még sohasem láttam. Meggyőződése mindössze abból állott, hogy az elvénhedt szellem pusztulása mögött új világ van kialakulóban. Hogy mégis a régi világ szellemének a rabja, azt egész sereg kérdéssel elárulta magáról.

— *Mikor lesz már valami? — tette föl a kérdést. — Miért nem csináltok már valamit? Mikor jön létre már a munkaállam? ...*

A türelmetlenkedő őspolitikusnak csupán egy röpke kérdéssel kellett válaszolnom, hogy lelki hovátartozandóságára ő is rájöjjön:

— *Mond kérlek, mit tettél te már a munkaállamért?*

A választ még ma sem kaptam meg, de őspolitikus barátomnak azóta színét se láttam. Valószínüleg megértette, hogy az Uj Világ megteremtésébe ő egy szót sem szólhat. Mert amikor mi nyilasok már kommunista élharcosokkal verekedtünk a város szélén, ő azalatt kényelmes karosszékében szivarozott, anélkül, hogy céljaink érdekében egy szalmaszálat is keresztbetett volna.

Az Uj Világ a küszöbön áll. Még egy lépés és leváltja a régit. Mi már érezzük az előszelét, csak néhány maradiságba temetkezett magyar hangoztatja még mindig a régi közhelyeket:

— *Ha a nagyapámnak jó volt, úgy, ahogyan van, miért ne lenne jó nekem is? Ha reformokra van szükség, azt elintézik majd az urak a zöld asztalnál. Nekem nincs más dolgom, mint hogy szavazzak!*

Még szerencse, hogy akadnak olyan magyar dolgozók is, akik nem elégszenek meg az egyszerű reformtörekvésekkel, hanem teljesen új életet akarnak teremteni az ezeréves magyar földön. Ezek tisztában vannak vele, hogy Uj Világot csak új emberek hozhatnak létre, akik teljes hitüket, tudásukat, erejüket és akaratukat áldozzák föl az Uj Világ oltárán. Azt is tudják, hogy az Uj Világ nemcsak politikai, hanem inkább lelki formában bontakozik ki. Az uj rendszer, amit megvalósitunk, nem lenne tökéletes, ha vele párhuzamosan nem hoznók létre a megújult szellemi életet is.

Eszmerendszerünk elsősorban a nemzet lelkét akarja átformálni. Már a harmincas évek közepén megmondottuk a Tiszántúlon azoknak, akik a Független Kisgazdapárt programját hirdették, hogy ennél a „programnál" sokkal nagyobb kérdéseket is felőröl az idő kereke. Süket fülekre találtunk, de céljainkat népi mozgalmunk keretében sikerült megvalósitanunk. Aránylag könnyü volt a munka, mert csaknem egy évtizeden keresztül folyt a pártszervezés és ezalatt sok emberrel volt dolgunk. Akiket pártunkhoz csak a külső újszerűség vonzott, mindjárt elhullottak, midőn látták, hogy nálunk komoly dolgokról van szó, a nemzetiszocialista munka rengeteg áldozatot követel s az új Eszme teljesen új szellemi életre kötelezi a mozgalom tagjait. A kikristályosodott tábor pedig bátran vállalta az áldozatokat, mert felismerte, hogy gyökeres átalakulást csak csodálatos hittel, kitartó munkával és hősies akarattal lehet létrehozni.

Ezek azok a lelki erők, melyeket a régi világ emberei nem tudnak megérteni.

Studiosus.

Ára 12 fillér T

Budapest, 1943 július 22.
V. évfolyam, 29. szam.

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 203.562—1943. VII. A. szám. alatt engedélyezte
Megjelenik minden csütörtökön délután.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM. TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 6.— ½ ÉVRE 3.— PENGŐ. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11219 SZ.

AMERIKA,

a 20.-ik század „irgalmas szamaritánusa."

A Róma elleni

angolszász repülőtámadás nem lepett meg bennünket. Eden már hetekkel előbb bejelentette. Ami legfeljebb csodálatot kelthetne, az Roosevelt egyhetes üzenete, aki a templomok megkímélését igérte. De nem úgy sikerültek a dolgok Szicilián, ahogy a bősz partraszállók képzelték és most dühükben az Örök Város ellen támadnak. Oh, milyen elvakultak és milyen rövidlátók. A harag nagyon rossz tanácsadó. Ha pedig a gonoszsággal párosul, egyenesen megdöbbentő dolgokra vetemedik. Az angolszászok már eddig is letették a vizsgát terrortámadásaikkal a civilizált emberiség előtt. A robbanó töltőtoll, a gyermekek kezeit széttépő cukorkák kétségtelenül szellemes hadieszközök egy elvetemült és erkölcsi szabályoktól nem korlátozott ellenség kezében. Az ellenfelet nem győzik le, de megundoritják. Az ellenséges érzületet elmélyitik és a küzdelem során a harag még elkeseredettebben tör ki. A rombadölt templomok romjai tükrözik az angolszászok valódi lelkületét. Féktelen önzését és kiméletlen hatalmi akaratát. Azt hiszik, megtörhetik az ellenfelük lelkét, ha a borzalmas és értelmetlen pusztitásokat látják. Azt hiszik, megfélemlithetik a német polgári lakosságot és alááshatják az olasz ellenállási erőt, ha rombadöntik városaikat és betörnek a kereszténység szentélyébe. Ostoba számitás! A lelkek erejét nem lehet a nemzetközi tőzsdéken megjátszani. Ezen a nemzetközi zsidóság nem keresi meg a maga hasznát, de megfizeti majd a keserves kamatait az angolszászokkal együtt. Mert elérkezik az idő, nincs is nagyon messze, amikor az inga visszalendül és akkor már nem lesz semmiféle joga és indoka a csapások miatt sem a világzsidóságnak, sem az angolszászoknak siránkozni.

Ez a háború nem azért folyik, hogy romhalmazzá változtassa a világot, hanem a munka felszabaditásáért és a szociális igazságért. Ezt az igazságot meg nem állitják az elvetemült légitámadások, ezt a kivánságot és kemény akaratot nem tudják megtörni a bombavetők még fokozott rombolásai sem. Az amerikai évszázadból, amit a washingtoni Fehér Ház fenkölt urai úgy emlegetnek, mint a következő évszázad elháritathatlan hatalmi helyzetét, már többet kaptunk izelitőnél. Már tudjuk, miről van szó. Minket nem vezet félre többé egyetlen messziről érkező békeapostol sem. Róma bombázása sokaknak kinyitotta a szemét. Még az olyanoknak is, akik inkább félrenéztek, ha kellemetlen volt a látnivaló és bedugták a fülüket, ha rosszat kellett hallaniok azokról, akikről csak jót szerettek volna tudni. Rómába az angol katolikusok ezrei zarándokoltak és az amerikai katolikusok tizezrei kerestek lelki vigaszt és felüdülést Szent Péter templomában. Nem hisszük, hogy ezek egyetértenének Róma bombázásával és helyeselnék az amerikai évszázad ilyetén bemutatkozását. Mert új évszázad érkezik! Amerika nélkül is. De hogy ezt a századot nem a világ bankárai és nagykapitalistái jelzik, abban bizonyosak vagyunk.

NINCS MEGÁLLÁS!

Irta: Temesváry László

Ami az első világháborúval megindult, most fejeződik be, hogy megnyissa az emberiség előtt az új utat. Az első nagy erőpróba nem döntötte el a kérdést, hiszen az egyik oldal küzdő felei még nem voltak elég romlottak, a másik oldal harcosai pedig még nem voltak elég érettek. A páriskörnyéki békék letagadhatatlanul rávilágitottak a hármasententeben egyesült népek romlottságára és történelmi alkalmatlanságára. Azt hitték, feltartóztathatják a természetese folyamatot és az aranyból font kötéllel örökké magukhoz kötözhetik a győzelem pálmáját. De nem pálma volt ez, hanem sarjú és nem az ententehatalmak diktálta *„béke"* köszöntött a világra.

A világháború utáni politikai, gazdasági és társadalmi bukdácsolást szerették emberi erővel elháríthatatlan istencsapásnak minősíteni, mert igy soha nem lehetett senkit felelőssé tenni. Pedig semmi sem történt véletlenül. Akik a világ sorsát a maguk érdekei irányába igazitották, mindent számításba vettek és hasznot húztak belőle. Nem engedtek megbékélést, nem egyengették az egyetértés útját, csak élvezni akarták a *„béke"* áldásait. A sokat emlegetett hatalmi egyensúly, amit az első világháború megbontott, nem állott helyre a nagy tülekedés után. Sőt! Az erőszakra épitett békemű méhében hordotta az új mérkőzés szükségességét, amit tudtak és akartak. 1918-ban a felek kimerültek és a pillanatnyilag szerencsésebb, a másik fejére ült. De a harc folyt tovább.

A Népszövetség húsz éve alatt a más eszközökkel folytatott háború éppen úgy halottakkal és sebesültekkel rakta tele a gazdasági harcterek mezőit, mint amikor még ágyú bömbölt és gépfegyver ontotta a halált. De ezekből a mérkőzésekből, ezekből a láthatólag vértelen összecsapásokból éppen olyan megrokkantan kerültek ki a vesztesek, mint az előző nagy mérkőzésből. De itt már nemcsak a hármasszövetség népei véreztek el, hanem a győztes hatalmak nemzetei is.

Hiába ültek össze nemeztközi gazdasági konferenciák. Hiába adtak néha jóhiszemű tudósok jótanácsokat. Hiába szedtek össze minden maradék erőt, hogy rendbehozzák, ami széttört, hogy felépitsék, ami rombadőlt, hogy értékesitsék a hasznos tapasztalatokat: a megbomlott világ, a láthatatlan kezek irányitására, feltaftóztathatatlanul, öntudatlanul, szinte bekötött szemmel, néha tántorogva, néha szinte önmarcangoló gyötrődéssel, ment az újabb véres összecsapás felé.

A gyötrődés idején akadtak tisztánlátók. És itt nem volt válogatás. Mindegy volt, hogy a *„győztesek"* között akadt a új próféta vagy a *„legyőzöttek"* között. *Mussolini* a nyertes Olaszország harcos katonája volt, *Hitler* a legyőzött Németországé. Egymástól függetlenül indultak el és a sors kikerülhetetlen akaratából találkoztak. Mert ami ott égett az olasz lövészárkok mélyén, ugyanaz forralta a vért a weimari megalkuvásba hullott német lélekben: be akarták fejezni, ami befejezetlen maradt, mert meglátták az új Igazságot. A reakció romlottsága, tunya önteltsége lekicsinyelte őket, hiszen akik az élen állottak, nem voltak a régi politikai mérőszerszámokkal mérhetők. Vajjon ki törődött a bolsevizmussal merészen szembeszálló milánói ujságiróval borzashajú és lobogószemű ifjú legényeivel, mikor a népszövetségi falak szilárdan állottak? Ki vetett ügyet még akkor a müncheni csarnok pipafüstös termeiben elhangzott szónoklatokra és ki gondolt volna rá, hogy a világháború Istmeretlen Katonája a nép vezérévé magasodik? Büszkén és gőgösen hirdették: nem hiszünk a csodákban, mi a szilárd talajon járunk és elvakult szemük nem látta a szemük előtt bontakozó csodát. Mire elérkezett a felébredés kevésnek bizonyult minden gonosz mesterkedés, nem volt elég a hosszú időn át sikeresen használt gazdasági hüvelykszorítók alkalmazása. A gazdasági zsaroló eszközök kicsorbultak a gazdasági öntudatra ébredt nemzetek szilárd akaratán. Az aranynélküli német nemzetiszocialista birodalom — óh borzalom — nemzetközi hitelek nélkül, dolgozni kezdett. Sőt még külkereskedelmet is folytatott, amin nem kerestek a zsidók. Ennél nagyobb merényletet valóban nem lehetett a világbéke ellen elkövetni. Amikor pedig a nürnbergi fajvédelmi törvények napvilágot láttak és az intézményes antiszemitizmus más országokban is vágyat ébresztett, csak idő kérdése volt, mikor indítják el újra a háború szekerét.

Nem volt megállás! A sors kereke nagyot fordult. Időálló, történelemformáló népek lelkében kitisztult gondolatok lendítőereje, szilárd hit és meggyőződés érlelték, formálták és készitették elő a mai leszámolást. A munka győzelmét a profit felett. A szellem győzelmét az anyag felett. Az Igazság győzelmét az álnokság felett. A becsület győzelmét a becstelenség felett.

Nincs megállás! Késleltetni, elhúzni lehet a dolgokat. De megállitani nem. Nem segit a propaganda, nem segit az alattomos suttogás, nem segit a vágóhidra cipelt orosz milliók áldozata, nem segit a zsidóság világösszeesküvése, nem segitenek a feláldozott segédnépek, hiábavaló igyekezet az afrikai partraszállás, kétségbeesett vállalkozás a szicíliai roham: a dolgok mennek a maguk útján.

SZÁLASI FERENC:

„A zsidóság és fizetett *„tárgyilagos"*, *„közgazdasági"* *„nagyságai"* hirdetik azt a hazugságot, hogy a magyar ember kereskedelemhez és iparhoz nem ért, mert lovagias, aki nemes hagyományait őrzi és védi, született katona. Eddig nem tudtuk, hogy a kereskedelemhez és iparhoz való hozzáértés főalkotóelemei a lovagiatlanság és neveletlenség, hagyománygúnyolás és katonakötelezettség alól való kibújás. De igy kell legyen, mert akkor miért emelnék ki a zsidók annyira a mi fajtánk fő jellemvonásait, mint olyanokat, amelyek nem egyeztethetők össze az általuk beültetett kereskedelemmel és iparral. Igazuk is van. Ilyen iparba, ilyen kereskedelembe a magyar ember nem kapcsolódhat, mert elpusztul. Tény, hogy a hitel egyeduralkodói az ipar és kereskedelem területére *„tévedt"* fiainkat könyörtelenül és kérlelhetetlenül fölfalják — hitelpolitikájuk segitségével." (1936.)

Ennek éppen az ellenkezője igaz! Ez a felfogás csak arra alkalmas, hogy aláássa a nemzet önbizalmát és jogos büszkeségét, amelyet bennünk az a tény ébreszt, hogy a vérszerződés hagyományában fennmaradt legősibb jogalkotásunk, az államalkotás oly örökérvényűnek bizonyult eszmerendjét fejezi ki, amelyet nem Európától vettünk, amelyhez Európa maga is egy évezredes vívódás árán tudott felemelkedni. Annyi bizonyos, hogy ebben az ősi életformában benne volt az egészséges életközösségnek mindaz a feltétele, amelyek a XX. század államaiban is a népi erők teljesértékű kifejlődését biztosítják, nevezetesen:

1. *A nemzet véréből, az egyéni rátermettség alapján választott nemzetvezér, aki mellett*

2. *az országnagyok és a nemzetgyűlésben meghivott nemzet csupán a tanácsadás tisztét tölik be.*

A vezér tehát nem az úgynevezett liberális felvilágosodás többségi elve alapján kormányoz, hanem parancsuralmat gyakorol. A magyar nemzetvezér mégsem despota, nem kényúr, mert hatáskörében népi és totális felelősséggel jár el.

A vezérnek a néppel szemben fennálló, de a népet is minden tagjában kötelező felelőssége a törvényhozásban való kötelező részvételben nyilatkozik meg.

A XX. század államának vezetői ma tömeggyűlések és a rádió hullámain keresztül igyekeznek sorsdöntő elhatározások előtt nemzetükkel egyetlen szellemi közösségbe kapcsolódni. Ime, a korszerű államkormányzat e gyakorlatát az ősi magyar szervezetben már törvényes joggyakorlat biztosította. A közös szerzeményben való közös részvétel a birtokmegosztás ideális egyensúlyát mutatja. Ideális tiszta népközösséggel állunk szemben, amelyben a nyugati keresztény hűbériségnek és a liberális korszaknak beteg vagyoni aránytalansága, a nemzetnek osztályokra való tagolódása, az uralkodóháznak és a főrendeknek népi elidegenedése, a nemzet faji anarchiája és ebből származó belső meghasonlottsága teljesen ismeretlen volt.

Az Ázsia mythoszában elvesző harcok iskolájában kialakult ez az életforma volt a magyarságnak tulajdonképeni „ősélménye" — genotypusa, — amelynek katonai hatalmával szemben egész Európa tehetetlenül állott.

Őseink a IX. század első felében az Atlantióceán partjaitól egészen Byzancig ott jelentek meg portyázó hadaikkal, ahol éppen kedvük tartotta. Hova tünt el ez a hatalom, miért pusztult el, amelynek emléke egy ezredéves alkony után is messze ragyog a történelem lapjain!?

Amikor 1853 ban *Perry* amerikai tengernagy az Egyesült Államok elnökének levelét átadta a *Sogun*-nak és két évvel később kereskedelmi szerződésre kötelezi az addig teljesen elzárkózó Japánt, „*Nippon vezetői belátták, hogy az elzárkózás lehetetlen, az idegenek harci eszközei az övékénél sokkal erősebbek. Elhatározták, hogy megkeresik az idegen világ bölcsességét, megtanulják az idegenek tudományát.*" *(Dr. Éles Zoltán: Nippon.)*

Abban, hogy Nippon saját ifjúságát küldi ki tanulni, nem pedig idegen tanítókat telepít az országba, Turán vezérnépének a történelemben páratlanul álló állambölcsessége mutatkozik meg.

Ezzel a ténnyel *Meidzsi Tenno* érintetlenül menti át Nippon ősi erkölcsi szemléletét és kultúráját anélkül, hogy a korszerű fegyverek és a tudományos haladás eszközeiről lemondott volna. Ez a titka annak a bámulatraméltó egységnek, amely a modern Nippont állami, vallási, tudományos és kulturális életét és nemzeti öntudatát jellemzi. Az államvezető réteg és a nép tökéletes faji és erkölcsi harmóniáján, a nép véréből származó 2600 éves dinasztia partriarhális tekintélyén nyugvó egység a forrása Nippon lebirhatatlan erejének és egyre növekvő világhatalmának.

Őseink sajnos az európai keresztény életformák felvételekor a fordított és végzetesnek bizonyult utat választották. Mi a hűbériségnek nyugati és a magyar ember lelkétől örökké idegen életformáját nem természetes belső fejlődés, hanem a társadalom rendjének erőszakos megbontása útján idegen politikai aspirációk hatása alatt vettük fel. Géza fejedelem, hogy a nemzetnek a vérszerződésben lefektetett szabad választási jogával és a nemzetségfők akaratával szemben fiára, *Vajkra* ruházhassa az államfő hatalmát, arra az idegen segítségre támaszkodott, amely a hittérítés leple alatt a nyugati kereszténység egyházi és világi hatalmainak hűbéri felségjogait kívánta kiterjeszteni Magyarországra. Ez a külső segítséggel rákényszerült életforma az uralkodóház és a nemzet mélységes meghasonlásához, ősi kultúrájának és népi hadseregének megsemmisüléséhez, kilenc évszázados fokozatos hanyatláshoz vezetett, amelyet történelmünk folyamán néhány rendkívüli képességgel megáldott uralkodó csupán rövid uralkodásának intermezzója volt képes megállítani.

Az a szerencsétlen körülmény, hogy a nyugati életformákat nem szerves fejlődés, nem a lelkeknek magyor szó általi meggyőzése, hanem hatalmi tény következtében vettük fel, olyan törést jelent a nemzet fejlődésében, amelynek kapcsán teljesen elszakadt a fajának és egyéniségének megfelelő ősállapottól.

A fejlődésnek ez a megszakadása lett a kiindulási pontja az uralkodóház és a nép történelmi időkön át tartó meghasonlásának. A király a nemzettel szemben a rendszeresen betelepített idegen népcsoportokra egész országrészekre, gazdagított hűbérurakra támaszkodik. Állampolitikai elvvé emelkedik a szentistváni hagyomány, hogy „*gyöngye és törékeny az egynyelvű és egyerkölcsű uralom*". A történészek által országnak fordított „*regnum*" nyilvánvaló értelme „*királyi hatalom*". A király és a magyar nép közötti sorsközösség és tudata ezzel megszűnt.

Az idegen uralkodóházak sarjaival kötött házasságok már az Árpádház története szerint is szinte kötelező udvari etiketnek, később az Árpádház kihalása után pedig az idegen származás szinte a kötelező uralkodói minősítés kellékének számít.

Az idegen királyi arák kíséretében bejött lovagok rendszeres telepítéséből alakult ki az a feudális rend, amelyben az ősi törzsek fajközösségtudatát a rendi érdekek tudata, ez a nemzetközi és fajnélküli tudat homályosítja el.

E rendi tudatban gyökerező felfogás szerint a jobbágy nemzetisége teljesen közömbös, csupán a munka szolgáltatása a fontos. Ez a faji közöny lesz a szolgaságot nem tűrő magyar jobbágy elűzésének idegen nemzetiségű jobbágyok betelepítésének a magyar népi erők évszázados hanyatlásának tulajdonképpeni kútforrása. Ezzel indul meg a magyarságnak az a nagy tudathasadása, amely úrinak, előkelőnek csak az idegent tekintette és az ősi eredetiséget a paraszti jelzővel sujtotta, amely egyúttal megvetésének kifejezése volt. A magyar sorstragédia e mélységes meglátása tükrözik vissza *Bánk bán* tragikus alakjában és valóban nincs tragikusabb bizonyítéka a magyar öntudat tökéletes meghasonlásának annál, hogy megveti azt, aki évszázadok folyamán fajában egyedül maradt magyar, akinek ajka a teljes feledésből átmentette az édes magyar szót és a dalt, a magyar parasztot.

A vérszerződés megszegett esküje niebelungi átokként vonul végig már az Árpádház testvérharcain és teljesedik be abban a tényben, hogy az utolsó árpádházi uralkodót, III. *Endrét*, VIII. *Bonifác* pápa hűbéri hatalmával detronizálja *Róbert* Károly javára.

Ma egy sorsdöntő erőpróba pillanatában elérkezett az utolsó órája annak, hogy egy évezred tanulságát levonjuk.

Az út, mely az elveszett teljesértékű nemzeti erőkifejtésünkhöz, a mi népi válságból, visszavezethet, ez a népi Magyarország, a népi magyarság célkitűzésében van megadva. Tudósaink megállapították, hogy a magyarság mai fajképe lényegében megegyezik a honfoglaláskori magyarságéval.

Az az életforma tehát, melyben a népi magyar erők teljesértékű kifejlődése várható, nem lehet lényegében eltérő a vérszerződés elveiben lefektetett állameszmétől.

Ennek korszerű alakját akkor találjuk meg, ha történelmi fejlődésünkben visszaállítjuk a jogfolytonosságot ott, ahol az megszakadt és visszatérünk a feudális, liberális fejlődési vonalról az ősi magyar fejlődési alaphoz. Csak ha ismét megtaláljuk a huszadik század köntösében újjászületett ősi életformánkat, ha megtaláljuk a templomot, melynek oltárán az egy Isten, egy haza, egy hit szentháromsága ragyog, támadhat fel ismét régi erejében az örök Magyarország.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XIX.

A távol ködében rejtelmes Ősök.
Bánat és öröm — mily csodás teremtményei a jónak, rossznak.
Avagy nincsen jó és nincsen rossz?
Minden csak forma, világitás teszi és az esélyes óra?
Igen!
Csak egy ok van. Volt és lesz: az Ébredés.
De miből és miért?

— — — — — — — — — — — — — — —

A távol ködéből — a Nirvána int...

*

Emlékezem. A tél elején túl voltunk már, amikor a hópihék komolyabban szállingózni kezdtek. A nagy legelőre átengedett juhnyájak még kint teleltek a mezőségen, mert a birka csak jóllakott a rövid, de folyton sarjadzó téli füvön is. Gyakran látogattam át a *mátai* pusztán telelő nyájhoz, amelyiknek érdemes számadó bojtárjával, *Gergővel* jó beszélgető viszonyt tartottam. Ott vertek tanyát az egyik laponyagon. Eredeti módon. Nádból félszárnyékot építettek, háttal az északi széljárásnak. Nyugat felől is nádat raktak föl bévül két-három nyárfa- meg fűztörzzsel megtámasztva. A földet vastagon szinte szalmával hintették meg és a szökrényt a szárnyék mélyén helyezték el. A farönkök oldalába raktak tüzet olyatén, hogy a lángok kikezdték és a nyers szivacsos bele a fának hetekig parázslott, de lángot nem fogott, ellenben melegített. Vasnyársat ütöttek fölé és kampós végére akasztották a bográcsot. Most már, ha főzni kellett, a rönkő folytonégő parazsa elé szórtak egy kis árva tőzeget és készen volt a főzés lehetősége. Érdekes, hogy a szárnyék kétoldali nyitottsága ellenére, mégis kellemes langy meleg áramlott a szökrény felé, ahol is a pásztornép megpihent. Még a bundát is lerúghatta magáról. Kora esténként a pihenő nyáj is odahúzódott félkörbe és elfeküdt, versenyt pislogván a parázzsal.

Gyakorta voltam vendégük és elbeszélgettem Gergővel, aki felettébb nyilteszű

pásztorember volt. Azon az estén is ilyetén fogott mondókájába:

— *Abban az esztendőben minden a visszájára fordult — után ment minden. Tótágast állt a százéves kalendárium minden igazmondása. Abbion uram, csakis a nap állása, a széljárás, meg a jószág természete mutatta, hogy miként cselekedjünk. Már a megkésett bárányoztatástul fogva bajok voltak. A rossz termis még rosszabb lett. A legelső májusban kiégett, az őszi tallózást meg az eső besarazta időnek előtte. Igy hát visszakullogtunk a Poroshátra. Aztán reménykedve lestük, hogy a kiégett legelőrül átengednek-e a Nagyhídon. A Hortobágy túlső mellyékire... Hát egyszer aztán jött is a mátai parancs. Megnyíltak az öreg híd sorompói és a juhföld lakói előtt kitárult az ősz-téli ígéret földje. Má nagyon riongattuk is a nótát a pásztordudán, hogy:*

A báránnak mező kéne,
Magamnak szerető kéne...

A természet örök, bölcs rendje mindkét kívánságot pontosan és rendszerint teljesíteni szokta.

A sziporkázó langyos levegőben félig szenderegve hallgattam Gergő szavát, elheveredve a bunda szőrin. Körülöttünk már minden elcsendesedett, a százköblös lapunyagán csupán még *Zsuzsi* kászolódott, forgolódott, igyekezett befészkelni magát a szalmába, hogy az ordas szél, amellik meg-megszaladt onnét a Tiszántúlról, nehogy felborzolja ködmönét.

— *Hát bizony művész uram,* — veszi fel a szót újból Gergő, — *abban az esztendőben a karácsony is kint ért bennünket. Akkurátusan itt ahun most heverészünk. Szinte, hogy melegünk volt. Nemcsak az időtül, hanem mert karácsony estéjének reggelén, amint lerázzuk Ferkó öcsémmel a friss havat bundámrul, merthogy az ijjel szépen hulldogált — hát csak nem látom a nyájat, de meg a pulit sem!*

— *Tyú, a nemjóját Ferkó, kajátok a bojtárra, itt valami baj esett. Egyszeribe leolvadt mindkettőnkről a bunda... A kajátozásra aztán csak kiüti fejit Zsuzsi egy hókupac alól, oszt forogni kezd maga körül, mint az orsó. Ilyet csinát a hóba.*

— *Aunye, egyil tüzet, kajátok rá, hát hun a jauszág? Mire csak rám néz a szőr közül, aztán elindul nagysebtibe, a hófúvás mentén egy halomnak. Ott ugatni kezd, körülugrálja a hókupacot, szüköl és kapar... Má mi tudtuk az esetet. Uccú neki a lapátokkal a hónak, hánytuk, mint a motolla és bizony idejében. Ott voltak összebújva három lapos hókupacban, fejjel egymásnak. Olyan meleg barlangot lehültek maguk körül, hogy még a kisded sem fázott volna meg benne.*

— *Kegyetlen örvendezénk ilyetén mi is karácsony estéjén. Mármint Zsuzsi, Ferkó, meg én. Péter bacsó sem feledkezett meg rólunk ekkis szivderitővel. Ferkó még karácsonyfát is fabrikált, egy nagy kolompért felnyársaltunk és teletüzdeltük gyufaszállal... Jaú szélálló kénes gyufa volt. Amikó meggyujtottam, hát ragyogott, szikrázott, mint a hajnali csillag. Rá is zendítettünk az rigi pásztorénekre, aki úgy mondja:*

Ez setit ijszakán,
Csillag ragyog az ig alján.
Szip csillagok ragyogjatok,
Nékünk utat mutassatok...

*

Azután elhallgattunk. Kár a szóbeszédért. Az ég oly mélykék volt, hogy feketének is beillett volna. A pislogó csillagokat még jobban rezegtette az áramló langyos levegő. Valami sejtelmes, végtelen nyugalom terült el körülöttünk, amibe beléveszett minden földi kicsinyesség.

A halastó rengeteg nádasa felől olykor üvöltés hangzott. Kis sakálok vinnyogtak, amiknek közönségesen nádi csikasz a neve. Gyáva, alattomos ragadozó, téli estéken előmerészkedik, de veszélyt csupán már a sánta nyúlnak jelent. Gergő ott guggolt a parázs előtt, hátára vetett bundával, maga elé bámulva, mint egy tibeti láma. Aztán bóbiskolni kezdett, kiesett a pipa a szájából, befúrta magát a bundába és nyomban horkolt.

Minekutána itten seprett út nem igen vezet a csárdához, hát éjszakára követtem én is a példáját. Soha nyugodtabb alvásom ez életben nem volt...

Temetésre koszorúkba a legszebb virágait fonja a
„Hungária" virágház és kertészet
Telefonrendelések: 183-130 és 183-299

Ára 12 fillér

Budapest, 1943 február 25.
V. évfolyam, 8. szám.

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 547.264—1942. VII. A. szám alatt engedélyezte.
Megjelenik minden csütörtökön délután.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., KÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM. TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 6.— ½ ÉVRE 3.— PENGŐ. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11219 SZ.

Testvér!

Fizess elő

A NÉP-re

a fronton harcoló testvéred részére.

Táborl posta .....

Ki hitte volna

néhány évvel ezelőtt, hogy megjön a hangja a nagy elcsöndesedetteknek. Ki gondolta volna, — mert nálunk csak azt hiszik el, amit már látnak és hallanak, — hogy idén tavaszra kivirágzanak a politikai hóvirágok és a szerény ibolyák is szerénytelenekké bíborodnak. Mi mindig állítottuk és hangsúlyoztuk, hogy a nagy elcsendesedés csak lapulás és egyszerre megjön az étvágyuk, ha veszélytelen lakomára kínálkozik alkalom. Akkoriban rémlátóknak neveztek bennünket — többek között, — mert miért is lett volna nekünk valamiben is igazunk. De így is volt helyes. Az igazi veszély csak mi lehettünk a nyugodt emésztés asztalánál, mert ezek a jámbor farkasok akkoriban vagy együtt emésztettek a többivel — és ugyancsak volt mit emészteniök — vagy minden rejtekúton keresztül arra törekedtek, hogy a magyar a magyarral meg ne béküljön, össze ne álljon. Jól taktikáztak, jól fondorkodtak, azt meg kell vallani. De hozzá a mi jámbor ostobaságunk is kellett. Mármint a magyaroké. Ugy állítottak a falhoz, mint valami városba tévedt sihedert a városligeti hintáslegények, ócska trükkökkel, elhasznált módszerekkel. Mindig szembeállították a parasztot a városival, a munkást a munkaadóval, a hivatalnokot, a főnökkel és mindenkit valakivel, mert itt mindenki valakire haragudott. És ha haragudott, akkor elkezdett politizálni. Sőt csak akkor igazán. Mert a politika addig is úri foglalkozás, amíg az ember kedvtelésből űzi, pláne, ha hatalomba is jut általa. De amikor kicsöppen belőle, akkor már egyenesen ize kezd lenni — bár eleinte keserű —, de később e keserűség zamattá nemesül és az előbbi kormánypárti nagy férfiú az ellenzéki vizeken kezd otthonosan mozogni. Igy van ez Imrédyvel is. Mindenki gazdaságpolitikusnak tartotta. Igy is került a közéletbe, hiszen mindenki azt rebesgette róla, hogy remek pénzpolitikus. A pénzpolitikája megbukott, minden gazdaságpolitikai elve csődöt mondott, de ez nem volt hiba. A gazdasági miniszterből miniszterelnök lett. Azonban nem vigyázott kellőleg a lábára és rossz helyre lépett és felbukott. Ettől kezdve politizál. Más ilyenkor elteszi a fegyvert jobb időkre, ő megharagudott és most az ellenzéki oldalon próbálja elveit érvényesíteni. Mert haragszik. A harag pedig rossz tanácsadó. Ma sokkal több szeretetre és megértésre volna szükség, mint haragra. De vannak dolgok, amit csak annak lehet megmagyarázni, aki képes megérteni. Pedig a dolog olyan egyszerű. A magyar nemztiszocialista mozgalom élén csak az a férfi állhat, aki kiállott érte és példát adott az áldozatra. Az igaz ugyan, hogy az a férfi nem haragszik. Még Imrédy Bélára sem.

A NEMZET LELKIISMERETE

Irta: dr. Vágó Pál

A nemzet erejének jele, ha közvéleménye az igazságot elviselni képes. Ez az erkölcsi erő nyilatkozott meg dr. *Goebbels* birodalmi miniszter beszédében és annak visszhangjában — szebben és meggyőzőbben, mintha diadalívek és győzelmi mámor hirdették volna. Dr. Goebbels szózatának lényege az a megállapítás, hogy a veszély, amely Európát fenyegeti óriási és ezért csakis az egyetemes európai erők teljesértékű — totális — mozgósításával hárítható el. E súlyos szavak nem csak a német népnek, hanem egész Európának és így a német népen kívül elsősorban nekünk szólnak, akik történelmi idők óta teljesítjük a nyugati civilizáció védelmének épp oly dicsőséges, mint áldozatos küldetését.

Miként a halálos veszedelem órájában önkéntelenül visszatekintünk a multba, hogy lelkiismeretvizsgálatot tartván mérlegeljük mi az ami a megpróbáltatásban erőt adhat, ma is természetszerű szükségesség, sőt kötelesség is, hogy világos képet alkossunk magunknak:

mi az, ami a nemzetet teljesértékű — totális — erőkifejtésre képesíti?

A rendelkezésreálló nemzeti erő teljesértékű mozgósítása úgy a honvédelem, mint a munka frontján a közhatalom feladata és semmi kétségünk aziránt, hogy a kormány a történelmi próba e súlyos órájában megtette mindazt, amit a nemzet létének és becsületének védelme megkövetel. Nem felejtjük azonban, hogy a nemzet minden pillanatában egy az azt megelőző szerves történelmi fejlődés eredménye és ezért annak a nemzeti erőnek a nagysága, amelyet a közhatalom a jelen pillanatban az emberi lehetőség határai között mozgósítani képes, a helyzet parancsolta intézkedéseken kívül a nemzeti erőknek a jelen pillanatot megelőző fejlődésével van megszabva. Időszerű és közérdekű tehát, hogy a nemzet fejlődésének örökérvényű és a pillanatnyi politikai helyzettől független, egy ezeréves mult perspektívájában felismerhető törvényszerűségeivel foglalkozzunk, melyekben sokkal több van elrejtve a pillanatnyi helyzetben kifejthető teljesértékű nemzeti erőknél, hanem magának a nemzet örökkévalóságának és fejlődésének a titka is!

A nemzet sorsát éppen úgy, mint az egyénét is, az dönti el, hogy képes-e létkérdéseit a saját lelki adottságaiból fakadó — tehát önálló kezdeményezéssel megoldani.

Valaminthogy csak az az ember *„szabad"* a szó metafizikai értelemben, aki pályafutásának minden eléje tornyosuló akadálya ellenére is egész munkásságát egy a saját egyéniségének megfelelő eszmény szolgálatába képes állítani, ugyanúgy, csak az a nép független valóban, amely létkérdéseit az állam és a társadalom törvényes rendjének a népi életből fakadó, tehát faji és történelmi adottságaiból kiinduló belső kezdeményezéssel képes a változott viszonyokhoz való alkalmazkodással módosítani. Ezzel annak az általános érvényű élettani igazságnak adtunk kifejezést, amely szerint

a társasélet fejlődését, éppen úgy az egyénét is, két ellentétes erő: az átöröklés és az alkalmazkodás, tehát a konzervatív és reformáló erők kölcsönhatása szabályozza.

Azok a konzerváló erők, amely a nemzet életében ugyanazt a szerepet töltik be, mint az átöröklés az egyén életében, ezek az elődök alkotásaiból a történelem hagyományaiból és jogszokásaiból fakadnak egy olyan ősi multból, amelyet a társadalomtudomány a nemzet genotypusának nevez; azok a reformáló erők pedig, amelyek a társadalom rendjét a változott viszonyokhoz módosítani törekszenek, az alkalmazkodás törvényeinek felelnek meg és a kezdeményező szellem gyüjtőfogalmával jelölhetők meg.

Mindkét erő nélkülözhetetlen a független nemzeti fejlődés szempontjából és bizonyos hogy a nép életében a legfontosabb, hogy sohase veszítse el teljesen az érintkezést és kapcsolatát az ősi állapotokkal a születés és átalakulás állapotaival. *(dr. Gallus: Nép és föld.)*

Bizonyos, hogy az a nép, mely a változott viszonyokhoz saját kezdeményező erőinek megbénulása vagy elfojtása következtében a változott viszonyokhoz alkalmazkodni nem képes, annak az élete vagy belső tespedés és hanyatlás, vagy pedig idegen inspirációk végrehajtása és ez esetben a szabadsága is látszatszabadság csupán még akkor is, ha törvényhozását és végrehajtó hatalmát a forma szerint nem korlátozza semmi idegen hatalommal rákényszerített jogszabály.

A mai helyzetet rögzíteni törekvő tényezők a XX. század szellemi mozgalmával szemben előszeretettel hívatkoznak a magyar történelemre, a magyar alkotmányra, mint olyan ténybeli adottságokra, amelyekben ősi hamisítatlan magyar szellem tükrözik vissza. Ezekből kívánják bizonyítani, hogy mindaz, ami ma az európai szellem megújhodását irányítja, mennyire idegen és összeegyeztethetetlen a magyar történelmi öntudattal. Helyes is, ha a történelemre hívatkoznak, mert

a nemzet egyeteme magasabbrendű szerves lény, amelynek minden pillanata egész multjának szerves eredője.

Akik azonban a történelmen nyargalnak, zavarbajönnek, ha feltesszük nekik a kérdést, hogy ennek az ősi magyar szellemi adottságnak megrajzolásánál miért ragadják hát ki a magyarságnak több évezredes multjából éppen azt az aránylag rövid kilenc évszázados intermezzót, amelynek folyamán a honfoglalás korabeli magyarságnak az európai nagyteret uraló fölényes katonai és népi ereje európai viszonylatban a fokozatos hanyatlás képét mutatja? Hiszen

ha fel akarjuk deríteni azokat a tényezőket, amelyek a honfoglaló magyarság katonai hatalmát és népi erejét eredményezték és ezekből olyan következtetéseket akarunk levonni, amelyek a magyar népi erők felújítására, teljesértékű erőkifejtésére és társadalmunk átszervezésére alkalmasak, akkor logikusan abból az állami és társadalmi rendből kell kiindulnunk, amelyben ez a népi erő töretlenül nyilatkozik meg. Ez pedig a vérszerződés tényében kifejezést nyert ősi államszervezetünk volt.

Tankönyveink a honfoglaló magyarságnak ezt a törzsi államszervezetét valami nomadizáló, alacsonyabbrendű *„pogány"* életformának szeretik minősíteni. Pedig a magyarság ősi törzsszerkezete a faji sorsközösség tudatából fakadó fegyelem és a jogegyenlőség ideális egyensúlyi képét mutatja. A honfoglalás körülményei és annak sikeres végrehajtása azt bizonyítják, hogy a magyarság ebben a törzsi szervezetben is képes volt oly nagyszabású, egyenesen bámulatraméltó mozgósítási tervek végrehajtására, amelyek el sem képzelhetők egyetlen központi vezérlő akarat és nagyszerűen kiépített állami és honvédelmi szervezet nélkül.

Ez az ősi szervezet a közigazgatásnak és a fegyveres nemzetnek szerves egységét mutatja.

Ibn Rusta, valamint *Cyrill* és *Method* apostolok feljegyzéseiből kiderült, hogy a magyarság a honfoglalást évtizedeken át érlelt, jól átgondolt tervek szerint hajtotta végre. Krisztus u. 860-ban a *Káma* mellett tanyázó onogurok közül mintegy 20.000 főnyi lovas indult el, akikkel ugyanezen évben *Cyrill* apostol a krimi félszigeten találkozik, míg *Hinkmár* érsek szerint ezek két évvel később már *Pannoniát* ejtik rémületbe. Ez az előreküldött lovasság nyilván a felderítés feladatait oldotta meg, amelynek híradása nyomán a vonulási irányok kikémlelése után kerekedik fel a magyarság zöme 870-ben.

Micsoda szervezettség, micsoda gondos tervszerűség és fegyelmezett végrehajtás kellett ahhoz, hogy az ősi vezérek egy egész nemzetet gyermekestől, barmostól, minden mozgatható felszereléssel sikeresen vezethessenek át folytonos harcok közepette egy 2000 km-es útvonalon Déloroszország nagy folyói és sártengerei által alkotott természeti akadályokon.

885-ben *Ybn Rusta* a magyarokat már a *Don*-szent *Method* pedig 890-ben a Duna torkolatánál találja. 889-ben tehát a magyar törzsek helyzetet változtattak, katonai nyelven szólva, felfejlődtek a Kárpátokkal párhuzamosan. *Árpád* a közben elhalt *Onogur* király utódjául megválasztott magyar vezér a törzsek többségével és egy kisebb magyar különítménnyel felhúzódott északra, a vereckei hágó irányába. Legidősebb fia, *Levente* pedig az *Aldunánál* állot a magyar törzs zömével... Miután a magyar törzs szétverte az Aldunánál az őt feltartóztatni akaró bolgár sereget, ... „Árpád kiadta a parancsot az egész nép indulására". *(Pálfi: A magyarok ősvallása)*. Őseink tehát a korszerű hadászat elvei szerint a Kárpátmedencét szabályszerű harapófogóba fogták.

A honfoglalás egyetlen nagy katlancsata grandiózus képét mutatja,

amelyben a déli és északi sereg a *Csepel*-szigeten találkozott, ahol Árpád vezér foglalta el a szállását.

Ha már most ennek a nagyszerű társadalmi rendnek alkotmányjogi alapjait a vérszerződés hagyományában vizsgáljuk, az a meglepő tény derül ki, hogy

ez az ősi állameszme, amelynek belső fegyelme az uralkodóházra korlátozott szabad vezérválasztás jogán épült fel, lényegében azonos a XX. század „autoriter" állam gondolatával.

A vérszerződésnek a magyar hagyományokban megőrzött szövege a következő:

1. *Míg Álmos és maradéka él, a nemzet mindig véréből választ fejedelmet.*
2. *Amit közös erővel szereznek, abban mindenki közösen részesedjék.*
3. *Azok a vezérek, akik Árpádot fejedelmükké választották, sem maguk, sem utódaik a vezér tanácsából és az országlás tisztéből ki ne rekesztessenek.*
4. *Ha valaki utódai közül hűtlenné lenne a fejedelem rokonai között, a vétkesnek vére ontassék.*
5. *Ha valaki Árpád és utódai... közül ezen esküszerződést megszegné, átok alatt legyen mindörökké.*
6. *Ha valaki a nemzeti gyülésekre... a táborban meg nem jelenik és elmaradásának okát nem adja, kettéhasíttassék.*

Az ősi magyar szellemnek ebben az emlékében az államalkotó magas erkölcsiségének, az eskü szentségének, a hűségnek, a jogegyenlőségnek eszményei oly tisztasággal nyilatkoznak meg, hogy ezek ma, a XX. század tisztultabb megítélésében is mély kegyelettel töltenek el.

Legalábbis tudatlanság és célzatosság kell ahhoz a propagandához, amely azt hirdeti, hogy a XX. század koreszméi ellenkeznek a „sajátosan magyar ősi életformákkal."

PÁRTUNK, MOZGALMUNK

Emlékezzünk! *Simsay* Ernő testvérünk velünk egy sorban harcolt, velünk együtt dolgozott együtt hitt és nálunk többet áldozott. Különb volt, mint mi. Ne felejtsük: mindnyájan meghalunk. Csak egy van maradandó a földön, ha tudnak érte bátran és igazan élni: a nemzet!

SZÁLASI FERENC:

„Az anyagelvű rendszerek mindent megsemmisítettek, ami merev profitszemléletüknek ellenállott. A szabadságharcok, melyeket az elnyomott és érdekigába hajtott ember az évezredek folyamán viselt saját, a föld, a munka, a család, a társadalom és a nép megbecsüléséért, céljukat azért nem tudták elérni, mert a mindenkori vezetőréteg, az értelmiség, nem állott hivatása magaslatán. De nem is állhatott, mert nem vezető, hanem az érdekrendszereknek csak első kiszolgálója volt.

Az anyagelvűség hosszú, évezredeken át tartó hatalma és uralma az Ókorban az imperializmuson, a Középkorban az univerzálizmuson és feudalizmuson, az Ujkorban, ennek kezdetén az abszolutizmuson, majd később a liberalizmuson nyugodott, hogy az Ujkor kimenetelében elérje a kapitalizmusban és az általa épített önkényuralomban csúcsteljesítményét. Az évezredek e hosszú során át szó sem volt tervszerű vezetésről, irányításról, észszerű és célszerű építőmunkáról. Csak kizsákmányolók és kizsákmányoltak voltak és bárhogyan változott is a nevük, lényegük mindig ugyanaz maradt." (1942. XII. 27.)

MINDENT A HAZAÉRT!

Hörcsök István testvér a *vépi*, *Mészáros* István testvér a *szombathelyi* és *Hlavács* István testvér a *kiskörösi* szervezet tagja a keleti fronton legszentebb kötelességének teljesítése közben életét áldozta a Hazáért. Emlékét büszke fájdalommal őrizzük.

Jaksich József tart. főhadnagy a keleti fronton legszentebb kötelessége teljesítése közben szerzett sebesülése következtében az egyik hadikórházban életét áldozta a Hazáért. Emlékét büszke fájdalommal őrizzük

KÖSZÖNET

Mindazoknak a szervezeteknek, testvéreknek és híveknek, akik a Pártvezetőt születésnapja alkalmából jókívánságaikkal és szeretetükkel elhalmozták, valamint hűségükről és kitartásukról biztosították, a Pártvezető őszinte háláját és köszönetét tolmácsolja.

Pártvezető jegyzője.

RENDELET

A *Pártvezető* rövid úton kizárja a Pártból mindazokat a tagokat, akik akár sajtó útján, akár más eszközökkel és módon támadást kezdeményeznek párttagok ellen. A rendelet 1943 január 16-án lépett hatályba.

Munkarendvezető.

KIZÁRAS

A Pártépítés Vezetője *Kósák* Sándor és *Riebel* Emil kolozsvári, valamint *Béres* László szegvári lakosokat a Pártból azonnali hatállyal kizárta.

Ellenőrzés Vezető.

SZOCIALIS SZOLGALAT

Hálásan köszönjük *a magyarkanizsai, zentai, szabadkai, ujvidéki, marosvásárhelyi, uszodi, felsőgallai, esztergomi, felsőszentmártoni, izsáki, kiszombori, makói* és *kisujszállási* szervezetek által küldött szeretetcsomagokat, melyeket szociális munkánk során az arra rászorulóknak kioszlottunk.

Szociális Szolgálat Vezetője.

KÖZLÉS

Idrányi Gyula nevezetű egyén pártunknak nem tagja és ahhoz semmi köze sincs. Nevezett leginkább a Kárpátaljai Főkerület szervezeteit keresi fel és különféle címeken pénzt igyekszik felvenni. Nevezettet a legközelebbi rendőrnek vagy csendőrnek kell átadni.

Kárpátaljai Főkerület h. Vezetője.

A SZERETET PARANCSA

Ha szegény vagy, ne irigyeld a dolgozó jobbmódút: testvéred az. — Ha alacsonysorsú vagy, ne alázkodj az úr előtt: testvéred az. — Ha fent vagy, ne „ereszkedjél le" a kisemberhez és ne vergesd a vállát és ne „emeljed öt magadhoz", mert testvéred az. — Ha meglesz minden magyar életlehetősége, akkor mindenki, munkás és paraszt, iparos és hivatalnok mind művelt lehet, mind tiszta lehet, mind jómódú lehet, mind tiszteletreméltó lehet a maga helyén.

A PARASZTFŐISKOLA

legutóbbi vándortanfolyamán *Kószó* Béla testvér, országos parasztszéktartó Makón, Uszodon, Miskén és Derecskén tartotta meg a tanfolyam előadásait. E célból meglátogatta a horgosi, kalocsai szervezeteket is. A parasztság mind erősebben veszi ki részét mozgalmunk harcaiból.

Szálasi Ferenc

A kormánylap vezércikkírójától kezdve a legszélsőbb baloldal megnyilatkozásáig naponta foglalkoznak személyével. Inkább róla. Felsorakozik mellé az álnemzeti-szocialista sajtó harsonája is, hogy ő se maradjon ki a koncertből. Senkit nem hagy közömbösen, senki sem térhet felette egyszerűen napirendre, mert nem hétköznapi egyéniség. Ellenségei közül sokan félnek tőle, sokan pedig gyűlölik. Egyesek nyegle szellemeskedés mögé bujva igyekeznek őt lerántani, mások galád rágalmakat szórnak rá, hogy befeketítsék, besározzák. A harmadik ellenfele csodálja és titokban tiszteli, de inkább hallgat, nem nyilatkozik, mert az esetleg kellemetlen lehet a számára. Akadnak olyanok és nem utolsó sorban, akik egyenesen meg vannak győződve Szálasi Ferenc elhivatottságáról, képességeiről, céljai tisztaságáról, de éppen azért, mert ők nem elhivatottak, csak annak hiszik őket, mert semmire sem képesek és céljaik nem mindig tiszták, — hát szembefordulnak vele és mindent elkövetnek, hogy megsemmisítsék.

Szálasi Ferenc neve tehát ma probléma, talány, elpusztítandó ellenfél, tisztelet és csodálat, félelem és vak gyűlölet tárgya.

Pedig ha tudnák, hogy Őt mennyire kevéssé érdeklik a körülötte dúló viharok. Ha tudnák, hogy milyen keveset ad a róla szóló különböző hírekre, mende-mondákra, rágalmakra. Nem törődik velük, nem hagyja magát befolyásolni semmi által. Hiszen amiért küzd, ami felé elindult: a célt már régesrégen meglátta, elhatározta a harcot, megválogatta módszereit és eszközeit. Számot vetett önmagával, képességeivel, hitével és hűségével. Alapos és komoly, elfogulatlan lelkiismeretvizsgálatot tartott, mielőtt megindult a nagy útra. Megmérte erejét és a végén büszkén, de minden önhittség nélkül mondhatta: „igen, képes vagyok!"

Ezzel hátat fordított mindennek, ami régi volt, avult és nehézkes. Csak a célt nézte, melyben magyar népe boldogsága állott. Elindult Szálasi Ferenc és a hősi életszemlélet klasszikus megtestesítőjeként folytatta a vállalt harcot.

Mi, akik mellette járhatunk, érte, általa és vele dolgozhatunk, csak mi tudjuk megmondani, micsoda végtelen gyönyörűséget, mennyi-mennyi lelki és szellemi élményt jelent ez. Naponta közelről látjuk Őt, belátkinthetünk lelkébe, tisztán, meztelenül áll előttünk jelleme, világosan látjuk céljait.

Ha valamelyikünket megkérdezik Szálasi Ferencről, mindegyikünk habozás nélkül ezeket mondaná:

Semmi hibát nem találok ebben az emberben. Szálasi Ferenc a legnagyobb jellem, akit valaha is ismertem. Életmódja puritán. Semmi fényüzést nem enged meg magának. Amióta újra köztünk lehet, mindig ugyanabban az egyszerű ruhában és zöldingben látjuk. Külsőségekre mitsem ad. Mesélik, hogy amikor még egyenruhában járt, soha nem viselte kitüntetéseit, pedig szép számmal van neki belőlük. Megkérdezték, miért idegenkedik ettől, hiszen nagyobb volna a sikere, a sok magas kitüntetés emelné tekintélyét. Válasza ez volt: „Aki azért áll mellém, mert csillogok, hamar el fog hagyni engemet. Aki hisz a szürke Szálasi Ferencben, abban Szálasi Ferenc soha nem fog csalatkozni ..." Mennyire igaza volt ezeknek a szavaknak ...

Munkabírása csodálatos. Állandóan járja a szervezeteket. Fáradhatatlanul megy városról-városra. Ellátogat a szép városi párthelyiségekbe, felkeresi a falvak apró szobáit, ahol a falakon saját arcképét láthatja, mert várják, nagy-nagy szeretettel várják mindenütt, ahol csak nyilás él az országban. De nemcsak a szervezetlátogatás, a sok és fáradságos utazás szerez neki örömet. Ma még valamelyik erdélyi falucskában jár, holnap már a Hüség Házában folytat komoly tanácskozásokat. Egyszer egyetemi tanárokkal vitatkozik, másszor megbeszélést folytat a legkülönbözőbb szakemberekkel. Ünnepe, vasárnapja nincs. A kényelmet még hírből sem ismeri. Szakadatlan, komoly és felelősségteljes munkában telnek el napjai, mert gyönyörű és nagyszerű a cél, kemény és áldozatos az út, — de túl mindezen, millió és millió magyar család boldogsága függ ettől a munkától és ettől a felelősségtől.

Ezt az utat járja Szálasi Ferenc bátran és csüggedés nélkül. Erőt ad néki a hívők serege. Erőt ad az a sok névtelen hős, aki mögötte menetel, ráia esküszik. Akiknek élete azonos lett az övével, akik szintén félredobtak mindent, elhagytak mindenkit, hogy Őt követhessék, vele dolgozhassanak. Mert valósággá váltak Szálasi Ferenc szavai:

„Mozgalmunk és én sorsazonosságban élünk!"

A HALHATATLANSÁG

Emberi dolgokban lehetetlen nincs. — Amikor gyors és olcsó tömegtermelésre volt szükség, sok ember hiábavaló próbálkozása után, Watt föltalálta a gőzgépet. — Hány ember őrült bele a repülés gondolatába, hányan koldúskodtak el miatta, hányan zuhantak le: és most repülünk.

Milyen kilátástalan volt a kis magyarság harca a Nándorfehérvárt ostromló világhódító Mohameddel: és *Kapisztrán* népe mégis győzött. — Emlékeztek még a németek milliárdmárkás levélbélyegeire? És ebből a tökéletes gazdasági nyomorból és mélységes megalázásból Európa első hatalmává emelkedett a német nemzetiszocializmus. — Testvérek, lehetetlenség nincs. Én lehet, hogy rámegyek, de megrokkanásom után száz más testvérem fogja törni a fejét és végre meg is fogja találni a helyes utat. Én lehet, hogy elbukom, de a hottentottamen keresztül testvéreim ezrei rohannak a kitűzött cél elérésére. — És elérik! — Mert az egyénnek lehet, de egy népnek nem lehet semmi, ami lehetetlen.

MOZGALMI ÉLET

A *székesfővárosi* főkerület *Veszprémben* tartotta vándorértekezletét, melyen *Vajna* Gábor képviselőtestvér, az ellenőrzés vezetője is résztvett. *Csomay* Miklós főkerületvezető testvér nyitotta meg az értekezletet, majd Vajna Gábor testvér beszámolt az időszerű kül- és belpolitikai eseményekről. Végezetül *Nagy* Károly testvér, a munkásság vezetője munkásértekezletet tartott.

A borsodmegyei *Boldva* községben ünnepélyes keretek között tartották meg az első ideiglenes szervezési értekezletet. Ebből az alkalomból meglátogatta a szervezetet *Tamás* Sándor megyevezető testvér és *Hermann* Tibor testvér. Mindketten tájékoztatták a megjelenteket a politikai eseményekről. Az egybegyűlt testvérek lelkes hangulatban adták hűségük és kitartásuk tanujelét.

A *nagybányai* szervezet nagysikerű karácsonyestjén *Gergely* Gyuláné testvér mondott ünnepi hangulatú beszédet, majd száz értékes szeretetcsomagot osztottak szét a hadbavonult testvérek hozzátartozói között. Szilveszter éjszakáján a nagybányaiak testvéri táborа együtt várta meg az új esztendő érkezését, amikor is *Gergely* Gyula testvér, Erdélyföld vezetője nagyhatású beszédben ismertette az elmúlt év munkásságát és vázolta az újesztendőben teljesítendő feladatokat.

Serényi Miklós képviselőtestvér, a zsidótalanítási osztály vezetője *Kiss* István járásvezető testvér kíséretében meglátogatta a *galgamácsai, galgagyörki, ikladi, aszódi, kartali* és *versegi* szervezeteket. Kartalon *Toldi* János községvezető testvér bevezető szavai után *Serényi* Miklós testvér általános tetszéssel kísért beszámolót tartott. A meglátogatott szervezetek hűségüket és kitartásukat tolmácsolták *Szálasi* Ferencnek.

Abaúj-Torna vármegye tisztségviselőinek Kassán tartott értekezletén a Hüség Háza képviseletében megjelenő Dr. *Máthé* István testvér tájékoztatta az egybegyülteket a kül- és belpolitikai eseményekről, majd részletesen ismertette a Pártvezető nagytanácsi beszédét. *Gyarmathy* Gábor megyevezető testvér szervezési utasításokat adott.

Dr. *Medve* András megyevezető testvér meglátogatta a Maros-Torda megyei Disznajó szervezetét, ahol politikai tájékoztatót adott a nagyszámban egybegyült testvéreknek. A szervezet életrevalóságának bizonyítéka a taglétszám állandó emelkedése.

SZALASI FERENC A BUDAPESTI IFJÚSÁG KÖZÖTT.

A *budapesti főkerület* ifjúsági hetek hosszú munkája árán komoly tanfolyamot végzett. A nemzetiszocialista korszellem erejétől öntudatra ébresztett és a *Szálasi* Ferenc ideológiáját szomjazó fővárosi ifjúság elhatározta, hogy a hit és idealizmus fegyverei mellé megszerzi a tudás hatalmát is.

A Nyilaskeresztes Párt már az elmult esztendőben ideologiai tanfolyamokat rendezett, melyre mindig nagy számmal jelentkeztek hallgatók. A legutóbbi hetek tanulóit az elmult vasárnap maga *Szálasi* Ferenc vizsgáztatta a végzett tananyagból.

Vasárnap már a reggeli órákban benépesedett a Hüség Háza környéke. Az Andrássy-úton mind gyakrabban tüntek fel a kipirult arcú, lelkes fiatalok, hogy munkájuk gyümölcsét megmutathassák, hogy számot adjanak kötelességük teljesítéséről. Az újesztendőben új köntösbe öltözött nagytanácsterem várta Budapest ifjúságát. Egyenruhában, vagy akinek nem volt, sötét öltözetben, de valamennyien zöldingben jelentek meg ezen a napon, mely a legnagyobb és legszebb ünnepnek számított, hiszen Vezérük, Szálasi Ferenc elé állottak.

Pontosan 9 órakor érkezett a terembe Szálasi Ferenc. Az ifjúsági vezetők jelentései után a pártiskola tananyagából vizsgáztak a testvérek, a Pártvezető minden egyes kérdéshez részletesen hozzászólt és hosszas vita keretében folytatta le a vizsgát. Ifjú testvéreink megállták a helyüket, tudásukkal, feleleteikkel méltán kiérdemelték a Pártvezető legnagyobbfokú elismerését.

Végezetül Szálasi Ferenc összegezte a vita eredményét, szólt az igazság, a hit, a szeretet parancsáról, valamint a nemzet halhatatlanságáról. Kifejtette, hogy minden elmélet, mely a nemzetek elöregedését és majdani halálát hirdeti, téves és hazug. Mindig új emberek születnek, új ifjúság sarjad, mely a nemzet halhatatlanságának záloga. Ifjúságunk legfőbb feladata tehát, hogy tisztaságát és romlatlan idealizmusát megőrizze, mert a nemzetek halálát nem az öregség okozza, hanem a beteg fiatalság. Az ifjúság eddig mindig méltó volt hivatásához, a világnézeti küzdelmekben, az eszmei harcokban mindig elöljárt. Ezt az önfeláldozó idealizmust azonban az anyagelvű rendszerek, így elsősorban a liberalizmus kihasználta és az ifjúságot eszközzé alacsonyította, nem mindig tiszta célok szolgálatában. Ha ennek ellenére a magyar ifjúság még mindig részt tud venni az Eszme által indított szabadságharcban, ez csak annak bizonyítéka, hogy nemzetünk halhatatlansága biztosított.

Szálasi Ferenc szavai örökértékű ajándékot jelentenek Budapest ifjúságának. További áldozatos munkára, állhatatos hűségre és kitartó lendületre ösztönöznek ezek a szavak minden magyar ifjút, aki szívén viseli nemzete közügyeit és bátran szolgálja nemzete halhatatlanságát.

AZ IGAZSÁG PARANCSA

Testvér, tanulj! Mi nem a nép tudatlanságára számítunk. Nekünk igazunk van és minél értelmesebb valaki, annál könnyebben fogadja el az igazat. Tanulj, testvér, mert minden nemzetiszocialista apostol is, tanító is, vezető is, — és vak nem vezethet világtalant. Tanulj, testvér! Tanulni mindenből lehet. Ovass sokat. Keresd a tanultabbak társaságát. Láss meg mindent. Ami jót pedig megtanultál, az váljon véreddé és szíveddel-lélekkel, hittel és erővel add tovább. Add tovább!

A szerkesztésért és kiadásért felel:
TEMESVARY LÁSZLÓ

Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság kőfordómüvében
Felelős: Győry Aladár igazgató.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XVII.

Vannak tájképek a földön, tájképek a festészetben, tájképek álmainkban és — szívünkben. Így fejtegeti *Lin Yutang*. A földi tájképek szépsége a körvonalak mélységében és szabálytalanságában van. A festett tájképek szépsége az ecset és tus szabadságában, pompájában rejlik. Az álmodott tájképek szépsége a sajátságosan változó látomások sokasága. A szívünkben rejtőző tájképek szépsége az, hogy minden a maga helyén van.

*

Beköszöntött a kései ősz és véle a fűtési gondok. A pusztáról már minden letakarodott. A juhnyájakat átengedték már a Nagyhídon, ami hortobágyi nyelven annyit jelent, hogy megvolt a szétverés. Itt aztán, hogy elejét vegyem minden politikai tendenciának sietek a magyarázattal. Késő ősztájott megindulnak a hideg őszi szelek. Esik is gyakorta, Hosszúk az éjjelek, ázik, fázik a jószág. Nem legel szívesen, romlik lefelé. Már az éjjeli legeltetésen is csak sétál... bőg.... meg kolompol. Éjjeli legeltetés? Hát igen. A napok mind rövidülnek, este hatkor már sötét van, a jószág elpihen, de aztán úgy éjjel 11 óra tájt csak megest megindul, hajtja a bendője. Ennél misztikusabban szépet nem sokat éltem át életemben. A párszáz darabból álló gulyánál ilyenkor felkötnek minden kolompot, harangot, csengetyüt. Kicsinyt, nagyot — számtalant. Aztán megindulnak, szétszóródnak, ugyancsak van dolga a pásztornak. A ködön át felhangzik a legcsodálatosabb éjféli harangjáték, a tájékoztató... hogy ez még nem ihletett meg magyar zeneszerzőt. Persze ehhez egy kicsit a kintélés kellene. Ki kellene bújni a kávéházak és szalónok ernyesztő dunsztjából. Megérné. A pásztor megismeri a maga kolompjainak szavát, tudja merre jár a jószág. Sőt ha összekeveredik idegen gulyával, kiszakítja közülök. Valami igen felemelő érzés ilyenkor a pusztában tanyázni. Látni úgyszólván semmit sem lehet csak hallani. Szinte fülével él az ember. Az égről lecsapódó felhők között, a holdvilág kerek képe bukdácsol. Fényszóróként világít meg egy-egy fehér jószágot, élesen. Szinte szellemalakok lebegnek át a téren, hanghullámok szárnyain. Nem e földön érzed magadat. Órákig élveztem ezt a látványt a tatár üléseken, a bajnokhalom tájékán. A legeltetés két-három óráig tart. Amikor aztán már ez a zenésített étkeztetés sem használ, kezdetét veszi ama bizonyos szétverés, ami is nem egyéb mint a gulya közösségéből kiszaggatni, kiverni az egyes gazdák tulajdonát. Kit ide, kit amoda. Ilyetén hát a gulya szétverődik a szó karikás, meg furkósboti értelmezésében, mert hisz az összeszokott jószág sem hagyja simán a szokásjogát.

*

Már a pirkadás jelei mutatkoztak, amikor sarkantyút adtam a lovamnak. Vágtába ugrattam, hogy mielőbb elérjem a *Disznóföldet*. Gyuri bátya az öreg kanos kunyhóját kerestem, aki is útbaigazítómnak ajnálkozott az *Ohati* erdőségben, tűzifa szerzésének ügyében. No meg mozgott bennem az érdeklődés az öreg kanos vadászgató-szenvedélye iránt. Ámbátor jómagam régen letettem vadűző szenvedélyemről, — hacsak a szamarakra vadászásomat nem számítom — de ezek uram bocsá', csak kétlábúak. Ámbár ez sem lekicsinylendő veszélyekkel jár, de ami a különlegességet illeti, Gyuri bácsi ebben is lefőzött, mert ő meg földi mogyoróra vadászott, meg böngyölére. Amit is más nevezettel gyékényböndőnek tisztelnek. A gyékénynek ez a lisztes gumója felettébb kedvenc csemegéje volt a régi szilajaknak. Kenyérpótló. Ma már csak a vénje ismeri csemegének. A fiatalja már csak kenyérjegyet fogyaszt szalonnapótlékkal.

A Disznóföld? A legősibb maradványa az egykori szilaj pásztorkodásnak. Hepehupás, turott-fúrott pocsék, disznónak való föld ez. Más jószág még a tájékát is kerüli. Még a szagát sem állja. Antu inkább úr rajta a disznó... A maga mocskában rátarti, sőt kényeskedő... hiába tudatában van, hogy inyenc falat. De ezúttal és itten szörnyű kiábrándulás várna arra, aki valamelyest sertésszanatóriumbéli rózsásan gömbölyded, manikürözött sertésszárakra gondol. A jó fenét... Girhes, ösztövér, lompos, mocskos vaddisznófélék tanyáznak itten

kérem ápetitussal. Akik még gödrökben fiadznak, gyökéren, meg férgeken élnek és egyéb mindenféle élő és holt disznóságokon. Éppen ez okból is kegyetlenül edzettek. Fajnemesítő és szabadságszeretők. Olyan réti disznóivadékféle, kiknek ősei sokat súgtak-búgtak össze a vaddisznóval. Itt elkel még ma is a kanászbalta, meg a pumi. Pumi és nem puli. Mert a puli jámbor a pumihoz képest. Hegyes füle van, nem lelógó és éles fogazata. Lehozza füleinélfogva a megvadult kocát. Nem tudja az felnyársalni és felfalni, mert ez a szándéka vitathatatlan. Láttam ilyen kocafalkába tévedt kóbor kutyát, amit percek alatt elemésztettek a szó lakmározó értelmében.

Hamarosan ráakadtam a nagy guggon ülő hodályra s a vihartól tépázott kunyhóra. Messziről irányított az éktelen röfögés. Az öreg kanos már indulásra készen állott. A pumi — névszerint *Virágom* — kiszakította a vadász kant a falkából és gazdájára figyelt, csak úgy szurt a szeme a szőrbozótból ami pofáját borította. Az is igaz, hogy nem nagyon kellett noszogatni, mert már sejtette a dörgést, gyakorta kalandozott gazdájával ilyféle vadászatokon. Kitünő szimatja volt. Egykettőre megtalálta, hol kell túrni eredményesen. Ott röfögött gazdájára emelve értelmes kis disznószemét, mintha ezt mondaná: Na hékás, hát mi lesz!? Hát az lett, miszerint, hogy elindulánk. Elől a disznó ügetett csendes röfögéssel, utána a pumi kihegyezett farokkal, majd Gyuri bácsi kocogott vállára vetett ostorral, ásóval, meg baltával. Legvégül is én ügettem illendő távolságban. Mondhatom az ütem korántsem volt lassu. Látványosságnak se kutya. Olyatén hatott, mintha egymást keregtnénk. Node mindegy, a hasadó hajnal elragadó volt. A kelő Nap úgy pillantott ki a sötét felhő alól, miként a pásztor tekint ki gombakalapja árnyékából. Melengető sárga sugarai melegről mesélgettek, ami ugyan öreges volt és szelíd, de annál jóleső bb. Fogolycsapat rebbent fel előttünk éles csörgéssel. A disznó utánakapott, mire Gyuri bácsi csendesen megjegyezte:

— *Jau vadászó kedvben vagyon... lesz mit kaparnyi...*

Ügetőversenyünk az erdő láttára majdnem kifutásba csapott. El is értük hamarosan a mesgyét, ahova is disznónk bévetette magát, miként a vágyakozó szerelmese karjaiba. Nehéz volt követni. Le is szálltam a lóról, így vezettem a surjába résztvenni az izgató ásatáson. A ritkuló mocsári tölgyes között földre szegzett ormánnyal, röfögve szaladgált a kan, cikkcakkosan. Egyszerre hirtelen megtorpant, ide-oda lógatta a fejét, majd nagy igyekezettel túrni kezdett... feszült figyelem! Vajjon gomba lesz-e, vagy födi mogyoró... Egyszerre csámcsogás hallik. Nosza neki lódult Gyuri bácsi ostorral majd furkóssal... s pumi meg foghegyre kapja a klepa disznó fület és ugyancsak csipkézi... dühös röfögés! A kani alig-alig akar engedni a jogos jussából... Nem méhecske ő, hogy bedőljön az emberek sunyi példázgatására, nem szorgalmas méhecske ő, aki példaadóan gyüjti a mézet a zsákmánylóknak. Nem, oh nem, korántsem. Ő egy közönséges disznó, de a javából. Amit ő megkaparint az az övé. Ebből símán azt juszt sem enged. Ezért kell a furkó, ustor, meg a pumi. A jog érvényesülése. Az más. Az okosabb engedése a koca dolga. Máris odébb üget más nyom után, Gyura bácsi ez alatt ásót ragad és kibányássza a finom földi mogyorót. Ilyen izgató verekedés közben rohanásztuk végig az erdő alját míg aztán megtelt a tarisznya. Gyuri-báty nagyot fújt, megtörölte inge ujjával izzadó homlokát, kihúzta az ing nyaka mögé dugott pipát s megtömve rápöffentett. Majd kalapja bélésének karimájából kapirgált egy kis kalapzsiradékot, ezt rányomkodta a pipa parazsára s aztán... aztán oly pokolbéli bűzt árasztott maga körül, hogy elállt a lélegzetem. Csak Gyuri bácsi vigyorgott kajánul félszemmel pislogatva a még mindig szorgalmatoskodó röffencsre, nem ok nélkül. A pumi már szűkölve az égnek vetette orrát, amikor egyszerre csak a vén kan is fölüti a fejit. Egy dühöset röffent és aztán uccu neki nádak, erek, úgy elcsörtetett, hogy csak úgy zörgött utána a rőtt avar. Még farkát is ide-oda csavargatta a nagy méregtül.

— *Ha-ha,* nevettem föl kínosan akadozva a köhögéstől, *furcsa fizetség ez a derék munkáért.* Véleményeztem a tovaszáguldó disznó fele intve.

— *Sohse filtse, béveszi magát a morotva szélibe s úgy jóllakik gyékény böndővel, hogy csak úgy dülled az oldala. Ha az orra alá nem füstölök ezzel a pokolbéli farkas üzővel, hát ki nem verjük innét az erdőből ítélet napig sem. Még húshoz is jut a morotvába, mert fölfalja a kotuba huzódó kélgyókat is...*

Ilyetén gyarapítva a disznók körüli tudományomat, magam is búcsút vettem a még mindég illatozó kanostól. Utmutatása szerint irányt vettem az erdőőr lakása felé faügyben. Bársonyos melegséggel sütött a nap. Nagyokat szippantottam az isteni levegőből hátasommal egyetemben, aki is kegyetlenül prüszkölt az átélt illatos eseménytől. Az erdő ünnepélyes volt. A tölgyfa megtartja tavaszig sárgult levelét. Az itt-ott vakító fehér nyárfák törzsével tarkázva színpompás játékot rögtönöztek. A lezajlott eseményen gondolkozva, eszembe jutott egyik gyermekkori emlélem. Egyik zentai erdőőr mesélte, miként irtották ki Mehádia körül az elszaporodott viperákat. Ma is fülembe cseng.

— *Tetszik tunni, úgy haladt a sok disznó az erdőben, mint a rajvonal... ahol oszt kígyó bukkant elő vesztire, hát összeröffent a sok agyaras, oszt neki. Egykettőre vót-nincs.*

A táj szemléletébe merültem. Az ötlött eszembe, hogy a művészetben mennyire együvé tartozik az alkotás vágya és a szórakozás kiélése. Minden alkotásnak játékosnak kell lenni... belső ösztönzés az indítéka. Amelyik művész úgy érzi munkakészségének terhét, mint teszem a favágó a maga robotját, az lehet kitünő hivatalnok, de nem művész. Nem minden dolgot kell megfesteni, ami erre kínálkozik...

A legjobb látomásaink rendszerint nem kerülnek vászonra... miért, miért nem... ki tudja?

Antiszemita Ön?

Akkor miért nem jár az előkelő zsidómentes belvárosi

COLONIAL-kávéházba?

Budapest, IV., Aranykéz-utca 5. Minden este hangulatos zene

Még ma

rendeld meg:

Cion bölcseinek jegyzőkönyvét

(Utban a világuralom felé)

A zsidó világuralmi törekvések hiteles leleplezését **ára 3.80 P**

Ennek éppen az ellenkezője igaz! Ez a felfogás csak arra alkalmas, hogy aláássa a nemzet önbizalmát és jogos büszkeségét, amelyet bennünk az a tény ébreszt, hogy a vérszerződés hagyományában fennmaradt legősibb jogalkotásunk, az államalkotás oly örökérvényűnek bizonyult eszmerendjét fejezi ki, amelyet nem Európától vettünk, amelyhez Európa maga is egy évezredes vívódás árán tudott felemelkedni. Annyi bizonyos, hogy ebben az ősi életformában benne volt az egészséges életközösségnek mindaz a feltétele, amelyek a XX. század államaiban is a népi erők teljesértékű kifejlődését biztosítják, nevezetesen:

1. *A nemzet véréből, az egyéni rátermettség alapján választott nemzetvezér, aki mellett*

2. *az országnagyok és a nemzetgyűlésben meghívott nemzet csupán a tanácsadás tisztét tölik be.*

A vezér tehát nem az úgynevezett liberális felvilágosodás többségi elve alapján kormányoz, hanem parancsuralmat gyakorol. A magyar nemzetvezér mégsem despota, nem kényúr, mert hatáskörében népi és totális felelősséggel jár el.

A vezérnek a néppel szemben fennálló, de a népet is minden tagjában kötelező felelőssége a törvényhozásban való kötelező részvételben nyilatkozik meg.

A XX. század államának vezetői ma tömeggyűlések és a rádió hullámain keresztül igyekeznek sorsdöntő elhatározások előtt nemzetükkel egyetlen szellemi közösségbe kapcsolódni. Ime, a korszerű államkormányzat e gyakorlatát az ősi magyar szervezetben már törvényes joggyakorlat biztosította. A közös szerzeményben való közös részvétel a birtokmegosztás ideális egyensúlyát mutatja. Ideális tiszta népközösséggel állunk szemben, amelyben a nyugati keresztény hűbériségnek és a liberális korszaknak beteg vagyoni aránytalansága, a nemzetnek osztályokra való tagolódása, az uralkodóháznak és a főrendeknek népi elidegenedése, a nemzet faji anarchiája és ebből származó belső meghasonlottsága teljesen ismeretlen volt.

Az Ázsia mythoszában elvesző harcok iskolájában kialakult ez az életforma volt a magyarságnak tulajdonképeni „ősélménye" — genotypusa, — amelynek katonai hatalmával szemben egész Európa tehetetlenül állott.

Őseink a IX. század első felében az Atlanti-óceán partjaitól egészen Byzancig ott jelentek meg portyázó hadaikkal, ahol éppen kedvük tartotta. Hova tűnt el ez a hatalom, miért pusztult el, amelynek emléke egy ezredéves alkony után is messze ragyog a történelem lapjain!?

Amikor 1853 ban *Perry* amerikai tengernagy az Egyesült Államok elnökének levelét átadta a *Sogun*-nak és két évvel később kereskedelmi szerződésre kötelezi az addig teljesen elzárkózó Japánt, „*Nippon vezetői belátták, hogy az elzárkózás lehetetlen, az idegenek harci eszközei az övékénél sokkal erősebbek. Elhatározták, hogy megkeresik az idegen világ bölcsességét, megtanulják az idegenek tudományát.*" *(Dr. Éles Zoltán: Nippon.)*

Abban, hogy Nippon saját ifjúságát küldi ki tanulni, nem pedig idegen tanítókat telepít az országba, Turán vezérnépének a történelemben páratlanul álló állambölcsessége mutatkozik meg.

Ezzel a ténnyel *Meidzsi Tenno* érintetlenül menti át Nippon ősi erkölcsi szemléletét és kultúráját anélkül, hogy a korszerű fegyverek és a tudományos haladás eszközeiről lemondott volna. Ez a titka annak a bámulatraméltó egységnek, amely a modern Nippont állami, vallási, tudományos és kulturális életét és nemzeti öntudatát jellemzi. Az államvezető réteg és a nép tökéletes faji és erkölcsi harmóniáján, a nép véréből származó 2600 éves dinasztia partriarhális tekintélyén nyugvó egység a forrása Nippon lebírhatatlan erejének és egyre növekvő világhatalmának.

Őseink sajnos az európai keresztény életformák felvételekor a fordított és végzetesnek bizonyult utat választották. Mi a hűbériségnek nyugati és a magyar ember lelkétől örökké idegen életformáját nem természetes belső fejlődés, hanem a társadalom rendjének erőszakos megbontása útján idegen politikai aspirációk hatása alatt vettük fel. Géza fejedelem, hogy a nemzetnek a vérszerződésben lefektetett szabad választási jogával és a nemzetségfők akaratával szemben fiára, *Vajkra* ruházhassa az államfő hatalmát, arra az idegen segítségre támaszkodott, amely a hittérítés leple alatt a nyugati kereszténység egyházi és világi hatalmainak hűbéri felségjogait kívánta kiterjeszteni Magyarországra. Ez a külső segítséggel rákényszerült életforma az uralkodóház és a nemzet mélységes meghasonlásához, ősi kultúrájának és népi hadseregének megsemmisüléséhez, kilenc évszázados fokozatos hanyatláshoz vezetett, amelyet történelmünk folyamán néhány rendkívüli képességgel megáldott uralkodó csupán rövid uralkodásának intermezzója volt képes megállítani.

Az a szerencsétlen körülmény, hogy a nyugati életformákat nem szerves fejlődés, nem a lelkeknek magyor szó általi meggyőzése, hanem hatalmi tény következtében vettük fel, olyan törést jelent a nemzet fejlődésében, amelynek kapcsán teljesen elszakadt a fajának és egyéniségének megfelelő ősállapottól.

A fejlődésnek ez a megszakadása lett a kiindulási pontja az uralkodóház és a nép történelmi időkön át tartó meghasonlásának. A király a nemzettel szemben a rendszeresen betelepített idegen népcsoportokra egész országrészekre, gazdagított hűbérurakra támaszkodik. Állampolitikai elvvé emelkedik a szentistváni hagyomány, hogy „*gyöngye és törékeny az egynyelvű és egyerkölcsű uralom*". A történészek által országnak fordított „*regnum*" nyilvánvaló értelme „*királyi hatalom*". A király és a magyar nép közötti sorsközösség és tudata ezzel megszűnt.

Az idegen uralkodóházak sarjaival kötött házasságok már az Árpádház története szerint is szinte kötelező udvari etiketnek, később az Árpádház kihalása után pedig az idegen származás szinte a kötelező uralkodói minősítés kellékének számít.

Az idegen királyi arák kíséretében bejött lovagok rendszeres telepítéséből alakult ki az a feudális rend, amelyben az ősi törzsek fajközösségtudatát a rendi érdekek tudata, ez a nemzetközi és fajnélküli tudat homályosítja el.

E rendi tudatban gyökerező felfogás szerint a jobbágy nemzetisége teljesen közömbös, csupán a munka szolgáltatása a fontos. Ez a faji közöny lesz a szolgaságot nem tűrő magyar jobbágy elűzésének idegen nemzetiségű jobbágyok betelepítésének a magyar népi erők évszázados hanyatlásának tulajdonképpeni kútforrása. Ezzel indul meg a magyarságnak az a nagy tudathasadása, amely úrinak, előkelőnek csak az idegent tekintette és az ősi eredetiséget a paraszti jelzővel sujtotta, amely egyúttal megvetésének kifejezése volt. A magyar sorstragédia e mélységes meglátása tükrözik vissza *Bánk bán* tragikus alakjában és valóban nincs tragikusabb bizonyítéka a magyar öntudat tökéletes meghasonlásának annál, hogy megveti azt, aki évszázadok folyamán fajában egyedül maradt magyar, akinek ajka a teljes feledésből átmentette az édes magyar szót és a dalt, a magyar parasztot.

A vérszerződés megszegett esküje niebelungi átokként vonul végig már az Árpádház testvérharcain és teljesedik be abban a tényben, hogy az utolsó árpádházi uralkodót, III. *Endrét*, VIII. *Bonifác* pápa hűbérúri hatalmával detronizálja *Róbert* Károly javára.

Ma egy sorsdöntő erőpróba pillanatában elérkezett az utolsó órája annak, hogy egy évezred tanulságát levonjuk.

Az út, mely az elveszett teljesértékű nemzeti erőkifejtésünkhöz, a mi népi válságból, visszavezethet, ez a népi Magyarország, a népi magyarság célkitűzésében van megadva. Tudósaink megállapították, hogy a magyarság mai fajképe lényegében megegyezik a honfoglaláskori magyarságéval.

Az az életforma tehát, melyben a népi magyar erők teljesértékű kifejlődése várható, nem lehet lényegében eltérő a vérszerződés elveiben lefektetett állameszmétől.

Ennek korszerű alakját akkor találjuk meg, ha történelmi fejlődésünkben visszaállítjuk a jogfolytonosságot ott, ahol az megszakadt és visszatérünk a feudális, liberális fejlődési vonalról az ősi magyar fejlődési alaphoz. Csak ha ismét megtaláljuk a huszadik század köntösében újjászületett ősi életformánkat, ha megtaláljuk a templomot, melynek oltárán az egy Isten, egy haza, egy hit szentháromsága ragyog, támadhat fel ismét régi erejében az örök Magyarország.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XIX.

A távol ködében rejtelmes Ősök.
Bánat és öröm — milyen csodás teremtményei a jónak, rossznak.
Avagy nincsen jó és nincsen rossz?
Minden csak forma, világítás teszi és az esélyes óra?
Igen!
Csak egy ok van. Volt és lesz: az Ébredés.
De miből és miért?

— — — — — — — — — — — — — —

A távol ködéből — a Nirvána int...

*

Emlékezem. A tél elején túl voltunk már, amikor a hópihék komolyabban szállingózni kezdtek. A nagy legelőre átengedett juhnyájak még kint teleltek a mezőségen, mert a birka csak jóllakott a rövid, de folyton sarjadzó téli füvön is. Gyakran látogattam át a *mátai* pusztán telelő nyájhoz, amelyiknek érdemes számadó bojtárjával, *Gergővel* jó beszélgető viszonyt tartottam. Ott vertek tanyát az egyik laponyagon. Eredeti módon. Nádból félszárnyékot építettek, háttal az északi széljárásnak. Nyugat felől is nádat raktak föl bévül két-három nyárfa- meg fűztörzzsel megtámasztva. A földet vastagon szinte szalmával hintették meg és a szökrényt a szárnyék mélyén helyezték el. A farönkök oldalába raktak tüzet olyatén, hogy a lángok kikezdték és a nyers szivacsos bele a fának hetekig parázslott, de lángot nem fogott, ellenben melegített. Vasnyársat ütöttek fölé és kampós végére akasztották a bográcsot. Most már, ha főzni kellett, a rönkő folytonégő parazsa elé szórtak egy kis árva tőzeget és készen volt a főzés lehetősége. Érdekes, hogy a szárnyék kétoldali nyitottsága ellenére, mégis kellemes langy meleg áramlott a szökrény felé, ahol is a pásztornép megpihent. Még a bundát is lerúghatta magáról. Kora esténként a pihenő nyáj is odahúzódott félkörbe és elfeküdt, versenyt pislogván a parázzsal.

Gyakorta voltam vendégük és elbeszélgettem Gergővel, aki felettébb nyílteszű

pásztorember volt. Azon az estén is ilyetén fogott mondókájába:

— *Abban az esztendőben minden a visszájára fordult — után ment minden. Tótágast állt a százéves kalendárium minden igazmondása. Abbion uram, csakis a nap állása, a széljárás, meg a jószág természete mutatta, hogy miként cselekedjünk. Már a megkésett bárányoztatástul fogva bajok voltak. A rossz termis még rosszabb lett. A legelső májusban kiégett, az őszi tallózást meg az eső besarazta időnek előtte. Így hát visszakullogtunk a Pirosháta. Aztán reménykedve lestük, hogy a kiégett legelőrül átengednek-e a Nagyhídon. A Hortobágy túlső mellyékire... Hát egyszer aztán jött is a mátai parancs. Megnyíltak az öreg híd sorompói és a juhföld lakói előtt kitárult az ősz-téli ígéret földje. Má nagyon riongattuk is a nótát a pásztordudán, hogy:*

A báránnak mező kéne,
Magamnak szerető kéne...

A természet örök, bölcs rendje mindkét kívánságot pontosan és rendszerint teljesíteni szokta.

A sziporkázó langyos levegőben félig szenderegve hallgattam Gergő szavát, elheveredve a bunda szőrin. Körülöttünk már minden elcsendesedett, a százköblös lapunyagán csupán még *Zsuzsi* kászolódott, forgolódott, igyekezett befészkelni magát a szalmába, hogy az ordas szél, amellik meg-megszaladt onnét a Tiszántúlról, nehogy felborzolja ködmönét.

— *Hát bizony művész uram,* — veszi fel a szót újból Gergő, — *abban az esztendőben a karácsony is kint ért bennünket. Akkurátusan itt ahun most heverészünk. Szinte, hogy melegünk volt. Nemcsak az időtül, hanem mert karácsony estéjének reggelén, amint lerázzuk Ferkó öcsémmel a friss havat bundámrul, merthogy az ijjel szépen hulldogált — hát csak nem látom a nyájat, de meg a pulit sem!*

— *Tyű, a nemjóját Ferkó, kajátok a bojtárra, itt valami baj esett. Egyszeribe leolvadt mindkettőnkről a bunda... A kajátozásra aztán csak kiüti fejit Zsuzsi egy hókupac alól, oszt forogni kezd maga körül, mint az orsó. Ilyet csinát a hóba.*

— *Aunye, egyil tüzet, kajátok rá, hát hun a jauszág? Mire csak rám niz a szőr közül, aztán elindul nagysebtibe, a hófúvás mentén egy halomnak. Ott ugatni kezd, körülugrálja a hókupacot, szüköl és kapar... Má mi tudtuk az esetet. Uccú neki a lapátokkal a hónak, hánytuk, mint a motolla és bizony idejében. Ott voltak összebújva három lapos hókupacban, fejjel egymásnak. Olyan meleg barlangot lehültek maguk körül, hogy még a kisded sem fázott volna meg benne.*

— *Kegyetlen örvendezénk ilyetén mi is karácsony estéjén. Mármint Zsuzsi, Ferkó, meg én. Péter bacsó sem feledkezett meg rólunk ekkis szívderítővel. Ferkó még karácsonyfát is fabrikált, egy nagy kolompért felnyársaltunk és teletüzdeltük gyufaszállal... Jaú szélálló kénes gyufa volt. Amikó meggyujtottam, hát ragyogott, szikrázott, mint a hajnali csillag. Rá is zenditettünk az rigi pásztorénekre, aki úgy mondja:*

Ez setit ijszakán,
Csillag ragyog az ig allján.
Szip csillagok ragyogjatok,
Nékünk utat mutassatok...

*

Azután elhallgattunk. Kár a szóbeszédért. Az ég oly mélykék volt, hogy feketének is beillett volna. A pislogó csillagokat még jobban rezegtette az áramló langyos levegő. Valami sejtelmes, végtelen nyugalom terült el körülöttünk, amibe beléveszett minden földi kicsinyesség.

A halastó rengeteg nádasa felől olykor üvöltés hangzott. Kis sakálok vinnyogtak, amiknek közönségesen nádi csikasz a neve. Gyáva, alattomos ragadozó, téli estéken előmerészkedik, de veszélyt csupán már a sánta nyúlnak jelent. Gergő ott guggolt a parázs előtt, hátára vetett bundával, maga elé bámulva, mint egy tibeti láma. Aztán bóbiskolni kezdett, kiesett a pipa a szájából, befúrta magát a bundába és nyomban horkolt.

Minekutána itten seprett út nem igen vezet a csárdához, hát éjszakára követtem én is a példáját. Soha nyugodtabb alvásom ez életben nem volt...

Temetésre koszorúkba a legszebb virágait fonja a
„Hungária" virágház és kertészet
Telefonrendelések: 183-130 és 183-299

Ára 12 fillér

T

Budapest, 1943 február 25.
V. évfolyam, 8. szám.

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 547.264—1942. VII. A. szám alatt engedélyezte.
Megjelenik minden csütörtökön délután.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM.
TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 6.— ½ ÉVRE 3.— PENGŐ.
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11219 SZ.

Testvér!

Fizess elő

A NÉP-re

a fronton harcoló testvéred részére.

Tábori posta .....

Ki hitte volna

néhány évvel ezelőtt, hogy megjön a hangja a nagy elcsöndesedetteknek. Ki gondolta volna, — mert nálunk csak azt hiszik el, amit már látnak és hallanak, — hogy idén tavaszra kivirágzanak a politikai hóvirágok és a szerény ibolyák is szerénytelenekké bíborodnak. Mi mindig állítottuk és hangsúlyoztuk, hogy a nagy elcsendesedés csak lapulás és egyszerre megjön az étvágyuk, ha veszélytelen lakomára kínálkozik alkalom. Akkoriban rémlátóknak neveztek bennünket — többek között, — mert miért is lett volna nekünk valamiben is igazunk. De így is volt helyes. Az igazi veszély csak mi lehettünk a nyugodt emésztés asztalánál, mert ezek a jámbor farkasok akkoriban vagy együtt emésztettek a többivel — és ugyancsak volt mit emészteniök — vagy minden rejtekúton keresztül arra törekedtek, hogy a magyar a magyarral meg ne béküljön, össze ne álljon. Jól taktikáztak, jól fondorkodtak, azt meg kell vallani. De hozzá a mi jámbor ostobaságunk is kellett. Mármint a magyaroké. Ugy állítottak a falhoz, mint valami városba tévedt sihedert a városligeti hintáslegények, ócska trükkökkel, elhasznált módszerekkel. Mindig szembeállították a parasztot a városival, a munkást a munkaadóval, a hivatalnokot, a főnökkel és mindenkit valakivel, mert itt mindenki valakire haragudott. És ha haragudott, akkor elkezdett politizálni. Sőt csak akkor igazán. Mert a politika addig is úri foglalkozás, amíg az ember kedvtelésből űzi, pláne, ha hatalomba is jut általa. De amikor kicsöppen belőle, akkor már egyenesen íze kezd lenni — bár eleinte keserű —, de később e keserűség zamattá nemesül és az előbbi kormánypárti nagy férfiú az ellenzéki vizeken kezd otthonosan mozogni. Igy van ez Imrédyvel is. Mindenki gazdaságpolitikusnak tartotta. Igy is került a közéletbe, hiszen mindenki azt rebesgette róla, hogy remek pénzpolitikus. A pénzpolitikája megbukott, minden gazdaságpolitikai elve csődöt mondott, de ez nem volt hiba. A gazdasági miniszterből miniszterelnök lett. Azonban nem vigyázott kellőleg a lábára és rossz helyre lépett és felbukott. Ettől kezdve politizál. Más ilyenkor elteszi a fegyvert jobb időkre, ő megharagudott és most az ellenzéki oldalon próbálja elveit érvényesíteni. Mert haragszik. A harag pedig rossz tanácsadó. Ma sokkal több szeretetre és megértésre volna szükség, mint haragra. De vannak dolgok, amit csak annak lehet megmagyarázni, aki képes megérteni. Pedig a dolog olyan egyszerű. A magyar nemztiszocialista mozgalom élén csak az a férfi állhat, aki kiállott érte és példát adott az áldozatra. Az igaz ugyan, hogy az a férfi nem haragszik. Még Imrédy Bélára sem.

A NEMZET LELKIISMERETE

Irta: dr. Vágó Pál

A nemzet erejének jele, ha közvéleménye az igazságot elviselni képes. Ez az erkölcsi erő nyilatkozott meg dr. *Goebbels* birodalmi miniszter beszédében és annak visszhangjában — szebben és meggyőzőbben, mintha diadalívek és győzelmi mámor hirdették volna. Dr. Goebbels szózatának lényege az a megállapítás, hogy a veszély, amely Európát fenyegeti óriási és ezért csakis az egyetemes európai erők teljesértékű — totális — mozgósításával hárítható el. E súlyos szavak nem csak a német népnek, hanem egész Európának és így a német népen kívül elsősorban nekünk szólnak, akik történelmi idők óta teljesítjük a nyugati civilizáció védelmének épp oly dicsőséges, mint áldozatos küldetését.

Miként a halálos veszedelem órájában önkéntelenül visszatekintünk a multba, hogy lelkiismeretvizsgálatot tartván mérlegeljük mi az ami a megpróbáltatásban erőt adhat, ma is természetszerű szükségesség, sőt kötelesség is, hogy világos képet alkossunk magunknak:

mi az, ami a nemzetet teljesértékű — totális — erőkifejtésre képesíti?

A rendelkezésreálló nemzeti erő teljesértékű mozgósítása úgy a honvédelem, mint a munka frontján a közhatalom feladata és semmi kétségünk aziránt, hogy a kormány a történelmi próba e súlyos órájában megtette mindazt, amit a nemzet létének és becsületének védelme megkövetel. Nem felejtjük azonban, hogy a nemzet minden pillanatában egy az azt megelőző szerves történelmi fejlődés eredménye és ezért annak a nemzeti erőnek a nagysága, amelyet a közhatalom a jelen pillanatban az emberi lehetőség határai között mozgósítani képes, a helyzet parancsolta intézkedéseken kívül a nemzeti erőknek a jelen pillanatot megelőző fejlődésével van megszabva. Időszerű és közérdekű tehát, hogy a nemzet fejlődésének örökérvényű és a pillanatnyi politikai helyzettől független, egy ezeréves mult perspektívájában felismerhető törvényszerűségeivel foglalkozzunk, melyekben sokkal több van elrejtve a pillanatnyi helyzetben kifejthető teljesértékű nemzeti erőknél, hanem magának a nemzet örökkévalóságának és fejlődésének a titka is!

A nemzet sorsát éppen úgy, mint az egyénét is, az dönti el, hogy képes-e létkérdéseit a saját lelki adottságaiból fakadó — tehát önálló kezdeményezéssel megoldani.

Valaminthogy csak az az ember *„szabad"* a szó metafizikai értelemben, aki pályafutásának minden eléje tornyosuló akadálya ellenére is egész munkásságát egy a saját egyéniségének megfelelő eszmény szolgálatába képes állítani, ugyanúgy, csak az a nép független valóban, amely létkérdéseit az állam és a társadalom törvényes rendjének a népi életből fakadó, tehát faji és történelmi adottságaiból kiinduló belső kezdeményezéssel képes a változott viszonyokhoz való alkalmazkodással módosítani. Ezzel annak az általános érvényű élettani igazságnak adtunk kifejezést, amely szerint

a társasélet fejlődését, éppen úgy az egyénét is, két ellentétes erő: az átöröklés és az alkalmazkodás, tehát a konzervatív és reformáló erők kölcsönhatása szabályozza.

Azok a konzerváló erők, amely a nemzet életében ugyanazt a szerepet töltik be, mint az átöröklés az egyén életében, ezek az elődök alkotásaiból a történelem hagyományaiból és jogszokásaiból fakadnak egy olyan ősi multból, amelyet a társadalomtudomány a nemzet genotypusának nevez; azok a reformáló erők pedig, amelyek a társadalom rendjét a változott viszonyokhoz módosítani törekszenek, az alkalmazkodás törvényeinek felelnek meg és a kezdeményező szellem gyüjtőfogalmával jelölhetők meg.

Mindkét erő nélkülözhetetlen a független nemzeti fejlődés szempontjából és bizonyos hogy a nép életében a legfontosabb, hogy sohase veszítse el teljesen az érintkezést és kapcsolatát az ősi állapotokkal a születés és átalakulás állapotaival. *(dr. Gallus: Nép és föld.)*

Bizonyos, hogy az a nép, mely a változott viszonyokhoz saját kezdeményező erőinek megbénulása vagy elfojtása következtében a változott viszonyokhoz alkalmazkodni nem képes, annak az élete vagy belső tespedés és hanyatlás, vagy pedig idegen inspirációk végrehajtása és ez esetben a szabadsága is látszatszabadság csupán még akkor is, ha törvényhozását és végrehajtó hatalmát a forma szerint nem korlátozza semmi idegen hatalommal rákényszerített jogszabály.

A mai helyzetet rögzíteni törekvő tényezők a XX. század szellemi mozgalmával szemben előszeretettel hívatkoznak a magyar történelemre, a magyar alkotmányra, mint olyan ténybeli adottságokra, amelyekben ősi hamisítatlan magyar szellem tükrözik vissza. Ezekből kívánják bizonyítani, hogy mindaz, ami ma az európai szellem megújhodását irányítja, mennyire idegen és összeegyeztethetetlen a magyar történelmi öntudattal. Helyes is, ha a történelemre hívatkoznak, mert

a nemzet egyeteme magasabbrendű szerves lény, amelynek minden pillanata egész multjának szerves eredője.

Akik azonban a történelmen nyargalnak, zavarbajönnek, ha feltesszük nekik a kérdést, hogy ennek az ősi magyar szellemi adottságnak megrajzolásánál miért ragadják hát ki a magyarságnak több évezredes multjából éppen azt az aránylag rövid kilenc évszázados intermezzót, amelynek folyamán a honfoglalás korabeli magyarságnak az európai nagyteret uraló fölényes katonai és népi ereje európai viszonylatban a fokozatos hanyatlás képét mutatja? Hiszen

ha fel akarjuk deríteni azokat a tényezőket, amelyek a honfoglaló magyarság katonai hatalmát és népi erejét eredményezték és ezekből olyan következtetéseket akarunk levonni, amelyek a magyar népi erők felújítására, teljesértékű erőkifejtésére és társadalmunk átszervezésére alkalmasak, akkor logikusan abból az állami és társadalmi rendből kell kiindulnunk, amelyben ez a népi erő töretlenül nyilatkozik meg. Ez pedig a vérszerződés tényében kifejezést nyert ősi államszervezetünk volt.

Tankönyveink a honfoglaló magyarságnak ezt a törzsi államszervezetét valami nomadizáló, alacsonyabbrendű *„pogány"* életformának szeretik minősíteni. Pedig a magyarság ősi törzsszerkezete a faji sorsközösség tudatából fakadó fegyelem és a jogegyenlőség ideális egyensúlyi képét mutatja. A honfoglalás körülményei és annak sikeres végrehajtása azt bizonyítják, hogy a magyarság ebben a törzsi szervezetben is képes volt oly nagyszabású, egyenesen bámulatraméltó mozgósítási tervek végrehajtására, amelyek el sem képzelhetők egyetlen központi vezérlő akarat és nagyszerűen kiépített állami és honvédelmi szervezet nélkül.

Ez az ősi szervezet a közigazgatásnak és a fegyveres nemzetnek szerves egységét mutatja.

Ibn Rusta, valamint *Cyrill* és *Method* apostolok feljegyzéseiből kiderült, hogy a magyarság a honfoglalást évtizedeken át érlelt, jól átgondolt tervek szerint hajtotta végre. Krisztus u. 860-ban a *Káma* mellett tanyázó onogurok közül mintegy 20.000 fönyi lovas indult el, akikkel ugyanezen évben *Cyrill* apostol a krimi félszigeten találkozik, míg *Hinkmár* érsek szerint ezek két évvel később már *Pannoniát* ejtik rémületbe. Ez az előreküldött lovasság nyilván a felderítés feladatait oldotta meg, amelynek híradása nyomán a vonulási irányok kikémlelése után kerekedik fel a magyarság zöme 870-ben.

Micsoda szervezettség, micsoda gondos tervszerűség és fegyelmezett végrehajtás kellett ahhoz, hogy az ősi vezérek egy egész nemzetet gyermekestől, barmostól, minden mozgatható felszereléssel sikeresen vezethessenek át folytonos harcok közepette egy 2000 km-es útvonalon Déloroszország nagy folyói és sártengerei által alkotott természeti akadályokon.

885-ben *Ibn Rusta* a magyarokat már a *Don*-szent *Methód* pedig 890-ben a Duna torkolatánál találja. 889-ben tehát a magyar törzsek helyzetet változtattak, katonai nyelven szólva, felfejlődtek a Kárpátokkal párhuzamosan. *Árpád* a közben elhalt *Onogur* király utódjául megválasztott magyar vezér a törzsek többségével és egy kisebb magyar különítménnyel felhúzódott északra, a vereckei hágó irányába. Legidősebb fia, *Levente* pedig az *Aldunánál* állot a magyar törzs zömével ... Miután a magyar törzs szétverte az Aldunánál az őt feltartóztatni akaró bolgár sereget, ... „Árpád kiadta a parancsot az egész nép indulására". *(Pálfi: A magyarok ősvallása).* Őseink tehát a korszerű hadászat elvei szerint a Kárpátmedencét szabályszerű harapófogóba fogták.

A honfoglalás egyetlen nagy katlancsata grandiózus képét mutatja,

amelyben a déli és északi sereg a *Csepel*-szigeten találkozott, ahol Árpád vezér foglalta el a szállását.

Ha már most ennek a nagyszerű társadalmi rendnek alkotmányjogi alapjait a vérszerződés hagyományában vizsgáljuk, az a meglepő tény derül ki, hogy

ez az ősi állameszme, amelynek belső fegyelme az uralkodóházra korlátozott szabad vezérválasztás jogán épült fel, lényegében azonos a XX. század „autoriter" állam gondolatával.

A vérszerződésnek a magyar hagyományokban megőrzött szövege a következő:

1. *Míg Álmos és maradéka él, a nemzet mindig véréből választ fejedelmet.*
2. *Amit közös erővel szereznek, abban mindenki közösen részesedjék.*
3. *Azok a vezérek, akik Árpádot fejedelmükké választották, sem maguk, sem utódaik a vezér tanácsából és az országlás tisztéből ki ne rekesztessenek.*
4. *Ha valaki utódai közül hűtlenné lenne a fejedelem rokonai között, a vétkesnek vére ontassék.*
5. *Ha valaki Árpád és utódai ... közül ezen esküszerződést megszegné, átok alatt legyen mindörökké.*
6. *Ha valaki a nemzeti gyülésekre ... a táborban meg nem jelenik és elmaradásának okát nem adja, kettéhasíttassék.*

Az ősi magyar szellemnek ebben az emlékében az államalkotó magas erkölcsiségének, az eskü szentségének, a hűségnek, a jogegyenlőségnek eszményei oly tisztasággal nyilatkoznak meg, hogy ezek ma, a XX. század tisztultabb megítélésében is mély kegyelettel töltenek el.

Legalábbis tudatlanság és célzatosság kell ahhoz a propagandához, amely azt hirdeti, hogy a XX. század koreszméi ellenkeznek a „sajátosan magyar ősi életformákkal."

Ára 10 fillér

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 547.264—1942. VII. A. szám alatt engedélyezte
Megjelenik minden csütörtökön délután.

Budapest, 1943 február 4.
V. évfolyam, 5. szám.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM.
TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 5.—, ½ ÉVRE 2.50 PENGŐ.
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11219 SZ.

Testvér!

Fizess elő

A NÉP-re

a fronton harcoló testvéred részére.

Tábori posta .....

Tegnap még csendes volt

és kitérő válaszokat adott, ha szint kellett vallani. Inkább elkendőzte a dolgokat, minthogy határozott állást foglalt volna. Legjobban szerette, ha dodonai kijelentéseket tehet, amit így is, úgy is lehet érteni. Főleg utólag magyarázni. A diplomácia nyelvén ezt úgy hívják, hogy két vasat tartani a tűzben. Hát ezek is szerették a két vasat a tűzben, pedig csak az egyikért drukkoltak: a liberális „szabadságért", a munkanélküli jövedelemért, a felelőtlen életért. Csodálatosképpen mindezt a bolsevizmus győzelme esetén látták és látják még ma is újra elérhetőnek. Hogy a bolsevikiek miért éppen itt tennének módszereikben kivételt, azt ugyan nehéz volna megmagyarázni, de ezek az ostobák hisznek benne és még mindig remélik, hogy a vörösök uralma esetén is kivételek lesznek. Már éppen elég ideig voltak kivételek, az igaz. De ezt a paradicsomi állapotot csak ilyen jámbor országban lehet fenntartani, nem pedig a terror világában. Mert azt még csak elhisszük, hogy a zsidóknak kellő összeköttetéseik lennének a bolseviki vezetőséggel. Elvégre is a hitsorsosok ott is bőven vannak és a zsidók mindig megtalálták egymást bármilyen szín alatt is űzték a maguk politikáját. De hogy azok az ostobák, kikhez kapcsolódnak, akik a vörösök felé kacsingatnak, akik titkon azt hiszik, hogy más hatalmaknak gondja-baja volna mi történik itt a Dunamedencében, mikor a maguk sebeit nyalogatják, azt nehéz volna kitalálni. De mi nem is igyekszünk e találós kérdést megoldani. Van nekünk elég más teendőnk és sokkal fontosabb: olyan magyar egységet teremteni, mely valóban az egész nemzet akaratából jön létre, melyet az érkező új világ hite és bizalma hat át és mely a magaválasztotta emberein át gyakorolja önrendelkezési jogát. Ilyen magyar egységre soha nagyobb szükség nem volt, mint ma. Ez az egység kiérik, éppen a veszély idején, de ne gondolja senki, hogy ezt a magyar egységet bárki is megnyergelheti a maga egyéni céljai számára.

A magyar lélek megborzongott a januári események hírére. De ez a remegés nem a gyáva megfutamodás, hanem a kemény elhatározás előtti izgalom rezdülése. Nagy harcok előtt állunk. Győzni akarunk, győzni, minden áron. Győzni a hitványak, a gyávák és megalkuvók felett és győzni kinn a frontokon. Nincs két front. Csak egy. De veszíteni lehet idehaza is, ahogy már egyszer láttuk. Ne sajnáljuk a puskaport itthon se, mert a magyar katona elvárja tőlünk, hogy éppen olyan elszántsággal és keményen álljuk a harcot, mint ahogy ő megteszi a kötelességét. Aki erőinket e halálos küzdelemben gyöngíti vagy veszélyezteti, azzal leszámolunk. Nem fenyegetőzünk. Nem szokásunk. De nem tűrjük tovább, hogy a magyarság fészkében bolseviki nagyhatalmi álmok kakuktojásait melengessék.

A megtámadott Krisztus

Irta: Fabinyi Lili

Öt világrész lánggal lobog a világnak eddig soha nem hallott, földöntúli katasztrófájában. Ugy terjedt, mint a szérüskert tüze szélvész idején: míg egyik helyen oltják, belekap a szomszédos háztetőbe és addig el nem ül, míg puszta hamun és pernyén kívül mást nem hagy maga mögött...

Az emberiség óriási százaléka viseli a szörnyű próbatétel rettenetes súlyát. Népek milliói ingadoznak a háború apokaliptikus forgószelében és viselnek el olyan súlyos és változatos szenvedéseket, amilyenekről ezelőtt fogalmuk sem volt. Az emberi lélek bámulatos rugalmasságára vall, hogy e páratlanul súlyos viszonyokhoz is alkalmazkodni tud és mint aki árra bízza az életét és sorsát, úgy vészeli át az emberiség legnagyobb része az eleddig példa nélkül álló nehéz időket.

E fárasztó, minden ideg- és lelkierőt igénybevevő nagy sodródásban, a szenvedésekkel sujtott nemzeti társadalmak gyakran kutatják a rájuk zúdult világ felfordulás eredendő okát, de ritkán hibáznak rá annak valóságára. Tényekül fogadnak el bizonyos beállításokat, kiki vérmérséklete és aszerint, hogy melyik áll közelebb egyébkénti felfogásához. Egyik gazdasági okokra esküszik, a másik egyes nemzetek nagyhatalmi törekvéseire, míg most már legtöbben világnézletek összeütközését ismerik el a mostani háború legfőbb okául.

A háborútól érintett kultúrnemzetek legnagyobb százaléka még ma is megelégszik vele, hogy a mostani háború világnézetek harca!

De hogy a társadalomtörténet kohójának mélyében ez a világnézeti harc milyen összetevőkből eredt és annak alján sokezer év távlatában milyen erők forronganak, arra bizony ma még aránylag nagyon kevesen gondolnak. Hogy minél kevesebben legyenek, akik e kérdéssel foglalkoznak, arról az általános felfogást diktáló zsidóság gondoskodott. A sok hírverés, propaganda, szándékos elködösítés elfedte az igazságot a világ szeme elől s így történhetett, hogy a nemzeti társadalmak nagyjában tájékozatlanok maradtak e század nagy háborúinak és azok látható elszántságának valódi, eredendő ősoka felől.

Egyedül a nemzetiszocializmus találta meg e téren is az utat és az igazságot. Nem külső eszközökkel, de tartalmával és lényegével. És ebben rejlik világokat formálni tudó ereje.

A nemzetiszocializmus irányította rá a figyelmet a világ társadalomtörténetének legszomorúbb következményű hazugságára, mely szerint a zsidó faj asszimilálódni képes és idővel teljesen beolvad a befogadó nemzet testébe s arra is, hogy e célzatosan terjesztett tévhit milyen végzetes következményekkel járt a befogadó nemzetekre.

A nemzetiszocializmus bizonyította be, hogy a háborút gazdasági kérdések okozták, épp ily szándékos tévhírterjesztés a nagyhatalmi megokolás általuk való beállítottsága is. Mert való igaz ugyan, hogy a háborút nagyhatalmi törekvések okozták. De sem a német, sem az angolszász imperializmus, sem pedig a régi pánszláv nagyhatalmi törekvések. Kimutatható ugyan, hogy amint régebben, a nagy cárok idején egy Magyarországon át vezető szláv korridor megteremtésével egyesíteni akarták Európa szláv népeit, ugyanúgy e törekvés a bolsevizmus részéről ma is fennáll, csak még sokkal szélesebb arányú elképzeléssel. Éppen így látszólagosan előtérben áll a háború okozói között az angolszász uralmi vágy, hiszen Roosevelt ma már nyiltan is hirdeti Amerika nagyhatalmi törekvéseit, sőt ezt a gyarmatbirtokok megszállásával saját szövetségeseivel szemben is bebizonyítja.

A nemzetiszocializmus kellett hozzá, hogy az egész világ előtt rámutasson: nem a nemzet, nem a nép áll e világuralomra törő vágyak mögött. Sem az orosz, sem az angol, sem az amerikai, hanem a háttérben meghúzódó, az irányító, az álcázott zsidó.

Sehol a világon nem a nemzeti társadalmak óhajait, vágyait, törekvéseit és érdekeit fejezte ki a világháború kirobbantása, ellenkezőleg, azok óhajai, vágyai, törekvései és érdekei ellenére történt. A nemzetiszocializmus fedte fel, hogy ezt a háborút a gazdasági erőkben, fegyverkezésben és hatalomban felkészült zsidóság zúdította rá a világra, mert elérkezettnek látta az időt többezeréves világuralmi álmainak könyörtelen végső leszámolás útján történő megvalósítására.

A két háború szorosan összefügg egymással. Az első kísérlet, az 1914—18-as világháború csak részeredményt hozott. Megsokszorozta ugyan a zsidóság gazdasági erejét, azonban a végcél, a politikailag is megvalósított leigázás csak Oroszországban és pár hónapra Magyarországon sikerült. Európa kulcsállamának. Magyarországnak magáraébredt nekilendülése, amellyel lerázta magáról a vörös igát, egyben megfosztotta a zsidó politikai törekvéseket képviselő Moszkvát Nyugateurópa akkori végleges bolsevizálásának lehetőségétől. Ezért szakadt rá Európára az álcázott békeidő korszaka, melynek leple alatt, az újabb, végső rohamra készülő zsidóság titokban a legtökéletesebb fegyverkezést hajtotta végre, halálba hajszolva a tulhajtott munkával szegény orosz munkások tíz- és tízezreit. Amikor Hitler Adolf vezér és kancellár 1939 őszén utolsó háborúelőtti, történelmi felszólítását és kérését intézte az Európát újabb világháborúba sodorni készülő, a teljesen zsidó érdekeket szolgáló, elvakult nagyhatalmakhoz, Franciaországhoz és Angliához, ő maga, aki megrendült hangon hárította el magától a javak előrelátható általános pusztulása és a népek mérhetetlen szenvedései miatti felelősséget és ezért mégegyszer ajánlatot tett a békés megegyezésre, már előre látta, hogy gúnyos gyanusítással fogadott ajánlata csak meddő kísérletezés marad.

A leszámolásra készen álló zsidóság elvakított, elbutított, tudatlanná tett népi és nemzeti hadseregeit már állig fegyverben ugrásra készen tartotta a szovjet határon.

Hosszú-hosszú évszázadok céltudatos munkájával készítette elő a világ zsidósága ezt az általuk hőn óhajtott pillanatot. A

Így nézne ki az „amerikai évszázad", ha nem lenne nemzeti szocializmus.

nemzeti társadalmak kebelében Cion bölcseinek tanácsai megtették a magukét. Megcsökkent ellenállóképesség, megrontott faj, vér és erkölcsök jelölték e tanácsok útját, de nyomukban járt a befogadó nemzeti társadalmak leszegényítése és a gazdasági erőknek zsidó kézbe való összpontosítása is. Végül külpolitikai sakkhúzásaik sikereire a koronát a világ három legnagyobb hatalma, Anglia, Amerika és Oroszország vezetőinek zsidó érdekek élharcosaiként való beszervezése tette fel. Nem is történhetett tehát másként, minthogy kibújva mindenütt az asszimilálódásról szóló mese hasznos köpenyéből, a pórázukon vezetett angol politikusok segítségével és a danzigi kérdés útján, folyamatba tették tervezett leszámolásukat. A nemzetiszocializmus mutatott rá, hogy a danzigi kérdés csak ürügy volt s ha az nem sikerül, másikat készítettek volna elő.

De a nemzetiszocializmus mutatott rá arra is, hogy éppen mert e háborút leszámolásul indították, kiegyezésről szó sem

A világuralom átvételére felkészült zsidóság minden eszközt a kezében érezvén, le nem teszi a fegyvert addig, amíg e törekvéseinek ősellensége és akadálya, a keresztény világnézlet, a keresztény erkölcs, a keresztény gondolkodás a föld színéről el nem sepertetik és Krisztus szelleme él az európai nemzetek lelkében.

Krisztust támadják a robbanó és gyujtó gránátok, Őrajta szeretne pusztítóan keresztülgázolni a szövetséges tankok robajló dübörgése. Repülőgépek százai és ezrei Őt szeretnék kipusztítani a világból, vér, rombolás, pusztítás, ellenséges rohamok szörnyű lendületeinek erejében egyetlen gigászi vágy remeg: megsemmisíteni Őt, a Krisztust, aki az Általa megváltott emberiség segítségével tartja fenn Isten uralmát a földön és vet gátat Lucifer uralmának. Ezért van az, hogy sem egyesek, sem csoportok, fajok, vagy nemzetek ebben a háborúban megalkuvást nem ismerhetnek: egyik félnek a porondon kell maradnia.

A Krisztus oldalán harcolók pedig, a mai idők keresztes lovagjai, lelki és gazdasági megtaposott aléltságukból alig, hogy magukhoz tértek. Rendelkezésükre nem állnak zsúfolt gazdasági erők, de fegyverüket megtoldja a győzelmi akarat, a hit és a nemzetiszocializmus által kitermelt lélek.

És ezzel a lélekkel győznek, mert ez a lélek Krisztustól való.

...Ma még lángolva lobognak a frontok. Minden égtáj levegőjét vadul hasítják a bombázók s a sistergő hullám tarajosan csap fel a világtengereken a süllyedő hajók veszni induló teste körül. Ma még roppant erők rázzák az új világ épületének gerendázatát és a remény apró öröktüzei felett vadul száguldanak el a háború fúriái.

Ahasvér rontása azonban ezeket a tüzeket már el nem oltja: a nemzetiszocialista lélek lobog bennük. És

a megtámadott, szenvedő Krisztus ment meg részünkre mindent, amiért élni érdemes: hazát, tulajdont, családot, otthont, egészséget, testünk-lelkünk szabadságát, asszonyaink és leányaink becsületét és tisztaságát, gyermekeink jövőjét és Őt magát: Krisztust és az Istent.

Nem veszhet el pedig az, akivel Isten vagyon.

Uj utakon (egészségügyi tanulmány)

dr. Kardos Kálmán (Centrum)

Széleskörű olvasottsággal és szakértelemmel tárja elénk felsővályai *Kardos* Kálmán dr. közegészségügyünk árnyoldalait és a végrehajtásra kész tervet nyujt. Rámutat mennyire szerencsétlen elgondolás volt az amúgy is *túlterhelt* belügyi kormányzatba illeszteni közegészségügyünk legfőbb irányítását. A szerző minden habozás nélkül kiveszi egész egészségügyünket a belügyi tárcából és kettős vágányon indítja el reformpolitikája kettős vonatát: Moebi *(Magyar Országos Egészségvédelmi és Betegbiztosító Intézet)* nevü szerv foglalná magában minden magán- és közegészségügyre vonatkozó berendezésünket, föképpen a széttagolt betegbiztosítást és az *Országos Szociális Intézetre* bízná a rokkantsági, baleseti és nyugbérbiztosítási ügyeink ellátását. A Moebi egyenesen az államfőnek volna alárendelve. Az intézményeket: *„szakügyeket a legfelsőbb fokon is csak szakember intézhet"* jelszó irányítaná. (Mi lenne akkor a „politikusokból"?)

Biztosak vagyunk benne, hogy a könyv közelről érint mindenkit, akit közegészségügyünk megreformálása érdekel, mert egyenes cáfolata annak a tévhitnek, hogy Magyarországon nem tudnak szervezni.

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XVIII.

Az egyén lelkivilágát a nevelés sohasem tudja megváltoztatni. Ez a törvény áll minden előre. A nevelés csupán csak az egyén jelleme mellé ütött karó — támogatni, egyengetni van hivatva fejlődésében.

Vannak jól és rosszul leütött támkarók.

*

A pirosra égett tüzes vaskályha rózsás színüre festette szobám falát. A bolthajtások világoskék árnyékai szinte a végtelen magasságba mosódtak. A mellettem heverő *Csibi* kutya, a farkas utód, fejét simogattam. Kegyetlenül jól eshetett

neki, mert hálásakat pislantott és nagyokat bóbiskolt... Ma ő volt a soros melegedő vendégem. Igaz, hogy gyakran került rá sor, mert mivel a csárdai ebek között legkurtább volt a bundája, farkas mivoltától imígyen eltántorodva. Talán azért, mert túlontúl sokat dörgölődzött az emberhez. Aztán meg *Kánisz*, a kuvaszok gyöngye, kiköltözött már a tél elején a halastói tanyára. Levették róla a kolompot, ami azt jelentette tanyási nyelven, hogy immáron szabadon kapkodhat az arra kóborgók lába ikrájába. Úgysem járnak egyenes úton a disznóhízlaló körül ólálkodók. Amióta pedig Kániszt ez a kitüntetés, akarom mondani előléptetés érte, hát ha nagynéha be is tévedt a csárdához, olyan gangosan járkált, mint a páva! Igaz ugyan, hogy nekem csak odacsóválta a farkát úgy féloldalról, a fejét is megsimogathattam, de aztán ne tovább a bizalmaskodással. Még *Csibit* is oldalba kapta, ha ő — megrögzött szokásához híven — bolházni kezdette oldalát. Igen. Itt el kell, hogy áruljam Csibi gyengéjét. Nem szép ugyan az árulkodás, de ezúttal csiklandozóan mulatságos. Csibi ugyanis nyári kedélyesebb óráiban nekiesett Pandurnak is, meg Kánisznak is és végig kellett állani kellő áhítattal, hogy megbolházza őket. Ha nem, hát éktelen dühbe gurult, nekiugrott a kiszemeltnek és szörnyű morgások között világnak kergette. Rettentően mulatságos volt, amint sort ültek Csibi művelete előtt, mint a falusi borbélynál, amíglen sor kerül rájuk. Még mulatságosabb volt, ha az elkergetett „renitens" meggondolta magát és nagy kerülővel visszasompolygott. Lesütött szemekkel, némán leült hátsó fertályára és türelemmel várta, míg Csibi kegyes lesz észrevenni a bundáját. Télen azonban sem Kánisz, sem Pandur nem igen állt kötélnek. Igaz, hogy Csibi sem igen akaródzott vakargatni, mert mindkét tanyásinak oly kegyetlenül kisarjadzott a bundája, miszerint egyenesen fuldoklott az, aki ekkora szőrcsomóban bolhát keresgélt. Tehátlan ilyetén elárvulva és mert Pandur úgyis csak az előszoba hőmérsékletét állta — gyakorta bóbiskoltunk együtt Csibivel. Elmélkedtünk, álmodoztunk mindketten, amint mondom, mert Csibi olykor vakkantgatott, meg lábával lapátolt fektében, üzvén álmában elérhetetlen ábrándképét — a hortobágyi nyulat. Jó magam is ábrándoztam, lévén a művésznek az egyetlen bizonyossága a mai világban. Eszembe ötlött följegyzéseimben turkálni... Ujságok, vezércikkek... közöttük egy *Milotay* István tollából a *„Magyarságban."* Felmerült emlékemben, amint nekidőlve a Nagyhíd mellvédjének, végtelen távlatokba merült tekintettel cseréltük gondolatainkat. Természetesen szó került itt tanyázásom végső céljáról is. Akkoron ebben a mondatban sűrítettem gondolataim: *„Szellemi revizió a magam pikturájában. Egyben a helyes út keresése a magyar művészet vonalán..."* Milotay találkozásunk eredményeként a következő sorokban tért ki munkásságomra — Tiszántúli leveleiben:

... a hortobágyi csárda előtt egy derék piktor ismerősünk köszönt. Két éve lakik a Hortobágyon, hogy a puszta titkait, képeit, szín- és fényhatását, telének, nyarának megejtő jelenségeit meglesse és ecsetjével visszaadja. Meg van róla győződve szentül, hogy az ősmagyar képeknek, az ősmagyar léleknek a festészetben is külön kifejező eszközöket, vonalakat és formákat kell találni.

Itt birkózik két év óta, mint egy aszkéta, ezzel a hitével, ezekkel a színekkel, vonalakkal, a maga külön délibábjával, amelyeket valószínüleg nem fog utólérni, épp úgy mint, hogy a Hortobágy hasznosítói hiába kergették eddig a maguk józan, avagy réveteg fáta morgánáit...

A *„Magyarság"* napilap igen előzékeny figyelemmel kísérte hortobágyi tevékenységem. Kitűnő barátaim voltak ott, akik átérezték az egész magyar sorskérdést. Boldogult *Móricz* Paja bátyám, aki maga is nagy ismerője volt a puszta életének, aztán néhai *Brózik* Berci háborús bajtársam, a *„Szatmári Honvéd"* harctéri szerkesztője, a szintén elköltözött *Miklós* Jenő, meg *Oláh* György, aki meg is látogatott a pusztában. Ilyetén be voltam állítva, mint festő is, mint író is, eladdig, amíg a *„Függetlenség"* hasábjain nem kezdettem rendszeresen leadni heti írásaimat.

Milotay sötétlátása azóta valószínűleg felderült, ami a délibábbal kacérkodó magyar művészeti kérdéseket illeti. Engemet az idő igazolt. A munkásságom eredményeiben. Bár sikerült volna a Hortobágyról elindítani 1930-ban azt a magyar művészeti mozgalmat, amelyiknek ma már az úgynevezett hivatalos szellemet kellene képviselnie. Aminek egy főmondatból kellene állnia: *„Minden magyar képzőművészeti kérdésben első legyen a fajtabeli tájékozódás, azután a közel- és távolkeleti néprokonság művészetét megismerni... mindenesetre Nyugat tanulmányozása előtt. Nem délibáb kergetés az, ha elsősorban magyar értékek alapjaira akarjuk fektetni azt az épületet, amelyik hivatva lesz a magyarabb jövendőt magába foglalni minden vonatkozásban.*

A Hortobágyról szerettem volna elindítani képzőművészetileg azt a mozgalmat, amelyik később a Fővárosból indult el sikeres útjára és amelyiknek szellemi irányítását tíz esztendőn át vállaltam — bárha kísérleti elgondolásaim voltak. A leromlott szociális viszonyok ellenére sikerült a *„Magyar Képírók"* egyesületének számos érdekes és értékes kiállítással bizonyítani elgondolásai helyességét. Hiszem, hogy a megkezdett úton haladva, sikerül erőiket felszabadítani minden mellékes, de a mai leromlott szociális viszonyok között kenyeretadó mellékfoglalkozás alól — úgy jövő áll a mozgalom előtt. Sajna, ma az a helyzet, hogy a képzőművészek kamarai rendezés hijjával teljesen kiszolgáltatottak a vakszerencse esélyeinek, ami az útszéli nyomor és a luxus élet között ingadozik. Korántsem az érdem és a tudás esélyei szerint.

Egyébként nem új előttem az örök kétkedés hangja, — ha magyar kezdeményezésről van szó. Tahitiba elmehet egy francia és betörhet a francia köztudatba új meglátásokkal... de ha Magyarországon valaki csak a Hortobágyig merészkedik és onnan hirdet magyar igazságokat, hát bizony ez nagy vakmerőség.

Csodálatos, hogy ezer éven át ismétlődő katasztrófáinkon keresztül nem akarjuk meglátni, miszerint a bukástól mindig az mentett meg, hogy sikerült az ősi Koppány eszméknek, ha csak rövid időre is, nyeregbe kapni.

Az igaz Koppány-eszmének, amelyik mindig és újra a fajta fennmaradásának ősi érvényesülését tartja szem előtt...

Nem akarják egyszer és mindenkorra tudomásul venni, hogy koppányi eszme nem szól a haladás, koreszme, európai mivoltunk, mégcsak a kereszténység ellen sem. Korántsem. Hanem igenis követeli a legmesszebbmenő faji összefogást, fajtánk érvényesülésének szükségességét. És a „magyarkodásnak" nevezett métely teljes kiirtását.

Csupán egyetlen kérdést teszek fel: Hol volna a magyar nép ősi zenéje, művészete, ha a koppányi magyar gondolat nem bujtatja, óvja, védi és fejleszti, a karámok, a kunyhók, a tanyák és falusi házak mélyébe évszázadokon át lenézve, sokszor üldözve...

Aki nincs tisztában turáni eredetünk jelentőségével, az ne beszéljen magyar kultúráról.

A bölcsőnket oly helyen ringatták, ahol a legidősebb műveltség született, virágzott több ezer éves multban, messze az európai történelmi idők előtt.

*

Ez időben festettem egy képet, ahol hazatérő jószágokat hajtott egy pásztor. Az ég lágy, késő őszi színe a fakó föld fátyolos világítása szinte egybemosta az egészet. Ez a képem *Szepes* Miklós orvos barátomhoz került, — akinek lelkét megfogta. Sokszor gondolok erre a hangulatra borongós napokon, mert még sok új és vidám meglátást várok tőle.

A budapesti Ugetőverseny Egyesület

február 6., 7., 10., 13., 14., 17., 20., 21., 27. és 28. napjain versenynapokat rendez, melynek kezdete délután fél három óra. — Belépőjegyek: I. hely uraknak P 3.—, hölgyeknek P 2.—; II. hely P 1.50, III. hely P —.60.

GYÜMÖLCSTERMELÉSI,

növényvédelmi, szőlőművelési esti tanfolyamot rendez az Északpestvármegyei Gyümölcs- és Szőlőtermelők Egyesülete kezdők és haladók részére a Müegyetem Mezőgazdasági Osztályán. *A tanfolyam január 25-én, illetve február 4-én, este 6 órakor kezdődik* és március elejéig tart. Beiratás és mindennemü felvilágositás az egyesület hivatalos helyiségében, Budapest, VII., Rumbach Sebestyén-u. 15. sz. Telefon 420—302, naponta 9—2 óráig.

A KERESZTÉNY MAGYAR GYÁRIPARI VÁLLALATOK KIADVÁNYSOROZATA.

A Keresztény Magyar Gyáripari Vállalatok most megindult kiadványsorozata a munkaerőgazdálkodás nagy ügyét óhajtja szolgálni. A Magyar Munkás Zsebkönyve kötetei a kétkézi dolgozók, a külföldön is jó nevet szerzett magyar munkások számára készülnek. A szakma szerint minden elméleti és gyakorlati tudást magába foglaló, világosan és könnyen érthető, a szemléltetés eszközeit is felhasználó zsebkönyvek a magyar szakmunkások tudását kívánják megerősíteni, képzettségét fejleszteni, előrehaladását és munkáját megkönnyíteni, valamint a munkásnemzedék számára a tudás alapját megvetni. A sorozat kötetei három részből állanak. A kötetek elején azonos szövegezésü jogi, szociálpolitikai és kulturális tájékoztató van. Ezt követi a müszaki áttekintés és végül a szakma gyakorlati és elméleti ismertetése. A zsebkönyv árát a munkásság anyagi teljesitőképességéhez mérten állapitották meg. A nagyközönség 6.80 pengős áron szerezheti meg a *Baross Gyáripari Csoport* központi irodájában (VIII., Múzeumkörút 17. I. em. 36) és a könyvkereskedésekben.

A most megjelent első kötet a legfontosabb kulcsiparágakban, a vas- és fémiparban nyujt komoly szakképzéshez segédkezet a munkásság számára.

MOZI MÜSOROK

ATRIUM. II., Margit-körút 55. Tel.: 153—034, 154—024. Előadások: fél 4, fél 6, fél 8, v. fél 2-kor is. *Emberek a havason.*

BELVAROSI HIRADÓ. IV., Petőfi Sándor-u. 6. Tel.: 181-244. Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig. **Uj müsor.**
Magyar-, UFA-, Luce-hiradók.

CAPITOL. VIII., Baross-tér 32. Tel.: 134—237. Előadások: fél 2, 2, 5, 7, v. d. . 11-kor is. *Szakitani nehéz dolog.*

CORVIN FILMSZINHAZ. VIII., Üllői-út és József-körút sarok. Tel.: 138-988, 339-584. Előadások: 3, 5, negyed 8. *Bajtársak.*

DEAK-DECSI. VI., Teréz-körút 28. Tel.: 121—343. Előadások: fél 2, fél 4, fél 6, fél 8. *Katyi.*

FORUM. IV., Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 189-707, 189—543. Előadások: 3, 5, ½8. Sz., v. és ü. d. e. 11-kor is. *Láthatatlan bilincs.*

HIRADÓ FILMSZINHAZ. VII., Erzsébet-krt. Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig. **Uj müsor.**
Magyar-, UFA- és Luce-hiradók.

KORZÓ. IV, Váci-u. 9. Tel.: 182—818. Előadások: fél 3, fél 5, fél 7. v. d. e. 11-kor is. *Bajtársak.*

NEMZETI (ROYAL) APOLLÓ. VII., Erzsébet-körút 45. Tel.: 222—002. Előadások: hétköznap: 3, 5, 7; szombaton: 1, 3, 5, 7; vasár- és ünnepnap: d. e. 11, d. u. 1, 3, 5, 7. *Emberek a havason.*

SCALA. VI. Teréz-körút 58/60. Tel.: 114—411. Előadások: fél 4, fél 6, fél 8. Sz. v. és ü. fél 2-kor is. *Egy szív megáll.*

URANIA. VIII., Rákóczi-út. 21. Tel.: 146—046. Előadások: 3, 5 és negyed 8. *A hegyek lánya.*

NÉMETH FEST, TISZTIT. Ujpest, Anonymus-utca 39. szám. Telefon: 491-419. — **Hivásra házhoz megy. — Vidékieknek postán.**

Utszéli esetek

A külvárosban járok. Itt-ott még vannak üres telkek, miket sietö emberek tapostá ösvények szelnek át. Én is sietek. Ráfordulok az egyik ösvényre. Valóságos hullámvasút-pálya. Befüvesedett szemétdombokon fel, le, agyaggödrök szélén, kiszáradt alkalmi tavacskákon át halad az út. Egyszerre meghökkenve állok meg. Apró domboktól környezve pár négyzetméternyi völgy, benne elnyűtt, használhatatlan fazekak, mosdótálak, kicsavarodott, rozsdás pléhpántok és ezek társaságában, félig fűvel benőve egy kísérteties tárgy, amilyennel már egyszer találkoztam és akkor is megálltam előtte. Bádog vödör. Nyilván évekig szolgált, a fogója is leszakadt róla, de aztán is még jó volt valamire. Szennyvizet, moslékot tartottak benne, mikor még a moslék a rendes konyha melléktermeke volt, aztán kilyukadt. Egy ideig még hányódott az udvarban, aztán elhatározták, hogy kidobják az üres telekre. A gazda ekkor elővette a régi csákányt, mely ott porosodott a fásszínben és belevágta az öreg vödörbe, egyszer, kétszer, hússzor. A vén bádogvödör most olyan, mint egy kísérteties, nagy, mocskos szűrő. Nem régen ennek a vödörnek egyik sorstársát láttam. Öntözőkanna volt.

Nekem nem az fáj, hogy az élettelen, használhatatlan pléhvödröt még használhatatlanabbá tették. Bár van a tárgyaknak lelkük. Magam is nehezen tudok megválni egy-egy kedves töltőtollamtól, ceruzámtól vagy megcsorbult hamutálamtól, nem is beszélve valamelyik régi bútordarabról vagy ruháról. Más döbbentett meg. Engem

az a lelkiség döbbentett meg, amelyik ezt az ócska vödröt erőszakosan, szándékosan szeméttésüllyesztette, végképpen használhatatlanná tette, csupán azért, hogy más embernek már ne hajthasson hasznot.

Valahogyan úgy gondolkozott az én romboló embertársam, hogy ha már ő nem használhatja az ócska vödröt, akkor ne használhassa más sem. Mert hátha akad egy szegény ember, aki a vödröt kiemeli a szemétből, megforrasztja, kijavítja és pár esztendeig még használja. Fájt neki, hogy valaki ingyen olyan tárgyhoz jusson, ami neki már nem kellett és fel tudja használni azt, amit ő már nem használhatott.

Az olyan ember, aki ilyet tesz, nem testvér. Idegen. Lehet, hogy a teste is idegen, de hogy a lelke idegen, az bizonyos. Az ilyen emberben nincs a közösségi érzésnek halvány szikrája sem. Az ilyen ember előtt éhen halhatsz, szomjan tikkadhatsz, megfagyhatsz, nem segít rajtad. Ennek az is fájna, ha agyonhasznált vödrét a magad részére kijavítanád. Ez az ember úgy tanulta az életet és úgy látta mindenütt, hogy a világon csak az ő személye fontos. Minden más mellékes. Ez nem látja benned a magyart, a testvért, a társadalmi lényt. Ennek a mi emberünknek kellemes az, hogy más emberek is vannak körülötte, hiszen azokkal kereskedik, azokkal dolgoztat, azokon nyerészkedik, de csak addig kellemes neki a másik ember, amíg a hasznára lehet. Ha nem használhatja ki, megtagadja tőle a fületlen, kilyukadt, szemétre szánt ócska vödröt is.

*

Utaznom kell. Manapság zsúfoltak a vonatok, második osztályú jegyet váltok. Kényelmesebb az utazás és közben talán dolgozni is tudok. Mikor belépek a fülkébe, jó napot kívánok. Négyen ülnek a fülkében, de csak az egyik köszön vissza. Leülök. Még egy utas jön be, becsapja maga után az ajtót, nem köszön. Leül.

És utazunk együtt, hat magyar ember, négy óra hosszat egy fülkében, egy levegőt szívunk, egymás dohányfüstjét lélegezzük be, egy nemzet tagjai, egy állam polgárai vagyunk, közös bajaink, bánataink, néha közös örömeink vannak, egymásra vagyunk utalva és még azt sem mondjuk egymásnak, hogy jó napot.

Könnyű az, ha az ember ilyesmivel nem törődik. Utóvégre mindenkinek megvan a saját maga baja és gondja. De én ilyesmi mellett mégsem tudok egyszerűen elmenni. Hiszen ha jobban vizsgálnám a dolgot, hatunk között talán akadna kettő, aki egy faluból vagy egy járásból való, vagy talán távoli rokon, vagy ugyanazt a foglalkozást űzi, vagy talán már hallott egymásról.

Mi az, ami az embereket ennyire elriasztotta egymástól?

Hiszen mindenki megtanulta már gyermekkorában, hogy ha valahova bemegy, köszönnie kell. Hogy ha többen vannak együtt, udvariasnak és tapintatosnak kell lenni. Mi az, ami az otthoni, a családi szokásokból ennyire kivetkőztette az embereket, hogy nem akarnak egymásról tudni, hogy nem akarják egymással szemben a legegyszerűbb társadalmi érintkezési formákat megtartani? Mintha azt a sok szépet, jót, amit az ember otthon tanult, valami mérges légkör lesorvasztotta volna az emberek lelkéről.

A falusi embert annyiszor becsapták, hogy örül, ha nem kell szóbaállania a városival,

a városi ember pedig megtanulta azt, hogy ha nem vigyáz minden lépésére, minden mozdulatára, becsapják, a boltban kevesebbet adnak neki vissza, vagy gorombáskodnak vele, a villamoson elébe tolakszanak, az utcán útját állják idegen arcú emberek, akik úgy beszélgetnek a járdán egymással, mintha a bárpult mellett fogyasztanák feketéjüket, a gépkocsi lefröccsenti az úton, hivatalában megfúrják, munkáját más sajátítja ki. Olyan emberekkel kell érintkeznünk, akik a társadalmi érintkezés legelemibb szabályait nem ismerik, gorombák, pökhendiek, akik a jóneveltséget gyengeségnek hiszik, bankokban, vállalatoknál rémséges buta idegeneket látunk felelős állásokban, kik ostobaságukat gorombasággal, durvasággal, pimaszsággal iparkodnak leplezni.

Én értelek mgyar testvérem, kedvetlen vagy, ideges, fáradt. Megértem, hogy elfelejtetted azt, amit otthon tanultál, mert mindenütt azt láttad, hogy az, amit magaddal hoztál az életbe, az elavult, ócska és nevetséges, hogy akikkel szóbaállasz, akikkel tárgyalsz, üzletet akarsz kötni, vagy érintkezel, egész más légkört lehelnek maguk körül, mint amilyenben neveltek és azt hitted, hogy az a helyes, az a jó, amit a liberális világ zsidai termeltek ki és fecskendeztek szét a magyar városokban és a magyar társadalomban.

De azért ne vetkőzd le azt, amit otthonról a családból hoztál magaddal.

Azért ha bemégy valahová, köszönj, légy nyílt, szíves, udvarias, magyar emberhez méltó. Iparkodj visszaadni magyar testvéreidnek az emberekbe vetett hitét és bizalmát.

Ők majd belátják azt, hogy egy rettenetes pocsolya gőzébe kerültek és ott megmérgezték a lelküket. Ha mindenütt ablakot nyitsz és beárad a jó magyar levegő, majd rájönnek arra, hogy ez a liberális szellemiség, mely elhomályosította azt a sok szép jót, amire otthon tanítottak, egyszersmind azt a célt is szogálta, hogy a magyart a magyartól elválassza, egymással szemben bizalmatlanná tegye, a faji és nemzeti kapcsolatokat elsorvassza a magyar lelkekben, hogy annál biztosabban győzedelmeskedjék.

Testvér, nyisd ki a szemed és láss. Láss és ismerd fel a magyart a magyarban, a zsidót a zsidóban, az ellenséget az ellenségben.

Ujvárosi Sándor

Munkapiac helyett munkabevetés

Az épitendő új világrend egyik legerősebb támasza a munkabevetés

A nemzetiszocializmus harcos népi mozgalom. Ezért műszavait is nagyobbrészt a katonai szakkifejezések köréből veszi. Ha szembeállítjuk a régi és az új gazdasági felfogás két legjellemzőbb kifejezését, a *munkapiacot* és a *munkabevetést*, legott kitűnik a két egymástól annyira elütő gazdasági rend legfőbb sajátsága is.

Az egyesek által annyira visszasírt szabadelvű gazdasági életben, mint beteg testen az üszkös rész, ott éktelenkedett a *„munkapiac"*. Itt dőlt el a kínálat és kereslet *„törvényei"* szerint a munkástömegek sorsa. Aki valaha járt Szegeden, visszaemlékezhet a *„köpködőre"*, a nagy tiszai híd feljárója alatt elterülő térre, ahol nap mint nap összeseregleltek a nagy alföldi város munkanélküljei s várták a jószerencsét, mely munkához és falathoz juttatta őket. A várakozásban s a sok dohányzástól nagyokat és gyakran köpködtek. Innen a szegedi *„munkapiac"* valóban találó elnevezés.

Fejlett ipari államban persze a *„munkapiac"* nem eféle *„köpködő"*. Itt jobbára a gyárak kapujában vagy a munkaközvetítő helyeken sereglettek össze a dolgozni kívánó munkások, de azért persze itt is a kereslet és kínálat *„törvényei"* voltak irányadók. Kifejezésre jutott ez már a kereseti lehetőségben is.

A kereset nem aszerint igazodott, hogy a munkás emberhez méltó körülmények közé jusson, mivelhogy mindenkinek megvan ehhez való jussa. A munkabér akkor emelkedett, ha kevés volt a munkaerő, s akkor csökkent, ha munkaerőben túlnagy volt a kínálat.

Ez a munkapiac volt a marxizmus egyik legerősebb hatóereje. Az *„ipari munkástartaléksereg"*, vagyis azoknak a tömege, akik mindig elnyomták a munkabéreket, *Marx* szerint a kapitalizmus lényegéhez tartozott.

Miként a faji kérdés, úgy a munkabevetés is a nemzetiszocializmus alapvető tanításai közé tartozik.

A nemzetiszocializmus a nép munkaerejét erkölcsi tőkének tekinti,

s ezzel kiemelte abból a gondolatvilágból, amelyben kereslet és kínálat alkotják a legfőbb törvénytszabó igazságot. Ebben a felfogásban rejlik a munkához való jog, amelynek hirdetésével és megvalósításával a nemzetiszocializmus urrá tudott lenni a munkanélküliségen.

A nép megszervezett munkaereje a nemzeti fellendülésnek, védelmi rendszernek és függetlenségnek is elsőrangú tényezője, amelyet tervszerűen és tetszésszerint fel lehet használni, mert a külföldtől teljesen független s ha összefüggésbe hozzuk valamely nagy összmével s annak hirdetőjével: hegyeket megmozdító erővé válik.

Ez a felfogás szülte a munkához való jogot és a munka kötelességét. Már a munkához való jog is kapitalistaellenes tan, de csak a munka kötelességként való felfogásával zárul be a kór, mely a szociális értelemben vett munka fogalmának alkotóelemeit rejti magában. Aki a munkához való jogot hirdeti, az a közösségtől emberi létet, a személyiség kibontakozását s az emberi méltóságot kívánja meg. De a munkának kötelességként való felfogása által követeli meg az állam az egyestől a közösség érdekében való cselekvést.

Mit értünk *„munkabevetésen"*?

A munkabevetés a munkások és alkalmazottak tervszerű felhasználását jelenti, az állam magasabb politikai szempontjainak megfelelően.

A munkás és alkalmazott szempontjából valamely munkahely akkor megfelelő, ha lehetővé teszi erőinek, ismereteinek, tapasztalatainak érvényesülését és további kifejlesztését, valamint életének kialakítását. A munkaadó szempontjából a munkahely akkor van helyesen betöltve, ha a munkás vagy alkalmazott a munkahely testi, szellemi és jellembeli követelményeinek megfelel. Mindkét szempont fölé emelkedik azonban az állam követelménye, melynek értelmében

a munkabevetésnek elsősorban a közösség jóhasznára kell irányulnia.

A munkabevetés sokféle módszer szerint történhetik. Egyik módja az, hogy mintegy átfésülik az összes foglalkozási ágakat, s azokat, amelyek bizonyos szempontból fölöslegesek vagy kevésbé fontosak, időlegesen vagy pedig egyszersmindenkorra megszűntetik. Az így felszabadult munkaerőket azután olyan helyeken alkalmazzák, ahol ezt a közérdek leginkább megkívánja. Ha az állam érdeke megkívánja, olyan üzemekből, ahol a foglalkoztatás kisebb mérvű, a munkásokat azokba az üzemekbe utalják, ahol hadi- vagy létfontosságú cikkek gyártása folyik. Igy aztán

kialakul az elvégzendő munkák sürgősségének bizonyos sorrendje s gazdaságpolitika kívánalmainak megfelelően történik a pénz-, illetve a hiteljuttatás.

A másik két termelési tényező, az anyag és a munkaerő, szintén belevonható a munkabevetés módszeres alkalmazásába, amennyiben csak azok az üzemek részesülnek anyagellátásban, amelyek a köz szempontjából fontos szükségleteket elégítenek ki, s csak ezek kapják rendelkezésükre a megkívánható munkaerőket.

A munkabevetést valójában a nemzetiszocialista *Harmadik Birodalom* fejlesztette ki s emelte a tökéletesség olyan fokára, hogy most már ellenségei is átveszik jól bevált módszereit.

A mi költőink

Gellért Vilmos

Az egyes művészi alkotás némely esetben attól kapja igazi értelmét és jelentőségét, hogy magasabbrendű kollektiv valóságnak függvénye, terméke, képviselője vagy megvalósítója. Az esztétikai jelenség az ilyen szemben elsősorban a kort, a fajt, az osztályt, a kultúrát stb. képviseli, amelyből kinőtt. Az ilyen látásmód alig jöhet létre bizonyos tudományos iskolázottság, tehát elméleti beállítottság vagy politikai magamegkötés nélkül. Az esztétikai alkotás akkor is kifejezi korát, megvalósítja az alkotóján keresztül dolgozó tárgyi szellemet, ha ez az alkotó erről semmit sem tudott.

Ahogy annakidején *Arany* és *Petőfi* költészetét koruk népiessége befolyásolta, úgy befolyásolja korunk legfontosabb irodalmi mozgalmát, az ú. n. népi írók egész pályáját, művészi és írói sorsukat világnézeti elhatározottságuk.

A kollektivista felfogás minden nemzetiszocialista művészre jellemző. Jellemző Gellért Vilmosra is, aki egyik verskötetében magát ugyan se úrnak, se parasztnak nem vallja, de lélekben sohase tudott elszakadni Koppány földjének hagyományaitól.

Ahogy *Sértő* Kálmán írta róla: *„... féltő gonddal virraszt a főváros körengetegéből távoli rétek, behavazott faluk népe és azok álma, munkája felett, mert imádsággal tiszteli a földet".*

Gellért Vilmos a két évvel ezelőtti könyvnapon tünt fel először Pesten, amikor *„Se úr, se paraszt"* című verskötetére igen sokan felfigyeltek. Nem kellett felfedezni, egyszerüen itt lett. Második verseskötete — a *„Vádolom az Irástudókat"* — szintén könyvnapon, a tavalyin jelent meg s nevét egyszerre magasba röppentette. Ebben a kötetében *Gellért* Vilmos már mint kész irásművész mutatkozik be, akinek nemcsak mondanivalója van, de ennek a mondanivalónak miként jét is megtalálta. A csendes lázadóból, akinek poéta- és osztályostársa, Sértő Kálmán elkeresztelte, öntudatos művész lett. S ha azt mondja:

Vádolom ma nyíltan
A zord írástudók kemény haragját,
Mert meg se néznek s elzavarnak...

nagyon is igaza van. Hiszen *„Üzenem a királynak"* című versében azt mondja a zord futároknak, kik közrefogták s felkínálták neki az íródeákságot, mivelhogy a furcsahírü nagy király, Korunk, előző íródeákját élve eltemette·

Vállalom, de — mondtam — énnekem
Hazug királyoknak pénze nem kell!
. . . . . .
Királyotoknak, hej futárok,
Vigyétek el azért a hírt, hogy lássa:
A száz aranynak lelke nincsen.
Hisz ingyen énekel a krónikása,
Jegyzi mind a Szépet
S nem kér fizetséget!

Gellért Vilmos meglátásai, szólásai mind öseredeti tehetségre vallanak, akiben éppen él még szükebb hazájának egész világnézete. Bizonyság rá *„Csillagszüret"* című verse, mely méltán sorakozik *Ady* legszebb versei mellé. Csak míg Ady valóban hazug királynak volt törbecsalt íródeákja, Gellért Vilmos korunk Eszméjének hív krónikása. Teszi pedig ezt azon a nyelven, ahogy annakidején *Koppány* nagyúr udvarában énekelhettek az igricek:

Éjszakánként, augusztusban,
Kasza pendül fenn az égi réten.
Csillagszüret mámorában
Csillaglányok hullnak szét az éjben.

Százszorszép a hullócsillag,
Össze kéne valamennyit fogni.
Hogy tudna itt lenn a földön
Annyi csillag minékünk ragyogni.

Csillag-lámpák világánál
Szagos, réti lucernában hálnánk.
Fehérlelkü édestejért
Csaba vezér Tejútjára járnánk...

De más lenne ez a világ,
Ha az Isten ennyi lámpást adna:
Egy somogyi csöndes legény
Kilenc hétig cigánnyal vigadna!

Csak az, akinek *„Koppány földjén tágult a füle"*, csak az írhatta a *„Parasztok és proletárok"* című verset.

Fogva tart a falu lelke,
És csodát vár tőlem, nagyot;
Nyárfák imádkoznak értem,
Tékozlón is övék vagyok.

Ezt az arcát még nem igen ismerjük *Gellért* Vilmosnak. De hittel hisszük, hogy valamikor, talán nemsokára, ezt az arcát is megmutatja majd nekünk. Akkor egészen és valóban csak a miénk lesz. —y —n)

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XXIII.

Teltek-multak a napok... hetek... hónapok. Ugy pergett az idő rokkáján egy-egy év, mint múló pillanat. A szabadságnak azt a megfizethetetlen időnélküliségét élveztem, amiben csupán kivételesen lehet osztályrésze az embernek... olyanoknak, akiket a szerencsés sors egy időre a tenyerére vett.

Irva van azonban, hogy férfiembernek nem jó sokáig egyedül éldegélni. Amikor lekerültem a pusztára, feneketlenül keserű csalódás volt a hátam megett. Persze, nő volt a dologban. Második feleségemtől kellett válnom. Kellett, miként az első, teljesen értelmetlennek mutatkozott sorsproblémáimmal szemben. A művész sorskérdéseivel szemben. Megrettent a harc esélyei láttán... Olyan léleknek mutatkozott, aki a sebet adok és kapok lehetőségeivel szemben mindig azt vetette fel: miért legyen éppen ő, aki sebesül? Ilyen nő, harcos ember oldalán, kellemetlen tehertétel. Magyar ember, keleti ember. És keleti ember nem teregeti ki nőügyeit. Ilyetén tehát csupán ennyit: nőügyekben nem voltak oly romantikus eseteim, miként kínálkoztak... ha ízésem megengedi. Nőügyeimet oy természetes nyiltsággal szerettem mindig lebonyolítani, amint ez, egészséges ember szemében, megérdemli. A természetességben nincs erkölcstelenség. Szemem előtt mindig anyám és ősanyáim jelleme és tiszta fensége lebegett.

Első esztendőben az egykori szilaj pásztorok tartózkodó, szinte remeteéletét éltem. Azután megúntam a főzést, mosást meg miegymást. Sok időt vont el, így hát asszony után néztem. Ne legyen az kiábrándító, felsőbbrendű emberi szempontokból, miszerint nem hangoztatom — hogy szellemi társulásra vágytam! Nem. Erre nézve megvoltak a keserű tapasztalataim. Nem... én beértem egyszerűen azzal, hogy megértő élettársam legyen, aki állja a pusztázó életet.

Irma asszony, magyar tanyai család egyik hadiárva hajtása, vállalta és állotta oly asszonyi becsülettel, hogy emléke előtt mindenkor tisztelettel hajlok meg. Ma már ott nyugszik Szeged egyik ősi temetőjében — kézjelemmel ellátott sírkő alatt, a maga huszonhét esztendejével. Ennyit mért számára a teremtő akarat.

Az 1936-ik év júliusában írtam emlékezetére az egyik fővárosi napilapban... Boldog emlékezetű Jenei Irma asszony nehéz férfiharcban állotta helyét, szerényen, serényen és zokszó nélkül. Hét évig és hét hónapig... hálás szívvel a sors legkisebb ajándékáért. És széles volt a gazdaasszony köténye. El tudott takarni minden szemérmes szegénységet, nyomorúságot... a magyar művészsorsban. Nyugalmas legyen mindezért pihenése, könnyű az ébredése és boldog további vándorlása.

*

Irma asszony töretlen tanyasi erejét jellegzetesen falusi magyar humorérzékével tudom legjobban érzékeltetni. Ő asszonynak is olyan férfi volt, törékeny szervezete ellenére, akin ez a cudar élet nem igen tudott kifogni... amíg is végül az alattomos korai halált nem hívta segítségül.

Boldogult Irmának megvolt az a képessége, hogy minden dolog elején már a végét is elgondolta. És amit egyszer a fejébe vett, azt meg is csinálta. Akkoriban farkasordító hideg köszöntött ránk. Hát ugyancsak kellett fűteni. Nagy körülményességgel kerítettem fát az óháti erdőségből, de hát fel is kellett vágni, aprítani. Szerencsénkre bevetődött a csárdához afféle országutak csavargója, egy ökörhajcsár. Nagy örömmel újságolta a csárdás, hogy itt van az önkéntes favágó. Irma végigmustrálta, aztán mérsékelt lelkesedéssel fölfogadta napszámba... Hát bizony ez a fölfogadás diplomáciai baklövésnek bizonyult. Mert a gányó úgy értelmezte a dolgot — hogy hosszú a tél — rövid a kolbász, azaz a napszám... hát csak húzzuk az időt, ameddig lehet. Csak aprózni a dolgot, nemcsak a fát. Tőlem ugyan tehette volna, igen ám, — de ott volt Irma. Ő pedig úgy vélte, abrakoltatni is, fizetni is — nem lehet ítéletnapig. De mivel jó szíve is volt, hát nekilátott és segédkezett a fűrészelésnél... de hogy!

A fűrész ettől kezdve úgy harsogott, mintha motorra szerelték volna. A gányó eleinte csak afféle leereszkedő mosolygással vette az önkéntes igyekezetet...

— *Szórakozik a Nagyasszonyka, he, he.*

De oszt hova tovább savanyúvá torzult somolygása, mert Irma, mint afféle tanyai termés, nemcsak bírta a tempót, hanem fokozta is. Ha kinéztem, nekem csak úgy odavágott a szemével... a gányóról meg már leizzadt a ködmön. Mit szaporítsam a szót. A fa két nap alatt felvágva — a gányó levágva... Eleinte csak nagyságos asszonyczta Irmát, amit Irma feletteb utált és még mérgesebben húzta a fűrészt. Aztán már csak ténsasszonyozta az elkeseredett gányó... végül is kifakadt:

— *Aunye! Hol a fészkes fenébe tanulta ezt a mesterséget...*

A kaján csárdás nagyot röhögött a markába, amikor is búcsúzván, az önkéntes favágó megköszönte szíves jóindulatját. Irma illendően megitatta, megétette, fölpénzelte. Elváláskor emberünk meghatódott. Levette bagó süvegét és csak enynyit mondott cérnavékony hangon:

— *A jau Istennek ajánlom a tekintetes asszonyt...* — aztán kifordult az ámbitusról és a nagy hídnak tartott megkönnyebbült komótossággal.

Éppen akkor fordult be újra egy szekér, fával rakottan. Kocsit meglátni egy pillanat műve volt. Hirtelen megvakarta a süvege tövit, kiköpött és hátra nem nézve, gyors iramban eltűnt a pusztában. A jaú Istenért, dehogy...!

*

Irma szép lélek volt. Ha nem lett volna oly sekélyes a magyar vállalkozók szelleme, úgy ma népies szőnyegtervei közismertek volnának. Lelkéből virágzott ki a népi művészet. Libaőrzés közben szívta magába a mezők virágainak szépségét. A Hortobágyon lendületet vett és le is záródott. Becsukódott, miként a virág kelyhe, ha leszáll az éltető nap.

Mikor már nagyon végét járta e földi pályafutása és észrevette rajtam a csüggedést, csendes szomorúsággal mosolygott s csak annyit mondott:

— *Sohse búsulj, így kell lenni, rád még nagy munka vár, aztán családod is lesz...*

Akkoron lemondóan legyintettem az egészre... ma, hét év után, tudom, hogy-hogynem, a jövőbe látott.

Dunaharaszti villába
házmesterpárt keresnek. Ajánlkozások szolgálati jeggyel a Párt szociális osztályához (VI., Andrássy-út 60. III. em.) küldendők.

Temetésre koszorúkba a legszebb virágait fonja a
„Hungária" virágház és kertészet
Telefonrendelések: 183-130 és 183-299

Marógépek
Pneumatikus
fúrószerszámok
excenter-fúrógépek,
szelep csiszológépek raktárról
DR. CSEH FERENC műszaki áru- és gépkeresk. vállalat, VIII., József-utca 31.
Telefon: 145-312, 137-982.

Kalapokat

NAGY FERENCNÉL
Károly király-út 1.
Erzsébet-körút 27.

BUTORT nagy választékban
Hungária
bútoresarnok
Nagymező-u. 41.
Fizetési kedvezmény

BUTOR
kombinált szobák, hálók nagy választékban
KNEISZ műbutorasztalosnál
Wesselényi-utca 45., Erzsébet-körút sarok.

MENDÖLNÉ
zongoraterme Bezerédi-utca 10.
Tel. 140-352. — Eladás — Vétel — Bérlet

ZONGORÁT
pianinot, harmóniumot Grimm mestertől, VIII., József-körút 65.
Vétel, javítás

HA EREDMÉNYT AKARSZ HIRDESS A NÉP-BEN

Rádió,
villany, csillár
KÁRPÁTI
VIII., József-körút 54 Telefon: 137—556

BALÁZS CIPŐ
hatóságilag kijelölt üzlet
MÚZEUM-KRT 11. SZÁM

Cipőt utalványra és könyvre
ALBRECHT-től
Budapest, IX., Mester-u. 20. Nagy választék!

Szőnyeg
Csúszóriól MAGYARPERZSA, TORONTÁLI. IV.,
PETŐFI S.-UTCA 3. UDVARBAN.

Orvosi műszerek
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK
JONKE ÉS TÁRSA,
VIII., Mária-u. 42. T.: 136-149.

FOTELÁGY-ujdonságok
(nem műrostos)
ZÁVODSZKY kárpitosnál
VII., Síp-utca 4. (Rákóczi-útnál.)

BUTORT Major János asztalosmesternél
IRODA- ÉS STYLBUTOROKBAN IS NAGY VÁLASZTÉK. KIRÁLY-UTCA 86. (VÖRÖSMARTY-U. OLDALON)

Harisnya, KESZTYŰ ÉS NŐI FEHÉRNEMŰ
Harisnyakirály TERÉZ-KÖRÚT 2. SZÁM.
Cégt. DEMETER LAJOS

ING, mérték után is **trikó-alsóruházat**
Bazsó BÁROSS-U. 66 TELEFON

Férfi- és fiuruha, formaruha is, kicsinyben és nagyban.
Veres Károly-nál VII., Népszínház-utca 34

Butort
Bertalanné
keresztény bútorszalonjában, RÁKÓCZI-ÚT 82 I. em. 3. — Vidékre árajánlatot küldünk

Bútori Budán
MONCZ FERENC asztalosmesternél
Horthy Miklós-út 28. Tel.: 259—039.

BUTORT
részletre is MÓZES ISTVÁNTÓL
Szent István-körút 11.

Háló- és kombinált szobák, kárpitosáru, fotelágy és mindennemű
bútorok OLÁH-tól
JÓZSEF-KÖRÚT 66. SZ. Telefon: 132—102.

CIANOZÁS
garanciával, piszkos falát tisztítom, lakását kitakarítom. Özv. Benedek Pálné, „TEMPÓ" cianozási vállalata. Budapest VI., Szondy-utca 38. szám. — Telefon: 121—824.

BAZSÓ ING, HARISNYA, NYAKKENDŐ.
BUDÁN Horthy Miklós-út 60. sz.

Saját készítményű
BUTORT SIEBOLDNE
Dohány-utca 27
fizetési kedvezménnyel

„HÉDY" kötöttárú, fürdőruha, blúz
TEREZ-KÖRÚT 24/b. Tul. PESKAY EDE

Nyomtatványok legolcsóbban
Palásti-nyomda
VII., Izabella-tér 3. Tel.: 124-851.

Poloskairtószer legjobb
LANDEK-től
Budapest, IV., Kaplony-utca 3.

Butort Keresztény Bútoriparosok Szövetkezeténél
VIII., Üllői-út 14

BUTORT LŐRINC-től
Király-u. 89.
Üzem: Podmaniczky-u. 41.

MENYASSZONYI ÉS VŐLEGÉNYI
ruhakölcsönző
Halvani László VII., Nefelejts-u. 23. Telefon: 223—317

NAGY SÁNDOR **Optika-Foto**
Bpest, VIII, Üllői-út 46

TESTVÉR! Csak hirdetőinknél vásárolj és vásárlásaidnál hivatkozz a **NÉP-re!**

PÁRTUNK, MOZGALMUNK

Emlékezzünk! *Vitéz Tamási Árpád* testvérünk velünk egy sorban harcolt, velünk együtt dolgozott, együtt hitt és nálunk többet áldozott. Különb volt, mint mi. Ne felejtsük: mindnyájan meghalunk. Csak egy van maradandó a földön, ha tudnak érte bátran és igazan élni: a nemzet!

SZÁLASI FERENC:

Nem tűrhető, hogy az egyén belső élete kettészakadjon: hogy vallási meggyőződése nemzeti meggyőződésével összeütközésbe kerüljön. Az egyén csak akkor egész ember és csak akkor számíthat népi közösségünk kiegyensúlyozott, igazi, hasznos tagjának, ha vallási meggyőződése és nemzeti meggyőződése erős kapcsolatban és forró összhangban él lelkében, s biztos egyensúlyban vetődik ki tudatában is. Mi meg fogjuk adni Istennek, ami Istené és meg fogjuk adni Nemzetünknek, ami Nemzetünké. Semmi közünk ahhoz, hogy más nemzetek mit akarnak kezdeni valláserkölcsi életünkkel, csak ahhoz van közünk, amit mi akarunk. (1940 október 7.)

HUSVÉTI ÜDVÖZLET

A *Pártvezető* testvér minden egyes párttagnak, valamint minden hívének kellemes és boldog húsvéti ünnepeket kíván.

Pártvezető jegyzője.

HŐSI HALÁL

László József testvérünk, a *pestszenterzsébeti* szervezet tagja, legszentebb kötelessége teljesítése közben a keleti fronton életét adta a Hazáért. Emlékét büszke fájdalommal őrizzük.

Mikus József testvérünk, a *nagydorogi* szervezet parasztszéktartója, legszentebb kötelességének teljesítése közben a keleti fronton életét adta a Hazáért. Emlékét büszke fájdalommal őrizzük.

ÉRTESITÉS VALAMENNYI SZERVEZET VEZETŐINEK:

A *Pártvezető* rendeletére közlöm a szervezetek vezetőivel, hogy a tisztségviselőket és egyéb alkalmazottakat 1943 április hó 20-tól 24-ig és 25-től 29-ig két csoportban szabadságolják oly módon, hogy a szervezetek ügyvitelében fennakadás ne történjék. Április hó 23-, 24-, 25-, 26-án általános munkaszünet.

Munkarend Vezető.

UTASITAS

Utasítom pártunk szervezeteinek munkásvezetőit, hogy folyó évi május 31-ig bezárólag minden üzemben állítsák fel az üzemi szociális vezetőket és ezen utasítás végrehajtását azonnal jelentsék a munkásság h. vezetőjének.

Központi Üzemi Szociális Vezető.

GYASZHIR

Röhn János testvérünk, a hősi halált halt Mikus József nagydorogi parasztszéktartó testvér helyettese a munka frontján kötelességének teljesítése közben életét vesztette. Röhn János testvérünk temetésén a szervezet tagjai teljes létszámban kivonultak, hogy utolsó tiszteletben részesítsék és testvéri részvétüket fejezzék ki elhúnyt testvérük hozzátartozóinak.

A PARASZTFŐISKOLA VÁNDORTANFOLYAMA ERCSIBEN

A Nyilaskeresztes Párt *ercsii* szervezetében az elmúlt szombaton, d. e. 9 órai kezdettel ifjú *Tatár* Imre országgyülési képviselő, országos parasztszéktartó testvér vezetésével a parasztfőiskola vándortanfolyamot tartott. A tanfolyam végeztével Tatár testvér hosszú szervezésszaki és tájékoztató értekezletet tartott.

PÁRTVEZETŐ TANÁCS

A legutóbbi pártvezető tanácson, melyen *Szálasi* Ferenc is résztvett, *Serényi* Miklós testvér vázolta a *váci* fegyház őrszemélyzetének közellátási nehézségeit, valamint a *hatvani* cukorgyár munkabérviszonyát. Ezután *Keményi* Gábor testvér szólalt fel és külügyi kérdésekben adott felvilágositó jelentést. *Szöllősi* Jenő testvér a Pártvezető által elrendelt politikai vonatkozású lépések jelenlegi helyzetéről tájékoztatta a pártvezető tanács tagjait. A továbbiak során *Maróthy* Károly testvér a *zalamegyei* házhely-akció visszásságaira hívta fel a pártvezető tanács figyelmét. Dr. *Vágó* Pál testvér felszólalása következett ezután, majd *Gergely* Gyula testvér, *Erdélyföld* vezetője adott tájékoztatót a magyarországi marxisták erdélyi próbálkozásairól. Végül dr. *Budinszky* László testvér a zsidó magánvállalatoknál még most is fennálló visszásságokat vázolta a pártvezető tanács előtt.

FRONT ÉS OTTHON

A Nyilaskeresztes Párt *kalocsai* járásának több szervezete, nevezetesen *Sükösd, Dusnok, Bátya, Uszod* és *Kalocsa* városi szervezete együttesen 370 darab szeretetcsomagot osztott a kalocsai hadikórházban fekvő sebesült honvédtestvérek részére. Honvédtestvéreink hálásan fogadták a testvéri szeretetnek ezt megnyilvánulását.

hajduszoboszlói szervezet parasztszéktartója, ifj. *Szabó* István testvérünk több hajduszoboszlói hadbavonult párttag tavaszi szántását és vetését végezte el. Még vagyunk győződve, hogy a testvéri összetartás ebben az esetben is úgy kifejezésre fog jutni a Nyilaskeresztes Párt hadbavonult tagjainak hozzátartozói segitésében, mint az elmúlt év folyamán.

NYILAS IFJÚSÁG

„INKÁBB HOS EGY PILLANATIG, MINT RABSZOLGA EGY ÉLETEN ÁT!"

Keresztúton

Egy fiatal testvérem, tisztviselőnő, jogi tanácsért fordult hozzám és azt kérdezte, hogy óbudai lakásuk mellett üresen álló telket vasárnapi szabadnapjain művelésbe szeretné venni, mondjam meg, mi ennek a jogos útja. És amikor részletek után érdeklődtem, pirulva vallotta be, hogy úgy érzi, egésznapos hivatali munkája mellett még mindig nem tett eleget Hazája iránti kötelességének, fáj neki a háborús időben műveletlenül hagyott magyar föld és úgy érzi, hogy csak kötelességet teljesít, ha ezentúl mozi és kirándulás helyett a kerti vetemények megmunkálása, ásás, kapálás munkáival tölti el szabad idejét. Ez a lány nem volt kifestve, a haja simán, fodrászi közreműködés nélkül mégis csinos volt és vidám mosollyal köszönte meg a párperces segitséget. Innen, a messzi távolból én köszönöm neki ezt a vidám mosolyt, amellyel segített elfelejteni, elmosni bennem a mozizó, espressózó, mulatsághajhászó, a holnapra, családjuk, fajtájuk jövőjére nem gondoló, azért munkát, életet áldozni nem tudó másik magyar ifjúság képét.

A nemzet feltámadásának záloga a nemzet ifjúsága. Ez a közhellyé váló igazság a maga szomorú valóságában áll előttünk, ha a Feltámadás ünnepén meggondoljuk azt, hogy Feltámadás még soha sem volt Nagypéntek nélkül. Nagypéntek áldozata hozta meg az emberiség számára a Feltámadást és ha mi Feltámadásra várunk, akkor tudnunk kell, hogy szükség van mindannyiunk áldozatára. Csak mindannyiunk, a magyar férfi, a magyar nő és a magyar ifjú együttes áldozata hozhatja meg az egész nemzet számára azt a megváltást, melyből nemcsak a nemzeti jelen, azaz mai nemzedékünk, hanem a nemzeti jövő, azaz a ma ifjú, de holnap már anya és férfi nemzedék megváltása, jobb jövője születik. Ehhez a jövőhöz pedig csak annak a nemzedéknek vezet az útja, amelyet a váci hősi koporsó életáldozata és az óbudai bátor kislány munkás, kötelességteljesítő életfelfogása vezérel. Ezt az utat, amelyik töretlenül és egyenesen vezet a mának Golgotáján keresztül a holnap Feltámadásához, keresztezi s az áldozatok útját járó ifjúságot egy másik életútra vezeti az a jelkép, amely a másik arcképből árad. Az elfecsérelt ifjúság, a gondtalan, felelőtlen ma az a keresztút, amelyik látszólag kényelmesebb, látszólag örömökkel szegélyezett, de amelynek végén egy kiszikkadt, gyermektelen, társtalan, nyomorúságos öregség éhes szakadéka várakozik. A keresztúton járó magyarság ma még felnövekvő ifjúsága gondoljon erre a példára, amely Veronika kendőjeként saját arcképét, saját életét, saját jövendőjét mutatja neki. Választani kell és a Husvétnak keresztút-járása legyen nemcsak jelkép, hanem égető, kínzó bizonyosság, hogy ez a választás a magyar ifjúság két útja, az Élet és a Halál útja. Ha élni akarunk, csak azon az Úton mehetünk, amelyiknek Céljában a Magyar Feltámadás van. De ehhez Nagypéntek is kell, töretlen, munkás, áldozatos élet.

Szálasi Ferenc szemléje a budapesti ifjúság felett

„Ki mint neveli ifjúságát, úgy látja nemzete jövőjét!"

Szálasi Ferencnek ez a mondása legszebben fejezi ki az ifjúság hivatását. Egészséges, boldog jövendője csak annak a nemzetnek lehet, amelyik egészséges szellemben, bátor, áldozatos cselekedetekre neveli a nemzet halhatatlanságának zálogát: az ifjúságot.

Figyelmeztetés ez a nevelők felé is, de parancs elsősorban az ifjúság számára. A mi feladatunk, hogy a tanítók munkáján túl önmagunk is neveljük, kezünkbe vegyük sorsunk irányítását, önálló kezdeményező szellemmel azon legyünk, hogy nemzetünk jövendőjét felvirágoztassuk. Mert mi vagyunk az egészséges mag, amelyből új, szép élet sarjad, amelyből megszületik a nemzet dicsősége, nagysága és boldogsága.

A Nyilaskeresztes Párt Ifjúsági Szervezete ezeknek az elveknek alapján végzi munkáját.

Szálasi Ferenc a közelmultban meglátogatta a budapesti ifjúságot és résztvett egyik értekezletén. Nagy számban jöttek össze a fővárosi és pestkörnyéki szervezetek ifjúsági vezetői, hogy tisztelegjenek a Vezér előtt. Megjelent az értekezleten az Országos Ifjúsági Szervezet vezetősége is és valamennyien ünnepi hangulatban meghatottan várták a Pártvezetőt. A *Budapesti Főkerület* ifjúsági vezetője köszöntötte Szálasi Ferencet és tolmácsolta a fővárosi ifjúság hitét, hűségét, a mozgalomban való további áldozatos munkavállalását. Ezután a Főkerület h. ifjúsági vezetője ismertette azokat a korszerű nemzetpolitikai kérdéseket, melyeknek megoldásából és helyes megvalósításából elsősorban az ifjúságnak kell kivennie részét. A parancsok, következő heti munkafeladatok kiadása után Szálasi Ferenc kívánságára az egybegyült ifjúság kérdéseket tett fel a Pártvezetőnek. A kérdésekre adott válaszokban a Pártvezető leszögezte azokat az elveket, amelyek az új, boldogabb életet létrehozzák. Hangsúlyozta, hogy csak az igazságon épülhet fel a háború utáni új Európa. Az imperialisztikus szándékok és tervek eltüntek már minden európai nép életéből. A békés együttműködésen alapuló új nacionalista és szocialista rend minden népet munkára kötelez és a végzett munka gyümölcseiből minden nép érdeme szerint veszi ki részét.

A magyar ifjúság elsőrangú feladata, hogy erkölcsi, szellemi és anyagi képességeit ennek a munkának a szolgálatába állítsa, benső értékeit felszínre hozza és biztosítéka legyen annak, hogy magyar nemzetünk előkelő helyet foglal el az európai nemzetek sorában.

A Pártvezető szavai után az ifjúsági regőscsoport magyar népdalokat adott elő, majd turáni testvérnépünk nemzeti dalát, a japán győzelmi indulót énekelték el.

Szálasi Ferenc szemléje újabb lendületet adott a nyilas ifjúságnak, hogy áldozatosan végezze lelkes, értékes munkásságát.

KÖNYVOSZTALY

Vágó—Toll: Munkaállam című könyvéből néhány példány még beszerezhető. Ára: P 3.—.

Gellért Vilmos: *Sértő* Kálmán élete, a nagy nemzetiszocialista költő regényes életrajza. Ára kötve: P 6.40, füzve: P 5.—.

Zajty Ferenc: „Zsidó volt-e Krisztus?" Ára: P 16.—.

Bácskai Béla, a kommunista partizánok által meggyilkolt fiatal nemzetiszocialista filozófus *„Rend vagy kaosz"* című munkája kapható. Kötve: P 6.40, füzve: P 5.—.

A Führer Birodalma című, most megjelent könyv, az újjászületett német nép és vezérének hatalmas küzdelméről ad hű képet. A könyv ára: P 14.—.

Megjelent *Kocsis* József nemzetiszocialista író legújabb verses kötete: *„Büzakeresztek"*. Ára: P 3.20.

A *Talmud* magyar fordításának bővített kiadása. Ára: P 5.—.

Fentieken kívül minden eddig megjelent nemzetiszocialista vonatkozású könyv beszerezhető a propagandaosztályon működő Könyv- és Lapkiadó Rt. könyvszolgálatánál. A szervezetek engedményt kapnak.

MEGYEVEZETŐI ÉRTEKEZLET KISKŐRÖSÖN

Dél-Pest megye *Kiskőrösön* tartotta meg tisztségviselői értekezletét, ahol *Édes* Jenő megyevezető testvér szervezésszaki utasításokat adott és felhívta a tisztségviselők figyelmét a kötelességteljesítés fokozására. Ezután *Nagy* Lujza testvérnő, a kalocsai járás női csoportvezetője szólott a tisztségviselő nőkhöz. Dr. *Simon* Andrásné testvérnő, megyei nőcsoportvezető előadásában megrázó színekkel ecsetelte a magyar anya háborús kötelességét. Az értekezlet végén *Kabay* István testvér, az általános szervezés munkásvezetője, mint központi kiküldött kül- és belpolitikai tájékoztatót tartott.

MOZGALMI ÉLET

Dr. *Vágó* Pál testvérünk, az országépítés h. vezetője meglátogatta a *kolozsvári* szervezetet, ahol a zsúfolásig megtelt párthelyiségben több, mint kétórás beszédben ismertette pártunk állásfoglalását az időszerű eseményekkel kapcsolatban. Vágó Pál testvér nagyhatású előadását ismételten megszakította a testvérek tetszésnyilvánítása.

Szodoray László főkerületvezető helyettes testvér meglátogatta a *döbröközi* szervezetet és szervezésszaki értekezletet, valamint politikai tájékoztatót tartott.

Ifjú *Blaskó* Károly megyevezető testvér, *Cserna* Rezső munkarendvezető testvér kíséretében meglátogatta a bogyiszlói, faddi és tolnai szervezeteket. A megye vezető tisztségviselői mindenütt tájékoztatták a testvéreket az időszerű kérdésekben és szervezésszaki értekezletet tartottak.

Borjádi József ifjúsági megyevezető testvér a *medinai, szedresi, simontornyai, pálfai, kajdocsi, uzdi* és *faddi* szervezeteket látogatta meg. Borjádi József testvér mindenütt megbeszélést tartott az ifjúság vezetőivel.

Mester József járási parasztszéktartó testvér szervezésszaki értekezletet tartott a *kajdocsi* és *uzdi* szervezetekben.

Dr. *Gera* József pártpropaganda- és sajtóvezető testvér a hét folyamán meglátogatta a budapesti főkerület IX. szervezetét és a lévai szervezetet, ahol tájékoztatta a testvéreket az időszerű eseményekről.

Varga István pártpropaganda- és sajtóvezető helyettes testvér az elmúlt vasárnap folyamán meglátogatta *Eger* város szervezetét, ahol szervezésszaki értekezletet és politikai tájékoztatót tartott.

Koltai József a *simontornyai*, valamint a budapesti főkerület XIV. és VIII. kerületi szervezeteit látogatta meg és politikai tájékoztatót tartott.

Vágó Pál testvér *Temesváry* László, A Nép szerkesztője kíséretében április 15-én meglátogatta a budapesti főkerület I. szervezetét, ahol mindketten előadást tartottak. Vágó testvér ezenkívül a XII. kerület szervezetében is látogatást tett és politikai tájékoztatót tartott.

Körösmezői járás: a *nagybocskói* szervezet értekezletén *Szabó* Sándor községvezető testvér mondott bevezető beszédet, majd utána *Schneider* Imre járásvezető testvér szervezésszaki megbeszélést tartott. *Simonyi* Endre főkerületi munkarendvezető testvér végül nagy tetszés közepette tájékoztatta a nagyszámban megjelent tisztségviselő testvéreket a kül- és belpolitikai helyzetről.

Serényi Miklós testvér, a zsidótlanítási osztály vezetője *Angyal* János járásvezető testvér kíséretében meglátogatta a *maglódi, tápiósápi, tápiósülyi, üri* és *gyömrői* szervezeteket, ahol panasznapot és politikai tájékoztatót tartottak. A gyömrői szervezet tisztségviselői értekezletén ifj. *Toma* Imre testvér tájékoztatta a megjelent tisztségviselőket.

Török József testvér, a munkásság munkarendvezető helyettese meglátogatta a *dorogi* és *tokodaltárói* szervezeteket, ahol szervezésszaki utasításokat adott és tájékoztatta a testvéreket a bel- és külpolitikai, valamint a hadi helyzetről.

Csonka Emil testvér, a pártpropaganda és sajtóosztály munkatársa, meglátogatta az ujvidéki szervezetet és a helyi szervezet értekezletén politikai tájékoztatót adott, majd Dél-Bács-Bodrog megyei ifjúsági értekezletén szervezésszaki és propagandakérdésekben tájékoztatta a tisztségviselőket.

A szerkesztésért és kiadásért felel:
TEMESVARY LASZLO

Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság körforgógépein.
Felelős: Györy Aladár igazgató.

A TETTEK BESZÉLNEK

Levél egy barátomhoz, aki „aktivan" nem politizál

Magyar Testvérem!

Egyik legutóbbi leveledben ismét azon a mondaton van a hangsúly, amit már szóval is igen gyakran tudomásomra adtál, hogy Te „aktivan" nem politizálsz, de megvan mindenről a véleményed. Nem pártoskodsz, de hozzászólsz minden politikai párt programjához. Nem húzol se a kormánypárthoz, sem a kisgazdákhoz, se a szocdemekhez, se a nyilasokhoz, de élesen bírálod minden politikai párt működését. Egyiknek a programjával sem vagy megelégedve, de azért Te „aktivan" nem politizálsz.

Hát igen! Te „aktivan" nem foglalkozol a politikával, mert az aktiv politikai harc számodra már idejét múlt balga szokás. Miért is üldögélnél a párthelyiségek füstös légkörében, miért is forgolódnál a fokhagymaszagú parasztok, vagy az alkoholbűzös munkások között? És vajjon miért fizetnél tagsági díjat? Hiszen nincsen semmiben hiányod nicsen miért harcolnod.

Mit Neked a politika?! Harc a közért? Hiszen áldozataidat a köz úgy sem téríti meg soha! Igy aztán persze, hogy nem értesz meg engemet. Mig én nyilas testvéreim társaságában a tanyák felé baktatok a poros vagy sáros országúton, vagy esetleg adminisztrációs munkát végzek a pártban, Te három bakfissal sétálsz a korzón, hogy aztán krémest majszolj velük a cukrászdában. Ha leszállt az est, megmarkolod sétabotodat, fejedbe csapod legújabbdivatú nyúlszőrkalapodat s aztán: irány a kávéház, vagy a hangulatos kiskocsma! Ott már várnak rád a barátaid. Futólag átlapozod az ujságokat, — a 8 órait meg a Magyar Nemzetet elsősorban (na, lássuk: mit müveltek már megint ezek az agyalágyult nyilasok!) aztán únottan félreteszed azokat is és odaszólsz a pincérnek:

— Még egy litert a vörösből.

Közben megállapitod, hogy hol rontották el a dolgot a nyilasok, ezek a fantaszták, akiknek már úgy sem érdemes semmit sem hinni, hiszen nincs már ott náluk senki, aki számitana, tiszta őrültség az egész handa-bandázásuk s nem telik bele pár hét: oda lesz a nyilaskereszt is... Mégis csak hallatlan! „Ha rám lenne bizva, majd én..."

Egyszóval: „aktivan" ugyan nem politizálsz, de mindenről megvan a véleményed s ha Rád biznák, hát majd... Ezért nem értesz engemet s nem érted: mi élvezetet találhatok a politikában? Van abban egyáltalán valami szórakozás?

Hát látod, ebben igazad van: nincs benne szórakozás, de élvezet annál több. Mi nyilasok nem szórakozni járunk a párthelyiségbe s nem is kedvtelésből keressük fel a tanyák népét, meg a külvárosi munkáshajlékokat, mert mi nem „politizálni" akarunk, hanem — országot épiteni. Hirét visszük az új Eszmének, lekeket formálunk, tanitva tanulunk s igyekszünk lerakni az eljövendő Munkaállam alapjait.

— De miért Te csinálod ezt — mondod Te —, aki még tanulsz, semmi biztos exisztenciád, amikor elvégzik ezt helyetted a hivatásos politikusok?

Hát persze, persze! A hivatásos politikusok! Csakhogy a mi pártunk népi mozgalom, amely nem felülről, a bársonyszékek világából indult el hóditó útjára, hanem a nép széles rétegeiből. Mi nyilasok két irányban is harcolunk: új rendszert akarunk s a megújult rendszerben új szellemet. Az új rendszer elérhető egyszerűen a hatalomrajutással, de új szellemet se törvényekkel, se reformokkal nem lehet elővarázsolni. S bár az új rendszer eszméinek kidolgozása a párt országos vezetőit illeti meg, az új szellemet mi, a mozgalom névtelen katonái hozzuk létre azzal, hogy önzetlen munkánkkal, férfias jellemünkkel, életmódunkkal ezreknek szolgálunk ragyogó példaképül s ezzel férfiasabbá, jobbá, keményebbé segitjük tenni a nemzetet. Ezért nevezzük mi tevékenységünket országépitésnek, nem pedig politizálásnak. Bennünket magasztos nemzeti cél vezet s ezért a célért mi dolgozni, szenvedni s ha kell: meghalni is tudunk! Mert van bennünk hit és mindent legyűrő akarat.

Megértem, hogy Te nem szivesen forgolódsz foltosruhájú munkások között, nem koptatod varrottalpú cipődet az országúton és nem áldozol politikai célra. Hiszen Te egészen más világban élsz, mint én. Mondom: mindezt megértem. De milyen jogon birálsz bennünket és mindent? — Agyúval és fegyelemmel már sok diadalt arcoltak, de kritikával még soha és sehol sem győztek. Téglából, cementből, meg vasból lehet házat épiteni, de birálgatásból még egy ház sem épült fel. Birálgatni csak annak van jussa, aki készen hozza a jobbat.

Mégis, szerte az országban csak úgy hemzsegnek a Hozzád hasonló nem „aktivan" politizálók, akiknek mindenről megvan a véleményük, minden kákán csomót keresnek, minden szőrszálat hétfelé hasitnak, de a közösség célja érdekében soha még csak egy szalmaszálat sem tettek keresztbe. Eszembe jut az az orvos, akit egy alföldi kisvárosban ismertem meg. Órákon át tudott magyarázni a nép iránt köteles barátságunkról, a dolgozó ember jogairól, az elnyomottak élniakarásáról, meg a fizikai munka nemes voltáról. Mégis, amikor egyszer történetesen meglátott, amint a párthelyiséget sepregettem, — kötelességből, mert akkor pártszolgálatos voltam —, összecsapta a kezeit csodálkozásában. „Hát Te ezt is megteszed?" — gondolta, de nem mondotta szája. Ő is azt hitte, hogy mi nyilasok csak hangoztatjuk, de nem valósitjuk meg elveinket. Csak mások számában látjuk meg a szálkát, de a magunkéban a gerendát se vesszük észre. Holott mi ellenfeleink helyes cselekedeteinek is elismeréssel adózunk, s csak akkor válaszolunk a ránk zúduló támadásokra, ha már több a kettőnél. S akkor sem kritizálunk, de — cselekszünk.

Mert látod, innen a mi erős hitünk. Amig Ti, fauteuill-politikusok, csak birálgattok, mi cselekszünk. S erős a hitünk, hogy a végén győzünk is. Kész!

STUDIOSUS.

MEGJELENT
MOLNÁR FERENC lebilincselően érdekes megrázóan drámai, helyszini riportja a
PARTIZÁNFRONT
Ára 14 pengő. Minden könyvkereskedésben kapható. Gárdos kiadás

Mit kerestem a Hortobágyon

Irta: Boromisza Tibor

XXII.

Megkezdődtek a tavaszi szelek. Még a tél nem adta be teljesen a derekát, de ahová a nap odatűzött, ott pápistává lett a keménynyakú hó... Éjjel aztán megfagyott és a kelő nap sugarai szinte a bo-

londját járták a tömérdek jégtükörben. Lóháton járni jégpatkó nélkül, egyenesen istenkisértés volt. És minekutána a Hortobágyon nem ismerik a patkót, legfeljebb csak az első patákon, hát tanácsosabbnak láttam szánkóra telepedni. Ilyetén ruccantam ki a határba. Ha már szánkón megyek, gondoltam, festőszerszámokat is viszek magammal, merthát az ihletnek émelygett ördögi incselkedés sohasem alszik. Rendszerint akkor vetít a festő szemébe, agyába, érdekes alkalmakat, amikor nincsen vele a szerszáma... No, el is takartam eszközeimet a szalma közé, nehogy észrevegye. Igy is történt. Nem győztem válogatni az érdekességekben. Végre kiválóan alkalmas hely döntött. Széltépázott karámhoz értem az angyalházi pusztában. Nyáron öreg barátom, *Farkas* András bacsó nvája ülte meg, most azonban csak a csönd lakozék benne, meg a fölötte kóválygó bárányfelhők odavetődött árnyéka. Lovamat, *Szilárdot*, szánkóstól az enyholdalra irányitottam, egy kis szénát löktem elibe, jó magam, pedig átkerültem a hűs oldalon púposodó hófúvás tetejibe. Oly szilárdra fagyott, hogy könnyedén elbírt állványostól, vásznastól. Már ekkora magasságból szép áttekintésem volt. Tehát nekifogtam a munkának. Ünnepélyes csend vett körül. Enyhe volt a levegő, a látóhatáron délibáb tündére üzte játékát a pajkos nyulakkal. Hol felemelte őket, hol meg lebuktatta. Lomha szárnycsapásokkal varjúsereg repült át a színen. Kedvenc madaraim. Szabadságszeretők, nem ismerik a meghunyászkodást és bizalmatlanok a végletekig. Már persze az emberi csalafintaságokkal szemben. Gyönyörű fekete tollazatuk zöldesen csillog, hatalmas csőrük mögül két fényes fekete gomb — az örökké figyelő szemük és óh, végzetes emberi beállítás — bizony, hogy egymás között békés egyetértésben élnek. Békésebben, mint a hófehér ártatlanság színeivel és szelidségével felruházott galambok, akiknél házsártosabb szárnyast nem igen ismerek a repülők világában. A maguk természetes szabad életét nem cserélik fel semmiféle eltartottsággal. Évtizedek óta figyelem életüket. Biztos időjósaim. Már gyermekkoromban ráeszméltem érdekes életük különböző jelentőségére, tiszaparti kódorságaim közben. Egyizben, mikor vadászszenvedélyemnek még nem voltam ura a zentai járásban, az *Onyega*-tó melletti nádas szélén megsebesitettem egyet, amint a nyárfán üldögélt. Nagy karéjban szállt a földre... odaszaladtam... bátran, velem szembeállt, hatalmas csőrét eltátva. Csillogó fekete szárnya alól bíborvörös vércsepp bugyborékolt elő... Nagy fájdalom nyilallott át szivemen. A céltalan, brutális ölés bűne nehezedett rám. Mindenáron segiteni akartam rajta, de közelébe nem engedett. Végre is kabátommal leborítottam és csőrét, alapos csípés árán, sikerült zsebkendőmmel elkötni. Megvizsgáltam sebét. Jelentéktelen surolás volt a szárnya tövén. Tisztába voltam, hogy sebe pár nap alatt begyógyul. De azt is tudtam, hogy a fogságot nem állja... Igy hát kinéztem a közeli Tisza partjának egyik elhagyott reketyésében egy elég magas szénakazlat. Mélyedést csináltam a tetején, beléhelyeztem madaramat és egy már korábban elejtett nyúl teteméből lekanyarítottam egy jókora darabot. Mellehelyeztem és sorsára biztam. Amikor pár lépéssel odébb, visszanézve azt láttam, hogy nyugodtan nekilát a váratlan zsákmánynak — megnyugodva távoztam. De mégis keserű lett a szám ize attól a gondolattól, hogy íme, ennek a szabad madárnak is meg kellett kóstolni az emberi sorsot... csak ütés, kinzás útján kapja a legszükségesebb falatokat, ami neki természetszerűen kijárna...

Ilyféle emlékezések mélységeiből emeltem ki a lelkemet, amikor megfogott a táj fensége, minden mást feledtetett velem. A jeges pusztaság csendjét semmisem zavarta, a megfagyott apró hófúvások tarajosan hullámoztak, csillogtak a felhők mögül előbukkanó napsugarakban. Lázas önfeledséggel kerestem a fényt, a formát és a szint. Munkaközben gyorsan telt az idő. Vázlatom befejezéséhez közeledett, amikor éles nyerítés tett figyelmessé. Szemközt vélem, mintha a földből nőttek volna ki, kanca állt csikajával... őrájuk nyerített rá Szilárd a karám mögül. Látogatóink valamelyik tanya lakói lehettek, akik pusztanézőbe jöttek kora tavaszi gerjedelmektől űzetve. Oly hatalmas bundájuk volt, mint a medvének. Egy ideig merően bámultak, azután megfordulva elkocogtak vidám nyerítéssel. Vajjon mit mesélhettek a tanyasiaknak, bizonyára javult véleményük az emberről... Sajnos, az itt készült vázlaton feldolgozatlanul a gyüjteménybe került — méltatlan kézbe.

Azon a napon este érdekes látogatóim voltak. *Pósta* uram nézett ki a *Halápról*. Az egyik magyari kosnyáj érdemes gondozója volt, aki már jó pár évtizede járta a pusztát sok nemezedéken keresztül. Hármasban jöttek. Ökegyelme a bacsó, *Kincsem* a puli, meg *Juli* a kese szamár. Juli a nagy hodályba került a talyiga elől. Kincsem a bunda alá az előszobába, a falhoz támasztott kampó mellé, amint terelő pulihoz illendő. A bacsó meg vélem szemtül a kecskelábú asztalhoz, amin is akkorára már szép piros kastélyos lötyögött a flaskóban. Gégeolajnak — a társalgáshoz.

Akik azt hiszik, hogy a pásztorságnak a kilenc hónapi rideg élet után téli farsangolás jön, nagyot tévednek. A téli munka éppen olyan nehéz, éppen olyan rideg. A marhaféle a Halápon és egyebütt erdei legelőn, tanyán van hodályozva — avagy szárnyékba kerül. Ott etetni, itatni, gondozni, őrizni kell. A pásztor csak ott hál a puszta földön bundában, legfeljebb van segitsége, társasága. A tanya népe csak összejön egy kis tereferére. Tág tere volna itt a népmüveléssel törődők tevékenységének, nemzetmentésének. Persze volna, ha volna... Aztán a fehérnéppel is szórakozhat a pásztor, ami felettébb fontos. Ilyenkor szövik, fonják azt a bizonyos hálót, amire a pusztán sem idő, sem mód. Persze sorsjavitó törekvésekről is esik szó. Eleddig hiába. Köztudomású, hogy a szegény pásztor ember, különösen a számadók, azzal töltik a telet, hogy a jószágtartó gazdához szaladgálnak. Nekik személyesen kell behajtani az őrzésért, gondozásért járó bérösszeget, amivel oly szívesen maradnak hátralékban... Persze, csak az embertelenebbje. Tanyáról tanyára vándorol a maga jussáért és nem egy helyen azzal fogadják:

— Ugyan te, Andris, minek szutyogtatsz azért a pár garasért, olyan nagyon köll neked?...

A bús tiborci hangok után *Pósta* bacsó beszélt még régi jau időkről is.

— Sokkal jobb az so vaut, sodorított egyet huncutkásan a bajszán, *de egyben biztos, hogy jobb. — Mer elmúlt...*

— Hej, amikor Sándor bátyám, mármint a Ruzsa betyárnak járt az ideje, segitette az a szeginyt. Szabadabb volt az ilet. Ügy megzargatta az a vasas nimetet, mesélte apám, hogy csak úgy porzott raita a plundra. Fültek is tüle, meg a karikástul cudarul. Merthogy derót volt bafonva a sudarába, oszt ahova odacsipett, ott szakadt gatya-ing.

— Egy izben üldözték, oszt bevágódott apámékho a tanyára nagy sebtibe. Éppen nyomtattak a szérüskertbe, hát hamarosan a zsupp alá feküdt... Apám oszt nógatta a luvakat tovább, mintha misem történt volna, csettingtetve-pattogtatva oda-oda kiáltott... coki kijjebb! Heéj béjebb! Note béjebb... Ez persze Sándor bácsinak szólt a zsupp alatt, aki ott lapult oszt, hogy rá ne lipjék a lü kijebb meg béjebb kellett, hogy húzószkodjék. A boldog cserepárok, akik utána rontottak, csak szurkáltak bagnéttal a kazlakat gondulván, hogy odabujt meg... De oszt belé untak. Igy aztán még az éjjel átúszta a Tiszát Sándor bácsi jószerencsével... ill-a berek...

Ezen oszt nagyot ittunk és nagyot derültünk

ÉRTED!
A Wien-film csodálatosan szép filmregénye
Főszereplők:
Paula Wessely
Attila Hörbiger
Rendező:
Gustav Ucicky
Premierszombat
Corvin Korz

Ára 20 fillér T

Budapest, 1944 június 1
VI. évfolyam, 22. szám.

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 168.034—1944. VII. A. szám alatt engedélyezte.
Megjelenik minden csütörtökön délután.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM. TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 10.—, ½ ÉVRE 5.— PENGŐ
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11219. SZ.

Testvér!
Fizess elő
A NÉP-re!

A polgár

azt hiszi magáról, hogy érte történik, körülötte fordul meg minden az országban. E nagyfokú önzés és saját becses személyének túlértékelése gyakran túlméretezett nyilatkozatokra birja. Magatartása mindig visszatetsző volt a mi szemünkben és sokszor úgy éreztük, viszket a tenyerünk, még akkor is, ha a polgár nem volt zsidó.

A polgár azt hitte magáról, hogy rendszert alkotott. A „polgári rendet". Pedig a polgár — ahogy Viktor Hugo írja — nem más, mint kielégített érdek. Tegnap étvágy, ma jóllakás, holnap túlteltség. A polgárságból helytelenül osztályt akarnak csinálni, holott a polgárság nem egyéb, mint a nép megelégedett része. A polgár olyan ember, aki már ráér leülni. De a szék még nem kaszt. Azzal, hogy minél előbb le akar ülni, megakasztja a haladást. A polgárnak mindig olyan ember kell, aki megállást jelent.

Igy mondja a franciák nagy írója. És ki vitathatná joggal, hogy nem mond igazat? Vajjon a polgár nem jelentett-e mindig megállást? Vajjon a polgár nem mindig olyan nehezen csatlakozott-e aki a meglévő állapotokat, különösen a vagyoni állapotokat védte és fenntartotta? Vajjon ki merné tagadni, hogy a polgár szeret leülni, sőt egyenesen arra törekszik, hogy leülhessen. Nyugdíjéveket gyüjt, évjáradékot szerez és hitbizományokat alapit. És amint leült a maga székére, nem akar felkelni és mást sem hagy leülni. Minek is hagyna! A leülés csak őt illeti meg. Gyakran e jogát elnevezi ősi alkotmánynak. És aki e jogát kétségbe merné vonni, az lázadó forradalmár, aki a békés együttélés alapjait veszélyezteti.

A polgár mindig félúton állitja meg a forradalmakat. Kacérkodik velük, mig nagyobb lehetőséget biztositanak számára, mig a forradalmak eltávolitják a versenytársakat. De amint a forradalom hátán újra beérkezett, egyszerre álljt kiált és jogot emleget. A polgár a „jog" embere, ha a saját hasznát látja, a forradalom embere, ha gazdagodni lehet rajta.

A polgár nem azonos a „pesti polgárral", mert a pesti polgár az zsidó és a zsidók most már túlvannak a polgáriasodás élvezetein. De a zsidó sohasem volt és soha nem is lesz polgári elem. Hamar beérkezik, de soha sem akar leülni, mert mindig a fennálló állapotok felforgatására törekszik. Még akkor is, ha gazdag, mert a gazdagság mellé a nyilt és korlátlan hatalomra törekszik. Ugy hisszük, ezt bizonyitani sem kell, hiszen a mai világmérkőzés letagadhatatlanul a zsidó világhatalmi törekvések ellen folyik. A zsidó felveszi ugyan a polgár köntösét, mint ahogy minden ruhát magára ölt, ha érdeke úgy kivánja. De polgár soha nem vált belőle.

A mi polgáraink egészen mások. De vannak olyan ellenszenvesek, mint a zsidók.

POLITIKA

Irta: Ujvárosi Sándor

— Hogy mi hasznom van abból, hogy nyilas vagyok?

Erre nem lehet olyan egyszerűen felelni, mint ahogy te gondolod barátom. Te megszoktad, hogy nálunk minden pénzben fejezhető ki, mindennek ára van. Ha azt mondanám, hogy nyilas mivoltomért havi ötszáz pengőt kapok a párttól, elismerően bólintanál és lépéseket tennél, hogy magad is párttag lehess. Mert ilyen lehetőségeket nem szabad elmulasztani.

Te a politikát hasznot hajtó életpályának, hivatásszerű elfoglaltságnak tekinted.

Nem csodálkozom rajta, hiszen amerre néztél, egyebet sem láttál eddig. A multban a politika a kivételezettek foglalkozása volt és azért űzték, hogy kivételes helyzetüket megtarthassák. Egyébként egész különös képesités kellett hozzá, hogy valaki országos ügyeket intézhessen. A nagy tömegnek általában csak országos választások idejében volt szabad politizálnia és ennek a politizálásnak is inkább népünnepély jellege volt. Ne politizáljunk, hanem dolgozzunk! — ez volt a jelszó. A politikát a fémjelzettek intézték el. Azt mondották, hogy különleges tudás és képesség kell hozzá. Evvel nem foglalkozhatik bárki, légyen az más tekintetben bármilyen képzett.

Hát nem egészen igy áll a dolog! Az én igénytelen világnézetem szerint

mindenkinek kötelessége a politizálás.

Hogy azonban tévedés ne essék, elsősorban tisztáznunk kell azt, hogy mi is a politika és mit jelent az: politizálni.

Az ember képességeit csak a társadalomban tudja a legteljesebb mértékben kifejteni. Viszont a társas együttélés fejlesztette ki az ember szellemi és erkölcsi képességeit oly mértékben, hogy úgy tudományos és művészeti, mint műszaki és gazdasági téren mai, kétségtelenül hatalmas fejlődési fokát elérhette. Természetes, hogy

a társadalomban való együttélés szükségessé tette azt, hogy az emberek együttélése úgy szellemi és erkölcsi, mint anyagi tekintetben szabályoztassék.

Gondoskodni kellett és ma is állandóan gondoskodni kell róla, hogy az emberek társadalmi együttélése surlódásmentes és sima legyen, hogy mindenki megtalálja helyét abban az embertömegben, amelyben él, hogy önfenntartása és fajfenntartása biztositott legyen, vagyis hogy a gazdasági javak oly módon oszoljanak szét, hogy mindenki személyi és családi élete nyugodt és megszokott mederben folyhasson. Szükséges, hogy a szellemi és erkölcsi javak oly mértékben váljanak a társadalombeli ember tulajdonává, hogy szükségképen érezze azt az igazságot, hogy ő maga is a társadalom egyik alkotó eleme és hogy a termelésen, az alkotáson kívül az a kötelessége, hogy a társadalom összmunkáját, összetartását, a társadalmi együttélést előmozditsa.

Csak az az ember lehet a társadalom hasznos tagja, aki tudatában van annak, hogy mindent, amit alkotni és termelni képes, csak a társadalom keretei között képes alkotni és termelni, hogy mindent, amit munkájával megszerez, csak a társadalmi rend révén szerezheti és tarthatja meg vagy fordithatja a maga és családja hasznára.

Tehát minden embernek tudnia kell azt hogy az ő viselkedésétől, az ő társadalmi magatartásától függ az, hogy maga a társadalom erős, egységes, igazságos és méltányos legyen, mert az ilyen társadalom alkotja azt a televény talajt, melyben a társadalmi ember a legszebben diszlik, melyben képességeit a legelőnyösebben tudja kifejteni.

A közügyek tehát minden ember közös ügyei.

Minden embernek ismernie kell ezért a közigazgatás rendjét, a belügyi kérdésektől kezdve a gazdasági, ipari és kereskedelmi kérdésekig. Törődni kell a nevelés és oktatás szabályaival éppen úgy, mint az állam pénzügyi kérdéseivel. Mert

a szervezett társadalom maga az állam.

Az olyan társadalom, mely úgy világnézeti, mint erkölcsi tekintetben egységes, erős, egészséges, állam alkotására és fenntartására képes. Az ilyen államnak nincsenek megoldhatatlan kérdései, nem várnak rá meglepetések, nem nehezitik helyzetét surlódások és pártviszályok.

Az állami élet feltételeinek ismerete, az ismereteknek az állami élet javára való felhasználása, az állami életnek, mint rendszernek a benne élő társadalom javára való állandó fejlesztése, egyszersmind az államot alkotó társadalom minél egységesebb együttélésének biztosítása: a politika és mindenek az egyén részéről való tudatos elősegitése, pallérozása: a politizálás.

Ez egyik síkja ama bizonyos közösségi gondolatnak, melyet manapság boldogboldogtalan emleget anélkül, hogy tudná, hogy mi is ennek valódi értelme. A közösségi gondolat, a közösségi érzés alapja az a megismerés, hogy egymásra vagyunk utalva, közös célok, közös eredmények, közös jólétünk és közös fejlődésünk elérése céljából. Ha közösségi gondolatról van szó, akkor valóban mindig a közösségről van szó. Tehát nem arról, hogy közösen dolgozzunk azért, hogy néhány kivételezettnek jobban menjen a sora, vagy közösen védelmezzünk egy elavult rendszert, melynek sáncaiban néhány kivételezett ember jóléte és pazar megélhetése biztosítva van.

A közösségi gondolat mindig széles néprétegeket ölel fel és széles néprétegek javát iparkodik biztosítani.

Mert tudatában van annak az igazságnak hogy minél több ember részesül a munka és az élet kedvező adományaiban, annál erősebb az a társadalom, melyben mindnyájan, magam is, családom is élünk, annál bőségesebben jutalmazza meg azt a munkát, melyet egyrészt a magunk és családunk, másrészt a közösség javára végeztünk.

Te pedig, barátom, csodálkozva hallgatod mindezt és azt gondolod magadban, hogy amiről most beszélek, az nem politika, hanem valami egészen más, új dolog.

Pedig a politika lényege ez. Hogy aztán mások hogyan értelmezik és gyakorolják a politikát, az más kérdés. Kétségtelen, hogy

a politikának ezt a módját csupán a régi turáni népek, az ősi patriarchális Róma, a még ősibb ógörög államok ismerték, ma pedig az álmaidból felébresztett nemzeti szocialista Németország gyakorolja.

Nekünk még nagyon kevés időnk adatott arra, hogy lelkiségünket és államrendszerünket ebbe az irányba építsük át. Azok a liberális és plutokrata államok, melyek a világ színpadán most játsszák végig világtörténelmi tragédiájukat, nem így értelmezték a politikát. Náluk a politika, a józan magyar paraszti meglátás szerinti „úri huncutság". Nem annyira politika, mint inkább fifika; nem a közösségi gondolat gyakorlati megvalósítása, hanem elködösítése annak a valóságnak, hogy a hatalom birtokában lévők minél ötletesebb és olcsóbb fogásokkal biztosíthassák maguk számára ezt a hatalmat, nem a velük szerves kapcsolatban élő társadalom javára, hanem csakis a maguk javára. Ezek az úgynevezett politikai rendszerek művészi megoldásai annak a problémának, hogy hogyan lehet száz- és százmillió embert dolgoztatni és kihasználni azért, hogy néhány ezer ember jól éljen és gond nélkül dőzsölhessen.

Amit te, barátom, politikának hiszel, az csupán művészies megjátszása az állami életnek.

Ez az a politika, amellyel foglalkozni közönséges embernek bűn, amihez csak kiválasztottak értenek, ami kulisszák mögött folyik, négy fal között, suttogva, mint ahogyan a zsidók kötötték annak idején zsíros üzleteiket Ez az a politika, amelyhez az államjogi tudományokon kivül még külön tanulmányok is kellettek, melyek során sokan levetkőzték erkölcsi meggyőződésüket, férfiúi öntudatukat, emberi méltóságukat és őszinteségüket, hogy helyette gazdagságot, tekintélyt és hatalmat nyerjenek. Ugyanaz a szellemiség volt ez a politikában, mint amilyen szellemiség töltötte be a zsidót, mikor tekintet nélkül erkölcsre, becsületre, jogra és igazságra, a meggazdagodás rizskásahegyét falta. A zsidó megtagadta emberi méltóságát, a liberális plutokrata politikusok nagy része pedig megtagadta fajtáját, nemzetét és méltatlanná vált nemzettestvéri megbecsülésére.

Most azután megfelelhetek neked arra, hogy

mi hasznom van belőle, hogy nyilas vagyok.

Az a hasznom, hogy megtanultam azt, hogy a közösségi érzés és a közösségi akarat a legnagyobb erkölcsi tulajdonság, amelyet valaki megszerezhet. Hogy a nemzeti közösség ügyeivel törődnie kell minden embernek. Hogy önkéntes fegyelem, önuralom ,öntudatosság a magyar ember legszebb dísze és ezeknek az erényeknek nemcsak egyszerű beszélgetésünkben, de minden cselekedetünkben, akár magán-, akár közügyről van szó, meg kell nyilvánulnia.

Megtanultanm, hogy az egyén meghalhat, de a nemzet örökké él.

A nemzetnek halhatatlannak és örökifjúnak kell maradnia, mert az én életem a nemzet élete és a nemzet halhatatlansága az én halhatatlanságom.

Megtanultam azt hogy a legszebb munka a közösségi munka. Hogy a közösségi munkában való részvétel a legnagyobb jutalom, melyben magyar ember részesülhet. Ezt a jutalmant nem lehet pénzben kifejezni. Megtanultam azt, hogy nem elég, ha a magyar történelemre és saját magyar őseimre vagyok büszke és rátarti; büszkének és rátartinak kell lennem kortársaimra is, minden ma élő emberre, aki a magyar nemzet alkotó része. Mert ők ugyanaz a nemzet, mint az, mely megalkotta történelmünket.

Meggyőződtem róla, hogy a magyar nemzet erős, egészséges és fejlődésképes.

Hogy mi fogjuk felépiteni az új Magyarországot. Ennek a Magyarországnak törvényei egyszerűek és érthetőek lesznek mert nem lesznek bujkálók és nem lesznek kivételezettek. Ez a új Magyarország történelmünk legszebb lapjaira emlékeztet mindenkit.

És ebben a munkában én is részt veszek. Testestől, lelkestől, hittel és meggyőződéssel. Ez a hasznom abból, hogy nyilas vagyok.

Az elvtársnő

Harci korszakunk nehezebbik részének elmultával jólesik visszatekintenünk a megtett rögös útszakaszra és felidéznünk azokat a régi élményeket, melyekből csaknem egy évtizedes pártmunkánk alatt részünk volt. Munkánk és harcunk során gyakran keresztezték utunkat olyan események, melyeknek közeledtére bennünket, egyszerű párttagokat gyakran elfogott a kétségbeesés, de

a Hungarizmus eszmerendszeréből és Vezérünk személyéből kisugárzó csodálatos hit mindig hősi akaratra sarkalta cselekvőképességünket.

és az élénk tornyosuló akadályokat sikerült átvészelnünk.

Még a politikai élet gyermekcipőjében jártam, amikor egyik májusi reggelen égővörös falragaszok jelentek meg városunk utcáin és hirdették, hogy

a Szociáldemokrata Párt három nap múlva a népkerti pavillon nagytermében választási gyűlést tart.

A jelzett napon el is mentem a kitűzött időben. A pavillon nagytermét szinte zsúfolásig megtöltötte a hallgatóság. Elsősorban is örömmel ragadtam meg az alkalmat és seregszemlét tartottam *Peyer* Károlyék *„magyar munkáspárt"*-nak nevezett baloldali frakciója fölött. Ami a résztvevőket illeti: közvetlenül az emelvény előtt valóban helyet foglalt néhány megrögzött szoci, a terem két oldalán is csoportosult némi hallgatóság, akik között azonban láttam kormánypártiakat, sőt egy-két zöldinges munkástestvért is, akiket ugyanaz a kíváncsiság hozott a gyűlésre, mint jómagamat.

A terem hátsó részén, nem kis meglepetésemre, városunk korzójáról jólismert görbeorrú, bivalyszemű, éneklőhangú zsidó jampecek foglaltak helyet,

néhány erősen kifestett, szintén jólismert hebroni rózsaszál társaságában. Így festett a városunkban — egyesek szerint — igen erősen álló marxisták tömeggyűlése. Ott láthattuk a magyar munkásság jelentéktelen részét, de ott láthattuk azt a nemzetünk testén élősködő idegen fajt is, melynek jelenlévő példányai se magyarok, se munkások nem voltak.

Említést kell tennem azonban a terem egyik sarkában csöndesen meghúzódó munkásasszonyokról is, akik véleményem szerint a helybeli szociáldemokrata női csoportot képezték. Ekkor keltette fel figyelmemet az elvtársnő.

Az elvtársnő — a külső látszatok szerint — semmilyen jellemző tulajdonsággal nem rendelkezett. Olyan munkásasszonynak néztem, mint a többit, azzal a különbséggel, hogy nem nagy előszeretettel használja a mosdótálat, mert a ruhája és az arca valóságos szemétdombhoz hasonlított.

— *Ez vérbeli marxista elvtársnő* — mondotta az egyik diáktestvérem, akivel együtt ereszkedtem le az *„oroszlánbarlangba"*.

— *Valóban* — feleltem. — *De jár érte, hogy magyar munkásasszony létére éppen a marxistáknak tud agitálni.*

— *Figyeld meg* — szólt erre diáktestvérem —, *én ezt a nőt még jó útra térítem. Lesz ez még nyilas.* Feszülten figyeltük a szocdem szónok szavait. *Túri* elvtárs ugyancsak kitett magáért, mert másfél óráig tartó beszédben ismertette azokat a munkásproblémákat, melyek — akkori politikai tájékozottságommal is megállapíthattam — Szálasi hungarizmusában sokkal tisztultabb és egészségesebb formában voltak lefektetve. Az emelvény előtt elhelyezkedő munkásokból időnkint felzúdult a helyeslés, de amikor a zsidóságról beszélt, akkor meg a háttérben feszítő zsidó jampecek kezdtek ordítani.

Amikor pedig megjegyezte a zsidótörvénnyel kapcsolatban, hogy a magyar munkásokat igazán nem érdekli, hogy a színpadon hány zsidó művésznő mutogatja a bokáját, a cseppet sem munkáskinézésű zsidólányok, förgeteges tapsviharral jutalmazták szavait.

Közben nem kerülték el figyelmünket a munkásasszonyok sem, akik olyan szépnek találták a volt szocdem képviselő szavait, hogy nem restellették a könnyeiket hullatni. De mindezeken felül állt az „elvtársnő", aki a gyűlés kezdetekor ide-oda dirigálta a vezetése alatt álló asszonyokat, az egész gyűlés alatt nem szűnt meg minduntalan közbekiáltani. Közben gyilkos pillantásokat vetett a szétszórtan csöndben álló zöldingesek felé.

A gyűlés végeztével diáktestvéremmel kerestük az elvtársnőt, de nem ismerkedhettünk meg vele, mivel akkor lényegesen szűkebb körben éppen ő tartott gyűlést.

— *A nyilasokra kell vigyázni! Csak a nyilasokra!* — röppentek felénk az elvtársnő gyűlölettel teli szavai.

Hát a meggyőzés igen reménytelennek látszott, de diáktestvérem azért nem hagyta magát.

— *Fog ez még Szálasi mellett agitálni!* — hajtogatta, bár tudtam, hogy ezt még ő maga sem hiszi.

Bármilyen tűszúrásként értek az elvtársnő ellopott szavai, valójában azért nem tudtam haragudni rá. Valahogy sajnáltam ezt a munkásasszonyt. Mert, hogy néhány a nagytőke karmaiban vergődő, szerencsétlen, legtöbbször iszákos munkásember behódolt a jobb világot igérő marxizmusnak, meg tudtam érteni. De,

hogy magyar munkásasszony is ilyen aktív harcosa legyen a marxista-zsidó tanoknak, sajnálatos véletlennek tartottam.

Később személyesen is megismerkedtünk vele. Mondanom sem kell, hogy

ütött, amikor Szálasi nevét hallotta és vérben forgott a szeme, midőn zöld inget látott.

Munkásszervezésünk során bizony nagyon sok zökkenőt köszönhettünk neki. De diáktestvérem — akinek balszemét közben lila monokli díszítette: elvtársnőnk nevelésében megérett szocdem ifjúmunkások ökleinek nyoma — továbbra is kitartott az *„eltévedt bárányka"* megszerzésének terve mellett.

Közben múlott az idő. Mussolini fogságbaejtésének idején szinte életveszélyes volt az utcán járnunk. Azután jöttek a március 19-i események, melynek során a Népszava tábora hatóságilag felszámoltatott és hazai zsidaink balmellére sárgacsillag tétetett. Az ezt követő feszült légkörben egyik este a párthelyiségben hozzám lépett a régi diáktestvér, aki azóta természetesen már régen tisztviselő egy magánvállalatnál.

— *No mi van az elvtársnővel?* — kérdeztem.

— *Most már könnyű lesz a munka* — felelte —, *ha még mindig nem tér észhez, akkor ebbe a nőbe Marx Károly ördöge költözött.*

Két nap mulva azután városunk főutcáján találkoztam a testvérrel. Igen furcsa tekintettel üdvözölt, nem tudtam, hogy örül-e, vagy bosszankodik?

— *Mi baj van?* — kérdezem.

— *Itt az elvtársnő* — felelte és nagyot fújt, mintha egy mázsás tehertől szabadult volna meg.

— *Csak nem lépett be a Nyilaspártba?* — kérdeztem hitetlenül.

Diáktestvérem szemei — talán életében először — villámlottak.

— *Ez a nő sohasem fog Szálasi mellett agitálni!* — mondotta nyomatékosan —, *és ha mégegyszer fölhozod, akkor Veled többé nem dolgozom együtt.*

Talán félpercig szóhoz sem tudtam jutni, de nem is volt rá szükség, mert testvérem nyomban faképnél hagyott, s

az utca másik végében pedig feltűnt régi ismerősünk: az elvtársnő. Most azonbon nem járt magasra tartott fővel, diadalmas tekintettel és nem köszönt „barátság"-gal. De... Bal mellét 10 cm. átmérőjű, kanárisárga, hatágú csillag díszítette.

Hát igen! — gondoltam. — Az elvtársnő sohasem fog belépni a Nyilaspártba és sohasem fog Szálasi mellett agitálni, az holtbiztos. Kissé én is szégyeltem magamat, hogy eddig figyelmen kívül hagytam csúnya nagy görbe orrát és arcának jellegzetes zsidó vonásait, melyek kétségtelenül bizonyították faji hovatartozandóságát.

Megtévesztett azonban foltos ruhája, amit nem átallott viselni csak azért, hogy egyesek munkásasszonynak nézzék,

aki bátran kiáll *Marx* Károly tanainak védelmében. De 1944. március 19-e végképpen ketté törte az elvtársnő — illetve diáktestvérem későbbi megállapítása szerint: — a vörös boszorkány magasra ívelő karrierjét. És Kun Béláék szoknyás utóda ma már csak a városunk szélén létesített gettóban folytatja marxista, hazaáruló eszmeterjesztését.

Hazaáruló?

Nem! Hiszen ezeknek nincs hazájuk! Ez a zsidó faj — mely jobb kezében a vagyont, balkezében pedig magyar munkástestvéreinket szorongatja — bitang, hazátlan volt világéletében. Hazaárulók csak azok lehetnek, akik egy pillanatig is sajnálni merészelik őket.

Csabai Márton

Ostort adtak a kezembe

Boromisza Tibor művészpolitikai cikksorozatát befejezte és az alább közölt, felelős szerkesztőnkhöz intézett levelével pontot tesz fejtegetései után. A jövő mutatja meg, hogy azok a fajmagyar képzőművészeti elképzelések, melyeket Boromisza Tibor hirdet, milyen mértékben válnak valóra.

Kedves Bajtársam!

Amikor jelen soraimat Hozzád intézem, nem kis fába vágtam a fejszémet. Pontot szándékozom tenni olyasmire, ami tulajdonképpen örök folyamatos... Értem alatta azt a küzdelmet, amit fajtám művészi fejlődésének védelmében magamra vállaltam. Amiért pár évtizede harcolok a magam területén. És aminek egy kiszakított részét — hortobágyi életemet — lapodban közreadtam, ugyancsak jó Magad harcos, bajtársi kedvéből.

Szeretném még a látszatát is elkerülni az efféle nyilvános levelek keresettségének. Megbeszéltségének. — Aminthogy ilyesmitől távol is esik. Nem a mi természetünkhöz szabott az ilyesmi. Nem találtam semmi más egyéb megoldást arra nézvést, hogy bizonyos körülményeket — amik ma már remélhetőleg a soha vissza nem térő mult emlékei közé sorolhatók — megvilágosítsak azok előtt, akik mindenben a világosság hívei.

Mindenekelőtt állandósult, megtévesztő fogalmat kell tisztáznom: felfogásomat a műveltség és az igazi kulturáltság viszonya között.

Természetesen

a diploma még nem jelent műveltséget, legkevésbbé általános kultúráltságot.

Korántsem. A diploma rendszerint jólrosszul meguszott szakképzettség írásos bizonylata. Hogy valaki ezzel belép-e az igazi kulturáltság elkülönült kasztjába — ehhez külön fejlődési folyamat kell..., folyamatos és végnélküli vizsgázás az *Élet* előtt... Hogy pediglen valaki ténylegesen kulturált magyar embernek neveztessék, legyék az úr — vagy paraszt — külön mélyreható faji tájékozottság is szükséges... hogy ne mondjam, egészséges ösztönösség.

Én csak az ezzel felruházottak számára írtam meg életem hortobágyi időszakát. No természetesen azoknak is, akik ezirányban óhajtanak fejlődni.

A nemzetközinek kendőzött önmegkülönböztető műveltek osztályával — minekutánna életem során egyetlenegy ilyen eleven példánnyal sem találkoztam — nem hiszek.

Mert az a vigéci és hotelportási nyelvtudásos műveltség, amivel úgynevezett *„művelt"* felsőbb köreinkben szerencsém volt találkozhatni, nem jelenítette talántán ezt a nemzetközi műveltséget?

Jelenet rajzolódik le elmoshatatlanul lelki szemeim előtt. Amikor búcsút vettem a pásztorságtól, többedmagammal egyik csikós karám előtt beszélgettünk.. Meghatódott voltam én is, de meghatódtak pásztor pajtásaim is... Hiába, az elválás mindig megrázó érzés... Elcsendesedtünk... Egyszerre *Pápai* István cserepesi csikós erélyes mozdulattal felém nyujtotta karikás ostorát s ilyetén szólott:

— *Művész uram! Vigye magával ezt az ostort, jau lesz ott fent szétütni a magyar nép ellenségei között...*

Hogy kik ezek az ellenségek, nem kellett, hogy megnevezze. Tudtuk és tudjuk mindannyian századok kezdetétől fogva. Hát én aztán igyekeztem és igyekezem ezzel a népi felhatalmazással élni a magam módján és a maga helyén.

Amikor megköszönöm Néked, Bajtársam, hogy ehhez a módhoz hozzásegítettél, Magad is hitet tettél harcos készségednek. Mert tudom, volt ki és mi ellen harcolnod, évek alatt, amíg közleményeim megjelentek. A magyar közönség kulturáltságának előbbre vitelét szolgáltuk, magyar, turáni szempontokból, fajvédelemből. A rám eső rész volt, hogy nyiltan feltártam egy magyar művész életének rejtélyes küzdelmeit s egyben kapcsolatát a pásztorság lelkületével. A magyar művészsors feltárására másnak élete nem kínálkozott. Igy hát a magaméhoz kellett nyulnom és egyben magamnak kellett a pusztaság lelki világába beilleszkeni. Nem volt könnyű feladat.

Nem szívesen tárja ki magyar ember bensőségét.

A legszűkebbre szabott ismertetés is hosszúra nyult. Ilyetén az olvasó közönség ama része, amelyik mohón kap, teszem azt Rocambol ifjúsága titkos föltárásának ezeregyedik folytatásán... felszisszen, ha kénytelen-kelletlen gondolkozni kell, legfőképpen olyik-olyik helyen ráadásul még a tyúkszemretaposás fájdalmát is el kell szenvedni... Nehéz azt elviselni, amikor úgy kétszem között egy-egy sor olvasásakor szinte tükröt látunk magunk előtt...

Node, kedves Bajtársam, megtaláltad a módját s átestünk rajta. S most, hogy áttörtük a frontot, miként a rohamozó huszárok, mikor túl voltunk a melegin, mi is összenézünk... szólván: minekutána ezt megcselekedtük, hogyan üssük a vasat tovább, míg meleg!?... Célom nem volt javító szándékú. Én csak az önmegváltásban hiszek.

Szemléltettem szemek, fülek és agyak részére olyasmit, amiből feltételezhető, hogy azok, kiknek egyéb szervei egészséges központi idegrendszer kormányzása alatt állnak — hasznosítani tudnak valamit az én tapasztalataimból...

Efelől meggyőzött a hozzám befutott, írásomhoz hozzászóló levelek tekintélyes száma.

Zárva soraimat, hozzáteszem: multán a mai háborús állapotoknak, eljön az idő, amikor írásaimat képeim kiállításával is alátámasztom. Én mint festőművész mindenkor előbb megfestett eredményeket mutattam — és csak azután elmélkedtem. Igy volt ez a multban, 30 év 10 kollektív kiállításán keresztül, így lesz a jövőben tizenegyedik kiállításomon is.

Az eszmék, a művészi gondolatok, ha testet öltenek, akkor élik legérdemesebb életüket itt e földön.

E téreni eredményeimre nyugodtan mutatok rá. Az én nagyon is kiszabott anyagi életkörülményeimből a legtöbbet és legbecsületesebbet igyekeztem kitermelni.

Reményen van rá, hogy egy valóban magyar és művész világban, kedves Bajtársam, harcunk teljes megértésre talál.

Bajtársi köszöntéssel

Boromisza Tibor.

Testvér!

A könyvnapra szánt filléreiddel támogasd a mi költőinket! Vásárold a nemzeti szocialista költők könyveit

Alföldi Géza:

Csak a gyökér kitartson

VERSEK

A budapesti könyvnapokon „A NÉP" könyvsátrában, az Uránia előtt

Vidékről megrendeléseket kiadóhivatalunk továbbit

Ára 20 fillér

Budapest, 1944 június 15
VI. évfolyam, 24. szám.

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 168.034—1944. VII. A. szám alatt engedélyezte
Megjelenik minden csütörtökön délután.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM. TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 10.—, ½ ÉVRE 5.— PENGŐ
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11219. SZ.

Testvér!
Fizess elő
A NÉP-re!

Viharelőtti csend

üli meg a lelkeket. És e csendben remények rügyeznek. E remények nem ugyanazon tő hajtásai. Mert a remények hol erre, hol meg arra hajlanak. Vannak számító reménységek. Ezek ceruzával és papírral a kezükben reménykednek és aszerint hajlandoznak, mit mutat a számítás. Náluk csak számítási hiba csúszhat a dologba és ilyenkor megtérve csatlakoznak a győzteshez. Ha pedig jól számítottak, akkor dupla mellkassal járnak és az öndicséret gőzében fertőzik a levegőt. Ezek a reménykedők nem tartoznak sehová igazán. Legfeljebb önmagukhoz. Mindenkinek rendelkezésére állanak, ha számításaikat fedi, de bárkit lelkiismeretlenül elhagynak, ha nem lehet belőle gyököt vonni, ha az előny a másik oldalon mutatkozik. Nagyon ronda fajta, de gyakori.

Vannak sodródó reménykedők. Ezeknek nincsenek önálló reményeik, csak mások reménységeihez csatlakoznak. Ezek már nem pontos számítások szerint reménykednek, hanem sietve utánamennek az eseményeknek. Ebben a gyors alkalmazkodási képességükben utolérhetetlenek. Még emlékszünk rájuk a vörös uralom utáni időkből. Mikor már a küzdelem zeldőlt, egyszerre felfedezték a megdönthetetlen irányzatot. Úgy támogatták, hogy szinte feldöntötték, mert nincs veszedelmesebb támogató, mint a rohamozó csatlakozó, mert az elmarja a becsületest és gyanuba keveri még a győztest is. Nem ritka fajta, de annál visszataszítóbb.

Vannak elvi reménykedők. Ezek maguknak külön sajátos reményeket szerkesztenek. E reményeket különös érvekkel támasztják alá. Senki sem érti őket, de éppen ez a cél, mert így sikerül gyávaságukat és a hasznos alkura való kész hajlandóságukat elleplezni. Az ilyen falmelletti reménykedők a legbiztosabb besúgók, mert minden „üzleti" mozdulatukért jutalékot követelnek. Amellett olcsójanosok, mert jobban szeretik a gyors pénzt sokszor, veszély nélkül, mint a kockázatos nagy üzletet ritkán. Alantas fajta, de minden hajótörés után ő kerül a legelőbb a szárazra.

A reménykedők sokféle fajtájával szemben állanak a hívő lelkek. A hívő embernek is vannak reményei, de e reményeket nem lehet a számítással összetéveszteni. A hívő lélek mélységes meggyőződése nem könnyű reményeket fakaszt, hanem feltétlen bizonyosságot. Minden mozdulatában és minden gondolatában. Egyenesen megy előre az egyenes úton. Nem lehet eltéríteni sem a meggyőzés fegyvereivel, sem az események átmeneti ellentmondásaival. A hit mindennél nagyobb erő és vele szemben csak a nagyobb hitnek van reménye a győzelemre. De ahol a hit van, ott az igazság is van. Ahol pedig az Igazság megjelent, ott a hitek találkoznak és győznek.

EMBERIESSÉG

Irta: Ősi Antal

Hűvös, szép, magasztos fogalmak: hányszor visszaéltek már veletek! Hányszor hivatkoztak rátok olyanok, akiknek pusztán rátok hivatkozása a ti megtagadástokat jelentette! Hányszor próbálták egyesek a nemes és magasztos eszméket aljasságokra felhasználni! Hányszor jelent veszedelmet ezeknek az eszméknek nagyszerűsége, felemelő mivolta, mert szótakarójuk mögé a rosszindulat, az önzés, az ártaniakarás éppúgy elfér, mint az eredeti, igazi, valódi tartalom!

Emberiesség! Emberszeretet! Felebaráti érzület! — Hányszor ráncigálták elő ezeket fogalmakat, amikor ellenünk kellett érvet kovácsolni!

Hányszor vették szájukra olyanok, akik csak a saját, vagy csoportuk érdekeinek védelmére, sérthetetlenségének megőrzésére akarták felhasználni őket. Ha kellett valami biztosan találó érv a nemzeti szocializmus ellen, ha valami súlyosat és véglegesen elítélőt akartak felhozni vele szemben: az emberiesség szent szempontjára hivatkoztak és nebántsvirágoknak igyekeztek feltüntetni azokat, akiknek magatartása és ténykedése a valóságban szintén akadálya volt annak, hogy az emberhez méltó életmód, az emberi méltósághoz való jog, a magasabbrendű életstílus a nemzetek nagy többségének is osztályrésze lehessen!

Ha szembenézünk a váddal és ismerjük a vádlókat, rá kell jönnünk, hogy vádlók csak mi lehetünk,

hogy ezek a vádak csak a mi kezeinkben lehetnek fegyverek és csak a mi ajkainkon lehetnek ítéletek azokkal szemben, akikben csak egyféle emberi vonás van: önzés, szemforgató álszentség, álnokság, hazafiatlanság, a társadalmi erkölcs teljes hiánya és fajonkívüli, nemzetközi cinkosság. Ezek összekeveredve adják fő jellemzőjét ennek a csak negatív oldallal rendelkező embertípusnak. Az ő hatalmuk megnövekedése és liberalkapitalista rendszerük embertelensége váltotta ki az új embertípus megszületésének és az új világnézet kialakulásának szükségességét. S itt az történt, ami igen gyakran elő szokott fordulni:

azok, akik úgy érezték, hogy nincs rendben a szénájuk, akik sejtették, hogy a nemzeti szocializmus, a korszerű emberiességnek ez az új mozgalma veszélyezteti az ő érdekeiket és embertelen „emberiesség"-üket: azokat a vádakat hozták fel vele szemben, amelyekben éppen ők ludasak!

Azzal támadtak, amivel éppen őket lehetett volna támadni s ezzel érték el, hogy a szép fogalmak, amelyeket csúnya üzelmeik eltakarására felhasználtak, elvesztették eredeti jelentésüket és értelműket a nemzetek nagy tömegei számára. Igy lett a nemzeti szocializmus embertelen mozgalom. Igy lettek azokból, akik szavukkal és áldozatukkal a szocializmust hirdették s a népet megszervezték: az ember, a nép ellensége.

De mi ezért nem haragszunk. Sőt, örülünk neki! Hiszen a fogalmak jelentésének megváltozása, a dolgok újjáértékelése: minden korforduló természetes jelensége, az új világnak előhírnöke. Míg e folyamat be nem fejeződik, az elvek, fogalmak és értékek világának egésze az erjedés zavaros képét mutatja. De az erjedés, a felfordulás lélekben, a szellemben és gazdaságtársadalmi életben új rend igéretét rejti magában.

A liberalkapitalizmus rendszere letűnt éppen azért, mert saját rendjét sem tudta fenntartani s amit ma utolsó hívei, a modern emberiség, az új eszméktől elbódult nemzetek válságának, „a tömegek lázadásának" szeretnének feltűntetni: nem más, mint a liberalizmus válsága.

Természetesen, ha egy életforma és egy általános európai életstílus válságba jut: egy időre a fejlődés iránya, az alkotás célja is bizonytalan. De ez csak ideiglenes jelenség, pillanatnyi zavar és felkavartság, hogy a kis megtorpanás után a felismert helyes úton a megtalált biztonság boldog lendületével haladjon a fejlődés tovább.

A liberalizmus válsága, az ezzel járó szellemi-lelki felfordulás, gazdaságtársadalmi téren a tőke mindenható uralma: a dolgozó tömegek számára az embertelenség, a megalázottság és nyomor rendszerét jelentette. Ugyanekkor azonban a kivételezettek, a tőkések és nagybirtokosok, akik a liberalizmus egyenlőségének, népuralmának (demokráciájának) és szabadságának jelszavaival áltatták a közvéleményt és önmagukat, saját jólétükön és dúskáló életmódjukon keresztül ezt a rendszert emberinek és fenntartandónak látták. S mivel ők voltak a hangadók mindenben, az ő véleményük érvényesült, az ő felfogásuk lett a *„hivatalos"*, az *„alkotmányos"* és *„józan"*.

Nem volt érzékszervük, szívük és magyarságuk a dolgozó milliók embertelen sorsának felismerésére.

Igy keletkezett a mély szakadék a nemzeti társadalomban nemcsak anyagi téren, hanem a magyar jelen és jövő megítélése, a nemzeti és társadalmi célok, a felfogások terén is. Ez volt az a rendszer, melyet veszéllyel fenyegetnek a földbirtokreform, a zsidókérdés megoldása, a tisztességes munkabér, az olcsó és általános hitel, megreformált társadalombiztosítás s az új világnézet többi *„embertelen"* eszköze.

Igen, itt vesztette el az *„emberiesség"* és *„embertelenség"* fogalma eredeti jelentését és tartalmát. S az előbbi ahelyett, hogy a nemzet minden tagja számára tisztességes megélhetést, családi jólétet, emberi méltóságot jelentett volna, csak a sors kegyeltjei, az emberi munka kizsákmányolói s a becstelen eszközökkel küzdők számára jelentett fényüzést és hatalmat.

A társadalom dinamikus, állandóan működő erői azonban az élet örök törvényszerűsége szerint kitermelték azokat az eszméket, azokat a szellemi irányokat, amelyek hivatása, hogy új tartalmat adjanak a régi, agyonhasznált s eredeti magasztosságától megfosztott fogalmaknak.

A 20. században emberies: annyi, mint szocialista. Ebben az új fogalmazásban már nem fényüzést, nem örökölt kiváltságot és nem érdemtelen hatalmat jelent, hanem igazságon nyugvó társadalmi békét, a munka és alkotás ellenértékeként adódó jólétet, a jövő szélesebb népi alapvetését, amelyből a kultúra és civilizáció sokkal hatalmasabb, egészségesebb és nemzetibb épülete emelkedik fel, mint régi kiváltságos társadalmi rétegek szűk, bizonytalan, az egészségtelenségig túlfinomodott szellemi és társadalmi talajából.

A korszerűtlen és hazug „emberiesség" szószólói természetesen védekeznek ezzel az új fogalmazással számolva,

mert nekik rendszerint az az emberies, ami jövedelmező s propagandájukban saját érdekeiket a nemzetéivel azonosítják. De velük most nem törődhetünk! Félre kell őket állítani a szocialista államberendezés, a munkaállam megvalósításának útjából! Új emberiességet hirdetünk, tizenhárommillió nemzettestvér emberi méltóságának vagyunk harcosai, fel akarjuk építeni az igazság, a becsület és munka államát, ahol a rátermettség, nemzethűség és áldozatkészség lesz irányadó az érvényesülés terén! Emberi életet akarunk, de nem annak nyavalygósan egyénieskedő, hanem hősi, küzdelmes, verítékes értelmében!

Egyenlőséget akarunk, de nem kommonisztikus értelemben, hanem egyenlőséget a lehetőségek, az eszközök, az elérhető célok tekintetében, hogy minden tehetség, kibontakoztathassa szárnyait s minden elhivatottnak szabad legyen az útja társadalmi osztályokra való tekintet nélkül.

Ezt az új emberiességet, emberhez méltó életstílust nem lehet úgy megvalósítani, hogy a régi, korszerűtlen, egészségtelen és embertelen *„emberiesség"* élvezői ne érezzék azt embertelennek. De a nemzetpolitikusok sohasem gondolkodhatnak egyénekben, sohasem lehetnek tekintettel esetleges egyéni tragédiákra, sohasem nézhetik önmagukban az eseményeket! A nagy összefüggésekre kell szemeiket irányítaniok, s rá kell jönniök, hogy

a 20. század szocialista emberiességének megvalósítása milliók érdeke, kívánsága és joga!

Ilyenkor nem törődhetünk azokkal, akik az egyéni érdekeltség, vagy a roszszulértelmezett és távlatnélküli humanizmus indítékaiból kifolyólag siránkoznak azokon, akiknek a fényüzésről, érdemtelen előnyökről és becstelen üzelmekről le kell mondaniok a nemzeti szocialista munkaállam: az új általános emberiesség rendszere, a népmilliók életszínvonalának felemelése és az egyetemes megelégedettség megvalósítása érdekében.

Amerikások

Irta: Boromisza Tibor

Emlékezem!

Nem is olyan nagy messzeségébe a multaknak. Ámbátor eseményekben szinte megmérhetetlen az idő lelki távolsága ami elválaszt bennünket csupáncsak egy évtizedes multtól is.

Emlékezem amerikás magyarokról. És gondolataim végigsuhannak Argentinától —Kanadáig terjedő földrészen, amely földeken az 1940-es évek becslése szerint az USA államaiban hatszázezer magyar lelket vehetünk alapul. Ha ezt a számot egész Amerikára megkétszerezzük, közel állunk a valósághoz, ami az ott élő magyarok végső számát illeti.

*

Csontos, értelmes turáni koponyából szúrós figyelő szemek villogtak elő — magas homlok alól. Örök igaz magyar szociális gondolatok forrongtak agyában. Fajtájáért lángoló szeretet sugallta társadalomformáló eszmék tették életösztönössé, színessé, értékessé életét, munkásságát... Fülében ott zsongott örökké a tiszaháti füzesek sóhaja... Az amerikás magyarok visszavágyó emésztő lángja nem engedte beolvadni teljességgel abba a — tőlünk — idegen szellembe, amelyik oly igen távol áll a magyar puszták fiaitól.

És mindez már csak volt.

Birinyi Kossuth Lajos — a clevelandi magyar fiskális már csak volt...

Elmúlásának körülményei a háborús idők ködébe homályosodnak és csupán következtetésre szorulok ha ezt írom: eltették láb alól a körülmények. Sokaknak feküdt ő keresztben a hamisságuk útján. A magyarság becsületes, egyenes harcát vívta egész életén keresztül. Akikről még 1938 márciusában ezt írta nékem *Alexai Oleksák* Béla, kiváló newyorki magyar főmérnök, ez a felvidékről származott lelkes honfitársunk:

— *Kedves Magyar Testvérünk és Bajtársunk! Feltámadunk!*

— *Olvassa, terjessze, hirdesse a legszentebb magyar igazság fenséges igéjét, ugyanúgy, amint azt mi írjuk és hirdetjük itt Amerikában.*

— *Legyen teljes bizalommal itteni vezérünk. Birinyi Kossuth Lajos megalkuvást nem ismerő fáradtságot és költséget nem kímélő munkálkodása iránt. Higyjen a magyar feltámadásban.*

Semmit nem kételkedvén.
Meleg testvéri szeretettel:
Aláírás!

*

...már hogyne lettem volna bizalommal a feltámadás gondolata iránt, amikor a bennem élő örök magyar lázadozás ellentmondott minden elnyomásnak... Amikor láttam magam körül az évtizedek alatt elhatalmasodó magyar-rontó mozgalmak káros befolyását romboló hatását. Ez az amerikából jövő megható biztatás mutatta nekem, szinte fokmérője volt, az itthoni leromlás mértékére nézve. Amerikában világosabban látták az itthoni hitetlenség, dekadencia terjengését.

Birinyi K. Lajos felettébb kedves barátom és bajtársam volt, akivel *Máté Török* Gyula, ez az élharcos magyar fajvédő hozott össze levélileg, jó egy évtizeddel előbb. Személyes találkozásig sohasem jutottunk életében. Ama általa sokat emlegetett itthoni pásztortűzön pirított szalonnasütés jó damaki borral meglocsolva, nem teljesedhetett ki. Igy volt megírva a sors könyvében. Ez a körülmény azonban nem zárta ki, hogy sűrű levelezésünk ne hozott volna bennünket a legbensőbb közösségbe.

Ma tudom, érzem, hogy szelleme itt lebeg körülöttem és harcaimban egyik titkos erőforrás... támogató erő.

Az 1937-es évben riasztottam nevével az itthoni magyar tunyaságot. Birinyi akkorában még javában harcolt, élt, ámbár a halálos fáradtság már kikezdte. Hiszen egész életében küzdött, nyomorgott családjával. Az a magyar paraszti sorból való feltörés, amelyik kezdő energiájával, érvényesülési vágyaival e honhazai mocsárból Amerikába kergette, emésztő fáradtságos, idegőrlő munka volt. A hazug érvényesülési lehetőségek arany ködébe burkolt amerikás életlehetőségek csupán csak lidércfénynek mutatkoztak nála is. Másik feneketlen mocsárba csalták a hazulról kiüldözött magyarokat.

Birinyiben azonban sohasem tudták megölni a hitet, a jellemet, az akaratot.

Egyik utolsó levelében így írt:

— *Bennem erős a hit, hogy közeleg a magyar feltámadás napja. Hála Isten, vagytok otthon elegen, kik igaz magyar lélekkel fogjátok köszönteni a magyar föltámadás napját. Készítsétek a magyar újjászületés útját.*

Igen, Birinyi lángoló hite átvilágított az Óceánon a mi lelkeinkbe is.

Hát bizony illene tudni róla miegymást, hogy hazabeszéljek. Mert még ma is, idehaza a gyorsfeledések honában, vajh hányan tudnak az ő amerikai fajvédő harcairól? Hányan tudnak róla, hogy amint ő maga írja életírásait gyermekei számára örökségül — hogyan folyt le a Birinyi tragédia.

Érezte, hogy élete tragédia lesz.

Előttem lebeg sorsa. A legmagyarabb megcsúfolt folyó a Tisza hömpölygeti felém pergő sorait, életírásait.

A paraszti sorból induló gyermek a legmostohább, legelesettebb sorsban tűzte ki mag elé a jelszót: Tanulni, tudni... A tudás fegyverét a kézbe!

És élt is a fegyverrel már 1886 óta. A maga szerezte fegyverekkel. A célok adódtak újra és újra, amíg Magyarország elesett sorsközösségének, integritásának kiharcolásába torkoltak. Sok apró zuhatag, áradat, hömpölygő, mindent elsöprő folyammá növekedett Birinyi lelkében, acélos karjában, írói és ujságírói tollában...

Alig mérhető fel, amit cselekedett. ő volt az elindítója annak a világmozgalomnak, ami „Justice for Hungary" (Igazságot Magyarországnak) néven vált közismertté.

Birinyi floridai tartózkodásának befejeztével már az 1921-es években felfigyelt arra a gyalázkodó, befeketítő irodalmi szennyáradatra, amivel mindenképpen el akarták kenni a Magyarországot ért trianoni felháborító igazságtalanságot. — Alaposan utána nézett a magyar kérdések miértjének. Ejt nappallá táve tanulmányozott, amiben *Levatich* László kiváló közgazdasági író teljes áldozatkészséggel támogatta. Az *Ujság* című amerikai lap munkatársa lett.

Egymásután jelenteti meg lelkes fajvédő írásait, amíg rá nem jön, hogy a szerkesztőség zsidó szellemű irányítói tévútra szeretnék terelni munkásságát.

A magyarság megszervezését célzó felhívásából — magyar faj — kifejezést egyszerűen következetesen elhagyták. Ekkor a clevelandi magyarokkal ülést tartott acélból, hogy nemzetgyűlést hívjon össze. Nem sikerült... Ez semmiben sem hátráltatta tevékenységét, mert

1923 elején petíciót intézett a magyarság ügyében az Egyesült Államok elnökéhez s a szenátushoz.

Előzetes érdeklődésére az akkori elnök, *Harding*, azt válaszolta, hogy elfogadja a petíciót. *La Follette* szenátor vállalkozott a kérvény benyujtására. Birinyi Washingtonba utazott. Sikerült neki egyik bajtársi egyesület révén elérni, hogy a legdühösebb kritika ellenére, az utolsó napon *Shephard* szenátor biztosította a kérvény benyujtását.

A nagy nap reggelén Birinyi szorongó lélekkel, az isteni gondviselésbe vetett hittel ült a kapitoliumi ülésterem karzatán. Látta, amint *La Follette* szenátor halom irással, legfölül a petícióval mosolyogva odalép *Borah* szenátorhoz, kinyitotta a kérvényt és a bevezető sorokat olvasta neki. Borah is mosolygott, ami igen jó jel volt...

La Follette a szokásos megszólítás után *Coolidge* elnökhöz fordulva azzal kezdte beszédét, hogy egy amerikai magyar származású polgárnak, Birinyi K. Lajosnak, indokolt kérvényét Magyarország igazsága nyujtja be értékes és alapos tanulmánnyal indokolt kérvényét Magyarország igazsága érdekében. A kérvény bekezdő szavai így hangzottak: *Magyarország nem volt felelős a világháborúban...*

Mély csend ülte meg a termet. Először hangzott el a világban ilyen szó... és a kérvény szavai, indokai, igazságai a lelkekhez férkőztek...

Coolidge elnök feltette a kérdést és a szenátus a petíciót szenátusi okmányként egyhangúlag elfogadta és elrendelte annak kinyomatását „Justice for Hungary" címmel.

Birinyi K. Lajos ekkor sírvafakadt örömében a karzaton.

Az okmány pedig sok-sokezer példányban szétröpült a világ minden tája felé. Most önkéntelenül előtérbe tolul a kérdés: eltünt ez az Amerika? Ez a szenátus?... Igen. Ma Roosevelt az elnök. Az imádkozó sáska... az emberfaló.

*

Ha elmélkedni akarok a világ múlandósága fölött, szívesen üldögélek a Sashegy elhagyott sziklaormain. Felette vagyok e behemót város porán, füstjén, piszkán... Megnyugvással szemlélem, amint a fenséges mély kék égboltozat elömlik mindenek fölött. A végtelen ragyogó kékségbe beolvad ég és föld. Szétterül, miként a hatalmas szépséges búzavirágcsokor, mit a Duna ezüstös szalagja köt át.

Belecsodálkozom a kék égbe... Nem kutatom rejtelmeit, nem érdekel mi van mögötte... minek. Élvezem megnyugtató varázslatát. Hiszen e földi dolgok mélyén mindenütt ott van az ádáz harc... az egymást eltipró... És mégis a dolgok feletti szépség palástja borul az életre.

A kék csendet ezúttal mind gyakrabban zavarja egy-egy repülőgép búgása. Az emberi agyvelő égbetörő akarata... a civilizáció egyik csúcseredménye... És ez megfosztott volna egy illúziótól? A szűzi kék eget az istenek kék italát megfertőzte az ember? Amióta a *Sing-Sing* fegyház szabadon engedett tölteléke, a lebujok gengszterei, a leköpdösött niggerek hősi felmagasztalt, bérgyilkos vándorkeselyüi száguldoznak a kék ég terein, az emberiség romlására, talán jogos volna az az érzés, hogy az eget is megfertőzték. Igen. Ha földhöz ragadt volna a lélek. De nem. A mennyei kékség mindent elnyel, kidob magából, miként a tenger is partra dobja piszkát...

És mindig visszatérnek a pillanatok, amikor a vándor darumadár, ősi turulmadarunk mennydörgő kurrgása uralja a levegőt, eget és lelkünk véle szárnyal az égi magasságokban.

És itt találkozunk. Idők fölött mindegyikünk igaz magyarok, Birinyiek és a többiek, kik lelki tisztaságban égi malasztra áldoztak. A salak lent rothad a földön, örökké újra és újra trágyáza a talajt, hogy új, szebb életet termeljen... minden esetre jobbat. Ez a hitem.

Birinyi K. Lajosról tudni kéne a legszélesebb magyar rétegeknek. És, hogy nem tudnak, vajh mi és ki az oka? Eleddig tudatos nemzetnevelésünk nem volt? Birinyinek nem jutott e honhazában csekélyke emléktábla sem, fővárosunkban utcanév sem, annyira lefoglalták az élő mondvacsinált nagyságok, akinek nevénél hosszasan kell eltünődnünk, hogy mi fán teremtek, mely feledhetetlen érdemekkel.

Az ádáz fajtaharc, amelyik idehaza félig elfojtottan lappangott, az amerikás magyarok között ugyancsak szedte a maga áldozatait.

Birinyi egyik 1938 márciusában hozzám intézett levelében írja:

— *Az amerikai „Sajtószabadságnak" megvan a hátránya. Először is az amerikai sajtónak nagy százaléka „az amerikai magyar sajtónak kb. 95%-a zsidó". Másodszor a zsidó ujságosok túlságba viszik a sajtó szabadságát, valóságos orgiát csinálnak belőle. Vagyunk szép számmal amerikai keresztények (amerikai magyarok kb. ketten), akik nyíltan és takarva harcolunk a zsidó sajtó túlkapásai ellen. Lassan a győzelem felé haladunk, de roppant sok munkát és áldozatot kell hozni.*

— *Az elmúlt tizenöt év alatt, engem minden elképzelhetetlen módon támadott az amerikai zsidó sajtó. A kommunistákkal és az amerikai magyar sajtóval együtt. Az ellenem írt rágalmazó és támadó cikkek — csupán a magyar nyelven írottak, — megtöltenének egy jó vaskos kötetet. Ha valamikor pénzem lesz rá, kinyomatom őket, hogy otthon lássátok, mit jelent az amerikai sajtószabadság. Itt van pl. a „Bérmunkás" című amerikai magyar munkáslap, melyet egy Wiener nevü galíciai zsidó ir, kis csokor tudatlan magyar munkásból élősködik és azok részére szerkeszt. Piszkolódásai határtalanok.*

— *Egy hónappal később azután, hogy a budapesti zsidók engem megrágalmaztak, az amerikai, itteni „Szabadság" című magyar nyelven megjelenő napilap zsidó tulajdonban és zsidó szerkesztésben, azt írta rólam, „hogy én a magyar munkásság gyilkosainak a képviselője vagyok". Tehát patyolat „fehér" s nem olyan „vörös", mint engem a budapesti zsidók lefestettek. Bepereltem itten ezt a zsidócsoportot és a bíróság bűnösnek mondotta ki őket. Egyébként sajnálattal olvastam, hogy Levatich Lászlót elitélte a bíróság „nemzetrágalmazás" címén.*

Ilyen bizakodó kedélyü volt, áldott emlékü Birinyi K. Lajos bajtársam és testvérem, a fajmagyar védelemben.

Feltaláló levele a Néphez

Tekintetes Szerkesztőség!

A legnagyobb örömmel olvastam b. lapjuk mult hó 18-iki számában az *„Iratlan Hungarista törvények"* című közleményüket, melyben a magyar tehetségek, a magyar feltalálók támogatását vették tervbe. Nagyon sok időnek kellett eltelnie, míg végre megszületett egy olyan színtiszta magyar irányelv, mely felkarolja a nemzet legnagyobb értékeit, a magyar tehetségeket, a magyar feltalálókat, akik eddig a pénz mohóságának voltak kiszolgáltatva. A feltalálók javarésze kispénzű mérnökök, iparosok vagy munkások sorából kerülnek ki, akiknek találmányaik kísérletezéseihez, szabadalmaztatásához és a gyártásához megfelelő pénzzel nem rendelkeztek. Olyan hivatalos szerv nem volt, melyhez fordulhattak volna, mely hivatalból nyúlt volna a feltaláló kisemberek hóna alá. Ez pedig igen nagy veszteséget jelentett a nemzet számára. Ezért a kispénzű feltalálók kénytelenek voltak találmányaikat a nagypénzű tőkéseknek úgy eladni, amit éppen adtak érte.

Sokszor előfordult, hogy a feltaláló még a szabadalmi költségeket sem tudta előteremteni és még a szabadalmaztatás előtt kénytelen volt eladni és így a találmány nem is a feltaláló nevén került a napvilágra.

Míg a pénz volt az úr a világon, a tehetséget is úgy vették és adták, mint a lelketlen árucikket. A pénzes megvette a találmányt és egyszerre feltaláló lett belőle, tömérdek pénzt keresett rajta, míg akinek agyából kipattant a szikra, ökölbe szorult kézzel nézhette ezt a lelkiismeretlen játékot, miképpen gazdagodott meg az ő leleményességéből a pénzes. Óh, sokat lehetne írni a magyar feltalálók szomorú sorsáról és kifejezhetetlen összeget tenne ki, ha összeadhatnánk, milyen kár származott belőle a nemzet számára, hogy nem magyar emberek kezén maradtak a magyar találmányok.

Volt azonban

sok magyar feltaláló külföldre ment és ott jól értékesítette találmányát.

És amikor a magyar sajtó értesült egy-egy leleményes magyar külföldi sikeréről, hangos cikkben dicsekedett ország-világ előtt és egekig magasztalta a magyar tehetséget. De azokról soha nem hallottunk egyetlen hangot sem, akik elkedvetlenedve, elkeseredve a sok elutasítástól és kiszolgáltatástól, abbahagyták a találmányokkal való foglalkozást.

Regényt lehetne írni az elveszett magyar tehetségekről és a meg nem született magyar találmányokról.

Mert aki egyszer már feltalált egyet, az nem hagyja abba és ezért egy magyar feltaláló elvesztése a találmányok egész sorának elvesztését is jelentheti. De még így is a magyar alkotóerő, számarányunkhoz képest, rendkívül sok feltalálót adott a világnak, de mennyivel többet adott volna, ha intézményesen támogatnák.

Biztos vagyok benne, hogy a Hungarista Munkaállam megtalálja a módját, mint ahogy már egyszer dr. *Vágó* testvérünk a *Nép* hasábjain részletesen is kifejtette, a magyar lelemény felkarolásának is elérkezik az ideje, hogy a magyar feltalálók nem morzsákat, hanem tisztességes karéj kenyeret kaphatnak munkájukért.

Soraim közlését kérve hálás köszönettel

Oláh Lajos

Felkérjük Solt Sándor urat, hogy a szerkesztőségbe érkezett póstája átvételére bármelyik napon délelőtt 10 órakor jelenjék meg.

Szerkesztőség!

A HÁBORÚ

Összefoglaló: 1944. VII. 31—VIII. 6 ig.

A KELETI HADSZINTÉREN

a helyzet a mult hetekhez képest, lényegesen megváltozott. A szovjet előnyomulás az arcvonal nagyrészén, a bevetett német tartalékok ellentámadásai és a megerösödött ellenállás következtében, megakadt. Ezidőszerint már csak az arcvonal egyes rövidebb szakaszain erőszakolják még a bolsevisták a további támadásokat.

Az angol miniszterelnök legutóbbi beszédjéből vált ismeretessé, hogy még annak idején Teheránban igérték meg az angolszász hatalmak, hogy az inváziót Európa ellen legkésőbb június elején végrehajtják és ugyanakkor a szovjet megígérte, hogy összes hadseregeit támadásba indítja ebben az időben.

A szovjet hadvezetés tehát minden rendelkezésre álló erejét harcbavetette

és ezzel az emberi és anyagi túlerővel sikerült is a mostanáig tartó előnyomulását kiharcolnia. Ez a túlerő azonban a súlyos harcok alatt lényegesen lemorzsolódott. Csak a júliusi harcok alatt 4158 páncélost és 1329 repülőgépet veszitettek a bolsevisták. De emberanyagukat is súlyosan megtizedelték ezek a harcok. Ezt bizonyitja többek között az is, hogy a német felderítés megállapítása szerint úgy az arcvonal déli szárnyáról, ahol majdnem teljes nyugalom van, valamint a finn arcvonalról, ahol a harcok hevessége lényegesen alábbhagyott, a bolsevista erőket a középső szakaszon tomboló nagy harcok veszteségeinek pótlására ki kellett vonniok és átszállitaniok erre az arcvonal szakaszra.

Természetesen nem várható most már, hogy a szovjet nyomása teljesen megszünik.

A bolsevista hadvezetés még egyáltalában nem érte el kitüzött hadműveleti célját.

A német hadvezetésnek időre volt szüksége, hogy a nagy bolsevista túlerő nyomásának kiegyenlitésére a megfelelő tartalékokat összevonja.

Minden valószinűség szerint azonban a hadvezetés nemcsak megállitani igyekszik a bolsevista előnyomulást, hanem nagyarányú hadműveletekkel döntő vereséget akar mérni a bolsevista haderőre. Ehhez nagy emberi és anyagi erők fevonulására van szükség, melyhez szintén idő kell. A keleti hadszintér harcaiban mostanáig még nem alkalmazták a kétségtelenül meglévő új német fegyvereket. Valószinű, hogy a jövő hadműveletek végrehajtására felvonuló német hadosztályok már az új fegyverekkel fogják megkezdeni ezeket a döntő hadműveleteket éspedig olyan időpontban, mikor a szovjet erői már alaposan elvéreztek.

A NYUGATI HADSZINTÉREN

az angolszász hatalmak nyomása az arcvonal nyugati szárnyán tovább tart. A céljuk itt a Bretagne félsziget elvágása és megszállása, hogy ezáltal az eddigi normandiai hídfőt lényegesen kibővitsék és új nagy alapot biztositsanak a további hadműveletekhez.

A nagytúlerővel küzdő amerikaiaknak sikerült dél és kelet felé előretörni, bár rendkivül súlyos veszteségek árán. A harcok még korántsem zárultak le, a német védelem nagyon erös és ezenfelül német ellentámadások is folyamatban vannak, melyeknek hatása csak ezután fog érvényesülni.

A Szajna öblében a német haditengerészet új egyszemélyes torpedóival nagy támadást hajtott végre az összevont angol hajóegységek ellen.

A támadás 10 német tengerész hősi önfeláldozása árán, súlyos csapást mért az inváziós hajóhadra.

A V. 1. német megtorlófegyver hatásáról nyilatkozott az angol miniszterelnök. A közölt adatok bár súlyos károkat igazolnak, de feltétlenül lényegesen kisebbek, mint ami a valóság lehet. Különösen az emberáldozatok száma lehet jóval nagyobb, mert 17.000 teljesen elpusztitott és 800.000 megrongált épület mellett valószinütlen, hogy a halálos áldozatok száma csak 4735 legyen.

OLASZORSZAGBAN

a nehéz harcok közben előnyomuló angolszász csapatok most az Appeninek vonulatához érkeznek, ahol bizonyosan igen erős német védelmi rendszerbe fognak ütközni. Ebben a védelmi harcban fognak már résztvenni a fasiszta köztársaság haderő új hadosztályai is Graziani tábornagy parancsnoksága alatt.

TAVOLKELETEN

a legjelentősebb esemény, hogy a japán kormány a „japán nép teljes mozgósitását" határozta el.

Guam és Tinian szigeteken a partraszállott amerikai csapatokkal szemben a japán védők rendkivül szívósan és eredményesen védekeznek.

A szerkesztésért és kiadásért felel:
TEMESVARY LASZLÓ
Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomda Részvénytársaság körforgógépein.
Felelős: Győry Aladár igazgató.

IFJUSÁGUNK

Ki felelős az ifjúságért?

A Munkahely

Irta: Gerendai J. György

Munkahelyén az ifjúság tervszerű nevelésének harmadik fokozatába kerül, tehát logikus, ha a család és az iskola után az ifjúság jövője, biztonsága, testi-lelki egészsége és a közösségi életre való alkalmassága szempontjából a munkahely felelősségét is megállapitsuk.

Amint a nemzetfenntartó paraszt, a nemzetépitő munkás és a vezetésre hivatott értelmiség a nemzet életének másmás síkján tevékenykedik, ahol a különböző hivatás eltérő jellegzetességeket mutat, ugyanúgy

a közösségi munkába kapcsolódó ifjúság aszerint alakul ki véglegesen, hogy munkahelyét az anyaföld, az üzem, vagy pedig a hivatal jelenti.

A társadalmi munkamegosztás elve alapján mindannyian valamilyen foglalkozást üzünk. Az ideális közösségelmélet azonban hivatást hirdet a sokkal hangsúlytalanabb foglalkozás megjelölés helyett. Nem lehet tagadni, hogy a mindkettő lényegét alkotó munka méltósága joggal követelheti, hogy nélkülözhetetlen építő tevékenységét hivatásnak tiszteljük.

A szivvel-lélekkel betöltött hivatás szakképzettséget eredményez a szorgalmas ember részére a széleskörű munkaterülétek valamelyikén. Ez a szaktudás elmellőzhetetlen, mert csak ennek birtokában tul az ember felelősségteljes munkát vállalni az állam gépezetében.

Hivatás és az azt kitöltő munkakészség az ifjúság menetlevele a társadalombalépés pillanatában.

Ezt az utalványt a munkahelyen mutatja fel minden ifjú, ott, ahová előképzettsége, tanulmányai, vágyai, sokszor azonban az élet kiszámithatatlan parancsa vezérlik.

Gyakorlatilag, de a közösség szempontjából is, a munkahely megszemélyesitője akkor jár el helyesen, ha a becsületes szándékkal, tiszta idealizmussal jelentkező ifjút az idősebb és tapasztaltabb megértésével és szeretetével fogadja.

Az anyaföld

Parasztifjúságunkért a föld felelős, mert neki kell eltartania, ideállal megtölteni, magához ölelni, egészséges, erős családi fészek építésére buzditani.

A szántó-vető paraszt munkáját nem tartjuk sem könnyűnek, sem romantikusnak. Verejtékes, kemény hivatás évről-évre harcolni a földdel, küszködni az állatokkal, megbirkózni az adóterhekkel és tudni, hogy sokszor hiába a tenger fáradság, mert a szeszélyes elemek rombadönthetnek mindent, elvisetik az egész évi kenyeret.

Szerintünk abban is több a komoly felelősség, mint a hangulatos poézis, mikor az iskolából kimaradt fiucska, vagy leány libapásztorkodással kezdi, hogy alig egy év multán már sajgó derékkal markoa szedjen édesapja, vagy testvérei után.

Kapálni, horolni, kukoricát tölteni, a tüző napon vakulásig nem gyerekjáték.

Az anyaföld különben is gyorsan férfivé avatja a vele foglalkozó ifjút, megérzi a szeretetet, a gondviselést és ha csak rajta múlna, gazlag gyümölcseivel pazarul ellátná, fejedelmien fizetné munkálóját.

Nem az anyaföld az oka, ha a paraszt ifjú keserű tapasztalatokat szerez munkahelyén.

Legtöbb esetben elég, ha széjjelnéz a hazai határban, s igen hamar rájön, hogy a föld, amelyet verejtékével öntöz, nem neki terem. Meglátja, mert meg kell látnia, hogy a konda, a gulya, a ménes, a nyáj, melyet őriz, legkevésbé őt táplálja. Ha van is neki valamicskéje, saját bőrén tapasztalja, hogy a nadrágszijterület nem látja el megfelelően sem őt, sem pedig övéit.

Ezek felismeréséhez alig szükséges körülményesebb agrárpolitikai szakismeret, a helyzetből adódik és paraszti rétegünk komoly hányadánál súlyos problémaként jelentkezik mindaddig, mig a kézenfekvő és megnyugtató megoldás el nem következik: azoknak, akikre vonatkozik, áldozatot kell vállalni önkéntesen, vagy szociális igazságot kell tenni radikálisan, mert

egészséges ifjúság sokféleképpen elképzelhető, de föld nélkül nem.

Az üzem

Bármilyen a kétkézi munkásifjú munkahelye: kis műhely, óriási ipartelep, vagy hatalmas kereskedelmi vállalat, kétségtelen mindenütt jelentős szellemi és fizikai behatásokkal kell számolni.

Sok újdonsággal találkozik ebben az értelemben az ifjú, ami meglepi. Számtalan kérdés merül fel üzemi életében, melyben önállóan kell állást foglalnia. Naponta választania kell a jó és rossz között és saját lelkiismeretén kivül más senki nincs mellette. Érintkezésbe kerül a mindennap gondjaival, talán már anyagi felelőssége is van kisebb testvérekkel, tehetetlen szülőkkel, özvegy édesanyával szemben. Fiatal, egészséges, élni szeretne, de jövedelme még csekély. Nyitva tartja a szemét, lát, hall, tanul és azt tapasztalja, hogy a pénz, a nagyobb haszon ördöge milyen végzetesen befolyásol munkást, mestert, vállalatot egyaránt. Hol mindezekben az elfogadható és tisztességes határ?

Rádöbben a munkásifjú arra is, hogy társadalmi helyzete nem a legkitünőbb.

Mások gyorsan megmagyarázzák neki, hogy sztrájkoljon, verekedjen, akkor akaratát rákényszeritheti a munkaadóra. Nemzetközi igéket súgnak a fülébe, kezébe gyalázatos röpcédulákat nyomnak és alattomban azt erősitgetik, hogy isten, haza, oltár, család fölösleges cafrang. Mihez kezdjen ilyenkor a munkahely sokféle pergőtüzének kitett ifjú?

Kielégitő feleletet csak az egységes elvek szerint felépitett nemzeti társadalom tud adni.

Olyan társadalom, mely legkisebb egyedét is féltő gonddal tartja számon és munkásait nem értékeli kevesebbre a közösség egyik rétegénél sem. Ahol erkölcsi elvek szabályozzák a nemzet életét, ahol elképzelhetetlen az osztályharc, mert az egész nemzet egy szerves, testvéri egész, sziklaszilárdan összefogott tömb, mely befelé melegit, kifelé meg szétzúzhatatlan várat alkot.

Ilyen csak a nemzetiszocialitsa közösség lehet. magyar viszonylatban a Hungarizmus.

Míg minden munkahely, minden üzem nem telitődik ezzel a hungarista szellemiséggel, úgy gondoljuk, hiába is hivjuk tetemre ifjaink munkahelyét, mert nem fog, de nem is tud felelősséget vállalni a rábizottakért.

A hivatal

Megbánta már régen társadalmunk, amiért értelmiségi fiait hosszú ideig saját felsőbbrendűségi balhiedelmébe zárva, mindenki mástól légmentesen elkülönitve nevelte.

Ehhez a pedagógiai melléfogáshoz alkalmazkodott az értelmiségi munkahelyek szelleme. A közigazgatási tisztviselő a hivatalában szedte magára rokonszenvesnek bajosan nevezhető modorát, gondolkozásmódját.

A lakájszellemnek a szakismeret rovására történő túltengése kiválóan reprezentáló urakat, de csapnivaló közigazgatási munkásokkal ajándékozta meg az országot.

A fiatal magántisztviselő és a szabadpályán működők helyzetét a gazdasági életben, a színházban, filmnél, irodalomban, sajtóban uralkodó zsidótól fertőzött szabadelvű-polgári puhány szellem szabta meg. Ennek lényege a gerinctelenség vállalása volt.

Az értelmiségi pályákon dühöngő hideg terror ellen lázadó ifjú osztályrésze a kegyvesztettség, mellőzés, a nyomor. Nagyon természetes, hogy a kezdő hivatalnoknak politikai véleménye egyáltalán nem lehetett, vagy ha igen, szigorúan alkalmazkodnia kellett a GyOSz és TÉBE szempontjaihoz.

Meg kell végre állapitani, hogy a szakszerűséget többé-kevésbé előiró értelmiségi munkahely (feltéve, ha nem protekcióról van szó, mert akkor a tudás sem fontos) az ifjúság szellemi-erkölcsi-szociális életével, problémáival mind a mai napig nem sokat törődött.

A munkahely rideg magatartása miatt a pályája kezdetén álló értelmiségi ifjúság szerencsétlen módon a következő csoportokra hullott széjjel: hatalmas közömbös és szabadonúszó tábora, egy jóval kisebb magában elégedetlenkedő, de kifelé lapuló rétegre és harmadsorban pedig a csak azért is kitartók, nemalkuvók kisszámú rohamcsapataira.

Hozzátartozik az igazsághoz, hogy a magyar nemzetiszocialista-hungarista mozgalom ifjúsági híveinek léte és valósága az utóbbiaknak köszönhető.

Ifjúsági szemszögből ez az a csoport, amelyik nemzetével együtt örül és sir, áll vagy bukik, él és meghal. Amelyik mindent nemzete szemével lát és nemzete szivével érez. Igaz, felelős, nemzetmentő, nemzetirányító és vezető réteg. *Szálasi: Út és Cél.)*

Hivatalokban, irodákban, vállalatok irószobái mellett ezek az ifjak kell üljenek ahhoz, hogy az értelmiségi munkahelyek a nemzet érdekében méltóan vállalhassanak felelősséget ifjúságunkért és kitermelhessék államiságunk irányító szervét: a nemzetvezérkart.

PÁRTUNK MOZGALMUNK

Emlékezzünk! **Pető** József testvérünk velünk egy sorban harcolt, velünk együtt dolgozott, együtt hitt és nálunk többet áldozott. Különb volt, mint mi. Ne feledjük, mindnyájan meghalunk, csak egy van maradandó a földön, ha tudnak érte bátran és igazán élni: a Nemzet!

RENDELET.

Pártvezetőhelyettes rendeletére a Központi Gazdasági Hivatalban szombati napokon a hivatalos óra 14 óráig tart. Nagytanács alkalmával 9—1-ig és 16—20 óráig.

Központi Gazdasági Hivatal Vezetője.

FELHIVAS.

Azok a Testvérek, akiknek használaton kivül levő kopott, vagy törött gramafonlemezeik vannak, ellenszolgáltatás nélkül — új lemezek készittethetése végett — bocsássák a Párt Propaganda Osztályának rendelkezésére.

Propaganda Osztály Vezetője.

Felszólitom azokat a Testvéreket, akik ifjúsági sajtó terén tevékenységet fejtenek ki, az ifjúsági sajtó és irodalom iránt érdeklődnek, az ifjúsági sajtó és propaganda osztály működésében részt óhajtanak venni, az ifjúsági korhatáron felül ifjúsági problémákkal foglalkoznak és ifjúsági tárgyú irásokkal rendelkeznek, hogy személyesen vagy irásban jelentkezzenek munkára az Ifjúsági Szervezetnél naponta 9—1 és 16—19 óráig.

Ifjúság Pártépités Vezetője.

MOZI MÜSOROK

ATRIUM FILMSZINHÁZ (Tel.: 15-30-34, 15-40-24). ¼4, ½6, ½8. Sz., v., ü.: ½2-kor is. 1—16-ig szünet.

BELVÁROSI HIRADÓ (Petőfi Sándor-u. 6. Tel.: 181—244. **Csodálatos müszerünk a szem. — A jó gazdaasszony.** (Kultúrfilmek.) **Rajzos híradó a rakétáról. Magyar, Ufa és külön híradók.** Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig. Hütött nézőtér.

CORVIN-FILMSZINHÁZ (Tel.: 138-988, 339-584): 3, 5, ¼8, V. d. e. 11 órakor is. — **A két Bajtárs.**

DEÁK-FILMSZÍNHÁZ (Teréz-körút 28. Tel.: 121-343, 125-952). 3, 5, 7. Sz.: 1-kor is. V.: 11-kor és 1-kor is. (Biztonságos óvóhely. — **Két Bajtárs.**

FORUM-FILMSZÍNHÁZ (IV., Kossuth Lajos-utca 1. Tel.: 189-707, 189-543). ¼4, ½6, ½8. V., ü. 11, fél 4, fél 6, fél 8.

HIRADÓ FILMSZINHÁZ (Erzsébet-körút 13. T.: 222-199.) Folytatólagos egyórás eladások: 9—21 óráig. — **Vérben és vasban. — Bikaviadal Franciaországban.** (Kultúrfilmek.) **Rajzos híradó a rakétáról. Magyar, Ufa és külön híradók.**

KORZÓ (Váci-u. 9. Telefon: 18—28—18) Előadások: 3, 5, 7, ezenkivül szombaton 1, vasár- és ünnepnap d. e. 11-kor **Erősebb a szerelemnél.** A színház befogadóképességének megfelelő óvóhely.

NEMZETI APOLLÓ (Tel.: 220—002) 3, 5, 7 órakor. Sz. 1. v. és Ü. 11 órakor is. **Az ismeretlen asszony.** (Modern, 800 személyes óvóhely.)

SCALA FILMSZINHÁZ (Tel.: 11-44-11). ¼4, ½6, ½8. Sz., V. és Ü. ½2-kor is. Szünet.

URÁNIA (Tel.: 146—046) 3, 5, ¼8, V. és Ü. 11-kor is. — **Titanic.**

Julcsa néném volt az én nevelő anyám...

Irta: Boromisza Tibor

Az igazi erény magától nyilvánul meg — mondta egy keleti bölcs —, anélkül, hogy érdemet óhajtana szerezni.

Ma, egyébként mindenkoron, a helyzet az volt, hogy csupán olyan emberekre van példázóan szükség, akik ebben az erényben bővelkednek.

Birinyi K. Lajosról, mint emberről, nem írhatnék mást: felolvadt, elégett egyénisége fajtája boldogulásának célkitűzéseiben.

*

Az időben ott jártam a Tisza szakadékos partjai mentén. Lábam alatt süppedő fövény nyomán buggyant a víz. Szelíd habok locsogtak a partszéleken, a ritmikus csendet csupán az itt-ott beomló part puffanása szakította meg, aminek nyomán sisteregve hullámzott a víz.

— *Tessék csak vigyázni*, figyelmeztetett egy hang a partszéli reketyésből, *temet arra a homokpart, nem jó ott járkálni...*

A hang felé néztem, alig látszó halászkunyhó előtt üldögélt a csősz és hálót fonogatott, ő szólott.

— *Köszönöm bátya a figyelmeztetést — de énnekem erre visz az utam... a jó sorsra bízom a dolgot...* És magamban elgondoltam, nemtörődömség ez? Avagy meggondolatlanság?... De lenyűgözött a látottak vonzalma és mentem tovább. Vajjon bele lehetne-e vinni az emberek millióit — évmilliókon keresztül sorsuk beteljesülésébe, legyen az bár a legborzalmasabb... ha beléjük nem volna oltva a felsőbb és örök akarat, parancs... a sorsuk beteljesítésének parancsa... Hol lehet az egyénnek állját kiáltani? Az egyéntől függő probléma ez? És hol van a tömegek sorsa, amelyik kétségtelenül egyéni sorsokból tevődik össze.

Most olyan kort élünk, hogy szemünk előtt játszódnak le az egyéneknek, a tömegeknek, a fajtánknak sorstragédiája...

Birinyi K. Lajos sorsa is így telt be. Finom, egyéni érzékei, lelkes lelke volt, csak szépet, jót akart és mégis az amerikás magyarok áldás tömegsorsa sodorta magával. A jó és szép útját mindig a gonosz és rút keresztezi.

Egyik 1938 októberében hozzám intézett levelét forgatom és nem jellemezhetném jobban boldogult drága bajtársam életét, mintha saját soraival mondom el ezt a történetet:

— A következő sorokat október 15-én írom. Tegnap éjjel három óráig dolgoztam könyvem korrektúráján „Why The Treaty Of Trianon Is Void?" (Miért érvénytelen a trianoni békeszerződés?) Ezzel kapcsolatban jutott eszembe. Különös kéréssel fordulok Hozzád. De először hadd mondjam el, miről van szó.

— Egy clevelandi magyar testvérünk — Drótos a neve — szülőfalumban járt az elmult nyáron. Levelet hozott onnan. Jól, pontosan, akkurátosan megcímezve: Dr. Birinyi Lajos tekintetes nagyságos úrnak Amerikába. Ujj József derék sógorom, Csordás Borcsa unokanővérem férje írta a levelet. Felhívta a figyelmemet arra a szomorú tényre, hogy

felejthetetlen Julcsa néném sírján nincsen fejfa.

Ha küldenék egy kis pénzt, Borcsa édesanyja, a nagynéném, emeltetne egy egyszerű kis fejfát a Julcsa néném sírjára.

— Ebben a rövid figyelmeztetésben egész életregény van. Előtted esetleg kicsinyességnek tűnik fel, hogy én elérzékenyedve írok itten egy egyszerű damaki parasztasszonynak jeltelen sírjáról... várjál csak Pajtásom. Nekem ez a szomorú tény, hogy szegény Julcsa néném sírján nincsen fejfa, talán a legélesebb szúrás a szívemben, melyet valaha éreztem.

— Az apám Amerikába jött, mikor kicsi gyermek voltam. Nem is emlékeztem rá. Édesanyám később követte édesapámat. Édesanyámra csak úgy homályosan emlékszem, amint a szekéren egy hajnalban elment a nagyapám portájáról. Elutazott Amerikába édesapámhoz. Én az édesanyám szüleinél maradtam. Julcsa néném is nagyszüleimnél lakott... és

Julcsa néném volt az én nevelő anyám. Az ő védőszárnya alatt valóságos mennyországban éltem le gyermekkoromat. Julcsa néném keblén formálódott a karakterem.

— Az Istenen kívül Julcsa némémnek tartozom örök hálával mindazért, ami vagyok. Nem volt írástudó, noha olvasni tudott; de ő volt a legszebb, a legjobb, a legnagyobb magyar asszony Magyarországon. Ha majd az Isten hazasegít engem, az első utam a damaki temető felé fog vezetni... Julcsa néném sírjához. Az első legfontosabb kötelességem, hogy körültapogatom Julcsa néném sírját. Fejfáját nem ölelhetem meg, mert nincs. Aztán fedetlen fejjel állok a csonka sír előtt, jelentést teszek Julcsa néném szellemének:

— Mint hajdan Józsefet, úgy engem is idegen országba vezényelt az Isten. Mikor hazánk és fajtánk bajban voltak, én melléjük álltam. Elvégeztem a kötelességemet éppen úgy mint te. Nagynéném, elvártad volna tőlem. Most visszajöttem, hogy üdvözöljem a feltámadott nagy Magyarországot.

— A Julcsa néném nevelésében, az ő meleg kebelén úgy tudtam, úgy éreztem, hogy a mennyország Magyarországon, szorosabban Damakon kezdődik és ott végző-

dik. Ezt ma is így érzem, így hiszem, így vallom. Julcsa néném sírja nekem szent hely: az én mennyországom kezdete és vége. Ott jelentek tehát, ott imádkozom, ott adok hálát a Hadúrnak azért, hogy magyarnak születtem.

— Ha valamikor utad Miskolc vagy Edelény felé vinne, kérlek, látogass el Damakra.

A történelemírók azt írják, hogy Damak környékén vannak még talán a legtisztább fajú magyarok. Nincs kizárva, hogy Árpád apánk is járt Damakon, mert valószínűleg ott Hegymeg felől jöttek lefele a Boldova, aztán a Sajó felé. Jó magyarok lakoztak és lakoznak ma is benne. Ha írsz az öcsémnek, Birinyi Józsefnek Damakra, Borsod megyébe, u. p. Hangacs címre és jelezed, mikor érkezel Edelénybe a vonattal, szívesen kimegy érted parasztszekérrel és elvisz téged Damakra. Meglátod Damakot. Egyszerű kis parasztfalu, a falu jó népével. Nézd meg Julcsa néném sírját, aztán szólaltasd meg művészi lelkedet.

Készíts tervrajzot a síremléknek,

olyant, amelyik igazán kifejezi az én érzéseimet. Hálámat és soha el nem múló szeretetemet. Olyat, amelyik megfelelő és illő az egyszerű magyar parasztasszony sírjához. Drága nem lehet, mert mi szegények vagyunk...

Szép legyen, mert Julcsa néném lelke szép volt. Szent legyen, mert Julcsa-néném emléke szent, magyar legyen, mert Julcsa néném igaz magyar volt.

— Ha a megcsonkított Magyarország és a koldusbotra juttatott magyar nép valaha mégis arra gondolna, hogy velem szemben valamelyes hálával tartozik — azt kérlek felejtsétek el, mert nekem nem tartoztok hálával, — hanem Julcsa némémnek. Ha ő nem lett volna, nem nevelt volna és az ő jelenléte nem mennyországá lett volna számomra, akkor én nem volnék ma az, ami vagyok. Nekem nem jár semmi köszönet... A köszönet az egyszerű damaki parasztasszonyt illeti. Julcsa némémet.

— Ha Damakra vetődöl, nézd meg a házikót, melyben születtem, de ne zsindelyes tetővel képzeld el, mert zsuppal volt fedve. Nézd meg Hustákon is a helyét annak a kis házikónak, melyben engem Julcsa néném felnevelt. A ház már nincs ott, leégett... Szlamafedeles paticsos volt... De valódi otthon volt. Hej, Pajtásom, ott volt a mennyország.

— A hegymegi út felé volt a házikó egyik vége. Mindjárt a ház végén volt a nagy hársfa, melyről oly sokszor szedtem hársfa virágot, hogy legyen nekünk télre, amivel hülés ellen védekezzünk. Lentebb van a vízlevezető gödör. Közel a helyhez, ahol a gödör elhagyja a portát, a Hegymegi-út oldalán volt az aszaló gödör. Egyik tavaszi hóvíz áradás alkalmával abban az aszaló gödörben fürödtem meg, amiért drága jó nagyanyám alaposan el is paskolt. Nézd meg az egész portát, a gyümölcsöst, a csűr helyét. Nézd meg a jó vízlevezető gödört a porta közepén. Abban a gödörben üldögéltem mint kis fiú, ott szőttem a magam részére a jövőt... talán álmodtam, talán látnok voltam... Ott a gödörben, mintegy előttem láttam magamat, a viszontagságokkal telt jövőmet.

— Szent ihlettel lépj a nagyapám hustáki portájára. Hidd el nekem, szent hely az. Érzed majd Isten közelségét. Ihletet, inspirációt kapsz... A mennyországban leszel, ahol az Isten lakik.

— Ha megérkezésedkor nem lesz túl hideg, ülj le a gödör szélére, arra a határvonalra, amelyen túl még volt egy darab földünk. Légy egyedül, amint ott ülsz... várj. Figyeld, biztosan jön az ihlet, mert szent helyen ülsz. Írd le az érzelmeidet, gondolataidat. Fesdd meg, amire gondolsz.

— Imádkozz e szent helyen, csak ennyit: Hiszek Magyarország feltámadásában! A jelenlévő Istennek ez elég és hallod a mennyei szót: Legyen a Te hited szerint.

— Vihetsz oda Pajtásom beteget, sántát, meggyógyul, mert ott van a szeretet, a jóság, a tökéletesség.

— Mielőtt elhagynád Damakot, végy magadhoz egy kis jó szilvóriumot. Kevés belőle valóságos orvosság. Aztán kóstold meg a bort. Amelyik a nagy szőllőnkben terem. Az öcsém majd ad kóstolót. A szőllőt még én ültettem röviddel azelőtt, mielőtt Amerikába jöttem. Én soha nem kóstoltam a borból. Nagyon jó lehet...

Mikor a magyar feltámadást ünnepeljük, az amerikai magyar irredenta vezérférfiak viszamegyünk a szent földre, Magyarországba.

Ha megtettem jelentésemet Julcsa némémnek, megyünk a Kárpátokba, ahol fát szedünk. Magunkkészítette oltárra rakjuk. Csanádi József volt katonatiszt, az amerikai magyar irredentizmus íródeákja rövid jelentést tesz róla, amit itten tett... Azután tüzet gyújtunk. Jó damaki szilvóriummal megkezdjük a szertartást. Szalonnát nyársra húzzuk, áldozunk szalonnasütéssel. Utánna damaki bort iszunk, amely a damaki nagy szőllőben termett.

— Ezt a szertartást folytatni fogjuk a felszabadított Erdélyben és Bánátban és Fiumébe is lemegyünk. Én halat, nem eszem, mert az nem damaki gyomorba való. Ott is szalonnát sütünk... Nézd meg hát jól, hogy jó-e a nagyszőllősi bor, mert jó bort akarunk inni. Ha pedig már egyszer jó bort akarsz inni, hát igyad a damaki nagyszőllősi bort, amelynek tövét én ültettem.

— Ha engem elsodorna az élet fergetege, mielőtt jelentést tehetnék Julcsa némémnek, kérlek, tedd meg te helyettem. Ne mondj hosszú beszédet, mert a jelentést elmondhatod egy mondatban: Lajos elvégezte kötelességét. A mennyországban megértenek téged meleg magyar testvéri szeretettel és kézszorítással ölel:

Bajtársad.

*

Íme, Birinyi K. Lajos leghűbb jellemrajza.

Őmaga írta és ma sem tudom másként, mint a legnagyobb meghatódással olvasni végrendeletszerű szavait. Mert halála pár hónapra bekövetkezett.

És megzendült az ég, megrendült a föld. Jó magam is katona sorban álltam... Még nem tudtam teljesíteni végső akaratát, de tudom, jön az idő, amikor Julcsa némémnek megteszem a jelentést.

Jó Lajos Testvérem és Bajtársam, aki lélekben már megjárta azóta Damakot, bizonyára tudja, hogy ez részemről nem kötelességmulasztás. És Julcsa nénivel megértően mosolyognak össze minden földi hiúságok felett...

RÖVIDÁRUK

Szalagáru, mindenfajta zipzár,
Nagy választék!

SIMON Luxustextil, Teréz-körut 18.

Rádiók,

hanglemezek, gramofonok, zenegépek, lemezváltók, alkatrészek

Légó-lámpák

600. illetve 2500 óráig égnek, zseblámpák Signál tartalékelemmel nagy választékban

AKUSZTIKA

Rákóczi-út 49. Telefon: 144—939.

Nina néni üzen

Sziklán tapogunk: Ezen cím alatt mult heti számunkban főmunkatársunk tollából megjelent cikknek valóban országos visszhangja támadt. Bizony, kedves olvasónk, sajnos, baj van azzal a bizonyos sziklával. Erősen ing és — ami a legszomorúbb — éppen azok ingatják, akiknek szilárdítaniok kellene. Mindamellett maradjon testvérünk erős a hitében, mert el kell jönni egy olyan reformációnak is, amely tényleg mentes marad az anyagiaktól.

Jákékszín: Az új színházi heilap eddig megjelent számait nagy érdeklődéssel olvastuk. Különösen tetszett Kiss Ferenc nyilatkozata, amely meghatározta, milyennek kell lenni a jó színházi ujságnak. Igazán szép a szerkesztőségtől, hogy a nyilatkozatot a vezércikk díszes helyére tette. Hogy ezzel is dokumentálja, mennyire helyesli Kiss Ferenc megállapításait. De hát akkor miért nem?...

Böngésző. Nem testvérem, azt hiszem téved, amikor célzatosságot lát abban, hogy Szent Péternek olasz nemzetiségű utódai vannak. Mi el sem tudjuk képzelni, hogy ebben szándékosság lenne, hiszen a titkosan szavazó bíborosokat szinte légmentesen elzárják a világtól, míg a választás eredménnyel nem jár. És hogy a bíborosok többsége olasz? Hát erről nem tehetünk

Megtért Izsók: Nem szabad elkedvetlenedniök. A kikeresztelkedésnek máris van egy konkrét eredménye és pedig az, hogy — ha eljön az ideje — maguk már reggel 6 órától előjöhetnek a napfényre és este 8-ig ronthatják a levegőt. Erre azonban még várni kell kicsikét, míg szentéletű patrónusaik *kijárják*...

Szipur: Igen tisztelt előfizető testvérünk, nálunk még nem fedezték fel, hogyan kell émelygés nélkül interjut csinálni a művésznővel. Aki: hol a világ közepének érzi magát, hol titokzatos, hol búvalbéleit, hol vidám, de sohase normális...

Türelmetlen olvasó: Ejnye-ejnye testvérem, hogy mondhat már ilyet? Még hogy az Ország-beli Kaganovicsoknak már térdig érő szakálluk nőtt. Ugyan kérem, hiszen még csak alig az 50-ik folytatásnál halad a kiváló rémregény. Ha ez testvérnek sok, akkor mit szóljon *Balassa-Brandstein* Juda barátunk, aki mult szerdán már századszor jött ki a könyökünkön. És ráadásul még reményünk sincs rá, hogy rövidesen eltűnik a jótékony feledésben, mert havonta új mellékhősök születnek, akik mind a hasábok százait követelik szegény írótól... Hanem tudja mit tanácsolunk testvérnek, ha tényleg olyan türelmetlen? Indítványozza, hogy ismertessék össze Judát a Kaganovicsokkal, aztán tegyék át mindnyájukat az Egyedül Vagyunk című traccsblattba. Ott majd aztán ők is egyedül maradnak.

Mi lesz velünk gojokkal? Hát ez bizony nehéz kérdés volna. Mert ha a Svarcék sokat hangoztatott reménye valóra válnék, akkor minket se 11-től 5-ig, se reggel hattól este nyólcig nem engednének a napvilágra, hanem sommásan mehetnénk mindnyájan a másvilágra. Éppen ezért vigyázzunk a figurára...

Névkutató: Sajnálatunkra mi nem szolgálhatunk semilyen felvilágosítással az ügyben, mert nincs szerencsénk közelebbről ismerni Szapucsek urat. Szíveskedjék talán tőle magától megérdeklődni, hogyan is áll azzal a magyar állameszmével. Bizonyára megnyugtató választ kap testvérünk. Illető úr gesztusait, jobban mondva cselekményeit nem óhajtjuk e helyen bírálni. Mindenki alkossa meg a véleményét saját szájaize szerint. Mi is azt tesszük.

Németek dícsérete

Irta: Ujvárosi Sándor

Ha járás-kelés közben német katonával találkozom, ritkán mulasztom el, hogy szóba ne álljak vele. A német szót mindig kedvességgel udvariassággal viszonozzák és előre örülök, mikor arra a kérdésemre kerül a sor, hogy mikor lesz vége a háborúnak? — Ha győztünk! — válaszolják egyöntetűen. Nem betanított válaszként mondják, hanem ki-ki saját vérmérséklete, szokása szerint. Némelyek komolyan gondolkodva, mások vidám katonahumorba csomagolva adják a választ, vagy ellentmondást nem tűrő hangon felelnek. De akármilyen hangon és hangulatban, akármilyen modorban és kifejezésekkel,

minden válaszukban benne foglaltatik az a határtalan bizonyosság, az a feltétlen meggyőződés, hogy: győznünk kell.

Nem vagyok az úgynevezett óvatos emberek közül való, nem vagyok félős és ijedező, magam is meggyőződéssel hirdetem, hogy ez a háború a mi győzelmünket hozza, mégis jól esik hallani ezt a hiánytalan biztosságot, ezt a magabízó kijelentést, mely mögött nem lappang semmiféle fenntartás, kétkedés vagy szorongó érzés. Ilyenkor úgy érzem magam, mintha valami új vitamin vagy hormonfürdőben mártogattam volna meg magamat.

Ezek a fiatal legények és megállapodott férfiak, akikkel itt-ott elbeszélgetek, a német nemzeti szocializmus világából indultak el erre a nagy útra, melyről senki sem tudja, hogy visszavezet-e a békés otthonba, a szülői házba, vagy a családi körbe. De éppen ez a nemzeti szocializmus alakította ki észszerű gondolkodásukat, ama ragy nemzeti erőbe vetett hitüket és meggyőződésüket, mely Németországban kitárult és napvilágra került.

A legtöbb nemzetben óriási erők rejlenek. Eldugottan, mint a föld kérgében a nemes fémek erei, az arany, ezüst, vas lelőhelyei. Ezek a kincsek csak akkor válnak értékekké, ha feltárják és a társadalmi célok szolgálatába állítják őket.

Mert mit ér, ha telkem alatt kincsek vannak elrejtve és nincs sejtelmem róla. Vagy mit ér, ha erdőségek és folyóvizek tarkítják a vidéket, ha nincs velük kapcsolatban semmiféle teremtő gondolatom, ha megelégszem vele, hogy a száraz galyakkal befűtök vagy a folyóvízben megúsztatom az állatokat. Mit ér, ha az ország lakossága értelmes, komoly, kezdeményező, találékony, szorgalmas és mindez a sok kincs, mindez a sok jó tulajdonság csak arra való, hogy kis sáros falvakban minden jó és szép tulajdonságukat csak arra használják az emberek, hogy igénytelen, szürke, hétköznapi életüket megkönnyítsék. Mit ér, ha nem akad nagy lélek, aki bányász, alkotó, szervező és a végtelen világot áttekinteni képes férfi egy személyben és mindezt a sok elrejtett értéket napfényre nem hozza, hatalmas, mindenkit szolgáló célok szolgálatába nem állítja és nem gondoskodik róla, hogy ez a szervezett, egész országra kiterjeszkedő embergép tudatosan, magabízón és lelkesedve végezze ezt a neki szánt munkát; ha nincsenek feladatok, megoldások, célok.

Hatalmas munkát végzett a német nemzeti szocializmus. Nem is sejtett erők tárultak fel és nyertek pallérozást és irányítást, hogy a formátlan anyagnak formát adjanak.

Nagyszerű agyak nyilatkoztak meg az emberi tevékenység minden síkján, lett légyen az közigazgatás, szervezés, hadvezetés, műszaki találmányok, gépmunka; és nagyszerű átalakulások, nemesedések mentek végbe a legérzékenyebb gép, a nemzeti szellem birodalmaban, lett légyen az a közösségi szellem nevelése, edzése, hősiesség, hit, meggyőződés, céltudatosság, kitartás, szóval minden nem-földi és nem-anyagi, ami a nemzetet alkotóképessé és verhetetlenné tud tenni.

Csodálatos ez a nyugalom, ez a bizonyosság, ez a biztosság, amellyel a német katona szemléli önmagát és azt az ütemesen zakatoló egész világot,

Női kosztümök
kitűnő külföldi szövetből
I. a. kidolgozásban, olcsón
SIMON
LUXUSTEXTIL, Teréz körút 18

melyben most él. Minden ember visszhangja a Führer szellemiségének és bizonyos vagyok afelől, hogy a Führer testi és szellemi képességének az a tudat ad tápot és az a tény ad lendületet, hogy az egész német népet benne érzi abban a hatalmas áramkörben, melynek erőközpontja a saját személye és minden ember, legyen az harcoló vagy dolgozó, katona vagy polgár: hívője, birtokosa és végrehajtója a Führer akaratának.

Szomszédunkban olyan tökéletes összmunka folyik a német nemzet felelős tényezői és a nemzetet alkotó egyes emberek között, amit a ma élő ember még nem látott, de még a történelemben sem talál megfelelő példát.

Az úr és rabszolga, a nemes és a jobbágy, a városi tanács és a polgár, az uralkodó réteg képviselői és a politizálástól eltanácsolt és olcsó pénzzel kifizetett kisember európai történelme halvány árnyalatát sem mutatja annak a közös céltudatnak, annak az öntudatos összmunkának, mely most Németországban folyik. Ott ma minden egyes katona és munkás felelős tényezőnek érzi és tudja magát és minden ember tisztában van vele, hogy mit jelent ő a közösségnek és mit jelent a közösség az ő részére.

Ennek a nemzetnek voltak e háborúban örömteljes napjai, de voltak nehéz órái is és az, amit ma átél, elegendő rá, hogy kevésbbé ellenálló vagy magabízó nemzet akarását összetörje. De

a német katona tudja, hogy amit az ő vezére ígér, az már csaknem be is teljesedett.

Ezt a német népet, mely most a fél világgal háborúban áll, még nem csapták be és nem hagyták cserben. A német katona tudja, hogy ha ez a háború reménytelen lenne, úgy a Führer nem tüzelné, kitartásra, ellenállásra, önfeláldozásra. Ez a nép bízik nemcsak a Führer személyében, de bízik abban az alkotókészségben és akarásban is, mely magában a német népben él és elég erős és termékeny hozzá, hogy az anyag- és embertömeg e ráomló áradatát közömbösítse. Nem bizonyítéka, csupán egyik tünete a német nemzeti szocialista szellem egymásba illeszkedésének *Göbbels* dr. ama felhívása, hogy mindazok, akiknek gondolatuk, eszméjük, tervük, tanácsuk van a háború sikeres befejezése, illetve a rendelkezésre álló szellemi és testi erők minél hatásosabb igénybevétele és bevetése tekintetében, elképzelésüket a 08.000. tábori postaszámon közöljék. Tehát

nemcsak a vezetett, hanem a vezető is tudatában van, hogy milyen erők lappanganak még a nemzetben.

E felhívásnak pedig volt is eredménye, amennyiben a német napilapok már hírül adták azt is, hogy bizonyos tárgycsoportokra nézve a közlések már feleslegesek, mert az eddig beérkezett tanácsok és gondolatok a kérdések gyors megoldására vezettek.

A német nemzet minden tagja ismeri a célokat és a nemzeti célok viszonyát az egyéni célkitűzésekhez. Ez a célismeret és céltudatosság olyan tisztán alakítja ki minden emberben a tennivaló feladatokat, hogy nemcsak nagy vonalakban képesek az állam feladatai felől gondolkodni, de az ajánlott részletmegoldások is beleillenek az államélet rendszerébe és sikeresen felhasználhatók.

Más országban talán a közigazgatási szakelőadók sincsenek annyira tisztában az állam céljával és a szükséges lépésekkel, mint ez a nemzeti szocializmus eszmekörében iskolázott nép.

Esztendeje lehet, egyik barátommal, aki egyik jobboldali és magyar szellemiségű egyesület egyik vezető embere, az ország külpolitikájáról beszélgettünk. Barátom annak a véleményének adott kifejezést, hogy nem könnyű dolog a háborús szerencse hullámzásai között a nemzetnek megtalálnia azt az utat, mely a háború bizonytalan eredményű befejezésével összhangban áll. Magyarul: nehéz dolog úgy forgatni a köpenyeget, hogy a végén ra ne fizessen az ember. Válaszom az volt, hogy

szerencsétlen dolog, ha a nemzetnek nincsenek saját céljai és elgondolásai, hanem úgy táncol, ahogyan az események rángatják.

Az ilyen állam célok megvalósítása helyett kibuvókat keres és sohasem képes rá, hogy maga intézze saját sorsát, hanem mindig más államok kedvének vagy kegyének játékszere. Az olyan állam, melynek nincsenek kifejezett céljai, sohasem tud nyugalmas, boldog otthont nyujtani lakóinak és lakói sohasem tekintenek fel megbecsüléssel az államhatalomra.

Az olyan állam, amelynek politikai vonalvezetése fakó és gerinctelen, arra neveli a nemzetet, hogy minél simábban és minél kevesebb fájdalommal alakuljon át más állam nemzettestébe, mely erősebb, erélyesebb, céltudatosabb és igazabb.

Jó és hasznos dolog lenne, ha a magyarországi félősek, tapogók behúzott nyakúak és jobbra-balra pislogók az angol és szovjet rádiók hallgatása helyett néha-néha szóba állanának egy-egy német katonával is.

Rádiók
angerősitő berendezések, lemezjátszók, lemezcserélő automaták. Zseblámpák felszerelve 1 drb Signál tartalékelemmel.
Légólámpákat
Signál légoxigén száraz teleppel, megszakítás nélkül 600, illetve 2500 üzemórát ég, raktárról szállít
MAULIS RADIO
és Villamossági szaküzlet
Budapest, IX., Ráday-utca 11. Tel.: 186—203

Háborús erkölcsök, vagy süllyedés?

Megrázó erejű cikket olvastam a minap *A NÉP* hasábjain. Asszonyokról szólt. *„A perditák lázadása"* cimen. Súlyos, megrendítő igazságokat tárt fel a cikkíró azokról a parazitákról, akik női mivoltukat a tiszta férfierő gyökereinek elrágására, megrothasztására használják fel. Beszélt országok, nemzetek, világbirodalmak bukásáról, ahol a bukást mindig megelőzte az asszonyi tisztaság tökéletes veresége, a perditák uralma. Dologtalan, léha, pénzhajhászó, a csak mának élő; unalmában és sóvárgásában — de talán kissé meghatározott cél szolgálatában is — a rémhírterjesztés ocsmány eszközeit alkalmazó nőt ostorozta. Férfiszemmel látja a dolgokat s bizonyos, hogy többet láthat és tapasztalhat, mint amennyit mi magunk érzékelhetünk.

Feljajdul a tiszta női ideál után. Tudja, vannak ma is Kanizsai Dorottyák, Egri Nők, de féli, nem tudják felvenni a versenyt, mert szerények, munkában fáradtak, s a napfényre mászott, csillogó testű, fertőzött perditák elnyomják az igazi magyar asszony életéből áradó példaadást.

Harcot hirdet ellenük. Minden erős, tiszta férfi összefogását, hogy kipusztítsák, megsemmisítsék ezt a rémhírterjesztő, pénzért szerelmeskedő, dologtalan sereget. A férfi és a tisztességes asszony erős összefogását kívánja, hogy a második front, az otthon gerincessége, tisztasága és kitartása nemzetmentő helytállássá szilárduljon.

Testvérünk jogosan látta sötétnek a helyzetet. Azonban a megmutatott végleten túl van még egy réteg, amellyel ugyancsak meg kell küzdenünk s ez a közömbösek, a nem gondolkodók, a befolyásolhatók tömege. Az a nőtípus, amelyiknek nincs meggyőződése, kialakult világnézete. Ma a perditák igazát vallja, holnap, ha velem beszél, könnyesen hallgatja a Hungarizmus igazságait. Sokan vannak. Tömegük ide-oda hullámzásában rejlik a nagy veszedelem.

A háború erőfeszítései, nélkülözései, de leginkább a ma uralkodó bizonytalan közállapot megnyilatkozásra késztetik még azokat a rétegeket is, amelyek eddig bizonyos ősi nemtörődömséggel élték napjaikat.

Elhisznek mindent, amit hallanak. Vad összevisszaságban kavarognak bennük a hallottak. Helyes ítélethozatalra képtelenek s a legostobább dolgokat adják tovább, felzaklatva önmaguk és környezetük lelkivilágát. Ezáltal, az ebben a körtáncban résztvevők munkateljesítménye, lelki kiegyensúlyozottsága szenvedi a csorbát, ami végső fokon ugyancsak a belső front gerincességének, kitartásának, helytállásának felőrlésére vezet.

A perditák elleni erős összefogásra, férfi és becsületes asszonyok, nők összefogására mulhatatlan szükség van.

Ezt a látható ellenséget, amely kérkedik aljasságával, ott kell letiporni, ahol jelentkezik. De ebben legfőbb tevékenykedő maga a férfi kell legyen. Ez a bűn a liberalizmus, a zsidóság bűne, amely mindig tudta, hogy anyanyelvűségét, aranyimádatát, érzéki élvezetek hajhászásán keresztül, a nő felhasználásával érheti el legkönnyebben és legbiztosabban. Ezeknek meddő dolog eszményeiről, hősi életszemléletről beszélni. Nem tudják aranyra, ékszerre, élvezetre váltani. Itt csak a rideg valóság, a körülöttük megváltozott élet, a rájuk szakadó visszautasítás, megvetés és elkülönítés használ. De ennek tisztán meg kell lennie, mert jaj annak a népnek, amelynek erkölcsiségét asszonyai árulják el.

De mulhatatlanul szükséges, hogy rendet teremtsünk a felszínre nem törő, de minden befolyásolásra alkalmas nők rétege körében is, akik tudatlanságban sehova nem tartozva, gyengítik a belső frontot.

Nemzetünk népességének több mint fele nő. Kézenfekvő, hogy ezzel a nagyon jelentős, lelki kihatásában számarányát is felülmúló jelentőségű réteggel törődni, foglalkozni kel. Szükséges, hogy felvilágosítást, vezetést, nevelést kapjon. Hitet kell kapjon a nagy zürzavarban, mert különben saját élete céltalansága mellett nem látja gyermeke s ezen keresztül nemzete életének célját. Nem hisz a gyermek jövőjében, a nemzet halhatatlanságában. Mának élővé válik s olyanná neveli gyermekét is. Nem tud áldozni, mert áldozata hasznát esetleg nem ő, hanem csak utódai élvezik majd.

Meg kell ismertetni az örök nemzet eszményével, úgy, ahogyan azt a Hungarizmus a mi számunkra megmutatta.

Fel kell rázni, hogy érezze a nemzet felelősségtudatának egytizennegyedmillio mod részét s úgy élje életét, hogy a nemzettel szembeni számadásra mindig készen álljon.

Olvassuk, hogy tisztes olasz férfiak angol katonákkal tettenért asszonyaik haját tőből lenyírták, hogy tettükért megbélyegezzék őket. Háborús erkölcsnek mondja valaki ezeket a jelenségeket? Nem úgy van! A Hungarizmusnak egy az erkölcse és a gyakorlata. Tény azonban, hogy nagy nemzeti erőfeszítések idején megváltozik a mindennapi élet, a halál közelsége rohanóvá teszi a perceket és órákat, de ugyanez ugyanekkor választóvízként is hat az élet tényezőire. A szemétből még szemetebbet, az erősből még erősebbet kovácsol. Az ingadozókat pedig gyengíti a csillogó szemét vonzása, ha segítséget nem nyujt számára az öntudatos, erős, tiszta asszonyok rétege.

Mi tudjuk, hogy képtesek vagyunk ezt a segítséget megadni számukra.

Nem véletlen, hanem az Eszme igazságának, győzelmének záloga, hogy a

Szent István Strand
ROMAIPARTON, NANASI-UT 97. 120 méteres medence, kristálytiszta víz. Közlekedés HÉV-vel, kombinált hajójegyekkel, jegyek a hajó pénztáránál és a helyszinen kaphatók. OLCSÓ ARAK!

magyar nemzetiszocializmus, — Hungarizmus követői között oly nagy számmal találjuk meg a nőt, az anyát.

Behozhatatlan előnyre tettünk szert hosszú esztendők mozgalmi munkája során. A mi munkánk rúgója nem a jótékonykodás láza, mint amit a már tűnőfélben lévő nőegyletek tevékenykedésében látunk. Nem a sajnálkozás váltja ki belőlünk megsegítésünket. Nem is az a belénk nevelt valláserkölcsi parancs, hogy jót tenni kegyes dolog, hanem az a tudat, hogy én egytizennegyedmilliomodnyi arányban felelős vagyok a nemzet kialakítandó jövőjéért, tehát nekem már a jelenben meg kell tennem mindent, amivel a bennem élő élet, társ és sorsközösségeit kifejezésre tudom juttatni. A Hungarizmusnak egy az erkölcse és a gyakorlata. Nem fordulhat elő tehát, hogy míg délelőtt kegyes külsőségként a sebesült honvédek számára elviszem ajándékaimat, megcsillogtatom előttük — üdítésül — ápolt szépségemet, ugyanannak a napnak délutánján, vagy estéjén, hajszolt vágyaim kielégítése nyomán, önmagamon keresztül útáltassam meg az egész női nemet minden jóérzésű, egészségesen gondolkodó férfi lelkében.

Ne felejtsük el, hogy a háborúnak március 19. óta való szakaszában nem vagyunk egyedül az országban.

Baráti nemzet fiai figyelik életlüktetésünket. S a nemzet erkölcsi színvonalát asszonyaink erkölcsi életén keresztül ismerik meg leginkább. Ezt csak figyelmeztetésül mondom s nem azért, hogy ez legyen cselekvéseink rúgója. Annak önként és önmagától kell fakadnia, az élet örök értékeinek szép, igaz és jó értelmezésében és gyakorlásában. Ahogyan ezer és ezer példát hungarista nőtestvéreink nyujtanak, akik üzemekben, gyárakban, hivatalokban és a föld munkásaiként élik és gyakorolják a meglátott igazságot, a magyar békét jelentő Hungarizmust. Élni, gyakorolni kell a közösségi érzést és nem előadni, szavalni. *Meggyes Kálmánné.*

A magyar faji művészet megnyilvánulásához szabad szellem kivánatos

Irta: Boromisza Tibor

Felejthetetlen bajtársam és barátom, *Irinyi* F. Lajos 1938 márciusában a következő sorokat küldötte Clevelandból:

— Fogadd kérlek őszinte és hálás köszönetemet festményeidről küldött lenyomatok és fényképekért. Mivel nem vagyok művész, képtelen vagyok írásban kellőleg értékelni magyar nemzeti festményeidet, de, amint szükségtelen, hogy csillagtudós legyek arra nézve, hogy a fényes nap éltető melegét élvezzem, éppen oly szükségtelen, miszerint művész legyek ahhoz, hogy magyar nemzeti festményeidet élvezzem.

— Felbecsülhetetlen értékű szolgálatot végeztek, amikor a magyar művészetet visszaviszitek a magyar talajhoz, a magyar lélekhez. Hogy mennyire szomjazik az egyszerű magyar lélek a magyar talajból fakadt művészetre, azt nekem itten már volt alkalmam tapasztalni... Volt idő, amikor bankett, avagy más amerikai magyar összejövetel alkalmával a jelenlévő magyarok már beleuntak a sablonos szónoklatokba és klasszikus zenébe, oda lopóztam a muzsikus cigányokhoz és rábeszéltem őket, hogy húzzák rá az „Édesanyám is volt nékem..." Rózsi, Rózsi mi bajod... Magasan repül a daru... Kossuth Lajos azt üzente... magyar talajból fakadt nótákra. A jelenlevők egyszerre felvidultak, összeolvadtak, mert az egyszerű magyar lelkekből fakadt magyar zenének, népdalnak, művészetnek óriási a hatása...

Mint már több izben említém, sohasem tévesztettem szem elől, hogy mesterségem a magyar művészet propagálására kötelez legelsősorban. Ilyetén az amerikai magyar lapok fölkérésére készséggel tettem eleget mindenkor, amint erre alkalom nyilt. Hálás talajra talált minden írásom az amerikás magyaroknál.

Ismét emlékezem. Félig nyitott ablakon át besugárzik szobámba a csillagos nyári égboltozat. A Göncöl szekere földfelé fordított rúdjával fuvarozta felém az egyetemes gondolatokat. Amik túlszárnyalnak a napi kicsinyességeken. A Sashegy sziklás ormai fölött ringatódzó félhold ezüst sajkáján messze utakra indulok. A világon szétszórt véreim után... Harcos, társkereső összefogással...

A vidám hegyi szellő meglebegteti asztalomra teregetett hatalmas ujságlepedőket... Mint vitorlák lebegnek, duzzadoznak. Sűrű fekete sorokban jön az üzenet egy másik világrészből. *Connecticuti Bridgeport...* a *New-Brunswicki Magyar Hirlap...* a chicagói *Otthon*, meg a kanadai *Az Otthon...* Más világ? De magyar! Barátaim írásaival telve. Irredenta harcos barátaim üzenete. Meg nem alkuvó szókimondó kiáltásai, követelései, cselekedetei a magyar szabadságért, a szabad magyar gondolatért. Amelyik nem malom alatti békaperspektívából nézi egy faj életét és nézi a fajtaharcosok fegyvereinek mibenlétét... hanem az eredményt mérlegeli.

*

Ugyancsak az amerikai lapok a *Magyar Képírók* és magyar zeneírók kamaratervezetének ismertetését hozzák le — teljes terjedelemben. A tervezet rámutat arra már 1938-ban, hogy

ama bizonyos óhazai ötéves tervből a zsidókérdés rendezése után, a magyar faji élet megmentését célzó kormányintézkedésekből teljesen kimaradt a képzőművészek és zeneszerzők életkörülményeinek nemzeti, faji szociális szempontból elengedhetetlenül sürgős rendezése.

Jóllehet a Magyar Képírók Egyesülete idehaza etekintetben már évek óta agitációt folytat...

Tehát már 1938-ban megragadtam az alkalmat, hogy amerikai testvéreimet művészpolitikai szempontból felvilágosítsam. Előkészítsem azokra az új építési lehetőségekre, amelyek a magyar szellem egybeforrását elősegítik. Minden gátlás fölött összehozni a lelkeket, nem pedig kicsinyes megítélések szerint — sohasem bocsájtva meg mások tehetségét — a széthúzást szítani. Az alábbiakban álljon itt idézet az amerikai lapban megjelent írásból:

— Nem lehet tétlenül nézni, hogy levitézlett liberális kor úgynevezett felvilágosultjai az idegen szellem további majmolása, szolgai utánérzése után szabják meg a magyar képzőművészet fejlődésének irányvonalát, mikéntjét. Nem lehet tűrni, hogy az izmusok idegen felkentjei faji, gazdasági térfoglalás révén a képkereskedelem és zeneműkereskedelem giccsesítő és korlátnélküli terroristikus terpeszkedése folytán meghamisítsák továbbra is a magyar faj valódi kulturális képét. Nem lehet tűrni, hogy szobraikkal, képeikkel és zenetákolmányaikkal lehengereljék gazdaságilag is a legkisebb magyar faji megmozdulás lehetőségeit.

Német harcos SS. P. K. Fleck

— Nem lehet tűrni, hogy továbbra is félrevezessék a tanultság hijjával készületlen magyar középosztálynak és művelt külföldnek izlését a „magyart" illetően oly módon, hogy a saját kóros, idegen szellemű elgondolásaikat, mint magyar kultúredeményt állítsák be.

— Nem lehet tűrni, hogy tétlenül nézze a magyar társadalom, közület, hogy miként fulladozik a magyar művész nyomorban, gazdaságilag előnyösebben felkarolt idegen faju és szellemű kegyeletekkel szemben.

— Nem lehet tűrni, hogy a magyar falu, a nép őserejének, tehetségének megnyilvánulásai idegen kezek retortáján keresztül kerülhessenek a nyilvánosság elé, mint valami egzotikus attrakciók...

A magyar faji művészet megnyilvánulásaihoz, faji értékeinek kitermeléséhez, teremtő erejének kivirágzásához szabad szellem kívánatos.

A jólszervezett középszerűség terrorja, *„a tulkok szelleme"* nem tekinti másnak a virányos magyar mezőket, mint legelési lehetőségnek, ez érthető. De éppen azért van a tulkok számára karám és pásztor. Az olyféle hegyesre pödrött magyarosságnak, amelyik kutyakorbácsos csizmaszárcsapkodásban hangoskodik és mindenáron bagariaszagot akar árasztani maga körül... hogy észrevegyék, mégsem lehet szabad teret engedni azokon a gondosan ápolt ültetvényeken, amikből a szebb és igazabb magyar kultúrjövendő sarjadzik ki.

TESTVÉR!
Olvasd Pártunk harcos napilapját,
az Összetartás-t

Főlnagy László
Hirdető Vállalatának új címe
VI., Vilmos császár-út 29

BUTORT nagy választékban Hungária bútorcsarnok Nagymező-u. 41. Fizetési kedvezmény

Harisnya, KESZTYŰ ÉS NŐI FEHÉRNEMŰ
Harisnyakirály TERÉZ-KÖRÚT 2. SZÁM. Cégt. DEMETER LAJOS

Bazsó ING, HARISNYA NYAKKENDŐ
Budán, Horthy Miklós-út 60. szám

MODERN és STYL HETESI-től BUTORT
Vilmos császár-út 53. Keresztény műasztalosok termékei

Bútort
Lőrinc asztalos mestertől
Király-utca 89
Üzem: Podmanicky-utca 41.

Rádió,
VILLANY. CSILLAR
Kárpáti
VIII., József-körút 34. Telefon: 137—556.

BUTORT
MOZES ISTVÁNTÓL
Szent István-körút 11.

Orvosi műszerek
BETEGAPOLASI CIKKEK
JONKE ÉS TARSA
VIII., Mária-u. 42. Telefon: 136-149.

Sajátkészítményű BUTORT SIEBOLDNÉ-TÓL
VII. Dohány-utca 27

Palásthy János
könyv- és offset-nyomda
VII., Izabella-tér 3. T.: 424—851.

TESTVÉR, vásárlásaidnál hivatkozz a NÉP-re!

A hétköznapi Japán:

A japán államvezetés szervezete

Japán alkotmánya szerint a japán képviselőház rendszerint minden év december végén rendes ülést tart. Békevilágban az ülésszak többnyire néhány hónapig szokott tartani, a mostani háborús időkben tartama pár hétre szorítkozik. A japán alkotmány, amelyet 1889. február 11-én adott az akkori *Tenno* a népnek, 37-ik cikkelye szerint minden törvény csak a parlament jóváhagyásával emelkedik erőre.

Az alábbiakban Japán állami szervezetét ismertetjük röviden.

Az állam élén a japán császár, a Tenno áll abszolút szuverén uralkodóként, akinek kezében összpontosul mind a törvényhozói, mind pedig a végrehajtó hatalom.

Időtlen idők óta, a mondákba vesző kortól kezdve, mindig ugyanabból az uralkodócsaládból kerültek ki Japán császárai. Japán felfogás szerint a császár őseinek isteni jogán uralkodik s lényegében az állam szervezet erre a soha kétségbe nem vont jogra épül.

Jóllehet Japán történetében is voltak forradalmak, de a forradalom sohase irányult az uralkodóház ellen. Japán forradalmi megmozdulásainak sohasem volt európai jellegük, oly értelemben, hogy küzdelem keletkezett volna a nép és az önkényesen uralkodó Tenno között a hatalomért.

Míg Európában az alkotmány rendszerint a mindenkori hatalmi állapot törvényesítésében fejeződik ki, melyet az alattvalók erőszakkal csikarnak ki a hatalom régebbi birtokosától, a Meiji császár általi

a japán népnek adott alkotmány az uralkodóház részéről megindított reformmozgalom befejezésének tekinthető.

Az új alkotmány jobban megfelelt az új kor igényeinek, mint a régi, részben elavult. De az új alkotmány sem változtatott semmit a réginek szellemén, hogy

minden hatalom a Tennot illeti meg s belőle indul ki.

Az új alkotmány csak azokat a szerveket s ezeknek jogkörét jelölte ki, amelyekkel a császár az államhatalom gyakorlása közben él.

A Tenno az államvezetést három fokozatban gyakorolja:

1. *Minden államügyben a császáré a végső szó;*
2. *a császár a legfőbb hadúr;*
3. *a császár a japán vallás* (a sintoizmus = az istenek útja) *legfőbb papja.*

Japán tulajdonképpeni kormányzása az elsőben gyökeredzik s etekintetben a császárnak a hatalom gyakorlásában három szerv van segítségére: *az államtanács, a kormány és a parlament.*

Az államtanács elnökből, alelnökből és 26 tagból áll. Ez utóbbiaknak legalább negyvenéveseknek kell lenniök. Az államtanács tagjait a Tenno nevezi ki s általában idősebb, tapasztalt és bevált államférfiak.

Bárha az államtanácsnak igen fontos szerepe van, mégis csupán véleményező testület, melyet a császár esetről-esetre hív össze, ha meghallgatásának szükségét látja.

Az államtanács csak a legfontosabb államügyekkel foglalkozik. De a különösen fontos törvényjavaslatokat, mielőtt a parlament elé kerülnének, benne vitatják meg előzőleg s ilyen esetben vétó-joga is van. Minden miniszter is résztvesz az államtanács ülésein, anélkül azonban, hogy tagjai lennének.

Ha alkotmányjogi kérdésekben vita merül fel, végső fokon az államtanács dönt.

A kormány Japánban is ugyanazokat a teendőket végzi, mint az alkotmányos európai államokban.

A kormány elnökét a Tenno nevezi ki. aki kijelölése után megalakítja kormányát. A miniszterelnök és a kormány miniszterei esetről-esetre személyesen tesznek jelentést a császárnak az őket érintő államügyek menetéről.

A törvényhozó testület, — a parlament, — felsőházból és képviselőházból áll.

A felsőháznak 415 tagja van. Születési jogon tagja a császári ház minden hercege, valamint a főnemesség 30 éves kort meghaladó tagjai. Van 150 kinevezett tagja is a grófok és bárók sorából. 130 tagot a császár hív meg, 66 pedig virilis jogon, mint legfőbb adótfizető, tagja a felsőháznak, rendszerint minden tartományból egy vagy kettő. Ebben az összetételében

a felsőház mindig biztosíték rá, hogy befolyása császárhű és konzervatív szellemben érvényesül.

A képviselőháznak az összes férfilakosság által általános és titkos választói jog alapján megválasztott 466 tagja van. Leginkább a képviselőház összetételében jut kifejezésre az utolsó négy háborús esztendő során beállott változás. Az utolsó félszázadban — 1890—1940 között — a japán képviselőház is pártokra tagozódott. A háború kitörésekor a *„taiseyoksankai"* mozgalom, mely magyarul annyit jelent: a császári kormányzat munkájában való résztvételre alakult egyesülés, kezdetével azonban a parlamenti pártok megszüntek. Kevesen siratták meg ezt az állapotot, mert

a japán parlamenti pártok sem valami épületes látványt nyujtottak működésükben.

A *„taiseyoksankai"* népi mozgalom, melynek élén a japán miniszterelnök áll. Célja, hogy a japán népett teljes egészében áthassa az a tudat, hogy ezt a háborút Japánnak meg kell nyernie s e cél érdekében minden japán testtel-lélekkel szolgálja a keletázsiai nagytér új rendjének a gondolatát.

Az új japán képviselőválasztások nem sokkal Japánnak a világháborúba való belépése után estek meg. 1942 áprilisában, azokban az időkben, amikor a diadalmas japán hadsereg a világtörténelem példátlanul álló győzelmi menetben egymásután hódította meg *Singaporet*, a *Maláji-félszigetet*, *Honkongot*, a *Fülöp-szigeteket*, valamennyi *Szunda-szigetet* és *Burmát*. A választás eredményeként a képviselőház tagjainak 90 százaléka a *„taiseyoksankai"* mozgalom kebeléből került a parlamentbe. A többi tíz százalék — többnyire pártonkívüli képviselő — is rövid idő multával a *„taiseyoksankai"* tagja lett, úgy hogy ma a japán képviselőház kizárólag ennek a mozgalomnak a megtestesülése s a képviselőház egynek érzi magát a Tenno célkitűzéseit megvalósító kormánnyal s legfőbb feladatának azt tekinti, hogy Japán népének minden erejét latba vethesse az ellenség legyőzésére.

Van faji művészet, van faji meglátás és van faji kritika is

Irta: Boromisza Tibor

Az 1929-es évben *Tormay* Cecil látogatott meg. A Tormay-család udvarháza ott áll *Nádudvaron*, a Hortobágy déli szélén. Beszélgetésünk igen hosszas és elmélyedő volt. Szemmel láthatólag meglepték célkitűzéseim, úgyhogy önkénytelenül is ezt a nyilatkozatot tette:

— *Ne csodálkozzék, szinte szégyenlem bevallani — hogy most a maga képein,*

Szilágyi János, gulyásszámadó

munkásságán keresztül kezdem ismerni tulajdonképpen a puszta életét, annak ellenére, hogy szinte itt nőttem föl a széliben.

Felkért, hogyha nekem is megfelel, adjam le valamelyik írásomat lapjában — a *Napkeletben*. Ez meg is történt 1930-ban. És annak ellenére, hogy a szerkesztőség igen barátságos megértéssel fogadott, több írásom ott nem jelent meg, minekutána abban az időben elég volt, ha el tudtam látni az *Előőrs*-öt ilynemű tanulmányokkal, ahová is már régebben el voltam kötelezve.

A Napkelet 1929 októberi számában foglalkozott először hortobágyi munkásságommal. *Genthon* István ezt írta:

— *Kétségtelenül Bartókra gondol Boromisza, amikor tudatos faji ösztönből szeretné kialakítani az új magyar művészetet. A mai zene azonban más relációban van a népművészettel, mint a mai piktúra. A zene többet és jobban meríthet a népművészetből, hiszen kifejezési formáik azonosak, ha a népi zene lehetőségei korlátozottabbak is. Ezzel szemben a piktúra mit kezdjen a népművészettel, amely nálunk leginkább a stilizált virágornamentikát használja, többnyire tartózkodik a figurális ábrázolástól. A nehézségek majdnem leküzdhetetlenek, amit bizonyíthat az is, hogy amíg a modern zene világszerte kezdi kiaknázni a régi és primitív zene kincsesbányáit, addig a képzőművészet csak itt-ott érintkezik a népművészettel s nem ezek a pillanatai a legszerencsésebbek. Úgy tudjuk, Boromisza nemsokára bemutatja a Hortobágyon készült képeit. S ez alkalomból e rokonszenves művész kapcsán konkrét formában találkozhatunk a kérdéssel, amelynek itt csak teoretikus problémáira utalhattunk...*

Genthon megítélésének szemszögében tévedett, mert eladdigi felfogásomat nem ismerve e tárgyban, oly dolgokat tulajdonít nekem, amik gondolataimban meg sem fordultak. Bármilyen nagyra értékelem a *Bartók*- és *Kodály*-féle kutatások eredményeit és mindenekelőtt az őket megelőző magyar népi zene kutatóinak munkásságát, már csak az anyagszerűség különbözősége sem engedte meg, hogy ilyen eltévelyedett alapon folytassam piktúrámat, aminek vezérfonala mindig ez volt: a magyar fajta lélekben gyökeredző képzőművészet keresése. Ehhez a magyar népi művészet legszélesebbkörű ismerete csupán alátámasztó hangulatkeltést jelenthet, de nem tárgyi alapot a továbbfejlesztésre.

A magyar népi művészet a maga nemében teljesen és tökéletesen befejezett.

Hogy ezek, mondjuk, a mi klasszikusaink is egyben, csupán azt jelenti, hogy mai hazánk elszigetelt, ezer év óta nagy keleti, turáni atyafiságunktól — ahol is tulajdonképpen a mi klasszikusaink voltak és vannak.

Osi műveltségünk, hitünk, világszemléletünk átmenet nélkül, erőszakosan megszakadt.

Az ezer év előtti multunkból, aminek jelentősége nem csekélyebb, egyedül népünk művészete menthette át magát és pedig azon egyszerű okból, hogy az idegenektől ránk erőszakolt és behozott nyugati más műveltségű vezető rétegek lenézték és észre nem vették — hozzáteszem hála isten — népünk sajátos művészetét.

Osiségünk megbecsülése, tisztázott eszményeink megvédése majdnem nemzetünk összefogásának kimeríthetetlen erőforrása kell, hogy legyen a magyarabb világban.

A jelzett kiállításomról írott kritikájában már Genthon István is — a jelenlegi római magyar Akadémia igazgatója — fölismerni látszott ezt a körülményt, mert azt írta:

— *Uj képeivel hű maradt ahhoz az úthoz, amelyen elindult. A Hortobágy pompás és pazar tájpanorámái szinte kínálkoztak arra, hogy a világítási effektusok tanulmányozását folytassa. Boromisza kitűnően érzékelteti a déli nap fényébe került tárgyak bizonytalan reszkető karakterét. Kelléktárgya rendkívül primitív és rendkívül hatásos. Alig néhány formából alakulnak ki ezek a tájképek... kollekciójából mégsem a tájképek keltették a legnagyobb feltűnést, hanem magyar karakterfejeinek csikósokról, gulyásokról, kondásokról és pásztorokról készített portréi. Ezek a portrék nemcsak esztétikai szemszögből említésreméltóak, antropológusok figyelmét is fel kellene hívni rájuk. A nézö, aki a képek elé kerül, elfelejti, hogy festett vásznakkal áll szemben. Nemcsak a művészi problémák megoldását honorálja, hanem elgyönyörködik a szebbnél szebb, öreg és hetyke fiatal, makrapipás és bajuszos magyar koponyákban. Ez a sorozat modern magyar etnográfiai képeskönyvet helyettesít, amelyet élvezettel forgathat végig mindenki, akinek érzékei nem romlottak el az ősi magyar típusok virágoskertje iránt.*

Genthon ekkor felismerte azt az egyedül helyes utat, amelyen haladok akkor, amikor

a magyar faji meglátást hirdetem a képzőművészetben.

Éleselméjű véleményének alátámasztásával, szinte ellentétként szolgáljon itten talán az az idegenszellemű meglátás is, amivel például ugyanekkor a *Pesti Napló* pásztorfejeim etnográfiai jelentőségéről — szinte gúnyolódva ilyetén emlékezik:

— *A nagyon tehetségesen indult Boromisza Tibor hortobágyi csikós, juhász, gulyás arcképei nem annyira képzőművészeti alkotások, mint inkább népszerű etnográfiai könyvek illusztrációi lehetnének...*

Mennyire más Genthon István és a P. N. névtelenjének meglátása és megítélése az etnográfusnak minősített képsorozat felől. Két világ ez — amit összeegyeztetni sohasem lehet... De nem is fontos. Talán a meglátások két különbözősége magábanvéve is elég bizonyíték arra, hogy

van faji művészet, van faji meglátás és van faji kritika is.

*

Nem egyedülálló jelenség volt már ez időben is a magyar tisztánlátás. Hortobágyi munkásságomnak első őszinte, baráti felismerője *Zsilinszky* Endre az *Előőrs* 1929 decemberi számának vezércikkében azt írta:

— *Az új optimista hit már érett formát ölt a mi ifjúságunk lelki életének némely pontján. Ez az újfajta magyar optimizmus, mely Boromisza Tibor remek szilajpásztor képsorozatáról és önvallomásaiból reánk sugárzik, ugyanaz, amely oly különös és szinte izgalmas levegőt teremtett a csákvári földmívesek budapesti színészkedése körül... Igen, a halhatatlan, mindig újra csírázó magyar életerőnek ezt a szemérmes és rejtett szenvedésen és könnyeken is átmelegítő derüjét, a pusztulás üszkei és pernyéi mögül felbontakozó eleven ritmusát kellene talán többször és tudatosan szóhoz juttatni a magyar ujságírásban is.*

Ugyanekkor *Lakatos Péter* az *Előőrs*-ben foglakozva kiállított anyagommal írja:

— *Lélek költözött hát a Nemzeti Szalonba. Izmusok és megszokottságok után az a terem, ahol Boromisza Tibor feszült életét s magyar színeit tárja ki a közönség elé, kitágul térben és időben egyaránt. Ötven fej, ötvenszer mély változata a magyar fajta elfelejtett és új életének, testvéri adakozásban ajándékozza magunknak önnön lelkeinket. Talán valamelyik kemény ösödöl beszélgetsz, talán valamelyik boldog utódodról álmodsz. Ebben az egyetemes magyar családban önmagadra ismersz és mögötte strázsáló és veled egy életet élő lovadra, mert majdnem minden pásztorarc mögött ott a lófej is, amelyre derekad acélosodott kóbor poroszkálásaidban, szelet gyeplőző vágtáidban. Fölragyog a nap, pásztorok vágtáznak megriadt és megvadult nyájakat összeboronálni és a szabadság ös áhitata sütkérez az alföldi nap delelőjén. Boromisza tájképei ezek... testvér itt minden: ember, ló, föld, ég és napsugár.*

A politika lényege: akarás és cselekvés; feltétele: logikus gondolkodás és világos ítélőképesség.

Bismarck.

Ára 16 fillér

T

Budapest, 1944. február 3.
VI. évfolyam, 5. szám.

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 222.097—1943. VII. A. szám. alatt engedélyezte
Megjelenik minden csütörtökön délután.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM.
TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 8.—, ½ ÉVRE 4.—, PENGŐ.
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11219 SZ.

Testvér!
Fizess elő
A NÉP-re!

Megtévesztő

ügyesek tudnak lenni néha ellenfeleink, amikor a magyar nemzet kérdéseiről beszélnek. Mert nagyon sok belefér a nacionalista szólamokba és könnyen elszéditi az embert, ha csak a szavak sziporkáit hallja és nem látja meg, amit eltakarnak vele. Ilyenkor csak azt ajánljuk a gondolkodó embernek, hogy egyszerűsítse le a dolgokat, még a nagyon jól hangzó kijelentéseket is és e szűrőn keresztül formálja meg a véleményét. Így hamarosan kitűnik mi a valóság és mi a pirulában az édesség.

Kötelességünknek tartjuk, hogy a magyarszempontú gondolkodást elősegítsük és kimüveljük. Szükség van rá, mert a liberálizmus évtizedei alatt annyi maszlagot vettünk be, hogy még ma is hajlamosak vagyunk rá. Aki még emlékszik, igazolhatja, hogy a kilencszázas évek legrikítóbb nacionalistái, sőt sovinistái voltak a zsidók. A negyvennyolcas párt leghangosabb és legvérmesebb ifjúsági írói közül kerültek ki és nem volt olyan parányi magyar sérelem, mely óriásivá ne dagadt volna hírlapjaikban és heggyé ne dagasztották volna a dobogón. De ugyanakkor megvetették lábukat a magyar közéletben és a gazdasági honfoglalással párhuzamosan politikai elhelyezkedésük is nagy lendületet vett. Tervszerűen és tudatosan. Volt elég rés, amin be lehetett furakodni, volt elég ellentét és meghasonlás, amit csak szitni és mélyíteni kellett és kész volt a belépő a parlamentbe. És ha már a mandátum a kézbe került, ki tudta volna az „élelmes" honatyát a felfelévelő úton megállítani.

Most is átlátszó ostobaságokkal izgatnak, bomlasztanak, lázítanak. Semmi sem elég jó nekik hazafiságból, de ők a feketepiac hiénái. Semmivel sem elégedettek, de ők vásárolják a méregdrága libákat. Nekik semmi sem elég drága, de nekünk hűtlenséggel fizetnek. Nekik minden idegen eszme, amit nem ők — az idegenek — találtak ki, de idegenek maradtak, bár magyarul beszélnek és magyar földet „szereztek". Hozzájuk közelebb áll, bármilyen állampolgár is legyen, minden zsidó, minden háborús uszító, mint a mi parasztjaink. Ez volna ugyan az egyetlen őszinte megnyilatkozásuk, de azt is titkolják, mert mást kívánnak az üzleti szempontok. Mert nekik ez a föld csak üzlet, csupa spekuláció és nyerészkedési alkalom .Nekünk itt élnünk, halnunk kell. Nekik csak gazdagodni és ha baj van, továbbállnak a zsákmánnyal. Ők csak élni akarnak belőle, de nem hajlandók áldozatot hozni érte. Ezért nem tudunk velük soha megbékélni. Vajudik a világ. Kinok között születik az új élet, a mi életünk, amit már nem tudnak elrabolni tőlünk.

MAGYAR ÖNTUDAT

Irta: Ujvárosi Sándor

Könnyű dolog gondok nélkül élni, szabályozott életkörülmények között, elvégezni a napi munkát, délben megvenni az ujságot, jó ebédet enni, keveset sétálni vagy szórakozni, idejében lefeküdni. Tudni azt, hogy az évi ruhaszükséglet az évi jövedelemből nagyobb megerőltetés nélkül futja, a család nem szűkölködik, sőt ha jól megy, nyaralni is lehet. Könnyű dolog örülni a jólellátottságnak, irígyelni a gazdagabbakat és azon töprengeni, hogyan lehetne a közelükbe, az érdekkörükbe férközni, feltűnés nélkül lenézni a szegényt, a díjnokot, a napszámost, a be nem érkezettet és a lecsúszottat. Könnyű dolog vasárnaponként elmenni az Istentiszteletre vagy a misére, szabályszerű, előírt időközökben gyónni és áldozni vagy úrvacsorát venni, ekképen biztosítani a túlvilági életet és üdvösséget.

Könnyű mind e dolgokon kívül semmi egyebet sem látni, se népet, se nemzetet, se fajt, se közösségi kötelességeket, csak azt, ami szorosan rám tartozik,

csak a hivatalt vagy a hivatást, esetleg a főlebbvalót, vagy a polgármestert, vagy a szolgabírót és ezzel lezárult a világ, ezen túl semmi más nem érdekel.

Kivételek vannak ugyan, de az értelmiség általában ilyen. Mindegy, hogy munkás-, kereskedő-, iparos-, őstermelő- vagy hivatalnok-értelmiség. Megdöbbenek, ha látom, hogy nem találok közös érintkezési pontot ismerőseimmel, régi jó barátaimmal, távoli rokonaimmal. Ezeknek az embereknek nincsenek megoldandó kérdéseik. Az egyik az időjárásról mondja el azt, amit tegnap olvastam valamelyik lapban; a másik családjáról beszél és ismételten említi báró unokaöccsét; a harmadik elmondja, hogy milyen ügyesen jutott tíz kiló zsírhoz; a negyedik szeretné, ha már vége lenne a háborúnak; az ötödik kitűnő összeköttetéseit sejteti, de

egyik sem érzi és éli az ő magyarságát, egyik sem él a magyarságban, nem érzi a magyar sorsot, nem érzi a magyar testvériséget, a közös életkérdéseket.

Nem érzi egyik sem a magyar fájdalmat, a magyar felelősséget.

Mindenki csak ember, kinek testében akaratától függetlenül folyik le az anyagcsere. Nem érez, nem lát mást, mint önmagát és csak önmagát nézi egy torzul nagyító tükörben, amelyből a pattanásai, az ősz hajszálai, a szeplői rettenetesen felnagyítva ugranak előtérbe. Hiába a százmérföldes hegyláncok, hiába az ezernégyszögkilométeres lapályok, az emberek milliói, a verítékező, élni akaró tömegek, az ő számukra nincs más mint a saját pattanásaik, a saját ősz hajuk szála és a saját szeplőik.

Ezekből az emberekből hiányzik a magyar öntudat.

Az a magyar öntudat, melynek akár társadalmi, akár politikai síkban, de valahogyan sarkantyözni kellene minden embert, a magasabb szépre, a magasabb jóra, a magasabb igazra. Az a minden magyart összefogó érzés, mely miután az ember kielégítette elsőrendű életszükségleteit, a közös célok felé irányítja a tekintetet.

Az az észszerű meglátó képesség, mely az emberek ezreit ragadja magával a gátra, mikor árvíz közeledik, az az indulat, amely elfogja a falusi embert, mikor a másik utcában ég valaki háza és oltani siet. Az a romlatlan, kényszerítő érzés, amely megnyitja a gabona- és burgonyavermeket, ha embertársait csapás érte. Az a sejtekben élő, öröklött ősi emlék, mely ünnepelni tud, ha a magyarság dolga jóra fordul és gyászolni tud akkor is, ha mások véreznek. Ezek nem olyan cselekedetek, melyek érzelgésből fakadnak, ezek nem a hétköznap vallástalan, vasárnap vallásos keresztény embernek elmondott prédikációk gyümölcsei.

Ezek tudatos cselekedetek, az okos, józan gondolkodás eredményei, melyek alapja az a meggyőződés, hogy csak összefogva, összetartva, egymáson segítve tudunk megmaradni

Vagy melyik gazdaember az, aki a saját harminc holdját úgy képes megmenteni az árvíztől, hogy csak egymaga áll a gátra. Melyik ember az, aki egymaga tudja eloltani az égő szalmakazlat? Ki az,, aki azt hiszi, hogy jobban meg tudja védeni a házát, ha maga áll fütykössel a kapuja elé és nem áll be a nemzeti hadseregbe. Azt mondhatná valaki, hogy mindezek nagy dolgok. De mondd csak, Testvér, nem vagy-e a kerékgyártóra utalva, ha új kerék kell a szekeredbe, nem méssz-e a csizmadiához, ha új csizmára van szükséged, vagy a lovadat magad szoktad patkolni? Mért élünk utcákban, egymás szomszédságában, községekben, ha nem vagyunk egymásra utalva? Nemde azért, mert így biztonságosabb, mert így könnyebben tudunk egymáson segíteni. Hogyan élnénk, ha mérföldekre nem élne ember a közelünkben?

Hiába, szükségünk van egymásra. Egymás nélkül nyomorúság lenne az életünk. Rövidlátó és ostoba ember az, aki azt hiszi, hogy nem vagyunk egymásra utalva. Nemcsak közigazgatásilag vagyunk egymásra utalva, nemcsak mint állam, de mint nemzet, mint magyar szülőktől származott magyar emberek is egymást kell hogy segítsük, mert különben elveszünk.

Ki segítsen rajtunk, ha egymáson nem segítünk?

És mondd, Testvérem, ki lehet neked inkább segítségedre? A nyomorúságos, elhanyagolt, lerongyolódott magyar, vagy pedig az erős, egészséges, megelégedett, jogaival és kötelességeivel tisztában lévő magyar? Nemde,

neked is érdeked, hogy minden magyar ember magyar testvérhez méltó életet éljen, tanult, egészséges gondolkodású, kemény kötésű, jóllakot ember legyen?

Minél erősebbek, okosabbak, kitartóbbak vagyunk együttesen, annál jobban tudjuk megvédeni érdekeinket, annál többet tudunk termelni, annál szükségesebbek és hasznosabbak vagyunk egymásra, a közösségre nézve.

Nagyon egyszerű dolog mindez.

Úgy hívják, hogy közösségi érzés.

Ezt nem akarják sokan megérteni. Nem akarják megérteni az ostobák, a rövidlátók és mindazok, akik ugyan magyaroknak tartják magukat, de nincs bennük egy csepp magyar érzés, mert a közösséget és a közösség ellenállhatatlan erejét csak és csakis a maguk hasznára szeretnék felhasználni, de megszokták azt, hogy mikor nem közösségi jogokról, hanem közösségi kötelességekről van szó, akkor félreállanak. Nézzünk csak körül, hányan vannak, akik kihasználják a közösséget, akik mindig csak a közösségből éltek, de soha közösségi kötelességeknek eleget nem tettek. Akik úgy viselkednek, mintha őket azért teremtette volna valamelyik idegen isten, hogy a magyarok etessék, hízlalják és ajnározzák őket. Ez ne vegye el a kedveteket, Testvérek. Az, hogy ez így van, nem jelenti azt, hogy nem kell minden erőnkkel azon lennünk, hogy egymáson segítsünk és egymást felemeljük. Csupán csak azt jelenti, hogy

még szorosabban, még több akarattal álljunk össze egymás segítségére és tartsuk számon azokat, akikben nincs egy cseppje sem a testvéri magyar érzésnek.

El kell jönnie annak az időnek, mikor az emberek felébrednek és rájönnek arra, hogy saját magukon kívül vannak még mások is ebben az országban, akik magyar emberhez méltó életet akarnak élni. Rájönnek arra, hogy vannak közös célok, melyek nem azért közösek, hogy minél több fölit szedhessék le róla, hanem azért, hogy mindenki javára legyenek, hogy Magyarországon nem lehet tudatlan, elhanyagolt, elesett ember.

Az Új Európában sokat kell dolgoznunk, hogy egyenlő társai legyünk a gazdaságilag együttműködő külföldi iparos- és parasztállamnak.

Minden emberre szükségünk van. Minden munkásnak, legyen az akár ipari, akár irodai munkás, a lehető legképzettebbnek kell lennie. Minden munkásnak olyan megélhetést kell biztosítani, hogy abból maga és családja jólétben élhessenek.

Nincs szükségünk herékre, lesipuskásokra, ingyenélőkre és élősködőkre.

Majd ha mindenki dolgozik, mert munka nélkül megélni nem lehet, rájönnek a közömbösök, a hűvösök, a ridegek és a széplelkek arra, hogy a magyar öntudat nem üres szólam, hanem mint sok más üres szólamként használt kifejezés, gyakorlati, szükségszerű valóság.

Mert nem az az öntudat jele, hogy zsinóros ruhát hordunk, pörköltet eszünk és nagy hangon emlegetjük magyarságunkat, hanem az, hogy ha a kisemberben a magyar embert látjuk, nem pedig a proletárt és mindnyájunkban egy nagy család szétszóródott tagjait ismerjük fel, kiknek sorsa nem közömbös ránknézve, hanem elismerjük minden magyar egymással való sorsközösségét, egymásra utaltságát és egymás iránt való kötelességét.

Itt kezdődik a magyar öntudat.

„Nemzetünk erejében való kételkedés bűn, de nagy hiba, ha ebbe vezető férfiak esnek. Ezek közé tartoznak, akik annyira sivárnak látják Nemzetünk jelenét, olyannyira reménytelennek és kilátástalannak jövőjét, hogy vagy a nemzet multjába menekülnek, vagy más népek jelenébe. A mult nagyságán és dicsőségén ne felejtsük el a parancsoló jelent, az adjon számunkra erőt a jelen harcaira: más népek megelégedett jelene pedig mindenkor figyelmeztessen arra, hogy egy néphez való tartozás kötelez, mégpedig halálig kötelez. Nemzetünk szolgálatában meg lehet halni, de elfáradni soha!" (1942. IV. 18.)

Szálasi Ferenc

Jobban ismerjük a külföldet mint saját országunkat

Irta: Boromisza Tibor

Elképzelhetetlenül kellemetlen jeleneteim voltak és vannak egyébként kedves és művelt emberekkel, amikor foglalkozásomra terelődik a szó. A legnagyobb zavart látom arcukon ...

— *Áh, áh, igen, igen ... no persze, hiszen ismerem a nevedet ... stb. stb.* A legtöbbször halvány fogalmuk sincsen munkásságom minőségi mibenléte felől. Viszont látom a jóindulatú törekvést, hogy tanult-

ságának, műveltségének eme kínos kihagyását leplezze. Persze, persze ... hogy ő a diplomás, az intelligens, az entellektüel, ne tudjon egy lexikonba örökített művész tevékenységéről?! Ez az. A Lexikon!...

Legtöbbször azt szeretném mondani: Barátom, ne erölködj. Nem vagyok megsértve, nem te vagy a hibás. A tanrendszer.

Amíg a fejedbe verik iskolákon keresztül, hogy Piszlicsáré Ádám nagy írónk mi mindent irogatott, legtöbb esetben kulturszakokat alakító zeneművészekről, képzőművészekről csak az esetben veszel tudomást, ha annak életrajzában valamelyes különösség van.

Teszem: Asztalosinas volt, borbélysegéd volt — újabban őstehetségű paraszt volt... Ennek a tanrendszerbeli kihagyásnak a mozi és a rádió rendszerint alátámasztója. Ilyetén különösen a képzőművészekről alkotott közfogalmak rendszerint kétirányú ingatag talajon mozognak. Az egyik rész önkénytelenül is úgy néz minden művészi kiválóságra, akár egy üresfejű politikai vagy egyéb kalandorra. A másik része a rajongó, a művészembert állandóan mint köztereken felállított emlékszobrot bámulja. Lelkes, de minden értelmet nélkülöző szép indulattal. Ilyetén természetesen a művészember társadalmi elhelyezkedése is igen bizonytalan ingatag talajon mozog.

Mindenesetre különösnek tartom, hogy három esztendei hortobágyi munkálkodásom, amire túlzás nélkül lehet mondani, hogy országos sajtóérdeklődést keltett fel, arra mégsem volt elégséges, hogy a filmiroda és a rádió studiót meggyőzze róla, miszerint: kitűnő alkalom volna a magyar pásztorságról, a puszta életéről giccsmentes szakszerű s egyben művészi filmet összehozni, minekutána

e honhazában az „Arizónától" kezdve az eszkimók életéig mindent ismerünk, ha felületesen is, csupáncsak enmagunkat nem.

Ellenben elég szerencsétlen voltam látni akkoron a népjóléti miniszter hatalmas szubvenciójával dolgozó idegen fajú rendezőket, akik lehetetlen álromantikával, ízléstelenséggel játszottak magyar propaganda címén giccsjeleneteket. Minden jóízlésű ember gyomra forgeveredett.

Teszem valami *„Csikóbáróné"* vagy ni a fészkes fene filmet pergettek, amelynek főszerepében egy hidrogénszőlke leányzó hatalmas karikásostorral libákat terelgetett a Hortobágy széles mezőségein, műdalokat énekelve és enmagát jó Nádasdy csikós számadó leányzójának feltüntetve... Nádasdy uram ezt a sérelmet élete végéig nem bocsátja meg a filmeseknek. No de hát nem folytatom. Az a körülmény, hogy amúgy is, szinte egy életen át minden és mindenki ellen harcolnom kellett, ami az igaz magyar ízlést illeti, hihetetlenül megedzett a türelmemet illetően. És ez az egyetlen körülmény tényleg tapasztalati intelem mindazon fajtestvéreim számára, akik az igazi magyar művészetért szállnak harcba.

*

Természetesen

a hivatalos mellőzés sem akkor, sem ma nem jelentett számomra semminemű elszontyolódást.

Sőt, valamelyes felszabadultságot biztosított bizonyos lekötelezettségekkel szemben. Annál is inkább, mert voltak barátaim a hatalmon belül éppen úgy, mint a hatalmon kívül, alávetve ennek az uralkodó szellemnek. Egyébként is a jóravaló készség korántsem jelenti a jó diadalrajutását. Ez elsősorban is lélekismeretbeli dolog ... A helyzet akkori megvilágítása nem volna teljes, ha nem idézném *Sőreghy* Jánosnak, lelkes tudós barátomnak, a debreceni múzeum igazgatójának idevágó — „Debrecen" című keletmagyarországi naplóban 1929 júniusában megjelent írását. Közvetlenül *Nina Arkina* svéd írónő nálam megesett hortobágyi látogatása után jelent meg ez a cikk és ilyeten szól:

... Kétségtelen, hogy Nina Arkina illusztrált írásai felkeltik a külföld érdeklődését, melynek hullámai jóhangzású reklámképpen eljutnak szép és jó hazánkba is kellemes csemegéül a reklámlesők szívének. Ez a külföldi reklám, mint elsőrendű értékmérő egyszerre szárnyaira kapja majd Boromisza hírét-nevét és, akik eddig idehaza vattát dugtak füleikbe az ő neve hallatára, fehér kesztyűsen és nyájas mosollyal közelednek a hortobágyi csárda egyik kis szobájához invitálás és egyéb ügyletek lebonyolítása végett. Miután a kenyér nagy úr, ha nincs, vagy akkor is, ha nagyon sovány és száraz: félő, hogy Boromisza és társai egy szép napon hátat fordítanak Debrecennek és ha ide vissza is térnek művészi programjuk teljes befejezése végett, Füred felől jönnek majd a nagy Hortobágyra, mert szégyenkezve mennének át azon a városon, ahol őket sem megértésben, sem megbecsülésben, sem a legszerényebb igényű megélhetést biztosító anyagi és erkölcsi támogatásban nem részesítették ... Ilyen pesszimisztikus aláfestésre azonban nincs szükség. Debrecen város vezető köreinek és művelt közönségének érdeklődése és megértése a hortobágyi festőtársaság iránt ma már annyira fokozódott, hogy remélhetőleg csak idő kérdése, mikor elkövetkezik a végleges elhatározás és cselekedet napja. A város kultúrális kötelességeképpen. Fentvázolt helyzetből kifolyólag nagyon kívánatos, hogy ez az időpont minél előbb elérkezzék, hogy Debrecen városa Boromisza Tibor ügyét minél előbb magáévá tegye, tetszés szerinti módon és formában, olyan mérvű erkölcsi és anyagi áldozattal, amilyet bölcs belátása szerint a magyar művészeti kultúra és saját megbecsülése érdekében megengedhetőnek tart ... Eddig Sőreghy írása. Telve hittel és jószándékkal. Mondanom sem kell, hogy a jóslatból, csupáncsak Füred felőli érkezésem teljesedett ...

KELETÁZSIA LELKE

Kínai és japán közmondások

Az ázsiai kérdés megoldása felé közeledik. Ezen nem változtat még a teheráni négyes megbeszélés sem. A megbeszélések helyett Japán cselekszik. Amint ezt a legújabb bougainvillei csata is mutatja: újból elsüllyedt három amerikai repülőgéphordozó hajó és egy cirkáló s más három hadihajó súlyosan megsérült. Japán és Kína egyre inkább mint az ázsiai sorsközösség képviselői tűnnek fel Nyugat gondolkodói előtt.

Ami a nyugateurópai művelődés számára a latin nyelv és a klasszikus kultúra, az a japának számár a kínai nyelv és a kínai műveltség. Japán arca kulturális téren kínai vonásokat rejt magán, ezzel szemben Keletázsia ma túlnyomó részben japán jellegű. Eljött az idő, amikor a két nagy nép kulturális törekvései a keletázsiai nagytér gondolatában méltó módon teljesedtek ki. Mind a két nép évezredes hagyományokra tekinthet vissza s műveltségük közös elemei ellenére mindegyik megőrizte a maga sajátos jellegét.

A közmondás minden népnél a leghívebben fejezi ki a lelkületet. Elég egymás mellé raknunk a kínai és a japán közmondásokat, hogy megállapítsuk a gondolkodás közösségét és egymástól való elütését bizonyos dolgokban. A következőkben csokorba szedtünk néhány jellegzetes kínai és japán közmondást.

Kínai közmondások

Korhadt fát nem lehet faragni.

*

Ne egyél olyan kenyeret, amit nem szolgáltál meg.

*

Ha alapvető kérdésekben nem vagyunk egyek, hogyan adhatnánk egymásnak tanácsot?

*

Az igazi hiba abban rejlik, hogy — ha hibáztunk —, nem akarjuk kijavítani a hibát.

*

A szellemes ember megtalálja a kellő szavakat. De akinek szóbősége van, nem okvetlenül szellemes ember.

*

A bölcs ember nem kételkedik, az erkölcsös nem bánkódik, az elszánt nem fél.

*

Nehéz úgy szegénynek lennünk, hogy ne zúgolódjunk. Könnyű úgy gazdagnak lennünk, hogy el ne bízzuk magunkat.

*

Ne az bántson bennünket, ha az emberek nem ismernek: az bántson, hogy mi nem ismerjük az embereket.

*

A legszebb harang is néma, ha nem üt rá senki.

*

Az ég sem egyetlen ember fölé borul.

*

Aki sok pénzért keveset teljesít: lop.

*

A kontár a szerszámot szidja.

Japán közmondások

A virág nem tér vissza az ágra.

*

Isten nem öl embert.

*

Nincs tűz füst nélkül.

*

A vas is magában rozsdásodik meg.

*

Zöld szemüvegen át minden zöldnek látszik.

*

A kút békája nem tud a többi világról.

*

Ha sekély vizen gázolsz is át, gondold azt, hogy mély.

*

Nyájas arccal kérnek kölcsön s haragossal fizetik vissza.

*

Udvariasságból is terhessé válik a sok.

*

Becsületes embernek egyenes az árnyéka.

*

Ha balgaságon kapsz másokat, nézz önmagadba.

*

Túlsok éppen olyan rossz, mint túlkevés.

*

A bajból, mit az ég küld, van menekvés; amit önmagunk okoztunk, abból nincs.

*

A férfi: A női szív ingatag, mint a nádszál.

A nő: A férfiszív az áprilisi időjárásnál is változóbb.

Temelésre koszorúkba a legszebb virágait fonja a
„Hungária" virágház és kertészet
Telefonrendelések: 183-130 és 183-299

Hirdetési osztályunk telefonszáma: 362-910

Rádió, villany, csillár
KÁRPÁTI
VIII., József-körút 54. Telefon 137—556

Szőnyeg
Császártól MAGYARPERZSA, TORONTÁLI. IV., PETŐFI S.-UTCA 3. UDVARBAN.

Ha eredményt akarsz HIRDESS A **NÉP**-BEN

Harisnya, KESZTYŰ ÉS NŐI FEHÉRNEMŰ
Harisnyakirály TERÉZ-KÖRÚT 2. SZAM. Cégt. DEMETER LAJOS.

ING mérték után is
BAZSÓ GARIBOLDI-U. 60. TELEFON.

Férfi- és fiuruha, formaruha is, kiesinyben és nagyban.
Veres Károly-nál VIII. Népszínház-utca 34

Háló- és kombinált szobák, kárpitosáru, fotelágy és mindennemű
bútorok OLÁH-tól
JÓZSEF-KÖRÚT 66. Telefon: 132-102

BUTORT nagy választékban **Hungária** bútorcsarnok Nagymező-u. 41. Fizetési kedvezmény

Menyasszonyi és vőlegényi
ruhakölcsönző
Hatvani László VII., Nefelejts-u. 23. Telefon: 223—517.

Bazsó ING, HARISNYA NYAKKENDŐ
Budán, Horthy Miklós-út 60. szám.

Landek József
festék-, háztartási- és pipere cikkek kereskedése
Budapest, IV. Kanonv-u. 3. szám.

Orvosi műszerek
BETEGAPOLASI CIKKEK
JONKE ÉS TÁRSA,
VIII. Mária-u. 42 T: 136-149

Nyomtatványok legolcsóbban
Palásti-nyomda
VII., Izabella-tér 5. Tel.: 424-851

MODERN és STÝL **BUTORT**
HETESI-től Vilmos császár-út 53. Keresztény műasztalosok termékei

BUTORT
MOZES ISTVÁNTÓL
Szent István-körút 11.

ZONGORÁK,
harmóniumok eladása, vétele.
Mendőlné, Bezerédi-u. 10. T: 140-352

Bútort
Lőrinc asztalos mestertől
Király-utca 89
Üzem: Podmanicky-utca 41.

Megjelent
Cion bölcsei jegyzőkönyveinek útban a világuralom felé **új kiadása**
A zsidóság világuralmi törekvéseinek hiteles leleplezését tartalmazza ez a Bosnyák Zoltán és Szabó István összeállításában megjelent rendkívül érdekes, a világ minden kultúrnyelvére lefordított, legidőszerűbb könyv. Ára P 3.80. Kiadóhivatalunkban megrendelhető és kapható minden jobb könyvesboltban.

Temesváry László: MILESZ VELÜNK?
A magyarság legégetőbb sorskérdéseire kapunk választ ebben a velősen megírt füzetben, mely a világzsidóság ármánykodásairól is lerántja a leplet.
A füzet ára 80 fillér, melyet vagy postautalványon, vagy a 11.219. számú postatakarékpénztári csekkszámlára lehet befizetni, mire a kiadóhivatal portómentesen megküldi.

TESTVÉR! Csak hirdetőinknél vásároli s vásárlásaidnál hivatkozz a **NÉP**-re!

Az iparosodás befolyása a népélelmezésre és a mezőgazdaságra

Eltolódások a nagy tömegek táplálkozásában

Az európai nagytérgazdálkodás legfontosabb kérdései közé tartozik olyan teljesítőképes mezőgazdaság megteremtése, amely az egyes országok élelmezését biztosítani tudja Míg néhány ország — így Németország, Belgium, Hollandia és Dánia — mezőgazdasági termelésüket az utóbbi években oly fokra fejlesztették s olyan terméseredményeket értek el, hogy etekintetben egyedül állnak a világon, addig más országok, különösen Délkelet-Európa országai, a jórészt igen termékeny talaj ellenére csupán külterjes gazdálkodást folytattak. A háború óta azonban rá kellett térniök a saját talajuknak megfelelő mezőgazdasági cikkek termelésére, minthogy régebben inkább bizonyos kiviteli termékekre specializálták magukat. Az ilyen irányú kezdeményezést mintegy a létesítendő európai élelemgazdálkodás kiindul ópontjának lehet tekinteni.

O. Flössner berlini kutató *„Eltolódások Európa népélelmezésében“* című művében megállapítja, hogy a különböző táplálkozási szokások ellenére

az élelmezés terén majdnem minden európai államban hasonló és egymásnak megfelelő változások álltak be.

Nem olyan változásokról van szó, amelyek akár a háború, akár pedig a gazdasági válságok hatására álltak volna elő. Flössner vizsgálódásainak előterében azok a nagy táplálkozási eltolódások állanak, amelyek a múlt század második felében s a jelen század első negyedében érték el legmagasabb pontjukat. A népek táplálkozásában mindig voltak változások, de a szóbanforgó eltolódások azért ily feltűnőek, mert aránylag rövid időn belül következtek be. Igy például a német nép táplálkozásában a változás elsősorban az egyes élelmiszerek megválasztásában jelentkezett. Ezt bizonyos idő múlva, különösen a nagyvárosok lakosságánál, az elfogyasztott élelmiszerek mennyiségében beállott változás követte, miáltal

jelentős eltolódás történt a városi és a falusi lakosság táplálkozásmódjában.

A fejlődés további jellegét az elkészítés, a konzerválás és az eltartás új módjai adják meg. Hasonló fejlődési irányzat alakult ki minden olyan országban, ahol iparosodás állt be és nagyvárosok keletkeztek.

Németországban épp úgy, mint Európa legtöbb országában az utolsó negyven évben azt tapasztalták, hogy a kenyérmagvak, a hüvelyesek, a burgonya, a zsír, a konyhasó, valamint a szeszesitalok és a kávé fogyasztása csökkent, viszont ugyanakkor emelkedett a hús-, a tengerihal-, a tej-, a vaj-, a margarin-, az ételolaj-, a gyümölcs- és déligyümölcs-, a főzelék- és cukorfogyasztás.

Kevés vagy éppen semmi változás sem állott be az édesvizi halak, a tojás, a méz és a tea fogyasztásában. A táplálkozásnak ez a módja a korábbi évtizedekével szemben fehérjében és zsiradékban gazdagabb, miáltal kevesebb lett a meg nem emésztett tápanyag mennyisége.

Városokban a hússal való táplálkozás, minthogy elkészítése könnyebb és inkább étvágygerjesztő, mindinkább előtérbe kerül. Valamikor a hüvelyesek sokkal nagyobb szerepet játszottak az emberi táplálkozásban, mint ma.

A két utolsó emberöltő alatt a hüvelyesek termelése a korábbi termelés hetedére csökkent!

A munkában bekövetkezett változás, a német táj kialakulása, valamint a népesség életkorának megváltozása mind hatással volt a fogyasztásban előállott változásra. A táplálkozásbeli eltolódások viszont a mezőgazdaságra hatottak, úgyszintén a mezőgazdasági termelés mikéntjére is.

A gépek előtérbekerülésével a testi munka nehezebb része a nagy izomcsoportokról a kis izomcsoportokra tolódott át, amivel együtt járt az „üzemanyagcseré“-nek szénhidráttal való adagolásának csökkenése,

amit nem csupán Németországban, de más közép- és nyugateurópai országban is tapasztaltak.

A gazdasági kapcsolatokban, forgalmi viszonyokban, technikában, élelmiszeriparban és a mezőgazdasági termelésben beállott változásokkal velejár az élelmiszerkínálat megváltozása. A német városi lakosság táplálkozásában tapasztalt változások, amelyek általában a nagy tömegek táplálkozást is jellemzik, a táplálék összetételére, az ételek elkészítésére, az élelmiszereknek értékesség szerinti kiválasztására, ezek eredetére és bevásárlására, valamint az élelemforrások számára s az elraktározásra vonatkoznak. Ennek

az eltolódásnak azonban nemcsak rossz, hanem jól oldala is van.

S így idők multával önmagától következett be bizonyos helyesbítődés: a táplálkozás főzelék- és gyümölcsfélékkel gazdagult, előtérbe került a nyerstáplálék, csökkent a sófogyasztás. Flössnernek az a véleménye, hogy a háborús táplálkozásnak hasonló lesz a hatása.

Vajjon a szükségletek megváltozásával változás állt-e be magában a fogyasztásban is?

A fogyasztásban beállt mennyiségi változásokat nem lehet csupán a szükségletek megváltozásával magyarázni. Rá kell mutatnunk a környezetváltozásokra is, mert

a táplálkozás nemcsak élettani kérdés, minthogy gazdasági és művelődési tényezők is hatással vannak rá.

Az utolsó ötven-száz esztendőben Európában mindenütt tapasztalható az emberi test magasságának növekedése (mintegy 9 cm). Ez is érinti tehát a fogyasztás nagyságának kérdését. Olyan eltolódások, amilyen pl. a búza vetésterületében beállt változás, a mezőgazdasági termelésre aggasztó megterhelést jelentenek. Flössner szerint inkább a tudományos meggondolás által ajánlható, semmint a tényleg bekövetkezett táplálkozási mód kell, hogy befolyásolja a mezőgazdasági termelést. A táplálkozás és a mezőgazdasági termelés tudományának a gyakorlatban eztán még inkább, mint eddig kell karöltve járnia.

Tábor István:

Költők az élet sodrában

Szerető Sándornak hívják, barna kun képére bélyegként rásütötte a napos nagy róna az örök fényre vágyás égő lobogását. Vékonycsontú legény, érzékeny idegrendszerrel. Magas homloka felett vad fekete haj árulja el a kun származását. Amikor megszólal, hangjában érezzük az állandóan lefolytatott indulatok kirobbanni készülő hevét. Beszél a messzi bánom pusztáról, ahonnét elűzte a gyökértelenség átka. — Szinte kirobban belőle a verssé ért mondanivaló:

Most itt vagyok hát én is,
messzi rónákról ide értem.
Lehet, hogy a róna küldött, lehet
hogy az Eszme jött el értem . . .

Nem panaszkodik, nem apellál, inkább vad dac nyakaskodik ki belőle, amikor azt mondja:

— Nem a munka elül szöktem el az alföldi tanyavilágból, de azért, hogy itt elmondjam a népem panaszát, baját, bánatát, hogy megépíthessük azt a világot, ahol

. . . minden ember Eszmék,
Hitek bajnoka és merészen,
bízva vívja mind az új csatát,
elzengheti bátran újító dalát
népe nevében minden küldött,
kit a bazalt szirt, szelid fenyves,
vagy a messzi daloló róna küldött . . .

Ezért jöttünk mi el a rónák, a hegyek, a völgyek fiai, ide a kővárosba, hogy igaz és megnemalkuvó küldöttei, képviselői legyünk annak a népnek, aki minden háború, minden világégés közepett is szánt, vet, arat és előkészíti a magyar jövendőt.

Hallgatagon állunk egymással szemben, én a messzi Zala, ő a messzi Alföld fia. Kezet fogunk itt a város alatt, hogy a hitünk szent és pecsétes legyen.

A másik *Szentiványi* Kálmán, még pelyhesállú gyerekember, de már régen hordja a magyar honvéd csukaszürke ruháját és ahol megjelenik a szerkesztőségben, barátságosra derül a szerkesztők arca.

— Mit hoztál Kálmán, van-e új vers?

És Kálmán bontja a hátizsákot, veszi ki az új verset, mely a messzi Dunántúlt, a szép halmos tájat varázsolja elénk. Kaszás arató népség vonul el előttünk a dűlő alatt, hallgatagon lépnek és nóta sem kél az ajkukon, lépnek és a nyomukban már ott áll az unoka, az örök eszterlánc egyre pereg, pereg: apa, fiú, unoka, apa, fiú, unoka . . . Igy pereg Szentiványi Kálmán versein át az igazi földszagú nehéz élet. Valahol citera szól, vasárnap van az uraság cselédházai között. Dalolnak a legények, de a dalban inkább keserűség, mint vígság, mert mi örömet ad az élet annak aki magának sosem élt. Aztán halott béres fekszik az ákácok árnyékában, megüvegesedett szemében visszatükrözik a szomorú táj, a béresgyermek kora, legénykedése, lassú öregedése, majd a halál, mely megváltotta.

— Nem a napos oldalon éltem, hanem ott, ahol mindig szomorúszemű felhők nézegetik a verejtékező népet és amikor azt hittem, hogy na, most hogy nagyot kurjanthatok, megláttam, hogy már megint itt ácsorog a falu szélén az Ősz, mint szomorúszemű öreg koldus. Megint nem kurjantottam, hanem sírtam, sírattam azt a nyarat, ami nem jöhetett el hozzánk Baranyába.

— Én is úgy jöttem el, mint sokan mások, szegényen, de tele hittel, bizalommal. Azt hiszem, dalolunk mi még vigabbat is ezen a szép magyar földön. Most még a felhőket szaggatjuk, hogy tisztuljon az ég alja.

Nagycsontú ember, mint átlagban a Dunántúliak, kicsit földim is, mert egy égtáj alatt forgott az az örök eszterlánc, mely most kiejtett bennünket ide, a messzi fények városába. Megrázza a kezemet és szerencsém, hogy én sem vagyok valami gyönge virágszál, mert most könyörögnének neki, hogy engedje el a kezemet. Igy csak jól kezet rázunk és nézünk egymás szemébe. De tán nem is egymás szemébe nézünk, hanem az utat kémleljük, amin jöttünk és amin még vissza szándékozunk menni, diadalmasan, győztesen, csatanyertesen és magunkkal visszük az elesett hősünk, Sértő Kálmán szellemét is, aki földink volt és kenyeres pajtásunk ebben a nagy csatában.

Szerető Sándor, *Szentiványi* Kálmán, olyan nevek, amiket nem kell külön beharangozni, reklámozni, ismerjük őket, mert itt élnek köztünk a szürke hétköznapokon, velünk dolgoznak, verejtékeznek és — dalolnak az éjszakában, lámpát visznek, hogy el ne tévedjünk. Most rendezték sajtó alá a verses könyvüket, mely a karácsonyi piac értéke. *Szerető* Sándor a könyve címén is kirobbanó lendülettel kiált fel:

Nincs Vissza Út!

Szentiványi Kálmán csendes letargiával mondja:

A keresztutak között.

Ez a könyve címe. Áll a keresztutak között és kémlel az éjszakában, hogy melyik utat válassza, de jó szelleme már megsúgta neki, hogy csak egy út lehet, amin jöhet és győzhet, az a magyar nemzetiszocializmus diadalmas útja. Ott sereget talál, mely harcba lép az ő kürtje hívására, öröm ragyogjon a messzi magyar jövendő elé, mely a győztesoké lesz örökké és visszavonhatatlanul.

Jertek *Szerető* Sándorok, *Szentiványi* Kálmánok, *Hajdu* Sándorok, veletek a magyar jövendő teszen csodát itt a körengeteg alatt. Daloljatok róla, ültessetek hitet szívünkbe. Csak fiatal szívek képesek rá, hogy hajnalhasadásra dalolják a végtelen ég kárpitját. Jertek, daloljatok, mi várunk benneteket és mindenkor veletek vagyunk.

GONDOLATOK

Az ember szelleme és szenvedélyei, melyek irányítják, mindig ugyanazok; ezért szükségképen mindig ugyanazon hatásaiknak is kell lenniök.

Nagy Frigyes.

Ha az ember nevet akar magának szerezni s ki akar emelkedni a középszerűségből: nem szabad tehetségét megosztani, túlságos sok tárgyra fordítani. A napsugarak lencsébe gyüjtve a fát is meggyujtják, szétszórva nincs hatásuk.

Cavour.

Nyakkendő
áridőszakokkal
Kundmann
Mária Valéria-u. 7 sz.
Hungária szállóval szemben

Ki a titokzatos Tito?

Hosszú ideig a volt Jugoszlávia térségében *Mihajlovics* tábornok vezette a német olasz és horvát megszálló csapatok ellen a felkelő bandákat. *Tito*, a titokzatos bandavezér, ugyancsak sikeresen kikerülte a megszállók megsemmisítő csapásait. A két tábornok egymás ellen is háborút folytatott. Mihajlovicsot az angolok, Titot a szovjet megbizottjának tartották.

Mihajlovicsot időközben visszahívták. Ma a kairói jugoszláv ellenkormány, Péter király kormányának tagja. Tito a Balkánon maradt s ma a felszabadító bizottság kormányának tagja. E kormány miniszterelnöke, *Ribar*, horvát ember. Hírek szerint Titot tábornaggyá léptették elő, de hogy ki léptette elő, azt nem lehet tudni. Az angolok semmiesetre sem, hiszen a brit kormány a Mihajlovicsot is magába foglaló jugoszláv kormányt már hivatalosan elismerte. Az ellentétek alaposan kiélesedtek és Mihajlovics kormánya már azt híreszteli Kairóban, hogy Tito nem egyéb kormányával együtt, mint a tengelyhatalmak megbizottja. Ennél nagyobb sértést valóban nem mondhatni Titora — Kairóban.

De ki is az a Tito a nagy titokzatos, az állítólagos tábornagy?

A neve: *Josip Broz Tito*. Egyik olvasónk közelebbit is tud róla:

— A károlyvárosi, akkor horvátországi, kadettiskolába jártam 1897—1900. években. Egy osztállyal felettem járt Josip Broz k. u. k. Zögling, osztályelső. Az osztályelsőségért nagy vetélkedés folyt a növendékek között, mert ebben az iskolában a monarchia minden nemzetisége képviselve volt. Voltak magyarok, németek, horvátok, szerbek, csehek, olaszok és románok. Az oktatási nyelv a német volt. Akkoriban a negyedik évfolyam két legjobb tanulója két magyar volt, bár a magyarok kisebbségben voltak. E két magyar: Réder és Bokross, dupla kitüntetéses, gombos tanulók voltak, ami valóban ritkaság számba ment, mert nem igen fordult elő, hogy egy osztályban ketten is elérjék ezt a legmagasabb kitüntetési fokot. A harmadik osztályban Broz volt az első. Zömök, erős, mogorva, sötétnézésű szerb volt. Fanatizmusa szinte égett, minden más nemzetiségit gyülölt, a szerbekkel is alig állt szóba. Megközelíthetetlen cgyéniség volt. Minden másodpercét tanulásra fordította. Mikor a lámpákat kioltották, ágyában fekve egy-egy szál gyufát gyujtott, néhány sort átolvasott s a sötétben bemagolta. Ez a pokoli szorgalom egyáltalán nem tette társai előtt kedveltté, de ez a legkevesebb gondja volt. Leszegett fejjel, irtózatos akarással ment előre a maga útján.

Broz nem tudott bejutni a vezérkarba, amit szerb voltának tulajdonított. Most megnyílt előttte az út vezérkari iskola nélkül is. Vezérkedhetik és a zavaros helyzetet kihasználhatja. Erős ember, most hatvannégy éves. A Balkánt úgy ismeri, mint a tenyerét és eddig még ki tudta magát vonni a döntő-összecsapás elől.

Tito nem titok többé, de titok marad egyelőre az a szövevény, amit a Balkánon a külső hatalmak egyre-másra gombolyítanak. A Balkánon mindig akad Tito, aki kalandos tervek megvalósítására vállalkozik és — úgylátszik — mindig akad hatalom, mely ilyen terveket segít. A Titok addig élnek és garázdálkodnak a Balkánon, — de másutt is —, míg az átmeneti állapotok tisztázódnak. Vannak emberek, akik nem bírják a rendet Az ilyenek a rend beköszöntekor úgy elpárolognak, mint annak idején Benes úr Prágából.

NESZ BÉLA óra- és ékszerkereskedése
Budapest, VIII., Baross-utca 54. sz.
(József-körút sarok) Tel: 137-147

KÖZGAZDASÁG

Milyen intézkedésekkel mozdította elő a földmivelésügyi kormány a minőségi termelést?

Dr. Marschall Ferenc földmivelésügyi államtitkár nyilatkozata

A földmivelésügyi kormány, mint ismeretes, esztendők óta tervszerű és céltudatos program végrehajtásával igyekszik mezőgazdasági termelésünk minőségi színvonalát emelni és ezzel hatékonyan fokozni a magyar agrárprodukció versenyképességét. Az újesztendő küszöbén alkalmunk volt hosszabb beszélgetést folytatni dr. *Marschall* Ferenc földmivelésügyi államtitkárral arról az érdekes és aktuális kérdésről, hogy 1937-ben és a legutóbbi esztendőkben milyen fontosabb intézkedéseket tett a földmivelésügyi kormányzat a minőségi termelés érdekében.

— A békebeli Nagy-Magyarország 48 millió kat. hold területéből — mondotta *Marschall* Ferenc államtitkár — a trianoni békeszerződés után a csonkaországnak mindössze 16.5 millió kat. holdnyi területe maradt. Ebből 9.6 millió kat. hold a szántóföld, a többi rét, legelő, nádas, erdő, szőlő, gyümölcsös és parlag. A szántóföldterületnek 53%-át a kalászosok (búza, rozs, árpa, zab), 29%-át a kapásnövények (kukorica, burgonya, répa) és 18%-át együttesen a hüvelyes, a kereskedelmi és a takarmánynövények foglalják el.

A bevetett terület háromnegyed részén minőségi búza terem

— Szántóföldterületünk több mint ¼-én termelt legfontosabb terményünknek, a *búzának a minőségi emelését és egységesítő termelését több évi előkísérletezés után 1931-ben kezdettük meg.* A *minőség* mellett az *egységesítésre* is igen nagy szükség volt, mivel egy-egy nagyobb gazdaság 6—8 fajta búzát termelt s így nagyobb mennyiségű áru szállítása szinte lehetetlenné vált. A helyzet javítása érdekében kiválasztottuk azt a *négy legjobb hazai nemesített búzafajtát, amelyek* úgy minőségre, mint termőképességre a legjobbaknak bizonyultak és ezek vetőmagjának a kiosztásával megkezdtük a magyar mezőgazdaság legfontosabb munkálatait. Átlagban évi 2000 vagón búzavetőmag került kiosztásra, de volt év, amikor közel 3000 vagónt is kiosztottunk. *A kiosztott mennyiségnek kb. 25%-a a nagy- és 75%-a a kistermelőknek jutott.* Mivel pedig a fajtán kívül a termelés miként is nagyban befolyásolja a minőséget, a vetőmagkiosztások mellett a felvilágosító, tanító munkára is nagy súlyt helyeztünk. Elgondolásunk sikerült. *A megindulástól számított negyedik évben a magyar búzaterületnek már háromnegyede minőség-búzát termelt,* tehát nemcsak a Tiszavidék, hanem ismét a Dunántúl is. Ma pedig hat év után ott tartunk, hogy az erre irányuló akciót *már befejezettnek tekinthetjük,* már csak a csiszolás munkáját kell bevégeznünk.

— A nagy munkához a *Bánkuti* és *Székács* fajtájú nemesített magyar búzákat használtuk, amelyek közül *különösen a Bánkuti 1201 nyert nagy elterjedést,* mint amely búzának a jó minőség és jó termőképesség mellett a korai érés, a rozsdával szembeni ellenállás és a szilárd szalma a felbecsülhetetlen előnye. A vetőmagot szaporító gazdaságok terméséből évenként kb 1500 búzamintát vizsgáltatunk meg. Ezeknek átlagai az utolsó öt év alatt hektolitersúlyban 83—84 kg, ezerszemsúlyban 35—39 gramm, száraz sikértartalomban 11.5—12.5%, a nedves sikértartalomban 35—40%, tészta ellágyulásban 40—50° körül mozogtak. *A legutóbbi 1937 évben az összes mintáknak 73%-a A minőségű volt, a többi B minőséget adott, C minőség pedig egyáltalán nem fordult elő.* Ezek szerint az idei termés 73%-a olyan minőségű, amely a gyengébb búzák lisztjének a feljavítására alkalmas.

A rozs- és kukoricatermelés minőségi feljavítása

— A magyar szántóföldterületből kereken 1 millió kat. hold olyan homok, amely a búzát nem, vagy csak rosszul termi meg. Ezeknek a területeknek fő kalászosa a *rozs.* De nemcsak a homokterületeken termelik ezt a növényt, hanem kisebb mennyiségben a közép kötött talajokon is, mivel egyrészt a gazdasági cselédek konvenciójában a legtöbb vidéken rozs is szerepel, másrészt mivel a gyengébb táperejű, régebben trágyázott területeken jobb termeséket ad, mint a búza. *A termelés és a minőség nivóját ennél a terménynél is körzetenkénti vetőmagkiosztásokkal és felvilágosító munkával igyekszünk javítani.* Az erre irányuló akciót előzetes kísérletezés után még csak az ősszel kezdettük meg Hasonlóképpen fokozatosan sorra fog kerülni a *sörárpa-, a takarmányárpa- és zabtermelésünk* minőségi emelése is.

— A kapásnövények között jelentőségben első helyen a *kukorica* áll, mert a búza után a szántóföld legnagyobb területét foglalja el. Szemtermelés végett általában 2 millió kat. holdon termeljük, ami a szántóföld kerek 20%-át teszi. Termelésére a csonkaországnak majdnem *az egész területe* alkalmas. A termelendő fajta kiválasztásnál azonban figyelemmel kell lenni az illető vidék klimatikus és talajviszonyaira. Melegebb vidékeken, melegebb fekvésű, könnyen melegedő talajokban a késői és közepes érésű lófogú fajták adják a legnagyobb terméseket. Magyarországon számos jó, nemesített kukoricafajta van forgalomban. Mivel azonban a kukorica idegen beporzással termékenyül, az elkorcsosulások megakadályozása végett *a földmivelésügyi kormány megfelelő vetőmagkiosztásokkal egy-egy körzetben csak egy, esetleg két fajta termelését segíti elő.* Állami növénynemesítő telepeinken néhány év óta foglalkozunk az egyszeri keresztezéssel előállított heterózis kukorica előállításával is, amely az eddigi kísérletek szerint 20—25%-kal több termést ad, mint a legjobb lófogú. Reméljük, hogy ezzel a *mennyiségi* termelést a jövőben képesek leszünk erősen emelni.

Ma már csak tízfajta burgonyát termelünk

— Bár területileg a kukoricánál jelentékenyen kisebb, mégis népélelmezési szempontból igen nagy jelentőségű terményünk a *burgonya,* amely a szántó 5%-át foglalja el. Régen egész termelésünk külföldi vetőburgonyabehozatalra volt alapozva. Ez azonban drága és célra nem vezető mód volt a termelés megfelelő nivón tartása szempontjából. A külföldről — főleg Német- és Lengyelországból — behozott anyag szárazabb éghajlat alá kerülve alig 3—4 évig adott kielégítő termést, azután ismét új anyaggal kellett felújítanunk. Nagy hátránya volt ezenkívül az importnak, hogy a behozott számos fajtával termelésünket teljesen összekevertük. Minden gazdaságban volt 6—8 fajta burgonya, amelyeket fajtisztán kezelni szinte képtelenség volt.

— Ennek az állapotnak a javítását 1923-ban kezdettük meg. *Megteremtettük a hazai vetőgumó termelést,* kiválasztottuk azokat a fajtákat és a fajtán belül azokat a töveket, amelyek a magyar viszonyok között egészségeseknek és bőtermőknek bizonyultak és ezzel függetlenítve magunkat a külföldtől, megkezdtük az egész termelés átállítását. A több, mint 100 fajta közül csak azokat tartottuk meg, amelyekre szükségünk volt. *Ily módon a fajták számát leszállítottuk tízre* és ezeket is a termelési és az értékesítési szempontok figyelembevételével körzetekbe osztottuk, hogy egyrésze minden fajtából keveredésmentesen a legjobb minőséget állíthassuk elő, másrészt, hogy a kereskedelem a keresett fajtát könnyen megtalálhassa, Mindezt nem kényszerrendeletekkel, hanem megfelelő vezetéssel, felvilágosító munkával és vetőgumókiosztással értük el.

Lencsetermelés 28.000 holdon

— Az étkezési hüvelyes magvak közül a *babnál* és a *lencsénél* a fajtáknak körzetenkénti és minőségi termelését törekszünk bevezetni ugyancsak vetőmagkiosztásokkal és felvilágosító munkával. A lencsénél emellett az exportlehetőségek folytán — *a régebbi 7000 kat. holdnyi termőterületet is a négyszeresére emeltük.*

— A *kereskedelmi növényeknél* a vetőmagot jó részben a termelető gyárak bocsátják a gazdák rendelkezésére. Ezért ezekkel a gyárakkal kellett megállapodnunk nemesített vetőmagvak átvételére vonatkozóan, hogy ezáltal a termelés nívóját emelhessük.

— A minőségi termelés emelésénél természetszerűleg nagy segítségünkre vannak az egyes magán és állami növénynemesítő üzemek, amelyek a minőségi termeléshez szükséges alapanyagot előállítják. Hogy ezek a célt teljes mértékben szolgálhassák, a *mult évben került rendezés alá az egész növénynemesítés ügye.* Ezek szerint a nemesített féleségek mind előbb több évi fajtaösszehasonlító kísérletekbe kerülnek és állami támogatással csak azok kerülnek ki a forgalomba, amelyek a termés mennyiségi emelése mellett a minőség javítására is alkalmasak.

A magyar kereskedelempolitika fontosabb tárgyalásai az új évben

A gazdasági közvélemény változatlan bizalommal tekint a magyar külkereskedelem új éve elé — Előtérben az osztrák, olasz és német áruforgalmi tárgyalások

Az elmúlt év sokrétű és sikerekben gazdag kereskedelempolitikai tevékenysége után a felelős tényezők pillanatnyi megállás nélkül készülnek fel az újesztendő munkájára, amely a jelek szerint semmiben sem fog a tavalyi mögött maradni. A gazdasági élet mai rendje szinte parancsolólag írja elő a már-már folyamatossá váló tárgyalási tevékenységet és azt, hogy a gadaságpolitika irányítói állandó kontaktust tartsanak fenn a külföldi partnerekkel és a hazai érdekeltségi csoportokkal. Ebből a kontaktusból születnek meg azok az újabb és újabb nemzetközi megállapodások, amik e kereskedelempolitikai ügykör főbb állomásait jelentik. A kereskedelempolitika újévi menetrendjének várható mozzanati a következők:

Olasz és *osztrák* relációban a január közepére Budapestre egybehívott hármas külügyminiszteri találkozó áll az érdeklődés homlokterében. Noha a találkozónak elsősorban politikai programja van s annak napirendjén gazdasági kérdések nem szerepelnek, kétségtelen, hogy *a magyar-osztrák-olasz politikai háromszög országaink gazdaságpolitikájára is döntő kihatást gyakorol.* Osztrák vonatkozásban egyébként január második felére várható a vegyes bizottság szokásos ülésezése, amely az áruforgalom 1:1.5 arányának az ellenőrzésére hivatott. *A magyar közvélemény reméli, hogy az új esztendő és az új esztendőben folytatandó tárgyalások meg fogják hozni az arány várva-várt javulását.* A magyar-olasz gazdasági viszony pillanatnyilag nyugvóponton van és így az év tavasza előtt újabb magyar-olasz külkereskedelmi tárgyalások nem várhatók.

Február közepén, előreláthatólag, német földön fog összeülni a *magyar-német* kormánybizottság, hogy a két ország forgalmának időszerű kérdéseit rendezze. Németország ma is első helyen áll a magyar összkivitelben éppen úgy, mint a magyar összbehozatalban s *így a magyar mezőgazdaság termékeinek legjelentősebb vásárlója.* Ezért fűz a gazdasági élet a mindenkori magyar-német tárgyalásokhoz olyan kiemelkedő fontosságot.

Svájc vált a folyó gazdasági évben a magyar búzának *menyiségben első vásárlójává.* A svájci-magyar viszonylat a decemberben befejezett tárgyaláson nyert legutóbb rendezést, de még bizonyos technikai kérdések függőben maradtak s így január legelejére úgynevezett „cseretárgyalások" várhatók. Ez azt jelenti, hogy *a svájci érdekű függő kérdéseket a svájci kiküldöttek Budapesten fogják tárgyalni, ugyanakkor pedig a magyar kiküldöttek Bernbe utaznak a magyar érdekű függő kérdések elintézésére.*

Délamerikai viszonylatban is elég élénk a kereskedelempolitikai front. A közelmult napokban került ünnepélyes külsőségek között aláírásra *a magyar-argentin kereskedelmi megállapodás* s állandó eszmecserék folynak a *magyar-brazil forgalom* elmélyítése érdekében is. Ezenfelül a kisebb délamerikai államok egész sorát illetőleg áll a kereskedelempolitikai viszony szabályozása tanulmányozás alatt.

A közeli jövőben *magyar-jugoszláv* tárgyalások is lesznek s így valóban megállapíthatjuk, hogy a magyar kereskedelempolitikai apparátusnak teljes felkészültségét latba kell vetnie a reá váró feladatok kellő ellátása érdekében. *A gazdasági közvélemény változatlan bizalommal néz az új esztendő munkája elé* s azt várja tőle, hogy a magyar gazdasági és devizapolitika bevált alapelveinek a szellemében fogja az ország gazdasági boldogulásának az útjait egyengetni.

Novemberben negyvenöt családiházépítő kölcsönt folyósított a LÁB

A *Lakásépítő Állandó Bizottság* az év végefelé számos új lakásépítő kölcsönt folyósított. November közepetáján a bizottságnak mindössze kb. 180.000 pengős hitelkeret állott rendelkezésre, azonban a MABI ekkor utalt át közel egymillió pengőt, úgyhogy ismét mintegy 1.2 millió pengős keretre nőtt az építkezési kölcsönakció tőkediszponibilitása. Novemberben a LÁB *negyvenöt igénylőnek folyósított összesen 385.000* pengőt s így december elején még közel *0.8 millió pengő* maradt újabb kölcsönökre. Decemberben tovább folytak a kölcsönfolyósítások s így az új évben előreláthatóan már csak mintegy *félmillió* pengő vár a LÁB útján kihelyezésre. Ugyancsak november közepén kezdődött még a *munkáslakásépítés* célját szolgáló kölcsönök folyósítása. Erre a célra *félmillió pengője* volt a LÁB-nak, amiből november végéig aránylag kis összeg került kihelyezésre. A munkáslakáskölcsön keretei előreláthatóan *márciusig ki fognak merülni.* Az új esztendőben a LÁB természetesen folytatja a kölcsönakciót. Szó van arról, hogy a társadalombiztosítási tartalékokból a belügyminiszter engedélyével újabb jelentős összegeket fektetnek be *OLHSzkötvényekbe.* Egyébként az adókedvezményes *tatarozási akció* megindítása óta a LÁB útján *közel 20 millió pengő kölcsönt folyósítottak.* Ebből a hitelkeretből már csak egyharmadmillió áll rendelkezésre. Az építőipari körök azt szeretnék, ha az új évben ezt a hitelkeretet újból bővítenék, mert a kisebb építőiparosok jelentős részét — különösen vidéken — ma is a tatarozások foglalkoztatják.

(—) 1937-ben csökkent a fizetésképtelenségek száma. A Magyar Tudakozódó Egylet adatai szerint 1937-ben *551 kényszeregyesség, 117 magánegyesség,* tehát *668 egyességi eljárás* (698), *69 csőd* (74), összesen *737 fizetésképtelenség* (772) esete fordult elő, ami kényszer- és magánegyességekben (4.30%), valamint csődökben (6.76%) egyaránt valamelyes csökkenést jelent az előzőévi (zárójeles) adatokhoz képest.

Megnyugtató adatok

A mezőgazdasági köröket az utóbbi hetek folyamán erősen foglalkoztatta a száj- és körömfájás-járvány terjedésének veszélye. A betegség a nyugateurópai államokban az utóbbi időben erősen elterjedt s így magyar részről erélyes rendszabályokat léptettek életbe az állatállomány védelmére. A hivatalos statisztikai adatok azt bizonyítják, hogy Magyarországon az utóbbi tíz év folyamán e tekintetben nagyon javult a helyzet. 1927-ben 347 községben fordult elő száj- és körömfájás, 1934-ben már csak 11 községben és azóta Magyarország teljesen vészmentes. Az egészségügyi hatóságoknak tehát sikerült azt a járványt, amely a régebbi években százezrekkel károsította meg a gazdákat, megfékezni. A kitűnő eredmény természetesen egyben intelem arra is, hogy az előírásokat a legpontosabban be kell tartani és a gazda fontos kötelességet teljesít akkor, amikor az esetleg előforduló betegségről azonnal jelentést tesz.

(—) A horribilis árak miatt nem vásárolták az újévi malacokat. A héten a ferencvárosi élősertésvásárra az újév jegyében történtek a felhajtások. Felhajtásra került *11 ezer darab élőállat,* de ennek csak a fele volt zsírsertés, a másik része süldő és malac. Az élőállatárak a nagyobb kereslet folytán *egy-két fillérrel drágultak.* Feltűnő, hogy az idén a tavalyi és az előbbi évekhez viszonyítva igen csekély mennyiségben hoztak fel a fővárosba *újévi malacokat.* Ennek oka, hogy az uradalmak és a termelők az olcsó takarmány folytán a malacokat nem adják el, hanem *hizásra nevelik.* Ennek folytán a piacra került *csekély újévi malac kilónkénti ára 3—4 pengőre emelkedett.* Ez az ár horribilis, mert az előző években az *élőmalac kilójáért mindössze 1.40—1.80 pengőt fizettek.*

A budapesti gabonatőzsde hivatalos jegyzései

Készárupiac. — Dec. 31. — Tartott.

Búza	Tiszai	Felsőtiszai	Egyéb
77 kg	20.60—21.00	20.60—20.95	16.65—16.80
78 kg	20.90—21.30	20.90—21.15	16.55—16.65
79 kg	21.15—21.50	21.15—21.45	21.20—21.35
80 kg	21.30—21.60	21.25—21.55	21.30—21.50

Rozs pestv.	19.00—19.10	Zab Ia . .	16.55—16.70
Egyéb . .	19.00—19.25	Zab k. m.	16.45—16.55
Árpa Ia . .	16.50—17.00	Tengeri, új	12.50—12.70
Árpa k. m.	15.40—15.75	Egyéb új .	12.30—12.50
Sörárpa I. .	21.00—23.00	Korpa . .	12.25—12.35
Sörárpa I. .	19.50—20.50	8-as liszt .	14.30—14.75
Sörárpa . .	18.50—19.00		

Határidőpiac. — Dec. 31. — Egyenetlen.

Ujrozs 1938 március 19.79—19.80, 19.75, zárlat: 19.75—19.76.

Tengeri 1938 május: 13.80, 13.78, 13.89, zárlat: 13.88—13.89. — 1938 július: 14.11, 14.18, zárlat: 14.15—14.16.

Rejtvénymegfejtések

az 1937 december 25-iki számból:

Keresztrejtvény: Isten ajtója mindig tárva van. Az ártatlannak az ég a barátja.
Mozikrejtvény: Szeretjük a szépet, de pazarlástól menten, s ápoljuk a müveltséget, de elpuhulás nélkül.
Tréfás névjegyrejtvény: Megnyerte az első díjat.
Kockarejtvény: Pilátus — palotás.
Nyolc betü egy sorban: Szabad egyház a szabad államban.
Képrejtvény: Nyirbátor.
Multheti jutalmazottak névsorát közbejött technikai akadályok miatt csak a következő vasárnapi számunkban közölhetjük.

T. VEVŐINEK ÉS JÓISMERŐSEINEK
BOLDOG ÚJÉVET KÍVÁN
Kalocsay Kálmán üzletberendező
BUDAPEST, VIII., NÉPSZINHÁZ-UTCA 27. SZÁM.

— **Hankis János egyetemi tanár tart előadást a Külügyi Társaság vitavacsoráján.** A december elején rendezett első külügyi vitavacsora után január 4-én *Hankis* János egyetemi tanár a kis és nagy nemzetekről, továbbá a gyakorlati és eszmei külpolitikáról fog előadást tartani a vacsora keretében.

B. U. É. K.
a **félszázados**
GERŐ ÉS VAJDA
férfiszabó cég
Budapest, V., Dorottya-utca 14.
1888-1938.

— **Megalakult a MANSz ifjúsági csoportja.** A *Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége Csiky* Jánosné országos alelnök vezetésével értekezletet tartott, amelyen *Iván* Gizella, a budapesti ifjúsági csoport szervezője, a magyar leányifjúság összefogásáról beszélt. A nagysikerü előadás után az értekezlet egyhangúan kimondotta az ifjúsági csoport megalakulását.

— **Eljegyzés.** *Lászlók* Erzsébet, Budapest és *Zwonars* Döme, Cleveland, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)
Lőrincz Márta iparművésznő és *Németh* Miklós ezüstkoszorús könyvkötőmester jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)
Madi *Kovács* Ferenc nyugállományú tábornok leányát, Elvirát eljegyezte Horváth Lajos, a Magyar Nemzeti Bank felülvizsgálója. (Minden külön értesítés helyett.)
Czinder Zoltán és *Varasdy* Márta jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)
Benczés Gabriellát eljegyezte *Sebők* Richárd.

— **Rozgonyinál** 3 kabinetkép 8 P. Kálvin-tér 5.

Gyermekek

önként kérik a hashajtót, ha már egyszer Darmolt kaptak. A Darmol ize kitünő és fájdalom nélkül hat. Darmolt adjon Ön is gyermekeinek **DARMOL**

— **Budapesti fürdőinformációs iroda Amszterdamban.** Most adták át ünnepélyes keretek között rendeltetésének a Gyógyhelyi Bizottság amszterdami információs irodáját. Az iroda, amely Amszterdam legforgalmasabb utcájában, a Leidschestraaton van, ízléses berendezésével és kiképzésével méltán kelti fel a figyelmet Budapest gyógyfürdői iránt. Az irodában pompás, színes átvilágított képek hívják fel az érdeklődők figyelmét Budapestre és a helyiség vitrinjeiben „Budapest-fürdőváros" ezüstösen csillogó gyógyforrásai és a magyar fővárosról készült szebbnél-szebb színes képek ragadják meg a figyelmet. A megnyitási ünnepségen jelen volt Amszterdam város vezetősége, a holland sajtó képviselői és az amszterdami magyar kolónia teljes számban.

— **Titokzatos árnyék a Gila-sivatagban.** Williamsból jelentik: A William-Yorki vasútvonal építési munkálatainál titokzatos bünselekmények halmaza történt. Az új szárnyvonal, mint ismeretes, keresztülhúzódik az arizonai prérin, átvág a hegyeken és a Gila-sivatagon a mexikói határon fekvő Yorkig. Már a munka megindulásakor rejtelmes hátterü merényletet követett el ismeretlen tettes Gregor Thomas vasúttársasági igazgató ellen s a büntények a legszigorúbb vizsgálat ellenére is folytatódtak. Megöltek egy kinai szakácsot, majd súlyosan megsebesitették a sheriffet is s a munka már-már megakadt, amikor a vezető főmérnök Nyugat leghíresebb revolverhőséhez, Bill Redhez fordult segitségért. Bill Red felvette a küzdelmet a banditákkal s a vad hajsza során valóban ártalmatlanná is tette a vasútvonal támadóit. Az események bő részleteit a Tarka Regénytár legújabb kötete közli E. Beck A titokzatos árnyék c. kötetében. A Tarka Regénytár százoldalas köteteinek ára tiz fillér. Mindenütt kapható.

Havi 50 fillérért béreljen VOGEL csillárt Mária Terézia-tér 1 Károly-krt. 28 (Városházza)

— **A vérszegénység és a sápadtság kezelésében** reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József" keserüvíz szabályozza a belek annyira fontos működését, a gyomoremésztést előmozditja és az étvágyat erősen fokozza. Kérdezze meg orvosát.

Megint fordult...

IRTA:
BOROMISZA TIBOR

Megint fordult egyet a Nap. A kristályos tiszta hajnali ég mély kékségében ünnepélyesen ragyogtak a csillagok és a félhold ezüstös fénnyel csillogtatta meg a fehér hótakarót. Pattogó, zengő jégkristályok diszitették az ágakat, bokrokat és a fonnyadt füszálakat... Halk, magasztos dallamossággal telitett volt a levegő. A visszaforduló Nap himnuszát zengedezte a nagy természet — emberi süket füleknek... Az önzés anyagiasságába áporodott világ megváltásának örök visszatérő reménységét festette biborosan az égre — vaksi szemeknek...

Mert vakon és süketen rohannak el az események mellett azok, kik nem akarják látni az örök változóság igazságát. A nagy világforgandóság kerekének szüntelen forgását — előre.

Itt van megint az új év. A számotvetés ideje. Meg is történik üzletileg. Tantiémek, jutalmak hullanak és pezsgő durran... de lélekben mi történik? A magyar faji élet harcos eredményeinek, előrejutásának mérlege hogyan áll? ... Megdobban-e a magyar lelkiismeret?...

*

Az ég alján vörös sáv hasad s leválik a föld komor barnaságban.
A hajnal köszönt...

Aranykürtök lövelve kelnek foszló ködök után.
A kelő Nap köszönt...

Lent még imbolygó árnyak suhannak véres üszkök felett.
Lent még rút szenvedélyek dúlnak nemes vágyak felett:
De már a Fény köszönt!...

*

A Hortobágy folyó medrében folyt a téli halászat. Vitéz Szilágyi János, háborús közlegény — derék tiszacsegei halászmester kemény munkát végzett. Odább a földig fagyott, torlódó jégpáncél görbült háttal szökött magasra és kiemelt a folyó medréből egy hatalmas ottfelejtett csölöpöt, amit nem tudtak kirobbantani erőszakkal. Néztük hihetetlen munkateljesitményét — a jégnek.

— Hej, művész úr, ha fölgondolom, ezek az apró szép jégkristályok, ha összefognak, milyen nagy erőfeszitésre képesek!... Hidegen, handabandázás nélkül... Ha mi magyarok ebből tanulni tudnánk!...

*

Két kéz nyúlt felém Amerikából újévi üdvözlettel. Birinyi K. Lajos, fajtánk igaz harcosa, a „Justice for Hungary"-mozgalom elindítója Clevelandból azt irja:

... „meleg magyar testvéri szeretetét és őszinte üdvözletét küldi a szebb és jobb magyar jövő: a dicsőséges magyar feltámadás reményében."

A másik hang Rev. dr. Hoffmann Ferenc lelkes magyar kiáltványa az „Otthon" cimü legrégibb kanadai magyar folyóiratban:

... Felettébb fontosnak találtam a társadalmi munkát magyar honfitársaim között. Az ifjú nemzedékre nézve parancsoló szükség a történelmi folytatólagosság ápolása — a második és harmadik nemzedék magyar szellemben való nevelése és megtartása céljából...

*

Ehhez a két üzenethez és a csölöpöt emelő jég néma cselekedetéhez nekem sincs semmi több mondanivalóm az Ür ezerkilencszázharmincnyolcadik évének küszöbén.

— *AZ ISKOLAKERÜLŐ MÉDIUM. Athénből jelentik: Nagy hírnévre tett szert a görög fővárosban egy idő óta Angelo Gulandris 17 éves gimnazista, aki transzban megmondta előre a jövendőt, asztalt táncoltatott és különböző spiritiszta produkciókat végzett. Gulandris dicsősége szomorúan végződött, mert most kiderült róla, hogy közönséges csaló. Ez még nem is volna olyan érdekes, sokkal érdekesebb az, hogy miként és miért került az athéni gimnazista összeköttetésbe a negyedik dimenzióval. Némely ujságban olvasott valamit a spiritiszta szeánszokról és mindezt rendkivül alkalmasnak találta arra, hogy elősegitse az iskolakerülést. Az egyik matematika órán egyszerüen „transzba esett" és a szokatlan jelenségtől megijedt tanárnak megjósolta közeli halálát. A siker oly nagy volt, hogy a matematika óra elmaradt. A diák ezután otthon is folytatta produkcióit, majd lassan rendszeres rendelést kezdett, csodadoktorkodott, néhány orvost is becsapott és csak akkor árulta el magát, amikor az egyetemen megvizsgálták és az egyetemi tanárok csapdát állitottak neki. Ekkor elmondotta, hogy mindezt csak azért találta ki, hogy ne kelljen többé iskolába járnia. Gulandris most még majd bíróság elé is kerül, mert csalásai révén valóságos kis vagyonra tett szert és a károsultak feljelentették.*

— **A Nemzeti Figyelő,** a keresztény magyarság harcos politikai hetilapja gazdag tartalommal jelent meg. A vezércikket *Hubay* Kálmán irta. Érdekes cikket irtak: dr. *Baross* Endre, *Weis* István, *Németh* Antal, *Temesváry* László, dr. *Hegyaljai Kiss* Géza, *Olchváry* Ödön, dr. *Kiss* Elek, *Ilgnerné, Benedek* Irén, *Gáspár* Armin, dr. *Orbók* Attila, *Nagy* Sándor. A lap igen érdekes interjút közöl *Scholtz-Klinck* asszonytól, a német birodalmi női szervezet vezetőjétől és Hilgenfeldtől, a német birodalmi népjóléti szervezet és a téli segélyakció vezetőjétől. A Nemzeti Figyelő kapható az egész országban mindenütt, ára 10 fillér.

— **Február 28-án lesz az Ujságíróbál.** A világvárossá alakult és lázas ütemben fejlődő Budapest ujságírótársadalma az elkövetkező farsangban is megrendezi az Ujságíróbált, amely seregszemléje a magyar szellemiségnek és egyszersmind találkozója az előkelő és finom társaságnak. Mindezen felül pedig kellemes, változatos és ízléses szórakozásul szolgál. Színes, élénk nagyvilági képe már hozzátartozik a főváros életéhez. A bál rendezőbizottsága csütörtökön tartott első ülésén elhatározta, hogy az ujságíróbált 1938 február 28-án, hétfőn rendezi a fővárosi Vigadóban, a tavalyihoz hasonló nagyszabású keretekben.

„CIPŐ" FRIEBERT-nél
Elismert jó minőség
nagy választék
legolcsóbb ár
Rákóczi-út 39 és 64
Teréz-körút 62
Vámház-körút 10
Király-utca 55

— **Házasságok.** *Klein* Ödön belvárosi szőnyegkereskedő és neje, szül. *Vogel* Erzsébet elányát *Vera, Editet* f. hó 2-án vezeti oltárhoz *Halász* Ignác iskolaigazgató és neje, szül. *Hajnal* Anna fia, *Halász* Iván. — *Benedek* Magda és *Breuer* Tibor december 26-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Előadások.** A budapesti római katolikus papság január 4-iki konferenciáján dr. *Glattfelder* Gyula csanádi püspök és dr. *Szunyogh* Xavér Ferenc bencés tanár tartanak előadásokat.

— **BOLDOG UJÉVET szerez szeretteinek, ha jövőjükről életbiztositás útján gondoskodik.**

„VÁNDOR" GUMITALP és GUMISAROK
minden igényt kielégit!
Dr. DOROGI-féle gyártmány

— **A Fenyves Áruház világvárosi kirakatsorában** elhelyezett ízléses modellek csak kis részét képezik az egyes osztályokon található gazdag választéknak, mint például: Crep Mongol táncruhák divatfazonokban 12.80. Flamisol táncruhák szép színekben 15.80. Női arany és ezüst textilcipők magas és félmagas sarokkal 7.80. Báli kesztyük müselyemből 2.90. Képes árjegyzéket kivánságra díjtalanul küld: Fenyves Áruház, Kálvin-tér 7.

— **Felhivjuk olvasóink figyelmét** Nemes úri és női divatüzlet Baross-tér 19. lapunk mai számában megjelent hirdetésére. Választékos raktár, igen olcsó árak várják a t. vásárlóközönséget.

— *ŐZEK A VÁROSI PARKBAN. A szokatlanul hideg időjárás és nagy hó miatt a délpestmegyei erdőkből, meg a felsőbácskai uradalmak erdeiből a szegény őzek kijárnak a sikvidékre eleséget keresni. Ma reggel a kiskunhalasi városháza előtt posztoló rendőrnek különös látványban volt része. Ahogy megvirradt, a hősök emlékműve körüli városi park bokrai között három őzt látott, amint a szegény didergő állatok csipegették a diszcserjékről a száraz levelet s amint a rendőrt meglátták, futásnak eredtek és eltüntek a város alatti nádasokban. Ugy látszik, az éjszaka folyamán, a kihalt, csöndes utcákon nem találkoztak emberekkel s igy botorkálhattak be szegénykék a városi parkba.*

Pezsgőjét, Tokaji borát legolcsóbban Rajna italházában
Teréz-körút 1/c, tel.: 12-19-69. szerezze be
1 üveg pezsgő Gentry Casino .... P 1.74 üvegbetét 20 fillér.
1 liter tokaji saját termésü ... P —.66 fillértől
Nagy választék Jardinettkosarakban és kazettákban, dúsan felszerelve 2.95-től
Legkisebb rendeléseket házhoz szállitok
Kérjen árjegyzéket

— **A villamos főzőelőadásokat** látogatóknak az Elektromos Müvek Honvéd-utcai bemutatójának főzőelőadóhölgyei boldog újévet kivánnak s egyben értesitik, hogy a jövő héten szerdán délután fél 6 órakor, továbbá hétfőn és pénteken délelőtt fél 10 órai kezdettel tartanak bemutató, illetőleg gyakorlati főzőelőadást. Torta, leveles-vajas tészta, képviselőfánk, hal és különféle husok készitése. Belépő- és ruhatárdij nincs.

Modern puha és kemény
FÉRFIKALAP ..... P 7·50
Újmintájú finom
PUPLINING ..... P 7·50
Izléses úri
NYAKKENDŐ ..... P 1·45
Kipróbált, garantált
NŐI HARISNYA ..... P 1·95
NEMES
BAROSS-TÉR 19 A.B.C.-re is

— **Felhivás.** A m. kir. 7. honvédgyalogezred felkéri az alább felsorolt, a világháború után Kaposváron szolgált s elhalt bajtársaink hozzátartozóit, vagy hozzátartozóinak ismerőseit, továbbá a polgári pályán elhelyezkedett volt bajtársainkat, hogy cimüket sürgösen közöljék az *Emlékalbum szerkesztőbizottsággal Kecskemét, Hornyik János-utca 2. sz.* A) *Elhaltak:* Arató (Neusiedler) Pál és Fülöp Elemér őrnagyok. Fejes Gyula, Nemes Gyula századosok. Dr. Nyiri Sándor ezredorvos. Erdélyi György, Király Rezső, Köröm Árpád, Szabó Attila főhadnagyok. Ferenczy Endre hadnagy (Nagykanizsán 1921-ben eltemetve). B) *Polgári pályán elhelyezkedtek:* Davidovics István, Erdélyi László, Jasznig Antal, Kriszta János, Nádas Lajos, Tömösváry Béla századosok. Arnóthfalvy András, Császár Imre, Guilhauman Károly, Béressy István, Ladó István, Pethő Mihály, Pogány Tibor főhadnagyok. [illegible], Zakál Gyula hadnagyok.

Ön fűt és mégis fázik! Miért nem vesz Gör-Hőt?
Kémény- és csővezeték nélkül bárhova felállitható és tovább gördithető.
Olcsó! Tiszta! Szagtalan!
Lakások, irodák, üzletek, garageok fütésére és a meglévő, de elégtelen fütőberendezések kiegészitésére egyaránt alkalmas.
Kérjen **díjtalan** képes ismertetőt!
Gör-Hő k. f. t., Budapest, VI., Vilmos császár-út 61. szám. Telefon: 11-94-43

— **VÉRES LEGÉNYHABORÚ A TOMPAI CSARDABAN. A tompai 101-es őrháznál lévő Sisák-féle korcsmában az este összejöttek iszogatni a tompai és kelebiai legények. Az ivásnak veszekedés lett a vége, melynek során a tompai és kelebiai legények egymást agyba-főbe verték. Bakai Istvánnak mind a harminckét fogát kiverték és orrcsontját összezúzták. Súlyos állapotban szállitották a halasi kórházba. A nyomozás megindult.**

— **Mi ujság a magpiacon?** Az év utolsó hetében a magpiac forgalma a minimumra redukálódott. Ez mondható elsősorban a lucernamagot illetőleg, melyből tételek csk szórványosan kerültek piacra, az árak tartottak maradtak, sőt némi árnyalattal javultak. Lóheremgből csupán a jóminőségü tételek cseréltek gazdát. A kölesek iránt az exkliring piacokon van némi érdeklődés, azonban csak összegmentes tételek találnak vevőre. Cirokmagból Franciaország vett fel néhány vagónt, mig más viszonylatban a német piac zárva lévén, e cikk nehezen helyezhető el. Olajosmagvak közül a jóminőségü fehér napraforgómag és exportképes tökmag iránt van érdeklődés és az árak tartottak, gyengébb minőségü tételek azonban csupán olcsóbb árak mellett találnak vevőre. A hüvelyesek piacán szintén általános üzlettelenség uralkodott. Borsóból és lencséből még igen tekintélyes készletek felett rendelkezünk, melyek exportra várnak. A fehérbab szezónja jórészt befejezettnek tekinthető, mig a színes babok készlete, exportlehetőség hiján a piacot erősen nyomja. A mák árában nem volt változás.

Utlevélképek azonnal,
2 darab rendelésnél darabja **48 fill.** PÁRISI FOTO a
Párisi Nagy Áruházban

Fabinyi Lili írásai:

Nagy idők, apró esetek

Antikrisztus

Megközelíthetetlen védettségben ott él ma a világtörténelem földre jutott legsötétebb emberi alakja Moszkvában: Sztalin.

Neki is el keliett jönnie, épp úgy, mint antipólusának, Hitler Adolfnak. Ő is küldött, de míg Hitler Adolf Isten akaratát teljesíti Krisztus védésében, addig Sztalin a sötét hatalmak romboló rábízott feladatát hajtja végre. Ez az egész háború messzire eltávozott attól, hogy még csak összehasonlítható is legyen eddig volt mindennemű emberi összecsapással. Két ember gigászi viaskodása körül csúcsosodik ki. Ezek állnak szemben egymással, *Hitler* Adolf és *Sztalin* Dzsugászvili, lényüknek tökéletesen ellentétes mentalitásával. A jó és a rossz, a tűz és a víz, a természetnek egyformában földre küldött két elsőprő ereje, melyek nem egyesülhetnek. Egyikének buknia kell, hogy a másik felülkerekedve, a szörnyű összecsapás romjai felett egyeuralkodón vegye át a világ fölötti hatalmat. Ezért oly kérlelhetetlen ez a háború.

Az emberiség pedig nem vonhatja ki magát alóla. A világrengető összecsapás őérette folyik, részt kell vennie benne még a pólyás gyermeknek is és

mindenkinek színt kell vallania.

Valahová most valamennyiünknek tartoznunk kell, ide, vagy oda, jobbra, vagy balra s az emberiség Isten keze alatt harcoló jobbik felének erejétől, akaratától, kitartásától, hitétől és építő leiki nagyságától függ, talán évezredekre kihatva, e földi lakosság eljövendő sorsa.

Megmarad-e Krisztus közöttünk? Nem veszítjük-e el a legnagyobbat, ami az emberiségnek e földi vándorútjára adatott a Megváltás lehetőségének hitét és tudatát? Minden vonatkozásában magasabbrendű lesz-e az emberiség sorsa e földön, vagy visszazuhan lelkileg a kereszténység előtti létbe, de sokkal rosszabb formában, mert anyagelvűsége a fejlődött kultúrának vívmányait is rombolásra, embertársainak elnyomására használná fel? Ezekre a kérdésekre maga az emberiség ad választ állásfoglalásával és hitének, segítő erejének latbavetésével. S ha valahol, úgy itt sem a tömeg, a nagyobb szám az irányadó és döntő tényező, hanem a tudatosság, lelki magasabbrendűség és a hősi életszemlélet. A földi élet jobb jövője az emberiségnek Hitler Adolf mögött felsorakozó részétől függ.

Mindezekből pedig az következik, hogy

ma súlyos bűn a visszavonulási és egyéni semlegesség.

Senkinek sem áll jogában önmagának távoltartásával gyengíteni a jövő, a kultúra és a kereszténység Európa-frontját, melyről a gyönge, az áruló és demokrata kormányoktól alapjukban aláásott nemzetek immár lehullottak, hogy beteljesedjék rajtuk megérdemelt végzetük. De azoknak, akik megmaradtak az életlehetőség egyedüliő szövetségi hűségében, elsősorban nekünk, magyaroknak, a keleti végvárak szorongatott védőinek, most immár ezerszeres erővel kell magasra emelnünk zászlónk szent színét és forgatnunk a kardot, amelyet minden fegyver közül a magyar kézbe teremtett az Isten, minden más, testi ügyességet, gyors elhatározást és bátorságot megkívánó fegyverrel egyetemben. De épp ily ezerszeres akarással kell megerősítenünk a lelkünket is, hogy hitünk pillanatra meg ne inogjon és bármi történjék is körülöttünk, sziklaszilárdan álljunk helyünkön. Mert csakis ez a megingathatatlan sziklaszilárdság biztosítja jövőnket és egyben a keresztény kultúr-Európa jövőjét.

A harc pedig, úgy a harcterek mindent felülmúló halálos viaskodása, mint a lelkek frontján vívott küzdelem ádáz és súlyos.

Ne feledjük egy pillanatig sem, hogy a fegyverek robajos összemérésével egyidejüleg a lelkek frontján is elszánt és kérlelhetetlen harc áll. Világnézeti harc, épp oly ádázul, mint amilyen elszánt a fegyverek tusája odakint. Ez a belső harc pedig talán még veszélyesebb és esélyeiben kiszámíthatatlanabb, mert színtere sokkal szélesebb. A haditerületeken kívül, ahol a katonának amúgy sincs ideje és alkalma a latolgatásra és közvetlenül a győzelmi vággyal telt tömeghangulat befolyása alatt áll, semmiesetre sem nyilik a világnézeti harcnak olyan és annyi lehetősége, mint a mögöttes országrészekben. A világnézeti harcnak színtere az egész nemzettest, hatása alatt áll a hátországok lakosságának minden egyede, kivétel nélkül. Innen van az, hogy a külső front minden munkájának eredményeségét a belső front magatartása nagyítja fel, vagy zúzza semmivé, mint ahogy ez a világháború első részének befejezésekor is megtörtént 1918-ban. A háborút az a fél nyeri meg, amelyiknél a két front egymással a lehető legteljesebb összhangban dolgozik.

Égessük a tudatunkba azt a kérlelhetetlen valóságot, hogy

a tét az élet, vagy a halál.

A szebb emberi élet és ezzel szemben a fizikai és lelki halál. A felszabadult világosság helyett a sötétségbe való visszazuhanás, amit a sötétség küldöttje terjeszt ki a világ fölött.

Félelmetes tehetségével ott trónol egy évtizedek óta lelki kábulatba süllyesztett nemzet felett. Feladata s elhivatása a földi emberiség lelkének megrontása és Istentől való elragadása. Bezárása a Krisztus által megnyitott öröklét kapujának, hogy az elbukott emberiség féregéletéből fel ne emelkedhessék a lélek magasabb szintjére, ahonnan megnyilik az út az Alkotó számolyához. Egy világ választja el ellenfeleitől, ezért nem lehet őszinte soha az azokkal kötött bármiy szövetségi szerződése sem.

Sztalin nem tehet mást, mint ami a lényege és elhivatása. Akkor bukkant fel, amikor a világtörténelem egyik legnagyobb szelleme, Hitler Adolf az emberiség Krisztus jegyében történő megteremtésére küldetett el. A Kaukázus vad bércei közül indult el rontó munkájára és ma el akarja nyelni a világot. Munkatársai Lucifer világon elszórt népe, az emberiségrontó zsidóság mentalitásától megfertőzve, magaviseletükkel az ő ténykedéseiket támasztják alá. A zsidóság és Sztalin között fennálló belső kötelékek pedig a dolgok lényegének következménye: Lucifer küldötte Sztalin is. Az Antikrisztus.

A lelkében rejlő isteni szikráról tesz tanuságot az, aki minden hitével és akarásával, ha kell, az életével is odaáll Hitler Adolf és szövetségeseinek zászlaja alá. És ezerszeresen átkozot bűnös az, aki földi jövőnk és Isten országának elárulásával, vagy akár csak ingadozásával és gyávaságával gyöngíti az európavédő, elsősorban a német-magyar front harci erejét, úgy a harctereken, mint a hátországban. Ne nevezzék ezek hazafiaknak magukat, ne képzelődjenek abban az irányban, hogy jó keresztények, Krisztus hívei. Mert Sztalin katonái ezek mind. Az Antikristusé.

A tréfa nem jogosít fel az izléstelenségre

A pesti utcán új vicclap jelent meg. Ára jóval magasabb, mint a többieké s már ezzel is elárulja, hogy igényesebb és magasabb [illegible]

Sajnos, azt kell mondanunk, hogy szerencse ez az aránylag magas ár, mert ez talán majd útját állja annak, hogy a lap túlságosan elterjedjen. Ha csak más hangnemre nem szereli át egyes viccrovatait. Értjük ez különösen az utolsó oldalra. Úgy látszik, hogy ez állandónak szánt forma, ezzel a sokatmondó, öngúnyt kifejezni akaró címmel: *„Legutolsó oldal."*

Hát bizony ez az elnevezés nem tréfás öngúny, hanem szomorú igazság.

Az, hogy egy ujság kimondottan az élet tréfás megnyilatkozásaira építi fel létét, tehát vicclap, még nem ad menlevelet arra, hogy durva izléstelenséget engedjen eluralkodni hasábjain s különösen ne arra, hogy a hajdani hírhedt „Fidibusz" szabadosságát is túllicitálva terjessze az erkölcstelenséget úgy rajzaival, mint a kísérő szövegekkel.

A mai kor különleges feladatokat ró minden, magát keresztény magyarnak tartó sajtótermékre. Ez alól a vicclapok sem vonhatják ki magukat. Ellenkezőleg. Mert tréfás eszközökkel észrevétlenül és felnagyítottan lehet szolgálni úgy a közerkölcsök javítását, mint azok lerontását, *amiben a zsidó mindenkor oly nagy mester volt.* Ne akarjunk túltenni rajtuk!

Ma nem helyezkedhetik még egy vicclap sem az úgynevezett semleges érdektelenség affektált magaslataira. Színt kell vallania.

Ha ezt nem teszi, hanem a színvallást kifejező témák hiján értéktelen, ezerszer lejátszott ócska tárgykört az ízléstelen erótika köréből keres, ami a mai komoly idők olvasóját inkább megbotránkoztatja és bosszantja, mint sem hogy mulattatná, vagy szórakoztatná, annak a lapnak ma nincs létjogosultsága közöttünk. Mert mindig vannak kellő erkölcsi vértezet hiányában szenvedők, akikre az ilyen lapok rombolóan és erkölcsszüllesztően hatnak. Erre pedig, főként az ifjúság körében, semmi szükségünk nincs.

Lehet, hogy az említett új vicclappal kapcsolatban a fenti megállapításokat kiváltott hatás csak véletlen elbotlás eredménye volt és ennek folytatása amúgy sem lesz. Ennek a ténynek, a törekvő lap érdekében is, őszintén örvendenénk.

„Anyuka, oltsák el a villanyt!"

Légópincében történt.

Alig helyezkedtek el a lakók az óvóhelyen, *Katóka,* az óvóhely kedvence, nyugtalankodni kezdett és anyját nógatva, egyre nyügösködött. Édesanyje sem szép [illegible] lecsillapítani. Minden szó kárba veszett, a kislány egyre csak tovább kérlelte anyját.

— *Anyuka na, oltsák már el a villanyt... Anyucika, miért nem oltják el a lámpát? ... Anyuka, csináljanak már sötétet!*

Édesanyja lassanként elvesztette türelmét. Hamarosan szólt rá Katókára:

— Ugyan maradj már nyugton. Mi bajod? Miért akarod a villanyt elotani?

Katóka csodálkozva nézett a mamájára. Aztán a világ legtermészetesebb hangján mondta:

— *Hát azért, hogy ne lássa bejönni a bomba.*

Sorsjegyvásárló testvér!

Felhívjuk figyelmét a mai mellékletünkre!

Helytelen és téves az a feltevés, mintha másnak több szerencséje lenne, mint a magyar testvéreknek! Eshetőség és lehetőség ugyanaz, mert minden második sorsjegy nyer és akinek tőlem sorsjegye van, annak szerencséje is lehet *főnyereményt nyerni!* Neufeld Ferenc főárusító, *Budapest,* II., Fillér-u. 50/a. II. 3. Telefon: 167—673.

Értesítjük kedves üzletfeleinket, hogy
HIRDETŐVÁLLALATUNK
új helyiségbe költözött, új címünk
VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 29
Telefonaink: 117—869, 129—004
Az új helyiségben is a régi előzékenységgel állunk kedves üzletfeleink rendelkezésére.
FÖLNAGY LÁSZLÓ Hirdető-Vállalata

BUTORT nagy választékban Hungária bútorcsarnok Nagymező-u. 41. Fizetési kedvezmény

Harisnya, KESZTYŰ és NŐI FEHÉRNEMŰ Harisnyakirály TERÉZ-KÖRÚT 2. SZÁM. Cégt. DEMETER LAJOS

Bazsó ING, HARISNYA NYAKKENDŐ Budán, Horthy Miklós-út 60. szám

MODERN és STYL HETESI-től BUTORT Vilmos császár-út 52. Keresztény műasztalosok terméke

Bútort Lőrinc asztalos mestertől Király-utca 89 Üzem: Podmanicky-utca 41.

Rádió, VILLANY, CSILLÁR Kárpáli VIII., József-körút 24. Telefon: 137—554

BUTORT MOZES ISTVÁNTÓL Szent István-körút 11.

Orvosi műszerek BETEGAPOLASI CIKKEK JONKE ÉS TÁRSA VIII., Mária-u. 42. Telefon: 136-149

Hirdetési osztályunk telefonszámai: 117-869, 129-004

Palásthy János könyv- és offset-nyomda VII., Izabella-tér 3. T.: 424—851.

TESTVÉR, vásárlásaidnál hivatkozz a NÉP-re!

Zsidó a hordóban

Irta: Boromisza Tibor

Valahol hallottam jártomban-keltemben, talán a Tisza közén, de lehetett a Dunántúl is. Szóval Tiszán innen, Dunán túl, egy falusi magyar mesélgette a szép fehérre mázolt ámbitusos ház előtt terpeszkedő lócán. Ott üldögéltem kertjében. Én pihegtem a megtett napi járóföldet. Emberem pedig hivatalból vernyasztott. Lévén a falu baktere. Egyben sírásó meg harangozó. Egyszóval hivatalos személyiség, akinek szavára adni lehetett, kéretlenül is legalább egy meszely bort Mózsinál.

Hát csak ott pislákolgattunk hallgatásba merülten, lesegetvén az alváshoz káleink több és magasztosabb szellemet hoztak Keletről. Dehát ősvendezők számára, ime, átengedem ezt a történetet a mindenáron nyugatosoknak, — bizonyítékul ...

*

Hol volt, hol nem volt egy falu. Ebben a faluban a szokásos templomtornyon kívül volt egy nemkülönben szokásos zsidó szatócs. Már valamelyest kivakaródzott, mert a sneklit a füle mögé sodorintotta egy elegáns mozdulattal s ilyetén, aki nem akarta, nem is látta meg. Szóval ez a kivételezett pájesz nem lett volna elég a történethez, ha kádármester nem akadt

szálódó falu békés hangjait. S minekutána Mári néni ördöngős fekete kandurja harsányan elmiákolta hátborzongató melódiáit Sára néni hófehér cicusának és Bodri kutya romantikus tütülésének, a kelő holdhoz címezve, — erélyes csizmarúgással pontot tett a bakter, — véglegesen csendbe merültünk.

Béke volt... béke... Vagyunk még, akik emlékszünk ennek az elidegenült szónak jelentőségére. Tücsök cirpelésre, s béka ümmögésére s az éj legtitkosabb hangjára, ama bizonyos kiskapu nyikorgásra, ott, a kertek alján... a mályva és napraforgó virágzó, illatozó sövénye mögött. Az ünnepi csendet Bagó bátya kisegítő kántori működésén és a karcoson rezesedő hangja törte meg, minekutána meg-meglötyögtette a csikóbőrös kulacsát s bíz az nagyokat nyerített ital után.

— *Békövetkeznék uram a „kitolóshon" egy kis nyakolaj erányában. Mer, hogy hajnaltájott felettébb harmatos az ájer s az éjjeli bemondásokkal ügönhogy kiszikkadt a gegám.*

Elértettem a célzást. Jómagam is vele ballagtam a korcsmába egy pofa boritalra, Meghogy azért, mivel fúrta az oldalam a „kitolós" ragasztéknév miérje. Egyszerű volt az eset. Mózsi zsidó kegyetlen gyáva legény volt. Még a jerikói trombitából is csak egy bődudát örökölt. Ezt nyekergette vasárnaponként a csárdában. Az éjjeli ital kiszolgáltatásakor, hogy ne kelljen az ajtót kinyitnia, olyféle kitolós nyílást szerkesztett az ablakára, amin csupán a flaskó fért ki, minekutána a pénz bécsurgott.

Hát *Bagó* uram pityizálás közben *Mózsi* nagytátijáról mesélgette az alábbi históriát, amin kétszeresen jól mulattam. Különösen az okból, hogy arra eszméltem, vagy *Bocaccio* járt errefelé, avagy az itt valosiak kóboroltak olaszos tájakon e sikerült átültetés miatt! Oh! Tehát mégis igaz volna, hogy e honhazának nyugati hatások alatt fejlődött egynémely kulturális eredménye? No, nem a java! Mert vagyunk, kik abban a hitben élünk, hogy volna a falu végén. A kádármester és hogy a dolog végire érjek, annak kackiás felesége.

Erre vetette szemét a Mojse... s itt lép be az olasz hatás, termetes boroshordó alakjában.

A jebuzeus csak kerülgette a menyecskét, csak kerülgette, minden csábító igérettel. Természetesen, amikor a férjuram a vásárokat járta. A szerelmi postát egy égetni való öreg bába közvetítette, aki vajakos is volt úgy mellesleg, minek alapján nagy furfang lakozott benne.

A menyecske nem állt kötélnek. Végül is megúnta az únszolást és bemondta férjének a körülményeket! A kádármesterbe nemcsak higgadtság, de mesterségbeli furfang is szorult. Nem hiába furdalta a likakat nyakraföre és hajlítgatta a finom dongákat... de testhez álló koporsót is készített az arra megéretteknek, finom tölgyfából, esetleg gesztenyefából, ami fölöttébb alkalmatosnak bizonyult, akár évszázadokon körösztüli fennmaradásra. Csak szótlanul hallgatta az asszony karattyolását, amiglen is végül ily bölcs szavak hagyák el bölcs koponyájának bajusz alatti nyílását.

— *Ide süss, heéj! Kigundoltam valamit. Tégy úgy, mintha hajlanál Mózsi szavára, rendeld ide, szedd el a vámot tőle, aztán én minekutána látszatból elkocsikáztam. hörtelen visszatérek... Mire te ijedten elbujtatod a Mojzsit abba a hasas hordóba, aminek feneke oda lesz támasztva, ha osztég bemászott, fedd bé... a többit bízd rám!...*

Igy is lőn. A kádármester úgy esthajnalkor nagy garral végigcsörtetett a falun hordóval megrakott szekerével. Volt annyi akasztófahumor benne, hogy Mózsinál bezörgetett egy meszelyre, még meg is köszöntötte eme kétes szavakkal:

— *No, Mojse, ezt a maga jó üzletére áritem!...*

Aztán elkocogott. A kajánul vigyorgó zsidó szakállát simogatta búcsúzóul. A nagyerdőnél aztán odalökte a szárat a kocsisnak, mondván, te csak kerüld meg az erdőt, aztán a falu alatt fordulj vissza a portámhoz, mert otthon felejtettük a nagy hordót. Jó maga pedig a kertek alatt besomfordált komájához, aki bé volt avatva a dologba.

Együttesen aztán hamarosan ott voltak a műhely kert felőli ablakánál és erősen megverték az ablakot. Kuncogva észlelték, hogy az éppen megérkező Mojse mint ejti le a csábító csomagot és ijedt rimánkodással folytatja:

— *Áj, váj, hová bújjak... hová bújjak?*

A beijedtet játszó menyecske nagy hirtelen a hordóhoz tuszkolja, amibe a zsidó ész nélkül belemászott. Rá is teszi a födelét, ami fejére borult a bennszorulónak, mikorra feldörrent a kádármester hangja:

— *Merre vagy, asszony?... Világot sebtibe, mert a komával úgy határoztuk, hogy ezt a hordót is elvisszük a vásárra. Itt la... Már kész, csak a fenekét kell rávütni.*

Igy is történt. A koma meg a kádár nekifeküdtek, előhúzták a zsidóval töltött hordót és kegyetlen kalapácsolással ráverték a fenekét, nem sajnálva tőle egy pár oldalbarúgást sem.

Ez alatt, képzelhető, Mojse szive versenyt kalapált velük és átkozódott hiszékenységéért, persze szakállába. A kocsi sebtibe előállott. A rakományt föllódították és nagy csörtetéssel kihajtottak az országútra.

Ugy hajnaltájt döcögtek be a szomszédos vásárra, ahol is Mózsi meg a hordó nagy zökkenéssel a földre került. A koma rá is telepedett nagy vigasságában és a csizma sarkával verte ki a kisérő taktust ahhoz a cincogáshoz, amit a közelben mu-

zsikáló sátoros cigány művelt. Várták a vevőket. Végtül is oda került Slajmi is, éppen sógora Mojsének. Gyanútlanul nézegeti a hordót erről is, arról is. Az ára után is érdeklődik, amit rettenetesen drágált. A kádárék csak kajánul összevigyorintanak, de nem engednek az árból. Amint Slajmi nekitérgyelve szaglássza a hordó minőségét, egyszerre megroggyanik a térde... az ijedtségtől megszédül, mert susogó hangokat hall a hordó likán keresztül és villogó szemet lát:

— *Slajme, Slajme, itt vhagyok a luknál, fizess, amit khóstál...*

Hát fizetett is.

A történet eddig, mondjuk, Bocaccio hatás. De az aláfestés átültetése gyökeresen magyar, mert egyébként egyebütt a férje került volna a hordóba, ha ugyan dús hajtású szarvaitól egyáltalán belefért volna.

Tanulság: bemutatja a magyar falu erkölcsét. Az eredeti magyar humort... Most csupán vetélkedjenek a falvak, bakterek és kántorok rajta, hogy hol is hallhattam ezt a történetet. Vagy pediglen nem?...

Rádiók,
hanglemezek, gramofonok, zenegépek, lemezváltók, alkatrészek
Légó-lámpák
600. ille ve 2500 óráig égnek, zseblámpák Signál tartalékelemmel nagy választékban
AKUSZTIKA
Rákóczi-út 49. Telefon: 144—939.

Az élet találós kérdései

1

edott harisnyamennyiség a tervezett keresletnek éppen megfelel. Miért nem lehet mégsem harisnyát, főleg női harisnyát kapni a fővárosban és vidéken?

Ugyanakkor feketén elienben kapható. Ugyancsak az illetékes szervek szerint nagymennyiségű hernyóselyem harisnya is van a raktárakban. Ezt sem lehet kapni, vagy horribilis árakon Hol ez a harisnyamennyiség? S miért olyan megfizethetetlenek az árak, amikor ezek legnagyobb része még „békebeli" bevásárlás s annak áremelkedését semmi sem igazolja!

2

Melyik az a magyar lap, amelynek vasárnapi számában egyik munkatársa fölényesen beigazolta, hogy jampecek, naplopó aranyifjak Budapesten nincsenek? Mi ez? Vakság, mindenáron riporttéma-hajhászás?

3

Ki mivel magyarázza azt, hogy amíg Salgótarjánban egy kiló gomba 2.60 pengő, ugyanaz a gomba Budapesten a kiskereskedőknél kilónként már 15 pengő?

A kiskereskedő szerint *csupán* ő maga 12 pengőt fizet a nagykereskedőnek érte. A 9.40 vengős különbözet mi: szállítási költség, vagy szállítási költség és a nagykereskedő haszna? Miként lehetséges ilyen óriási különbség? Tudomása van-e erről az árkormánybiztosságnak?

Vagy luxusélelmi cikk-e a gomba, vagy népélelmi cikk? S ha igen, hol az ármegh határozás?...

4

Ki az az óranagykereskedő, aki „Bér autó" jelzésű saját kocsiján vigan szalad gál a fővárosban s naponta ezzel utazik l vidéki villájába, holott a fővárosban beren dezett háromszobás lakása is van, ahol v szont jó féléve nem tartózkodik?

Felülvizsgálták-e már, hogy hány em bernek van a fővárosban így két, sőt három lakása?

5

Ki az a vállalati igazgató, aki a bombatámadások óta négy alkalommal költözött új lakásba azzal, hogy ott nagyobb biztonságban van a bombák elől s eddig mind a négy helyről kibombázták? Régi lakása ellenben a mai napig sértetlen?

Mi ez? Csak nem pikkelnek rá az angolok? Vagy olyan drága az élete, mint a *rubint* s azért menekül ilyen igyekezettel?

6

Minek nevezhető az a tény, hogy a vásárcsarnokokban déli 11, újaban 12 óráig sem hal, sem gyümölcs nem kapható, mihelyt azonban a *„megkülönböztető jel viselésére kötelezettek"*, — jaj, de szép humánus kifejezés, — megjelennek, azonnal mindez a pult alul előkerül?

Hajlandó-e a vásárcsarnokok felügyelősége ezzel a kérdéssel foglalkozni? Hajlandó-e ezeket az árusokat eltiltani az árusítástól, sőt internálási javaslattal rendőrkézre juttatni?

Érkeztek-e be panaszok a vásárcsarnokok felügyelőségéhez ilyen ügyben, s ha igen, milyen intézkedések történtek eddig? Kiket tiltottak el az árusítástól, kiket büntettek meg?

Kitartunk!
SIMON
LUXUSTEXTIL
TERÉZ-KÖRUT 18.
A legna yobb kezdeti n hézs get leküzdve zavartalanul
tovább árusítunk.

Ára 20 fillér

A NÉP terjesztését az egész ország területén a m. kir. belügyminiszter 194.956—1944. VII. A. szám alatt engedélyezte

Budapest, 1944 október 19
VI. évfolyam, 42. szám.

Megjelenik minden csütörtökön délután.

A NÉP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL, BUDAPEST, VIII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 15. SZÁM. TELEFONSZÁM: 136-033

SZERKESZTI
TEMESVÁRY LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 10.—, ½ ÉVRE 5.— PENGŐ
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 11219. SZ.

Szálasi Ferenc

alakja az avatatlan emberek előtt szinte hirtelen tornyosodott a nemzet fölé. Sokan azt hiszik, hogy a torlódó események szerencsés alakulása következtében került a magyar állam élére, mert sokaknak a fejében még ott motoszkál a régi politikai játékok emléke, amikor a jó helyezkedés, a szerencsés születés és nem kis mértékben a politikai ügyeskedés vitte előre a legtöbbször tehetségtelen senkiket. Ha nem így lett volna, nem is juthattunk volna ilyen mélyre, nem vesztegethettük volna el nemzeti értékeinket és nem állhattunk volna szinte tehetetlenül és értelmetlenül a reánk nézve életet és halált jelentő háborús események közepette. Szálasi Ferencet törhetetlen akarata, szívóssága, legyőzhetetlen áldozatvállalása, mindenkinél nagyobb kitartása, önzetlensége, lemondása és mindenek felett álló határtalan szeretete vezette és vezeti útján. Mert határtalan szeretet nélkül nem járhatta volna meg azt a golgotás utat, amit megtett és ami valóban a magyar nép feltámadását jelenti. Mert ezt a népet meg kellett váltani és a végtelen szeretet melegével fel kell emelni, hogy az lehessen, amire elhivatott és amire néki a Mindenható tehetséget adott. De vajjon volt-e még valaki ebben a tehetségteleneknek és gazembereknek oly nagy jólétet és „alkotmányos" szabadságot biztosító országban, aki vállalkozott volna erre a feladatra? Vajjon akadt-e Szálasi Ferencen kivül még más, aki éppen úgy hitt, éppen úgy bizott, éppen úgy hajlandó volt mindent feláldozni, börtönbe menni, mint ő? A magukat vezetőknek és elhivatottnak tartók közül ilyen nem akadt senki, de voltak még sokan, akiket örök felforgatóknak és örök nyugtalanoknak neveztek, akik mezítlábasok és félkegyelműek voltak a hatalom birtokosainak szemében, mert szerintük valóban alacsonyrendűség és bolondság kellett hozzá, hogy megvessék a dologtalan jólétet és helyette vállalják a kitaszítottság, az üldözés és a kiszolgáltatottság minden idegtépő és megalázó bajait. De ha sokan voltak is az áldozatvállalók, akik büszkén mondhatják ma, hogy nem volt hiábavaló a küzdelmük, mindannyiok között mindig elöl járt a Vezér, Szálasi Ferenc. Mert az Ő példája, az Ő áldozata volt a legnagyobb és az Ő akaratereje, az Ő államférfiúi bölcsessége és kitartása nélkül mindannyiunk áldozata és kitartása elveszett volna a semmiben és újra csak a rendszer ostobasága és hitványsága győzött volna felettünk.

Igaza volt a Vezérnek, amikor a bíróság előtt kijelentette, hogy a zűrzavarból kell újjáteremteni az országot. A legnagyobb zürzavarban kaptuk a kezünkbe a hatalmat és belőle kell kiformálnunk, kialakitanunk azt a Hungarista Birodalmat, mely Keleteurópa vezető hatalma lehet. Nehéz a mi utunk és áldozattal teljes, de nincs bennünk semmi kétség, hogy ezt is megjárjuk, hiszen a Vezér megy elől és az Ő végtelen szeretete sugároz szét az országon. Ennek sugaraitól, ennek éltető melegétől kisérve biztosak vagyunk munkánk sikerében és hiszünk a felszabadított magyar erők mindent legyőző erejében:

A győzelem pillanatában hevesebben dobban a szivünk és az elégtételünk tudatában tágul a mellünk. Nem vezet azért a bosszú és a megtorlás. Mi nem pusztitani, hanem épiteni akarunk. Hitből és szeretetből, alkotó munkával, szorgalommal és kitartással, ahogy a Vezér parancsolja. Hálát adunk a Mindenhatónak, aki őt adta nekünk és a hosszú évek elnyomása után boldogan megyünk tovább a régi, a harc útján a biztos és feltartóztathatatlan győzelem felé.

GYŐZTÜNK

Irta: Ujvárosi Sándor

Rettenetes vasárnap délelőtt volt. Százezrek hallgatták a rádiót és százezrek döbbentek meg, mikor elhangzott a kormányzó kiáltványa. Árulás! Mindenkinek ez volt a gondolata. Mint valami magasfeszültségű villamos áram, futott végig a nemzeten a felismerés, hogy kifosztották megint, elárulták megint, eladták megint. Az a társadalmi réteg, mely sohasem érezte magát magyarnak, de mindig a magyar nemzetből élt, az az élősködő pár ezer ember, mely haza-, nemzet- és fajárulásból szerzett vagyonára támaszkodva, uralkodott ezer esztendeje ebben az országban, melynek minden mindegy volt és csupán csak az érdekelte, hogy minél kövérebbre hizlalja erszényét, hogy minél betegesebb élvezetekbe merülve, élje a maga szellem- és léleknélküli életét, megint kimutatta a foga fehérét.

Ez volt az a réteg, melytől ott pusztulhatott a paraszt rakásra, akitől akár éhen és rongyosan szaladgálhatott a leszegényedett iparos gyermeke az utcán, akinek mindegy volt az, hogy az értelmiség milyen nehézségek árán tartja fenn nyomorúságos életét. Ez volt az a réteg, mely kínai kulikat akart behozni ebbe az országba, mert a mezőgazdasági munkás nem akart éhbérért dolgozni, ez kötött szerződést a hajózási vállalatokkal és szállíttatta ki százezerszámra a magyar vért az északamerikai kőrengetegekbe és Dél-Amerika mocsaraiba. Ez volt az a réteg, mely nem törődött a gyermekhalandósággal, a tüdővésszel, az irni-olvasni nem tudással, melynek az volt a fontos, hogy minél nagyobb nyomorúságban és butaságban tartsa a népet, hogy annál jobban kihasználja és egyéni érdekei eszközévé tegye; a megfélemlítés, a hajszolás, a durva igazságtalanságok, a cézári önteltség lefelé és az alázkodó meghunyászkodás felfelé voltak jellemzői e réteg fegyvereinek és jellemző tulajdonságainak.

Ez a réteg volt az, melynek azt köszönheti a nemzet, hogy most nem negyvenöt millió ember él ebben az országban, mert évszázadok óta elhanyagolta és állati sorban tartotta a népet,

ennek köszönhető, hogy az ország mindig lejebb és lejebb esett erejében, ellenállóképességében, nyomatékában és tekintélyében ezen az európai szárazföldön. Ennek volt köszönhető, hogy a világháború óta csak Potemkin-falvak épültek és semmi olyan nem történt ebben az országban, ami a nemzet megerősödését, védelmét szolgálta volna, mert neki mindig az volt a legfontosabb, hogy saját csahosait és kopóit lakassa jól, de semminemű közösséget nem érzett a nemzettel és a nemzetben csak embertömeget, kihasználásra szánt és éhbérért dolgozó napszámost látott, akárhol is állott annak a magyar embernek a munkahelye.

A történelem a megmondhatója, hogy mennyi csapás, mennyi szenvedés, mennyi fölösleges küzdelem, az éhhalálnak mennyi rémképe fenyegették ezt a magyar népet ezer esztendő alatt, mialatt urai vagyonosodtak, uralkodtak, büntettek és dolgoztattak.

A munka, a harc, a küzdelem, a gond a szegény magyar embernek jutott; az élvezet, a külföldi pénzpocsékolás, a félőrült lélekre való és büntetlenül maradó botrányok, a nagy kártyacsaták, dőzsölések és dorbézolások ennek az uralkodó rétegnek előjogai voltak.

A léhaság, a cinizmus, a közönyösség, a szívtelenség és az öröklött nyavalyákból támadt erkölcsi érzéketlenség és butaság volt általában e réteg tulajdonsága és ezek birtokában elárasztották a közéletet, kormányférfiaknak és politikusoknak születtek, kiskirályok szerepét játszották és szívták a nemzet vérét és verejtékét; rosszabb sorban tartották a népet, mint a gazda a barmát, mert az legalább tudta, hogy ha munkát kíván az állattól, úgy azt etetnie is kell.

Ennek a lelketlen lelkiségnek, ennek az úri nemtörődömségnek, ennek a minden lében működvelő és nyegle

rétegnek volt köszönhető a magyar nemzet elesettsége, ápolatlansága, testi és lelki elhanyagoltsága.

Ez a réteg volt az, mely megfertőzte a magyar kedélyt, az ősi tiszta erkölcsöket, mely ha lezüllött, a zsidaja lányát vette feleségül, csak hogy pénzre tegyen szert, mely állandóan távolodott a magyar anyaföldtől, melynek minden büdös volt már, ami magyar, amely kínosan ügyelt arra, hogy lehetőleg ne a magyar humuszból termett magyart helyezzen a vezetőállásokba. Ennek volt köszönhető, hogy Magyarországon mindenki otthon érezhette magát, csak a magyar nem, hogy valóságos kisebbségi sorsban élt a saját hazájában, kinek annál kedvesebb volt a munkásember, a tisztviselő, a dolgozó, minél kevesebb magyarságot látott benne, értvén a magyarság alatt a magyar összetartást, a magyar erkölcsi érzést, a magyar lelkiséget és a magyar nemzetért való kiállást.

Ez a réteg volt az, mely nem mert a magyar nemzetőrnek puskát a kezébe adni,

mert félt, hogy őt magát lövik le, mely félt minden hangos szótól és megmozdulástól, mely a legszebb célú és legjobb indulatú egyesületek nyakára rendőrt küldött, nehogy olyan szó hangozzék el, mely felébreszti a magyart ebből a mocsárgázas álmából. Ez volt az a réteg, mely éppen a nemzettől, a néptől való félelmében nem fegyverezte fel a magyarságot a haza védelmére, nem képezte ki katonának, nem látta el azzal az erkölcsi és szellemi útravalóval, mely nélkül katonát, támadólelkű és győzniakaró katonát el sem lehet képzelni

Ennek a nemzettől való félelemnek, ennek a fegyveres magyartól való irtózásnak nem is lehetett más következménye, mint az, hogy az ország kormányzója fegyverszünetet ajánlott fel annak az ellenségnek, melyről minden gyermek tudja, hogy céljai elérése érdekében mindent kürt és elpusztít, ami szent, ami hagyomány, ami féltve őrzött erkölcsi vagy lelki ereklyéje valamely nemzetnek.

Pedig olyan alkalma volt arra, hogy megteremtse az új boldog Magyarországot, mint amilyen soha államférfinak még nem volt. Végeredményben pedig kevésbé félt a szellemi és erkölcsi élet minden vonatkozásában tőlünk idegen bolsevista csizmától, mint a Hungarista Mozgalomtól. Pedig ennek vezére száz és száz esetben megmutatta, hogy tetőtől talpig magyar ember, férfi, a megtestesült becsület és jószándék, magyar államférfiban még soha nem tapasztalt részletes ismerője és lángesze a közigazgatásnak, az államvezetésnek, a nemzetnevelésnek és mindannak a mérhetetlen rétegeződésű tudománynak és művészetnek, melyet a mai kor a nemzet vezérétől elvár.

Így volt.

A bolsevizmustól nem féltek ezek az urak, mert ott érezték a zsidót a bolsevista gőzhenger mögött és tudták, hogy hosszas és nehéz alku árán ugyan, de megmenthetik bőrüket és erszényüket,

érezték és megszimatolták azt, hogy az ő kis köreiket ha meg is zavarják, mégis csak nagyban-egészben megmaradhatnak, hogy lehet olyan egyezséget csinálni, hogy tizenötmillió ember élete, boldogsága és családi tűzhelye árán meg lehet vásárolni azt a kényelmet és azt a megélhetést, ami a magyar uraknak jár. De tudták azt is, hogy a Hungarista Mozgalommal és Szálasi Ferenccel nem lehet alkudni.

Tudták azt, hogy nincs az a vagyon, méltóság, ígéret vagy kegy, amiért Szálasi Ferenc feladná azt a célját, hogy Magyarországot a magyar nemzet számára, a magyar nemzet javára szerezze meg.

Érezték és tudták, hogy Szálasi az egyedüli komoly ellenfelük, mert célja nem az egyéni érdek kiszolgálása, hanem egy olyan Magyarország és magyar nemzet megalkotása, melyben mindenki szép, jó és igaz életet élhet, ahol nincs zsarolás, uzsora és kihasználás, hanem mindenki azt az életet éli, amit munkájával, erkölcsi és szellemi mivoltával kiérdemel magának.

Ne tévesszen meg senkit, hogy a mai napokban a politika szinpadán az uralkodó réteg nem szerepelt. Ez a réteg a világháború után csendben viszavonult szalónjaiba és kizárólagos szórakozó he-

lyeire és onnan intézte az ország sorsát, maga helyett pedig szürkéknek látszó embereket állított, akik úgy kormányozták, irányították és uralták a nemzetet, mint a pojácák, akiket a háttérben dróton rángatnak. A világháború után ezek a lakájkormányok szerepeltek és feladatuk az volt, hogy a nyilvánosság előtt demokratikus színezetet adjanak az ország vezetésének, valójában azonban alázatos lakájai és kiszolgálói legyenek a háttérben szórakozó néhány ezernek, minek ellenében azonban búsásan megszedhették magukat. Ha akadt olyan ember közöttük, aki céljaiknak nem felelt meg és alaposan gyanusítható volt azzal, hogy magyarsága nagyobb és erősebb, mint feltételezett lakájszelleme, azok rendszerint „természetes" halállal fejezte be életét.

E vasárnapon tette fel az uralkodó réteg a koronát eddigi működésére. De a nemzet visszaütött. Gyorsan, szervezetten és alaposan.

1944 október 15. napja. Jól jegyezzük meg ezt a napot. E napon lett Magyarország újra a magyar nemzeté. Ezer baj és szenvedés vár még ránk, de mindez csak gyerekjáték ahhoz a jutalomhoz képest, mely a jövő nemzedékre vár akkor, ha a régi hagyományokhoz méltóan végig küzdjük ezt a küzdelmet, keresztültörjük magunkat a ránk váró borzalmakon és megépítjük az új Magyarországot, a mi Magyarországunkat, minden magyar Magyarországát.

Higyjünk és bízzunk a vezérben. Ő sohasem hagy minket cserben.

Kitartás! Éljen Szálasi!

Végre magára talált a magyar...

Köd ülte meg a várost. Késő őszi köd. Esteledett. Már eltűntek a ragyogó csillagok az égről. Helyette apró fények gyulladtak ki az egyik pályaudvaron... Ezek is óvatosan pislákoltak, tompítottan, mert a levegő dögkeselyűi — a terrorbombázók — leselkedtek a szunnyadó házak felett. Az ütközők puffantak az egyik katonai rakodó homlokfalán. Dübörögve siklottak le a harckocsik, csikorogva a fogatolt járművek. Az egyik legnagyobb büszkesé-

günk, az ejtőernyősök rakodtak ki. Most érkeztek valahonnan és mennek valahová.

Fojtott vezényszavak. Fegyverzörgés, patkós csizmák kopogása, lovak nyerítése, motorzúgás, gomolygó katonatömeg.

Most harsant fel az egyik rádió megafon szaván Szálasi Ferenc hadparancsa!

Döbbenetes csend. A súlyos, igaz szavak, a ragyogó távlatok nyomán lázas lelkesedés tört ki. Az örömhangok, vélemények zürjéből itt is, ott is hangzok:

— Na, mi éppen kapóra jöttünk. Éljen Szálasi!

Amikor tudomásukra jött, hogy a bevonulási parancs a kaszárnyába énekszóval történjék, az egyik vezénylő tiszt szól:

— Hej, ha itt zenekar kerülne!...

Erélyes intézkedés. Félóra mulva ott van a legkiválóbb katonabanda egyike. Lelkes fiúk. Nekik jutott a kitüntetés, hogy a forradalmi első éjszakába beléharsogtassák a riadó kürtöket. Lelkes harsonával köszöntsék az első forradalim éjszakát. A Hungarista álom beteljesedett hajnalát.

A zászlóalj összeáll. Katonás feszességgel. Állanak a bátrak bátrai Acélösöklű, keményszívű fiúk. Pattog a vezényszó. Feszes tisztelgés a puskával, a Himnusz ünnepélyes hangjai emelkednek túl a ködön. Utána lelkes katonabeszéd, gyujtó, értelmes, a legfiatalabb vitéz hadnagy szájából. Aztán a *„Hazádnak rendületlenül"* szépséges akkordjai ömlenek szét a pályaudvaron... Az éjféli ködön át a pislogó villanylámpa fényében... A kép döbbenetes, magasztos, lenyügöző, a szemekbe könnyet szöktető. Feledhetetlen képp!

A kemény férfimelleken pattanásig feszül a zubbony. Feszíti a túlfűtött lelkek ereje... Felharsan újra:

Éljen... éljen... éljen Szálasi Ferenc!

Majd megindulnak büszke feszességgel a sorok, rendek a kijárat felé, élen zenekarral, pattogó ütemre. Fujják, fújják az ejtőernyősök indulóját olyan tűzzel, mint még soha. Még a szomszédos temetőben is megelevenednek a hős magyarok sírjai. Végre magára talált a magyar... Végre... Végre!

Mind messzebbről hangzik már a zene, az ének. A pályaudvarra sötétség borul. Az első forradalmi nemzeti szocialista éjszakán... Hej, de sok szív dobban meg az örömtől... No meg a reászolgált félelemszorongástól! Mert csak az igazak örvendhetnek a Hungarista hajnalnak.

Boromisza Tibor

Levelek – valahonnan Magyarországról

III.

Főszerkesztő Testvérem!

Harmadik hete élvezem a csavargóélet szépségeit. Azért jellemzem így egyesek szerint szomorú menekülti mivoltomat, mert mi — az új koreszme harcosai — elsősorban idealisták vagyunk. Az idealista pedig — bár minden mozdulatával szebb, jobb, igazabb felé törekszik — mindenben talál valami szépet és jót is. Idestova háromhetes menekülésem alatt sok mindenen keresztül mentem: sok helyen idegen létemre befogadtak, alamizsnát kaptam és olyanok is nagyon kedvesek voltak hozzám, akik egy hónappal ezelőtt valószínűleg a „politikai strici" kifejezésbe jutó, nem éppen hízelgő címet vágták volna fejemhez. Tapasztalataim során meggyőződtem róla, hogy népünkben sohasem élt ennyire az összetartás nemzetreformáló erénye, mint napjainkban. Igaz: most már kezdjük érezni, hogy háború van. Már portánkon dühöng a vihar. És a veszély óráiban, a megpróbáltatások idején kitűnik, hogy mi magyarok mégsem vagyunk olyan utolsók a nemzetek versenyében, mint ahogyan egyesek népünket tévesen, vagy rosszakarattal beállították. Mi is tudunk összetartani, ha kissé megkésve is. És tudva azt, hogy minden rend rendetlenségből születik, ebből a pillanatnyi káoszból is létrejön majd az egymás megértésén alapuló, általunk megálmodott új világ, melyért lapunk és A NÉP olvasótábora már évek óta küzd.

Egyik dunamenti kisközségben élek jelenleg, mely valamikor divatos nyaralóhely volt. Igen: valamikor... volt. Egyrészt azért használok mult időt, mert nyaralni rendes körülmények között nyáron szokás és — bár mostanában szép idők járnak errefelé — ősz van már visszavonhatatlanul. De fönti megállapításom akkor is fedi a valóságot, ha az időt évekre váltom. Hat-hét évvel ezelőtt egyik nyáron már jártam errefelé. Akkoriban a község tömve volt nyaralókkal. Vannak bennszülöttek, hiszen mindig voltak szellemi vénasszonyok, akik az idei nyár gyér forgalmára utalva visszasóhajtozzák a „régi jó békevilágot". Mily eltompult memóriával megáldott halandók! A nyaralóközönség nyomán — tisztelet a kivételnek — valódi görbeorrú, bivalyszemű zsidókból állott. (Mellékesen megjegyzem: a kivételt akkoriban csekélységem képezte.)

Tehát lombhullató október havában egykori emlékeim színhelyén nyaralok. E sorokat egyik vendéglőcskében írom egy kisfröccs folyton fogyatkozó társaságában, ahol nagy a lárma és vágni lehet a füstöt. Egyszóval olyan a légkör, mint egykori ponyvaszenvedélyem idején a bohó fantáziámban megszületett vadnyugati csapszékekben. Hogy miért választottam éppen ezt a nem egészen költői magánynak örvendő helyet levélírásra? Mindenek előtt leszögezem, hogy őszi nyaralásom napjai nem munkakerülésben telnek, hanem nevelői állást töltök be három nebuló mellett, minek ellenében egyik néptanítói házban kosztot és lakást élvezek. S hogy e három rámbízott gyermeket kellőképpen jellemezzem, meg kell írnom, hogy ma hajnalban is egetverő lármára ébredtem föl. Szobámban az asztal körül a gyermekek mamája hajszolta legnagyobb: gimnazista fiát a külön e célra üzembehelyezett porolóval. A második fiú már komolyabb. Foglalkozása: harmadikos elemista. Tervei: banditavezérnek készül. Mondanom se kell, hogy az alvilág harci fogásait, mint első számú közellenségen: rajtam gyakorolja. A legkisebb: ennivalóan aranyos, de annál csirkefogóbb leányka. Éppen tegnap borította ki a tintásüvegem tartalmát. Szobám padlóján patakokban folyt a tinta, több kisebb szigetet alkotva. Egészen érdekes volt. Közben a keze is tintás lett és egyetlen ruhámat használta törölközőnek. Szürke öltönyömet azóta tenyérnyi tintafolt dekorálja, az ő keze viszont nem tisztult meg. Ennyit a neveltjeimről! Belátható Főszerkesztő Testvér, hogy abban a környezetben, ahol gyakran igénybe kell vennem a régi pártharcok idején külvárosokban megedzett öklömet, az írás magasabbfokú tehetséget igényelne.

Egyébként pusztán önszorgalomból — és erre büszke vagyok — megtanultam néhány fizikai munkát is véegzni, melyek közül a három legérdekesebbet: favágást, dióverést és kecskefejést említem meg. Föntebb már céloztam rá, hogy minden rosszban található szép, illetve jó dolog is. Az elmúlt nyáron többször végeztem fizikai munkát — tanulmányi szempontból. Most elérkeztem kutatásaim egyik csúcspontjához: saját bőrömön érezhetem a szegény ember életét. Hát ez bizony kissé kényelmetlen élet. De meg lehet szokni! Már lassanként kezdem is megszokni a fürdőszoba hiányát, no meg azt, hogy minden reggel ugyanazt a ruhámat kell fölvennem. Most itt a vendéglőben is vigyáznom kell, hogy a fröccs mellett fejezzem be írásaimat, mert második fröccsre már nem telik.

Nevelői munkámat örömmel végzem. Azt mondják: a jó pap holtig tanul. Ugy vélem, nekem se árt az egykori tanulmányok felfrissítése. Gimnazista tanítványom földrajzkönyvéből tudtam meg, hogy a helyiség, ahol élek, a Börzsöny hegység lábainál fekszik. A latin nyelv még emlékezetemben van, bár ezen a téren Vágó képviselőtestvérünk nézetét teszem magamévá: „amig nem tudtam meg, hogy hol és miért veszett el saját ősi kultúránk, mit regéltek regöseink, miről csengett a kalevala, addig engem Veregilius hősi füllentései nagyon untattak." Ehhez még hozzáfűzöm a saját szavaimat: amig nem tudtam meg, hogy a pesti zsidók miért nyaralhatnak gondtalanul a Duna mellett, míg magyar véreink dolgozó tömegei húzzák az igát, addig engem az első deklináció se érdekelt.

S mikor ezt a három makkegészséges, de istentelenül csibész csemetét bevezetem a tudomány ágaiba, keserű szívvel gondolok a zalai honvédekre, akik menekülésem alkalmával vendégül láttak a katonavonaton. Errefelé — hála a Magyarok Istenének — nem divat az egyke. Igen: a kisfizetésű vidéki tanítók otthonában és a bányamunkások egyszerű hajlékában úgy sorakozik a magyar jövő, mint az orgona sípjai. Örülök, hogy nem a Dunántúlra mentem, ahol a vidék szépségeit bizonyára kietlenné teszi az a szomorú csend, mely úgy ül a dunántúli falvakon, mint az őszi köd a Tiszántúl rónáin. Itt gyermekricsajtól hangos az utca. A gyermekek most még banditáknak készülnek, de ezekből lesznek a legjobb katonák, ezeken épül a jövő Magyarországa.

E jövendő szilárd hitében zárom soraimat és maradok tisztelettel

STUDIOSUS

Dr. Csia Sándor,
a Kormányzótanács tagja

Dr. br. Kemény Gábor,
m. kir. külügyminiszter nyilatkozata a Nép-nek

A m. kir. külügyminisztérium a mai nappal megszűnik az úgynevezett szalondiplomácia — gyakran a Nemzet érdekeit veszélyeztető eszköze lenni. Hungarista államvezetésünk gondoskodik arról, hogy a nemzet külügyi szolgálata kizárólagosan és maradéktalanul töltse be feladatát: a magyarság és a körülötte lévő világ között az erkölcsi, szellemi és anyagi életösszhangnak politikai, társadalmi és gazdasági vonatkozásban való megteremtését és biztosítását.

Szálasi Ferenc kormányának külpolitikai programmja: a harc — a nacionalista és szocialista élet győzelméért.

Szálasi Ferenc ezt a feladatát, mint a nemzeti akarat kizárólagos letéteményese fogja megoldani, totális erővel és totális felelősséggel.

E program szolgálatában a következő külpolitikai feladataink vannak:

1. *Felszámolni a magyar diplomácia nemzetközi jellegét és helyébe nemzetiszocialista világnézetünknek és hungarista életgyakorlatunknak megfelelő nemzetközösségi szolgálat eszmei, tárgyi és személyi megteremtése.*

2. *Beállítani külügyi szolgálatunkat nagy nemzeti célunk vonalába: a Háromhatalmi Egyezmény új világot rendező keretei között az Antikomintern Paktum világnézeti irányelvei szerint, fegyvertársainkkal tántoríthatatlan szövetségi hűségben, elsősorban az Új Európa megteremtéséért folyó szabadságharcot vezető Német Birodalom oldalán győzelmesen megnyerni a háborút.*

3. *Nemzetiszocialista elkötelezettségben, hungarista becsülettel és magyar elhivatottsággal hozzájárulni az új világrendezésben kialakuló európai nagytér erkölcsi, szellemi és anyagi békéjének előkészítéséhez, felépítéséhez és megtartásához.*

4. *Döntően hozzájárulni a délkelet-európai élettér nacionalista és szocialista rendjének a megvalósulásához a benne élő népek politikai, társadalmi és gazdasági életösszhangja jegyében. Bennünket a Pax Hungarica irányító eszméinek áldozatos szolgálata vezet.*

5. *A világ magyarsága hatalmas életszövetségének a megteremtése.*

Célunkat a hungarizmusnak számunkra kötelező parancsa szerint szolgáljuk, a földgömb nacionalista és szocialista elrendezése, nagyterünk nemzetiszocialista-konnacionalista rendje és életterünknek az új korszellem parancsolta rendszere javára és velük a legteljesebb összhangban.

Szálasi Ferenc kormánya e külpolitikai elgondolások jegyében így akarja és fogja kifejezésre juttatni és érvényesíteni a Nemzet, benne a magyarság hitét, hűségét és hősi elszántságát az új világ Új Európája javára.

E gondolatok jegyében

köszöntjük a Führert, a Ducét és a Tennot.

És köszöntjük mindazokat az életképes és életerős nemzeteket, népeket, népszemélyiségeket és népi mozgalmakat, Vezéreiket, akik ezekért az eszmékért munkálkodnak és harcolnak!

Hogy hatalmas nemzeti, nemzetközösségi és külpolitikai munkánkat elkezdhettük és győzelemre vihetjük: köszönjük Hitler Adolfnak, a Nagynémet Birodalom lánglelkű vezérének, az ő bajtársi megértésének és támogatásának. És köszönjük a magyar Nemzet történelmi életakarását és életigenlését kifejező és érvényesítő Hungarista Mozgalomnak.

Isten áldása kísérje mindannyiunk becsületes nemzetiszocialista jótakarását!

Éljen a Hungarista Magyar Birodalom!

Kitartás! Éljen Szálasi!

Kemény.

Boromisza Tibor

BOROMISZA KIÁLLITÁS

A KÖNYVES KÁLMÁN TÁRSULAT SZALONJÁBAN
1914 ÉVI JANUÁR HÓ 10-ÉN

ÁRA 50 FILLÉR.

Az összes eladó képek havi részletfizetésre is kaphatók **minden áremelés nélkül.**

Az eladást Sziklai Pál műtáros közvetíti.

BOROMISZA TIBOR.

Fiatal emberek, nagyotakarók hagyják el a művészetnek már szépen megépített, simára taposott útjait. Uj, járatlan útra térnek, hogy azon keressék a legszebbet, a legnagyobbat, amiért érdemes végigélni egy hosszú, keserü életet: *az Igazságot.* Keresik mindent fölemésztő hévvel, perzselő lánggal, epesztő reménytelenséggel. És ez a láng és ez a reménytelenség avatja művésszé őket. Ez nem engedi, hogy lelkük szárnya meglankadjon a merész úton, melyet szenvedéseik könnye áztat.

Nyugtalan lelkük, igazságkereső vágyuk nem

engedi őket a fonnyadt babérokon pihenni. Érzik, hogy a művészetükért szenvedniök kell és szomorú mosollyal, szelid szemrehányással fogadják a megértetlenség töviskoszorúját.

Forrongó korunk, a szines vonalak és nagy, fekete árnyak kora örvendetesen gazdag ilyen apostolokban. Talán nem is véletlen, hogy *Debussy* ugyanakkor komponálja merész lendületű szimfonikus költeményeit, mikor *Ady Endre* csinál forradalmat uj és szokatlan formáival s *Kernstock Károly* megtagadja multját, mely pedig annyi elismerést és anyagi sikert hozott, elhagyja publikumát, mely őt megértette és szerette és elindult festeni azok számára, kik még ezután születnek. Mindezek — ha a művészetek különböző ágában is — egy úton járnak, egy igazságot keresnek, egy a hitvallásuk: a tetszetős, lágy, mindent részletező formák helyett egy pár egyszerű, de erőteljes vonással kifejezni az eszmét. Mikor Ady Endre két sorban ennyit mond:

— Tengerpart. Alkony. Kis hotelszoba.
Elment — nem látom többé már soha. —

e két sorban végigviharzik a férfi minden szivettépő fájdalma s erősebben megkapott bennünket minden húsz strófás kesergésnél ez a pár markáns egyszavas mondat. Valahol ezen a tájon halad büszkén, egyedül *Boromisza Tibor* is művészetével. Az egykori délceg huszárhadnagy ledobott minden nyügöt magáról, mely őseredeti művészlelkétől idegen volt. Az aranysujtásos

attilla éppen olyan szorító nyüg volt számára, mint a művészet tetszetős, kényelmes, megállapodott normái. Megtagadott minden tekintélyt és saját útján jár, de nem azért, hogy különködjék, mint a művészet annyi sarlatánja, hanem mert erős, szent meggyőződése, hogy a művész sorsa az örök keresés s a művészet egyedüli programmja: élni az *Élettel*. Ez a dacos művészlélek érzi, hogyha előre kiszabott sineken kellene végigsiklania művészetének jövőjébe, semmi varázsa sem lenne a jövő misztériumának.

Boromisza mélységes művészlelkét saját vallomásaiból ismerhetjük meg legjobban. E vallomások annál is inkább méltók a figyelemre, mert nem a nyilvánosság elé voltak szánva, csupán egy meghitt barátjának szóltak:

„A természet örök mozgásainak pillanatnyi változataiban van minden érték. Ezt érezni kell s azután meglátni; tehát együtt kell élni a pillanattal. A művészet nem kényelmes, tetszetős polgári foglalkozás, hanem harc és háború.

Az érzékeknek folyton készen kell állaniok a benyomások értékelésére. Ez a nagy készenlét egy emésztő tűz, legnagyobb feszültsége a képességeknek. Igy megmarad az örök változás varázsa, nem fajulhat a művészet sablonná.

Művészetemben kizárólag festői eszközökkel élek: az anyag lényegét lelkiismeretes figyelemre méltatva. Forrongás az elemem: nincs stáció. Száguldó gyorsvonat füstjeként maradnak el produktumaim gondolataim mellől.

A művészet korlátozást, kicsinyes osztályozást nem tűr. Önmagáért van, mint minden igazság. És sokféle lehet a köntöse, szine.

Tiz éve élek Nagybánya vidékén, egy csodás természeti szépségekben gazdag helyen. Távol a meddő viták, üres tekintély kultuszok s nagyotakarások eredménytelen pózaitól. Ide tértem meg, évek során európai kóborlásaim közt.

Igyekezetem: a természet jelenségeinek szellemébe hatolni. Együtt élek ezzel a vidékkel — de csak a vidékkel. Önkénytelenül is teljesen szeparálódtam s igy az úgynevezett „Nagybányai festők társaságához" mi közöm sincsen."

Nagybánya. Ennek a levegője lehelte az ő művészetére letörölhetlenül szinét, illatát, muzsikáját. Itt tért le a naturalizmus ösvényeiről, hogy uj utat keressen. Ez a vidék tette koloristává, ez hódította meg a pleinair csudálatos művészetének. Aki Boromisza irásait elolvassa, hitvallását meghallgatja, azt képzeli, hogy csupán a tájképek az ő édes gyermekei s figurális dolgai csupán hamupipőkék. Azt hiheti azért, mert ez a művészember csak a természetről beszél, a nagy, tágas, világos, sokszinü természetről. Ám ő ebben a természetben látja és jól meglátja az embert is s hogy jól el is helyezi, arra mutat figurális dolgainak megkapóan nagyszerü stilusa. Alakjai a japán művészek finomságára emlékeztetnek, de erőteljességük egészen Boromiszáé.

Mi sem természetesebb, minthogy ennek a hatalmas egyéniségnek sok ellensége, talán még

több meg nem értője akadt, különösen festői pályája első éveiben. Klikkhez, iskolához nem tartozott, senkivel nem pajtáskodott s igy szabad préda volt mindenki számára. Azonban az okosabbak csakhamar belátták, hogy saját bőrükre megy a további támadás s már 1907-től kezdve elismerik nagy alkotó erejét, hatalmas művészetét, szuggesziv erejét s az elismerés pálmája már ott diszlik magasan ivelt homlokán. Nem fejezhetjük be ez irást. Boromisza itt él közöttünk alkotó ereje teljében, egyre magasabbra törő művészetével. Felfedezni őt késő volna, megállapitani abszolut értékét — még korai.

Sebestyén József.

A KÉPEK JEGYZÉKE:

1. Ligeti tó interieurje
   Őszi esti világításban (1912) 500.—
2. Kezdő hóesés a „Cinteremben"
   (1911) 500.—
3. Virágzó galagonya
   A festő háta mögött van a fényforrás; minden szin egyformán erősen él.
   (1913) 800.—
4. Rálátás a „Szép asszony völgyére"; komor őszi napon
   (1912) 600.—
5. Fenyves interieurje délelőtti napálláskor, októberben
   (1913) 1000.—
6. Hegyi patak hóolvadáskor
   (1912) 600.—
7. Szelid gesztenyefák csoportja
   Decorativ táj (1911) 600.—
8. Őszi liget
   Intenciók a hármas számú kép alatt
   (1911) 500.—
9. A ligeti bálház
   Decorativ táj (1911) 500.—

10. Malomköz
Bágyadt, október délelőtti napálláskor (1913) 800.—

11. Frissen esett hó a „Szent János" völgyében (1912) 600.—

12. A nagy Megujhodás
A Mult, a fénytelen barlang előtt anyja karján az ifjú Eszme. Még nincsen zengő szava, csak kitárt, hivó karjai és a szivárvány-szines ég alatt hegyek, mezők és városok férfiai, asszonyai, gyerekei indulnak, rohannak, táncolnak feléje. A biborgunyás legény, aki mámorosan kiált, talán harcos prófétája lesz egykor az Eszmének. A mezitelen asszony s a gyermek már értik is szavát, s mindent elvetettek magukról: ujjászülettek a csodálatos igében. (1912) Eladó

13. Fernezelyi Boldi-tó
Októberi késő délután (1913) 800.—
14. Olvasó bányász (1911) 800.—
15. Gyalogösvény két patak között harmatos nyári napkeltén
(1913) 550.—
16. Tersánszky Józsi Jenő arcképe
(1912) Magántulajdon
17. Veresvizi bányászházak egy hideg téli napon (1911) 700.—
18. Ligeti tó október délelőtti napállásnál
(1913) 500.—

19. Megzavart fürdőzők
Groteszk mozgás reggeli napfény beszűrődésénél (1913) Eladó

20. Tavaszi felhőjárás a hegyek között
(1912) 600.—

21. Márciusi este
Égerfák vörös megvilágításban
(Dr. Gál Gyula, Nagybánya, tulajdona)

22. Hegyi patak borus időben
(1913) 500.—

23. Ligeti őrház; tavaszi virágzás idején
(1913) 550.—

24. Esős idő
(1912) 450.—

25. Eresztik a gáton a vizet
Tempera és szén (1913) 150.—

26. Cséplő oláh munkások
I. (1913) 160.—

27. Oláh parasztok
Tempera és szén (1911) 120.—

28. Jégtörő munkás a malomárkon
Tempera és szén (1912) 120.—

29. Birkafelhajtás
(1913) 180.—

30. Tömegmozgás egy aranyzúzó előtt párás tavaszi napsütésben
(1913) 400.—

31. Megvillanó napfoltok egy vásári csoporton kora tavasszal
(1911) 250.—

32. Vásári tömeg
I. (1911) 250.—

33. Mosó asszonyok a malomároknál
(1912) 250.—

34. Tavasz
(1913) 150.—

35. Bibliai este
Vonalak és szinek egybehangolódnak, mint a sokféle karakter az áhitatban (1911). Eladó

36. Zazár partján
(1911) Hurzthy Mátyás tulajdona

37. Vásári tömeg
II. (1911) 200.—

38. Cséplő oláh munkások
II. (1913) 150.—

39. Kőzuzó munkások borus időben
(1912) 300.—

40. Vásárrészlet
(1913) 150.—

41. Fürdőzők a csertörő zúgójánál
(1913) 100.—

42. Vásári tömeg esős időben
(1912) 200.—

43. Szénavásár Nagybányán
(1912) 300.—

44. A Plisza zúgója
(1911) 450.—

45. Sárga ház egy virágos kert mögött
500.—

46. Szénavásár, mikor hó van a Rozsályon
250.—

47. Bűnbeesés
Dekorativ motivumok (1911) Eladó

48. Aranyzúzda előtt viharos estén
(1913) 300.—

49. Groteszk mozgás egy hetivásáron
(1913) 400.—

50. Aranyzúzó munkásai nyári napon
(1913) 350.—

51. Kapáló munkások szeles tavaszi időben
(1913) 300.—

52. A Kereszthegy lábánál
(1911) 450.—

53. Kettős arckép
(1912) Magántulajdon

54. Akt
(1909) Magántulajdon

55. Akt
(1911) 1500.—

EXPOSITION

BOROMISZA TIBOR

(1880-1960)

KIÁLLÍTÁSA

Magyar Nemzeti Galéria
Galerie Nationale Hongroise
Budapest, 1980 május-június

A katalógust összeállította és a kiállítást rendezte

HAULISCH LENKE

Foto:

BOKOR ZSUZSA
MESTER TIBOR

Címlapon: Szőlőszedők. 1906
Couverture: Cueilleurs de raisin. 1906

Felelős kiadó: Éri Gyöngyi

1919-ben a forradalom bukása után Dunavecsére megy. Itt letartóztatják, mint a Szociáldemokrata párt szatmárnémeti első alelnökét, valamint a Tanácsköztársaság idején vállalt szerepe miatt.

1920-ban szabadul a Margit körúti fogházból. Utána a Margitszigeti Kisszállóban lakik Krúdy Gyulával, Tersánszky Józsi Jenővel, Bródy Sándorral, Szép Ernővel, Tipary Dezsővel és másokkal.

1921-27-ig Szentendrén dolgozik. 1922-ben a Szinyei Társaság tárlatán szerepel Budapesten; 1923-ban és 1925-ben a csehszlovákiai Bratislavában mutatja be az Érsekújvárott és környékén festett képeit. 1925-ben kisérletet tesz egy szentendrei művészkolónia megalapitására. 1926-ban Érsekújvárott rendez kiállítást müveiből. Ehhez az évhez kötődik rövid életű házassága Holota Évával.

1928-ban a Nemzeti Szalon kiállításán szerepel Stromfeld Aurélról készült portréja.

1927-30 között Jeney Irmával a Hortobágyon a pásztorok életét tanulmányozza. Festményekben és Bajcsy-Zsilinszky Endre lapjában számol be élményeiről. Ugyanebben az időben Budapesten részt vesz Palasovszky Ödönnel és Madzsar Alizzal az u.n. Cikk-cakk estek rendezésében.

1929 decemberében a Nemzeti Szalon csoportkiállításán mutatja be a Hortobágyon készített festményeit.

1930-45 között Budapesten él. Időközben Budán, Göcsejben, az Ormánságon és a Balatonnál dolgozik és a Magyar Képírókkal együtt állít ki. 1937-ben feleségül veszi Császár Ilonát, akitől később öt gyermeke születik.

1943-ban, mivel mint művésznek nem volt megélhetése, de hogy családját el tudja tartani, katonai szolgálatot teljesített budapesti pályaudvarokon.

1944-ben otthagyja a szolgálatot.

1945-ben a németek felgyújtják budai lakását: műveinek egy része elpusztul.

1945-53-ig Keszthelyen él és dolgozik, 1946-ban kiállítása volt a Keszthelyi Múzeum-ban.

1953-ban másodszor költözik Szentendrére. Itt él és dolgozik egészen

1960. január 8-án bekövetkezett haláláig.

NOTICES BIOGRAPHIQUES

1880, le 8 mars: Naissance de l'artiste à Bácsalmás. Il passe son enfance à Zenta.

1894-98 Élève à l'Académie militaire "Ludovika" de Pest.

1898-1900 En qualité de sous-officier il fait son service à Vitrovica dans l'armée austro-hongroise, puis à Pápa au 7e régiment de Hussards.

1902 Commence des études d'art à Pest à l'école libre de Károly Ferenczy.

1903 Invité par son maître, il se rend à Nagybánya.

1904 Voyage d'étude en compagnie de Béla Iványi Grünwald et Jenő Maticska.

1905 et l'hiver de 1906: Études de sculpture aux écoles libres Colarossi et Julien à Paris. Il passe ses étés à Nagybánya.

1906 Il expose pour la première fois avec les "Jeunes" à Budapest au Salon Könyves Kálmán. L'exposition y est répétée l'année suivante.

1907 Participe avec Sándor Unghváry, Géza Kádár et Miklós Némethy à la fondation de l'école de peinture de Balaton à Köröshegy. La colonie de peintres existe jusqu'à 1909, des expositions collectives sont organisées à Balatonföldvár, Keszthely et, avec la coopération de Rippl Rónai, à Kaposvár.

1908 Parmi les jeunes invités, il prend part à l'exposition de M.I.É.N.K.(Cercle des Impressionnistes et Naturalistes Hongrois) organisée au Salon National.

1909 Se marie avec Maria Torday, fille du maire de Nagybánya et compagnon de lutte de Béni et de Noémi Ferenczy dans les mouvements de la gauche. Participe à l'exposition collective organisée à l'occasion de l'ouverture de la Maison des Artistes à Budapest.

1910 S'installe à Nagybánya à l'atelier de Béla Iványi Grünwald qui s'était établi à Kecskemét. Il participe de nouveau à l'exposition de la Maison des Artistes.

1911 Est élu membre participant à la Société Teleky de Nagybánya. Prend part cette année, tout comme en 1913 aussi, à l'exposition collective de la Maison des Artistes Könyves Kálmán de Budapest.

1914 Début de l'année, exposition individuelle de ses oeuvres réalisées à Nagybánya au Salon de la Société Könyves Kálmán à Budapest. Il est appelé sous les drapeaux et sert en qualité de sous-lieutenant territorial au commandement de la gare de Szatmárnémeti.

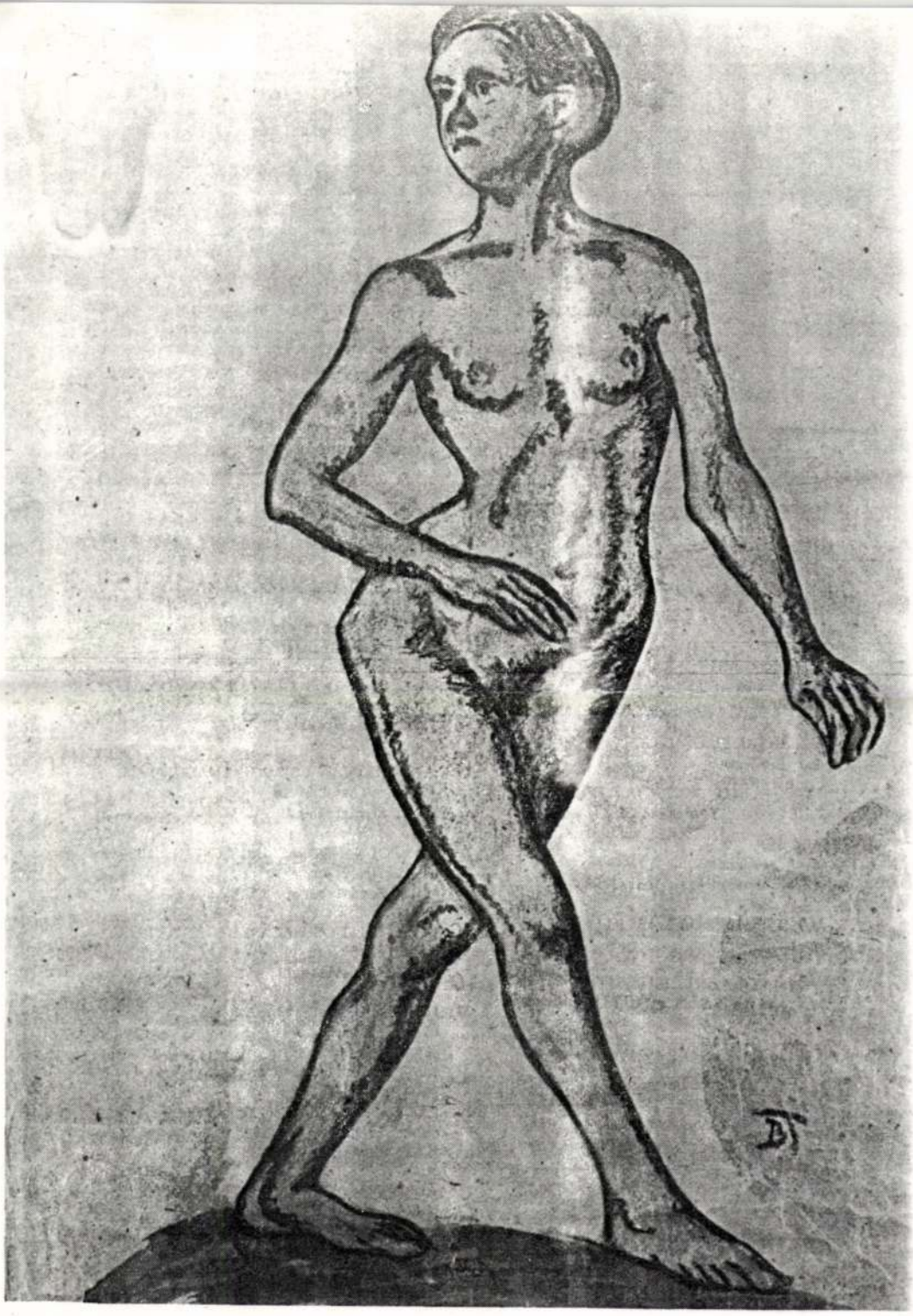

FESTMÉNYEK

1. TRIESZTI KIKÖTŐ. 1900.
o. fa 21x16 cm
j.b.l: B. Tibor
Kovács Dezső tul.

2. ANYA GYERMEKKEL. 1906.
o. v. 73x63 cm
j.b.l: Boromisza Tibor 1906.
MNG Festészeti osztály tul.

3. SZŐLŐSZEDŐK. 1906.
o. v. 110x94 cm
j.j.l: Boromisza Tibor 1906.
MNG Festészeti osztály tul.

4. TISZAPART TÉLEN. 1906.
o. v. 73x91 cm
j.j.l: Boromisza Tibor,
1906. X. Zenta
Szirmai Istvánné tul.

5. KŐRÖSHEGY. 1908.
o. k. 51x68,5 cm
j.j.l: 1908. Boromisza Tibor
Magántulajdon

6. KŐRÖSHEGY. 1908.
o. k. 49x69 cm
j.j.f: Boromisza Tibor
Magántulajdon

7. NAGYBÁNYAI PIAC. 1908.
o. k. 48x67 cm
j.b.l: Boromisza T. 1908.
Kovács Dezső tul.

8. ÖNARCKÉP. 1908.
o. k. 57x41 cm
j.j.l: NB. Boromisza Tibor 1908.

9. BOROMISZA TIVADAR ARCKÉPE. 1910.
o. v. 56x35 cm
j.l: Tódor bátyám
1910 Szatmárnémeti, Boromisza T.
dr. Boromisza Zoltán tul.

10. NAGYBÁNYAI VÁSÁR. 1911.
o. k. 50x69 cm
j.j.l: Boromisza Tibor
Kovács Dezső tul.

11. FELHŐS TAVASZ. 1912.
(Nagybánya)
o. v. 75x95 cm
j.n.
Magántulajdon

12. HEGYIPATAK BORÚS IDŐBEN. 1913.
(Nagybánya)
o. v. 90x85 cm
j.j.l: Boromisza Tibor

13. KASZÁLÓK A FÜZES KÖZÖTT. 1914.
o. k. 48x64 cm
j.b.l: B.-T.-NB. 1914.
MNG Festészeti osztály tul.

14. ÖNARCKÉP 1916.
o. lp. 60,5x39 cm
j.b.l: Fried Sándor barátomnak
tv... szeretettel, Szatmárnémeti
Boromisza Tibor, 1916.
MNG Festészeti osztály tul.

15. PARKRÉSZLET. 1917. (Nagybánya)
o. v. 86x96 cm
j.b.l: Boromisza Tibor

16. DUNAI TÁJ. 1919.
o. v. 50x70 cm
j.j.l: Boromisza Tibor
Magántulajdon

17. OSZKÁR BÁCSI HÁZA. 1924.
(Szentendre)
o. k. 50,5x66,5 cm
j.j.o: Rovásírással

18. FÜLÖP SÁNDOR GULYÁSSZÁMADÓ. 1928.
o. k. 69x50 cm
j.j.l: Rovásírással

19. PÁPAI ISTVÁN CSIKÓSSZÁMADÓ. 1928.
o. k. 69,5x49,5 cm
j.j.l: Rovásírással

20. VÁRADI SÁNDOR CSIKÓSBOJTÁR. 1928.
o. k. 70x49 cm
j.j.l: Rovásírással

21. BORSOS JÁNOS HALÁSZLEGÉNY. 1929.
o. k. 69x50 cm
j.j.l: Rovásírással

22. JENEY IRMA KÉPMÁSA. 1929.
o. k. 70x49,5 cm
j.j.o: Rovásírással
MNG Festészeti osztály tul.

23. PAP SAMU, CSEGEI KOSPÁSZTOR. 1929.
o. k. 72,5x50 cm
j.j.f: Rovásírással

24. ALKONYAT OHÁT PUSZTÁN. 1929-36.
(Nagyhortobágy)
o. v. 51,5x69 cm
j.j.f: Rovásírással
Boromisza Gyula tul.

78. ERESZTIK A KÚTHENGERT. 1926.
akvarell, p. 22x30 cm
j.j.o: Rovásírással

79. HÚZZÁK A FALAKAT. 1926.
akvarell, p. 20x30 cm
j.j.l: Rovásírással

80. KŐFEJTŐK. 1926.
akvarell, p. 21,5x30 cm
j.b.f: Rovásírással

81. KŐMŰVESÁLLVÁNYON. 1926.
akvarell, p. 21,5x30 cm
j.b.l: Rovásírással

82. SZLOVÁK HÚSVÉT. 1926.
(Pilisszentlászló)
akvarell, p. 23,5x33 cm
j.b.o: Rovásírással

83. TAR JÁNOS ÖREG GULYA SZÁMADÓ. 1926.
tus, p. 27x21 cm
j.j.l: Rovásírással
dr. Boromisza Zoltán tul.

84. GOBELINTERV. 1927.
akvarell, tus, p. 29,7x21,7 cm
j.j.o: Rovásírással
Magántulajdon

85. MALOMHÁZA. 1927.
akvarell, p. 20x30 cm
j.b.l: Boromisza Tibor

86. SZENTENDRE TÉLEN. 1927.
akvarell, p. 21,5x30 cm
j.b.f: Rovásirással

87. PAPÉR TORKOLAT. 1928.
akvarell, p. 22x30 cm
j.j.f: Rovásírással

88. SZÍNES ÉG A HORTOBÁGYON. 1928.
akvarell, p. 20,5x27,5 cm
j.b.f: Rovásírással

89. TANYA. 1928.
akvarell, p. 21,5x31 cm
j.j.l: Rovásírással

90. HALÁSZOK. 1920-as évek
tus, p. 20x31 cm
j.j.f: Rovásírással

91. ESŐS IDŐ A HORTOBÁGYON. 1930.
akvarell, p. 22x30 cm
j.b.l: Rovásírással

92. NAGYHORTOBÁGY. 1930.
akvarell, p. 20,5x28,5 cm
j.b.l: Rovásírással

93. A "VISEGRÁD" HAJÓN. 1932.
akvarell, p. 30x44 cm
j.j.l: Rovásírással

94. ERDŐ SZÉLÉN. 1932. (Hárshegy)
o.v. 80x100 cm
j.b.l: Rovásírással

95. ŐSZI ERDŐBEN. 1932. (Jánoshegy)
akvarell, p. 30x44 cm
j.j.f: Rovásírással

96. SZURDOKBAN. 1932. (Pilisi hegyek)
akvarell, p. 30x44 cm
j.b.l: Rovásírással

97. ŐRHEGY. 1933. (Pilisszentiván)
akvarell, p. 30x44 cm
j.b.l: Rovásírással,
j.l: 33. jul.

98. EGY RÉGI PRÉSHÁZ. 1934.
tempera, p. 20x44 cm
j.j.l: Rovásírással
MNG Grafikai osztály tul.

99. KÁLMÁN PÁL MÉHÉSZ, CIPÉSZ. 1934.
(Szécsisziget)
akvarell, p. 44x30 cm
j.l.o: Rovásírással
Magántulajdon

100. KERTA MOCSÁR. 1934. (Göcsej)
akvarell, p. 30x44 cm
j.b.l: Rovásírással

101. LELÁTÁS A SZÉCSI HEGYRŐL. 1934.
akvarell, p. 30x44 cm
j.b.l: Rovásírással

102. DUNAI HALÁSZOK. 1935. (Gemenc)
akvarell, p. 27x43 cm
j.j.f: Rovásírással

103. A TALPASHÁZ ERESZE ALÓL. 1935.
(Göcsej)
akvarell, p. 29x43 cm
j.b.l: Rovásírással
Gottlasz Györgyné tul.

104. GÖCSEJ, GÖRBE ORSZÁG. 1935.
akvarell, p. 30x33,5 cm
j.j.l: Rovásírással

105. BALATON PARTJAI. 1936.
(Zamárdi)
akvarell, p. 27,5x40 cm
j.j.l: Rovásírással

106. ÖREG SZATMÁRI BACSÓ. 1936.
tus, p. 29x21,5 cm
j.j.l: Ajánlás
Boromisza Gyula tul.

107. TAVASZ A TÉLBEN. 1937.
akvarell, p. 30x42 cm
j.b.l: Ilikének barátsággal
Boromisza Tibor
Buda 1937. szept.
Gottlasz Györgyné tul.

108. A BALATON AKALINÁL. 1938.
akvarell, p. 28x43 cm
j.l.k: Rovásírással

109. MERÍTŐ PALLÓ A BALATONON.
1938. (Akali)
akvarell, p. 30x44 cm
j.j.f: Rovásírással

110. REGGEL BALATONAKALIBAN. 1938.
akvarell, p. 30x44 cm
j.j.f: Rovásírással

111. ESŐS SASHEGY. 1939.
akvarell, p. 30x44 cm
j.j.l: Rovásírással

112. ŐSZI REGGEL. 1939. (Sashegy)
akvarell, p. 30x44 cm
j.j.l: Rovásírással

113. SASHEGY. 1939.
akvarell, p. 30x43,5 cm
j.b.l: Rovásírással

114. ŐSZI REGGEL. 1940. (Sashegy)
akvarell, p. 30,5x43 cm
j.j.o: Rovásírással

115. SASHEGY. 1940.
akvarell, p. 30x44 cm
j.j.l: Rovásírással

116. TAVASZ A BUDAI HEGYEKBEN. 1944.
akvarell, p. 29x42 cm
j.b.l: Rovásírással
Gottlasz Györgyné tul.

117. ŐSZI HULLÁMOK. 1945.
(Keszthely)
akvarell, p. 30,5x43 cm
j.b.f: Rovásírással + B. Tibor

118. FENÉKPUSZTA. 1946.
akvarell, p. 41x29 cm
j.b.l: Rovásírással

119. RIANÁS. 1946. (Keszthely)
akvarell, p. 30,5x43 cm
j.j.f: Rovásírással, j.l: B. Tibor

120. ÉJJELI HALÁSZAT TÉLEN. 1947.
(Keszthely)
akvarell, p. 30,5x43 cm
j.j.l: Rovásírással

121. NYÁRI SZELES ESTE. 1948.
(Keszthely)
akvarell, p. 31x43 cm
j.b.l: Rovásírással

122. NÁDVÁGÓK. 1949. (Keszthely)
akvarell, p. 29x43 cm
j.j.f: Rovásírással
Gottlasz Györgyné tul.

EGYÉB

123. DR. BOROMISZA TIBOR SZATMÁRI PÜSPÖK ARCKÉPE. 1913.
patinázott gipsz dombormű, 20,5x15 cm
j.b.o: BT.
dr. Boromisza Zoltán tul.

124. SZINPADTERV I. ERNST TOLLER: GÉPROMBOLÓK C. SZINMŰVÉHEZ 1928.
akvarell, p. 22x30 cm
j.n.
Munkásmozgalmi Múzeum tul.

125. SZINPADTERV II. ERNST TOLLER: GÉPROMBOLÓK C. SZINMŰVÉHEZ. 1928.
akvarell, p. 22x30 cm
j.n.
Munkásmozgalmi Múzeum tul.

126. 3 DARABOS ÜLŐGARNITÚRA BOROMISZA TIBOR TERVEI UTÁN KÉSZÜLT HORTOBÁGYI MOTÍVUMOS GOBELINKÁRPITTAL. 1930. k.

A kiállított művek nagy része a művész hagyatékából származik.

BOROMISZA TIBOR

JELMAGYARÁZAT

o.	= olaj
v.	= vászon
k.	= karton
lp.	= lemezpapír
p.	= papír
j.j.l.	= jelezve jobbra lent
j.b.l.	= jelezve balra lent
j.j.f.	= jelezve jobbra fent
j.j.o.	= jelezve jobbra oldalt
j.b.o.	= jelezve balra oldalt
j.n.	= jelezve nincs
MNG	= Magyar Nemzeti Galéria
tul.	= tulajdona

50. MARGITSZIGET ESTE. 1920 k.
akvarell, p. 20x25 cm
j.j.f: Boromisza Tibor

51. ERZSÉBET TÉR ESTE. 1922.
(Mai Rab Ráby tér)
akvarell, p. 24x30 cm
j.b.l: Boromisza Tibor
1922. dec. 12.
MNG Grafikai osztály tul.

52. MARGITSZIGET. 1922
akvarell, p. 21,5x31 cm
j.j.l: 1922. IV. Boromisza Tibor

53. ÓBUDAI TEMETŐ. 1922.
akvarell, p. 20x29 cm
j.j.l: B. Tibor

54. ÚJPESTI DUNAPART. 1922.
akvarell, p. 21,5x30,5 cm
j.b.l: Boromisza Tibor 1922.
Újpesti

55. DÉVÉNY FELÉ A DUNA. 1923.
akvarell, p. 21,5x30 cm
Pozsony Bratislava 1923.
Boromisza Tibor

56. FAÜLTETŐK. 1923.
akvarell, p. 20x29 cm
j.j.l: Boromisza Tibor 1923.

57. IZBÉG. 1923.
akvarell, p. 20,5x29,5 cm
j.b.l: Boromisza Tibor 1923.
III. Izbég
Zsolnai Ede tul.

58. KASZÁLÓK. 1923.
akvarell, p. 20,5x25 cm
j.j.l: Boromisza 1923.

59. SZENTENDRE. 1923.
akvarell, p. 20x29 cm
j.j.l: Boromisza Tibor 1923.

60. SZENTENDREI DOMB VETŐEMBERREL.
1923.
akvarell, p. 19,5x29 cm
j.j.l: 1923. Boromisza Tibor
Zsolnai Ágoston tul.

61. SZERB GUZLICÁS. 1923.
pasztell, p. 25x24 cm
j.j.l: BT 1923.
Szentendrei F.K. Muz. tul.

62. VETŐ EMBER. 1923.
akvarell, p. 20x28,5 cm
j.b.o: Boromisza 1923.

63. VIHAR UTÁN. 1923. (Szentendre)
akvarell, p. 21,5x30,5 cm
j.b.l: Izbég, 1923.
Boromisza Tibor

64. ÉRSEKÚJVÁR. 1924.
akvarell, p. 20x28,5 cm
j.j.o: Boromisza 1924. Érsekújvár

65. HÁROM ALAPFALRAKÁSA. 1924.
akvarell, p. 24x31 cm
j.j.l: Rovásírással

66. LEÁNYFALUSI KOMPNÁL. 1924.
akvarell, p. 21,5x30 cm
j.b.l: Boromisza Tibor 1924. 3.

67. MÚZEUMI ÁSATÁS. 1924.
akvarell, p. 22x30 cm
j.b.l: XI. 1924.+ Rovásírással
MNG Grafikai osztály tul.

68. NYITRA. 1924.
akvarell, p. 20x28 cm
j.b.o: Boromisza Tibor,
Nyitra 1924.

69. NYITRA PARTJÁN. 1924. (Érsekújvár)
akvarell, p. 22x30 cm
j.b.l: Boromisza 1924. É. V.

70. NYITRA VÁRA. 1924.
akvarell, p. 21x28,5 cm
j.j.o: Nyitra, 1924. Boromisza

71. PILISSZENTLÁSZLÓ. 1924.
akvarell, p. 21,3x30 cm
j.j.l: Rovásírással

72. SZÁNTÁS. 1924. (Szentendre)
akvarell, p. 21,5x30 cm
j.b.l: 1924. XI. + Rovásírással

73. JUHOK. 1925.
akvarell, p. 21,5x29,5 cm
j.b.f: Rovásírással

74. KISPESTI ERDŐ, 1925.
akvarell, p. 20x25 cm
j.b.l: Boromisza Tibor, 1925.

75. SZENTENDRE. 1925.
akvarell, p. 21,5x30 cm
j.b.l: Rovásírással

76. SZENTENDREI DUNÁN. 1925.
akvarell, p. 21x30 cm
j.b.f: Rovásírással

77. HORÁNY. 1925.
akvarell, p. 21,5x30 cm
j.j.l: Rovásírással

25. CSIGE SÁNDOR TALYIGÁS. 1930 k.
o. k. 70x50 cm
j.b.o: Rovásírással
dr. Horváth László tul.

26. NAGY JÓZSEF SZÁMADÓ. 1930 k.
o. k. 69x49,5 cm
j.b.l: Rovásírással

27. PETROVICS ISTVÁN JUHÁSZBACSÓ. 1930 k.
o. k. 69x50 cm
j.j.f: Rovásírással

28. TAVASZI REGGEL. 1933-34. (Budapest)
o. v. 103x112 cm
j.j.f: Rovásírással

29. ZUZMARÁS ESTE. 1933-34. (Hársvölgy)
o. v. 80x100 cm
j.j.f: Rovásírással
Valló Ágnes tul.

30. HORTOBÁGYI FORGÓSZÉL. 1930-as évek
o. v. 70x102 cm
j.j.f: Rovásírással

31. ÖNARCKÉP. 1940 k.
o. lp. 71x40 cm
j.j.l: Rovásírással
MNG Festészeti osztály tul.

32. ELSŐ HÓ. 1948. (Keszthely)
o. v. 80x100 cm
j.b.l: Rovásírással
Gottlasz Györgyné tul.

33. HÓLAPÁTOLÓ. 1940-es évek
o. k. 50x70 cm
j.j.o: Rovásírással
Kozáry Géza tul.

34. BALATONI HALÁSZOK. 1947-52.
o. v. 99x116 cm
j.j.l: Rovásírással

35. BALATONI NÁDVÁGÓK. 1950.
o. v. 80x100 cm
j.b.l: Rovásírással

36. RÓZSACSOKOR. 1959.
o. v. 60x80 cm
j. n.

37. KUCSMÁS ÖNARCKÉP. 1950-es évek
tempera, p. 42x32 cm
j.b. Rovásírással
László Gyula tul.

RAJZOK, AKVARELLEK

38. AKTTANULMÁNY. 1905. (Paris)
szén, p. 60x40 cm
j.b.l: BT

39. AKTTANULMÁNY. 1905. (Paris)
szén, gonache, p. 60x40 cm
j.n.

40. GYÜMÖLCSSZEDŐK. 1909.
szines ceruza, p. 13x21 cm
j.j.l: Boromisza Tibor
Magántulajdon

41. HÁROM ISTENNŐ. 1900-as évek
szén, akvarell, p. 42,5x45,5 cm
j.n.
Magántulajdon

42. HAVAS NAGYBÁNYA, 1913.
Vegyes technika, p. 22x30 cm
j.j.l: 1913. Nagybánya, Boromisza Tibor
Kovács Dezső tul.

43. SZAMOSHÍD VONATTAL. 1917 k. (Szatmárnémeti)
akvarell, p. 20x28 cm
j.b.l: Boromisza Tibor

44. DOMBOK. 1919. (Dunapentele)
akvarell, p. 20,5x29 cm
j.j.l: Boromisza Tibor

45. DUNAPARTI FÁK. 1919. (Dunavecse)
akvarell, p. 20,5x28 cm
j.b.l: Boromisza Tibor, Dunavecse 1919.

46. DUNAPENTELE. 1919.
akvarell, p. 20,5x28 cm
j.b.o: Rovásirással

47. ERDŐ SZÉNABOGLYÁVAL. 1919.
akvarell, p. 21x28 cm
j.b.l: Boromisza Tibor, Dunavecse 1919.

48. FÖLDVÁR. 1919. (Dunapentele)
akvarell, p. 20,5x29 cm
j.j.l: Földvár, Boromisza Tibor

49. ŐSZI NAP. 1919.
akvarell, p. 19x28 cm
j.j.f: Boromisza Tibor, Dunavecse 1919. Őszi nap

IRODALOM:

Ambrózy Ágoston: Boromisza Tibor. Élet és Literatura, 1912. aug. 30.

Sebestyén József: Boromisza Tibor. 1914. Előszó a Könyves Kálmán Társulat kiállításához

dr. Földi Mihály: Egy festő a Margitszigeten. Magyarország, 1921. nov. 27.

Elek Artur: Három kiállítás. Az Újság. 1922. okt. 24.

Bálint Aladár: Boromisza Tibor és Medgyesi Ferenc kiállítása. Nyugat, 1922. nov. 1.

Hevesy Iván: Boromisza Tibor. 1922. Amicus

Kárpáti Aurél: Látogatás Boromisza Tibor műtermében. Pesti Napló 1923. dec. 2.

Lestyán Sándor: Szentendrén alapítanak művésztelepet a hazátlanná lett nagybányai festők. Újság, 1925. szept. 6.

-s (Tamás Aladár): Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban. Boromisza Tibor képe. 100%, 1928. 7. sz.

Tersánszky Józsi Jenő: Boromisza Tibor képei. Nyugat, 1930. jan. 1.

Szép Ernő: A Hortobágy. 1930. Singer és Wolfner

Szij Béla: Boromisza Tibor. Művészet, 1962. febr.

Haulisch Lenke: A szentendrei festészet kialakulása, története és stílusa 1945-ig. 1977. Akadémiai Kiadó

László Gyula: Művészetről, művészekről. 1978. Magvető

Mezei Ottó: A hazai szabadiskolák multjából: a Hollósy-iskola és a Nagybányai Szabad Festőiskola. 1979. Népművelési Intézet

Akttanulmány. 1905
Étude de nu

1918 Au mois de mars il organise une exposition à Szatmár dont le versé à l'assistance des orphelins et des veuves de la guerre. année il est élu président du conseil militaire de Szatmárnémeti.

1919 Après la chute de la révolution il se rend à Dunavecse, où il sera pour son rôle joué dans la République des Conseils comme premier -président du parti social-démocrate de Szatmárnémeti.

1920 Sorti de la prison, il habite le Petit Hôtel à l'Ile Marguerite en compagnie de Gyula Krúdy, Józsi Jenő Tersánszki, Sándor Brődy, Ernő Szép, Dezső Tipary et d'autres.

1921-27 Il travaille à Szentendre. En 1922 il pàrticipe à l'exposition de la Société Szinyei à Budapest, en 1923 et en 1925 il organise des expositions à Pozsony (Bratislava) où il présente ses tableaux peints à Érsekujvár (Nové Zámky) et dans les alentours de cette ville. En 1925 il essaie de fonder une colonie d'artistes à Szentendre. En 1926: exposition de ses oeuvres à Érsekújvár. Cette même année il épouse Éva Holota, mariage qui sera, cependant, de courte durée.

1928 Le portrait peint d'Aurél Stromfeld figure à l'exposition du Salon National.

1927-30 Il étudie avec Irma Jeney la vie des bergers à Hortobágy et relate ses expériences dans des tableaux et dans le journal d'Endre Bajcsy Zsilinszky. Participe en même temps avec Ödön Palasovszky et Aliz Madzsar à l'organisation des soirées dites "zigzag" à Budapest.

1929 Au mois de décembre il expose ces peintures faites à Hortobágy à l'exposition de groupe du Salon National.

1930-45 Il vit à Budapest. Entre temps il travaille à Buda, dans les régions de Göcsej, Ormánság et du lac Balaton; il expose avec le groupe dit Peintres Hongrois. En 1937 il se marie avec Ilona Császár qui lui donnera cinq enfants.

1943 Comme il lui était impossible de vivre de son art, il reprend le service militaire pour subvenir aux besoins de sa famille.

1945 Les Allemands mettent le feu à son domicile à Buda et une partie de ses oeuvres devient la proie des flammes.

1945-53 Il vit et travaille à Keszthely, une exposition de ses oeuvres est organisée en 1946 au musée de Keszthely.

1953 S'établit pour la seconde fois et définitivement à Szentendre; c'est là qu'il vit et travaille jusqu'à sa mort.

1960, 8. janvier: Mort de l'artiste.

ÉLETRAJZI ADATOK

1880. márc. 8-án született Bácsalmáson. Gyermekkorát Zentán töltötte.

1894-98. A pesti Ludovika Katonai Akadémia növendéke.

1898-1900. Tiszthelyettesként Viroviticán szolgál a közös hadseregben, majd Pápán a 7-es huszároknál.

1902-ben Ferenczy Károly pesti szabadiskolájában kezdi el művészeti tanulmányait.

1903-ban mestere meghívására Nagybányára megy.

1904-ben Iványi Grünwald Bélával és Maticska Jenővel Rómában jár tanulmányuton.

1905 és 1906 telén Medgyessy Ferenccel a párizsi Colarossi és Julien szabadiskolákban tanul szobrászatot. A nyarakat Nagybányán tölti.

1906-ban állít ki először a "Fiatalok"-kal a Könyves Kálmán szalonban Budapesten, melyet a következő évben ugyanott megismétel.

1907-ben Unghváry Sándorral, Kádár Gézával és Némethy Miklóssal résztvesz a Balatoni Festőiskola megalapításában Kőröshegyen. A festőkolónia 1909-ig működött. Közös kiállítást rendeztek Balatonföldváron, Keszthelyen és - Rippl Rónaival - Kaposvárott.

1908-ban a Nemzeti Szalonban a M. I. É. N. K. (Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre) kiállításán a meghívott fiatalok között szerepel.

1909-ben feleségül veszi Torday Máriát, a nagybányai főbíró leányát, Ferenczy Béni és Noémi társát a baloldali mozgalmakban. Résztvesz Budapesten a Művészház megnyitása alkalmából rendezett kollektiv kiállításon.

1910-ben Nagybányán megkapja a Kecskemétre távozott Iványi Grünwald műtermét. Ismét kiállít a Művészházban.

1911-ben a nagybányai Teleky Társaság rendes tagjának választja meg. Ebben az évben, majd 1913-ban is részvevője a Könyves Kálmán Művészház budapesti kollektív tárlatának.

1914 elején nagybányai műveiből önálló kiállítás a Könyves Kálmán Társulat Szalonjában, Budapesten. Bevonul katonának és népfölkelő hadnagyként a szatmárnémeti pályaudvar parancsnokságon teljesít szolgálatot.

1918 márciusában Szatmáron rendez kiállítást, melynek jövedelmét a háborús özvegyek és árvák megsegítésére fordítja. Ugyanebben az évben a forradalom alatt megválasztják a Szatmárnémeti Katona Tanács Elnökének.

Boromisza Tibor születésének 100., halálának 20. évfordulója alkalmából a Magyar Nemzeti Galéria úgynevezett "Hommage à ..." sorozatában először tekinti át a festő életművét.

Boromisza a második nagybányai nemzedékből az elsők között ment Párizsba, és a század első évtizedében a "neósok" vezéralakja volt, akik az új francia irányzatokkal szintétizálták a nagybányai mesterek tanítását. Igen korán, már a század első évtizedében arra az elhatározásra jutott, hogy a magyar művészetet nyugat és kelet közé ékeltségében lássa, a két világtáj gondolkodásának és művészetének ütközőpontjában. Nem kívánt nyugatepigon művészetet csinálni, sajátos mondanivalónkat kereste, melyhez a magyar táj és annak népe szolgáltatta a témát. Sem a nagybányai, sem a balatoni, sem a szentendrei, sem az alföldi, de még a budapesti művészet objektiv méltatója sem hagyhatja ki nevét, hiszen mindenütt figyelemreméltót alkotott és a legtöbb helyen kezdeményező szerepet játszott.

Vallotta, hogy nem a formális ujítások teszik a művész-forradalmárt, hanem a közösséggel való kontaktus, melynek alapja csupán az új világnézet, új eszme lehet. Festészetét nemigen lehet beskatulyázni egyetlen irányzatba sem, mivel lényegében autodidakta lévén, belső szándékai irányították alakításmódját. Hevesy Iván már 1922-ben észrevette stílusában azt a sajátos paradox jelenséget, hogy bár a természet döntő szerepet játszik művészetében, azt szubjektiv mondanivalója érdekében használja fel. Igy sem a természeti ihletés, sem a belső indíték nem dominál annyira, hogy művészete egyszerűen naturalistának, vagy expresszionistának lenne mondható. Természetlátását a romantikára visszavezethető kozmikus életérzés motiválta, képzeletbeli erőtérbe helyezte az ábrázolt világot. Igy olyan módszert alakított ki, mely a természeti formákon keresztül könnyen érthetővé teszi mondanivalóját, de tágabb asszociációval többre is képes utalni, mint a leképezett valóság: véleményalkotásra indít.

Kiállításunkra sikerült a művész mindegyik korszakából fellelni műveket és mindegyik műfajban készített alkotásaiból bemutatni valamit. Láthatunk egy még Zentán keletkezett művét és nagybátyjáról, dr. Boromisza Tibor szatmári püspökről készített korai domborművét. Jóllehet nagybányai művei nagyobbrészt Romániában találhatók, néhány szép korai alkotása, mint a Szőlőszedők, a Nagybányai vásár két változata, a Felhős tavasz, a Parkrészlet érzékeltetik többek között azt a tényt, hogy Boromisza Tibor nem csupán harcos írásaival, hanem elsősorban művekben hozott új vérkeringést a nagybányai pikturába. Találtunk két színdus képet a Kőröshegyi Kolónia idejéből is. Megismerhetjük néhány festményét a szatmárnémeti időszakból: az 1916-os, szinte mainak ható kékzubbonyos Önarcképét és néhány akvarell remekét. Dunavecsén, ahol 1919 végén tartózkodott, sajátosan nagy formákkal tagolt tájakat festett, melyekből ugyancsak bemutatunk néhányat. Margitszigeti, majd szentendrei korszakát főleg akvarellek képviselik. Ebből az időből való a Palasovszky Ödön és Madzsar Aliz Cikk-cakk estjeire készitett két díszletterv, és az Érsekújvár környéki munkái is. Hortobágyi, ormánsági és göcseji műveiből, melyekkel a falukutató mozgalom egyik képzőművész elődjének tekinthető, ugyancsak ad ízelitőt kiállításunk, - éppúgy, mint a budai hegyekben, Keszthelyen és élete utolsó évtizedében ismét Szentendrén keletkezett festményeiből. Iparművészeti kisérleteit néhány gobelinterve és hortobágyi motívumokkal díszített, megszőtt bútorkárpitja képviseli.

Kiállításunk remélhetőleg segít abban, hogy Boromisza Tibor művészetének feldolgozása és művészettörténeti helyének kijelölése megtörténjék.

HAULISCH LENKE

BOROMISZA TIBOR

IRTA: HEVESY IVÁN

AMICUS KIADÁSA

UJ MŰVÉSZET

III.

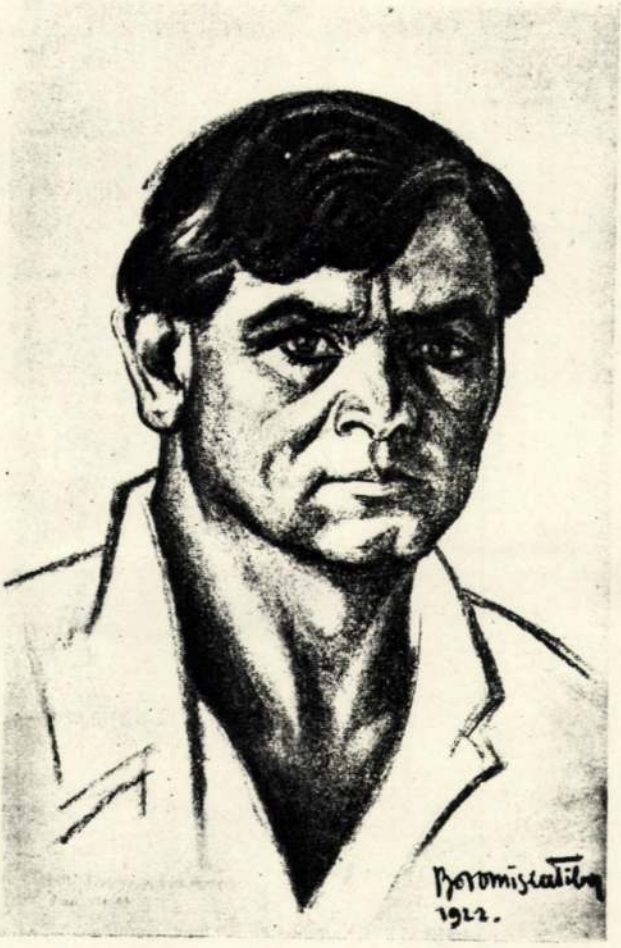

ÖNARCKÉP
(Szénrajz.)

BOROMISZA TIBOR

IRTA

HEVESY IVÁN

HUSZONKÉT MŰMELLÉKLETTEL
AMICUS KIADÁS ❧ BUDAPEST 1922

E művet a Világosság könyvnyomda rt. nyomtatta.
25 külön példányt a művész
és az író aláírásukkal láttak el

I. EGY TRAGIKUS NEMZEDÉK.

Azt az európai generációt, amelyhez Boromisza Tibor is tartozik, különösen tragikus sors érte utól az elmúlt évtizedben. Nagy művészi problémákkal, nagy művészi problémák megoldásának biztató vágyával indúlt a munkának ez a nemzedék, hogy beteljesítse és valóra váltsa a rámaradt örökséget. A piktúrában, a modern világlátás legkifejezőbb és legreprezentivebb művészetében ez a kor — a XIX. század utolsó és a XX. század első évtizede — azokat a törekvéseket akarta valóra váltani, amelyek Cézanne festészetében mutatkoztak meg leghatározottabban. Akkor ez a törekvés forradalmi irányú ellenlökésnek látszott az előtte diadalmasan szétterjeszkedett impresszionista naturalizmussal szemben, a mai perspektivából azonban már kétségtelennek látszik, hogy ez az új nemzedék nem lerontani jött a naturalista életlátást, hanem inkább beteljesíteni. És ez természetes is, mert ez a kor még teljesen egy volt az előzővel világnézetben és a művészet fölfogásában egyaránt. A társadalom, amely neki a problémákat adta, a kultúrdekadenciába sülyedő polgári osztály társadalma volt: morális és vallási erőkben végelgyöngülő, világszemléletében individuális. Nem lehetett egyéb a művészete sem, nem lehetett egyéb a piktúrája sem, a naturalizmus. A valóság minél érdekesebb és minél teljesebb megmutatása volt a cél, amely így a művészet föladatát önmagában korlátozta. Száműzte az etikai tendenciát és igyekezett minden eszmeiségtől sterilizálni a képet, hogy azt érzéki látomások megtestesítőjévé tegye. Lényegében az új generáció sem akart többet: a különbség közötte és a megelőző között inkább csak stíluskérdés volt. Egyszerűen csak a kétkiterjedésű festmény formai föltételei szerint akarta megszervezni a naturalizmus eredményeit. Túl akart menni az aprólékos és külsőséges részletnaturalizmus formátlanságán és a festészetet optikai problémává egyszerűsítő impresszionizmus illuziószerű ábrázolási módján. Klasszikus formát akart adni

a valóságábrázolás megtalált eredményeinek, mintha Cézanne programmját akarta volna megvalósítani, aki az impresszionizmusból olyan tartós és klasszikus piktúrát szeretett volna alkotni, mint a múzeumok művészete.

Ennek a posztimpresszionista törekvésnek a művészei azonban nem tudták megérni azt, hogy művészetükben valami egészet és befejezettet alkossanak. Pedig a kezdet, a forradalmi nekilendülés a formátlan, reprodukáló naturalizmus akadémiává merevülése ellen nagyon jól indult. Egy tisztább és szervesebb festői stílus reménye tűnt föl előttük. A cél felé fejlődés egységes vonala azonban hamar megtört és megtörve könnyen ágakra tudott foszlani. Az addig tisztán látott föladat homályosodni kezdett. Vagy talán helyesebben nem csak a cél homályosodott és nemcsak a feléje vezető útak kezdtek összekúszálódni, hanem inkább a föladat értelme és értéke kezdett bizonytalanná válni és kezdett a bennük való hit megingani. Még nem jutottak céljaik megvalósításához és máris új ellenfelekkel találták szemközt magukat. Még élt a generáció, amely ellen ők küzdelembe indúltak és már itt volt előttük az új, amely már őket ostromolta és amely őket tartotta elpusztítani való reakciónak. Két ellenséges nemzedék között félmunkával állani ingadozó művészi hittel: ez már a tragédia kezdete. Az expresszionizmus fölbukkanásával és térhódításával úgy látszott, hogy a posztimpresszionizmus befejező szerep helyett csak átmeneti szerepet kapott. De a posztimpresszionizmus tragédiájának igazi oka nem ebben az átmenetiségben, nem ebben a stiláris válságban rejlik, hanem sokkal mélyebben a művészeten túl fekvő okokban. A polgári társadalom kulturájának egyre fokozódó krízise sodorta a művészetet is abba a tanácstalan, úttalan és parttalan zűrzavarba, amely a szétzilálódó posztimpresszionista törekvésekben és a fölbukkanó új izmusokban nyilvánult meg. A XX. század első évtizede és a másodiknak első fele meghozta az individualista kultura bukását és egyben utolsó frenézisét is. A döntő csapást a világháború és a követő forradalmakkal megkezdődött tömegmozgalmak mérték az individualizmusra. Mert az individualizmus mindaddig csak önmaga tehetetlenségében vajúdott és múló semmiségekben csillogtatta meddőségét, most azonban megjelent az egyre hatalmasodó ellenfél, az öntudat felé küzködő tömegekből születő kollektiv szellem, hogy győzelmesen elsöpörje és megsemmisítse.

A művészek lába alól kicsúszott a föld, egyenes útjuk megszakadt és valamennyien, sokan talán éppen akkor, amikor már azt hitték, hogy a célhoz értek, megtorpantak és félbemaradtak. Nemcsak, hogy az új stílust nem találták meg, hanem még a hitét is elvesztették ennek az új stílusnak. És ami talán a legnagyobb szerencsétlenség volt: senki sem látta meg a letörés okát. Nem is láthatták meg éppen a művészetről való fölfogásuk miatt. A hibát és a csődöt magában a művészetben, a belső formai és stílusbeli lehetőségekben és akadályokban keresték, pedig a megfeneklés eredendő oka túl volt ezen: a társadalom életének válságában, a régi világ haldoklásában és az új vajudásában.

Az okot nem látták, de a bukást mélyen és tragikusan érezték, még ha önmaguk előtt sem merték bevallani. És megkezdődött a menekülés, amely három formában nyilvánult meg: visszaszállás a múltba és a múlt egésznek és nagynak tartott stílusainak továbbvariálása, a másik hátrafordulás a kiélt naturalizmushoz és annak újrakérődzése, a harmadik pedig továbbszaladás az új izmusok mezőire. Hiábavaló volt azonban minden menekülési kísérlet. Még legjobban jártak azok, akik a legújabb stíluskísérletek irányában próbálkoztak. Igazi eredményeket ők sem értek el, de legalább végigkutatták az összes lehetőségeket és így több alkalmuk nyílott arra, hogy megpillantsák a bajok igazi forrását. Rájöhettek, hogy a művészet megújhodását csak egy új termékenyítő, kollektív világszemlélettől várhatják. De a kezük még mást csinált, mint amit hirdetett a szájuk. A jövő felé mentek mégis és kikerülték a többieknek, a múltban és a materializmusban körbetaposóknak a tragédiáját, *a korszerűtlenné válást.*

Ennek a tragikus és egyben sokszor tragikomikus generációnak egyetlen útja van csak a szabadulásra. Megváltódni egy új világnézet hitével, beleölelkezni a születő új kollektivitásba, fölnevelni magában a morális és korszerű embert, aki mindig előre néz és előre lép, akinek forradalma nem stíluslázadás, hanem gyökeresen megújhodott életorientáció, tett és hit. Ez az egyetlen út. Akinek erre megvilágosúltsága és ereje nincsen, az embernek, művésznek örökre elveszett.

2. BOROMISZA MŰVÉSZETE.

Egészen a külső megjelölésnél maradunk, ha azt mondjuk, hogy Boromisza művészetének alapja a naturalizmus. Mert nála az egész naturalista problémakör egészen más szerepet kap, mint a modern naturalista iskolánál. Ezeknél nagyon kevés kivétellel a művészi naturalizmus bizonyos egyoldalú materialista világnézetnek válik kifejezőjévé. Boromisza naturalizmusa sokkal spirituálisabb és éppen e szellemi voltánál fogva sokkal mélyebb is, mint a vele kortárs naturalistáké általában. Neki a természet tanulmányozása nem pusztán piktori föladatok seregét jelenti, hanem sokkal inkább valamely mély és odaadó pantheisztikus elmerülést az anyatermészet szuggesztív őserejébe. Boromisza naturalizmusa nem a fák és virágok változatos gazdagságának, a vegetáció tarka életének megmutatása csupán, hanem erőteljes kivetülése a természet által fölkeltett kozmikus életérzéseknek. E kozmikussággal együtt jár Boromisza naturalizmusának vallásos volta és áhitatos, sokszor misztikus hatása. Az ő ősei a naturalizmusban nem Bastien-Lepage és a többi modern, hanem sokkal inkább a természetbe áhitattal elmerülő barbizoni festők. Nem a feminin és álmatag Corot, hanem talán Rousseau. Rousseauval hozzák rokonságba Boromiszát erőteljessége és konstruktív hajlama is. Van azonkívül az ő természetlátásában igen sok romantikus vonás is. Képeinek érzelmi túlfűtöttsége, expanzív temperamentummal telítettsége okozza ezt.

Ez a romantikus szubjektivitás távolítja el az ő természetképeit az objektív, anyagi valóságtól. „Fenyves interieur" című képe például természettanulmánynak készült és mégis a valóságtól egészen eltávolodó, különös és *irreális* fantáziakép hatását teszi a szemlélőre. Ez az irrealitás, ez a materián, a megadott érzéki testiségen túlhaladni akarás a művész romantikus és kozmikus életérzéséből adódik és művészetének egyik legjellemzőbb vonása.

Tél Nagybányán, 1912. (Olajfestmény.)

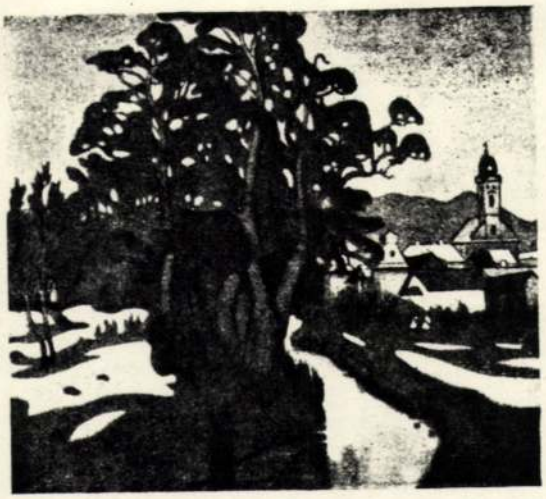

Hóolvadás, 1912. (Olajfestmény.)

Malomköz, 1913. (Olajfestmény.)

Kőtörőmunkások aranyzúzónál, 1914.
(Olajfestmény.)

Fenyves interieur, 1913. (Olajfestmény.)

Kavicsrostálók, 1914. (Olajfestmény.)

Őszi vásár, 1914. (Olajfestmény.)

Boromisza művészete sajátságos paradox művészet formailag és érzelmileg egyaránt. Az egyik paradoxiát már láttuk: naturalizmus, amely éppen a naturától igyekszik elszakadni, reális piktúra, amely sokszor a legkülönösebb irreális hatásokat váltja ki. Az objektivitás és a szubjektivitás küzdelme szülte ezt a paradoxiát. Nem tudja temperamentumát úgy háttérbe szorítani, hogy tiszta naturalista lehessen, de nem tud elszakadni sem annyira a megadott külvilágtól, hogy a kétségtelenül meglevő érzelemkivetítő, expresszionisztikus hajlamokat jobban kifejthesse és győzelmesen érvényesülni engedje.

Boromisza művészetének másik paradoxiája temperamentumának kettősségéből ered. Boromisza temperamentuma, sőt egész életlátása egyszerre passzív és aktív. Az egyik oldalon zárkózottság, kontemplatív szemlélődés, elvonulás az emberi társadalomtól a természet örök törvényekkel vezetett, változhatatlan kozmikus életébe, a másik oldalon aktív cselekvések vágya, a lefojtott energiák ki-kirobbanása, mozgás és lázadás. Ezért vannak piktúrájában a nagy megállások, visszatérések, hogy amellett örökösen nyugtalanul kutasson, keressen. Boromisza lázadozása akár a társadalmi formák, akár a művészi formák ellen tipikusan magyar faji temperamentum megnyilvánulásai: nem forradalmár ő, hanem rebellis. Türelmetlen és robbantó, hogy azután hamar csöndbe meneküljön, hogy megadva magát, megelégedjen az események szemlélésével. Anarchikus kedély, telve a nagy harmóniák megtalálásának erős vágyával.

Boromisza művészetében éppen az ellentétek azok, amelyek dinamikus kutatóerőkként működnek és éppen soha ki nem egyenlíthetőségüknél fogva biztosítják pikturájának folytonos fejlődésképességét, lehetetlenné téve valamely egyoldalú, egyhúrú megállást és megállapodást. Erősen a természethez van nőve a fantáziája, nem szakad el soha az élet igazi testiségétől sem, de kozmikus érzése és ebből a kozmikus életérzésből fakadó tisztult etikája az esetlegességeken túlmenő egyetemes életproblémák felé vonzzák. Ezek biztosítják azt, hogy tisztuló világnézettel és tudatosodott művészi kifejező eszközökkel meg fogja találni az utat az új piktúra felé, amelynek központja, célja és értelme újra az ember lesz, ami az emberben közös emberi lényeg és ami emberi akaratban is közös, egyetemes emberi célok tökéletesebb és teljesebb megalkotására irányul.

3. BOROMISZA MŰVÉSZI FEJLŐDÉSE.

Boromisza Tibor művészi fejlődésében az első határozott és döntő fordulatot az 1906. és 1907. években alkotott festményei hozták. Ezekben elfordul a részletező, objektiv naturalizmustól és egységesítő szintézist keres. A szintézist a részletek elhanyagolásában és a nagy színfoltok dekorativ összehangolásában keresi. Képeinek fölépítése mindinkább elszabadul a valóság megadott térbeli és színbeli vonatkozásaitól egy szerves képforma érdekében. Természetesen a naturalista stílusnak dekorativ stílus felé törekvése Boromisza művészetében is lassú átmenetekkel megy végbe. 1906-ból származó képe: „Akt tükör előtt", vagy még inkább a következő évből származó „Parasztok" című képe világosan mutatják a naturalista elindulást. Az első halk, nagyon diszkrét és tompa színfoltok harmóniája, a második eleven és kontrasztteljes, föltünő azonban stílusközösségük és egyirányba való tendálásuk. A foltszerűség, a formák egyszerűsítése, a képelemek számbeli redukálása mind a dekorativitás eszköze, illetve megnyilvánulása. Mindezekből azonban még egy igen fontos stíluskövetkezmény származik. A kép fölépítését nem az önként adódó térelemekre alapítja a művész, hanem a foltszerűséggel és a dekorativitással szükségszerűen együtt föllépő síkelemekre. Ez a dekorativitás formai következménye. De a színeket talán még jobban módosítja a dekorativ tendencia, mint a formákat. A színek egymás mellé helyezése nem a megadott reális színektől függ, hanem attól, hogy azok egymás mellé helyezése kellemes színkompoziciót ad-e vagy sem. A színkomponálásnak ez a fontossága a dekorativ festményben azután szükségessé teszi azt, hogy a színek lehetőleg ne alkossanak átmenetet egymással, ne keveredjenek, hanem mindegyik igyekezzen tiszta hatását megtartani és egymástól határozottan, szinte lineárisan elválasztható foltokban érvényesülni. A dekorativ festmény mindezeknél a szükségszerű stílusösszefüggéseknél

fogva hatásában mindig a gobelinhez, a szőnyeghez és általában az ornamentális iparművészeti munkákhoz közeledik.

Boromisza dekorativ hajlamai is ilyen irányba vitték piktúráját. Az 1906-ban megindult dekorativ iránya körülbelül 1909-ben ért kulminációs pontot. Két képe: lugas-jelenet és asszony gyerekekkel jellemző mintái a dekorativ festészetnek. Boromiszát azonban nem tudják kielégíteni ezek a dekorativ kiélések. Nem adják meg azt a mélységet, amelyben világérzése kifejezhetné magát, sem azt a dinamikus lehetőséget, amelyben temperamentuma kellő szabadsággal kiteljesedhetne. Érdekes tünet mégis Boromisza piktúrájában, hogy ámbár a dekorativitást mindig keveseli és nagyon szűk és szegényes eszköznek érzi mondanivalói számára, mégis szüntelenül fölfölbukkan nála ez a dekorativitásra való törekvés. Egészen öntudatlanul és egészen akaratlanul. 1906—1909. évek közötti korszakában is fölbukkannak egyéb törekvések, a dekorativ színhatás azonban sohasem hiányzik belőlük. Nem az átmeneti képeire gondolunk, hanem azokra, amelyeket egy dekorativ stílus tiszta birtokában alkot. Tájképek ezek majdnem kivétel nélkül. A pleinairizmus rendkivül érdekes és erőteljes fölfokozásai ezek tulajdonképen, tele ragyogó fényeffektusok és mély árnyékok mozgalmasságával. Ezek a képek nem keresik a síkszerűvé laposodást és az olajszínek tompán beütött pasztelszerű hidegségét, hanem ellenkezőleg igyekeznek mindent kihasználni, ami eleven kontraszt: kezdve a különböző mélységi hatásoktól, a vonalak ellentétes mozgásától egészen az olajfesték fénylő effektusáig. A dekorativitás síkszerűsége és nagy foltokba való különülése egészen hiányzik ezekről a képekről. Itt csupán az eleven színfoltocskák tudatos fölületi vibrálása az, amely kétségtelenül ezeknek a tájképeknek is határozott dekorativ karaktert ad. Ezek a képek külső témáikat tekintve nyugodt, mozdulatlan fák, hegyvidékek és erdőrészletek. Es mégis talán ezek a legdinamikusabb, legtöbb mozgalmassággal lüktető képei Boromiszának és talán ezekben nyilvánul meg legérdekesebben és legteljesebben az a különös paradox elemekből álló temperamentum, amelynek kifejeződését Boromisza egész művészetére annyira egyedülállóan jellegzetesnek találtuk. Ezt tudniillik a passziv szemlélődésnek és az aktiv forradalmiságnak sajátságos, látszólag ellentmondó egyesülése.

Ezeknek a meglelkesített, mély és mozgalmas tájképeknek

a legtisztább és legszebb példáit Boromisza fejlődésének második korszakában találjuk, amelyet körülbelül az 1909—1912-es évekre határolhatunk el. Legszebb példák a „Borús őszi völgy", a különös erejű „Fenyves interieur" és még egy sereg tájkép virágzó fákkal vagy élénk, őszi levélszínekben ragyogó bokrokkal és erdőrészletekkel. Ezek mellett a megtalált stíluseredmények mellett azonban párhuzamosan föltünedeznek újabb ingadozások és nyugtalan keresgélések. Dekoratív stílusa új formát kapva jelenik meg újra, de ezt az új formát már éppen a dekorativitástól való elfejlődés jellemzi. Amíg az 1909-ben alkotott dekorativ képei a francia úgynevezett szintetista dekoratív festők stílusára emlékeztet, az új stílus dekorativitása már határozottan a japánokhoz áll közel. Az európai dekorativitás a nyugodt témákat szereti, a japáni festőké ellenben a mozgást. A japánok nemcsak a színeket tudják utolérhetetlen finomsággal összehangolni, hanem a rendkivüli élességgel meglátott mozgó vonalak és formák ritmusait is mesterien tudják összekomponálni. Talán a japánok hatására vezethető vissza az a groteszkség iránt való hajlam is, amely ebből a korszakból származó több nagy kompozíciójában kétségtelenül megmutatkozik.

Boromisza dekoratív stílusának ebben a második korszakban meginduló fölbomlása eleinte természetesen heterogén eredményeket ad. A leggyakoribb eset, amint azt az 1910-ben festett nagy képe (Akt almafával) mutatja, az, hogy a háttér még síkszerű, dekoratív stílusban van tartva, az előtér alakja ellenben már megformálásban plasztikus, a kép beállításban pedig már térbeli tagolású. Körülbelül ugyanezt az ellentmondó formaállapotot mutatják a következő évben festett nagy kompozíciók: akt kék fatörzzsel és az Ádám és Éva. Ezt a stílusellentmondást, ezt a ki nem egyenlített kettőséget azonban már a következő évben gyorsan kiküszöböli Boromisza. Néhány tájkép mutatja a tisztulást és egyben az új irányt. Arra fordul a művész fantáziája, amit eddig alig akart tudatosan észrevenni: a természet térbeli tagolódása felé. Most meglátja és megérzi, hogy a kép organikusságának igazi titka a térbeli konstruktivitásban rejtőzik, nem pedig a dekoratívitás síkszintézisében. A megérzett új probléma megoldása izgatja és foglalkoztatja ezentúl és az új föladat új lendületet ad alkotó erejének. A problémába azonban gyorsan belekapcsolt még egy problémát, mert a nyugodt, min-

Őszi napsugarak a tónál, 1913. (Olajfestmény.)

Talicskások, 1914. (Olajfestmény.)

Megzavart disznóvásár, 1913. (Olajfestmény.)

Kora reggel patak partján, 1913. (Olajfestmény.)

Nyárdélelőtti napsütés a tónál, 1917.
(Olajfestmény.)

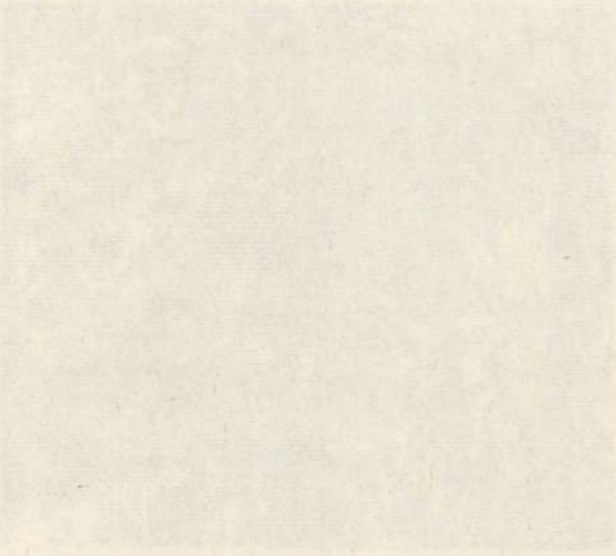

den szubjektivitás nélküli spekulatív térvizsgálódás nem tudja kielégíteni temperamentumát, amelynek mozgás kell és aktiv élet. Ez az új probléma tehát, amely a térproblémához társult, a mozgásnak a problémája. Nem azonos ez régebbi képeinek dinamikus lüktetésével és vibráló mozgalmasságával. Több ez annál és egyben talán kevesebb is. A céltudatos, határozott irányú, tiszta ritmusú emberi mozgás, ami most a fantáziáját foglalkoztatja, nem pedig a régi évek ideges nyugtalansága, amelyet saját lelkéből vetített ki a közönyös természetre. Ezek a mozgástanulmányok jellemzik Boromisza művészetének következő termékeny és kitisztult periódusát, az 1913 és 1914-es évek munkáit.

Néhány mozgalmas zsánerjeleneten kivül, mint a megzavart disznóvásár, az emberi munka az, amely leköti most figyelmét. Az emberi munka, mint a legkiegyensúlyozottabb, legharmonikusabb és legtermékenyebb mozgások és szép, szerves mozgásritmusok kimeríthetetlen forrása. A témát Nagybánya munkásélete adja neki. Megfesti az aranyzúzótelep munkásait, a kőzúzó munkásokat, a kavicsrostálókat és a kavicsbányászokat. A háttér mindig hegyek nyugodt hullámvonala, az előtér csupa mozgás és csupa ritmus. A formák: házak, tárgyak és emberek primitivvé egyszerűsítve, hogy a mozgás minél erősebben hangsúlyozódjék és a kép tisztasága minél jobban fokozódjék. Egyidőben ezekkel a munkát ábrázoló mozgástanulmányokkal nyugodt tájképeket is fest, ember nélkül és mozgás nélkül. Ezekből a tájképekből teljesen eltűnik a régi tájképek vibráló nyugtalansága és szinkontrasztokkal teljes tarkasága. Eltűnnek ezek az erények, hogy helyükre mások, a konstruktivitás és a tisztaság lépjenek. Ezeknek a tájképeknek a szerves megkomponálását nem téri és plasztikai eszközökkel éri el, hanem egy kivülről jött segítséggel: az egyirányból sugárzó fénnyel. Ez fogja össze a fák szétterülő lombozatát és ez tagolja föl a kép mélységi dimenzióját. A színezés inkább csak negatív értelemben támogatja a képek organikusságát: nincs szinkontraszt, nincs tarkaság, amely zavarná a kép szervességét, mert a színek majdnem tökéletes monokromiába egyesültek. Zöldek ezek a képek vagy kékek és azonkivül semmi szín, amely ezt a monokrom egységet megzavarná. Egyidőben olyan mozgalmas és színes képek, mint a mozgástanulmányok és ezek a néma csendes képek különösen hatnak egy piktor művészetében és megint csak tanúbizonyságai annak, hogy Boromisza

mindig kétféle irányban, de egyidejűleg keresi művészi kiélésének lehetőségeit.

A háború évei teljesen megszakítják Boromisza fejlődését. Négy évig úgyszólván semmi egyéb, mint naturalista skicc, följegyzés és gyakorlásképen, minden további probléma és koncepció nélkül. Komoly munka és komoly eredmény csak 1918-tól jelenik meg újra. Az evolúció, amely minden ingadozás és minden kisérletező keresés közötl is mindig határozott irányban és emelkedő vonalban tört előre, nem tudta újra megkapni régi folytonosságát. Új munkáinak legtöbbje nem több, mint teljesen kitisztult és megérett variánsa a háború előtti évek alkotásainak. Vissza üt a kontraszlteli, dekoratív pleinair, de ez már ritkábbik hang. Gyakoribb a másik, a fénnyel tagolt monumentális tájkép monokrom színezésével, passzív és szemlélődő hangulatával. A kirobbanást, az aktivitást néhány figurális kompozíciója jelenti. Különösen az egyik, az 1919-ben festett önarckép. Nem a szokásos fejtanulmány ez, hanem egy különös kompozíció: az előrenyomuló, a cselekvés lendületébe jött tömeg élén jön felénk, lép teljes alakban elénk a művész, mint a vezető a tömeg előtt, de mint aki maga is egy a tömegből.

Ha Boromisza művészi fejlődésének további lehetőségeire akarunk következtetéseket vonni, ezt a képet kell egy újabb fázis, az eddiginél formailag készebb, tartalomban tudatosabb és etikusabb teremtő korszak kiinduló pontjának tekinteni. Ezen a nyomon haladva, eddigi eredményeinek szintézisét ebbe az irányba állítva, nemcsak teljesebb és gazdagabb piktúrát teremthet meg, hanem elérheti azt is, hogy kiszabadítva magát a vele együtt indulók tragikus torzósorsából, jövő felé lendülő, *korszerűbb* művészet megalkotójává emelheti magát.

Önarckép, 1919. (Olajfestmény.)

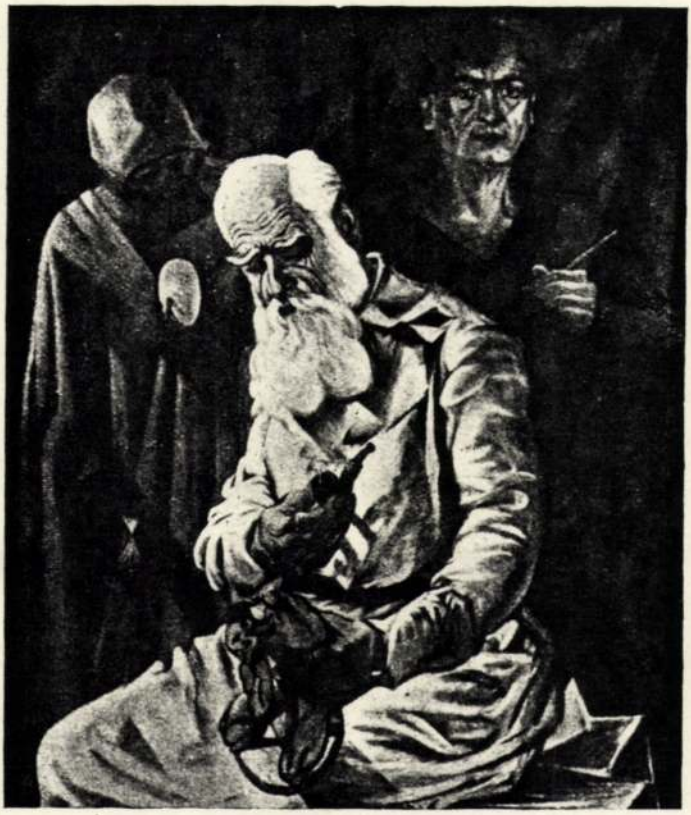

Szimbólum, 1920. (Olajfestmény.)

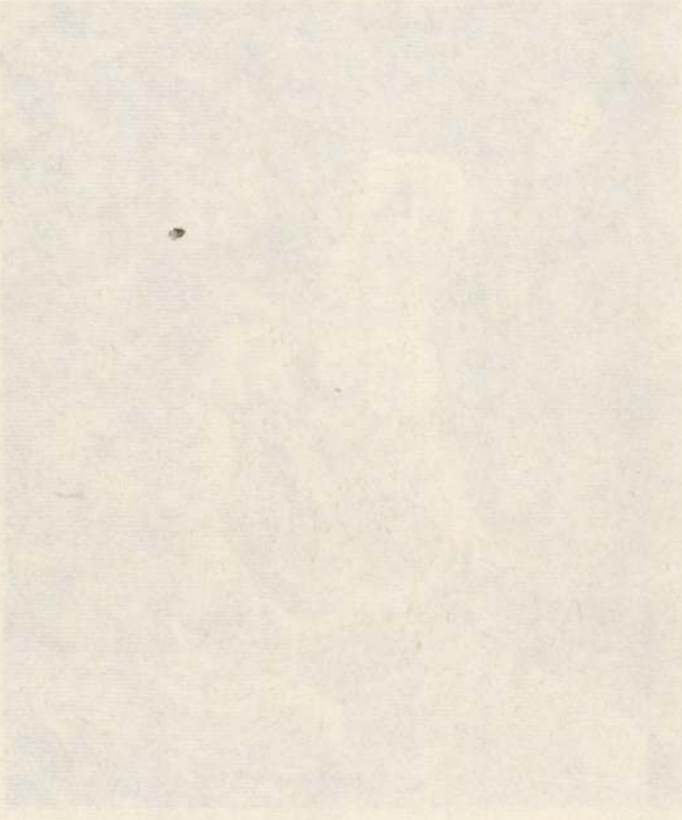

Megzavart fürdőzők, 1913. (Olajfestmény.)

Kompozíció, 1921. (Szénrajz.)

Májusi délelőtt a Margitszigeten, 1921.
(Olajfestmény)

Margitszigeti nyárfák, 1921.

Éva, 1922. (Olajfestmény.)

Kompozíció (Buddho), 1922. (Tusrajz.)

Fürdőzők, 1922. (Tusrajz.)

A SZERZŐ EGYÉB MUNKÁI

A futurista, expresszionista és kubista festészet. 45 képpel. Ma kiadása, 1919. (Elfogyott.)

Wagner Richárd zenedrámái: Rienzi, Bolygó hollandi, Tannhäuser és Lohengrin drámai és zenei elemzése. Kótákkal.

Wagner Richárd zenedrámái. A Nibelung gyűrűje. Kótatáblákkal.

Wagner Richárd zenedrámái. Rajna kincse, Walkür, Siegfried és Istenek alkonya drámai és zenei elemzése. Kótákkal. A Táltos kiadása, 1921.

A művészet agóniája és reinkarnációja. Manifesztum-kiadás, 1922. (Elfogyott.)

Kádár Béla. Illusztrációkkal. Amicus kiadása. 1922.

Az impresszionizmus művészete. 45 képpel. Kner-kiadás. 1922.

A posztimpresszionizmus művészete. 50 képpel. Kner-kiadás. 1922.

A futurizmus, kubizmus és expresszionizmus művészete. 44 képpel. Kner-kiadás. 1922.

Boromisza Tibor

Az eredeti az MKCS-C-I-107.
fondban

Nagytekintetü Bizottságot, hogy a
st megvizsgálni és jóváhagyva vissza-

gnak
ius hó 12.-én

legmélyebb tisztelettel:

adminisztrátor.

Boromissza Tibor, festő

1922. a Margitszigeten élt, buddhista szerzetes módjára, kámzsában járt, faolvasóval imádkozott Buddha szobra előtt, kizárólag fügével és rizzsel táplálkozott.

Ostrom alatt összes képei elpusztultak.

Jelenleg /1952/ Keszthelyen él, öt gyermekével nyomorog.

Rónay Mária közlése

BOROMISSZA TIBOR

1948 Bp. Csoportos kiállítás

1962 Szentendre Ferenczy M.
Emlékkiállítás, Szij B.

1968 Szentendre csoportos

1979 Van Tisza füred

1977 Hajdúböszörmény

1978 Keszthely

1974 Szolnok

1980 MNG

1981 Balcsalmás

1980 Jelinstól az
Emlékszoba Szentendren
majustól - októberig
hajtva kart.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boromisza László

MAGYAR NEMZET
1902 AUG 22

Boromisza László festőművész emlékkiállítása augusztus 20-án délben nyílt meg a szentendrei Ferenczy Károly Múzeumban. A megnyitó ünnepi beszédet Tersánszky Józsi Jenő Kossuth-díjas író, a művész ifjúkori barátja és harcostársa mondotta. A kiállítást a szentendrei Ferenczy Károly Múzeum és a Nemzeti Galéria együttesen rendezte és szeptember 30-ig lesz nyitva. Tervbe vették egy Boromisza emlékszoba létesítését.

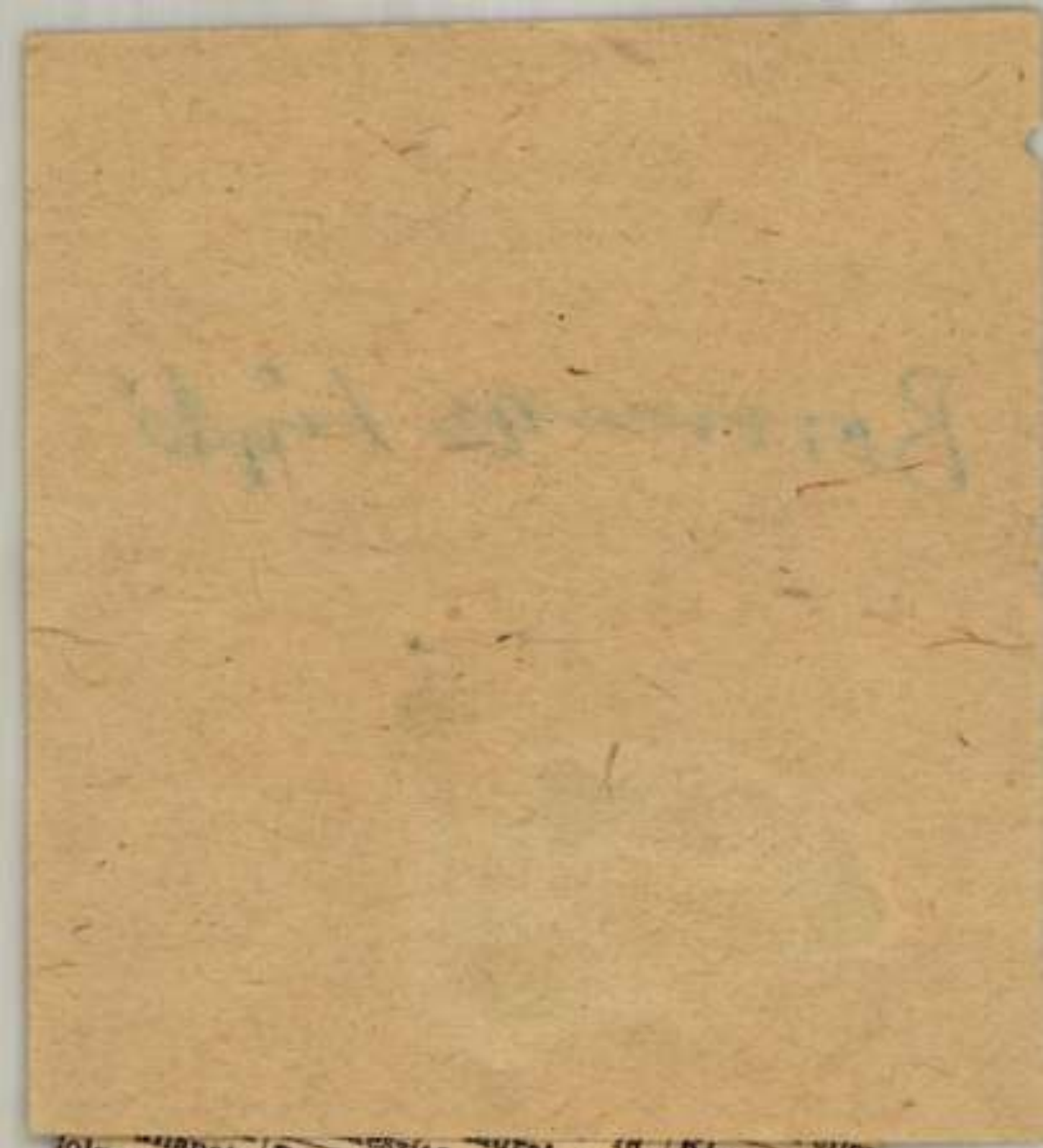

...napot-
...olgozószoba,
eladó. III.,
u. 51. III.
3-988.

hálóbútort,
bútort. re-

...eszítő.

Príma, jó hangú rö-
vid Wirth zongorámat
bérbeadnám szept. 1-
től. Tel. 223-305.

Márkás, angolmecha-
nikás pianínó eladó.
XI., Mező u. 14. IV.

...ural zon-

Kisautót,
lant, Bala
szép partn
eladásánál
tok. 456-130

Vespa olasz
személyes,
szép, 17 500
adó. Megte
zsef nádor

A BELVEDERE EDDIGI KIÁLLÍTÁSAI

1. KŐRÖSFŐI-KRIESCH ALADÁR emlékkiállítása
2. SZOBOTKA IMRE festő és VARGA OSZKÁR szobrász
3. ZOMBORY LAJOS festő
4. KMETTY JÁNOS festő és CSORBA GÉZA szobrász
5. PATKÓ KÁROLY festő és SCHÖNBAUER HENRIK szobrász
6. BORNEMISZA GÉZA festő
7. WALLESHAUSEN ZSIGMOND festő és GÁDOR ISTVÁN szobrász
8. KÁDÁR BÉLA festő (grafikák) és CSER KÁROLY szobrász
9. BEER KÁROLY RICHÁRD festő
10. SCHEIBER HUGÓ festő
11. RÉTH ALFRÉD festő
12. DERKOVITS GYULA festő
13. EGRY JÓZSEF festő
14. PERLROTT CSABA VILMOS festő és CSORBA GÉZA szobrász
15. JÁNDI DÁVID festő és SCHÖNBAUER HENRIK szobrász
16. RÉVÉSZ-FERRYMAN FERENC festő
17. FÉMES-BECK VILMOS † szobrász és PAP GÉZA festő
18. SCHÖNBERGER ARMAND festő és BOKROS BIRMAN DEZSŐ szobrász
19. ÚJ FESTŐK ÉS SZOBRÁSZOK. Csoportkiállítás
20. RÉGI MAGYAR MESTEREK
21. MOLNÁR C. PÁL festő
22. SZIGETHY ISTVÁN festő és G. LÁZÁR ILONA szobrász
23. HOLLÓ LÁSZLÓ festő és BATÓ VIOLA iparművész
24. BLATTNER GÉZA festő
25. CZÓBEL BÉLA festő

Globus, Budapest.

BELVEDERE

IV. VÁCI UCCA 11/B FÉLEMELET TELEFON 171—66
MŰVÉSZETI IGAZGATÓ: FÓNAGY BÉLA

BOROMISZA TIBOR

FESTŐ

BELVEDERE BUDAPEST

XXVI. KIÁLLÍTÁS

1924. FEBRUÁR—MÁRCIUS

NYITVA HÉTKÖZNAPON 9—3 ÉS 4—6, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPNAPON 9—1

ÁRA 2000 KORONA

Az eredeti az MKCS-C-1-107 22. fondban!

BOROMISZA TIBOR

született 1880-ban Bácsalmáson (Bácsmegye). Művészi tanulmányait Budapesten, Ferenczy Károly iskolájában kezdte (1902), majd Nagybányán folytatta. Utána Rómában dolgozott (1904) és hosszabb ideig Párisban, ahol szobrászattal is foglalkozott (1905—1906). Először a Könyves Kálmán „Flatalok" kiállításán szerepelt (1906), résztvett a Mének kiállításain 1907-ben és 1908-ban, ismételten nagyobb gyüjteménnyel a Művészházban (1909—1913). Kollektiv kiállítása volt a Könyves Kálmánban (1914) és a Helikonban (1922). Legutóbb 1923-ban Pozsonyban állította ki munkáit.

1.	Kompozició	8,000.000
2.	Fürdőzők	3,500.000
3.	Szeptember	2,000.000
4.	Dombok	2,000.000
5.	Feleségem. Magántulajdon	
6.	Festő	3,000.000
7.	Kaszálók	5,000.000
8.	Eső után	5,000.000
9.	Téli táj	4,000.000
10.	Tavaszi táj	4,000.000
11.	Patak partján	4,500.000
12.	Tavaszi munka	3,000.000
13.	Kapások	3,000.000
14.	Nyári napsütés	5,000.000
15.	Kirándulók	4,500.000
16.	Hófúvás	1,000.000
17.	Téli nap	1,200.000
18.	Domboldal télen	1,200.000
19.	Tél	1,000.000
20.	Parasztok, színes rajz	500.000
21.	Favágó asszonyok, színes rajz	500.000
22.	Mulatozók, színes rajz	500.000
23.	Kecskék, színes rajz	500.000
24.	Téli reggel, színes rajz	500.000
25.	Hazatérő munkások, színes rajz	500.000
26.	Kubikosok, színes rajz	500.000
27.	Halászok, színes rajz	500.000
28.	Kompozicio, tempera	550.000
29.	Holdtölte, vízfestmény	350.000
30.	Eső után, vízfestmény	350.000
31.	Szivárvány, vízfestmény	350.000
32.	Dunai táj, vízfestmény	350.000
33.	Napkelte, vízfestmény	350.000
34.	Buddho, vízfestmény	350.000
35.	Dombvidék, vízfestmény	350.000
36.	Pásztortűz, vízfestmény	350.000
37.	Téli este, vízfestmény	300.000
38.	Temetés, vízfestmény	250.000
39.	Eső után, vízfestmény	300.000
40.	Ladikosok I., vízfestmény	350.000
41.	Lovak, vízfestmény	300.000
42.	Kerti munka, vízfestmény	300.000
43.	Faültetés, vízfestmény	300.000
44.	Óbuda, vízfestmény	300.000
45.	Tavaszi munka I., vízfestmény	300.000
46.	Téli nap, vízfestmény	300.000
47.	Kút éjjel, vízfestmény	300.000
48.	Patak, vízfestmény	300.000
49.	Szőlőkötözők, vízfestmény	300.000
50.	Decemberi hajnal, vízfestmény	300.000
51.	Dombvidék, vízfestmény	250.000
52.	Tavaszi munka II., vízfestmény	300.000
53.	Kiöntés, vízfestmény	300.000
54.	Téli reggel, vízfestmény	300.000
55.	Kapások, vízfestmény	300.000
56.	Magvető, vízfestmény	250.000
57.	Ladikosok II., vízfestmény	300.000
58.	Izbégi táj, vízfestmény	300.000
59.	Fürdőzők, vízfestmény	300.000
60.	Közelítő vihar, vízfestmény	300.000
61.	Falu, vízfestmény	300.000
62.	Tél, vízfestmény	300.000
63.	Izbégi táj II., vízfestmény	300.000
64.	Temető télen, vízfestmény	300.000
65.	Szentendrei ucca, vízfestmény	300.000
66.	Fák, vízfestmény	300.000
67.	Falu télen, vízfestmény	350.000
68.	Tavaszi szántás, vízfestmény	300.000
69.	Hegyvidék, vízfestmény	300.000
70.	Szentendrei táj, vízfestmény	300.000
71.	Ősz, vízfestmény	250.000
72.	Viharos táj, vízfestmény	300.000
73.	Kerti munka, vízfestmény	300.000
74.	Dunamenti táj, vízfestmény	300.000
75.	Táj fákkal, vízfestmény	250.000
76.	Ojtás, vízfestmény	300.000
77.	Tér, vízfestmény	350.000
78.	Hálóvető, rajz	250.000
79.	Önarckép	1,500.000

A grafikák ára keret nélkül értendő. Az árak emelését a korona értékének változása esetén fentartjuk.

A kis szőnyegek a Mekka szőnyeg rt. munkái. Eladók.

Boromisza Tibor

Káplár Miklós mostoha
szár esztendeje

Magyar Nemzet 1987. 11. 12.

Boromisza Tibor, festőművész (1880–1960).

Égerházi Imre nemrég nyugdíjba ment, így el tud vállalni olyan dolgokat, mint a téli Hortobágy közös festészének a megszervezése, amely bizonyos mértékig folytatása kíván lenni az egykori Káplár Miklós, Boromisza Tibor, Maghy Zoltán által alapított hortobágyi művésztelepnek.

Bakó Endre: Égerházi Imre.

Hajdú-Bihari Napló, 1983. ápr. 16. 8.-old.

Boromisza Tibor, festőművész (1880-1960).

Maghy Zoltán 1929-ben Boromisza Tiborral és Káplár Miklóssal megteremtette az első itteni alkotói műhelyt, a Hortobágyi Művésztelepet. Ezre az alapra épült később, többek közt éppen Maghy Zoltán kezdeményezésére, az idén huszadik nyári időszakát nyitó Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep.

Székelyhidi Ágoston: Maghy Zoltán gyűjteményes kiállítása.
Tükör, Budapest, 1983. máj. 1.

Boromisza Tibor, fotóművész (1880–1960).

Hortobágyi tájkép és böszörményi városrészlet – mindez látható a Hajdúsági Művésztelep záró kiállításán. – A pusztát felfedező elődök Káplár Miklós, Boromisza Tibor és mások nyomdokain járva, sok festő ismerkedik a sok arcú Hortobággyal.

Jó reggelt!

1984. VIII. 1. Kossuth 4.25

BOROMISZA TIBOR

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

472
Szöveg : 21, 51, 53, 161, 162, *235/119*, 253, 255, *262/75*, *263/80*, *264/91*, 312, 319, 345,
Kép : 255, *428*, *429*, *442*, *444*,
Kronológia : 1908, 1909, 1914, 1980,

BOROMISZA TIBOR festő

Nagybánya : Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Miskolc : Mission Art Galéria, 1992

benne Jurecskó László: Boromisza Tibor nagybányai korszaka 105-118. + ill

BOROMISZA Tibor festő

MAGHY Zoltán: Látogatásunk Boromisza Tibornál a Horotobágyon. - Muzeumi Kurir, 44.sz. 1984 64 - 67.p.

85.	"	2. bekezdés		3.	sor:	pme pró
85.	"	2.	"	12.	"	meg
86.	"	5.	"	1.	" :	75
92.	"	1.	"	2.	" :	dre
113.	"	2.	"	1.	" :	tám
124.	"	/35/	jegyzet	3.pont:		kép
124.	"	/35/	"	7.	" :	Sup

BOROMISSZA TIBOR festő

12. belső bontó szines lép, 22. p.
21. p. szines lép

22-23. p. szöveg

} Nagybánya Ricill. Mis Tok.

Új Müvészet 1992

BOROMISZA Tibor

91 1. 47
11. 72

Új Művészet

A kereszt

"Jézus Krisz
ti estén megalapí
dozatát, hogy ezá
resztül egészen a
ság legyen" - tan
a szentmiséről pec
így énekel a litur
szük rajta: felidé
lem [illegible] el, s a
Az oltáron áll
lálára, és az oltár
egyszeri, történelm

Boromisza Tibor, festőművész (1880–1960).

Kürti Katalin a debreceni Déry Múzeum művészettörténésze mondja: életének legnagyobb ajándéka és egyik legsikerültebb kiállítása az ápr.-ben Bagdadban, a Rashid Galériában rendezett XX. sz.-i magyar festészet kiállítása volt, ahol Holló László, Vadász Endre, Gáborjáni Szabó Kálmán, Boromisza Tibor, Boross Géza „Alföld és Puszta" ábrázolásait mutatta be.

Képek és szobrok között.

1984. VII. 5. 3-ik műsor 20.10 (J. Á.)

Boromisza Tibor, festő

L: Kárpáti Miklós

24-25

-: A Hortobágy festője

XXIII/32

Új Tükör. B p. 1986. aug. 10.

Boromissza Tibor

Nagybányai művészek

Magyar Nemzet, 1986. VII. 16

Bovomissza Tibor

– Nyomulétve a mentendzei telep hiabahulásában.

Rázd: Bánovszky Miklós festőművésnél

Pest Megyei Hírlap, 1983. dec. 10.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Boromisza Tibor
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1984 OKT 2 0

KÉPEK A TIT CSOKONAI KLUBJÁNAK KIÁLLÍTÁSÁBÓL

7021

BOROMISZA TIBOR: RENDKÍVÜL KÉSŐI TÉL

BARCSAY JENŐ: ÚTJELZŐ

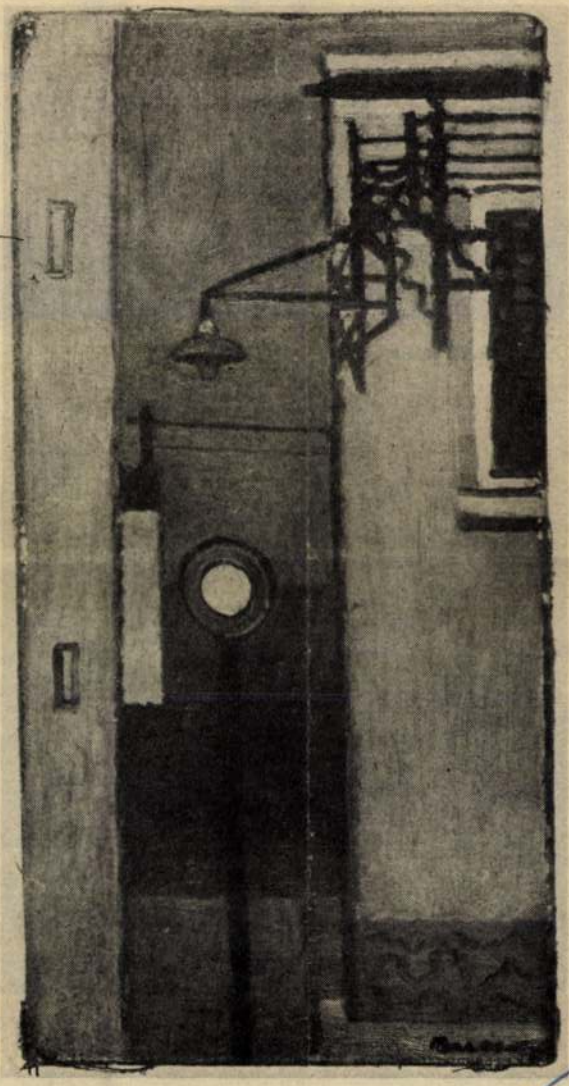

Alapkövét letették 1974. október 18-án

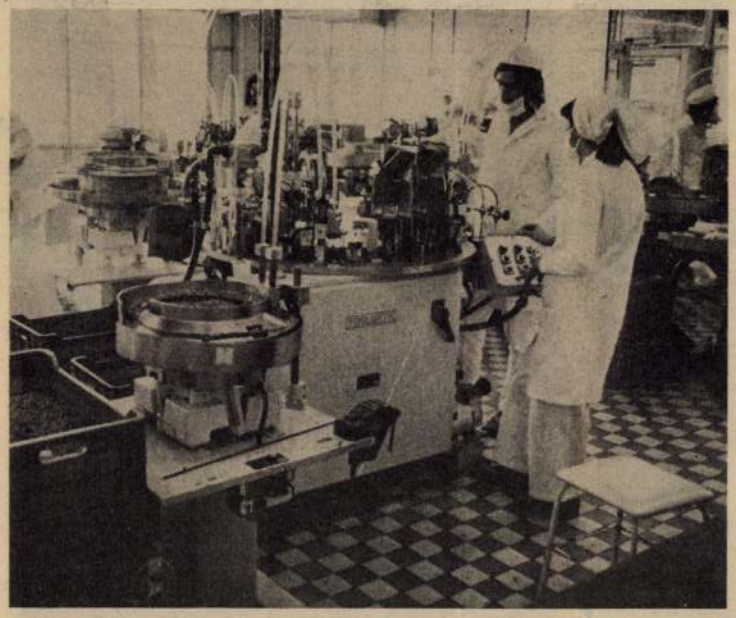

Hét munkással indult 1950-ben az orvosiműszer-gyár

kásság a rossz közellátási helyzet miatt. Burgonyát, munkaruhát, temetkezési segélyt követelnek, valamint a spekuláció letörését és típus cikkek gyártását. „Emeletes társas bérházak épülnek a Libakertben öröklakásul a dolgozóknak" — adja hírül egy tudósítás —, mert miként Kalenda Lóránd városi tanácsnok mondotta, kertes családi házak építéséhez nincs elég hely. Tervben szerepel a sugárút (azaz a mai Tanácsköztársaság útja) meghosszabbítása is egészen a Déri Múzeumig. És mintha csak az egy évvel korábbi tudósításra reflektálna az egyik cikk, azt követeli, hogy rászorultak kapjanak csak munkát a Dohánygyárban, mert jelenleg olyanokat is felvesznek, ahol a családfő jól fizető állásban van, és akit felvettek, egyetlen gyermeke a családnak. Közlemény hívja fel a 65 éven felülieket, mikor, hogyan kaphatják meg jegyre az október havi 20 dekás cukorfejadagjukat 7,20-as kilónkénti áron.

1948

A Felszabadítónk a Szovjetunió című vezércikket Meruch Vilmos, az MDP debreceni háromhónapos pártiskolájának igazgatója írta. A lapszámban szinte egyáltalán nincs debreceni vonatkozású hír, tudósítás.

tan
érde
kai
negy
E s
lése
volt
szak
lékk
tag,
20,9

begyűjtési tervet tejből 105,3, burgonyából 147,5 százalékra teljesítették.

1953

Kardos Pál vezércikkének címe: Debrecen kilenc éve szabad. Egy riport nyolc új lakás felépítéséről ad hírt a Szatmári utcában. És újból a KSH-jelentés, mely szerint a gyáripar a módosított (!) tervet 102,5 százalékra teljesítette, beruházásokra 9,1 százalékkal fordítottunk többet, az árleszállítások következtében pedig a lakosság 160 millió forintot takaríthatott meg.

1954

Csak szerzők és címek: Balogh Endre tanácselnök: Debrecen tíz éve szabad, Pallás Imre: A párt tízéves harcunk élén, Juhász Géza: Szédítő út, Péter János püspök: Az igazi Debrecen szabadsága. Tudósítás a több mint ötezer fiatal fáklyás felvonulásáról számol be.

szítésű csigatésztáva
tenyepürével várják r
vendégeket, s „megny
Bajcsy-Zsilinszky utc
volt Sportbarlangot,
népbüfé rendszert vez
azzal a különbséggel
csupán egy deci bort
nak ki az ott étkezők

1958

Tizennégy éve szaba
recen címmel a díszü
tudósítását közli a la
ső oldalon. Ezen Vall
hály mondott beszéd
alkalommal adott át a
fegyveres erők mi
egy, Debrecen felszab
ért folytatott harco
örökítő festményt.
lesz az új Gördülő
gyár? — a címre vál
makettfotó is ad, s a
tás szerint a 300 mi
ruházást 1960-ra feje

1959

A Napló pályáza
lassa Sándor által
visszaemlékezés jelz

A MissionArt Galéria és a Miskolci Galéria
tisztelettel meghívja Önt

BOROMISZA TIBOR

(1880-1960)

festőművész emlékkiállításának megnyitására
1995. június 10-én, szombaton fél 1 órára
a Miskolci Galériába
(Miskolc, Déryné u. 5.)

Megnyitó beszédet mond
Dr. Mezei Ottó
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető szeptember 3-ig,
hétfő kivételével 10-18 óráig

MISSIONART GALÉRIA
Miskolc, Széchenyi u. 14. Tel./fax: (46) 326-906

MISKOLCI GALÉRIA
Miskolc, Déryné u. 5. Tel.: (46) 347-895
Fax: (46) 355-004

A meghívón Boromisza Tibor: Vásárosok a Zazarnál (Nagybánya), 1912 Fotó: Kulcsár Géza

MISKOLC 95 VI.-2 P 4 III/28

MAGYARORSZÁG 0014 FORINT

LÓSKA LAJOS

BUDAPEST

FELSŐZÖLDMÁLY U. 61-65
"A" LÉPCSŐH. FSZ. /2.

1025

A MissionArt Galéria és a Miskolci Galéria
tisztelettel meghívja Önt

BOROMISZA TIBOR

(1880-1960)

festőművész emlékkiállításának megnyitására
1995. június 10-én, szombaton fél 1 órára
a Miskolci Galériába
(Miskolc, Déryné u. 5.)

Megnyitó beszédet mond

Dr. Mezei Ottó

művészettörténész

A kiállítás megtekinthető szeptember 3-ig,
hétfő kivételével 10-18 óráig

MISSIONART GALÉRIA

Miskolc, Széchenyi u. 14. Tel./fax: (46) 326-906

MISKOLCI GALÉRIA

Miskolc, Déryné u. 5. Tel.: (46) 347-895
Fax: (46) 355-004

A meghívón Boromiszka Tibor: Vásárosok a Zazarnai (nagyoranya), 1912 Fotó: Kulcsár Géza

MTA Művészettörténeti Kutató K

Budapest

Úri u. 49

1014

1021

BOROMISZA TIBOR HALÁSZAI

Boromisza Tibor, századunk egyik jelentős magyar festője, 1880-ban született Bácsalmáson. 1902-ben Ferenczy Károly pesti szabadiskolájában kezdte el tanulmányait, később Rómában és Párizsban járt, a nagybányai festőkolónia tagja lett. 1907-ben több társával megalapította a Balatoni Festőiskolát Kőröshegyen. Ő indítványozta először a szentendrei művésztelep létrejöttét is még 1925-ben. Nevezetes sorozatát 1927 és 30 között készítette a Hortobágyról. Végigjárta az országot és 1953-ban költözött újra vissza Szentendrére, ahol 1960-ban bekövetkezett haláláig alkotott.

Első képe az 1900-ban festett „Trieszti kikötő", ahol először érzékelte a tenger örökké friss és határok közé nem szorítható léptékét, először látott és ábrázolt tengeri halászokat. A következő víz, mely élményt adományozott számára a Duna Szentendrénél 1921 és 1927 között. Itt festett hullámokat, evező halászokat, gőzöst, kompot. Az 1920-ban készült „Halászok" tusrajzon rovásírással szerepel Boromisza neve, mely szokása lett, hogy az ősi magyar jelekkel rója nevét festményei felületére. A „Dunai halászok"-ról festett akverelle Gemenc környékén szerveződött 1935-ben.

Különös portréja 1929-ből datálódik a Hortobágyról, — Borsos János halászlegényről. A Hortobágy vizei a Tisza szabályozása után elapadtak, — Kadarcs, Sáros-ér, Árkus, Pap-ér is száraz árok lett. Ez a halászlegény is félig pásztor már kucsmájával, pipájával. Háta mögött a víz emlék már inkább, nem annyira valóság. Borsos János is időnként halász csupán, pásztort is helyettesít, földje többé nem a Hortobágy folyó partja, a Tisza is ritkán, hanem egyre inkább a puszta, kifogott halai: a nyáj és a csorda. Tekintetéből, öltözékéből az életformaváltás sorsa is érződik. Borsos János halász és pásztor egyszemélyben.

A halászélet igazán a Balaton mellett ragadta meg Boromisza Tibort. Már 1938-ban merítő pallót festett Balatonakalinál, de sorozata 1947-ben készült Keszthelynél. Nagy méretű olajfestményét 1947 és 1952 között komponálta, minden részében megoldott érzékenységgel. E ciklus egyik tagja a hajnali halászat, másik opusa az 1947. február 13-án festett „Éjjeli halászat", melynek tere szintén a keszthelyi Balaton-part. Havas jégdarabok között lépkednek a halászok jeges vízben és a csillagok is mintha megfagyott hókristályok lennének. A hét figura a kép hátterében, közép és előterében helyezkedik el, húzzák a hálót, az ősi munkaszertartás utolsó fázisához közeledtek. Ekkor a legnagyobb az izgalom, most dől el hamarosan, hogy jó helyet adlasztottak-e, hogy szerencse kíséri tapasztalatukat, hogy bőséges vagy gyér lesz a zsákmány?! Ezt az ősi és minden halász életére oly jellemző általános izgatottságot fejezi ki Boromisza Tibor a heves és összpontosított mozdulatokkal, a balatoni telet is kifejező szürke és kék árnyalatokkal.

LOSONCI MIKLÓS

Boromisza Tibor: **Borsos János halászlegény (1929)**

Boromisza Tibor: **Éjjeli halászat (1947)**

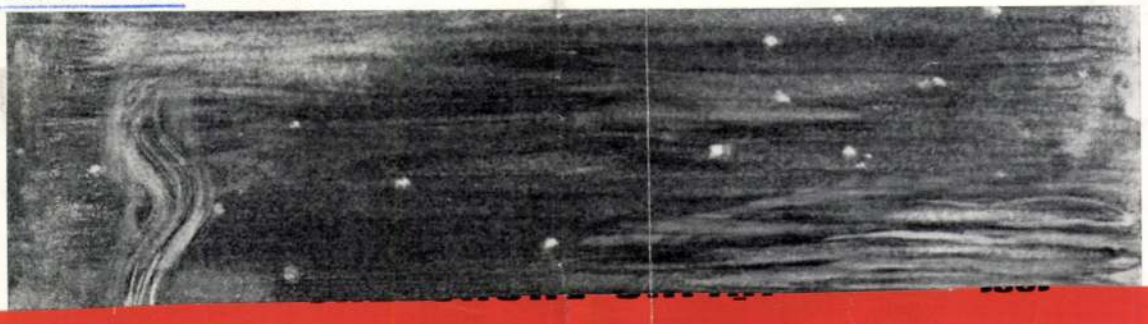

HALÁSZLAP

4

XXVII. (74.

ÉVFOLYAM

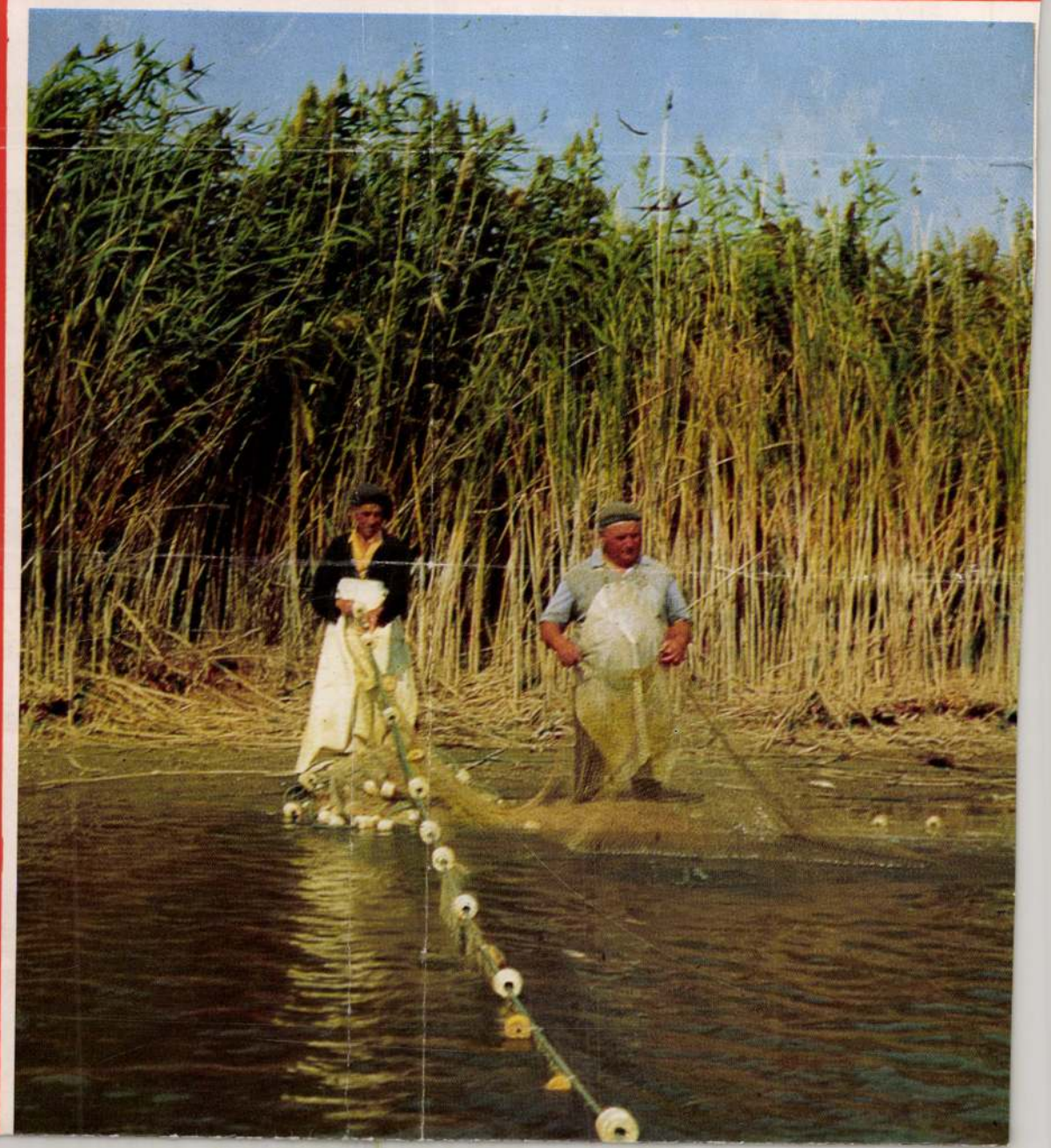

BOROMISZA Tibor festő

BOREGHIDA István: Harcos művészet. = Igaz Szó, 1973.7.sz. 126.p.

zesere is alkalmasnak bizonyult. *Boromisza Tibor,* 1906-tól, tíz évvel azután, hogy Hollósy Simon első ízben jött müncheni iskolájával nyári gyakorlatra Nagybányára, már leegyszerűsített és dinamikus formanyelven, erősen ritmizált színsíkokban fejezte ki a bányászok, kőtörőmunkások, favágók, piacozó falusiak életét. A huszártiszti pályát hagyta ott a festészetért, és baloldali meggyőződésből. Nem véletlen tehát, hogy az 1919-ben festett önarcképén kemény, elszánt forradalmárként mutatja önmagát, az utcai lámpák jelképesen felvillanó fényeiben.

new, modern *décors* in recent years. They were exhibited in March in the Csepel Art Gallery. The hall is small and the exhibition, open for three weeks, was rehung every week. The exhibits included paintings,

* See No. 43 of *The N.H.Q.*

CONTEMPLATING

Time and years make me turn inwards more and more. The world of exhibitions and public appearances has changed so much that it has hardly any importance for me any more, for no one can follow the many exhibitions opening day by day, week after

Introductory words spoken by the sculptor Miklós Borsos at an evening organized by the Hungarian PEN Club on the occasion of the publication of his autobiography.

Boromisza Tibor

életrajz

Muraközi Gyula: Nagybánya. A festő lelke
művében. Miskolc, 1994, 14–15.

PÁSZTORMŰVÉSZETI TÁRGYAK JEGYZÉKE

bicska, 3 db villás, 1 db körmölő, bicskatok, magántulajdon
bőrbugyelláris, Lsz. 75.324.1., Déri Múzeum
bőrbugyelláris, 1899., Lsz. Sz.1910.1001., Déri Múzeum
bőrbugyelláris, szironyozott, „18 K. I. 94", Lsz. 1908.1296., Déri Múzeum
bőrbugyelláris, szironyvarrással, „Sz. I. 1902.", Lsz. Sz.1909.487., Déri Múzeum
cifraszűr, böszörményi, Lsz. Sz.1909.12., Déri Múzeum
cifraszűr, hortobágyi, Lsz. V.75.126.1., Déri Múzeum
citera, 7 db, magántulajdon
csat, magántulajdon
csat (lószerszám), magántulajdon
csikóbőrös kulacs, debreceni, Lsz. V.17.936., Déri Múzeum
csiholóacél, 15 db, Lsz. Sz.1907.833., V.1912.43.13., V.1916.25.2., Sz.1907.238., V.1912.236., V.1931.151., Sz.1910.767., Sz.1908.142., Sz.1909.481., Sz.1910.1000., Sz.1909.481., Sz.1911.93., V.1912.43.36., V.1912.43.20., Sz.1906.1088.5., V.75.592.1., Déri Múzeum
csiholóacél, szíjjal, Déri Múzeum
emberfejes bot, 2 db, magántulajdon
erszény, csiholóacéllal, Lsz. V.1913.125a-b, Déri Múzeum
fakampó, kacsafejjel, Lsz. V.67.116.7.1., Déri Múzeum
fa nyeregkápa, magántulajdon
fokos, Déri Múzeum
juhászkampó, 4 db, Lsz. V.67.14.1.1., V.67.14.2.1., V.78.11.1., V.61.116.8.1., Déri Múzeum
juhászkampó, bottal, 3 db, magántulajdon
juhászkampó, nyeles, magántulajdon
juhászkampó, nyél nélkül, 3 db, Lsz. V.69.210.3., V.69.210.1., V.69.210.9., Déri Múzeum
juhászkampó, nyél nélkül, 1867., Déri Múzeum
kanászbalta, Lsz. V.1930.75., Déri Múzeum
karikás, 3 db (karikásnyél, 1 db), magántulajdon
karikás, berakásos nyéllel, 7 db, Lsz. V.1933.11., V.1931.97., Sz.1907.785., V.1935.104., V.67.116.2.1., Sz.1909.52.71., Sz.1906.11., Déri Múzeum
karikás, berakásos nyéllel, „1906. Ban. N. I.", Déri Múzeum
karikás, berakásos nyéllel, „1912", Lsz. V.1912.63.2., Déri Múzeum
karikás, berakásos nyéllel, „1930", Lsz. V.1930.132., Déri Múzeum
karikás, berakásos nyéllel, „Hortobágy, 1954", „RTY", Lsz. V.55.49.1., Déri Múzeum
karikásnyél, berakással, Lsz. V.1921.4., Déri Múzeum
karikásnyél, berakással, „1899", Déri Múzeum
karikásnyél, berakással, „Béke Imre", Déri Múzeum
karikásnyél, berakással, „FM KITA 960", Lsz. V.1939.63., Déri Múzeum
karikásnyél, berakással, „KIS JANOS 1901", Lsz. V.72.196.1., Déri Múzeum
késtartó, 12 db, Lsz. Sz.1908.200., Sz.1907.248., Sz.1910.417., Sz.1908.283., Sz.1908.1292., V.1912.143., V.75.321.1., Sz.1908.577., Sz.1907.764., Sz.1909.1291., V.1918.144., Sz.1909.345., Déri Múzeum
késtok, 1838., Lsz. V.77/1932., Déri Múzeum
kostök, csiholóacéllal, Lsz. V.1917.10., Déri Múzeum
kostökzacskó, Lsz. V.1942.27., Déri Múzeum
kutyagerinc (bográcsalátét), magántulajdon
lófejes botfogantyú, nyél nélkül, Lsz. V.1912.41.1., Déri Múzeum
ólmosbot, 6 db, Lsz. V.35/1912.3., V.54.38.1., V.1939/174., V.1933/7., V.57.33.1., V.59.53.1., Déri Múzeum
ólmos karikásnyél, Lsz. V.1913.134., Déri Múzeum
pásztorkészség, Lsz. V.1930.108. (csiholóacél, Lsz. V.1917.12.a, erszény, Lsz. V.12/1917.b), Déri Múzeum
rézfokos, nyél nélkül, 3 db, Lsz. Sz.1908., V.1915.31., V.39.13., Déri Múzeum
rézfokos, nyél nélkül, „FA", Lsz. 1913., Déri Múzeum
rézfokos, nyél nélkül, „Ne bántsd a magyart, mert pórul jársz", Lsz. V.1935.149., Déri Múzeum
rézkarikás, Lsz. V.1934.189., Déri Múzeum
rováspálcák, Lsz. Sz.1909.757., Sz.1942.127., Sz.1909.756.1-2., V.1914.94.1-2., Sz.1909.754.1-2., Sz.1909.755., Déri Múzeum
rühzsírtartó, békési, 3 db, magántulajdon
rühzsírtartó, hortobágyi, magántulajdon
sóstürök, hortobágyi, 2 db, magántulajdon
sótartó, „H.P. ez a Fini O.O. Anno 1814", Lsz. 1912.26.3., Déri Múzeum
szaru ivótülök, Lsz. Sz.1910.1931., Déri Múzeum
szaru ivótülök, „1862", Lsz. Sz.1907.1287., Déri Múzeum
szaru ivótülök, „NSFOJF 1836", Lsz. Sz.1907.648., Déri Múzeum
szaru ivótülök, „TS MOLNÁR JÓSEF 1837", Lsz. Sz.1907.1286., Déri Múzeum
szaru lőportartó, 2 db, Lsz. V.67.14.4.1., Sz.1906.80., Déri Múzeum
szaru lőportartó, „1848", Lsz. Sz.1906.1084., Déri Múzeum
szaru lőportartó, „1887. KIRÁLY LAJOS", Lsz. V.1912.26.1., Déri Múzeum
szaru rühzsírtartó, „Salaji Istvány 1900, 1908", Lsz. V.1912.138., Déri Múzeum
szaru sótartó, „1884 R.S.Cs.A.", Lsz. Sz.1907.1288., Déri Múzeum
szaru sótartó, alföldi, magántulajdon
szaru só- és paprikatartó, angyalházapusztai, Lsz. V.47.925., Déri Múzeum
szolgafa, 1909., Lsz. Sz.1909.134., Déri Múzeum
tülök, tiszavidéki, magántulajdon
tűzikutya, Déri Múzeum
vasfokos, 2 db, Lsz. V.1911.79., V.73.32.1., Déri Múzeum
vasfokos, nyél nélkül, Lsz. Sz.1909.389., Déri Múzeum
vasfokos, rézberakásos, nyél nélkül, hajdúsági, magántulajdon
vas juhászkampó, nyél nélkül, Lsz. V.40.7., Déri Múzeum

Boromisza Tibor

MŰVELŐDÉSI IRODA

MAGYAR KÉPROVÓK

A HORTOBÁGYI PÁSZTORMŰVÉSZETTŐL KÁPLÁR MIKLÓSIG

Kiállítás a KLTE díszudvarán,
1995. szeptember 29. és október 20. között

MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

BOROMISZA TIBOR: *A dörgölődző fánál,* 1927–30.
olaj, vászon, 70×100 cm, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *A Kilenclyukú híd,* 1930.
akvarell, 22×30 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.80.35.1.
BOROMISZA TIBOR: *Bemutatják a gyermeket apjának,* 1928.
olaj, vászon, 100×120 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Borsos János halászlegény,* 1929.
olaj, karton, 70×50 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Csikós a Hortobágyon,* 1929.
akvarell, 41×31 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. 85.3.
BOROMISZA TIBOR: *Dolgozik a karikás,* 1932.
ceruzarajz, 280×210 mm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Este a juhföldön,* 1924.
akvarell, tus, 21,2×29,5 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.77.16.3.
BOROMISZA TIBOR: *Fény és árnyék a Hortobágyon,* 1929.
olaj, vászon, 70×102 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Fülöp Sándor gulyásszámadó,* 1928.
olaj, karton, 70×50 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Hortobágyi forgószél,* 1930-as évek (Forgószél a Hortobágyon)
olaj, vászon, 70×102 cm, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Juhászok a hídi vásáron,* 1947.
olaj, vászon, 120×98 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Káplár Miklós arcképe,* 1929.
olaj, 70,5×49,5 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.16/1947.
BOROMISZA TIBOR: *Karám,* 1930.
akvarell, tus, 20,3×28,8 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.75.22.1.
BOROMISZA TIBOR: *Kettős halom,* 1930.
olaj, papír, 51×69 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. 79.1.
BOROMISZA TIBOR: *Kiss János mátai kondás,* 1929.
olaj, karton, 70×50 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Kontyos kunyhó*
olaj, vászon, 120×100 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Nádasdi János, Veres Péter sógora*
akvarell, diópác, papír, 22×30 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Önarckép,* 1930. (Búcsú a pásztoroktól)
olaj, vászon, 100×84 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Pap Samu kospásztor,* 1930.
olaj, karton, 72×50 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
BOROMISZA TIBOR: *Pápai István csikósszámadó,* 1928.
olaj, karton, 69×49 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon

Boromisza Tibor: *Tavaszi hortobágyi hídi vásár,* 1929–39.
olaj, 120×148 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.74.4.2.
Boromisza Tibor: *Váradi Sándor csikósbojtár,* 1928.
olaj, karton, 70×50 cm, Boromisza-emlékszoba, magántulajdon
Boromisza Tibor: *Vihar közeledik*
olaj, 41×52 cm, magántulajdon
Boromisza Tibor: *Zagyva Sándor arcképe*
olaj, karton, 70×50 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.17/1947.
Káplár Miklós: *Bojtár*
50×70 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.56.10.4., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Botos pásztorábrázolások* (7 lap)
Déri Múzeum, Lsz. DMNA 455.1970.
Káplár Miklós: *Cigánynegyed*
olaj, vászon, 65×50 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. 81.1.
Káplár Miklós: *Csikósbojtár* (Kovács Lőrinc csikósbojtár)
olaj, karton, 36,5×35,5 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.2/1937., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Csikós pipával*
olaj, 69,5×49,5 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.52.157.1.
Káplár Miklós: *Csikós szőnyegterv*
tempera, papír, 23×30 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. 85.2.
Káplár Miklós: *Csikós túzoktollas kalapban*
olaj, karton, 50×36,5 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.11/1940., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Cs. Varga Sámuel*
ceruzarajz, 19×24 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. 82.10.
Káplár Miklós: *Dinnyés csendélet*
olaj, vászon, 45×58 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.69.13.1., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Ex libris Ecsedi István részére*
11,5×9 cm, Káplár-emlékház, a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Farkas András juhász számadó*
olaj, 34,5×48,5 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.10/1940.
Káplár Miklós: *Farkas Sándor juhász számadó*
olaj, karton, 33,5×48,5 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.10/1940., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *festett tojás*
magántulajdon
Káplár Miklós: *Gólya*
olaj, vászon, 29×40 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. 61.19.1.
Káplár Miklós: *Hortobágyi gulya,* 1934. körül
olaj, vászon, 100×68 cm, Hajdúsági Múzeum
Káplár Miklós: *Hortobágy télen,* 1929.
olaj, pasztell, karton, 51×73 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.1930/2., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Itatás a kettős kútnál*
olaj, vászon, 50×70 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.14/1940., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Két pásztorfej*
textilterv, magántulajdon
Káplár Miklós: *Kilenclyukú híd*
akvarell, 21×29 cm, Káplár-emlékház
Káplár Miklós: *Kiszáradt fák a Hortobágy folyó mentén,* 1930.
olaj, karton, 41,5×52,5 cm, Káplár-emlékház
Káplár Miklós: *Kovács Imre csikós számadó,*
olaj, 50×70 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.56.10.7., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Kövér Antal*
olaj, vászon, 63×49 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. 83.1.
Káplár Miklós: *Kövér Antalné*
olaj, vászon, 63×49 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. 83.2.
Káplár Miklós: *Lados Nagy Sándor juhász számadó*
olajpasztell, 36×50 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.5/1929., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Maghy Izabella portréja,* 1928.
olaj, vászon, 70×50 cm, magántulajdon
Káplár Miklós: *Medgyessy Ferencné,* 1933. (hátoldalán ceruzarajz: vázlat a portréhoz)
50×38 cm, Káplár-emlékház, Medgyessy Ferenc hagyatékából
Káplár Miklós: *Művésznövendékek,* 1925. (Kampler és Maghy)
olaj, vászon, 75×95 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.65.9.1., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Nagy Samu kospásztor*
pasztell, karton, 52,5×41,5 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.6/1929., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Önarckép*
olaj, vászon, 40×35 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.23/1948., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Önarckép*
tus, akvarell, 18,5×13,5 cm, Káplár-emlékház, a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Öreg bivalyos*
pasztell, karton, 52×42 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.56.10.1., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Öreg juhász*
olaj, 50×70 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.56.10.3., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Parasztfej*
olaj, karton, 36,5×46,5 cm, Káplár-emlékház, a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Parasztlány,* 1929.
olaj, karton, 52×37,5 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.69.1.1., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Pásztor*
olaj, 50×70 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.56.10.5., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Pásztorfej*
olaj, karton, 39,5×50 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.29/1948., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Pásztorfej*
50×36 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. 80.4.
Káplár Miklós: *Pásztorfej,* 1928. (Tóth Sándor gulyásbojtár)
49×35,5 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. 84.12.
Káplár Miklós: *Pásztorok,* 1930 k.
olaj, 50×70 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.90.9.1.
Káplár Miklós: *Pásztorpihenő* (textilterv)
olaj, 53×73 cm, magántulajdon
Káplár Miklós: *Pásztorportré*
olaj, 78×49 cm, magántulajdon
Káplár Miklós: *Pásztor szűrben*
olaj, vászon, 50×70 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.52.157.4., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Posta János juhász* (Bundás pipával)
70×50 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.52.157-2., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Pusztai táj*
olaj, 43×58 cm, magántulajdon
Káplár Miklós: *Rimóczi Lajos csárdai hegedűs*
olaj, karton,.51×41 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.1937.3., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Szeptember végén*
olaj, vászon, 120×140 cm, Káplár-emlékház, a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Tájkép,* 1931.
olaj, karton, 70×49,5 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.12/1947., a Déri Múzeum tulajdona
Káplár Miklós: *Tavasz a Hortobágyon*
olaj, vászon, 114×140 cm, Hajdúsági Múzeum, Lsz. HM.62.146.3.
Káplár Miklós: *Téli Hortobágy,* 1933.
olaj, karton, 50×68,5 cm, Káplár-emlékház, Lsz. II.71.5., a Déri Múzeum tulajdona, Medgyessy hagyatékából
Káplár Miklós: *Téli táj,* 1935.
olaj, karton, 36,5×48,5 cm, Káplár-emlékház
Káplár Miklós: *Tóth Lajos gulyás*
olaj, 71×50,5 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.52.157.3.
Káplár Miklós: *Ürge*
Hajdúsági Múzeum
Káplár Miklós: *Vásárra a hajnalon*
olaj, 140×200 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.1939/4.
Káplár Miklós: *Zagyva Sándor csikós,* 1929.
olaj, 70×50 cm, Déri Múzeum, Lsz. II.56.10.6.
Kiss Dezső: *Rovásfa* (Boromisza Tibor részére)
magántulajdon
Lajos Ferenc: *Ázsia 1–11.* (grafikai sorozat)
tus, papír, magántulajdon
Maghy Zoltán: *Káplár Miklós arcképe,* 1925.
olaj, vászon, 44×39 cm, Káplár-emlékház
Magyar Adorján: *„Tündérek Tánca"*
magántulajdon
Medgyessy Ferenc: *Hortobágyi bika,* 1934.
bronzszobor, 37,5 cm magas, Déri Múzeum, Lsz. MF.77.1.17.
Medgyessy Ferenc: *Hortobágyi csikós*
gipszszobor, 65,5 cm magas, Déri Múzeum, Lsz. MF.79.5.40.
Medgyessy Ferenc: *Komondor*
bronzszobor, Déri Múzeum,
Medgyessy Ferenc: *Kőrösi Csoma Sándor,* 1941.
gipsz dombormű, 37×29 cm, Déri Múzeum, Lsz. MF.79.2.28.
Medgyessy Ferenc: *Kürtös lovas* (Lehel vezér)
bronz dombormű, 44,5×15,5 cm, Déri Múzeum, Lsz. MF.77.1.21.
Medgyessy Ferenc: *Ősmagyar,* 1942.
gipszszobor, 40 cm magas, Déri Múzeum, Lsz. MF.79.2.103.
Medgyessy Ferenc: *Turáni lovas,* 1930.
gipszszobor, 63 cm magas, Déri Múzeum, Lsz. MF.79.5.8.
Mokry-Mészáros Dezső: *Hortobágyi pásztorjegyek*
tus, papír, 230×306 mm, Herman Ottó Múzeum Képzőművészeti Adattára, Mokry-f. 4.
Mokry-Mészáros Dezső: *Stilizált rovásgyakorlat*
színes tus, papír, 230×306 mm, Herman Ottó Múzeum Képzőművészeti Adattára, Mokry-f. 1.
Mokry-Mészáros Dezső: *Stilizálás, további fej*
színes tus, papír, 230×306 mm, Herman Ottó Múzeum Képzőművészeti Adattára, Mokry-f. 2.
Mokry-Mészáros Dezső: *Stíluskereső*
tus, papír, 230×306 mm, Herman Ottó Múzeum Képzőművészeti Adattára, Mokry-f. 3.
Mokry-Mészáros Dezső: *Szőnyeg*
magántulajdon
Tóth Menyhért: *Állatfigura,* 1977.
grafika, 302×431 mm, magántulajdon
Tóth Menyhért: *Falusi ünnep,* 1936–37 körül
olaj, vászon, 46,5×59,5 cm, magántulajdon
Tóth Menyhért: *Felhők,* 1979.
grafika, 239×326 mm, magántulajdon
Tóth Menyhért: *Pihenőben,* 1954 körül
grafika, 430×307 mm, magántulajdon
Tóth Menyhért: *Rőzseszedő,* 1964. XII. 10.
grafika, 430×305 mm, magántulajdon
Tóth Menyhért: *Ülő,* 1939 körül
olaj, papír, 32×22,5 cm, magántulajdon

Boromissza Tibor

VILÁGÖRÖKSÉGÜNK

Hollókő a '30-as években

Boromissza Tibor (1880-1960)
Büky Béla (1899-1983)
Futásfalvi M. Piroska (1900-)
Litkey György (1907-1975)
Nagy Nándor (1894-1979)
Némethy Béla (1897-1984)

festőművészek képei

A
szécsényi

Kubinyi Ferenc Múzeum

tisztelettel
meghívja Önt és barátait
1992. február 28-án 16 órára
kiállítás megnyitójára

A kiállítást megnyitja: ENTZ GÉZA
művészettörténész
ny. egyetemi tanár

velkedik veres fordulatokban, a hangsúly a rendőrlány és az fásult beletörődésébe. A filmritmus profi váltakoztatása vé- ezért is érdemes jegyet váltani a vetítésre. **Ózsvárt Tamás**

támogatja.

Világörökséghez kötő, kordokumentum értékű alkotások Hollókőn

Festett szociográfiák a harmincas évekből

Teljes csendben, majdhogynem „titokban" érkezett egy kiállításra való anyag nemrégiben Szécsénybe, a Kubinyi Ferenc Múzeumba. Innen szólva úgy folytatom, ahogy *Hausel Sándor* múzeumigazgató mesélte:

Liszkay Zsuzsa néprajzos, jelenleg szellemi vállalkozó jelentkezett Szécsényben a mintegy harminc-harmincöt, főként akvarell-képből álló kiállítási anyag ügyében. Ő mondta el azt is, hogy bár a képek kordokumentum értékűek, művelődéstörténeti szempontból is egészen kivételes helyet foglalhatnak el – *Hollókő*, az ottani önkormányzat most nem tudta fogadni a fővárosi kiállítást.

Hausel Sándor *azonnal felismerte a ritka alkalmat* és „boszorkányos" gyorsasággal megrendezték *(Entz Géza* művészettörténész nyitotta a tárlatot február végén) Szécsényben a kiállítást.

A kor

A harmincas évek közepe, vége, a magyar *válóságkutatás* néhány valóban termékeny esztendeje. Mozgalmak, szellemi erők és műhelyek igazi személyiségek és általuk vezetett (néha csak szellemiségükkel irányított) csoportok láttak hozzá, hogy a hazai valóságot egészen közelről vizsgálják. E korszak kiemelkedő alkotója, a hazai újkori szociográfia jeles személyisége volt *Szabó Zoltán* például, aki a *Tardi helyzet* vagy még inkább a minket érintő *Cifra nyomorúság* (1938) című munkáival máig érvényes értékelést (ha személyenként kissé bizony szubjektiv képalkotást) tett a társadalom elé. Ez a kor a regőscserkészek nagy kirajzása a vidék népéhez, megismeréséhez – ehhez a mozgalomhoz sokan mások is csatlakoztak, sőt eleve oda tartoztak érdeklődésük – elkötelezettségük révén *(Erdei Ferenc, Veres Péter* vagy akár említhetnénk az erdélyieket).

A Cifra nyomorúság – főként nógrádi, vidéki, de salgótarjáni és balassagyarmati helyszíneivel is – elsősorban a régi paraszti világ változásaira, annak viszonylagos elnyomorodására figyelt. Maga Szabó Zoltán – *Boldizsár Ivánnal* együtt és persze másokkal is – *a nemzet derékhadának éppen a parasztságot tartotta*, ezt a meghatározó réteget vizsgálta. Közéjük sorolható, *Teleki Pál* a cserkészet hazai atyja, vagy *Féja Géza*, a költő *Sík Sándor*, más területről – a riportázs-publicisztika oldaláról – akár *Balogh Edgár* is. Valóban nagy és majdhogynem utolsó felzárkózása volt ez a hazai valóságkutatóknak, kutatásnak magához a valósághoz. Mert a következő korok már nem kedveztek a szociográfiának.

Az alkotók

Ki tollal, ki ecsettel – valahogy így történt az is, hogy az író szociográfusok kicsiny, de annál tudatosabb hadához csatlakoztak a festők, grafikusok. Legalábbis azok, akik maguk is közelinek érezték önmagukhoz a vidéket, a paraszti világot. Az a tárlatnyi kordokumentum akvarell (főként) és néhány nagyobb méretű olajkép, amely *most Szécsényben a harmincas évek Hollókőjéről látható* – mind ilyen festőtől, alkotótól származik.

A legnevesebb közöttük – miközben itt kell megjegyezni, hogy az anyag külön-külön egyes kiállításokon gyakorlatilag bejárta Európát s csak itt áll először együtt az egész!

Boromissza Tibor. Bácsalmási születésű (1880), aki élete végefelé Szentendrén alkotott, ott is halt meg 1960–ban. A legavatottabb mester kétségtelenül ő a Szécsényben most szereplők közül – *Ferenczy Károly* volt a mestere és majd kilencven éve már annak is, hogy Nagybányán kezdett éppen őnála. Róma és Párizs voltak a tanulmányozás, tanulás állomásai, számos kiállítás Budapesten és nagyon sok vidéken.

A huszas évek végén a Hortobágyon festette a szilaj pásztoréletet közvetlenül tanulmányozva egy már eltűnőben lévő világot.

A csoport szellemi mestere is nyilvánvalóan ő volt, a hollókői festő-tanulmány út mindenképpen a *korszerű parasztábrázolás* jegyében zajlott. Ilyen értelemben művelődéstörténeti dokumentum a szécsényi anyag.

Boromissza egyébiránt *Eke* címmel 1933–ban a parasztírás és ábrázolás érdekében folyóiratot is alapított. Képei megtalálhatók a Nemzeti Galériában és ezen kívül a debreceni Déri Múzeumban is.

Litkey György (1907–1975) neve ismert még a képzőművésztörténet szakirodalmából a többiek közül. *Rudnay tanítvány, élet és táj képei maradandók* és néhány főbb irányzat összegzése érvényesül nála. A továbbiak, akik színesen–érdekesen hozzájárulnak ehhez a rendhagyó módon előkerült és megrendezett csendes szenzációt (sem) okozó kiállításhoz: *Büky Béla, Futásfalvi M. Piroska, Nagy Nándor, Némethy Béla.*

A képek

Rajzosság és az akvarell vidámsága egy már akkoriban letűnő kor, a hollókői élet és viselet, ház és környezet ábrázolásában. Gyakorta a beállítás, miként a fotókon, kissé megrendezett(nek tűnik).

Nyoma van azonban annak a *táborozó gyors rögzítésre készségnek is*, ami ilyen távolságból nem a hibákat láttatja meg elsősorban velünk, hanem az akkor volt pillanat *hitelességét* húzza alá és ezért is az érzésünk sok kép előtt állva, hogy a népdal szól hozzánk.

Ez a tárlat valóban ismételhetetlen, ezek a képek összetartanak és minket a világörökséghez kötnek.

T. Pataki László

raday előadásait hallgatta. Ő ismertette meg Wheatstone-nel, akivel közösen adták be szabadalmukat.

Bár az adás jól sikerült, a tulajdonképpeni sikert a feltalálók csak két év múlva érték el, amikor távírójukat Paddington és West Drayton vasútállomások között hivatalosan is üzembe helyezték.

Itt a távirdát egy shillingért mutogatták is: *„Készülék, melyen az emberi gondolatok másodpercenként 280 ezer mérföld sebességgel száguldanak"* – hirdették kissé eltúlozva. **K.A.**

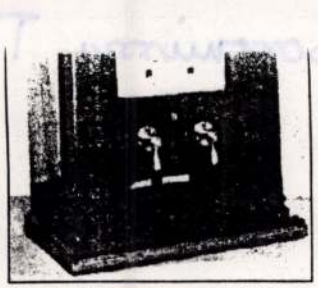

Cooke-Wheatstone távírója a londoni Science Museumban

Kulturális kaleidoszkóp

Salgótarján. A Rejtélyes Hétvégék című rendezvénysorozat keretében, április 4-én délután három órakor, a leánykollégiumban *Bánhegyi Zsolt*, a Parapszichológiai Intézet igazgatója tart előadást és bemutatót az asztráltest kilépésről.

A József Attila Művelődési Központban március 28-án, délután öt órakor folytatódik a *Természetes gyógymód, ahogyan Amerikában végzik* című sorozat, melynek előadója, *Gyűrűs Istvánné*, adventista lelkész.

Pásztó. A városi művelődési központban március 28-án, szombaton délelőtt kilenc órától virágkötő tanfolyamon vehetnek részt az érdeklődők.

Nagybátony. Az Ady Endre Művelődési Központban 28-án, szombaton délelőtt kilenc órától Bartók Béla Kórustalálkozót rendeznek. Az Erkel Ferenc, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Gagarin és a Gárdonyi Géza általános iskolák kórusai , valamint a művelődési központ énekkara vesz részt az összejövetelen. Külön érdekességnek ígérkezik, hogy a szomszédos Szlovákiából is érkeznek vendég kórusok.

Szécsény. Ebtartók klubja indul kutyabarátok részére. Akik szeretik négylábú kedvenceinket, azok március 27-én, pénteken este hat órától a helyi művelődési házban találkozhatnak és tapasztalaikat is átadhatják egymásnak.

(szeli)

Az AIDA lesz az év eseménye!

Igazi színpadi látványosságot ígér *Guiseppe Verdi* operája, melyet a magyar közönség is megtekinthet Budapesten a Népstadionban 1992. július harmadikán és negyedikén, (péntek-szombat) húsz órai kezdettel. *Giuzeppe Raffa* rendezésében mutatja be az *Art Management International* a *Magyar Állami Operaházzal* közösen. A világ több, mint 1500 szereplőjével, óriási színpaddal, fantasztikus, korhű jelmezekkel. Jegyek már most vásárolhatók az operaház szervezési osztályán, a színházak központi jegyirodáiban, a Vigadó-Profil jegyirodáiban és a Budapest Sportcsarnokban.

Borsos Sza Tibor

Nemzeti Szalon 1939

Magyar Képírók ápr
kiáll.

fogják biztosítani. Tisztában vagyunk azzal is, hogy *a művész egyéni értéke csupán annyit ér — amennyit a Magyar Nemzet egyetemes kultúrája szempontjából jelent!* Ennek az érték ismérésnek megállapítására azonban tiszta látású, tiszta lelkű vérbeli magyar gondolkodású — minden idegen áfiumtól mentes kultúr embereknek lesz a feladata.

Keleten ringatott bölcsőnk szabad fenkölt és tettekre serkentő dalai örökké élnek lelkünkben... Ebből merítjük az erőt, hogy ernyedetlenül küzdjünk és másokat is küzdelemre serkentsünk. A magyar nemzeti művészet diadalra juttatása, a magyar művész emberibb életlehetősége ma fajtaéletünk legkorszerűbb követelményei.

Budapest, 1939. április 15.

Magyar Képírók.

gyunk. Minket nem téveszt meg semminemű dekadens, széplelkűséget émelygő pacifista nyámnyogás... Tudjuk azonban azt is, hogy *a fegyverek között a Muzsák éppenséggel nem hallgatnak.* Ellenkezőleg. Uj elrendeződések forrnak. Harcra készen állunk tehát egy magyarabb kultúra kiépítésére is.

A művészet nem nyárspolgári gyönyörűségeket kiszolgáló kényelmes foglalkozás.

A művészet örök harc az élet igazabb, szebb, emberibb megéléséért. Meg nem szünő fajta harc a jövendőért. Mi Magyar Képírók igazolva látjuk magunkat eddigi eredményeinkben. *Evekkel ezelőtti célkitűzéseink ma általános jelszavak...*

Ezeknek a jelszavaknak azonban csak akkor van jogosultságuk, ha azokat élő, újabb és újabb értékes tartalom tölti be.

Mi ezért dolgoztunk és ezt követeljük meg mindenkitől, aki a magyar fajvédelem harcosának hirdeti magát. Az üres jelszavak pufogtatásának ideje lejárt.

Mi jártuk és járjuk a magyar föld tájait és megismertük véreink lelkét. Éltük életét. Göcsej, Palócföld, Ormánság, Balaton vidéke, Duna-Tisza tája, hortobágyi pásztorság, a hegyvidékek és síkságok egyképpen közvetlen tapasztalataink és tanulmányaink színterei. Népünk lelki és testi szükségleteit, kiéléseit kendőzés nélkül ismertük meg... és legfőképpen anélkül, hogy hibáikat kipellengéreztük volna, avagy érdemeiket bárgyu dicséretekkel profanizálnánk. Tudjuk, hol ami megbecsülésre méltó és hol, miben és kikben a hiba.

Mi mindenekfölött hiszünk fajtánk minden idegen szellemet elsöprő, sajátos kultúráltságában. *A magyar művésznek ebben föltétlen hinnie kell, mert a magyar művész és munkássága nem egyéb, mint a nemzeti Géniusz kiteljesedése!*

Tisztában vagyunk azzal is, hogy az igazi fajvédő kultúrharcot először itthon, határainkon belül kell kivívnunk. A külföld *igazi* megbecsülését, elismerését ezek a belső eredmények

Nemzeti Szalon 1939 ápr.

Magyar Képírók kiáll... katalógusának előszava.

Előszó.

Hat esztendővel ezelőtt jelentünk meg először — a Nemzeti Szalon kiállítási termeiben — hogy bemutassuk művészeti eredményeinket.

Az igaz magyar nemzeti kultúra kiépítésének jogos kívánsága ösztönzött bennünket — Magyar Képírókat — azidőben is, miként ma is. Megértettük korunk riadó szavát, fajtánk törhetlen élni akarását. Egy igazabb magyar művészet életjogainak kiharcolása tömörített bennünket ebben a fajta védő célkitűzésben.

Évek során ismételten jelentkeztünk kiállításainkkal. A legmostohább, legküzdelmesebb körülmények között is eredményesen vettük fel a mérkőzést minden idegen eszmeáramlattal szemben... De nem utolsó sorban a közönnyel szemben is, ami, miként ma Európaszerte, a szellemi élet lelki lezüllésének jeleit mutatja.

Hogy a szellemi tespedtség, a nemzeti szellem kultúrált egységességének hiánya mily végzetes következményekkel jár.. a népek életében — azt az értelmesen látók előtt nem kell külön kihangsúlyozni. Szinte szemünkelőtt omlott össze egy nemzetnek kikiáltott mesterséges alkotmány, éppen az egységes nemzeti kultúra teljes hiánya miatt.

Tisztában vagyunk azzal, hogy ma, mint annyiszor történelmünk folyamán, a magyar faj fönnmaradásának lehetősége fegyvereink élén áll. Ebbéli kötelességünket átérezzük, teljesíteni fogjuk, miként a multban is teljesítettük. Mi katona nemzet va-

BOROMISZA TIBOR: Önarckép

Nemzeti Szalon 1928. márc
Co. csop. Kiáll

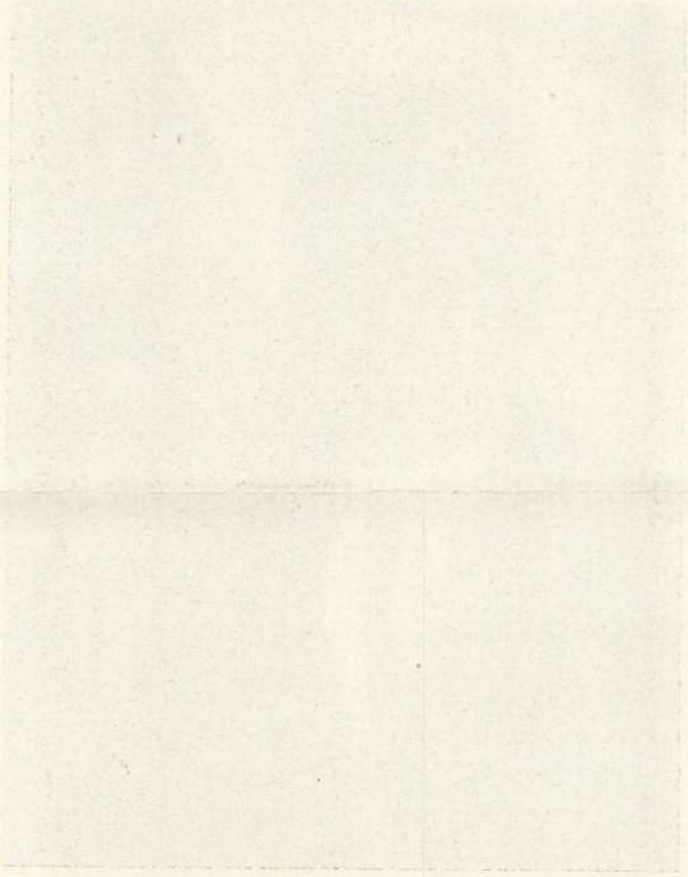

BOROMISZA TIBOR: Juhászok tánca

Boromisza Tibor

(Boromisza Tibor)

( ) Följegyzések.
Élet és Litteratura

1912. I. 2. 4.

1950.IV.25. 6.

1.) Как пионеры провадили лѣтом?
Пионеры радостно провадили летом.
Что делали пионеры в лагере?
Пионеры ~~ды~~ в лагере ~~делали~~ прилежно работали. Что работал первый отряд? Первый отряд работал в колхозе помогал колхозникам

Boromisza Tibor

Nemzeti Izalon

1906.) Fontaine,
(Tavaszi kiáll part.

1908. Mienk. I
kiáll. Mosas

1909. Mienk II -
kiáll.
Nagybányai ro-
mán vásár,
Parantkai, Of.

Boromisza Tibor

Önéletrajza

Boromissza Tibor

Boromissza Tibor kiállítását ismertették a napilapok, 1914. január 10.

(~~Művészet 1914. 284. l.~~)

igazgatóság nevében beszámolt a Munkács-

Boromisza Tibor

~~A Mübarát 1922.~~

Vagybaiyai Kiall-
Kat. 1912
81 l

~~Bronzgyűrű, római VI. 204~~

Boromisza Tibor

Nagybányai kiáll. kat. 1912

83

Római bronz korong IX. 117

Boromisza Tibor

Koll. Szállításai:

1906, 1914. Könyves Kálmán

1907–8. Mienk (Nemzeti Szalon)

1909–13. Művészház

1922. Helikon

1924. Belvedere

1928. Nemzeti Szalon

Nemzeti Szalon 1928. máre

Koll. Szállítási Szat

Művei, és élete:

Lesso Lászlo Szorzókolai Szanti

X. 220.

el az okmány:

ak Országos Főfelügyelősége.

herczeg Sándor utcza 13./

Jelen leletet fölvette:

Budapest, 191 évi.....hó....

Boromisza Tibor

Helikon
1922. okt.
koll. kiáll-
ítással

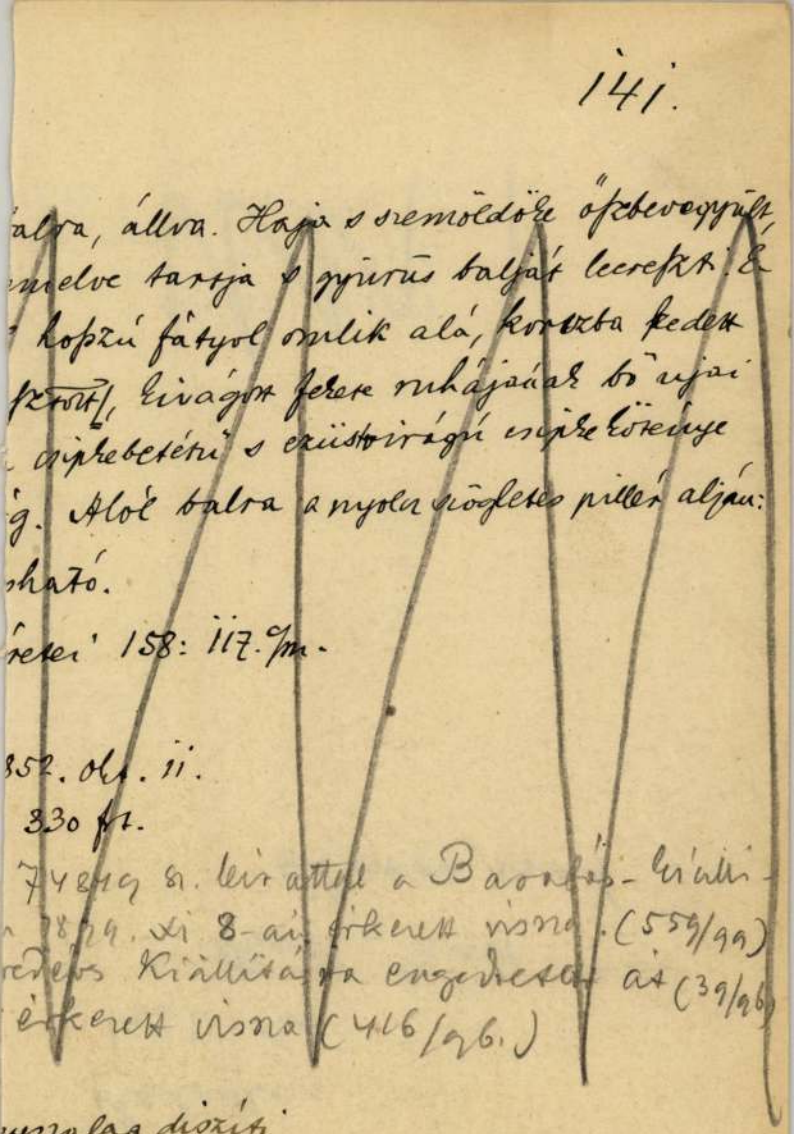

alva, állva. Haja s szemöldöke őszbevegyült,
melve tartja s gyürüs balját leereszti. E
hosszú fátyol omlik alá, korczba kedett
szott, kivágott fekete ruhájának bő ujai
csipkebetétű s ezüstvirágú csipkeköténye
g. Alól balra a nyolcz szögletes pillér aljan:
ható.

rétei 158: 117. cm.

852. okt. 11.
330 ft.

74849 sz. leir attal a Barabás-Kiälli-
1899. xi 8-án érkezett visszá. (559/99)
rédeos Kiällításra engedretett át (39/96)
érkezett visszá (416/96.)

nyszalag diszíti

Boromisza Tibor, festő,
gül. 1880 Baicsalmáson.
Nagybányán és Párisban ta-
nult, azután Budapesten
telepedett le, hol 1906
óta szerepel a tárlatokon.
Posztimpresszionista taj-
képeket fest.

+ szám

I

Első mellé

Sorszám	A műtárgy ~~származik a~~ ~~[illegible]~~				~~Az [illegible]~~	fest-vevan	méretek	
	P.	M.	A.	E.			magas	szélé
	képtárból						cmeterbe	
2	2	2	2	2	2	3	2	2
1	1	–	–	–	–	fára	71.–	55.–
2	2	–	–	–	–	fára	68.5	46.
3	3	–	–	–	–	fára	65.3	96.
4	4	–	–	–	–	fára	66.–	53.5
5	5	–	–	–	–	fára	52.5	46.
6	6	–	–	–	–	fára	85.5	64.
7	16	–	–	–	–	fára	63.–	49.
8	17	–	–	–	–	fára	74.–	56.
9	20	–	–	–	–	vászon	72.5	54.5
10	22	–	–	–	–	vászon	113.–	93.
11	23	–	–	–	–	vász.	91.–	63.
12	28	–	–	–	–	vász.	85.–	117.
13	29	–	–	–	–	váf	84.5	115.
14	30	–	–	–	–	váf	91.–	115.

18

Boromisza Tibor

Elek. kol
Belvedere
1924. feb

Boromisza Tibor
festo

Ivod

Muvészeti Lexikon 901

Kakasdi nemzet építkezés V. 188.

Boromisza Tibor

élett. koll.

Helikon

1922 okt.

III. Rene

Boronissza Tibor

U. 4337

~~A gyagméczes, tehnösbéka alakú~~

~~VII. 245.~~

< Baranyai Tibor >

< > Várjuk a
művészkamarát.
A Nép. 1942. júl.
23.

62

ár 4-én. ✝ 1535 után. L. Máriának,

jobbra ~~néz~~ fordult és jobb kezével a bal te-
b lábát felemelte. Mögötte balról egy
kod a József áll. La lefelé néző és
szent Józsefnek fejét dicsfény veszi
hátán a felirat ez: „DI FLAMINIO GVCCI".

E. Costantinitől 1200 lirán. (543 frt. 60 kr.)
31-én (246/95.)
az 54347/95 min. számot.
, Zala Gy., Schickedanz A. és Lotz K.

Boromisza Tibor

1941

A Cél

2. *SZ. Bosnyák Zoltán:* Franciaország összeomlásának igazi okai. *F. Papp Zoltán:* Lehet-e vezér Ady? *Boromisza Tibor:* Cél a magyar képzőművészetben. — Szemle. — A tűzvonalból.

Szarmatak IX. 50.

Boromisza Tibor

Bul. ?

1928. koll. Gráll a Nem-
zeti Halonban. Kat. életr.

150 Baillie, Wilhām.

~~Kezébeu könyvet tartó, ülő~~ paraztasszony. könyvvel.

Gerard Dow festménye utáni.

~~Mezzotinto rk. cal.~~

Rk. mezzotintoval.

190 x 172 mm.

K. 20.—

Boromisza Tibor

Hevesy Iván: Boromisza Tibor, Budapest 1922. Amicus K.

Borovicska Tibor

Nagybánya k. k. 1912

85

Taricky Endre VI. 310

Boromisza Tibor

7

Nagybánya k. k. 1912

86

906. évi január hó 15-én 59 szám a-
ában kibocsátott körrendeletemre, fel-
részletes utmutatások alapján s a
asználásával az 1906. évre vonatko-
tést minél előbb, de a folyó év ja-
lenül - a főfelügyelőséghez heter-

Trencsén museum VI. 247

Boromisza Tibor

Nagybányai kiáll. h. 1912

88

Török pisztoly. Kovás VI.135.

Boromisza Tibor

Nagybaniyai k. k. 1912.

87

Öskori ossóncheyék IX. 103

Boromisza Tibor

festő

Belvedere

1924. febr. – márc

koll. kiáll.

Életrajzi és 79 mű.

TK. 39.

39. Ismeretlen festő.

A XVIII. századból.

II. Rákóczy Ferencz.

Derékon alól, jobbra fordul, áll. Jobbkezével aranyhímzésű kék övét fogja, baljával pedig az asztalra támaszkodik, hol hermelines korona van tetején kereszttel. Rövid haja, szemöldöke, szeme és bajusza barna, arcza leberetvált. Köntöse piros, bő ujjú prémes mentéje kék és oldalán kard lóg. Felirata a kép alatt czímertől megszakított négy sorban: »*Serenis. Franciscus Rákoczy Princeps Transylvaniae Hospes in Collegio Podolinensi cum a periculo vitae Neostadio mirabiliter liberavisset A. D. 1703.*«

Vászon, méretei 95 : 65 cm. — Magy. Képt. 377. — Lelt. sz. 39. — Báró Révay József ajándéka 1880-ban.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Tört. Képcsarnokban. 1894: VI. 224.

II
361

Boromisza Tibor

Irta: Hevesy Iván

Amicus kiadás

Bpt. 1922

Új Múzeum III.

Könyvtáramban

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Boromissza Tibor

l.

Szent György Céh

XII. aukc. 4. sz.

~~Comenius VI. 251~~

BOROMISZA TIBOR: A SIÓ DUNAI TORKOLATA. OLAJFESTMÉNY.

Tibor Boromisza: Die Donaumündung der Sió. Ölgemälde. — Tibor Boromisza: Lo sbocco del Sió nel Danubio. Pittura ad olio.

Sopron

R PARASZTI ÉPÍTKEZÉSBEN. Miskolczy László gyüjtése.
L'influsso degli stili architettonici sull'architettura rurale ungherese.

Boromisza Tibor

Jestő

Keszthely

1947 májusában
belépett a Szabad-
versenybe.

MKSz 1947

A MAGYAR ÉLET eddig megjelent számainak tartalmából:

1936. OKTÓBER 1.

Dömötör Mihály: A nemzeti öncélúság.
Boromisza Tibor: Magyar képírás — magyar művészpolitika.
† Vargha Gyula verse. — Dénes István új tanulmánya.
Pál András: A dunántúli egyke.
Matolcsy Mátyás: Jövedelemelosztás Magyarországon.
Temesváry László: Kossuth, mint pénzügyminiszter. — Rusticiano megharagszik. — Delegáz. — Alcazar.
Dr. Jancsó Sándor: A magyar ügyvédség helyzete, feladata és jövője.
Monár Jenő: A szlovenszkói magyar kisebbség utolsó éve.
vitéz Rózsás József: Harc a harc ellen.
Jánosi György: Fejfák a temetőben.
Csuray Károly: A nemzethalál.

anyozott fa, Pieta szobra tartozik hozzá. Osztrák,
Holzschnitzerei vergoldet. Hiezu gehörig eine Pieta-

ıranyozott bronz kandallódisszel. Louis XVI. stilus.
ınd Kaminschmuck aus vergoldeter Bronze. Stil

amenre festve. Osztrák, 1764. — Stammbaum der
Österreich, 1764.

bronzveretes szekrénnyel, tetején harsonás angyal.
r, mit Boulleintarsia und Bronzebeschlag. Obenauf
ıis XIV.

s aranyozott nyéllel, hatszögü kovácsolt vaslámpá-
slaternen, mit geschnitztem, vergoldetem Stiel und
VIII. Jh.

ezett és faragott fa. Osztrák, XVII. sz. — Heilige
Österreich, XVII. Jh.

eretben. XIX. sz. — Zwei Miniatürbildnisse, in

öngyházberakással. Belsejében kis fiókok. XIX. sz.
lz und Perlmuttereinlage. Innen Laden. XIX. Jh.

Boromisza Tibor

1929. dec. koll. kiállítás
a Nemzeti Szalonban.
Bő életrajz, 40 mi.

Boromisza Tibor

Ambrózy Ágoston

† 1912

Boromisza Tibor. Írta Ambrózy Ágoston. Élet és Litteratura. I. 2.

~~Följegyzések. Írta Boromisza Tibor. U. o.~~

(~~Művészet 1912 327. l.~~)

(Alkotmány 1914. jan. 10. B. T. (kiáll. tára.)

:

házat körött ~~van~~ az urasági kastély
többi melléképület van ~~A~~ Ezen épületcsoportot
vara ~~van~~, kőfal vezi körül. Elől a
n ~~egy~~ galambducz, hátul pedig ~~a~~ kastély
díszes kert köti le ~~a néző~~ fiaj elmet. minket
vidék. A előtérben a patak három
z hajt. ~~Bérmetszet~~ Feliratafölül:

YMARTON."

rétei a vonalkeretnek 10:14.5 c/m.

12

126/94 № 243.

Borovnicza Tibor

1-

A Múbarát 1922.

205. l.

(B. T. és Medgyesy Ferenc)

Major a patak partján.

f 19. Van Frans van Blom-
men Orizonte.

Boromisza Tibor

cred
s
A Nemzeti Szalon Kiállítása. Az Est 1929
dec. 15.

U. 3055
a.

BUDAPEST
23 AUG. 29 18
Bb 62 Bb

Boronnuša Tibor

l. -

Ars Una.

1924. ~~6 ff.~~

243 l.)

(-szky: Belvedere)

várépitkezés folytatólagos kö

iglenes nyugta alapján Wagner

5000.- azaz ötezer koronát ki

A legmélyebb tisztelet

Kegyelm

Baromisza Tibor

irod

z

Revai. XXI. 170. l.

Boromisza Tibor

Szüret

Repr

Rózsa Miklós:

Modern magyar képtár.

Bp. 1911.

MŰEMLÉKEK OSZTÁLYOS BIZOTTSÁGA
210 1919 szám
Érk.: 1919 XII 5 nó n.

A vallás- és közok

6300.1919.szám.

e l n .

Friedrich István M
alatt működő kormány a kormá
nagyméltóságának miniszterel
nak adván át, a Miniszterelnö
24.-én kelt elhatározásával,
terré kinevezni méltóztatott

Amidőn erről a T. (
ben tisztelettel felkérem, h

Boromisza Tibor

lásd

Ropalotafela

27. l.

Kigyós pusztai lelet VII. 243

Boromisza Tibor

Sebestyén József =

B. T.: A Könyves Kálmán Társulat volonjában 1914. jan. rendezett koll. kiáll. katalogusában.

и Пётр сказали: „Здра́свийд Сдо́пка!" Часавой отве́тил: „Здрастити ридиата!" ~~з~~ Сдеси Алйо́ша. Он ~~сво~~ идёт сва́ми начальнику в лагерй: „Досвидання" Лиза и Пётр ответили: „Досвидня." Ани и сто́пка пасили нача́льники.

Н.: 1 К.: 4

Boromisza Tibor

1909. dec. Kollektív
kiáll. a művészházban.

Katalogus

~~Andrássy Franciska – Etnikai múzeum~~

~~X. 108~~

Dr. Roš Mirkó, zürichi műegyetemi ny. r. tanár (1940).

a gépészmérnöki tudományok tiszteletbeli doktora:

Schimanek Emil műegyetemi ny. r. tanár (1941).

tanára (1924).

† *Dr. Smith Teobald*, a newyorki Rockefeller-Institut volt osztályigazgatója (1924).

† *Dr. Zschokke Ervin*, a zürichi egyetem volt ny. r. tanára (1924).

3.

A budapesti Kir. M. Tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Karon

a) **a közgazdaságtudományok tiszteletbeli doktorai:**

Zichi és vásonkeői gr. Zichy János, nyug. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter (1925).

† *Tóth Lajos*, volt m. kir. vallás- és közoktatásügyi államtitkár (1925).

† *Balogh Elemér*, a Hangya-Szövetkezet vezérigazgatója (1925).

Vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója (1930).

b) **a mezőgazdaságtudományok tiszteletbeli doktora:**

† *Lovag krassai Kerpely Kálmán*, nyug. egyetemi ny. r. tanár (1925).

Boromissza Tibor

Vkminkiáll. 1943

Önarckép; dajt
Csendes Duna-Kanyar,
virt-

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Boromisza Tibor

Lásd

Magyképírók 1939.

31 — 49. l.

BOROMISZA *Tibor*, festő, * Bacsalmás, 1880. Nagybányán kezdte, Párizsban fejezte be tanulmányait s 1906-tól fogva szerepel a budapesti kiállításokon. Erős átírású, a formákat redukáló olaj- és vízfestményei (főkép tájképek) a posztimpresszionisták rendszerét szemléltetik. 1906. és 1914. a Könyves Kálmán szalónjában, 1907—8. a Miénk kiállításai keretében, 1909—13. a Művészházban, 1922. a Helikonban, 1924. a Belvederében, 1928. és 1929. a Nemzeti Szalónban rendezett gyüjt. kiállításokat. (Hevesy Iván: B. Bpest, 1922. Amicus kiadás.)

I Elnöke a Magyar Képzőművészek Egyesületének 1933 óta a "Pesti Hírlap" kritikusa.

T. — Irodalom:

L. Gy. I. 1308.

vidék előterét tó foglalja
k tükröződnek vissza; a középtérben
helyiek egyikében a földszinti ablak-
ér pedig dombos vidék képezi. Az ég-
ól jobbra: Charles J. Palmié.

26802 sz. leirattal 4000 -én.

3: III. 21-én az 1047 szvsz. leirat.

én. (791-902.)

Boromisza Tibor

Árvereši Csarnok auktio kat.

31. sz. 1926. febr.

41. sz. 1928. febr.

1947 febr. Szainadó
eszkösbojtár / temp.

I. Lipót.

A felhőkön trónoló i
melynek közepén tojásdad
mely őt jobbra fordulva, p
gyapjasrend nyaklánczá
„Omnia Caesareos ornā
térül tengerrel, melyben N
a bőségszarura támaszkodó ~~ül~~
fölül pedig a két istennő közt s
vesz körül. Az égbolton sz
Feliratai alól

balra: „E. C. Heiss de
jobbra: „C. Weigel sc.

Rézmetszet, mérete

9

<Boromisza Tibor>

Hevesy Ivan: <>
8-r, 22 kép, 30 l.
Bp. 1922.

Gent (964)

164/1940.

Boromisza Tibor

l.

Arv. Csarnok 106. aukc.

kat

" " 111. " "

" " 112. " "

Arv. Csarnok 1828. 41. aukc.

Dunavész let. of.

1933. 67. a.

Csikos [illegible]

1943. 106. a. Hajó

a Dunán, vízf.

Boromisza Tibor

László

Múzeum.

Magyar Képírók

Társ. 1935. ápr.

9, 10, 11, 70, 71, 72,

73, 74.

9

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1939. április 16 — április 30.

Mi Magyar Képírók egy évtizede állunk ennek a tudatosító munkának szolgálatában. Éljük a tanyák, falvak életét, tanulmányozzuk sajátosan turáni szellemű művészetét és építünk erre az ősi fajtaerőre. Ebbéli hitünk és törekvésünk rendíthetetlen.

Ezt a gondolatot nem kell mesterségesen erőszakolni a magyar köztudatba... csupán biztosítani kell ennek a gondolatnak szabad fejlődési és érvényesülési lehetőségét. Minden mással szemben.

Abból a tenyérnyi kék égből, ami még fejünk fölött ragyog, egyszer csak kisugárzik a nap, aminek fényessége el fogja oszlatni a mai zavaros ködösséget.

Ismét itt állunk kiállítási anyagunkkal, miként az előző években, a nyilvánosság megítélése előtt. Meggyőződésünk, hogy a mai lehetetlenül nehéz körülmények között becsülettel, lelkiismerettel végeztük kötelességünket.

Budapest, 1941. január.

Magyar Képírók.

Nemzeti Szalon

1941. jan.

Magyar Képírók kiáll. katalogusának előszava

Előszó.

Viharos köröskörül a látóhatár. Azt a tenyérnyi kékséget nézzük reményteljesen — amelyik még derült a magyar gyepük fölött... És megfeszített erővel dolgozunk. Dolgozunk a magyar kultúrjövőért. Egy szebb és igaz magyar művészi jövőért, amelynek eljövetele soha időszerűbb nem volt, mint a mai jelszódús, zürzavaros világban.

Nemzeti vágyak kiteljesedése nem képzelhető el az azért fáradozók egyéni sorsának fellendülése nélkül.

És a magyar egyéni művészsorsok fellendülése egyedüli biztosítéka a magyar fajtaművészet boldogulásának. A magyar művészeti szellem felszabadulásának.

Nehezen tisztul a határ. Nehezen vajudik a magyar jövő. Mint még soha — nagyobb a várakozásunk, feszültebb a karunk és tűrőbb a türelmünk.

De már nem sokáig.

A feszülő tetterő munkát követel, mert berozsdásodik. Nem eltartottságot és nem... százszor nem vállveregetéses alamizsnát.

A magyar fajta jövendőjének kiépítésében helyet kell, hogy kapjanak, akiknek valamiben munkaképessége van. Észre kell, hogy vegyék, munkához kell, hogy juttassák, megélhetést kell, hogy biztosítsanak mindenkinek munkaértékének mértéke szerint.

Még igen sok a kívánni való. Képzőművészeink életében úgyszólván teljes a szociális gondozás hiánya. Nagy az elesettség. Az öntudat hiánya. Pedig csakis rendkívüli faji öntudattal bíró és magas emberi szinten mozgó egyénekből álló nemzet hirdetheti jogát az élethez.

Boromisza Tibor

Mütterem

1937 máre

Ezen a kiállitáson

nem vett részt.

T. 6665.

hegyen látjuk a köröndökkel megerő-
ő patak tulsó partján ház, in- Aöbb
öti le figyelmünket, mig balra a
ét késziti el. Felirata:

loss des Grafen Palffy von Erdőd

rl. 25.7 : 36.7 cm.

Boromisza Tibor

jelenleg 63-éves és katonai szolgálatot teljesít.

1941–43-ban írta cikkeit A Nép cíum újlas hetilapban.

Művészeti cikkeiben tainadta Gerevich Tibort és a római iskolat, amelyet magyar talannak mond.

Temesvary Fanló rekesztő közlése 1943. jun. 5.

< Boromisza Tibor >

< > A művészet közkincs. A Nép 1942. jan. 3.

fenti cikkei

< >: Műterem... művész... művészet. A Nép. 1942. ápr. 30

Szánys cikke jelent meg Szálasi hetilapjában, A Nép-ben, többnyére nem is művészeti tárgyú.

1937. JANUÁR 1.

vitéz Csik László: Magyar népegészségügy és orvosnyomor.
Vályi Lajos: Székesfővárosi politika.
»Bort, búzát, békességet!« — Mi az oka a zsidógyűlöletnek? — Alfred Rosenberg.
Boromisza Tibor: Művészpolitikai cselekedetek.
Fábián Dániel: Uj értelmiséget.
Kemenczy Gábor: A választójog problémája.
A dilettáns szemével. — Karakán Balázs levele. — A zászlórendelet és egyebek. — Magyarnak lenni! — Idegen költők, stb.

1937. FEBRUÁR 1.

Matolcsy Mátyás: Tervgazdálkodás Keleten és Nyugaton.
Boromisza Tibor: Azidőben-ezidőben.
Jánosi György: Sikertelenek a vetések.
Rády Elemér: Egy magyar-palóc végvár Nyitrában.
Benke Tibor: A Láthatatlan Párt.
vitéz Rózsás József: A magyar katonaeszmény szolgálatában.
Szentgyörgyi László: Erdélyországi levelek.
Turchányi István verse. — **Fajszi Károly:** A munkatábor. — **Karakán Balázs** levele. — **Dr. Olasz Jenő:** Tükörcserép. — **Kedves Németh Antal!...** Károlyi Imre gróf cikke. — Szerkesztői üzenetek. — Stb.

ıes és aranyhimzésü virágcsokrokkal. Török. XIX. sz.
arbige und Goldstickerei. Türkisch, XIX. Jh.

selyemhimzésü rozettákkal és pikkelyekkel. Csipke-
ertuch, farbige Seidenstickerei. Slovakisch, XIX. Jh.

mhimzésü rozettákkal és pikkelyekkel. Csipkeszéllel.
Seidenstickerei. Slovakisch, XIX. Jh.

ldalrésze pirosalapu aranybrokát. Olasz, XVI. sz. v.
ter Samt, die Seitenteile Goldbrokat. Italienisch,

bársony, két oldalrésze szines és aranybrokát, nagy
két széle török, 1700 k. — Messgewand, der Mittel-
nteile farbiger und Goldbrokat. Mittelteil italienisch,

ehelytakaróval, ezüst és szines zsenilia himzésü virá-
III. sz. e. — Mässgewand, mit Stola, Manipulis und
Österreich, Anf. XVIII. Jh.

st paszománttal. Francia, XVIII. sz. e. — Decke,
ssementerie. Französisch, Anf. XVIII. Jh.

— Decke, Brokat, ähnlich dem Vorigen.

Boromisza Tibor

wód

Boromisza Tibor. Lúra csikós. Irta és rajzolta —. Függetlenség 1933. szept. 24.

u. 2375

esek; okos; azda- avo- (tas) sely- A; nagy- nyel mint seges gyis af a rottat onnas kotta cert, otgal- mas- kotta (sket) ansz- vény- ebrai 1 cso- akor- zelte

ozóra

f=1

ság- ipon- nyel, nus

=1+

; fa nely ata es szám

kérelés

bona, délegyházas, olajbogyó, para, gyapú; bor, vas, cink és ólomlat: A franciák 1830 és 60 között hoditak meg. Vasútvonalainak hossza 3986 km, kivitelének ¾ része Francia-ország-ba irányul. Fővárosa Alger 207.000 l. Nagyobb városa Constantine 73.000 l., Wargla 18.000 l., kikötői: Alger, Oran 116.000 l.; Bona 42.000 l., Philippeville 32.000 l.

Alger: Algeria kikötő- és fővárosa 207.000 l.

Algol: A Perseus csillagkepnek egyik csillaga (β Persei), melynek tényessége kb: három napi (pontosabban 2.8673 napi) időközökben egy tényességrenddel kisebb lesz, 2.3 magnitudoról 3.3-ra száll le. A tényváltozás oka az A.-sötét kisérő csillaga, mely az A.-körül keringve azt időnkent eltakarja. A.-után minden olyan tényváltozás csillagot A.-típusunk közé soroljuk, melynél a tényváltozást ilyen eltérés okozza.

Algorithmus, (al-Chwarazmi melléknevü IX. sz.-i perzsa matematikus nevének latinos alakja), a matematikában számítási eljárást jelent. Pl. a közös osztók (kiszámításának) A.-a. Ha az A. nem abszolut pontos, akkor megkívánjuk tőle, hogy általa az eredmény pontossága tetszőlegesen fokozható legyen és hogy minden egyes lépése után tájékozódjon a tulhaladtakról. Ilyen A.: pl. a gyökvonás tizes számrendszerben.

Alguraa: Oly sokszorositó eljárás, melynek szerszáma alumiuium lemez. Erre a rajz v. szöveg a litográfiánál tárgyalt eljárások bármelyikével ráviteik.

Alguacil, spanyol törvényszéki szolga, porosz.

Alsó-Papp *Sándor* (* 1877). M. k. honvéd altábornagy, honv. államtitkár. A világháborúban a keleti, a balkáni, az olasz és a francia hadszinteren teljesített szolgálatot. 1919 decemberben csapatparancsnoki, majd csoportfőnöki, 1927 ótja honv. államtitkár.

Algonkiaiak (Gyarmati de jos). Kk., Hu. m. B. Vasas forrásaink vizet már a rómaiak használtak.

Alhadnagy, a jelenlegi honvédségnél a legmagasabb tiszti rangfokozatba nem sorolt, magasabb rangot, rangosztályba nem soroló, katonahivatalnoki beosztás, amelyet az illető katonai hivatalnoki tiszthelyettes elé sorol.

Alhambra. A már, azaz arab feiedelmek

kat, cimbalommüvészet.

Allah, tulajdonképen *al-iláh.* Az Istennek arab neve v. ö. *Elohim* (I. ö.):

Allahabad: Britindiai város, 157.220 l.

Al-alatt mirigy (glandula submaxillaris). Az állcsapos mögött levő hemelyedésben, az alsó állcsont szöglete alatt tekvő nyálat elválasztó mirigy, vezetéke a nyelv alatt nyilik.

Állam: Az az emberi társas lét, melyben az egyuttélés külső rendjét ymely oly önálló (eredeti) tekintély szabja meg, mely a neki alávetett területen s egyenekkel szemben akaratának érvényesítéséhez, sajat erejeken, megtelelő fizikai hatalommal is rendelkezik. Minden A. jellemzői es elemei: *a)* ymely tekintély, mint önerejéből parancsolni = és fizikailag is kényszeriteni = képes hatalom, *b)* az embereknek ymely összemüködő csoportja, mint nép s mint a tekintély akarat-hatalmának személyi kiterjedése, továbbá *c)* ymely terület, mint a tekintély uralmának terbeli szfcrája. Ezeknek az elemeknek tényleges valósulásához képest a konkret A.-ok többfele tipust mutatnak. Igy annhoz merten, hogy az A.-ban uralkodó tekintély e jellege egyetlen fizikai személyhez, vagy ymely A. testülethez kapcsolódik-e, az A.-ok vagy egyeduralmak (monarchiak), v. köztársaságok. Az A.-ban élő népnek az egyuvetartozás tudata és érzulete tekintetében való egységességhez vagy tagoltságához képest az A.-ok v. nemzeti, v. nemzetiségi A.-ok. Az A. elsődleges kéletkezésének mikéntje a tudományban vitás kerdes. Kétségtelen, hogy az A. nem tisztan természeti képződmény, hanem részben emberi mü is, e vonatkozásban azonban nem kölcsönös egyezmények, hanem hatalmi viszonyok eredője. Az A. mint a benne élők erkölcsi és anyagi fokozatosságának oly biztositéka, mely nélkül e fokozatosságre az ember képtelen lenne, erték, erkölcsi jó s az emberek számára szükséges és nélkülözhetetlen (l.: *Alkotmány. Anarchizmus, Államforma.*)

Államadósságok: l. *Közülti adósságok.*

Államadósságok könyve: Egyes államokban különleges rendeltetéssel vezetett könyvek, amelyekben vagy azok a tételek tartalmaznak nevszerint nyilvan, akik bemutatóra szóló államadósági kötvényekre igényt nem tartalmaznak (Poroszország, Németország, Ausztria-Magyarország, Svájcz, Belgium, Hollandia, Dánia, Svédország, Norvégia, Olaszország, Spanyolország, Portugália, Románia, Szerbia, Bulgária, Törökország, Görögország, Egyiptom, Japán, Mexikó, Argentina, Brazília, Chile, Peru, Uruguay, Venezuela, Columbia, Ecuador, Paraguay, Bolivia, Costa Rica, Salvador, Honduras, Nicaragua, Guatemala, Haiti, Santo Domingo, Kuba, Liberia, Perzsia, Kina, Siam, Abessinia, Marokkó, Transvaal, Natal, Kapföldi Unió, Uj-Zéland, Uj-Dél-Wales, Victoria, Queensland, Dél-Ausztrália, Nyugat-Ausztrália, Tasmania, Uj-Skócia, Uj-Brunswick, Quebec, Ontario, Manitoba, Britisch Columbia, Prince Edward Island, Indiai Unió, Ceylon, Straits Settlements, Hongkong, Fidzsi-szigetek, Mauritius, Trinidad, Jamaica, Barbados, Leeward-szigetek, Windward-szigetek, Guyana, Sierra Leone, Gambia, Gold Coast, Nigeria, Lagos, Sokoto, Borneo, Sarawak, Brunei, Zanzibár, Uganda, Nyasaland, Rhodesia, Bechuanaland, Basutoland, Swaziland, Falkland-szigetek, Bermuda, Gibraltár, Malta, Ciprus, Aden, Somaliföld, Britisch Honduras, Britisch Guyana, Britisch Nyugat-Afrika, Britisch Kelet-Afrika, Britisch Dél-Afrika, Britisch Nyugat-Indiai Szigetek, Britisch Kelet-Indiai Szigetek, Britisch Uralkodó Államok, Britisch Gyarmatok, Britisch Protektorátusok, Britisch Mandátumok, Britisch Birodalom, Britisch Nemzetközösség, Britisch Unió, Britisch Szövetség, Britisch Szövetségi Államok, Britisch Szövetségi Területek, Britisch Szövetségi Kerületek, Britisch Szövetségi Tartományok

Boromissza Tibor

Fův képt

Balatoni táj, temp

Kucsmás fej } of
Juhász számadó
Csikós számadó

Erdős völgy } virf
Dunaparton
Este a Solymári völgyben
Vörösvári szurdok

Boromisza Tibor

BOROMISZA TIBOR :
30. Hídegkut felett. - Vízf., p. 43.5 x 30 cm.
Egyéni jelzés f. j.

Kompozíció 1950 körül

ZICHY MIHÁLY / 1827 - 1906 / :

412. Kinizsi. - Vizf., p. 29 x 42 cm. Jelz. l. j.: " Zichy Mihály 95".

413. Vera. -/Illusztráció Goncsarov regényéhez/. - Vizf., p. 14.5 x 22.5 cm. Jelz. l.b.: " Zichy 75 ".

414. Haláltáncos kompozíció. - C.rajz, p. 79.5 x 47 cm. Jelz. nélkül.

415. Szerelem. - Vizf., p. 30.5 x 25.3 cm. Jelz.l.j.: " Zichy ".

416. Önarckép. - Illum.c.rajz, p. 25.5 x 38 cm. Jelz. nélkül.

Boromisza Tibor

Fův. képt.

Erdős völg } virf.
Dunaparton
Este a solymári völgben
Vörösvári szürdok

Boromisza Tibor

1908. reszt vett
a Balaton festő-
iskola alapítási
bán

1918. koll. kiáll.
Szatmarok.

1934 nyarán (jartás) be cseljten
a M. Képirók

Tavasz a Hárshegyen, olaj

1939. Magy. Képirók kiáll.

Vihar a Balatonon, olaj
Téli est a Hüvösvölgyben, olaj
Foltozzák a hálót
Egy jó fogás, olaj
Nádvágás a Hortobátyon, olaj
Téli halászat a Hortobátyon, olaj
Május a csikóstanyán, olaj
Tavasz a budai hegyekben, olaj
Ragyogó téli nap, olaj
Szász Farkas, olaj
Vihar a Balatonon, vizf.
Solymár, vizf.
Ősszel, vizf.
Budai hegyek, vizf.
Hidegkuti völgy, vizf.
Esztergom, vizf.
Vörösvári szurdok, vizf.
Balaton, vizf.
Balaton reggel, vizf.

Boromisza Tibor

1906.

Nemzeti Szalon

3./ Boromisza
Tibor

Hólapátolok,olaj
Délibábos puszta,olaj
Varga János öteg juhász,olaj
Kardos István csikÓs számadó,olaj
A Hortobágy ,olaj
Kovács Dániel csikós,olaj
Eső utá,olaj
Péter-fia Petrovics István,bacsó,olaj
Dráma a pusztőban,olaj
Csetneki Lajos bikagulyás,olaj
Tél a pusztában,olaj
Kovsács János csikós, olaj
Bagdi Gábor kosos,olaj
Fülöp Sándor ökörgulya számadó,olaj
Pápai István csikós,olaj
Hegytetőn,vizf.
Őszi reggel,vizf.
Reggel a Dunán,vizf.
Farkastorok,vizf.
Erdős völgy,vizf.
Borus Duna ,vizf.
Budakeszi rét,vizf.
Ködös reggel Vörösváron,vizf.
Dunai rálátás Szentendrén,vizf.
Balaton, vizf.
Falu a völgyben,vizf.
Nyirlasi legelő,vizf.
Magyar szüret,olaj
Szántás a budai hegyek között,olaj

Juházs a pulival,szönyeg varta Jeney Irma
Magyar rovásirásos,szönyeg szötte dr.Guginé,
A zarándók Kamonita,goblein Gotfrid Aranka,
Páter Petrovics vajdaloposi bacsó,olajf,
Kardos az öreg csikos számad,olajf,
Hajnalodik kihajtáskor,olajf,
A nagyhidi vásár reggelénó olajf,
Viharban a ménes,olajf,
Tél a mátai pusztában,olajf,
Hazafelé öszi szélveréskor,olajf,
Öszi délután olajf,
Budhistaá ,magyar szönyeg
Tigris magyar szönyeg,

1934 Magy.Képirók kiáll.

Öszi reggel,olajf,
Keletfelől,olajf,
Májusi reggel,olajf,
Hegytető,vizf.
Tél,vizf.
Duna,vizf.
Solymár,vizf.

1937 Magy.Képirók kiáll.

Pattogtatják a kukoricát,olaj
Karika Bernát, olaj
Nagy Amdorné arcképe,olaj

2./ Boromisza Tibor

Kovács Gyula gulyás bojtár,olajf,
Borsos Jani hortobágyi halászlegény,olajf,
Kállai Sándor hortobágyi postás,olajf,
Nyugszik a hold,olajf,
Karika Bernát bacsó,olajf,
A jeges puszta,olajf,
A hodály tája télen,olajf,
Ferge István margittai számadó csikoós
Kovács Imre számadó a törzsnémesnél,olajf,
Bencze György bivalyos,
Csige Sándor tajigás,olajf,
Kovács Sándor csegei csikós
Rimóczi a pásztorság hegedüs,
Nagy József ujvárosi öreg bacsó
Szarvas Péter bacsó
Farkas András angyalházi öreg bacsó,olajf,
Nyomják a pulik anyájjat,olajf,
A dörgölödző fánál,olajf,
A kivert bika,olajf,
Verendi Gergő juhász bojtár,
Kiss János mátai kondás,
Pásztortüznél,olajf,
A hires kilenclyuku hortobágyi hid,olajf,
Hajtják ki a ménest,olajf,
Napszállta a Hortobágyon,olajf,
Ménes a zámi pusztán,

1933 Magy.Képirók kiáll.

Pászor legényekkel,szönyeg varta Jeney Imre.

Cserepes tanyavizf.
Haza felé,vizf.
Szamszáró,vizf.
Aktok,vizf.
Napnyugtaeső után,vizf.
A Tiszarévnél,vizf.
Tehenek a Duna szélén,vizf.
Ujvári liba legelő,vizf.
Őszi vetés,vizf.
Hordják a jeget,vizf.
Gobelin Tervezte Boromisza Tibor,
Magyar szőnyeg.Tervezte Bornamisza Tibor.Szőtte?
dr. Gughirné Bornamisza Margit.

1929. Csoport kiáll.

Őszi délutána juhászkunyhónál,olajf,
Virág Józsi csikos bojtár,olajf,
Tóth Sándor számadó bojtár Angyalházánnahanf.olajf,
Fülöp Sándor számadó az ökörgulyánál,olajf,
Farkas Berti tinó gulyás,olajf,
Hajdu Imre bikás,olajf,
Forgószél a pusztában,olajf,
Pap Samu,öreg kosos,olajf,
Csetneki Lajos bikagulyabojtár,olajf,
Obarati János zsellér
Kihajtás tavaszi esőben,olajf,
Májusi hajnal acsárdánál,olajf.
Garai István csikos bojtár,olajf,
Pápai István cserepesi számadó csikos,olajf.

B o r o m i s z a T i b o r.

1906 tavaszi és IV.graf.kiáll.

Fontaine,paszt.

1908 M I E N K kiáll.

Mosás,olajf,

1909 M I E N K II.kiáll.

Nagybányai oláh vásár,olajf,
Paraszthház,olajf,

1928 Csoport kiáll.

dr.Madzsar Józsefné,olajf,
Stromfeld Aurél,olajf,
dr. Lányi Móricz,olajf,
Tanulmányfej,olajf,
Önarckép,olajf,
Tánc a Májusfánál,olajf,
Anakoréta és a Nő,olajf,
Koppány emlékezete,olajf,
Májusi eső után,olajf,
Vasárnap a határban,olajf,
~~Tavasz ébredése,olajf,~~
Tavasz ébredése,olajf,
Tavaszi szántás,olajf,
Aratás estefelé,olajf,
Vágják a rendet,olajf,
Betakaritás,olajf,
Nyáresti pihenő,olajf,
Múló zivatar,olajf,
Bivalyok a tónál,olajf,
Őszesti rege,olajf,
Favágók a hegyen,olajf,
Szabadságos huszár,olajf,
Tél a hegyoldalon,olajf,
Huszárok a cigányputrinál,ola
Egy vegetárista apostola,olaj
Egy vegetárista öröme,olajf,
Bibliás ember,olajf,
A süket favágó és házastársa,
A kaján halász,olajf,
Birkák a hegyen,olajf,
Vevér villa,olajf,
Izabégi és Basa bácsi vitája
Csodalátó István,olajf,
Oszkár bácsi ebédel,olajf
Juhászok tánca,olajf,
Szántás a hegyoldalon,vizf.
Szüretkor,vizf.
Napkelte,vizf.
Fejték a követ,vizf.
Hortobágyon eső után,vizf.

Boromissza Tibor

Kolt. kiáll. a Nemzeti Kaszinóban, 1928. márc.

1078. *Péter király.*

Mellig, kissé jobbrafo
egyoldalú érmen van ábr
szakálla hosszú. Zárt ker
lérú köntöst és prémes pa
kedett perem mentén: »

Rézszínű ólom, átmérője
téke 20 K. — Havas (Hirsch)
(787–907). — Átvétetett az 1
909), az 1910 február 25-iki 65
leiratok, illetőleg az 1910 jan
márczius 23-iki (519–910) sz.
tett 1908 január 31-én (41–90

2

Böromisza Tibor

kiáll-

Neuzeli Szalon

1929. dec.

För. képt-

Boromisza Tibor

kiáll.

Nemzeti Szalon
1928. márc

Föv. képt.

2567. SZALON-ASZTAL, tekete fa, Bo
Francia, Louis Philipp. — Salonti

2568. SPINETT, mahagonifa, bronz veret

2569. IRÓSZEKRÉNY, diófa, hajlott
Italienisch, XVIII. Jh.

2570. IRÓSZEKRÉNY, diófa, kihajló old
XVIII. Jh.

2571. SEKRETAIRE, diófa, két aranyoz
Empire.

2572. KÖNYVSZEKRÉNY, diófa, két ar
XIX. Jh.

2573. FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa két a

2574. ALACSONY SZEKRÉNY, diófa, ké
Biedermeier.

2575. IRÓSZEKRÉNY, diófa, szalagos b
— Schreibschrank, Österreich, um

2576. ASZTAL, barnára pácolt fa, négy

2577. IRÓASZTAL, diófa, Louis XVI.
XVI. Dekor, um 1780.

— Kanapee, zwei Armstühle, zwei Stühle.

ztrák, 1812. — Zweitüriger Schrank. Österreich,

ÉJJELI SZEKRÉNY, festett fa, szines jelene-
ger Schrank, Bett und ein Nachtschrank, bemalt
—

trák. — Brauttruhe. Österreich.

téssel, osztrák. — Kredenz, Blumenbemalung,

, két karosszék, két szék és egy asztal. Maha-
- Salongarnitur. Empire-Stil.

mloklappal. XIX. sz. — Secretaire, Nussholz.

gurális disszel. XIX. sz. — Kredenz, schwarzes

gyökérfa, faragott empire részletekkel. XIX. sz.
ırzelholz, geschnitzt. XIX. Jh.

T SZÉK, diófa, zöld ripszkárpitozással. Bieder-
i Stühle, Nussholz. Biedermeier.

Boromisza Tibor

Eck-Eick-

lárd

Nemzeti Szalon

1928. márc

60 ik csoport Eick

Könyvtárám

ben

29. BOROMISZA TIBOR: Szarvas Péter bacsó

Nemzeti Szalon 1929. dec.
66. csop. kiáll.

Boromisza Tibor

Festō

4. BOROMISZA TIBOR: Fülöp Sándor számadó az ökörgulyánál

Nemzeti Szalon 1929. dec.
66. csop. kiáll.

Boromisza Tibor

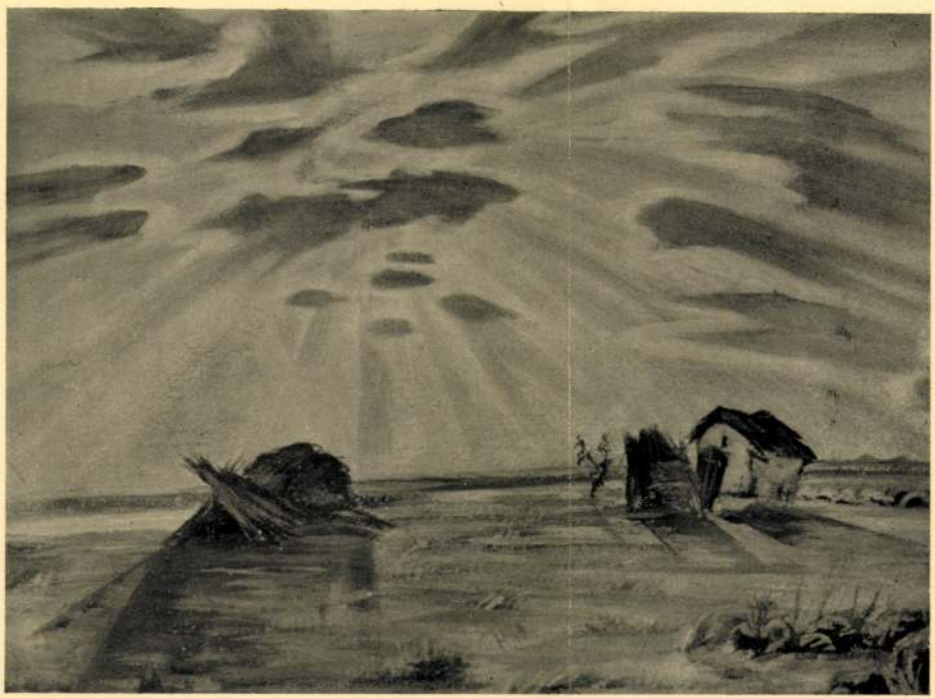

1. BOROMISZA TIBOR: Őszi délután a juhászkunyhónál.

Nemzeti Szalon 1927. dec.
66. cop. kiáll.

Borovnica Tibor

Jesti

Boromisza Tibor

Sőregi János cikkei

5. Van-e létjogosultsága egy debreceni művésztelepnek ?
"Debreczen" 1928.VII.24.sz.

6. A hortobágyi festőkolónia első évének eredményei.
"Debreczen" 1928.XII.2.és 8. sz.

7. A hortobágyi festőkolónia életéből."Debreczen"1928
X.27.sz.

8. Boromisza Tibor a Nagyhortobágyon."Debreczen"1928.
IX.16.sz.

11. Rohamosan nő az érdeklődés a hortobágyi festőtársaság
működése iránt."Debreczen" 1929.VI.11.sz.

Boromissza Tibor

Sőregi János:

19. A Magyar Képrirók Egyesületének alapitója és vezére Debrecenben."Debreczeni Ujság" 1937.VI.13.sz.

19. A Magyar Képirók
recenben. "Debreczeni Ujság" 1937. VI. 1

Boromisza Tibor

hortobágyi tárgyú mű-
veinek egész sorozatát
vételre ajánlotta ~~ajándékozta~~ 1937-ben
a Déri Múzeumnak

Erk Déri. 1937. 93. l.

Boromisza Tibor

l.

Sörégi János dr

A Debreceni Déri
Muzeum Évkönyve
1943-1947. F 56. l. u.
Kappel - 57. l. 60. l.

F Debrecen 1948.

J ELNÖK UR !

i augusztus hó 22-én 717.sz.alatt
n Nagyméltóságodat, hogy a budavári
itásánál a Klunzinger Pál és Társa
tófelülvizsgálatára vonatkozó ügy-
tanácstól való visszaszerzését
ltóztassék.-
óságod kiváló tiszteletem nyil-

Boromissza Tibor

l.

Szabad Művészet

1948. 252. l.

Fóthy J. beszámo-
lója a kiállítások-
ról

Szent János
Márvány, egyenkint 10×13 cm.

NÉMET SZOBRÁSZ, 1650 körül
Szent György és a sárkány
Fadombormű, 21·5×27·5 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, 1650 körül
Krisztus (175. kép)
Fa, mag. 84 cm.
A garamszentbenedeki apátsági templomból. A szokatlan mozdulatú, ágyékkendős Krisztus-szobor valószínűen feltámadási szertartásokho készült.

Divald Kornél: Csúcsíveskori szárnyasoltáro Bars és Túróc vármegyében. A M. Mérnök és Építész-Egylet Közlönye, XLIV., 1911. 539., 547. és 548. l. (Képe 547. l.) — Divald Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltára II. füzet. Bp. 1911., 46—47. l. (Képe 46. l — Haiczl Kálmán: A garamszentbenedel apátsági templom. Bp. 1911., 144. l. (Kép hátul.) — Divald Kornél: Husvét a ré magyar művészetben. Vas. Ujs., 1912., 275 — Gerevich PA, 218. l. — Kampis: A k zépkori magyar faszobrászat történeté vázlata 1450-ig. Bp. 1932., 21—22. l.

OLASZ SZOBRÁSZ, 1680 körül
XI. Ince pápa

Boromisza Tibor

l.

Képmüvészet

1941. 47. l.

f. hó 28-án, este 8 órakor hosszas szenv

Az intézet irányában mindenkor
hetetlenné.

Kiskunfélegyházán, 1908. május

Nyugodjé

Vesszősi J. Kiskunf

Boromisza Tibor

Revai XX. 37. l.

légügyi hivatal

Budapest 2. Postafiók

ágos Bíróttsághoz

H. IX.

Rákos-u. 10.

Boromisza Tibor

l.

Szépművészet

1941. 47. l.

COR

RASSEGNA ITA

Direzione e amministraz

T.

MÜ

Boromisza Tibor

Réti István A nagybányai festőkolónia története. Bortsök-Réti 49, 50-l.
61. l.

Országos Bizottsága tekintetes
Elnökségének

BUDAPEST.

Árva vármegye ingatlan és ingó muvé-
emlékeiről szóló lajstromát ./. alatt
i, hogy azt használat után hozzám visz
ék.

ember hó 16-án

< Boromisza Tibor >

< >: Mit kerestem a Hortobágyon?

I. A Nép. 1942. aug. 27.
II. sept. 10. III. sept. 17.
IV. sept. 24. V. okt. 1.
VI. okt. 8. VII. okt. 15. VIII. okt. 22. IX. okt. 29. X. nov. 5. XI. nov. 19. XII. nov. 26.
XIII. dec. 3. XIV. dec. 17.
XV. dec. 24.

Boromisza Tibor

wód

z

Szok Nagyb

1.5. l.

ézművesség	ALCSOPORT
vége	SZÁRMAZÁSI HELY
	MESTER
	SZEMÉLYI VONATKOZÁS
	EGYÉB ADAT Eredetileg a bél pokloszok templomál volt.

...örösvéz. Hólyagos mivű.
XV. sz-i „Ad ecclesiam lep
...k szerint eredetileg a bél-
...et.

Boromisza Tibor

ind

Szomory Dezső:

Magyar képtrék kiállítása. Az Est

1937. okt. 31.

PARTERRE

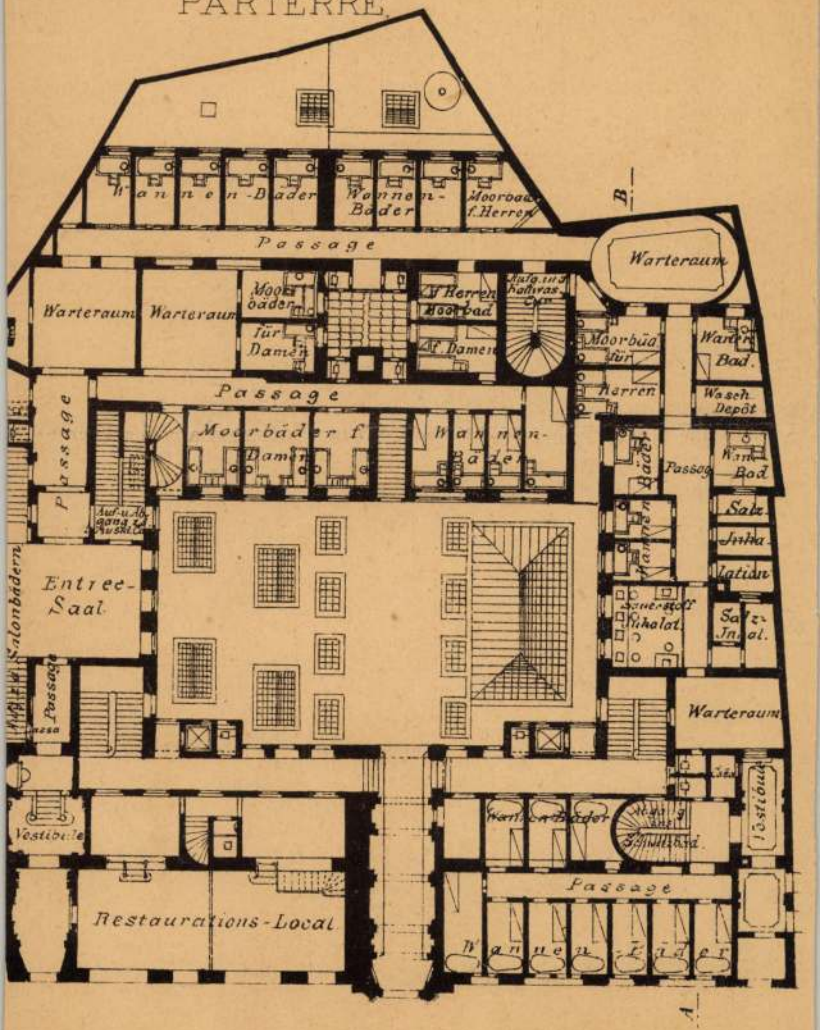

Wannen-Bäder
Wannen-Bäder
Moorbäder f. Herren
Passage
Warteraum
Warteraum
Warteraum
Moorbäder für Damen
f. Herren Moorbad
f. Damen
Moorbäd für Herren
Warter Bad.
Wasch Depôt
Passage
Passage
Moorbäder f. Damen
Wannen-Bäder
Passage
Wann Bad
Salz
Inhalation
Entree-Saal
Salonbädern
Sauerstoff Inhalat.
Salz-Inhal.
Passage
Warteraum
Vestibule
Wannen-Bäder
Schnellbad
Vestibule
Passage
Restaurations-Local
Wannen-Bäder
B
A

Boromisza Tibor

cród

Tersanszky J. Jenő

Boromisza Tibor
Kepes
Nyugat 1930.
januárt 1.

a cikk Halapy
Janos csomagjaban

Parázsnegyven
parázshittel
várok.

Sólyomvágyam
virágzását
várom.

ÁLOMÉLET

Testem a földön.

Lelkem a napban.

Szoknyád:
álomélet.

Csodákban.

Burkoltan.

valaha.

Derűs,
napos völgy.

Benne:
nyíló csoda.

Búza.
Árpa.

Váltakozva.

Itt-ott
egy-egy pipacs
égő, üde csókja.

SIMON ANDOR

INTERJÚ EGY GYŐZTES SZAMÁRRAL

IRTA TERSÁNSZKY J. JENŐ

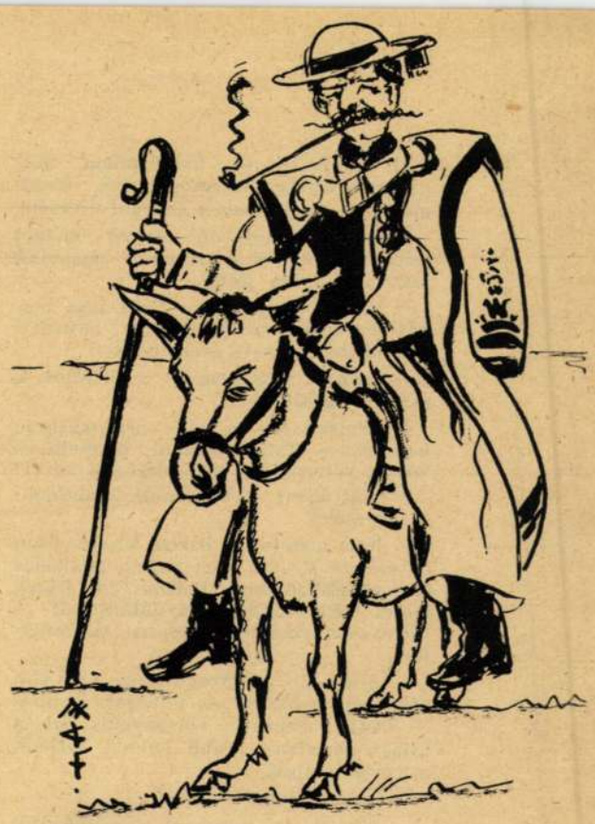

Nyájas olvasóm! Nem láttál még csikósversenyt, a hortobágyi csárda mellett, mint az ottani nagyvásárnak egyik elmaradhatatlan csodáját? Akkor hivatkozhatsz arra, hogy: az ország különböző részein tartott lóversenyek, hasonlíthatnak nagyjában a csikósversenyre. A különbség legfeljebb az, hogy a zsokék helyett, lobogó, kékgatyás, darutollas kalapú, nyalka csikósok ülnek a hortobágyi versenyparipákon. És a hortobágyi verseny paripái patkolatlanok. Mert a ménesben csak úgy, az Istenadta patáikon száguldoznak a lovak... stb.. De mivel vigasztalod magadat, nyájas olvasóm, ha nem voltál soha tanúja a hortobágyi csikósverseny után következő, *szamárversenynek*? Úgy tám! A szamaragoló juhászok versenyének!

Bizony nem pótolhatod sehol a világon ebbeli mulasztásodat. Mert szamárverseny másutt nincs a világon!

Annál jobban hegyezd hát, nyájas olvasóm a füledet, azaz figyelmedet, ha itt egy szamárversenynek kimerítő leírását kapod tőlem.

*

Kelt a hortobágyi nagyvásár napján.

Kicsikét elkéstem.

A nagyérdemű közönség már teljes számmal zajong a versenypályán, hogy a csikósok versenyét megszemlélje. Beléptidíj nincs, viszont ülőhely sincs. Mindenki a könyökével állapítja meg a nézőhelyét a terepen.

Kakastollas, marcona csendőrlegények csak arra vigyáznak, hogy a tömeg a versenypályára ne tolongjon.

Pálya? Aszúfüves, hosszú mező, A távbeszélőpóznás országút és egy végeszakadatlan fakorlát között. Dehogy is van számára döngölve homokja! Akad rajta hepe-hupa, sőt gider-gödör is elég.

Addig furakodom, dulakodom, míg olyan helyet kapok, ahonnan, ha lábujjhegyre állok a sokadalomban és még a nyakamat is kinyujtom, akkor látom, hogyan sorakoznak indulásra lovaikkal a csikósok és látom a célnak kihúzott madzagot is a pálya végén.

Puska-, vagy pisztolydurranás.

Vadul nyargal a sok lengőingujjas csikós. Olyik az összesodrott karikást is igénybe veszi a lova biztatására. Csak úgy kavarog nyomukban a por és a perzselt fű cafatai.

A közönség rikkantgat. Névszerint biztatja kedvenceit:

— *Szorítja Miska bácsi!* — üvölti egy hang hátam mögül a dobhártyám teljes veszélyére.

De már célba ért az első csikós. Délceg, harcsabajszú öreg!

Egyet köröl a célon túl és azzal lovagol oda a bírálóbizottság elé, átvenni a versenydíjat.

Nincs itt hiba semmi! A közönség éljent harsant. A cigánybanda a bizottság mögött tust ránt.

Jöhet a második szám. A *szamárverseny.*

*

Az első verseny hősi hangulatú, ez kedélyes. Csak úgy harsan a sok röhej, mikor a szamarakon sorba áll a sok juhász.

Hát még mikor megindul, a fegyverdördüléstre a verseny. Haki nem látta, hogyan kezeli hosszú botját a juhász, visszakézzel csapongatva hátulról, a csacsik tomporára,... hiába magyarázom neki jobban. Ez olyan ősi, olyan kacagásra ingerlő mozdulat, hogy netovább!

Hoppá! Egyik atyafi alól kiszaladt a szamara, a vágtató sorban. Ez valami vakmerő kontár lehet. Talán a városból,

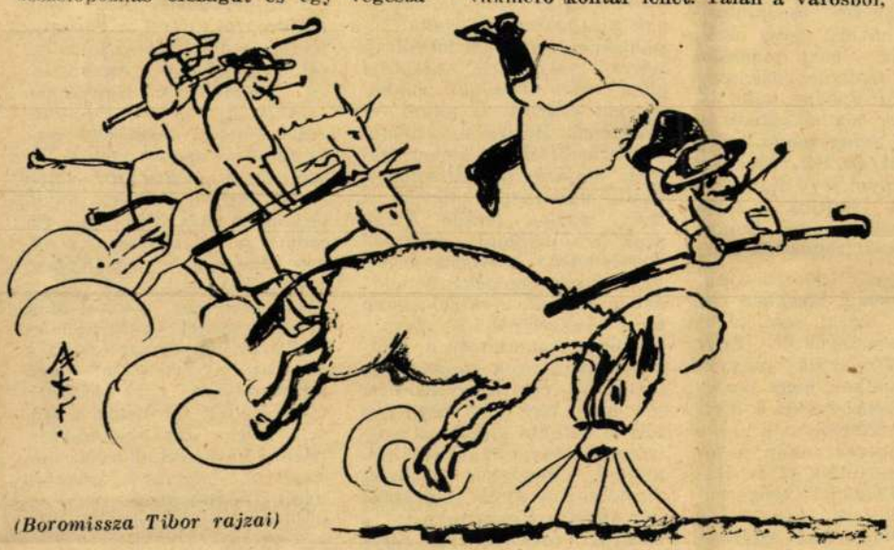

(Boromissza Tibor rajzai)

vízhordó szamárral csempészte magát a versenyzők közé!...

Ahol megint egyik szamaragoló, szamarastól bukfenceczik egyet. Az utána jövő pedig rajta kösztülbukik.

Van olyan, amelyikkel szamara összevissza cikázik, keresztbe-kasba a pályán. És végül kitör a közönség közé...

Hujj! Micsoda egetverően vidám riadalom!

Igy ér végül célba a győztes juhász... Azaz hogy valami galibának kell ott lennie... Mert kavarodás van és vita kerekedett. Sokkalta huzamosabb időbe telik, míg végre a bírálóbizottság elől, nagy garral elszamaragol a verseny győztese.

*

Iszonyúan emészt a kíváncsiság, hogy mi történt a szamárverseny finisénél?... De nem tudok odáig furakodni a tömegben, hogy értesüljek róla.

Reportert ugyan még senki sem látott belehalni a hézagos értesülésbe. Mert mi szerepe lenne akkor a képzeletnek, az események hiteles leírásában?

Szóval én is belenyugodtam már, hogy majd kitalálok valamit a szamárverseny csattanójának, amikor a véletlen jött segélyemre, hogy mégiscsak magát a puszta tényt tudjam meg a finisről.

Ugyanis, amint később erre-amarra ődöngök a nagyvásárban, hát egy csomó lacikonyha mögött, egy rögtönzött csapszékre lelek.

A csapszék előtt karóhoz kötve, türelmesen áll egy csacsi. Koplalófa a neve, az ilyen karónak, a puszta találó elnevezésében.

(Mármost zárójelben itten egy különös titkot kell elárulnom. Én remekül értek az állatok nyelvén. Irodalmi munkásságom oroszlánrésze azok a történetek, amiket az állatvilág jeles szellemei sugallottak nekem tollba. Egy csóka, egy vezérbika, kutyák, nyulak, kacsák stb. stb. mind ismeretes alakok, szűk, de annál értékesebb olvasóim köre előtt. Ezekután csak könnyű elhitetnem, hogy a szamarak nyelvét, még tájszólásokban is birom.)

Megszólítottam hát a koplalófa mellett szomorkodó csacsit:

— Jónapot, kedves Szamárkám! Hogy van?

— Máma? — felelte a csacsi, miközben bojtos farka hókonesapott egy nagy bögölyt a véknyán: — Máma? Annyit

Hid 1940. okt. 18 (4. sz.)

Boromisza Tibor

csak tudnia illenék, hogy máma, még akkor is kutyakötelességem jól érezni magamat, ha különben kutyául érezném.

A csacsi hangjában csengő önérzet tette, hogy ennek a patánfont válasznak rögtön nyitjára jöttem:

— Aja! — szóltam: — Csak nem magát a szamárverseny győztes bajnokát tisztelhetem becses személyében?

— Igen is, meg nem is! — bólintott a csacsik legkülönbje.

— Hogyan értsem ezt? — érdeklődtem hevesen: — Talán valami nézeteltérés volt a versenyben, az orrhosszok körül?

— Hát igen! — biccentett a Bajnok: — Az esett!

— Nem mesélné el nekem tüzetesebben az esetet? Miután nem puszta tolakodás a kérdezősködésem, hanem én leszek majd, aki örökbecsű nyilatkozatait a történelem számára, hitelesen megörökítem.

— Á-á-á-á! — vigyorgott rám erre előzékenyen a bajnok és mindjárt kezdte: — Tudja, ennek a versenypályának a talaja förtelmes. Több baleset történt, a verseny alatt.

— Igen, láttam!

— Hát én is, mikor a gazdámmal a hátamon, pont a célmadzag előtt rohantam, mellső patáimmal egyszerre egy aljas hupába estem.

— Mi az a hupa, ha szabad kérdeznem? Ezt a tájszót nem ismerem!

— Enye hát! — csóválta a fejét a csacsi: — Hepe-hupa, az annyit jelent, hogy gidres-gödrös. Tehát a hepe a talaj kiemelkedő, a hupa a talaj homorodó része.

— Remek! Megírom az akadémiának!

— Szóval! — folytatta a csacsibajnok: — Mellső patáimmal a mélyületbe kerülvén, gazdám akkorát zötyögött a hátamon, hogy előrebukott és az én fejem helyett az ő feje érintette meg a célmadzagot.

— Pazar!

— Én aztán nem is tartottam szükségesnek, hogy szintén belebökjem a fejemet a célba, hanem félrefordultam és beleharaptam egy kövér bogáncsba.

— Ahán! A bírálóbizottság előtt ez lett vitás!

— Persze, hogy persze! A bírálók két pártra szakadtak. Az egyik rész azt vitatta, hogy a cél megérintésénél kifejezetten a szamár feje számít. Tehát a második versenyző győzött, mivel az jóval később bár, de szabályosan futott célba. Viszont a bizottság másik része úgy vélekedett, hogy: a versenyző juhász egymicsoda a szamarával, nem az számít, mi érintette meg előbb a célt, hanem *leghamarabb* ki, vagy mi érintette.

— Na és a döntés?

— A döntésre az elnök bölcs szavát kellett igénybe venni. Ő pedig azt mondta: Ha itt csak a szamárnak és a juhásznak feje közt áll fönn vita, akkor ha a győztes juhász önként elismeri, hogy az ő feje egyenlő értékű a szamaráéval, föltétlen oda kell neki ítélni a szamárverseny díját. Diktum!

— Óriási! — lelkesedtem.

— Hát igen! — vonta meg viszkető púpját a csacsi: — De így én csak félbajnoknak számítok. Másik fél a gazdám! Talán őt is meginterjúvolhatná!

— Majd egy jobb alkalommal! — feleltem. Mivel a csapszékből igen harsány és igen duhaj danolást hallottunk ki, aminek ütemét, nyilván egy hatalmas juhász-furkós verte ki a csapszék asztalán és hát megjegyzésemet a csacsik bajnoka is értő bólintással méltányolta.

BESZÉLJÜNK MAGYARUL

Anyanyelvünk szellemére rossz napok járnak. Annyi támadás éri szegényt, hogy életbenmaradásához alig volna remény, ha Antheusként, időről-időre vissza nem menekülne a földhöz s új erőre nem kapna a parasztság beszédének erejétől. A napról-napra megismétlődő támadások között egyike a legszívósabbaknak a »közel«, meg a »további« garázdálkodása. Szegény szorongatott Szellem menekül a fővárosból, ahol sem a napisajtó, sem a komoly folyóiratok szerkesztősége, sem a politikusok serege nem segít rajta, fut a vidéki városokba, de ott meg utána bömböli a rádió hírszolgálata. A falvakba bujdokol tehát, mert a nép még menedéket ad neki s megvédelmezi.

Ez a »közel« meg »további« is Dévénynél tört be hozzánk s makacs szívóssággal nyomul előre, kipusztítván a helyes magyar kifejezéseket. »*Közel* háromszáz halott London légibombázásának eredménye« — jelenti a sajtó, mondja a rádió. Szép kis eredmény, mondja a magyar észjárás, de hát mi az »eredmény« *távol*, ha *közel* ennyi? Arról viszont, hogy *távol* hány halott volt, nem hallunk semmit.

»*Közel* hatvanezer tonna hajóteret süllyesztettek el az olasz repülők« — olvassuk a hírszolgálatban. Csodálatos titkolózás! Ha megmondják, mennyi hajótér süllyedt el *közel*, mért nem tudósítanak arról is, hogy *távol* mennyi süllyedt el? Valószínűleg arról van szó, hogy a Közel-Keleten hatvanezret süllyesztettek el, a Távol-Keletről azonban katonai okokból hallgatnak. De csodálatosképpen, a háború egész ideje során eddig még sohasem közölték a magyar közönséggel, hogy *távol* hány halottja van Anglia bombázásának s hogy távol *hány* tonna hajótér süllyedt el. Sőt, újabban az eléggé távol lévő Egyesült Államokból halljuk a hírt, hogy *közel* húszezer tengerészt behívását rendelték el.

Nos, végre kideríthetjük, hogy ezekben a hírekben szó sincs sem *közel*, sem *távol* lezajlott eseményekről. Egyszerűen azt *akarják* magyarul megmondani, hogy *majdnem* háromszáz halott a légitámadás »eredménye« s *csaknem* hatvanezer tonna hajóteret süllyesztettek el az olaszok a Földközi tengeren. Amerikában is *kis híján* húszezer tengerészt szólítottak fegyverbe. Igen, de a német nyelv ezt a »majdnem«-et, ezt a »csaknem«-et, ezt a »kevés híján«-t, ezt a »körülbelül«-t *nahezu*-nak mondja s misem egyszerűbb, kényelmesebb, sőt kellemesebb, mint ha a *nahezu*-t »közel«-nek fordítjuk Ha már van »fajidegen«, sőt »téridegen«, ha már van »anyátlan egyedül« (mutterseelenallein) s mégsem esik ki a világ feneke, csakugyan semmiség egy kis »közel«.

S mért ne legyen »további« nyelvrontás is?

»*További*« hajók süllyedtek el a délangliai partok előtt« — halljuk a rádióban, olvassuk a lapokban. »*További* repülőgépek támadást hajtottak végre Alexandria kikötője ellen.« És: »*További* rombolásokat okoztak az angol repülőgépek Berlin munkásnegyedeiben.« Ha az ember magyar észjárás szerint gondolkozik, ugyancsak törheti a fejét, vajjon miféle hajók azok a »továbbiak«, amelyek elsüllyedtek? Milyenek a »további« repülőgépek? S mert azt is halljuk, olvassuk, hogy a miniszterelnök a »továbbiakban« rámutatott a kiüldözött magyarok szomorú állapotára és szenvedéseire, sőt, hogy egy olasz politikus »cikke további részében« megírta véleményét Roosevelt üzenetéről, amelyben »közel« másfélmillió újonc ellátására kér hitelt a Kongresszustól, a magyar észjárás azt sem tudja, fiú-e, vagy lány. Ez a »további« azonban a német »weitere« szolgai fordítása. »*Weitere* Flugzeuge — mondja a német rádió, írja a német sajtó. »*Weitere* Schiffe« — olvassuk, halljuk a német hírszolgálatban. A magyarnak így kellene mondania, írnia: »*Más* repülőgépek bombázták«. Vagy: »*Több* hajó a délangliai partok közelében süllyedt el.« Avagy »*Ezután* a miniszterelnök vázolta a kiüldözött magyarok szenvedéseit.« Vagy így: »*A cikk során, stb.*«

Hogy teljes legyen a magyar nyelv szellemének kínja, azt az örvendetes hírt, hogy repülőjárat indult a Székelyföldre, rádiónk és sajtónk ezzel a mondattal fűszerezte: »A repülőgépet *meszemenő* készültség *várta* a repülőtéren.« Ime, a természet csodája! *Messzemenő* volt a készültség és mégis *várt*. Isten tudja, milyen *messze ment*, miközben *várt*. Még tán a repülőtéren túl is *elment* s ennek ellenére a repülőtéren *várt*. Mi ez? — sír fel a nyelv szelleme. Semmi más, mint a német »weitgehende« fordítása. S egyszersmind a magyar nyelvnek a maga természetéből való kifordítása. Méltán sorakozik a »közel«, meg a »további« testvérpárhoz harmadikul az úgynevezett »magyar irodalmi nyelv« hódító útján. De a repülőgépet *nagyszámú* készültség várta.

De hát nem kell-e félnünk, hogy a magyar gondolkodás kiforgatásában ezeknek a kifejezéseknek »messzemenő eredményük« lesz?

Juliánus.

Boromisza Tibor

Prod
2

Uj Kultura
1922. 250 l.

Helikonban rendezett
Koll. Kiad -

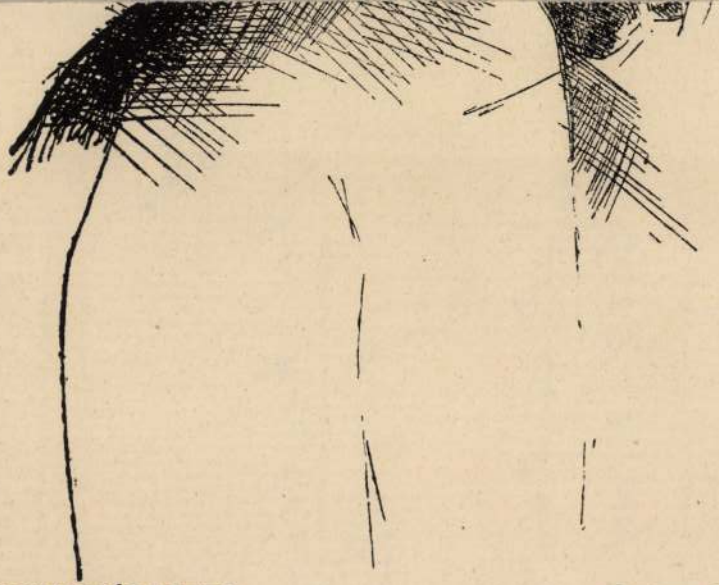

TANULMÁNYFEJ

Podlipny Gyula vázlatkönyvéből

Boromisza Tibor

cród
=

Ujság. 1929. dec. 15.
(c.a.: A Nemzeti Szalon
csoportos kiállítása.)

Ugyanazon Ladik szőnyeg javitás után.

megóv és becsül **KISS BÉLA ÉS JENŐ**

KÜ UT 2. iparművészek.

Boronkay Tibor

cikk

Uj Szó. 1935. ápr. 14.
(e.a.: Magyar Képirók.)

XIV. TÁBLA

XLV. TÁBLA.

Boromisza Tibor

irod.

Ujság. 1941. jan. 17.
(c.a.: A Magyar
Képírók [illegible]illitása.)

XI-ik.)
Kelemen, pápa arczk. III. 112

Boromisza Tibor

a Hortobágyi festő-
kolónia tagja 1928.
ban.

vod

Zoltai Lajos - Jelentés
Debrecen sz. k. város
múzeumának az 1928.
évi működéséről.
(Debrecen 1929) 37. l.

I

Graefia felfedezése ezzel megtörtént. Senefelder még sokat kísérletezett, különösen a rajzoló és edző anyagokat illetően, s az általa elért eredményeket ma is csaknem változatlanul alkalmazzák. Ő ismerte fel a litográfiának művészi célokra való kiváló alkalmasságát. A litográfia különböző eljárásait Vollständiges Lehrbuch der Steindruckerey c., München-ben 1818-ban megjelent könyvében ismertette. Az ő nevéhez fűződik a toll- és kréta-, pontozó, hántoló, stb. modornak a feltalálása. A kőmetszéssel és magasedzéssel azonban már korábban is kísérleteztek, így nála 10 évvel korábban Simon Schmidt Miesbachban. De már a 16. században találkozunk első nyomaival. A nürnbergi Germanisches Museum őriz egy ilyen követ, melynek dátuma 1534-nek, illetve 1554-nek egyaránt olvasható. Bizonyos azonban, hogy a kőmaratást már 1550 táján is ismerték, ha nem is talált gyakori alkalmazásra. Az is bizonyos, hogy Senefelder ezeket az eredményeket nem ismerte, a rézlapból kiindulva fokozatosan, a kísérletek egész sorozatán keresztül jutott el ugy ezeknek megismeréséig, mint a tulajdonképeni litográfia felfedezéséhez. A kőmetszést és a kőmaratást a tulajdonképeni litográfia felfedezése után is gyakran alkalmazták, különösen azok a litográfusok, akik előbb rézmetszők voltak.

Azok az eljárások, amelyek mint a litográfia előzményei ismeretesek, s amelyekkel Senefelder is kísérletezett, épen ugy különböznek a litográfiától, mint a magas, illetve mély-

Boromisza Tibor, festő (és grafikus)

sz. 1880 márc. 8. Bácsalmáson (Bács-Bodrog m.) 1898. végezte a Ludovika Akadémiát s azután a honved huszároknál szolgált. 1903. otthagyta a ~~szabadsá~~ katonaságot ~~golsatta magát~~ s belépett Ferenczy Károly festőiskolájába. Ferenczyvel ment legelőször Nagybányára, hol 1904-től tíz éig megszakításokkal eleinte a festőiskolában, majd iskolánkívül a művészkörben s végül saját műtermében dolgozott. 1904 telén Rómában volt tanulmányuton, 1905. Párizsban a Julian – majd a Colarossi-akadémiát ~~nö~~ ~~vendéke~~ látogatta s az utóbbiban

1.

1949.X.20 Диктант.

Калда́ Лиза́ и Пётр шли́ лесо́м часово́й закричал на них и спраси́л их: Ку́да идёте? Они отйети́ли: „Мы идо́м пионе́рски лагерй. Часово́й спраси́л их ити пирио́т. Лиза и Пётр сказа́ли: „здра́ствуй Спёнка!" Часовой отпйе́тил: „здрастиди пригната." Здéсй

szobrászatot is tanult.
1906 ~~óta~~ szerepelt tárlatokon. Minthogy olyan kiállításokra, ahol zsűri működött, képet nem küldött, ~~megszünt~~ nem volt meg a lehetősége (annak), hogy külföldi és egyes hazai tárlatokon ~~szerepelhessen~~ vérzi vehessen.
1908 közreműködött a balatoni festőtelep alapításában s résztvett annak 1909. Kaposvárott, Keszthelyen és Balatonföldvárott rendezett kiállításain. 1912. ellentétbe került a nagybányai művésztelep vezetőségével, minek következtében nagybányai létére nem vehetett részt a telep jubiláris kiállításán. 1914. katonai szolgálatot hívták be s ekkor nagybányai műtermét feladni s a városból tavozni kényszerült.

Münchenben fejezte be művészeti tanulmányait. Ettől kezdve

1950.II.9.

5

В ноги переди сегедские в лагере пионери. Весила спают пионери марша. После обеда сегедеские игра фудбог будапеские пионерки. Будапеские насили белие майке и синие трусики.

Képeket vásároltak tőle: a Honvédelmi Minisztérium, a fővárosi tanácsa, a Nemzeti Bank, A Lipótvárosi Társaskör, a Stromfel Aurél - asztaltarsaság stb. Kucsmás fej, Juhász számadó, Csikós számadó c. of., Balatoni táj, temp., Erdős völgy, Dunaparton, Este a solymári völgyben és Vörösvári szurdok c. vizf. a Fővárosi Képtárban, Önarckép, of., és Csendes Dunakanyar, vizf. a Szépmű veszeti Muzeumban vannak. Ország szerte számos képe került magántulajdonba, Schaffler Mátyás v. bpesti bankigazgató több mint

1947. a debreceni Déri Muzeum.

5 lap

200 művét szerette meg.

другим учеником

1942–43. munkatársa
volt a Hélsöséges
nationalista A Nap
c. lapnak. Ebben jelent
meg egyebekkört 27
folytatásban Mint keres-
tem a Hortobagyon c.
cikksorozata.

Képirók Egyesületét és azt tíz
éven át vezette. 1931. Zsilinsz-
ky Endre lapjában, az Előörs-
ben először javasolta a
művész kataszter felállí-
tását s követelte a művészek megélhetés
szinek szociális biztosítását. 1933.
résztvett az Eke (korsze-
rű paraszt írások és képek)
c. folyóirat alapításában.
Az 1930-as években kisebb-
nagyobb kollekciókkal szere-
pelt a M. Képirók tárla-
tam. 1935. ~~pedig~~ a Ba-
lassagyarmati múzeum-
ban, 1936. ~~pedig~~ a Göcsei
hét keretében Zalaeger-
szegen F vok gyűjteményes
kiállítása. 1933-38. a Bpesti
Függetlenség c. napilap-
ban jelentek meg rajzos
néprajzi cikkei és képzőmű-
vészeti kritikái.

F 1939. a debreceni Déri Múzeumban

Javítás 1950. VI. ##2.

Bárna,

1944. őszén katonai szolgálatra kellett bevonulnia. 1945 febr. 4-5-ére virradó éjszakán a Buda „védelmi" rombolásában való részvételt és a nyugatra vonulást megtagadta, a budai [illegible] egy [illegible] a vezetőjét [illegible] megvallotta, [illegible] Bécsalját, [illegible] [illegible] [illegible]

1949.X.20. 1.

Диктант.

Когда Лиза и Пётр шли лесом, часовой закричал на них и спросил их: „Куда идёте?" Они ответили: „Мы идём в пионерский лагерь." Часовой просил их итти вперёд. Лиза и Пётр пошли вперёд. Там у дерева стоял часовой. Лиза и Пётр сказали: „Здравствуй

1~~918~~. Alkotásaiból retrospektív kiállítása volt 1918. Szatmáron, kollektív tárlata 1923. Pozsonyban, 1926 Érsekújváron, 1928. Ujpesten. Közben Bpesten is több önálló kiállítást rendezett. Az 1920-as évek elején buddhista szerzetes módjára a főnérrosban a Margitszigeten élt. 1925. Szentendrén ~~egy~~ festőtelep létesítésével kísérletezett. 1927-28. másfélévig egy végben a Hortobágyon élt s az ősi pásztoréletet tanulmányozta. Hortobágyi anyagának egy részét 1929. állította ki a Nemzeti Szalonban. 1930. népi és keleti igazodás alapján megalapította a Magyar

1949.X.20. 1.

Диктант.

Как а Лиза и Пётр ши лесом
и Часавой закчиал на них
их нар спрасил их „Куда идóте.
Ани атвéтили: Мы идом в
пианечски лаер"
Часавой ичасил их иги
пирилóт. Лиза и Пётр в

1948. a Gyesti Művén
Galériában akvarelljeit
állította ki.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

190 7 évi 18223. számv. sz.

.....ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának
és évének pontos följegyzése kéretik.

Bornemisza Tibor

Koll. kiáll. a Helikon-
ban

Az Ujság 1922.
okt. 24.
(e. a.: Három kiállítás)

240.

243.

1243

Boromisza Tibor

írod

Bálint Aladár.

Jegyzetek Eis festő-
vol. Nyugat 1914.
jan. 16.

Boromisza Tibor

Bálint Aladár:
Boromisza Tibor és
Medgyessy Ferenc
kiállítása.
Nyugat.
1922. nov. 1.

<Boromisza Tibor>

<> A nagybányai pestő-kolonia jelene, jövője. Nagybányai Hirlap. 1911. márc. 19.

А столяр рубанком и молотом. В
ремонте школы приняли участие.
и сад
ученикам.

<Boromisza Tibor>

cikke

<> M. Képirók célkitüzése. Előszó a M. Képirók ~~kiállítása~~ 1933. jan. kiállításának katalogusában.

Они за день очистили двор и
сад. Они подали они пример
другим ученикам.

Bornemissza Tibor

életrajz

írod

Csókássy 67. l.

Orsova.

A hegyek közt kanyargó l
előtt és mögött egy-egy vito
ton hajók kötöttek ki, podgy
ladnak, mig az uton, a balra
katona beszél a levett kalap

balra: Ansicht von
Banna
jobbra: Vue d'Orso
Banna

Mezzotinto, mér.

Szn.
252-9

BOROMISSZA TIBOR

szül. Bácsalmáson, 1880. Tanulmányait Nagybányán és Párisban végezte. 1906 óta szerepel a bpesti tárlatokon. Erős átírású, a formákat redukáló olaj- és vízfestményei (főleg tájképek) a postimpresszionisták rendszerét szemléltetik.

BOROMISSZA TIBERIO

nato a Bácsalmás, nel 1880. Ha svolto i suoi studi a Nagybánya ed a Parigi. Dal 1906 in partecipa alle Esposizioni di Budapest. Si può considerare postimpressionista per la forza dei suoi olii ed acquarelli, che riducono al minimo le forme. Dipinge specialmente paesaggi.

Boromisza Tibor

koll. kiáll. a Könyves Kálmán szalonjában

írod

Elek Artur

Kés kiállítás.

Az Ujság. 1914. jan. 10

1907.

ordultan áll, de szembe néz. Jobb ke-
tt parancsnoki pálcza végét fogja,
Leomló göndör parókája rizsporos, szem-
, bajusza és szakálla leberetvált. Öl-
iszszel, vállravetett palást piros bé-
lről az aranyrojtos teritővel letakart
art, az országalmát és [illegible]
helyezték el. A háttérben balról osz-
függönyök [illegible], jobbról pedig lovas [illegible]

1:118.5 cm.-- Az 1907. február 17-iki
teri leirat alapján (vétetett 1907. áp-

Lotét

1073

Boromisza Tibor

ívod

Erdélyi Árpád:

Magyar Képírók a Nemzeti Szalonban.

Művészet. 1937. 156. l

Az Ipolyi-gyüjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp., 1884., ötödik terem, 9. l. — Radisics Ipolyi 87. szám. — Gerevich PA, 260. l.

POHÁR,
két vésett jelenettel Remete Sz Pál és Sz János ev. életéből. Talpán JMW 1707.
Német munka, 1707.
Ezüst, mag. 11·5 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Radisics Ipolyi 92. szám.

MÉREI MIHÁLY KELYHE.
Fedelén kereszt, kosarán öntött ezüstdísz. Talpán felirat: MICHAEL MEREI EL EPPUS VEGLIEN CANONICUS STRIGONIENSIS F. F. ANNO 1720.
Magyar munka 1720-ból.
Aranyozott réz, mag. 33·5 cm.

CSÓKTÁBLA,
rokokó kartuskereten Madonna Jézussal, verf domborimű.
Ezüst, mag. 14·5 cm.
1937-es vétel.

PATENA,
XVIII. század.
Réz, átm. 15 cm.

TALPAS SERLEG,
filigrános zománcdísze XIX. századi.
Bécsi munka, 1737.

Boromissza Tibor

vrő
2

Farkas Zoltán -
Budapesti levél.
Forum - 1933. 60-p.

SILLÁR ÉS BUTOR

410—510.

z, 5 karral.

ives karral. XIX. sz.

anyozott bronz, köszörült üvegfüzérekkel és csüngőkkel.

s száron 9 csigás karral. Német, XIX. sz.

zott bronz, kosfejekkel és 24 ives karral. Louis XVI. stilus.

Velence, XIX. sz.

arral. Louis XVI. stilus.

al. XIX. sz.

Boronissza Tibor

Lód
a
Farkas Zoltán

Budapesti levél.
Fórum. 1934. 68. l.

Boromisza Tibor

rząd

Fiebermodnův

51. l

BUDAPEST

IX.

Kálvinista ref. templom

A pesti ref. egyház és iskolaépület
VII 1810, 1861. (Régi 1851)

Borromisza Tibor

Függetlenség

1937. szept. 12.

Tavítás. 1950.VI.2.

начнутся занятия

Был субботник,
отремонтировали

На школы

старуха мальчар

Borodino, falu Moszkva orosz kormányzóságban, a Kaluga mellett. Itt győzte le 1812 szept. 7-én I. Napoleon a Kutuzov vezetése alatt álló oroszokat. A véres ütközetet a franciák moszkvainak, az oroszok borodinoinak nevezik. P. ORMÓS J.

Borodnó, most *Brodno* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Trencsén vm.-ben.

Borodul mare, a most Romániához tartozó *Nagybáród* régi biharvm.-i község mai neve.

Boroević *Szvetozár (Vojnai) báró*, osztrák-magyar hadvezér, szül. 1856 dec. 13-án Ulmetićben (Horvátország), megh. 1920 máj. 23-án Klagenfurtban. 1879-ben részt vett a boszniai hadjáratban. 1912-ben kassai hadtestparancsnok és vezénylő tábornok lett. A világháborúban 1914-ben előbb a 4. hadsereg kötelékében Dankl és Auffenberg alatt működött, majd a 3. hadsereg parancsnoka lett, amely a limanovai ütközetet megnyerte, Przemyslt felszabadította és a Kárpátokat védelmezte. Olaszország beavatkozása után az 5. hadsereggel az Isonzo-vonalat 11 csatában védelmezte. 1918 februárban tábornaggyá nevezték ki. UJHELYI P.

Borogatás, vízzel vagy egyéb különböző hatású folyadékokkal átitatott kendőknek, vattának stb. alkalmazása a test felszínén fájdalomcsillapító, izgató vagy gyulladásellenes célzattal. A borogatások részint hőmérsékletükkel, részint az alkalmazott anyag vegyi tulajdonsága folytán fejtik ki hatásukat, vagy közvetlenül az alkalmaztatás területén, vagy idegreflexek útján távolabbi helyeken. Legegyszerűbb és legáltalánosabban alkalmazott alakja a vizesborogatás, mely lehet hideg, meleg és felmelegedő, ú. n. priznicborogatás. Hideg borogatást általában fej-, izületi, izomfájdalmak stb. esetén fájdalomcsillapításra, a szív fölött megnyugtatásra, meleg borogatást lobos folyamatok beolvadásának gyorsítására, a priznicborogatást pedig izgatásra szokás alkalmazni. (Priznitzborogatás nedves kendő, vízálló vászon, fölötte száraz kendő, flanell.) Az egyszerű vizes borogatások helyett gyakran technikai eszközök használatosak, melyek sokkal tökéletesebbek. Meleg borogatásra szolgálnak a termofór, mely lehet melegvízzel tölthető gummitömlő vagy magas olvadáshővel bíró sóval töltött gummizsák, villanyvezetékbe kapcsolható villanyos termofór. Hideg borogatásra, hütésre szolgálnak: a Leiter-féle hütő, mely csövekből van képezve, a csövekben víz kering s ez szolgáltatja a hütést. (Különösen fej és szív hütésére alkalmas.) A jégtömlő gummiból készült zacskó, melyet apróra tört jéggel töltünk meg. Külön konstruált hűtőeszközök szolgálnak a végbél, hüvely és húgycső hűtésére. Borogatás céljára fizikai tulajdonságai folytán alkalmazzák az iszapot, homokot és radioaktív-hatású anyagokat, kémiai hatása alapján a Goulard-vizet, az ólomecetet, a Burow-oldatot, alkoholt, bórvizet stb., bakteriológiai tulajdonságuk folytán az antivirusokat. A borogatások hatása nemcsak a test felületén, közvetlenül érintkezésük helyén nyilvánul, hanem idegreflexek folytán távolabbi helyeken s a szervezet mélyebb rétegeiben is. KELEMEN E.

Boroglicerin, 2 rész bórsav és 3 rész glicerin fölhevítése útján nyert gyógyszer. Átlátszó, 5 rész alkoholban és 12 rész vízben oldódik. Mint fertőtlenítő szert, folyékony és kenőcsalakban sebkezelésre használják. HIRSCHFELD E.

Boróka (*Juniperus* L.), a Coniferae (*Tobozterm*ők) osztály Cupressaceae (*Ciprusfélék*) családjának génusza, mintegy 30 az északi féltekén honos fajjal, nálunk 4. Többnyire kétlakú cserjék, váltakozó, 2—3-tagú levélörvökkel. Levelük pikkely- vagy tűalakú. Termővirágzatuk meddőpikkelyekből áll, melyekkel a termőpikkelyt helyettesítő ovuláris vánkos összenőtt. A porzós virágot 4—8, örvben elhelye-zett porzólevél alkotja, melyek alján 3—5 portok fejlődik. A virágporszemecskéken légzacskók nincsenek. A termővirágzatot alkotó levelek éréskor összenőnek és ú. n. bogyóterméssé fejlődnek. A *Juniperus drupacea* Labill. (Kisázsia, Északszíria) 10 m magasra is megnő, merev, elálló, háromszögletesen lándzsás levelekkel. Kisázsiában *andys*nak nevezik, termése az ú. n. *habel*, mely utóbbiból lekvárt készítenek, fáját építkezéshez használják. A *Juniperus communis* L. (közönséges boróka, Európa, Közép- és Északázsia) cserje, ritkán fa, hármas örvökben álló tűalakú levelekkel. A bogyó feketés barnaszínű, orvosi szer (fructus vagy baccae Juniperi), a borókapálinkát, *borovicskát* készítik belőle. Erdős helyeken, legelőkön gyakori, de Alföldünk homokbuckáin is néhol tömegesen található.

Közönséges boróka

A *Juniperus nana* Willd. (törpe boróka) Európa, Ázsia, Északamerika havasi és alhavasi régióiban él, földreterülő ágakkal, valószínűleg az előbbinek csak egy változata. A *Juniperus oxydcedrus* L. (Mediterrán, a Kaukázusig) hasonló a közönséges borókához, de bogyója nagyobb és barnáspiros színű, ágai pedig szögletesek; egy kátrányolajat tartalmaz, az ú. n. *oleum cadinum*-ot, melyet az állatgyógyászatban használnak. A *Juniperus sabina* L. (nehézszagú boróka) Közép- és Déleurópában, a Kaukázusban, Északázsiában vadon tenyésző alacsony cserje; kultiválva azonban fává is megnőhet; keresztben átellenes állású levelei tompák, fedelékesen egymásra nyomottak, de lehetnek tűalakúak is, hármas örvökben. Kékesfekete bogyója tojásdad alakú. Ágai, az ú. n. *frondes* vagy *summitates Sabinae*, a gyógyászatban használatosak, továbbá népies abortivszert is készítenek belőle. A *Juniperus virginiana* L. (virginiai boróka vagy vörös cédrus) Északamerikában honos, 15 m magasra is megnövő, karcsú, egyenes fa, kihegyezett levelekkel, sötétpiros bogyója kékesen hamvas. Fáját cédrusfa néven hazájában építkezéshez használják; Európában főleg szivarládikákat és írónokat készítenek belőle. PALIK P.

Borókaolaj *(cadeolaj)*, *oleum juniperi empyreumaticum* a boróka ágaiból és fájából száraz desztillálás útján nyert kátrányolaj. Bőrbetegségek, köszvény, rheuma és bélférgek ellen úgy az emberi, mint az állatgyógyászatban néha használatos. HIRSCHFELD E.

Borókapálinka v. *borovicska*, a borókafenyő (Juniperus) bogyóiból lepárlás útján készült szeszes ital. A bogyókat megzúzva, vízzel leöntik, cukortartalmát kierjesztik s azután lepárolják. Főleg a felvidéken készítik s élvezeti szeszesital, valamint házi gyógyszer gyanánt használják. PETTENKOFFER S.

Borókás, most *Jedlinka* néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Sáros vm.-ben.

Boromagnezit, más nevén *szájbelyit* $4BO^2(MgOH).Mg(OH)_2$ összetételű, a borátok osztályába tartozó ásvány. Kicsiny sugaras rostok alkotta gömbök alakjában fordul elő Rézbánya szemcsés kontakt mészkövében. Újabban a krassó-szörényvm.-i Vaskőn is megtalálták. KOCH S.

Boromisza *Tibor*, kat. püspök, szül. 1840-ben Kalocsán, megh. 1928-ban Szatmárt. A teológiát Rómában, a Germanico-hungaricumban végezte. 1868-ban szentelték pappá s már egy év mulva jankováci plébános. 1893-ban kalocsai kanonok, szemináriumi rektor, 1906-ban szatmári püspök lett. Számos jótékony- és közművelődési célú alapítványt tett. HUSZÁR E.

Boromisza *Tibor*, festő, szül. 1880-ban Bácsalmáson. Nagybányán, majd Párisban tanult és 1906 óta ismételten rendezett kiállításai erőteljesen kifejező és amellett magkapóan színes művészetének fokozatos fejlődéséről tanuskodnak. Legújabban a Hortobágy életének és alakjainak tanulmányozásába merült; idevágó számos festménye és tanulmánya van. ÉBER L.

Borona, talajmívelő eszköz, mely a felső réteget forgatás nélkül (sekélyen) porhanyítja meg. A dolgozó teste lehet éles, hegyes «fog» (az ilyen

Tüskeborona

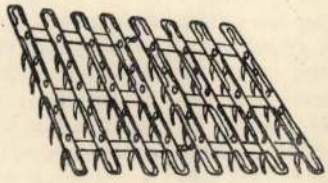

Fakeretes borona

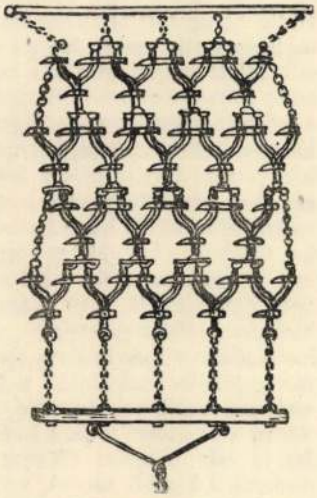

Réti borona

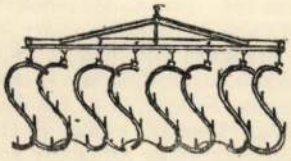

S-alakú borona

Zeg-zúgos, háromrészes vasborona

Grisenberg Lex. VI. k.

Boromisza Tibor

festő

mil. Bácsalmáson

(Bács. Bodrog vm)

1880. márc. 8.

l.

Gulyás Magyar írók

III. k. 947. h.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL
BUDAPEST, VI., ARÉNA ÚT 41. SZÁM.

..... szám.

Kassa, Jényrépcs (ifjb Medvecz Zigm

és 11 dli. tav. hap

Heves Iván: Baromiza Tibor

8°, 22K, 30L, Budapest, 1922.

Baromiza Tibor

Boromisza Tibor

l.

Hevposztimpr

36. l.

28 PENGŐ

BOLTI ÁR HELYETT

16 PENGŐÉRT

kaphatja meg a kiállitáson dr. Kogutowicz Károly egyetemi tanár DUNÁNTUL ÉS KISALFÖLD IRÁSBAN ÉS KÉPBEN cimü pompás müvét.

A felnőtt ebből ismerheti meg a Dunántul gyönyörü tájait, a serdült ifjuságnak hasznos hazafias olvasmány. A fenti kedvezményt megkapja akkor is, ha a könyvet közvetlenül a Földrajzi Intézettől (Szeged) rendeli meg. A rendeléssel jogot szerez arra is, hogy a közeljövőben megjelenő II. kötetet is hasonló áron kaphassa meg.

Kérjen részletfizetési kedvezményt.

Egyetemi Földrajzi Intézet
Szeged, Zerge ucca 19. sz.

ABLAKA GYÖRGY, SZEGED, KÁLVÁRIA-U.

Boromisza Tibor

Środ

z

Hevesy Iván: Boromisza Tibor kiállítása

Nyugat. 1924

márc. 1.

60.

igaz. E vád cáfolatául Bismarck a Norddeutsche Allgemeine Zeitungban hosszabb sugalmazott cikket tétetett közzé, mely leleplezte az addig ismeretlen, 1877 január 15-ikén Oroszország és Ausztria-Magyarország közt megkötött titkos egyezményt, melyben maga Oroszország monarchiánk semlegességének fejében előzetesen beleegyezett abba, hogy monarchiánk megszállja Boszniát és Hercegovinát.

Az orosz lapok támadásai azonban ezután is tovább folytak. Német részről most már erősebb érvekkel állottak elő. A legkiválóbb porosz ujságok a nyár folytán sugalmazott cikkeket közöltek, melyek a német közönséget óva intették, hogy ne vásároljon orosz értékpapirokat, hanem inkább igyekezzék szabadulni a kezében levő orosz állami papiroktól, melyekből mintegy kétmilliárd rubel értékü volt Németországban elhelyezve. Bizonyos orosz lapnyilatkozatokra való utalással figyelmeztették a közönséget arra is, hogy az aranyrubelekre szóló orosz kötvények kamatait idővel alighanem papirrubelekben fogják fizetni. A német sajtótámadások az orosz állampapirok nagy árfolyamcsökkenését s a német piacon fölvenni szándékozott ujabb orosz kölcsön meghiusulását idézték elő. Novemberben a két legnagyobb német pénzintézet, a birodalmi bank és

Borromisza Tibor

Kisgrafika

1937. 4. sz. 23. l.

K. Lippich

min. tanácsos.

os Bizottságának.

Budapest.

Boromisza Tibor

Laid

Kisgrafika

1938. I. n. 9. l.

тёта Мольнар. Плотник начинущ и пол. Столяр поченил парты и стол. Тёта Мольнар помыла окна и белила стены. Плотник работал пилой и топором. А столяр работает рубанком и молотом. В ремонте школы и пионеры приняли участе. Они за ден очистили двор и сад. Так подали они пример другими ученикам.

Г. К.

Конец.

Bottomissa Tibor

MAGYAR MÜVESZET

~~1927, 166~~
~~1928, 280~~
~~1930, 60~~
~~1929, 135~~

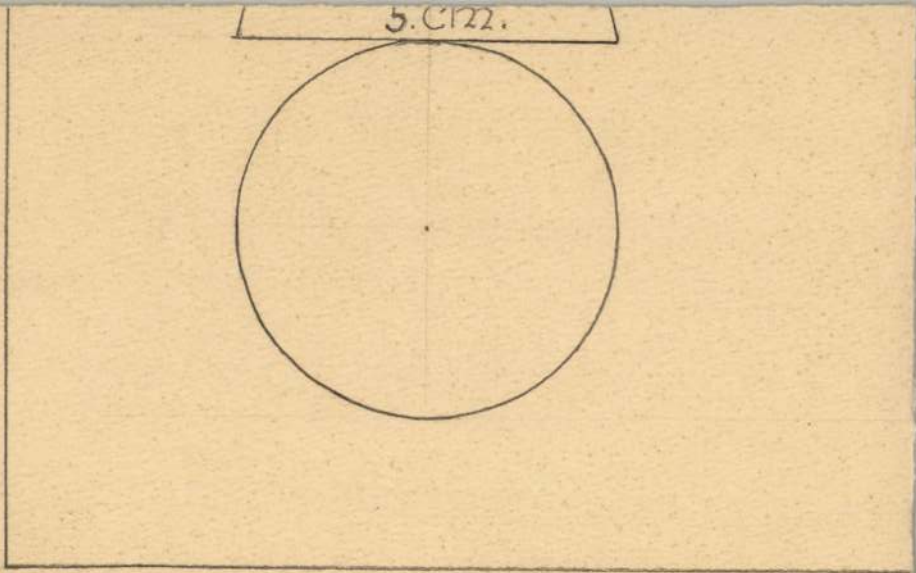

1932. II. 5.

Boromisza Tibor

Az Ujság 1924. febr. 24.

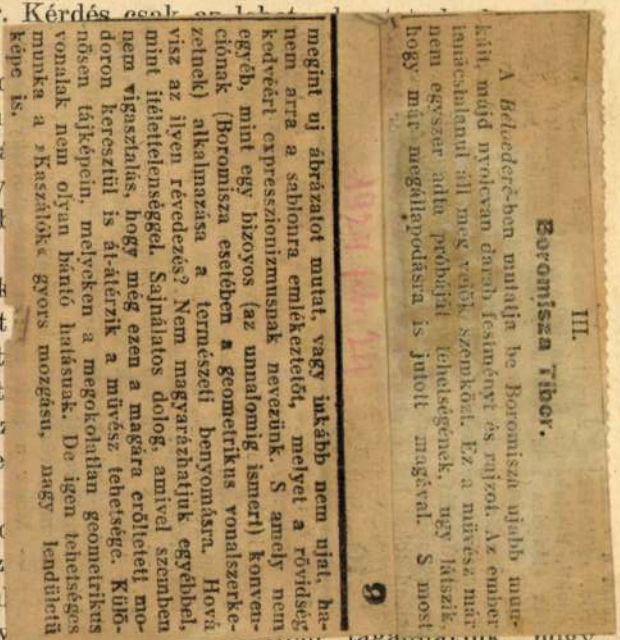

III.

Boromisza Tibor.

A *Belvederé*-ben mutatja be Boromisza ujabb munkáit, majd nyolcvan darab festményt és rajzot. Az ember tanácstalanul áll meg velök szemközt. Ez a művész már nem egyszer adta próbáját tehetségének, ugy látszik, hogy már megállapodásra is jutott magával. S most

9

1924. febr. 24

megint uj ábrázatot mutat, vagy inkább nem ujat, hanem arra a sablonra emlékeztetőt, melyet a rövidség kedvéért expresszionizmusnak nevezünk. S amely nem egyéb, mint egy bizoyos (az unnalomig ismert) konvenciónak (Boromisza esetében a geometrikus vonalszerkezetnek) alkalmazása a természeti benyomásra. Hová visz az ilyen révedezés? Nem magyarázhatjuk egyébbel, mint itélettelenséggel. Sajnálatos dolog, amivel szemben nem vigasztalás, hogy még ezen a magára erőltetett modoron keresztül is át-átérzik a művész tehetsége. Különösen tájképein, melyeken a megokolatlan geometrikus vonalak nem olyan bántó hatásuak. De igen tehetséges munka a »Kaszálók« gyors mozgásu, nagy lendületü képe is.

székkel együttjár. Kérdés ... mindannak, amit

A munkánkh... miért elhallgatnu... dolgozó helyen hi... fejlődő intézmény... szükség; ha azon... sét veszélyezteti. ... ezt azok is tudják... ezek a hanyatlást... mit jelent nemzet... nem szólok többet...

Az anyagi esz... Nagy lelki erő ke... kára érez vágyat... tékossága ne lem... lására indítsa. Ez... meg. Átsegít sú... kényszerülés erny... ilyen ernyedés, csüggedés meg-meglepi az embert. Küzdelmek meddősége, az erőfeszítés hiábavalósága, nehézségek nagysága

emberre lehet erősítő hatása; a legtöbbet gyengíti. Nagy erőt jelent az a tudat, hogy nem vagyunk egyedül, hanem azonos lélekkel küzdenek velünk, akikkel egy intézmény munkásai vagyunk. A lélek azonossága nem abban nyilatkozik, hogy nincs a véleményünkben különbség, vagy akár ellentét. A feladat azonos látása, az együttdolgozás, egymás kölcsönös kiegészítésének tudata juttat bennünket egymáshoz folytonosan közelebb. Minket, egyetemünk mindenik karát és valamennyi tanárát, össze kell fűznie annak a gondolatnak, amelyet a rendek 1836-ban az országgyűlés jegyzőkönyvébe foglaltak: a „műegyetemi intézet"-től a nemzet boldogulásának előbbrevitelét várták; azt kívánták és remélték, hogy a műegyetem a magyarság életének körülményeit magasabbrendűvé teszi azzal, hogy a munkát teszi egyre magasabbrendűvé.

Ezt a gondolatot világítja meg, a feladat közös voltának tudatát erősíti meg bennünk, gondolkodásunkat, érzéseinket, törekvéseinket egymáséhoz símítja, ha a nagy Nádorra és korára, egyetemünk keletkezésére gondolunk. Ezzel találjuk meg a választ az első szavamban feltett kérdésre: nem meddő-e ily viszonyok között régen elmult időkre és emberekre emlékeznünk. S itt a válasz az utolsó kérdésre is: mit jelent ez a

Társai, kiket inkább a véletlen tett melléje, semmint a megfontolás és mérlegelés, nála mind fiatalabb művészek. Nem egyjük még inkább tanítvány, mint önálló művész. Ecsődi Ákos vázlatai például úgy hatnak, mintha Vaszary János mappájából kerültek volna ki. Csak persze jóval kevésbbé meggyőző munkák. Az ember nem érzi mögöttük a multat, egy hosszú és munkás művészélet tapasztalatait és — tudását.

Biai-Föglein István is inkább nagyot merő, mint meggyőző. Ügyes, sőt ötletes fiatal festő, de már is modoros. És nem érzik képein elég színérzék.

Ifjú Kerstok Károly szobrász, de azok az első munkái, melyekkel itthon megmutatkozik, rajzok. Ecsetheggyel rajzolt finom konturokkal érzékít meg mozdulatokat. Sokakat Rodin hasonló munkáira emlékeztettek ezek a rajzok. De nagy a különbség közöttük, s nemcsak a kvalitásbeli. Rodin életének kései korszakában a szobrászati feladatok és kifejezési lehetőségek körének egyre nagyobb kitágítására törekedett. Rá is talált néhány olyan mozdulatkompozicióra — egy- és többalakosra — melyre a művészet egész történetében nincsen példa. Gyors ceruzavázlatai a koncipiálás eszközei voltak. Érthető, hogy rajtok tultette magát a természeten és az optikán. Szobrai nélkül alig lenne értelme ilyen vázlatainak. Amazok szomszédságában azonban magyarázzák a mestert és elárulnak egyetmást abból, ami legtitkosabb a művészben: az alkotás folyamatából. Más az ifjú Kernstok esete. Rajzai elegáns előadásu munkák, ügyes és tetszetős aktábrázolások. Amig nem tudjuk, mi van mögöttük: mekkora felkészültség, milyen kész eredmények, addig bajos egyebet mondani róluk, mint hogy: lássuk, mi válik belőlük.

Először találkozunk Békeffi György nevével. Grafikusi tehetség és van szeme a tájmotivumbeli érdekes iránt. Fiatal ember. Róla is csak annyit, hogy: majd meglássuk.

Elek Artúr

BOROMISZA TIBOR KÉPEI A NEMZETI SZALONBAN

Boromisza huszonkét évvel ezelőtt állított ki először a Könyves Kálmán szalónjában a «Fiatalok» csoportjában. Most kissé dércsípett fejjel, még mindig fiatalos erővel mondja el mondanivalóit a maga egyéni módján. Képei sokakra első pillantásra idegenül hatnak, mert nem tudnak megbarátkozni képeinek dekoratív, olykor szinte brutális előadásmódjával, másokat ismét képeinek a legtöbb emberre nézve idegen gondolati tartalma tart távol, viszont másokat a karikatúra határáig menő torzításai riasztanak vissza. A közönség nem szereti, ha valaki máskép gondolkozik és máskép beszél vagy fest, mint ahogy már megszokta, vagy maga képzeli, kényelmetlen ránézve, ha valaki a köreit zavarja.

A természetnek ez a fanatikus imádója sohasem festett a naturát híven másoló képeket. A természet mindig éppen csak megihlette: a többit maga konstruálta.

A japános látásmód, a természet jelenségeinek finom leegyszerűsítései, melyeket régebbi akvarelljeiről ismerünk, akkoriban csak festői megoldási mód volt; ez a látásmód már akkor nagy olajképein hangos dekoratív stílussá fejlett ki. A japános látás az idők folyamán világnézeti fölfogássá alakult benne. Tájainak és a rajtuk levő alakoknak japános megjelenéséhez keleti szimbólizmus járult, melyet Buddha tanai sugalltak. E hatásoktól már csak egy lépés volt a magyarság keleti származásának képzetköre. A kettő egybeolvadását legjellemzőbben a «Koppány emlékezete» című képe jelzi, melynek spekulatív szimbólikáján át szíve húrjainak rezgését halljuk. Az előtérben levő dombon néhány pogány magyar áll, kikhez Koppány lovon vágtat föl, lenn a völgyben a magányos falusi templom, fölötte a szürkés oszladozó felhők között fényben az ülő Buddha mozdulatlan alakja mint valami délibáb lebeg. Az egész kép valami esőt követő szürkés hangulat után támadt vízióként hat, melyet a festő, nem a gondolkozó, álmodott, innen a kép eleven hatása tárgyának minden elvontsága mellett. Általában azt mondhatjuk, Boromisza képei annál közvetlenebbek, minél élénkebben érezzük bennük a természet lüktetését. Egyes tájképein az állatok: ökrök, birkák és bivalyok mozdulataiknak és megjelenésüknek szinte döbbenetes életszerűségével hatnak, a természet nagy emóciói a tavasz ébredése, a múló zivatar, tánc a májusfa körül, vagy a

Nyugat 1928. ápr. 1

...rmészet álmodó csendje monumentá... ...is sceneriává lesznek vásznain. A természet jelenségei azonban nem a halk líra hangján szólalnak meg, hanem erőteljes, sokszor kakofóniás összhangzatban, ami színeinek gyakran rikító voltában fejeződik ki. Az erős akcentusokhoz való hajlama vonzza különösen figurális képein a mindenáron jellegzetesnek keresésére, s ugyanez csábítja nem egyszer karikatúrát megközelítő torzításokra. Jellegzetességre törekszik arcképein is, melyek szintén nem közönséges értelemben vett arcképek, hanem barátjainak, meghittjeinek ellesett, ha nem is mindig egyformán sikerült karakterképei. Ritkán háládatos, de a művészre mindig megnyugtató eredmény, ha azt tudja adni, amit a maga énje mond. A tiltakozó, könnyen gúnyolódó közönség előbb-utóbb megtér. Boromisza művészpályáján m...ott kitartása és fejlődése a maga útján művészi hitről és meggyőződésről tesz tanuságot.

Fónagy Béla

A NYUGAT HÍREI

Ádám Gábornak, aki a Nyugat novellapályázatán díjat nyert, husvétkor novellás-kötete jelenik meg *Megremegő Szellő* címmel.

A Nyugat minden közleményéért írója felel. A szerkesztésért felelős: BABITS MIHÁLY, GELLÉRT OSZKÁR, OSVÁT ERNŐ. A kiadásért felelős: GELLÉRT OSZKÁR. Igazgató: KÁLDOR MIKSA. Kiadótulajdonos: NYUGAT KIADÓ ÉS IRODALMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Hungária Hírlapnyomda R. T. Budapest. V., Vilmos császár-út 34 Felelős: Schmidek Géza

Jegyzőkönyv másolat az eredetiről

felvétetett Budapest, 1945. február 20.-án Boromisza Tibor festőművész XII., Nagysalló utca 4. földsz. 1. szám alatti felégetett lakásáról.-

1945. február 4.-éről 5.-ére virradóra német SS csapat megszállta és védelemre rendezte be a lakást. A művésznek, feleségének 3 kiskoru gyermekével,- akik ott huzódtak meg az akkor már 2 hónap óta tartó tüzharc rombolásai elől.- pár percnyi időt engedtek csupán személyük és holmijaik megmentésére. Az ilyetén való menekülés folytán a rajtuk lévő ruhát kivéve,- ugyszólván mindenük a lakásban maradt. 30 percnyi tüzharc után a német SS katonák a védelmet feladták minekutánna a lakást felgyujtották.

Elégett és művész és családjának ugyszólván minden ingósága, ruházata, műteremberendezése, festőeszközei, egy kiállitásra összegyüjtött 35 nagyméretü olajfestménye és 300 darab akvarellje. Elégett további egy gyermekkelengye és egy Underwood irógép. A kár összegszerüsége meghaladja a 300.000 pengőt.

Kmfnt.

A tanuk jelenlétét tudomásulvettem, a kiégetésről helyszini szemlén meggyőződtem.

Tanu: Török János házmegbizott. Kiss Béla sk. tömbmegbizott.

Tanu: Vajda László

Pártolóvéleménnyel!

1945.V.24. Dr. Thury Lajos titkár.
a Nemzeti Bizottság tagja.
P.H. Nemzeti Segély szervezete.

1934 Művészeti Adattár

A KÉPZŐMŰVÉSZEK MEGÉLHETÉSÉNEK INTÉZMÉNYES BIZTOSÍTÁSA

A MAGYAR KÉPIRÓK tervezete

Minden képzőművész létérdeke, hogy elolvassa!

A képzőművészet a nemzeti kultúrának semmivel sem csekélyebb tényezője, mint akár a tudomány, vagy az irodalom — s tarthatatlan az a közkeletű, elmaradott álláspont, hogy csupán a művész kedvtelése, tehát fényűzés volna. Ám hogy a képzőművészet be is tölthesse nemzetnevelő hivatását, elkerülhetetlen, hogy a mai gazdasági viszonyok között az állam a művészekről intézményesen gondoskodjék. Az igazi magyar kultúrerők egyesítéséből, nemzeti öncélúságra törő építő munkájából a képzőművészek kihagyása végzetes hiba volna.

Ennek a kérdésnek komoly fölvetését két nehézség gátolta mindeddig:

1. Mi módon állapíttassék meg, ki az érdemes művész?
2. Hogy bírhatná el az állam az intézményes biztosítás terhét?

Ezekre a kérdésekre a Magyar Képírók részletes választervezetet dolgoztak ki s azt az alábbi pontokban minden művész figyelmébe ajánlják.

A MŰVÉSZEK KIVÁLASZTÁSA

1. p. A Műcsarnok egymásután *4 zsűrimentes kiállítást* rendez:
   20 évnél régebben kiállítók.
   10 évnél régebben kiállítók.
   5 évnél régebben kiállítók.
   5 év óta, vagy először kiállítók.

   Ezeken a kiállításokon bárki résztvehet: minden festő kap 4 folyóméter hosszú falfelületet, minden szobrász 4 négyzetméter padlófelületet, amit tetszése szerint tölthet meg munkáival.

   A részvétel díjtalan. Sok jelentkező esetén más kiállítóhelyiségek is igénybe veendők.
2. p. A fölvonult kiállítók közül a következő módon összeállított *bizottság* válogat:
   a) az összes állami aranyérmes művészek.
   b) minden törvényesen elfogadott művészegyesület minden megkezdett 10 tagja után 1 kiküldött, — ugyanazt a személyt több egyesület nem küldheti ki.
3. p. Ez a soktagú bizottság ülést nem tart, hanem minden tagja köteles a 4 kiállítást végignézni s a látottak alapján minden kiállításról egy 100 névre szóló ürlapot kitölteni, azoknak a nevével, akiket a legérdemesebbeknek tart. A 4 kitöltött ürlapot átadja a szavazatszedéssel megbízott hivatalnak s ezzel működését befejezte.

   A jelölésekért minden bizottsági tag aláírásával felelős, fellebbezések esetén azt írásban tartozik indokolni. Csak az a szavazat érvényes, amiben a 4 ürlap 100—100 helye ki van töltve. Ez rászorítja a különböző művészi pártállású szavazókat, hogy a maguk klikkjén és korosztályán kívülállókból is válogassanak igaz lelkiismeretük szerint. Az általános érvényű igazság így éppen az ellentétes párt-

állásúak szavazataiból fog kitűnni. A bizottság nagy taglétszáma is eleve föltételezi az elfogulatlan ítéletet.

MŰVÉSZKATASZTER ÖSSZEÁLLÍTÁSA

4. p. Az állam előre állapítja meg azt a *létszámot,* ahány képzőművész az országra nézve kívánatos. A számlálással megbízott hivatal ezt a létszámot a szavazólapokból automatikusan tölti be: a neveket szavazatok szerint pontozza, pontszám szerint rangsorozza s a rangsort az előre megállapított létszámnál levágja — annyival egészíti ki a létszámot, ahány név még ugyanannyi pontot kapott, mint a létszám legutolsója.

   A létszámot így kitöltő nevek tartoznak a művészkataszterbe — a kevesebb szavazatot kapott nevek kiesnek.
5. p A kataszterbe való fölvételt jogában áll bárkinek visszautasítani — a kataszterből való kimaradást viszont mindazok fellebbezhetik, akik legalább 5 szavazatot kaptak. A fellebbezéseket a már meglévő kataszter tagjaiból kiküldött bizottságok bírálják el, bekérvén a 3. p.-ban említett indokolásokat.
6. p. A katasztert évenkint 1—1 újabb zsűrimentes kiállítás alapján előre megállapított számmal egészítik ki. Ezeken a kiállításokon katasztertag nem vehet részt, mert ez a fölvételre jelentkezők küzdőtere. A jelentkezést a kimaradottak évenkint megismételhetik — a kimaradás tehát sohasem végleges.

   Ezeknek a kiállításoknak alapján az új fölveendőkről a kataszter tagjaiból kiküldött bizottság dönt.
7. p. A kataszter tagjai a Műcsarnok rendes tárlatain 2—2 műtárgyat zsűrimentesen állíthatnak ki — kataszteren kívülállók viszont csak a zsűrin keresztül állíthatnak ki.
8. p. A kataszterbe vett művészekről az állam gondoskodik, mert munkásságukra a nemzetnek szüksége van. A fölvettek egy része működő, vagy nyugdíjas tanár, stb. — ezek eleve *ellátottak. Ellátatlanok* azok, akiknek állandó jövedelmük nincsen. *Részben ellátatlanok* azok, akiknek állandó jövedelme (nyugdíja, stb.) nem éri el a létminimumot. Az állam az ellátatlanok részére pl. havi 200 P létminimumot állapít meg és folyósít, a részben ellátatlanok jövedelmét pedig erre a 200 P-re egészíti ki.
9. p. A biztosított létminimum, illetőleg a kiegészítő töredék teljes értékét az állam eredeti műtárgyakban kapja vissza: ezeket a minisztérium szakértői évenkint egyszer az egyes művészek műtermében választják ki és foglalják le.

AZ ÁLLAM TERHE

10. p. Békében Magyarországnak kb. 8—900 kiállító művésze volt. Ha a jelen helyzetben pl. 800 katasztertagot engedélyezne az állam, akkor a kiadás nagyjából így alakulna:

    a 800 tagból valószínűség szerint kb. 400 lesz rajztanár, vagy egyéb *ellátott.*

    a megmaradó 400-ból legalább 100 a *részben ellátott,* legfeljebb 300 a teljesen *ellátatlan.*

    300 ellátatlan, fejenkint havi 200 P, összesen évi 720.000 P
    100 részben ellátatlan, átlag havi 100 P, összesen évi 120.000 P

    a költségvetés évi terhe: 840.000 P

Valószínű tévedésekre számítva, mondhatjuk: *kereken egymillió pengőből 800-as létszámú kataszter fönntartható.*

AZ ÁLLAM JÖVEDELME

11. p. A lefoglalt műtárgyakat az állam részben *közcélra* (középületek, iskolák, múzeumok, stb.) használja fel, részben *nyilvános árverésekre* bocsátja.
12. p. *Külföldi kiállítást* és eladást csak az állam bonyolíthat le a lefoglalt műtárgyakból. Ilyen célra való foglalásokat a kataszterlagok egyetemes kiállításain külön erre a célra kiküldött zsűri javaslatára eszközöl az állam s ezek a rendes évi foglalásba beszámítanak.
13. p. *Megrendeléseket* az állam s egyéb közhivatalok, törvényhatóságok stb. csak kataszterlagoknál eszközölhetnek s a művész köteles a létminimum fejében a megrendelésnek megfelelni a következőképpen:
    a megrendelés időpontjától számítva a művészt havi kétszeres „létminimum" illeti meg mindaddig, míg ebből a műtárgy előre megállapított ára részére meg nem térül (pl. 2000 pengős rendelésnél 5 hónapig havi 400 P-t kap 200 helyett).
    Ebből következik az, hogy a művész addig nem vállal újabb állami, vagy egyéb köz-megrendelést, míg az előbbinek összege részére meg nem térült — így a megrendelések önönmaguktól szociálisan oszlanának meg a művészek között.
14. p. Városok, törvényhatóságok, stb. a megrendelést nem a művésszel, hanem az állammal számolják el. Magánhivatalok, egyesületek szintén rendelhetnek ezen az úton műtárgyakat, aminek árát az államnak térítik meg, viszont az állam a kétszeres „létminimumok"-ban törleszti le a művésznek.
    Végeredményben így az állam kiadása a minimálisra csökkenne s az állam csak a szociálisan szabályozó közvetítő szerepét töltené be. A kifizetett „létminimumok" nagy százaléka csak azokat a tartozásokat törlesztené, amiket az állam és egyéb köz- és magánhivatalok különben is kifizetnének, de nem ilyen kis részletekben. Az állam terhe végül is semmivel sem lesz több, mint eddig volt, de a kiutalt összegek szociálisabb, arányosabb eloszlása folytán az ipar és kereskedelem forgalma fog növekedni.

ZÁRADÉK

15. p. Külföldön tartózkodó művészek a kataszterbe nem vehetők fel. Három hónapnál további külföldi tartózkodás a kataszterből való törlést vonja maga után s a visszatérő művésznek ismét a nyilvános kiállításon kell újrafölvételre jelentkeznie. Ezzel az intézmény olyan művészet kifejlődését segíti elő, ami tisztán magyar talajban gyökerezik s ízig-vérig nemzeti sajátunk.

FŐLHIVÁS. Kérjük, hogy ezt az ívet minél több művész olvasható aláírásával ellátva *Boromisza Tibor* képíró címére: *I., Széher-út 21.* visszaküldeni szíveskedjenek.

1934, január 1.

Tisztelettel

A MAGYAR KÉPÍRÓK

Név:

Lakcím:

Boromisza Tibor

NYOMTATVÁNY.

T.

Hoffmann Edil

Úrnőnek

„Szépművészeti Múzeum"

VI. Aréna út 41.

41100 — Stádium Rt., Budapest.

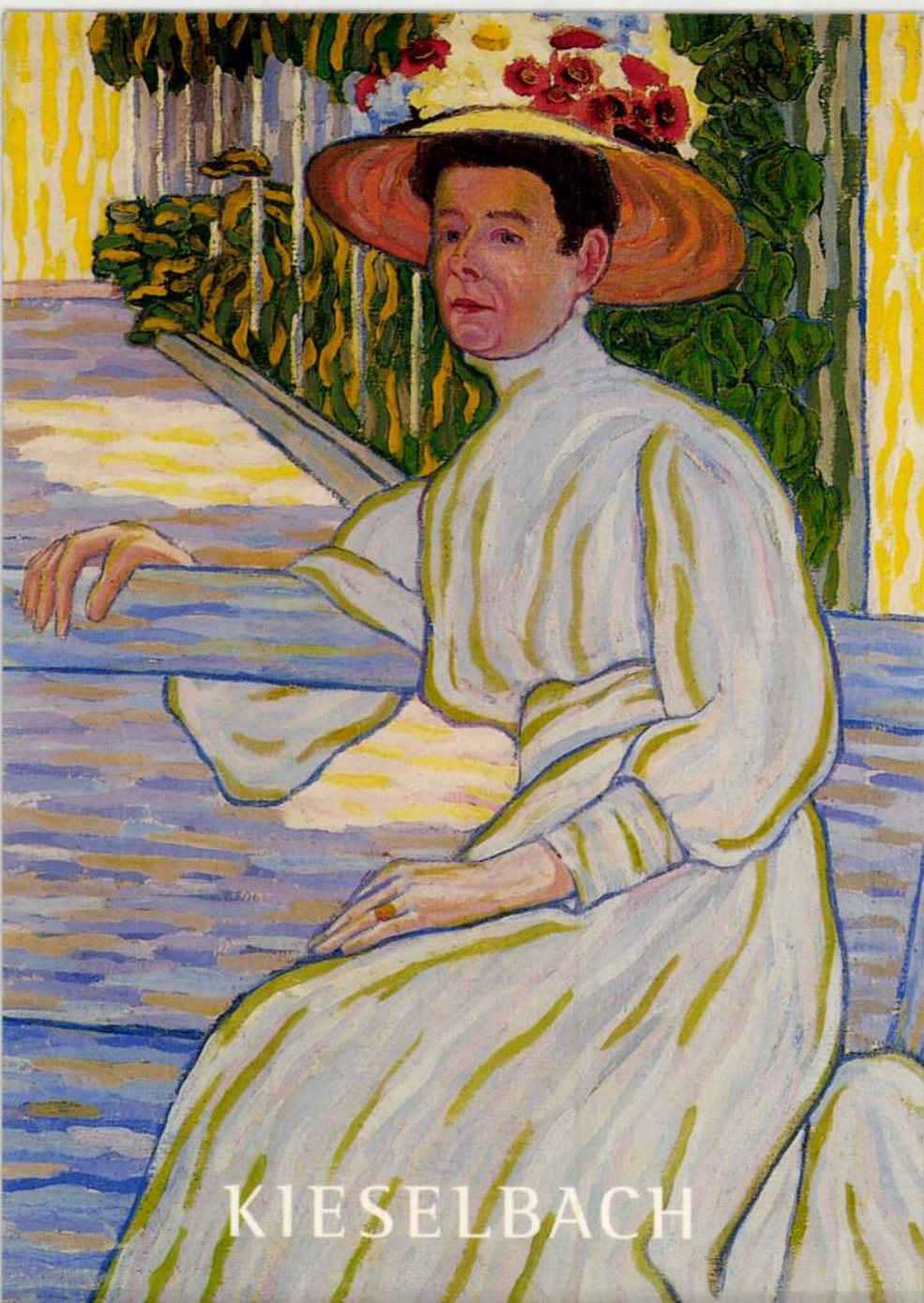
KIESELBACH

BOROMISZA TIBOR

A KIESELBACH GALÉRIA ÉS AUKCIÓSHÁZ

tisztelettel meghívja Önt és barátait decemberi festményárverésének kiállítására, mely 2001. november 27-én 17 órakor nyílik a Budapest V., Szent István krt. 5. szám alatt. A kiállítás megtekinthető 2001. november 28-tól december 6-ig, minden nap 10–18 óráig. Az aukció december 7-én délután 6 órai kezdettel kerül megrendezésre a Vígszínház színháztermében.

ÚJ IDŐPONT!

THE KIESELBACH GALLERY

cordially invites you and your friends to the view of the December painting auction. The opening ceremony commences at 5 p.m. 27th November, 2001. The paintings are on view in the Kieselbach Gallery, at 5. Szent István krt., Budapest V., from 28th November to 6th December, every day, from 10 a.m. to 6 p.m. The auction will be held at the theatre hall of Vígszínház, at 6 p.m. 7th, December, 2001.

A képfelvétel a következő aukcióra megkezdődött!

INFORMÁCIÓ ÉS KATALÓGUS / INFORMATION AND CATALOGUE:
Kieselbach Galéria, H-1055 Budapest, Szent István krt. 5.
Tel. / Phone: (36-1) 269-3148, (36-1) 269-3149 • Fax: (36-1) 269-2219
www.kieselbach.hu
E-mail: gallery@kieselbach.hu

Inter-Európa Bank Rt.
A SNPOIO IMI csoport társult tagja

Boromisza Tibor (1880–1960): *Hölgy, napfényes padon* (125x116 cm, olaj, vászon, j.n.)

Boromisza Tibor

Vas. Ujs. Uj Magyarság Képes
Mell. 1939. ápr. 23.

Magyar képirók

KIÁLLITÁSA A NEMZETI SZALON

Boromisza Tibor:
Foltozzák a hálót

CHARLES DESPIEAU : FÉRFI F

Boromisza Tibor

A KÖNYVES KÁLMÁN SZALÓNJÁNAK ez idei első kiállításán Boromisza Tibor mutatkozott be a budapesti közönségnek. Kisebb tájképei, úgy látszik, dekorativ célzatúak, egyikmásik nagyobb méretű képe, pl. a «Nagy megújhodás» valami eszmefestés kívánna lenni, de az ily szentenciák, még az igazán mélyek is, nem tolmácsolhatók közvetlenül és félreérthetlenül a festés szerszámaival. Februárban Struck berlini grafikus lapjai voltak ugyanott áthatók. Ügyes, meggondolt rajzoló, aki tárgyát főképp a zsidó életből veszi.

Művészet 1914. 90. l.

8724.

[illegible] et adjacentium Regionum TA-
[illegible]ter Christianos et Turcas
[illegible] locis aucta per NICOLAUM
[illegible]. SINUS VENETICI-ben nyerjük
[illegible]cus ábrázolással körülvett [illegible]
[illegible]elzése a megkeletelt lapnak
[illegible]in:General:Belgii Foederati.

44:54.7 cm.

[illegible]06
[illegible]-17

nyiről vesz észre imbolygó alakot, de senkit sem tud felismerni.

Pestkörnyéken szokott alamizsnát

halált okozó súlyos testisértés büntette miatt.

A Magyar Képírók kiállítása

A *Nemzeti Szalon* most megnyílt kiállításán a *Magyar Képírók* csoportja mutatja be legújabb műveit.

Ez a »turáni szellemben« dolgozó művészcsoport olyan sajátos, ősi emlékeket idéző »fajmagyar művészet« kialakításán fáradozik, amely népi talajból szívja éltető nedveit. Ázsia dekoratív művészetével és a hazai népművészet színes-játékos kifejezőformáival tart rokonságot. Ez a program azonban legtöbbjüknél inkább csak a témaválasztásban, mintsem egységes festői előadásmódban érvényesül. Stilizálók és naturalista-impresszionisták épúgy vannak közöttük, mint tudatos primitívkedvők. Legkiemelkedőbb tagja s művészi hangadója az érdekes csoportnak *Boromisza* Tibor. Régi, kitűnő festő, aki Nagybányától Párison keresztül nagy utat tett meg idáig: a Hortobágy fényproblémáinak és saját képzelete pittoreszk látomásainak egyéni kifejezéséig. Nagyvonalúság és a részletekben való elmélyedés egyképp jellemzi mozgalmas vásznait és szinte japános finomságú akvarelljeit. *Tavaszi hídivásár a Hortobágyon*, *Kódos hajnal* és *Sió torkolatánál* című képei legértékesebb darabjai a sokfelé mutató együttesnek. Mellette különösen *Ádámffy* László tanyai és falusi motívumai tartanak számot komoly figyelemre, széles formákba tagolt, biztos felépítésükkel és erőteljes festőiségükkel. Rajta kívül *Büky* Béla, *Muhoray* Mihály, a régi színskálájából szerencsésen felszabadult *Hangai-Szabó* Miklós, *Litkey* György, *Imreh* Zsigmond, *Nagybányai Nagy* Zoltán, *Nagy* Sándor és egy rendkívül tehetséges grafikus: *Szalay* Lajos biztosítja a tárlat színvonalát. A festők csoportját stilusosan egészíti ki *Boda* Gábor szobrász, néhány monumentális hatású portréjával s a postapalota szobormodelljeivel, valamint *Mészáros* Dezső, dúsmintájú, szép, festett agyagkorsóival.

—r—

Kié lesznek a Falkland-szigetek?

Róma, január 14. *(MTI)* A lapok buenosairesi jelentést közölnek, amely szerint Argentinában igen nagy idegesség érezhető a Falkland-szigetekre vonatkozó legutóbb megkötött angol-amerikai egyezmény miatt. A Falkland-szigeteket más néven Malvin-szigeteket Argentina ugyanis magának követeli, az egyezményben pedig Nagybritannia a háború utánra állítólag az Egyesült Államok javára lemondott a Falkland-szigetekről.

Willkie londoni kísérete

Newyork, január 14. *(Német TI.)* Mint a *Newyork Herald Tribune* jelenti, *Willkiet* angliai utazásán *Cowles*, a Minneapolis Star Journal elnöke, *Thorne*, a First National Bank egyik igazgatója és *Davenport*, a »Fortuna« folyóirat volt kiadója *kíséri el*. Willkie Lisszabonon át repülőgépen megy Londonba. Útját a jövő hétre tervezi. *(MTI)*

A szerkesztésért felelős:
DR. SZVATKÓ PÁL
főszerkesztő
Szerkesztő: DARVAS JÁNOS
Felelős kiadó: DIETZGEN GÁBOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII. kerület, Rákóczi-út 54. szám
Telefonszám: *222-630, *222-220

Megjelenik naponta
Előfizetési ár egy hóra 2.— pengő

KIADJA A MAGYARORSZÁG NAPILAP R.-T.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvén

Magyarország Esti Lap.
1941. január 14.

Győri textil	55.—	—	58.—
Magyar kender	24.5	26	26.—
Pamutipar	44.—	44	43.5
Szegedi kender	76.—	—	80.—
Danica	2.25	3—3.10	3.—
Diana	124.—	129	129.—
Klotild	18.5	21	20 5
Brassói	32.—	—	32.—
Gumi	59.75	60—59	59.—
Vasuti forg.	24.—	24.9—24	24.—
Telefon	10.9	11—10.8	10.8

Államadósság, kötvények, záloglevelek:			
1940. évi ptjegy	100.—	100	100.—
1914. évi főv. 4.5%	352.5	354.5—356	355.5
1927. évi főv. 6%	110.75	110.25	110.25

14 mm 0 480.— budapesti parítás, 18 mm minőség szerint 452.50, 15 mm 396.— ab feladóállomás.

Cirokmag: 250 mm 42.40, 150 mm 42.50, 150 mm 42.75 budapesti parítás.

A budapesti tőzsdebizottság árai. Budapesti malmok. Búzaliszt: Dara 45.08—45.58, 0GG, 0G, 0F 44.08—44.83. EB 31.30—31.90. Rozsliszt: 31.40. Vidéki malmok. Búzaliszt: Dara 45.08—46.53, 0GG, 0G, 0F 44.28—45.78. EB 31.80—34.08. Rozsliszt: 31.80—33.35.

A burgonya ára. A Belföldi Burgonyakereskedelmi Egyesülés a budapesti paritásban megállapított következő legmagasabb termelői árakat fixeti: étkezési nyári rózsaburgonyáért 9.70, Gülbabáért 9.20 őszi rózsáért 8.90, Ella és sárgáért 7.70, Woltmannért 6.90, Krügerért 6.40, Ipari Woltmannért 6.20, Ipari Krügerért 5.70 pengő métermázsánként.

ÁLLAT A KETRECBEN

Heti 6 rejtvényünk mindegyikében van egy olyan szó, mely kezdő s végbetűje nélkül állatnév. (Pl.: PUHUL — UHU.) A 6 állatnév kezdőbetűi egy igét adnak. Ezt küldendő be jan. 22-ig a mellékelendő 6 »Állat a ketrecben« cím. Jutalmak: 4 tízpengős,

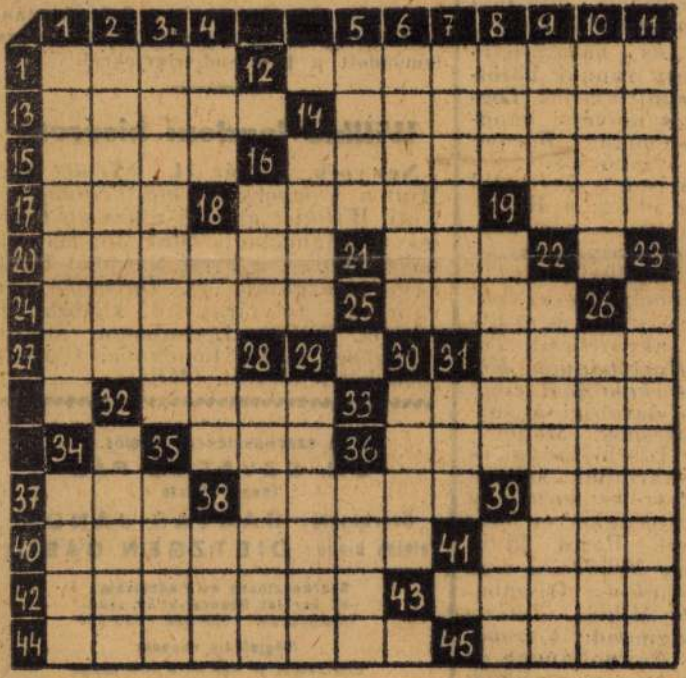

VIZSZINTES:

1. Műsor része
12. Trópusi rovar
13. Lezár (követelést)
14. Erőművész rendelkezik vele
15. Papai
16. Festőművésznő (Kata †)
17. Állat
18. Bírói viselet
19. Capek-mű
20. Irén megszólítása
21. Szájat nyit
24. Gót kimaly
25. Lent
27. Esőben-áll'as
31. Kiló századrésze
32. Korzózás
39. Páncélt viselt —

névelővel
35. Ráhelyez
36. Egyik-másik
37. A griz is az (fejbetűvel)
38. Szerb férfinév
39. Végtag
40. Kosarat sző
41. Családnév
42. Repedést jéles ol3
43. A falevél, ha szél fuj
44. Továbbtol
45. Zúzó

FÜGGŐLEGES:

1. Tépés
2. Pazakokban ömlik
3. Kereskedői munka
4. Tisztit
5. Tojásdadalakú — németül
6. Hős mellé tálalják
7. Váltót forgat
8. Kivét rövidítése
9. Férfinév
10. Tömegével megy
11. Arab kalifa volt
14. Nagy orosz folyó
16. Hideg évszak
18. Nyomon követ
19. Ismeremi
22. Van ilyen lap és tag
23. Bongeszet
26. Kártyajáték
28. Sebre tesznk
29. Felfüggesz
30. Az Ariane szerzője
31. Lehel vezér másik neve
33. Tésztaféle
34. Rövid idő
35. Teve van egy-... van két-...
36. Haro, szavakkal
38. Tiéid — franciául
39. Lenyomi — latinul

Bajnóczy Tibor

Boromisza Tibor

Lyka Károly: Művészet, élet és irodalom.

MAGYAR MŰVÉSZET

1929. 635. l.

December első nagyobb kiállítása a Nemzeti Szalóné volt, amely kétszáz festményt és grafikus munkát, azonfelül pedig a „Hódmezővásárhelyi művészek majolika- és agyagipartelepének" immár közkedveltté vált cserepeinek sokaságát tartalmazta. Mint új témakör jelent meg itt *Boromisza* Tibor negyven hortobágyi képe, amelyek közt sok volt az odavaló pásztorság érdekes tipusainak képmásszerű képe, azonfelül tájképek, amelyeken a művész a Hortobágy sajátos fényjelenségeit kívánta művészi alakításban bemutatni. Ez az új, még ki nem aknázott tárgykör sok érdeklődőt vonzott a Szalónba, amin nem lehet csodálkozni, mert ez a világ legalább is oly érdekes, mint az a bizonyos bretagnei faluvége, csakhogy nincs még letarolva, nem vált még közhellyé. A legnagyobb mértékben rokonszenves nekünk egy oly vállalkozás, amely a mi világunk érdekességeibe igyekszik művészete gyökereit mélyíteni. Nem szeretnők, ha ezt a megjegyzést félreértené az olvasó. Nem topografiai vagy néprajzi látleletek összeböngészésére gondolunk itt, hanem valóban művészi elemekre. Kiadatlan gesztusok, kiaknázatlan fény- és színjelenségek új kifejezési értékek felé terelhetik a festő figyelmét s alapjává válhatnak egy új képalakítási módnak, amely tősgyökerességével, frisseségével hathat. Ebben az értelemben valóban rokonszenves nekünk *Boromisza* vállalkozása.

Boromisza Tibor

Alkotmány, 1914. jan. 10.

Ambrózy Ágoston: Boromisza Tibor. *Élet és Literatura.* 1912. 11. sz. — *Alkotmány.* 1914 jan. 10. (Boromisza Tibor kiállítása.) — *Boromisza Tibor* kiállítása a Könyves Kálmán Társulat szalonjában 1914 január havában. (Kiáll. tárgymutató.) — *Budapesti Hírlap.* 1914 jan. 10. (Két kiállítás.) — *Borovszky Samu dr.:* Magyarország vármegyéi és városai. Bács-Bodrog vármegye. Budapest, é. n. II. 494. l. — *Esti Ujság.* 1914 jan. 10. — *Kézdi:* A nagy apostol és a kis apostol. *Pesti Hírlap.* 1914 jan. 10. — *Lengyel Géza:* Két fiatal festő. Hatvany és Boromisza kiállítása. *Pesti Napló.* 1914 jan. 19. — *Magyar Hírlap.* 1914 jan. 10. (Két kiállítás.) — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 154. l. — *Népszava.* 1914 jan. 14. (Boromisza Tibor és Hatvany Ferencz képei.) — *Rózsa Miklós dr.:* Modern magyar képtár. Budapest, 1914. — *U. az:* A magyar impresszionista festészet. Budapest, 1914. 287. l. és a művész közlése nyomán.

1949. X. 20. 1.

Dukmárim.

A dolgozat írásakor hiá-
-nyoztam

Literaturhistoriker, geb. am 18. Dez. 1855 in Nagyenyed, gest. 1912, war seit 1905 Privatdozent an der Kolozsvárer Universität. Selbständige Werke: *A magyar nemzeti irodalomtörténet vázlata* (Entwurf der ungarischen nationalen Literaturgeschichte, 1883), *Euripides* (1890), *Lessing Laokoonja* (Lessings Laokoon, 1890), *Horatius epistolái* (Die Oden und Epoden Horazs, 1895), *A gyorsírás történelme* (Geschichte der Stenographie, 1896), *Lukianos jellemzéséhez* (Zur Charakteristik des Lukianos, 1904).

Boros, Georg, unitarischer Theol., geb. am 19. Apr. 1855 in Tordátfalva, absolvierte seine theol. Studien in Kolozsvár und London und ist seit 1879 Professor an der Kolozsvárer unit. theol. Akademie. B. zeichnete sich als Gründer des David-Vereines und als rühriger Mitarbeiter der theol. Presse aus. Selbständige Werke: *Iskola és Vallás* (Schule und Religion, 1881), *Az unitárius vallás főelvei* (Hauptprinzipien der unitarischen Religion, 1883), *A kolozsvári unitárius kollegium* (Das Kolozsvárer unit. Kollegium, 1901), *A nemzeti eszmény* (Das nationale Ideal, 1901), *A zsidók és unitáriusok* (Die Juden und Unitarier, 1902), *Unitárius élet északamerikában* (Unitarisches Leben in Nordamerika, 1903), *Az unitárius vallás Dávid Ferencz korában* (Die unit. Religion zur Zeit Franz Davids, 1910), *Dávid Ferencz theologiája* (Die Theologie Franz Davids, 1910).

Boros, Rudolf, Maler, geb. 1866 in Pozsony, trat zum ersten Male 1893 mit seinen Gemälden vor die Öffentlichkeit. B. ist derzeit Zeichnenprofessor an der Budapester staatlichen Mädchen-Gewerbeschule und war auch Zeichnenprofessor der Erzherzoge Josef August und weiland Ladislaus. Von 1898 bis 1905 redigierte er das Organ der Zeichnenprofessoren Ungarns. Bei der Turiner Ausstellung wurde der Künstler mit der goldenen Medaille ausgezeichnet. B. hat sich auch schriftstellerisch eifrig betätigt. Bekanntere Werke: *Stilisme* (Stilkunde), *Rajzolás vezérfonala* (Leitfaden des Zeichnenunterrichtes), *A művészi rajzolás és tervezés elemei* (Die Elemente des künstlerischen Zeichnens und Entwerfens), *Nőipari díszítő rajz* (Demokratives Zeichnen für Frauenindustrie, unter der Presse).

Borosnyai, Lukas Johann, ev. ref. Theol. und Bischof, geb. 1694, gest. 1760. Während seiner Tätigkeit als Bischof wurde in Erdély die Orgel in die ev. ref. Kirchen eingeführt. Selbständige Werke: *De Universo gratiae divinae negotio* (1725), *Catechismusi házi kincs avagy a keresztényi hit főágazatainak magyarázatja* (Catechismus-Hausschatz oder die Erklärung der Hauptzweige des christlichen Glaubens, 1752) und mehrere Leichenpredigten.

Borosnyay, Jolan, Malerin, absolvierte die Akademie der bildenden Künste und trat zum ersten Male 1910 vor die Öffentlichkeit.

Borosnyay, Serene, Malerin, geb. in Budapest, genoss ihre Ausbildung an der Akademie für bildende Künste und trat 1910 zum ersten Male in der Ausstellung des Künstlerhauses auf.

Boross, Julius, Maler, geb. 1857 in Nagyvárad, begann seine Laufbahn in der Muster-Zeichnenschule und nahm an zahlreichen Ausstellungen des Nemzeti-Szalon und des Künstlerhauses teil.

Boross, Michael, Journalist, geb. am 9. Jän. 1815, gest. 5. Nov. 1899, wurde nach kurzer

gye flórája (Die Flora des Komitates Békés, 1881), *Budapestnek és környékének növényzete* (Die Flora Budapests und Umgebung, 1879), *Temesmegye vegetatiója* (Die Vegetation des Komitates Temes, 1884), *Vas vármegye növényföldrajza és flórája* (Pflanzengeographie und Flora des Komitates Vas, 1887/8) u. v. a.

Borbély-Tokaji, Gisella, Bildhauerin und Plaquettemeisterin, geb. am 25. Sep. 1880 in Békés, absolvierte die Budapester Akademie für bildende Künste, begann aber ihre Kenntnisse erst nach dem Tode ihres Gatten Tokaji 1910 praktisch zu verwerten. Seit dieser Zeit hat die Künstlerin, die zu ihrer Vervollkommnung Studienreisen nach Neapel, Rom, München, Brüssel, Paris und London unternahm, besonders auf dem Gebiete der Plaquettes sich einen klangvollen Namen geschaffen.

Bornemissza, Géza, Maler, geb. am 4. Feb. 1884 in Nábrád, erledigte seine Kunststudien in Nagybánya, Budapest, Paris und München und beschickt die Kunstausstellungen Budapests.

Bornemissza, Paul, Baron, Ethnograph, geb. am 6. Sep. 1853, gest. 1909, unternahm seit den 80er Jahren wiederholt ethnographische Forschungsreisen nach Innerafrika und dem Kilimandzsaro, von wo er das ungarische Nationalmuseum und das Londoner British-Museum mit ethnographischen und zoologischen Objekten bereicherte.

Bornemissza, Peter, (Abstenius) luther. Theologe und Bischof im XVI. Jahrhundert, war einer der unermüdlichsten und begeistertsten Missionäre des Protestantismus in Oberungarn, hinterliess ungarische Bearbeitungen der Evangelien, eine Sammlung Predigten und das Werk: *Négy könyvecske a keresztyéni hitnek tudományáról* (Vier Büchlein von der Wissenschaft des christlichen Glaubens, 1577).

Bornemissza, Thomas, Kaufmann und Stadtrat von Buda, wollte 1541 die Festung in die Hände des Königs Ferdinand spielen, weshalb er landesverwiesen wurde. Er schrieb unter dem Titel *Buda veszéséről* (Der Fall Budas) eine Geschichte der 1541-er Einnahme Budas in primitiven Versen.

Boromissza, Tibor, kathol. Theologe und Bischof, geb. 1840, wurde 1868 zum Priester geweiht und 1906 zum Bischof der Szatmárer Diözese ernannt, an deren Spitze er eine bedeutende kulturelle Tätigkeit entwickelt. Er war auch längere Zeit ein rühriger Mitarbeiter der kathol. Presse und zählt zu den beliebtesten Kanzelrednern der kathol. Kirche Ungarns.

Boromissza, Tibor v., Maler, geb. 1840 in Bácsalmás, absolvierte die Ludovika-Honvédakademie und wandte sich als aktiver Husarenoffizier den Malstudien zu, die er 1905/6 in Rom, Paris und München als Autodidakt vervollkommnete. Im letzteren Jahre lenkte die moderne, eigentümliche Auffassung seines *Akt vor dem Spiegel* die Aufmerksamkeit der Kritik auf den jungen Maler, der seither zu den rührigsten Ausstellern und den talentiertesten Vertretern des Neo-Impressionismus zählt. Bekanntere Gemälde: *Das Mädchen an der Mulde, Selbstportrait, Mittag in der Laube, Nagybányaer Markt im Winter, Weiblichkeit, Bergmann bei der Lecture, Abendsegen, Adam und Eva, Die Hirten finden Christus, Herbstmorgen, Wolken im Sommer, Ein trüber Wintertag, Frühling.*

Boros, Gabriel, Philologe und

Boromisza Tibor

Magyarság Képes mell.
1937 dec. 5.

Boromisza Tibor: Drámа a pusztán

szinhelye. A nyil irányáb
okozó teherautó

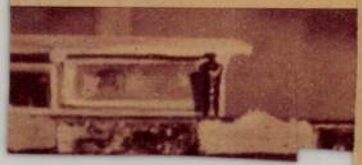

Boromissza Tibor

1911. jan. Koll. Gráff
Művészház

Művészet. 1911. 9. l.

Viseletkép

~~Honvéd husz~~

Egy ~~et~~ sz
fordulva áll
piros csákó f
zással, ~~[illegible]~~ pr

Agr
Fes.

Boromisza Tibor

festő

l.

Művész-Élet

1934. 3-8. sz.

14. l.

A Műemlékek O

Budapest, V

.....szám.

.....

.....

Hivatalból

Boromisza Tibor

Számadó gulyás, verf.

Számadó gulyás, "

Repr.

Magyarország 90. tábla

Boromisza Tibor

Két festőről. (Hatvany – Boromisza.) Nyugat. 1914. jan. 16.

(~~Művészet 1914. 284. l.~~)

Boromisza Tibor

Pásztory Balázsné

cikke

Évkönyvl, A Magyar

Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesületének

— az 1937. esztendőre.

Bpest, 1937. 25 – 29. l.

(Dr Pásztory Balázsné

dr Alcsuti Katalin

cikke, képekkel.)

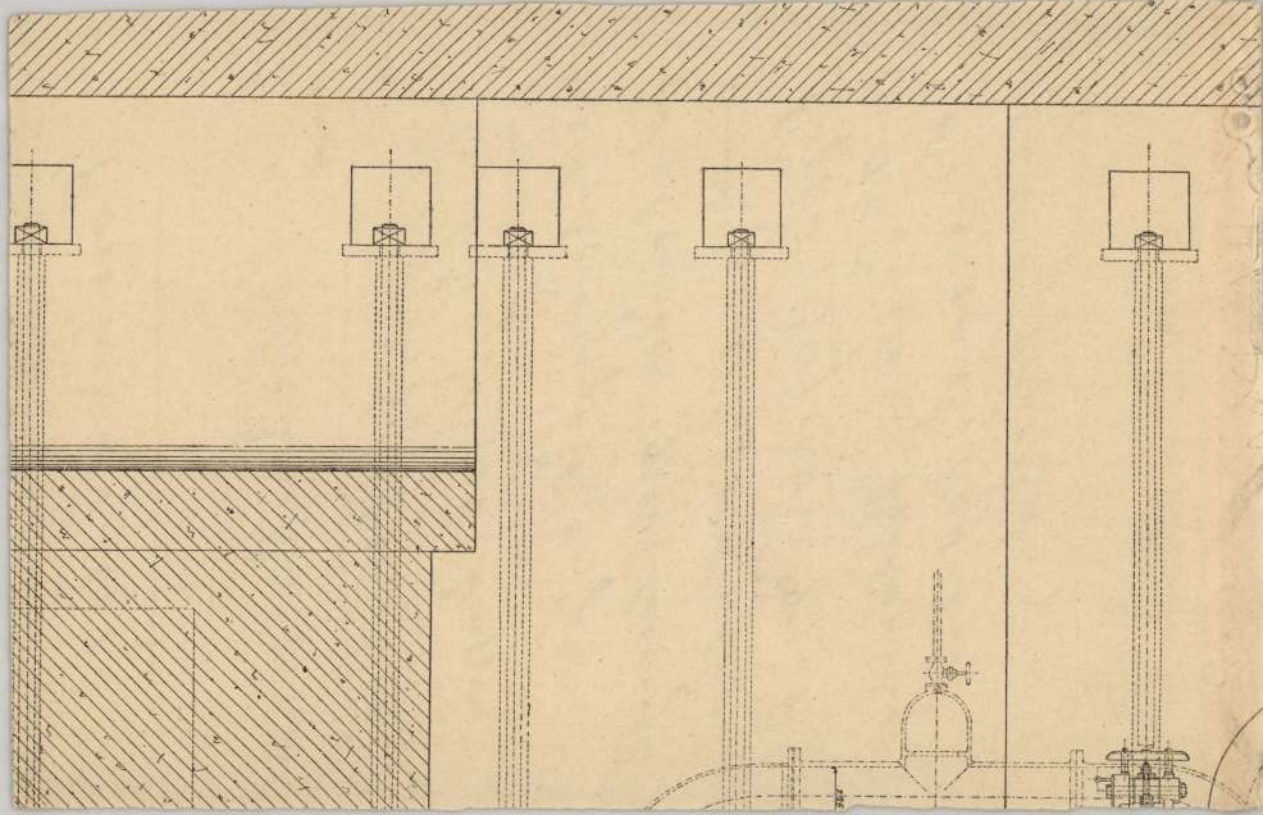

Boromisza Tibor

lásd okv

Magy Exlgy Évk 1937

25 — 29. l.

Dr Pásztory Balázsné dr. Alesuti Katalin cikke Népszerel

~~1915~~ sz.

Gyula mnál

Bpest

Budapest, 1911 jul. 13

Haber László m

pecsplomra

megbizásából

koronát

összeget külön levélbeli értesités mellett

számláj javára könyveljük.

„HERMES“
Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság
Dorottya-utcai fiókpénztár
PÉNZTÁRI-OSZTÁLYA.

Boromissa Tibor

Pásztory Balázsné
Alesuti Katalin.

B. T. M. Ex libris-
gyűjtők és Grafika-
barátok Egyesülete-
nek évk. Bp.
1937.25–29. l.
Kőjelekkel.

mert van meg [illegible]

Azért kérjük a Jeki
költségvetési összegből 887
tására szánt országos a
kegyesen utalványozni s

A mint a folyamodvány
annyira rongált, hogy az eso
rontja s attól kell tarta
már e télen fog bekövet
Bizottságot, hogy, ha ma
nekünk lehetővé, hogy m
templomot.

Ügyünket az országos n
jóindulatába ajánlva mar

Kelt Závodon, Pozsony

ECCL. PAROCHIALIS AD S. MICHAELEM ARCH. POZSONY-ZÁVOD

Boromissa Tibor

U. 3803

Hortobagy csikos

c: keje Hine-
sen repr-

Pesti HV

1931. okt. 13.

cimlapon

Baronissa Margit.

A Nemzeti Szalonban Baronissa Tibor
kollekciójában kiállításra került
két magyar galériája is, melyeket
Baronissa Margit kinitelezett.

Nemzeti Ujság, 1928 márc. 20.

G. Boromisza Margit.

a „Nemzeti Szalonban lévő csoport-kiállításon Boromisza Tibor két szőnyege, illetve gobelinje szerepel, melynek munkáját, kivitelezését készítette.

Pesti Napló. 1928. márc. 18.

Boromissza Tibor

Palasovszky plakátot olykor más művészek bevonásával tervezett, így például Boromisszával is.

Szabó Júlia: Az újstáció
Művészet, 1981. ~~[illegible]~~ [illegible]már – 42. kap.

Boromisza Tibor, festő

TÁRLATOK

Nemzeti Galéria: Magyar művészet 1780—1830; Boromisza Tibor festőművész kiállítása; Hedő Ferenc és Vörös Rozália kiállítása; Finn konstruktivizmus; Buti István kiállítása; Varsányi Pál grafikusművész tárlata (30-án zárul); a Műhely sorozatban Banga Ferenc grafikái (vasárnap zárul). — **Iparművészeti Múzeum:** Köszöntőkártyák régmúlt időkből 1760—1840; Magyar divatlapok a XIX. században; Kaesz Gyuláné Lukáts Kató kiállítása. — **Nagytétényi Kastélymúzeumban:** Német kőcserepek a XVI—XIX. századból. — **Műcsarnok:** Olav Strömme norvég festőművész kiállítása (vasárnap zárul). — **Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítóterme:** Dallos Marinka festőművész (Olaszország) kiállítása (vasárnap zárul). — **Fényes Adolf Terem:** Szekeres Károly és Vásárhelyi Emese kerámikus művészek kiállítása (vasárnap zárul). — **Helikon Galéria:** Faragó István grafikusművész kiállítása.

9.

—: A hétvégi kult. prog.

Népszabadság, Bp. 1980 jan. 27.

Boromissza Tibor

A három istenző, 1900-as évek
Vegyes technika 40 X 43,5 cm (Sérült)
Kiállítva: MNG. B.T. kiállítása 1980. máj-jun.
Kiállítási ár: 6000 ft.

BÁV 57.Képaukció Bp.1982.május

Boromissza Tibor

(Bácsalmás, 1880 – Szentendre, 1960)

„Parkrészlet" o.v. 76 x 67,5 cm

J. l. 6. : Boromissza Tibor. 1906)

Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 57.Képaukció Pp.1982.május

Boromisza Tibor, ks.

BOROMISZA TIBOR festőművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában. A száz éve született művésznek, Ferenczy Károly egykori tanítványának mintegy száz művét láthatják az érdeklődők.

- :Kl.

8.

Népszabadság, Bp. 1980 máj. 30.

Boromisza Tibor, festő

BOROMISZA TIBOR-EMLÉKSZOBA nyílt meg pénteken Szentendrén a festőművész születésének 100. évfordulója alkalmából. A kiállításon a művésznek a városhoz kapcsolódó akvarelljeit, szövött kárpitjait mutatják be.

– Hú

8.

Népszabadság, Bp. 1980. júl. 19.

Boromisza Tibor, festő

□ BOROMISZA TIBOR emlékkiállítását dr. László Gyula egyetemi tanár nyitja meg május 29-én, csütörtökön délután 4 órakor a Nemzeti Galériában.

—: □ Boromisza Tibor 2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 máj. 26.

Boromisza Tibor, festő

Megemlítve a nekrológban.

Simon Zoltán: [Szabó Sándor élete] 95-96.

Alföld, Debrecen, 1980. szeptember XXXI/9.

Boromisza Tibor, Jestő

L.: Kuplár Miklós

87–89.

Lázár I.: Kathy I.–Sz. Kurti K.: Hajdúbőnörmény építészete ...

Alföld, Debrecen, 1980. sept.

XXXI/9.

Borsiszka Tibor, festőművész

Időszaki kiállítások:

A művész emlékkiállítása.
(C. kp. fest.)

A Magyar Nemzeti Galéria Programja:

1980. július.

Boromissza Tibor, festőművész,
a harmincas években Magyy Zoltán
Kádár Miklóssal és Boromissza Tibor-
ral együtt festette fel a Flótobágyat.

Gy. Sz. L.: Magyy Zoltán.
Szabolcsi Munkás, 1978. okt. 30.

Boromisza Tibor festőművész

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

MEGHÍVJA

Boromisza Tibor

(1880 — 1960)

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁRA

1980. MÁJUS 29-ÉN DU. 4 ÓRAKOR

A C. ÉPÜLET FÖLDSZINTJÉN.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA: DR. LÁSZLÓ GYULA

EGYETEMI TANÁR

SKV – 80–5228–8

Boromissza Tibor, festő

Boromissza-festményeket keres a Magyar Nemzeti Galéria

A Magyar Nemzeti Galéria tavasszal kiállításon emlékezik meg a száz évvel ezelőtt született **Boromissza Tibor** munkásságáról. A művész egyik alapítója volt a balatoni festőtelepnek. Több képén örökítette meg a hortobágyi pásztoréletet is. A legismertebb művei: a Csikósszámadó, a Juhászszámadó és a Kucsmás férfi.

A galéria a gazdag életmű lehető legteljesebb bemutatására törekszik, ezért kéri mindazokat, akiknek Boromissza-mű van a birtokában, hogy jelentkezzenek a Magyar Nemzeti Galéria címén: 1250 Budapest, Pf. 31.

—: Hk

8.

Népszabadság, Bp. 1980. jan. 19.

Boromissza Tibor, festő

L.: Pár Nándor

-: Fogadóház nyílt meg a Hortobágy kapujában 8.

Népszabadság, Bp. 1980. jan. 11.

Boromisza Tibor, festőművész

Az első művész Boromisza Tibor, aki nyugati tanulmányútja után „a magyar festői nyelv megteremtése" szándékával munkásságának legjellegzetesebb helyén (1927-től) évekig a Hortobágyon dolgozott, alkotott. Boromisza biztatására Kaplár, mint érett művész, visszatért a Hortobágyra.

M. L.: A Hortobágy felfedezője.
Petőfi Népe, 1978. okt. 24.

Boromisza Tibor

Borghida István:

Két levél BOROMISZA TIBOR hagyatékából.

Korunk, XXXVI.évf. 4.sz. 1977. ápr. 286-288.old.

J.

Boromissza Tibor (1880-1960)

„Önarckép" Olajfestmény 69x48,5

J.l.b.: 1909 Boromissza Tibor (keresztnév)

kikiáltási ár: 10000 ft.

BÁV 52.Képaukció katalógus Bp.1980.szeptember

Boromisza Tibor, festőművész

Ő volt az első művész, aki nyugati tanulmányútja után a magyar festői nyelv megteremtésének szándékával évekig alkotott Káplár Miklós későbbi munkásságának fő szinterén. Az ő biztatására tért vissza Káplár már érett, tanult művészként a Hortobágyra.

-b-: [redacted] egy felfedező arcképe.

Lobogó, 1979. febr. 1.

Boromisza Tibor

BOROMISZA TIBOR-EMLÉKSZOBA nyílt pénteken Szentendrén, a neves festőművész születésének 100. évfordulója alkalmából. Az új kiállításon a művész Szentendréhez kapcsolódó akvarelljeit, szövött kárpitjait mutatják be. Az emlékkiállítás három hónapig, hétvégeken tekinthető

Magyar Hirlap 1980/7/9/9

Boromisza Tibor (1880-1960)

„Nagybányai táj" o. karton 50x62 cm

J. l. 6. : Boromisza T.

Kikiáltási ár: 12000 Ft.

BÁV 51. Képaukció katalógus Bp.1980.május

Boromisza Tibor

BOROMISZA TIBOR FESTŐMŰVÉSZ alkotásaiból nyílt kiállítás csütörtökön a Magyar Nemzeti Galériában. A száz éve született művésznek, Ferenczy Károly egykori tanítványának mintegy száz művét láthatják az érdeklődők. A tárlat — amelyet László Gyula egyetemi tanár nyitott meg — egy hónapig látogatható.

Magyar Hirlap 1980/5/30/11

BOROMISZA TIBOR

Magyar Nemzet 1980. II. 7.

Boromisza Tibor festőművész centenáriuma

Nagyon örültem lapjuk január 18-i számában Szántó Imre levelének, amely Boromisza Tibor emlékének szentel néhány sort. Valóban az év elején kettős jubileuma van a festőnek. Január 8-án halálának huszadik, március 8-án születésének századik évfordulója. Ez az alkalom indította a Hazafias Népfront Művészek és Barátaik Körét — ahol Boromisza művészetének számos tisztelője van —, hogy márciusi találkozóján művei néhány szép darabjának kiállításával is megemlékezzen róla.

Amikor dr. Haulisch Lenke kandidátust felkértem a részvételre — melyet készségesen vállalt —, azt is elmondotta, hogy ez év első felében a Magyar Nemzeti Galéria kiállítással emlékezik a művészre, amelyet ő rendez. A Magyar Nemzet olvasói közül is bizonyára sokan szeretik és tisztelik Boromisza Tibor művészetét. Szívesen várjuk őket a március 10-én, hétfőn fél 6 órakor kezdődő találkozónkra, amelyet a Hazafias Népfront IX. ker. bizottságának székházában (IX., Kinizsi utca 22.) tartunk.

MN. 80. II. 7. *Kovács Dezső*

ДОДІТ НЗЦ МОДОВ

Boromisza Tibor

„A HORTOBÁGY POÉTÁJA"

Boromisza Tibor Emlékszobájának megnyitója, Szentendrén, 1964. március 15-én.

Nem véletlen, hogy Boromisza Tiborra éppen nemzeti ünnepünkön, március 15-én emlékezünk.

Magas, délceg, lóra termett alakja régen eltűnt körünkből, de itt maradt, ami értelmet, szépséget adott hányatott életének: festészete. Ez a festészet pedig fiúi vallomás arról, hogy milyen szenvedélyesen szerette a magyar népet. Ezek a festmények itt, az emlékszoba falán jelképek: a népszeretet melegsége sugárzik róluk.

Barátaival, köztük Medgyessy Ferenccel boldogan nézték s kutatták, hogy népünknek milyen csodálatos művészete van. Boromisza Tiborban nagy elhatározás született: olyan művészetet kell teremteni, amelyben népművészetünk üde szépségei ötvöződnek az úgynevezett nagy festészetnek, a grand art-nak kifejezőerejével. Hozzácsatlakozott festőbarátaival együtt egy nagy látomás megvalósításán dolgozott: magyar művészetet teremteni, olyant, amelyik csak a miénk, s amelynek rokoni lánca a Távol-Keletig nyúlik.

Világosan látta, hogy ezt nem lehet a világtól elvonultan, műteremben kiagyalni, az ilyenfajta kísérlet papírízűvé válnék, ő pedig a nagyvilágnak akarta megmutatni, hogy milyen szépségek virágoznak népünkben. Ki kell

Lóyai Gyula: Művészetről, művészekről
Bp. Magvető. 1978.

elégedtek a dallam alappontjainak, vázának rögzítésével, s a többit az éneklők kedvére hagyták, úgy Mágori is csak a lényeges dolgokat írja képére, és a szerkezetet sugallja, aztán magára hagyja a képet a nézővel: legyenek meg egymással, tiszta szándékkal fűzzék tovább azt, amit a festő elindított bennük...

...Nos, ti rámázott képek s képpé vált olajfestékek, vegyétek át a szót. Tekintsétek barátaitoknak, akik reátok néznek, figyeljétek egymást, értitek-e, érzitek-e azt, ami a másikban a jobb életet sóvárogja?

menni a falu emberei közé, ki a Hortobágy tágas tereibe, a Balaton fényáztatta vidékére, a magyar tájba, hogy maga is ismét részévé váljék a magyar népnek, s hogy festészete ebből az élményből szülessék újjá. Miként Móricz Zsigmond járta a magyar tájat, figyelte a puszta embereit, s jegyzett, festőszemével figyelt a lappangó szín- és vonalmuzsikára. Olyanféle célkitűzése volt ennek a vállalkozásnak, mint nagy muzsikusainké, akik népünk dalaiból újították meg, csiszolták világszéppé a magyar muzsikát. Boromisza Tibor kutatóútjai közben is őszintén csodálta, talán kissé irigyelte is a Távol-Kelet művészeit, akiknek már évezredek óta sikerült az, amit most ő akar megteremteni. Így alakult ki festői stílusa, amelyben egybeékelődött az európai hagyomány, a népművészet egyszerűségével és a keleti szín- és vonalkultúrával.

Milyen is ez a stílus? Nézzék képeit, s mindenki maga olvashatja le jegyeit, én csak segíteni tudok a közvetlen hatás elemzésével. A tárgyak, tájak, emberek szinte tapintható valóságértékükkel jelennek meg a képeken. Nem a látszatra törekedett, nem a levegő burkoló fátylát kereste, hanem a jellemet, az egyszerűséget és tisztaságot. Néha egy-egy kiragadott részlet, máskor erőteljes vonalrend, harmadjára töretlen színek vezették, s a legszebb akkor, amikor ez a három egybeolvad... neki a lefestett ember nemcsak téma volt, nemcsak megragadó színhangulat, hanem szerette embereit, azonosult velük és sorsukkal.

Ugyanez a szinte bölccsé szűrődött szenvedélyes szeretet hatja át írásait is. Mestere volt az ízes magyar szó kifejező erejének. Hadd emeljek ki egyet írásai közül,

amely nekem fiatalkorom óta emlékezetes: Káplár Miklósnak, a fiatalon elhunyt paraszti festőbarátjának emlékezetét.

Boromisza Tibor bizonyos külső jegyekkel is jelképezni akarta törekvéseit, ezért elevenítette fel a rovásírást, s ezért törekedett arra, hogy képei ne is annyira festve legyenek, mint inkább egyszerű művészi eszközökkel „írva".

Élete végén Szentendre adott otthont neki s megszenvedett családjának. Felesége, művészetének legmélyebb megértője, az özvegység nehéz sorsát tisztán viselő asszony őrizte s őrzi férje hagyatékát, abban a hitben, hogy eljön az ideje, hogy Boromisza Tibor elfoglalja méltó helyét művészetünkben. Ennek szerény kezdete ez az Emlékszoba is, egy lépés arrafelé, hogy elkövetkezzék Boromisza Tibor megpróbált festőéletének igazi értékelése.

Boromissza Tibor, festőművész (1880-1960).

A hortobágyi táj szépségét csak századunk képzőművészete ismerte fel. – A debreceni Ady Társaság virágzása idején Boromissza Tibor, Vadász Endre – és több művész – járták sűrűn a pásztorszállásokat, a hortobágyi csárdákat és készítették a képeket, szobrokat a hortobágyi emberekről.

Jó reggelt!

1984. I. 30. Kossuth 4.25

Boromisza Tibor festőművész (1880-1960).

Magyar tájképekből válogatta a Déri Múzeum azt a kiállítási anyagot, amelyet 1984. ápr.-ban Bagdadban, a Rashid Galériában mutattak be. – Hollós László, Gulácsy Szabó Kálmán, Boromisza Tibor, Botos Géza és Vadász Endre művei szerepelt a tárlaton.

Sz. K. K.: Magyar tájképek Bagdadban.
Népművelés, 1984. júl.

Boromisza Tibor, festő

A Szentendrei festők Társaságának tagjainak második csopo tja 1926 nyaran megjelent. Akkor Boromisza Tibor még jelen volt, a többielet azonban ujab művészek válto tak fel, akik Boromiszaat nem ismerték, vagy nem akart tak tudni róla. 304.old. 62. jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Műv. Tört. Ért. 1974, XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

--

Boromisza Tibornak nagyfoku társadalmi aktivitasa igen sok ellenséget szerzett, de voltak oly baratai is, mint Egry József, Medgyessy Ferenc, Tersanszky J.Jenő, Bajcsy-Zsilinszky Endre, stb. 300.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300. old

Müv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromissza Tibor, festő

Uj életforma utan kutató művész voltmüvészi munkassá
gát mindig nagyfoku társadalmi aktivitassal parositotta
ta,ami sok ellenséget szerzett neki élete folyaman.
De azért sok neves barátot is. 300.old

Haulisch Lenke: Boromissza Tibor. Első kisérlet
telep alapitasra 300. old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

Boromisza Tibornak Egry József korabeli művészetével m
mutatnak érintkezési pontokat Szentendrén 1921-27 közt
keletkezett művei. Egryhez még a század elejétől jó barát
ság fűzte. Talán az ő hívására jöti Egry is Szentendrére
1925 nyarán, Több festővel szabad társulast akart itt
létrehozni. 300.old

-

aulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet
telep alapitasra 300.old

Müv. Tö t. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor festő

- 1880 ban született Bácsalmáson
- katonai pályán indul el de a festészet mellett marad végül is
- 1904-ben, két évvel a festőiskola létesítése után telepedik meg Nagybányán.
- egy időre Párizsba is kimegy tanulni
- feleségével együtt baloldali nézeteket vall, politikai tevékenységet folytatnak
- szembehelyezkedik a festőiskola alapítók naturalista-impresszionista szemléletével Czóbelhez hasonlóan de nem az ó hatására.
- 1918 ig kora képzőművészetével foglalkozó újságcikkeket ír
- Két levél került elő a hagyatékából és a cikk ezeket ismerteti.
- egyiket Ziffer Sándor küldte Párizsból a másik írója Tersánszky Józsi Jenő.
- A hozzáintézett levél utáni években festi meg Tersánszky Józsi Jenő arcképét
- 1914-ben a Könyves Kálmán Társulat szalonjában rendezett kiállításon bemutatja

Borghida István: Két levél Boromisza Tibor hagyatékából

Korunk 1977/4 286. old

Boromissa Tibor – festő

Boromisza Tibor, festő

Az 1910-es évek elején kétivel és hiveivel kapcsolata igen elromlott. Igaz, hogy ez a nyagybányai iskola válságsaga is volt. Szöges drótkerotéssel valasztottak el őt többiektől. Az 1912-es reprezentativ kiállitason nem is vet részt. 300.old. 14. jegyz.

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor: Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. 4.sz. Bp

Boromissza Tibor (1880-1960)

„Fedélzetan" Vízfestmény 29x42

J. f. b.

Kikiáltási ár: 1200 ft.

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

Boromisza Tibor, festő

--

magyar fajta iranti érdeklődése, amely miatt 1944-ben a németek felgyújtották budai műtermét, amelyet a felszabadulás után sokan délremagyarásztak, a 48-as eszmék jegyét viselte magán. 305.old

xHaulischx Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kísérlet telep alapotásra 300.old

Müv.Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

Az 1920-as években jelentős művésznek számitott, annak ellenére, hogy világszemléletét és megelőző életét hivatalos érvényesülését éppen úgy gátolta, mint az azzal szemben szervezkedő polgári képző művészeti csoportosulásokban való részvételét. 300.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor: Első kisérlet telep alapitására 300.old

Művt.Tört.Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor

Erdei Viktor, Kubányi Bertalan, Egry József Tipary Dezső, Sárospataky Bálint festők és Szamosi Sós Vilmos szobrász voltak azok, akik Boromiszán kivül Szentedrén való jelenlétükkel "Boromiszának a kolónia alapitással kapcsolatos ábrándjait elősegitették." Ezután a tanulmány röviden ismerteti a felsorolt müvészek életpályáját és müvészetét. /a müvész/
A lo.sz. cédulán szerepelnek /alkotásai, melyeket bemutat a lap.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 3oo-3o7. lap.

Boromisza Tibor

Képei: "A rab Ráby tér este" 1923. akv.
"Szentendre" " "
"Pilisszentlászló" 1924. "
"Szentendre" 1925. "
"Horány" " "
"Juhok" " "
"Házam alapfelrakása" 1924. "
"Kőfejtők" 1926. "
"Kilátás az Ady Endre ut 64. kertjéből"
"Huzzák a falakat" 1926. "
"A kőmüves állványon" " "
"Cikk-Cakk esték" 1928. "

Repr.-ók.
Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII.évf. 4. sz. 3oo-3o7. lap

Boromisza Tibor

Haulisch Lenke: "Boromisza Tibor" Első kisérlet telepalapitásra. cimmel átfogó képet ad a müvész életéről, pályájáról, viszontagságairól. Szentendrén telepedett le 1921-ben és 1927 juniusáig maradt ott. Művészeti eredményeinek következményeként meghivta a MIÉNK, majd később a KUT, de ennek meghivását nyilvánosan visszautasitotta. "Müvészi munkásságát mindig nagyfoku társadalmi aktivitással párositotta, ami sok ellenséget szerzett neki élete folyamán"-mondja a müvészt ismertető tanulmányban a szerző.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII.évf. 4. sz. 300-307. lap.

Boromisza Tibor, festő

1905-6-ban Párizsban dolgozott a Colarossi szabadakadémián, előtte 1904-ben Nómában. Saját útját járta. Ez különbözött a természet lírai szemléletébe elmerülő, a társadalmi kérdésektől magát távol tartó nagybányai festészet ől. 300.old. 5-6.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor: Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

Boromisza Tibor, Réti szerint azok közé a fiatalok kö-
zé tartozot ,akik Czóbel 1905-6-os parizsi tartózkodása
.tan 1907 körül mar az új"neoimpresszionista"stilusnak
nevezett kifejezésmóddal próbálkoztak.Matisse,Gauguin,
Van Gogh müvészetére hivatkozva. 300.old.4.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor: Első kisérlet
telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

--

A Házam alapfalrakása; a Főfejtők; a Húzzák a falakat; a Kőművesállványon c.képek figuráinak ritmikus expressziv gesztusokra alapuló kompozíciói arra engednek következtetni, hogy már akkor ismerte a Szoc.Part baloldali mozgalmaihoz kapcsolódó új mozgás és tanc művészeti törekvéseket. 301.old.

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromissza Tibor (1880-1960)

„Tájkép" Tempera 28,5 x 41 cm

J. l. b.

kikiáltási ár: 1200 ft

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

Boromisza Tibor, festő

1928-ban a Nemzeti Szalon csoportkiallitasan pkpxkap csan ir Tamas Aladár Boromisza képeiről és erprodukció ban közli Boromisza Stromfeld Aurélról készült erőtel jes portréjat,amely 1919-es Omarckpével rokon. 302.old 39.jegyz.

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Elsö kisérlet telep alapitasra 300. old

?üv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

A Rab Ráby tér este; a Szentendre; a Pilisszentlászló; a Juhok, című aquarelljei mind a cselekvő ember és táj dinamikus egységéből alakitjak mondanivalójukat. A vidék vizet hozó, szántó-vető, kapáló emberei népeitik be festményeit. 301.old. 25.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300. old

?üv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

A 20-as években Boromisza Tibor a Hortobágyra megy magyar tipusokat keresni, Egry József a magyar tajnak a kivalasztott részét, a Balaton környékét emeli mitikus magasba, Erdei Viktor pedig a magyarországi zsidóság tipusai között kutat. 304.old. 65.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ert. 1974, XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

Lényegében,ha nem is egészen világosan körülhatarolva szabad tarsulasi formáról beszél,melyben az egyéniség minosen magara hagyatva ,uhyanakkor szabadon bontakozhat ki.E gondolatok szocialis nézeteivel függnek össze s Nagybanyan isez a felfogasa zarta ki kolóniaból. 302.old.

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Drt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő
--

A Szentendrei Festők Tarsasaganak még élő tagjai közül Banovszky Miklós azt közölte Boromisza Tiborról,hogy nem ismerték,majd hogy "krakéler"volt.Onódy Béla ugyan csak azt állitja,hogy nem ismerték.Mikor Boromisza ismé- Szentendrén telepedett le 1958-ban ,senik sem lépett vele kapcsolatba. 306.old. 63.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet
telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő,

1924 és 1926 közt készült képei a házépítésről:
Házam alapfalrakása, 1924. akv. p. 24+31. cm. Hagyaték
Kőfejtők. 1926. akv. p.-30+22 cm. Hagyaték.
Húzzak a falakat. 1926, akv. p.-24+30 cm. Hagyaték
A kőművesállványon, 1926. akv. p.-30+22 cm. hagyaték.
308.old. 32.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kísérlet telep alapitásra 300.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

Megjelenik a romantikus végtelen utáni vagy,s ugyanakkor az olyan magyar festészet követelése,mely egyben internacionalis:... magyar alatt nem a makrapipást értem sem a témaxxxxxxxxxxfestészet magyar vonatkozásait. Magyar az,amit oly magyar festő ,akinek egyénisége van meglat és megfest,-mondotta. 302.old. 51.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet
telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

Lelki szenzációkat keres-nem a természet szolgai utánzását,a szabad művészi megvalósulás hive.-E magatartása választotta el végül is Réti és Thorma tanársága alatt lassan konformizálódó nagybányai kolóniától,hogy már akkor érezzen valamit a társadalmi változásokról a művészetekben. 302. old. 51.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromissza Tibor, festő

Szentendrei aquarelljeiből:
Szentendre.1923.akv.p.20+29 cm. Hagyaték.
Pilisszentlaszló, 1924. aqu.p. 21.5+30 cm. hagyaték
Szentendre,1925.akv.p.21.5+30 cm.Hagyaték.
Juhok, 1925,akv.pl.21.5+29.5 cm. Hagyaték.
306.old. 25.jegyz

Haulisch Lenke: Boromissza Tibor. Első kiséŕlet
telep alapitasra 300.old

Müv. Tö t.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, destő,

--

A népi eredet kutatása néha romantikus módon ködbeve szó mitoszokhoz is elvezette. Pl. a buddhozmusban az ős magyarok egyik vallási formajat vélte feltalalni. Több képén és gobelinen abrazolt szentendrei korszakában keleti isteneket. E mitoszok hatása alatt e kor képeit rovasirassal szignálta. 301. old. 31. jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet
telep alapitasra 300. old

Müv. Tö t. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

Boromisza Tibor, fesrő

.1914-18 közt katona.1918-ban al918-ban a Szociáldemokrata Párt felkérte vegyen részt Szatmárnémetiben a hogy a munkástanácsban alakitsa meg katonai tanácsot.A Szociáldemorata Párt első alelnöke Szatmárnémetiben.A Margit körúti fogházban volt,de ebbnar kiszabadult.
300.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300. old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festo

6,sz,kép.-Boromisza Tibor: Juhok,1925.akvarell,papir.
215+295 mm.-Hagyaték 1. rekete repr. 302.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor.Első kisérlet telep
alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

--

4.sz.kép.-Szentendre, 1925.-akvarell,papir.-215+300 mm.
Hagyaték, Fekete repr. 301.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor.Első kisérlet telep
alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

1912-ben irta:..."Abban látom a piktura életképességét és továbbfejlődésének feltételeit, hogy nem rendszer fönntartasa felé, hanem abszolut művészi szabadsag felé törekszik". 302.old. 41.jegyz

Haulisch Lenke; Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitásra 300.old.

Müv.Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

~~Kxxxxxxxx~~ művészete hajlamos a nép életével foglalkozó tematikus targyválaztásra is,Pl.Kőtörőmunkások aranyszuzónál,1914.-Kaviosrostalók, 1914.-Őszi vasar,1914.-Taliceskazók,1914. 300.old. 8.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitásra 300. old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

1.sz.kép.-Boromisza Tibor:A Rab Ráby tér este./Erssé
bet tól/.-1923.akvarell,p.-Magyaték.
Fkete reper, 301.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet
telepalapitasra 300. old

Művt. Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

Már 1907-ben erősen elütheteti a nagybányai festőktől, még a neósoktól is, mert ausgártiszt létére munkásoverál ban festett.és igen gyakran munkásokat. 300.old. 10.jeg

Haulisch Léenke: Boromisza Tiborá Első kisérlet telep alapitásra 300. old.

Miv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromissza Tibor, festő

Érsekújvári kiránduláson festette 1926-ban a:"Gugi ut
cán véges-végig",olaj művét.-Érsekújvár,Tus,akv.
23+31 cm. magyaték. 301. old. 30.jegyz

Haulisch Lóenke: Boromissza Tiboré Első kisérlet
telep alapitasra 300. old.

Miv.Tört.Krt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

--

Boromisza nevéhez fűződik az első szentendrei művészete
lep.Ő fedezi fel,hogy a város változatos környéke és
nemzetiségei milyen gazdag lehetőséget rejtenek magukban a festői ábrázolásra. 302.old

Haulisch Lenke; Boromisza Tibor. Első kisérlet
telep alapitasra 300.old.

Műv.Tört. Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

--

méltatói már 1913 körül kiemeltók,hogy járatlan úton szeret haladni,"lelki szenzációkat keres",és nem a természet szolgai utánzását.-hogy a szabad művészi megvalósulás hive. 302.l 51.jegyz

Haulisch Lenke; Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitásra 300.old.

Műv.Tört. Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

Szentendre Ady Endre u.64.sz.alatt levő ház külső falán már elpusztult a freskó, belső falán rongált állapotban fennmaradt. Mindkettő Buddha ábrázol sokat mutatott. 308.old. 31.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festo

Családja 48-as érzelmü volt, ez korán kifejlesztette benne a nemzeti öntudatot.-Aktiv huszártiszt volt, de nem a katonai, hanem a müvészpályát érezte hivatásának.
300.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boro,issza Tibor, festő

Kijárt a hegyekbe, Szentendrére is, ezért választotta Nagybánya helyett Szentendrét otthonául 1921-ben. 1918-ban retrospektiv kiallitasa nyilt meg Szatmárnémetiben. 300.old. 20.jegyz

Haulisch Lenke: Boromissza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibár, festő

Legutolsó kiemelkedő műve Szentendrére jövetele előtt 1919-ből, önarcképe. Munkásöltözékben ábrázolja, zsebre dugott kezekkel, lámpafény által megvilágított, esti utcán, a háttérben munkásalakokkal. 300. old. 21. jegyz

Julisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kísérlet telep alapitasra 300. old

Művt. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

Mig a nyolcak nemzetközi iranyokat honositottak meg, nagyrészt semleges polgári tematikával,,addig Boromisza formai és targyi alakitásában a nemzeti vonasok erősi tésére törekedett,il etve kényszerült. 301.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

1928-ban a Nemzeti Szalonban csoportkiállításon Boromisza Stromfeld képe ki volt állitva. Ripka Főpolgármeester szó nélkül fordult ki a kiallitasról valószinüleg e kép miatt. 302.old. 43.jegyz

Haulisch Lenke; Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old.

Müv.Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromissza Tibor, festő

1928-nam a zeneakadémia kamaratermében öt izben megrendezett Cikk-Cakk-estének egyik művészi vezetője, a diszletek tervezője. A diszleteket expressziv-konstruktiv formaban fogalmazta meg. Hagyatékában fennmaradt két diszletterv. A cikk-Cakk estek plakatja is tőle. Hagyatékban. 301.old. 34-35. jegyz

Haulisch Lenke: Boromissza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Művt. Tört. Irt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

7.sz.kép.-Hazam alapfelrakasa 1924.akvarell,papir.
220+310 mm.-Magyatók, Fekete repr. 302.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor.Első kisérlet telep
alapitasra 300.old

MMv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festo

8.sz.kép.-Kofejtők, 1926.akvarell,papir. 215+300 mm.
Hagyaték, Fekete repr. 302.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor.Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

--

Perlrottnak Szentendréről készült városképe rokon az ugyancsak Nagybányáról, mint neós elszármazott Boromisza egykorú Erzsébet-tér este c.festményével.mindkettőn formai kubizmusuk ellenére bizonyos szubjektiv hang az uralkodó-A francia posztkubista orfizmus transcendentális hangvételére emlékeztet. 306. old. 70.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kísérlet telep alapitasra 300.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

---

1. sz. kép. Boromisza Tibor: A kőművesállványon, 1926.-ak
akvarell, papír, -300+220 mm.-Hagyaték, rekete
repr. 308. old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kísérlet
telepítésre 300. old

Művt. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp.

Boromisza Tibor, festó

5.sz.kép.-Boromisza Tibor, ~~fxxxx~~ Horány,1925.akvarell, papir.215+300 mm.-Hagyaték. Fekete repr. 302.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kísérlet telepítasra [illegible]0.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

12.sz.kép.-Boromisza Tibor:Cikk-Cakk esték,100% 1928.
7.sz.-rekete repr. 304.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor.Első kísérlet
telepítasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

10.sz.kép.-Boromisaza Tibor:Huzzák a falakat,1926.
akvarell,papir.-220+300 mm.-Hagyaték, Fekete
repr. 303.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor.Első kísérlet
telepátasra 300.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festo

3.sz.kép.-Boromisza Tibor:Pilisszentlaszló,1924.akvarel
papir.215.300 mm.-Hagyaték, 301.old
Fekete repr-

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor.Első kisérlet
telepalapitásra 300. old

Müv. Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

1920-ban Boromisza /Bacsalmas,1880.marc.8.-Szentendre 1960-jan,8,/telepedett le Szentendrén,ahol az első alkalommal 1927.juniusaig tartózkodott. 300.old. 2.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telepalapitasra 300. old

Művt. Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, tanító

Programmja a népek testvériségének jegyében fogant, a nagyvilagtól való elzartságunk éveiben az önerőnkből, a kifogyhatatlan népi energiakból való meritést tözte célul. 304.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitásra 300.old.

M.v.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

1921-ben először az Iskola utcában lakott Szentendrén majd a Pismanyban Vevér Oszkárnál, kinek arcképét és házat többször is lefestette. Miután második felesége kizarta valóperük után a lakásból 1927-ben Boromisza Pestre költözött. 300.old. Jegyz. 2

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor: Első kisérlet telep alapitására 300.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

O maga is latta,hogy a természettel szenben vallott ma-
más elvei állitottak szembe Nagybanyávalhogy a termé
szet az emberrel együtt akarta latni és nem esetlegessé
gében,hanem a"pillanatképbebelerzi az örök mozgas nagy
rendszerét". irta. 302.old. 51.jegyz

Paulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet
telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, Festő

--

Elszigetelődött Szentendrén. Nem maradhatott ott, nert azok afiatlok, akik megalakitották a Szentendrei festő Társaságát, mind Kéti tanitvanyai voltak, mar pedig Kéti nem valami előhyösen nyilatkozott Boromiszaról. 3L3.old.

Saulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

--

Kéti 1911-ben irt Boromiszanak Nagybánya ügyében. Tőle vartak segitséget. Mikor ezt Megkaptak, Kéti egy fiatal festőt anyaginyereségvaggyal vadol. Ez Boromisza volt. Pedig Iványi-Grönwald mütermét is kiadtak neki. De világ szemlélete különbözött Kétiétől. 302.old. 50.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

Az Ujság 1925-i cikkéből, mely Boromisza elképzeléseit hozta Erdei Viktor, Kubinyi Bertalan, Egry József, Tipary Dezső, és Sárospataky Bálint nebeit emliti, akik 1925 naran Szentendrén dolgoztak és Szanosi Sós Vilmos Szentendrén lakó szobrászét emliti. 303.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet a lap alapitasra 300.old

Művt. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

Egry József valószínűleg Boromisza Tibor hívására jött Szentendrére, régebben barátság fűzte össze őket meg Medgyessy Ferenccel is. Boromisza hagyatékában a későbbi időkből is található egy levelet. 304.old. 56.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor: Első kísérlet telep alapítására 300.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromissza Tibor

(1880 - 1960)

„Zivatar" o.v. 52x67 cm

J. l. b.

Utiáltási ár: 4000 ft

BÁV 45.képaukció Budapest,1978.május

Boromissza Tibor

„Fák" Gouache 26x41 cm

s.l.b. 2 Ziáltási ár: 2500 ft

BÁV 45.képaukció Budapest,1978.május

boromisza Tibor, festő

13.sz.kép.-Stromfeld Aurél arcképe. 1927-28.Közölve
LOO % 1928.7.sz. Fekete repr. 304.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor.Első kisérlet telep
alapitasra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

--

Természének egyik igen szép része az 1924-26 közti akvarellsorozata, melyet villája építésekor készitett. A domb oldalon dolgozó épitő emberekről, mögöttük kitarulkozik a szentendrei Duna, tulsó partján a szigettel. 301.old

Haulisch Lenke; Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitásra 300.old.

Müv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

--

Boromisza Tibor fedezi fel Szentendre szépségeit, és festői változatosságait.-Hasonlit is az ő Szentendréről alkotott véleménye Réti Istvan vagy Ferenczy Valér nagybanyaban dicsért és el ő is üt tőle. 302.old 46.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300.old

Művtört.Prt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

KÉKESDY KÁROLY REPRODUKCIÓI

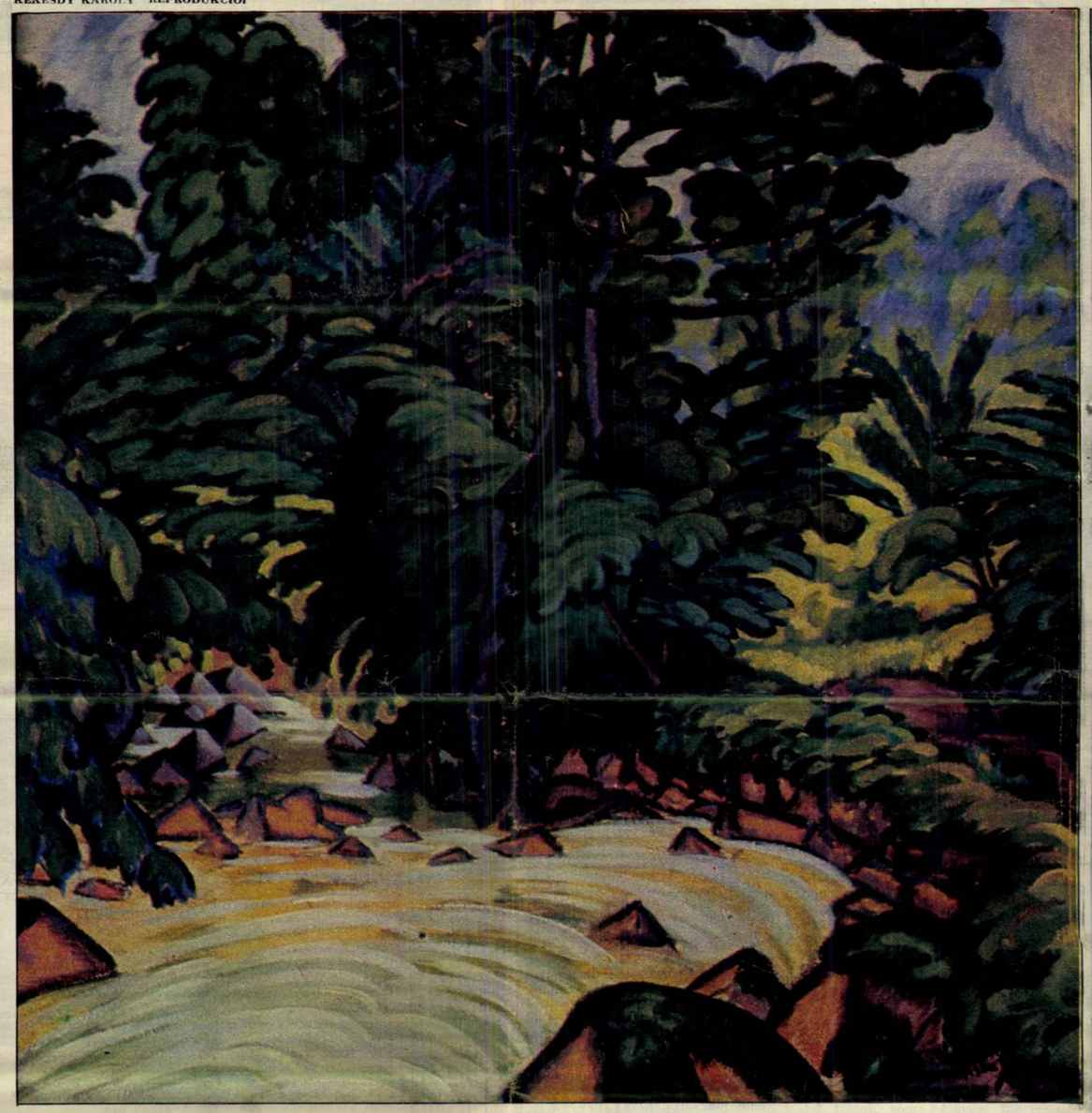

Hegyipatak borús időben (Nagybánya). 1913

Halásztelep. 1935

Favágók a hegyen. 1924

Szentendre festészetének korai szakaszához kötődik a nagybányai iskolából indult Boromisza Tibor művészete: a húszas és az ötvenes években alkotott itt az 1880-ban született, a század elején Rómában és Párizsban tanult mester. Emlékét a múzeumok kisvárosában emlékszoba — egykori műterme — őrzi.

Öszkor bácsi. 1913

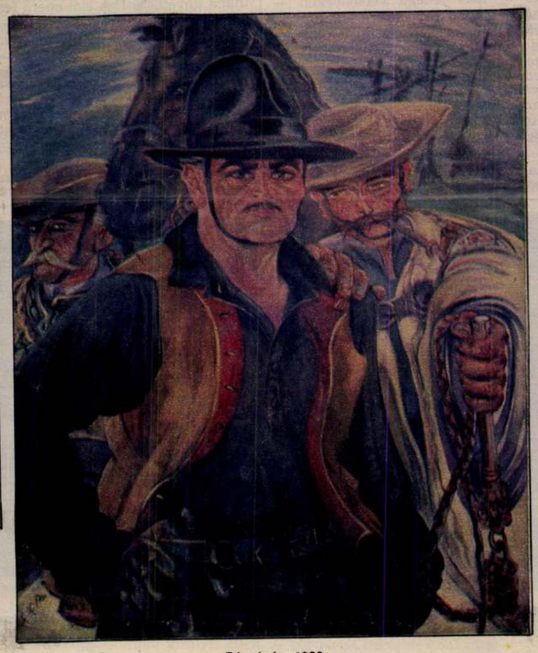

Búcsúzás. 1930

BOROMISZA MÚZEUMA

jékoztatóján, ahol az idei zenei versenyek díjazottjait üdvözölhettük. A fesztiváliroda, mint a Nemzetközi Koncertigazgatóság önálló részlege fiatal, pályakezdő muzsikusokat menedzsel, tegyük hozzá, sokkal eredményesebben, mint maga az anyaintézmény.

Ha az együttesek tagjait is összeszámoljuk, akkor a különböző fesztiválokra 1985-ben benevezett fiatalok fele valamilyen díjjal, helyezéssel tért haza. Már megszoktuk, hogy a zongoristák, hegedűsök, énekesek és — más jellegű versenyeken — a kórusok sikert sikerre halmoznak. Kellemes meglepetés, hogy újabban a fúvósok és a balett-táncosok is kitesznek magukért, ami az őket kiröppentő tanszékeknek is dicséretére válik. A hazai zenei élet egésze nyer azzal, hogy a fesztiváliroda felvette listájára az improvizatív kortárs zene és a dzsessz képviselőit.

A nyertesek listáján szereplő fiatalok jó része nem kezdő, közülük sokan ott toporognak a hírnév kapujában, ezért az ismeretség érdekében egyre több versenyen kell részt venni, viszont a kiküldetésre szánt pénz idehaza most kevesebb. Úgy vélem, éppen ezek a díjak segítettek hozzá, hogy itthon is rendszeresen koncertezhetek, s felkerülhettem a Filharmónia szólistalistájára."

Dénes Zsuzsa operaénekes: „Nem annyira a ríói vetélkedő meg a díj volt fontos számomra, hiszen nekem sem ez az első versenyem, és a versenyek így vagy úgy, lezajlanak, elmúlnak... Annak örülök, ami utána következett. A ríói opera igazgatója meghívott második szereposztásban Toscát énekelni, mondván, hogy az elsőben Sass Sylvia működik közre. Nagy megtiszteltetés volt ez nekem! Menet közben Sylvia sajnálatosan megbetegedett, s az ő előadásaiból is át kellett vennem néhányat, úgy, hogy végül ötször alakítottam a szerepet. Iszonyú felelősség hárult rám. Hogyan fogom én Sass Sylviát helyettesíteni? Odakint nem dédelgetik az énekest, ha valakinek nem tetszik a közönségnek, akkifütyülik az embert. Aztán csak sikerült a bemutatkozás és egy nagyon szép emlékkel a el onnan. Idehaza éppen en- ríói Toscának a kapcsán kérel, ugorjak be a váratlanul etegedett címszereplő helyére, hály András megígérte, hogy szerepeknél is számításba vesz, azért nagyon fontos, mert szek magyar énekesnő maradni, at itthon a pálya telített remeél remekebb szopránokkal. Ahképest, hogy 1983-ban diplom a Zeneakadémián, sikeres rnek mondhatom magam.

lecz Attila, a Bop-Art dzsesszes zongorista vezetője, civilaz MTA Tömegkommunikációs tó Intézet szociológusa: „A dzsessz hazai lehetőségeit tekintve tiszta sor, hogy dunkerque-i díjunknak itthon alig volt visszhangja, s hogy koncertadó szerepe sincs. Ennek ellenére hálásak vagyunk a fesztiváliroda nemzetközi megmérettetés lehetőségéért. Verseny versenyt szül. Dunkerque-i eredmény az is, hogy meghívtak bennünket San Sebastianba, ahol szintén sikerrel szerepeltünk, s jövőre a Karlovi Vary-i Nemzetközi Dzsesszversenyen is indulhatunk. Egy ilyen díj erkölcsileg is támogat minket, erőt, hitet ad a siralmas hazai körülmények közt a további munkához."

Arra nincs mód, hogy valamennyiük nyilatkozatát idézzük, de kivétel nélkül mind felpanaszolták a publicitás hiányát, s hogy sikereik ellenére komoly menedzselési, esetenkénti anyagi gondokkal küszködnek. Még a legjobban mozgatott operisták sem milliomosok, a hangszeres szólistákról, együttesekről nem is szólva. Ezeknek a fiataloknak nem az a dolguk, hogy gyakorlásra szánt idejüket adminisztrációs futkosással töltsék, díjaikat lobogtatva kilinccseljenek szerkesztőségekben, rádiónál, tévénél, vagy hogy megalázó módon saját magukat árusítsák a nemzetközi és hazai zenei piacon.

A legkevesebb, amit mi tehetünk, hogy lapunk és olvasóink nevében szeretettel köszöntjük a *minőség* díjazottjait:

az Amadinda Együttest (Rotterdam — „Gaudeamus" kortárszenei verseny — I. díj), Mocsári Károlyt (Fort Worth — „Van Cliburn" zongoraverseny — V. helyezett), Ádám Zsuzsát (Zwickau — „Robert Schumann" énekverseny — döntős), a Danubius-kvartettet (Trapani — kamarazenei verseny — V. díj), Dénes Zsuzsannát (Rió de Janeiro — énekverseny — IV. díj), Gulyás Istvánt (Sydney — zongoraverseny — VII. helyezett), Krausz Adrienne-t (Senigallia — zongoraverseny — I. díj), Nagy Miklóst (Genf — kürtverseny — III. díj), Würtz Klárát (Seregno — „Ettore Pozzoli" zongoraverseny — I. díj), Stuller Gyulát (Gorizia — „Rodolfo Lipizer" hegedűverseny — III. díj), Komlósi Ildikót (Philadelphia — „Luciano Pavarotti" énekverseny — díjazott), Temesi Máriát (Philadelphia — „Luciano Pavarotti" énekverseny — díjazott), az Aquincum Együttest (Colmar — kamarazenei verseny — különdíj), Solymosi Zoltánt (Lausanne — balettverseny — döntős), Bokor Jutkát (Cardiff — „Singer of the World" énekverseny — II. díj), a Bop-Art Együttest (Dunkerque — jazzverseny — III. díj), Dés Lászlót (Dunkerque — jazzverseny — legjobb szólista), Kertész Ottót (Budapest — „Pablo Casals" gordonkaverseny — II. díj), Szabadi Vilmost (Helsinki — „Jean Sibelius" hegedűverseny — III. díj), Király Csabát (Budapest — Magyar Rádió zongoraversenye — I. díj), Oravecz Györgyöt (Budapest — Magyar Rádió zongoraversenye — II. díj), Hauser Adrienne-t (Budapest — Magyar Rádió zongoraversenye — III. díj) — Verebics Ibolyát (Barcelona — „Francisco Vinas" énekverseny — különdíj), Szendrényi Katalint (Barcelona — „Francisco Vinas" énekverseny — különdíj), Nagy Zoltánt (Trujillo — balettverseny — I. díj), Velencei Tamást (Ancona — trombitaverseny — I. díj), a Hernádi-triót (Párizs — kamarazenei verseny — különdíj) és Hegedűs Endrét (Enna — „Neglia" zongoraverseny — II. díj).

HORVÁTH TAMÁS

Havasréti Pál (kisbőgő), Lányi György (duda), Nagy Zoltán (brácsa), Porteleki László (hegedű)

Parasztzenénk Lyonban és környékén

Háromhetes franciaországi turnén vett részt a magyar parasztzenét játszó Téka együttes. Lyonban és környékén nemcsak színházakban és pódiumokon léptek fel, hanem múzeumokban és templomokban is, mely utóbbi e műfajban itt is újdonságnak számít. Az együttes sok hagyományos hangszert mutatott be. A duda, a doromb, a tekerő nem számított újdonságnak a helyi hallgatóságnak, annál inkább a Gyimes vidéki gardon, ez a sajátos, ütővel megszólaltatott húros hangszer. Együttesünk egy Bartók Béla és Kodály Zoltán életét bemutató kiállításon is fellépett. Mirmande községben magyar nemzeti zászlókkal díszítették a község XII. századi templomát, a koncert színhelyét. Lyonban Kerekes Györgyivel és a Camerata Hungaricával közösen adtak hangversenyt. Az együttest meghívták 1986-ra, további koncertek tartására.

BANKÓ ANDRÁS

A Vízöntő Együttes új lemeze — Hollandiában

A Vízöntő együttes új lemeze tradíció és asszociációs játék együttélése. Vízöntőék ismét távoli kultúrák közös eredőihez nyúlnak vissza. Mintha a Csodaszarvas mondájába belehallanánk a Kalevipoeg, az Irenszej, a Kalevala, az indián Popol Vuh, a chaszid dalok s az óceániai törzsi mítoszok motívumait. Hiteles magyar folklórt, rekedtes öregasszony apokrif imáját halljuk, s az elnyújtott kántálás áthangolódik dudorászó, meditatív dallammá. A lemez másik telitalálata Cserepes Károly és Mezei Juli gyönyörű játéka csúfondáros és gyöngéden lírai elemekkel — a Gyermekjátékok című számban. Hangzásuk jó íze abból is adódik, hogy a parasztzenét néprajzosként ismerő zenészek (mint például az együttesvezető Kiss Ferenc) merték vállalni a kísérletezés kockázatos munkáját. Az autentikus ritmusokba beleszövődnek távoli kultúrák fonalai. Nem átdolgozásokat csinálnak, de nem is maradnak az utánzásnál.

Lemezük a Munich Records gondozásában Hollandiában készült, s így a hazai boltokban nem kapható. Egyelőre. Hacsak a hanglemezgyártó nem importálja külföldről azt a zenét, amelyről korábban könnyedén lemondott. A Vízöntő eddigi három nagylemezéből kettő külföldön készült! Jogos a kérdés: jelen lehetnek-e kísérletező, újító muzsikusaink a hazai piacon? A kulturális menedzselés tipikus és válaszra váró gondja ez. Az újítók, kísérletezők nem férnek bele a Rádió és a hanglemezgyártás bevált, régi műfajaiba.

Azért még ne öntsük ki a fürdővízzel a Vízöntőt! Új közönség, sok árnyalatú, érzékeny ízlés van születőben. Eresszük őket a mélyvíz közelébe! Tudnak úszni...

DEME TAMÁS

Borsmiszka Tibor, festő

Nincs értelme tenderelni (sem)

Sajna abban is különbözöm Napóleontól, hogy míg ő szavahihető tanúk szerint képes volt egyidőben a legkülönbözőbb dolgokkal foglalkozni, én egyszerre legfeljebb két dologra tudok figyelni: ha például egyik szememmel a tévéhiradót lesem, a másikkal meg könyvet olvasok, harmadik foglalatosságra már nem futja képességeimből. Szelektív hiradózásnak nevezhetem e módszert: felemelem tekintetem mondjuk Madame Roland emlékirataiból, ha a tévéhiradó azt mutatja, hogy Dél-Jemenben a marxizmus—leninizmus tételeinek egyedül helyes alkalmazása körüli vita miként csap át tankcsatába, de mihelyt azt hallom, hogy X vállalat vezetője növelni fogja a hatékonyságot, gyorsan visszamenekülök a történelem viszonylag egzakt tényeihez. E szelektivitás vonzó előnnyel jár: ha végignézem a hiradót, olyasmit is meg kell tudnom, ami nem érdekel engem, ha viszont helyett természetesen „electric" lesz belőle, ettől nyilván jobban fog dolgozni. Másodszor az is bánt, hogy amikor a tévé lízingel és tenderel, egy híg angolt tanít, mert azt írja ki, hogy a tender = versenytárgyalás, s így ha hazánk szebbkeblű höigyei közül valakit leszólít majd egy éltes úr Londonban, nem akar-e *ápolója* lenni, azt hiszi, majd versenytárgyalásra hívják. Ez a hunglish, vagyis hangérieninglis, amely az üzleti életből és a tudományból kilépve erőszakkal tör utat magának a köznyelvben, angol nyelvnek éppoly primitív, mint amilyen bastard (= korcs) volt őseink francia tudománya, mely a *lavoirt* (= mosóház, mosókonyha), mosóhajó, folyami mosóhely, átmosó gép, puskacsőtisztító stb) a *mosdótál* jelölésére vette át, s amely az árnyékszéknél, budinál, illemhelynél szebbnek találta a klozettot, mindjárt meg is toldva még egy t-vel a a francia szót... Mert egy magyar mindig franciábbb, frankabb, sőt franciánál, s angolabb az anglusnál, csak fel kell piszkálni benne az etelközi pusztákról hozott szobizmusát...

csak a történelemkönyveim ábrázolta régvolt idők szörnyűségein rágódnék, nem kapnék részletes képet arról, hogy a mai forradalmárok menynyivel magasabb technikai szinten irtják egymást, mint Robespierre nyaktilós korában.

Egy kis bűntudat azért rámtör néha a tévé ilyen válogatós élvezete közben, de azzal vígasztalom magam, hogy ezt a módszert nem én találtam ki: némely magyar filozófusoktól és román történészektől tanultam. Ők ugyanis épp ilyen finnyásan idézgetik Marxot és Engelst: csak arra figyelnek, ami őket látszik igazolni, s ami nem tetszik nekik Marxban, attól elfordítják bölcs tekintetüket — ezt nevezhetjük *szelektív marxizmusnak*. Ami gyakorlati szempontból épp oly hasznos lehet, mint az én szelektív tévéző módszerem, de legalább annyira bizonytalan is. Legutóbb például oly hirtelen vezényeltem vissza szememet Rolandné asszonyhoz, hogy nem értettem meg a tévében „emberekről" nyilatkozó szakembert, s ezért merő kíváncsiságból a könyvtől mégis a hiradóhoz pártoltam vissza. Percekig tartott, amíg felfogtam, hogy nem az emberekről, hanem a *tenderek*ről van szó. Első hallásra azt sem tudtam kitalálni, hogy az angol főnév *melyik* jelentésében szerepel itt, tekintve, hogy tender az üzleti *ajánlat* mellett jelenthet még ápolót, felügyelőt, csaposlegényt, szerkocsit, sőt kirakó hajót is.

Egy kicsit persze elszomorodtam. Először azért, hogy immár másfél évtizede hiába csúfolódom az anglománia terjedése felett (legutóbb például *Nincs értelme lízingelni* című cikkemben), s ami fájóbb, nálam sokkal illetékesebbek, Petőfitől Kodályig s napjaink sok kiváló nyelvészéig és közírójáig hiába fáradoznak nyelvünk védelmében, egyre bővebben terjed a second hand shop, a leasing, az input és output, a venture capital, a software és a hardware, a hardpornról nem is beszélve. Oda jutottunk, hogy ha „egy nagy múltú cég megújul", „villamossági művek" kább a franciánál, s angolabb az

De ha gyakran hajlamos vagyok is némi szomorúságra, tárgyilagosságom általában felülkerekedik. Most is ez történt. Eszembe jutott a rengeteg vállalati igazgató, külkereskedő, közgazdász, a világpiac milyen kemény terepén kell helytállniuk! Hát tehetnek ők arról, hogy a dollár, a technika, a technológia, a számítógép, s megannyi tudomány ma főleg angolul beszél, s nekik is ékes angolsággal kell lízingelniük, tenderezniük, s hitelért kilincselniük?

Egyre több időt kötelező eltöltenüik dögfárasztó külországi tárgyalásokon, szüntelenül röpködnek a tengerek felett új tenderek felé! Nem várható el tőlük, hogy a gyötrő tárgyalások és munkaebédek sorozatából megtérve, még keresgéljék is a magyar szavakat néhány milió magyar tévénéző kedvéért!

Felmerülhet persze az a kérdés is, hogy kötelezhetők-e a miliók angol divatszavak megtanulására néhány ezer közgazdász, üzletember, politológus kedvéért? Nem volna egyszerűbb, ha a gazdaság és tudomány csúcsait elfoglaló szakemberek csak *egymás között* beszélnék a biznisz és szájensz világnyelvét, s honfitársaik millióihoz megpróbálnának magyarul szólni? Nem oly nehéz ez. Volt már rá példa a magyar történelemben, hogy az urak a diétán (= országgyűlés) latinul peroráltak, de hiv lobbágyaikhoz magyar nyelven ereszkedtek le.

Nem prédikálom a feudalizmus visszaállítását (néhány dzsentri szokás és nézet már úgyis kezdi felütni a fejét nálunk), elegendő volna néhány alapelvet érvényesíteni: 1.) a szaknyelvet a szakfolyóiratokban és szümpozionokon kell használni, ezrek előtt; 2.) irodalmi nyelv illik a művelődő százezrekhez; 3.) a milliókhoz csak azok beszéljenek, a rádióban és a tévében, akik a nép nyelvén tudnak szólni.

FEKETE SÁNDOR

PÉNTEKI TÜNŐDÉS

Ismerjük vagy nem ismerjük?

Sokra becsülöm Dobai Péter tehetségét, írásait, de ezúttal alaposan elvetette a sulykot.

A *Kritika*ban azon kesereg, méltatlankodik, háborog, panaszkodik — az igék halmozása minisszéjének sokszínűségét jelzi —, hogy Nyugat-Németországban kezébe került egy *Pussta, Paprika und Piroschka* című ismertető, amely szép hazánkban szinte kizárólag a pusztát, paprikát, Piroskát, csárdást, csülköt, csikóst, Csárdáskirálynőt, gulyást, halászlét, subát, gubát — Dobai felsorolása — ajánlja az idelátogatók figyelmébe. Magyarország — ez már az én megfogalmazásom, Dobai ismertetése alapján — voltaképp egy nagy bogrács, s a prospektus arról tájékoztatja a tájékozatlan külföldieket, hol ülhetik körül. Dobai legfőképp azon háboróg, hogy a német prospektus nem más, mint saját idegenforgalmi kiadványaink fordítása-másolata.

Írása summázatában a kitűnő író alapvetően téved. Azt írja ugyanis: „mi magunk tehetünk arról, hogy hazánkat nem tudjuk megmutatni az idegeneknek, mivel mi magunk sem ismerjük".

Meggyőződésem, hogy ismerjük. Én nem vagyok olyan elfogult idegenforgalmi prospektuskészítőinkkel szemben, mint Dobai. Azt nem merem állítani, hogy bejárták szép Magyarországot — mindenre egy idegenforgalmi szakember sem kötelezhető —, de igenis úgy gondolom, hogy legalább a *Magyarország* című útikalauzt elolvasták. Abban pedig benne van minden, amit Dobai hiányol, Zebegény és a szentendrei szerb templom, a Várnegyed, a Margitsziget, Lechner, Ybl, Pollack épületei, a tihanyi apátság, Hévíz, Herend, Eger, Sárospatak, a fertődi, a nagycenki kastély. És még sok egyéb is, hiszen a könyv vastag és alapos.

Dobai sajnálatos tévedése márcsak azon is mérhető, hogy hozzá hasonló vélemények tíz-tizenöt-húsz éve is elhangzottak már. Csak nem képzeli az író, hogy idegenforgalmistáink nem ismerik az ellenvéleményeket? Bizonyára ismerik, hiszen szakemberek. Idegenforgalmi propagandánk mégsem változott. Ebből egyetlen következtetés vonható le: azért, mert nem akarják megváltoztatni.

Az idegeneket hazánkba csalogató szakemberek tudatában valószínűleg kialakult egy kép a Magyarországra Látogató Külföldiről. Ezt a különleges, egynemű emberfajtát pedig kizárólag a puszta, a paprika, és Piroska érdekli. Ezért csak ezt kell propagálni. Ha viszont tíz-tizenöt-húsz évig csak ezt propagálják — s emek megfelelően építik ki az idegenforgalmi rendszerünket —, szép hazánkba csak azok látogatnak el, akik a pusztára, paprikára stb. kíváncsiak. A kör bezárul, a szakembereknek igazuk van.

Tudok én hasonló példákat is. Valamikor, a régmúltban, voltak szakemberek, akik kijelentették: az ipart Budapestre kell telepíteni. Lett is a tízmilliós országnak kétmilliós fővárosa, mindörökre.

Ugyancsak a régmúltban szakemberek azt is kijelentették: a jövő csak a nagyiparé. Később más szakemberek (vagy ugyanazok?) hozzátették: annak is a trösztösített szuperváltozata. Máig se tudtuk kibogozni, amit összecsomóztak.

Már kevésbé a régmúltban szakemberek kijelentették: a falvakat össze kell vonni társközségekké. El is néptelenedtek a kistelepülések, visszavonhatatlanul.

Más szakemberek kijelentették: a dolgozó magyar nép felázadna, ha a televízió fő műsoridőben, az egyes csatornán a *Hamletet* vagy — ne adj isten! — Eizenstein vagy Fellini valamelyik filmjét sugározná. A magyar dolgozó nép ilyenkor kizárólag az *Onedin családot* vagy Derrick felügyelőt óhajtja látni. S ha öt-tíz-tizenöt évig csak őket látja, valóban fellázad a dán királyfi ellen. A kör ismét bezárul, mint minden esetben, s a szakembereknek ismét igazuk van.

Nem, kedves Dobai Péter barátom, nem azért, mert nem ismerték-ismerik az idegenforgalom, az ipartelepítés és így tovább más formáit. Azt is tudták-tudják, hogy vannak más vélemények. De azokat nem kell figyelembe venni, mert akiknek más a véleményük, azok nem szakemberek.

Sietve hozzáteszem: írásomban egyszer sem használtam a „tisztelet a kivételnek" s más hasonló kitételeket, mivel nem tanulmányt írok, csak elmélkedem.

Gyurkó László

Családi KÖR

Független hetilap, Újvidék, 1996. április 4.
VII. évfolyam, 14. szám, 3 dinár

Kellemes húsvéti ünnepeket!

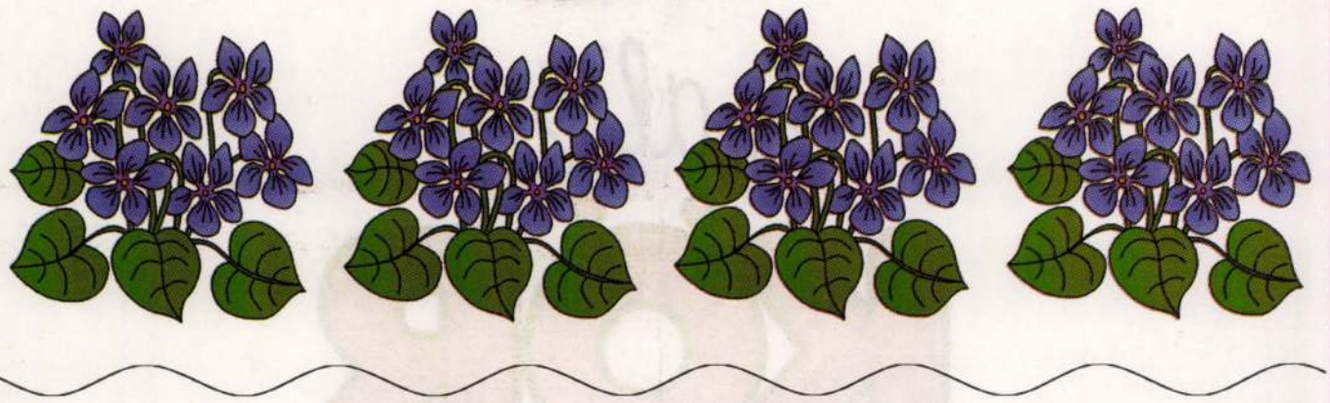

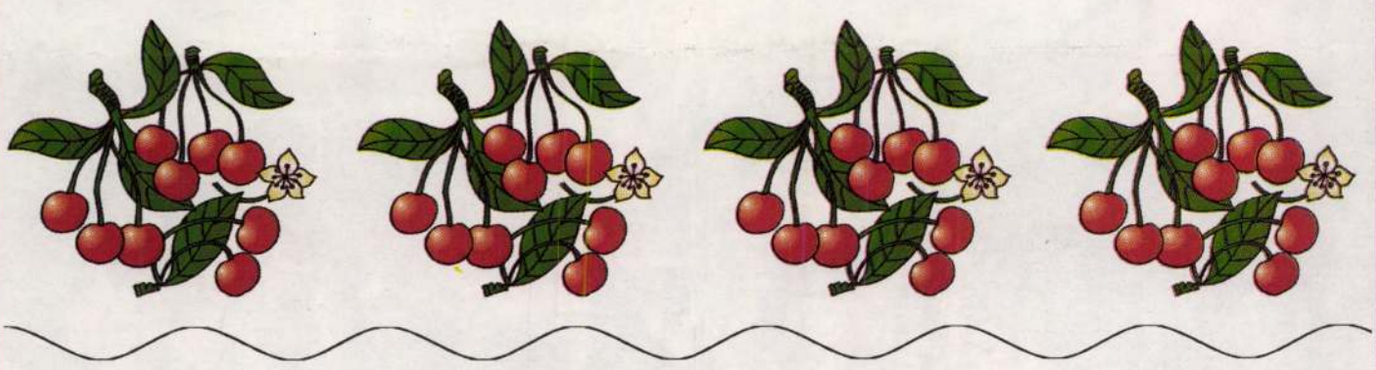

Háziasszonyok figyelmébe!

Emlékeznek-e a nagymama éléskamrájára, ahol nemcsak a befőttes üvegek álltak példás rendben, hanem a polcokat tarka stelázsipapír díszítette? A fentebb bemutatott mintázatú stelázsipapírok megrendelhetők a Családi Kör szerkesztőségében (levélcím: 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1/III.), vagy a 021/57-942-es telefonszámon.

Egy-egy, 70 cm hosszú papírszalag ára 1 dinár.

DUNA TV

8.00 Képes Krónika – tájékoztató műsor
12.00 Déli harangszó. Lapozó
12.20 Gazdakör
13.00 Esti kérdés (ism.)
13.15 Csodakörhinta
13.30 Tajgai nomádok – finn dokumentumfilm-sorozat
14.25 Energia a földön – svéd ismeretterjesztő film
15.15 **Karriertörténet** – portréfilm Fáskerty Gáborról
16.05 **Az emberiség kalandja** – spanyol ismeretterjesztő filmsorozat
16.45 Nyelvfonoda
17.10 A Muzsikás együttes játszik
17.30 Gyerekeknek
17.55 Műsorismertetés
18.00 Híradó
18.15 **Egy pikoló világos** – magyar film
19.40 A madarász – holland ismeretterjesztő film
20.05 Régiók
20.45 Esti kérdés
21.00 Híradó
21.15 Sportpercek
21.25 **Sammy és Rosie** – angol film
23.00 **Nomád nemzedék** – magyar ismeretterjesztő film
23.30 Vers

RTL

5.30 RTL-hírek
5.35 Ismétlések
7.00 Reggeli magazin
7.35 Egymás közt (ism.)
8.05 A Springfield-sztori – sorozat
9.05 **Kalifornia klán** – sorozat
10.00 **Gazdag és szép** – sorozat
10.30 **Soledad, kicsim** – sorozat
11.00 Forró nyeremény – játék
11.30 **Családi párbaj** – játék
12.00 Déli magazin
12.30 Arany lányok – sorozat
13.00 **Gyilkosság a hobbija** – krimisorozat
14.00 Bärbel Schäfer
15.00 Ilona Christen
16.00 Hans Meiser
17.00 **Jeopardy** – agytorna
17.30 **Egymás közt** – sorozat
18.00 Jó estét!
18.30 Sztármagazin
19.10 Robbanékony – magazin
19.35 **Jó idők, rossz idők** – sorozat
20.15 **Halálos üldözés** – amerikai film
22.10 Stern TV
24.00 RTL – Éjféli hírek
24.30 **Cheers bár** – sorozat
1.00 **Sledge Hammer** – sorozat
1.30 Ismétlések
2.55 Éjszakai hírek

SAT 1

5.30 Németország ma reggel
9.00 **L. A. Law** – sorozat
10.00 Vannak szavaid? – villámgyors agytorna
10.30 Bubi, dáma, Hörig – pókerjáték
11.00 Délelőtti talkshow
12.00 Vera délben – talkshow
13.00 **Trapper John** – sorozat
14.00 Szívtől szívig – krimisorozat
15.00 Őrszekerek – A következő generáció – sci-fi sorozat
16.00 Baywatch – sorozat
17.00 XXO – Fritz és társa – játék
18.00 **Mindent vagy semmit**
18.30 Sporthírek
19.00 Szerencsekerék
20.00 **A König** – sorozat
21.00 **Ők hárman** – krimisorozat
22.00 **Labdarúgás**
23.00 Harald Schmidt-show
24.00 **Árulás és erőszak** – amerikai krimi
1.40 Ismétlések

VOX

7.25 Ismétlések
10.00 Colt minden esetre – sorozat
11.00 Ismétlések
12.55 **Jó idők, rossz idők** – sorozat
14.00 **Külvárosi körzet** – sorozat
15.00 Starsky és Hutch – sorozat
16.00 Colt minden esetre – krimisorozat
17.00 **Chips** – sorozat
18.15 Riportmagazin
19.00 **Vegas** – sorozat
20.00 **Szupergyilkosság** – sorozat
21.00 **Back felügyelő** – sorozat
22.45 Így készült...
23.00 **A leszámolás** – amerikai film
24.45 Az ürön túl
1.40 A Vörös-tenger körül

PRO 7

5.25 Ismétlések
7.20 Rajzfilmek
8.35 Ismétlések
10.10 **A nagy elefántszöktetés** – amerikai kalandfilm
12.00 **Madárijesztő és Mrs. King** – krimisorozat
13.00 Hangos otthon – sorozat
13.30 Déli magazin
14.00 Talkshow
15.05 **A mi kis farmunk** – sorozat
16.00 Rajzfilmsorozatok
17.25 **Egy fedél alatt** – sorozat
17.55 **Ki itt a főnök?** – sorozat
18.25 **Bill Cosby-show** – sorozat
19.00 **Taff** – napi magazin
20.00 **Miranda csókja** – amerikai vígjáték
22.00 **Édes bűn** – magazin
22.50 **Őrült küldetés 5.** – hongkongi film
24.20 **Tánc bilincsben** – kanadai–amerikai akciófilm
2.15 Ismétlések

EUROSPORT

8.30 Olimpiai magazin
9.00 Olimpiai előzetes
9.30 Műugró Európa Kupa
11.30 Meggyújtották az olimpiai lángot...
12.00 Kosárlabda
12.30 Hegyikerékpár-verseny
13.00 Súlyemelő VB
14.00 Tenisz Estoriból
16.00 Kerékpárverseny
17.00 Olimpiai hősök
17.30 Motoros magazin
18.30 Forma–1
19.00 Súlyemelő EB
21.00 Ökölvívás
22.00 Teherautó-verseny

TNT

6.00 Rajzfilmek estig
20.00 **Fiúk az elmúlt éjszakából** (Fsz.: James Garner, Kim Novak)
22.00 **Étkezde** (Fsz.: Steve Guttenberg, Mickey O'Rourke, Kevin Bacon)
24.00 **36 óra** (Fsz.: James Garner, Rod Taylor, Eva Marie Saint)
2.00 **Emeletes hajóágy** (Fsz.: Ian Carmicheal, Sidney James)

RTL 2

5.40 Rajzfilmek és gyermekfilmek
9.30 Flipper (ism.)
10.00 **Tessék mosolyogni!**
10.30 Ismétlések
11.55 Rajzfilmek és gyermekfilmek
16.00 **Flipper** – sorozat
16.25 A hatmillió dolláros férfi – sorozat
17.25 Családi kötelék – sorozat
18.15 Quinn doktornő – sorozat
19.15 **Mosoly** – bolondos szórakoztató show
19.45 **Tessék mosolyogni!**
20.15 **A lemenő Nap fia** – amerikai akciófilm
22.00 **Rambo** – amerikai film
23.55 A tűz pusztító hatalma
24.40 Rambo (ism.)
2.20 David Letterman-show
3.05 ABC-hírek
3.35 Benson – sorozat

RÁDIÓMŰSOR

ÚJVIDÉKI RADIO

5.00 Reggeli műsor
7.00 Reggeli híradó
8.00 Komolyzenei ébresztő
8.30 Népdalok
9.15 Ismeretek tárháza
9.30 Középiskolások irodalmi műsora
10.05 Délelőtti mozaik
11.30 Matiné C-dúrban
12.00 Déli híradó
12.15 Elfújta a szél
12.30 Balázs Árpád nótáiból
13.05 A zene szárnyán
13:30 Népdalok
14.03 Ismeretek tárháza
15.00 Hallottuk láttuk
15.30 Mozaik
16.30 Vajdasági napló
17.05 Chip
17.30 Dzsessz, dzsessz
18.30 Esti híradó
19.30 Híres előadóművészek felvételeiből
21.00 Estéről estére
21.30 Késő esti híradó
22.00 Évszázadok zenéje
23.05 Elmélet, vita, gyakorlat
23.35 Notturno ritmusban
24.05-5.00 Éjszakai műsor

SZABADKAI RADIO

(középhullám)

7.00–10.00 Hangvásár
7.30 Híradó
7.50 Piaci körséta
9.45 Főzzünk együtt
10.00 Szerb nyelvű zenés reklámműsor
13.00 Hírek
13.10 Adventista műsor
13.30 Apróhirdetések
13.40 Népzene
14.05-15.00 Művelődési magazin
15.00 Híradó
16.00 Szerb nyelvű műsor

(URH)

19.00 Popbazár (magyar)
21.30–24.00 Discorama

KOSSUTH RADIO

4.30 Reggeli Krónika
9.05 Napközben
11.05 Slágerfilmek – filmslágerek
11.35 Vulkán alatt
12.00 Déli Krónika
12.30 Ki nyer ma?
13.05 Vendég a háznál
13.30 A református egyház félórája
14.05 Zongoraművészek
15.05 Beszéljük meg!
16.00 Délutáni Krónika
17.05 Magyarországról jövök
18.00 Esti Krónika
18.30 Ráadás
19.05 Sportvilág
19.30 Jó éjszakát, gyerekek!
20.05 Népdalkörök és citerazenekarok felvételeiből
21.05 Magyarország messzire énekel
21.25 Kossuth-klub
22.00 Késő esti Krónika
22.30 Kopogtató
23.05 Azok a rádiós évek

PETŐFEI RADIO

4.33 Hajnali dallamok
6.03 Reggeli csúcs
7.45 Sportreggel
8.00 Petőfi-délelőtt
12.00 Nóták
14.00 Hintaszék
17.03 Petőfi-délután
19.03 Mesejáték
20.00 Heavy metal híradó
20.30 Dzsessz
21.15 Isten áldd meg...
22.30 Blues
23.10 Ennyi...
24.15 Az én slágerlistám
2.04 Csak zene
4.04 Csárdásmuzsika

...i képhez

...vek és a sz...

(1960)

...megjelentetett festmények reprodukcióval... anyag lehet tanároknak, diákoknak...

Boromisza Tibor a fényfestő, a káprázatos színek poétája a nagybányai festészet második nemzedékének, a neósok vonulatának volt egyik legnagyobb képviselője. A közelmúltig a művészet berkeiben még az a nézet volt meghatározó jelentőségű, amely az első nemzedék művészetét tekintette a korábbi magyar festészet csúcsának. Napjainkban viszont mindjobban felerősödött az a szemlélet, amely egyaránt tekintettel van a „nagy" nemzedékre (Hollósy, Ferenczy, Thorma, Réti, I. Grünwald) és a neós törekvések gyűjtőfogalmával jelölt új szellemű magyar festészet úttörőire, akik a második és harmadik generáció tagjaiként az új irányzatoknak kötelezték el magukat. A hangsúly tehát a neósokra vetítődik, az eredetiségük, a többarcúságuk figyelembevételére, az egyéni módon továbbfejlesztett új tér-, szín- és formaszemléletükre. Ez az elsősorban francia hatásokat tükröző csoportosulás döntően hatott a XX. századi modern magyar fesztészet kialakulására.

Boromisza Tibor, a „Zentafi" vagy a „mi fiunk", ahogyan a régi zentaiak nevezték szeretetből és nem kis büszkeségből, 1880. március 3-án született Bácsalmáson édesanyja, almási Kovachich Katinka családi birtokán. Édesapja, Boromisza János Zenta város polgármestere volt, majd jó nevű ügyvédje és a Ferenc József-rend lovagja. Fiuk, Tibor a Tisza-parti városban töltötte gyermek- és ifjú éveit. Gyermekkora óta kitartó szorgalommal és szeretettel festegetett. Gimnáziumi tanulmányai után a Ludovika Katonai Akadémián huszártiszti képesítést szerzett. De már 1902-ben, hadnagy korában Ferenczy Károly budapesti magániskolájában festészeti tanulmányokat folytatott. Katonatiszti pályáját 1903-ban feladta a festészet kedvéért. 1904-től 1914-ig, időnkénti megszakításokkal, Nagybányán élt és festett. 1904-től 1908-ig a szabad iskola tagjaként Ferenczy és Iványi Grünwald voltak a mesterei, azután az I. világháború kitöréséig az iskolán kívül önállóan alkotott. 1909-ben Nagybányán műtermet kapott és így a kolónia törzstagjává vált. A világháború idején Szatmárnémetiben töltött be különféle katonai tisztségeket. 1919 és 1921 között a Margit-szigeten élt többek között buddhista szerzetesként. Majd Szentendrén megkísérelte egy nagybányai művésztelephez hasonló festőkolónia megszervezését. 1927–28-ban Hortobágyon a pásztorok életét tanulmányozta és friss szemléletű életképeket festett. Több lap munkatársa is volt. Később Keszthelyen, majd Budapesten élt és a II. világháború után újból Keszthelyre költözött, hogy végül 1953-tól 1960. I. 8-án bekövetkezett haláláig Szentendrén éljen és alkosson.

Festészetének legjelentősebb korszaka a Nagybányán töltött tizenegy év volt. Eleinte plein air képeket festett Ferenczy hatására. Ezután külföldi tanulmányutakat tett. 1905-ben Romában, 1906/7 telén pedig Párizsban és Münchenben élt, miután meghatározó hatással volt rá 1906-ban Czóbel nagybányai bemutatkozása. Boromisza stílusát a következő években a nagybányai neós törekvések határozták meg. Erőteljes kék körvonallal keretezett széles ecsethúzásos, dekoratív színfoltok mellett a kis festékfoltok és a festéksávok jellemezték festészetét. 1909 körül elsősorban a Nabis francia festőcsoport hatása érezhető alkotásain, de Van Gogh festészetének ismeretét is tükrözik. Ezekből az évekből három Zentán festett képét ismerjük: a Tisza-part, télen (1906. okt.), Vízhordók (1908) és a Csendélet (1909) című festményeit.

1910-ben kifejezésmódjának újabb változataként fauves síkszerű képeket festett. A látványt teljes egészében átírta, elvonatkoztatta, színei pedig tiszta, élénk színek lettek. 1911–12-ben a síkszerűséget felváltotta a perspektivikus ábrázolás és a szerkezet kiemelése. Ide sorolható a nagybányai vásárképeinek sorozata. Egyes munkát ábrázoló művein közeledett a kubisztikus irányzat felé is. Ez idő tájt festette programképeit, mint a Nagybánya látképe című nagyméretű művét is, ahol már a napfény színzuhatagokra való bontását és a kép elemeit átvilágító, színeket kiemelő megoldását használta. Először tért el az egységes szórt fény alkalmazásától. Színkezelése valójában Csontváryéra emlékeztet, fénymeghatározása pedig Egry fényzuhatagos festésének előfutára volt. Ezen a vásznán Nagybányának egy részletét festette meg. A kép jobb oldalát uralja az alacsony házak közül kiemelkedő piros tetejű református templom, ennek ellensúlyozásaként bal oldalt az égig érő Kereszthegy zárja le a képet. Közöttük a nagybányai házak leegyszerűsített, kubisztikus formái helyezkednek el. Előtérben a gyors folyású Zazar patak és köves partja, háttérben pedig a távoli magas nagybányai hegyek látszanak. Ez a programképe minden bizonnyal az új szellemű magyar művészet remekművei közé tartozik, mind formaértelmezésében, megszerkesztésében, mind színhasználatában és színkezelésében is. Ez a festmény Boromisza személyes vallomása és szinte Nagybánya apoteózisának is tekinthető.

1913–14-ben intenzívebben jelenik meg alkotásain a felhők közül sávokban előtörő irányított fény és a mozgás ábrázolására való törekvés. Későbbi korszakában formái kezdenek feloldódni és színei is veszítenek intenzitásukból. Egyre nagyobb teret kapnak képein a groteszk ritmusos mozgásábrázolások. Az irányított fény és a mozgás ritmusának kifejezése festményein már a futurizmus egyfajta egyéni értelmezéseként hat.

Boromisza későbbi stílusára a nagybányai neós hagyomány továbbvitele jellemző. Az 1920-as évek első felében a kubisztikus-konstruktív képszerkesztés lett képeinek sajátossága. Későbbi hortobágyi ciklusában újból az élénk, tüzes színeket, sötét kontúrokkal körülzárt festékfoltok dekorativitását alkalmazta. Tájképein ismét szerepet kaptak az irányított fénysávok és a mozgásábrázolás.

Festőnk nagybányai korszakában folyamatosan szerepelt a kiállításokon a helyi és a fővárosi, az Ifjúság a MIÉNK, a Művészház tárlatain. Első önálló bemutatkozását 1914 januárjában a Könyves Kálmán Társaság szalonjában rendezte meg, előtte ezeket a képeit még a nagybányai műtermében is kiállította. Művészetét a kritikusok egyértelműen a neósok közé sorolják, kiemelték nagybányaiságát, merész újító képességét és modern felfogását.

Boromisza a kutató-kereső művészek kiemelkedő képviselője volt, erről írásai is tanúskodnak. Több tucat cikket jelentetett meg, főleg a nagybányai lapokban, amelyekben egyértelműen állást foglalt a fiatal neós nemzedék mellett. Szembefordult a kolónia első nemzedékének plein air naturalisztikus hivatalos irányával. Ezután a nagybányai művésztelepen 1912-ben Boromiszát teljesen kiközösítették és a neós nemzedéket háttérbe szorították.

Boromisza elsőrangú festői kvalitásai mellett a nagybányai művészet „fenegyereke" volt, személyiségével a vízválasztó szerepét töltötte be, akárcsak Hollósy Simon, vagy mint a két háború között Ziffer Sándor festészete. Festőnk sajátos művészi útjával, újságírói és közéleti szereplésével, a nagybányai, budapesti és balatoni művészetszervezői feladataival képtelen volt beilleszkedni abba a vidéki, akadémikussá merevedő nagybányai művészi–emberi légkörbe, amelynek normáit Réti és társai határozták meg. Festészetét emberi habitusával, függetlenségi törekvéseivel, igazságérzetével, szellemi érdeklődésével, alapvető meghatározásokra törekvő eszmeiségével összeforrt kifejezési módszernek tartotta. Nemcsak festészetének kibontakozására, hanem egész személyiségére is vonatkozik az „autonóm személyiség" meghatározás.

GULYÁS Gizella

CSALÁDI KÖR: Független hetilap – Alapító és kiadó: Forum – Dolgozók Kft. – Megbízott igazgató: Habram Mária – Szerkesztőség: Fazekas András (felelős szerkesztő), Fehér M. Mária, Habram Mária (megbízott főszerkesztő), Habram Károly, Prikidánovics Andrea, Torok Csaba. – Állandó munkatársak: Bada István, Bagi János, Bálint István, dr. Berényi János, Bozóki Antal, Éri Ilona, Faragó Jolán, Fehér István, Fábri Nándor, Gerlóczy Ferenc, Hatala Zoltán, Hegedűs Erika, Hegyi József, Juhász M. Erzsébet, Kántor Oszkár, Kovács József, Lazukics Anna, Miskolci Magdolna, Nagy Nándor, Németh István, Németh Ferenc, P. Berényi Ilona, Piszár József, Soltis Gyula, Szántó Zoltán, Umek Miklós, dr. Varga Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1. Tel.: (021) 57-942. Telefax és üzenetrögzítő: (021) 57-359. Telex: 14199 yu forum – Előfizetési díj: negyed évre 39 dinár, külföldre egész évre 500 dinár. Az előfizetés összegét a következő folyószámlára kell befizetni: 45700-601-3-14861. Forum – Terjesztés Rt.

Kérjük előfizetőinket, juttassák el címünkre a befizetésről szóló bizonylatot. – Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. – Egyes szám ára 3,00 dinár. – Folyószámlaszám: 45700-603-8-8061 Családi Kör szerkesztősége – Szedés és tördelés: Scan Studio, Újvidék – Nyomás: Forum Nyomda, Újvidék.

A fedőlapon
Boromisza Tibor
Nagybánya látképe c.
festménye

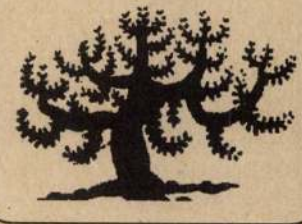

BOROMISZA TIBOR

emlitve mint a Hortobágy festője. ld.Maghy Zoltán

Losonci Miklós: Maghy Zoltán életmüve.Hajduböszörmény,Müvelődési Központ

UJ TÜKÖR XXXXXXX 1983.XX.évf.8.sz.3.o.

Festészet (1900-1919) – Önálló táblakép

Boromissza (Tibor?)

Képei.

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. I. 242. l.

A Művészház felavatása.

Egyesületek stb.
Helikon

Népszava 1922. okt. 29. 5. o.
Boromisza Tibor kiállítása

Festészet,1900-1919 - Önálló táblakép - Kompozició

Boromissza Tibor:
Nagy megujhodás.
/Kiállitva a Könyves Kálmán szalonjában,1914/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
90.
"Könyves Kálmán.."

Boromissza Tibor festő

"Nagy megujhodás"
/Kiállitva a Könyves Kálmán
szalonjában, 1914/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
90.

Boromissza Tibor festő

Kiállitása a Könyves Kalmán
szalonjában, 1914.

M Ű V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
90.

Boromissza festőművész

Pásztorlúr, 1925. XI. évf.

33. l.

Szoholay Béla: A magyar festőművészet

Boromissza (Tibor ?) XX. n.

festő

Rene de Hongrie

1910. III. ann. V. t. 242. l.

a Műcsarnok felavatása.

Kiállítás
Helikon

Népszava 1922. okt. 29. 5. o.
Boromissza Tibor kiállítása

Boromisnya Zsolt fentő

Nagy Kiálisnás
Sparmüvészeti Főiskola

Szabad tép 1948 dec. 28.-6.

Kiállitások, 1900-1919.

Boromissza Tibor kiállitása
/Könyves Kálmán szalonja,
1914/

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
90.
"Könyves Kálmán."

Kiállitások, 1900-1919.

K ö n y v e s Kálmán szalonja
Boromissza Tibor kiállitása

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
90.

Bonnitza Tibor festő

Pesti Hirlap. 1924. febr. 24. 6-7

k. k. l. Három kiállítás

Bornemisza Tibor.

8 órai Ujság.
1928. III. 18., 4.
(: Bek. :)

Boromisza Tibor festö.

Népszava. 1924. II. 24. 7. l.

Boromirza Tihor Jerko"

Prot. rzecz

1930. 70-72.

BOROMISZA TIBOR 2002. okt.

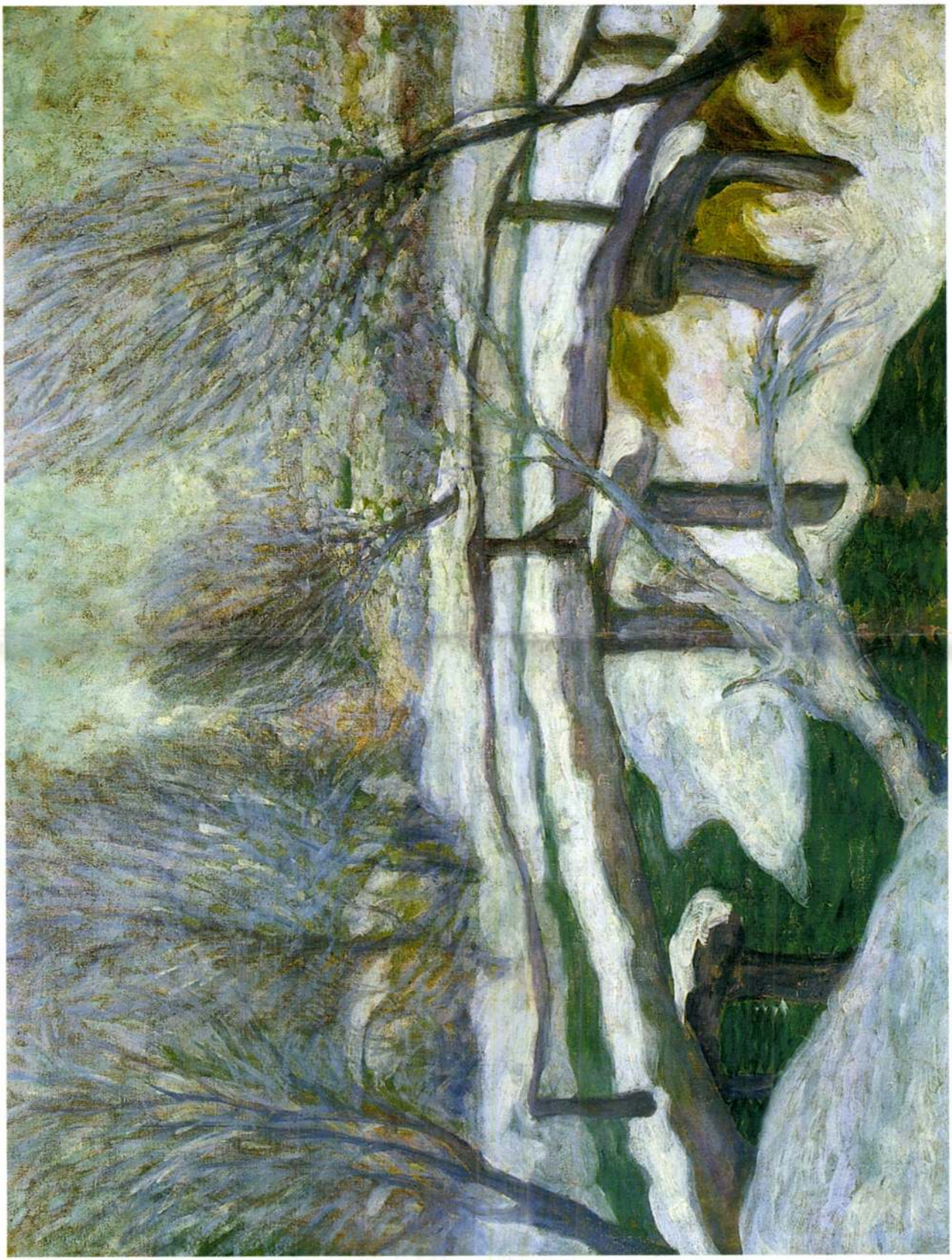

174.

175.

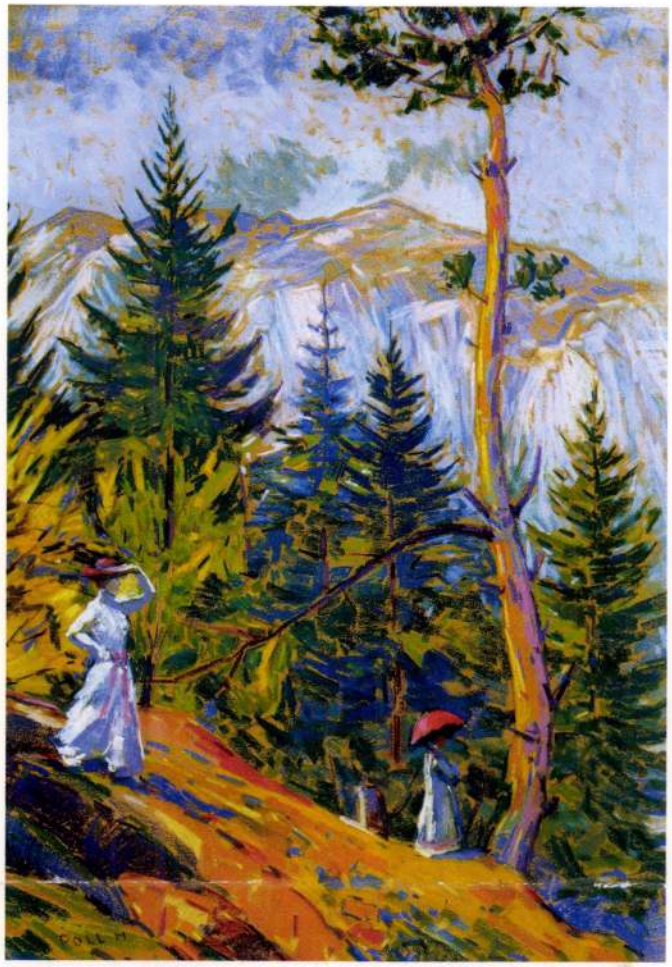

175. ◄
Poll Hugó (1867-1931)

Kisasszonyok "magaslesen"

Pasztell, papír, 50x35 cm
Jelezve balra lent: Poll H.

Kikiáltási ár: 180 000 Ft

176. ▼
Poll Hugó (1867-1931)

Vásárban

Pasztell, papír, 23x30 cm
Jelezve jobbra lent: Poll H.

Kikiáltási ár: 120 000 Ft

176.

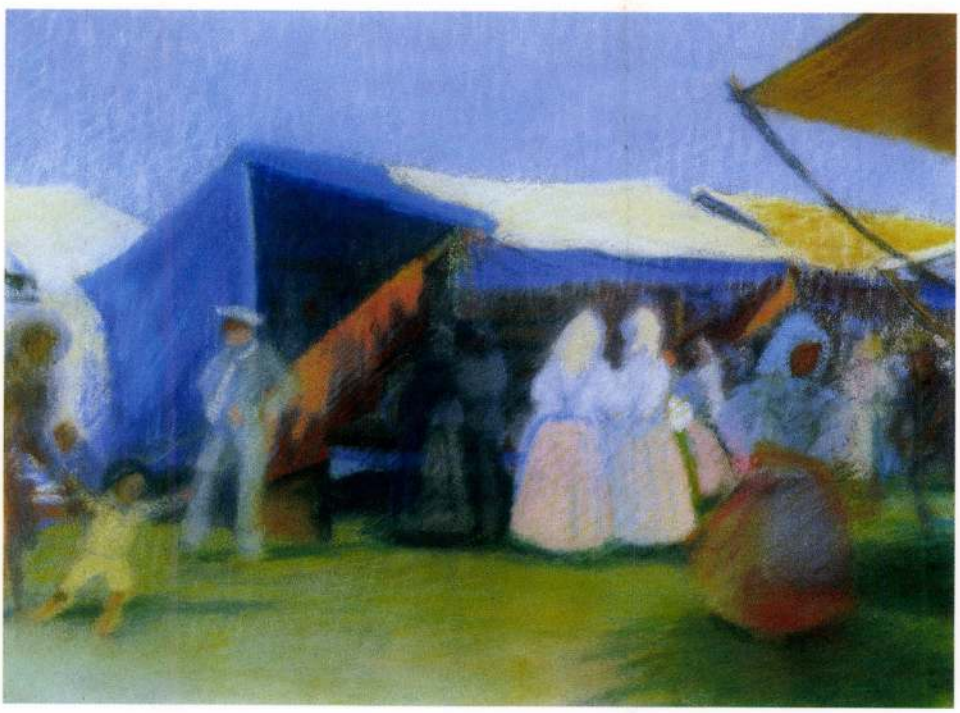

BOROMISZA TIBOR

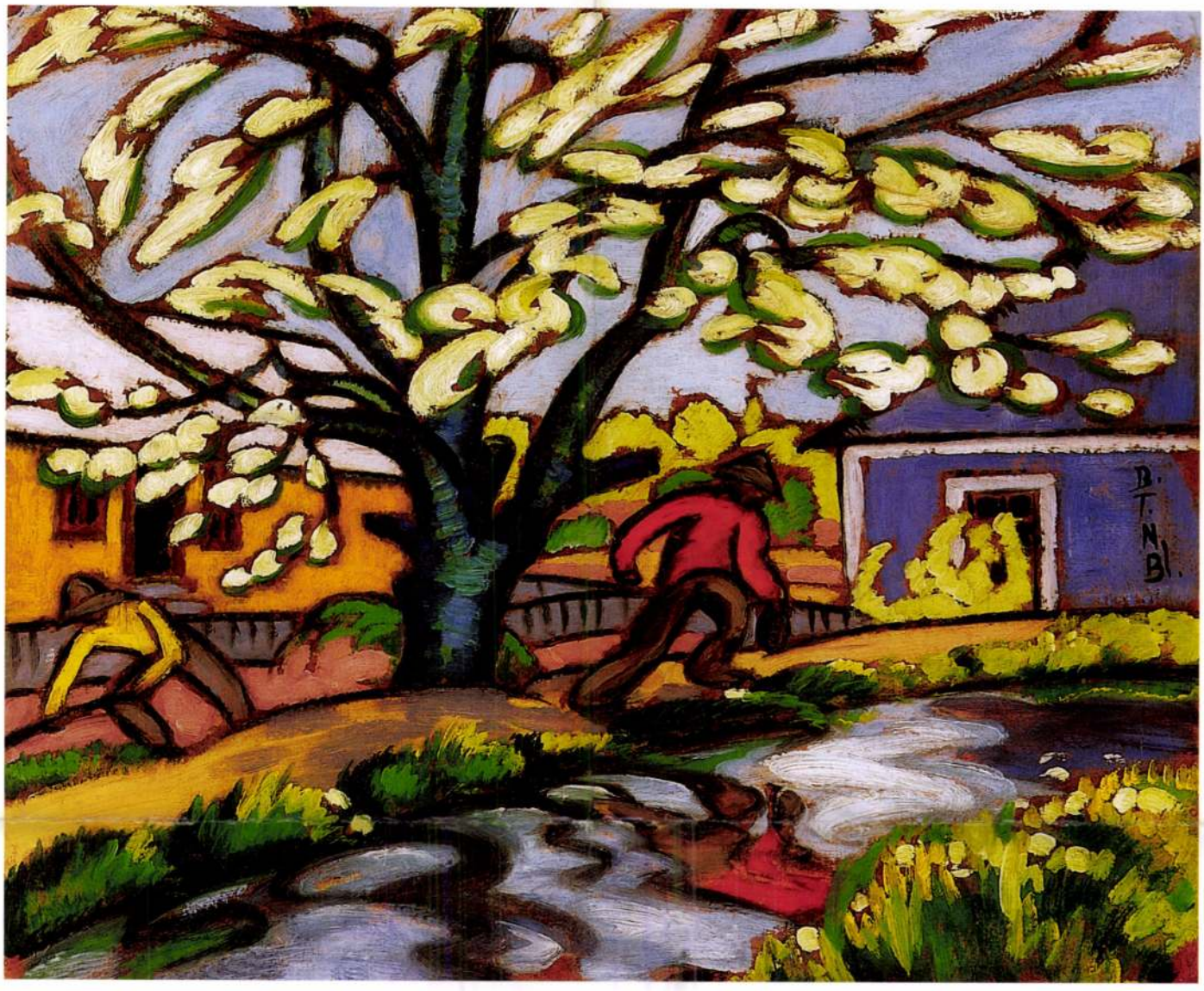

16

15 ▪ IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA (1867–1940)

Szüretelők

50 x 40 cm
Olaj, karton
Jelezve hátoldalán:
tervezett üvegfestményterv Iványi Grünwald Béla

Kikiáltási ár: 280 000 Ft

16 ▪ BOROMISZA TIBOR (1880–1960)

Nagybányai kertben

56 x 68,5 cm
Olaj, karton
Jelezve jobbra középen: B. T. N. B.
Jelezve hátoldalon: Boromisza Tibor 1913 NB

Kikiáltási ár: 350 000 Ft

17 ▪ VASZARY JÁNOS (1867–1939)

Itáliai tengerparton, 1929-30 körül

48,5 x 60 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Vaszary J.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft

IRODALOM

Lázár Béla: *Vaszary János.* Az Ernst- múzeum művész- könyvei, Bp. 1923.
Vaszary János biográfia és bibliográfáia. Bev. tan.: Perneczky Géza. Kaposvár, 1970.
Haulisch Lenke: *Vaszary János.* Bp. 1978.
Szabadi Judit: *A magyar szecesszió művészete.* Bp. 1979. 24-29.
Magyar Művészet 1919-1945. Szerk.: Kontha Sándor, Bp. 1985. 386-388.
Kállai Ernő: Új magyar piktúra 1900–1925. Bp. 1990.

PROVENIENCIA

Révész István gyűjtemény

Akkor, amikor Kárpáti Aurél Vaszary János halála után a baráti összefogásból megjelentetett album előszavában visszaemlékezik arra a kérdésre, hogy egyszer megkérdezte a festőt, mi volt élete eddigi legnagyobb élménye, akkor Vaszary egyetlen szóval válaszolt: *„A szín".* Majd elmesélte, hogy tízéves korában látott egy rossz akvarellt, ami *„valami vöröshajú embert ábrázolt. Az a különös, furcsa vörös szín egyre nyugtalanított. Csak az érdekelt. Azt akartam mindenáron kikeverni, utánozni heteken keresztül. S azután még sokáig. Álmomban most is kísért. Mintha mindig csak azt kerestem volna ..."*
Vallotta, hogy a tiszta színek felhőtlenek és vidámságot keltenek a szemlélőben, míg a tónusos, mély színek harmóniát és gondolatiságot visznek a képbe.
A Vaszary-irodalom is – ha nem is éppen e vélekedés nyomán – formai szempontok alapján különbözteti meg a húszas években bekövetkezett változást; addig fekete alapozású, spachtlival festett testes faktúrájú képeit felváltja a „fehér" stílus, vagy modor légies, könnyed kellemessége.

A fehér korszakban Vaszary szinte egyáltalán nem alapozza a vásznait, a festéket erős higításban, lazúrosan és gyorsan viszi fel a felületre.
A „sietséget" pedig az indokolja, hogy azok a témák, amelyeket Vaszary ecsetjével vászonra rögzített általában az élet önfeledt, illékony pillanatait ragadják meg.
Vaszary korábban is, főképpen külföldi kirándulásain sokszor alkalmazta a festészeti „naplóformát"; vagyis az élményt nem hagyni megszökni, a szín, a téma és a mozgás élményét azonnal lejegyezni, majd kifejteni imperatívuszát.
A fehér korszak Vaszary-ja elhagyja a szociális érzékenységgel festett realizmust és a plein-air-es természetfestést, hogy a húszas évek polgárának – a magyar fővárosban feltétlenül – egzotikus-nosztalgikus színezetű passzióihoz forduljon.
A haladásért lelkesedő Vaszary („ ... A kialakuló művészethez több köze van egy lokomotívnak, mint Rafaelnek") 1927-ben kimondott igazsága a Rimini-strand, a Nervi-sorozat, a háttal álló meztelen nőalakok és a nagyvárosi villódzás volt.
Ami nem változott, az a bevezetőben felemlegetett szín-festészet, amihez Vaszary mindvégig hű maradt.
Nem tudni, hogy a *Tengerparton* háromféle vöröse között ott van-e a mindig keresett árnyalat, de annyi bizonyos, hogy a kép fő szervezőereje a komplementer egységre épített hatás - szordínós fauvizmus. A festmény kompozíciója ismerős Vaszary e korszakának emblematikussá lett képéről, az 1928-as *Parkban*-ról. Az alsó harmadban elhelyezett „elbeszélésre" enyhén megemelt perspektívából látunk rá, a fölötte húzódó monokróm felület a végtelenre nyílik.
A könnyed, kontúrozás nélküli színfelületek, a vörös-zöld, narancs-ultramarin hordozzák a történetet, a kép nézőjének pozícióját a háttal ülő alak befolyásolja, akinek vörössapkás feje játékosan a horizont fölé rajzolódik.
A helyszín, az idő, a tengerparton, csónakok mellett időző alakok tisztán mutatják a húszas évek vége Vaszary-festészetének életes kozmopolitizmusát.

A. K.

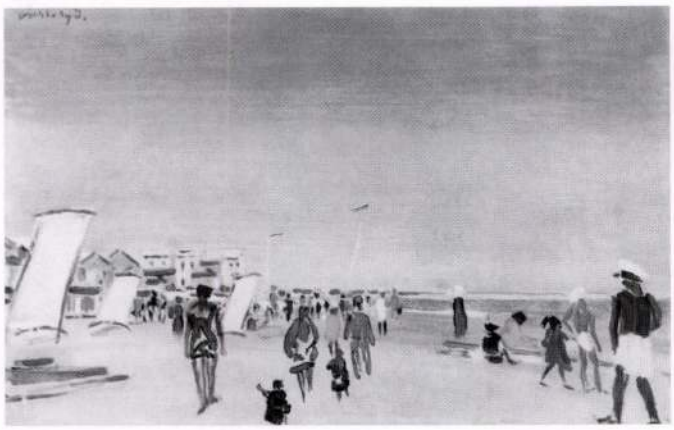

Vaszary János: *Strand Riminiben, 1928*
magántulajdon

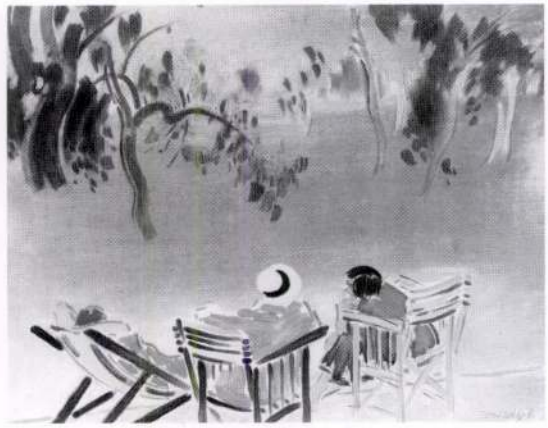

Vaszary János: *Parkban, 1928*
magántulajdon

MŰVÉSZETBARÁTOK 2000

Az ünnepség záróképe
Kulcsár Márti, Szamcsuk Béla, Majoros Gábor, Sellei Zoltán, Igaz Tünde, Káli Mariann és Kelemen Kristóf
(Jaskó György fotója)

Sok év után újból ide hivott a művészet tisztelete.

Köszönjük a kiállítást a művészeknek, a szervezőknek és a közreműködőknek.

Fótiak vagyunk, így a „Fóti dal"-lal köszöntünk mindenkit.

Fölfelé megy borban a Gyöngy,
Föl tesi
Tőle senki e jogát el
Nem veszi.
Törjön is mind ég felé az,
Ami Gyöngy,
Hadd maradjon gyáva földön
A göröngy.

A fótiak nevében.
Katona Béla
és családja.

(Vörösmarty M.: Fóti dal)

Köszönet a „MŰVÉSZETBARÁTOK" millenniumi kiállításának megrendezéséért. Igazi élmény a képek kavalkádja, a színek, a mondanivaló.
Öröm, hogy konfitúrsaink telve vannak alkotóképességgel, egyéj évezred hajnalán.
T. Lukács Ágnes: „Novemberi napfogyás" igazi technikai műalkotás.
Tóth Béla: „Mártika portréja" szinte megszólalt. Vár! Carpe diem.
Ács József Ferenc: „Diósgyőri (Gyár/Vár" alakírot ezre ellmése is hitelen.
Minden kiállítónak köszönet az élményért.

Dr. Györi Lajos ép.

Baronina Tiba

Ismeretlenek a Művelődési Központ Vezetőségének! Nemes áldozatkészsége ezúttal nem volt hiábavaló: Ragyogó kiállításnak adott otthont, ami az intézmény tekintélyét is növelte.

Lukács Ilmre

Ebben a november elegi „vagányban" és „bánatban" igen felüdítő az a kiállítás. Mint a fény a sötétben!

Köszönettel: Gondolag Pajdi

Mezei Ottó

Boromisza Tibor (1880-1960) emlékkiállítása

Madártávlatból közelítve a művészhez és az életműhöz, két Boromisza Tibort ismerünk. Az egyik a nagybányai, akiről a '93-as miskolci emlékkiállítás adott végre hiteles, ha nem is teljes képet, hozzácsatolva a később megjelent méltó (rész)monográfiát. A másik az az 1920 utáni Boromisza, akire vonatkozó tárgyszerű, kézzelfogható ismereteink – részben ismert okoknál fogva – még ma is meglehetősen hiányosak, vagy egyoldalúak. Tudnivalóan ez utóbbi időszak alaposabb, az írásbeli dokumentumokat is számbavevő feldolgozása iránt a mai, nem kifejezetten történeti szempontú lázas sietségben csekély kedv és empátia mutatkozik.

Míg az első, a "nagybányás" periódus java alkotásai egy **felettébb magas kvalitású,** a "nagybányaiság" bevett fogalmát messze túlszárnyaló festőművészt reprezentálnak, a későbbi időszak Boromiszája hol erőteljesebb, hol halványabb kontúrral rajzolható meg. Annyi azonban, a két "Boromiszát" némiképp egybefűzendő, nyugodt léptekkel megállapítható, hogy az a szemléleti és stiláris változás, mely majd 1920 után bontakozik ki szembetűnően festészetében, akár a mozgásművészetre is kiterjedő munkásságában, előrejelzésként már korábban is kitapintható. Gondolok itt a fogalmi pontatlansággal "szecessziósnak" nevezett formai beültetésre, amely valójában – általa is hangsúlyozottan – a távol-keleti művészettel való korai érintkezésből fakad. Ennek hátterében egyfelől az ugyancsak "nagybányás" Felvinczi Takács Zoltánhoz, a Kelet-Ázsiai Múzeum későbbi igazgatójához fűződő baráti kapcsolata, másfelől a Szépművészeti Múzeum – eleddig figyelmen kívül hagyott – 1910 körüli nagyszabású japán művészeti kiállítása áll.

Ezek után nem tűnik meglepőnek, hogy Hevesy Iván 1922-es Boromisza monográfiájában már olyan grafikák találhatók, melyek későbbi szemléletének, világképének egyértelmű megnyilatkozásai. De említhetem, néhány évvel már előrébb lépve, az 1928-as Nemzeti Szalon-beli kiállításán bemutatott, a magyarság őstörténetét a buddhizmussal kapcsolatba hozó **mítikus** festményét, amelynek a Nyugat művészeti recenzense pontos leírását adja. **Nota bene:** Ez a Boromisza még a népi kultúra iránt végsőkig elkötelezett Szabó Dezsőnek is sok volt, egyik szatírikus írásában tollhegyre is tűzi! Pedig ez az eszmetörténeti háttér itt látványszerűen megfogalmazva nem is volt annyira elszigetelt jelenség, ahogyan még ma is gondoljuk.

Boromisza Tibor hortobágyi portrévázlata (1930 körül)

De, komolyra fordítva a szót, hogyan is értetődjék az a (tőlem származó) megállapítás, amely szerint Boromisza "minden ízével, szükségszerűen tágítva a 'képzőművészet' steril fogalmán, az egyetemes magyar kultúra szellemiségéhez kapcsolódik"? Ez a megállapítás – véleményem szerint – "nagybányás" időszakára vonatkoztatottan nem igényel különösebb magyarázatot. Az ugyanis egybeesik a korabeli magyar művészet, irodalom, költészet, mondhatni a Nyugat fémjelezte megújulásával, képzőművészetünk nem akadémikus elkötelezettségű felívelésével, amely folyamatban Boromisza a fény formabontó **erejének** kiaknázásával egyedülálló helyet-szerepet vívott ki.

Ami a továbbiakat illeti, a fentebb említett "előrejelzések" folytatásaként, **a köznapi (sokak számára banális) valóságból táplálkozó mítosz** kimunkálásának kötelezettje. Ezt a mítoszt ő testhez szabott valóságként, konkrétumként élte meg, miközben az élmény erejét, benyomását fokozandó ennek a mítosznak még létező és már eltűnt nyomait, maradványait kereste-kutatta szüntelen, a szűkre méretezett anyaországot keresztül-kasul barangolván. E mítosz alapvetéseként – általa pontosan megindokoltan – választotta nyilvánvalóan nem civilizált, de nem is Móricz Zsigmond-i értelemben "barbár" otthonaként három évre terjedően a Nagyhortobágyot, egyszersmind megalapítván – mert ilyesmihez is értett – mondjuk ki kereken: honi mítosz – **topográfiailag** mit jelentett neki mint embernek (és persze művésznek), azt az eredetileg Bajcsy-Zsilinszky Endre által számára biztosított tárcaszerzői státus mutatja, előbb az Előőrs, majd a Függetlenség című napilapnál. Pontosan nem ismerjük tárcái, cikkei, visszaemlékezései számát, de az hozzávetőlegesen 200-nál is többre tehető. S mi mindenről, ki mindenkiről emlékezik meg ezekben az egyhasábos, kemény veretű szövegekben, mindahányszor tárgyilagos módon, a magyar történelmi múltat, mi több: az ősmúltat, múltunk kiemelésre érdemes értékei után kutakodva!

Hogy mindeközben **stilárisan** még Nagybányán kimunkált, azt legfeljebb óvatosan továbbfejlesztő festői szemléletéhez tartotta magát? Sőt – **horribile dictu** – tájképein idővel visszatért egyfajta, véglegesen kifinomult, "esztétikus" festőiséghez? A mítosz realizálása ezt, ezt is kívánta tőle, nem feledhetjük ugyanis (akár itt is láthatóan), hogy igazából kiérlelt akvarelljei, gouache-ai, festményei a távol-keleti tusfestők remekeivel mutatnak formai rokonságot. S mégcsak nem is ő az egyedüli a századelőn indult művészek közül, aki ezekben az években, a japán művészet iránti hazai fellángolás időszakában, idáig fejlesztette nem nyugati emlőkön táplálkozó festészetét! Boromisza bár a népművészet iránti elkötelezettségének számos tanujelét adta, az "ornamentális képfogalmazás" nem az ő kenyere. Ezt megteszi helyette más, vagy a népművészeti motívumokhoz, vagy a geometrikus alapformákhoz kapcsolódóan, időben később, napjainkban akár másként. Ami az ő érdeme e tekintetben, s immár nem csak az övé, hanem vele együtt másoké is, a "magyar képírók, képfaragók és egyéb művesek" társaságának tagjaié, akiket ugyancsak ő fogott össze jó ideig, az, úgyszintén madártávlatból tekintve, abban körvonalazható, hogy **a valósággal érintkező honi mítosz kereteit az elfogadott mintáknál jóval tágabbra vonták.** E társaság élén betöltött posztja ugyancsak munkásságának kiiktathatatlan részét alkotja, de ezzel már egy másik történet veszi kezdetét.

Elhangzott 2000. augusztus 26-án Szentendrén az Ipszilon Galériában, az emlékkiállítás megnyitásán.

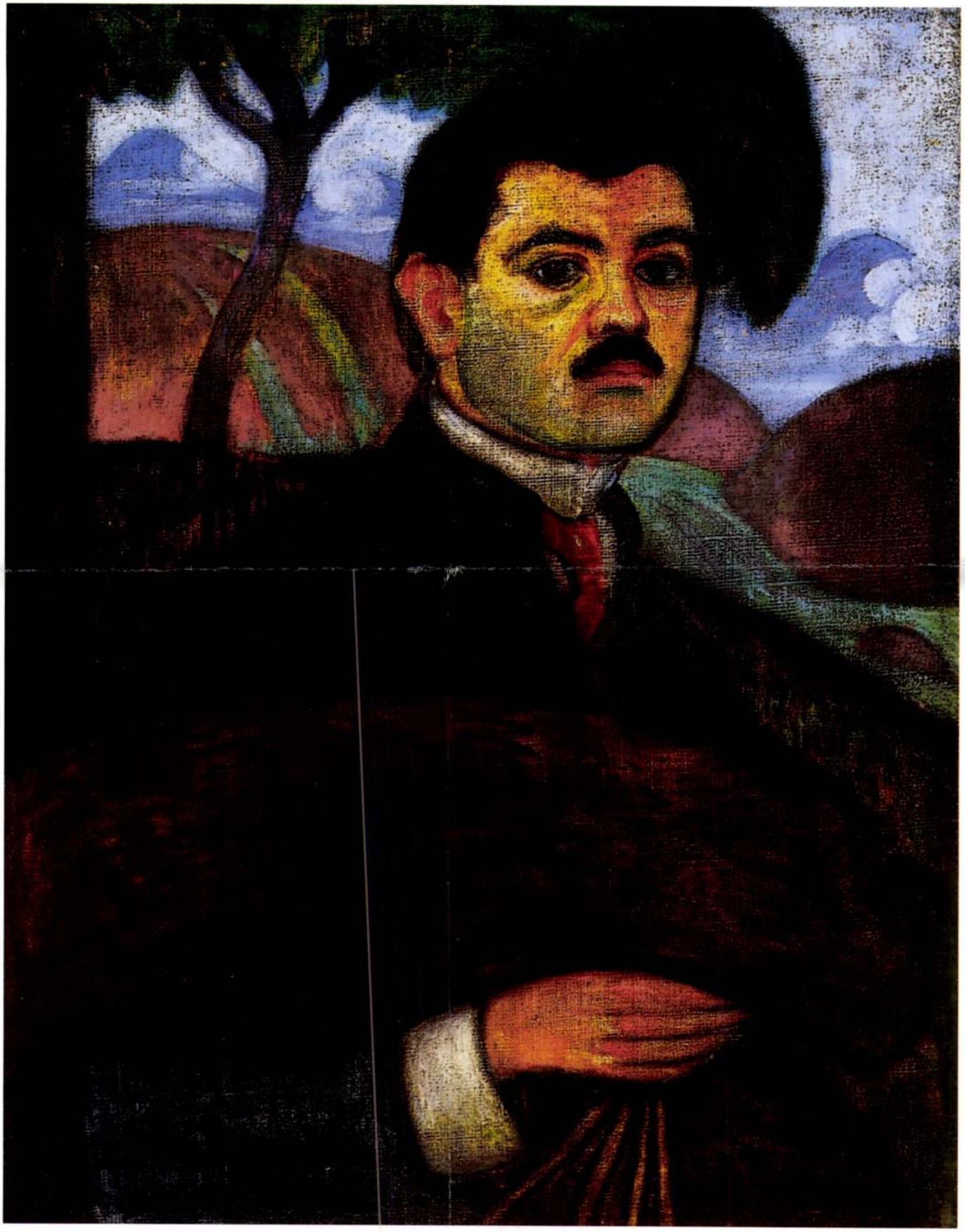

55

56

56 ◆ IVÁNYI GRÜNWALD BÉLA (1867–1940)

Galambot tartó kislány

80 × 60 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Iványi Grünwald Béla
Kikiáltási ár: 480 000 Ft

55 • BOROMISZA TIBOR (1880–1960)

Önarckép

78 × 61 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Boromisza Tibor, fölötte ajánlás
Kikiáltási ár: 2 700 000 Ft

IRODALOM
Jurecskó László: Boromisza Tibor nagybányai korszaka (1904–1914) MissionArt Galéria, Miskolc. 1996.
Nagybánya. Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. MissionArt, Miskolc, 1992.
Murádin Jenő: Nagybánya. A Festőtelep művészei. Miskolc, 1994.
Réti István: A nagybányai művésztelep. Kulturtrade Kiadó, Budapest, 1994.
A nagybányai művészet és művésztelep a magyar sajtóban 1896–1909. MissionArt Galéria, 1996.

Boromisza Tibor tíz évet töltött Nagybányán 1904 és 1914 között. Ebben az időszakban festette életműve legjavát. Előtte – egy rövid, a katonai pályára tett kitérőt követően – Ferenczy Károly magániskolájában tanult. Itt érlelődött meg benne az a meggyőződés, hogy számára – aki mindenféle tekintély ellen tiltakozott – az autodidaxis az egyetlen járható út. 1904-ben érkezett meg tehát Nagybányára, ahol először Ferenczy korrigálta képeit, majd Grünwald. Grünwald Bélával és Maticska Jenővel ebben az évben Rómába utazott. 1905 végén párizsi tanulmányútra indult. Münchenben is eltöltött egy rövid időt, de ideje nagy részében Párizsban a Colarossi Akadémián tanult mintázni. Itteni tanulmányai művészetének egyik alapját jelentették, bár valószínűleg nem itt látta először Gauguin, Cezanne, Manet, Seurat, Signac, Van Gogh, Matisse képeit, hanem 1907-ben a Nemzeti Szalonban, Budapesten, a francia poszt-impresszionisták kiállításán. 1907-re már elkülönült a „neo-impresszionisták", vagy „neósok" csoportja Nagybányán, de egyelőre még csak a festőkolónián belül. Réti István így ír erről az időszakról: „Föntebb említettem volt, hogy Münchenben, de főleg Párizsban minden télen egy egész csoport fiatal nagybányai dolgozott az iskolákban, és éveken keresztül minden tavasszal ide hozta haza meggyarapodott tudását, fejlődő ízlését, és egyéniségének megfelelő művészi törekvéseit. A francia művészet legutolsó hullámcsapása, amely a Gauguin, Van Gogh, Matisse, Manguin neveit vetette fölszínre, egyszerre Nagybányán is érezhető lett. Előbb mint Magyarországon bárhol. Budapestet sem véve ki, először itt okozott kavarodást a fiatal lelkekben. 1906-ban Czóbel, utána Frim, a következő években Perlrott, Ziffer, Mikola is rövid ideig, aztán Boromisza, Bornemisza stb. jöttek haza az új irány kiforratlan igéivel és idegenszerű, de mindenesetre érdekes művészetével. (...) Forrongásból alakul ki az élet, káoszból alakul ki a világ új képe." (Réti István: Tizennégy esztendő a nagybányai festőkolónia életéből) A franciák kiállítása után rendezték meg a fiatal magyar modern festők kiállítását a Nemzeti Szalonban, ahol természetesen Boromisza is szerepelt. Ez a tárlat volt a neósok első bemutatkozása Magyarországon. 1908-ra egyre többen váltak a neósok híveivé, beleértve a mestert, Iványi Grünwald Bélát is. Bornemissza, Boromisza, Perlrott, Tihanyi, Ziffer már az iskola keretein kívül dolgoztak. Ekkor láthatta Boromisza Ziffer Párizsból hazahozott Önarcképét, amely minden bizonnyal hatással volt rá. Az itt bemutatott Önarckép a neósok eszméinek már tökéletesen megfelel. Valószínűleg 1910-ben készült. 1910 volt az az év, amelyben leginkább érződik Boromisza művein a fauve-ok és Gauguin hatása. Ebben az évben sokat dolgozott, stílusa változásokon ment keresztül. „Szinte teljesen felhagy a kis foltokkal, pöttyökkel, sávokkal való festéssel. Bár továbbra is jellemző rá az éles, vastag kontúrok használata, de a kontúrok által körülhatárolt részt általában nagy egységes színfoltokkal tölti ki, színei egyre intenzívebbek lesznek. Témáit tekintve egyaránt megtaláljuk az arcképet (önarcképet is), a nagybányai tájképet alakokkal és az aktképeket is" (Jurecskó, 51. oldal)

V. Á.

Boromisza Tibor: Önarckép, 1910 körül 50 × 26, olaj, karton, magántulajdon Reprodukálva: Nagybánya. Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig, MissionArt, Miskolc, 1992. 20. kép

Boromisza Tibor: Önarckép, 1908 57 × 41, olaj, karton, magántulajdon Reprodukálva: Nagybánya. Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig, MissionArt, Miskolc, 1992. 16. kép

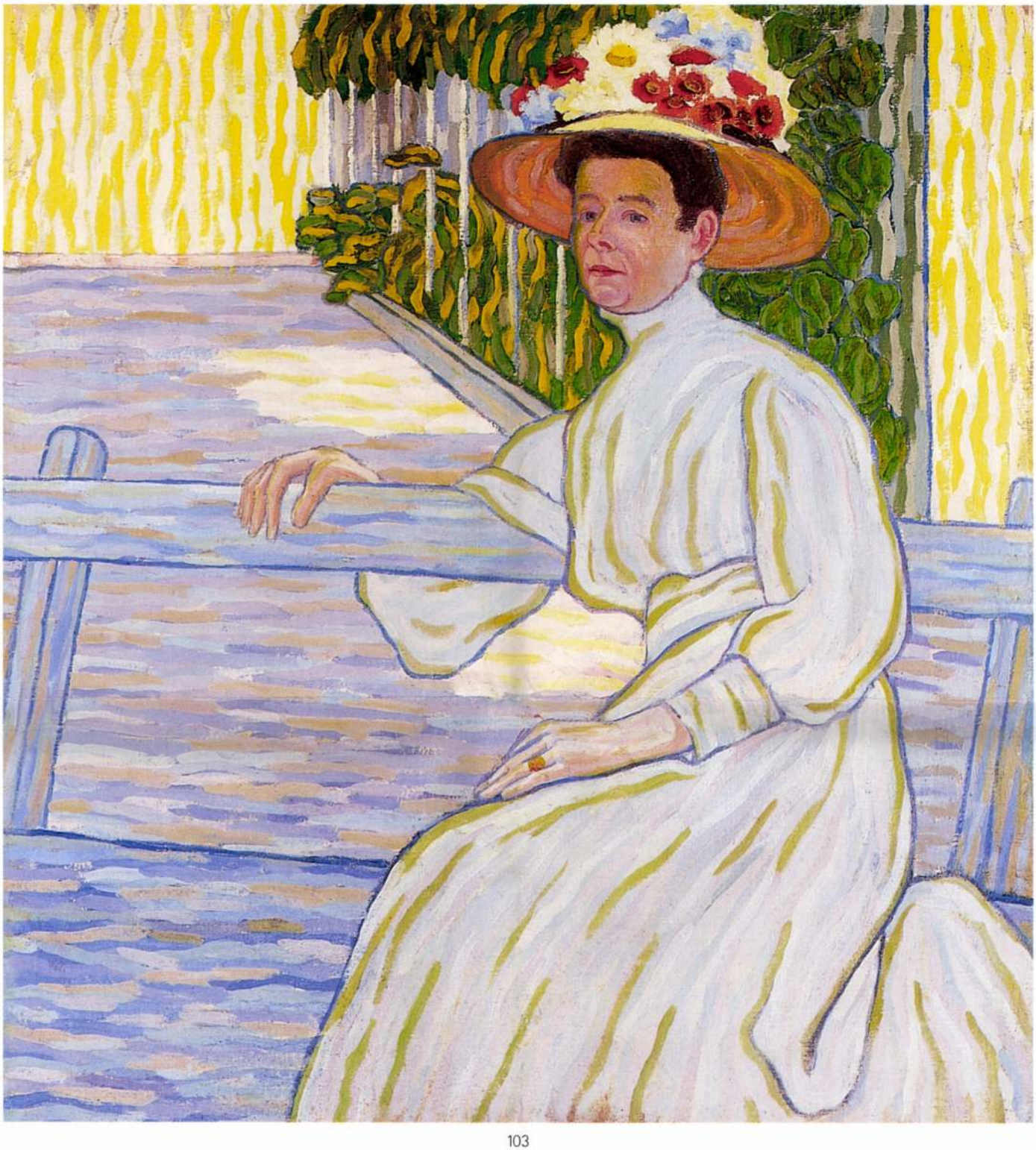

103

104

104 ▪ RUDNAY GYULA (1878–1957)

Lovasok

43 × 53,5 cm
Olaj, karton
Jelezve balra lent:
Rudnay Gy

Kikiáltási ár: 320 000 Ft

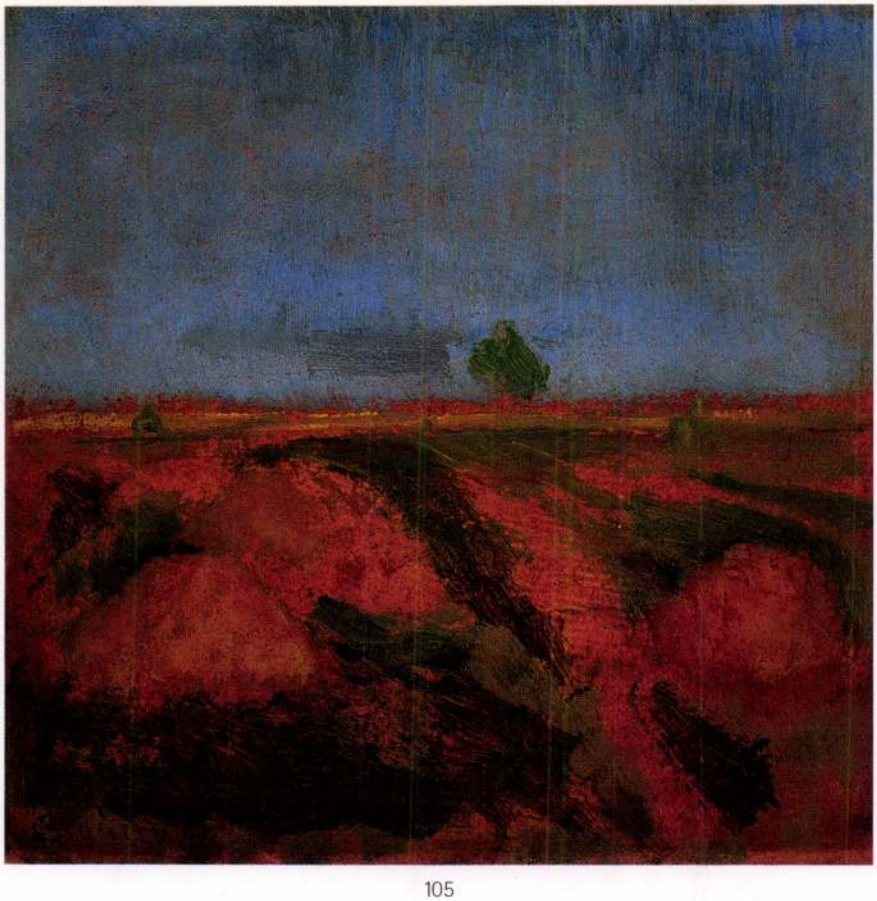

105

105 ▪ CZIGÁNY DEZSŐ (1883–1938)

Ősz

25 × 25 cm
Olaj, karton
Jelezve balra lent: Czigány
Hátoldalán autográf felirat:
Sipos Ármin barátomnak szerető
Czigány Dezsője 1923 karácsony

Kikiáltási ár: 380 000 Ft

106 ▪ CZÓBEL BÉLA (1883–1976)

Pipás önarckép

61 × 35,5 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra fent: Czóbel
Provenancia: Schlégl-gyűjtemény, Zürich
Kiállítva: Wechsel Wirkungen Ungarische Avantgarde in der Weimarer Republic, Neu Galerie Kassel, 1986. november–1987. január; Museum Bochum, 1987. január–február; Ungarische Kunst in Berliner Sammlungs, Haus Ungarn

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft

103 ▪ BOROMISZA TIBOR (1880–1960)

Hölgy, napfényes padon, 1908-09 körül

125 × 116 cm
Olaj, vászon
J. n.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft

IRODALOM
Hevesy Iván: *Boromisza Tibor.* Budapest, 1922
Szij Béla: *Boromisza Tibor.* Művészet, 1962/2
Losonci Miklós: *Boromisza Tibor festői életműve.* Studia Comitatensia 10, Szentendre, 1982
Jurecskó László: *Boromisza Tibor nagybányai korszaka.*
In: Nagybánya. Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig, Miskolc, 1992
Jurecskó László: *Boromisza Tibor.* Miskolc, 1996

Boromisza Tibor a kereső-kutató művészek közé tartozott. Életműve – nyughatatlan szellemének lenyomata – újabb és újabb eszmék, eszmények impresszióit tükrözi. Pályakezdése, Nagybánya ás Párizs levegője ugyan mindvégig meghatározta festői stílusát, de az I. világháború után egyre inkább a nagy téma keresése foglalkoztatta. A karakteresen magyar festészet megteremtésének igézetében bejárta az egész országot, hosszabb-rövidebb időt töltött a Balatonnál, Göcsejben, az Ormánságban, Szentendrén és a Hortobágyon is. Mindig az aktuális problémákra koncentrált, kiállításain legfrissebb műveit mutatta be, így történhetett meg, hogy nagybányai indulása, a neós mozgalomban betöltött vezető szerepe háttérbe szorult. Bár emlékmúzeuma ma Szentendrén található, s festészetének nagyobbik hányadát a magyar földnek szentelte, korai művének elemzése előtt érdemes emlékezetünkbe idézni 1908-ban papírra vetett sorait: *„A XX. század vívmánya a plein air (szabadban való festés) oly óriási lépés, mint a technika terén a gőz, villany gyors egymásutánja. A franciák érdeme, kik szabadban keresték és találták föl a színek ragyogó üde igazságait. Ez a naturalisztikus törekvés diadala volt. Lekerültek a falakról az óriási csata és egyéb képek, a maguk sablonos, fárasztó, sokszor ijesztő méreteivel s helyüket kis intim dolgok a természet, az élet, a mozgás apró impressziói foglalták el. Oly képek, amelyek a mi életünkből, környezetünkből hozzánk beszélnek."* (Jurecskó, 1996, 119.)

A *Hölgy, napfényes padon* egyértelműen franciás ízű festmény, a magyar *„neoimpresszionizmus"* egyik kiemelkedő alkotása. A szakirodalom többnyire inkább posztimpresszionizmusról beszél, de maga Boromisza – a korabeli szóhasználatnak megfelelően – a stilizálás, a *„neoimpresszió"* fontosságát hangsúlyozza a festészetben. Jó plein air festőhöz illően ragaszkodik ugyan a látvány, a natúra ábrázolásához, mégis a stílust, a színek és vonalak szabad formálását becsüli a legtöbbre. Mint írja egyik első *„teoretikus"* tárcájában: *„Naturalizmusból kell kiindulni és stílusban kell végződnie minden igaz művészi törekvésnek."* (Jurecskó, 1996, 117.). Boromisza pályája elején ugyanolyan intenzitással kereste az *„igaz"* stílust, mint a későbbiekben az *„igaz"* témát. Ferenczy Károly tanítványaként és a Nagybányai Festőiskola növendékeként 1905-ben Párizst is megjárta, de ekkor még inkább a mintázás és rajzkészségének javítása foglalkoztatta, s nem törődött a legújabb irányzatokkal. Először számára is Czóbel Nagybányán bemutatott fauve képei hathattak revelációként, s a nagy francia mesterek műveivel valószínűleg csak egy évvel később, 1907-ben Budapesten szembesült. A következő évben viszont már ugyanolyan színvonalas posztimpresszionista képeket festett, mint a Matisse-nál tanuló Perlrott Csaba Vilmos, vagy Bornemisza Géza, 1909-es *Fürdőzők*je pedig már bármelyik korabeli párizsi Őszi Szalonon megállta volna a helyét.

Mivel az 1909-es Fürdőzők témájában és technikájában egyaránt bátran összevethető Matisse egy korábbi remekművével, a Signac hatása alatt, pointilista felfogásban festett, 1904-es *Gyönyör – Pompa – Csend*del, talán nem túl nagy merészség a *Padon ülő nő* kapcsán két másik Matisse művet emlegetni, a *Kalapos hölgy*et és a *Zöld vonal* címen ismertté vált Madame Matisse portrét. Nemcsak azért, mert Boromisza is feleségét festette meg, hanem a ragyogó színekkel megfestett virágos kalap, illetve a női arcon markánsan elhelyezett zöld reflexek okán. Boromisza ugyan kevésbé erős színeket használ, de képének stilizáltsága és dekorativitása igen erőteljes. Festői eszközökkel, a rá ekkoriban jellemző vonalas festékpászmákkal dekoratív háttérré varázsolja a padot, a földet, a falakat és a lugast, felesége alakját pedig finom kék kontúrokkal emeli ki, ami által műve nemcsak a Fauve-ok remekműveivel vethető össze, hanem a francia szecesszió reminiszcenciáit is magában hordozza.

Hornyik Sándor

Boromisza Tibor: Fürdőzők, 1909
90x110 cm, olaj, vászon, magántulajdon

Pierre Bonnard: Nő fotelben, 1900
92x73 cm, olaj, vászon, Collection Katia Granoff, Párizs

101

101 ▪ HEGEDŰS ENDRE
(Budapest, 1913–Mauthausen, 1945)

Ősz

60,5 × 72,5 cm
Olaj, vászon
J. n.
Restaurált

Kikiáltási ár: 600 000 Ft

102 ▪ SZŐNYI ISTVÁN (1894–1960)

Holdfényes zebegényi udvar

46 × 33,5 cm
Vegyestechnika, papír
Jelezve jobbra lent: Szőnyi I

Kikiáltási ár: 280 000 Ft

102

Boromisza Tibor.

* **Kiállitás.** Vasárnap nyilik meg a Nemzeti Szalon legközelebbi csoportkiállitásával kapcsolatban *Boromisza* Tibor gyüjteményes kiállitása. A kiváló müvész három év óta nem rendezett kollektiv kiállitást és ez alkalommal a legutóbbi évek értékes termésének eredményeit mutatja be.

Magyarság, 1928. März 18.

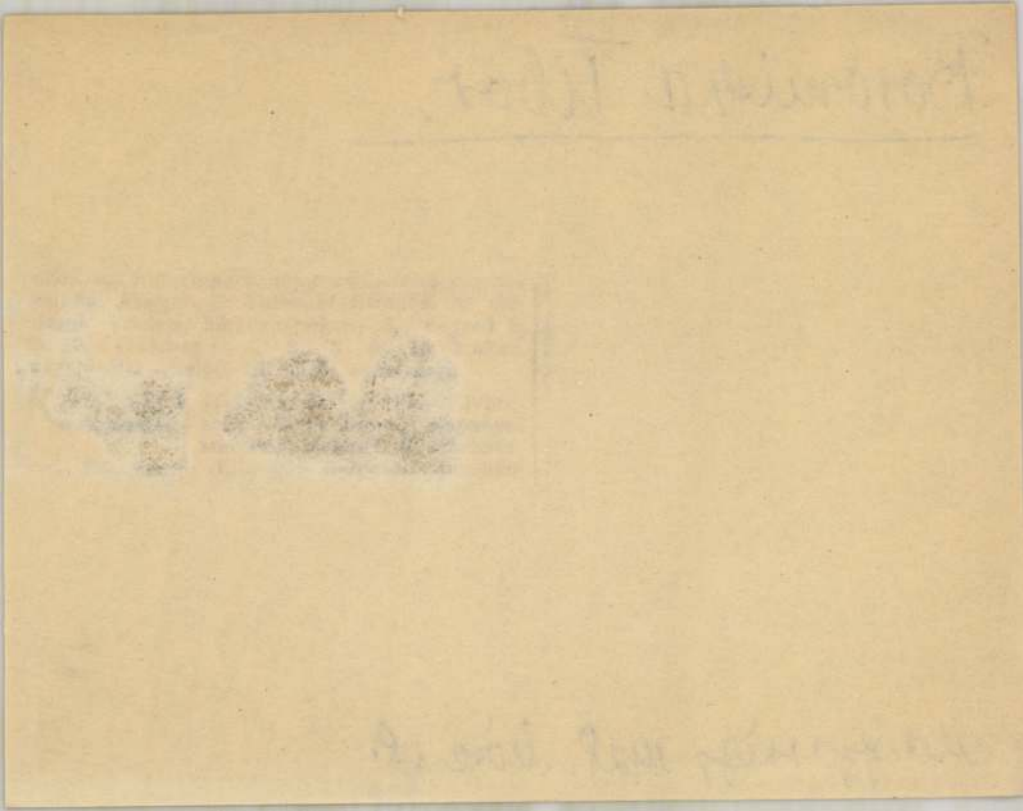

Boromisza Tibor

MAGYAR KÉPIRÓK KIÁLLITÁSA

Derüsenlátó magyar szemek itták föl azt a sok szinpompát, érdekes látnivalót, a sok finomszövésü vagy erőteljes hangulatot, amit a honi föld a hozzá őszinte lélekkel közeledőknek tartogat s amit — dicsérettükre legyen mondva — a magyar képirók nemcsak nagy lelkesedéssel, de kiváló művészettel is festenek vászonra. Hat évvel ezelőtt jelentkezett először ez a faji öntudattól megacélozódott, vasdereku művésztársaság, amely ecsetjét a magyar nemzeti kultura szolgálatába állitotta. A *nemzeti művészet* jelszavát irták fel ezek a festők láthatatlan betükkel első képeikre és azóta is ezen a csapáson törnek előre. A *Nemzeti Szalonban* rendezett mostani kiállitásuk bátor hitvallás magyarságuk és a népi izekből táplálkozó művészet mellett. *Derüsenlátók*, ahogy mondtuk s ez a tiszta optimizmus, ez a frisseség a fülledt légkörben, ez a clairvoyance az egyre jobban elboruló európai alkonyatban valamennyiök közös sajátsága. Kifejezésbeli árnyalat, mélyebb csengés persze nagy választékban található: egyikük forró-fejü, a másik higgadtabb, hüvösebb, a harmadik a föld átlényegült zamataitól ittas, de formanyelvük valamennyiöknek magyar, ahogy az anyanyelvük az s ugyanugy magyar a szinskálájuk is, az átszürt, jéghideg téli csillogástól a julius harsogó lobogásáig.

A tehetséges és rokonszenves kiállitók közül elsőnek emlitjük *Boromisza* Tibor nevét, aki igen tiszteletreméltó s változatos kollekcióval szerepel. Olajképei, mint a *Május a csikóstanyán*, *Ragyogó téli nap*, *Tavasz a budai hegyekben*, a kristálypoháron át nézett napfényes külvilág derüjét sugározzák. Még szebb talán friss levegőt lehelő aquarell-sorozata. *Ádámffy* László ugyancsak vizfestményeivel áraszt erős magyar hangulatot (*Balaton part-ján*, *Esti hangulat*). Gyönyörködve álltunk *Fáy* Aladár állatképei előtt. Főleg a poétikus *Sárgarigó* ragadott meg meseszerü finomságával. K. *Nagy* Sándor két szines tusskompoziciót állit ki. A *Marokszedőben* éreztük meg talán legizlelhetőbben az egész kiállitás esszenciáját. Ez a transzcendentális lelkiséget kisugárzó alkotás egy *örök magyar mozdulatot* tud elénkvetiteni. Egyik legszebb darabja a tárlatnak. *Muhoray* Mihály hamvas *Palóc konyhája* és *Szobácskája* még jobban tetszett, mint a *Dráma a falun* vérfagyasztó naturalizmusa. *Némethy* Béla szép magyar miseruhabetéte (Gobelin), *Büky* Béla harmatos népiségе (régi kódexek miniatürjeire emlékeztet a *Pozsonyi csata*), *Antal* József paszteljei, *Hangai Szabó* Miklós nagyméretü képe, az aratás lobogásától világitó *Lányok a cséplőgépnél*, *Mokri Mészáros* Dezső rovásdiszitőtervei mind értékei a kiállitásnak. A szobrászok közül *Dózsa Farkas* Sándor *Ádám Éváját*, *Varga* Fe-rene zártkompozicióju *Szegény Madonnáját* és *Emaus felé* c. pirosbazalt szoborcsoportozatát emeljük ki.

(Szi—n)

N. U. 939. IV. 29.

hogy a kislakás-építkezésekre szánt tőke egy részét ilyen módon bocsássa rendelkezésre, feltéve, hogy azok a szociális célok, amelyek a főváros szemei előtt lebegnek, nevezetesen olcsó lakásoknak megfelelő helyeken való építése, a munkaalkalmaknak sürgős nyujtása, ezen az uton is biztosithatónak látszanék. Az érdemleges tárgyalások a főváros és a kamara között előreláthatólag már a legközelebbi napokban megkezdődhetnek.

BIZONYTALAN

adataink vannak az országos tejtermelés mennyiségéről. Nagy általánosságban a hazai átlagot adó fejőstehenek után évi 1500—1800 literes hozammal, tehát kereken 900.000 fejőstehén után 14—16 millió hektoliter tejtermeléssel szokás számolni. A rendelkezésre álló adatok alapján Ujlaki Nagy Árpád most arra a megállapitásra jut, hogy az ország népességének tej-fejadagja kereken 150 literre tehető évenkint. Természetesen a valóságos fejadag jóval kisebb, mert hiszen a tej egyrésze teljes tejként, vagy lefölözve állati táplálékként felhasználódik, másrészt pedig vajexport révén értékesül. A tényleg elfogyasztható fejadag türhető nagyságunak látszik, ha nem volna eloszlásában óriási egyenlőtlenség. Köztudomásu, hogy maga a tehénállomány is aránytalanul oszlik el az ország különböző tájain. A Dunántul területegységére eső tehénállomány aránytala-

Boromissza Tibor

festőművész

— **A Nemzeti Szalon uj kiállitása.** A Magyar Képirók Müvésztársasága január 15-én mutatkozik be *Boromissza* Tibor, *Mokry-Mészáros* Dezső, *Remsey* György, *Fáy* Aladár, *Büky* Béla, *Némethy* Béla, *Apáthy* Miklós, *Hangay-Szabó* Miklós, *Rajkay* József, *Gulyás* Ferenc és *Kovács* György modern magyar törekvésü munkáival az Erzsébet-téri Nemzeti Szalon termeiben. Az ünnepélyes megnyitás 15-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz.

Nemzeti Újság

1933 I. 14

	Pengő		Pengő	
sen				
Le a bevételt				
Kifizetendő összeg				

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Boromissza Tibor
festőművész

Magyarság
1933. I. 15

1. Magyar képirók a Nemzeti Szalonban

Sok vita volt már az ugynevezett *magyar festészetről*, régóta keresik a külföldről hozott stilusok és izmusok között azt a valamit, ami egészen a mienk, amit csak a magyar jelent a világ művészetében. Eddig ezt a valami sajátságosan és kizárólagosan magyart nem sikerült megtalálni. De vannak népművészeti stilusok, hangulatos és duş motivumok, amelyeket ha a festők felhasználnak, akkor kialakul bizonyos magyaros ízlés és magyaros vonalvezetés. Igy van ez például *Márton* Ferencnél, aki a maga nagy kompozicióival egészen közel jár a legnagyobb északi festőhöz, Akselles Gallen Kalelához. Vagy *Thoroczkai-Wiegand* Edénél, *Koós* Károlynál. De mindezeken tul minden évtized meghozta a festészetben a maga próbálkozásait, a magyaros tipus megalkotása felé. Sajnos, az eddigi eredmények bizony nem hozták meg a várt eredményt, — mert hát Istenem, a próbálkozóknak nagyon-nagyon kevés időt hagytak és ha valami lapszust követett el a szegény ujitó, hát előtte bezártak minden kaput. Pedig vannak lehetőségek és vannak olyan területek a magyar multban, az iparművészet, vagyis a népművészet berkeiben, melyek jó kiindulópontok lennének. És a legjobb kiindulópont mégis a napkeleti távlatok hagyományai, a régi ázsiai kultura, melyekhez — akárhogyan is tiltakoznak egyesek, mégis csak közünk van! Sőt a legtöbb jogunk az itt Európában élő népek közül... Most egy uj társaság alakult, eggyel több szám a rengeteg festészeti társaság között. Nevük is van: *Magyar Képirók*, akik szerényen és csendben, látszólagos csendben akarnak elinditani egy ujabb magyaros ízlést. Nem arról van itt ebben az esetben szó, hogy a mostani anyagukkal, mely a *Nemzeti Szalonban* látható, felrobbantanak mindent és valami lelkes kiáltással, uj éljenzéssel meghódítják majd az egész magyar festészetet, mely ugyan jellegében hát nem egészen magyar. Nem erről, hanem arról van szó, hogy van merszük és bátorságuk is valami ujabb dologgal kiállni.

Azt lehet mondani, hogy ezek a lelkes művészek itt, a *Nemzeti Szalon* mostani kiállitásán, kivétel nélkül megérdemlik a közfigyelmet. *Boromissza* Tibor, akinél jobban talán kevesen ismerik az Alföldet, a maga sajátságosan érdekes, szinte nomád ábrázolásaival egészen uj hangot jelent a magyar pikturában. Esztendőket élt a Hortobágyon, cserényben, suba alatt, napfénytől szikkadt és jégtől csattogó világban és ugy festette meg ezeket a nagyszerü hortobágyi hangulatokat és készitett barátairól, a pásztorokról és egyéb pusztai népekről nagyszerü portrékat. Szőnyegei is nagy figyelmet érdemelnek, mert valóban magyar szőnyegek, motivumban és izlésben is. Mellette *Büky* Bélát kell megemliteni, aki szőnyegeket is hozott ide, a frappáns *Szabó* Miklóst, aki a maga hallatlanul expressziv szinskálájával a nógrádi életet és a matyó életet vetiti le, valamint *Mokri-Mészáros* Dezső, aki ridegen és nyersen, de azért meglepő erővel készíti olajfestményeit és kerámiai munkáit. Mellettük *Fáy* Aladár, ez a japános halásu művész, *Illési* Péter és *Mohoray* Mihály emelkednek ki. Érdekesek *Antal* József temperái és olajfestményei, *Remsei* Jenő nagy kompoziciói, *Molnár* Kálmán kerámiái. Külön figyelmet érdemel Ilyefalvy *Lőte* Évának, ennek a nagyon fiatal és nagyon tehetséges szobrásznő nek két munkája. Ezen az uj kiállitáson szerepel még *Szántó* Gergely szobrász, *Urbán* Géza, *Apáti-Akkarovich* Béla, *Németh* Béla, *Molnár* Viktor, *Jeney* Irma és *Gulyás* Ferenc.

jegyek, mert sulyt helyeznek arra, hogy az előadások *minden érdeklődő részére* hozzáférhetők legyenek.

Az egyesület a tagdijakból befolyó összegek nagy részét azon operajegyek megváltására fogja forditani, melyeket tagjainak tartozik tovább adni. Azonfelül a rendelkezésre álló összeget egy *kulturális program céljaira* kivánják forditani. Például *egy magyar dalmü kiállitási költségeit* örömmel magára vállalná az egyesület, tagjainak szavazatai dönteni fognak *egy ösztöndij hovaforditásáról*, hogy igy évenként 1—1 müvésznek alkalma legyen akár a bayreuthi, akár a salzburgi vendégjátékok személyes látogatása által magasabb stilust is elsajátitani. Tervbevették matinék rendezését és uj dalmüvek magyar szövegkönyvének kiadását is. Az egyesület arra is gondol, hogy az *idegenforgalom* nagyon fontos kérdését valamilyen formában felkarolja és igy érintkezést fog keresni az idegenforgalmi tanáccsal. A tavasszal megindulo filléres vonatok közönsége részére is hozzáférhetővé akarják tenni az Operát, ezt a kérdést az IBSz-al karöltve akarják megoldani. Program volna tehát bőven, ennek keresztülvitele attól függ, hogy mily mértékben sikerül a közönség szélesebb rétegét mozgalmunkba bekapcsolni.

Tekintve, hogy az *egyesület február 6-án megkezdi müködését*, felkérik az érdeklődőket, hogy *csatlakozásukat minél előbb jelentsék be*, mert csak ez esetben állana módunkban a megnyitó előadáson a tagok megfelelő elhelyezéséről gondoskodni. A csatlakozás a *m. kir. Operaház* titkárságánál jelentendő be. Miután az egyesület nagy sulyt fektet arra, hogy az Operaház bérlői is bekapcsolódhassanak a mozgalomba, a bérlők ugyancsak havi 5 pengős tagsági dij ellenében lehetnek az egyesület tagjai és az egyesület által rendezett valamennyi külön előadásra meghivást nyernek.

Akinek valóban szivügye az Opera helyzete, bizonyára ott lesz azok közt, akik e kiváló kulturértékünk megmentésére vállalkoznak. Hiszen az Opera nem alamizsnát kér, csak munkaalkalmat.

*** Meghosszabbitották a Mücsarnok téli tárlatát.** A képzőmüvészeti társulat téli kiállitása a közönség körében megnyilvánuló

Boromissza Tibor

Pest. Napló P.N. 937. X. 31

A Magyar Képírók a Nemzeti Szalónban

(Saját tudósítónktól.) Az a művészcsoport, amely *Magyar Képíróknak* nevezi magát, ha jól tudjuk, ezúttal harmadik kollektív kiállítással jelentkezik és ez az egységes felvonulás jórészt azokat igazolja, akik már induláskor bizonyos pesszimizmussal tekintettek a csoport munkássága elé. Nem mintha a magyar föld és nép közelről való megfigyelése és ábrázolása nem meríthetné ki egy művészi program minden részletét, az olyan produkció azonban, amely hangsúlyozottan és mindenen túl bizonyos jelszavak követését és megvalósítását tartja szeme előtt, feltétlenül egyoldalúvá kell hogy váljék.

A mostani kiállítás erről az egyoldalúvá válásról már szemléltetően tanuskodik. A csoport egy-két erősebb tehetségű tagja annyira reányomja bélyegét a többiekre, hogy azok már önálló úton nem mernek járni akkor sem, ha tehetségük predesztinálná őket erre az önálló útra. Így azután az egymás mellé sorakozó termekben tarka gyüjteményét látjuk a tizennyolc festő keze alól kikerült képeknek, amelyek azonban a legritkább esetben árulnak el egyéni szempontot, a többiektől elütő megnyilatkozást. Viszont nem egyszer mintha egyenesen a különösséggel akarnának feltűnni: a rovásírással szignált képektől a folklorista plakátokig a festői exotikumok egész sora felvonul a néző előtt.

Ami a részleteket illeti: legnagyobb számban a csoport vezetőjének, *Boromissza* Tibornak általában közvetlen és érdekes kompozícióival találkozunk; mellette főleg *Litkey* György jómeglátású alakos képei, *Márton* Piroska plasztikus tájai, *Büky* Béla néhány hangulatos képe, *Imreh* Zsigmond kissé monoton, de mégis kifejező pasztelljei tűnnek fel. *Daróczy* Mihály két érdekes szoborkompozícióval szerepel; a csoportban ő az egyetlen, aki még úgy, ahogy meg tudta őrizni a maga egyéniségét a tervszerű vagy talán öntudatlan művészi közös nevezőre hozással szemben.

A kiállítás szombaton délután nyílt meg.

Boronisza Tibor (Bácsalmás, 1880. márc. 8. — Szentendre, 1960. jan. 8.): festő. Katonatiszti pályáját feladva 1903-ban Ferenczynél kezdett festészeti tanulmányokat, majd Rómában (1904), Párizsban (1905) és Münchenben (1906) folytatta. 1908-ban részt vett a balatoni festőtelep alapitásában. Az 1920-as évek első felében buddhista szerzetesként élt a Margitszigeten. 1927—28-ban a Hortobágyon a pásztorok életét tanulmányozta és festette. 1930-ban megalapitotta a Magyar Képirók Egyesületét, melynek célja a magyar föld tájainak, népeinek ábrázolása és tanulmányozása volt. Több lap munkatársaként müködött. 1933-ban megalapitotta az Eke c. folyóiratot. Bp.-i nütermében az 1945-i ostrom alatt közel 400 festménye pusztult el. Számos kiállitást rendezett az ország különböző nagyvárosaiban, 1948-ban pedig Bp.-en a Müvész Galériában. Müveit az MNG (Csikós számadó, Juhász számadó, Kucsmás férfi, Anya gyermekével) és a debreceni Déri Muz. őrzi. Emlékkiállitását 1962-ben a Szentendrei Ferenczy Károly Muzeumban rendezték meg. — Irod. Hevesy I.: B.T. (Bp., 1922).

K.S.

Boromisza Tibor festő

Magyar Életrajzi Lexikon

MAGYAR KÉPIRÓK A NEMZETI SZALONBAN

A Magyar Képirók Társasága néhány évvel ezelőtt Boromissza Tibor körül csoportosult és céljául a magyar táj és a magyar népélet tanulmányozását és a magyar falunak és a népi alakoknak festői megjelenitését tette. A csoporthoz tartozó festők idei kiállitása vasárnap nyilik meg a Nemzeti Szalon helyiségeiben.

Az egész kiállitás benyomása nem annyira pikturális, mint inkább folklorisztikus. A kiállitó művészek népművészeti termékekről lesték el a dekorativ motivumokat s ezeket alkalmazzák falusi tájat, falusi jeleneteket és népies alakokat ábrázoló képeiken.

Magasan kiemelkedik a csoportból maga vezetőjük, *Boromissza* Tibor. Ő legjobban eltudott mélyedni a magyar táj és a magyar néplélek szemléletében és a magyar népi elemeket nem mint külső diszt használja, hanem bele tudja olvasztani festészetébe. Nagyon szépek alföldi képei. A nagy sikság atmoszférikus szinjátékai, hatalmas egeinek fantasztikus fellegei, kopár sikságok különös tónusszimfoniái, érdekes kompozicióká átköltött jelenetek az alföldi népéletből, ezek adják Boromissza igazán szép képeinek tárgyát. Pompasan megfogott, jellegzetes népi alakjai, csikósok, gulyások, számadók megkapó erejü karaktertanulmányok. Egészen elsőrangu állatfestő is.

Mellette elsősorban *Litkey* György figyelemreméltó, akinek képeit főleg zöld árnyalatok gazdagságában álmodó *Balatonját* bensőséges lira hatja át. Jó technikai tudásról tanuskodik *Hangai Szabó* Miklós, *Kapussy* György egyszerü, de erőteljes képei mindig vigyáznak a festői hatásra is. *Imreh* Zsigmond a finom, sejtelmes költői hangulatok hive. *Márton* Piroska, *Nagy* Nándor, *Tóth* János igen eredeti egyéniségek. *Antal* József kitünő grafikus, aki nagy érzékkel keveri a rajz és a szin hatásait. *Varga* Nándor Lajos igen artisztikus fametszeteket állitott ki.

A plasztikát *Dabóczi* Mihaly szobrai képviselik. Furulyázó cimű hatalmasméretü szobra erőteljes, biztoskezü alkotás. Komoly szobrászi értékek vannak kisebb műveiben is, de alig van valami rokonsága az egész csoport eszmei körével.

Büky Bélának különösen szőnyegei tetszenek. Rajzuk fonása is tele van hangulatos derüvel. **k. m.**

Nemzeti Újság N. Ú. 937. X. 31.

Boromissza Tibor

...ontozással győzött az elfogultan küzdő *Kal-*
enecker ellen: 6:2. A weltersulyban *Mándi*
lsőrangu teljesitménnyel szolgált. Hiába volt
ı mérkőzést vezető biró minden tévedése, *a*
nagyar fiu biztosan nyeri mérkőzését Bedrick
llen: 8:2. A középsulyban *Jákics* csapkodva
›róbálkozik az osztrák *Horak* ellen, aki végül
ölénybe kerül és győz: 8:4. A kisnehézsuly-
an *Szigeti Wibral* személyében inferióris
llenfelet kapott. *Szigeti* győzött, de igazi fel-
észültsége nem érvényesülhetett: 10:4. A
ehézsulyban *Nagy ütései pörölycsapásként*
udultak az osztrák Lehnerre, aki csak a má-
odik menetben mutatkozott egyenrangu ellen-
élnek. Érthetetlenül mégis az osztrákot hir-
ették ki győztesnek: 10:6.

Kankovszky Artur, a MÖSz ügyvezető elnöke
a válogató bizottság a szombati eredmények
lapján jelöli ki a *Kölnbe* induló magyar
álogatott csapatot.

'alálkozó.

A volt 39. honvéd tüzérdandár kötelékébe tarto-

A Magyar Képirók kiállítása a Nemzeti Szalonban

A *Magyar Képirók* művésztársaságának céljait már neve is elárulja. A *festő* szónak ez a szép, régies formája: *képíró*, nyilván azt kívánja hangsulyozni a társaság címében, hogy ezek a festők a faji, nemzeti művészet szolgálatába állitják tehetségüket és mindazt, ami a magyar lélekről elmondható, a festészet nyelvén fejezik ki. Tiszteletreméltó törekvés ez, különösen a mai időkben, amikor a nemzeti öntudat annyira megerősödött az irodalomban, zenében, szinpadi művészetben, — de ami a festészetet illeti, a probléma sokkal bonyolultabb.

Ha ezen a kiállításon *Boromissza Tibor* festményeit nézzük, az az érzésünk, hogy ő akkor is ezeket a magyarérzésü, magyarlelkü, a természet és a látomás, a tájlélek és a faji lélek elemeiből szőtt tájképeket, embertipusokat festené, ha nem akarna kimondottan *nemzeti* művészetet teremteni. Festőiségének lelki rugóit ugy is észrevesszük és méltányolná az ember. A „rovásirásos" és egyéb külsőségek tehát egészen fölöslegesek.

Mint Boromissza, a társaság többi festője is erősen koloristá, mint a magyar ég, levegő, mint általában egész népi művészetünk. *Hangai Szabó Miklós* közeliti meg kivüle a legjobban azt az eszményt, amelyet a Magyar Képirók szolgálnak. *Két öreg* cimü festménye érzésben, előadásban és jellegzetességben erősen magyar. *Litkey György* friss és mai kifejezésmódot egyesit a népi érzésvilággal, nagyon finom szinekkel, kulturált és izléses eszközökkel dolgozik *Imreh Zsigmond*, friss természetlátást éreztet *Kapussy György* két tája, *Nagy Nándor* néhány vizfestménye, *Muhoray Mihály* „*Asszonyok*" cimü pasztelljét pedig sokkal magyarabbnak érezzük közvetlenségében, mint erőltetetten szimbólikus másik képét. *Antal József* és *Buky Béla* egy-egy üde tarkaságu festményét kell még emlitenünk és a kiállitás egyetlen szobrászának, *Dabóczy Mihálynak* erőteljes férfiarcképét.

F. J.

Boromissza Tibor

Pesti Hirlap 1937 X. 31

— **A Magyar Képirók Társaságának kiállítása.** *(Nemzeti Szalon.)* Ritkán mutatkozik a nyilvánosság előtt ez a művészcsoport, ami gondos készülésnek és erőgyüjtésnek a jele. Művészei a magyar táj, a magyar falu és lakói és a magyar história és monda szerelmesei. Boromisza Tibor a vezérük, munkálkodásuknak területe pedig az ország legfestőibb tájai. Számos tehetséges művész működik soraikban. Boromisza Tibor olyankor legértékesebb, amikor egyszerü tud lenni és mentül kevésbé igyekszik hangsulyozni azt, ami amugy is magáért beszél. Szép hangulatos, sőt költői felfogásu tájképei vannak. A többi kiállitott munka közül Antal József szécsiszigeti táját, Büky Béla „Mocsár" cimü finom olajfestményét, Fáy Aladár „Hajnal" cimü képét, F. Márton Piroska hollókői vizfestményét (75), Imreh Zsigmond virágcsendéletét és tájképét (90.), Kapussy György macedóniai táját, Litkey György finom vizfestményeit (117., 123., 125.), Nagy Nándornak különösen szép akvarelljeit (150., 157.), Némethy Béla pasztelképét (164.) és Tóth János gyengéd temperaképeit (168., 170.) emeljük ki. Külön hely illeti meg a páratlanul eredeti és érdekes Mokry Mészáros Dezső kis kollekcióját. Rajzai, olajfestményei és iparművészeti tárgyai mind őseredeti képzeletének alkótásai. A grafikát Varga Nándor Lajos három mesteri fametszete, a szobrászatot Dabóczy Mihály kitünő „Furulyás fiu"-ja és férfifeje (61.) képviseli a kiállitáson. *(e. a.)*

(e. a.)

Boromissza Tibor
festőművész

Nemzeti Újság
1933 I. 15

Magyar Képirók

Boromissza Tibor vezetésével *Magyar Képirók* cimen uj művészcsoport alakult és most mutatkozik be a *Nemzeti Szalonban*. A csoport kiállitásában van valami mokányos hetykeség — tiszteljük a nyugati kultura ajándékait, de a szemünk napkeleten szitta fel először a szépet, képzeletvilágunk ott ébredezett és magunkat keresve, most is visszajár; egyetemes kulturában éppen az az értékünk, ha megőrizzük egyéniségünk ősi keleti zamatát — mondják.

Ez a program azonban nem jelent valami erőszakolt magyarkodást, megmarad a képzőművészet feladatkörében, inkább a vonal- és szinritmusok, az atmoszféra és a néprajzi elemek, semmint a tulhangsulyozott témaválasztás utján keresi programjának kifejezését. A csoport élén *Boromissza* Tibor vezérkedik. Nagyméretü hortobágyi tájképei a festészet nyelvén éreztetik e különös s valóban keleti világ ólmos nyugalmát, szikrázó szinességét, viharainak tragikus pátoszát. A pásztorélet néhány érdekes figurájáról brilliáns portrékat festett és nagyon szépek motivum-gazdag, stilszerüen szinezett és anyagszerü szőnyegei is.

Nagyon érdekesek *Hangai* Szabó Mihály fénnyel telitett, szinfoltoktól viláigitó tájképei, *Illésy* Péter finom és artisztikus krétarajzai, *Urbán* Géza foltritmusra épitett pasztelljei és jó illusztrációi.

Külön is meg kell emlékeznünk *Bükky* Béla áhitatos kompozicióiról és élénken mintázott magyaros szőnyegeiről, *Fáy* Aladár, *Mokry Mészáros* Dezső egészen keleti, *Mihaltz* Pál japán hatást éreztető, *Remsey* Jenő kis patetikus, *Fay* Aladár hol illusztráció, hol freskószerü kompozicióiról és *Löte* Éva, valamint *Rajki* József és *Szántó* Gergely tehetséges szobrairól.

ügyben. *Taylor*, a losangelesi titkosrendőrök főnöke, kijelentette, hogy jól ismeri a rablót; ugyanahhoz a bandához tartozik, amely nemrég Helen *Costello*, May *West* és Zeppo *Marx* filmművészeket is kifosztotta és az elrablott ékszereket rendszerint óriási váltságdíj ellenében adja vissza. „Ha letartóztatnám ennek a bandának a vezetőjét, a filmkörök odavolnának a meglepetéstől" — mondotta a detektivfőnök.

Mozgófényképszínházak műsora

933 I 15 N.U.

Boromisza Tibor
festőművész.

A Nemzeti Szalonban a *Magyar Képírók* mutatkoznak be. Lelkes, öntudatos társaság, mely Párizs helyett Kelet felé orientálódik és spirituális hatásokra is törekszik. Ezen az úton akarnak a független, egyéni magyar művészethez megérkezni. Ez befolyásolja szemléletüket és ez határozza meg nagyjában festményeik és szobraik motívumait is. *Boromisza* Tibor a legrégebbi ismerősünk közöttük. A magyar népéletből vett képei markánsan fejezik ki festői élményeit. *Remsey* Jenő stilizáló művészete a magyar regelivágnak szentel nagyszabású kompozíciókat. Ezt az egyéni akarású mesterünket még mindig nem méltányolják érdeme szerint. *Mokry-Mészáros* Dezső festményeiben és kerámiáiban misztikus, keleti erők érvényesülnek. Primitivitása teljesen egyéni úton halad. *Hangai-Szabó* Miklós szintén a népélet tartalmát hangsúlyozza vásznain, *Illésy* Péter pedig éppen a színességet áldozza fel grafikus tendenciájú képein. *Némethy* Béla csendéleteiben igazi festői kvalitásokat találunk, *Antal* Józsefnek viszont két női figuráját kell megdícsérnünk. *Bükky* Béla és *Fáy* Aladár kompozíciói mellett *Molnár* Viktor, *Urbán* Géza, *Gulyás* József, *Gabos* László, *Kárpáthy* Andor és *Balogh* József állítottak ki figyelemreméltó műveket. A szobrászatot *Léte* Éva keleti figurája és *Szántó* Gergely plakettjei képviselik igen jól. *Molnár* Kálmán kerámiái és B. *Jenei* Irma eredeti textilkompozíciói egészítik ki még az együttest, amelynek első bemutatkozása a teljes siker jegyében játszódik le.

Budapesti Hírlap
1933 I. 15

147
3 2
1 p

gyon szép példány, felborkot. . „ 35.
Bréhm: Az állatok világa 10 színes
mümelléklettel, 44 egészoldalas

Boromissza Tibor

* **(A Nemzeti Szalon karácsonya.)** A Nemzeti Szalon csoportkiállítását, amelyen *Boromissza Tibor*, *E. Fodor* Böske, *Miskolczy* Ferenc, *Pólya* Iván, *Rónai* Ernő és *Szivessy-Aczél* Bárbara festőművészek vesznek részt, a karácsonyi ünnepeken is nyitva tartják. A kiállítás karácsony másnapján, december 26-án, délután két órakor zárul.

BH. 929. XII. 22.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Boromissza Tibor
PESTMEGYEI HIRLAP
1964 SZEP 27.

1021

Szentendrei séta

Szentendre, a Pesthez közelfekvő, csendes kisváros őrizte meg hazánkban legjobban barokk jellegét. A régi házak, templomok, zegzugos utcák, a festői fekvés hosszú idő óta csábítják a képzőművészeket és turistákat a városba. A csendes, Duna menti kisváros életéről számolunk be néhány képben.

Boromissza Tibor festőművész lakóházában múzeumot rendeztek be műveiből.

\+ \+

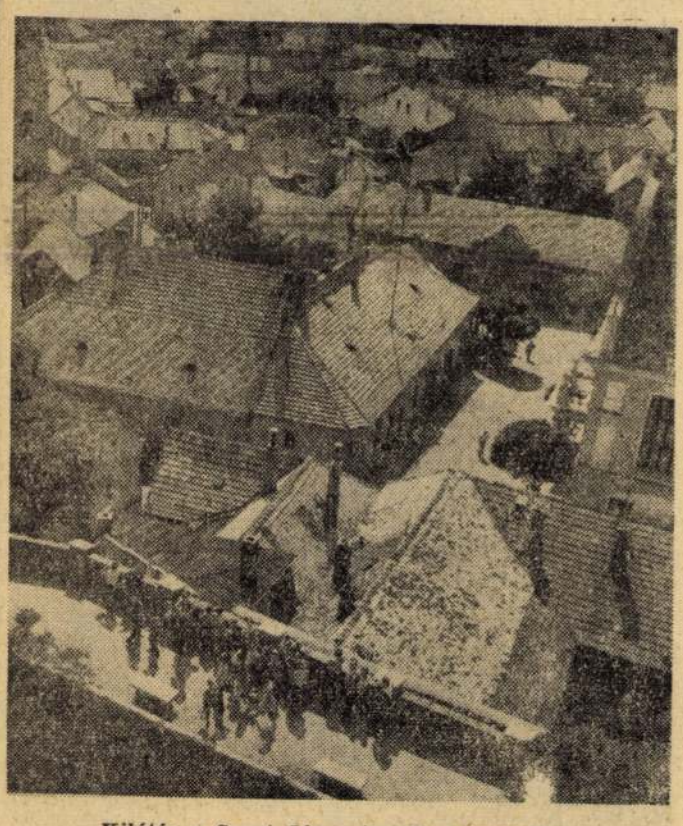

Kilátás a Szent János templom tornyából.

\+ \+

A főtéren.

(MTI foto: Fényes Tamás felv.)

Kassák Lajos:

A szerelem hulláma

Ne nézd az arcom
ne kérdezd a nevem
a megváltás pillanata ez
mikor késélen áll az áldozat
és vakon egyensúlyoz.

Állok
és várakozom.
Ne nézd az arcom
ne kérdezd a nevem
rég elfelejtettem.
A mezőn felejtettem el
mikor egy kislány
szoknyája után rohantam.

Mondom, egy kislány
szoknyája után rohantam.
Csak azt a szoknyát láttam
amint ég és föld között repült
és egy nevetést hallottam
vörös és kék nevetést
valahonnan már
a távoli erdő sűrűjéből.

O játékaink,
zsendülő szerelmeink hullámai
hízelkedés a szóban, pezsdítő áramok a tapintásban.
Egy borjú jámborságával éltem
kitárulkozva és meghitten.
Mezítláb rohantam utánad te kislány
s a felvert porban íme eltűntem
se fényesség felettem
se kísérő árnyékom.
Már csak benned élek
szalmahajú kislány
ajkam mosolya, nevem hangzata nélkül.

Amikor a lány tizenhat éves...

tót. Előre tessékel. Savá
szagú pitvaron vezet be a

...és amikor egy

(Foto: Kotroczó)

Boromissza Tibor

E.K.930.IV.11.

Boromissza Tibor ujra a Hortobágyon fest

Az elmult szezon egyik legértékesebb művészi eseménye volt *Boromissza* Tibor hortobágyi tanulmányainak gyüjteménye, amelynek festői értéke felülmulta mindazt, amit eddig ebben a nemben Magyarországon alkottak. *Boromissza* Tibor kiállításának ma is visszhangzó erkölcsi sikere átsegitette ezt a töretlen energiáju festőtalentumot azokon a kicsinyes göröngyökön, amelyek a művészet útját szegik s. *Boromissza* Tibor ujra kinn van a magyar pusztán s onnan irja:

— Itt a kihajtás a Nagy Hortobágyon — itt a tavasz.

Durrog a karikás, szól a kolomp meg a csengő, huzza a cigány az öregcsárda ámbitusa alatt, ahol állomásozik a gazda meg a pásztor a jó reménységben, mert csak ez maradt meg... a bus reménység.

Most alakul ki a legeltetés képe, s most kell, hogy az ötven-hatvanezernyi jószág átessen az állatorvosi vizsgán, mielőtt átlépi a hortobágyi nagyhid kilenc lyukát. Mert hát ennek a nagy állatszanatóriumnak is szigoruak a szabályai. Most válik el, ki él, ki hal, ki gömbölyödik meg, kinek csontját vájják a keselyük...

Nagy itt a jövés-menés. A nagy zsivajban kurjant a bojtárlegény, égig kavarog a szik pora a dübörgő ménes nyomán.

Akinek kétségei vannak azirányban, hogy lovasnép a magyar, — mert hát ezt is firtatják olykor-olykor a párnás kávéházi fotőjökben ücsörgők —, ide jöjjenek egy kis utántapasztalatra, ami az érzékükből kimaradt, hátha potlódik... — megéri egy kis levegő a füstösségek után.

De persze ehhez érzék kell, s én érzem, hogy a magyar művészet kialakulásánál az életképzés talán korszerübb az itthoni széttekintés, a nyu- [illegible] ha keveredik is a festő...

illetéki jövedelmek megcsappannak, mert a kereskedő és iparos közben tönkremegy, a forgalmi adó csökken, mert csökken a forgalom is, az egyenesadóknál, más jövedelmeknél ugyanaz a helyzet.

Végeredményben mi következik ebből? Természetesen nem az, hogy a pénzügyminiszter mostmár egyáltalában ne próbálja meg a közterhek behajtását. A közterheket be kell hajtani, az adósnak fizetni kell. De . . .

De ha mégsem lehet?

Nagyon szerényen és nagyon halkan mondjuk: hátha mégis csak másként kellene a kormánynak gazdálkodnia, hátha ez a rendszer amelyet körültömjéneznek,

Boromissza Tibor
Istőművész

Sírai Újság
1933 I. 15

2.

Magyar Képirók

A Nemzeti Szalónban kiállító művészi együttes, amely *Magyar Képíróknak* nevezi magát, nyugati hatások helyett célkitűzésében kelet felé tekint és így akar függetlenebb és magyarabb művészetet teremteni. Kiállitói legnagyobb része témában, motívumokban ezt a célt látják s egyik-másik művészük érdekes eredményekhez is jut ezen az úton. *Boromissza* Tibor szines egek mély horizontjai alatt a magyar élet képeit adja mozgalmasan és ismert festői eszközeivel. *Mokry-Mészáros* Dezső szoborban, festményben és kerámiában Keletázsia primitívizmusához nyúl vissza sok érdekes dekoratív hatással, *Hangai-Szabó* Miklós viszont virító szinek tarkaságával főleg a magyar népélet figuráiban talál hatásos témákat. *Illésy* Péter szinben szűkszavú és grafikus hatású képei dekoratívek és érdekesek. *Némethy* Béla főleg csendéletben érvényesiti jó festői eszközeit. *Antal* József két női figurája, *Büky* Béla kompozíciói mellett *Remsey* Jenő és *Fáy* Aladár a magyar regevilágot költik át nagyobb és kisebb kompozíciókká. Egy-egy jó képpel szerepelnek még *Molnár* Viktor, *Urbán* Géza, *Gulyás* József, *Gabos* László, *Kárpáthy* Andor és *Balogh* József. Szobrászaik közül *Löte* Éva keleti nőfigurája, *Szántó* Gergely plakettjei, *Molnár* Kálmán kerámiái egészítik ki jól az együttest, míg B. *Jeney* Irma eredeti textiliákat állít ki.

B. L.

Testsulya 151 kiló volt. A szállodája bejáratát ki kellett bővíteni, hogy a koporsó beférjen a gyászházba.

— Meghalt Stamirowszki Tádé

Boromissza Tibor

festőművész

— **Nemzeti Szalón.** Új művészcsoport, a *Magyar Képírók Társasága* rendezi első kiállítását a *Nemzeti Szalón* termében. A csoport élén *Boromissza* Tibor áll, aki a katalógus előszavában akkép foglalja össze célkitűzésük lényegét, hogy a Magyar Képírók »a Napkelet felől érkezett magyar lélek mélyén élő keleti színek, összhangok és vonalritmusok« kifejezésére törekednek. A bemutatott anyag túlnyomórésze azonban nem igen támasztja alá ezt a meghatározást, mert beéri a téma, a tárgyválasztás, az irodalmi elem magyar, vagy turáni vonatkozásaival, — a legkülönbözőbb festői stílusmegnyilatkozásokon keresztül. A változatos együttestől így is kiemelkednek — *Boromissza* néhány hortobágyi képén és magyaros szőnyegén kívül — *Mokry-Mészáros* Dezső fantasztikus, dekorativ hatású kompozíciói, *Mihaltz* Pál japános előadású vásznai, továbbá *Antal* József. *Bükky* Béla, *Hangai Szabó* Miklós, *Mohoray* Mihály, *Remsey* Jenő képei, *Lőte* Éva és *Rajki* József szobrai. —i.

7 +
2 2

Pesti Napló

1933 I. 15

Boromissza Tibor

festőművész

— **A „Magyar Képirók" kiállítása a Nemzeti Szalonban.** Nemzeti, sőt turáni szellem lengi át a Magyar Képirók kiállítását a *Nemzeti Szalonban.* Fiatalos, modern törekvések, magyar formanyelven kifejezve, szép és tiszteletreméltó szándék, kívánatos volna, hogy ennek az uj művésztársaságnak tagjai, fejlődésük során teljes mértékben el is jussanak ahhoz az eszményhez, aminek ma még inkább csak vajudó lázát sejtetik: a teljesen magyar képzőművészethez. Vezetőjük: *Boromissza Tibor,* hovatovább a Hortobágy specialistájává lesz, képei mozgalmasak, szinesek, magyar levegőtől forrók. *Fáy Aladár* nagyobb kompozicióin egyelőre még kissé tulságosan iparművész, „Fekete forrás" cimü kisebb képe azonban már kiérett szépségü. *Büky Béla, Antal József, Illésy Péter, H. Szabó Miklós, Mohoray Mihály, Miháltz Pál, Némethy Béla* egy-egy képét jegyeztük meg különösen, a szobrászok közül *Lőte Éva* egy gipsz-alakját, *Mokry Mészáros Dezsőnek* pedig főként ősmagyar izü cserepei érdekesek.

Pesti Hirlap

1933 I. 22

M.O. 934. III. 18.

Boromissza Tibor

„Magyar képirók" a Szalónban

Valami turáni ősmagyar szellemű művészetet szeretne mutatni ez az új művészcsoport, amely Boromissza Tibor elnöksége alatt fenti címmel állít ki először a *Nemzeti Szalónban*. Többen közülök »ősmagyar módra« rovásírással szignálják képeiket, ami azonban sem magyarabbá és ami nagyobb baj, jobbá sem teszi azokat. Szerencsére az igazi nemzeti szellem sokkal mélyebben van, olyan mélyen, hogy azt soha nem is lehet programmá felszínesíteni.

Néhány komoly ismert művésze van a kiállításnak, nekik nincs szükségük rá, hogy maguk köré gyüjtsenek az igazi művészettől távoleső szempontok szerint gyüjtött csoportot, akik közé természetszerűen bizony sok dilettáns is keveredik.

Örömmel álltunk meg egy parasztfestő, a frisstehetségű *Győri* Elek két képe előtt. *Cser* Károly jó szobrai egészitik ki a kiállítást.

Boromissza Tibor

Magyar képirók

A Nemzeti Szalonban ma nyilik meg a *Magyar képirók* kiállitása. Ebben az elnevezésben nem az egyetemes magyar festőművészet foglaltatik, hanem speciálisan azok a művészek csoportosultak e név köré, akik mondanivalóikat a magyar történelmi korokból válogatják ki, de ezenfelül előadásukban is a kortelőző primitivség eszközét látják célravezetőnek. Mesélő, legendát mondó hőskőltemény hatását keltő előadás vezeti azt a művészcsoportot s ha nem is minden tagja, a többség valóban bir azzal a készséggel, hogy ezen a téren művészit nyujtson. A kiállitás vezető márkája *Boromissza* Tibor. A magyar föld szivárványos szineiben játszó, a turáni sikról álmodó tájképeiben izzó természetszeretet, forró magyar földimádat él.

EK. 934. III. 18.

Boromissza Tibor

Nemzeti Szalón

A *Magyar Képírók Egyesületét*, amely a Nemzeti Szalonban rendezi kiállítását, elsősorban és dicsérendően fogja össze hangsulyozott és mindig előtérben álló magyarsága. Ezt keresik motivumokban és eszközökben egyaránt. *Boromissza* Tibor szivárványos színjátékú szép tájképsorozata köré csoportosul ez a társaság,

800.934.III.18.

Boromisza Tibor

A Nemzeti Szalón termeiben a *Magyar Képírók* társasága vonul fel. Témáik gyarapodásában szívesen látjuk viszont *Boromisza* Tibort, *Fáy* Aladárt és *Büky* Bélát.

MH.934.III.18

Est, 1929. XII. 15

Boromissza Tibor

árnap, 1929. december 15.

– **A Nemzeti Szalón kiállítása.** A Nemzeti Szalónban vasárnap nagyon érdekes kiállítás nyílik meg. Erősen kidomborodik a magyar népművészet is. *A hódmezővásárhelyi művészek majolika- és agyagipartelepe* hatalmas kollekcióval vonul ki. A magyar népművészet szinte [illegible]ammal vette be a külföldi művásárló piacokat, a hódmezővásárhelyiek legutóbb *Barcelonában szereztek becsülést* a magyar névnek. De nemcsak erkölcsi volt a diadal, hanem anyagi is. Egyetlenegy darab nem érkezett vissza Spanyolországból, sőt *utánrendeléseket kaptak.*

Szinte érthetetlen, hogy itthon magunknak nem fedezzük fel jobban ezeknek az apró és kedves tárgyaknak dekoratív jellegét. Ha szépen díszítik a lakások egy-egy sarkát ezek a cserepek Angliában, Franciaországban, Amerikában, ugyancsak nagyszerűen hatnának magyar környezetben. is

A multban az volt a baj, hogy a máz nem volt elsőrangú. A technikai hibák már eltűntek és így az igazi szépség még jobban érvényesül. Még azt sem lehet mondani, hogy talán a drágaság az akadály a magyar otthonok meghódításának. Potom pénzért nagyon szép dísztárgyakat adnak a hódmezővásárhelyi művészek.

Boromissza Tibor festményei tiszta etnográfia. Talán ez az erénye éppen a hibája is. Hortobágy alakjai vonulnak fel, valóságos antropológiai tanulmányokba mélyedt a művész, tiszta típusokat akar kimutatni és a festőiesség néha háttérbe szorul. Hortobágy fényhatásait is megpróbálta felvillantatni. Néprajzi tanulmányoknak kétségtelenül érdekesek ezek a képek.

A festők közül messzire előtör *Pólya* Iván, akinek mostani jelentkezése kétségtelenül tiszta öröm azoknak, akik a fiatal művész talentumában és komolyságában mindig biztak. A temperához fordul és az adott színek mintha olyan színek iránt is érzékennyé tették volna látását, amelyet eddig elhanyagolt. Fantáziája is kigyulladt. Tisztán, derűsen lát és elsőrangúan rajzol. Érdekes volna, ha arcképfestészettel is foglalkozna. Többet és jobbat tudna adni mint divatos és előkelő kollegái. Néhány olajfestménye és vízfestménye mind beszédes bizonyítékai előre lendülésének.

Miskolczy Ferenc kimondottan egyházi festő. Nagy feladatokra készül kétségtelen tehetséggel és imponáló felkészültséggel. Különösen apró tanulmányai azok, amelyekért megérdemli a dicséretet. *Rónay* Ernő friss és ötletes, különösen Párizsban kapott olyan impressziókat, amelyeket érdekesen használ fel. E. *Fodor* Böske dekoratív megoldásokra törekszik, különösen tájképeiben van sok szépség. *Szivessy Aczél* Barbara kitünően látja a modern kor nőjét. *(p. ö.)*

akarod nézni a [illegible] *mozzanatainak vázlatát,* fel akarod frissíteni agyadban a *magyar irodalom történetének főbb irányait,* kíváncsi vagy a francia vagy német irodalom fejlődésére, szeretnél valamit megtudni az esztek vagy a perzsák távoli litteratúrájáról? *Ki kapott eddig Nobel-díjat* és mi a lényege a *modern útépítésnek?*

Izgatnak a *férfidivat* londoni királyainak színes műhelytikai?

Nem érted, milyen ismereteken alapult *a babiloniaiak időszámítása?*

Szeretnéd tudni, milyen problémák foglalkoztatják legújabban *a hollywoodi rendezők és színészek* teremtő fantáziáját? Ki akarod magadat ismerni *a csillagos égen?* Érdekel a magyar *építészet fejlődése?*

Gondot okoznak neked az *optálás* lehetőségei? Vedd elő *a Hármaskönyv első kötetét, a »Férfi könyvé«-t.* Minden kérdésedre kimerítő, precíz és élvezetes választ találsz ebben a briliáns munkában.

*

Azután *itt van az élő magyar irodalom.* Mennyi harc folyt körülötte milyen gazdag lesz évről-évre. Nagyon nehéz dolog: egyetlen könyvben olyan anthológiát adni a magyar vers és próza élő reprezentánsaiból, hogy *a gyüjtemény szélesskálájúan tudja felmutatni a mai magyar irodalom igazi arcát. A Hármaskönyv II. kötetében, a »Nő könyvé«-ben* sike

---

Pénztári szám.....

...ám.....

...talvány.

...nak, címe:.....

(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

...tal.....

...ért.....

...fizetendő.

...béljeg ..... *nyugta* ..... *bevonandó.*

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

Bevétel	Kiadás

IRSAG 929. XII. 15

a magyar pszihé legtermészetesebb ősi ösztönének felszabaditását olyan nyugatiaskodások alól, amely egyrészt *kötöttséget jelentenek faji szempontokból*, másoldalról meg *üres külsőségek*. Éreztem mindig, hogy valami módon mégis csak meg kell annak látszani mindenben, hogy a bölcsőnk nem a Rajna, nem is a Szajna vidékén ringott, hanem a Volga mentén, meg még távolabb. Keleten... Ezek a gondolatok üztek, üldöztek évtizedeken keresztül s ezeknek a gondolatoknak parancsoló hatása alatt érlelődött meg bennem a háromesztendős hortobágyi tanulmányut elhatározása. Hogy ez a három esztendő olyan nehézségek elé állitott, amelyekkel megbirkózni igazán kemény elhatározásra volt szükség, arról jobb nem beszélni...

— Hogy miért? Erre válaszul csak annyit, aki próbált már magyar ugart szántani, — az tudja csak, mi az, magyarnak lenni Magyarországon, — aki meg nem próbálta, annak ugyis hiába magyaráznám.

Érdekelt, hogyan sikerült ennek az elzárkózott, pusztánlakó, egyeneslelkü, de zárkó-

üggőben lévő optánskérdésben. A román ormány minden nagy győzelmi harsonázása nellett sem tudja elhitetni idehaza az ország- al, hogy sikert aratott volna Párisban és negnyerte volna az érdekelt államok támogatását a jóvátételi kérdésben. Az optánskérdést hiába keverte bele a jóvátételi tárgyalásokba s most fél tőle, hogy a népszövetség ujra követelni fogja a közvetlen tárgyalásokat ebben az annyi esztendeje függőben lévő kérdésben, ezért kellett *Mironescunak* Prágában fenyegetőzni Magyarország ellen, ért eresztették rá a román diákokat *Ko-*

— Nem kell ide statisztika, elég, ha egy-két öreg pásztort meghallgat az ember, akik elmondják, mennyire pusztul a pásztorság. Az oka? *Nehéz a szolgálata, hitvány a bére, szociálisan gondolkozó munkaadó gazda meg vajmi kevés akad.* Igy történik aztán, hogy 3—400 éves pásztordinasztiák utódai változtatnak kenyeret, mert a pásztorkodásból meg élni nem tudnak.

— Egyik szavahihető csikósbojtár ismerősöm beszélte, hogy a héthónapos legeltetési időre 400 pengő, meg valami gyatra természetbeni koszt a fizetése s ezt a kevéske pénzt is csak utólag kapja meg, amikor levonják belőle a büntetéspénzeket, kárdijakat, meg egyéb apró-cseprő összegeket. Az elmult esztendőben a szerződésileg kikötött 400 pengőből huszat kapott kézhez, mert „sok ló, csikó „megszaladt a ménesből". Ez pedig azt jelenti, hogy hetekig kellett járnia a tiszamenti falvakat, hogy összeterelje a „megszaladt" jószágot. Persze, hogy a mezőrendőri kihágások cimén kiszabott pénzbüntetések, meg a tilalmasban talált jószágok tartásdija megemésztették a fizetés kilencvenkilenc hányadát.

— Hogy nehéz a szolgálat? Bizony, nehéz. Három-négyszáz lovat őriz egy csikós s ha szél, vihar, zápor vagy dörgés ijeszti meg a ménest, ember legyen, aki összetartja! Nem ritka dolog, hogy az itéletidőben 24 órán át le sem száll a nyeregből s éjjel-nappal körbe vágtatva tereli a megriadt ménest.

— No, meg aztán ruházkodni is csak kell. Százhusz pengő a legolcsóbb szür, kétszáz pengőt is elkérnek egy jobb bundáért, egy öltözetre való gatya, ing és csizma ára 50—60 pengő között váltakozik, 20 pengő a pásztorkalap, 40 a karikásostor ára. Fizetni kell ma már a munkásbiztositó dijakat is, ha egyéb nem, egy kis dohány is csak elkél a „kostök acskóba", végül pedig arra is gondolni kell, hogy a héthónapos pásztorkodás után öt hónapon át meg kell élni valamiből.

S a kulturális viszonyok?

— Maga a nép józan életü, szorgalmas, csiszolt agyu, értelmes, ellenben olyan állapotban él, mint 300 esztendőnek előtte. Bolyongásaim között eljutottam a Kecskéspuszta szélén meghuzódó *„Hatrongyos"-tanya környékére is.* Nem csufolja meg a nevét ez a tanyarész, annyit mondhatok. Düledező viskók, bokáig való sár, utnak hire se lamva se. *A tanyán vagy 60—70 fönyi gyereksereg.* Itt nem pusztit ám az egyke! Megkérdem az egyik öreg juhásztjárnak-e a porontyok iskolába?

— *Dehogy járnak*, uram, dehogy, ugy nőnek fel ezek, akár a hortobágyi barmok, *azt se tudják, szegénykék, hogy mi a betü.* Husz esztendeje lakom ebben az egy helyben, azóta minden esztendőben összeirják a tan köteleseket, de tanitót azóta se láttunk. *Tiszacsege* meg hét kilométerre van innét, oda csak nem küldhetjük ezeket a porontyokat, mert még lábbelijük sincs. Legalább valami vándortanitót küldenének erre, nekünk még az is megfelelne.

— Erre aztán *Tóth* Lajos, a gulyásbojtár, is közbeszólt. Elmondta, hogy tavaly, télvíz idején benjárt Hajduszoboszlón s arra kérte a község egyik tanitóját, hagy egy zsák buza ellenében tanitaná meg irni meg számolni. A tanitó ur azonban nem vállalta a tanitást. Igy tett a másik tanitó is.

— Olvasnivaló könyv vagy ujság sohasem kerül ezeknek a kulturára szomjas derék magyaroknak a kezébe. *Farkas* Berti tinógulyástól tudom, de sokan mások is megerősitik, hogy nyomtatott irás csak akkor kerül a kezükbe, ha a kóbor szellő a

Hortobágyi kulturkép

Beszélgetés Boromisza Tiborral, a Hortobágy fesi level

A Belváros utcáin zsufolt kirakatok és üresség től kongó bolthelyiségek, — áll a karácsonyi vásár. A nagy üvegablakok mögött zürzavaros összevisszaságban a portéka, a kirakati jelzőtáblák szerint *magyar iparmüvészeti produktumok*, jó, hogy oda irták, mert különben el se hinnők. Annyi közük van ezeknek a tárgyaknak a müvészethez, amennyi a magyarsághoz. Régen ugy hivták ezeket a tucatgyártmányokat: norinbergi áru, mert csakugyan Nürnbergből hozták s potom fillérekért vesztegették. Az eb megmaradt, csak az őrve változott, ráfestettek, ráhimeztek egypár veres, kék, vagy sárga tulipánt s lett a neve magyar iparmüvészeti alkotás. És ma ezek a müalkotások reprezentálnak bennünket az idevetődő külföldiek előtt is. A pruszlikba, katrincába öltöztetett norinbergi baba, az ócska népszinmüvekből kölcsönzött gatyás paraszt kasirozott figurája, a posztóból babává formált muzsikuscigány s hozzá stilszerüen a tulipános, szőrös-bőrös kulacs.

Bevallom, jólesett bemenekülnöm e viszszatászitó magyar zsibvásár hazug lármája elől a Nemzeti Szalon csöndes termeibe, ahol kellemes karácsonyi meglepetésére a magyar müvészetet szeretőknek, kiállitás keretében mutatják be *Boromisza* Tibornak vagy ötven darabnyi hortobágyi pikturáját. Csupa fény, ragyogás, szin ez a félszáznyi festmény, az idevarázsolt nagy magyar puszta minden pogány szépségével.

*

— Hogy jutottam a gondolatra, bebarangolni a Hortobágyot, évekig lesni a nagy magyar steppe minden életnyilvánulását s aztán megörökiteni a maga valóságában, sminke meg retus nélkül? Egyszerü a magyarázata: Amióta pemzlit forgatok a kezemben, mindig a keleti magyarságot kutattam. Ez azonban nem jelentett nálam csökönyös maradiságot, sem pedig anakronisztikus ragaszkodást a szekérmarasztó sáros országutakhoz, még kevésbé a körülteremtetézett idejemultságok feltámasztását, hanem

ıtási miniszter
ıyar kisebbség ellen

iselőház pénteki ülésén tartott beszédét zonban már komolyan kell venni, mert ez *leglelkiismeretlenebb izgatása a diákság-ak* annyira, hogy a *Dimineata* is megrójja. ijelenti ez a nagy román lap, hogy Costa-hescu éppen ugy, mint *Joanitzescu*, a endőrminiszter, nem őszintén és nem egye-esen válaszolt a magyarpárti képviselő ıterpellációjára, hanem mindketten hagy-ák, hogy temperamentumuk elragadja őket s olyan szavakat mondtak, amelyek *nem iniszteri székbe valók*, mert csak kiélezik diákok helytelen magatartását.

A magyar »veszett kutya«

A pénteki ülésen ugyanis *Laár* Ferenc épviselő a magyar párt nevében tiltakozott temesvári és kolozsvári diákzavargások llen; felelősségre vonta a belügyminisztert, iért nem tette meg a kellő intézkedéseket zavargások megakadályozására, a köz-ktatásügyi miniszterhez pedig azt lést intézte, magáévá teszi-e a romá ongresszusnak azt a határozatá umerus clausus bevezetését kívánj *ebbségi diákokkal szemben.* A romá ág elfogultsága némileg érthető ársaival szemben mert hiszen a skolai könyvek a legképtelenebb gyekeznek befeketiteni a magyarság gy csomó ilyen idézetet olvasott fel, lyat is, mely *„veszett kutyának" m nagyart.*

Costachescu miniszter az interpell egsértőbb hangon válaszolt. Merés álja, hogy Laár felszólalt és kijele a sajnálatosak is az ilyen diákzav le *valószinü, hogy nem fognak ad zünni,* mig a magyar iskolákban, ben és ujságokban sértegetik a ro emzeti érzéseit. Megállapitja, hogy *isebbségi iskolák a kommunisták összeesküvők fészkei.* Laár viszonvá elháborodva utasitotta vissza a ádjait, melyek különben is olyan ek, hogy csak a legelfogultabb gy álhat ki ilyet. Románia magyar ki ek egész iskolaügye olyan állami latt van, iskolakönyveit annyira artják, hogy még csak fel sem lehet ogy valami sértő kifejezés lehetne ománságra. Még hitványabb a mi z a vádja, hogy a magyar iskolák a isták és összeesküvők fészkei.

Az ülés további folyamán *Will* nagyarpárti képviselő beszélt volna ezdett hozzá a beszédhez, *Nitzescu* ásügyi államtitkár közbeszólt, hog ilt a szegedi Csillagbörtönben. m yar uralom alatt minden kisebb nozdulásért ez járt. Willer polémi

---

az apró érempénz! ... Képzelet kiemelkedik előttem az 1914-es ősz ... Ütegzugásba vész el a világ, halálveri-tékes halántékkal táncolunk a golyók között, égigcsapkodó lángok közt lobog-nak a falvak és a szeptemberi erdők ... Iszonyat volt! Iszonyat volt! E napok egyetlen hősi emléke ez a vitézségi-érem maradt, mig csak ismeretlen tet-es zsebre nem vágta ... És most tes-ék!

Hanem itt már rászólok:

— Hogy merted elvenni?

— Neked ugy se kell már, — vála-szol fesztelenül s egyet szippant az or-rán.

Azontul nem hederit rám többet, kü-lönben is elérte a zseb legalját, de a négy fillért, amelyért Stollwerk-cukrot akart hozatni a nénjével, nem találta meg. Csak annyit még, hogy a jobb nadrágzsebből kiemelt tárgyak sulya kitett egy kilogrammot körülbelül.

Hanem akkorra olyan volt körülöt-tünk a csődület, hogy elrekesztette a Ráday-utcát. Valószinünek tetszett, hogy hamarosan itt terem a lovasrendőrség s parancsnokuk oszlásra fogja felszóli-tani a tömeget.

Jánost azonban mindez nem érde-kelte, ahelyett odaszólt a szakácsnénak:

— Vera, most maga tartsa a köté-nyét ... A másik zsebbe van a négy fillér!

Vera tartotta a kötényét, mert ugyan mit is tehetett volna egyebet a jótét-lélek? János pedig ugyanakkor bele-nyult a baloldali nadrágzsebébe s zö-rögni kezdett ... Boldog Isten, mennyi idő szükséges hozzá, amig ezt a zsebet is kiüriti, amig visszarakosgatja előbb a bal, azután a jobb nadrágzsebet?

Hölgyeim és uraim, itt abba is ha-gyom ... Mert nem lehet azt kivárni!

---

fejtegette, hogy ő nem tudja [illegible] azt, hogy sürgős-e, vagy nem az erdővétel, de állitja, hogy a főváros huszonöt éve készül az erdővásárlásra. *Bródy* Ernő indulatosan közbekiált:

— *Most nem ez a legsürgősebb! Enni szeretnének az emberek!*

Elmondta még az alpolgármester azt, hogy

Boromissza Tibor

* **Képkiállitások.** E hó 15-én, vasárnap, délelőtt 10 órakor nyilik meg ünnepélyes keretek között *Boromissza* Tibor, *Erber* Dezsőné, *Fodor* Böske, *Miskolczy* Ferenc, *Pólya* Iván, *Rómay* Ernő és *Szivessy-Aczél* Barbara festőművészek gyüjteményeiből, valamint a hódmezővásárhelyi művészek kerámiai termékeiből álló csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban. — A Nemzeti Szalon IV. kecskeméti és egyben 70-ik vidéki kiállitása vasárnap, december 15-én nyilik meg ünnepélyes keretek között a kecskeméti ipartestület székházában. A kiállitás nemcsak teljes képét nyujtja a magyar müvészet teljes mai állásának, hanem azon testületileg résztvesznek a *Révész* Imre mester vezetése mellett dolgozó Kecskeméti Művésztelep tagjai is. — *Halápy* János festőművész és *Gádor* István szobrászművész Gyüjteményes kiállitása e hó 14-én, szombaton délelőtt 10 órakor nyilik meg a Tamás-galéria termeiben: V., Akadémia-u. 8.)

m. 929. XII. 14.

	Bevétel Pengő	Kiadás Pengő
sen		
	Le a bevételt--- ---	
	Kifizetendő összeg	

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193---- cheque száma ----

A főpénztár:

---

8. ó. u. 1929 DECEMBER 15

MŰVÉSZET

Két kiállítás

Nemzeti Szalón

Komoly törekvésű művészek kollekcióinak ad most helyet a *Nemzeti Szalon* csoportkiállítása. Ismertebb név tulajdonképpen csak kettő van közöttük: *Boromissza* Tibor és *Pólya* Iván, akik nem is a legfiatalabb generáció emberei már. Mégis kettőjük közül *Pólya* Iván tulajdonképpen most érkezik meg a pikturában, miután sokféle más kísérletek után alig néhány esztendővel ezelőtt mutatkozott be először mint festő. Azóta, nyilván erős studiumban fejlődött és mostan bemutatott képein egyéni hangot talált a maga számára és egyéni eszközt is. Temperával dolgozik és ennek a különös anyagnak mégis szokatlan fényt tud adni egy sorozat nagyon elegáns és tiszta festői hatású női portrén. Néhány akvarellje s egy olajtájképe egészítik ki érdekes kollekcióját.

Boromissza Tibor sokféle más stíluskísérlet után legutóbbi kiállításán Japán és Kina atmoszférájának s a Kelet művészetének emlékeivel gazdagodott meg, azóta felszabadulóban e befolyás alól, elvonultan dolgozik a Hortobágyon és a Hortobágy tájképlátomásai és emberei adják témáját és festői mondanivalóit. Mélyhorizontu tájképeinek fényjátéka és figurális studiumainak érdekes emberlátása adnak komoly és eredeti értékeket.

A dekorativen felfogott női figura érdekli majdnem kizárólagosan *Szivessy-Aczél* Barbarát, ami öt esztendővel ezelőtt rendezte első kollektiv kiállítását s azóta kulturájában kétségkívül erősen fejlődött. A pasztellkréta ötletes kezelésével ad egy teremre való női portrégalériát és aktstudiumot. Vonalak és formák biztos hangsúlyozásával közvetlen előadásban és jó effektusokkal.

Érdekes talentum a másik hölgykiállító is, E. *Fodor* Böske, Nagyváradon élő művész, aki meglepő erővel és értékes tudással old meg modern pikturai feladatokat, erélyes formákat hangsúlyozó aktjain és néhány tisztaépítésű csendéletén.

Miskolci Ferenc az egyházművészetének, a vallásos áhitatnak szolgálatába állítja a maga festő-ecsetjét és rézkarcoló tüjét. Az áhitat hagyományos formáit igyekszik összeegyeztetni újabb irányú, dekorativ hatású pikturával. Két nagy kompozíciója s néhány kisebb méretü képe jelentenek ezen az úton eredményt.

Rónay Ernő, az egyszerű természetábrázolásból való felszabadulás útját járja, ha nem is egységesen, de tehetségesen, főleg néhány tájképén és egy nagy női portréján.

Tamás-galéria

Halápy János mutatkozik be az akadémia-uteai képszalonban merészen újszerű akvarelljeivel, amelyek régi és új dolgait összehasonlítva, pontosan mutatják fejlődésének azt az útját, amely a leegyszerüsített témaábrázolástól, a témától és valóságtól való teljes felszabadulásig kiván programot adni. A szín és a fény játéka szinte áttetszően egymásfölé vonuló színfoltokban egyre jelentéktelenebbé teszi a kép tárgyi részét. Kisérletnek mindenesetre érdekes ez a probléma s az eszközök, amelyekkel *Halápy* ezen az úton jár, szellemes színkultúrával segítik effektusaiban. Vele együtt mutatják be *Gádor* ismert modern kerámiai munkáit, amelyeknek a fiatalok között már annyi követőjük van. Régebbi és újabb dolgait látjuk itt, köztük néhány nagyon ötletes és mulatságos darabot.

Gy. T.

8. ó. u. 1929. XII. 15.

Boromissza T. 6 r

mindent magamra.

— Ezt is mondta már tegnap. Mondja, mi újat akar mondani? Beismeri-e, hogy 80 pengőért vette meg a mérget Fazekasnétől, beismeri-e, hogy ezzel megölte az urát?

Holybáné a kérdésre kitérő választ ad:

— *Kérem, Sebestyénné biztatott fel engem arra, hogy adjam be az uramnak az orvosságot. Mást nem mondhatok.*

— Ezt is hallottuk már, de mi ujat akar mondani?

— *Beismerem, hogy Fazekasné hozta az orvosságot, de én nem tudtam, hogy az méreg.*

— Miben látja, hogy maga Sebestyénné áldozata?

— *Abban, hogy ő mérgezte meg a kacsalevessel az uramat. Attól halt meg az uram.*

Most Kötelesné lép a bírói emelvény elé.

— *Kérem, nekem a méregről nem volt tudomásom. Lipkáné maga mondta, hogy orvosságot ad és hogy ettől majd leszokik az uram az ittasságról.*

Kötelesné visszaül a helyére.

Az elnök ezután az iratokat ismerteti és többek között felolvassa azt a jegyzőkönyvet, amelyből kitünik, hogy *Holybánét fegyelmi büntetéssel sujtották, mert a vizsgálati fogság alatt egy levelet akart Fazekasnéhoz csempészni.* Emiatt 24 órai sötétzárkával büntették.

Elnök: Holybáné, jöjjön csak ide! Ez-e az a levél, amelyet maga Fazekasnéhoz akart csempészni?

Holybáné: Igen.

Elnök: Olvassa fel nekünk.

Holybáné sokáig forgatja kezében a levelet, majd röviden csak ennyit mond:

— *Nem lehet elolvasni.*

Elnök: Dehogy nem, ez a maga írása.

Holybáné (csendes hangon kezdi olvasni): Mondd meg... — megáll, próbálgatja az írást olvasni, de az sehogysem megy, majd kijelenti:

— Kérem tovább én sem tudom elolvasni.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../Bl. ügyosztály.

Fizetési u

a magyar királyi államvasutak főpénztára d

Pengő

azaz

A Pengő illetről kiállitandó

Budapesten, 193

Utalványozza « » főosztály:

Boromissza Tibor

N. U. 929. XII. 14

— **Uj kiállitás a Nemzeti Szalonban.** December 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor nyilik meg ünnepélyes keretek között *Boromissza Tibor*, *Erber* Dezsőné, *Fodor* Böske, *Miskolczy* Ferenc, *Polya* Iván, *Rónay* Ernő és *Szivessy-Aczél* Barbara festőművészek gyüjteményeiből, valamint a hódmezővásárhelyi művészek kerámiai termékeiből álló csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban.

N. U. 929. XII. 14.

ám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári **számlájának** száma)

tal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted]

[redacted] *fizetendő.*

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

Boromisza Tibor

m. 929.

Képkiállitások

A *Nemzeti Szalonban* a már rég beérkezett, de művészetének minden ujabb állomásával ujabb értékeket hozó művészünk: *Boromisza* Tibor rendezte meg kollektiv kiállitását. Bobusztus, egyéni fejlődésen, nagy tudáson, sokféle próbálkozáson már átjutott festőtehetség, utja a nagybányai friss zöld tájaktól a „Miénk" rajzos keresésén át ujabb, már kompozicióiba is befogott szinek kivirágzásán tul most a nagy magyar Alföldre, annak csodás és ősi pásztornépéhez, a végtelen ég, sárga föld, szürke vadvizek atmoszférás problémáihoz, karakteres embertipusaihoz vezetett el. Már három éve a Hortobágynak buvárkodó, valami ősi, ázsiai hittel a megmaradt magyar világot feltáró, pogány szemü és lelkü művésze ő. A hortobágyi pásztorság, a csikós, gulyás, juhász, kondás jellegzetes és ősi eredetü arcvonásai, feitartása, szemenézése, koponyaalkata és ezen az arcon, csonton átvillanó keletisége vonul át szinte népvándorló menetben, napégette tarkaságban, olyan különös magyaros izzel, zamattal, amely *Boromisza* Tibor ecsetjét egészen egyedülvalóvá avatja. Képeinek az a muzeális értéke, hogy ennyi hittel, buvárkodással, lelkességgel a Hortobágyot, annak tájat és e táj embereit nálunk még senki sem gyüjtötte össze.

*

A többi kiállitó közül E. *Fodor* Böske őszinte képei, *Miskolczy* Ferenc áhitatos és lelkiséggel telitett vallásművészete, amely ugy oltárképein, mint rézkarcain belső, tiszta emelkedettséget sugároz, *Pólya* Iván biztoskezü, művésziséggel telitett női képei, *Rónay* Ernő még ki nem forrott, de magasrendü tájai és *Szivessy-Aczél* Barbara belső vágyait követő kompozicijói külön-külön értékesek. Nagyon szépek (és olcsók) a hódmezővásárhelyi esőzománcu tálak és edények.

*

A *Tamás-Galériában Halapy* János ujszerü vizfestményei egyszerüségükben, szinességükben, tisztaságukban és kiforrottságukban jobbak a sokszor zavaros, vagy nem teljesen pikturális elgondolást bizonyitgató olajképeknél. Érdekes művész, akitől sok szépet és jót várhatunk. *Gádor* István messze földön hires kerámiája most is meglepően ötletes, céltudatos és célját szolgáló. Szebbnél-szebb darabjai csak az ő specialitása.

(m. j.)

---

* **Szép könyvek.** A *Magyar Bibliophil Társaság*, mely programba vette a magyar könyvpiac legszebb termékeinek évről-évre való dijazását, választmányi ülésén az 1929. évi magyar kiadványok ügyében hozott döntést. A következő öt könyv nyerte meg a társaság oklevéldiját: *Török* Sophie: Asszony a karosszékben. *Szitnyai* Zoltán: Az ég — A tó. *Kazinczy* Ferenc: Pestre. *Pósa* Lajos Arany ABC Köszegi Bella képeivel. Svéd novellák sorozata.

m. 929. XII. 15.

viszonyokkal szemben figyelni, egyben öröm, hogy az alig jobb viszonyok között élő nagyközönségnek alkalma nyilik kivételes árak mellett a karácsonyi szükségletekről gondoskodni.

Valódi ezüst
evőeszközök és disztárgyak
Henger Antal
ezüstárugyárában
IV., Dalmady Győző-utca 9
Magyarország legregibb ezüstárugyára

— **Irredenta-est Ujpesten.** A *Hadirokkantak Országos Nemzeti Szövetsége* ujpesti csoportja karácsonyi segélyakciója javára pénteken este előadást rendezett az *Ujpesti Blaha Lujza Szinházban.* Zsufolt ház előtt került szinre a *„Tüzek az éjszakában"*, *Kelecsényi* Ferenc és *Horváth* Gizi főszereplésével. Sajó Sándor: „Magyarnak lenni" cimü költeményét *Achimás* Nóra szavalta, akit többször kihivott a közönség. *Az iredenta-est közel 1000 pengőt eredményezett az ujpesti hadirokkantak és árvák karácsonyára.*

Érelmeszesedés ellen
jódot! Nagyszerűen bevált a **CIGELKAI „Lajos"** feltűnően **jódos forrásviz.** Megrendelhető a **Cigelka-források** vezérképviseleténél, Budapest, Sas-u. 29. Tel.: Aut. 120—20.

Boromissza Tibor

Boromissza Tibor: Szilaj hortobágyi csikós

M. O. 929. XII. 15.

Tételszám	Irattári szám

Újra be kell mutatni: ..... n.....

Magyar királyi államv

Iktató-szám ..... 19.....

.....osztály.

A beadvány { száma.....
kelte .....
beérkezése .....

Tárgy:

M. O. 1929. december 15. vasárnap

Csoportkiállítás a Nemzeti Szalónban

Hat festő munkáiból rendeztek kiállítást az átalakított Nemzeti Szalónban és ez a kiállítás úgy látszik új korszak kezdetét jeleti ebben a szépmultú helyiségben.

Boromissza Tibor, *E. Fodor* Böske, *Miskolczi* Ferenc, *Pólya* Iván, *Rónay* Ernő és *Szivessy-Aczél* Boriska kollekciói egyaránt őszinte örömet szereznek a kritikusnak, aki régen írhatott ilyen jóleső érzéssel a Nemzeti Szalón kiállításáról.

Boromissza Tibor hortobágyi kollekcióját mutatja be. Másfél évet töltött a magyar pusztán és ez alatt nemcsak festői, hanem etnográfiai tanulmányokat is végzett. Ezt a kettőt rendkívül szerencsésen egyesítette képein. A hortobágyi szilaj pásztorok arcképgaléria páratlan érdekesség néprajzi szempontból is, de ez nem rontja egyiknek sem művészi értékét. A hortobágyi tájképek, végtelen egük titokzatos fényeivel, a magyar puszta legrejtettebb lelkét hozzák elénk.

E. Fodor Böske Nagyváradon él és talán az első, aki az elszakított magyarság művészi kulturáját mutatja meg Budapesten. Egyik legnagyobb művészi veszteségünk: *Nagybánya* új levegőjét, új törekvéseit képviselik képei, — tájképei és aktkompozíciói — amelyek e kollekció tanusága szerint a legkiválóbb magyar festőnők sorába emelik.

Pólya Iván számára ez a kiállítás azt jelenti, hogy hatalmas ugrást tett előre a magyar festők ranglistáján. Temperaszíneinek tiszta dekorativitása, ezzel kapcsolatban a legújabb festő törekvésekhez kapcsoló problémái kiemelik a kiállítás nívós anyagából is. Derű és kiegyensúlyozottság árad a képeiről, amelyekben őszinte örömmel gyönyörködünk.

Miskolczi Ferenc nagyon elismerésre méltó célt tűzött maga elé, a katolikus egyházi festészetben akarja érvényesíteni a modern piktúra eredményeit. Néhány nagy oltárképe és egy templom számára készített freskóvázlatai számolnak be e téren elért eredményeiről.

Szivessy-Aczél Boriska finom pasztellsorozatot mutat be, szintén kitünő dekoratív érzékkel és biztos rajztudással ábrázolja nőmodeljeit.

Az együttes hatodik tagja *Rónay* Ernő, aki legujabb párizsi impressziójáról számol be, amelyek egyuttal szép fejlődését is jelzik.

A hat festőn kívül bemutatják e kiállítás keretében *a hódmezővásárhelyi agyagipari műhely legújabb termését.* A népi kerámia legszebb értékeit mentették át a Hódmezővásárhelyen dolgozó művészek a mi számunkra. (m—i)

M. O. 1929. XII. 15.

Boromissza T.

osztály:

A fizetés { készpénzben / cheque kibocsátásával } megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

| Le a bevételt... | | |

Boromisza Tibor

— **A Nemzeti Szalon csoportkiállításának megnyitása.** A Nemzeti Szalon uj csoportkiállítását, amelyben *Boromisza Tibor, Rónay Ernő, Miskolczy Ferenc, Pólya Iván, Erberné Fodor Böske, Szivessy Tiborné*, valamint a hódmezővásárhelyi kerámiával foglalkozó művészek vesznek részt a műbarát közönség rendkivüli nagy érdeklődése mellett, vasárnap délelőtt nyitotta meg *Kertész K. Róbert* államtitkár. Budapest székesfőváros képviseletében dr. *Liber Endre* tanácsnok jelent meg a vernisszázson. A kiállitás 14 napig marad nyitva.

P. H. 929. XII. 17.

Boromissza Tibor

P. H. 929

929 PESTI HIRLAP XII. 15

— **Csoportkiállítás.** A *Nemzeti Szalon* termeiben, a nürnbergi vendégszereplők távozása után, ujra a magyar művészet jut szóhoz. Ezuttal *Boromissza Tibor, E. Fodor Böske, Miskolczy Ferenc, Pólya Iván, Rónay Ernő és Szivessy-Aczél Barbara* gyüjteményeit látjuk. A csoport legérdekesebb tagja kétségkivül *Boromissza Tibor*, aki a legszélsőségesebb művészi kisérletezések után most a *szinmagyar hortobágyi élet* tanulmányozását tüzte ki művészete céljául. Három év óta foglalkozik a mester e feladattal, mely törhetetlen kemény akaratot és kitartást kiván. Boromissza szinte tudományos alapon aknázza ki a Hortobágy művészi értékét. Mint tájfestő légköri megfigyeléseket, fényproblémákat rögzitett meg (ezek azelőtt is érdekelték), ilyen érdekes vászna a „Napszállta a Hortobágyon", a „Forgószél a pusztában", meg a „Jeges puszta". Még érdekesebbek ethnografiai tanulmányai: *az ősi magyar pásztortipusok kollekciója*, melyet természetesen csak a künn élő pásztorok meleg érdeklődése mellett tudott összegyüjteni. Tipusai csodálatosan zamatos változatokban ábrázolják az ottani népet, harminc karakterfej a javából. Akár Virág Józsi, a csikósbojtár, akár Pap Samu az öreg kosos, Csetneki Lajos bikagulyabojtár, vagy Borsos Jani a hortobágyi halászlegény, Karika Bernát, a bacsó, Csiga Sándor a talyigás, Kis János a kondás, Kovács Gyula a gulyás vagy Kovács Imre a törzsménes számadója van a vásznon. — mind pompás tipus, mely érdemes a megörökitésre. A mester még a kihajtott ménes, gulya és pásztorélet egyes jeleneteit is vázlatozta, de ezekben kevesebb rajzkészség van. — Értékes szereplője a csoportnak a fiatal *Miskolczy Ferenc*, aki egész tevékenységét az *egyházművészetnek* szenteli, azzal a célzattal, hogy a kötelező vallásos tradiciók tiszteletben tartása mellett az egyházművészetben is lehetőleg érvényesülhessenek az uj művészet eredményei. Ehhez a művészi hitvalláshoz képest, tényleg ujitásokat látunk, pld. barokkos vonalokban festett drapériákat a szentek ruházatánál, vagy modern fényeffektusokat, köröket, kupolákat, az angyali üdvözletnél leszálló angyal körül. De mindenképpen komoly megrajzolás és izlés uralja vásznait, köztük a „Beteljesedett" cimü nagy Krisztuskép, a „Szent Teréz", az „Árpádházi Boldog Margit" s más müveit. Kollekciójában templomfestési kartonokat s három kötetben artisztikus rézkarcokat láthatunk Jézus életéről. — Komoly értéke a csoportnak *Pólya Iván* tizenöt tempera-képe ragyogó, szines vásznak, melyek a mester korábbi akadémikus irányának szerencsés fejlődését hirdetik, szebb művei: a „Pihenés", a „Zöldruhás nő", a „Várakozás", az „Alvő modell". — Szépen fejlődött *E. Fodor Böskének*, a kedves emlékü Fodor Károly vivómester leányának pikturája. A művésznő most határozott, szinte markáns erővel festi csendéletképeit, melyeket többnyire női félaktokkal élénkit. Külön dicséret illeti azért, hogy ezek az aktok is jól és bátran vannak megfestve, nemcsak a virágos cserepek, szines üvegpoharak, napsütéses ablakok, melyek aktjait körülveszik. — Finom izlésü női szereplő *Szivessy-Aczél Barbara*, aki elsősorban portrait-festő, de van egy sereg női aktja is. A rajz pozitivumát szivesen föláldozza a sejtelmességért, fő erénye, hogy pikturájában szeretet van. Még egy szereplője a csoportnak: *Rónay Ernő*, aki maga is azt mondja: „mint fiatal festő nem akar véglegesitett festői eljárás hive lenni". A véglegesitett eljáráshoz művészi tudása még tényleg bizonytalan. A nagy terem közepén a *hódmezővásárhelyi művészek* kerámiai kollekciója némi izleltető a cseréppiparban annyira kivánatos magyaros izlés fejlesztéséhez. *(k. k. l.)*

Ki kell adni:	
Ma.	
2 nap alatt.	
3 nap alatt.	

osztálynak.

sutak igazgatósága.

Tisztázta: .....

Összeolvasta: .....

Kiadta: .....

Előirat száma: .....

Utóirat száma: .....

Összefüggésben .....számmal.

Egyuttal elintézett szám: .....

Előterjesztés előtt

fordulója alkalmából A nagy fejedelem érdemeit dr. *Geduly Henrik* evangélikus püspök méltatta ünnepi megnyitójában, majd dr. *Vietorisz József* főigazgató Bethlen Gáborhoz irt alkalmi ódáját olvasta fel. Ezután rugonfalvi *Kiss István* történelemtudós Bethlen Gáborról irt tanulmányát adta elő, mig Bethlen Gábor szabolcsi kapcsolatait *Görömbey Péter* református lelkész ismertette. Az ünnepen az evangélikus énekkar és a katonazenekar is közreműködött.

— **Hősök emléke.** Mezőpeterd község a világháboruban elesett hőseinek emlékét emléktáblával örökitette meg, amelyet ünnepélyes keretek között avattak fel. Az ünnepségen megjelent báró *Feilitzsch Berthold* főispán, dr. *Fráter László* alispán, vitéz *Keresztély János* testnevelési felügyelő, dr. *Molnár Imre* főjegyző, *Elek Gusztáv* és mások. Az ünnepi beszédet dukai *Takách Géza* országgyülési képviselő tartotta. Utána koszorukat helyeztek el az emlékmüvön.

— **A szegedi egyetem bucsuja Szádeczky-Kardoss Lajos egyetemi tanártól.** A szegedi tudományos körök meleg ünneplésben részesitették *dr. Szádeczky-Kardoss Lajos* egyetemi tanárt nyugalombavonulása alkalmából. A szegedi Ferenc József tudományegyetem tanári karának teljes ülésén dr. Győrffy István rektor megkapó szavak kiséretében adta át Szádeczky-Kardoss professzornak a kormányzó elismeréséről szóló okiratot és a kitüntetést. Dr. Szádeczky-Kardoss Lajos kilencvenhat szemeszteren keresztül tartott előadást a szegedi Ferenc József tudományegyetem magyar történelmi katedráján.

BEL ÁBE

A RÁKÓCZI-

Boromissza Tibor

— **A Nemzeti Szalon LXVI. csoportkiállításának megnyitása.** A Nemzeti Szalon uj csoportkiállitását, amelyben *Boromissza* Tibor, *Rónay* Ernő, *Miskoczy* Ferenc, *Pólya* Iván, *Fodor* Böske és *Szivessy*, Tiborné, valamint a hódmezővásárhelyi kerámiával foglalkozó művészek vesznek részt a műbarát-közönség rendkivüli nagy érdeklődése mellett, vasárnap délelőtt nyitotta meg *Kertész* K. Róbert államtitkár, aki *Tihamér* Lajos dr. osztálytanácsos és vitéz *Haasz* Aladár dr. miniszteri tanácsos kiséretében jelent meg. Budapest székesfőváros képviseletében *Liber* Endre dr. tanácsnok jelent meg a verniszázson, ahol ott voltak *Uggron* Gábor ny. miniszter, Kratochwill Károly ny. altábornagy, *Végh* Gyula dr. muzeumi igazgató, *Nékám* Lajos egyetemi tanár, *Mayer* Antal nagyváradi püspök, *Pacher* Béla dr. tanácsjegyző, *Györgyi* Kálmán főigazgató stb. A kiállitás 14 napig marad nyitva.

N. U. 929. XII.

	Bevétel	Kiadás
	Pengő	Pengő
sen		
	Le a bevételt... ...	
	Kifizetendő összeg	

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Boromisza T.-ról

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

1970 JAN 8

1021

EMLÉKEZZÜNK

BOROMISZA TIBOR

Festőművész. Bácsalmáson született 1880-ban. Ferenczy Károly tanítványa volt. Egyik kedvelt témája a Hortobágy és a pásztorok élete. Az Eke című lapot ő alapította.

Pontosan 10 évvel ezelőtt, 1960. január 8-án halt meg.

CSABAI GÉZA

Orvos. Haladó gondolkozású közéleti ember, a kecskeméti közegészségügy harcosa. Fertőtlenítő intézetet, csecsemővédő otthont szervezett, sürgette az egészséges munkáslakások építését. Kecskeméten született 1860-ban, és ugyanitt halt meg, 1941. január 8-án.

FÉNYI GYULA

Csillagász. — Sopronban született 1845. január 8-án. Külföldi egyetemeken tanult, majd jezsuita tanár lett. 1886—1913 között a kalocsai Haynald-obszervatórium igazgatója. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Fő kutatási területe a Nap légkörének fizikája volt. Szerkesztette a „Haynald Obszervatórium Közleményei" című sorozatot. Főművei: A napon észlelt jelenségek természete és A nap légköri fizikája.

1927. december 21-én halt meg Kalocsán.

SZEMÉLYGÉPKOCSIK futó és generáljavítását garanciával vállalom. Ugyanott eladó hálózati világításra alkalmas 220 V 05 KW-os benzin, motorral egybeépített aggregátor. Kemény Ferenc autószerelő Kecel, tel.: 62. 12

ELADÓ Kecskeméten 3 szobás családi villa. Leveleket „árváháznál 98 780" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 153

CP rendszámú, 601-es Trabant személygépkocsi eladó. Fülöpszállás, Vörös Csillag utca 1. 179

SZÖVETKEZETI garzon lakásom átadom. Érdeklődni: Kecskemét, Árpád körút 13. IV. em. 33. Fodor. 188

ELADÓ festett hálószobabútor és szekrény. Kecskemét, Fürst Sándor u. 2. IV. e. 17. 852

ELADÓ Kecskemét, Csóka utca 33. számú ház, azonnal beköltözhető. Ugyanott kárpitozott garnitúra és konyhabútor is. Érdeklődni Széchenyiváros ÁB-épület. III. emelet 50. 42

Vegyes

FIATAL szakvizsgázott, 15 éves gyakorlattal rendelkező szakácsnő diétás ételek készítésében is nagy gyakorlattal elhelyezkedne, kizárólag napközi, óvoda, vagy bölcsődei konyhára. Leveleket: „Sürgős 98 805" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 189

Boromisszay Tibor

— **A Nemzeti Szalon LXVI. csoportkiállításának megnyitása.** A Nemzeti Szalon uj csoportkiállitását, amelyben *Boromisza* Tibor, *Rónay* Ernő, *Miskoczy* Ferenc, *Pólya* Iván, *Fodor* Böske és *Szivessy* Tiborné, valamint a hódmezővásárhelyi kerámiával foglalkozó művészek vesznek részt a mübarát-közönség rendkivüli nagy érdeklődése mellett, vasárnap délelőtt nyitotta meg *Kertész* K. Róbert államtitkár, aki *Tihamér* Lajos dr. osztálytanácsos és vitéz *Haasz* Aladár dr. miniszteri tanácsos kiséretében jelent meg. Budapest székesfőváros képviseletében *Liber* Endre dr. tanácsnok jelent meg a verniszázson, ahol ott voltak *Uggron* Gábor ny. miniszter, *Kratochwill* Károly ny. altábornagy, *Végh* Gyula dr. muzeumi igazgató, *Nékám* Lajos egyetemi tanár, *Mayer* Antal nagyváradi püspök, *Pacher* Béla dr. tanácsjegyző, *Györgyi* Kálmán főigazgató stb. A kiállitás 14 napig marad nyitva.

N. Ú. 929. XII. 17.

zám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

ltal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted]

[redacted]*fizetendő.*

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

Boromissza Tibor

— A Nemzeti Szalon karácsonya. A Nemzeti Szalon 66. csoportkiállitását, amelyen *Boromissza* Tibor, *Herberné Fodor* Böske, *Miskolczy* Ferenc, *Pólya* Iván, *Rónai* Ernő és *Szivessy-Aczél* Barbara festőművészek vesznek részt, a karácsonyi ünnepeken is nyitva tartják. A kiállitás karácsony másnapján, december 26-án délután 2 órakor végleg bezárul.

N. Ú. 929. XII. 22.

Boromissza Tibor

(*) **A Nemzeti Szalón karácsonya.** A Nemzeti Szalón 66-ik csoportkiállítása, melyen *Boromissza* Tibor, *Albertné Fodor* Böske, *Miskolczi* Ferenc, *Pólya* Iván, *Rónay* Ernő és *Füzessy* Aczél Barbara festőművészek vesznek részt, a karácsonyi ünnepeken is nyitva van és karácsony másodnapján, december 26-án két órakor végleg bezárul.

M. H. 929 XII 22

m. H. 929. XII. 22.

Boromisza Tibor

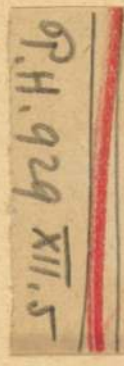

— **A nürnbergi kiállítás három utolsó napja.** A Nemzeti Szalonban levő nürnbergi iskolai és kulturügyi kiállitást vasárnap délben 2 órakor bezárják. Az érdeklődés, főleg az iskolák részéről nem csökkent, mégis le kell szerelni a tárlat anyagát, hogy idejében Kopenhágába küldjék bemutatásra. A Nemzeti Szalon termeinek renoválása után a legközelebbi csoportkiállitás december 15-én nyilik meg. Ezen a kiállitáson *Boromisza Tibor, Rónay Ernő, Cseney-Wuchetich László, Miskolczy Ferenc* festőművészek, *Erberné Fodor Erzsébet* és *Szivessy Borbála* vesznek részt.

P. H. 929. XII. 5.

Boromissza Tibor

— A Nemzeti Szalon uj tárlata. Vasárnap délelőtt nyilt meg a *Nemzeti Szalón* uj tárlata, amelyen *Boromissza Tibor*, *Pólya Iván*, *Rónay Ernő*, *E. Fodor Böske*, *Szivessy Aczél Barbara*, *Miskolczy Ferenc* és a hódmezővásárhelyi művészek kerámia-iparművész csoportja állitották ki uj alkotásaikat. A kiállitás kiemelkedő egyénisége *Boromissza Tibor*, az uj magyar festőnemzedéknek egyik legjelentősebb, legérdekesebb alakja. A nagyközönség és a kritika, mindazok, akik számbaveszik a modern festészet sulyosabb értékeit, jól ismerik alkotásait. Müvészetének bázisa a természetfestés. Kiváló vászna a „Napszállta a Hortobágyon". Feltünést kelt a mintegy 30 főből álló hortobágyi paraszt tanulmányfejsorozata. *Pólya Iván* világos, derüs és finom francia modernekre emlékeztető képei értékes részét képezik a kiállitásnak. *Pólya Iván* a nehéz és szokatlan tempera-festést kultiválja és tiszta vonalvezetése alakjainak realitást hiven tükröző mozdulatai, komoly müvészetet és komoly munkát jelentenek. *Rónay Ernő*, a tehetséges Rudnay-tanitvány, többnyire *Matisse* és modern francia hatásokon alapuló képeket állitott ki, amelyek azonban érdekesen eredetiek. Portréi tiszták, egyszerüek, tájképei, csendéletei kissé komplikáltak és szinesek. *E. Fodor Böske* a természettel szoros kapcsolatban a festői problémák dekorativ megoldására törekszik, de sokszor tulságosan elvonatkoztatva a realitástól. *Sz. Aczél Barbara* pasztelljei szépek, portréi gracilisak, vékonyak. Lélekportrék. *Miskolczy Ferenc* vallásos tárgyu kompozicióí szépek, „Ave Máriá"-ja igazán szép, erőteljes elgondolás. Kidolgozásában a spanyol szinek élénksége váltakozik az ikonák borujával. A Nemzeti Szalón ujonnan bevont kiállitási helyiségében az uj kiállitásnak erős sikere várható.

Kéleti Napló 1929 XII/16

Kéleti Napló 92

---------db melléklet----------csomag----------súly

Kiadás előtt

A csatolt ügyiratok számai:----------

---

2. sorsz. Iroda minta.

Huszágh Miklós főkapitány a főváros közigazgatási bizottságának ülésén a betiltó határozatot azzal indokolta meg, hogy olyan jelenségek merültek fel, amelyek amellett szóltak, hogy a munkanélküli gyülések

a közrendet és a köznyugalmat veszélyeztethették volna,

sőt azt is kijelentette a főkapitány, hogy attól is tartani kellett, hogy a munkanélküliek

Boromissza Tibor

929. XII. 22 M

* **A Nemzeti Szalon karácsonya.** A Nemzeti Szalon csoportkiállitását, amelyen *Boromissza* Tibor, Herberné *Fodor* Böske, *Miskolczy* Ferenc, *Pólya* Iván, *Rónai* Ernő és *Szivessy-Aczél* Barbara festőművészek vesznek részt, a karácsonyi ünnepeken is nyitva tartják. A kiállitás karácsony másnapján, december 26-án, délután két órakor végleg bezárul.

M. 929. XII. 22.

Boromissza Tibor

E. K. 929. XII. 14.

E. K. 929. XII.

A Nemzeti Szalón csoportkiállitása

Boromissza Tibor, Szivessy-Aczél Barbara, Miskolczy Ferenc, Pólya Iván, Rónay Ernő, E. Fodor Böske festőművészek gyüjteménye

Müvészieson átgondolt csoportositással rendezte meg a Szalon ezt a kiállitását, amelynek centrumában kétségtelenül *Boromissza* Tibor áll. *Boromissza* harmadfélesztendős elvonultságának magyarázatát kapjuk az egyik termet megtöltő képekben. Két csoportra oszthatjuk ezeket a müveket. Az egyik a Hortobágy természetábrázolása, a másik a Hortobágy embereinek tanulmánya. A tájképekben *Boromissza* Tibor a fény és derü játékait, a szin és ragyogás pompáját tükrözteti vissza, s felfogásában, noha egy pillanatig sem szakitja meg kapcsolatát a forma- és szinnaturával, lendületesen modern, merészen uj, s érzésben magyaros. A portrék dacos erővel, komoly studiummal megalkotott tipusok, bensőséges, áhitatos alkotások. *Boromissza* müvészetében teljesen feloldódnak azok az impressziók, amelyek a müvész lelkét három éven át magyar levegővel itatták át.

Szivessy-Aczél Barbara vagy öt éve nem szerepelt nyilvánosság előtt. Jól emlékszünk a multjára. Formát, mozgást, szint, mindent stilizált, s volt benne valami modorosság is. Ma felszabadult minden megkötöttségtől, szinlátása megtisztult s a formák naturalisztikus ábrázolása mellett is tud haladó müvészetének vonalában ujat alkotni. Ma igen komoly értéket látunk benne.

Miskolczy Ferenc templomfestőnek egy termet megtöltő vázlata és képe, a bajai templom freskóinak tervei és kiviteli ábrázolása kellemes müvészi látvány.

Pólya István szinben és levegőben ad derüt, vidámságot vásznain.

Rónay Ernő jó igéret.

E. Fodor Böske Romániából küldte el képeit. Még budapesti tanulmányai alapján állapitottuk meg róla, hogy tehetséges, van müvészi látása s talán hét-nyolc év telt el indulásától s ez az idő kiérlelte, kiforrásba hozta egy tiszta szin- és formalátásu müvész lelkét.

A kiállitáson bemutatják a hódmezővásárhelyi művészek majolika és agyagipar telepének termékeit is.

el. Meyer a háboruban a német hadseregben szolgált. Igen jó katona volt és a Vaskeresztet is megkapta. E. K. 929. XII. 17

— **Lord Rothermere méltatja kedden Rákosi Jenő emlékét.** Az OMKE *kedden, december 17-én, d. u. 6 órakor* a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében (V., Szemere-u. 6.) *Sándor* Pál elnöklete alatt gyászünnepet tart Rákosi Jenő emlékére. Az emlékbeszédet az elnökség felkérésére *Lord Rothermere* irta meg. A magyar nemzet és az elhunyt publicista nagy barátja nagyjelentőségü beszédet küldött, melyben méltó emléket állit a hallhatalan irónak, a magyar kereskedelem védelmezőjének.

— **Házasság.** *Neuner* Manó és neje *Mária* leá-

M. H. 929. XII. 15.

Boromissza Tibor

Nemzeti Szalón

A *Nemzeti Szalón* holnap megnyíló új kiállítása nívósabb és komolyabb jellegű, mint régebbi ilyen csoportkiállításaink szoktak lenni. Különböző felfogású és kvalitású emberek kerültek össze, de egy sincs köztük, aki mondanivalók nélkül, komoly festői gondolatok nélkül és — ami mindennél fontosabb — tehetség nélkül teljesítené a maga választott hivatását. S ha egyiktől-másiktól piktúrai szempontból távol is érezzük magunkat, honorálnunk kell elmélyült keresésük útját. A kiállítók között legrégibb ember *Boromissza* Tibor, aki egész odaadással szenteli most művészetét a Hortobágynak. Nemcsak figurális studiumain, de tájképein is erősen hangsúlyozódik a néprajzi jelleg. Magyar csikós és gulyás tanulmánygalériája — ezzel a jelleggel ugyan — nagyon érdekes látnivalót ad. Tájképei eszközökben kissé keleti emlékekkel szaturálva hozzák a sikság furcsa festői látomásait.

Értékes és komoly fejlődésről számol be *Pólya* Iván, aki most a temperán keresztül újra és helyesen találta meg magát. Meglepő fényű színeket tud kihozni ezzel a matériával és ezzel az új hanggal komoly kvalitások és külső tetszetősség adják együttesen nagyon nobilis hatásait. Néhány interieurbe helyezett női figura becsületes eredményt jelentenek és sikert is. Néhány friss festménytájképpel egészíti ki ezt a sorozatát, amely egész bizonyosan ezen a kiállításon legtöbb érdeklődésre számíthat.

Két női kiállítója is van a tárlatnak, *Szivessy Aczél* Barbara és *E. Fodor* Böske. Az előbbivel néhány esztendővel ezelőtt találkoztunk már kollektív kiállításon és azóta is értékelhettük néhány képét különböző kiállításokon. Most egy egész termet tölt meg női arcmásokkal és női aktstudiumokkal. A női figura és a női test közvetlen intimussága érdekli, a pasztelkréta nagyon dekoratív megoldásaiban. Technikája biztosabb lett és közvetlenebb, előadása egyszerűbb és színesebb. *E. Fodor* Böske most mutatkozik be, már figyelemreméltó, komoly eredményekkel. A dekoratíven megoldott forma problémái érdeklik, jó utakon és meglepően egészséges látással. Erős színek, vehemens vonalak és plasztikusan fölvetett formák útjait keresi, néhány női akton és jó csendéleten.

Miskolczi Ferenc vallásos művészetet hoz, ritka jelenségként a mai időkben. Oltárképeket, nagy kompozíciókat, egy szép triptichont, áhitatos díszeit templomi oltároknak s egy gazdag rézkarcsorozatot Krisztus életéről. *Rónai* Ernő a fiatalabb generáció embere, modern kultúrája néhány tehetséges tájképen, egy ülő nő érdekes figuráján érvényesül legjobban.

A piktúrai anyagon kívül a hódmezővásárhelyi művészek mutatják be kerámiai munkáik újabb sorozatát. Ezek a mázos dísztárgyak egyre szebbek és mesterségbelileg is teljesebbek lesznek.

Tamás-galéria

Az új művészi törekvések legszélső áramlatait reprezentálja *Halápy* János, aki most a *Tamás*-galériában rendez olyan kiállítást, amely legutóbbi nyolc esztendejének fejlődését mutatja meg. Néhány év előtt még szintén komoly új törekvésekkel, leegyszerűsített formanyelven ábrázolta a természetet. Aztán fokozatosan szakadt el a valóságtól és ezzel az elszakadással együtt távolodott el ugyancsak fokozatosan a téma szükségszerűségétől. Csendéleteken, amelyeknek transzparens színjátékai között alig észrevehető már és alig konstatálható a téma, végül elméletének végső eredményeként jut el fénykompozíciójához, ahol a barnának és sárgának már csak egészen ábrázolás nélkül váló színjátéka az, amivel dekoratív hatást vált ki, egészen függetlenül attól, hogy tudjuk-e követni ezen az útján. Halápy kétségkívül tehetséges ember. Egyrészt komoly grafikai hajlandósággal, főleg néhány kis tájképen, másrészt egészen különös ízű színkultúrával csendéletein és aktstúdiumain.

Kiállító-társa *Gádor*, az ismert keramikus, aki ez alkalommal, mintegy ötven darab kisebb és nagyobb tárgyon mutatja meg kedves invencióját e modern formajátékoknak.

B. L.

M. H. 929. XII. 15

M. H. 929. XII. 15

Német postarepülőgép próparepülése

Teneriffából (Kanári-szigetek) jelentik: A „D. 1594." jelzésű német postarepülőgép próbarepülést kezdett, amelynek során Las Palmason, Sevillán és Marseillen át Berlinbe akar eljutni.

A bécsi kereskedők tilalom ellenére nyitva akarnak tartani vasárnap

Bécsből jelentik: A bécsi kereskedők a kormányhoz intézett beadványukban azt kérték, hogy a karácsony előtti vasárnapon kívül még a holnapi vasárnapon is nyitva tarthassák az üzleteiket. A kormány ezt a kérést nem teljesítette, mire a bécsi kereskedők testületileg elhatározták, hogy *a holnapi vasárnapon a törvény tilalma ellenére is nyitva tartják majd üzleteiket.* A polgármester hivatalos közleményt adott ki, amelyben *a renitens kereskedőket a legszigorúbb rendszabályokkal fenyegeti meg.*

tási Szövetkezet

inkat, hogy

i akciónk

ber 14-től december 22-ig
övetkező kedvezményes árucik-

an, kiváló
... 1 kg P **2.20**
..... P **0.70**
. 10 dkg P **0.24**

art:
ilt tömbvaj 1 kg Pengő 4.—
nege áruházból, Budapest,
zám. Telefon: József 454—59

Magyarság, 1929. XII. 15.

Boromisza Tibor

A Nemzeti Szalon csoportos kiállítása

Hat művész mutatja be ujabb munkáinak gyüjteményét a Nemzeti Szalonban. *Boromisza* Tibor évek óta a Hortobágy érdekes életét tanulmányozza és onnan hozta el képeit. A Hortobágy a művészetben is, az irodalomban is divatba került egy idő óta. De Boromisza elődeinél behatóbban nézett körül a tenger pusztaságon. Meg is látott rajta olyan természeti jelenségeket, az égnek és a levegőnek olyan fantasztikus fény- és szinjátékait, aminőket művész előtte még meg nem rögzitett. Ilyen munkái — tájképei — megragadó alkotások. Kevésbé kielégitők a hortobágyi embertipusról készült felvételei, csikósok, számadók, cigányok arcképei. Azokon tulságos nyomatékkal is rajzolja ki a karaktert, amitől fejeinek legtöbbje rajzban is, szinben is szétesik. Ezek a munkái hibetőleg tanulmányok megérlelésre váró későbbi feldolgozásukhoz. Arra mindenesetre hasznos anyagul szolgálnak majd.

E. Fodor Böske rutinos kezü festő, aki az emberi alakkal is jól megbirkozik! Képei azonban egyelőre szinben még nyersek és tónustalanok.

Miskolczy Ferencet évekkel ezelőtt szép fejlődést igérő grafikusnak ismertük meg. Azóta a festés legnagyobb feladataitól sem riad vissza s egyebek közt falfestményekkel boritotta be a baja—kiscsávolyi templom szentélyét. Kiállitott olajfestményei is többnyire egyházi tárgyuak. A fiatal művész valami kissé barbárizü, feketébe mártott barok érzéssel festi meg kompozicióit és hellyelközzel eredeti megoldást talál reájuk. Igen érdekes elképzelés például az Itéletnapját ábrázoló festménye.

Pólya Iván szorgalmas tanulmány és munka után most végre eljutott tehetségének kibontakozásához. Akik legutóbbi kiállitását látták, a mostaninak anyagában alig ismernének a régi Pólya Iványra. Művészete önkéntelenebb lett, erőltetés nélkül való. Ecsete alatt szinte magától talál megfelelő kifejezésre az élmény. Képei méretre megkisebbedtek: de az is előnyükre szolgál. Szinei megfrissültek és meggyőzőbbek lettek.

Rónay Ernő művészete kissé egyenetlennek látszik, de vannak szerencsés mozzanatai, amikor egy-egy női fejet kevés eszközzel és fortélvoskodás nélkül sikerül megragadnia és megszólaltatnia. Igen finom munka «Havasi táj»-a is.

Szivessy-Aczél Barbara uj kiállitó, de már nem kezdő művész. Arcképei és aktjai komoly tanulmánnyal töltött esztendők tanuságai. Művészete halk beszédü, kevés szinü, tartózkodásában akárhányszor fakó hatásu, de mindig érdekes és sohasem közönséges hatásu.

(e. a.)

** **Nagyváradi festőművésznő kiállitása a Nemzeti Szalonban.** E. Fodor Böske, aki már régi ismerőse a művészet barátainak, gyüjteményes kiállitással jelenik meg a Nemzeti Szalonban. A nagyváradi művésznő bravuros alkotásaival — amelyekben a különleges fényhatások stilusosan érvényesülnek — bizonyára feltünést fog kelteni. Fodor Böske önálló egyéniség, aki aktokkal kombinált csendéleteivel a legerősebb. A gyüjteményes kiállitás vasárnap, december 15-én, délelőtt nyilik meg a Nemzeti Szalon teljesen ujjáalakitott termeiben.

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

193 .....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

193 .....

Könyveltetett ..... a könyvben:

193 .....

BI/ ..... ügy

Össze

Számlázás

lap-
száma

...etőségtől, azzal a tiszteletteljes kéréssel fordu-
...unk a tek. szövetséghez, *szíveskedjék ennek a*
...atározatnak a hatálytalanításával módot adni
...ekünk arra, hogy a csapatbajnokságban részt-
...vehessünk.

Hivatkozunk a tek. szövetség által 1928-ban
...iadott versenyszabályok 228. §-ára, amely sze-
...int minden klubcsapat indulhat az utolsó (je-
...nleg III.) osztályban megszorítás nélkül, to-
...ábbá a 226. §-ra, mely szerint az I. oszt. baj-
...okság 8-nak helyezett csapata mérkőzés nélkül
...elyet cserél a II. oszt. bajnokság első helyezett-
...jével. Ugyanígy történik az osztálycsere a II. és
III. osztályu bajnokságban is.

A tek. Szövetség eme határozatával — Kisok
nélkül is — több mint 500 tagot számláló klubok-
tól vette el annak a lehetőségét, hogy *belátható*
...dőn belül résztvehessenek csapatbajnokságban és
...tette teljesen reménytelenné azt, hogy belátható
...dőn belül felsőbb osztályba juthassanak Mert ha
tekintetbe vesszük azt, hogy az évenként megren-
dezésre kerülő néhány juniorversenyen majd min-
dig ugyanaz a 8—10 vivó jut el a döntőig, tehát
egy évben legfeljebb 10—15 vivó, akik kivétel nél-
kül a II. és I. osztályu klubok tagjai, leszögezhet-
jük, hogy azoknak a kluboknak, amelyek a két
első osztályba nem tartoznak, *létalapját támadja*
meg ez a határozat. Az előbb emlitett körülmények
között nagyon valószinütlen az, hogy egy vivójuk
is a döntőbe jusson, ha pedig akad 1—2 tehetsé-
ges vivójuk, akik az óriási mezőnyökben az I. és
II. osztályu klubok sok elsőrangu junior vivója
között eljutnak a döntőig, nincs idejük arra,
hogy három megközelitő kvalitásu vivót neveljé-
nek, mert addig az ilyen kivételes tehetségü vi-
vója átpártol egy II. vagy I. osztályu klubhoz,
ahol ugy véli, hogy jobban alkalma nyilik tudá-
sának fejlesztésére és az érvényesülésre. Ez pedig

B. H. 929. XII. 17.

Boromisza Tibor

Két kiállítás

A Nemzeti Szalon újonnan átalakított termeiben érdekes csoportkiállítás nyilik meg vasárnap: *hat* festőművész ízléssel összeválogatott kollekciója és a *hódmezővásárhelyi* művészek majolika- és agyagipar telepének pompás gyüjteménye.

A hat festőművész közül a Nagybányáról indult *Boromisza* Tibor szerepel talán a legnagyobb kollekcióval. Nem hiába a puszta és a puszta gyermekei érdeklik legjobban, ő maga is elmélyedő, szemlélődő természet, akár a pásztorok és a juhászok. A Hortobágy szerelmese Boromisza Tibor. S hogy képei komolyak szinte „szűkszavúak", azért van, mert a modelljei is azok: a számadó bojtárok, a csikósok, a gulyások és öreg bacsók. Néprajzi tanulmány szempontjából is érdekesek ezek a képek, de túl az etnográfián és az antropológián, egy poéta-lélek őszinte, mély fajszeretete, s a Hortobágy szabad, friss, magyar levegője árad Boromisza vásznairól.

Ugyancsak elmélyedés: vallásos elmélyedés, bensőséges áhítat és becsületes felkészültség érzik *Miskolczy* Ferenc kompozicióin. A művész, akinek meggyőződése, hogy „a régi, nagy, örök keresztény igazságok *ma új megjelenési formát* kívánnak" s akit *Giotto* assisi-i képeinek primitiv, de őszintén emberi és őszintén vallásos költészete ihletett meg, a mai kor emberéhez igyekszik közel vinni Krisztus alakját, a vallás nagy misztériumát — új eszközökkel, de tiszta és igaz hittel. Áhitatos, szép festményei, pompás rézkarcai után ítélve, még igen sokat várhat a magyar egyházi festészet Miskolczy Ferencztől.

A kiállítás harmadik festője, *Pólya* Iván legutóbbi jelentkezése óta ismét örvendetes fejlődésről tesz tanuságot. Derűs és izmos, eredeti, sokoldalú festő-tehetség. Válogatott kollekciójának minden darabja komoly művészi érték. *Rónay* Ernő, a kiállítás negyedik piktora friss szín-impresszióival hat.

Két hölgy-kiállító is szerepel a tárlaton: *E. Fodor* Böske és *Szivessy-Aczél* Barbara. Mindkettő kiállított már a Nemzeti Szalonban.

Az előbbi Nagyváradról küldte be érdekes, változatos kollekcióját, amelyben több finom és dekorativ hatású akt, megkapó tájkép van. Az utóbbi ugyancsak több akttal és néhány jellegzetes, jó portréval és önarcképpel kér figyelmet.

A kiállítás külön érdekessége a hódmezővásárhelyi kerámiai kollekció, a külföldön már mindenütt népszerű és kellőképpen értékelt magyar cserepek. Népművészetünk és iparművészetünk e kedves, dekorativ s e mellett rendkívül olcsó termékei a Nemzeti Szalon karácsonyi kiállítása keretében bizonyára itthon is épp oly szíves fogadtatásra fognak találni, mint legutóbb Barcelonában.

★

Most nyilt meg a Tamás-galéria karácsonyi kiállítása is. Itt *Halápy* János és *Gádor* István, egy festő és egy kerámikus szerepel egy-egy gyüjteménnyel.

Halápy képei inkább ötletes szín- és fényjátékok, mintt a kaleidoszkop színes üvegei a szemet szórakoztatják. Gádor színes kerámiái a jónevű művész legsikerültebb darabjai közül valók.

tató, rendkívül érdekes tanulmányban mondja el, hogyan ismétlődik Indiában a kétezer esztendő előtti történelem. A cikk az *Uj Idők* e heti számában jelent meg és a sok tudományos érdekességen kívül megtudjuk belőle azt is, hogy a híres kutató a kasmíri havasokon, messze Magyarországtól, tudományos munkája közepette *először* elolvasta *Herczeg* Ferenc *A hid* című színdarabját. *A gyermek és a szerelem* címmel *Kosáryné Réz* Lola érdekes megfigyeléseket és elveket tár fel ebben a füzetben, *Őszi fény* címmel *Pásztor* József, *Karácsonyi történet* címmel Klapka *Jerome*-tól közöl egy-egy finom elbeszélést. Ezenkívül két gyorsan hírnevessé lett regény folytatását tartalmazza a képekkel gazdagon illusztrált szám: az egyik *Zilahy* Lajos *Szőlővény* című nagyszabású műve, a másik *Hatvány regény, hat asszonyról*, Lorna *Hee* tollából. Bő helyet

lyásoltass

hangzatos ígéretek által,
mert később csalódas éri.

SOHA

nem csalódik, ha hálózati radiójában

Boromissza Tibor

N. Sz. 929. XII. 14.

— **Uj kiállitás a Nemzeti Szalonban.** December 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor nyilik meg ünnepélyes keretek között *Boromissza* Tibor, *Erber* Dezsőné, *Fodor* Böske, *Miskolczy* Ferenc, *Polya* Iván, *Rónay* Ernő és *Szivessy-Aczél* Barbara festőművészek gyüjteményeiből, valamint a hódmezővásárhelyi művészek kerámiai termékeiből álló csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban.

N. Sz. 929. XII. 14.

Napszáma	Számfejtés

Össze

BI/ .....ügy

.....

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

193 .....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

193 .....

Könyveltetett .....a könyvben:

193 .....

Boromisza Tibor

Magyar képirók kiállitása

A *magyar képirók* most mutatkoznak be másodszor a *Nemzeti Szalonban*. A *Boromisza* Tibor vezetése alatt álló művészi csoportosulás programjához hiven a művészet célját a faji flora és a népi jelleg hangsulyozásában keresi és ezért nem a nyugati fejlődés utjait járja, hanem az ősi, keleti lelkiség visszhangjait keresi. A programmal lehetne vitatkozni, annyi azonban bizonyos, hogy amit csinálnak, hittel csinálják és ennek a zamatos, magyaros lelki-füszerezésnek a magyar képzőművészet csak hasznát látja.

A kiállitás szellemi vezére maga *Boromisza* Tibor, akinek három olajképe olyan, mint a magyar táj sóhajtása, — kár, hogy néha, egészen feleslegesen, beletéved az allegorizálásba. *Bükky* Béla és *Fáy* Aladár néhány szép és erősen expresszív kompoziciót állitanak ki.

NU. 934. III. 18

BH.934.III.18.

Boromisza Tibor

Kiállítások

A Nemzeti Szalonban a Magyar Képírók lobogtatják kiállításukon a faji művészet zászlaját. Keletet idézik, a nyugati kultura, a kereszténységgel átitatott európai művelődés helyett Ázsia felé tekintenek. Tagadhatatlan, hogy fajunkban, különösen a paraszti tehetségben homályosan még dereng valami az őshaza hagyományaiból, a népművészet itt-ott még megőrizte az ősi ornamentikát, a tradicionális stilizálást, de szakítani a nyugati kulturával a XX. században, Európa szívében, bizonyára öngyilkos utópia lenne. Szent István óta a nyugati művelődésbe kapcsolódtunk bele, ez mentette meg létünket, másképpen elpusztultunk volna, mint többi turáni testvéreink. A turáni ezme ma csak ábránd, erre kulturát alapítani nem lehet, politikai orientáció tekintetében is több kárt okozott, mint hasznot, művészi program szempontjából pedig már túlhomályos és ködös, hogy rája határozottan építhessünk.

Ez a zavaros fölfogás jellemzi a kiállítás általános karakterét. A katalógus előszava szerint helyet adtak olyanoknak is, akikből iskolázatlanul ütközik ki az őstehetség. Bizony, sok olyan festményt látunk, amelyikben hiányosan nyilatkozik a képzettség. Az expresszív, a spirituális művészet uralma idején sokan élnek vissza a látományszerűség, a primitiv kifejezés varázsával. A főhelyen *Boromisza* Tibornak, a csoport fejének tájképei függnek, akik atmoszférikus fényjelenségeket vetít vásznaira, melyek hol látomásszerűnek, hol pedig inkább reálisak. Az előtér lombjai mindegyik képén kissé grafikus jellegű.

Boromissza Tibor

A magyar képírók kiállításának nagy sikere

Az elmult vasárnap nyilt meg a *Nemzeti Szalonban* a magyar képírók kiállítása. A *Boromissza* Tibor körül csoportosult és az ő vezetése alatt álló művészgárda most lépett másodízben kiállítás keretében a közönség elé, ezúttal olyan sikerrel, amelyet hasonló csoportkiállításoknál ritkán lehet tapasztalni. Ha a látogatottság okát kutatjuk, vagy ha azt keressük, miért van kivételes sikere ennek a kiállításnak, azt felelhetjük rá, azért, mert minden alkotásukból felénk árad a hit, túl a programszerűségen, amely szakított a nyugati fejlődés útjaival és az ősi magyar fajiság és lelkiség kivetését tűzte ki célul. A kiállítás minden darabja szép és művészi alkotás. *Boromissza* Tibor olajképei, *Fáy* Aladár, *Bükv* Béla kompozicióí mind valőrök, a grafikusok közül *Nagy* Nándor, *Tarjáni* Jenő igen tehetségesek. A szobrászok között első helyet foglal el *Cser* Károly,

Függ. 934. III. 25

PH. 934. III. 18

Boromisza Tibor

Két műkiállítás.

I.

Magyar Képírók a Nemzeti Szalonban.

A magyar képzőművészet tizennyolc csoportja között éppen az utolsó alakulás a „*Magyar Képírók*" csoportjáé. „Last, but not least", — ami annyit jelent, hogy bár utolsó, nem a legjelentéktelenebb. Sőt! Éppen azért, mert a magyar művészetben a *színmagyarságra törekszik*, — különösebb figyelmet követel a maga részére. A csoport programjában ezt olvassuk: „A művészet nemzetközisége csak a tulzottan értelmi korszak tantétele volt, — a nemzetközi kollektiv művészet pedig csak zavaros álom: fából vaskarika . . . Igazán korszerű csak az lehet, ami sajátosan faji. Ezt hirdetjük képben és irásban . . . Nem vagyunk senki ellen, csak *a keletről szakadt magyar léleknek is méltó részt követelünk a művészi gondolatszabadságból* a nyugati irányok korlátlan importja közepette."

Szóval magyarság a képzőművészetben!

A *Pesti Hirlapban* évtizedek óta hangsulyozzuk, mennyire fontos ez művészetünk külföldi szereplése szempontjából is.

Most itt egy művészcsoport, mely a Nemzeti Szalonban mutatja be, mit akar és mit tud beváltani e szép törekvésekből. Harmincnégy művész 170 alkotással. Vezérük *Boromisza Tibor*, a Hortobágy festője, akitől pár éve kitünő pásztor-tipusokat láttunk a tárlatokon. Ezuttal a tipusok helyett egy hortobágyi álom-képet festett még „Kelet felől" cimmel, a bogrács körül ülő csikós és gulyás néppel. A pásztortüz egetverő füstjében misztikus hadak kelnek életre, turáni emlékek, az ősmagyar származásról, ősi dicsőségről.

Boromissza Tibor
festőművész

Magyar képirók

A Nemzeti Szalon termeiben a Magyar Képirók gyüjtőnév alatt tömörült festőtársaság rendez kiállitást.

Minden vonatkozásban érdekes, nagy figyelmet érdemlő gyüjtemény, amelyben a már beérkezett mesterek, uj, nagyrahivatott erők fogják szolgálni a magyar nemzeti sajátosságokat ápoló müvészetet.

A gyüjteménynek kétségenkivül egyik legjelentősebb része Boromissza Tibor hortobágyi képanyaga. Mindaz az ősiség, ami a magyar föld népében még él, arckifejezés, mozdulat, élet, az ott ragyog Boromissza Tibor festményein. Ez a töretlencélu müvész kifejezésformájának megválasztásában a magyar tájszemlélet olyan izét találta meg, amely visszafog valami ázsiai sikság hangulatába. Fái, levegője, felhői mind ezt az érzést tükrözik vissza.

Est. Kurir
1933 I

zám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted]

[redacted] *fizetendő.*

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

E. K. 929. XII. 8.

Boromissza Tibor, a magyar avantgárdista festő a Hortobágyról, ahol új képeit festette

Termeket megtöltő hatalmas festményanyag várja, hogy vigyék a Nemzeti Szalónba, ahol a karácsonyi hetek művészi eseményének szánták a szalón soronlevő kiállitását és *Boromissza* Tibor festőművész képeit.

Nemrégiben, mikor a magyarok genfi kiállitásáról szóló külföldi elismerő kritikákat ismertettük, megemlékeztünk a svájci sajtó figyelemreméltó állásfoglalásáról, amely nem mondott kevesebbet, mint azt, hogy

szeretné látni azt a haladó magyar művészetet, amelyről nem lehet felismerni Párizst, Münchent, hanem azt állapithatja meg róla, hogy magyar.

Merész kivánság, hiszen a művészeti rohamcsapatok csaknem mindenütt egyetlen közös gyökből, a *formarombolásból* indulnak ki azért, hogy uj formanyelvet tudjanak megalkotni. Husz esztendő erős küzdelmének egy eredménye van: *az avantgárdisták ugyszólván internacionális egyformasággal találtak magukra s még ez a kis nemzeti sajátosság is elenyészett, ami eddig leshatatlanul volt meg a kulturnépek képzőművészetében.*

Annál meglepőbb, hogy szinte váratlanul, kirobbanó erővel most lép porondra *Boromissza* Tibor, aki a Hortobágyon töltött csaknem háromesztendős munkáját éppen abba a vonalba állitja, *ahol megtaláljuk a haladó művészet magyar jellegü formáját. Boromissza* Tibor festőművész majd két esztendővel ezelőtt szerepelt utoljára a nyilvánosság előtt. 1928 márciusában mutatta be az addig elkészült képeit, s akkor az égő napfény ősi szineit rakta föl keresetlenül a képalkotó elemekre. Ekkor is megállapitható volt, hogy kitaposatlan ösvényen jár, izmosan eredeti, de amit tájban szinte már megoldott — szinek játékát — figurában még nem találta el teljesen.

Minden hiányt pótolt az elmult két év alatt.

A képekről majd a kiállitás alkalmával irunk, egyelőre rendkivül érdekes az, amit a művész maga mond el arról a munkaszakaszról, amely a mostani alkotásait eredményezte.

— Még Nagybányán, — mondja a művész, — 1906-ban, mikor még csak indulóban voltam, megkapott az a probléma, hogy a nyugatról felénk áramló különböző izmusból hogyan jegecedhetik ki a maradandó művészet, s ha az ember rájön az izére, hogyan válik belőle a nagy kulturközösségben élő emberi művészet nivóján álló, jellegzetes magyar művészet.

— Végigkóboroltam a művészet kertjeit, jártam Németországban, Párizsban, Rómában, s a modern ember kételyein, nyugtalanságain keresztül kerestem magamat. Nem tagadom, kezdetben kozmikus volt a világnézetem, ahogyan lényegé-

tézésnek. Például: a hivata
zottnak szem előtt kell tartar
elintézés jó, gyors és lehetől
legyen. Ügyelnie kell arra
gazdaságosság elve legteljese
ben érvényesüljön. Hogy
munkaerőt, anyagot és mu
okvetlenül szükséges mérven
ne vegyen. A főnökök kötel
az elvekre az alkalmazotta
meztetni. Kötelesek az elvek
állandóan ellenőrizni. Az eg
loknál nem feltétlenül szüks
lyokat meg kell szüntetni.
vább.

Hiszen ez mind kitűnő elv
denki azt óhajtja, hogy a
gyors és jó legyen. Hogy tak
janak. Hogy a főnök ellenőr
felesleges osztályok ne terhe
gárságot.

De minek ehhez uj ügyre

Mirevaló volt a nagy har

Hát eddig?

Hát eddig nem volt jó és
korékos az elintézés? A fön
ellenőriztek? Az osztályok
voltak?

Most kell ügyrendbe ikta
gyorsat, takarékosat?

Hogyan?

Hát ez eddig nem volt szo

Az ESTI KURIR olvasó
a magyar polgársá

Nyiregyházi
Sáray Elemér
A DÉNES-ÉTTEREMBEN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boromisza Tibor

PESTMEGYEI HIRLAP

1963 JUN 21

— A szentendrei Dunaparton, az idegenforgalmi hivatal szomszédságában rövidesen megnyílik a Boromisza Tibor művészszoba. Itt helyezik el a nagybányai festőiskola tagjának, a szentendrei művésztelep egyik alapítójának emlékeit.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HIRLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

Boromissza Tibor

MAGYAR NEMZET

1964 MÁR 2 9.

1021

Nemzet

Boromissza-emlékszobát avattak Szentendrén

Nemrégen bensőséges ünnepség keretében emlékszobát avattak Szentendrén, a magyar népet és tájat szenvedélyesen szerető festő, *Boromissza* Tibor életművének megmutatására.

Sajátos magyar piktúrát akart teremteni, amelyben festészetünk hagyományai művészetünk kincsével ötvöződnek, s amelynek gyökerei — hite szerint — a Távol-Kelet művészetéig nyúlnak vissza. A Hortobágy végtelen térségeit járva, barátságot kötött a puszta népével. Egy lassan kihalóban levő foglalkozási ágat, tűnő-változó tájat örökített meg képein. S ha néprajzi következtetései nem mindig helyesek, gazdag jegyzeteiből a tudományos kutatók talán érdekes adatokat meríthetnek.

Élete végén Szentendre adott neki otthont. Szinte az utolsó percig dolgozott. Utolsó lakóhelyén most emlékszoba őrzi munkáit.

Magya

A világ minden
kilencnek nincs

Hazaérkezett az Egészségügyi V

Dr. *Szabó* Zoltán, az egészségügyi miniszter első helyettese szombaton sajtótájékoztatón számolt be a magyar küldöttségnek a genfi XVII. Egészségügyi Világértekezleten szerzett tapasztalatairól. Genfben március 3-tól 20-ig 400 orvos és egészségügyi szakember képviselte a világszervezet 124 tagállamát. Az ülésen az országok egészségügyi szolgálatának fejlesztését, a tömegbetegségek elleni harc módjait és a világ ivóvíz-ellátásának problémáit vitatták meg. Az értekezletnek politikai szempontból egyik érdekessége volt, hogy Magyarországot beválasztották a mandátumvizsgáló bizottságba. A világszervezet vezérigazgatója, dr. *Candau* elsők között fo-

Boromissza Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1960 JAN 14.

ESTI HIRLAP

☐ NYOLCVANÉVES KORÁBAN elhunyt Boromissza Tibor festőművész. Szobrásznak indult, de a festészetnél kötött ki. Utolsó éveit Szentendrén, csendes visszavonultságban élte le.

Библиотека Тайн

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1964 MÁR 13.

PESTMEGYEI HIRLAP

1021

Boromisza-emlékkiállítás nyílik Szentendrén

Szentendre — művészváros. Állandó jellegű emlékkiállítása azonban mind a mai napig nem volt. Pedig sok kitűnő festőművész élte le élete jelentősebb részét ebben a festői szépségi Duna-parti városkában.

Többek között itt élt évtizedekig Boromisza Tibor festőművész is. A város régi adósságának tesz eleget, amikor vasárnap délben ünnepélyes keretek között *megnyitja a művész hajdani lakóházában a Boromisza Tibor állandó emlékkiállítást.* A Somogyi—Bacsó part 4-es számú épületben március 15-én délben *dr. László Gyula* egyetemi tanár nyitja meg a kiállítást.

A kiállítás megnyitása alkalmával *a magyar posta ezen a napon külön emlékbélyegzőt használ,* amelynek tervét *Szánthó Imre* grafikus készítette.

Az a vágya Szi
mártonban a lako
hogy április 4.-ét má
művelődési otthonban
pelhessék. Pásztor Je
ségi vb-elnök úgy n
zott, hogy ez a
legalább is részben,
válik. Az épület jo
nyát, amelyben az
nok, a párt-, a KIS
tömegszervezetek szobája, valamint a könyvtár, olvasóterem lesz, az építők a kijelölt határidőre átadják. Itt van a gépterem, az igazgatói iroda és a büfé, amelyet a földművesszövetkezet

földmozgatással. Ez a pénz már az utolsó fillérig elfogyott, a teljes befejezéshez azonban még négyszázezer forintra van szükség, ezt a megyei tanácstól szeretnék megkapni

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Boromisza Tibor

PESTMEGYEI HIRLAP

1964 JAN 7.

Boromisza-emlékház

A Művelődésügyi Minisztérium engedélyezte Szentendrén Boromisza Tibor festőművész hagyatékából az állandó jellegű emlékkiállítás létesítését. A kiállítás a művész egykori lakóházában nyílik meg, amelyet Szentendre városi tanácsa erre a célra rendbe hozatott.

— Hatezer facsmt tapral-
nak a Kiskunsági Állami Er-
dőgazdaság erdeiben. Több
mint száz kihelyezett etető-
ből kukoricával, köles, cirok
és napraforgómaggal etetik a
téli hónapokban az erdei

Boromisza Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

1960 JAN 20.

NÉPSZABADSÁG

117

*

Szentendrén a napokban elhunyt a csendes visszavonultságban élő Boromisza Tibor festőművész, aki hortobágyi képeivel és balatoni tájaival tette ismertté nevét. Szentendrén temették el, nagy részvét mellett.

Ferdinand Tyler

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boromisza Tibor

1962 AUG 18

NÉPSZAVA

— BOROMISZA TIBOR-emlékkiállítást rendez a szentendrei Ferenczy Károly Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria. Megnyitás: augusztus 20-án délelőtt fél 12 órakor.

„Minden segítségre kenyérrel válaszolunk!"

Szentendrei körkép

Szentendrén az alkotmánynapi eseménysorozat lényegében már vasárnap este megkezdődött. A Pest megyei Petőfi Színpad együttese tartott előadást a járási művelődési házban.

Hétfőn, huszadikán jelentős eseményekben bővelkedett a nap. Reggel a helyőrségi katonazenekar játékának hangjára ébredt a város lakossága, majd délelőtt kilenc órakor, a városi tanács épülete előtti rövid térzene után a városi tanács nagytermében kibővített, ünnepi tanácsülésre került sor. Az alkotmánynapi évforduló tiszteletére rendezett tanácsülésen *Örley Elemér*, vb-elnökhelyettes üdvözlő szavai után *Keleti Ferenc*, a megyei tanács vb-elnöke tartott ünnepi beszédet. Nagy érdeklődéssel hallgatott előadásában rövid visszapillantást tett az elmúlt tizenhárom esztendőre, majd napjaink több jelentős, a közérdeklődés középpontjában álló kérdését fejtegette.

Az ünnepi beszéd után kedves, hangulatos, nagyományos aktusra, az új kenyér átadására került sor. A Mathiász János Termelőszövetkezet nevében *Kiss Istvánné* munkacsapatvezető hozott be a terembe egy nemzeti szalaggal átkötött hatalmas búzakenyeret, amelyet *Antal László*, a termelőszövetkezet párttitkára ezekkel a szavakkal nyújtott át az elnöklő Örley Elemérnek: „Köszönjük a sok segítséget, minden segítségre kenyérrel válaszolunk!..." Az Április 4 Termelőszövetkezet nevében pedig *Gáspár László* főagronómus nyújtott át egy már szintén idei búzából sütött kenyeret Gaál Gézának, a szentendrei kocsigyár igazgatójának, jelképes köszönetül a rendszeres és hatékony patronálásért, amelyet a közös gazdaság a kocsigyár munkásaitól kap.

A városházi ünnepséget rövid idő múlva igen jelentős kulturális esemény követte. A Magyar Nemzeti Galéria és a szentendrei Ferenczy Károly Múzeum ugyanis közös rendezésben emlékkiállítást nyitott a két évvel ezelőtt Szentendrén elhunyt *Boromisza Tibor* festőművész több mint ötven munkájából.

A múzeumi eseménnyel egyidőben megkezdődött, majd a délutáni órákban folytatódott a Dunán rendezett úszó-, illetve evezősverseny, amelyet a partot hosszan ellepő kirándulók tömege nézett végig nagy kíváncsisággal.

A napot a művelődési házban rendezett nagyszabású bál zárta le.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYE
PESTI HÍRLAP
1962 AUG 9

...a gyárról

...m a tech-
...t, nem je-
...tem egye-
Meg akar-
...nézni" kö-
...ől egy
Megis-
...ni a kü-
gépek-
...lkatrészek-
...miről ta-
Miután
...űipar ér-
a legjob-
eljöttem
...ról — a
Autógyár-
...nek most
...ppen két

...meséli: az
...ztendőben
...épen dol-
a máso-
gépek el-
...ét tervez-
...yárfejlesz-
...z már ön-
...és felelős-
...ebb mun-
de nem
...égállomás.
...ben a
...ul mellett
délután
az előké-
...Kellő „alz-

pozá
ugya
letet
rozá
zett
tudo
tem
sági
nöki
A fe
rült:
temi
lesz.
A
ben a
vek pillanata is.

— Szeretnék szerződést kötni egy Pest megyei állami gazdasággal vagy gépállomással... Úgy érzem, sok helyen lesz rám szükség, ha végzek. Elvégre a mezőgazdasági gépeké a jövő.

Biztos, hogy akad a megyében olyan állami gazdaság vagy gépállomás, amely segíti Pintér Pistát terve megvalósításában.

B. J.

idegen szó, de Krakkóban, Zakopaneban sem fordulunk meg minden magyarul beszélő után.

Mégis meglepődtem, amikor egymás után akadtam össze Pest megyeiekkel. Dr. Gyetvai József, a Gödöllői Járási Tanács elnöke az első ismerős, aztán Dajka Balázs, a megyei tanács vb-elnökhelyettese és Hajós István, a megyei tanács dolgozója, akikkel összeültünk, hogy néhány szóval elmondják itt-tartózkodásuk történetét.

...TI SZÍNHÁZ

...hétől kegyes és bölcs kormánya által megmenteni."

A magyar vándorszínészek kétségbeesett segélykérése együttérző visszhangra talált a pesti megyeházán. A megye élén akkor a reformkor szellemétől áthatott vezetők álltak. Földváry Gábor, Nyáry Pál

Boromisza Tibor.

Ugyancsak vasárnap nyílik meg a *Nemzeti Szalón* csoportkiállítása, amelynek legkiemelkedőbb értéke: *Boromisza* Tibor színpompás kollekciója.

Boromisza új képei ázsiai emlékeket idéznek, nemcsak téma szerint, hanem festői előadásban is áhítatos elmélyedéssel keresve a Turánban gyökerező, kifejezetten magyar piktúra kialakításának lehetőségeit. S természeti tájain, amelyeken a valóság-ábrázolás valami meseszerű dekoratívsággel párosul, ennek a törekvésnek meglepően kész, értékes eredményeit is hozza. Így különösen *Koppány emlékezete* című nagyobb vásznán, ezen a vízióból és élet-valóságból mesterien összeszőtt kompozícióján, amelynek mind figurális, mind tájrészei zavartalanul egybehangoltak, a tökéletesen megoldott világítási effektus szintézisében. A levegő, a párás vizek fölött lebegő fényrezgés, a felhők alól kibukó sugárjáték érdekli és izgatja elsősorban a *plein-airnek* ezt a rejtett titkokat ismerő, kiváló művészét s ezen a téren mai festőink között a legelsők közé emelkedik *Májusi eső után. Tavaszi szántás. Bivalyok a nádasban. Vevér-villa* s *Múló zivatar* című képeivel. Néhány akvarellje csodálatos mélyen átérzett impressziókat őriz. Figurálisai a groteszk felé hajlanak, de rendkívül kifejező erejűek. Például *Kaján halásza* s *Egy vegetárista apostola.* Két remekbe készült magyar gobelinje, illetve szőnyege teszi teljessé gazdag és értékes kollekcióját. (A kivitel *G. Boromisza* Margit avatott munkáját dicséri.)

A többek közül első helyen *Káplár* Miklósról kell megemlékeznünk. Rippl-tanítvány volt, de a mester szuggesztív hatásától megszabadulva, ma már önmagára talált. Színes dekoratív hatású, finomrajzú képei egy kiválóan tehetséges festővel ismertetnek meg. Pár kaposvári tája és portréja elsőrangú érték. Ifj. *Gaár* Vilmos színes, mozgalmas, impresszionista képei ugyancsak komoly tehetségre vallanak. *Bolmányi* Ferenc érdekes, spachtlival vastagon felrakott olajfestményei között is több figyelemreméltó akad. *Pogány* Ferenc, *Leidenfrost* Pál és *Bálint* Lajos Rezső főkép technikájuk virtuózitásával fogják meg a nézőt. —io.

Pesti Napló, 1928. május 18.

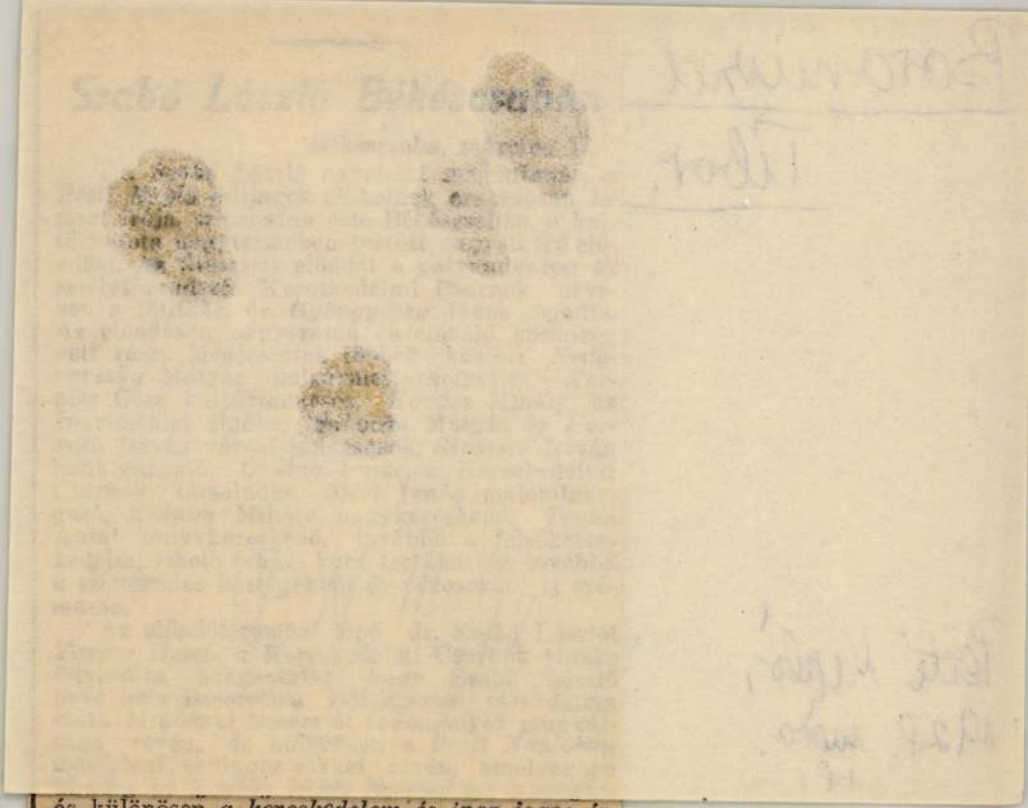

és különösen *a kereskedelem és ipar jogos érdekeiért, sérelmeinek orvoslásáért* szállott harcba.

Ezután dr. Szabó László tartotta meg közel kétórás, nagy tetszéssel fogadott előadását, amelynek befejeztével szűnni nem akaró tapsvihar jutalmazta az előadót.

Az előadás befejeztével dr. *Tardos* Dezső köszönte meg Szabó tanárnak élvezetes és tanulságos előadását, majd felkérte, hogy a Kereskedelmi Csarnok székházának a közel jövőben történő felavatásán működjön közre és *tartson további előadásokat Békéscsaba közönsége számára.*

Boromissza Tibor.

A Nemzeti Szalon kiállításának is van ezuttal igen érdekes művészi eseménye s ez *Boromissza* Tibor kollekciója. *Boromissza* az erősen stilizáló művészek közé tartozik. Minden képének megvan a határozott stilusritmusa, amelynek a tájrészleteit, a felhőket s a figurális kompozicióket is aláveti. Egyben keleti motivumok hatása alatt magyar izt igyekszik adni ennek a stilizálásnak. A figurális képeknél a stilizálás a groteszkbe csap. Ez a groteszkség egyben monumentális is. Vannak képei, amelyek nagyszerü elindulást jelentenek azon az uton, amelynek végén talán egy szines és magyar *Daumier* érkezik be. Igen szépek azok a képei is, amelyek átvilágitási és fényfestési problémákat oldanak meg. Tájképein olykor a stilizáláson belül is igen szépen érvényesül a derüs, élénk szinek pleinair ragyogása. Vannak igen eredeti szimbolikus elgondolásai is. Van két nagyon szép magyar gobelinje is, amelyeket *Boromissza* Margit avatott keze készitett el. Vitéz *Leidenfrost* Pál szépen és finoman kezeli a pasztellt. Képei, amelyek közül a Nyárfasor a legszebb, erős fejlődésről tanuskodnak. Ifju *Gadr* Vilmos a tarka szinpompát szereti. Impresszionizmusa kissé a dekorativ hatások felé hajlik. Ennek a hatásnak a kedvéért szereti a szinfoltok tarka keverését is. Van azonban néhány egységesebb tónusu képe is. Ezek mutatják fejlődésének helyes irányát. *Pogány* Ferenc ügyes technikus, aki eklektikus művészetében hol *Rudnay*, hol *Koszta*, hol *Iványi-Grünwald* hatása alatt áll. *Rippl-Rónai*-tanitvány *Káplár* Miklós, aki azonban már megtalálta egyéni hangját s néhány igen finom pasztellel szerepel a kiállitáson. Annál szolgaibb utánzója *Rippl-Rónai*nak *Bálint* Rezső, akinek képei olykor egészen másolatok hatását teszik. Technikája különben eléggé fejlett, de szabadulnia kell a befolyás ekkora érvényesülésétől. *Bolmányi* Ferenc agyonspachtnizott és zománcosra lakkozott fantasztikuma régi panorámák felfrissitett borzalmaira emlékeztet és egyáltalában nem hat komoly és őszinte művészet jellegével.

Kállay Miklós

Nemzeti Ujság, 1928. Márc. 20.

annyi joguk a felsőházi tagságra, mint a refe
kezet három felekezetének együttvéve, — hi
nem több. Tisztelettel kérdem: a két tagság
nem elég? *Egy olvasó.*

Betegség és halál

leselkedik minden emberre,

de elveszti borzalmát azok részére, akik győzedelmeskednek felettük, mert az életharcra fel vannak fegyverkezve

Dr. König F. tanácsadója

és az

Uj természetes gyógymód

által.

A könyvek kaphatók Dr. Mayer Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

Boromissza Tibor

PETŐFI HÍREK
1960 JAN 18.

Meghalt Boromissza Tibor festőművész

Nyolcvan éves korában hirtelen elhunyt Boromissza Tibor festőművész. Szobrásznak indult, de a festészetnél kötött ki. Nagybányán kezdte meg tanulmányait 1905-ben és Párizsban fejezte be. Közben ellátogatott Münchenbe és Rómába is. Itthon bejárta az egész országot. A budapesti kiállításokon 1906-tól szerepelt, olaj- és akvarell festményeivel. Hortobágyi képeivel és balatoni tájaival tette ismertté nevét. Állami intézményeink a felszabadulás után sok képét vásárolták meg.

Utolsó éveit Szentendrén töltötte csendes visszavonultságban. Ott is temették el.

a megfelelő ember

rendelkezik távvezérléssel,

igen nagy eredménynek számít ez. Mutatja, hogy *hajóiparunk szakemberei lépést tartanak a nemzetközi előrehaladással.*

Ez évben tovább fejlesztik a tolóhajók műszaki megoldását, s *megkezdik a felszerelését a kazánautomatikáknak, melyek munkájuk közben valósággal gondolkodnak.*

A kazán minden működési szakaszát önműködően szabályozzák, felfűtenek, kikapcsolnak, gőzt termelnek,

különböző színekkel és csengőkkel jeleznek, úgy, hogy *végső soron öt-hat hajós munkáját helyettesítik.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JUN 21
PEST MEGYEI HÍRLAP

Boromisza Tibor festőművésszé (1880–1960)

4 1021

Losonci Miklós:

KIÁLLÍTÓTERMEKBEN

Emlékezés, életművek

Boromisza Tibor: Egy régi présház

Nagy kincset gyűjtött, nagy kincset tárt fel századunk magyar festészete, olyan nagyot, hogy művészettörténeti számbavétele *csupán megkezdődött.* Innen adódnak a komoly meglepetések, ebből a tényből származnak azon *korrekciók,* amelyek szükségesek ahhoz, hogy az ismert értékek sorában helyezzük el az arra méltó és még felfedezetlen vagy csak részben ismert életműveket.

Elégikus hajlékonyság

Így vagyunk *Boromisza Tiborral* is, aki 1880-ban született Bácsalmáson és nagybányai indíttatás után évtizedekig alkotott *Szentendrén* 1960-ban bekövetkezett haláláig. Izlésének szűrőjén engedte át a kor festői áramlatait, szelektált ajánlataikból saját képességeinek és törekvéseinek jegyében. A *posztimpresszionizmus* határai között fejlődött, érintették *konstruktivista* hatások is. A nagybányai eszmény maradt művészetének főutcája, de egy-egy pillanatra varázslatba ejtették azon források és távlatok, melyek *Egry József, Nagy István* törekvéseiben diadalmaskodtak.

Boromisza egyszerűen festő volt és festő maradt, — könnyedséggel és tudatossággal. Témái bejárták az országot, a dunai halászoktól Göcsejig, de *leginkább Szentendre utcái* ragadták meg képzeletét. Az előadás, a festői fogalmazás hiánytalan elegranciája *Ripp-Rónai József* és *Kosztolányi Dezső* rokonává avatja, csupán a rejtett dráma hiányzik Boromisza Tibor munkásságából, az ő meghatározója az *elégikus* hajlékonyság.

Ezzel a tárlattal párhuzamosan emlékezik művek bemutatásával a Magyar Nemzeti Galéria a 90 esztendeje született *Ferenczy Noémi* és *Ferenczy Béni* alakjára, akik jelentős tényezői lettek századunk magyar művészetének

egyébe

on, ismerkedés a Szojuz–36 brigáddal

A szívélyes fogadtatást pergő események követték: a tanácsteremben díszoklevelet, emlékplakettet és dísztőrt kaptak a kozmonauták, akiket itt *tiszteletbeli kohásszá avattak.* Megtekintették az elektroacélmű II-es üzemét, ahol a *Szojuz—36* nevet felvett szocialista brigád tagjaival beszélgettek és brigádnapló-bejegyzésükkel, kohászkalapok dedikálásával örökítették meg itt-jártukat.

Jelesre vizsgáztak a magyar műszerek

Valerij Kubászov és Farkas Bertalan délután a miskolci sportcsarnokban nagygyűlésen találkozott a város lakóival.

A magyar és a szovjet himnusz, valamint az elnöki megnyitó után Grósz Károly beszédében hangsúlyozta: ha-

jüket részesítették, s további nagyszerű sikereket kívánt az itt élő embereknek.

Ezután *Varga Lajos*, a diósgyőri Lenin Kohászati Művek Szojuz—36 brigádjának tagja, olvasztár, üdvözölte a kozmonautákat, majd *Czibere Tibor* akadémikus, a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem rektora, tanszékvezető egyetemi tanár méltatta az űrhajózás tudományos jelentőségét.

A nagygyűlés a zárszót követően az Internacionálé hangjaival ért véget.

Tisztelgés Gagarin szobra előtt

Ezután a Szojuz—36 űrhajósai és kíséretük tagjai Mezőkövesdre utaztak, ahol a Matyó Múzeumot nézték meg.

Itt Vaskó Mihály, a Heves megyei pártbizottság első titkára várta őket, akinek társaságában *Gyöngyösvisontára* látogattak a vendégek.

A *Gagarin Hőerőmű* környékét ezrek népesítették be, hogy a megyén átutazókat köszönthessék. Valerij Kubászov és Farkas Bertalan a Gagarin-emlékműnél üdvözölte a tiszteletükre összesereglett dolgozókat, elhangzott a magyar és a szovjet himnusz, majd az űrpáros és kísérete megkoszorúzta az emlékművet. Az ünnepélyes esemény az Internacionáléval ért véget. Ezzel a vendégek Borsod és Heves megyei programja befejeződött.

-üstökös

az Interkozmosz

a munkacsoport tevékenysége alapkutatásokra irányul — s az alapkutatásoknak nem a népgazdasági haszon elérése a közvetlen céljuk — néhány gazdasági eredmény mégis mérhető. Egy magyar példát említettek. Az első magyar űrhajós utazása idején a Szaljut—6-on végzett gyártástechnológiai kísérleteket magyar tudósok, mérnökök ké-

1976 JUN 26

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Boromisza Tibor (1880–1960)
1021
festő

Az első hortobágyi festőkolóniáról

A MÁSODIK HORTOBÁGYI MŰVÉSZTELEP MEGNYITÁSA DEBRECEN KÉPZŐMŰVÉSZETI MÚLTJÁNAK EGY JELENTŐS ESEMÉNYÉT IDÉZI EMLÉKEZETÜNKBE, S MŰVÉSZETTÖRTÉNETÜNK EGY RÉGI ADÓSSÁGÁRA FIGYELMEZTET. BOROMISZA TIBOR, KÁPLÁR MIKLÓS, BÁLINT JÓZSEF ÉS HARSÁNYI GYÖRGY LAJOS TAGOKKAL ÖTVEN ÉVE ALAKULT, S MÁIG FELDOLGOZATLAN AZ ELSŐ HORTOBÁGYI FESTŐKOLÓNIA TÖRTÉNETE.

BOROMISZA TIBOR: Kerekes Balázs gulyásbojtár. Olajfestmény. (Fotó: Szabó Sándor)

A Hortobágyot a telepalakulás időpontjáig — 1927-ig, s napjainkig sokan festették. Gondoljunk csak a konzervatív, majd a haladó szellemiségű művészek csoportosulásaira a századforduló elejétől! Ami mégis jelentős eseménnyé emeli a négy művész telepalapítási kísérletét az programjuk igényessége: *művészeti életünkben lényegében ismeretlen festőkkel megteremteni az abszolút magyar és modern piktúrát.*

Persze a jelszavak nem szabad, hogy megtévesszenek bennünket. A húszas években gyakran hangoztatott szólam a „magyarság", „modernség". Előbbin rendszerint faji alapú elkülönültséget, utóbbin európaiságot értettek — mintha a két dolog eleve kizárná egymást. Napjainkban — marxista megközelítéssel a „népiség", s „nemzetköziség" fogalmakat alkalmazzuk megfelelőikként —, s ha a hortobágyi művészek Adytól, Bartóktól, Kodálytól való ihletettségére gondolunk — nem járunk messze az igazságtól.

A csoport ideológusa *Boromisza Tibor* volt, aki az alapítás évében már két évtizedes, nyilvánosság előtti művészi múltra tekintett vissza. Nagybányai iskolát járt, fénytanulmányokkal foglalkozott, Nyugat-Európában átment az izmusok legtöbbjén, míg a keleti misztika ihletésében egy sajátos, filozófiai indíttatású, egyetemességre törő stílust alakít ki — a magyarság keleti kapcsolatainak tudatában. S mivel a húszas-harmincas évek levegőjében, a német fasizmus előretörésekor népiségünk hangsúlyozására fokozott szükség van, s Boromisza az egész magyar művésztársadalom figyelmét fel kívánja hívni ennek fontosságára — plakát — stílusra emlékeztető, harsogó riportszerűséggel ábrázolja a puszta jelenségeit, örökíti meg lakóit.

A társaság többi tagja is átveszi ezt a programot, magáévá teszi szellemiségét. A Rippl-Rónai tanítvány *Káplár Miklós* csakúgy, mint a két másik társ, a tiszakeszi gazdálkodó *Harsányi*, a sárospataki rajztanár *Bálint*. S hogy milyen lelkesen, Boromisza első évi beszámolója igazolja, melyben azt említi, hogy többszáz tanulmány, olajfestmények és akvarellek az eddigi termés.

Egy ilyen ideális programot azonban nem könnyű maradéktalanul teljesíteni. Nemcsak azért, mert a kivitelezés során, részletkérdésekben elkerülhetetlen a nézeteltérés, mert a viták gőze nem egy esetben elfedi a tulajdonképpeni célt. De a téli-nyári kinttartózkodás, az állandó jelenlét a puszta életében, a vándorlások hihetetlen fizikai megterheléssel járnak. Hiányzanak az anyagiak — Debrecen város hivatalosai legfeljebb csak erkölcsileg hajlandók a támogatásra (ezt sem túlságosan teszik), sem kiállítási helyiséget, sem képvásárlást nem biztosítanak.

A kezdő társaság mindezek következtében többször változik. 1928 elején lelkesen csatlakozik a csoporthoz a fiatal, még főiskolás *Maghy Zoltán*, támogatja őket a jeles debreceni újságíró *Posch Dezső*, s a tudós *Molnár István* (aki a keleti kapcsolatok kutatásának szorgalmazására biztatja a művészeket), s a későbbi múzeumigazgató *Sőregi János*, aki újságcikkeiben egyenesen úgy emlegeti a hortobágyi kezdeményezést: Debrecen az új magyar művészet bölcsője. Jó együttes látszik hát kialakulni...

A valóság azonban mást mutat. A csoportosulás nomád jellegű — s ez szétszórja a tagokat. *Maghy Zoltán* egészségi okok miatt korán kiválik. *Bálint József* — akiről *Képes Géza* nemrégiben igen szép prózaversében emlékezett meg — pedagógusként nem vállalhatja a kinttartózkodást, *Harsányit* pedig gazdálkodó életmódja a Kishortobágyhoz köti. 1928 végén szó esik ugyan *Medgyessy Ferenc* csatlakozásáról (Boromiszához fűzi régi barátság), azonban 1929-ig, az ősztehetség — iparművész *Jeney Irma* jelentkezéséig gyakorlatilag csak *Káplár* és *Boromisza* tartózkodnak állandó jelleggel a Hortobágyon. Végül intrikák és személyi ellentétek miatt az ő barátságuk is felbomlik, s a három évre tervezett programot *Boromisza* egyedül fejezi be.

Mit sikerült a tervekből megvalósítani?

Közös kiállításuk nem volt — a Déri Múzeum ezekben a hónapokban költözik a Hatvan utcai épületből mai helyére, a város helyiséggel nem segíti őket. A fővárosban, az Ernst Múzeum, a Nemzeti Szalon irányítóival ugyan tárgyalnak, de mire sikerül lekötni a termeket, a társaság feloszlik. A hortobágyi képeket ki-ki külön mutatja hát be. 1929 decemberében *Boromisza* jelentkezik először a Nemzeti Szalonban, s a siker olyan átütő, amelyre ritkán akad példa. Igaz — elsősorban a pásztorfejek kiáltó serege miatt — a meghökkenés sem kisebb. *Kaplár* 1931 októberében a Déri Múzeumban, 1932 februárjában a Nemzeti Szalonban, novemberben Miskolcon mutatja be képeit — tájábrázolásaival nagy elismerést aratva. Végül *Boromisza* és *Jeney Irma* a Nemzeti Szalonban együttesen is bemutatkoznak egy új művészi csoportulás a *Magyar Képírók* tárlatán.

S ez a szintén Boromisza-szervezte társaság az, amely továbbviszi a hortobágyi tanulmányok során kialakult, megfogalmazott elveket, továbbfejleszti annak eredményeit. Ez a szélesebb körű társaság nagyobb hatékonysággal dolgozik szellemi elődjénél. A tagok rendszeresen kutatják — immár az egész országban a népművészet hagyományait, a népélet jelenségeit, s — a kor legjobbjaihoz igazodva — nem kis szociális felelősségtudattal. Tízéves munkájuk eredményességének illusztrálására legyen elég most néhányuk nevét fölsorolni: *Fáy Aladárét, Mokry-Mészáros Dezsőét, Miháltz Pálét, Apáti-Abkarovics Béláét, Remsey Jenőét, Martyn Ferencét, Boda Gáborét*. Azokét, akiket ma vezető művészeink között tartunk számon, akiket jelentős mesterekként tisztelünk. Tudjunk róla: munkáikban ott lüktetnek a Hortobágy színei, szemléletükben az első hortobágyi festőtelep elképzelései, s nem utolsó sorban *Boromisza* és *Káplár* lendülete, hitük egy új magyar művészet megteremtésében.

Szabó Sándor Géza

BOROMISZA TIBOR (1880—1960): Nagyhortobágy, 1928 (Akvarell) (Fotó: Szabó Sándor)

Udvari kis szoba bútorral vagy anélkül kiadó. Hajnal u. 23.

Összkomfortos lakásba, külön bejáratú szobába két nő albérlőt felveszek. Gyergyó u. 1. I. 8. (Vénkert).

ÁLLÁS

Virágüzletbe eladót felveszek. „Kedvező munkaidő 540 023" jeligére a Hirdetőbe.

Fentjáró beteg nő mellé középkorú gondozót keresek nappalra. Vasvári P. u. 8.

Matematika, orosz, német korrepetálást vállalok. Domokos Lajos u. 34. II. 9.

Javítóvizsgára, magánvizsgára eredményes előkészítés minden tárgyból. Címet trafikba: Vörös Hadsereg útja 29.

Féléves gyermek mellé gondozónőt keresünk. „Tisztaság" jeligére a kiadóba.

T—5 Pannónia oldalkocsival eladó. Veres u. 9.

Volga M—24-es igényesnek eladó. Hajdúszoboszló, Bányász u. 9.

250-es MZ motorkerékpár eladó. Érdeklődni Erzsébet u. 16. III. 9.

Wartburg igényesnek eladó. Ember Pál u. 14. Hódosi.

1 Riga jó állapotban eladó. Szotyori u. 13.

Volkswagen 130-as kifogástalan eladó. Apafi u. 10. fszt. 2. Csak szombat délutántól vasárnap estig.

Simson moped eladó. Árpád tér 24.

ID Wartburg eladó. Kaskovics u. 6. sz. Kishegyesi útból nyílik.

Februárban vizsgázott 650 köbcentis Ural oldalkocsis motor eladó. Debrecen Szabadság útja 49.

FIAT 850-es eladó. Debrecen, Fényes udvar 17. I. 4.

Eladó konyhabú... Jerikó u. 14.

GÉP ÉS SZE...

Eladó szivattyús villanymotor, jó á... levő 125-ös Csepel... kis kerek asztal ... műtartó. Szeder u...

Eladó egy 300-... gyalugép, egyenget... ságfúró, körfürés... nálva. Érdeklődni szombaton: István út 12. Cserják.

Eladó női kerékpár, kismeretű szőlőprés félkész gyalupad asztalos szerszámok, és kézi permetező. Bercsényi u. 64. II. lépcső. Patkósék.

ÁLLAT

A Debreceni ÁFÉSZ süldőt és hízott sertést vásárol. Érdeklődni lehet felvásárlási és ipari főosztályon Debrecen, Kossuth u. 27. sz.

Törzskönyvezett szuka boxer eladó. I. díjas. Palócz u. 15.

VI. 29-i átadással napos és előnevelt csirkére előjegyzést felveszek. Munkás u. 41.

Fehér hasas koca, 3 hónapos eladó. Pandúr u. 5.

Elveszett a Péchy utcáról egy sötétbarna, mellén, lábain fehér foltos, 4 hónapos német vizsla kutya. Megtalálóját jutalomban részesítem. Telefon: 14-990.

EGYÉB

Keresünk bérleményként 200 négyzetméter alapterületű helyiséget asztalosműhely és bútorraktár részére. Gyógyszertári Központ műszaki telepe Debrecen, Széchenyi u. 35—37. sz. Ügyintéző: Csató. Telefon: 14-299.

Menyasszonyiruha-kölcsönzés új készletből kalocsai hímzéssel is. Viola u. 4. Honvéd utcából.

Fotolabor felszerelés (6×9-es nagyító, szárító tálak, sötétkamra lámpák) kompletten eladó. Domokos Lajos utca 30. III. em. 15.

Eladó fenyőléc, 10×70×1000 mm. Érdeklődni déjután 4—7-ig: Budai Nagy Antal u. 107.

Eladó négylángú gáztűzhely, 2 gázpalackkal. Érdeklődni fél 1 óráig: Városi Tanács 1-es portáján, vagy délután: Cserepes u. 8., hátul az udvarban.

Eladó H—68-as keveset használt olajkályha hordókkal, kannákkal, csak együtt. Ibolya u. 23. III. em. 40.

Képcsőhibás vagy használhatatlan televíziót bontásra veszek. Orolux, Viktória 60. 70 Inter. Record stb. Bika-bérház félemelet 8.

Eladó két és fél éves szép Lehel hűtőgép, kifogástalan a hűtője. Salétrom u. 22.

Garázs kiadó. Barna u. 9. alatt december 1-ig. Érdeklődni hétfőtől telefonon 13-645.

Olasz mély gyermekkocsi eladó. Erzsébet u. 16. II. em. 9.

Nagy szarvasagancs, másfél méteres viaszvirág sürgősen eladó. Thomas Mann u. 31. II. em. 9.

Nagy főnix és legyezőpálmák eladók. Eötvös u. 118.

Szobafestést, mázolást garanciával vállalok. Polgári Sándor. Marx Károly u. 100.

Ágytoll, dunyha, párna felvásárlása, Bajcsy-Zs. u. 42., udvarban.

Magányos, középkorú férj vagy nő eltartását vállalom. Lakás szükségcs. Egy-két gyermek nem akadály. Ajánlatot „Eltartás" jeligére a kiadóba.

Falraakaszthatós régi, rózsás, feliratos cseréptányérokat veszek. Ajánlatokat lakáscím megjelölésével „Tányér" jeligére a kiadóba.

Rekamié, fotelágy, barokk ülőgarnitúra, vitrin, komód, hűtőszekrény, nagy állóóra, fürdőszoba-felszerelés kád, dal. gyalugép, villanymotor, nagy vaskapu, permetező, gáztűzhely palackkal, kézi kocsi eladó. Árpád tér 24.

Pecsételt és postatiszta bélyeggyűjtemény eladó 1950-től. Kürtös u. 5. Érdeklődni lehet este 18 órától Török József.

Vennék 1945 előtti képes folyóiratokat, újságokat. Ajánlatokat „gyűjtemény-be" jeligére a kiadóba kérem.

Eladó vas kiskapu, vas nagykapu, kerítésbetét, kézi fúrógép, Volga motor elsőhidak. Pesti u. 67.

Parkettázást, parkettacsiszolást, lakkozást garanciával vállal: Keller, Telefon: 14-134.

RÓHIRDETÉSEK

Orvos család várja olyan házvezetőnő jelentkezését, aki féléves kislányát is ellátná. „Igen magas fizetés" jeligére a kiadóba.

Általános és középiskolásokat minden tantárgyból pótvizsgára eredményesen felkészítek. „Tanár" jeligére a kiadóba.

Heti 3 alkalommal bejárónak elmennék. „Pontos munka" jeligére a kiadóba.

KULTÚRCIKK

Féléves Sztereo B—100-as magnó 2 db VIDEOTON hangfal eladó. Cím: Kardos u. 21/A. III. 10. ajtó.

JÁRMŰ

250 köbcentis Jáwa eladó. Jókai u. 34. szám.

Velorex váz tartozékokkal 350-es Jáwa — önindítós — alkatrészekkel, hozzászerelhető szivattyú adapterrel. Wartburg sebváltó eladó. Horváth, Nap u. 20.

HÁZASSÁG

36 éves, barna, elvált asszony, egy gyermekkel, korban hozzáillő, természetet kedvelő társat keres házasság céljából. Fényképes levelet várok. „Lakás van 484 860" jeligére a Hirdetőbe.

Leszázalékolt, 52 éves, független nő vagyok. Lakásom és 2200 forint nyugdíjam van. Keresem hasonló sorsú és adottságokkal rendelkező, jó lelkű, intelligens férfi ismeretségét házasság céljából. Kézzel írott, lehetőleg fényképes levelet várok. „Őszirózsa" jeligére a kiadóba.

Üzvegyasszony megismerkedne házasság céljából, káros szenvedélytől mentes férfival, 60—70 évesig. „Rohan az idő" jeligére a kiadóba.

BÚTOR

A—65-ös szekrénysor, fotelek, kisasztal, kétajtós fényezett szekrény, párnák, zománcos nagy lavórok eladók. Szabóné Végh Dezső u. 19. szombaton délután

szép bútor ...adása. Arany ...13. Telefon:

...nbinált szek... ...mélyes reka... ...kihúzható és ...letes asztal, ...ny eladó. MÁV ...tiszti lakás. ...3.

...ágy, klöpli ...ét éjjeliszek... ...lett tükör, há... ...és egy kétsze... ...ina. Deákné, ...út 10.

...db rekamié, ...k. Nyár u. 7.

...ruhásszekrény ...nált bútor el... ...adsereg útja ...). Érdeklődni: ...özött.

...magyaros ét... ...eladó. Rózsa... 5.

GYÁSZHÍREK

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik ÖZV. MAGLÓCZKI GYÖRGYNÉ temetésén megjelentek és mély fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy VESZPRÉMI KÁROLY nyugd. MÁV műszaki főellenőr 76 éves korában elhunyt. Temetése június hó 29-én kedden délután 1 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó teréből egyházi szertartás szerint. Gyászolják: felesége, leánya, veje, unokája, testvére és rokonai. Lakás: Debrecen, Kerti u. 29.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy ID. MOLNÁR ANDRÁSNÉ Nagy Erzsébet 72 éves korában elhunyt. Temetése június hó 29-én, kedden délelőtt 10 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó teréből egyházi szertartás szerint. Gyászolják: férje, gyermekei, vejei, menyei, unokái és rokonai. Lakás: Debrecen, Kút u. 24.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy ÖZV. SZATHMÁRI ISTVÁNNÉ Nagy Julianna 90 éves korában elhunyt. Temetése július hó 1-én, csütörtökön délután 3 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó teréből egyházi szertartás szerint. Gyászolják: gyermekei, unokái és dédunokái. Lakás: Debrecen, Görgei u. 12.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy BENKE SÁNDORNÉ Bene Terézia 53 éves korában elhunyt. Temetése július hó 1-én, csütörtök délelőtt 11 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó teréből egyházi szertartás szerint. Gyászolják: férje, gyermekei, veje . unokái, testvérei, anyósa és rokonai. Lakás: Debrecen, István út 69.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy ÖZV. KAKUCSI LAJOSNÉ Dede Margit 88 éves korában elhunyt. Temetése június hó 29-én, kedden délelőtt fél 11 órakor lesz a Köztemető II. o. ravatalozó teréből egyházi szertartás szerint. Gyászolják: gyermekei, veje, unokái, dédunokái és rokonai. Lakás: Debrecen, Böszörményi út 125.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy ÖZV. HOLLÓS FERENCNÉ, Vona Katalin 86 éves korában elhunyt. Temetése június 28-án, hétfőn 2 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó teréből. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Nyíl u. 92.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy UNGÁR IBOLYA 16 éves korában elhunyt. Temetése június 28-án, hétfőn délelőtt 11 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó teréből egyházi szertartás szerint. Gyászolják: bánatos édesanyja, nagyszülei, testvére és rokonai. Lakás: Debrecen, Fényes udvar 16.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik BORDÁN GÁBOR 17 éves tanuló temetésén megjelentek és fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik ÁCS GYULA nyugd. temetésén megjelentek és mély fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy ÖZV. MARX JÁNOSNÉ Fekete Sarolta 92 éves korában elhunyt. Temetése július hó 1-én, csütörtök délután 1 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó teréből. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Kossuth u. 43.

Felvételre keresünk

faipari gépmunkásokat

és

faipari segédmunkásokat

ERDÉRT VÁLLALAT
20. sz. telepe Debrecen, (Józsa mellett)

Még 3 napig!

Szombaton, hétfőn, kedden

VÁSÁROLHAT BÚTORKIÁLLÍTÁSUNKON

Hajdúböszörményben (5. sz. Általános Iskola)
Tekintse meg
az iparcikkek és Color Star tv bemutatóját!

VASVILL KERESKEDELMI VÁLLALAT

HBM Vegyesipari Cikk - Kiskereskedelmi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Északmagyarország

Boromisza Tibor

1974 JUN 20

1021

Boromisza Tibor hortobágyi képei Szolnokon

Boromisza Tibor (1880—1960) a két világháború közti magyar művészi élet egyik legmozgékonyabb, legszínesebb egyénisége volt. A század elején Nagybányán tanult és festett, tagja volt a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Körének. Számtalan kiállítása között említésre méltó Medgyessy Ferenccel közös tárlata 1922-ben a Helikon helyiségében. 1908-tól a Balatoni Festőtelep alapítója, 1925-ben Szentendrén kívánt művésztelepet létesíteni. Különösen érdekelte a magyar falvakban, pusztákon még fellelhető múlt hagyománya, tanulmányozta az etnikai momentumokat. Így jutott el 1926-ben a Hortobágyra, s itt hosszan megtelepedve tanulmányozta, festette a puszta és a pusztai ember életét, természetét. Szoros barátságba került Káplár Miklóssal, kölcsönösen megfestették egymás arcmását. A hortobágyi kolónia életébe Kampler Kálmán és Maghi Zoltán is bekapcsolódott, a vezető szerepet Boromisza Tibor játszotta sokirányú, keleti kultúrákban járatos műveltségével.

A Szolnoki Galériában látható mintegy harminc festmény, akvarell Boromisza Tibor 1927—30 között Hortobágyon festett, illetve hortobágyi vázlatok alapján készült művei sorozata. Portréinek modelljei gyakran azonosak Káplár Miklós csikós, juhász alakjaival (pl. Zagyva Sándor csikós, Kerekes Balázs gulyás stb.). Többnyire félalakos arcképeit tágas pusztai környezetbe helyezi, — s mint Káplár-nál — nála is távoli állatalakok jelzik a modell foglalkozását, rangját. E festmények a fajiság túlzott hangsúlyozásával, ékírásos szignóikkal, tarka koloritjukkal, primitíveskedő szerkezeti megoldásaikkal elsősorban néprajzilag érdekesek. *Genthon István* kifejezése szerint *„a portrésorozat etnográfiai képeskönyvet helyettesít”.*

Boromisza Tibor: Csikós

Időtállónak tűnnek hortobágyi tájképei meseszerűen lebegő atmoszférájukkal, apró állatalakjaival. A felkelő napban vagy az eső párásságában fürdő mező, a délibábban kettőződő táj impresszionisztikus szépségében áll előttünk Boromisza vásznain, lapjain.

Hortobágyi élményeit (amelyeket eddig a „Függetlenség” c. lapból és Maghi Zoltán visszaemlékezéseiből ismerhettük) teljes mélységében tárja fel a szolnoki kiállítás, amely művei bemutatásán túl értékes dokumentumanyaggal (*Móricz, Tersánszky* írásai, fotóanyag, katalógusok, levelek stb.) egészül ki. A Déri Múzeum tulajdonában levő csikós- és pásztorportréival, tájképeivel kibővítve még teljesebb lett volna a bemutató.

Sz. Kürti Katalin

a kollektív szerződés
n történő megegyezés szerinti bérezéssel,
továbbá szakképzetlen dolgozókat

SISZOLÓ MUNKAKÖRBE

nulási időre 10,50 Ft órabért biztosítunk.
Betanulás utáni kereseti lehetőség
—3500 Ft-ig a teljesítménytől függően.

Jelentkezés:

ELZETT MŰVEK
BERETTYÓÚJFALUI GYÁRA

terv-, munkaügyi osztálya
4100 Berettyóújfalu, Széchenyi u.
elvétel esetén útiköltséget térítünk.

Raktári dolgozókat, kocsil
ket azonnal felvesz a deb
ÁFÉSZ. Jelentkezés: Thaly
mán u. 1., zöldségraktár.

Mélyen megrendülve, fájó szívvel tudatjuk, hogy drága jó férjem, édesapám, apósom, nagyapánk, dédnagyapánk és rokonunk

GAAL JÓZSEF
cipészmester

77 éves korában, boldog házassága 54. évében, hosszas betegség és rövid, súlyos szenvedés után elhunyt. Felejthetetlen halottunkat f. hó 24-én, hétfőn délután 2 órakor helyezzük örök nyugalomra a Köztemető II. A ravatalozójából a ref. egyház szertartása szerint.

A gyászoló család

Lakás: Gyár u. 8.

Fájdalommal tudatjuk, hogy drága jó feleségem, édesanyánk, leányom, anyósom, testvérünk, sógornőnk és jó rokonunk, BALÁZS IMRÉNÉ Gergely Mária 54 éves korában, tragikus körülmények között, váratlanul elhunyt. Szeretett halottunk temetése f. hó 24-én, délelőtt fél 11 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából a ref. egyház szertartása szerint. A gyászoló család. Lakás: Vendég u. 2.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik RÁCZ IMRE PÁL autó-, motorszerelő temetésén megjelentek és mély fájdalmunkban részvevő szívvel osztoztak. A gyászoló család.

ÖKENT KERES FELVÉTELRE

A DEBRECENI RUHAGYÁR

ANDÓ ALKALMAZÁS LEHETSÉGES —

Feltétel: Kor 18—24 év
Magasság 166—172 cm
Arányos testalkat
Iskolai végzettség: érettségi

JELENTKEZÉS:
974. június 24-én 13—15 óra között
június 25-én 13—15 óra között

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk

DR. RADÓ ENDRÉNÉ
Nemes Margit

temetésén megjelentek, sírjára virágot helyeztek, mély fájdalmunkban velünk együtt éreztek.

A gyászoló család

Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapánk, testvérünk, sógorunk és rokonunk

HARMATI JÁNOS
volt villanyszerelő mester

életének 53. évében, hosszú, súlyos szenvedés után, váratlanul elhunyt. Felejthetetlen halottunkat f. hó 25-én, kedden délután fél 2 órakor helyezzük örök nyugalomra a Köztemető I. o. ravatalozójából a ref. egyház szertartása szerint.

Bánatos özvegye
és a gyászoló család

Lakás: Ifjúság u. 5.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 I 1 B 2 2
TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

Boromisza Tibor
1021
1830-

A szentendrei festészet története és stílusának vizsgálata 1945-ig

Haulisch Lenke könyve

A szentendrei festészet a magyar piktúra történetében napjainkban is eleven hagyomány. Ugyanakkor több szálú, jó néhány örökölt és modern stílusirányzatot jelző, emellett igencsak személyes eredményeket és hitvallásokat jelentő mozgalom. Megközelítése eleven probléma a képzőművészeti irodalomban: vannak olyan nézetek, amelyek még a kifejezés szintetikus voltának létjogát is kétségbe vonják, és pusztán „környezeti lehetőséget" látnak a Budapesthez közeli, természeti látványban és áldozatkészségben egyaránt bőkezű, műemlékekkel, szerb egyházi hagyományokkal, parasztbarokk házakkal és a hegyre felfutó utácskák mediterrán hangulatával, szokatlan homlokzatokkal, furcsa keresztekkel és sírkövekkel kínálkozó városka adottságaiban. „Nincs egységet jelző esztétikája az itt dolgozó festőknek" — hangzik a legfőbb ellenérv, a „művészek városának" festői nem képviselnek egységesen önálló szemléletet, hiszen a nagybányai plein air impresszív szemléletében alakult Szentendrei Festők Társasága (1928) sohasem jelölte a művészettörténetileg kialakult „szentendrei festészet" lényegét.

A közismert tények mellé a röpke idő során legendák születtek, a festők szubjektív emlékezései is inkább táplálják a rendteremtő szándékú vitákat. A szentendrei művészet egy-egy kollektív bemutatója (Szentendre — 1968., 1969., 1972., Székesfehérvár — 1969. stb.) egy-egy újabb tanulmány (Haulisch Lenke, Körner Éva, Láncz Sándor, Németh Lajos és mások írásai) megjelenése csak egy-egy lépést jelenthetnek a fogalom tisztázásának irányában. A sokféle esztétikai és személyes elkötelezettség okán ezek a lépések olykor tétovák, csak részben oszlatnak el korábbi félreértéseket, félreértelmezéseket.

A festőtelep alapítására tett első kísérlet is egy modern szellemű piktor — Boromisza Tibor (1830—1902) — tevékenységéhez fűződik, de a társaság valóságos létrejötte mégiscsak inkább az egykori hivatalos keretek között vált lehetővé.

A sok vitacikk és résztanulmány után kiemelkedő jelentőségű Haulisch Lenke monográfiája (Akadémiai Kiadó) amely a város és a festészet kapcsolatának alakulását 1945-ig követi nyomon. Gondos körültekintéssel és hatalmas lexikális gazdagsággal megírt szakmunka ez, kép- és jegyzetanyaga, a könyv végén közreadott jó néhány dokumentum bizonnyal hosszú időre fontos forrásmunkává teszi. A művészettörténész bőséges résztanulmányok után nyújtja át az olvasónak ezt az összefoglalást, korábbi tanulmányaiban a szentendrei festészet fogalmának és mégiscsak felfedezhető sajátos stílusjegyeinek tisztázásával foglalkozott, néhány a városban dolgozó művész munkásságának átfogó elemzését készítette el. Ezúttal (munkájába szőve korábban megjelent írásainak téziseit) a „nagy egész" történetének és stílusának vizsgálatát végezte el, és hogy ez a vizsgálódás még korántsem lezárható konklúziókat eredményezett, evvel a szerző maga is tisztában lehet.

Hatalmas névsort kellene regisztrálnunk a könyvből a múlt században itt nyugalomra és témára talált mestereinktől (Jankó János, stb.), az első világháború után már rendszeresen idelátogató vagy itt megtelepedő (Ferenczy Károly, Fényes Adolf, Tornyai János, stb.) művészekig. A Szentendrei Festők Társasága megalakulásával, a nyolc alapító tag közösségével és gyakori jelenlétével (Barcsay Jenő, Pálzs Goebel, Jeges Ernő, stb.) a kezdeti plein air-i mozgalom már szervezett formákat ölt. Művésztelepet és kiállításokat. A társaság a főiskola morális és a város anyagi támogatását élvezi, vonzáskörébe alakul, az ismerősök mellett megfordulnak itt a Képzőművészeti Főiskola tanárai és tanítványai (Czimra Gyula, Barta István, Modok Mária, Mihaltz Pál, Diener-Dénes Rudolf, Ilosvai Varga István, stb.). És nemcsak nyaranta, hiszen néhányuk később megtelepedik itt (itt él ma is), a város polgára, a társaság tagja, napjainkban pedig az idősebb nemzedék megbecsült mestere lett. A monográfia velük valóságos érdemeik szerint foglalkozik.

Kevésbé állíthatjuk ezt a „vendégek" elemzésére, hiszen [illegible] kör [illegible] az ifjú nemzedék feltűnésével a „szentendrei festészet" új arcot ölt. Vajda Lajos és Korniss Dezső itt realizálódó programja minden további időtartozónak példája lesz. A Hazugságok naplójából című könyvében Bálint Endre ír le jó néhány szentendrei nyarat, a festő a szentendrei [illegible] és női indítású, konstruktív képépítés stílusának) utóbb maga is egyik legjelesebb prominense lett.

A monográfia alapossága főként az első nagy egységben, a városhoz kötődő festők bemutatásában, a társaság működésének és a tagok munkásságának elemzésében mutatkozik. „A művésztelep és Szentendre város vendégeinek" bemutatásában a könyv (bár lexikálisan bőkezű) csak történeti tények elősorolásából, itt született művek regisztrálásából áll.

A könyv második része figyelemre méltó kísérlet a „szentendrei stílus", az ide kötődő festészet kedvelt témáinak és szimbólumrendszerének megközelítésére. Az első rész lexikális tényeivel vitába szállni aligha lehet (legfeljebb azzal, hogy mely tények perdöntőek, melyek csak periférikusak), de az itteni „madártávlatú" elemzéssel és értékeléssel (a szerző jó néhány korábbi értékeléssel vitába száll) Haulisch Lenke egy darázsfészekben kíván rendet teremt[illegible] a szentendrei festészet véletlen létrejöttének elmélete.

A monográfia készséges vitaalap: a megjelenését követő vitákban bizonnyal sok hasznos érv és [illegible] Azokkal együtt válik teljessé majd a könyv, a szintézis alapot adhat a szentendrei festészet 1945 utáni alakulásainak feldolgozására is.

BODRI FERENC

változás következett be. A
negyében nőtt a gép- és mű-
szer- és egyben az állami ipar
részaránya, de a könnyűipar
változatlanul megőrizte ve-
zető szerepét.

ges feladni, mivel csak igen kis mérvű létszámnövekedéssel lehet számolni.

A megye építőiparának az országos átlagot meghaladó

hangzott beszélgetésből. Az első idézethez illusztrációként bemutatunk olvasóinknak öt képet. A második öt ... öt év múlva ... a képeket.)

Fotó: G. K.

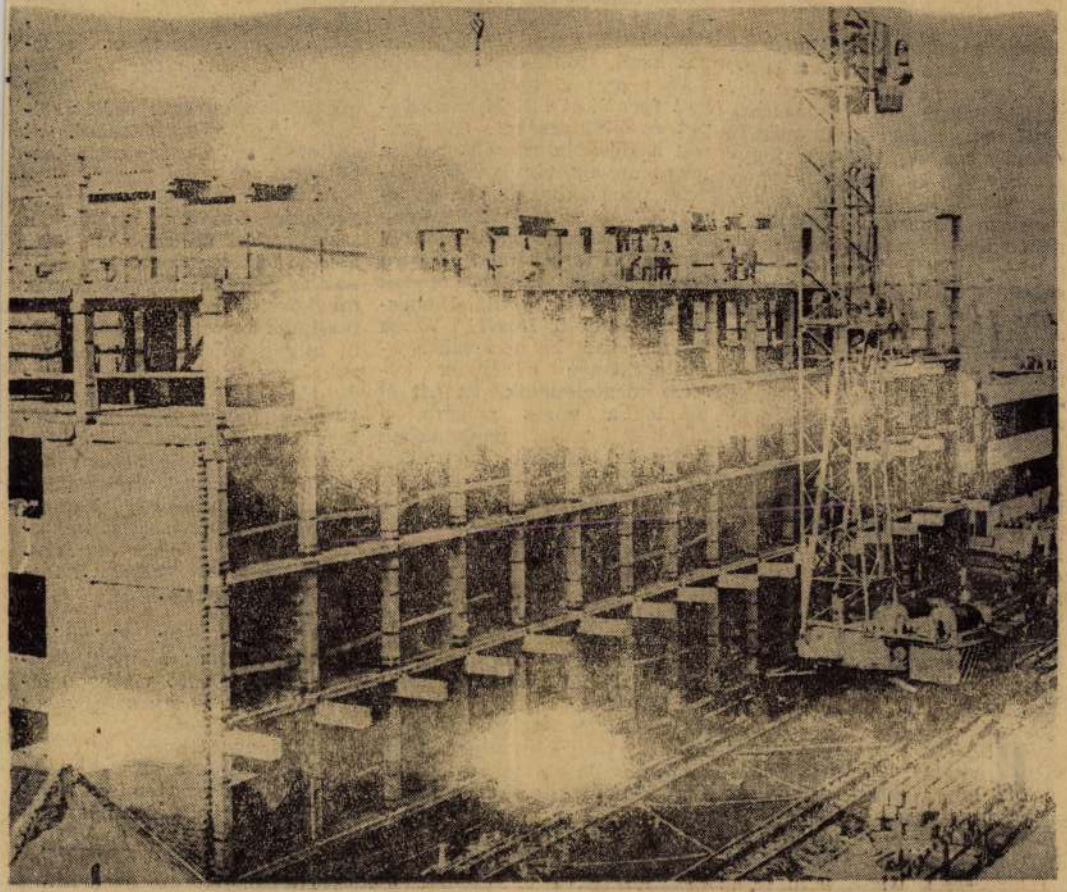

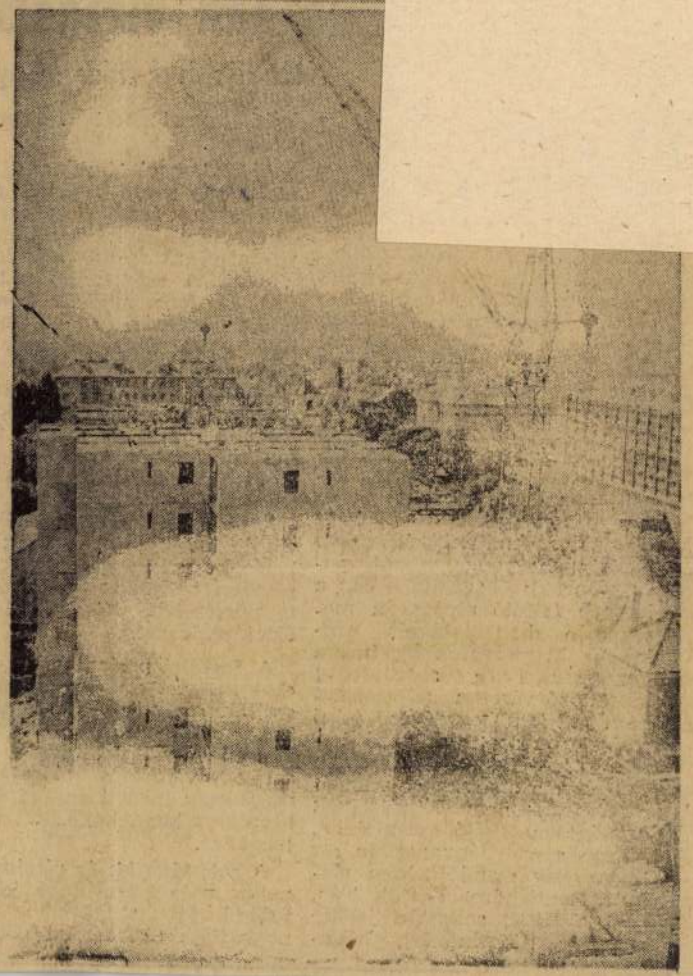

BOROMISSZA TIBOR

MEZEI OTTÓ: MINDEN CSINEK FORRÁSA: A FÉNY. B. T. MISKOLCI GALÉRIABELI EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

ÚJ MŰVÉSZET 1995, 10, 32-35

BUDAPEST Fővárosunk története
/Főszerk. Sárvári Á./
Bp, 1973. Corvina, 157.l. 32 t. - 24.cm.

Boromisza Tibor

Kishonthy Zsolt – Murádin Jenő: Nagy Oszkár. Nagybánya Könyvek 2. Miskolc, 1993, 8, 9, 21, 23.

BOROMISZA Tibor

JURECSKÓ László: Boromiszat Tibor nagybányai korszaka. --->

Nagybánya

indákból és csúcsos levelekből alakított ornamentális kompozíció (70×54 mm). (Elemei rokonítják a sárospataki Heidenstein-kötet – lásd a 42. jegyzetet – kötésének saroklemezével, de leginkább a krakkói Catalogus Gloriae Mundi-kötet háttáblájának középlemezére hasonlít: rajzolatuk megegyezik, csak méretük különböző. A krakkói kötet: 58×45 mm. Lásd még az 59. lábjegyzetet is!) A gerinc díszítetlen.

A kötet jó megtartású, lapjai tiszták (bejegyzések nélkül), a vetemedett, patinás kötéstáblák aranyozása elfeketült. A gerinc hasadt.

Irodalom: *Pray, Georgius:* Index rariorum librorum Bibliothecae Universitatis Regiae Budensis, Pars II[a]. Budae 1781, 488. (címleírás)

45 A *De bello Moscovitico*nak még egy negyedik elajándékozott példányát is ismerjük, ezt a szerző József Kowalewskinek, a krakkói alkapitánynak ajándékozta. Dedikációt nem írt bele; a donáció tényét maga Kowalewski jegyezte be a címlapra. A kötésen – amelyet csak irodalomból ismerek – Kowalewski címeres superexlibrise, névbetűi és az 1585-ös évszám. Lehetséges, hogy ez is krakkói kötés. *(Bohonos, Maria:* Katalog starych druków Biblioteki Zakladu Narodowego im. Ossolińskich. Wroclaw–Warszawa–Kraków 1965, 279–280. (1020. szám)

46 Fauntenus, Laurentius Arturus: De Christi in terris Ecclesiae. Posnaniae: in officina Typografica Joannis Wolrabi, 1584. (409 lap, 202×158×38 mm). Győr, Székesegyházi Könyvtár, jelzete: I. 8. 6.

Báthory Zsigmond fejedelem possessor-bejegyzése a címlapon, fölül:

Sig: Bath: Ill[a]mi: Prin: Trans

Kötése színezetlen pergamen, aranyozott; oromszegője kék és sárga; metszése vörös. Mindkét kötéstáblán zsinórmintás görgetős keret látható, külső sarkain kisebb, belül nagyobb méretű virágtővel. Az előtábla közepén ovális medalion, benne (heraldikailag balra tekintő) Krisztus-fej, profilban; a medalion kerete egyszerű levélfüzér, belül (belülről olvasható) antikva betűs felirat:

IESVS · CHRISTVS · FILIVS · DEI · VIVI · SALVATOR · MVNDI · REX · REGVM · ET · DOMINVS · DOMINANTIVM ·

A hátsó tábla közepén manierista kartusba fogott ovális címerpajzs, benne a Báthoryak farkasfogas címere (egyetlen lemezről nyomva).

A kötet jó megtartású; az aranyozás kissé megkopott és erősen elfeketült. A háttáblán a címer dúcát nem nyomták kellő erővel a pergamenbe és így, különösen a felső rész, ma már alig látszik. Irodalom: *Vásárhelyi Judit* i. m. 231, 232, 234.

47 Fauntenus, Laurentius Arturus: De Christi in terris Ecclesia, Posnaniae: in officina Typografica Joannis Wolrabi, 1584. (409 lap, [illegible] Győr, Székesegyházi Könyvtár, jelzete: XXII.

Boromisza Tibor

Baki Miklós: Boromisza Tibor Emlékkiállítása Szentendrén. – Művészet, 1967. 8. sz. 5. o. 13. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Írt. 1970. 1. sz. 68-107. l./

86. l.

xxxxxxxxxxx Feremiesz Tibor festő M.D.K.

hagyatékából lakóházában Szentendrén állandó jellegü

emlékkiállitás

Kulturális hiradó

Pest megyei Hirlap 1964. január 7. 3.1.

Boromissza Tibor.

A Nemzeti Szalon 1929-ben kiállitotta müveit.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Boromissza Tibor.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1928-ba

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

M.D.K.

Boromisza Tibor.

Festőművész több művésztársával egyetemben memorandumot adtak be a városi tanácsnak, hogy a festőiskola milyen feltételek mellett volna továbbra is fenntartható Nagybányán.

A nagybányai festőművészek memoranduma.
Városok Lapja. 1909. 4.évf. 43. szám. 5.old.

M.D.K.

Boromissza Tibor /1880-

67. Olvasó bányász. Olajf. 99x75 vászon.
68. Meritősök a Dunaparton. Vizf. 43x28.5 papir.
69. Dunai rálátás Szentendrére. Vizf. 42x28.5 "
70. Csikóstanya. Olajf. 80x60 vászon.
71. Paál János gulyás. Olajf. 49.5x70.5 karton.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 5., 6. l.

Borómisza Tibor festő

Sokat dolgozott Szentendrén

1960-ban halt meg

Vigilia, 1961, 2 sz., 121 old.

Boromissza Tibor

Akvarelekkel nazarett a
„Szentendrei festénet"
c. kiállításon

Napkelte (emlitve)
Ségrajlás "

Vigilia, 1959, VIII. n., 501

Boromissza Tibor festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállitása - Könyves Kálmán r-t.Arany János utcai kiállitási termében - képével szerepel.

Nemzeti Ujság 1931.V.2.

Boromissza Tibor

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Kossuth Lajos utca 12. alatti müteremben - képével szerepel.
Zuzmarás délután.

Magyarság
1935.IV.14.

Boromisza Tibor

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Balassagyarmaton a muzeum diszteremben - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.XII.14.

M.D.K.

Boromissza Tibor, festő

nevét említi:

Szij Rezső Az Amicus és Reiter László könyvművészete
Művészettörténeti Értesítő, 1968.XVII.évf.1-2.sz.
55. old.

Boromisza Tibor

BOROMISZA TIBOR. A Hortobágy és a magyar néplélek jellegzetes vonásait látta meg művészetpolitikai téren (művész-kataszter mozgalom) is hatékony festészete.

Magyar Hírlap 932.IV.25.

Bornemisza Tibor
Istőmüvész

Szüjteményes kiállítás – Tamás-galáriában
képeivel szerepel –

Magyarország
1928 XII. 30.

Boromissza Tibor, festő

M.D.K.

mellszobrát Boda Gábor készítette el és állította ki 1940-ben.

Szíj Rezső: Boda Gábor, a szobrász

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVII.évf. 10 sz. 84. old

M.D.K.

Boromisza Tibor, festő

a harmincas éverben Káplár Miklóssal és Nagy Zoltánnal együtt járja be és festi a Hortobágyot és a Hajdúságot.

Székelyhidi Ágoston: Három kiállítás

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 5. sz. 82 old.

M.D.Y

Boromisza Tibor

festő

Évekkel ezelőtt festett portrét

Madzsar Alicéről.

Pilsovszky Ödön: Az el nem hésült szobor.

Élet és Irodalom, 1967. aug. 19-7 lap.

M. D. Y

Boromisza Tibor

festő

Szentendrén Boromisza Tibor emlékszobát ~~[illegible]~~ létesítettek, 1962 nyarán a Ferenczy Károly Múzeum emlékkiállítást rendezett műveiből, 1963-ban a Szortobágy mellett Nádudvaron válogatott anyaga volt kiállítva.

Baki Miklós: Boromisza Tibor emlékszoba Szentendrén

Műrészet, 1967. május – 13 lap

Boromisza Tibor

festő

M.D.Ç

1904 tőb tartózkiodott Nagy-
banyán. Első szentendrei
korszaka az 1920-27 közötti
évekre tehető.

Baki Miklós: Boromisza Tibor emlékezése Szentendrén
Művészet, 1967. május - 13 lgs

M.D.K.

Boromisza Tibor, festő

„dús, nyers és lobbanékony szinlátását" emliti szerző a Művészkárnak néhány ujabb magyar festő munkáiból rendezett kiállitásán.

Bölöni György: Képek Között, Bp. 1967. 214. old.

/a cikk megj.: „Renaissance", 1911. jan. 10/

Baromisza Tibor

festőművész

Magyar Képirók kiállítása - Műterem helyiségében - képével szerepel. Líráját, fantáziákba hatoló képzeletvilága talán még mélyebb, mint azelőtt. -

Uj Magyarság
1935.V.

Borsiszka Tibor

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Müterem helyiségében - képével szerepel. A szines vizióba a muszerűség mellett artisztikumra is törekszik.-

Nemzeti Ujság
1935.IV.14.

Boromisza Tibor

festőmüvész

Magyar Képirók kiállitása - Müterem helyiségében - képével szerepel. Ennek a művészcsoportnak a feje, az igazitója. Három nagy festményénél jobban megragadnak emlékezetünkben üzjestményei, azok közül is a nagyon szép „Göcseji végeken". Göcsej és a Sárköz egyébként is szűrűn szerepel a kiállitás képanyagában. A csoport tagjai ott pártak együttesen motivumot és ihletet gyűjtem. —

U j s á g
1935.IV.4.

Bornemisza Tibor

Rabinovszky M. irt Bornemisza Tibor kiállitásáról az Ars Una 1924.márc. 243.l.

Rabinovszky Máriusz:Két korszak határán 1965.294.

Bornemisza Tibor festő M.D.K.

Megbizást xk kap a Müvészház palotájának diszitésére

Pasuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 100.l.

Boromissza Tibor festő

10 éve halt meg

Nápolyban 1970 január 8
4. old.

Boromissza Tibor

Sokat festett a Horthobággon 1928-tól

Magyari Vilmos: Hajdúsági
művésztelep

Hajdú Bihari Napló 1969 VII. 27

Borovniczo Tibor

Már 1907-ben Czóbelhez hasonló szellemben dolgozott.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina 1968, 46. l.

Boromisza Tibor

Nagybányai festő. Párisban járt. Itthon a Korlobágyuk lett tolmácsa, annak földje emberei, ménesei, gulyái. 1929-ben kb. 40 réppel szerepelt a Nemes. Szalonban.

Lyka Károly, Festészetünk a két világháború közöt. Bp. 1956.

72.

Lyka Károly, Festészetünk a két
világháború közöt. Bp. 1956.

M.D.K.

Boromissza Tibor „festő"

Stromfeld Aurél arcképe, megjelent annak idején az I. évf. 7. számában.

Közölve:

"A 100 %". A KMP legális folyóirata 1927-1930. Összeáll.: Tamás Aladár, Akadémiai Kiadó, Bp.1964.

V. t. 8. á ~~old.~~

M.D.K.

Boromisza Tibor festő

1907, 1908 nyarán a nagybányai művésztelepen az új stílussal próbálkozik.

Passuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967, 47.l.

MDK.

Boromissza Tibor

Szentendrei képeiről

Pestmegyei Hirlap 1967 ápr.16.

BOROMISSZA TIBOR

említve mint a Hortobágyi Művésztelep alapitója
ld.Maghy Zoltán

Székelyhidi Ágoston: Mult idők hirnöke

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.18.sz.24-25.o.

SZERZŐDÉS

munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

mely létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

Boromisza /Tibor/

Egry József gratulál a kiállításához Fónagy Bélának. /1924.III.6./

Rácz István; Egry József kiadatlan levelei; Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 129.l.

Boromisza Tibor

Magyar képirók kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Est 934.III.18.

Baronissza Tibor

festő

Méltatás

Pogány Ö. Gábor: Pór Bertalan

Művészet, 1970. október - 5 lap.

Boromisza Tibor

Magyar képirók II. kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

M.934.III.18.

MDK

Boromissza

Boromissza is azon nagybanyai fiatal festők közé tartozott, aki Czóbel utan az "új művészet" stilusában dolgozott.

Réti I.: A nagybanyai festőkolonia története.

Bör-Réti Nagyb.kiall.kat.1912. 49.l.

MDK

Boromisza Tibor

Önarckép. 1906.
o.,v. 40x56 A művész feleségének tul.Szentendre.

Anya gyermekkel. 1906.
o.,v.73x63 cm. MNG Ltsz.: 58.70 T

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybanyai Festők.
Budapest 1962.Kat. 22.1.

MDK

Boromisza Tibor

Kőfejtők, vf.

Napkelte a Dunán, vf.

Könyves Kálmán 105. kiáll. M.posztimpresszionisták.
1927. körül

MDK

Boromisza Tibor

Budai hegyek között, vf.

Tavasz, vf.
Toborzó, vf.

Könyves Kálmán lo5. kiáll. M.posztimpresszionisták.
1927. körül

M.D.K.

Boromisza Tibor

festő

Anya gyermekkel } repro
Kompozíció

Széj Béla: Boromisza Tibor

Művészet, 1962. február. — 22 l.

Boromisza Tibor
festő

M.D.K.

„Anya gyermekével" c. kompozíciója
A nagybányai Művészkár freskóinak
megfestésére 1912-ben megbízást
kapott.

Szíj Béla: Boromisza ~~[illegible]~~ Tibor
Művészet, 1962. február. — 22 l.

M.D.K.

Boromissza Tibor

festő

Tájképei. — Medgyessy Ferenc rajzaival rendezett 1922-ben kiállítását. — Stromfeld Aurélről"-ról készült portré. "Hortobágyi képeiről.

Szíj Béla: Boromissza Tibor

Művészet, 1962. február. — 22 l.

MDK

Boromisza Tibor

Kucsmás fej, o.

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I. Képt.
1966. okt.

MDK

Boromisza Tibor

neve az előszóban emlitve

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I. Képt.
1966. okt.

MDK

Boromisza Tibor

Ragyogó téli nap, repr.

Rómay K.: A "Magyar Képirók" a N.Szalonban. Képes Krónika 1939. máj. - 18. sz.

Boromisza Tibor (1880-)

Paál János gulyás.
Oljf.49.5x70.5 karton.Ltsz:6888.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Boromisza Tibor (1880-)

Olvasó bányász.
Oljf.99x75 vászon.Ltsz:298.Sign.

Meritősök a Dunaparton.
Vizf.43x28.5 papir.Ltsz:2982.Sign.

Dunai rálátás Szentendrére.
Vizf.42x28.5 papir.Ltsz:3706.Sign.

Csikóstanya.
Oljf.80x60 vászon.Ltsz:6521.Sign.937.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Boromisza Tibor

Csikóstanya, o.

Paál János gulyás o.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952

Boromisza Tibor

Olvasó bányász. o.

Meritősök a Dunaperton, vf.

Dunai rálátás Szentendrére, vf.

Főv. Képtár háborus vesztesegeinek jegyzéke
Sp. 1952

MDK

Boromisza Tibor

Bálint A.:
Boromisza Tibor és Medgyessy Ferenc kiáll. Nyugat
1922. nov. 1. 1305.l.

MDK

Boromissza Tibor

A Magyar Képirók kiállitásan a Hortobagyról készitett nagyméretü vásznait és kis akvarelljeit mutatta be.

Cikk: A Magy.Képirók kiáll.

Képzőművészet, 1934. 89.l.

M.D.K.

Boromissza Tibor festőművész

A művész arcképét közli a lap és négy alkotásának repr.-ját:
"Virág Józsi törzs csikósbojtár", „csegi Kovács Imre csikósbojtár", "Bagi István öreg kosos" és „Zaggore Sándor mátai csikós" képei.

Szinházi Élet. Bp. 1930. január 5-11. XX. évf. 2. sz. 65. lap.

MDK

Boromissza Tibor

Halász a Dunazátonyon, vizf.

Ködös hajnal a Hortobágyon, olaj

Sió dunai torkolata, olaj

Magy. Képirók Társ. kiáll. Szépmüvészet, 1941. 47-48 l.

M.D.K.

BOROMISZA Sibo festő

1910-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya. Bp. 1954. 329.l.

К.Д.З.

ale. D. K.

BOROMISZA Tibor festő

1911-ben Nagybányán dolgozott

Relí: Nagybánya ... Bp. 1954. 329. l.

M. D. G.

BOROMISSZA Tibor festő

1904-1907 Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Réti István: A nagybányai művészet
Bp. 1954. 59., 69., 70., 75., 267., 322. l.

MDK

Boromissza Tibor festő

A Műbarát, 1922. II. 2o5 l.

MDK

Boromissza

Emlékek a 25 esztendős nagybányai festőiskoláról.
Világ, 1921.nov. 25. 5.l.

MDK

Boromissza, festőm.

P: A festők városában... Pesti Napló, 1934. márc. 25. 35 l.

MDK

Bobomisza Tibor,

a N.Sz.által rend. 63 csop. kiáll.egyikének a részt-
vevője. 1928.

A Nemz. Szal. 400-ik jub. és a KÉVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

M.D.K.

Boromissza Tibor

Szép Ernő: A Hortobágy festője cimmel ir a művészről. Leirja, hogy a művész "..a Hortobágyot választotta kis motivumai keresésére..."
Három képet közöl a lap: "Boromissza Tibor a Hortobágyon", egy csoportképt, amelyen a művész is szerepel a csikósok között lóháton és egy "Önarckép" cimmel szereplő repr, amelyről a cikk azt irja: "A nagykalapos magyar ifju egy hortobágyi bojtár-gyerek portréjának a fényképe."-Igy az "Önarckép" cim, nyilván tévedés.

Szinházi Élet. Bp. 1929. január 13-19. XIX. évf. 3. sz. 83. lap.

BOROMISZA TIBOR

Almási Tibor: Művészeti és klikkharcok : Fejezetek a nagybányai festőkolónia történetéből. = Győri Műhely, XII.évf.5.sz. 1989 19 - 21.p.

52/178
Az egri remete. Tanulmányok Gárdonyi Gézáról halálának tiz éves évfordulója alkalmából. Szerk. Simon Lajos. Kiad. az Orsz. Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság. Bp. 1933, Dante. 195 p. 19 cm.

Egységár: 60.-Ft

53/128
EMBER Nándor: A magyar oktató mese története 1786-tól 1807-ig. Bp. 1918, Athenaeum ny. 36 p. 24 cm.

Egységár: 30.-Ft

54/174
Emlékkönyv Móra Ferenc 30 éves irói jubileumára. 2. jav. kiad. Bp. 1933, Révai ny. 64 p. 6 t. 19 cm.

Egységár: 30.-Ft

MDK

Boromissza Tibor

1927.márc.13-tól 2o-ig rend. pécsi kiállitáson szerepelt műve.

Felvinczi Takács Zoltán: Kiáll.Pécsett

Magy.Művészet, 1927. 165-166.lap

MDK

Boromissza Tibor festőművész

A Képzőművészek Uj Társasága rendes közgyülése előtt törzstagválasztó ülésén, uj törzstagnak választotta.

Cikk: A Kut uj törzstagjai.

Nemzeti Ujság, 1927.márc.17. 12.l.

MDK

Boromisza Tibor

Műveivel szerepelt a Magy.Képirók Tarsasága kiallitasan.

(K-f): Két kiallitas.

Az Est, 1939. apr. 16. 10.1.

BOROMISZA László festő M.D.K.

emlékkiállitása Szentendrén.
Tervbevették egy Boromisz emlékszoba létesitését

Napló
Magyar Nemzet 1962. augusztus 22. 7.1.

Bornemisza Tibor festőművész.

Maglu Zoltán, aki most 75 éves, – 1925-ben hárman járták a nagy füves pusztát, a Hortobágyot, Káplár Miklós és Bornemisza Tibor barátaival.

TV-Híradó 2.

1977. II. 16. Televízió 2. műsor, 20.40

Boromissza Tibor, festő

Szentendrén a tájat festi a benne dolgozó emberekkel. Látomásszerűség és dinamikus cselekvőképesség együtt jellemzői képeinek. "Passzív szemlélődés és az aktív forradalmiságnak sajátos, látszólag ellentmondó egyesüléséről" mondta Hevesy Iván. 300.old. 24.jegyz

Haulisch Lenke: Boromissza Tibor. Első kísérlet telep alapitasra 300. old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

A népművészet és a népszokások keresése mála egyszerü lerajzolását jelenette a nép életével kapcsolatos dol gokmak.Pl.a Piliszesz atlaszléról Szentendrére húzódó karácsonyi népszokásokból vett téma.-"Szentlaszlói Karácsonyéj.1925/.301.old. 29.jegyz

aulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitásra 300. old

?üv.Tört.Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

1926-ban keletkezett a "Csoport"c.képe.három szabadban üéő férfi hallgatja a prófétai pózban könyvből olvasó negyediket.A társadalmi aktivitás ekkor is foglalkoztatja.maga is részt vett új kezdeményezésekben.-A kép fotója a hagyatékban. 301.old. 33.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitasra 300. old

?Üv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festo

Szentendrén,a 20-as évek elején főleg akvarellekt festet
továbbfejleszti a képszerkesztés érdekében mar Nagyba
nyan alkalmazott fénytörési problémakat,ami művészetének
latomasjellegét erősiti,ugyanakkor a természet formái
hoz is ragaszkodik. 300.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor: Első kisérlet
telep alapitasra 300.old

Műv.Tört.Ért. 1974. 4.sz. Bp

Boromisza Tibor, festő

A táji környezet gazdagsága az ő gondolatvilágában arra szolgál,hogy a munkát szerető festő jól el tudjon "szeparálódni"benne.Külön ki is emeli,hogy ki it ,ki ott lakik ugyanakkor mégis a kolóniáról és nem sajat magáról beszél. 302.old. 48-49.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitásra 300.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor

„Felhős táj" o.v. 50x70 cm

J. l. j.: Boromisza Tibor

Kikiáltási ár: 6000 Ft.

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

Boromisza Tibor, festő

Művészete eredményeiért meghívta a MIÉNK vagy később a KUT, de végül is maga vált el tőlük, vagy visszautasította a meghívást, pl. a KUT-ot nyilvánosan. 300. old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kísérlet telepalapitasra 300. old

MűvT. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. 8p

Boromisza Tibor, festő

2.sz.kép.-Szentendre, 1923.akvarell,papir.-200+290 mm.
Hagyaték, rekete repr. 301.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor.Első kisérlet
telepitasra 300.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő,

Ugyancsak Buddhat ábrázol különféle élet és halálszim bólumokkal a Szentendrén készült Gugi Csilla tulajdonaban levő faliszőnyeg. 308.old. 31.jegyz

Haulisch Léenke: Boromisza Tiboró Első kisérlet telep alapitasra 300. old.

Mív.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

Az Ujsag 1925.szept.6-iki cikke szerint a szentendrei festők 1925 nyaran Boromisza Tibor és Erdei Viktor körül csoportosultak. 303.old

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitásra 300.old

Müv.Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

Boromisza Tibor
A második magybányai generációhoz tartozott.Réti István Bornemisza Géza,Perlrott Csaba Vilmos,Tihanyi Lajos,Zif ter Sándorral, stb. 300.old. 4.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitásra 300.old

Müv.Töst. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor, festő

A művészet nem kényelmes, tetszetős polgari foglalkozás, hanem harc és háború. ."-Boromisza Tibor kiállitása a Könyves-Kálman Szalonjában. 1914. jan.-A katalógus előszóban idézi Sebestyén József. 3II..old. 3.jegyz

Hauliach Lenke: Boromisza Tibor. Első kisérlet telep alapitásra 300.old

Müv.Töet. Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Boromisza Tibor

Baráti köréhez tartozott Egry József, Medgyessy Ferenc, Tersán_szky J. Jenő, Bajcsy-Zsilinszky Endre.
A magyar avantgardizmus egyik korai képviselője, a második nagybányai generációhoz tartozott."
Réti István, Bornemisza Gézával, Perlrott Csaba Vilmossal, Tihanyi Lajossal, Ziffer Sándorral azon fiatalok közé sorolja, akik Czóbel Béla 19o5-19o6 -os párisi tartózkodása után a neoimpresszionista stilushoz próbáltak igazodni.

Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 3oo-3o7. lap.

3.sz.

Boromisza Tibor

1905-1906-ban Boromisza Párisban a Colarossi szabadakadémián dolgozott. Ezt megelőzően Rómában volt 1904-ben, igy, -mint a tanulmány megjegyzi- nem volt közvetitőre szüksége. A saját utját járta, s ez teljességgel különbözött "a természet lirai szemléletébe elmerülő, a társadalmi kérdésektől magát függetlenitő nagybányai festészettől".
Családjának negyvennyolcas érzelmü magatartása döntő tényezőként hat egész életére. Aktiv huszártisztként is népének, hazájának sorsa érdekli elsősorban.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1974.XXIII.évf.4.sz.
3oo-3o7. lap

Boromisza Tibor

Festészeti tanulmányait Ferenczy szabadiskolájában kezdte, 1902-ben Budapesten. Az 1910-es évek elején igen megromlik kapcsolata Rétivel és hiveivel. Boromisza Tibor még az u.n. neós ellenzéki társaságtól is annyira elkülönül, hogy mütermét szöges dróttal keritik el a többiekétől, közösségükből kizárják, nem érintkeznek vele. A háboru ideje alatt 1914-től 1918-ig katona. 1918-ban a Szociáldemokrata párt felkéri, hogy szolgálati helyén Szatmárnémetiben szervezze meg a katonai munkás tanácsot. Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 300-307. lap.

Boromisza Tibor

1919-ben letartóztatták és a Margit-körúti katonai fogházba került. Innen, mint operálandó beteget, egy baloldali gondolkodásu orvos szabaditotta ki.
Szatmárnémetiben rendezett retrospektiv kiállitásának bevételét a katonaözvegyek és árvák fölsegélyezésére forditotta.
1919-ben készült egyik legkiemelkedőbb alkotása, "Önarckép"-e. Munkásöltözékben ábrázolja siltes sapkában, zsebredugott kézzel.
Az 1921-27 év között Szentendrén készült munkái Egry József korabeli müvészetével mutatnak némi rokonságot.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1974.XXIII.évf.4.sz
3oo-3o7. lap.

Boromisza Tibor

Egyszerü embereket, a vidék munkásait és a szántó-vető parasztokat szereti festeni. A népmüvészet, a népszokások, a nép élete foglalkoztatja állandóan. Itt emliti meg az 1925-ben készült "Szentlászlói karácsonyéj" c. müvét és az 1926-ban Érsekujvár-i utjára emlékeztető parasztházakról készült rajzát: "A Gugi utcán véges-végig" cimmel. A népi eredet kutatása során utja a buddhizmusig vezet, melyben az ősmagyarok egyik vallási formáját vélelmezi. Szentendrei korszakában több képén szerepelnek különféle keleti istenek.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974.XXIII. évf. 4. sz. 3oo-3o7. lap.

Boromisza Tibor

1926-ban készült "Csoport" c. festményén három szabadban ülő férfi hallgatja a prófétai pózban -könyvből olvasó negyediket. Ez azt bizonyitja, hogy "a társadalmi aktivitás ekkor is élénken foglalkoztatja". 1928 tavaszán a Zeneakadémia kamaratermében megrendezett "Cikk-Cakk-esték"-nek ő a müvészeti vezetője és a diszletek tervezője. A tanulmány hivatkozik a Literatura c. lap erre vonatkozó közleményére: "igyekezett borsot törni a jóllakott szellemi tunyaság orra alá...
Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 3oo-3o7. lap.

Boromisza Tibor

A müvész "néha a vakmerőség határáig menő lendülettel, egy uj -a tömegekből sarjadzó világnézetnek széles körben való hirdetőjévé válni." /idézet a szerzőtől./
A 100%-ban Gergely Sándor irt róla és Tamás Aladár a Nemzeti Szalonban rendezett csoport-kiállitását méltatja, s a lap bemutatja Stromfeld Aurélról készült képét. Boromisza nevéhez füződik az első szentendrei müvésztelep. "Szabad társulási formát" akart melyben "az egyéniség nincs magára hagyatva, de ugyanakkor szabadon kibontakozhat." Ez a magatartása választotta el a "lassan konformizálódó nagybányai kolóniától."Müvészettörténeti Értesitő,Bp.1974 XXIII. évf. 4. sz. 3oo-3o7. lap.

próbált

Boromissa Tibor

Sok szállal Böszörményhez
kötődik Boromissa Tibor
művészete is.

Tarczy Peter: A Hrydusági Nemzethőzi Művésztelep...
Új Tükör, 1978. szeptember 3-4 egy.

Boromissza Tibor, festő

L. Káplár Miklós

Lázár I. Tizenöt éves a Hajdúsági Nemz. Műv. telep. 89-91

Alföld, Debrecen, 1978. szept. XXIX/9.

Boromisza Tibor

Megnyitotta első kiállitását a Váci-utcai uj művészeti Egyesület,-irja Margitay Ernő:"A MŰVÉSZHÁZ kiállitása" cimmel. Felsorolja a tárlaton szereplő művészeket és értékeli müveiket: Egry József, Plány Ervin, Góth Móric, Borszéky Frigyes, Boromisza Tibor, Kádár Béla Litkei Antal, Vészi Margit, Liipola Yrjö, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Gaiduschek Erzsi.

Boromisza Tibor: "forrongó, erős, nagy tehetség" dicséri a kritika. Igen-igen nagy jövőt jósol neki, nem mindennapi értéknek tartja. Megemliti a tárlaton szereplő nagyszerü aktját.

ÉLET, Bp. 191o. jan. 2. II. évf. 1.sz. 24. lap.

Boromisza Tibor

Festménye "Dr. Boromisza Tibor szatmári püspök"-ről készült, a képen a művész irásával: "Tibor bátyámnak szives megemlékezésül, Boromisza Tibor."
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. janó 26 II. évf. 1. sz. 15. lap.

Boromissza Tibor, (1880-1960) festőművész

Hortobágyon, tájjellegű kiállítóterében megnyílt jún. 30.-án az „Alföld- és pusztaábrázolás a magyar képzőművészetben" c. állandó kiállítás.
Holló és Káplár művei mellett Boromissza Tibor festményei is láthatók a kiállításon.

Sz. Kürti Katalin: Megnyílt a Hortobágyi Galéria.
Szocialista Művészetért, 1980. júl. hó.

Boromissza Tibor (1880-1960) festőművész

A hajdani népi építészet jegyeit őrzi az a hortobágyi ház, mely mától a Hortobágy Galéria otthona. Az állandó kiállításon látható a verőfényben fürdő hidivásár forgata, Boromissza Tibor tablója. (említve)

TV-Híradó

1980. VII. 5. TV 2-műsor 20.50 (N.)

MDK

Boromissza

A Könyves Kálmán szalonjaban 1907.juniusaban rend.kiáll.alkalmával, a kritika nagy dicséret-tel jegyezte fel Boromissza, Nagybanyat évekig járt festő nevét.

Réti I.: A nagybanyai festőkolonia története.

Bör-Réti Nagyb.kiall.kat. 1912. 50.l.

MDK

Boromissza

Lyka Károly: Művészház. Uj Idők 1909. 51.sz.
580-581.l.

NDK

Boromisza

Béti I: Nagybánya. A Műbarát, 1922. II.

216.1.

Boromisza M.D.K.

A MIÉNA második 1909-es tárlatán csatlakozóként állit ki

Passuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 64.l.

Boromisza

Emlékkiállítása 1962. aug. 20 - szept. 30. Szentendre.
Plakátok kép és felirat. /59 x 42 cm/

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/

O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 32. l.

MDK

Boromissza Tibor festőm.

D.A: M.Képirók kiáll. Uj Magyarság, 1935.ápr.14.
23.1.

mdk

Bornemisza Tibor

emlékkiállítást rendez a szentendrei Ferenczy Károly Múzeum és a Magyar Vemzeti Galeria. Megnyitás aug. 20.

Mozaik: Bornemisza Tibor.
Nepszava, 90. évf 192. sz 1962. aug 17.

MDK

Boromisza Tibor

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Boromisza Tibor

Pattogtatják a kukoricát, of.

Karika Bernát, of.

Nagy Andorné arcképe, of.

Magyar Képirők kiáll. 1937. okt. N.Szal.

MDK

Boromisza Tibor

Hólapátolók, of.

Délibábos puszta, of.

Varga János öreg juhász, of.

Magyar Képirók kiáll. 1937. okt. N.Szal.

MDK

Boromisza Tibor

Kardos István csikós számadó, of.

A Hortobágy, of.

Kovács Dániel, csikós, of.

Magyar Képirók kiáll. 1937. okt. N.Szal.

MDK

Boromisza Tibor

Eső után, of.

Péterfia Petrovics István bacsó, of.

Dráma a pusztában, of.

Magyar Képirók kiáll. 1937. okt. N.Szal.

MDK

Boromisza Tibor

Csatneki Lajos bikagulyás, of.

Tél a pusztában, of.

Kovács János csikós, of.

Magyar Képirók kiáll. 1957. okt. M.Szal.

MDK

Boromisza Tibor

Hegytetőn, vf.

Őszi reggel, vf.

Reggel a Duna, vf.

Magyar Képírók kiáll. 1937. okt. M.Szal.

MDK

Soroniszo Tibor

Bagdi Gábor kosos, of.

Fülöp Sándor ökörgulya számadó, of.

Pápai István csikós, of.

Magyar Képirók kiáll. 1937. okt. N.Szal.

MDK

Boromisza Tibor

Balaton, vf.

Falu a völgyben, vf.

Nyirtasi legelő, vf.

Magyar Képitók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

Boromisza Tibor
festő

M.D.K

Maghy Zoltánnal és Kaplár
Miklóssal festik az akkori
Hortobágy népéletét, tájat.

Skardoss Béla: Maghy Zoltán hajdúböszörményi festőművész
Művészet, 1969. január – 37 lap

Boromissza Tibor

szentendrei művén. művei szerepelnek a Ferenczy Károly Múzeum 2 év szeszeményei ből rendezett kiállításán

Horányi Sándor Megnyélt a kamarakiállítások
Új otthona
Pestmegyei Hírlap (szentendre) 1967. ápr. 12.

Boromissza Tibor

Szbég c. képe látható a Ferenczy István múzeum új tárlatán

Lőrincz Lőránd: A mai képzőművészete a múzeumban
Pest megyei Hirlap, 1967. ápr. 18. 8. o.

MDK

Boromisza Tibor

Magyar szüret, of.

Szántás a budai hegyek között, of.

Tavasz a Hárshegyen, of.

Magyar Képitók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Boromisza Tibor

Budakeszi rét, vf.

Ködös reggel Vörösváron, vf.

Dunai rálátás Szentendrén, vf.

Magyar Képitók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Boromisza Tibor

Farkastorok, vf.

Erdős völgy, vf.

Borus Duna, vf.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Boromisza Tibor

Kaszálók. 1910.
o.,v. 40x48 cm. Mgt.Budapest.

Térzene. 1910.
o.,v. 75x85 cm Mgt.Budapest.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 22.1.

MDK

Boromisza Tibor

Hegyi patak borús időben. 1913.
o.,v. 90x85 cm. A művész feleségének tul.Szentendre.

Cinterem Nagybanyán
o.,v. 100x115 cm. Mgt.Budapest.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 23.1.

MDK

Boromisza.Tibor

A szatmári piactér. 1916.
o., lp. 52x72 cm. Mgt.Budapest.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 23.1.

MDK

Beremissza Tibor

Balatoni művei.

Csáky Dénes: A balatoni tájképfestészet.
A festői Balaton. Bp. 1942. 80.lap

BOROMISZA TIBOR, festő

Boromisza Tibor: "Krisztust föltalálják a pásztorok" részlet.-A magasra tartott kezü férfi Tersánszky j.Jenő.-Fekete repr. 4.old

Tóbiás Áron: Látogatás Nagybányán 3.old

Művészek, Múzeumi Magazin, 1971. 4.sz. Bp.

BOROMISZA TIBOR, festő

Több kiállitást rendezett Debrecenben és a megyében az
a kis művészcsoport, amely a Hortobagyon dolgozott
együtt: Káplar Miklós, Magi Zoltan és Boromisza Tibor.
91.old

KISS IMRE: Kelet-magyarorszagi képzőművészek kiallitasa
a Magyar Nemzeti Galériaban 89.old

Szabolcs- Szatmari Szemle, 1973. VIII. 1.sz.

Boromissza Tibor (festő)

1906-ban indul Nagybányáról pályája.

A Hét, 1974. júl. 19. 5. ef. 29 n. 6 p.

Boromissza Tibor (festő)

Neve a nagybányai „neósok" közt említve.

A Hét, 1974. júl. 19. 5. aj. 29 sz. 6 r.

Boromissza Tibor

A nagybányai műveszek közt neve említve.

A Két, 1973. dec. 21. 4. evf. 51 sz. 10 p.

Boromisza Tibor festő.

1906-tól már leegyszerűsített formanyelven, erősen ritmizált színsikokban fejezte ki a bányászok, kőtörőmunkások, favágók, piaci falusiak életét. A huszártiszti pályát hagyta ott a festészetért és baloldali meggyőződésből. 1919-ben festett önarcképe kemény forradalmárként mutatja önmagát. (említve).

Borghida István: Harcos művészet.

Igaz Szó, 1973 ... 7 126. old.

Bornemissza Tibor

Má képzőművészeti tábor mjélik a Hortobágyi pusztán. A Hortobágyot a művész megfestette.

Déli Krónika

1975. IX. 8. 12.00 / 8/ Z.

Boromissza Tibor (1880-1960)

„Zivatar" Gouache 42×27

Jelenve lent Galra

Kiállási ár: 2000 ft

BÁV 37.Művészeti Képaukció 1975 szeptember

BOROMISSZA TIBOR

BOROMISZA TIBOR FESTŐMŰVÉSZ emlékkiállítását Keszthelyen, a Balatoni Múzeumban szombaton dr. László Gyula egyetemi tanár nyitotta meg.

Magyar Hirlap 1973/278/13

Boromissza Tibor festőművész
1880 - 1960

Erős dekorativista, szimbolizmussa
Nagyló festő: Zalandos életű ember

Karácsony Emmy: Virághegy, Kriterion Bukarest 1974

128. old

Borowiszky Tibor
festő

Maghy Zoltán, Borowiszky Tibor
és Kaplan Miklós festőművészekről
Hortobágyra járnak festeni.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9. oldal.

Boromissza Tibor

10-ik születésnapját ünnepli a Hajdúsági Művéstelep, melynek egyik alapító tagja volt.

Márkus Béla: Hajdúsági Művéstelep, 1964–1993.
Hajdúböszörményi Napló, 1993. aug. 5.

Boromissza Tibor, festő

„A Hortobágynak ... áldozatos
magánkutatója volt ..."

Antalffy Gyula: A hortobágyi nemzeti park
70-76.

Élet és Tudomány, Bp. 1972. jan. 14. XXVII/2.

Boromíssa Tibor
(1880-1960)

„Szőlőművelők" vízfestmény
21X29

– Kiáltási ár: 1200 ft.

BÁV33. Müvészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Boromisza

nevét említi munkásságának szentendrei vonatkozásaival kapcsolatban

Kontha Sándor opponensi véleménye. - Haulisch Lenke: "Szentendrei festészet... c. kandidátusi disszertációjának vitája. - Művtört.Ért. 1972. 4.sz. 284-293.l.

Borsiczky Tibor

nevét a Nagybányát "robbantó", a posztimpresszionizmus felé induló festők közt említi

Murádin Jenő: Vaticska Jenő /1885-1906/
Művtört.Írt.1972.1.sz.41-48.l.

47.l.

Baranyai Tibor

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

47. old.

BOROMISZA TIBOR, festő

A nagybányai fiatalok közül sokan mentek Kecskemétre. De az idegen táj sokakat visszafordulásra késztetett. Jellemző, hogy Perlrott-Csaba Vilmos, a fiatalok ügyének Czóbel és Boromisza mellett a leglelkesebb propagálója is újra és újra visszatért Nagybányára. 310.old. 17.jegy

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti különválás történetéhez 305.old

CUMANIA, III. HISTORIA, -Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975.

BOROMISZA TIBOR, festő

Hevesi Iván Boromissza Tiborról szólva észrevette, hogy az új nemzedék még inkább valóraváltja és beteljesíti a naturalizmust, mint harcol az impresszionizmus naturalizmusa ellen. 282.old. 22-jegyz

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

BOROMISZA TIBOR, festo

A Debreceni Ady Tarsasag képzomüvészeti Osztalyanak 1947-es huszéves jubileumi ünnepségei kereteében avattak a Déri Muzeumban Ady-szobajat, ahova Boss László, Boromissza, Holló László és Menyhart József Ady Endrét, dr. Ady Lajost és Kaplar Miklóst ábrazoló portréit helyeztétek el. 760.old. 31.jegyz

SZ.KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve, 1974

Debrecen, 1975.

BOROMISZA TIBOR, festő

Káplár Miklós festőművész 1928-29 között a Hortobágyon dolgozott Boromisza Tibor és Magi Zoltán társaságában. 768.old. 48.jegyz

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

Boromissza Tibor (1880-1960)

„Nagybányai vásár" o. Tarton 50x69

S. l. j. Boromissza Vidéll

r. ár. 3000 ft

BÁV 4o.Képaukció katalógus Bp.1976 szeptember

BOROMISZA TIBOR, festő

Irta: Vannak az újszerüségnek, az úttörőknek epigonjai, kik kik divatszerüséget üzve az új égisze alatt, lobogó hajfürttel, finon szabásu frakkzsakettben élvezik elökelő zsúrokon és vernissageékeon a mindenáe on való feltünés idegbizsergető hatását... 312.old. 20.jegyz

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti különválás történetéhez 305.old

CUMANIA, III. HISTORIA, -Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975.

BOROMISZA TIBOR, festő

Irta:Vannak un.keresők-kutatók-forradalmárok,szertelen csapongók,kiket a megfejthetetlen ereje a mindent előre vivő nek járatlan,rögös,ismeretlen utain hajt.Uj utakon. Nélkülözve úgy az állam,a hivatalos körök,mint a nagy társadalom támogatását... 312.old. 20.jegyz

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskeméti egy művészeti különválás történetéhez 305.old

CUMANIA,III.HISTORIA,-Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975.

BOROMISZA TIBOR, festő

Irta:Vannak fiatal festők,akik öregek...Sokszor a tehetség.sokszor a lelkiismeret hiánya miatt.Akik idő kitaposott utakon kullognak a már ismert,felfedezett,kimeritett törekvések földjére.Ez mindenesetre a legkényelmesebb, s anyagiakban is előnyösebb... 312.old. 19.jegyz

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti különválás.történetéhez 305.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyi Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975.

BOROMISZA TIBOR, festő

Czóbel nyomán 1908-ig nagy tábora szerveződött Nagybányán az új irányzatnak .-A csatlakozók közt volt:Perlrot Csaba Vilmos,Bornemisza Géza,Ziffer Sándor,Boromisza Tibor,Mikola András,sőt a nagybányainak magát nem számító de a festőtelepen évekig dolgozó Tihanyi Lajos is. 306.old. 2.jegyz

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti különválás történetéhez 305.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

BOROMISZA TIBOR, festő

Nem kiván életet, művészi meggyőződéseket azért alkotatni hogy mi éljünk, de joggal megköveteli a "keresők" tisztességét... Abban a szabad szellemben szerveződjön újra a nagybányai festő colonia, mely az egyenlő jogok és kötelességek letisztességesebb, legelfogadhatóbb, legemberibb élet filozófiája... 311.old. 19.jegyzIrta Boromisza.

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti különválás történetéhez 305.old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

BOROMISZA TIBOR, festő

A Nagybányai Hirlapban,1911.-"Mikor Magyarországon az el
ső szelek fujtak Cézanne,stb. új szerü piktúrájáról...
megtörtént a MIÉNK csoportjának kiválása a Műcsarnokból.
Nagy volt tehát az öröm a fiatalok között.A miénk kivá
lása új perspektivát nyitott és ezt hangsúlyozottan ki
is nyilatkoztatta a fiatalok,új törekvésüek előtt.-Ámde
a csalódás gyors,gyökeres volt". 309.old

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti
különválás történetéhez 305.old

SUMANIA.III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok
Közleményei, Kecskemét, 1975

BOROMISZA TIBOR, festő

"Végig kóboroltam a művészet kertjeit, jártam Németországban, Párizsban, rómában, s a modern ember kételyein, nyugtalanságain keresztül kerestem magamat.-Még Nagybányán, 1906-ban, mikor még csak indulóban voltam, megkapott a probléma, hogy a Nyugatról felénk áramló különböző ismusok hólhogyan jegecesedhetik ki a maradandó művészet.
307.old. 5.jegyz

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti különválás történetéhez 305.old

CUMANIA.III.HISTORIA. Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

BOROMISZA TIBOR, festő

Irta:...Párizs felől fúvó szelek ide is eljöttek...ekkor történt meg a nem látható,de érezhető szakadás a fiatalok és a régiek között...S azok a régiek,kik annak idején mártiromságot állottak ki a maguk művészeti elveik mellett nagy többségben éppen olyan lenézéssel,lekicsinyléssel fogadták a fiatalok minden akcióját,nézetét. 311.old 19.jegyz

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti különválás történetéhez 305.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

BOROMISZA TIBOR, festő

Nemes Marcell ajándékának jelentős része a műcsarnoki festészet színvonalán alig emelkedik felül-A nagybányai festészet jellegzetességeit és sajátos vonásait még szá mos kismesternek a gyűjteményébe került munkái tárják föl.-E mesterek egyike volt:Boromisza Tibor is. 285.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyűjtő Adalékok a ma gyar műgyűjtés történetéhez 275.old

CUMANIA, III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

BOROMISZA TIBOR, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-A gyűjtemény jegyzéke:
6.-BOROMISZA TIBOR: Kastély parkban.-Vászon,olaj.
61÷75.5 cm.-Jelezve balra lent:
Boromisza Tibor.1904.-Katona József
Múz.Ltsz: 56.126.-8.sz.kép. 297.old

SUMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a magyar műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

BOROMISZA TIBOR, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-A gyűjtemény jegyzéke:
6.-BOROMISZA TIBOR: Kastély parkban,-vászon olaj.
61+75,5 cm.-Jelezve balra lent:
Boromisza Tibor,1904.-Katona József
Múz.Ltsz:56.126.-8.sz.kép.fekete
repr. 297.old

SIMONYI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok
Közleményei, Kecskemét, 1975

Boromisza Tibor

A müvész arcképét hozza a lap abból az alkalomból, hogy előadást tart a hortobágyi Délibáb jelenségről. Beszél arról, hogy három évet töltött az egykori "szilajpásztorság" között./Idézőjel tőle/ A pusztai életről/és irott /festett/ tanulmányai több kiállításon, illetve folyóiratban jelentek meg. Elmondja, hogy a "délibáb"-nak nincs köze a délhez, hanem a deli-báb összetételéből ered. Előadásának cime: "Deli-tündér - Délibáb." Délibáb, Bp. 1935. szept. 14. IX. évf. 38. sz. 5o-51. lap.

Aoromissza Tibor

„Hávos yiget" Tempera 32 x 40 cm

J. a hátoldalon

Ziráltási ár: 2500 ft.

BÁV 42. Képaukció Budapest, 1977. május

Boromissza Tibor
(1880-1960)

„Hajnal a Fiskándi réten"

Vízfestmény 29x42 cm J.l.j.: 0

Kiáltási ár: 3000 ft.

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Boromissza Tibor (1880-1960)

„Faultetok" Vízfestmény 20x28

J. l. j.: Boromissza Tibor 1923.

Utiáltási ár: 2000 ft

RÁV 49.Képaukció Budapest,1977.szeptember

Boromissza Tibor

"A fiatal művész, ha tehetséges, egy időben mindig szembekerül a világrenddel"-irja J.P. a művész kiállitásáról szóló kritikájában. Majd az összecsapás két féle eredményét ismerteti: „vagy a világrend hódol be, s akkor a művész a piktura irányjelölői közé kerül, vagy megbékül és talentumát összeegyezteti a világrenddel." Ez történt a művésszel is, de ez a megbékélés nem jelent vereséget, amint ezt mutatja is a kiállitáson szereplő alkotások nagyszerü kvalitása, a komponáló erő, szinfelfogás és az előadás lendülete.

A HÉT, Bp. 1914. jan. 18. XXV. évf. 3. sz. 47-48. lap.

Boromisza Tibor

- hazajön Párizsból Nagybányára és magával hozza az új francia művészet hullámait

Említve: Hollósy Simon, Thorma János, Réti István, Ferenczy Károly, Glatz Oszkár, Csók István, Grünwald Béla, Horty Béla Czóbel, Frimm, Perlrott Csaba Vilmos, Ziffer, Mikola András, Boromisza Tibor, Jakab Zoltán, Börtsök Samu, Kuzsán János, Réthy Károly, Ferenczy Valér, Ferenczy Béni, Dénes Vali, Bartók Margit, Léderer Dávid, Jeremiás Nándor, Debreczeny Zsolt.

Rácz Albert: Nyolc évtized festészete Nagybányán

Korunk 1977/4 28/old.

Boromisza Tibor

Boromissza Tibor

"Több a tehetségnél, valódi, festői genie; nyugtalan, izzó temperamentum, csodás kolorisztikus érzése, formanyelvének bámulatos egyszerüsége, máris olyan erdményeket produkált, melyek ezt a nem is oly régen még huszártisztet, a legelső müvészek sorába állitják. Nagy aktja a tárlaton a magyar neoimpresszionizmus egyik legtökéletesebb alkotása. Gyüjteménye széditó perspektiváját tárja föl grandiózus jövőjének," mint Tövis: "Müvészház" c. kritikájában elmondja müvész nem mindennapi tehetségéről.
Az ujonnan létrejött müvészegyesület kiállitásán most mutatkozik be először a Müvészház ifju gárdájának első csoportja, közöttük a müvész is.
A HÉT, Bp. 1909. dec. 12. XX. évf. 50. sz. 831-833. lap.

Boromissza Tibor

"Öreg skótok, ifju magyarok" cimmel ir Gerő Ödön a Müvészház kiállitásáról. A müvészt értékes talentumnak tartja, de hibájául rója fel, hogy az "impresszionisztikus pontra való szétbontást, összefoglaló formavonalakkal egyesiti. Vonala ezáltal görcsös lesz, a poentillizmus értelmetlen árnyékolássá válik." Némelyik tájképében impresszionista foltok és tapétaornamentika zavarosan keverődik.

A HÉT, Bp. 1911. január 15. XXII. évf. 3. sz. 46-47. lap.

Boromissza Tibor

"Nagybányai vásár" c. képe "jobb a törzstagok képeinek legalább a felénél"-irja kritikájában Tövis: M.I.É.N.K. cimmel a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitásról, a Müvészet c. rovatban . A müvészen kivül még két fiatal müvészt emlit: Ziffer Sndort és Galimberti Sándort, megállapitva róluk, hogy mindhárman bizonyságot tesznek müveikkel önállóságukról és tehetségükről.

A HÉT, Bp. 1909. febr. 21. XX. évf.
8. sz. 138-139. lap.

Boromisza Tibor

"Tél a Szent István-völgyben" c.
"Októberi bágyadt napdütés" c.
"Vörös este márciusi hóolvadás idejében" c.
festményeit hozza a lap.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1914. jan. 25. VI. évf.
4. sz. 106-107. lap.

Boromisza Tibor „festő"
- a huszártiszti pályát hagyta ott a festészetért és baloldali meggyőződésért
- az 1919-ben festett önarcképén már elszánt forradalmárként mutatja önmagát.

Említve: Ferenczy Noémi, Basch Andor, Bornemisza Géza, Csáktornyai Zoltán, Tihanyi, Czóbel, Czigány, Perlrott Csaba, Hollósy Simon, Klein József, Vida Géza, Katz Márton, Agrikola Lidia, Kahána Sári, Csizér Lilla, Weith László, Kazár László, Ruzicskay György, Ferenczy József, Gallasz Nándor, Podlipny Gyula, Szőnyi István, Mattis Teutsch János, Szolnay Sándor, Kós Károly, Réti István, Gy Szabó Béla, Dési Huber István, Ferenczy Béni, Ziffer Sándor, Szervátiusz Jenő, ~~Boromisza Tibor~~, Pittner Olivér, Kunovits András

Borghida István: Harcos művészet

Igaz Szó 1973/7 124. old.

Bronnissza Tibor

Baromisza Tibor.

A Nemzeti Szalonban vasárnap meg-
nyíló csoportkiállításon művei szere-
pelni fognak.

Az Est, 1928. März. 18.

Borromissza Tibor.

A Nemzeti Szalonban vasárnap megnyíló kiállításon művei szerepelni fognak.
Műveit már több kiállításon láttuk.

Nemzeti Újság, 1928. márc. 18.

Provisoire Tilot.

Boromissza Tibor.
festőművész.

* **Boromissza Tibor képkiállítása.** Az egyetemi szociálpolitikai intézet ujpesti (Erkel-utca 26. szám) helyiségében *Boromissza* Tibor, a kiváló festőművész, gyüjteményes kiállitást rendez. A kiállitás április 1-én nyilik meg.

Magyarság, 1928. ápr. 1.

Boromissza Tibor.

festőművész

A Nemzeti Szalon új kiállításán alkotásai szerepelni fognak.

Esti Kurír, 1928. márc. 18.

Boromisza Tibor.

A Nemzeti Szalon csoporthiállításán festményei szerepelnek.

Ujság, 1929. Márc. 18.

Boromissza Tibor.

A Nemzeti Szalon csoportkiállítá-
sáu tájképei szerepelnek.
(mulétve.)

Esti Kurir, 1928. März. 18.

Boromissza Tibor.

A Nemzeti Szalon képkiállításán tájképei, kompozíciói szerepelnek, (emlétve.) azonkívül arcképeit, vízfestményeit, szőnyegterveit látjuk a kiállításon.

Magyarság, 1928. márc. 18.

Boromissza Tibor
festő

M.D.L.

Hevesy Iván készetett
sólé könyvet.

Faragó László: Meghalt Hevesy Iván
Élet és Irodalom, 1966. ~~[illegible]~~ febr. 5. – 8 lap

Boromisza Tibor

Lolaszerkegyen, a Magyar Képírók Társasága művészcsoport kiállításán mutatta be műveit.

Magyarság 1935. IX. 21.

Boromisza Tibor M.D.K.

Kiállítás műveiből emlékkiállitás, Szentendre

1962

Csongeryné Nagy Zsuzsa: A MNG. az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965

165. l.

Boromisza Tibor M.D.K.

Kiállitás müveiből Nádudvar, 1963

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A MNG. az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965

166. l.

Boromisza Tibor

Cámulatosan könnyed és hangulatos akvarelljeit kell megemlíteni.

(g.i.): A magy. posztimpresszionisták grafikai kiállítása.
E. K. 931. XII. 4

Beromisza Tibor.

A Helikon kiállitotta müveit 1922-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

Beremisza Tibor.

Kiállitotta müveit a Belvedere 1924-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

szövarch 20.-212.lap

Beremissza Tibor.

Müveit kiállitotta a Könyves Kálmán Szalon 1914-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Boromisza Tibor.

Részt vett a Müvészház által rendezett első kiállitásáno 1909-ben.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

Boromisza Tibor.

Mint meghivott részt vett a Magyar Impresszionis
ták és Naturalisták Köre által rendezett első ki-
állitáson 1908-ban.

Bende J.
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

M.D.K.

Boromissza Tibor

"Nagyhortobágyon" c. képének repr.-ját bemutatja a lap a "Magyar Képirók Kállitásá"-ról.

Szinházi Élet. Bp. 1933. január 29. febr. 4.
XXIII. évf. 6. sz. 41. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boromissza Tibor

NÉPSZABADSÁG

1964 MÁR 19.

— **Emlékmúzeum** nyílt meg Szentendrén, Boromissza Tibor hajdani lakóházában, a művész alkotásaiból.

1021

MDK

Boromissza Tibor

"Vasar" c.képe, "Disznóvasar" c.képe.
"Szólókapalók" és "Kavicsrostálók" c.képei.
"Megzavart fürdözök" c.műve és "Tanulmany-fej" c.műve.

Cikk: Képzőművészet.

Uj Kultura, 1922. 250.l.

Boromisza Tibor.

A "Magyar Képirók " Nemzeti Szalonban rendezett e
első kiállitásán részt vett 1933-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Boromissza Tibor, [ ] MDK

Szentendrén, a művész egykori lakóházában emlékmúzeum nyílik meg a művész alkotásaiból.

– :Hír 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. március 19.

M.D.K.

Boromissza Tibor

"A Könyves Kálmánnál 1913-ban rendezett szép-sikerü kiállitása után nem gondolta, hogy kilenc évet fog kelleni várnia, mig ujra közönség elé léphet." kezdi a róla szóló kritika. Ezután beszél müvészi fejlődéséről s megemliti, hogy Nagybányán impresszionista, majd később expresszionista képeket festett. Ezek közül a lap bemutatja "Oláh kubikusok" c. festményének repr.-ját, s a müvész fényképét.

Képzőmüvészet rovatban: "A Helikon kiállitása" c. Szinházi Élet. Bp. 1922. nov. 5-11. XI. évf. 45. sz. 37. lap.

MDK

Boromissza Tibor

Rotapalotafela 18-2o l.

M.D.K.

Boromisza Tibor, festő

az 1920-27 körötti, éverben, a művésztelep megalakulása előtt telepedett le Szentendrén. Mint a nagybányai második generáció tagja, „azi a kubisták és a vadak szemléletét olvasztotta magában" a „Rab Rábi tér cöte" c. képében (1922. akvarell) - geometrikus szerkesztésével a szentendrei festészet első megmegújhatását alkotta meg.

Haulisch Lenke: A szentendrei művésztelep fogalmának tisztázáshoz

Művészettörténeti Értesitő, 1965. XIV.évf. 3.sz.

215. old. „A Rab Rábi tér" 216. old.

MDK

Boromisza Tibor

Bornemisza Géza festőm. kiáll. 1960. máj.
Ernst Muz.

BOROMISZA Tibor festő M.N.K.

emlékkiállitása Szentendrén a Ferenczy Károly Muzeumban

Hirek

Pest megyei Hirlap 1962. augusztus 24.5.1.

Bornemissza Tibor
festő

M.D.K.

Nagybányán ismerkedett meg
Czóbel művészetével -

Patakky Dénes: Czóbel Béla
Művészet, 1962. október — 15 lap

MDK

Boromisza Tibor

Réti I.:Nagybánya.A Műbarát 1922.II. 11-12. sz. 216, 219.l.

MDK

Boromissza Tibor, festőm.
sz.1880

Parkrészlet. Vászon J.alul belra:
Boromissza Tibor.B.191

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I.aukcioja. Bp. 1921.
Kat. 6.l.

BOROMISZA Tibor festő M.D.K.

emlékkiállitása a szentendrei Ferenczy Károly Muzeumban

Napló
Magyar N emzet 1962. augusztus 15. 4.1.

)ROMISZ

MDK

Boromissza Tibor

Két levél. Képzőművészet 1930. 30. sz.

111.1.

MDK

Boromisza Tibor

"Ragyogó téli nap" c.festm.repr.

Rónay Kázmér: A "Magyar Képirók" a Nemzeti Szalonban.

Képes Krónika, 1939.XXI.18.sz. 64.l.

MDK

Boromisza Tibor

Művei a "Magyar Képirók" kiállitasan.Legmagyarabb Boromisza Tibor művészete, akinek magyarságát nem a milieu, nem a téma érezteti, de a törölmetszett magyar nyelv, melyen a magyar puszta, erdő, nádas szól ahhoz, aki meg tudja érteni.

Rónay Kázmér: A "Magyar Képirók" a Nemzeti Szalonban.

Képes Krónika, 1939.XXI.18.sz. 64.1.

Boromissza Tibor

M.D.K.

festő

A nagybányai művésztelephez tartozott.

Farkas Zoltán: Lieffer Sándor
Művészet, 1962. december – 20 lap

Boromissza Tibor
festő

M.D.K

Januárban, 80 éves korában
hunyt el Boromissza Tibor festőművész.

Pro Memoria — 37 lap.
Művészet, 1960. augusztus.

Boromissza Tibor, festő MDK.

Szentendrén elhúnyt Boromissza Tibor festőművén, aki hortobágyi képeivel és balatoni tájaival tette nevét ismertté.

Szentendrén temették el

—: Röviden

6.l

Népszabadság Bp. 1960. jan. 20. [Vidéki]

Boromisza Tibor MDK

A MIÉNK első kiállitásán /19o8/ szerepelt "Mosás" c. képe.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.Bp.1959.4o.l.

MDK

Bobomisza Tibor,festö

Esö után.
Szentendre.
Vásár.
Téli napfény.
Téli vihar.
26-32. Grafikák.
U.itt már szerepelt egész gyüjt.-el.

Belvedere.Bpest. XXIX.Kiállitás. -Csoportkiállitás.
1924. okt. Kat.al.

MDC

Boromisza Tibor (képzőművész)

1928 nyarán a Hortobágyon dolgozott Nagi Zoltán és Káplár Miklós társaságában.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 110. l.

MDK

Boromissza Tibor

Önarckép, festm.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc.

16 l.

Boromisza Tibor, MDK

1904-ben az iskolában dolgozott.
1905-ben " " "
1906-ban is " "
1907-ben " " "

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 80.1.,,81.1.

Boromisza Tibor,

1909-ben az iskolán kivül dolgozott.
1910-ben " " " "
1911-ben " " " "

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 86.87.88.

Boromissza Tibor

Vákáncsosok a debreceni nagyerdőn

Könyves Kálmán 103. kiállitás. 1 1.

de alaprajzi sajátosságai
jük, és a felsőmagyarorsz
kintjük. Középen elhelyez
tér, amelynek hátsó részé
ták, kibővitették és disz
pótolták. A kolostorbolto
sók, a földszint és emele
barokk eredetre utalnak.
1748-as évet adja meg a r
Az ujjáépitő királyfalvi
a Telekiek kezére került,
tudós és iró, valamint Te
a Dégenfeld-család, majd
Jellege: Barokk, XVII-XVI
Külseje: Középrésze téglá
sor tengelyében meghossza
A középépület alatt hárma

Bornemissza Tibor
Tavaszi fák, vizf.

Alkotás Művészház XXXV. kiáll. 1947. jun.

Boromissza Tibor

Tavaszi munka

Alkotás Művészház. III. Modern grafika. Bp. 1923.

3 l.

196

~~hajdan postaut haladt Losonc felé.~~

, ~~lent~~ az országut mellett, a falu

időben többizben meghosszabbitották.

ésazki ablak és a harmadik, mely ~~ere-~~ arelőtt

ác, a ház régi része alatt ~~hagyon~~

pince.

(hajdan losonci postaút)

Boromissza Tibor

Tavaszi munka

Alkotás Művészház. III. Modern grafika. Bp. 1923.

3 l.

:t angyal szobrával. 3./ Nepomuki
ıagyar király és Szt.László szobrai-
ıazó harangja, melyen négyszer go-
ıoriae veni cum pace" és egyszer
ıs /Jegyzőkönyv XX. kötet, 114-116 l./
"Fudit me Michael Heidenberger in Lo-
ıandt András Pésten, 1852.

/képe 283 l. után./ - Borovszky 97 l.

n tizenegy ujabbkori dombormüves fa-
homlokzatában felállitva. A temp-
kereszt és Pietá. A kálvária-temp-
tán zománctábla felirattal, mely sze-
ódott, 1947-ben ujjáépitették. Régen

MDK

Boromissza Tibor

Hóman Miklós: Modern magy. képtár. Bp. 1911. képpel.

Boromisza Tibor MDK

sz. 1880

Nevé~~k~~nek emlitése az impresszionizmus bukását hirdető müvészek között.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.36.1.

M. D. K.

BOROMISZA Tibor testő

1906-ban Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Reti Bu. 1954. 327. 1.

M. D. K.

BOROMISZA Tibor festő

1905-ben Nagybánya a Szabadiskola növendéke

Réti Pál - 1954. 326. l.

K. D. K.

BOROMISZA Tibor festő

1904-ben Nagybányán a Szabadiskola növendéke

Réti Ért. 1954. 326. l.

BOROMISZA Tibor festő M.D.K.

1909-ben Nagybányán dolgozik

Réti bp. 1954. 328. l.

M.D.K.

BOROMISZA Tibor festő

1908-ban Magybányán dolgozott

Réti Bp. 1954. 328.l.

M. D. K.

BOROMISZA Tibor festő

1907-ben Nagybányán a Szabadiskola növendéke

Bebi Bh. 1954. 327. l.

MDK

Boromissza Tibor

A zarándok kamonita, gobelin

Páter Petrovics a vajdaloposi bacsó, olaj

Kardos, a porodi öreg csikós számadó, "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1933. jan.
8 l.

MDK

Botsmisza Tibor

A sarándok kamonita, gobelin

Péter Petrovics a vajdahoposi bocsó, olaj

Kardos, a porosdi őreg csikós arámadó, "

M. Képirók Kiáll. N. Szal. 1933. jan.

8 1.

MDK

Boromissza Tibor

Ujszülött szentezugban, olaj

Hajnalodik kihajtáshoz, "

A nagyhidi vásár reggelén,"

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1933. jan.

8 l.

MDK

Boromissza Tibor

Pásztor legényekkel, szőnyeg

Juhász a pulival, "

Magyar rovásirásos szőnyeg

M. Képirók kiáll. N.Szal. 1933. jan.

8 1.

Boromissza Tibor

Piaristor Legényekkel, szőnyegs

Juhász a pulivasi,

Magyar rovásírásos szőnyeg

K. Ubrankó Kráj. Udvari Szállító

- 8 -

MDK

Boromissza Tibor

Tavaaz a"Hortobágy mejjékin", olaj

Viharban a ménes, olaj

Tél a mátai pusztában, olaj

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1933. jan.

8-9 l.

Borcomiszes Tibor

Tavasz a "Hortobágy mellékén", olaj

Vihartan a mélyen, olaj

Tél a mátai pusztában, olaj

K. Képzőm. kiáll. K. Szeg. 1933. jan.

8-9 I.

MDK

Boromissza Tibor

Hazafelé őszi szélveréskor, olaj

Őszi délután egy karám táján, "

Nagyhortobágyon 1927-1933. "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1933. jan.

8-9 l.

8-9 l.

MDK

Boromissza Tibor

Budhista, magy.szőnyeg

Tigris, " "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1933. jan.

8-9 l.

MDK

Boromissza Tibor

Őszi reggel, olaj

Kelet felől, "

Májusi reggel, "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

8 l.

Boromissza Tibor

Gazt reggel, ola]

Kolet tejöl, "

Mátyás reggel, "

MDK

Boromissza Tibor, festő

7. Tavaszi munka

9. Tavaszi munka

Alk. Szöv. kör. – III Modern grafika, Bp. 1923-3. l.

MDK

Boromissza Tibor

Hegytető, vizf.

Tél, "

Duna, "

Solymár, "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

8 l.

Borosiensa Tibor

Begyteté, vizé.

Té.

Duna.

Solymár.

Boromisza
Bononkai

Boromissza Zsolt

A Diafilmgyártó Vállalat kiemeli a diafilmeket illusztráló grafikusokat. Vadas József: "Képártalom" c. kritikájában ezzel az állítással élesen szembe szállva birálja az itt felsorolt grafikusokat: Bencze László, Benkő Sándor, Bényi Margit, Bognár Magda, Czeglédi István, Fekete Edit, Köpeczi Bócz István, Mész István, Németh István, Rogán Miklós, Sóti Klára, Tankó Béla, Zórád Ernő.
A kritika birálja a tankönyvek illusztrátorait is, de néhányat közülül ő is elismer:Az I. oszt.: Rogán Miklós, II.oszt. olvasókönyv: Reich Károly, III. oszt. olvasókönyv: Kass János, IV. oszt. irodalomkönyv: Szecskó Tamás, V. és VI. oszt. olvasókönyv: Csergezán Pál és Görög Rezső. A munkalapok c. kötet Boromissza Zsolt és Démuth Agnes munkája.
Fenti c. kritikát lásd: Reich Károly nevénél
Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 26. XXI. évf. 48. sz. 3. lap.

MDK

Boromisza Zsolt

Éveim II. tus

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Mus.
1963. jun.

Boromissza Zsolt

Műve szerepel Vattay Elemér gyűjteményében.

Dévényi Iván: A „hitesfotografus" gyűjteménye; Műgyűjtő, 1973/2. sz. 13. l.

Boromissza Zsolt

Szülővárosában, Szeghalmon nyílt kiállítás pénteken Boromissza Zsolt festőművész alkotásaiból. A helyi múzeumban szeptember végéig nyitva tartó tárlaton az utóbbi harminc év terméséből válogattak.

Magyar Nemzet 1986. VIII. 16.

Bosonyssza Zsolt

feslő

Szeghalmon Bosos Géza
tanár növendéke volt.
„Szeghalmi temetés" c. mint
állította ki

Kovács Gyula: Sárzet képzőművészeti . . .
Művészet, 1970. julius – 42 lap

Bornemissza Zsolt

„Szeghalmi temetés" vegy.

Kardoss Béla: Sásréti képzőmű-
vészeti kiállítás Szeghalmon
Korostáj, Békéscsaba 1970. máj. 17.

Bornemissza Zsolt

Résztvesz a szeghalmi
kiállításon

Karkoss Béla: Sárréti képzőmű-
vészeti kiállítás Szeghalmon
Békés Megyei Népfelsz. Békéscsaba
ujság 1970. máj. 17.

Boromizsa Zs.

grafikus

Szálloda vetlányát mutatta be.

Bauer Jenő: Reklám '70

MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 39.lap

Boromissza Zsolt grafikus

43 éves
kabálytalan előzés miatt
eljárás indult ellene

Nagyon Nemzet 1970 XI. 27 Sold.

Boromissza Zsolt,festő

1958-ban a Pécsi Modern Magyar képtár számára az Állami Vásárló Bizottság 15 festményt vásárolt.Egyet Boromisszától is. 222.old

Romváry Ferenc: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs,1968

MDK

Boromissza Zsolt, [grafikus]

Gorkij-illusztrációja a szabad képzelet szülötte.
Kiválóan érzékelteti a cári Oroszország nyomasztó légkörét.

Artner Tivadar: Az ifjusági kiállitásról.

Esti Hirlap, II.évf.135.sz. 1957.jun.12.szer.
2.oldal

Boromisza Zsolt

Illusztráció Dante Isteni Szinjátékához I.II., tus

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása

Ernst Muzeum, 1955. junius, 23 l.

Nocturno
A Szépművészeti Múzeum kisebbméretű változata.
Vászon, olaj, 52×36 cm.

SZOLDATITS FERENC (1820—1916)
Háromkirályok imádása (65. kép)
Félkörös felső záródással, vászon, olaj, 212×118 cm.
Jelezve lent jobbra: Szoldatits F., Romae 1868.
Simor prímás rendelte a művésznél.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 45. l. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 770—771. l. — Kőrösy: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 190. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 24. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Pietà
Félkörös felső záródással, vászon, olaj, 62×36 cm.
Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 498. szám. — Gere-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Boromissza Zsolt

NÉPSZABADSÁG

1964 AUG 6.

BOROMISSZA ZSOLT grafikus kiállítása holnap nyílik a MOM Művelődési Házában.

*

MDK

Boromisza Zsolt

Eveim-II. , tusrajz 44x60

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiallitasa
Ernst Múzeum 1963.Június. Kat. 27.1.

Boromisza Zsolt

MDK

Leány csillagokkal, filctoll

X. Magy. Képzőmüv. kiáll. Műcs. 1965.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 AUG 13

ESTI HIRLAP

Boromissza Zsolt

1021

Boromissza Zsolt kiállítása

A népszerű MOM Művelődési Házban rendezték meg Boromissza Zsolt kiállítását. A fiatal művész elsősorban rajzai, grafikái révén szerzett elismeréseket (a tárlat meghívóján, plakátján is grafikusként szerepel) —, így hát meglepetés, hogy a bemutatón túlnyomó többségben festményeket láthatunk. E meglepetés azonban vegyes érzelmeket kelt a látogatóban. A művek ugyanis még alig jutottak túl a kísérletezés állapotán. A tehetséges, de kiforratlan, kialakulatlan művész most keresi az egyéniségének megfelelő formanyelvet — így hát végigpróbálgatja a modern művészet közismert mestereinek stílusait. Dekorativizmussal, konstruktivizmussal, absztrakcióval próbálkozik... A „Női fej piros háttérrel" *Modiglianit*, az „Ülő nő" a neorealista *Guttusót*, az „Elesett ló" s több más munkája *Picasso* egyik jellegzetes korszakát idézi... Érdekes, de nem elég érett kísérletek ezek. Helyesebb lett volna, ha a tárlaton a grafikák dominálnak — amelyekben többnyire saját hangján, s[illegible]val meggyőzőbben [illegible] meg.

sziget lakossága tiltakozik a
i bombákkal, s nyilván ameri-
(MTI-telefotó)

kórházakat

szülészeti osztályokon elhe-
lyezett 439 ágyat kórházak
veszik át, s

szabaduló szülőotthe-
jelenleg belgyó-

MDK

Boromissza Zsolt

4. M. plakát kiáll. Mücs. 1961.

MDH

Boromissza Zsolt, grafikus festő

A MOM Műv. Házban rendezték meg a fiatal művész tárlatát. Meglepetés, hogy túlnyomóan festményekkel szerepel. Kitartott ban, de tehetséges. V. ö.: Női jej pincs háttérrel, tilő nő és az Elesett ló mutatnak erre.

Cs. M.: Boromissza Zsolt kiállítása

2

ESTI HIRLAP, bp. 1964. aug. 13.

Boromissza Zsolt MDK

Illusztráció Veres Pétere novellájához I-II,
szinezett toll

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.

Boromissza Zsolt
grafikus

Plakátjaival jelent kerett a
tárlaton.

Bauer Jenő: 5. Magyar Plakát kiállítás
Művészet, 1967. március - 38 lap

MDK.

Boromissza Zsolt grafikus

Gunda Antal grafikussal emlitve

"1926-Salgotarján" /tollrajz/
a Népmüvelési Minisztérium megbizása

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok,1955 30.1.

Boromissza Zsolt
grafikus

M.D.V.

Plakát munkája.

Artner Tivadar: Fiatal grafikusok a Műcsarnokban.
Magyar Ifjúság, 1959. ápr. 30.

BOROMISZA Lsolt

Gerét László: „Égő" világ c. regényé-
nek illusztrációja (kóra)

Könyvespolc

Magyar Nemzet 1962. január 4. 4. e.

MDK.

Boromissza Zsolt

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.39.

Boromissza Zsolt MDK

Tanácsköztársaság, plakát I-III.

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Boromissza Zsolt MDK

Könyvcimlap "Egy kinai leány"-hoz, akv.és tus

Krokik Frida néniről, tus

Műcsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

BOROMISSZA ZSOLT

Illusztráció Dante Isteni színjátékához I. II.
-hez

Fiatal képzőművészek és iparművészek
kiáll. 1955

Boromisza Zsolt MDK

Leány csillagokkal, filctoll

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Boromissza Zsolt, festo

6.1 A felszabadulás után készült tanácsköztársasági vonatkozású munve: „Világ proletárjai egyesüljetek!" Papír, tempera. 99x69 cm
Ltsz. 60.140. 141. old.

Gerelyes Ede: A Legújabbkori Történeti Múzeum tanácsköztársasági gyüjteménye. ~~xxxx~~ 131o.

Legújabbkori Tört.Múz,Évkönyve.II.évf.1960.Bpest,1961.
Franklin Nyomda.Bp.

MDK

Boromissza Zsolt

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll. Mücs. 1966. dec.

MDK

Boromisza Zsolt, festő

Hollandiában, készült festményeiből kiállítás nyílt a Fizikai kutató-intézet klubjában.

– :□ Boromisza . . . . . 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 9.

Boromissza Zsolt

Éveim c. Lussajza (eml.)

szerepel a Fiatal Kép. mův.

Kiállításán az Ernst Museumban

Magyar Ifjúság 1963 VI. 15

MDK

Boromissza Zsolt, graf.

Illusztráció. Veress Péter novellájához. Toll-
rajz

Illusztráció Veress Péter novellájához. Toll.

Műcs.-IV.M.Képzm. Kiáll. 1954.jan.-febr.Kat. 13.1.

MDK

Boromissza Zsolt, festö-graf.

Könyvcimlap "Egy kinai leány"-hoz.
Akv. és tus

Krokik Frida méniről. Tus.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll.1954.dec.-1955.jan. Kat.19.l.

Beremissza Zsolt

MDK

A felszabadulás után készült tanácsköztársasági vonatkozású alkotások.:

"Világ proletárjai egyesüljetek!" Pap. tempera.

GERELYES EDE: A LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM
TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI GYŰJTEMÉNYE
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE III. Bp.1961.131-178.

141.1.

Borsos Miklós Zsolt grafikus MOM

Kiállítása aug. 7-én nyílik meg a MOM Művelődési Házában.

—: Kulturális hírek 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. aug. 6.

Fénykép

Milgné

Képzőművészeti Főiskola:

Boromissza Zsolt: Veres Péter „Suli Varga János" c. könyvéhez fedőlap.

Jelz. l. b.: 1952 -

Diplomamunka: 1952/53

Grafika

Negativ nincs.

BOROMISSZA Zsolt

Új Ember 1990. jan. 14. 8.p.

BOROMISSZA ZSOLT
FESTŐMŰVÉSZ

kiállítása nyílik meg az Adalbertinumban (Budapest XI., Előpatak u. 35.) január 13-án. A művész világába Jelenits István piarista tartományfőnök vezeti be az érdeklődőket és vendégeket. A kiállítás hétvégeken (péntek, szombat, vasárnap 14 órától 19 óráig) van nyitva január 28-ig.

22/7

ACTA PHYSICA ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

Bp. - 24 om.

Egységár: köt. 160.--
szorv. 60.--

BOROMISSZA ZSOLTNÉ, festo

A sárvári vár kaputornyi Dorfmesiter mennyezetfreskóját az OMF megbizásából, Illés János és Hegyes Béla festőkkel együtt 1960-ban restaurálta.

G. HARRACH ERZSÉBET: A sárvári vár sorsa napjainkban
75.old

VASI SZEMLE, XXII, évf. 1968.1.szám, Szombathely

Boromissza Zsoltné

a Cpesti kármelita refektórium fal-
festményeit restaurálta.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László stb.: Magyar Műemlékvédelem, I (1949-59) Budapest, 1960. 167 l.

Boromissza Zsoltné

a bpesti Keleti pályaudvar falfestményeit restaurálta.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő

László stb.: Magyar Műemlékvédelem, I.
Budapest, 1960. (1949-59) 167 l.

Boromisza Zoltné

falfestményeket restaurált Mohácson.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László

stb: Magyar Műemlékvédelem (1949-59) I.

Budapest, 1960.

1681.

Boromisza Zsoltné festő M.D.K.

A Táncsics u. 16. sz. épület homlokzatának barokk falfestményét tiszitotta, konzerválta és a hiányzó részeket pótolta. 1958.

Percházy Károly: Képzőművészetek alkalmazása a budapesti műemlék-lakóépületek 1958. évi restaurálásánál

Műemlékvédelem 1961. /V/ 1. sz. 48.1.

M. D. K.

BOROMISZA Zsolné Pestő

Tanácsics Mihály u. 16. sz. ház fal-
festmenyének tisztítása, konzerválá-
sa és rigészítése

Perebászy Karoly. Kézzőművészeter alak.
a bresti műemlék - lakóépületek
restaurálásánál

Műemlékvédelem 1961. 1. sz. 48. l

Boromisza Zoltné, festő MDK

A Táncsics Mihály u. 16. sz. épület homlokzatán lévő megsérült barokk falfestményt restaurálta. (1958)

Pereházy Károly: Képzőművészetek alkalmazása a budapesti műemlék-lakóépületek 1958. évi restaurálásánál 45-50. l

Bp. 1961. 1. sz.

MŰEMLÉKvédelem

Fénykép Milyné

Képzőművészeti Főiskola: 333 ltr

Boromissza Zsoltnyé: Dorfmeister kép restaurálása.

Festmény: Rest.

Petrás fotó

Negatív minél.

Fénykép

Milgué

Képzőművészeti Főiskola. 333 ltsz

Boromisza Zsoltné. Dorfmeister kép

Diplomamunka. 1952/53

Rest.

Negatívnincs.

Étlap

Boromitsza Wolf:
Vasmaeska Étterem,

1963.

Röplap

Borowitza Poet:
Hunyadi Gépek

1963. M. H. Hrch -

Röplap

Boromissza Molt:
Mon le vorpasi gépek

1963.

Prospektus

Bokomisza zsolt:
Jutka csikkesztő

1963.

M. A. Hecht

Plakat

Boromissza zsolt:
Dubai történetek,
film, 59 x 84

1963. M. H. Arch.

Prospektus cím lap

Boromissza Szolt:
Dísalföldi Gépgyár

1963.

Prospektus

Boromeisa Volt:
Transelektro,
Kiel, Ker.

1963. M. H. Arch.

Sajtógrafika

Boromisza Zsolt:
Kubai történetek.
c. filmhez

1963.

Katalógus

Borominska Noel:
XIII. ven deg la tolys v.

1963.

Illustráció

Boromissza Gott:
Dubni történetek
c. filmhez

1963

Katalogus

Boromisza Zsolt:
XIII. Vendéglátó V.

1963.

Katalógus

Boromisza Golf:
Kolonial Cutor

1963. M. H. Kreh.

Kártyanapták

Bokomisza Gott:
Magyar kendők

1963.

Mégi nd vörlő

Boronissa Izvet:
Ennak budai vendéglató v.

1963

Falvédő

Boromisza tvet:
gyeren ezrugóvel

1963

Ex Libris

Borowińska zwet:
Énak budai vendégláto V,

1963.

Boron József
nobrászsegéd
4 elemi
4 hónap, jeles eredm.
Tanár Vasadi Ferenc
Iparrajziskola 1896.

BUDAPEST
Vilmos császár
út 32.
ÉSKERESKEDELMI RÉSZLVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST
43 XI 1-13
62

Boronkay Gábor, építés

L: Harmos Zoltán

– Terpályázat

3-7

Magyar Építőművészet. Bp. 1983

83/4

Boronkay Lajos Pesten

1855. máj.-jún. kiáll. Műegylet.

Dombormű, basrelief 180ft.

Gardini - gzijtemeing III. 153.

Boronkay Linda cikk

Magyar Hírlap 2008 július 12. oldal

Magyar belsőépítész lett a legjobb

Boronkay Linda, a londoni Metropolitan Egyetem másodéves hallgatója nyerte el a Nagy-Britannia legjobb fiatal belsőépítésze címet egy rangos pályázaton. A Londonewcastle nevű nagy ingatlanfejlesztő cég, a 100% Design nevű kiállítás és vásár, az idFX belsőépítészeti lap és a BIDA, a brit belsőépítészek szövetsége az év elején írta ki a pályázatot. A zsűri egyhangúlag Boronkay Linda munkáját tartotta a legjobbnak. A győztes az MTI-nek elmondta, hogy a pályázati kiírás szerint 45 négyzetméter alapterületen komplett lakást kellett kialakítani és berendezni. Boronkay Linda győzelme azzal is jár, hogy egy évig viselheti a Nagy-Britannia legjobb fiatal belsőépítésze címet, valamint szeptemberben, a 100% Design kiállításon és vásáron ingyen kap egy standot. Az amúgy modellkedésből élő Boronkay Lindának még van egy éve a Metropolitan Egyetemen. *(mti)*

mert azok sok esetben kibúvót ke
a kártérítési kötelezettség alól, é
szor járattörlés, késés, műszak
kapcsán is vis maiorra hivatk
Szerinte, ha egy gép műszaki hib
késik, az nem fér bele e kategóriá
szen a cégtől elvárható, hogy a g
ben rendelkezésre álljon. Nem
egy, hogy annak a légitársas
amellyel repülünk, hol van a szé
mert más-más szabályok érvén
(Magyarországi bejegyzése csak
lévnak és a WizzAirnek van.)

A Malévnál elmondták, hog
gitársaságoknak repülőterekne

Boronkai Pál, építész

A soproni Előkapu 11.sz.ház kisboltsoranak rendezési t
tervét ellenezte. 1956. 92.old

Csapody István: 23-24. Hozzászólások a soproni Előkapu
11.sz.ház kisboltsorának kérdéséhez. 91.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

Ø Boronkay Viola

textil

1920–1922

Einnisk 1930. 82. l.

lését és hangjából kiéreztem azt a csábító remegést, amellyel megejtette azt az embert, aki másnak a hítvese."

□ „Elég. Hallgasson. Ez aljasság."

□ „Nem asszonyom. Nem hallgatok és ha százszor is aljasságnak tartja kémkedésemet, mégis megmondom önnek, hogy ezután mindig őrködni fogok és ha csak a legcsekélyebb jelét látom a csábításnak, akkor megmutatom, hogy milyen kérlelhetetlen ellenség vagyok. Megmutatom önnek asszonyom, hogy megmentem annak a másik asszonynak, annak a szent asszonynak a boldogságát."

□ „Azt hiszem, hogy ön megőrült mester. Vagy talán szerelmes Terkába?"

□ „Nem őrültem meg. Nagyon jól tudom, hogy mit teszek és mit akarok. Hogy szerelmes vagyok-e, avagy nem, az tulajdonképpen nem tartozik a dologra."

Terka mozgást hallott és félrehuzódott az ajtó elől Hátralépett és meglapult egy vastagabb gerenda mögött, amely a festőállványt tartotta. Odabenn még beszéltek, de ő csak értelemnélküli hangokat hallott és amikor Juliska sietve távozott, az ajtónyiláson kiszürődő világosság láthatóvá tette arcát, amelyből Terka nem a megbánást, hanem a dacos akarást olvasta.

□

□ Egy órával később a vasúti állomáshoz vezető úton sietve haladt egy fiatal pár. Az asszony karja görcsösen kapaszkodott a férfi jobbjába. Az asszony Terka, a férfi Fekete Miklós volt. Együtt indúltak a bizonytalanságba és előttük lebegett a dicsőség délibábja.

(Vége.)

ÁMON VILMOS.

BOROMISZA TIBOR FESTMÉNYE

A NAGYBÁNYAI KIS PIAC

Kultura (Sopron) 1911. II. félév. 17-18 sz.

gal harapta az ajakát és ott csüngött rajta, mint egy szomjazó vadállat, amely a vérét akarja kiszívni áldozatának.

□ Amikor pedig a kitörés utáni bágyadtság lefosztotta karjait Oszkár nyakáról, forró lélegzéssel súgta a fülébe: „Ezért nem akarok az apád felesége lenni."

□ Ezek a képek zsibongtak Oszkárnak az agyában, mialatt föl-alá járkált. Sajnálta az édesapját, aki ugyan látszólag megnyugodott a dologban, habár nem tudta megérteni, hogy mi oka lehetett Juliskának arra, hogy ajánlatát visszautasítsa. De mialatt az apját sajnálta, eszébe jutott az a jelenet, amely közötte és Juliska között lefolyt. Érzékei lázongtak a visszaemlékezések hatása alatt és folyton arra gondolt, hogy soha életében nem talált még olyan asszonyra, aki ilyen szenvedélyesen, észbontóan tudott volna ölelni, csókolni. Akaratlanúl is összehasonlítást tett Juliska és Terka között és ez az összehasonlítás most, ebben a lázas pillanatban határozottan Juliska felé vonzotta.

□ Odalépett a felesége ágya elé. Terka már aludt. Sötét pillái hosszan árnyékolták behúnyt szemeit, félignyílt piros ajkai közül kivillantak hófehér fogai. Karjai visszahajlítva dús haja alatt fonódtak össze és keble nyugodtan hintált, mialatt halkan lélegzett.

□ Oszkár nézte. Sokáig nézte, de most csodalátosképpen nem Terkát, hanem folyton csak Juliskát látta. Érezte annak forró lehelletét, ajakának görcsös rángását és ez annyira fölkorbácsolta vérét, hogy erőszakosan, keményen megfogta Terka karjait és hosszú, vad, [illegible] csókkal tapasztotta le félignyilt ajkait.

□ Terka fölijedt édes álmából és karjait kiszabadítva, teljes erejével iparkodott Oszkár fejét eltolni. Nem kapott levegőt és kétségbeesetten védekezett a megfulladás ellen. Nem tudta, mi lelte Oszkárt. Bántotta ez a brutális erőszakosság és amikor végre kiszabadúlt karjai közül, arcát betemette a süppedő párnák közé.

□ Ez az ellenkezés Oszkárt még izgatottabá tette és nyers érzéki fellobbanásában gorombán támadt Terkára, hogy indulatos vadsággal tegye engedelmessé, odaadóvá.

□ □

□ Terka megundorodott az urától. Amint kiszabadult annak karjai közül, beszaladt a másik szobába és magára zárta az ajtót. Oszkár egy darabig ott állott az ajtó előtt és békéltette, hívogatta az asszonyt, de amikor látta, hogy az nem akar életjelt adni magáról, visszafeküdt az ágyba és boszankodva gondolt az asszonyára, akiben semmi élet, semmi élvezetvágy sincsen.

□ Terka pedig egy ingben, félig mezítelenül a hintaszékbe ült, amelyet az ablakhoz húzott. Szembeült a tele holddal és delejes merevséggel nézett farkasszemet vele.

□ Gondolkozott. Vagy talán nem is gondolkozott, csak tűrte a gondolatokat, amelyek önmaguktól jöttek. Színes ábrándok fantasztikus alakjai kergetődztek előtte és ő annyira belemerült ezekbe a képekbe, hogy egész eszelősen ragaszkodott hozzájuk. Ottérezte magát a budapesti hónapos szobában a rozoga butorok között. Az asztal tele volt kézirásokkal és a pislákoló kis lámpa fényes glóriát borított a fekete betükre. Valami ellenálhatatlan vágy húzta, vonzotta. Gépiesen kelt föl helyéből s a másik szobába ment. Felöltözött. Úgy érezte, hogy nem tud ittmaradni. Csak oda, oda abba a kis szobába, ahol durva kéjelgés helyett színes képek születnek, ragyogó gondolatok teremnek.

□ Mint a tolvaj, óvatosan, lopva surrant át a szobákon. Csak akkor eszmélt egy kissé, amikor a nagy ebédlőbe ért. Hangokat hallott. Elnyomott, suttogó beszédet. A festő szobájából hallatszott a suttogás és Terka felismerte Juliska hangját.

□ Mit kereshet Juliska éjszakának idején egy idegen ember szobájában?

□ Lábújhegyen, hangtalanúl közeledett Terka az ajtóhoz és lélegzetét visszafojtva hallgatódzott.

□ Ekkor a festő szólalt meg. Nyugodtan, erélyesen beszélt. Valami parancsoló merevség volt a hangjában, amely erős ellentétben állott egyéniségével. Terka szinte látta, hogy Juliska előtt áll és beszédközben összeráncolja homlokát.

□ „Köszönöm önnek nagyságos asszonyom, hogy eljött. Amikor azt írtam, hogy egy életbevágó, fontos ügyben ma éjjel okvetlen négyszem közt kell önnel beszélnem, akkor igazat mondtam."

□ „Őrültség volt eljönnöm. De annyira gyötört a kiváncsiság, hogy nem tudtam ellentállani."

□ „Erre számítottam és biztosan tudtam, hogy el fog jönni. De térjünk a tárgyra. Ön asszonyom ma este nem volt eléggé óvatos, hogy az üvegajtónak a függönyét behuzza, amikor a fiatal Ágfalvy Oszkárral nagyon is bizalmas pásztorórát rendezett."

□ Terka megszédült. Sikoltani szeretett volna és a szobába rontani, de fékezte indulatait és feszült figyelemmel hallgatta Juliska válaszát, aki élesen, haragosan felelt:

□ „Nem tudtam uram honnan meríti ezt a bátorságot, sőt mondhatnám arcátlanságot, hogy velem ilyen hangon mer beszélni. Reménylem nem képzeli, hogy igazolni akarom magamat ön előtt, amikor tudtára adom, hogy Oszkár rokonom s ha bizalmasabban beszélek vele, úgy ez csak ennek a kötéknek tulajdonítható."

□ Terka reszketve várta a festő válaszát.

□ Miklós egy pillanatig szünetet tartott, de azután még fagyosabban folytatta: „Nem asszonyom, nem arcátlanság az amit tettem, hanem egy becsületes léleknek a fellázadása. Ne beszéljen nekem rokoni kötelékekről, mert én nemcsak láttam, de hallottam is amit mondott."

□ „Mit hallott?"

□ „Hallottam az ön lihegő szerelmi vallomását, a csókok csattanását, láttam odaadó szenvedélyes öle-

Boromisza Tibor, festő; szül. 1880-ban Bácsalmáson. A katonai pályára lépett és a honvédhuszároknál szolgált. Hivatottságot érezvén magában a festészet iránt csakhamar otthagyta a katonaságot és Nagybányán Ferenczy Károly vezetése alatt tanult. 1905-ben Rómába, majd Párisba ment, a következő években pedig Münchenben folytatta tanulmányait. A külföldről hazatérve Nagybányán telepedett le. 1908-ban a »Miénk« kiállításán Mosás cz. képével szerepelt először nyilvánosan. 1910-től többször kiállított a Művészházban és a Könyves Kálmán szalonjában. Művei közül az Olvasó bányász (1911) a Székesfővárosi Múzeum, a Tavasz (1913) pedig a Lipótvárosi Társaskör tulajdona. 1914-ben a Könyves Kálmán szalonjában következő műveiből kiállítást rendezett:

1949. dek. 20.

1.

Диктант.

Когда́ Ли́за и Пётр шли́ ле́сом, часово́й закрича́л на ни́х и спроси́л их: „Куда́ иду́те?" Они́ отве́тили: „Мы идём в пионе́рский ла́герь" Часово́й проси́л их идти́ вперёд. Ли́за и Пётр пошли́

A HÁBORÚ

Összefoglaló 1944. II. 7.—II. 13-ig

A KELETI HADSZINTÉREN

az elmúlt héten két jelentős harci esemény történt: a nikopoli hídfő kiürítése és a most már másodszor megindított vitebszki szovjet támadás. Az arcvonal más szakaszain is vannak súlyos harcok, melyek részben még mindig tartanak, de a legnagyobb jelentősége ennek a kettőnek volt.

Az arcvonal déli szárnyán a német csapatok feladták és kiürítették *Nikopol* városát és az ú. n. nikopoli hídfőt. A bolsevisták már hosszú ideje támadták ismételten, de eredménytelenül ezt a hídfőt, míg most nemcsak dél felől, hanem a nagy Dnjepr-könyökben észak felől is támadásra indultak. A nagy túlerő nyomása elől, eddigi eljárásának megfelelően, a német hadvezetés kitért és a bekerítést elkerülendő, csapatait visszavonta. Miután

a Szovjet itt sem tudott áttörni és nagy német erőket megsemmisíteni, így a hadászati eredmény csak annyi, hogy ismét területsávot tudott visszaszerezni.

A bolsevisták most *Krivoj-Rog* ellen támadnak több irányból.

Súlyos harcok vannak még Cserkasztól nyugatra, ahol a szovjet a Dnjeprig előre ugró német vonalat igyekszik áttörni és kétoldalról átkarolni; a nagy áldozatok dacára ez azonban eddig nem sikerült. Igen nagy erőfeszítéseket tesz a szovjet még Szepetovkánál, hol a nyugat felé menő vasútvonalat teljesen meg akarja szállani és Dubnónál, ahol délnyugat felé igyekszik előretörni.

A Rokitnó-mocsaraktól északra lévő arcvolna, hogy északnyugat felé áttörve, az Iltebszknél voltak, ahol

a szovjet hadvezetés több hadsereg bevetésével sem tudott semmi eredményt elérni.

A támadás feladata valószínűleg az lett volna, hogy északnyugat felé áttörve, az Ilmen-tó és Peipusz-tó között támadó szovjet erőkkel összeműködve, a visszavonuló német erőket hátbatámadja és elvágva megsemmisítse.

A keleti hadszíntér helyzetével kapcsolatban ismételten rá kell mutatni arra — amit most a *Német Távirati Iroda* katonai tudósítója is kiemel —, hogy

a németek a Szovjet támadó kötelékeihez viszonyítva, egészen csekély erőkkel urai maradtak a helyzetnek,

a szovjet a nyolc hónapja dúló súlyos harcok egyetlen pillanatában sem volt korlátlan ura a csatatereknek. Németország egy év óta következetesen végrehajtja a teljes mozgósítást, ami egész hadseregek új felszerelését, új hadseregek felállítását és hosszú kiképzését eredményezte;

ha ezeket majd megfelelő időpontban az arcvonalra dobják, érvényesíteni fogják támadó súlyukat az elkoptatott szovjet hadigépezettel szemben.

Az időpontot a német hadvezetés teljes biztonsággal és nyugalommal várja ki, de akkor máról-holnapra alaposan megváltozik a hadihelyzet.

DÉLOLASZORSZÁGBAN

a helyzetre talán a legjellemzőbb az *USA* elnökének kijelentése, mely szerint

a nettuno—anzió hídfőnél a helyzet rendkívül feszült, jó időért kell imádkozni!

A jó időre azért volna szükség, hogy az angolszász bombázó repülőrajok támadni tudjanak a németek ellen és így akadályozzák meg a német csapatok rendkívül erős támadását. Mindenesetre megvan a valószínűsége annak is, hogy jó idő esetén a német repülőrajok is fel tudnak szállni. Az erőviszonyok a hídfőnél a németek javára alakultak, mert a hírek szerint körülbelül nyolc német hadosztály támad a védő, körülbelül hét angolszász hadosztály ellen.

A német nyomás állandóan fokozódik.

Kesselring vezértábornagy, úgylátszik, teljesen meg akarja semmisíteni a hídfőben harcoló angolszász erőket, melyek eddig is súlyos veszteségeket szenvedtek.

Cassinónál még mindig harcok vannak, az angolszász csapatok nem tudnak áttörni, sőt még a várost sem képesek elfoglalni. Az 5. amerikai hadsereg és a nettunói hídfő kölcsönösen nem tudnak egymáson segíteni.

Hírek szerint Gibraltárban nagyarányu hajóösszpontosítás van, melynek egyrésze kifutott a Földközi-tengerre. Ezek bizonyára a szorongatott hídfő részére hozzák az utánpótlást, ha eljutnak odáig. A következő napokban itt tehát döntő harcok kezdődnek.

TÁVOLKELETRŐL

a burmai határon megindult hadműveletekről érkeznek hírek, ahol a japán csapatok egy angol-indiai hadosztály részeit körülzárták. A jelentésekből még nem állapítható meg, hogy ezek a harcok nagyobb hadműveleteket vezetnek be, vagy egyelőre helyi jelentőségűek csupán. Bose, *„Szabad India"* ideiglenes kormányának feje által kiadott kiáltvány, melyet a *„Delhi elleni előnyomulás megkezdésének napján"* bocsátott ki, arra mutat, hogy nagy hadműveletek kezdődtek. A harcieseményeknek azonban ezt még nem igazolták.

Az amerikai tengeri és légierők tovább támadnak a *Marshall*-szigeteknél, ahol a japán csapatok ellenállása rendkívül szívós.

Testvér! Légy résen!

3.

Két könyv került kezünkbe a minap. Az egyik *Budapest Székesfővárso Statisztikai Évkönyve* az 1943. évre, a másik *Goldstein Számi Naptára* az 1896-os esztendőre. Sokan bizonyára felvetik a kérdést: hogyan kerül a csizma az asztalra, vagyis a két könyv egy időben a megemlítésre? Egyszerű oka van: az elsőben statisztikai adatok vonulnak fel annak bizonyítására, ami a másiknak, a naptárnak egyik ú. n. *„karrikaturája"*-ban öltött legtalálóbb formát.

A magyar képviselőház 1896 január 10-iki ülésén *Sima* Ferenc országgyülési képviselő, — a Függetlenségi Párt tagja és protestáns, — az akkori miniszterelnök, *Bánffy* Miklós báró figyelmét egy naptárra hívta fel, mely névtelen szerkesztésben a *Pallas Irodalmi Rt.* nyomdájában készült és a *Goldstein Számi Naptára nevet viselte*. A naptár tele van a legocsmányabb és legsületlenebb zsidó viccekkel, — régen tudott dolog, hogy ha a zsidó ostoba, akkor nagyon is az, — s ennek a szellemi színtnek megfelelő rajzokkal és képekkel. Van a kalendáriumban a többi ocsmányság között egy kép, amely azt a jelenetet ábrázolja, — a Nyilas havát lenne hivatva rajzzal kifejezésre juttatni, — amint Goldstein Számi, a tipikusan zsidó ijjász, lenyilazza a feltámadás zászlaját kezében tartó Kristust az oltárról. A célba surranó nyílvesszőn e szavak vannak írva: *„Polgári házasság"*.

A kép csakugyan kifejezte a polgári házasság lényegét: Krisztus letaszítását az oltárról. De a kép nemcsak a vallás megrontójának igazi okát, hanem egyben a magyar faj megrontóját is találóan jellemzi. A fentebb említett statisztikai évkönyvben a keresztény-zsidó házasságokra vonatkozólag az alábbi nagyon is beszédes számokat találjuk:

Keresztény-zsidó házasságok évi átlaga Budapesten 1896—1940. között:

Év:	Zsidó völegény	%	Zsidó m.-assz.	%	Összesen:	%
1896—1900	94	1.5	86	1.4	180	2.9
1901—1905	111	1.7	100	1.5	211	3.2
1906—1910	171	2.1	149	1.8	320	3.9
1911—1915	258	3.—	192	2.1	450	5.1
1916—1920	342	3.—	218	1.9	560	4.9
1921—1925	359	3.4	306	2.9	665	6.3
1926—1930	336	3.3	316	2.9	672	6.2
1931—1935	402	3.6	331	3.—	703	6.6
1936—1940	359	2.8	253	2.—	612	4.8

Számokban kifejezve ez annyit jelent, hogy

az elmúlt fél évszázad alatt csak Budapesten kereken 22.000 keresztény-zsidó vegyes házasságot kötöttek.

Ha csupán ehhez hasonló arány tételezünk fel az ország egyéb területén is, ez már majdnem 50.000 házasságot jelent. Ha feltesszük, hogy minden házasságból átlag csak két utód lett, akkor

a két embeöltő alatt keresztény-zsidó vegyesházasságokból mintegy 200.000 zsidó félvér született.

Milyen sokat beszél ez a szám! Mekkora rombolást vitt végbe az ekkép a magyarság vérébe belekerült zsidó méreg! Csak napjainkban, amikor az arra hivatottak legjobb szándékán is minduntalan meghiusul a zsidó törvények maradéktalan végrehajtásának a kísérlete,

látjuk valóban: hogyan hálózta be a liberális éra alatt a zsidóság a magyarságot fennmaradásának legbiztosabb területén, vérségében.

Bangha páter írja már idézett könyvében erre vonatkozólag:

— *A forradalom előtti Magyarországnak is voltak törvényei az államellenes eszmék terjesztői, a vallásellenes izgatók, a közerkölcsiség aláásói ellen. Voltak törvényeink és rendelkezéseink a sajtóval, színházzal, mozival visszaélők megfékezésére. Ezek a törvények azonban nem bizonyultak elégségeseknek s ami fő: még e hiányos törvényeket sem tudtuk komolyan végrehajtani. A Népszava, a Világ, a Galilei-kör és a Társadalomtudományi Társaság, a szociáldemokrácia és a szabadkőművesség legbrutálisabb vallásellenes izgatásai, paphajszái, forradalmi nógatásai, az ú. n. élclapok legkiáltóbb erkölcssértései is elkerülték az ügyész figyelmét: vagy ha nem kerülték el: az esküdtszék gyakran faji motívumokon múló túlzott „humanitása" csaknem minden esetben felmentvényt s ezzel újabb biztatást adott az izgatás és demoralizálás szegénylegényeinek. Aki a zsidóság viselkedését tette szóvá, szinte az volt az egyetlen, aki sajtóvétségért vád alá kerülhetett. A kereszténység tanai, szertartásai, képviselői, morálja, az állam s egyes osztályai ellen írhatott mindenki, amit, amikor s amilyen hangnemben akart. Az elfogulatlansághoz tartozott, hogy ezeket az inzultusokat a keresztény ügyész és bíró, de még a keresztény közönség is, ne vegyék észre.* (Bangha Béla S. J.: Magyarország ujjáépítése és a kereszténység. — II. kiadás, 172—173. l.).

*

Hogy ez mennyire így volt, bizonyítja az is, hogy a fentemlített

Goldstein Számi Naptárát az akkori klérus hathatós utánjárására sem kobozták el.

Sőt jellemző a kor felofgására, hogy a könyvből három nap alatt második kiadást kellett megjelentetni, annyira elkapkodták. Felmerült a gyanú, hogy maga az akkori kormányzat is szívesen látta a benne kifejezett propagandát a polgári házasság mellett. Hiszen csak efféle fogásokkal tudta magát a Bánffy-kormány a millenium évében valahogyan fenntartani, mert egy-remásra sültek ki a kormányzatot legsúlyosabban terhelő panamák: *Pulszky* képvásárlásai, a putnoki vicinális vasút, s az egyéb *„fineszek"*, mely szóról még az akkori hírneve fényében sütkérező Eötvös Károly, a vajda is kénytelenkelletlen, de megállapította, hogy nincs benne a Halotti Beszédben, az akkor ismert legrégibb magyar nyelvemlékben.

Csoda-e ezek után, hogy az a *Peyer* Károly, aki ma magyarabb akar lenni a legigazibb magyarnál, 1933-ban a magyarországi szociáldemokrata párt XXIX. országos kongresszusáról ezt az üzenetet küldte a *„spanyol elvtársak"*-nak:

— *Vigyázzatok a forradalom vívmányaira és tanítsatok erélyt a reakció leküzdésénél; védjétek meg elszántan, igazi proletárontudattal a forradalom vívmányait, úgy a jobb-, mint a baloldali demagógiával szemben. Nekünk is sok mindent újra kellett kezdeni a forradalom bukása után.* (NÉPSZAVA. — 1933. jan 8. — 8.1.)

Virrasztó.

GONDOLATOK

A propaganda feladata nem egyes emberek tudományos kiképzése, hanem a tömeg figyelmének bizonyos tényekre, folyamatokra, szükségszerűségekre, stb. való irányítása, mert ezeknek a jelentősége csak ezúton juthat a tömeg érdeklődési körébe.

Hitler Adolf.

*

Ne hidd, mintha Isten bennünket arra alkotott volna, hogy a föld minden gyermekeinek egyforma testvérök s a föld minden tartományainak egyforma polgáruk legyünk... Leonidás csak egy Spártáért, Regulus csak egy Rómáért, Zrinyi csak egy Magyarországért halhatott meg. Nem kell erre hosszú bizonyítás; tekints szívedbe s ott leled a természettől vett tudományt, mely szerelmedet egy házhoz, néphez s ennek körén túl egy hazához láncolja.

Kölcsey Ferenc.

*

Nem elég törvényeket írni, de azok iránt rokonszenvet is kell gerjeszteni. És ha valaki olyan törvénynek nem hódol, mely előtte gyűlöletes, melytől természetesen visszaborzad: sujthatja ugyan őt a betűnek szigorúsága, de a törvény célját veszti, mert martírt emel, ez pedig fanatizmust szül.

Gróf Széchenyi István.

*

A zsidók arról panaszkodnak, hogy mindenütt megvetik őket és mégis odagyülnek legszívesebben, ahol a legkevésbé látják őket szívesen. Ennek magyarázata, hogy emberekből és embereken élnek. Nem a földből, a nyersterményekből feldolgozásából, de közvetlen az emberekből.

Henry Ford.

Amikor valami, ami valaha eszmény volt, valósággá válik, már mulhatatlanul nem eszmény.

José Ortega y Gasset.

PÁRTUNK, MOZGALMUNK

Emlékezzünk! Rákosi András testvérünk velünk egy sorban harcolt, együtt dolgozott, együtt hitt és nálunk többet áldozott. Különb volt, mint mi. Ne felejtsük: mindnyájan meghalunk; csak egy van maradandó a földön, ha tudnak érte bátran és igazan élni: a Nemzet!

A HAZÁÉRT.

Keresztély Antal és *Zielbauer* György testvérek, a csepeli szervezet tagjai, a keleti fronton legszentebb kötelességük teljesítése közben életüket áldozták a Hazáért. Emléküket büszke fájdalommal őrizzük!

ÖRÖKBEFOGADÁS.

A szervezetvezető testvérek jelentsék: van-e a szervezetükben olyan hadiárva hároméves kislány, akit örökbe adnának. A jelentést a szociális szolgálatnak kell beküldeni.

Sz. Sz. munkavédelmi vezetője.

MUNKÁS- ÉS ÜZEMSZERVEZÉSVEZETŐK FIGYELMÉBE.

Értesítem a munkás- és üzemszervezésvezető testvéreket, hogy március 19-én d. e. 10 órai kezdettel *Országos Üzemi Nagytanácsot* tartunk, amelyen minden üzemszerevezésvezető megjelenni tartozik. A munkásvezetők február 26-ig jelentsék a résztvevők névsorát, hogy az elszállásolást biztosíthassuk.

Munkásság általános szervezésvezetője.

MUNKAALKALOM.

Munkanélküli vasesztergályos, szerszám-üzemlakatos, hűtő-bádogos, automata-revolvergép beállító gépmunkás, munkásnő, kesztyűvarrónő, ügynök és ügynöknő testvérek jelentkezzenek a Szociális Szolgálatnál.

Sz. Sz. munkavédelmi vezetője.

HUNGARISTA KÖNYVSZOLGÁLAT.

Örömmel értesítjük a Testvéreket, hogy sikerült főbizományba megszereznünk *Luzsénszky* Alfonz *„Történetek 1879—1919"* című új könyvét. A Talmud magyar fordítójának nevét minden Testvér ismeri. Uj könyvében a mindennapi életből merített, valóban megtörtént esetekkel tárja elénk az *„örök zsidót"*. Ezt a könyvet minden hungaristának el kell olvasnia. Ára 8 pengő. Kapható a nyilas Könyv- és Lapkiadó r. t. üzleteiben (IV., Pilvaxköz 7. és VIII., Rákóczi-út 17/b), valamint a *Hűség Háza* nyilasboltjában és a Pártpropaganda könyvszolgálatánál.

Könyv- és Lapkiadó Rt.

MOZI MŰSOROK

ATRIUM. (II., Margit-körút 55. — Tel.: 153—034, 154—024.) Előadások: fél 5, fél 7 és fél 9; sz., v. és ü. fél 3-kor is. — **Tengerparti randevú.**

BELVÁROSI HIRADÓ. (IV., Petőfi Sándor-utca 6. — Tel.: 181—244.) Folytatólagos egyórás előadások 10—22 óráig. — **Új műsor. — Magyar-, UFA- és Luce-híradók.**

CAPITOL. (VIII., Baross-tér 32. — Tel.: 134—337.) Előadások: 2, 4, 6 és 8 órakor. Sz., v. és ü. d. e. 11-kor is. — **Carmela.**

CORVIN FILMSZINHAZ (VIII., Üllői-út és József-körút sarok. — Tel.: 138—988 és 239—584.) Előadások: 3, 5, negyed 8. Sz., v. és ü. d. u. 2-kor is. — **Tonelli.**

DEÁK FILMSZINHAZ. (VI., Teréz körút 28. — Tel.: 121—343 és 126—952.) Előadások: fél 3, fél 5, fél 7 és fél 9. — **Muki.**

FORUM. (IV., Kossuth Lajos-utca 19. — Tel.: 189—707.) Előadások: fél 5, fél 7 és fél 9. Sz. v. és ü. d. u. fél 3-kor is. — **Valamit visz a víz.**

HIRADÓ FILMSZINHAZ. (VII., Erzsébet körút 13. — Tel.: 222—499.) Folytatólagos egyórás előadások 9—22 óráig. **Új műsor és Magyar-, UFA- és Luce-híradók.**

KORZÓ. (IV., Váci-utca 9. — Tel.: 128—818.) Előadások: fél 5, fél 7 és fél 9. Sz., v. és ü. fél 3-kor is. — **Első csók.**

NEMZETI APOLLÓ. (VII., Erzsébet-körút 46. — Tel.: 222—002.) Előadások: fél 5, fél 7 és fél 9. Sz., v. és ü. fél 3-kor is. — **Kalotaszegi madonna.**

SCALA. (VI., Teréz-körút 60. — Tel.: 114—411.) Előadások: fél 5, fél 7 és fél 9. Sz., v. és ü. fél 5-kor is. — **Boldog idők.**

URANIA. (VIII., Rákóczi-út 21. — Tel.: 146—046.) Előadások 3, 5, negyed 8. V. és d. e. 11-kor is. — **Forgószél.**

A szerkesztésért és kiadásért felel:
TEMESVÁRY LÁSZLÓ
Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság körforgógépein.
Felelős: Győry Aladár igazgató.

Sálor István:

Védelmet kér a közönség a dilettánsok ellen!

Bírálja felül a kultuszminisztérium a Zeneakadémia és a Vigadó termeiben rendezett esték és matinék műsorát

Öles plakátok kiáltják világgá Pest utcáin, hogy a *Vigadó* nagytermében, ekkor és ekkor a fiatal *„költők"* nagyszabású *Szerzői Matinét* rendeznek. Szerepelnek: *Lekvárfalvy* Matild, a nagy szoprántehetség, *Nagylétrássy Nagy* Barna baritonista, meg a *„költők"*: a fiatalok, a titánok stb., stb....

Kíváncsian jelenünk meg a hirdetett időre és — hogy jól lássunk és jól halljunk — az első sorba váltunk jegyet. Nézzük az óránkat és ijedten állapítjuk meg, hogy pont negyed órát késtünk.

— *No, most aztán megvárhatjuk a szünetet!* — kesergünk a bejárat előtt, de elibünk ugrik szép vigyázzba a díszruhás teremaltiszt.

— Tessék befáradni! — mondja, miközben belépünk a terembe és éppen hálásan meg akarjuk köszönni neki, hogy előadás közben is becsempészett bennünket, de nyitva marad a szánk, mert a terem üres ... Ugy, ahogy mondjuk: Üres! Pardon, nem egészen, mert a színpadon ott áll az őszhajú *Mester*, a főrendező és egyszemélyben zongoraművész és hangversenyrendező vállalat tulajdonosa. Nagy igyekezettel *„gyakorol"*. Igen kérem: gyakorol; arcjátékot, hanglejtést meg miegyebet.

— *Alászolgája, kéremalássan, üdvözlöm a nagyérdemű közönséget és ... és ...*

Megnéztem az órámat és bosszusan mondtam:

— *Biztosan siet már megint.*

A Mester felém fordult a színpadról.

— *Tessék csak helyet foglalni, majd lassan megtelik a ház, reméljük ... reméljük ... Alászolgája, nagyérdemű közönség!* mondta a mondókáját és mi helyet foglaltunk ésvártunk. Jó másfélóra mulva lehettünk vagy százan. Ekkor kijött az ősz Mester és bevezetőt tartott, de helyszűke miatt kihagyjuk a bevezetőt és csak a szereplők személyével foglalkozunk. Először is a *„nagy"* szopránművésznőt kell bemutatnunk, aki — habár már túl van első nagy szerelmén, de még valamivel tán ínnen az ötvenen ... Egyszóval gyönyörű XVI. századbeli kosztümben és fején elsárgult tülfátyol, mely a színpadot is megmeglegyintette néha-néha, amikor a szoprán le vagy fel kívánta vinni a hangot. Ugy száznyolcvan centiméter lehetett a hölgy és elég szépen kiteljesedett nyaka volt. De akárhogy ágaskodott, nem tudta kiénekelni a magas C-t. Ugyancsak így járt a szavaló művész is, akit *Hertelen* Balázsnak titulált a röplap, illetve a műsor. Hát bizony Hertelen Balázs nem éppen *„hertelen"* mondta el a verseket, még pedig azért nem, mert Hertelen Balázs akadozott. Nem azért, mert nem tudta a verset; azt nem! Csupán azért, mert dadogott szegény fiatal ember Hertelen Balázs. Ekkorra *„megtelt"* a terem, illetve megszűnt a bejövetel ... Voltunk vagy százketten. De ebből tessék leszámolni a szereplőket is, akik szintén bejöttek a terembe, amíg rájuk kerül a sor és nem éppen kevesen voltak, mert amikor kinéztem a kisterembe, annyi felöltőt, télikabátot és koffert láttam, hogy azt hihettem: hogy ott a ruhatár. De nem így volt, csupán a szereplők ruhája, holmija volt ez a sok kacat. Amikor meg a konferanszié, a *Nagy Mester*, nem találta az egyik szereplőt és kénytelen volt kijönni a színpadra és bekonferálni, hogy *„már pedig a szereplők tartózkodjanak a művészszobában"*. Lett is erre olyan zsivaj és tolongás, hogy alig maradtunk huszan a nagy teremben. Igy már valóban *„hallgató"* közönség fogadta a nagy előadókat. A mellettem ülő ifjú hölgy nagyokat sóhajtva mondta:

— *Csak az én Gyuszimnak sikerüljön az ének!* — Majd kérdés nélkül folytatta: — *Most lép fel először a vőlegényem. Kissé még félénk, de majd elmúlik az egész. Azt mondják: tehetséges.*

— *Ki mondta?*

— *A Szentkirályi-utcában ... a Takács-vendéglőben énekelt egyszer egy este ... Nem közönségnek, csak úgy nekünk, akkor mondták, hogy még fel is léphetne valahol ezzel a hanggal ...*

És jött a *Gyuszika*. Torokköszörülés, megint torokköszörülés és a tizedik torokköszörülés után Gyuszika kinyögte, hogy reggel hidegvizet ivott és ... és berekedt ...

Végül jött a Nagy Szám: *Kokas* Vendel baritonista. Én melegen dörzsöltem össze a kezemet és jól hátbavágtam a barátomat.

— *No, most aztán hallunk egy igazi fajtiszta énekest!*

És jött a Nagy Énekes, Kokas Vendel. Ami termetét illeti, illett rá a név, mert szép kokastermete volt. Nyakigláb ember, nagy ádámcsutkákkal és szép, magasan hordott, hajlott orral. Jött a torokköszörülés is. De ez már más volt, mint a Gyuszikáé! Ez igen! Ez már másként is kezdi. Hátra lépett, majd előre és újból hátra és egyszer csak előre ugrott és akkora hangott vágott ki, hogy a hajam az égnek meredt, utána olyan hirtelen ejtette el, hogy utána kaptam, hogy feladjam neki. De ez még semmi! Ahogy a szemeit forgatta, az volt aztán előkelő! Ám jött a szünet és mi felsóhajtva mentünk ki a teremből. De most kint a folyosón folytatódott az *„előadás"*. Egy falusias kinézésű magyar odaugrott a Nagy Művészhez, Kokas Vendelhez és amúgy istenigazánbul megmarkolta a művésznyakkendőt.

— *Idefigyeljen az úr! Én ötven jegyet adtam el és húsz pengőt fizettem a Mesternek, amiért előadatta az én halhatatlan nótámat a vad darázsról és maga azzal a kappanhangjával egy csapásra agyoncsapta.*

A Nagy Művész elkékülve baritonozta:

— *De uram, édesegy komámuram, jó magyar Testvérem! Én hetven jegyet adtam el, hogy felléphessek a Vigadóban, hogy bemutathassam az én hős baritonomat.*

A közönség nem nevetett, hanem lázadozott.

— *Én is ötven jegyet adtam el!*

— *Én hetvenet!* ...

Mikor a második részt megkezdték, ijedten néztünk szét. Üres volt a terem, illetve egy öreg ember horkolt az első sorban, de azért a főrendező úr, a Nagy Mester tovább dirigálta a műsort. Barátom csipkedve súgta oda:

— *Megszöktek a szereplők rokonai is ...*

*

Még csak annyit szabad legyen a fentiekhez fűzni: ildomos volna, hogy mind a Vigadóban, mind a Zeneakadémián tartandó matinék, műsoros esték műsorát a rendezőség köteles legyen bemutatni a kultuszminisztériumnak, ahol elbírálnák, hogy ez és ez a szereplő szerepelhet-e? Vagy még az sem ártana, ha főpróba lenne kötelező és a kiküldött művészeti zsűri lenne hivatott megállapítani, hogy a Nagy Szoprán vagy a Hős Tenór fel léphet-e a nyilvánosság előtt, vagy visszatanácsolják a Szentkirályi-utcába, a kis vendéglőbe, a baráti körbe ...

Védelmet kérünk a közönség nevében!

Védelmet a dilettáns előadók és rendezők ellen. Sőt börtönt kérünk a lelkiismeretlen kufárok ellen, akik a baksis haszonért képesek cirkuszt csinálni a magyar kultúra hajlékából.

A kritikák pergőtüzében

Irta: BOROMISZA TIBOR

Kellő sajtótechnikával, hogy mi mindenre lehet fölhasználni egy egyébként egészen más utakon járó művész megfigyeléseit, ennek dokumentálására idézem a *„Népszava"* 1929 december 22-én közölt ujság közleményét, *„Prizma"* aláírással:

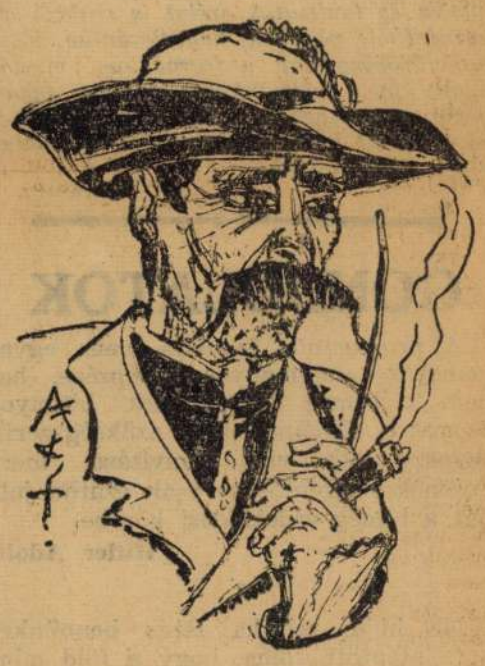

... Az ujságíró beszélgetett — írja — *Boromisza Tibor festőművésszel, akinek nevezetes tárlata a Nemzeti Szalonban méltán föltünt, pusztai magyarokról festett karakteres arcképsorozatával és a festő elmondja az ujságírónak, hogy éveken át élt a modelljei között, a tanyán, a pusztán s megemlítette azt is, hogy nyomtatvány legföljebb úgy kerül a magyar nép tájékára, hogy az eldobott ujságpapirost talán arra fújja a kósza szél, ám színmagyar alakjai az ujságfoszlányt nem tudják elolvasni.*

Eddig a közlemény. És ez a közlemény részben igaz. *Farkas* Bertiről, a csúnyaföldi gulyásról írtam meg, hogy amiközben festettem, szó kerülvén erről-arról mesélte:

— *Ügön nagyon szeretek én olvasgatni, Művész úr. Minden kósza ujságpapiros, amit a szél erre fújt, különösen az ősztavaszi libavadászáskor, összeszedtem, oszt végigolvastam az utolsó betűig ...*

Bertinek ez a nagy bötűszomjúsága nem egyedülálló a pásztorság között. Őt is az apja tanította meg bötűvetésre, kint a karámnál. A gyakorlatot aztán jó maga szerezte meg hozzá innen-onnan szedett ócska ujságpapírosokn keresztül. Az is igaz, hogy Berti a *„Hatrongyos"* nevezetű uradalmi tanyáról származott. Arról pedig megírtam, helyszíni tapasztalataim alapján a *„Magyarság"* 1932 február 14-i képes mellékletében rajzokkal illusztrálva, hogy különös egy hely az.

Az uraságnak kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy a megszüntetett tanyai iskola pótlását kérje.

Az elibém terelt tizennyolc-húsz különböző korú gyerek, suttyó, sőt új házas közül sem tudott senkisem írni-olvasni. A huszonötévi iskolanélküliség szörnyű rést vágott az ott született nemzedékben. A földbesüllyesztett sárkunyhók lakói akár a kirgizpuszta közepén tanyázhattak volna, ami a szociális gondozást illeti. Ezt megírtam a *Függetlenség*-ben is, az akkori kormány lapjában, azzal a záradékkal, hogy amikor a tisztelt országgyűlési képviselő úr korteskörútján arra járván, a vonat ablakából barátságosan köszöntötte lelkesen éljenző szavazó polgárait, azoknak jó része a nagy MÁV.-bötűket sem tudta elolvasni — kocsija oldalán. Tehát a *Népszava* állítása e két tény célzatos politikai ízű összevonásából alakult ki — féligazságként. Én azidőben azonban nem politizáltam a helyszínen, hanem cselekedtem. És pedig akként, hogy lefestettem Bertit is, meg a „Hatrongyos" tanyát is. Irásban és képben fölhívtam ezekre a közérdeklődést, sőt Berti öcsémet éveken át elláttam olvasnivalóval, amíg győztem, nehogy a filléres ponyva nedűjével fertőzze meg egészséges szervezetét. A Hatrongyos tanya ügyét ellenőriztem, nyilvántartottam, éveken át lóháton is, meg ujságban is ... amíg ott is történt valamelyes javulás.

Egy bizonyos, hogy

az 1929-es években bombaként vágott be kiállításom — a magyar gerinctelen művészi programtalanságba

és valamelyes mozgást idézett elő. Nem volt szokványos, hogy egy festő kiállítási anyagát ilyen célzattal állítsa szem elé. Fejlesztettem azokat a világítási effektusokat, amelyek fantáziámat már pikturám kezdetén, Nagybányán, foglalkoztatták. Amivel korszerűség tekintetében teljesen egy időben indultam meg azzal a mozgalommal, amiﬁek élén akkor az olasz *Marinetti*, a későbbi *Mussolini*-kormány művészeti államtitkára állott. Mozgási tanulmányaim, amik szintén a multból származtak, a Hortobágyon hatalmas lendületet vettek a szemmel látható kézenfekvőségek lévén. Hiszen az egész pusztaság volt a modellem, a műtermem. Maga a pásztorság élete, ahogyan még megmaradt a régi szilaji életből, töredékeiben is izgató probléma volt, egyébként is mindazok számára, kiket sem a régi, sem az új akadémikusok sémája elfogulttá nem tett — az eleven ősi magyar élet jelenségeivel szemben.

Maga a pásztorember törzsi jellegzetességeivel mindenkor érdekes arcképtanulmányul szolgált. Mindenki számára.

Annál is inkább azoknak a magyar művészeknek szemében, akiknek még nem romlott meg a faji öntudata. Tehát néprajzot, antropológiát és még nem tudom minő — nem a tárgy lényegét célzó dolgokat, tudományoskodó képpel belékeverni művészi tanulmányaimba — enyhén szólva nagy elfogultság. Hogy művészileg e tekintetben is lehet politikai elfogultság fölött megállapítani bizonyos tényeket, álljon itt a *„100%"* irodalmi és művészeti kultúrszemle 1928 áprilisi számában „8" kritikai méltatása törekvéseimről:

Elektromos gramofonok
lemezcserélő automaták
nagy választékban
MAULIS RÁDIÓ-tól
IX., Ráday-u. 11. T.: 186-203

— *Boromisza Tibor művészetének a lényegét, hatóerejének rendkívüli voltát röviden az alábbiakban kíséreljük meg összefoglalni. Sorra járva öregek, fiatalok, céhbeliek, dissidensek idei kiállításait, egyetlen művészre sem akadtunk, akinek formai és témai megújhódása megközelítő volna, mint Boromiszáé. Neki sikerült megizmosodva átjutni a különböző izmusokon, hogy végre rátalálva a kellő eszközökre, kompozicióival új gondolatkört, új lelkiséget tükröztessen. Egységes, újszerű szemlélete van, mely főképpen „Koppány emlékezete" című kompozíciójában nyilvánul meg. De ott az íze, nyoma képein szinte kivétel nélkül. Bizonyságát látjuk kozmikus életlátásában, kollektív örömök érzékeltetésében. Szokatlan nagyvonalúságában ... Még szociális szemléletének tükörképeivel tanúságot tesz a harcosan vallott igazságáról a művészetnek társadalmi gyökereit illetően, addig másik fő sajátosságával, a fajtabeli jelleg döntő szerepét hirdeti. És kétségtelen, hogy a kollektív művészet kialakulásánál a népi, fajtabeli sajátosságok fölszínre hozatala Boromisza Tiborhoz hasonló tehetségeket igényel.*

A *100%* eme megállapításához kommentár fölösleges. Annál kevésbé, minekutána a 100% legkevésbé sem volt meggyanúsítható nacionalista elfogultsággal.

NYILHEGGYEL

III.

Meghajlunk *Ady Endre* költői nagysága előtt, ameddig az a művészet és a magyarság szívekbe írt törvényeinek megfelel. De elutasítjuk költészetéből mindazt, ami dekadencia és nemzetrontás. A költészet soha sem lehet öncélú művészet — l'art pour l'art. Valamikor hét város versengett egymással azért, hogy melyikben született Homeros; de mind a hét város görög volt és a görögség nevében követelte magáénak. Nálunk azonban hét — vagy ennél is több — párt, köztük elsősorban a szocdemek követelik maguknak Ady Endrét. Már ez is gyanussá, vagy legalább is többrétűvé teszi életművét, hogy ennyien marakodnak érte. Ha Ady költészete színtiszta költészet és a magyarság életsorsának megnyilvánulása lenne, nyilván a magyarság egyeteme vallaná magáénak, minden megszorítás nélkül. Igy azonban ...

De nem is erről van most szó. Hanem arról az ízléstelenséggel határos tolakodásról, amellyel ki-ki a maga szempontjainak legjobban megfelelő beállításban emlékezett meg róla halálának huszonötéves évfordulóján. Hogy liberális és zsidó berkekben mit műveltek, ahhoz semmi közünk. Mi is azt valljuk, amit igen sokan a világon: mi jó jöhet Izrael berkeiből? De hogy olyan lap is, mint a *Magyar Erő*, mely a magyarság érdekeit hirdeti művészi téren is, Adyt úgy ünnepelje, hogy egyik oldalán hites feleségével, másik oldalon pedig szeretőjével együtt hozza fényképét, ez már nemcsak ízléstelenség, de a hitvesi méltóságnak is rovására van.

Nem láttunk még olyan irodalmi művet, amelyben a feleségek felesége mellett Petőfi apró szerelmeinek a fényképei is napvilágot láttak volna. *Gyulai* Pál idejében az ilyesmit elképzelni is bajos lett volna, nemhogy megvalósítani.

„Igaz Istenhit és igaz Krisztusszeretet kizárólag csak igaz nemzetszeretethez és hazaszeretethez vezethet és fordítva: igaz nemzetszeretet és hazaszeretet vezessen el bennünket az igaz Isten és Krisztus megismeréséhez. A magyar nemzetiszocializmus gyakorlata szétválaszthatatlan Krisztus tanától. A zsidó erkölcsi világrend gyakorlati átültetésének és megvalósításának harcos eszköze a kommunizmus: A krisztusi erkölcsi világrend gyakorlati megvalósításának harcos eszköze pedig a nemzetiszocializmus. (1937.)

Szálasi Ferenc.

Az élet minden pillanatban és mindenekelőtt tudat arról, ami lehetséges a számunkra. Ha csak egyetlen lehetőség volna, nem lenne értelme, hogy azt lehetőségnek nevezzük, hanem egyszerű szükségszerűségnek tarthatnók.

José Ortega y Gasset.

KÖZGAZDASÁG

Nagy fellendülés előtt a magyar-német külkereskedelem

Dr. Schnee, Német-Keletafrika volt kormányzójának, a Német Világgazdasági Társaság elnökének nyilatkozata a Függetlenség számára

A *Német Világgazdasági Társaság* száztagú küldöttsége hétfőn kezdi meg nagyjelentőségű délkeleteurópai tanulmányútját, amelynek során *Magyarországot, Jugoszláviát, Romániát* és *Bulgáriát* látogatják meg a német gazdasági szakemberek. A száztagú küldöttség három napig tartózkodik a magyar fővárosban, ahol a Társaság elnöke, dr. *Schnee*, Német-Keletafrika volt kormányzója kedden, április 12-én a Vasúti és Hajózási Klub rendezésében előadást tart. Ezen az összejövetelen a bevezető előadást vitéz *Mecsér* Endre, az Országos Mezőgazdasági Kamara és a Magyar-Német Kereskedelmi Kamara elnöke tartja meg *A magyar közgazdaság, különös tekintettel a magyar-német gazdasági kapcsolatokra* címmel. Dr. *Schnee* az alábbi érdekes nyilatkozatot bocsátotta a *Függetlenség* rendelkezésére.

Németország és Magyarország Ausztriának a birodalomhoz történt csatolása és egy évszázados fejlődés lezárása által, közvetlen szomszédokká váltak. Ez a történelmi tény a két állam kölcsönös kereskedelmi kapcsolataira szükségszerűen élénkítő hatással lesz, hiszen a gazdasági szempontok mellett a régi politikai barátság is hozzájárul a gazdasági kapcsolatok kimélyítéséhez. *Németország és Magyarország eddig is jó vásárlói voltak egymásnak.* Ezt semmisem bizonyítja jobban, mint a magyar külkereskedelem egyenlegének a legfontosabb országokkal lebonyolított forgalomban való alakulása, amelyet az alábbi táblázat szemléltet:

	1929	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	millió pengőben						
Németország	— 90	— 23	— 18	+ 27	+ 19	+ 1.9	+ 28.4
Nagybritannia	+ 4	+ 8	+ 17	+ 14	+ 17	+ 21.8	+ 18.1
Franciaország	— 12	+ 3	+ 1	+ 4	+ 6	+ 5.1	+ 8.0
Olaszország	+ 24	+ 7	+ 11	— 7	+ 32	+ 33.1	+ 37.6
Ausztria	+ 181	+ 50	+ 43	+ 17	+ 11	+ 14.5	+ 14.1
Csehszlovákia	— 65	— 11	— 3	— 4	+ 2	— 1.8	— 9.0
Románia	— 49	— 30	— 11	— 11	— 29	— 34.2	— 20.4
Bulgária	— 2	+ 2	— 1	0	— 1	0	0
Jugoszlávia	+ 6	+ 3	+ 2	— 2	— 14	— 7.3	— 11.1
Görögország	+ 9	+ 1	— 2	+ 1	+ 1	0	0

Ha pedig a magyar—német kölcsönös áruforgalomnak a legutóbbi években beállott változásait szemügyre vesszük, meg kell állapítanunk, hogy a két piac — némi ingadozástól eltekintve — *az érdekek egyre szorosabb egybekapcsolódásáról tanuskodik.* Különösen az elmúlt év —, amelynek folyamán a tavaly nyáron lefolytatott magyar—német kormánybizottsági tárgyalások az árucsere lebonyolításának technikai feltételeit is teljesen rendezték — hozott érezhető javulást a kölcsönös áruforgalom minden terén. *Az év első tizenegy hónapja alatt Magyarország Németországból eredő bevitele kereken tíz százalékkal, a Németországba irányuló magyar kivitel pedig 30 százalékkal emelkedett.* A december 1.-i állapot szerint Magyarországnak már 21 millió pengős kiviteli feleslege volt Németországgal szemben. Németország 1920-ban Magyarország szállítóinak sorában még csak negyedik helyen állott, Ausztria, Csehszlovákia és Olaszország mögött, mert ebben az évben Magyarország bevitelének csak 8.4 százaléka volt német áru. *1922-ben azonban Németország már a magyar bevitelnek 12.96 százalékát szállította és így harmadik helyre került,* 1930-ban pedig 21.25 százalékos részesedésével az első helyet foglalta el Magyarország szállítóinak sorában. Azóta Németország részesedése következőképpen növekedett tovább: *1935-ben 23 százalék, 1936-ban 25.8, 1937-ben pedig körülbelül 26 százalékát szállította Németország a magyar bevitelnek s Magyarország piacainak sorában 25 százalékos részesedéssel szintén Németország állott az első helyen.* A kölcsönös kapcsolatok fontosságát mutatja az is, hogy az elmúlt évben a német piacra irányuló magyar kivitel sokkal erősebb mértékben növekedett, mint az onnan származó magyar import s így az 1936. évi behozatali többlettel szemben Magyarország igen jelentős aktívumot ért el. Hogy a forgalomnak ez az alakulása az előző évekhez viszonyítva, magyar szempontból mit jelent, azt az alábbi táblázat mutatja.

Külkereskedelmi forgalom Németországgal millió pengőben	1933	1934	1935	1936	1937
	január 1-től szeptember 30-ig				
Bevétel	44.22	44.85	62.72	82.01	89.40
Kivitel	28.57	56.67	62.07	81.29	100.40
Egyenleg	— 15.65	+ 11.82	— 0.65	— 0.72	+ 11.00

Mi okozta a kölcsönös áruforgalomnak ezt az erős fokozódását? A válasz erre csak ez lehet: *a két fél természetes adottságai.* A német és a közép- és keleteurópai piacok kapcsolatának titka az, hogy a két gazdasági terület termelése és csaknem minden szükséglete egymást kitűnően kiegészíti. Gazdasági sorsközösségről van itt szó, amelynek alapja a szóbanforgó országok természeti adottságában rejlik.

Azok a külföldi körök, amelyek ellenséges szemmel nézik Németország keleteurópai kapcsolatait, többféle módon is szeretnék megzavarni a természetes gazdasági vérkeringésnek ezt a részét. Miután az egyik oldalon megfosztották Németországot a gyarmati nyersanyag-forrásoktól, szívesen látnák, ha az egymásrautalt középeurópai népek között is zavarok jelentkeznének. *Az ilyen törekvés azonban nem járhat sikerrel, hiszen a mai német külkereskedelmi politika alapelve — vásárolj vevőidnél! — kitűnően bevált, azonkívül pedig régi tapasztalati igazság, hogy a természetadta viszonyok ellen küzdeni nem lehet.* Az pedig, hogy az ipari fejlődés magas fokán álló, de nyersanyagokban szegény Németország jóminőségű iparcikkeit a magyar mezőgazdaság és egyéb őstermelés nyersanyagai ellenében adja el — természeti törvény. *Nekünk, németeknek élelmiszerekre, takarmányra, gabonára, gyümölcsre, főzelékre, bauxitra és mangánércre van szükségünk, szóval mindarra, amit a magyar őstermelés produkál.* Magától értetődik tehát, hogy nagy nyersanyagszükségletünket Magyarországon fedezzük, amely a mi kokszunkat, szenünket, gépeinket, vegyitermékeinket, fémáruinkat, automobiljainkat, textiláruinkat, rövid-, fél és készáruinkat keresi. Sőt az is kétségtelen, hogy a két ország között folyó és mindkét félre nézve kielégítő kereskedelem, amely úgyszólván önmagától fejlődött ki és amelyet bizonyos részről mesterséges eszközökkel próbálnak megzavarni, a jövőben még további emelkedést fog mutatni. Mindenekelőtt azért, mert a német piac Ausztriával is nagyobbodott.

Ausztria 1936-ban a magyar külforgalomnak mintegy 17 százalékát bonyolította le és *így Magyarország szempontjából a külkereskedelmi partnerek között a második helyen állott. Ausztriának a Német Birodalomhoz való csatolása után az osztrák piac jelentősége még csak fokozódni fog.* Ennek oka részben az, hogy nemcsak Németország, hanem Ausztria is olyan terület, amelynek nagy mezőgazdasági bevitelre van szüksége. Ezeket a cikkeket Németország nem szállíthatja Ausztriának. Másrészt az új gazdasági egység kialakulásával a kölcsönös áruforgalom összetételében bizonyos eltolódások jelentkezhetnek az egyes árucsoportok tekintetében, *végeredményben azonban a nagynémet piac kedvező kilátásokat nyit meg a magyar kivitel számára.* A forgalmi lehetőségek kiépítése ugyanis megadja a szállítás lényeges meggyorsításának lehetőségét. Gondoljunk csak a München—Salzburg—Linz és Bécs között kiépítendő autóútra, amelyet bizonyára a magyar határig fognak továbbvezetni. Nagy jelentősége van azután az áruforgalom szempontjából annak is, hogy a Berlin—passau—bécsi vasutat kettős vágánnyal látják el, végül pedig érdemes megemlíteni Göring tábornagy legutóbbi bejelentését, amely a dunai hajózási útvonal teljes kiépítésére utalt.

A nemzeti szocialista államnak ez a hatalmas felépítési és munkaszerzési programja munkát és kenyeret jelent az eddigi osztrák munkanélküliek számára s ezzel *együtt lényegesen fokozni fogja a mezőgazdasági cikkek, valamint az ipari nyersanyagok importját. Új szomszédunk, Magyarország mindezt könnyűszerrel szállíthatja nekünk, annál is inkább, mert ezt az importot német iparcikkekkel tudjuk megfizetni.* S ha mindehhez még hozzávesszük „Ausztria gazdasági feltárását", amelyet szintén Göring tábornagy jelentett be emlékezetes beszédében, úgy határozottan megállapíthatjuk, hogy *a közlekedés tervbevett megjavítása úgyszólván közvetlen kapcsolatot teremt a magyar puszta és az Északi-tenger között* és mi sem terméezetesebb, mint az, hogy a német—magyar külkereskedelem a nagy német egység megteremtése révén szükségszerűen fel fog lendülni.

És ha ezek után össze akarom foglalni a német külkereskedelmi politika céljait, Rosenberg birodalmi vezető legutóbbi dortmundi beszédét kell idéznem: „Nem igaz az, amit egyes párisi lapok írnak, hogy Németország meg akarja kaparintani a magyar gabonát és a román petroleumot, hanem éppen ellenkezően, úgy hisszük, hogy *most a közvetlen áruforgalom minden nép számára hasznot fog hozni, szemben a nemzetközi nagybankok kiuzsorázó tőkepolitikájával, amely magas kamat ellenében hitelt ad ugyan, de az adós nemzetek áruját nem vásárolja meg. Amit Németország akar, nem imperializmus, hanem a határain élő népek haszna.*"

Húsz pengő osztalékot fizet a MÁK

A *Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat* igazgatósága megállapította az 1937.-i üzletév mérlegét és elhatározta, hogy április 26-ára hívja egybe a rendes évi közgyűlést, amelynek indítványozni fogja, hogy az 1937.-i üzletévre — a tartalékok és alapok dotálása után — *részvényenként húsz pengő osztalék kerüljön kifizetésre.*

(—) A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület külföldre utazó ügyfelei **és a Magyarországba** jövő idegenek kényelmére, központi palotájának a Vörösmarty-térre néző részén váltóüzletet nyit, amely működését f. hó 12-én kezdi meg.

(—) A tojás új minimális ára. Az Országos Ármegállapító Bizottság az egész országra kiterjedő érvénnyel április 11-től kezdődőleg a tojás minimális termelői bevásárlási árát kilogramonként 94 fillérben állapította meg.

(—) Országos vásárok. Az országos vásárokat a következő helyeken tartják meg: Április hó 10-én, vasárnap: Alpár, Cegléd, Cséka, Ráckeve. — Április 11-én: Baktalórántháza, Dévaványa, Dunapataj, Ercsi, Fehérgyarmat, Győr, Hajduszoboszló, Hegykő, Kiskomárom, Kisláng, Lenti, Magyarkeszi, Mohács, Nova, Nyiregyháza, Ozora, Pásztó, Putnok (országos), Ráckeve, Romhány, Sátoraljaújhely, Sümeg, Szulok, Tab, Tiszacsege, Tiszadob, Vámosmikola, Várpalota, Vásárosc. — Április 12: Dunapataj, Ercsi, Gáva, Gesztely, Kéty, Nagyecsed, Nagyharsány, Pásztó, Rétság, Sármellék, Szentgyörgyvölgy, Szentlőrinc, Zalaegerszeg (havi). — Április 13-án, szerdán: Abaújszántó, Balatonfüred, Csorna (havi), Morágy, Nagykónyi, Nagyamada, Székesfehérvár, Zalaszentgrót. — Ápr. 14-én: Csökölly, Devecser, Diósgyőr, Fertőrákos, Kaposszekcső.

A HÉTRŐL

AZ ELSŐ DEFICITMENTES költségvetés, amit a háború utáni Mgyarország létre tudott hozni, csaknem egy teljes nemzedék erőfeszítését koronázza meg. De különösen megkoronázza azt a céltudatos és áldozatos gazdaságpolitikát, amit a válságkor és a válságot követő évek alatt valósított meg a magyar kormányzat. A magyar közgazdaság akkor eljutott a kétségbeesés és a csőd peremére s erről a veszélyes pontról nemcsak visszarántani sikerült a közgazdaságot, *de el is vezetni az új konjunktura, az új fellendülés, az új boldogulás fennsíkjára.* Az útszakasz, amit hátrahagytunk, rögös és meredek volt. *Vándorlásunknak egyik legkiemelkedőbb állomásához jutottunk most el,* amikor a magángazdasági eredményekhez az állampénzügyi eredmény is csatlakozik: a magyar államháztartás deficitmentes gazdálkodása. *A nemzet hálája illeti meg ezért azokat a férfiakat, akiknek a szaktudása, szívóssága, lelkiismeretessége és látnoki képessége kellett a pénzügyi kibontakozás biztosításához.* Az ország pénzügyeinek a vezetése soha nem volt hálás vagy népszerű kormányzati feladat. Ha azonban ez a népszerűtlen kötelességteljesítés magas erkölcsi színvonalon mozog, akkor, — mint ezt a ma pénzügyi politikája is példázza — a közvélemény lelkesen hajtja meg sorsának intézői előtt az elismerés lobogóját.

*

A KÖLTSÉGVETÉSSEL SZOROSAN ÖSSZEFÜGG az egymilliárdos beruházási javaslat és a hozzátartozó vagyonadó javaslat, amikkel *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter a győri program pénzügyi lebonyolítását alapozta meg. A beruházások rendjén nemcsak szemünkfénye, a nemzeti hadsereg fog a kormányzói szózat szellemében a korszerű kifejlesztésben részesülni, hanem a közélet egyéb fontos területein is nagyszabású alkotások készülnek. Az alkotások a közgazdasági és szociális feladatok egész munkakörét felölelik s különösen *a mezőgazdaság és a falusi élet irányában jelentenek nagy fellendülést.* Elmulasztott feladatok pótlása vár nemzedékünkre s ehhez a rendes állampénzügyi eszközök, vagyis a költségvetés keretei, nem elegendőek: *ehhez egyszeri és rendkívüli anyagi erőfeszítések kellenek.* A kormányzat és a törvényhozás meg fogják tenni a magukét a nagy cél érdekében, de azután a társadalom és főleg a gazdasági élet őszinte, bensőséges együttműködésére lesz szükség a siker teljességéhez. A beruházási vagyonadó olyan adónem kell hogy legyen, amit az érdekeltek önkéntes örömmel, nem pedig fogcsikorgatós kényszerből tesznek le a haza oltárára, hiszen avval fiaik és unokáik jobb és boldogabb jövőjét alapozzák meg.

*

AZ ZSIDÓKÉRDÉS TÖRVÉNYES RENDEZÉSE egyszerre old meg nagysúlyú társadalmi és gazdasági problémákat. A feltörő új magyar nemzedéknek helyet kell csinálni a nap alatt, még pedig árnyéktalan helyet, ahová a nap éltető sugarai zavartalanul eljuthatnak. A probléma higgadt és érett megfontolást kíván, mert hiszen annak a lekicsinylése vagy elháritása éppen olyan hiba lenne a nemzet jövője szempontjából, mint a kérdésnek demagóg légkörből fogant megoldása. Ezért mondotta *Darányi* Kálmán miniszterelnök a törvényjavaslatot megvilágító beszédében, hogy *a tervezett megoldásra nézve a kormány nem enged magára licitálni.* A szellemi élet őrhelyeinek visszahódításán kívül a tervezetnek különösen az a pontja nagy horderejű, hogy az üzleti vállalatoknál a keresztény értelmiséget a létszám megfelelő százalékán kívül az összes fizetések megfelelő százalékában is részesíteni kell. A törvényt nem lehet majd olyan tessék-lássék végrehajtással kijátszani, hogy a jelentéktelen állások nagyobb hányada fejében a keresztény értelmiség kiszoruljon a vezető állásokból. *Generációkra kiható átalakulás készül tehát a magyar gazdasági és társadalmi élet lelki arculatában,* olyan nemzetpolitikai mű, amihez fontosságban hasonlíthatót az utóbbi idők törvényhozása nem alkotott. A törvényjavaslat a befejező akkordja annak a folyamatnak, melyben a kormány a kormányzottakkal, a nemzet vezetői a nemzet egészével lelkileg eggyé válnak.

Köztisztviselők!

Bútort, szőnyeget, csillárt

nálunk megbízhatóan, olcsón és részletre vehet

KÖZTISZTVISELŐK SZÖVETKEZETE

Budapest, VIII., József-körút 70. szám

— **Felhívás a felvidékiekhez.** Azok a felvidékiek, akik a napilapok útján közölt felhívásra még nem jelentkeztek, felvidéki kapcsolataikra vonatkozó és személyi adataikat mielőbb jelentsék be a Felvidéki Egyesületek Szövetsége fötitkáránál (VII., Rákóczi-út 36. I. em. 4.) — A Szövetség mozgalmi programját és célkitüzéseit a jelentkezőkkel a közeljövőben, kiadványban fogja közölni.

Amig 'Ön alszik

a Darmol dolgozik. Nem zavarja az álmot és mégis estétől reggelre biztosan hat. Fájdalom nélkül hajt, könnyü és teljes ürülést idéz elő. Kellemes, enyhe és jó hashajtó, a DARMOL

* **Színházi díszlet a Párisi Nagy Aruház** húsvéti ajándékok díszdobozában. Az áruház idei húsvéti attrakciója egy 36 cm-es díszes doboz, amelyben csokoládényúl, csokoládébárány, csokoládécsirke, csokoládétojás és külön átlátszó csomagban cukorkatojások vannak, egy felállítható színházi díszlet, amely igazi művész ihletett alkotása. A Párisi húsvéti díszdoboz a tartalmával együtt összesen 96 fillér. Második nagy húsvéti attrakciója az áruháznak az óriási, 22 cm magas húsvéti tojás, színes alumíniummal bevonva, szalagcsokorral, belül egy sor desszerttel és mignonnal, ára 96 fillér. Van még egy nagy feltünéstkeltő különlegesség, egy 36 cm magas óriási csokoládényúl, fényes aranyszínü alumíniummal bevonva, puttonnyal és benne két csokoládétojással. Ennek az ára 96 fillér. Végül a Párisi húsvéti kiállításában egész szériák vannak csokoládényulakból, már 18 fillértől kezdve és 48 fillértől tömött csokoládétojásokból. Lapunk mai számában az áruház mai hirdetése egy kis kivonatot közöl a mindig aktuális Párisi élelmiszerekből.

Most cserélje

régi rádióját új, rövidhullámú gépre! Ezekkel nyáron is zavarmentes a vétel. Alkalmi vételeink is vannak.

CHMURA

IV., Ferenciek-tere 2.

— **Húsvét örömeiről** és a húsvéti magyar népszokásokról olvashatunk érdekes cikket a *Hungária* idegenforgalmi magasinban, *Filótás* Lilly ötletes, ízléses lapjában. Ezenkívül számos más cikk és kép tarkítja a magasin áprilisi számát, amelyhez — mint minden szánhoz — magyarnyelvü mellékletet ad a *Hungária*.

KERTI ERNYŐ

ERNYŐCZEM Tel.: 386-148

RÁDAY-UTCA 10.

— **Előadások, gyülések.** A Magyar Nemzeti Szövetség olasz osztálya kedden délután 6 órakor Géza-utca 4. számú helyiségében *Augustus ünnepi előadássorozatot* kezd. — *A Pestvidéki Ügyvédi Kamarában* pénteken *Pintér* Ernő járásbirósági elnök a tanukihallgatás technikájáról beszélt. — *A budai református egyház* előadássorozata keretében *dr. Földes Papp* Károly „A mai tudományok és a vallás" címmel tartotta meg előadását. — *A Tinódi Lantos Sebestyén társaság* előadó-ülést tartott a Pátria Klubban. Az előadó-ülésen *Nagy* Emil ismertette Tinódi mai jelentőségét. — *A MAGNES* központi választmánya ülést tartott, amelyen *Döry* Ervin ügyvezető elnök ismertette az alkalmazotti törvény végrehajtásának hatékony ellenőrzéséről szóló iparügyi miniszteri rendeletet.

CSILLÁR -bérlet VOGEL-nál. Vételnél a bérleti díjat beszámítjuk a vételárba. IV., Károly-körút 28. (Városháza) VIII., Mária Terézia-tér 1. Tel.: 130-123.

* **Pattanásos arcbőr,** csalánkiütés, bőrviszketegség és más hasonló betegségek esetében több napon át 1—2 pohár Mira keserüvíz ivása a legjobb hatással jár.

Állásban levő úriasszonyt **lakótársnak** keresek, központi fütés, melegvíz, modern kétszobás utcai lakásomban. Érdeklődni 11-től 4-ig. Tisza Kálmán-tér 14., fszt. 6.

* **Csunya nő nincs többé!** A legelhanyagoltabb arcbőrt is rövid idő alatt megszépíti a világhírü nagyenyedi *Kovács-krém*. Éjjeli használatra kék, nappali használatra sárga csomagolásban kapható minden szaküzletben.

Soroksári Dunaágban nyitandó csónakházra **garázsmestert keresek,** értekezni hétfőn délután 2—5-ig VIII., Rákóczi-út 13., I. 15. Miklósy.

Az Eucharisztikus Kongresszus idején szünetelnek az út- és csatornajavítási munkálatok a fővárosnál

Széll József belügyminiszter a következő rendeletet intézte *Szendy* Károly polgármesterhez:

— Az eucharisztikus világkongresszus alkalmából várható nagy forgalom akadálytalan lebonyolítása érdekében feltétlenül szükségesnek tartom, hogy

a főváros területén az útjavítási, csatornaépítési, kábelfektetési, vagy esetleg más, az utak felbontásával kapcsolatos munkákat még a kongresszus időpontja előtt befejezzék,

vagy amennyiben eddig az időpontig a munkák nem lennének befejezhetők, úgy azok megkezdését a kongresszus utáni időpontra halasszák el. Felhívom a polgármester urat, hogy

ez irányban a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Szendy Károly polgármester a szükséges intézkedéseket a belügyminiszter rendelete értelmében azonnal megtette.

— **Nagyarányú vadvízlecsapolási munkálatok folynak Letenyén.** Zalaegerszegről jelentik: Letenyén a malária leküzdése érdekében hetek óta folynak a vadvízlecsapolási munkálatok, amelyeknek nemcsak egészségügyi, hanem nagy gazdasági eredménye is mutatkozik. Attól eltekintve, hogy a lecsapolás a nagyarányú szunyogtenyészetet megszünteti, mintegy 320 holdnyi legelő nagyobb termést hoz és mintegy 100.000 pengővel emeli a termés értékét. Állategészségügyi szempontból is nagy a jelentősége, mert a környéken azelőtt nagymértékben jelentkező mételykór eltünik.

— **Turistavonatot indít a MAV Egerbe és Putnokra.** Az Államvasutak igazgatósága a *Magyar Turista Szövetséggel* együttesen kedvezményes vonatot indít Eger-Putnokra. A vonat Budapest Keleti pályaudvarról április 24-én 5 óra 30 perckor, vissza Putnokról 17 óra 47 perckor, Egerből 21 órakor indul. Jegyek Egerig P 3.50, Putnokra P 4.70, a Turista Szövetség megbízottjánál, Rákóczi-út 53. Telefon: 13—14—70.

— **MAGÁRA RÁNTOTTA A TÜZES KÁLYHÁT.** Kaposvárról jelentik: A somogymegyei Kisdiós-pusztán özvegy Balassa Józsefné 76 éves asszony egyedül tartózkodott odahaza és a lakásán tevékenykedett. Munkája közben a tüzes kályha mellett ment el, megszédült, a kályhába kapaszkodott, a mely eldőlt és ráesett az asszonyra. Amikor hozzátartozói hazaértek és ráakadtak a kályha alatt, már halott volt.

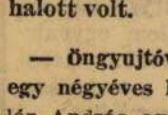

— **Öngyujtóval játszadozott és halálraégett egy négyéves kisfiú.** Miskolcról jelentik: Kollár András egerlövői gazda négyéves fia hasonlókorú társával a szalmakazal közelében öngyujtóval játszadozott. A szalmakazal meggyulladt. A kis Kollár-fiú a közeli disznóólba menekült. A tűz erre is átterjedt és mire észrevették, a kisfiú bennégett.

Dreher TEJCSOKOLÁDÉBÓL KÉSZÜLNEK A LEGIZLEBB HÚSVÉTI NYUSZIK!

MAGYAR ÖSSZEFOGÁS

Irta: BOROMISZA TIBOR

Félig nyitott ablakomon át besugárzik szobámba a csillagos tavaszi égboltozat. A göncöl szekere föld felé fordított rúdjával fuvarozza felém az egyetemes gondolatokat, amik túlszárnyalnak a napi kicsinyességeken. A Hárshegy sziklás fás ormai fölött ringatódzó ezüst félhold csajkáján messze útakra indulok — e világon szétszórt véreim után... harcos, társkereső összefogással.

A vidám hegyi szellő meglebegteti asztalomra kiteregetett hatalmas ujságlepedőket, mint vitorlákat, amiken sürü fekete sorokban jön az üzenet egy másik világrészből. Az ohiói Bridgeport... a New-Brunswicki Magyar Hirlap... a Chicagói Otthon... meg a kanadai Az Otthon... Egy más világ? Igen. De magyar! Barátaim irásaival tele. Irredenta harcos bajtársaim üzenetei. Meg nem alkuvó szókimondó kiáltásai, követelései, cselekedetei a magyar szabadságért.

A hirlapok fölött trónol egy fehér füzet. Az Egyesült Államok szenátusának 1923-ban közzétett hivatalos kiadványa. Az egész müvelt világhoz címezve. A Justic for Hungary eredeti szövege: Birinyi K. Lajos dr. hatalmas irásmüve. Most került először kezembe, megtisztelő emléksorai kiséretében.

Ugy nézek a nyomtatványra, mint egy igaz magyar lélek tükrébe — akit egyéni hiúságok nem csábitanak. Ostoba, kicsinyes és rosszindulatú gáncsvetések nem tartották vissza attól, hogy a világ szemébe kiáltassa legelőször — Amerika legnagyobb parlamentjén keresztül — a trianoni gazság szülte igazságtalanságokat.

Amint lapozgatok az ujságnyalábban, egy szabadabb, tisztultabb és szókimondó magyar szellem vesz körül. Ott olvasom Máté Török Gyula nyugalmazott testőr alezredes lángoló irását, aki fáradhatatlan, megalkuvás nélküli élharcosa az egész világra kiterjedő magyar testvéri összefogásnak... És megvillan előttem egy másik kemény katona, Zágonyi Sámuel nyugalmazott alezredesnek irása Kanadáról. Egy európai bevándorló megvilágitásában A kivándorlás szörnyü fajpusztitására mutat rá.

Mint munkás járta csontfagyasztó hidegben a magyar telepesek sátorlakásait és napi tizennégyórás földtúró munka után fogta a tollat izomlázas kezébe, hogy odakiáltsa az intelmet minden kivándorló elé: Megállj! És gondolkozz... Sötétbe ugrasz!... Tudod-e, hogy ha Magyarország a háborúból épen kerül ki, hát a kivándorlók legnagyobb része haza ment volna... Az öregek végső sóhaja ma is az: forditsatok siromba arccal Magyarország felé...

Elnézem a kanadai Otthon ezévi címlapját. Egy csikói között álló magyar gazda képe. Juhász Ferenc, Cherry Grove, Alta, Canada. Ez az alányomott szöveg. Aztán a magyar nemzetnevelésben fáradhatatlan lelkes mester Rev. Dr. Hoffmann Ferenc felelős szerkesztő, még ezt irta a kép alá szövegül:

... Alberta tartomány szelid dombos prerijén terül el Juhász Ferenc honfitársunk gazdasága. A gabonatermelés mellett nemesvérü igáslovak tenyésztésével is foglalkozik és erről ismeretes széles e tartományban... Ennek a magyarnak az a jelszava, hogy ha már van, hát legyen minden szép...

Igen. Juhász vérünkben felébredt az ősi magyar pásztorok nagyszerü erénye. És cselekszik, hirt hasznot jelent és szépséget mindenkinek... Tekintélyt a magyar faj életképességének. Ez a magyar igazi irredenta harc egyik legeredményesebb ereje.

*

Ahogy háromezer év előtt mondotta egy keleti bölcs:

Az igazi erény magától nyilvánul anélkül, hogy érdemeket óhajtana szerezni.

A bölcs szilárd alapra helyezkedik s nem támaszkodik a látszatra.

És nekünk harcunkban igen erényesnek és igen bölcsnek kell lennünk — elszántságunk felett.

Nálunk:

14.80

14.80

valódi SEYRÓ varrott divat cipők

fenyves

KÁLVIN TÉR 7.

Képes árjegyzéket küldünk.

— **KÉNES TARTALMU FORRÁS TÖRT FEL HÉVIZSZENTANDRÁSON.** Zalaegerszegről jelentik: Hévízszentandráson vízvezetéképítés közben forrás tört fel, amelynek vize erősen kénes tartalmú. A vízből kivonják a ként és máris megindult a kénszappangyártás.

HAIDEKKER-BOLT

ÁRJEGYZÉKET KÉRJEN

ANDRÁSSY-ÚT 21/53

* **Kitünően vizsgázott** a háziasszonyok millióinál zamat, illat, szín, iz, tápérték és olcsóságból a valódi Franck kávépótlékkal ízesített Kneipp malátakávé.

* **Szabályozza emésztését** — akkor is, ha nincs kimondott székrekedése. A Darmol hatása tartós használat esetén sem csökken, megkönnyíti testét és megszabadítja a terhes ideges állapottól.

Világhirü Styria, Wonder, Automoto, Darling, Diadal, Vénusz kerékpárok és alkatrészek nagyban és kicsinyben. 1500 képes árjegyzék ingyen. DIADAL, Budapest, VII., Thököly-út 26. Telefon: 14—04—38.

A MissionArt Galéria és a Miskolci Galéria
tisztelettel meghívja Önt

BOROMISZA TIBOR

(1880-1960)

festőművész emlékkiállításának megnyitására
1995. június 10-én, szombaton fél 1 órára
a Miskolci Galériába
(Miskolc, Déryné u. 5.)

Megnyitó beszédet mond

Dr. Mezei Ottó

művészettörténész

A kiállítás megtekinthető szeptember 3-ig,
hétfő kivételével 10-18 óráig

MISSIONART GALÉRIA

Miskolc, Széchenyi u. 14. Tel./fax: (46) 326-906

MISKOLCI GALÉRIA

Miskolc, Déryné u. 5. Tel.: (46) 347-895
Fax: (46) 355-004

A meghívón Boromisszа Tibor: Vásárosok a Zazarnál (Nagybánya), 1912 Fotó: Kulcsár Géza

ANDRÁSI GÁBOR

BUDAPEST

ÓBUDAI TÁRSASKÖR

KISKORONA U. 7.

1036

Boromissza
Tibor
festőművész

Magyar képírók kiállítása

Boromissza Tibor: Vázsoly emlékezetére

Magyarság
1935 IV. 14

Bevétel		Kiadás	
	Pengő		Pengő
sen			
	Le a bevételt... ...		
	Kifizetendő összeg		

330. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Jurecskó László

BOROMISZA TIBOR

BOROMISZA TIBOR

(1880–1960)

BOROMISZA TIBOR

(1880–1960)

emlékkiállítás

A MissionArt Galéria és a Miskolci Galéria közös kiállítása

Miskolci Galéria (Miskolc, Déryné u. 5.)
1995. június 10.–szeptember 3.

A kiállítást rendezte:
Jurecskó László
Kishonthy Zsolt

A kiállítás rendezői köszönetet mondanak Boromisza Tibor családjának, a magángyűjtőknek és az alábbi múzeumoknak, hogy a művek kölcsönzésével hozzájárultak a tárlat megrendezéséhez.

Ferenczy Múzeum, Szentendre
István Király Múzeum, Székesfehérvár
Janus Pannonius Múzeum, Pécs
Kecskeméti Képtár, Kecskemét
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Boromisza Tibor a nagybányai festészet második generációjának ahhoz a vonulatához tartozott, amelyet összefoglalóan neós névvel illet a szaktudomány. Ez az elsősorban francia hatásokat mutató csoportosulás döntően befolyásolta a XX. századi modern magyar festészet alakulását.

Boromisza Tibor 1880. március 3-án született édesanyja, Almási Kovacsich Katalin családjának bácsalmási kúriáján. Édesapja, Boromisza János jónevű zentai ügyvéd, aki később a város polgármestere lett. Boromisza Tibor a Tisza-parti városban nevelkedett. Gimnáziumi tanulmányai befejezése után a Ludovika Katonai Akadémián huszártiszti képzést kap, 1903-ban azonban kilép a hadsereg kötelékéből és a festői pályát választja.

Boromisza Tibor festészeti tanulmányait Ferenczy Károly budapesti magániskolájában kezdi 1902-ben. 1904-től 1914-ig hosszabb-rövidebb megszakításokkal Nagybányán tartózkodik és alkot. 1904-től 1908-ig az iskola keretei között dolgozik, főleg Ferenczy Károly és Iványi Grünwald Béla vezetésével. 1908-tól a világháború kitörése utáni első hónapokig az iskolán kívül, önállóan fest. 1909-ben megkapja a Kecskemétre távozó Iványi Grünwald Béla nagybányai műtermét, így nagybányai törzstaggá válik. A világháború kitörése után Szatmárnémetibe vezénylik, ahol az állomásparancsnokságon tölt be különféle tisztségeket. 1919 és '21 között főleg Budapesten a Margitszigeti Nagyszállóban tartózkodik, majd Szentendrére költözik, ahol kísérletet tesz egy nagybányai típusú festőkolónia létrehozására. A húszas évek második felében elsősorban a Hortobágyon fest, képeit ekkor székely rovásírással szignálja. Ezután Keszthelyen majd újra Budapesten él feleségével és gyarapodó családjával. A világháború után újra Keszthelyen, majd 1953-tól haláláig Szentendrén él és alkot.

A festő leglényegesebb korszaka a Nagybányán töltött 11 év. Kezdetben Ferenczy Károly hatására plein air képeket fest. 1905 telén Iványi Grünwald Béla és Maticska Jenő társaságában Rómába utazik, de sokkal nagyobb hatással van rá 1906 nyarán a francia modern művészet magyar követőinek nagybányai jelentkezése. Stílusát – amely állandó változásokon megy át – a nagybányai neós törekvések közé kell sorolnunk. 1906-ban festett képeit az erős, kék kontúrok közé fogott széles, dekoratív színfoltok és a kis festékfoltok, illetve festéksávok alkalmazása jellemzi. 1906 telét és 1907 elejét Párizsban tölti, ahol a Julian Akadémia után Medgyessy Ferenccel együtt a Colarossi Akadémián mintázást tanul.

Hazatérve az elkövetkezendő években Nagybányán fest, de 1908-ban tagja lesz a Balatoni Festő Kolóniának is, amelynek egyik kiállításán Rippl-Rónaival együtt szerepel, akinek alkotásai befolyásolják művészete további alakulását.

1909-ig párhuzamos tendenciák érvényesülnek festményein. Tájképein elsősorban a különböző nagyságú festékfoltok és festéksávok felhasználása a jellemző. Arcképein és csendéletein pedig főleg a kontúrok közé foglalt intenzív, sokszor keveretlen színfoltok érvényesülnek. 1909-es képein tesz kísérletet a kettő ötvözésére. Ez idő tájt festett képei elsősorban a Nabikk és a Pont-Aveni iskola hatását tükrözik, de Van Gogh festészetének ismeretéről is tanúskodnak.

1910-ben stílusa újabb változáson megy át. Ekkor festi fauves képeit, ahol a látvány teljes átírása, az attól való elvonatkoztatás lesz a jellemző. Ezen alkotásain a keveretlen élénk színek és a síkszerűség dominál. Ezt látjuk tájképein, aktjain, portréin, önarcképein. A kritikák ekkortól említik művészetének japánizmusát, amely nála nem elsősorban külső jegyekben nyilvánul meg, hanem a természet, környezet és a belé helyezett ember teljesen azonos felfogásában.

Erről tanúskodnak 1911–12-ben készített alkotásai, közülük is elsősorban a nagybányai vásárképek sorozata. A festő ekkor visszatér a síkszerűségtől a perspektívához, a mélység ábrázolásához, valamint a szerkezetesség hangsúlyozásához. Munkaábrázolásai egyes képrészletein lépést tesz a kubisztikus felfogás felé is. Ebben az időszakban festi programképeit, amelyek egyrészt alakos kompozíciók filozofikus tartalmakkal – ezekben a szecesszió és a szimbolizmus felé is közelít –, másrészt Nagybánya látképek, amelyeken szinte apoteózisszerűen ábrázolja a várost.

1913–14-ben új stíluselemek jelennek meg festészetében. A felhők közül sávokban előtörő, irányított fény alkalmazása elsősorban a képfelület szerkezete, tagolása szempontjából lesz lényeges. A velük létrehozott hatás eredményeként 1914-re e fénnyel szabdalt tájai „anyagtalanná" válnak, s színei is visszafogottabbak, kevésbé intenzívek lesznek. A mozgás ábrázolása, a tömegjelenetek, szintén ez időben jelennek meg művein.

1913-ban készült hasonló témájú képein mindez groteszk, már-már karikaturisztikus formát ölt. A munkaábrázolások esetében Boromisza erős kontúrok közé fogott, tömeg nélküli kaszás, lapátoló, talicskás figurái a mozdulatok összességében megnyilvánuló ritmus kifejezésére szolgálnak. Mindkét probléma: az irányított fény és mozgás ritmusának ábrázolása tulajdonképpen a futurista elmélet sajátos, Boromisza-féle értelmezésének az eredménye.

Boromisza későbbi korszakaiban a nagybányai neós hagyomány továbbélése jellemző. Rövid kitérőt jelent az 1920-as évek elején, kubizáló-konstruktív képalkotási próbálkozása, bár hortobágyi képein szinte ugyanolyan élénk színekkel jellemzett, kontúrok közé zárt festékfoltok által elért dekoratív dominancia jelentkezik – kevésbé következetesen –, mint nagybányai képein. Tájképein alkalmazza a felhők közül beeső irányított fénysávokat, és a mozgásábrázolás is újra jelentkezik későbbi képein.

Boromisza Tibor nagybányai korszakában folyamatosan szerepelt jelentősebb helyi és fővárosi kiállításokon. Részt vett az „Ifjúság", a MIÉNK első és második, valamint a Művészház első és negyedik csoportos, illetve palotafelavató kiállításán. Első önálló kiállítását 1914 januárjában a Könyves Kálmán Társaság szalonjában rendezte. Ezt az anyagot előtte nagybányai műtermében is bemutatta a helyi közönségnek. A kritikák általában Boromisza merész újító hajlamát, képeinek modernségét és nagybányaiságát emelik ki és kivétel nélkül a neósok közé sorolják a művészt.

Boromisza a kereső-kutató művészek közé tartozott. Erről nemcsak képei, hanem a sajtóban megjelent írásai is tanúskodnak. Korszakunkban több mint 30 cikket publikált, főleg nagybányai újságokban, melyekben művészetelméleti, környezetvédelmi, városszépítő témákkal foglalkozik. Ezen írásokban kifejezett elvei – kiállása a fiatal nagybányai neós nemzedék mellett – fordítják szembe a nagybányai kolónia első nemzedékének képviselőivel. A szembeszállás 1912-ben konfrontációba torkollik, amelynek eredménye Boromisza teljes kiközösítése lesz. Ennek következménye a nagybányai neós nemzedék háttérbe szorítása és a plein-air naturalizmus, mint „hivatalos" irány előtérbe kerülése lesz a főiskolán.

Boromisza emlékkiállítását először 1962-ben Szentendrén, majd 1980-ban a Magyar Nemzeti Galériában rendezték meg. Nagybányai neós korszakának alkotásaira az 1992-es miskolci kiállításon terelődött a figyelem. Jelen kiállítás is elsősorban az életmű e korszakát reprezentálja, kitekintést adva későbbi törekvéseire is.

MŰTÁRGYJEGYZÉK

1. **ÖNARCKÉP HUSZÁR UNIFORMISBAN** 1900
olaj, vászon, 50×35 cm, j. n.

2. **UTCA NAGYBÁNYÁN** 1904
olaj, vászon, 40×47 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor
hátoldalán:
Boromisza Tibor:
Utca Nagybányán 1904

3. **RÓMAI PARKRÉSZLET** 1904
olaj, vászon, 61×75,5 cm
j. b. l.: Róma 1904. dec.
Boromisza Tibor
Kecskeméti Képtár
Leltári sz.: 56 126

4. **HÁTAKT** 1906
papír, szén, 60×50 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor
Paris 1906

5. **ANYA GYERMEKKEL (MOSÁS)** 1906
olaj, vászon, 73,5×63 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor 1906
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: 58.70 T

6. **SZŐLŐSZEDŐK** 1906
olaj, vászon, 110×93,5 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor 1906
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: 77.15 T

7. **ÖNARCKÉP** 1906
ceruza, tus, tempera, toll,
papír, 23,8×16,9 cm
j. b. l.: 1906 Nagybánya
Önarckép B T
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: F. 60.185

8. **TISZA-PART TÉLEN** 1906
olaj, vászon, 73×91 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor 1906. X. Zenta

9. **FÁK** 1907
olaj, vászon 79×83 cm
j. j. l.: Boromisza T. 1907

10. **TEMPLOMBAMENŐK** 1908
olaj, vászon
j. b. l.: Boromisza Tibor
hátoldalán: Művészház cédulája
Nyereménytárgy az 1910. évre
Boromisza Tibor: Templombamenők

11. **ÖNARCKÉP** 1908
olaj, karton, 57×41 cm
j. j. l.: NB. Boromisza Tibor 1908

12. **VÍZHORDÓK** 1908
olaj, vászon, 60×77 cm
j. b. l.: Boromisza Tibor,
Zenta 1908

13. **PATAKPARTI HÁZAK** 1908
olaj, vászon, 73×93 cm
j. j. l.: NBánya Boromisza Tibor 1908
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: 94.4 T

14. **NAGYBÁNYAI VÁSÁR** 1908
olaj, karton, 48×67 cm
j. b. l.: Boromisza T. 1908

15. **RÉPÁVAL RAKJÁK A SZEKERET A KÖRÖSHEGYI MAJORBAN** 1908
olaj, karton, 57×98 cm
j. b. l.: Boromisza Tibor 1908

16. **CSENDÉLET** 1909
olaj, karton, 51×71,3 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor 1909,
Zenta

17. **FÜRDŐZŐK** 1909
olaj, vászon, 90×110 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor 1909

18. **BÁLINT JÓZSEF ARCKÉPE** 1909
olaj, karton, 68×48 cm
j. b. l.: K. 1909
Boromisza Tibor
Hátoldalán:
szakállas férfi befejezetlen portréja

19. **FÁK** 1910
olaj, karton, 50×70 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor

20. **ÖNARCKÉP** 1910
olaj, karton, 50×26 cm
j. b. l.: Boromisza T.
Székesfehérvár, Deák Dénes Gyűjtemény
Leltári sz.: 08516

21. **CSORBA BÁCSI ARCKÉPE** 1910
olaj, vászon
j. alul: Csorba bácsinak megemlékezésül
1910 NB Boromisza Tibor

22. **BOROMISZA TIVADAR ARCKÉPE** 1910
olaj, vászon, 56×41 cm
j. l.: Tódor bátyám 1910
Szatmárnémeti
Boromisza T.

23. **RŐZSEHORDÓK A LIGETBEN** 1910
olaj, vászon, 98×115 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor, 1910. NB.

24. **A HAVAS CINTEREM** 1910
olaj, vászon, 95×116 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor 1910

25. **LÉPŐ AKT** 1910
papír, szén, quache, 60×40 cm
j. j. l.: B. T.

26. **AKTTANULMÁNY** 1910
papír, szén, quache, 60×40 cm
j. b. l.: B. T.

27. **BÁNYÁSZUDVAR NAGYBÁNYÁN** 1910
karton, vegyes technika,
47×62 cm
j. j. f.: Boromisza Tibor 1910

28. **PARKRÉSZLET** 1910
olaj, vászon, 100×100 cm
j. b. l.: Boromisza Tibor NB. 1910.
Janus Pannonius Múzeum
Leltári sz.: 85 257

29. **VERESVÍZI BÁNYÁSZHÁZAK EGY HIDEG TÉLI NAPON** 1911
olaj, vászon, 60×83 cm
j. j. l.: Boromisza T.

30. **NAGYBÁNYAI VÁSÁR** 1911
olaj, karton, 50×69 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor
hátoldalán: Boromisza Tibor NB. 1911

31. **SZÜRET** 1911
papír, linóleummetszet, 32,9×24 cm
j. b. l.: BT

32. **VÁSÁROSOK A ZAZARNÁL** 1912
olaj, karton, 49×69 cm
j. b. l.: Boromisza T.
hátoldalán: cím, 1912 Boromisza

33. **CSÉPLŐ OLÁH MUNKÁSOK** 1912
tempera, szén, papír, 51×69,5 cm
j. j. l.: NB. 1912, Boromisza Tibor

34. **MOSÓ ASSZONYOK A MALOMÁROKNÁL** 1912
olaj, karton, 47×60 cm
j. j. l.: Boromisza T.

35. **FELHŐS TAVASZ** 1912
olaj, vászon, 75×95 cm
j. n.

36. **NAGYBÁNYA LÁTKÉPE** 1912
olaj, vászon, 80×125 cm
j. n.

37. **HEGYI PATAK BORÚS IDŐBEN** 1913
olaj, vászon, 86×96 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor
hátoldalán: cím, 1913.
M. NB. Boromisza Tibor

38. **KORA REGGELI FÉNY** 1913
olaj, vászon, 81×98 cm
j. a kép hátoldalán: cím, NB.
Boromisza Tibor 1913

39. **A LIGETI ŐRHÁZ** 1913
olaj, vászon, 95×116 cm
j. a kép hátoldalán: Boromisza,
valakinek emlékül – Boromisza

40. **MEGZAVART DISZNÓVÁSÁR** 1913
olaj, karton
j. j. középen: B T NB.

41. **VÁSÁROSOK A ZAZARNÁL** 1913
olaj, vászon, 69×89 cm
j. j. l.: Boromisza Tibor
j. hátoldalán: Vásárosok a Zazarnál 1913
Boromisza Tibor

42. **KASZÁLÓK A FÜVES KÖZÖTT** 1914
olaj, karton, 48×64 cm
j. b. l.: B T NB. 1914.
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: 61.162

43. **PATAKMEDRET TISZTÍTÓ MUNKÁSOK NYÁRI DÉLELŐTT** 1914
olaj, karton, 49×64 cm
j. j. l.: B. T.
hátoldalon: cím, 1914. Nagybánya
és ajánlás

44. **ÖNARCKÉP** 1916
olaj, karton, 60,5×39 cm
j. j. l.: Fried Sándor barátomnak
tv. szeretettel, Szatmárnémeti
Boromisza Tibor 1916
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: 77.37 T

45. **SZATMÁRNÉMETI PARK** 1917
olaj, vászon, 86×96 cm
j. b. l.: Boromisza Tibor
hátoldalán: cím, 1917
Boromisza Tibor

46. **ERDŐ SZÉNABOGLYÁVAL** 1919
akvarell, papír, 21×28 cm
j. b. l.: Boromisza Tibor
Dunapentele 1919

47. **ERZSÉBET TÉR ESTE** 1922
tus, toll, guache, papír, 21,5×30 cm
j. b. l.: Boromisza Tibor 1922. XII.
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: F. 89. 138.

48. **TÁJKÉP** 1923
tus, toll, akvarell, papír,
19,9×29,1 cm
j. j. l.: Boromisza 1923
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: 1924–1069

49. **MÚZEUMI ÁSATÁS** 1924
akvarell, barna ceruza, tus, papír,
21,7×29,5 cm
j. b. l.: XI. 1924. rovásírással
hátoldalon: Múzeumi ásatás
Boromisza Tibor 1924.
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: F. 60.186

50. **OSZKÁR BÁCSI HÁZA** 1924
olaj, karton, 50,5×66,5 cm
j. j. o.: rovásírással

51. **CÉTÉNY** 1924
akvarell, papír, 34×27 cm
j. j. o.: Boromisza Tibor

52. **PÉTERFIA PETROVICS ISTVÁN JUHÁSZBACSÓ** 1929
olaj, karton, 69×50 cm
j. j. l.: rovásírással

53. **PAP SAMU, CSEGEI KOSPÁSZTOR** 1929
olaj, karton, 72,5×50 cm
j. j. l.: rovásírással

54. **JENEY IRMA KÉPMÁSA** 1929
olaj, karton, 70×49,5 cm
j. j. o.: rovásírással
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: 63.4 T

55. **SZÁMADÓ JUHÁSZ** 1930 k.
olaj, karton, 69,7×50 cm
j. j. l.: rovásírással
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: FK. 7445

56. **KUCSMÁS FEJ** 1930 k.
olaj, karton, 70×49,5 cm
j. j. l.: rovásírással
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: FK. 9237

57. **TAVASZI REGGEL** 1933–34
olaj, vászon, 103×112 cm
j. j. l.: rovásírással

58. **HOLLÓKŐ, ESŐS REGGEL A KÚTNÁL** 1935
akvarell, tempera, papír,
j. b. l.: rovásírással, monogram
hátoldalon: Hollókő, esős reggel a kútnál
1935. aug. 12. Hétfő
Boromisza Tibor
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: F. 89.137

59. **BALATON. KÖZELGŐ ESŐ** 1947
ceruza, tempera, papír, 30,7×42,8 cm
j. j. l.: monogram
hátoldalon: 1947. április 21.
Balaton. Közelgő eső
Boromisza Tibor
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: 60.182

60. **KESZTHELY** 1947
tempera, akvarell, fedőfehér,
papír, 43×30 cm
j. j. l.: rovásírással
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári sz.: FK. 8987

61. **BALATONI TÁJ**
akvarell, papír, 24×32,5 cm
j. b. l.: Boromisza Tibor

62. **VÁR**
akvarell, papír, 24×32,5 cm
j. b. l.: Boromisza Tibor

BNy Kft.

A sorozat eddig megjelent kötetei:

Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig

Kishonthy Zsolt–Murádin Jenő: Nagy Oszkár

Tanulmányok a nagybányai művészet köréből

Szücs György–Zwickl András: Jándi Dávid

Tervezett kötetek:

Dokumentumok a Nagybányai Művésztelep történetéből

Nagybányai festészet magángyűjteményekben

Dömötör Gizella és Mund Hugó

MissionArt Galéria

Miskolc, Széchenyi u. 14.
Tel./fax: (46)326-906

19–20. századi kortárs avantgarde magyar festészet, grafika, kiemelten a nagybányai festészet

46/5

A gazdaságpolitika egysége

Irta: Temesváry László

A gazdasági kávéházi Konrádok azt hiszik, sőt bizonyítani igyekeznek, hogy kapitalista módszerekkel is lehet nemzetiszocialista politikát folytatni. Mindössze a kapitalizmus *„túlhajtásait"* kell lenyesegetni és egyszerre megoldódik a dolog. Hát persze, hogy megoldódna, az ő számukra. Mert ez nem jelentene egyebet, minthogy a mérhetetlen hasznokból valamit engednének és a benfentesek közé még több Aladárt és falazót vennének be. Kisebb volna ugyan már a haszon, de a hatalom megmaradna és megváltozott körülmények között visszaállítanák a régi állapotot, amikor korlátlanul és felelőtlenül rendelkeznek tovább. Nem, az ilyen lenyesegetéseknek mi nem vagyunk hívei.

A mi hungarista felfogásunk szerint a kapitalista szabadgazdálkodás a maga egészében rossz és meg nem javítható.

üneti kezelésnek helye nincs, a beteg sokkal mélyebben fekszik. A gyógyínak operálnia kell. Műtétre van szükg, amit igyekezünk kell, a körülmékhez képest, fájdalommentesen végzni. Úgy hisszük, ezt a műtétet a magar nemzet minden nagyobb szenvedés kül kibírja és ha kivágják testéből az zes gazdasági kelevényeket, újra re kap és soha nem látott bizalommal igyekezettel fog neki a munkának — st már a maga számára.

z lehet, sőt bizonyos, hogy a kivágott vények nem örülnek a műtétnek, t minden élősdi tönkre megy, ha eltítják táptalajától. De éppen erről szó. Vagy ők élnek tovább a mi vékből, vagy megtisztulunk tőlük, hogy ssük a magunk életét. Ezért nincs tősége a lenyesegetésnek, ezért mellélés minden félmegoldás, ezért félretést céloz minden haladék. Az idő elzet, operálni kell. Ügyesen és okosan. eteg várja a műtétet és minél előbb akar lenni rajta. Bízik a gyógyulásmert tudja, hogy akik kezükbe menni a kést, értenek hozzá. De tiltak minden olyan segédlet ellen, mely óhajt lábatlankodni a műtőasztal köholott már régen bebizonyosodott, y a dologhoz nem ért.

gazdasági operáció kiterjed a nemegész testére. Nem csak kisterjedelmű anatokat kell kimetszeni, hanem a felatott és megtámadott szerveket kell elyükre tenni és el kell egyúttal távoi mindazt a vadhúst és gennyet is, t az elhatalmasodott betegség alatt a vezet felvett. Az operációnak totális kell lennie, mert nemcsak egyes testek, hanem az egész szervezet megtéséről van szó. És már a műtét t figyelemmel kell venni, hogy minnemzet gazdaságpolitikája szerves sz, amit csak egyöntetűen és orgaisan lehet keresztül vinni.

em lehet külön pénzügyi, külön megazdasági és külön ipari politikát lytatni, hanem csak hungarista gazdaságpolitikát, mely az egész nemzetet ézi és mint gazdasági egységet illeszti e a magyar hazát az európai élet-, társ- és sorsközösségbe.

hungarista gazdaságpolitika természerűleg az egész nemzet munkaerejét — szellemi és fizikai munkaerejének teljes és tervszerű munkábaállítására kszik, de esze ágában sincs olyan gazdálkodással próbálkozni, amilyet ovjet kényszerített rá az orosz népre. ervgazdálkodásnak az a módja, me a szovjet vitt keresztül olyan áldozaal és olyan lemondással jár, ami nem arányban az elérhető eredményekkel. ovjet céljai és módszerei ma már visan állanak előttünk és ezek ismeren mondhatjuk, hogy sem ezeket a cét, sem ezket a módszereket nem kiuk elérni és alkalmazni.

z egész nemzeti munkaerő mozgósi és munkába állítása már valójában történt, hiszen munkanélküliségről hazánkban beszélni sem lehet. Ezt ban a kapitalista közgazdászok csak áborús konjunktúra hatásának minő, és az ő felfogásuk szerint a háború fetlétlenül a munkapiac ellanyhulál kellene számolni. Bizonyára Amerin ez be is következik, mert ott még erális elvek érvényesülnek és a há után az Egyesült Államokban nagyű munkanélküliséggel kell számolni.

mi hungarista gazdaságpolitikánk ább attól tarthat, hogy a háború án kevés lesz az ember, akit munba állíthatunk, ha megfelelő ütemn kívánjuk mindazokat a munkákat gezni, melyek országunk és nemzetünk életét gazdasági síkon korszerűsíthetik.

A mi hungarista gazdasági felfogásunk szerint nincs független gazdasági cselekedet, nincs olyan gazdasági elgondolás vagy terv, mely ne szervesen ölelné magába mindazokat a gazdasági lehetőségeket, melyek a dolgozó, alkotó nemzet számára rendelkezésre állanak. Nem lehet csak a mezőgazdaságot fellendíteni, ha az ipart nem támasztjuk alá és nem fejleszthetjük az ipart, ha a mezőgazdasági lakosságunk ipari fogyasztóképességét nem emeljük.

Nem rendezhetjük a fizetéseket és a béreket sem igazságosan, ha előbb az általános árszintet, vagyis az összes szükségleti cikkek árait — mezőgazdaságiakat és ipariakat — nem hozzuk közös nevezőre.

És nem folytathatunk egészséges pénzügyi és hitelpolitikát, nem szabályozhatjuk a közcéloknak és magáncéloknak megfelelő mértékben az adózást sem, ha az ország termelő-gépezete nem helyesen működik. Viszont a termelő-gépezet csak akkor működik helyesen, csak akkor van magának a termelésnek is értelme, ha a kellő fogyasztást lehetővé tesszük.

A gazdasági gépezet fogaskerekei egymásba kapcsolódnak és ha elakad az egyik kerék, akkor nem mozdul a másik sem.

A liberális-kapitalista gazdaságpolitika nem ismerte el a gazdaságpolitika egységét, mert a gazdálkodást kizárólag a legkisebb kockázattal elérhető legnagyobb egyéni hasznon egyoldalú szemüvegén át nézte. Ezért gyakran tudatlanságában és kapzsiságában még önmagának is ártott, mert az azonnal bezsebelhető haszonért feláldozta a közösség érdekeit. Mi nem állítjuk, hogy a hasznosság elve a mi gazdaságpolitikánkban nem érvényesül, de mi egészen mást ítélünk hasznosnak és szükségesnek, mint azok, akik pusztán az arrópénzre vagy nagypénzre váltható azonnali sikereket hajszolták.

Gyakran hallottuk és halljuk még ma is, hogy nagyméretű nemzeti beruházások nem mások, tőkepazarlásnál és az olyan tőkebefektetések, melyek nem hoznak közvetlen hasznot, kívülesnek a gazdasági élet határain. Mi a leghatározottabban tagadjuk ezt, mert

minden olyan beruházás, minden olyan munka, mely a nemzet erejét, termelőképességét, egészségét, szaporodását, kulturális fejlődését fokozza és biztosítja, a mi szemünkben hasznos beruházás és szervesen beletartozik hungarista gazdaságpolitikánkba.

Mi nem tartjuk feleslegesnek olyan intézmények létesítését, melyek a betegségek mellőzésére szolgálnak és hasznuk csak egészséges nemzedékek életével értékelhető. Mi nem tartjuk felesleges tőkebefektetésnek a közlekedés megjavítását még akkor sem, ha annak közvetlen haszna nem mutatkozik, mert mi a gazdasági eredményeket is csak a maguk összességében mérjük le és csak azt tartjuk a nemzet szempontjából hasznosnak, ami minden dolgozó rétegünknek akár közvetlenül, akár közvetve hasznára van.

A mi hungarista gazdaságpolitikánk tehát a gazdasági életbe is beleviszi a közösségi gondolkodást és a kölcsönös segítés elvét itt is érvényben tartja, mert az egymás támogatása és megsegítése sehol sem hoz nagyobb eredményt, mint éppen a gazdasági életben.

Mi gazdasági öngyilkosságnak tartjuk a tengerbe szórt kávét, a búzával vagy tengerivel fűtött vonatokat. Nincs túltermelés, csak a fogyasztóképességben idéznek elő mesterségesen hiányokat. Mi nem félünk tőle, hogy megtermelt vagy előállított javaink nem találnak akár idehaza, vagy külföldön fogyasztóra. De a mi szemünkben elsősorban fogyasztókra és nem vevőkre van szükség. Mert mi jogos emberi szükségletek kielégítésére termelünk, míg aki csak vevőt keres, az soha nem nézett mást, mint nyereséget. Két külön világ ez, amit meg lehet magyarázni és meg is kell magyarázni, de egymással megegyeztetni nem lehet soha. Mi nem is törekszünk, hogy megértsük őket. Ők sem akartak megérteni bennünket. Ők kúszálták össze a világot, mi bogozzuk ki. De nem az ő, hanem az egész dolgozó, alkotó emberiség számára.

Válasz az „Egyedül Vagyunk"-nak

„Egyedül voltunk" címmel terjedelmes cikk jelent meg *Oláh* György szemléjében, az *„Egyedül Vagyunk"*-ban.

Bármennyire átérezzük is a mai nehéz idők parancsát, mely szerint kerülni kell minden felesleges vitát és polémiát — e politikailag fontos és igényes cikk mellett mi, alulírott nemzetiszocialista szerkesztők és hírlapírók nem mehetünk el szótlanul. Ha így cselekednénk, egyrészt elhallgatnánk komoly tényeket, másrészt méltatlanoknak bizonyulnánk nemzetiszocialista előharcosi mivoltunkhoz, — azokhoz a küzdelmes, nehéz és nélkülözéses évekhez, amikor

1933—1939 között ebben az országban mi végeztük — valóban egyedül — a nemzetiszocialista világnézet győzelmes kiépítésének fölöttébb nehéz és látható jelek szerint hálátlan munkáját.

A lényeg röviden ez: Az *„Egyedül Vagyunk"* terjedelmes cikke — lehet, hogy rejtett szándék nélkül — azt a téves látszatot kelti a tájékozatlan olvasóban, hogy *„1941 december óta"* csak Oláh György kéthetenkint megjelenő szemléje harcolt a zsidó métely, a *„rendszer"*, a Kállay-klikk és egyéb klikkek ellen. S e téves látszaton túl — az egyébként megengedett reklámon túlhaladva —, mintha bizonyos mértékű jogcímbejelentés is jelentkezne a jövőre nézve.

S ez az a pont, amelynél szerény, de komoly óvást kell bejelentenünk, akik valójában nem *„1941 decembere után"* kezdtük meg elszánt, megnemalkuvó harcunkat a nemzetiszocialista magyar munkaállam, a nemzetiszocalista új Magyarország megteremtéséért. Bátran kiállottunk mindenkor nevünkkel magunkat nyiltan nemzetiszocialistának valló és később nyilaskeresztes jelvényt viselő lapjainkban, hetilapokban és röpiratokban. De jelzik 1933 óta küzdelmes harcos útunkat egészen a legutóbbi időkig azok a lassan feledésbe merülő adatok, melyeket az *„Egyedül Vagyunk"* közleménye után fontosnak tartunk felidézni.

Elszánt és megnemalkuvó előharcunknak küzdelmes állomását jelentették a magyar sajtóban:

Az 1935-ben betiltott *„Mezőföld"* nevű nyilaskeresztes hetilap.

Az 1938-ban betiltott, Bornemissza Gábor első *„Pesti Ujság"*-ja.

Az 1939-ben Ráttkay Kálmán szerkesztésében készült első *„Magyar Szó"*.

Az 1939-ben betiltott első *„Összetartás"* Fiala Ferenc szerkesztésében.

Az ugyanakkor betiltott nemzetifrontos *„Harc"* című hetilap.

Az 1935—36—37-ben nehéz munkával elvont fillérekből fenntartott *„Nemzeti Élet"*.

1938 óta több ízben egy-egy hétre betiltott *„Virradat"*.

1938 óta összesen egyesítve kilenc hónapra betiltott *„Magyarság"*.

S végül mindezeken felül az alulírottakkal szemben kiszabott sajtóperes ítéletek: — pénzbüntetések, szabadságvesztések és politikai jogok elvesztése.

Igen, *„egyedül"* voltunk. Valójában így és a legsúlyosabb körülmények között. A kiszorítottság, az egzisztenciakockáztatás jutott nekünk osztályrészül a hazai nemzetiszocializmus bevezető harcainak nehéz éveiben — 1933 óta. Ezekben a harcokban bennünket csak a saját lelkiismeretünk és a magyarok igazságos Istene támogatott. S

csak amikor a mi küzdelmünk eredményei nyomán fellobogtak már a felszított tüzek és megváltozott az európai helyzet új kilátásokat ígért, köszöntött ránk az az időszak — 1941 decemberétől kezdődően — melyben szabadabban harcolhattunk, írhattunk és szerkeszthettünk mindannyian. Így természetesen Oláh György is.

Mi éppen a nemzet jelenje és jövője szempontjából szerényen értékeljük harcos multunkat, nem felejtjük el — mert nem szabad elfelejtenünk — a meghozott áldozatokat, és a március 19-i nagy történelmi fordulat után még fokozottabb erővel vállaljuk a harcot és az építés belső munkáját. Ezért boesátottuk a nyilvánosság elé fenti sorainkat.

Nem vitát provokálunk, hanem az igazságot, a nemzetiszocialista Magyarország és a magyar jövő érdekeit szolgáljuk. Reméljük, hogy szóbanforgó laptársunk megdönthetetlen igazságokkal alátámasztott etikus álláspontukkal tökéletesen egyetért.

Budapest, 1944 május hó.

Bornemissza Gábor
s. k., a *Virradat* és a *Magyar Szó* felelős szerkesztője.

Fiala Ferenc
s. k., az *Összetartás* szerkesztője.

Levatich László
s. k., a *Magyarság* szerkesztője.

Mattyasovszky Kornél
s. k., a *Magyar Szó* szerkesztője.

dr Ráttkay R. Kálmán
s. k., a *Magyarság* felelős szerkesztője.

dr. Regéczy Kiss Zoltán
s. k., az *Összetartás* felelős kiadója, a *Nemzet Szava* v. szerkesztője.

Temesváry László
s. k., az *A NÉP* felelős szerkesztője.

Turbók Gyula
s. k., a *Nemzet Szava* v. főmunkatársa, a *Virradat* és a *Magyar Szó* főmunkatársa.

RÁDIÓK
hangerősítőberendezések
lemezjátszók, lemezcserélő automaták, zseblámpák felszerelve, 1 db SIGNÁL tartalékelemmel
Maulis Rádiótól
IX. KER. RÁDAY-UTCA 11. TELEFON: 186-203

Megnyilt a zsidókutató intézet

A feloszlatott *Unió Klub* helyiségeiben talált elhelyezést a zsidókutató intézet, melyet ünnepélyes keretek között avatott fel vitéz *Endre* László államtitkár. Soha jobb helyet nem találhattak volna az intézet számára, mert az Unió Klub valóban zsidó hely volt. A nagykapitalisták gyülekező helye, ahol nemcsak a napi üzleti ügyeket, hanem a politikai eseményeket is megtárgyalták és sakkhúzásaikat megbeszélték. Ők voltak az *„urak"*, ők rendelkeztek — felelőtlenül — javaink és munkaerőnk felett. Ha most ebben a helyiségben a zsidók okozta károk, a zsidók fertőzésének mértékét és egyéb a zsidókérdéssel összefüggő dolgokat kutatnak, még közvetlenül érezhetik a zsidók rókhendi gazdagságát és aljas szemtelenségét.

Vitéz *Endre* László nagy beszéddel avatta fel az új helyiséget, majd *Bosnyák* Zoltán, az intézet igazgatója tartott tartalmas előadást. Végül *Ballensiefen* dr. főrohamvezető, a német zsidókutató intézet igazgatója tartott *„A zsidóság haditerve"* címen rendkívül érdekes előadást.

— *Észak-Amerikában* — mondotta többek között — *a mai zsidóság tulajdonképpeni hatalmi központjában nemrég összeült a zsidó parlament. Ennek nyilvánosságra jutott célkitűzései szerint az volna a kívánsága, hogy Európa jövő politikáját a zsidók irányítsák a maguk céljai szerint. E politikai vezetéshez csatlakozik a Morgenthau-féle pénzügyi világterv, ami a világ pénzügyi irányítását biztosítani. A zsidók jóvátétel címén ki szeretnék Európát rabolni. Így nem is csoda, ha minden áron vissza szeretnének térni régi „működési" területükre.*

A tudós német igazgató minden szavát elhisszük és csak azt teszük hozzá, hogy a zsidók már eddig is kirabolták Európát nem is egyszer, hanem évente. De a jövőben már csak dolgozhatnak érte, ha még erre is alkalom kínálkozik számukra.

Templomrombolók

Aki az *Uránia* színházban végignézi a *„Templomrombolók"* című filmet, közelről megismerkedhetik mindazzal, amit eddig a hadijelentések szükszavú, de mindig elrémítő hatású mondatai közöltek az olvasóval: *„Az angolszászok templomot bombáztak..."* A Templomrombolók című kis film bemutatja a világ leghíresebb katedrálisait, dómjait és székesegyházait ép állapotban és a terrortámadások után. Sorra látjuk a kölni dóm, a messinai székesegyház, a torinói katedrális romjait. Ezeknek a templomoknak faragott kövei, szilánkokra zúzott szobrai, megsérült freskói és bombáktól felszátott mozaikpadlói vádat emelnek. De a film egyúttal azt is bemutatja, hogy ahol a német hadak jártak, a templomok még akkor is épen maradtak, ha körülöttük a legvadabb küzdelem tombolt. Két kultúra küzd egymással. Az egyik el akarja még az emlékeit is a réginek pusztítani, míg a másik örködik felette.

A HÁBORU

Összefoglaló: 1944. V. 8. — V. 14.

Az európai hadszintereken az utóbbi időben beállott feszült csend és nyugalom után most a délolaszországi hadszíntéren megindult a várt angolszász támadás.

Kézenfekvő annak a feltételezése, hogy ez a támadás már bevezető hadművelete lenne a sokat emlegetett angolszász partraszállási kísérletnek. A partraszállás ugyanis nem képzelhető el csak egy bizonyos helyen, hanem már a megtévesztés miatt is, azt több helyen kell megkísérelni. De a megtévesztésen felül szükséges, hogy a különböző hadszintereken bevetett német erők mindenütt le legyenek kötve, hogy ne tudjanak onnan erőket kivonni és odavinni, ahol az angolsszász zömök akar partraszállani, és előnyomulni. Ilyen

lekötő hadműveletnek van szánva valószínűleg a Délolaszországban most megindult támadás.

Sőt az is feladata lehet, hogy minél több német erőt vonjon magára, esetleg más arcvonalakról is, hogy ezzel a döntő helyen gyengíteni tudja a német ellenállást.

A Szovjet által követelt *„második arcvonal"*-nak mégsem lehet ezt az arcvonalat tekinteni, mert egyrészt oly messze délen húzódik ezidőszerint és másrészt a terep végig az egész olasz félszigeten támadó hadműveletek részére oly nehéz, hogy esetleges visszavonulás esetén is aránylag gyengébb német erők, nagy túlerőben lévő angolszász erőket is igen hosszú időn át rendkívül eredményesen tudnak előnyomulásukban lassítani. Az itteni hadműveletek tehát nem tudnának az európai elözönléséről döntő módon érvényesülni. Éppen ezért a szovjet sem hajlandó ezt „második arcvonal"-ként elfogadni.

A tulajdonképpeni inváziő tehát még nem kezdődött el, mert az más helyen fog megindulni, de az bizonyos, hogy a délolaszországi angol-szász támadás a fentiek szerint összefüggésben van vele és az inváziót van hivatva bevezetni.

Most először vetődött fel egy esetleges német „ellen-invázió"-ra vonatkozó hír. A hír angol forrásból származik és azon alapszik, hogy a német ejtőernyős vadászalakulatok főparancsnoka, angol értesülés szerint, a La Manche-csatorna partvidékére tette át főhadiszállását.

Ez a tény ugyan még nem bizonyítja azt, hogy a németek ilyen tervvel foglalkoznának, de mégis rendkívül figyelemre méltó. Ugyanis arra mutat, hogy az angolok a németeket nemcsak az angolszász partraszállás kivédésére tartják elég erősnek, hanem még arra is, hogy ők hajtsanak végre inváziót az angol sziget ellen. Ha ugyanis meggondoljuk, hogy milyen óriási emberi és anyagi felkészültség kell egy ilyen hadművelet végrehajtására, akkor méginkább figyelemre méltó, hogy az angolok ilyen hatalmas felkészültséget sejtenek a németeknél.

A KELETI HADSZINTÉR

legfontosabb eseménye a *Krim* félsziget sikeres kiürítése volt az ott küzdő német és román csapatok részéről. Ezzel ez a hadsereg befejezte feladatát, mert hosszú időn át három szovjet hadsereget kötött le és nem engedte ezeket más arcvonalszakaszon felhasználni, azonfelül pedig a szívós védelmi harcokban oly súlyos veszteségeket okozott a bolsevistáknak, hogy ez a három hadsereg bizonyára jóval kisebb erőre zsugorodott össze.

Egy másik jelentős esemény volt az, hogy

a Dnyeszter alsó folyásánál a sikeres német támadás megsemmisítette a folyó nyugati partján még létező utolsó bolsevista hídfőt.

Ez arra mutat, hogy a német vezetés ezt a szakaszt feltétlenül birtokában akarja tartani.

Egyébként további nagy előkészületekről és felvonulásról érkeznek hírek, amelyek alapján feltételezhető, hogy a bolsevisták ismét a déli szárnyon fognak zömökkel támadni.

DÉLOLASZORSZÁGBAN

az 5. amerikai hadsereg szakaszán a Gaetai öböl és Cassino között indultak támadásra nagy erőkkel az angolszászok. A több apja egyre nagyobb erővel tomboló harcok azonban eddig, dacára a nagy angolszász áldozatoknak és veszteségeknek, lényeges eredményt nem értek el, a kemény és szívós német védelemmel szemben.

A támadás célja most is az, amit

eddig nem sikerült elérni, hogy áttörjenek és megnyissák az utat Róma felé.

A jelentések szerint az angolszászok kb. 10 hadosztállyal támadnak és valószínű, hogy a nettunói hídfőben összezsúfolt erőik is támadásba fognak kezdeni az áttörés sikere érdekében.

Német részről számolnak egy újabb angolszász partraszállási kísérlettel is, esetleg Rómától északnyugatra.

A délolaszországi arcvonal angolszász utánpótlására a német harci- és torpedóvető repülőgépek ismételten súlyos csapást mértek. Legutóbb éppen a szárazföldi támadás megindulásával egyidőben a Földközi tenger nyugati medencéjében támadtak meg német repülők egy hajókaravánt, melyből 50.000 tonnányi 7 teherhajót és egy rombolót elsüllyesztettek, további 12 csapatszállító- és teherhajót, valamint 19.000 tonnányi tartályhajót, 1 könnyű cirkálót és 3 rombolót oly súlyos találat ért, hogy egyrészük elvesztésével számolni lehet.

TÁVOLKELETEN

a japán haderő közép-Kínában Honan tartományban támad eredményesen nyugati irányban és eközben elfoglala a tartomány ideiglenes székhelyét, Lushant, mely egyúttal a 32. csunkingi hadsereg főhadiszállása is volt.

Indiában japán és indiai nemzeti csapatok a dél-burmai határt is átlépték és behatoltak indiai területre.

A LÉGIHÁBORÚVAL

kapcsolatban érdemes egy szovjet repülőszakértő-tábornok cikkét megemlíteni, amelyben megállapítja, hogy légi offenzívával sohasem lehet döntést kikényszeríteni, még csak elő sem lehet azt készíteni. Az ellenséget csak a csatamezőn lehet leverni, amikor hadsereg küzd hadsereg ellen. Az angolszászok véleménye bizonyára más.

Minden magyarnak látni kell

Irta: Boromisza Tibor

A *„Magyar Képírók"* számos kiállítása közül nem utolsó érdekességű volt — a debreceni. Nekem harmadik visszatérésem — ezúttal a Hortobágy szélibe... tovább nem is jutottam a Látókép csárda egykori maradványainál.

Ez a kiállítás meghívásra történt, a

Magyar Élet mozgalom keretében. A nagy körültekintéssel összeválogatott anyag bemutatása, annak ellenére, hogy a debreceni sajtó mindent megtett a siker érdekében — erkölcsileg mérsékelten, anyagilag sehogysem sikerült. Már nem egy ízben rámutattam arra, a vicinális szellemre, ami a képzőművész társadalmat úgyszólván vidéki városok szerint tagolta, sokban destruálta.

A mind lehetetlenebbé váló megélhetési körülmények több és több művészt kényszerítettek a rajztanárságba beolvadni.

Ez a kétségtelenül szellemi megalkuvás magyarázható, menthető volna, ha ezzel a rajztanári kar érdemes fejlődő pedagógiai része számára előnyt jelentett volna. De ahogy az eredmény mutatja, éppen az ellenkező hatásokat váltja ki, mert amiként nem minden rajztanár egyszersmind művész is, azonképpen nem minden művész — rajztanár pedagógus. Ilyetén félemberek keseregnek a képzőművészet és rajztanárság térségeiben szerte az országban. Mondhatnám: szellemileg megnyomorították. Lehet, hogy ezek az őszinte szavak nem tetszetősek. Viszont ezen a téren minden tetszelgő mentegetés nem érdemel hitelt.

A művész lekötöttsége ellenében félárbócra eresztett vitorlákkal lavírozik a rajztanárság tengerén... petyhüdt vitorláiba a művészet szabad szele csak itt-ott kap belé.

Hiányzik a korszerű szociális gondozása a művésznek. Ne beszéljenek nekem a mecénások nyujtotta méltó kereseti lehetőségekről. Innen-onnan négy évtizedes képzőművészeti munkásságomon keresztül állítom, hogy ez a legszemérmetlenebb humbug. Tisztességes magyar szó nincs is ennek a kifejezésére.

Ilyetén természetesen debreceni kiállításunknak is bele kellett ütközni a körzeti érdekeltségekbe. Ezek a vidéki körzetek azután — tisztelet a kivételnek — tesznek róla, hogy minden máshunnét, ezúttal — nem a pasahalmon bévül született — mozgalom finoman cukrozott pilulákban kapja be a keserves csalódás labdacsait. Mi is bekaptuk...

Ez a kétségtelenül lehangoló, szomorú körülmény, éppenséggel nem szolgálja a magyar fajta általánosan fejlődő képzőművészet szellemét. Mert ha az összefogásnak, egyöntetűségnek értelme van, akkor a képzőművészet fejlődésének terén különösképpen helye van. Egyébként, hogy miként látták a *„Magyar Képírók"* jelentőségét s ezzel kapcsolatban az én munkásságomat, idéznem kell a Magyar exlibris gyüjtőkés grafikus barátok egyesületének 1937. esztendőre szóló évkönyvét. Ahol is az igen finom esztétikai érzékű dr. *Pásztori* Balázsné, dr. *Alcsuthy* Katalin a következőket írja hortobágyi grafikai anyagommal kapcsolatosan:

— ...csak azt akarjuk jelezni, ha azt mondjuk, hogy a művész önmagára csak jó pár év után talált, hogy, míg érdekes és nem közönséges tehetséget elárulo régebbi exlibrisieiben föleg a tegnap művészetéből a használhatatlant irtja és ezzel tünik újnak, addig újabban rombolás, irtás helyett hozzáadást látunk: hozzáadja a meglévőhöz a saját magyar fajtája iránt érzett törhetetlen szeretetének kifejezését, amelyet, ha rajzait nem is ismernénk, cikkeiből látnánk meg, melyekben a valódi hazaszeretet, népünkért való valódi gondoskodás buzog. Ez a törhetetlen szeretet késztette őt arra is, hogy elvet csináljon abból: soha külföldön, mindig csak az ország határain belül szerepelni, amit már csak azért is betart, nehogy úgy tünjék, mintha a külföldről hozott dicsfény világitaná meg hazai működését. Ez a szeretet vezette Boromiszát arra is, hogy megalapitsa a „Magyar Képírók" egyesületét, amelynek célja az, hogy a magyarok maradjanak meg magyaroknak és ne utánozzák mindenben a Nyugatot. Más nép utánzása még egy nemzetet sem tett naggyá, míg ellenben a nemzeti öntudat még minden nemzetnek csak a hasznára és becsületére vált. A magyar minden ellenkező hireszteléssel szemben, művészetében mindig eredeti és független tudott maradni, irányaival nem olvadt bele a környező népek irányaiba, sőt egyes művészeti ágakban — pl. az ötvösség — olyat tudott produkálni, amivel nemzetközi viszonylatban is fényesen megállja helyét az elsők között. Teljesen igaza van tehát annak a művésznek, aki a nemzet multjához a távol keleti őshazába tér vissza művészi eszközök keresésére és onnan merit ihletet — és e gondolat terjesztője tettel, de szóval is. Aki, mint Boromisza a magyar nép nyomorúságát, fájdalmát annyira magáénak érzi, abban megvan a rátermettség arra, hogy tehetségét ez irányban felhasználva, a magyar művészet apostola legyen.

Hogy ősmagyar származását külsőleg is dokumentálja, a régi B. T. monogramm helyett rovásirással irja alá képeit, ami egyrészt az ősmagyar kultúrára emlékeztet, másrészt igen dekorativ.

— Művészi fejlődésében azt az utat tette meg, amely az egyetlen egészséges, helyes út korunkban. Előbb tanulmányok a belföldön és külföldön is, szobrászatban csakúgy, mint festészetben. Azután belföldi szereplés. Ezalatt oly művészet gyakorlóra, mely egyaránt gyümölcsözteti magyar és külföldi tanulmányait és csak azután, miután a rosszat elveti és a jót megtartja, a saját egyéniségének megfelelő művészet kifejlesztése. A mi esetünkben Boromisza egyéniségének, az izig-vérig magyar embernek az a művészet felelt meg, melynek gyökerei visszanyúlnak Ázsiába, a magyar Őshazába, ennek megfelelően festményei is részben keleti legendás jelenetek, részben igen művészies, kissé fantasztikus és — ami a grafikában sajnos, fel nem használható — néha csodálatos színhatásokat adó hortobágyi tájak és harmadrészt tipikus magyar fejek, mint a Boromisza Gyula féle ex-libriseu. A magyar faj tipusai ma is igen jól megtalálhatók a népben. Méltán tehető tehát fel a kérdés: miért ne lehetnének életképesek az ősmagyar művészet gyökerei is? Miért ne lehetne ebből is egészséges, életképes művészetet csinálni — természetesen a szalón népieskedés teljes kikapcsolásával —, mint ahogy a magyar faj ethnikailag is erős és életképes.

— Lehet is, csak akarni kell és ez a hivatása a magyar művészet oly lelkes szószólójának, mint amilyen Boromisza Tibor.

Meghatva olvastam ezeket a sorokat, nem azért, mivel munkásságom igazi méltánylásáról szólnak, hanem mert igazolva láttam művészeti tevékenységemet egy másik őszinte magyar lélek meglátásain keresztül.

Mert látni kell... sokunknak. Minden magyarnak látnia kell. Látni! Amihez talán már szem nem is kell, csak lélek... jellem!

Visszaemlékszem egyik beszélgetésemre a karinkói határ híres bacsójával, *Lados Nagy* Péterrel. Félszemét elvitte az első nagy világháború.

— Már az úgy van, — szólott eszmecserénk végén, *— művész uram, igaz csak félszemmel látom már ezt a romlandó magyar világot... De ez is elegendő... Talán már szem nélkül is látnám, tudnám, hogy mi fáj igazándiba a magyarnak... és merre kéne, hogy igazodjon!*

Testvér!

Olvasd Pártunk harcos napilapját az

Összetartást

PÁRTUNK, MOZGALMUNK

Emlékezzünk! *Katona* Miklós testvérünk velünk egy sorban harcolt, velünk együtt dolgozott, együtt hitt és nálunk többet áldozott. Különb volt, mint... Ne feledjük, mindnyájan meghalunk, csak egy van maradandó a földön, ha tudjuk érte bátran és igazán élni: a Nemzet!

Rendelet

Utasítom a főkerület-, megye-, thj. ros-, megyei város- és önálló járás tőket, hogy a Pártból való kizárásra gálati úton felterjesztett egyénekről foglalkozás, születési év, hely, anyja és pontos lakcím feltüntetésével, a cs mény tényálladékát a felvett je könyvvel együtt terjesszék fel a szervezésre. A fenti adatok és je könyvek beküldése nélkül a hiányos tokat az illetékes vezetőnek vissza maztatom.

Utasítom a szervezetek Vezetőit, szolgálati úton a legrövidebb időn küldjék be mindazon egyénekről jelentésüket név, foglalkozás, szü év, hely, anyja neve és pontos lakcí kizárás idejének feltüntetésével, a Nyilaskeresztes Párt-Hungarista M lomból ki lettek zárva.

Utasítom a fentemlített vezetőket, a Pártból kizárt egyének csak úgy tők vissza, ha az illetők írásbeli kér ket a Pártvezetőhöz címezve, az személyi adatok és kizárás idejét és röviden és pontosan a tényeknek felelően feltüntetve, lakhelyük s illetékes szervezet vezetőjének nyú be. Az illetékes szervezetvezető, jav tával ellátva, a felvételi kérelmet sz lati úton a Pártszervezésnek terjessz

Pártszervezés Veze

MOZI MŰSORO

ATRIUM FILMSZINHÁZ (Tel.: 15-15-40-24). ½4, ½6, ½8. Sz., v., ü.: ½2-k **Viharbrigád.** (Bordy, Sárdy). 3-ik hét

BELVÁROSI HÍRADÓ (Petőfi Sándor- Tel.: 181—244.) **Magyar, Ufa- és Eu híradók.** — Folytatólagos egyórás előa 10—21 óráig.

CAPITOL (VII., Baross-tér 32. Tel.: 134- (½2, ½4, ½6, ½8; vas. és ü. d. e. 11-k **Ingoványi foglya.**

CORVIN-FILMSZINHÁZ (T: 138-988, 339- 3, 5 és ¾8 órakor. Jud Süss. (Marian dinand, Söderbaum Kristina. Felújítás) hét!

DEÁK-FILMSZINHÁZ (Teréz-körút 28. 121—343, 125—952.) 3, 5, 7. Sz.: 1-k V.: 11-kor és 1-kor is. (Biztonságos hely!) **Miből lesz a cserebogár.** (Hö Pál.) 2-ik hét!

FORUM-FILMSZINHÁZ (IV., Kossuth utca 18. Tel.: 189-707, 189-543.) ½4, ½ V., ü. 11, fél 4, fél 6, fél 9. **Lejtőn.**

HIRADÓ FILMSZÍNHÁZ (Erzsébet-kör Tel.: 222—499). **Magyar, Ufa- és E híradók.** Folytatólagos egyórás előa 9—21 óráig.

KORZÓ (IV., Váci-utca 9. Tel.: 128 Előadások fél 5, fél 7 és fél 9 ó. és ü. fél 3-kor is. — **Szerelmi riadó.**

NEMZETI APOLLÓ (Erzsébet-körút 45 222-002). Előadások: 3, 5, 7. Sz. 1. 11-kor is. — **Lejtőn.**

SCALA FILMSZINHÁZ (Teréz-körút. 11-44-11). Előadások: fél 4. fél 6, szomb., vas. fél 2-kor is. — **Szüts Ma zassága.**

URANIA MOZGÓ (VIII., Rákóczi-út 21 146-046). Előadások: 3, 5, ¼8. V., ü. is. **Muzsikál a mult.**

A szerkesztésért és kiadásért felel:

TEMESVARY LÁSZLÓ

Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomd Részvénytársaság körforgógépein.

Felelős: Győry Aladár igazgató.

Javult a dán Király állapota

(Stockholm, február 5. — „M. T. I.") Amint Kopenhágából jelentik, Christian dán király egészségi állapotában érezhető javulás állott be. Teljesen meggyógyult az a sérülés, amelyet a lóról lezuhanó király balkarján szenvedett és már rendesen tud menni.

KÖZLEMÉNYEK

A Magyar Bank gazdasági jelentése

A *Magyar Bank és Kereskedelmi Rt.* most közzétett jelentése átfogó képet nyujt az elmúlt év gazdasági és pénzügyi fejlődéséről, úgyszintén a magyar gazdaságpolitikai célkitűzésekről és intézkedésekről. Kiemeli, hogy a magyar gazdasági élet fokozatosan alkalmazkodott a háborús viszonyokhoz és hogy a kormányzatnak sikerült, szoros összeműködésben a gazdasági érdekeltségekkel, a termelést magas színvonalon tartani. Áll ez elsősorban az ipari termelésre vonatkozólag, de a mezőgazdaság terén is kedvezőbb eredményre vezettek a termelés fokozására irányuló erőfeszítések.

A mezőgazdaság helyzetére mégis elsősorban a bővebb kenyérgabonatermés hatott ki. Lényegesen megkönnyítette ez a közellátást is. Elismeréssel adózik a jelentés a közellátás új rendszerének, amely úgy a fogyasztók szükségletének biztosítása szempontjából, mint termelespolitikai szempontból jól bevált.

Behatóan foglalkozik a jelentés az egyes iparágak helyzetével, valamint a magyar ipar rentabilitásának a kérdésével az 1943 második felében végrehajtott új árrendezéssel kapcsolatban. Az árak fejlődését a háborús évek folyamán nemzetközi összehasonlító ártabella szemlélteti.

A hitelpolitika terén kifejti a jelentés a Nemzeti Bank által folytatott szelektiv hitelpolitika eredményeit, amely jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a hitelszervezet fokozott mértékben álljon rendelkezésre állami célok finanszírozására.

A jelentés utal arra, hogy a betétállomány erősebb ütemben növekedett, mint az előző években, de egyben kifejti, hogy ez a növekedés még mindig nem tart lépést a hiteligényekkel. Megállapítja azt is, hogy a magyar pénzügyi politikának vezető szempontja a vásárlóerő lefölözése. Ezt a célt szolgálja lesősorban az adóbevételek nagymérvű fokozása.

A jelentés összegezi mindazon hitelpolitikai intézkedéseket, amelyeket ugyancsak a vásárlóerő lefölözése érdekében foganatosítottak, igy nevezetesen a záloglevélkölcsönök visszafizetését és a búzakölcsön kibocsátását.

Befejezésképpen tárgyalja a jelentés az átmenetgazdaságra vonatkozó elgondolásokat és előkészületeket. Előadja, hogy úgy az illetékes minisztériumok, mint a gazdasági vezetőkörök mily behatóan foglalkoznak ezzel a problémával és hogy mily mértékben sikerült már eddig is egyrészt a feladatkört tisztázni, másrészt oly konkrét terveket kidolgozni, amelyek a háború után közmunkák és munkaszerzés alapjául szolgálhatnak. (X)

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. igazgatósága folyó hó 4-én tartott ülésében a Zichy János gróf elhalálozása folytán megüresedett elnöki tisztségre *Herrmann Miksa* m. kir. titkos tanácsos, nyug. műegyetemi tanárt, volt m. kir. kereskedelemügyi minisztert választotta meg. Az ugyancsak üresedésben lévő alelnöki állást pedig az igazgatóság ugyanakkor *Andrássy Manó gróf* igazgatósági taggal töltötte be. (X)

Kevés lisztből, főleg burgonyából sütemények, tojás nélkül tészták, zsír nélkül, vagy kevés zsírral változatos ételfélék készítését, egyben a villamosfőzőlapok, tűzhelyek és sütők helyes, takarékos kezelését is bemutatják az Elektromos Művek Eskü út 5. szám alatti villamoskonyhájának főzőelőadásain. Előadások: hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt 10 órakor, továbbá szerdán délután 5 órakor. Belépő- és ruhatárdíj nincs. ∞

Művészet • Irodalom Tudomány

Liontas Konstantin

nevét jól ismeri a zenebarát munkásközönség. A görög származású, de Budapesten letelepedett énekművészária- és dalestet hirdetett péntekre. S hangversenyére meg is telt a Zeneművészeti Főiskola nagyterme. Buzdító tapsban, további szorgalomra serkentő sikerben tehát nem volt hiány.

Messzecsengő, bő hanganyag áll a kedvelt tenorista rendelkezésére. Különösen tetszetősek a magasfekvésü fényes hangjai. Üdék és lendületesek. Mint ahogy délövi szilaj lendület jellemzi Liontas Konstantin egész kifejezésmódját, színpadra kívánkozó előadását.

Úgy halljuk, az *Operaház* még ebben az évadban kétszeri vendégszereplésre hívja meg *Liontas Konstantint*. Üdvözlendő elhatározás lenne ez, amely jutalmát jelenthetné a görög tenorista sokévi ernyedetlen buzgalmának.

Változatos műsorán olasz áriák és német dalok mellett görög és spanyol népdalfeldolgozások is szerepeltek. Az egyik görög népdalátiratot meg is ismételtette a közönség, mert megkapta a dallam török és arab motívumokkal átszőtt, szenvedélyes jellege. Végül *Reinitz Béla* „Lelkek a pányván" című szép Ady-dalát hallhattuk — *magyarul*. S eredeti magyar szöveggel következett ezután még a „Hazám, hazám" *Erkel* „Bánk bán"-jának nagy tenóráriája. Mert bizony tenória ez a nem — baritonária, aminővé most az Operaházban átfaragták. Itt újból bebizonyult, hogy a szerző hangzásbeli elképzelésein ily önkényesen változtatni nem szabad.

Szatmári Sauerwald Géza igen figyelmesen és pontosan, de kissé öntetszelgően látta el a zongorakíséretet. J. S.

Bábszínház

Háromfelvonásos, „felnőtt-színház" deszkáira írott darabot mutatott be a bábok vidáman bukdácsoló serege. *Vaszary János* „Angyalt vettem feleségül" című, kissé felszínes és kissé frivol játékát alkalmazta bábszínpadra *István Miklós*.

A bábszínház két nagy területen tud csaknem többet nyujtani az emberi színháznál is: a mese és a szatira területén. A most bemutatott darab előadása is azokban a jelenetekben volt legteljesebb, ahol a darab szövege a szatira határain mozog. A bábok karikatúraszerű, sokszor kacagtatóan mulatságos mozgása színesen és groteszkül festi alá a szöveg fordulatait. Ennek érdemében a bábok tervezője, a rendező *Rév István* osztozik a szellemesen és boszorkányos ügyességgel dolgozó láthatatlan művészekkel, *Vághy Pannival, Lubinszky Lillyvel, Hárai Ferenccel, Kárpáti Lászlóval, Tamás Benővel* és *Király Ferenccel*. A mulatságos bábok jellegzetes, sikerült maszkja mellett meg kell emlékeznünk a szép színpadképekről, különösen a második felvonás díszletéről is. e. j.

A Revűpalota új műsora

Pénteken este mutatta be *Heinemann Sándor* revűszínháza új műsorát „Automat Oh!" címmel. A műsor legnagyobb érdeklődést és sikert kiváltó száma a kínai artisták bemutatkozása volt. Két kínai kis leány és egy kis fiú valóban bámulatos lendülettel mutatta be az orosz táncot. A közönség örömmel üdvözölte *Fodor Artúrt*, a kitünő komikust, akinek játéka a műsor gerincét alkotta. Komoly értéket jelentett *Trojanoff* mester „Zenélő doboz" című hangulatos balletképe, amelyben azonban nem érvényesült kellőképpen a főszereplő *Rév Erzsi*, aki kitünő szubrett, de nem állja meg a helyét az ilyen magas táncudást követelő balletképekben. *Déri Sári* a tőle megszokott tehetséggel és tudással adta elő „Csókautomata" című szaszónját, de kár volt összekapcsolni a szaszón ötletes, könnyed szövegét háborús jellegü jelenetekkel. A Revűpalota új műsora, amelyet 12 képben *Siliga Halász Rudolf* irt és amelynek zenéjét *Heinemann Sándor*, illetve *Buttola Ede* szerezte, előreláthatóan nagy sikert arat. (—N—)

Első csók

a címe annak a francia filmvígjátékújdonságnak, amelynek szerdán délután tartották sajtóbemutatóját. Mingyárt az elején meg kell állapítanunk háromtényt: a film valóban film, nézetünk szerint jó irónikus vígjáték, a meséje pedig igazán mese.

Daniele Darrieux játssza a darab főszerepét. Személyében egyesül a kivételes értékü színészi tehetség, a báj és az üdeség. Szerepét, amely sokoldalú alakító készséget kíván, teljesen betölti. Nincs egy hamis hangja, egy rossz mozdulata. A rendezés fordulatos, ötletes, a játékban annyi kulturáltság, eleganciával párosítva, amely méltó a művészi francia filmalkotásokhoz. Ez pedig *Henry Decoin* érdeme. Mint Darrieux partnere, *Claude Dauphin* sem zökkent ki a kerek együttesből. A darab meséje *valóban mese*. Ez így is van. Mert a szegény kis árvaleány boldogságát *így* csak a mesében találja meg. Irónikus a darab, mert komoly társadalmi problémákat úgy foglal keretbe, mint a királyok udvari bolondjai szokták, akik rendszerint — nem is bolondok: nevetve mondanak meg hatalmas életigazságokat.

A filmet pénteken mutatta be a *Korzó* filmszínház. R. F.

(*) A MAGYARORSZÁGI VAS- ÉS FÉMMUNKÁSOK KÖZPONTI SZÖVETSÉGÉNEK DALKARA *február 12-én, szombat este ½6 órakor* 40 éves fennállása alkalmából *jubileumi kangversenyt* rendez a szövetség székházának dísztermében (Budapest VIII, Magdolna utca 5. szám). A műsor keretében ünnepi beszédet tart *Tarnai János*, a dalkar ügyvezető elnöke; közreműködnek továbbá: a *Vasas Dalkar, Eyssen Irén*, énekművésznő, *Országh Tivadar* hegedűművész, *Orsolya Erzsi* és *Baló Elemér* színművészek, *Lendvai Andor* operaénekes. Műsor kapható a szövetség székházában.

Diabelli 28 dallamos, könnyű, négykezes gyakorlat zongorára kapható *Sternberg* hangszergyár, Rákóczi út 60. (X)

(*) LEHÁR, STRAUSS ÉS SCHUBERT bűbájos, örökszép melódiái csendülnek fel február 13-án, vasárnap délután 4 órakor a pestszenterzsébeti Vasasotthonban, a Pestszenterzsébeti Nyomdász Társaskör által rendezendő *„Bécsi zeneest"*-en. Az előadáson a *Gutenberg Társaság Zenekara*, a *Budapesti Könyvnyomdászok Dalköre* (vegyeskar) s kiváló énekesek: *Flesch Imre* operaénekes és *Staudt Karola* énekesnő szerepelnek. A vegyeskart dr *Ujj József* országos karnagy, a zenekart pedig *Elsner Béla* karnagy vezényli. A gondosan összeválogatott műsor és a szereplők kiválósága indokolja azt az igen nagy érdeklődést, amellyel Pestszenterzsébet zenekedvelő közönsége az előadás elé tekint.

(*) MICHELANGELO-KÉPET TALÁLTAK? *Svájci lapoknak jelentik Aurssióból (Olaszország), hogy a község sekrestyése egy „Ecce homo"-képet fedezett fel, amely a következő jelzést viseli: „Michelangelo Buonarroti, 1525." A festmény 1.50 méter magas.*

(*) MA, VASÁRNAP 11 órakor a Zeneakadémia nagytermében „Szerep nélkül" címmel matinét rendez az „Új Hang" kiadóvállalat. *Horváth Árpád* tart bevezető előadást, a műsor szereplői: *Basilides Mária, Gobbi Hilda, Kiss Manyi, Medgyaszay Vilma, Tolnay Klári, Benkő Gyula, Egri István, Major Tamás, Pethes Sándor* és *Várkonyi Zoltán*. Jegyek a helyszínen kaphatók.

(*) IVÁN EDE, A NÉPSZAVA EGYKORI KIVÁLÓ MŰKRITIKUSA, már sok évvel ezelőtt meghalt. Nem egészen világos tehát előttünk, hogy Boromisza Tibor festőművészt mi ültette irodalmi Pegazusra, hogy az egyik nyilas lapban „A Népszava faji zamatú kritikája" címmel visszatérjen Iván Edének Boromiszáról irt meglehetősen barátságos hangú kritikai megjegyzéseire. Mür most lennének mondanivalóink Boromiszáról és ez irásáról, ám cikkének folytatását ígéri. Remélhetően a folytatólagos cikkéből majd világosság, vagy talán még nagyobb sötétség derül a művész úr mondanivalóira.

(*) BEETHOVEN-EST — az évad hányadik Beethoven-estje? — következett pénteken a Vigadó nagyteréméből rádió útján közvetített „Mestermüvek" bérleti sorozatában. *Dohnányi Ernő* a 32 variációt, a „Holdvilág"- és az „Appassionata"-szonátát játszotta el... *Rösler Endre* pedig az „An die ferne Geliebte"-dalciklust és Florestan áriáját énekelte el a „Fidelio"-ból. De a „ferne Geliebte" után való vágyakozás túlzottan meggyorsította a kiváló énekművész időmértékeit. S ebből az indokolatlan, sőt helyenként bántó meghajszolásból kivette részét *Rösler Endre* zongorakísérője, gróf *Széchenyi Dénes* is. Értjük a türelmetlenséget, de a zenének is megvannak a saját követelményei. S ezekhez tartozik — a hangulatosság. (—)

(*) KÁLLAI ERNŐ ELŐADÁSA AZ ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZBAN. Csütörtökön, február 10-én, délután 6 órakor *Kállai Ernő*, az ismert művészeti író „A magyar festőművészet Nagybányától napjainkig" címmel előadást tart, vetített képekkel. Belépődíj ára ruhatári díjjal együtt 2.— pengő. Jegyek kaphatók az Alkotás Művészházban 10—4-ig. (Telefón: 424—123.)

(*) A MAGYAR MŰVÉSZETNEK ÉS IRODALOMNAK SZENTELT SVÁJCI LAPMELLÉKLET. A „Bund" vasárnapi irodalmi mellékletét teljes egészében a magyar művészetnek és irodalomnak szenteli. A melléklet első helyen *Ybl Ervin* részletes tanulmányát közli a 19. és 20. század magyar festészetéről és szobrászatáról. Közli továbbá a melléklet *Márai Sándor* és *Mohácsi Jenő* egy-egy elbeszélését.

MARNITZ HANGVERSENYEK:

febr. 12, este 6 ó. Zeneakadémia

4 zongorás jazz-est

Bródy — Eisemann — Komjáti — Solymosi. Közr.: Kelly, Kardos, Kántor, dr Legenyei.

Febr. 13, d. u. ½3, Müv. Háza

Tarka farsang

Kelly, Bilicsi, Somogyi Nusi, Pethes F., Kántor, Csányi László, Miklós Lívia, Kardos Magda, Gilliam Henny, Sivó Mária, Géczy Éva baletikarral, Antal Ila, Pósz József, Angelos és Anthony, Bajnok. Konferál: Szendy Lajos, 2 zenekar.

Febr. 28, este ½7. Zeneak.

Noiret Irén

Jegyek Marnitznál, IV, Petőfi S. u. 14 (188-634), VIII, József krt 37 (134-079), Müv. Háza, Zeneak. és jegyirodákban. (X)

*

Sztárok jazz-estje 13-án,

vasárnap ½7. Vigadó. Magyar Revü Tánczenekar, Latabár Kálmán, Kiss Manyi Szabó Kálmán-trió, Fellegi Teri, Rátkay Márta, Tabányi-jazztrió, Marion Fred, Bródy Tamás, Holéczy-együttes, Szentgyörgyi Tamás. Jegyek a *Népszavánál*. (X)

*

19-én Mikulai zenekari estje

közr. Starker, szombat este ½-kor a vas- és fémmunkások dísztermében (Magdolna u. 5). Műsoron: Weber, Mozart, Dvorák és Kodály. Jegyek a *Népszavánál*. (X)

(*) „HUSZONÖT ÉV ÜZLETI ÚTON EURÓPA MINDEN VÁROSÁBAN" címmel a *Szabó fivérek*, a hasonló című könyv szerzői, *február 7-én*, hétfőn este ½7 órai kezdettel a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetségének helyiségében előadást tartanak.

A dolgozó nő segítsége!

Sok értelmetlen dolog

van az életben. Az embernek önmagáról, a többi emberről, a gazdasági és társadalmi berendezkedésről felállított elmélete és a gyakorlat: nem mindig jár egymás mellett. Egyszer az egyik, másszor a másik szalad előre és ebből furcsa ellentmondások keletkeznek.

Hadd említsem az egyik legidőszerűbbet: Az ember régen kutatja a teremtés titkait. Egyes természeti erőket már szolgálatába vett, uralkodik rajtuk és csodákat művel általuk. De sajátmagán uralkodni és az indulatait fékezni még mindig nem tudja. És ha a szomszéddal vitája támad, most is, mint pár tízezer év előtt az ősei, ököllel megy neki. Az ellentétek elintézésére még nem tudott helyesebb formát kitalálni. De nem ez az egyedüli ellentmondás.

Nézzük, például, a férfiaknak az úgynevezett nőkérdés dolgában tanusított magatartását.

Egypár hét óta 1944-et írunk. Benne vagyunk a második világháborúban. A férfiak nagyrésze ma már csak fogyasztó: élelmet, ruhát, hadianyagot fogyaszt. Viszont: nem lehet háborúzni, ha hiányoznak a kellékek.

A helyzet kényszerít. Beáll tehát a nő, felveszi a hűtlenül elhagyott szerszámot: és terem egyniváló, készülnek szükségleti cikkek, még hadianyag is. Az élet megy tovább. A szerszámok, a gépek észre sem veszik a cserét, most is az Embert érzik maguk felett.

De hisz' ez nem ujság. Már a régi, úgynevezett békevilágban, de, közelebb, a két világháború között is végzett a nő termelőmunkát. Akkor is, de most még szembetűnőbben megmutatta — nem tudom hányadszor —, hogy egyenlőértékű teljesítményt tud kifejteni és egyformán vállalja a felelősséget a férfival.

Ennek ellenére még mindig vannak férfiak — nemcsak azok között, akik még itthon vannak, hanem azok között is, akiket most a nők látnak el szükségletekkel —, akik csökönyösen kitartanak a maguk „férfiúi magasabbrendűsége" mellett. És írásban, szóban, színházban, moziban, magánbeszélgetésben minden alkalmat megragadnak arra, hogy „bebeszéljék", miszerint mindez, ami van, nem igaz. A nőnek nem való úgynevezett férfiúi munkakör, mert nem tudja kellőképpen betölteni. No meg a nőiességének is hátrányára van. A refrén mindig az: a nőnek természetadta hivatása van. Ezenkívül nincs más rendeltetése a földön, csak az, hogy kiszolgálja a teremtés koronáját.

Az, hogy az ő feleségük is végez, egyebeken kívül, kenyérkeresőmunkát is — az az a bizonyos elmélet és gyakorlat közötti ellentmondás.

Ha közelebbről megnézzük ezeket a hangoskodásokat, akkor meglátjuk, hogy itt tulajdonképpen nem is a *munka* ellen van a tiltakozás.

Az igazság az, hogy a nő, aki termelőmunkát végez, *öntudatos* lesz és már nem hagyja magát irányítani, hanem ő is jogokat követel. Társadalmi berendezkedésünk még mindig a férfiuralomra van felépítve. Mármost attól félnek, hogyha elismerik a nőt egyenjogúnak, akkor változhat a helyzet és a nő kerül uralomra. Ez azért van, mert nem tudják elképzelni az életet, a házaséletet sem másképp, csak úgy, hogy az egyik parancsol, a másik engedelmeskedik.

Ha valaki figyeli az eseményeket, megláthatja, hogy a nők nem uralomra törnek, hanem csak egyenlő jogokat akarnak a férfiakkal. Követelésük minden dolgozó követelése: *szabad és önálló emberek akarnak lenni.*

Akik pedig a biológiai egyenlőtlenségekre hivatkoznak, azoknak be kell látniok, hogy tévedtek. Már bebizonyosodott az is, hogy az agyvelő súlya nincs kihatással az értelemre, mert, például, az eddig mért legsúlyosabb agyvelő tulajdonosa — gyengeelméjü volt. Kőnüvesné

Komlós Aladár:

Az amerikai négerek költészete

I.

A néger, míg őshazájában marad, nem ismer irodalmat. A „sötétebb testvér" közel százötven milliónyi számban él Afrikában és a Madagaszkártól Fidzsiig terjedő tropikus szigeteken, de magasabb műveltséget nem alkot sehol. Csak kerülőúton — miután előbb fehér népek rabszolgaságába jutott, majd felszabadult — tudott többé-kevésbé önálló és értékes költészet teremtőjévé válni.

1900-ban 9 millió néger van az Egyesült Államokban. Elszórtan élnek, Amerika egész területén, de a fejlődés észrevehetően arra tör, hogy zárt területeken, a déli államokban települjenek le; így Mississippiben ők teszik ki a lakosság 87.6%-át. Főkép a mezőgazdaságban, vagy háziselédként dolgoznak. Művelődésünk ütemére jellemző, hogy a polgárháború idején 5%-uk tudott csak írni-olvasni; 1900-ban már 55%-uk. Mivel a fehérek nem akartak velük együtt tanulni, a feketék kitűnő saját iskolákat létesítettek. Első iskoláikban csupa elméletet és irodalmat tanítottak; érthetően túlságosan gyűlölték a testi munkát; be akarták bizonyítani, hogy nemcsak favágásra és vízhordásra alkalmasak. A Hampton-Institutban és a tuskegeei iskolában elméleti tanítás mellett már műhely- és farmmunka is folyik, egyre inkább fekete tanítók vezetése alatt.

II.

Afrika és a tropikus szigetek négereinek meséi és dalai eléggé ismeretesek; a primitív költészet barátainak csemegéi ezek. Tudvalevő a feketék rendkívüli zenei hajlamai is. Afrikai nyomorúságukban épúgy dalolnak, mint a rabszolgaságban. Munkaközben is, pihenés közben is. Dalaik két ismert főfajtája az úgynevezett spirituále, e vallásos tartalmú ének, mely jellemző módon egyszersmind munkadal is s a blues, e szomorú szerelmi dal; mindkettő az afrikai zenei formák folytatása. A néger művészi tehetségét a félvér Puskin, Mark Twain és Dumas épúgy bizonyítja, mint az a körülmény, hogy ami eredetit az amerikai művészet termelt, majd mind néger eredetű.

De a szó szoros értelmében vett irodalommal sötétbőrű ember Amerikában kísérletezik először, a 18. században; a fehér civilizáció érintésére van szükség, hogy eredendő művészi tehetsége kipattanjon. Ne vonjunk le ebből elsietett fajelméleti következtetéseket. Egy faj sem alkotott civilizációt forró vagy nedves éghajlat alatt; az ókori nagy kultúrák is mind a száraz vidéken fejlődtek ki, az afrikai néger is annál civilizáltabb, minél meszebbre — északabbra vagy délebbre — él az Egyenlítőtől. Ha most Latin-Amerikát, ahol sok tekintetben más a feketék helyzete, figyelmen kívül hagyjuk, azt az érdekes észrevételt tehetjük, hogy az északamerikai néger költők egyénisége és faji öntudata nemzedékről nemzedékre erősödik. Phillis Weatley (1773) még szinte örül, hogy elhozták őt Afrikából rabszolgának; mint a család, melynek körében él, ő is arisztokrata és royalista érzelmű. A néhány évvel fiatalabb Horton már panaszkodik rabszolgasága miatt és szabadság után vágyódik, Missis Harper már méltatlankodni is mer sorsa igaztalanságán, Whimanben a remény és a dac hangja is megszólal. Paul Laurence Dumbar az első, aki eléri az amerikai irodalom átlagszínvonalát. Objektíven nézi népét, látja műveletlenségét, babonáit, fogyatkozásait, de értékeit is; s mint Burns, irodalmivá avatja népe angol nyelvjárását. De e dialektus a néger élet egy meghaladott fokát asszociálja, majdnem kényszerűen humoros, vagy patétikus használatot kíván s aztán Harlem, a legkülönb néger város életének bemutatására már semmiképpen sem alkalmas s ezért az újabb költők már ritkán élnek vele.

A néger líra igazán eredetivé Dunbar utódainál a mi századunkban vált. Legkiválóbb művelői: *Langston Hughes, Countee Cullen, Mc. Kay,* mind aránylag fiatalember, a századforduló körül születtek. Fajukból ők írnak először olyan verseket, amelyek az amerikai néger sajátos helyzetét fejezik ki. Ezt a helyzetet leírásokból mindnyájan ismerjük. Mindenki tudja, hogy ha a törvény el is törölte a rabszolgaságot, a négerek amerikai elnyomatása megmaradt. De sérelmeit éppen a felszabadított ember érzi át legerősebben. Míg ugyanis a teljes elnyomás eltompít, a szabadság bizonyos foka kitenyészti azt az öntudatot és érzékenységet, amelynek az aránylag kisebb méretű üldözés is ezerszeresen fáj. Így lesz éppen a felszabadított néger — akiben, többnyire meglehetősen zárt területen élvén, különben is erős közösségi érzés fejlődik ki — az elnyomott népek példája és legékesszólóbb kifejezője. Persze, máig kellett várni, míg néger költők annyit szívtak fel az amerikai ember műveltségéből és önérzetéből, hogy népük szószólóivá lehettek. E fiatal költők kedvéért olvasunk néger verseket.

Mert kitűnő költők, meglepő frisseséggel és bátorsággal veszik észre, ami az amerikai négeréletben jellemző. Nem illesztik szemükre téves ideológiák szemüvegét, hamisítatlan valóságában érzik fel helyzetüket. Persze némileg megkönnyíti dolgukat, hogy nem is érthetik félre azt. Hiszen egy percig sem hihették, hogy ők fehér amerikaiak. Bőrük feketesége börtön, de ez ép áttörhetetlenségével szabadítja fel őket. Hiszen éppen mert nem szökhetnek meg belőle, kénytelenek megtanulni berendezkedni benne, kénytelenek megtanulni szeretni. Feketeségük letörölhetetlen bélyeg, de éppen ezért nem lehet bujkálni vele. Végzet, de éppen ezért meg kell vele békülniök. Egyenességre, nyiltságra nevel. A néger költő szeme és a valóság közé nem épül félreértések, hazugságok vastag fala; az érzés, ahogy a szívébe nyilal, onnan a legrövidebb úton juthat a tudatába.

E líra legjava a faji súrlódásokból fakad. A néger költők akarva-akaratlan mindig közösségi költők. Gyakran csak magánéletük rezzenéseiről kívánnak énekelni, de akár Istenhez fordulnak, akár kedvesükhöz beszélnek, akár egy táj látványába merülnek el, szavukba minduntalan beleszövődik négerségüknek egész létüket meghatározó motívuma. Elnyomott kisebbség lelkét még sohasem fejezték ki olyan nyiltsággal, mint ők a magukét. A tenger lenézés és bántalom sem tudta kimarni faji öntudatuk egészségét: öngúny nélkül nézik és büszkén szeretik magukat. Szenvedéseikre kétféleképpen felelnek: amerikai környezetüket hol szomorúan kietlennek találják s megvallják, hogy csak a gyűlölet kötelékével vannak hozzákötve, hol rajongó alázattal mondolnak rá, arra vágyódva, hogy egy nagylelkű gesztussal igazolhassák jellembeli egyenrangúságukat vagy inkább fölényüket a gonosz fehérek előtt s megnyerjék ezek vonzalmát. Érthető, ha az igazságosság vágya az ilyen lélekben vallásossá erősödik. A néger költő meg van győződve róla, hogy az ő népe az isteni ige fényének leghűbb hordozója a földön. S az igaztalan üldözöttség éjszakájából olyan őszinte vágyódással fohászkodik az igazság és könyörület Istenéhez, aminőt századok óta alig hallottunk; korunkban mindenesetre négerek írják a legszebb vallásos verseket. Csak azt nem tudják, hogy mégis lehet valami egészséges és nemes az amerikai szabadság levegőjében, ha minden kegyetlen barbársága mellett ilyenné tudta nevelni néger fiait, felszabadított rabszolgák ivadékait.

III.

Jól tudjuk, hogy ezeket a verseket nemcsak azért szeretjük, mert szépek. Van valami bennük, aminél fogva jobban megkapnak és zengőbb visszhangot vernek bennünk, mint a szép versek is szoktak.

Könnyű rájönnünk, mi ez. Mindenekelőtt a szenvedésnek, az igaztalan szenvedésnek páratlanul konkrét módon ábrázolt és rendkívül mélyen és sok oldalról átélt változata. Aztán pedig az igazságosságnak és szabadságnak az a mélységes vágya, amely bennök megszólal. Egyetlen nép költészetében sem él ez ma erősebben, mint az embertelenül elnyomott, üldözött amerikai négerekben.

Költőik csak a maguk fajának szenvedéseit fejezik ki, de ezzel íme nem zárták ki magukat az általános emberi köréből. Ellenkezőleg: éppen ezáltal adtak kifejezést más népek néma szenvedéseinek is. Mindenütt testvérnek érzik őket, ahol szenvedés van és igazságra vágynak.

Hadigondozási ügyekben negyvennyolc órán belül kell intézkedni

A belügyminiszter a napokban *rendeletben utasította a polgármestereket és szolgabirákat a törvényhatóságok első tisztviselői útján, hogy a hadigondozottak járadékügyeit soronkivül intézzék el.* Elrendelte továbbá, hogy minden hadigondozási ügyben *48 órán belül kell intézkedni*, 30 nap alatt pedig olyan határozatot kell hozni, amelynek alapján a pénzellátás folyósítása megtörténhetik. A belügyminiszter rendeletének betartását *a felsőbb közigazgatási hatóságok állandóan ellenőrzik.*

— **Halálozás.** *Herczka Pál* és *Herczka Sándor* elvtársak édesapja, *Herczka János* nyugalmazott főúrvaházi igazgató 77 éves korában váratlanul meghalt. Temetése *ma, vasárnap* délelőtt ¾12 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

A párt könyvei:

A szocializmus problémái
MÓNUS ILLÉS három előadása
Ára 3.20 P

Kossuth demokráciája
Bevezetést írta: SZAKASITS ÁRPÁD
Közreadta: ÁCS TAMÁS
Ára 3.20 P

A modern vegyészet csodaműhelyében
Írta: FAZEKAS ISTVÁN
Ára 4 P

Szervezett munkásoknak a kiadóhivatalban kedvezmény

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Boromisza Tibor,
festőművész, (1880-1960)

PESTI MŰSOR
1980 JUN 18

A művészet üzenete

Boromisza Tibor festőművész kiállítása a Galériában

Boromisza Tibor festőművész 1880 március 8-án született Bácsalmáson és 1960 január 8-án halt meg Szentendrén. *Ferenczy Károly* növendékeként került Nagybányára, onnan Rómába, majd Párizsba, hogy hazatérve a nagybányai második nemzedék — az úgynevezett „neósok" egyik vezéralakja legyen. Részt vett a *Balatoni Festőkolónia* megalapításában 1907-ben. 1920 után Szentendrén, Szlovákiában, Érsekújvár környékén, a Hortobágyon, Keszthelyen, Göcsejben, az Ormánságban, Budapesten a Sas-hegyen, majd 1953-tól ismét Szentedrén alkotott. Több lap munkatársaként dolgozott. 1927-30 között *Jeney Irmával* a Hortobágyon a pásztorok életét tanulmányozta. Festményekben és Bajcsy-Zsilinszky Endre egyik lapjában számolt be élményeiről. 1933-ban megalapította az *Eke* című folyóiratot. Számos kiállítást rendezett az ország nagyvárosaiban, 1948-ban pedig Budapesten, a *Művész Galériában*. Emlékkiállítását 1962-ben, a szentendrei *Ferenczy Károly Múzeumban* rendezték meg.

Nem véletlen, hogy ezt állapították meg róla: Bornomisza Tibor a magyar festészet történetének egyik hányatott életű alakja. Lényegében fiatalon megtanulta az áldozat — és sorsvállalást a művészetért. Küzdelmeiben sohasem tört meg, festészetét a gondolati tisztaság, az elkötelezettség és az élethivatás szeretete jellemzi. Kutatóvágya, belső forrongása arra ösztönözte, sarkallta, hogy ne epigonja legyen az irányzatoknak, hanem saját művészi erejével teremtsen eredetien egyénit, közösséget vállalva az emberrel, a tájjal, a természettel. S e hármas egység az évtizedek viharában is meghatározója, végigkísérője, mondhatnánk azt is: hitvallása művészi törekvéseinek. Ő az egyszerűben kereste és találta meg a szépet, a jellemet, a tisztaságot, a maradandót. Úgy nyitotta ki a táj, a természet kapuját, hogy közben lelke finomságával, gondolatteremtésével, a színek beszédes játékával a festmények és akvarellek mozaikkockáiból elénk varázsolta a tájegységek karakterisztikus jellegét. A valóság talaján maradva frissítő „hazai levegőt" szippantat nézőivel.

A táj és az ember elválaszthatatlansága uralkodik Boromisza festői újrateremtésében. Nem másol ő, hanem észrevétet, észleltet, állásfoglalásra késztet, érzéseket és érzelmeket lobbant. Művészetének egyik ismerője és kiállításának rendezője *Haulisch Lenke* írja: *„Jólehet nagybányai művei nagyobb részt Romániában találhatók, néhány korai szép alkotása, mint a Szőlőszedők, a Nagybányai vásár két változata, a Felhős tavasz, a Parkrészlet érzékeltetik többek között azt a tényt, hogy Boromisza Tibor nem csupán harcos írásaival, hanem elsősorban művekben hozott új vérkeringést a nagybányai pikturába."* Boromisza Tibor elhatározta: olyan művészetet kell teremteni, amelyben népművészetünk üde szépségei ötvöződnek az úgynevezett nagy festészetnek,

A talpasház eresze alól

a grand art-nak kifejező erejével. Erőteljes vonalrend, töretlen színek vezették. Azonosult lefestett embereivel, szerette őket. *Tersánszky Józsi Jenő* író így emlékezik meg barátjáról: *„Boromisza a harcos, megalkuvást nem ismerő művészlelkek közé sorolható. Nem adja fel életelvét."*

A kiállításon hat hortobágyi pásztor, csikós portréja látható. Közülük még négyen élnek. A megnyitó napján szépen kiöltözve megjelent *Fige Sándor* csikós (akit 1929-ben festett le, most hetven éves) és ismerősként gyönyörködött a képekben. Búcsúzóul vett négy katalógust, hogy barátainak is kedveskedjen az őket nemcsak szerető, hanem megőrökítő művész nekik is szóló üzenetével.

Bieliczky Sándor

MÚZEUMOK

A budapesti múzeumok általában 10—18 óráig tartanak nyitva.
Hétfő szünnap. Az ettől eltérő nyitvatartásokat külön jelezzük.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14—16. Tel.: 134—400). Magyarország népeinek története az őskőkortól a honfoglalásig (régészeti áll. kiáll.). Magyarország története a honfoglalástól 1849-ig (történeti áll. kiáll.). A magyar koronázási jelvények — kiállítás a díszteremben. Megtekinthető: kedd, szomb., vas. 10—18 óráig. Csüt. 11—19 óráig.

KIÁLLÍTÁSOK A VÁRBAN:

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Szent György tér 2. Tel.: 160—100). A középkori Buda királyi várpalotája és gótikus szobrai. Régészeti ásatások Budapesten Budapest két évezrede. (áll. kjáll.). Pest-budai ötvösség a XIX. században. (Idősz. kiáll.).

LADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40. Tel.: 160—184). Az 1848—49-es forradalom és szabadságharc. Az Osztrák—Magyar Monarchia és az első világháború. A kézifegyverek története, vadász és céllövőfegyverek. A Magyar Tanácsköztársaság forradalmi honvédő háborúja. Magyarország a két világháború között és a második világháborúban. Hazánk felszabadítása. A néphadsereg fejlődése. Nyitva: 9—17 óráig.

MAGYAR MUNKÁSMOZGALMI MÚZEUM (Budavári Palota „A" ép. Tel.: 160—100). A magyarországi munkásmozgalom története (áll. kiáll.). A Varsói szerződés 25. évfordulójának tiszteletére rendezett nemzetközi fotókiállítás.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA B, C, D ép. (Budavári Palota. Tel.: 160—170). Késő reneszánsz és barokk művészet 1550-től 1800-ig. Magyar éremművészet és kisplasztika. XIX. századi magyar festészet. Nagybányai festészet. XIX. századi magyar szobrászat. Naiv művészet. Munkácsy Mihály és Paál László művészete. A középkori Magyarország gótikus faszobrai és táblaképei a XIV. és XV. században. Középkori kőtár. A hónap műtárgya: Ferenczy Béni: Álló fiú (1947) szobor, valamint 2 akvarell. Műhelysorozat: Banga Ferenc grafikái. Boromissza Tibor festőművész kiállítása. Varsányi Pál grafikus kiállítása. Koffán Károly gyűjteményes kiállítása. Buti István kiállítása. Magyar művészet 1780—1830-ig. Finn konstruktivizmus, jún. 14-től. (Idősz. kiáll.)

MÁTYÁS TEMPLOM (I., Szentháromság tér) Egyházművészeti gyűjtemény. Nyitva: mindennap 9—19 óráig.

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓIPARI MÚZEUM (I., Fortuna u. 4. Tel.: 161—024). A kereskedelmi szakmák kialakulása a XIX. században. „A vendégfogadótól a szállodáig" áll. kiáll.).

BÁNY AS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.)

KÖZÉPKORI ZSIDÓ IMAHÁZ (I., Táncsics M. u. 26.)

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Hősök tere. Tel.: 429—759) Egyiptomi kiállítás. Görög—római kiállítás. Régi képtár. XIX. századi európai festészet, XIX—XX. századi európai szobrászat. Régi szoborgyűjtemény (áll. kiáll.). Dürer évszázada, grafikai kiállítás a múzeum anyagából.

AQUINCUMI MÚZEUM ROMTERÜLET ÉS KŐTÁR, III., Szentendrei út 139. **AQUINCUMI HERCULES VILLA,** III., Meggyfa utca 19—21.
AQUINCUMI FÜRDŐ MÚZEUM, III., Flórián tér 3—5 Nyitva: naponta 10—14 óráig, ünnepnapokon 10—18 óráig.

GÜL BABA TÜRBE (II., Mecset u. 14.).

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI MÚZEUM (III., Fő tér 1. 686—020). Kun Zsigmond népművészeti gyűjteménye. Egy születő városrész múltjából. — Békásmegyer. Tóbjás Simon kádárműhelye. Nyitva du. 14—18 óráig, szomb. 10—18 óráig.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth L. tér 12. Tel.: 326—340). Gyermekélet a régi magyar faluban. Népviseletetek II. Ködmön. Suba. Sámándobok. Korea kultúrtörténete c. kiáll.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33—37. Tel.: 257—474). Európai kerámiaművészet (áll. kiáll.). Kaesz Gyuláné, Lukáts Kató kiállítása. A hónap műtárgya Esterházy Pálné Thököly Éva szoknyája, XVIII. sz. vége. Köszöntőkártyák régmúlt időkből. 1760—1840.

NAGYTÉTÉNYI KASTÉLYMÚZEUM (XXII., Csókási Pál u. 9—11.). Európai bútorok a XV—XVIII. században. Magyar bútorművészet a XVIII. században. Bútorművészet a XIX. században. Kályha és kályhacsempe. Római lapidárium (áll. kiáll.). Régi keleti imaszőnyegek. Német kőcserép a XVI. XIX. századból.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi Mihály u. 16. Tel.: 173—611). Petőfi Sándor. Móricz Zsigmond, József Attila, Radnóti Miklós emlékkiállítás. Gábor Andor emlékszoba Károlyi emlékszobák a Magyar Nemzeti Múzeum anyagából. „. . . én József Attila itt vagyok!" Képzőművészeti kiállítás.

ADY EMLÉKMÚZEUM (V., Veres Pálné u. 4—6.)

JÓKAI EMLÉKMÚZEUM (XII., Költő u. 21.) Nyitva: hétfő kiv. 10—14 óráig.

NYUGAT IRODALMI MÚZEUM (XII., Városmajor u. 43/b.). Nyitva: hétfő kiv. 10—14 óráig.

JÓZSEF ATTILA EMLÉKMÚZEUM (IX., Gát u. 3.).

KASSÁK EMLÉKMÚZEUM (III., Fő tér 1.).

A KMP MEGALAKULÁSÁNAK EMLÉKMÚZEUMA (XIII., Visegrádi u. 15. Tel.: 314—342.). Áll kiáll. Vas. zárva.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM (Baross u. 13.) A Nemzeti Múzeumban: Az őslények világa. Ásványok és kőzetek világa. Bemutató Afrika állatvilágából. A földtörténet emlékei Magyarországon.

Borneo, a K.-indiai szigetvilág legnagyobb szigete, alakja kerek, kevéssé tagozott. Ter. 741.500 km². Legnagyobbrészt hollandi birtok; ÉNy.-i partvidéke az angoloké. Főként kristályos kőzetekből felépített hegyeinek szerkezetét még csak kevéssé ismerjük. Általában erősen lekopott, folyókkal összevagdalt, tönkökre darabolódott felvidék. Legmagasabb pontja a Kinibalu, 4566 m. A hegyvidék arany-, ezüst-, vas-, réz-, gyémánt- és ónbányászata és a geológiai harmadkori medencék petróleuma igen jelentős. Folyói (Kapoeas 556 km, Barito 605 km, Baram, Rejang) hosszúak, bővizűek, hajózásra alkalmasak, a tengerbe hatalmas deltákkal ömlenek. Éghajlata igen forró és nedves; az évi középhőmérséklet 27° C. Az éghajlatnak megfelelően növénytakarója forróégövi őserdő; a mocsaras partvidékeken nagykiterjedésű mangrove-erdők vannak. Kereken 2.5 milliónyi lakossága túlnyomóan ómaláji eredetű daják, vannak még malájok, a partvidéken kínaiak, arabok és európaiak. Városias települések csak a folyók torkolatában (kikötők) találhatók. A sziget gazdasági életében a bányászat és a földművelés játssza a vezetőszerepet. Termelnek rizst, cukornádat, kaucsukot, kávét, gyapotot, dohányt, fűszernövényeket és manilakendert. A közlekedés fő útvonalai a folyók, vasút csak Brit-Borneoban van. Kiviteli cikkei: petróleum, szén, ércek és mezőgazdasági termények. Politikailag a sziget angol és hollandi területre oszlik. A hollandi gyarmatnak két kormányzósága van (Pontianak, 145.190 km² és Bandjermasszin, 408.120 km²), az angol rész Sarawakból (129.500 km²), Bruneiből (6500 km²) és É.-B.-ból (80.500 km²) tevődik össze.

Bornhak *Konrad,* német jogtudós, egyetemi tanár, *1861, †1925. Főleg közjogi, közigazgatásjogi és állambölcseleti munkákat írt: *Preussisches Staatsrecht* (1888—1893), *Allgemeine Staatslehre* (1896), *Die Verfassung des deutschen Reichs* (1921), *Deutsche Geschichte unter Wilhelm II.* (1923.)

Bornholm, dán sziget és kerület a Keleti tengerben, ter. 588 km², kb. 50.000 lak. A szigetet DNy. felé lejtő táblásvidék, geológiai, ókori és középkori kőzetekből (gránit, homok- és mészkő) van felépítve. É.-i partjai meredekek, festőiesek, a D.-ek laposak. A dán lakosság földműveléssel, halászattal, állattenyésztéssel, hajózással és bányászattal (szén és kő) foglalkozik. Jelentős az idegenforgalom is. Székhelye *Rönne.*

Bornit *(tarkarézérc),* ásvány, összetétele: Cu_5FeS_4. Ritka kristályai a szabályos rendszerbe tartoznak. Frissen vöröses-tombakbarna, azonban levegőn hamarosan tarkára futtatódik. Réztartalma 55—69%, igen fontos rézérc. Dognácska, Szászkabánya, Siegerland (Németország), Redruth (Cornwall), Butte (Montana, É. Egy. Áll.), Tsumeb (DNy.-Afrika) a fontosabb lelőhelyei.

Bornu, Nigeria afrikai angol gyarmat egyik tartománya. Ter. 115.500 km, kb. 1 millió lak. Enyhén hullámos, a Csad tó felé lejtő szavannavidék. Élénk átmeneti kereskedelem. Fulbe, haussza, makari és tuareg lakossága rizst, hüvelyeseket, gyapotot és kukoricát termel; szarvasmarhatenyésztés. Fővárosa *Kuka.*

Boró *(Borov),* zemplénmegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik, (1930) 376 lak.

Borobudur (jávai, a. m. számtalan Buddha), a jávai buddhista művészet kimagasló remeke. Kr. u. 760—847 között épült, lépcsőzetes épület, alul hat négyszögű, felül három emeletes terrasszal, ezek tetején 72 dagoba (harangalakú kis templom) emelkedik Buddha-szobrokkal. A falakon Buddha életét ábrázoló domborművek az indiai Gupta-korbeli művészet stílusában készültek. Emeletein 420 kupolás fülke van, mindegyikben egy-egy nagy Buddha-szoborral; az egyik szobrot l. a *Buddha*-címszóhoz tartozó képtáblán.

Boróc *(Obrovác),* bácsbodrogmegyei község, Tr. óta Jugoszláviához tartozik, (1930) 3050 lak.

Boród. 1. *Bród,* beregmegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik, (1930) 1500 lak. 2. L. *Nagybáród* (Románia).

Borodáč *Ján,* szlovák színművész, *1892. Magyar tanító volt; 1922 óta a pozsonyi szlovák nemzeti színház színésze és rendezője s a színiakadémia tanára. Szlovákra fordított több magyar színművet.

Borodin *Alexander Porfirjevics,* orosz zeneszerző, *1833, †1887 A pétervári orvosakadémia tanára volt, közben autodidaktikus úton sajátította el a zeneszerzést. Balakirev biztatására résztvett az *„ötök"* csoportjában. Fő művei: *Igor herceg,* opera (poszthumusz bemutatója 1890) és *Középázsiai sztyepp-vázlat* (1880), 3 szimfóniát, 2 kvartettet, több zongoradarabot és dalt írt. B. művészete teljes harmóniában olvasztja az orosz nemzeti sajátságokat egyéni stílusába. Muszorgszkijhoz hasonlóan, a zenei impresszionizmus előfutára. Liszttel jóbaráti viszonyban állott, levelezésüket ki is adták. (A. B. *Stassow,* 1893).

Borodin *Michail Markovics,* bolseviki forradalmár és szovjetdiplomata, *1884. 23 éves korában az Egyesült Államokba szökött és ott vitt vezető szerepet a kommunista propagandában. Lenin győzelme után visszatért, majd 1823-ban Moszkva megbízásából Kínába ment, hogy bolsevizálja a Távol-keletet. Kísérletének kudarca után 1927-ben visszatért Moszkvába.

Borodino, orosz község a Kaluga folyó partján. I. Napoleon 1812. szeptember 7-én itt verte meg az orosz haderőt s a csata eredményeképp elfoglalta Moszkvát.

Borodnó *(Brodno),* trencsénmegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik, (1930) 730 lak.

Boroevič *Szvetozár (Vojnai)* báró, osztrák-magyar hadvezér, *1856, †1920. Résztvett 1879-ben a boszniai hadjáratban. 1912-ben kassai hadtestparancsnok lett. A világháború kezdetén a 4. hadseregben *Dankl* és *Auffenberg* alatt működött, mint a VI. hadtest parancsnoka, majd a 3. hadsereg parancsnoka lett. Przemyslt ő szabadította fel és a Kárpátokban sikeresen harcolt az oroszok ellen. 1915-ben az 5. hadsereggel az Isonzo-vonalat 11 csatában védelmezte. 1918-ban tábornagy lett és a Piave-csata főparancsnoka volt.

Borogatás, kórfolyamatok gyógyítását előmozdító eljárás. A *Priessnitz*-féle felmelegedő B.-t állott vízbe mártott és jól kicsavart lepedővel készítik. A nedves borogató ruhát szárazzal fedik. Ez a B. kezdeti hideghatás után egyenletes meleget vált ki, a fájdalmat szünteti, a vérkeringést javítja. Lázas állapotoknál, belső szervek gyulladásos folyamatainál nagyobb testfelületek (mellkas-, has-, törzs-B.) borítására használják. Időtartama 2—3 óra. 1 evőkanál alkoholnak a vízhez való adása a hidegérzést csökkenti, a felmelegedést gyorsítja. A B. levétele után a bőrt jól le kell dörzsölni. Ha a nedves ruha fölé vízhatlan anyagot teszünk, a B. gyulladásgátló és felszívó hatása mélyebbre terjedő lesz; körülírt gennyes gyulladások kezelésére szolgál. Meleg B.-ra sűrűn váltott melegvizes ruhák, meleg vízben főtt pépek (lenmagliszt, burgonya, stb.), meleg só, meleg edényfödők, továbbá meleg vízzel telt bádog- és gumimelegítők, valamint villamos thermoforok szolgálnak. Céljuk fájdalom enyhítése, görcsoldás, érlelés. A jeges B.-t gyulladásos folyamatok visszafejlesztésére használják.

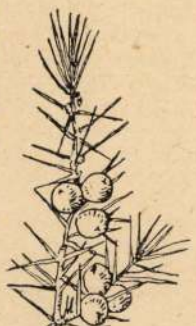

Boróka terméses ága.

Boróka, *Juniperus,* a fenyőfélék családjába tartozó nemzetség, 30 faja az É.-i félgömbön él, hazai 4 faj. Nálunk is elterjedt a *közönséges B. (Juniperus communis);* bogyótoboza *(Fructus juniperi,* borókabogyó), gyógyanyag és pálinka-ízesítő (l. *B.-pálinka).* Szúrós tűlevelei vannak. A havasokon élő törpe rokona, a *Juniperus nana.* A *Juniperus virginiana*-nak a hazája É.-Amerika; nálunk díszcserje; fájából készül a ceruzák farésze. Árnyékos, nyirkos kertek, sziklakertek díszítésére gyakran felhasználják az alacsony növésű *Juniperus sabina*-t, a *Juniperus communis*-t s a magas, piramis alakú *Juniperus hibernica*-t. Igénytelen, száraz, sovány talajban is jól fejlődik. Ültetni azonban csak ott szabad, ahol nincsen gyümölcs a közelben, mert az alma- és körtefa rozsdabetegsége a *Juniperus communis*-on, ill. *Juniperus sabiná*-n telel át s fertőzi újra a gyümölcsfákat. Magról v. dugványról szaporítják.

Borókaolaj, a közönséges boróka *(Juniperus communis)* terméséből lepárolt, zöldessárga színű, terpentinre emlékeztető szagú, égető ízű, illó olaj. Bedörzsölésre használt rheumaellenes kenőcsök alkotórésze.

Borókapálinka *(borovicska, geniévre),* a boróka bogyós gyümölcséből készül. A bogyókat összezuzzák, langyos vízzel leöntik, 24 óráig állni hagyják, ekkor belőle a nyers borókalevet kisajtolják s hozzákevert sajtolt élesztővel ezt elerjesztve, lepárolással kapják meg a finom B.-t. 100 kg. bogyóból 17—18 l. B. készül. A B. alkoholtartalma kb. 45—50%. Jellegzetes szagát és ízét a *pinén, kadinén* és *terpinol* nevű aromás anyagaitól kapja. A Kárpátokban termett borókából készített B. kissé kesernyés, (több benne az éteres olaj), míg az alföldi B. inkább terpentinre emlékeztető ízű és szagú.

Borókás *(Jedlinka),* sárosmegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik, (1930) 174 lak.

Boromagnesit, *(Szájbélyit),* ásvány, összetétele: $2Mg_3B_4O_{11}.3H_2O$. Rézbánya kontaktmészkövében alkot szürkés színű, finom rostos-sugaras gömböcskéket.

Boromisza *Tibor,* festő, *1880. Néhány éven át a Hortobágyon élt s nagybányai és párizsi tanulmányait értékesítve gulyás- és csikóstípusokat, alföldi tájakat festett erőteljes jellemzéssel.

Borona. A talaj felső felületi rétegének mívelésére és az elvetett mag betakarására szolgáló eszköz. Megkülönböztetünk *tövisboronát, fogasboronát* (v. *fogast*) és *tárcsás boronát.* Amíg a tövisborona úgyszólván csak elsimítja a talaj felső felületét, addig a fogak, sebesen haladva, szétverik a rögöket s így lazítási munkát is végeznek. A fogak készülhetnek fából vagy vasból, alakjuk lehet egyenes, hajlított, késformájú, a megerősítés merev, avagy rugalmas s eszerint beszélhetünk fafogasról, vasfogasról, késboronáról és rugós fogasboronáról. A fogak háromszögű, négyszögű, S alakú, avagy zeg-zugos keretre vannak erősítve, úgy hogy vontatás közben minden fog külön vonalat húzzon s a vonalak egyforma távolságban legyenek egymástól. Könnyű munkára v. motorikus vontatásra több keretet is egyesíthetünk egymással. Az 1. ábrán két tagból álló zeg-zugos fogasboronát láthatunk. Az egy fogra eső súly 0·4—2·1 kg szerint változik, s eszerint mondjuk a boronát könnyűnek, középnehéznek v. nehéznek. A rugós fogasboronának előnye, hogy a fog nagyobb akadályok esetén hátra hajolhat s így nem megy tönkre. A késborona a földet behasogatja, s így annak szellőztetését segíti elő. Nagy szerepe van a boronának a

Uj Idők Lex. IV. K.

Nemzeti Szalon 1929. dec.
66. csop. kiáll.

Boromisza Tibor festő

Boromisza Tibor

Született Bácsalmáson 1880-ban. Boromisza Tibor az uj magyar festőnemzedéknek egyik legjelentősebb, legérdekesebb alakja. A nagyközönség és kritika, mindazok, akik számbaveszik a modern festészet sulyosabb értékeit, jól ismerik müvészetének alkotásait, amelyeket 1906. évtől kezdve szinte meg nem szakadó sorozatban vitt nyilvánosság elé részben kiállitások, gyüjteményes kiállitások és visszapillantást adó képseregszemlék formájában. Első kiállitása „Fiatalok" (1906), „Könyves Kálmán" (1906 és 1914), „Miénk" Nemzeti Szalon (1907 és 1908), Művészházban kollekciós (1909, 1910, 1911, 1913), „Helikon" kollektiv (1922), Csehszlovákia propaganda kiállitás (1923, 1925), Belvedere (1924) kollektiv, Nemzeti Szalon (1928) kollektiv kiállitás voltak sikereinek fontosabb állomásai.

Mint a nagybányai szabadfestőiskola tanitványa indult el, fejlődése utján csakhamar önálló csapást tört egyéniségének markáns ereje és határozott arculatu őstehetsége. Müvészetének kiinduló pontja a természetfestés volt és az is maradt mindazóta. Természet ábrázolása azonban egyre mélyült, hogy a valóság rejtett gyökereit emelhesse ki és mutathassa meg pikturájában. A külső ábrázolás helyett egyre hatalmasabb plasztikával bontakozik ki müvészetében a dolgok értelmének keresése a világnézet festői felfedése, amelyek azután szinben és formában nemes egyszerüsödést, kifejezésbe a szimbolikusság felé való közeledést eredményezték. Tájképei közelebb hoznak a kozmikus életlüktetéshez, egy-egy pillanatra fellebbentik előttünk a „májá" fátylát, amely elfedi a dolgok képével a világ lelkét. Felismerésében és felismertetésében mégis valami pogány életöröm lappang és az élet szépségeinek derüs, örökgyermekes csodálata. Boromisza Tibor a szemlélődésnek, a reflexiónak müvésze, de mégsem a passziv odaadásé, mert

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

a keleties hajlandóságok mélységében nyugtalan erők lázongásai feszülnek. Éppen ez igéri művészetének termékeny jövendő felé lendülését.

Hortobágyi kiállításának jelen anyaga három intenciót foglal magában.

Az első, fejlesztése azoknak a világitási effektusoknak, amelyeknek stilusba foglalása már pikturája kezdetén foglalkoztatta.

Eredményeit először 1914-ben kollektive bemutatta. A hatalmas puszta fényjelenségei most ujult erővel elevenitik föl benne ezeket a problémákat.

A másik érdekessége Hortobágynak, a mozgalmassága. Hatalmas gulyák, ménesek, nyájak és kondák vonulnak erre-arra, szinte ős nomád jeleneteket idézve a multból. A pásztorság élete, ahogy még megmaradt a régi szilaj pásztorkodás idejéből, mindmegannyi érdekes probléma azok számára, kiket sem régi, sem uj akadémikusok sémája elfogultá nem tett az eleven élet jelenségeivel szemben. S akik mindenben a dolgok egyetemes célját és értelmét keresik.

A végül maga a pásztor. A csikós, gulyás, juhász, kondás. Ötven körül van a száma azoknak a pásztoroknak, kikkel hosszabb időn át foglalkozott s akiket lefestett.

Ebben elsősorban — festői problémáin kivül — az vezette, hogy azokat a pásztorokat vegye figyelembe, akik ugynevezetten „szilaj pásztorcsaládból" származtak, rideg pásztorkodásban születtek nőttek fel s akik közül nem egy 2—400 évig vissza viszi családfáját e téren. Sőt nem egy nemesi származásu.

Érdekes antropologiai megfigyeléseket is végzett a fajták keveredéséről s a tiszta tipusos visszaütésekről, amik ugyan nem kizárólag festői, de kétségtelenül kinálkozóan érdekes megfigyelések.

Amikor elszánta magát erre a három éves tanulmányutra, utólag látja, hogy nem könnyü feladat előtt állott. Fizikai nehézségeknél talán még nehezebb a nagy közönnyel megküzdeni, ez alól egy-két jóbarátja és a város vezetősége tiszteletreméltó kivételt képez. Maguk a pásztorok, e szegény nehéz-

sorsu emberek érdeklődése és segitsége tanulmányaiban — meghatók voltak.

Szeretné, ha ez a kiáltása fölrázná a lelkeket, az ősi magyar pusztuló pásztorság sorsa iránt érdeklődést keltene, a s meglehetne még menteni, ami menthető érték.

És azok, akik erre hivatvák, be is vetnék jó maggal azt a magyar ugart, mit nagy erőfeszitéssel és jó szándékkal felszántott a Hortobágyon.

1	Őszi délután a juhászkunyhónál, olajf.	900.—
2	Virág Józsi csikós bojtár	1000.—
3	Tóth Sándor számadó bojtár Angyalházán	1000.—
4	Fülöp Sándor számadó az ökörgulyánál, olajf.	1300.—
5	Farkas Berti tinó gulyás	1300.—
6	Hajdu Imre bikás	1300.—
7	Forgószél a pusztában, olajf.	2500.—
8	Pap Samu, öreg kosos, olajf.	1300.—
9	Csetneki Lajos bikagulyabojtár, olajf.	1000.—
10	Obarati János zsellér	1000.—
11	Kihajtás tavaszi esőben, olajf.	800.—
12	Májusi hajnal a csárdánál, olajf.	1000.—
13	Garai István csikós bojtár, olajf.	1300.—
14	Pápai István cserepesi számadó csikós, olajf.	1300.—
15	Kovács Gyula gulyás bojtár, olajf.	1000.—
16	Borsos Jani hortobágyi halászlegény, olajf.	1300.—
17	Kállai Sándor hortobágyi postás	1000.—
18	Nyugszik a hold, olajf.	900.—
19	Karika Bernát bacsó, olajf.	1000.—
20	A jeges puszta, olajf.	1000.—
21	A hodály tája télen	700.—
22	Ferge István margittai számadó csikós	1300.—
23	Kovács Imre számadó a törzsménesnél	1300.—
24	Bencze György bivalyos	1300.—
25	Csige Sándor tajigás, olajf.	1000.—
26	Kovács Sándor csegei csikós	1000.—
27	Rimóczi a pásztorság hegedüse	1000.—

28 — 40. sz. l. a Eorsplet pldban.

Boromisza Tibor: Őszi erdőben, 30x44 cm, 1932

A fényben-színben dús tájak kedvelése jelzi is Boromisza sajátos festői érdeklődését, a fény eleinte „nagybányaias", majd egyre tisztább, színekben zengő megjelenítésére irányuló törekvését. A 20-as, s különösen a 30-as években festett akvarelljei e törekvés jegyében készültek, s ezek közt is minőségben, jelentőségben kiemelkednek a Duna menti tájakat ábrázolók, melyeknek hátoldalán legtöbbször nemcsak a helyet, hanem az évszakot és a napszakot is feltüntette. A fény-szín egységének évről évre tökéletesedő megszilárdulása voltaképpen a 10-es évek végétől nyomon követhető. Eleinte még kubisztikus, expresszionisztikus megoldásokkal keverten, majd a színek felerősödésével és a gesztusok határozottabbá válásával e külsőleges vonások eltűnnek, s a természeti motívum e kettőbe, fény itatta színekbe és gesztusokba öltözötten – tiszta formaként – jelenik meg.

Tehát nem a szokásos értelemben vett akvarellek ezek; Boromisza úgy dolgozott az ecsettel, mintha különböző vastagságú írószerszám lenne. Az ecsetvonások könnyedsége és formai szabatossága, színbeli tisztasága és változatossága azonban sajátos többlettel gazdagodik, minden egyes ecsetvonás és összességük, maga a festmény végül is a természettel tökéletes összhangot kialakító művész líraigondolati tartalmakat magába sűrítő vallomása. Boromisza akvarelljei, a technikai eljárás indítékát és hivalkodásnélküliségét tekintve, a távol-keleti tusfestők munkáival mutatnak rokonságot.

Mezei Ottó

Boromisza Tibor: Sashegy, 30x44 cm, 1940
(fotók Sági I.)

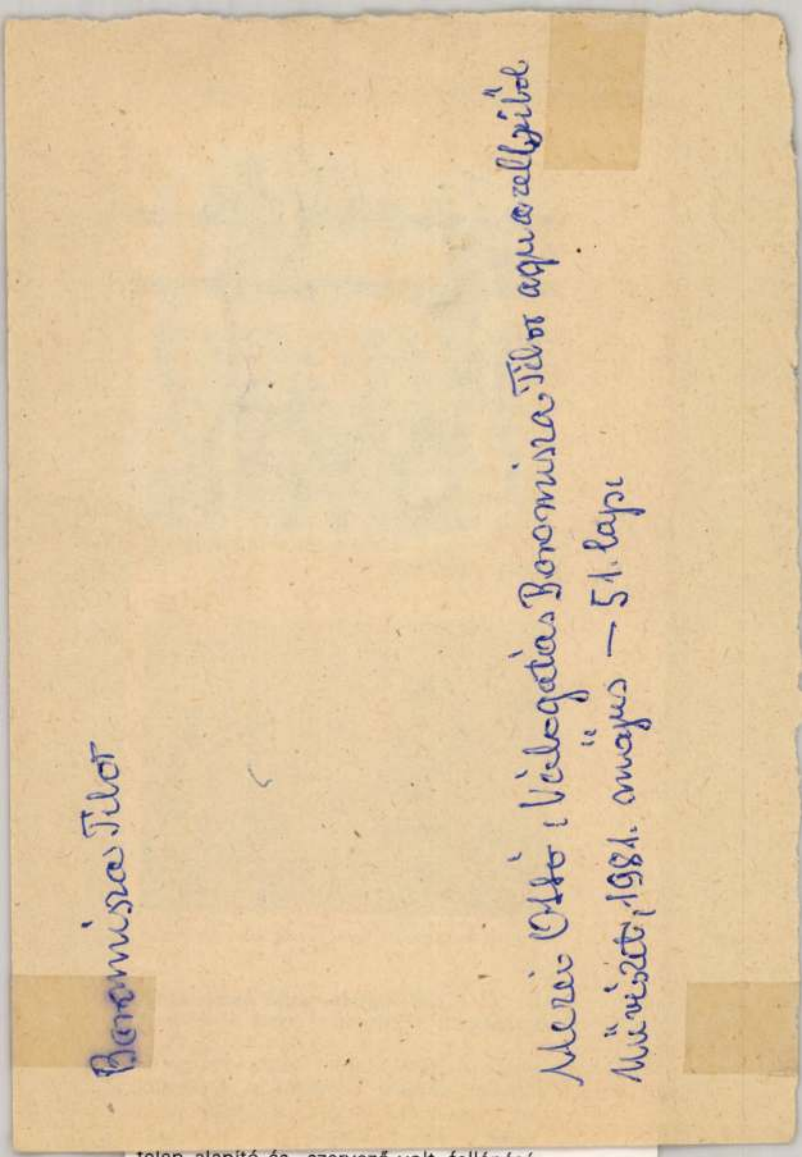

telep-alapító és -szervező volt, fellépésétől, a század első éveitől – ismereteink szerint – a harmincas évekig. 1903-ban – két évvel azután, hogy *Hollósy* távozni kényszerült Nagybányáról – néhány fiatallal összefogva a nagybányai „szabad festőiskola" voltaképpeni kezdeményezője, majd a szervezeti forma egyik kidolgozója. Már ekkor a nagybányai festészet megújítását vállalta programként, az 1907-es Könyves Kálmán Szalonja-beli, Ifjúság elnevezésű kiállítás szervezője és résztvevője, amelyről, a „fiatal modern magyar festők" kiállításáról maga *Réti István* úgy nyilatkozott néhány évvel később, hogy „az új nagybányai nevek" itt tűntek fel „először legnagyobb tömegben".

A nagybányai festészet avantgarde-szellemű megújítási szándéka miatt került szembe 1911-ben – több társával, így *Bálint Józseffel* és *Harsányi György Lajossal* együtt – a szabadiskola kizárólagos irányítását magának és festőtársainak követelő Réti Istvánnal. De nemcsak a nagybányai szabadiskolának, majd 1908-ban a köröshegyi balatoni festőkolóniának volt aktív kezdeményezője Boromisza, ő tett kísérletet első ízben egy szentendrei művésztelep életre hívására (1925), majd 1928-ban megszervezte a Hortobágyi Festőkolóniát, többek közt ismét Bálint József és Harsányi Gy. Lajos közreműködésével, akikhez *Káplár Miklós* is csatlakozott.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Boromissza Tibor
MAGYAR NEMZET

1968 JUL 7

1021

Kanyargós a Duna-kanyar

Alig múlik el nap, hogy a sajtó legkülönbözőbb orgánumainak arra illetékes fórumán, az olvasók, rádióhallgatók ne panaszkodnának egy-egy kesernyés *tapasztalatról*, elrontott *hangulatról*, kirívó *nemtörődömségről*, ebek harmincadjára hagyott műemlékekről, hanyag *bánásmódról* a Duna-kanyarban.

Az elhagyott fellegvár

A visegrádi fellegvár és a Salamon-tornya az enyészet nyirkosan hideg leheletével riasztja a látogatót. És bár a hűvös árnyék a várfalak tövében enyhet nyújt a perzselő nap sugarai ellen, a magányos rom *szomorúságot áraszt*. Sehol egy tábla, amely legalább a régi kor jókedvű zsongását idézné, elmondana valamit a vár oly gazdag történelméről. Sehol egy hivatott vezető, aki avatott szavaival felidézhetné *a holt kövek nagy emlékeit*. Egy-egy rozzant kis büfé, ha akad — fő szezonban! —, ahol a megfáradt vándor megszáradt torkát egy pohár sörrel, szörppel leöblítheti.

Kölcsey apokaliptikus látomása kísért: „Vár állott, most kőhalom. Kedv, s öröm röpködtek..." Az angolok ugyan szeretik a kísértetkastélyokat, *de angolok alig-alig járnak Visegrádon*. Nem hívják őket. *Másokat se*. És ha jönnek is látogatók, legfeljebb a táj szépsége ad kárpótlást a sok hiányosságért, bosszúságért.

Szentendrén még rosszabb

Jó néhány hete volt, hogy beszélgettem *Szentendre község* idegenforgalmi állandó bizottságának néhány tagjával. Azokban a napokban halasztották el másodszor a bizottsági ülést — terv hiányában.

A tervet Pesten készítik. Készítenék! A téma gazdája a *Pest megyei Idegenforgalmi Hivatal*. Egy ideig nem adott jóformán semmit, aztán még azt a keveset is módosította. A szentendreiek nyíltan beszélnek: úgy érzik, hogy *a hivatal nem támogatja* eléggé ennek a — maga nemében példátlanul — vonzó, ősi településnek idegenforgalmát.

A legfájdalmasabb talán éppen az, hogy már volt mit nem támogatni. A Hazafias Népfront Pest megyei természet- és tájvédelmi bizottsága, a tanácsi szervekkel együtt *helyesen ismerte fel*, hogy a Dunakanyar kapujában, ezen az annyi történelmi emléket őrző és idéző területen nem az ipar vagy a mezőgazdaság, hanem a bel- és külföldi vendégforgalom jelentheti *a fejlődés* fő nyomvonalát.

Kerek tíz éve — nagy lendülettel — el is indultak a kitűzött cölöpök mentén. A nyomok a jóféle megoldás felé vezettek — egészen 1965-ig. Új vendéglők, áruházak, szíves vendéglátók, értő idegenvezetők, az utak megfiatalodása-újjászületése és — nem utolsósorban — éppen Szentendrén, Európa egyik legszebb fekvésű, legkorszerűbben felszerelt táborhelye: *a papszigeti kemping fejlődésén követhettük a nyomok vonulatát.*

Nem szükséges, hogy sorvadásuk történetéhez valamennyi objektum sorsát végigkísérjük. Elég, ha a legutóbb említett tábor *példáján okulunk*. Magam is láttam (írtam is róla, annak idején a *Magyar Nemzet* hasábjain), virágkorában, a legszebb remények hajnalán. Nagy tervek, jókora beruházások, külföldi lapokban megjelent elismerő cikkek ígértek *nagy távlatokat, teljes kibontakozást.*

Az 1965-ös árvíz aztán — mivel nem tettek semmit ellene — alapos pusztítást végzett a berendezésekben, épületekben.

Mégis, mintha ilyen veszély sohasem lett volna, a többi között a Papszigetet is jelölték a következő évre a hazánkban először megrendezésre kerülő *nemzetközi kempingtalálkozó színhelyéül*. A Duna erről nem vett tudomást. *A vezetőség viszont a Dunával nem törődött megint.* Teljes volt a zűrzavar. Sehol egy tájékoztató tábla, egy illetékes, felvilágosítást, átirányítást nyújtó személy. Amit a víz nem tudott egészen tönkretenni, azt *elvégezte a nemtörődömség:* a tábor jó híre is súlyos sérüléseket szenvedett. A nemrégen még dicsérő szavak helyett jogosan bíráló cikkek jelentek meg a külföldi szaksajtóban.

A következmény: az 1967. évi I. országos kempingtalálkozón a szentendrei és leányfalui 1000—1000 személyes táborokban az átlag létszám *nem érte el a százat.*

Igaz, két árvíz is közbefröcskölt. De egyik sem moshatta el egészen a mögöttük szárazon partra menekült *felelőtlenséget.* A hozzáértés hiányáról nem is beszélve!

(Érdeklődésünkre most — a csúcszezonban — azt a választ kaptuk, hogy Papsziget tele van, de Leányfalun és Szódligeten jelenleg is van hely!)

A közöny közönyt szül

Rangtalan emberek, tiszteletre méltó lokálpatrióták, Kossuth-díjjal kitüntetett művészeink, a *Duna-kanyar Baráti Csoport* tagjainak egybehangzó kórusa panaszolja, temeti a hamvukba holt ígéretes kezdeményezéseket. *Szentendrén Bárczi* János népművész kádármester, *Boromissza* Tibor festőművész, Jókai Mór —Ráby Mátyás, *Ábrányi* Emil emlékszobáját, a Pilis Múzeumot, a papszigeti kemping — nyáron croquet, télen jég — pályáját, a Cseresznyés úti turistaszállónál a kis kilátótornyot, meg a mini sípályát. *Leányfalun* Gyulai Pál és Pándy Lajos festőművész emlékszobáját, *Pomázon, Csobánkán, Dobogókőn* a Lugidúlói római kori palota bemutatását, a Bartók- és Kodály-emlékszoba hiányát, a királynők középkori várának bemutatását, a lovagi tornajátékok feleleventésének halálát, a *Holdvilágárok* szabadtéri múzeumként való feltámadását, a cseppkő- és jégbarlangok feltárásának, valamint Dobogókőn, a régi sílesikló pálya felújításának elmaradását.

Mindezen *lehetőségek elszalasztása* annál is sajnálatosabb, mivel a lakosság — belekóstolva az idegenforgalom nyomában járó fellendülés jó ízeibe, felismerve az ebből rájuk jutó előnyöket — a legmesszebbmenőkig készen volt *minden jó ügy aktív támogatására.* Ez pedig a minimumra csökkentette volna a létesítmények beruházási költségeit.

A közöny azonban közönyt szül. Az emberek elkedvetlenedtek.

A konyha halála

Az eddig elmondottaknak cáfolata *lehetne* az az örvendetes tény, hogy Szentendrén 150 férőhelyes, korszerű szálloda épül.

Ha mégsem teljes az öröm, annak *több oka* is van. Először a szállóhoz „elfelejtettek", illetve eredetileg nem szándékoztak sem konyhát, sem büfét, sem éttermet, sem mosodát terveztetni. Ezt a tévedéssorozatot az év elején megpróbálták jóvátenni. *Későn!*

A képet tovább rontja, hogy a Cseresznyés úti, ritka jó természeti adottságokkal rendelkező turistaszálló működését szinte lehetetlenné tették. Az éveken át kitűnően bevált konyha működését — egyik napról a másikra — a gondnok halála után, 1966-ban *megszüntették*. Nagy hercehurca nyomán engedélyeztek egy büfét, 1967 júliusában, majd 1968. február 8-án ez is jobblétre szenderült, azzal a főnöki szentenciával, hogy: „Nem egyeztethető össze a turistaszálló gondnoki teendőivel."

Mindez jó is, helyes is lehetne, ha az intézkedések mögött megalapozott koncepció nyomait fedezhetnénk fel, ha a drákói rendszabályok *mindenkire érvényesek volnának*, és a fejlődés irányába mutatnának.

A tények másról beszélnek. Ez a turistaszállló, amely 1964-ben még a második helyen állt — kihasználtság tekintetében — az ország valamennyi hasonló intézményének versenyében, mostanában rendszerint *kongó ürességével tüntetett*. Június 1-vel ugyanis a szálló is megszűnt létezni. Pedig aláírt szerződések igazolják, hogy még a télen is lett volna érdeklődés, ha az étkezést biztosítani tudják. Nem említünk mást, csak az Alföldről jelentkező diákok csoportjait, akiknek nagyon megfelelt a 14 forintos szállásköltség. *Megfelelne ma is.*

Lehet, hogy vannak, akik erre az egészre csak legyintenek. *Mi nem legyintünk.* És nem legyint a Duna-kanyar Intéző Bizottság sem, amely nagy erőfeszítéseket tett és tenne, hogy hazánknak ezt az egyik legszebb gyöngyszemét méltó rangjára emelve, közkinccsé tegye.

Megfelelő partnerek nélkül ez nem fog menni! Nagy kár lenne érte.

Csillag István

EGY NEM MINDENNAPI

S P O R

Mecser és Varjú győzött

A péntek esti, svédországi nemzetközi atlétikai versenyen *Varjú* 18,74 m-rel nyerte a súlylökést, *Mecser* 13:54.3 perccel az 5000 m-es síkfutást. Gerelyben a szovjet *Luszisz* 89,58 m-rel győzött, *Kulcsár* 81,44 m-rel 3. lett. Rúdugrás: *Railsback* (amerikai) 521 cm. Magas: *Szkvorcov* (szovjet) 214 cm. Diszkosz: *Burch* (svéd) 60,96 m.

Ma kezdődik a repülőhollandi EB

Balatonfüreden ma 9.30 órai kezdettel kerül sor *a 10. repülőhollandi Európa-bajnokság és a nemzetközi hét megnyitó ünnepségére.* A nagy érdeklődéssel várt erőpróbákra 102 hajót neveztek. Az EB-n tizennyolc ország 19 hajója indul, mert a világ- és Európa-bajnoki címet védő Anglia két hajót indíthat.

Jubileumi ünnepség a szigetmonostori Erdei Telepen

A TTE, az egykori Természetbarátok Turista Egyesületének tagjai 40 esztendővel ezelőtt „fedezték fel" azt a kis Duna-parti akácerdőt, melynek neve a magyar munkásmozgalom történetében is helyet kapott: a telep nevezetes illegális találkozók színhelye volt.

A jubileumi ünnepségekre a Magyar Természetbarát Szövetség és a Vörös Meteor Sportklub rendezésében július 13-án és 14-én kerül sor. A telepen levő munkásmozgalmi emlékmű megkoszorúzását 14-én, vasárnap fél 11 órakor tartják, az emlékbeszédet Tausz János, az MSZMP Központi Bizottságának tagja mondja.

Világcsúcsok Santa Clarában

Santa Clarában megkezdődtek az amerikai úszóbajnokság küzdelmei. Már az első nap szenzációs eredmények születtek. Mark Spitz 4:08.1 percre javította a 400 m-es férfi gyorsúszás világcsúcsát, a 14 éves kaliforniai „óriáslány", Sue Pedersen a 4×200 m-es gyorsváltó első tagjaként 2:09,5-ös világcsúcsot úszott 200 m-en, majd a 200 m-es vegyesúszásban 2:25-tel beállította a világrekordot. Egy Európa-rekord is született a 400 m-es női gyorsúszás előfutamaiban: **Lundjgreen** (svéd) 4:44,1 percet úszott.

Vasárnapi SPORTMŰSOR

Úszás. A MÚSZ nemzetközi versenyének második napja. Sportúszoda, előfutamok 10, döntők 16 óra.

Vitorlázás. A repülőhollandi Európa-bajnokság ünnepélyes megnyitója, 9.30, majd az első futam a Balatonfüred—Tihany—Siófok háromszögben.

Két felnőtt és egy ifi csúcs a nemzetközi úszóversenyen

Szombaton délután 3000 néző előtt megkezdődtek a Sportuszodában a nemzetközi úszóverseny küzdelmei. Több számban értek el az úszók igen jó eredményeket: *megdőlt két országos felnőtt és egy ifjúsági csúcs és született egy csúcsbeállítás is.*

Eredmények. Nők. 100 m gyors: Turóczy 1:00,9 p. 100 m hát: Gyarmati 1:09,9 p. 100 m mellúszás: Frommater (NSZK) 1:17,2, 2. Kovács E. 1:19,9, csúcsbeállítás. 800 m gyors: Zarsikova (szovjet) 10:11,8, 2. Fodor 10:26,9 p. 4×100 m gyorsváltó: Magyarország A 4:09,9 p, országos csúcs. Férfiak. 100 m gyors: Kraemer (NSZK) 55,3, 2. Kucsera 55,9 mp. 400 m gyors: Bruno (NSZK) 4:20,8. ... 6. Borlói 4:26,3, országos ifi csúcs. 100 m hát: Cseh 1:02,4 p. 100 m mell: Zavjajov (szovjet) 1:09,9. ... 3. Csinger 1:11,4 p. 200 m vegyes: Szentirmai 2:17,7 p, országos csúcs, 2. Merkel (NSZK) 2:17,8 p. 4×100 m gyorsváltó: Magyarország A 3:44,9 p.

Ismét parádés japán győzelem cselgáncsban

Szombaton délután ismét összemérték erejüket a japán és magyar cselgáncsozók a Sportcsarnokban, s a vendégeknek arra is maradt idejük, hogy *bemutatókkal tegyék színesebbé és élvezetesebbé a versenyt.* A nagyszámú közönség tomboló tapsszal fogadta a változatos dobásokat, fogásformákat, látványos akciókat. A vendégek ellen ezúttal először a magyar B, aztán a magyar A csapat lépett szőnyegre, de egyetlen versenyző sem tudta még megszorítani sem ellenfelét. Mindkét együttesünk 5:0-ra kapott ki.

Szerdán sorsolják a labdarúgó BEK és KEK első fordulóját

A genfi Hotel Continentalban a jövő hét szerdáján sorsolják a labdarúgó Bajnokcsapatok Európa Kupájának és a Kupagyőztesek Európa Kupájának első fordulóját.

Madrid és Milánó után most *Manchestert* tartják az európai szakemberek a labdarúgás új fellegvárának, hiszen a kupát védő *Manchester United* mellett az új angol bajnok, a *Manchester City* is ott lesz a BEK küzdelmeiben. Ez a bravúr eddig csak *Madridnak* (1958-ban és 1966-ban a Real Madrid és az Atletico Madrid is tagja volt a BEK mezőnyének) valamint *Milánónak* sikerült (1963: Milan és Internazionale).

A BEK-ben a *Real Madrid* a legpatinásabb csapat: ezúttal indul *tizennegyedszer* a küzdelemben. A *Benfica* és az *Anderlecht* 8—8, a *Rapid Wien* 6, a *Milan*, a *Crvena Zvezda*, a *Jeunesse Esch* (NDK) 5—5, a *Manchester United*, az *Ajax Amszterdam* és a *Fenerbahcse* 4—4 alkalommal indult eddig a bajnokcsapatok között. *Az FTC-nek ez lesz a harmadik szereplése.*

A KEK-ben háromszor is mindössze két csapat, a *Cardiff City* (Wales) és a *Shamrock Rovers* (ír) indul. *A Győr harmadszor vesz részt a KEK-tornán.*

A Skót Labdarúgó Szövetség már bejelentette igényét a KEK- vagy BEK-döntő megrendezésére.

Vereséggel kezdték női kosarasaink az EB-t

Pénteken a késő esti órákban megkezdődtek Szicíliában a női kosárlabda EB csoportküzdelmei. A *magyar válogatott rosszul rajtolt:* Ragusában 62:43 (28:25) arányú vereséget szenvedett *Jugoszláviától.* A másik mérkőzésen: *NDK—Franciaország* 61:46.

Vasárnapi galoppversenyek

KINCSEM-DÍJ

Jelöltjeink:

I. Tárogató — Csapárosné — Gabriella — Abafi. II. Kamilla — Intéző — Udvarló — Imre bácsi. III. Igazgató — Qúrinal — Angelika — Mohyl. IV. Nedű — Cukorka — Hűség — Tavaszmező. V. Szerencsefi — Idol — Bali — Majoránna. VI. Honos — Inlet — Szalajka — Svejk. VII. Rezeda Kázmér — Rebeka — Kalifa — Bakonycsernye. VIII. Isaur — Kókuti — Gizi — Csalárd. IX. L'Amour — Dekoráció — Terike — Schwester. X. Balsafa — Rikkancs — Mire Jó? — Barbarossa.

A KLUB ÉS A JÁTÉKOSA

Egyik, többszörös válogatott labdarúgónknak az utóbbi időben nem ment valami jól a futball. Edzője kereste az okokat, próbálkozott különféle módszerekkel, de a játékos csak nem javult. A vége az lett, hogy néhány mérkőzésre kimaradt a csapatból. Három hét sem telt bele, az egyesület levelet kapott, amelyben az illető labdarúgó bejelentette, hogy a jövőben nem kíván jelenlegi klubjában sportolni.

Más kérdés, hogy ezt a bejelentést a játékos később visszavonta, de könnyen megtörténhetett volna az is, hogy tartja magát az eredeti elgondoláshoz. Ebben az esetben egyesülete az égvilágon semha az egyesület nem áll a sarkára, illetve nem mondja, hogy inkább fel is út, le is út, hanem teljesíti a kívánságokat, lavinát indít meg. Jelentkezik a második, a harmadik játékos is...

Az edző sokszor fél a fegyelmezéstől. Joga lenne különböző kedvezményeket és előnyöket megvonni a játékosától, ha az nem dolgozik, vagy nem él megfelelően, de az edző néha kimondatlanul is attól tart, hogy megsértődik a játékosa és távozik egy olyan egyesületbe, ahol jobb feltételeket ígérnek neki.

Miután nálunk nincsen professzionalizmus, *nagyon kevés olyan eszköz áll a klub, az ed-*

sokszorosát tudta volna megkeresni bármelyik nagy profi klubban. Didi végül úgy szabadult meg a Real Madridtól, hogy az utána érdeklődő brazil klubnak felajánlotta: a horribilis vételárnak egy részét ő *a saját zsebéből fedezi.* Majdnem az egész addig gyűjtött vagyona ráment erre az üzletre és közben ki is öregedett, nem lett újra nagy játékos belőle.

Ilyen rabszolga módszerekre nincsen szükségünk. De a jelenlegi állapot fenntartása sem ésszerű, mert gátolja a kemény fegyelem kialakítását, akadályozza, hogy megfelelő követelményeket támaszthassanak a klubban a játékos elé. Ha lehet nálunk az üzemekben, a szövetkezetekben *szocialista szerződést* kötni, miért

NYOMTATVÁNY

BELVEDERE ★ BUDAPEST ★

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE
924 FEB. 21.
C
BUDAPEST 72

Nyo.

Szentiványi Gyula úrnak

H.

Arénaút 41.

IV, VÁCI UCCA 11/B
FÉLEMELET TEL. 171-56

1924

XXVI. KIÁLLITÁS

BOROMISZA TIBOR

festő gyüjteménye

MEGNYILIK FEBRUÁR 24-ÉN

Nyitva hétköznap 9–3 és 4–6
Vasárnap és ünnepnap 9–1

1924 FEBRUÁR 24 — MÁRCIUS 9

BELVEDERE

Művészeti igazgató: Fónagy Béla

„GLOBUS" BUDAPEST,

Boromissza Tibor

Boromissza Tibor „Őszi reggel" című képe a Magyar Képírók Kiállításán a Nemzeti Szalónban

Boros —
Boros Ferenc

insuccessful

guarantees

ou and me in

aching and

rstand how

rance while

nd the vice

aces.

n individual

cid and the

rnourished.

Boros _____, építész

Az óbudai lakótelep egy egyszobás étkezőfülkés lakásával alapvejza.

Repro.

Markos Erzsébet: Az étkezőasztal

9.C

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. jan. 21.

Damjanich János Múzeum, Szolnok, Kossuth tér 4. Tel.: 56/421-602
A kiállítás november 10-ig, hétfő kivételével minden nap 9-től 17 óráig látható.

meghívó

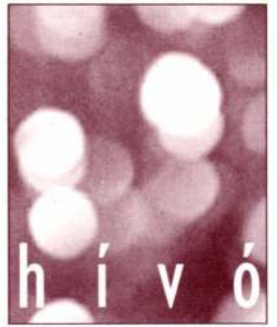

tűzi játék

Boros Anikó
Császár Péter
Farkas Zsuzsanna
Horváth Magdolna
Kőszegi Karolina

Öten öt éve együtt játszunk a tűzzel. Mindazt, ami ebből kisült, a Damjanich János Múzeum jóvoltából most Önöknek is megmutathatjuk.

Tűzzománc-kiállításunkat rendezte és megnyitja dr. Egri Mária művészettörténész. Szeretettel várjuk **1998. október 22-én,** csütörtökön, 17 órakor a szolnoki **Damjanich János Múzeum** 1. emeleti kiállítótermébe.

Boros Antal

Összecsukható kerékpár modell-
je: Félegyházi Károly és Boros An-
tal terve.

Székely András: Design – Ipari formák a lakásban.
Új Tükör, 1977. október 23 – 24 lap.

Boros Antal MDK

Szerepelt a "November 7 Ünnepi Hetek" során megnyil
kiállításon.

"Nyári napfény" akv.

Timár Ede: Néhány szó Nagykanizsa képzőművészeti
életéről.
ZALAI HIRLAP. 1957. okt. 31.

megírva

Boros Antal György

festő

Nemzeti Szalon

Boros Antal György.

1920. Aquar és paszt.festők kiáll.
Templom, ceruzarajz
Albergói hid,ceruzarajz

1920. Népgondozó aktiv javára rend,kiáll.

Városorony Nagyszebenben, szin,r,
Temető, szin.r.

Baros Antal György

festő

Quero temploma,
ceruza rajz
900.–

Albergoi hid,
ceruza rajz
900.–

Nemzeti Szalon 1920 márc

MAPE 7. kiáll.

Boros Antal György

kiáll. Nemzeti szalonban

1920 jan. febr

Önarcheji, olaj.

1920. M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti szalonban

Quero temploma, ceruzarajz
900.—

Albergoi hid, ceruzarajz
900.—

1920. apr. a Nejgondozó akció javára rend kiáll Várostorony Nagyszebenben.

Temető mines r.

Lelet, nagyhangosi VI. 81.

Boros Antal György

festő

Ert 1928

~~Tejszines Kanna [illegible] bártfai ötvös-~~
~~töl, XVIII. sz. VIII. 30.~~

Borsos Árpád

az alábbi pályázaton 100.000 forintos díjban részesült 42.sz. pályamű egyik szerzője.

Bakos Béla: Gyógyfürdőszállók és gyógyfürdők tervpályázata, 1970. - Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 7-14.l.

Művészi díj: Kr. templom tervpályázata

Ráksliget

Boros Artur

Művészet IV. évf. 1908. 64. l.

Boross Árpád épitész M.D.K.

A Héviz-tófürdő tervpályázaton 7ooo Ft-os megvétel

Társtervező: Simon Ferenc, Kelemen Ede,
P. Horváth István, Kánya Zoltán

Magyar Építőművészet 1966/2. 2-5.l.

M.D.K.

Boros Artúr, építész

terve nyerte el az egyik 80 K-ás pályadíjat a rákoslíget izr. templom pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII évf.

dec. 4. sz. 8. old.

MDK

Boros Arthur

A rákosligeti izr. templom tervpályázatán
8o koronás dijat kapott

Művészet 19o8. 64.l.

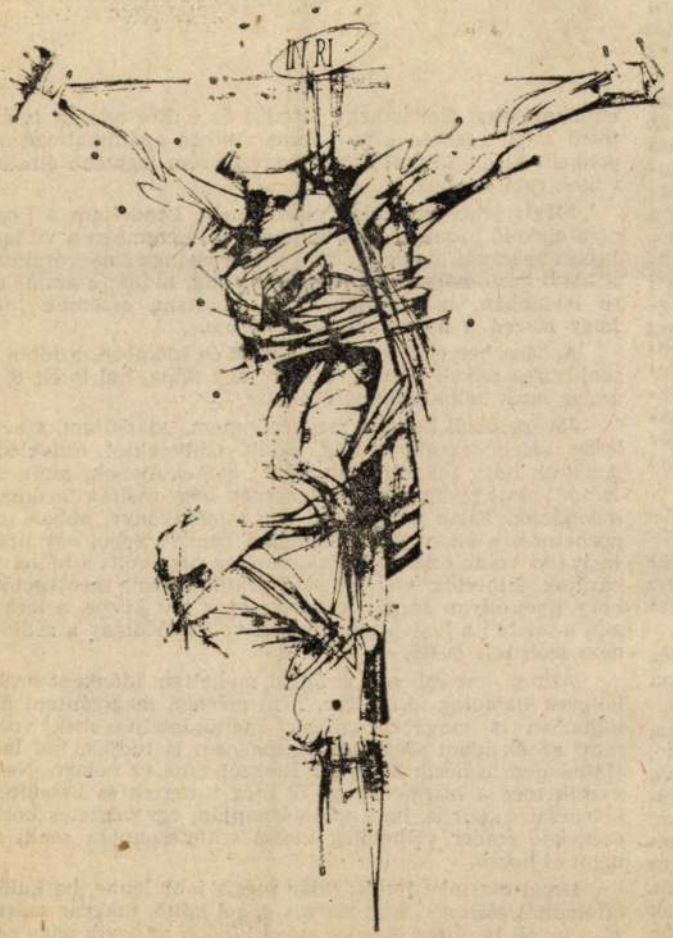

Boros Attila grafikája

KŐRÖSSI P. JÓZSEF:

mennyből az angyal

sok országban mindenki éhezik
a pap is meg az országvezető is
a kicsik is meg a nagyok is meg az éhezők is—
jancsi is meg juliska is

nekünk van világtérképünk
azzal csak az apa mászkál
mintha lenne hova menni rajta

azt mondja
a világtérkép arra való
hogy abból ti is megtudjátok:

mennyből az angyal egyszer eljön majd
hozzátok is pásztorok pásztorok
hogy éhezzetek hogy betlehembe
sietve elmenjetek és lássatok
és lássátok

CSUKÁS ISTVÁN:

Visszatért húsz kiló

Visszatért húsz kiló Csukás István,

az országban, ezen a nyelven? ! S bár nem tartozott a kedvenc költőim közé, noha tiszteltem, becsültem, s néhány kései nagy verséért rajongtam is, végül arra az elhatározásra jutottam, amihez nem is kell sok, csak valamennyire pontos képzelőerő, hogy helyrehozom a kortársai vétkét, elmegyek hozzá a születésnapján, legalább én, legalább utólag.

Mikor e szokatlan döntést hoztam, nem voltam már fiatal én sem, tudtam hát, amit tudni lehet és tudni kell, mielőtt az ember eltűnik innét. Tudtam azt is, hogy az ilyen tudás nem ünnepi, terített asztal mellé való. Vállalkozásom akadályai közt a legcsekélyebb volt ezért az idő, amit hátrafelé át kellett ugranom. Engem nem rázott meg, ha nem jöttek a vendégek, alig-alig jöttek évek óta, én már megszoktam, természetesnek tartottam, de neki, akkor még, fájt. Nem közömbös, miről is fogunk mi beszélgetni. Világos volt, hogy el kell hallgatnom, amit róla és utóéletéről tudok. Utolsó, még megíratlan nagy verseit nem szabad dicsérnem, különben meg sem írja őket. Közös hazánk későbbi történetéről sem mondhatok semmit, elvégre mindaz, ami később történt, legszörnyűbb sejtésein is túltett. Hallgatnom illik barátainak vesztéről is, azokéról, akik őt éppen nem látogatják, s akiket ő nagyon szeret. El kell hát titkolnom, hogy más időben élek; így kell tennem annak ellenére, hogy költő a legjobban utókori olvasójának örülhetne elvileg.

Nem az időugrás volt a gondom hát, hanem az: ha örömet sem okozhatok neki, minek keresem föl egyáltalán?

Soká tépelődtem, míg rá nem jöttem, hogy terv nélkül kell nekifognom a feladat teljesítésének, különben késő lesz és én is meghalok, mielőtt kortársai vétkes figyelmetlenségét helyre nem hozom, legalább valamelyest.

Ott állítam a Széll Kálmán téren, virágot vettem a feleségének, ácsorogtam, sütött a nap, dél volt, és el kellett volna szánnom magam, hogy végre elinduljak a Logodi utcába.

De csak ácsorogtam, mert megdöbbentett a tér nyugalma, az emberek ráérőssége. Elszédített, hogy a levegő beszívható. Az én időmben a város rémtereinek egyikévé züllött Moszkva néven ez a Kalef, ahogy az államilag termelt csőcselék nevezte és ellepte ezt a teret is, amiként szinte az egész várost, az egész országot, amivé szorgosan lealjasították, mire nekem kellett benne élnem. Összehasonlíthatatlanul kevésbé halálra ítéltnek tűnt ez a Széll Kálmán tér, mint az én koromban. S a járókelők, akik kilenc-tíz év múlva lódögökre vadásztak majdan, már aki életben maradandott közülük, a létezésbe szilárdabban horgonyozottnak, mint az én kortársaim, a nyűttek, büdösek, szellemileg bénák. A főposta épülete elegáns, a teret övező házak

emlékműtelen Gellérthegy látszik! és a Rózsadomb is érintelen még! egészen olyan, mint amikor apámmal vasárnaponként kirándultam! Egész gyerekkorom legszebb élményei voltak ezek a séták.

Mégis jobb lett volna most élnem, gondoltam a Logodi utca előkelő házai mellett bandukolva, kezemben a virággal; lassan mentem, noha tudtam, illene sietnem, ne várakozzék a költő késő estig, mint várt késő estig, hiába; s amint egyre lassabban, bizonytalanabbul haladtam, eszembe jutott, hogy hiszen a házszámot sem tudom.

A háza helyén üres telek állt az én időmben, a többi hasonló üres telkek között, és sehol egy tábla, hol is élt ő, aki azt az utcát halhatatlanná énekelte.

Járókelőktől kellene megkérdeznem, gondoltam, s az ötletbe beleborzongtam. Rég halott emberektől érdeklődni? Anélkül, hogy felszólítanám őket: menekülnek, amíg nem Késő?! amit pedig mégsem tehetnék meg, méltán tartanának bolondnak. Talán a főpostán van telefonkönyv, abban megnézhetném a címet. De ha nincsen benne? Sehol egy utalás, hogy lett volna telefonja. Valószínűleg nem volt; a hiába várt barátok felhívták volna sietős gratulációval, mentegetőzve, hogy ilyen-olyan sürgős intéznivalójuk jött közbe, a lerázásnak a telefon a legjobb eszköze. A volt cselédlány a rádióban nem szólt telefonról.

Álltam, kezemben a virággal, mellettem időnként urak és hölgyek haladtak el, álltam, nem mertem megszólítani őket, különben is magabiztosabbak, méltóságteljesebbek voltak, mint az én időm járókelői. Hátha nem is tudják, hol lakik. Hátha nem ismerik a nevét? Rosszul esne ez nekem. Ne ingassák meg a hitemet, hogy őt még ismerték és becsülték a kortársai, akkor is, ha a születésnapján, egy végzetes kórban szenvedő ember vélhetőleg utolsó születésnapján senki sem ment el hozzá.

Ismét eszembe jutott: talán mégis jobb lenne, ha különös ötletemtől elállnék. Egy kedves angol költő, magyar származású távoli barátom ötvenöt évvel később az egyik nagy regényét fordítja angolra — vajon elmondhatom-e ezt neki? S ha ezt nem, ugyan minek látogatom meg?

S ugyan miféle foglalatosság is az, amit ő [illegible]

ÉS 1990. 51/52. sz. 31. p.

BOROS Attila

Erdélyi Magyarság 1991. 2. 36. n.
42. n.
50. n.

ÖRTÉNET

urópai összefüggéseiből, nem függetleníthető az
kategóriáit ezért úgy igyekeztünk megválasztani,
us művészettörténet általános tendenciáival, s
a magyarországi művészettörténet fejlődési

t a stílust pozitívan értékelik, a 13. századi érett,
ár az 1250 körüli építészet alkotásait is „késői"
lás, elfajulás képzeteit. A késői fázis viszonylag
z – még mindig a hanyatlás elképzelésén belül – a
okk" vagy „rokokó" jelzők teremtették meg az
eti iskola klasszikusai vetették meg. *Riegl* –
án – a késői gótika építészeti téralkotását az
, s hasonló módon ítélte meg *August Schmarsow* –
nos jelenségeként – a németországi késői gótikus
a kiindulópontot tanítványai, *Erich Haenel,*
émetországi gótika külön útjáról, a „Sondergo-
gás szolgált a késői gótika Közép-Európában

térstílusként való szemléletét és a reneszánsz
ogy a gótika késői fázisát mint gótikus barokkot
i a késői gótika kezdeteinek kérdését is. Dehio a
tika késői szakaszához sorolta mint az általa
jelző egyaránt magába foglalja a kontinuitás

tettek a vajúdó új rend veres decemberének telén. Rádiós rémhírkeltette kacsák álcázták az áldozatok százait mészárló fegyveresek kilétét. Terroristák! Terroristák!

Hogy kik voltak? Ma sem tudni. Illetve egyre bizonyosabban körvonalazódik a valóság. Úgy sejlik, hogy a temesvári és bukaresti spontán forradalmat magukénak tulajdonító r form-kommunista puccs szólistái szervezték és vezényelték a háttérzenét. Iliescu és vezérkara a tévé erkélyén szónokolt, s a Téren bátran kitartó fegyvertelen sokasságot orvlövészek mesterhada ritkította, de a pillanat-hősök reflektorfényben „bátor" gyűrűjét meg sem közelítették a lövedékek! Hiszik ezt? Értik ezt? Első jelenetei ezek az új komédiának, a puccsal elfuccsolt forradalmi közjátéknak.

S a *Kik lőttek?, Miért lőttek?, Kinek a parancsára lőttek?* kérdéseitől azóta is hangos a román ellenzéki sajtó, az első pillanatokban megfélemlített és félvezetett közvélemény. A megválaszolatlanságok pedig tartanak. Parlament porondján, külpolitikai szereplések nyilvánossága előtt mosakodik az elnök, a kormány, és szinte sehol sem hisznek szavának.

Majd jött a leszámolás. Ad hoc bíróság ítélőszéke adott „jogi keretet" minden idők legálnokabb diktátorpárja kivégzéséhez. Százszorosan megérdemelték sorsukat. De sokakban meg-megfogalmazódik egy kérdés: miért is kellett oly sietve elhallgattatni a bukott pártvezért? Tán-netán „kellemetlen" dolgokat, kapcsolatok szálait mondhatta volna világgá? A cseberből vederbe állapotát leplezhette volna le? Ki tudja? Az elnök és környezete bizonyosan. A köreikbe férkőzött volt-vezetés második vonala is szemérmesen hallgat az újból csak számukra teli húsosfazék mellett.

talami vett közös házat. Exodus, transzilvániai módra. Sokadik sorscsapása az erdélyi magyarságnak. S ami tragikus: a mindenkori jövő; a fiatalság vett kezébe új vándorbotot. Az értelmiség eddig még helytálló legtehetségesebbje hagyta el ezúttal is az országot.

Az országot? Azt is. Már ami a határokat illeti. De szomorúbb, hogy szülőföldjének mondott (talán csak ideiglenes) búcsút a „repatriáló". Nemzetiségét hagyta el. A nehezebben élhető és vallható erdélyi magyar identitást a kecsegtetőbb jövőért. S ezzel is több nehezedik az otthon maradók vállán. Az erdélyi magyar életforma velejárója ez a visszásság: kisebbségi sorskeresztjének hordozóit az elöregedés veszélye fenyegeti...

Majd lett „szabad" választás és elsöprő „frontos" győzelem. Rózsás májusi pártdiadal. A Nemzeti Megmentési Front elnökjelöltje, a mosolyrend lovagja, Iliescu úr beülhetett a köztársasági elnöki székbe. S adjuntánsa, a fiatal és valóban sokoldalú műveltségű Petre Roman a miniszterelnöki hivatalba költözött. S csak úgy mellesleg („mint a nyugati polgári demokráciákban szokásos") — pártelnök is lett!

A kör bezárult. Minden hatalom e posztkommunista (neokommunista, ha jobban tetszik) párt kezébe jutott. S a látszat-demokrácia valós-ellenzéke csak mondja, mondja a magáét. Mindhiába. S a becsapott állampolgár merészebbje ismét az utcára megy. A „régi dicsőség" színhelyére. Az Egyetem térre. Bukarest Tien An Men-jére. Melyet június 13—15. három lidércnyomásos napján „önkéntes" bányászkommandók (frontos zsoldosok) új párt és új szekuritáté vezette vérszomjasai tesznek egy nemzet történelmének szégyenévé.

S ismét kísért a „múlt". A teg-

Boros Attila grafikája

Kiadja:
az Élet és Irodalom
Baráti Társaság
megbízásából
az Arany Lapok
Kiadói Kft.
Budapest,
Szalai utca 10–14.
1055
Telefon:
112-3098,
112-7870
Felelős kiadó:
Szabó B. István
ügyvezető

Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizethető bármely
hírlapkézbesítő postahivatalnál,
a hírlapkézbesítőknél,
a Posta hírlapüzleteiben és
a Hírlapkézbesítési és Lapellátási
Irodánál (HELIR)
Budapest, Lehel utca 10/A
1900
közvetlenül vagy postautalványon,
valamint átutalással
a HELIR 219–986336/Postabank Rt.
021-02799 pénzforgalmi jelzőszámra
Előfizetési díj egy évre 960,– Ft,
fél évre 480,– Ft, negyedévre 240,– Ft.
1 hónapra 80,– Ft
90–6034. Szikra Lapnyomda,
Budapest
Felelős vezető: dr. Csöndes Zoltán
vezérigazgató

Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

Index: 25–44.
HU–ISSN 0424-8848.

BOROS ATTILA

tabával jeleket ír a porba:
a sarka a pont, a vonás,
a talpa a vessző.

És a vak Homérosz, a tenger,
elejti lantját, az időt,
ki-kinyúl minden kezével,
s hullám ujjbegyével,
letapogatja,
hangosan elolvassa,
elmormolja és elmorzsolja mind.

RÁBA GYÖRGY:

Eloson

Hol az a földsziget
ahová süt a nap
oda állok
ott toporgok
talpam alá gyúrok
egy kisvilágot

A fény fényem elköltözik
kicsit ér kicsit ér
becserkésznem utolérnem
kidalolnom
udvarait

Hűlnek zörögnek a füvek
tuldelelt eloson
ez a nyár
vagy más volt talán
épp aki arra jár
föllobbantotta a napot
most a látvány alján kucorog
a gyűjtogató

MEZEI ANDRÁS:

Karácsonyaim

Az utcán

Akik szembe jöttek velem,
akik a sárga csillagot
a mellemen észrevették,
kik e látványról leszakadtak
nehéz lélekkel, s tovább vitték
a szégyent, áldottak legyenek,
ők is, a lesúnyt fejek,
a mozdulatlanul előre nézők.

Beszédtöredék

1944

Ha már magukat elviszik,
legalább velünk tegyenek jót,
mi szegény emberek vagyunk,
maguknak meg már úgyis mindegy,
átküldjük majd a gyereket,
Isten vigyázzon magukra,
minden meglesz, ha visszajönnek.

Parancsra

Felírta a fagykenőcsöt
a honvéd sebes lábára.
Útközben még elmondta neki,
hogy aznap hol válthatja ki,
a már ostromlott Budapesten,
amíg elsántikált vele
a katona a kivégzőhelyre.
A zsidó orvos
a parancsot teljesítette.

Halottak utcája

Azon az utcán úgy megyek végig,
mintha nem történt volna semmi,
minden arcot külön idézek,
mintha a lakók ott laknának,
néven nevezek minden lelket,
házról-házra előszólítom
testvéreimet, kik ott laknak
mind együtt, túl a valóságon.

Jobbik helyem

Van valahol egy talpalatnyi
nyugvóhelye lábam talpának,
hátnyi homok, hol feküszöm,
fejem alatt, van valahol
egy lapos kő a sivatagban,
hol a félelem nem fog el,
hol a szívem nem nyugtalan,
a telihold ezüst lemezzel
borítja be a homlokom.
Van valahol, van valahol,
hol az idő sosem siettet.
Apám vesszeje, anyám méhe
nem lett volna elátkozott.

Nyelvem

Fölöttem a hóhér beszélt
amikor megszülettem,
csak az ő nyelvét dadogom.
Nincs más nyelvem
a jóságra, a megbocsájtásra.

ÁRA: 37 FT

Hilton
Budapest

A Budapest Hilton (1014 Bp. Hess András tér 1-3) tisztelettel meghívja Boros Attila festőművész kiállításának megnyitójára 2000 május 3-án 18 órára.
Megnyitja: Lőrincz L. László-író

A tárlat 2000 május 3-tól május 30-ig látogatható.

BOROS Attila grafikus

Ára: 19 Ft

Kp. bérm. Bp. 72.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ HETILAPJA

1992. MÁRCIUS 1.

000629/920218
506/II GKJ.
KÖZHIR-PSZ
1900 BUDAPEST REFLA
0064386
MTA • MŰVÉSZETTÖRTÉNETI KUT • CSOP
1014 BUDAPEST
URI U. 62.

...ópai Nagygyűlés

...tt Arany János

...nfolyam indul

E...

Elhivatással megfelelni a kihívásoknak

A Zsinat lelkészi elnökének beszámolója

A felgyorsuló társadalmi és egyházpolitikai események sodrában fontos feladat egyházunk tagjainak tájékoztatása. *Dr. Hegedűs Loránt* dunamelléki püspök, a Zsinat lelkészi elnöke az alábbiakban összefoglalja az utóbbi időszak legfontosabb eseményeit.

Január első hetében (5–11.) a Rajnai Evangéliumi Egyház Zsinatán való részvétel után, január közepétől jelentős és rendkívüli módon sűrű programok vártak a zsinati lelkész-elnöki teendők során rám. Január 14-én a *Protestáns Európai Nagygyűlés* előkészítésével foglalkoztunk, melyre ez év március 24–30. között kerül sor itt Magyarországon. Tehát a Magyarországi Református Egyház lesz e nagy jelentőségű esemény házigazdája. Az Ökumenikus Tanács protestáns egyházi vezetőivel való megállapodás szerint, március 24-én, délután fél ötkor a Kálvin téri református templomban kezdjük megnyitó istentisztelettel. *Dr. Harmati Béla* evangélikus püspök-elnök hirdeti az Igét. Én magam az úrvacsorai liturgiát végzem, majd a közgyűlés alkalmával házigazdaként köszöntöm a megjelenteket. A magyar kormány nevében *dr. Antall József* miniszterelnök megnyitó üdvözlő beszédére majd a hivatalos programban kerül sor, melyről folyamatos és részletes tájékoztatást adunk írásban és szóban is. A Protestáns Nagygyűlést egy héten át tartjuk Budapesten, és a Budapest Sportcsarnokban tartandó plenáris nagygyűléssel zárjuk, miután az utolsó vasárnap délelőtt a külföldi küldöttek különböző református, evangélikus, baptista és metodista gyülekezeteket látogatnak meg, s Igével szolgálnak. A több mint egyhetes sorozat kiemelkedő alkalma lesz a Comenius Ámos János (1592– 1670) születésének 400. évfordulójáról való ünnepi megemlékezés.

Január 16-án *a budapesti Városházán* folytattunk megbeszélést a *Bethesda Kórház* visszavételéről. Tárgyalásaink akkor nem jártak eredménnyel. Olyan akadályok merültek fel, melyekre nem lehetett számítani. Hangsúlyoztuk, hogy törvényszerűen, jogilag precizírozva, és a funkcionáltatás iránti teljes felelősségünk tudatában kívánjuk a kórházat tulajdonba venni. Mindenkinek – aki ezt egyáltalában kívánja – gondoskodni fogunk további alkalmaztatásáról, hisz a fő hangsúly a szakmaiságon van, az egyházi jelleg pedig – különösen egy kórház vonatkozásában – csak lelki pluszt jelenthet.

Február 3-án folytatódtak ebben az ügyben a tárgyalások, s talán történt némi előrelépés. Bízunk abban, hogy törvényes jogaink érvényesítését huzamosan gátolni senkinek nem áll már érdekében.

Január 19-én *dr. Tőkés László* püspök rádiós igehirdetését hallgattuk az ökumenikus imahét nyitányaként a Budapest-Szabadság téri gyülekezet templomából. A csak az URH-n, kevesek által fogható alkalmat két nappal később a Kossuth Rádió is közvetítette. A világi sajtó által is nagy érdeklődéssel kísért *létharcunk az egyházi műsoroknak és adásoknak* a nemzeti médiákban történő diszkriminációja ellen folyt. A rádióval kapcsolatos alapvető probléma az volt, hogy megkérdezésünk nélkül a Magyar Rádió elvette félórás, a régi diktatórikus rendben is mindig biztosított rádiós istentiszteleti alkalmunkat, s az URH-n adott időbelileg több, jelentőségében azonban jóval kevesebb alkalmat. Ez különösen is a határon túli, elszakított magyar kisebbség számára volt roppant sérelmes és veszélyes, hisz az ultrarövidhullámú adó náluk egyáltalán nem vehető. Tőkés László püspöktársunk, s vele együtt minden keresztyén egyház, sőt az izraelita felekezet is velünk együtt tiltakozott a Magyar Rádió érthetetlen méltánytalansága ellen.

A rádióval folytatott tárgyalásaink következtében január 28-án ideiglenes

(Folytatás a 3. oldalon)

Bibliavasárnap

ZSINÓRMÉRTÉK

Évszázadok, sőt évezredek visszatérő kísértése: mindennek mértéke az ember legyen. Hogy aztán ezt a mélységekbe rántó vagy vélt magasságokba röpítő vágyat milyen tartalommal lehet megtölteni – ehhez szolgál illusztrációként a történelem. A nagy történelmi megrázkódtatások, vérrel és kínnal mértéken felül betelt korszakok tanúi így kiáltanak fel: semminek ne legyen mértéke az ember! Se jó szándéka, se boldogítani akarása, se önfeláldozása, se esze – mert mindez olyan sokféleképpen magyarázható, oly esetleges és bizonytalan, és már annyi kudarc és szenvedés okozója.

Ezekben a történelmi pillanatokban nyújtja ki a kezét az ember valami biztos fogódzó után, ami rajta kívül (vélhetőleg „fölötte") van. Keresi a mércét, az igazit, a hiteleset, amelyhez viszonyítva – magát és cselekedeteit – „rendet csinálhat„ életében.

Egy ilyen „történelmi pillanatban" adatott meg élnünk most nekünk is. Református keresztyénként, a jobban tudás alázatával kell mondanunk: az egész életünk ebben a „pillanatban" múlik el. Mert olthatatlan a vágy az emberben a rajta kívüli „mérték" után és minden baja abból származik, ha ezt a vele együtt teremtett vágyat elfojtja magában. Ha beéri magával…

Zsinórmérték. E patinás szó a helyes magatartás mértékének tekintett elvek és szabályok összessége. Mi így szoktuk ezt mondani: *hitünk és életünk mértéke a Szentírás*. Mindjárt tegyük hozzá: többről van szó, mint vallásosságról és erkölcsösségről. Pál apostol a mindent jobban tudó törvényeskedők (2 Kor 3,6) ellen küzd, akik „a Krisztus nélkül való törvényt ajánlgatva, elvonták a népet az új szövetség jótéteményétől, amelyben Krisztus Urunk ígéri, hogy törvényét a hívek lelkébe vési és szívükbe írja. Megholt tehát a betű és gyilkol az Úr törvénye, ha azt Krisztus kegyelmétől elválasztva olvassuk, és ha szívünket érintetlenül hagyva, csak fülünkbe cseng. Hanem ha a Szentlélek segélyével hathatósan szívünkbe vésődik s Krisztust állítja elénk: akkor az élet Igéje, mely megtéríti a lelkeket és bölcsekké teszi az együgyűeket" (Kálvin János).

A Szentírás mint hitünk és életünk zsinórmértéke nem pusztán a helyes magatartás mértékének tekintett elvek és szabályok gyűjteménye, akkor sem, ha mi sokszor ilyenként ajánlgatjuk is – másoknak. Holott be kellene vallanunk teljes őszinteséggel, hogy mi reformátusok is – mint minden „normális" ember – boldogok szeretnénk lenni (elsősorban nem vallásosok és erkölcsösök, nem hívők és példa-életűek) és éppen azt ismertük fel, hogy a *boldogságnak* zsinórmértéke a Szentírás. A Szentírásból tudtuk meg – és tudjuk meg naponta –, hogy Isten szeretetből teremtett gyermekei vagyunk, hogy egyszülött Fia értünk jött erre a világra és helyettünk halt meg bűneinkért, azok következményeitől feltámadása ereje szabadít meg és Lelke által nap mint nap alkalmassá tesz arra, hogy a „háládatosság gyümölcseit" megteremtjük (Heidelbergi Káté, 64. kérdés–felelet). Próbáljuk így látni magunkat a Szentírás tükrében: ilyen fontosnak, Isten által számon tartottnak, akik ha valamit tesznek, azért teszik, mert boldogok lesznek tőle és ha valamit nem tesznek – a Biblia üzenetét komolyan véve –, azért nem teszik, mert nem akarnak boldogtalanok lenni. A Szentírásból megismerhető *emberré* lett Isten, Jézus Krisztus válik emberségünk, emberi boldogságunk mértékévé: a másokért való élet tesz boldoggá minket. E „zsinórmérték" tekintélyét elismerve, *magától* – és nem ellene való harcunk következtében – válik értelmetlenné minden önzés és világmegváltó szándék.

A fogódzót kereső emberek között megint helyét keresi a hívő református ember és gyülekezete, egyháza is. Legjobban és legtöbbet „zsinórmértékünkkel" szolgálhatunk e mai világnak is: a Szentírással és a belőle megismerhető Jézus Krisztussal. Bibliavasárnapon ne *emlékezz* a Bibliára – hiszen Neked már hited és életed zsinórmértéke –, hanem *emlékeztess!*

Ezt a Bibliát azonban kézbe is kell adnunk, mindenki számára elérhetővé kell tennünk. Minden korban van valami időszerű tennivaló a Bibliáért, mint könyvért is: hol egy új fordítást kell előkészíteni, hol határainkon kívül élő magyar testvéreinket kell megajándékozni, hol hozzánk menekült testvéreinket kell a kézbe adott Bibliával vigasztalni. E célok megvalósítása érdekében hoztuk létre a Magyar Biblia Alapítványt, amelynek támogatása a mára adott feladatunk. Erre hívunk 1992 Bibliavasárnapján mindenkit, aki hite és élete zsinórmértékének vallja a Bibliát.

Tarr Kálmán

Hieronymus. Boros Attila grafikája

Beszámoló

egy beszámolóról. Az Egyházak Világtanácsának van egy havonként megjelenő kiadványa, amely az evangélizáció időszerű kérdéseivel foglalkozik. A legutóbbi szám azért érdemel különös figyelmet, mert teljes terjedelmében rólunk, reformátusokról szól. Beszámol arról a konferenciáról, amelyet az USA-ban közösen szervezett három jeles presbiteriánus teológiai főiskola (Columbia, Princeton, Richmond). Az volt a tisztázni való kérdés, hogy miként végzik – végezzék! – az evangélizáció szolgálatát a református teológiai alapon munkálkodó egyházak. A konferencia anyagából könyv született: „Evangelism in the Reformed Tradition". Ebből veszi idézeteit az említett folyóirat, s ezekből hozzuk ide most a legfontosabb gondolatokat.

Válságos világunkban az élet minden területén megrendült az emberek bizalma. Az egyházban sem bíznak ma már úgy, mint régen. Ez a tekintélyvesztés alaposan megterheli az evangélizációs szolgálatokat. De az alapvető probléma nem külső, hanem belső: mi magunk hisszük-e az evangéliumot. Élesen fogalmazva: Mi változott meg az életünkben a Jézus Krisztusba vetett hitünk nyomán? Tudunk-e hitelt érdemlően tanúságot tenni erről a változásról?

Az evangélizáció egyfajta „narratív dráma": elbeszélő, beszélgető formában megjelenő esemény. Három fázisa van. Első a konfliktus kiéleződése. A mi gondolataink nem az Isten gondolatai. Halálba vezető úton járunk. Második fázis: az evangélista tanúságtétele. „Egyet tudok: noha vak voltam, most látok" (Ján. 9). Ennek hitelességétől függ az evangélizáció. A harmadik fázisban a hallgató tesz vagy nem tesz valamit: válaszolnia kell, döntenie kell. A sikeres „dráma" gyümölcse: változás a hallgató életében. Itt következik a legfontosabb gondolat: a három fázis eredményes lezajlásával nem tekinthetjük befejezettnek az evangélizáció ügyét. Minden új élethelyzetben újra kell evangélizálni a hívőket. A narratív dráma fázisait többször is meg kell harcolni. Nincs merev törvény arra, hogy mely problémát miként kell megoldani. Feladatunk csupán annyi – és ez nem kevés! –, hogy hallgatóinkat újonnan kialakult élethelyzetükben is az evangélium igazságához igazodó döntésre hívjuk.

Más ez a felfogás, mint a régebbi. Alapiratunk így jellemzi a régit: „egylövetű" evangélizációt végeztek (one-shot affair). Ez ilyesmit jelent: egy nagy evangélizációs „lövést" irányítottak a hallgatóra és ha az eredményes volt, ezzel befejeződött az evangélizáció „műfaja". Megtértem, most már egyenesben vagyok, már csak az engedelmesség útján kell járnom. Holott az az igazság, hogy minden új élethelyzetben újra le kell játszódnia a narratív drámának: az új helyzet konfliktussá éleződik, megszólal az evangélium hiteles szava s ez döntés elé állítja a (keresztyén!) hallgatót.

Itt abbahagyjuk a beszámolót és átváltunk dialógusra. Főként az „egylövetű" kifejezés ébreszt bennünk kérdéseket. Katonás, háborús zöngéje van ennek a szónak. Kérdésünk: Mennyi erőszak fér bele az evangélizációba? Más az isteni erő és más az emberi erőlködés. Tudunk-e az isteni erővel is olyan szelíden sáfárkodni, ahogyan azt Jézus tette? Másik kérdésünk: Többször is meg kell térni? És ha igen (lásd: Luk. 22:32!), mi a különbség a hívők lelkigondozása és evangélizálása között? Továbbá: Van-e egyszemélyes evangélizáció, vagy sokadalom kell hozzá? Lásd Fülöp egyszemélyes evangélizációját (Ap. csel. 8:26–39). Bőven van tanulni-, tisztázni- és javítanivalónk az evangélizáció szolgálatában.

AZ IGE MELLETT

MÁRCIUS 8. VASÁRNAP

„Életem a porhoz tapad: eleveníts meg Igéddel" (Zsoltárok 119:17–32). Igazi „vasárnapi" könyörgés. A hétköznapok taposómalmából az ünnep fényébe és csendjébe érkező ember könyörgése: „eleveníts meg Igéddel". Ebben benne van annak elismerése, hogy a „porhoz tapadt" életünkből való kiemelkedésre nem elég magában a pihenés, a „ma nem dolgozunk" megállást biztosító parancsa. Porhoz tapadtak, földhöz ragadtak maradunk még a szórakozás és üdülés várva várt óráiban is. Az igazi ünnep az, amikor Isten megelevenít Igéjével. A szünnapból, pihenőnapból, az egyéb ünnepek miatt ideoda dobálható vasárnapból az Ige által, az igehirdetés hallgatása, az Úr dicsőítése által lehet ünnep, felüdülés Isten közelségében. Szentelje meg és tegye igazi ünneppé mai vasárnapunkat is az Ige.

Jer. siralmai 1:12–22. **119. Zsoltár 9–16. v.**

MÁRCIUS 9. HÉTFŐ

„Aki hisz énbennem, az nem énbennem hisz, hanem abban, aki elküldött engem" (János 12:44–50). Jézus hallgatói és közöttük elsőrenden főpapi, írástudói, farizeusi ellenfelei állandóan azt hajtogatják, hogy ők atyáik Istenének igaz ismerői, hűséges gyermekei. Ismerik az Urat és éppen ezért vetik el Jézus szavát, tagadják az Ő „túlzott" igényét. Jézus mindig az Atyára utal, hirdeti mennyei küldetését, kijelenti, hogy az Atya küldte és ő az Atya akaratát cselekszi. Nincs önálló akarata, önálló üzenete, hanem az Atyától jött és az Atyához akarja visszavezetni a benne hívőket. Kortársaiban a vakbuzgóság szakította el Jézust az Atyától, ma néha a tévhit szakítja el Jézust az Atyától. Az Atyától „függetlenített" Jézus nem a Biblia K. ísztusa. Ő és az Atya egyek.

Jer. siralmai 2:1–11. **235. Dicséret.**

MÁRCIUS 10. KEDD

„Amit én teszek, te azt most nem érted, de később megérted" (13:1–11). Mielőtt „meglenne a véleményünk" Péterről, hogy teljesen értetlenül áll a lábmosásban fáradozó Jézus előtt, nézzünk magunkba és válaszoljunk erre a kérdésre: Látható-e ma Krisztus egyháza életén és szolgálatán, hogy mi értjük a lábmosás titkát? Ha van bennünk egy cseppnyi alázat és önismeret, akkor szomorúan kell bevallanunk, hogy adósai vagyunk a világnak azzal a magatartással, amelyiken meglátszik Jézus itteni cselekedetének „értése". Lehet, hogy értelemmel felfogtuk, de szívünkkel még nem fogadtuk el és nem fogadtuk be Urunk alázatos szeretetét. De megtörténhet velünk is a csoda, ami megtörtént Péterrel és a többiekkel, hogy a Lélek által elnyerték Urunk titkának értését és az engedelmességet Jézus szolgálatának folytatására.

Jer. siralmai 2:12–22. **104. Zsoltár.**

MÁRCIUS 11. SZERDA

„Ha tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha így cselekesztek" (13:12–20). Urunk a lábmosással nem tananyagot tanított, hanem példát mutatott. Vagyis, az igazi „tudás" azt jelenti, hogy a tanítvány cselekszi azt, amit a Mester tett. Ez a tanítványi boldogság forrása. A Mester ugyanis Úr, a mindenség Ura is és neki adatott minden hatalom mennyen és földön. Vele van királyi „jutalma", az Atyától hozta azoknak, akik hisznek Benne és cselekszik akaratát. A tanítványi boldogság tehát Urunk ajándékaként azoké, akik az atyai ház „házirendje" szerint élnek. Az Úr akaratának cselekvése által előízét érzik annak az örömnek, amelyben Isten részelteti majd a célba érteket.

Jer. siralmai 3:1–21. **250. Dicséret.**

MÁRCIUS 12. CSÜTÖRTÖK

„Bizony, bizony, mondom néktek, közületek egy elárul engem" (13:21–30). Ez a fájdalmas kijelentés a legbizalmasabb tanítványi körben hangzik el és ez teszi örök figyelmeztetéssé Jézus szavát övéi között is. Voltaképpen áruló csak a tanítványi körből lehet. Az ellenfél vagy ellenség az támad, gyűlöl, de nem árulhat el. Heródes, Annás, Kajafás és Pilátus nem lehetett a szenvedéstörténetben áruló, mert soha nem voltak tanítványok. Júdás lehetett áruló, mert tanítvány volt. Könyörögjünk azért, hogy mentsen meg Istennek irgalma attól, hogy megtagadóivá, árulóivá legyünk az Úrnak, Akiről a hitnek valamely fokán, de eddig vallást tettünk.

Jer. siralmai 3:22–45. **461. Dicséret.**

MÁRCIUS 13. PÉNTEK

„Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást" (13:31m35). Mindannyiónkban ott él a vágy, hogy meggyőzzük a világot arról, hogy Jézus Krisztus által van az üdvösség. S ezzel együtt ott él a vágy, hogy meggyőzzük az embereket arról, hogy mi ezt méltán hirdetjük, mert mi az övéi vagyunk. Ahogy énekeljük is: „S a világ meglátja végre, Hogy tanítványid vagyunk" (395:3). S ez a vágyunk sehogysem akar beteljesedni, pedig oly buzgón és olyan biblikusan beszélünk Róla is, meg a magunk odaszántságáról is. S közben nem gondolunk arra, amit Urunk a búcsúzáskor mondott, hogy arról tudhatják meg az emberek, hogy mi az Ő tanítványai vagyunk, ha egymást szeretni fogjuk. Urunk a maga szavait tagadná meg, ha engedné, hogy az Ő szeretetének megélése nélkül is hitele legyen szavunknak.

Jer. siralmai 3:46–66. **138. Dicséret.**

MÁRCIUS 14. SZOMBAT

„Ahova én megyek, oda most nem követhetsz, de követni fogsz később" (13:36–38). Péter szinte sértve érzi magát, hogy lehet olyan hely, esemény, ahova most nem követheti az Urat. A magát mindenre képesnek, alkalmasnak és méltónak érző jóakaratú tanítvány öntudata ágaskodik Péterben Jézus szavára. Pedig ott van a biztató, sőt elkötelező befejezés is: „de követni fogsz később". Ennek az öntudatos Péternek előbb majd bűntudatos Péterré kell lennie, hogy megértse, hogy Ura kegyelme tartja és neki abban is engedelmeskednie kell, hogy mikor, hol, mit és miben cselekszik Uráért. Vannak idők, amikor nagy akarásunknak még várnia kell, mert még nőnie kell a feladathoz. Máskor meg szégyennel kell felugranunk lustaságunk párnáiról.

Jer. siralmai 4:1–11. **25. Zsoltár.**

Dr. Fekete Károly

Atyánk és Megváltónk

Olvasandó: Ézsaiás 63.

Igével élő ember tudja, hogy egy-egy bibliai könyv végéhez közeledve, annak stílusa egyre emelkedettebbé válik, mondanivalója pedig egyre személyesebb lesz. Így Ézsaiás könyve utolsó fejezeteiben – mint egy hatalmas oratorikus műben – újra ismétlődik a megváltás gondolata, az új ég és az új föld látomásáig elmenően. Záróakkordja pedig az örök élet és az örök kárhozat képét vetíti elénk. Mindez Isten Lelke által megilletett stílusban, költői ihletettséggel szólal meg a próféta ajkán. Így illeszkedik ez a könyv a nagy egész összefüggésébe, s így lehet a 63. rész önálló fejezetrészként is gyöngyszem, egy teljes értékű gyönyörű alkotás.

1. Az Úr hadakozik értetek. A babiloni fogságban élő nép vigasztalására a próféta szemléletesen láttatja a népéért hadakozó Istent. Úgy jelenik meg az Úr e prófétai látomásban, mint borát taposó szőlősgazda, kinek ruhájára fröccsent a szőlő leve, csak éppen ellenséges népek voltak a sajtóban és azok vérétől vörös az öltözéke. Az Úr ma is hadakozik népéért. Többfrontos harcot vív érettünk, mert eljött megváltásának esztendeje. (4)

2. Emlékezz és emlékeztess. A látomásszerű kép Isten nagy tetteire emlékezteti a prófétát: az Úrnak irgalmáról énekel örömmel. (7) Történelmi mélységeiben láttatja Isten népe életében tetteinek nagyságát, szeretetének megnyilvánulásait:

a) Együttérző volt szenvedéseiben. „Minden szenvedésünket Ő is szenvedte." (9) Nagy dolog örülni az örülőkkel és sírni a sírókkal, de valljuk meg: erre csak az Úr képes igazán. Isten érzi a testi-lelki fájdalmakat és szolidáris választottaival.

b) Szerelmében és kegyelmében váltotta meg őket. (9) Isten szeretetéből nem csak együttérzés fakad, ennél sokkal több: szabadítás is. Ez azonban mindig konkrét szabadítás, mert egy adott helyzetben jelenik meg a nép, a közösség és az egyén életében. A szabadítás értelme két ágra bomlik: van időszakos vagy egyszeri szabadítás, és van örökkévaló és végleges. A kettő összefügg egymással.

c) „Ők pedig engedetlenek voltak, *megszomorították szentségének Lelkét*, és Ő ellenségükké lőn." (10) Az ismétlődő bűnbeesés ténye az előzőekben elmondottakat támasztja alá. Az engedetlenség Isten ellenségeivé teszi az embert. Hadakoznia kell ellene, míg az Ő szentségének Lelke be nem láttatja vele elveszett voltát és rá nem ébreszti szabadításának számos megnyilvánulására. Isten kijelentése gazdag példatár, melyben az Ő újra ismétlődő szabadításait mondja el. Mindez pedig előre mutat a Jézus Krisztusban adott megváltás végső, tökéletes ajándékára.

3. Könyörgés megváltásért. A fejezet itt éri el tetőfokát: imádsággá változik. Hiszen Te vagy Atyánk! (16) Nem Ábrahám, nem Izráel és nem is a mi atyáink tudnak segíteni rajtunk, hanem az atyáknak is Atyja, a mi Atyánk, Urunk és Megváltónk, a Jézus Krisztus által.

Szabó Sándor

IMÁDKOZZUNK!

Örökkévaló Isten! Alázattal borulunk le előtted, aki életünket karjaidon hordozod és megtartásunkról kegyelmesen gondoskodsz. Életünk minden javát Neked köszönjük.

Óh, de minél nagyobb sóvárgással közeledünk színed elé, annál mélyebben érezzük bűneinket, gyarlóságainkat. Mi a te jóságodért oly sokszor fizetünk hálátlansággal. Gyöngeségünk és méltatlanságunk érzetében alázattal hajlunk meg előtted és beismerjük, hogy egyedül irgalmasságod az, amiben reménykedhetünk. Tekintsd meg, jó Atyánk, nyomorúságunkat, melyből szabadulás, bűnünket, melyből megváltás után sóvárgunk.

Kegyelmeddel hajolj le hozzánk, és emelj fel minket is magadhoz. Vedd le rólunk bűnös voltunk sújtoltatását, Szentlelked által vezess el igazságod felismerésére s adj erőt arra, hogy tisztaságban, hűségben és alázatosságban járjunk utadon. Ámen.

(Vásárhelyi János: Az Úr színe előtt)

A heti bibliai részhez

Fülöp, Bethsaidából (I.)

Fülöp apostol, aki a napi Igénkben szerepel (Jn. 12:20k) a három első evangéliumban csak az apostol felsorolásokban szerepel, a negyedik evangéliumban azonban többször feltűnik. Mielőtt az életére térnénk, gondoljunk arra, hogy Fülöp apostolt gyakran összetévesztették a hét diakónus egyikével, akit szintén Fülöpnek hívtak (Csel. 6:5). Tény, hogy többet tudunk Fülöp diakónusról, mint Fülöp apostolról. A diakónus eredményes missziói munkát folytatott Samáriában, ő keresztelte meg az etióp kincstárnokot (Csel. 8:1–40) és ennél a Fülöpnél szállt meg Pál Caesareában (Csel. 21:8). Szóval, Fülöp diakónus ismert alakja volt a korai egyháznak.

Az írásmagyarázók számára a bonyodalmat az okozza, hogy a korai egyháznak megbízható tekintélyei is összekeverik a két Fülöpöt. Tertullianus egyházatya (150–222) elmondja, hogy Fülöp apostolt elragadta a Lélek, miután megkeresztelte a szerecsen főkomornyikot (De baptismo 18). Sőt még a jó hírű történetíró, Eusebius (260–339) is Fülöp apostolra vonatkoztatja a Csel. 21:8-at. (Hist.eccl.3.31.5). Az ősi kopt és örmény egyházak naptárában pedig egyetlen ünnepnapon emlékeznek meg Fülöp „diakónus és apostol"-ról. A korai egyházban tehát mintha összemosódott volna a két Fülöp arca.

Ha erre magyarázatot keresünk, Tertullianus egyházatyát és a társait valószínűleg az a megjegyzés tévesztette meg, hogy a jeruzsálemi üldözés erősödése következtében a hívők „szétszóródtak és Fülöp lement Samária városába és ott hirdette nekik a Krisztust" (Csel. 8:5k). Az itt használt „katerchesthai" ige valóban megszokott kifejezés az utazásra és utalhatna Fülöp apostol útjára – ha valóban ő ment volna le Samáriába. Egy adat ugyanis egyértelműen kizárja ezt a feltételezést. Mert a továbbiakban azt olvassuk, hogy miután Fülöp (akinek a neve mellől sajnos hiányzik, hogy melyik) eredményesen hirdette az Igét és nagy ébredés történt Samáriában, Péter és János – az apostolok megbízásából – lement Samáriába, hogy az apostolok kézrátétele által a samaritánusok is részesedjenek a Szentlélek ajándékában (Csel. 8:14k). Ha a Samáriában prédikáló Fülöp valóban Fülöp apostol lett volna, akkor a többi apostol látogatása felesleges lett volna…

Ezzel csak azt akartuk megmutatni, hogy a bibliatudománynak is vannak olyan problémái, amelyekre – elegendő adat híján – nem tud egyértelmű feleletet adni. De ezek a viták üdvösségünket nem érintik.

Dr. Bajusz Ferenc

A Műcsarnok tisztelettel meghívja Önt

BOROS ATTILA

képzőművész

„RAJZFESTÉSZET"

című kiállításának megnyitására – Kisgaléria

2001. augusztus 22-én, szerdán 17 órára

A kiállítást megnyitja

Dr. Feledy Balázs
művészeti író

Közreműködik

Kautzky Armand
színművész

Benkő Dániel
gitárművész

A kiállítás megtekinthető: 2001. augusztus 30-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

Budapest, Hősök tere

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

A MŰCSARNOK FENNTARTÓJA
NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

Blondel
KISVARDA

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1970 AUG 6

7021

Augusztusi program Mezőkovácsházán

A Mezőkovácsházi Járási Művelődési Központban gazdag az augusztus havi program. A Boros Béla karikatúráiból összeállított tárlat augusztus 1-én már megnyílt, és lezajlott a megye amatőr beat-zenekara részére rendezett fesztivál is.

Ács József domborművének leleplezésére augusztus 19-én délelőtt kerül sor. A sport kedvelői 20-án gyűlnek össze a sporttelepen, amikor is a Fradi öregfiúk—Mezőkovácsházi öregfiúk labdarúgó-mérkőzés lesz. A művelődési ház változatos szórakozási lehetőségekkel várja a látogatókat. Működik a játék, tv, társastánc és az öregek klubja. Emellett fotó-, ezermester szakköri foglalkozásokat is szerveznek. Rendszeres összejöveteleket tart a díszítő-művészeti tanfolyam és a bélyeggyűjtők köre. A táncról sem feledkeznek meg. Minden vasárnap van szabadtéri tánc, amikor is a Vox-együttes játszik. Bálak lesznek 8-án, 19-én és 29-én.

Boros Béla

Szarka Károly hazánk ENSZ-l

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a külügyminiszter előterjesztésére *Csatorday Károly* rendkívüli és meghatalmazott nagykövetet érdemeinek elismerése mellett felmentette a Magyar Népköztársaság New York-i állandó ENSZ-képviselete vezetésére kapott megbí-

KÖZÉPNYOMÁSÚ
rendelkező

gépkezelő

(esetleg nyugdíjast)

A KÖZÚTI ÉPÍTŐ VÁLLALA

Orosháza, Temető
Jelentkezés: Szél I

1968. április 2.

Szeretlek, Icu...!

Látogatóban Boross Béla fiatal grafikusnál

Boross Béla gyakran jelentke-: e lap hasábjain is karikatú-ival. Szellemes rajzait egyszerű vonalvezetés, közérthetőség és kevés írott szöveg jellemzi. Az a véleménye, hogy a rajz önmagáért beszél, a karikatúrista a humoros szituációra építsen inkább, nem pedig a szövegre. Rajzait többek között a Ludas Matyi és a Magyar Ifjúság is bemutatta.

Boross Béla 24 éves fiatalember, a Mezőkovácsházi Fmsz grafikusa. A szoba, ahol beszélgetünk, inkább műhely, mint műterem. Az ecseteken, az író- és rajzolóeszközökön kívül véső, kalapács forrasztópáka hever szanaszét. A falon színes plakátok, hajlított drótfigurák és néhány alkalmilag odavetett rajz. Az ablakmélyedést saját öntésű díszgyertyák töltik meg, és újra csak tollak, ceruzák, ecsetek. A párkányon Misu cica napozik.

— Mióta rajzolsz?

— Rendszeresen csak másfél éve. A katonaságnál kezdtem, a srácok csodára örültek, ha lerajzoltam őket. Aztán egyszer találtam egy marék agyagot gyúrogattam, formáztam, végi lett belőle egy kis szobor, a figyelő járőr. A Néphadsereg pályázaton első lettem vele. Most egyelőre felhagytam az agyaggal, rajzolok.

Boross Béla karikatúráinak gyűjteményét legutóbb a medgyesegyházi művelődési otthon kultúr-presszójában állította ki. Az első bemutatkozást, most egy második követi, amikor színes rajzaival szerepel majd a kiállításon.

— Min dolgozol most?

— Olyat csinálok, amit eddig még nem próbáltam. Faragok. A kovácsházi új bútorbolt falborító képeit vésem. Ez a tizenhárom darabból álló sorozat a középkori bútorkészítés egy-egy munkafázisát szemlélteti a fadöntéstől az asztalosmunkáig. A vázlatok már készen vannak.

Az első képet már csaknem teljesen kifaragta. A stilizált, több alakos jelenet a favágók munkáját ábrázolja. Bár a vésőt másként kell kezelni, mint a ceruzát, a képen mégis a rajzos elemek dominálnak. A hársfa hálás anyag, puha és könnyen kezelhető. Úgy tervezi, hogy a 70 centiméter magas képek kö-

1.

2.

zé a különböző korok bútorstílusát bemutató rézdomborításokat készít. Az egész munkát szeretné egy év alatt befejezni.

— Mivel foglalkozol még?

— Nagyon szeretem a papírplasztikát. Sok dekorációs feladatot oldottam meg így. Később aztán más jellegű papírszobrokat is csináltam. Mint ezt a beat-zenekart ábrázoló kompozíciót is.

Mutatja doboló, gitározó kis papírmasékat. Lefújja róla a műhely finom porát, és már rögtön másról kezd beszélni. Nyughatatlanul magyaráz, föllapoz egy anatómiai könyvet, közben újabb plakát-terveket szed elő. Aztán ismét visszatér a fafaragáshoz, lesöpör az asztal sarkáról néhány forgácsot, elmeséli, milyen dokumentumok alapján tervezte meg az alakok korabeli ruháját és felszerelését, és hogy a táblákat viasszal keni majd le, ha készen lesz mind a tizenhárom darab. A szomszédos műhelyből asztalosmunka zaja hallatszik, fűrészelés és gyalusurrogás. A cica megunja a napozást, leugrik a párkányról és a papírhegyek közé sétál.

Boross Béla kézjegyét viseli a kovácsházi étterem vadásztermének monumentális mozaikfala is. A négyalakos, modern megfogalmazású kép vadászjelenetet ábrázol, s leginkább a templomok színes üvegablakához hasonlít. Ezt a falfestményét is, mint többi más munkáját, valami egyszerű báj jellemzi, valami visszafogott lényegretörés. Boross Béla végeredményben autodidakta, mindössze egy évet járt képzőművészeti iskolába. Igazolványában, a foglalkozás-rovatnál grafikus van beírva. Sokféle eszközzel megpróbálkozott, kezében egyformán jól áll az eset, a rajztoll és a véső. És emellett még szellemes fiatalember is. Az újságolvasók ismerik ötletes karikatúráit. Fénykép és minden egyéb kommentár helyett álljon itt példának két rajza...

Brackó István

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Befejező
a Szakma Kivá
ez évi ver

Szombaton délelőtt Békéscsabán a KISZÖV székházának kultúrtermében került sor a Szakma Kiváló Tanulója megyei versenyének eredményhirdetésére.

Bevezetőt Tóth Pál, a békéscsabai 611. számú Szakmunkásképző-Intézet igazgatója mondott, méltatva a verseny jelentőségét. Elmondta, hogy első ízben került sor a megyében olyan szakmákban versenyek rendezésére, mint a kosárfonó, autóvillamossági műszerész, cipész és cipőfelsőrész-készítő. A résztvevők igen magasfokú felkészültségről tanúskodtak.

Mihalik György, a KISZ megyei bizottságának titkára az ifjú szakmunkásokhoz szólva elismerését fejezte ki munkájuk iránt, majd arra kérte őket, hogy a továbbiakban is becsületesen, lelkesen, szorgalmasan dolgozzanak ott, ahová az élet állítja őket.

Az ünnepi beszéd elhangzása után Tóth elvtárs átadta Horváth Imre fodrász, Kiss Ella kosárfonó, Hunya Menyhért cipész, Farkas Piroska cipőfelsőrész-készítő, Unyatyinszki Mihály gépjárművillamossági műszerész és Kiss Imre rádió- és tv-műszerésznek a kitűnően megfelelt minősítésű szakmunkásbizonyítványt és a kéthetes belföldi üdülésre szóló utalványt.

H. F.

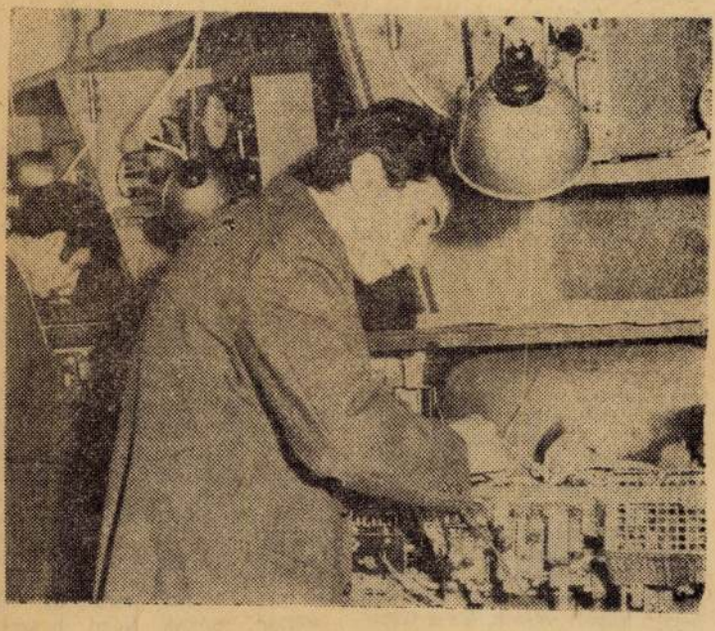

Kiss Imre nagy figyelemmel végzi munkáját versenyfeladatán.

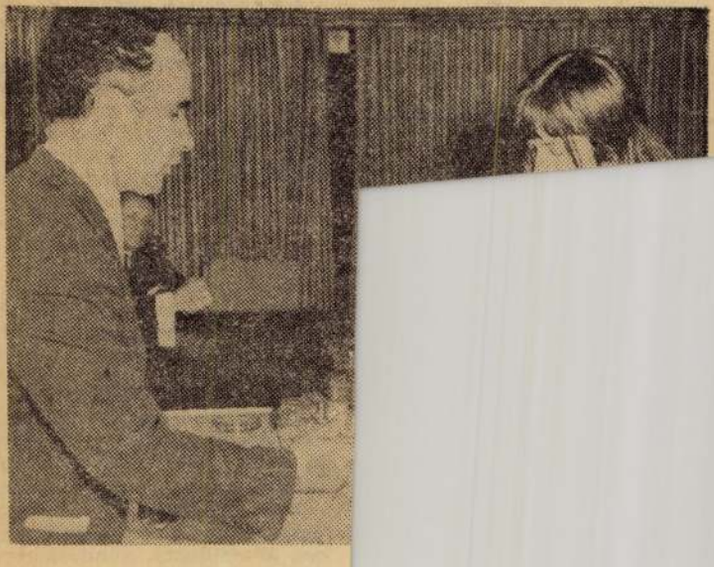

A kosárfonó ipar első verseny

megírva

Borsa Béla

festő

1937. telefonja

Budapesten

ezéséhez.Egyszerü,egytraktusos házak.
erint épitkeztek,még pedig ugy,hogy
n tipusut találunk. Ami harmonikussá
s tipusokon belül a méretek is egy-
ɔznek, csak a legapróbb részletekben
ntból érdekes és hasznos. Egyrészt
az épitkezést, emlékeztetve mintegy
kvésére, de kifejezve ezáltal azt a
: népben,s általában minden paraszt-
társadalmi és gazdasági szellemet.
yi által megmutatott és ostorozott
get gyógyitsa.

Boros Béla

festő

Halálozás. Boros Béla képrestaurátor 89 éves korában elhúnyt. Temetése e hó 12-én, vasárnap ½2 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben. (X)

Világ. 1949. jún. 12.

...svári munkáspénztár

Értesitő.

Értesitjük, hogy a I. 842 számlán terhére fennálló 80.09 hátralék biztositására ingóságait a mai napon lefoglaltuk.

Budapesten, 1916 évi XII hó 13 n.

A budapesti kerületi munkásbiztositó pénztár mellé rendelt székesfővárosi behajtási osztály.

A kiküldött végrehajtó.

Bartal

Beh. 481. sz. 1915. XII/28. 15.000. — Világosság rt. 44750

Boros Béla

Boros Béla képrestaurátor, VI.
Izabella-u. 76. 327-441

Bptaivb. 1940. Sept
1942. jan

1949
89
1860
1949

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Boros Béla 1900 Aug. 2 U

1021

Nyolcvan medgyesegyházi fiatal klubja

Már több mint egy hónapja fogadja látogatóit a Medgyesegyházi Vas- és Faipari Ktsz és a községi művelődési otthon közös ifjúsági klubja. Az augusztus 4-i megnyitó óta eltelt idő még kevés a számvetésre, inkább a tervekről, elképzelésekről beszélhetünk csak.

A klub szerdán, szombaton és vasárnap a tagoké, egyéb napokon KISZ-foglalkozásokat, úttörő-rendezvényeket tartanak. A hangulatos helyiség kialakítása a község fiataljainak kezemunkáját dicséri, az egyéni és ízléses dekoráció pedig Boros Béla grafikus tervei alapján készült. Külön kis emelvény szolgál a zenekarnak, és bizony sok amatőr együttes megirigyelheti a két gitárzenekar, a Goldenton és a Lobo minőségi szerelését. A ktsz fiataljai jelenleg a székek és asztalok javításán dolgoznak, hogy amíg nem lesz meg az új berendezés, addig se kelljen bútornyikorgást hallgatniuk. Ők készítették egyébként a klub kovácsolt vas hamutartóit és a gyertyatartókat, és jelenleg egy összkomfortos rádió-tv-lemezjátszó asztal, és a folyóirattartó szekrény elkészítésén dolgoznak.

A klubról még annyit kell tudnunk, hogy egyhavi bérlet ára 20 forint. Ez első hallásra kicsit soknak tűnik, ám a fiatalok ezért az összegért rendszeresen részt vehetnek a foglalkozásokon és havonta egyszer belépőt kapnak a művelődési otthon színházi előadására vagy ORI-műsorára. Legutóbb Papp László olimpiai bajnok élménybeszámolójára látogattak el a klubtagok.

A klubvezetőség már elkészítette a munkatervet, és az előzetes hírek szerint tartalmas program várja az igazán otthonos klub jelenleg mintegy 80 állandó látogatója az őszi-téli szezonban.

mondja az ötvenkilenc éves brigádvezető. — De a hajnal már itt ér bennünket a gátak, a csatornák között...

A Gyányi birgád hidat épít a csatornán. Félkilométernyire innét nemrég készítették el a hatházi hidat, hogy a szövetkezet, állami gazdaság kocsiai a rövidebb úton tudjanak haladni. A csatorna- és gátrendszer megépítése bizony okozott efféle gondot is, no de sokkal nagyobb az öröm, amit hozott. A széles határ már nem szenved annyit a belvíztől, a növények nem kókadnak annyit aszály idején, mint korábban, amikor még nem készültek el az öntözésre alkalmas csatornák. Azóta hatalmas kertészetek alakultak ki ezen a tájon, s még az ilyen száraz esztendőben is, mint az idei volt, bőven ontja magját a rizs megsárgult kalászaiból.

— Nem arról van szó... lehetne több is. De tudja e bármelyik kölyök, mi volt a sorsunk azelőtt?! Régen ott háltunk a gödörparton és talicskát tolva magunk előtt, baktattunk munkáért. Pedig akkor is töltéseket építettünk. A dédei vasútnál, Záhonynál meg a többi vasútnál. Bagóért. Most lenne Szeghalmon kvártélyunk, de ameddig a jó idő eltart, inkább hazamegyünk a kerékpáron...

Vörös Pál a Töviskesig húzódó csatornák felé tekint, aztán a nándor-éri földekre, ahol már javában szorgoskodnak az emberek. Mintha kitalálta volna előbbi gondolatomat, mondja:

— Felépítjük a hidat, tíz méter széles lesz, minden munkáját mink csináljuk. És ezt a hidat, meg errefelé a gátakat nem rombolja le senki, mint amott Távol-Keleten...

— Mért mondják ezt nekem!? — fortyog a „fiatal" Molnár Imre. — Ösmerem én, milyen a háború, volt benne részem, katona voltam negyvenötben! Tudom, milyen fájdalmas az... De egyszer majd fölvirrad az ottani csatornák fölött is a hajnal!

Nem is tudom ezt, ő mondtae? De ahogy ott állt Molnár a többiekkel, szemüket végigpásztázva a friss hajnali széltől ébredő határon — minden más groteszkül hangzott volna a szájából...

Varga Dezső

Termelőszövetke

Egyéni építők!

A MEZŐKOVÁCSHÁZI Ú
korlátlan mennyi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968 AUG 2
Boros Béla
1021

1968. augusztus 2.

Vasárnap nyílik:

A medgyesegyházi Ifjúsági Klub

A Medgyesegyházi Vas- és Faipari Ktsz, valamint a községi művelődési ház fiataljai elhatározták, hogy közös klubot alakítanak a művelődési házhoz csatolt KISZ-helyiségben. A klub belső dekorációs munkáit Boros Béla grafikus tervei alapján készítették el és a megyei tanács művelődésügyi osztályának ígérete szerint még ebben a hónapban bútort is kapnak a medgyesegyházi klubtagok.

A hivatalos megnyitót vasárnap este tartják, amikor az előreláthatóan mintegy 30—40 klubtag megválasztja a vezetőséget, és elkészíti a klub programját. A fiatalok azt tervezik, hogy hetenként háromszor tartanak majd foglalkozást: szerdán, szombaton és vasárnap.

i a családban

dési szakaszban különösen nagy bajokat, komoly törést okozhat a gyermekben, a gyermek és a szülő viszonyában. Nagyon vigyázzunk arra, hogy ne a hangulataink, fáradtságunk irányítsák a nevelési eljárásainkat. Ne büntessünk például olyan dolgokért, amelyeken máskor jót nevettünk. Mert a gyermek vagy fellázad és elhidegül, mert ezt diktálja az igazságérzete, vagy kétszínű, alamuszi, mindenkihez, minden körülmények között alkalmazkodó ember válik belőle.

MÁR NEM KISGYERMEK

Az elmondottakhoz még néhány jótanácsot: ne követeljük attól a serdülő gyermektől, akit még kisgyermeknek tartunk, hogy úgy viselkedjék, mint a felnőtt. Ne fojtsuk beléjük a szót, ne torkolljuk le őket a mindent jobban tudó felnőtt pozíciójából. Szakítsunk időt arra, s találjuk meg a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Boros Béla

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Arcifi Nemzetvéz

1979 ÁPR 2 2

kék-burok —
nincs.

1021

Boros Béla: Mentsük, ami menthető

nek sorozatg
sen megkezd
autóbusz „tis
eszközzé tehe

A trolibus
mos... a vá

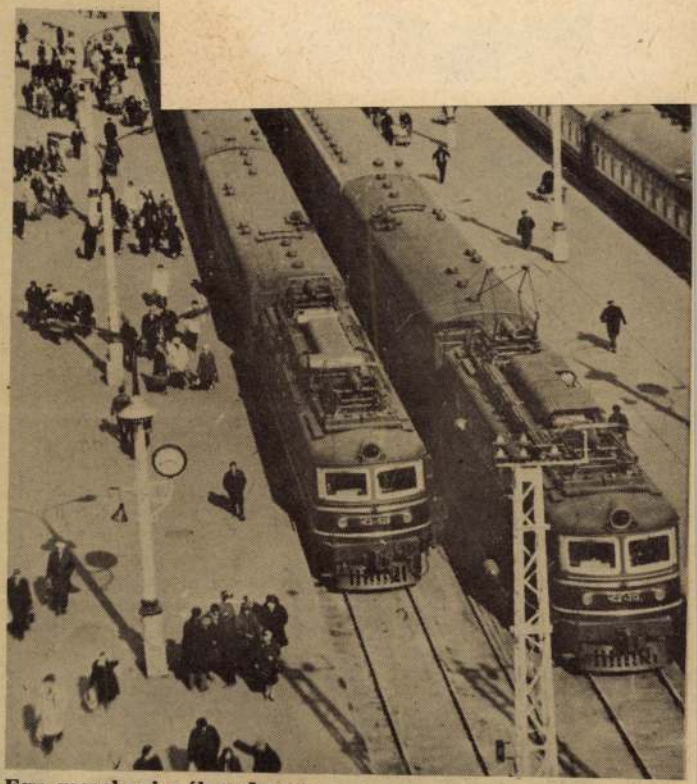

Egy moszkvai pályaudvaron

Éljen és erősödjé
internacionalista

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Boros Béla

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1979 APR 2 21

Grafi Ingemére

NÉPÚJSÁG

1021

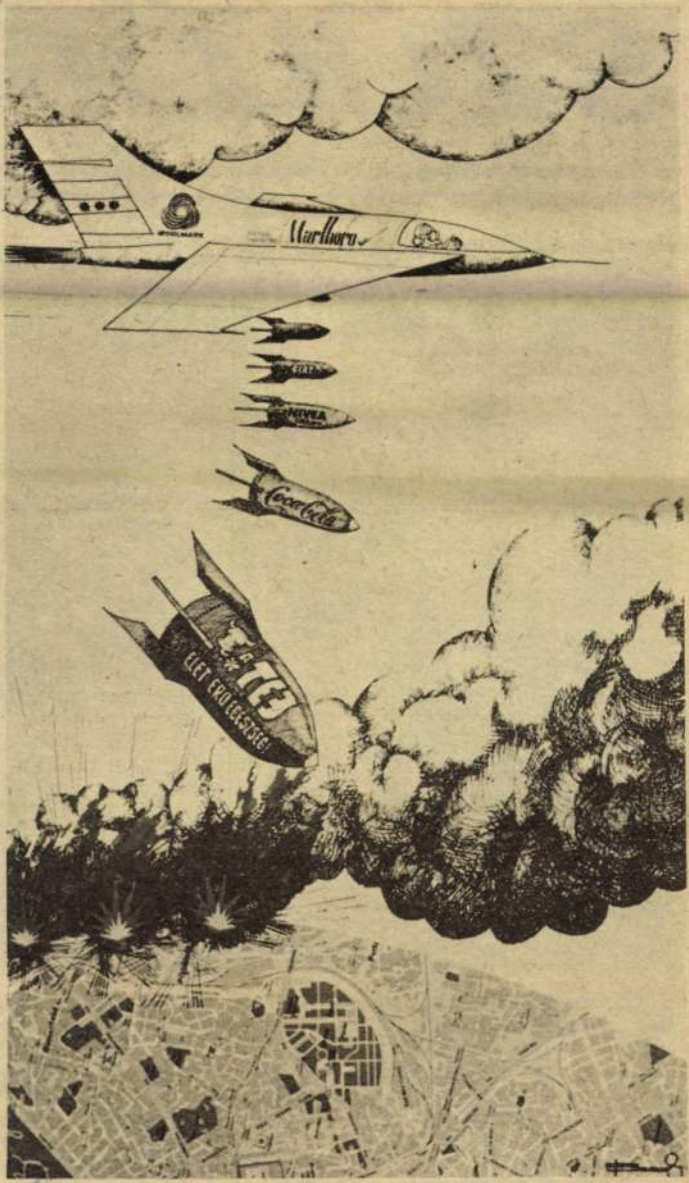

Boros Béla: Reklám

NÉPÚ

SZÜLŐF

Ingázók falva

Aki huzamosabb ideje nem járt Almáskamarás on, úgy tűnhet, semmi sem változott. Aztán a szebbre, nagyobbra nőtt családi házak, a betonút, meg a főutcát övező elegáns neonvilágítás, a játszótérré varázsolt egykori libalegelő látványa meggyőz: az idő nem röpült el nyomtalanul e sokat megélt és átélt községben. A mindennapok

A valósághoz képest kissé túlzásnak tűnik az eszpresszó elnevezés. Üres polcok várják a belépőt, s a berendezés is megérett a felújításra. Alig hiszem, hogy ilyen körülmények között kulturált szórakozásról szó eshet.

— Rátapintott másik nagy gondunkra. Az almáskama-

Boros Endre

kiállítása a Műteremben
került megrendezésre.

Új Magyarság 1942. VI. 13.

Boros Endre

Kiállítását Vasváry József-fel együtt rendezte a Műbarát helyiségeiben.

N. ü. 1942. VI. 11.

Boros Endre MDK

Csendélet, olf.

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936.máj.

Boros Bella

aul. 1884. máj. 15.

Nagy Kárdyban.

Zemplényi T.

Révész Imre

Boszmay István

Strobl A

Wod

Univers. Spar

1894. 100 l.

MDK

Boros Endre

Vasváry J. és Boros E. gyüjteményes kiáll. kat.
Müterem. 1942. jun.

Vasavčy 1. ca Borca n. cyajtemenyca kiiil. Kat.
Miterem. 1942. jun.

MDK

Boros Endre

Merengő, olaj

Nagy Balogh János Egyesület kiáll. Kispest. 1933.
dec. 3 1.

MDK

Boros Endre

Szimbólikus jelenet, rajz
Utolsó barázda, olaj
Durhó-utca, "
Meseszerü táj, "
Bohóc fej, "
Szent István, rajz

Nagy Balogh János Egy. jub. kiáll. 1939. dec.

MDK

Boros Endre

Szimbólikus kép. tus
23-25. akt kompozició, rajz

Nagy Balogh János Egy. jub. kiáll. 1939. dec.

Boros Endre, festöm. MDK

Sokác nö.	Olf.
Menyecske.	"
Csendélet.	"
Tulipán.	"
Akt.	Tusrajz.
Elégia.	" "

Nagy Balogh János Egy. és a Tesz által rend. 1937. évi karácsonyi Képzömüv. kiáll. Kat. Kispest.Városháza.

Ø Boross Bella

1907/8 II., 1908/9,

1911/12 – 1913/14

Ferkép zőrnfőiskérk

1932–33. 70. l.

Kiállításokon

nem szerepelt

Boros Bella

Nagybánya kiáll. kat. 1912

79

Sümegvidéki őstelepek edénysorozatai

VI. 124.

MDK

Boros Bella,
1904-ben az iskolában dolgozott.

A szabdiskola ideje. /1902-1912./ 79.l.

M. D. K.

BOROS Bella festő

1904-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 326. l.

Meghívó

Boros Endre

festő

Nemzeti Szalon

Boros Endre.

1936. Munkácsy Céh kiáll.

Csendélet, olajf,

Boros Endre

Koll. kiáll. a Mü-
terem ben 1942. jemínis-
ban

A gyüjteményes kiállítás másik művészéből, *Boros* Endréből már hiányzik a kiegyensúlyozott, biztos egyéniség nyugalma. Uj utakat keres és eközben több úton is elindul. Különösen borongós, ködös, a japánokra emlékeztető tájképei mutatnak művészi kvalitást. Mintha füzesekkel ültetett szigetet keltegetne a fullasztó reggeli ködben. Rendkívül sikerült színeffektusokat ér el a lámpafényben alvó tabáni utcákat ábrázoló olajfestményein is.

*

Uj Magyarság
1942. jun. 13.
(Kiállítások.)

BUDAPEST
42 VI 12-8
112 K

Boros Endre

koll. kiáll. Műterem

vród

Újság? 1942. jún. 9

(e. a.: Vasváry József

és B. E. kiállítása.)

Boros Endre

festő

1918 – 1920

iparművészeti

iskola.

Sz. Budapest

1900 nov. 23

Sándor Béla

Boros Endre

festő

irod Művészet. 1942. 60. l.

(Eb.: A Műterem kiállításai.)

mi

Boross Endre

festő

Átirat c. képe repr.

Művészet 1942. 52. l.

(Műterem kiáll.)

T. Parthenon- Egyesüle

Boros Endre

festö

koll. kiäll. Kat.

Mütterem 92. sz

1942. jun.

könyvtáramban.

Kiäll. tun

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Bjoross Endre

1922/23 – 1925/26

Ferkejzámfőiskért

1932-33. Fol.

Boros Endre

igazgatanonciskolai
tanítói oklevelet
kapott

Képzőm. Főrsk. Évk.

1927-28. 22. l.

H. [illegible]
1935. X. 18.

L Herrn

MOB. Kiadványok.

19 35.

zágos Bizottsága

lvány	száma:	—	19
	kelte:	jul. 23.	19 35.
	beérkezése:	júl. 25	19 35.

tek száma:

elintézett szám:

száma:

száma:

Boros Endre

festő

1918–20.

Érmisk 1930. 82 l.

Boros Endre

festő Kispesten

Nagy Balogh János

Ekkesület 1933. évi kiáll

Merengő, of.

---

u. o. 1937. évi kiáll

Sokác nő, of

Menyecske, of

Csendélet, of.

Tulipán, of

Akt, tusrajz

Elégia "

Fa, tempera, 143×54·5 cm.

ZUCCHERELLI (ZUCCARELLI) FRANCESCO (velencei festő, 1702—1788)
Tájkép
Vászon, olaj, 115×132 cm.
Gerevich PA, 241. l. (Zuccherelli.)

KÉPEK

ZURBARAN, FRANCISCO DE (spanyol festő, 1598—1664) KÖVETŐJE
Szent Izidor feltámaszt egy halottat
Vászon, olaj, 50×55 cm.
Lepold—Homor 97. l.

. FÖLDI,)LLAND KÉPEK

Vászon, olaj, egyenkint 33×47 cm.

Boros Endre

Kispesti festő

Nagy Balogh János

Egyenület 1939. jub. kiáll.

Szimbolikus jelenet, rajz

Utolsó barázda, olajf.

Durhó-utca, of.

Meserzerű táj, of.

Bohóc-fej, of

Szent István, rajz

Szimbolikus kép, rajz

Akt kompozíció I–III. rajz

DEGER, ERNST (német festő, 1809—1885)
Madonna (139. kép)
Félkörös felső záródással.
Fa, olaj, 112×59 cm.
Jelezve lent jobbra: E. Deger.

Boros Endre
festő
Kispest
Kossuth L. u.
76.

MKSz 1947

Boros Endre

Föv bégi

Tabáni hangulat, of

A kiállítást rendezte:

KATÓ KÁLMÁN

festőművész

a „MŰTEREM" művészeti vezetője

Ha kiállításaink érdeklik, kérjük a nevét a pontos címmel olvashatóan a látogató könyvbe beirni, hogy a jövőben állandóan küldhessük meghivóinkat nb. címére.

Magyar ügyet támogat, ha terjeszti a magyar zenét.

Hivja fel rokonai és barátai figyelmét előnyös előfizetési feltételeinkre és hasson rájuk, hogy

LÉPJENEK BE A „MAGYAR MUZSIKABARÁTOK TÁBORÁBA"

és fizessenek sürgősen elő a kiadásunkban megjelenő

ZONGORA vagy HARMONIKA

kottákra, melyeket a példányonkénti 2.—, 4.— pengő helyett ***féláron*** kap, mert

20 példány zongora

vagy

12 füzet harmonika

legujabb sláger és dal

(film, operett, tánczene és magyarnóta)

előfizetési ára évi 24.— pengő,

mely havi 2.— pengős részletekben is törleszthető. Az előfizetés egy évre kötelez.

ZONGORA

kiadványainkat negyedévenként (március, junius, szeptember, december)

HARMONIKA

kiadványainkat pedig havonta a befizetés arányában küldjük költségmentesen. A kiadásra kerülő művek ifj. Jáhn Antal zeneszerző, harmonikaművész könnyen játszható átiratai. A basszushangok és akkordok hangjegyábrázolásain kivül még betűkkel is jelezve vannak, tehát a művek lejátszásához a basszuskulcs ismerete sem feltétlenül szükséges. Az átiratok kisharmonikán is előadhatók.

Ha a „MAGYAR MUZSIKABARÁTOK" táborába belépni óhajt, ugy fizessen be 4.— pengőt (Az első és utolsó havi részlet fedezésére) a 49.455 számu postacsekkszámlánkra, hivatkozzon ezen felhivásra, közölje pontos cimét és azt, hogy milyen kottákra (zongora vagy harmonika) vonatkozik előfizetése.

BUDAPEST,
IV. KOSSUTH LAJOS-U. 12.
FÉLEMELET
TELEFON: 189-554

Felelős kiadó: Kató Kálmán — Dr. Berkes és Gerő (Merkur) nyomda

MŰTEREM

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI

KUNSTAUSSTELLUNGEN

BUDAPEST, IV.,
KOSSUTH LAJOS-U. 12.
FÉLEMELET • TELEFON: 189-554

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1942. JUNIUS HÓ 7-TŐL

JÚNIUS HÓ 18-IG 9—6 ÓRÁIG, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP

10—2 ÓRÁIG

KATALÓGUS ÁRA 50 FILL.

BOROS ENDRE

37.	Akt	olajfestmény	120.—
38.	„	„	120.—
39.	Bohóc fej	„	100.—
40.	Férfi arckép	„	m. t.
41.	Női fej	„	100.—
42.	Csodálatos ember	„	600.—
43.	Szinpadi jelenet	„	800.—
44.	Magyar csendélet	„	300.—
45.	Téli hangulat	„	300.—
46.	Tabáni éjszaka	„	400.—
47.	Baba csendélet	„	150.—
48.	Esztergomi Bazilika	„	100.—

Boros Endre

festő

			Pengő
49.	Ködös táj	olajfestmény	160.—
50.	Téli táj	„	100.—
51.	Merengő	„	150.—
52.	Téli tájkép	„	100.—
53.	Női arckép	„	160.—
54.	Tabáni hangulat	„	400.—
55.	Havasi áhitat	„	200.—
56.	Kegytárgyak	„	800.—
57.	Áhitat	„	560.—
58.	Kőrösi táj	„	100.—
59.	Utolsó barázda	„	100.—
60.	Tulipán	„	300.—
61.	Mária	„	160.—
62.	Durkó utca	„	180.—
63.	Sokác nő	„	120.—
64.	Holdvilágos éj	„	100.—
65.	Viztükrözés	„	100.—
66	Lámpánál	„	m. t.
67.	Kis mese	„	180.—
68.	Akt kompozició	„	800.—
69.	Tehenes táj	„	280.—
70.	Hollókő vára	„	200.—
71.	Matyó menyecske	„	160.—
72.	Farsang után	szines rajz	80.—
73.	Öregasszony fej	„	100.—
74.	Fekvő akt	tusrajz	80.—
75.	Akt	„	30.—
76.	„ ülő	„	30.—
77.	Tabáni részlet	„	50.—
78.	Várrom	„	60.—
79.	Magányos utca	„	50.—
80.	Késmárki Thököly vár	„	50.—
81.	Tabán éjjel	„	50.—
82.	Ülő akt	kréta rajz	40.—
83.	„ „	„	40.—
84.	4 drb. szines komp. tanulmány	„	160.—
85.	2 „ „ „ „	„	80.—
86.	Vágy c. rajz		120.—
87.	Akt	szines rajz	60.—
88.	Fekvő akt	tollrajz	80.—
89.	Tájkép	szines rajz	40.—
90.	Réz kigyó	tempera vázl.	80.—
91.	Hegyi pásztor	szines rajz	50.—
92.	Ébredés	rajz	30.—
93.	Ülő akt	„	30.—
94.	Megbocsátás	„	80.—
95.	Család szimboluma	tollrajz	120.—
96.	Számüzöttek	szines rajz	120.—
97.	Jégkirálynő	szines rajz	80.—
98.	Cleopátra	„	120.—
99.	Szentáldás	„	60.—
100.	Akt komp.	vázlat rajz	40.—

Boros Ernő

MDK

A MÁVAG hidosztályán dolgozik.
Különleges szerelési feladatokat oldott meg.

94.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

MDK

Beres Erzsi

Himzett női ingek, repr.

Magyar Iparmüvészet 1918. 113.1.

Dr. Boross Ferenc

reint vett a szentendrei József Attila Művelő-
dési házban a szentendrei képzőművének kiál-
lításán. Kiállított műveik értékét (kb. 70,000 Ft-t)
a vietnami nép megsegítésére ajánlottákfel.

Horányi Sándor: Szentendrei képzőművének kiállítá-
sa Vietnámért
Pestmegyei Hírlap (Szentendre) 1966. dec. 14.

Boros Ferenc M.É.K.

A kiskörösi általános iskola építésvezetője
Építész: Balogh István

Magyar Építőművészet 1964/ 6. 34-36.l.

Boros Ferenc M.-K.

" Kiskörösi általános iskola épületeve tője
Épületes: Balogh -atván

34-36.I.

Boros Ferenc

festő

Caird

Művészeti Lexikon 90.l.

Keltakori aranykovika V. 188.

M D K

Boros Franciscus, magister delineationis,
Szekszárd.

grafikus

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1.sz. 139 l.

vietorisz győző géza
budapest, vi. kerület, rózsa ucca 55. szám

budapest, 19.....

Szedé
című
nagys

Boros Ferenc

festō

Gentmüeml.

132. l.

tván	" "	Eperjes
Vilmos püspök		Nyitra
os	"	Szombathely
s	"	Besztercebánya
dor	"	Szepeshely
	"	Rozsnyó
Ottokár	"	Székesfehérvár
a	"	Pécs
Tibor	"	Szatmárnémeti
brie Ágost	"	Kassa
XXX főapát		Pannonhalma
ért, főpap, rendfőnök		Jászóvár
ád püspök		Győr
yula "		Temesvár
XXXXXXXXXXXXXXXX		

26 szám

Boros

BOROS I. *Ferenc*, festő. A XIX. sz. első felében Szekszárdon élt. 1846. festette a szászvári templom szentélyének falképeit.

É. G. I. 130 l.

2187. J. Ch. Palmié:

Sz. Oschersleben 1863 oktober 22-ci

Reggel a tó partján.

A kora reggeli világitás
el, melynek vizében a partmenti fá
balról két emeletes épület van, a m
ból világosság sugárzik ki; a hátt
bolt könnyen felhőzött. Jelzése al

Vászon, méretei 158.8: 222 cm.
Vétetett az 1902: IV. 18-iki 2
(372-902-8.)

Az elszámolást elfogadta 190
(255-903).
Elszámoltatott 1902: XI. 14-e

Másolta 1903: VII. 21. Burgha

904: IV. 28.

26802-911.

M.D.K.

Boros Ferenc
festő

A szekszárdi piktor festette meg
Babits anyjának ősét.

Vargáné Libolus Ágnes: Babits - illusztrációk
Művelet, 1964. szeptember - 74 lap.

Franz Boros

Franz Boros, Babits Mihály tulajdoná-
ban lévő kép Babits édesanyjának
dédnagybátyját ábrázolja Szelemen
József kanonokot.

Szij Béla: Babits Mihály fiatalkori...
Művészet, 1980. augusztus - 16. lap.

Boros gábor

hegbízást kapott egy veterán portré elkészítésére

b.e.: Veteránok portréja

Kelet - magyarország 1969 II. 16.

Boros Géré - Gérédo

so that it does not get *squashed*.

Stack v. to put several things
She *stacked* the dishes in the
not have time to wash them.

Stale adj. not fresh; old. The
but this bread is a little bit *st*

Static adj. not moving. This pa
one must remain *static* in orc
run smoothly.

Storm n. a natural disturbanc
is moving west across the Gre

Straddle v. to sit with one le
other leg on the other side o
boy sat *straddling* the fence
for his turn to ride.

Strain n. tension; stress. The
daily deadline made the colur

Strive v. to make great efforts
strive to finish this report befc
is due tomorrow morning.

Stunt v. to retard normal gro
large as the others; something
growth.

tel több mint negyven százalékát filmkölcsöndíjra kell kifizetni

FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

közönség kétszáz főből állt, egyébként
, hogy megkezdődjék a vetítés. A jegy
tt utánjátszós filmeket vetítenek, de a
rendbe.
gyok a mozis – mondja Jánosdeák
lnak nekem az utcán, hogy vetítsé-
alami mást, és akkor mi megszerez-
m heti programot állítanék össze,
nősor.
zalékát a filmkölcsöndíjra kell kifi-
önkormányzatnak és a rezsi. Ennek
ozit, minden évben lefestik a vász-
echnikát alkalmaznak.
m. A varázsereje pótolhatatlan. Ez
zni, köpködni, kiabálni, tapsolni, és
arázza Jánosdeák Emőke. Ha esik az
fa alá, később újra kezdik a vetítést.
n a kellemes szórakozási lehetőség-
ozitulajdonos.
a UPI–Dunafilm ügyvezető igazgató-
n nem kapnak friss filmeket, de sze-
ter úgy látja, elsősorban az elavult,
nes átadni hamar a kertmoziknak az
ilmek visszatartásában, hogy az elő-
függő. Azonkívül a nyaralókat nehéz
rtmozik részére történő gyártása pe-
noha pár százezer forintos költsége
. „Forgalmazunk, de nem kölcsön-
ját az igazgató.

Pedig a forgalmazóknak a kertmozik bevételéből is jócskán kijut – tudtuk meg több kertmozistól: az egyes filmek után elkönyvelt bevétel 41–51 százaléka a filmkölcsöndíj, de az általános gyakorlat szerint ha túl kevesen fizetnek be az előadásra, akkor 4000–6000 forint minimálgarancia jár a forgalmazónak.

A megyei területi filmirodaközpontok jelentik a forgalmazó és a kertmozis közötti „kapcsot". Amint a Balaton-part déli részét ellátó Somogyfilm Kft.-nél *Gál Attilától* megtudtuk, van ugyan úgynevezett kívánságlista, de a kínálatból ritkán kapnak a forgalmazótól olyan alkotást, amelyre nagyon vágynak, és amely jelentősebb bevételt hozhat.

– Az idén – jelezte Gál – kivételt jelent a Múmia második része, amelyet augusztusban több kertmoziban bemutatnak.

A turizmussal foglalkozó szakemberek legújabb kutatásai szerint a Balatonnál még mindig az osztrák–német dominancia érvényesül, jóllehet egyre több magyar választja vakációjának helyszínéül a magyar tengert. Ebből következően – állítják a kertmozisok – a vendégek vagy látták már a filmet, vagy nem is járnak moziba. A másik gond szerintük az, hogy az utószezon kiveszőben van. Ezért elő- és utószezonban szinte lehetetlen nyereségesen üzemeltetni az ilyen filmszínházakat. Az üzemeltetők ugyanakkor a kudarc legfőbb okának azt tartják, hogy a multiplex mozik megfojtották a kertmozit.

Ezzel magyarázzák azt is, hogy siralmas a budapesti kertmozihelyzet. A fővárosban mára egyetlen hírmondó maradt: a városmajori szabadtéri színpad, ahol péntektől hétfőig nívósabb filmek közül lehet válogatni. *Prukner Pál*, a Budapest Film munkatársának tájékoztatása szerint meglepően jól megy a kertmozi ott, ahol igényes alkotásokat tűznek műsorra. Üröm az örömben, hogy a mozi mindössze havi egy hetet üzemel, mert a többi napra más programot szerveztek az üzemeltetők.

Néha a fent említett forgalmazó is kölcsönöz a Balaton-partiaknak művészfilmeket, de amint tapasztalhattuk, nem ez a jellemző.

ghallgató

– Lemondtam róla, mert láttam, hogy az elvtársak összekeverik a tudományt a politikával. Természetesen azután sem érdekelt, hogy a szocialista országokban kik a párt első titkárai.

– Hány éves volt, amikor elhatározta, ha törik, ha szakad, megszerzi a doktori címet?

– Miután 1990-ben eltemettem a feleségemet, egyszerűen nem tudtam mit kezdeni magammal. Semmi nem kötött le. Arra gondoltam, ha tanulással tölteném az időt, nem csaponganának összevissza a gondolataim, hanem egyetlen célra koncentrálnék. Öt évig érlelődött bennem ez az elhatározás, aztán elmentem a József Attila Tudományegyetem jogi karának dékánjához. Amikor közöltem vele szándékomat, nagyon meglepődött, így reagált: nézze, ön 85 éves, én huszonöttel fiatalabb vagyok, de higgye el, nem kezdeném újra. A rektor is hasonlóképpen vélekedett, bár megjegyezte, hogy elvileg jogomban áll tovább tanulni. Hónapokig tartó huzavona után azt a választ kaptam: a kari tanács döntése értelmében csak azok a hallgatók folytathatják tanulmányaikat az egyetemen, akik annak idején ott kezdték el. Ezek után reménytelennek láttam a helyzetemet, de a szándékomról továbbra sem mondtam le. Abban bíztam, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem jogi karán talán másként viszonyulnak hozzám. Nem csalatkoztam, mert az elmúlt ősztől – ekkor már 91 éves voltam – ismét jogászhallgatóként tartanak nyilván a harmadik évfolyam levelező tagozatán.

– Szorgalmasan készül a vizsgákra?

– Ebben a tanévben egy kicsit lazábban viszonyultam a vállalt feladat teljesítéséhez. Megvallom, önhibámon kívül. Először ugyanis arról tájékoztattak, hogy évente ötvenezer forintot kell fizetnem, amely összeget fedezni tudnám a nyugdíjamból. Később azonban levélben közölték velem, hogy havi 18 ezer forintot kérnek tőlem. Ezt viszont önerőből képtelen vagyok vállalni. Ígéretet kaptam az egyik barátomtól, hogy segít rajtam, mert szerinte is kész csoda lenne, ha kilencvenvalahány éves fejjel doktori címet szereznék a jogi karon. Megbeszéltük, ősztől már csak a tanulásra kell összpontosítanom, az anyagi problémát tekintsem megoldottnak.

– Korát meghazudtoló fürgeséggel sietett ajtót nyitni, s akkor tűnt fel, fülbevalót visel. Így alkalmazkodik a fiatalokhoz?

– A fülbevalóm tulajdonképpen a feleségem gyűrűje volt, és mivel nem tudtam az ujjamra felhúzni, úgy döntöttem, a fülcimpámon viselem. Itt díszeleg immár tizenkét éve. Magammal viszem a sírba, jóllehet a halálról nem szívesen beszélek, mert még óriási feladat vár rám. Nagyon szeretném, ha néhány év múlva ismét felkeresne, mert akkor már úgy írhatná le a nevemet, hogy dr. Kubinyi László. Ehhez kérem a Jóisten segítségét!

Emlék/mű

Boros Géza cikkei

■ P. Szabó Ernő

És mi, látók mit látunk a saját korunkból? – teszi föl a kérdést *Boros Géza.* Az írás szobrokról szól, amelyeket kifejezetten azért állítottak ki a Kiscelli Múzeumban, hogy vakok tapintással érzékeljék a formákat. Azt nem mondhatom, azért, hogy esztétikai élményben részesüljenek, a budapesti köztéri szobrok, amelyekről a szóban forgó gipszmásolatok készültek, aligha voltak alkalmasak erre. Némelyikük valóban csak volt köztéri szobor, hiszen éppen a kiállítással egy idő tájt kezdték eltávolítani őket a közterekről. Miközben máig eldöntetlen maradt a vita arról, hogy valójában melyik is közülük az emlék, melyik a mű és melyik emlékmű.

De ki is valójában a látó? Művészet-e az emlékmű, a köztéri szobor, az óriásplakát, a hanglemezborító vagy éppen a happening, a videóklip, az installáció, amelyből egyre több van a kortárs művészeti kiállításokon? Művészet-e a „bankszobrászat", milyen az új ötezres bankó, a Duna Televízió emblémája, a politikai plakát vagy a hazai pornókultúra? Vagy valami más, a hatalom, a pénz, a fogyasztói kultúra, az ízlés, a vizuális ismeretek hiányának megnyilatkozása? Ilyen és hasonló kérdések fogalmazódnak meg a könyv lapjain, ha úgy tetszik, minden olyan téma napvilágra kerül, amely a nyolcvanas-kilencvenes évek magyar és egyetemes vizuális kultúrájában figyelemre méltó volt.

A kötet cikkei nagyobb időszakot fognak át: egy részük még a rendszerváltozás előtt született, s az írásokban elemzett problémák többségének gyökere is régebbi időkbe nyúlik vissza.

Éppen ezért tűnnek feloldhatatlannak – vagy csak nehezen, hosszú távon feloldhatónak – az Emlék/mű körül kirajzolódó ellentmondások. Boros Géza – ahogyan korábbi, Emlékművek 56-nak című könyvében – nem is vállalkozik kibékítésre, tudván, hogy a kiindulópontot a pontos diagnózis jelenti. A szerző szellemesen, plasztikusan fogalmaz, műveltségének köszönhetően tág összefüggésrendszerbe helyezve elemzi a problémákat. Vannak olyan dolgozatok is a könyvben, amelyekben egyetlen „saját" szava sincs, dokumentumrészletekből, mások nyilatkozataiból rakja össze őket, az olvasóra bízva a következtetések levonását. Ilyen például a *Galántai György* szobrának kálváriáját bemutató kollázsa vagy a Nitsch-akták. Nem tetszeleg a tévedhetetlen ítész szerepében, nem tévesztik meg trendek és politikai irányvonalak, láthatóan tényleg kíváncsi arra, amit saját korából láthat.

(Boros Géza: Emlék/mű. Enciklopédia Kiadó, Budapest, 2001. Ára: 2400 forint)

Festett lőtábla 1874-ből

Szépirodalmi sikerlista

(Fókusz Könyváruház)

1.	Sasson, Jean: A fátyol mögött – Gabo Kiadó	990 Ft
2.	Vámos Miklós: Apák könyve – Ab Ovo	1950 Ft
3.	Márai Sándor: Eszter hagyatéka és három kisregény – Helikon Kiadó	1500 Ft
4.	Sasson, Jean: Királyi sivatag – Gabo Kiadó	990 Ft
5.	Fielding, Helen: Mindjárt megőrülök! – Európa Kiadó	1700 Ft
6.	Sasson, Jean: A hercegnő lányai – Gabo Kiadó	990 Ft
7.	Márai Sándor: Füves könyv – Helikon Kiadó	1180 Ft
8.	Márai Sándor: A négy évszak – Helikon Kiadó	1280 Ft
9.	Janikovszky Éva: De szép ez az élet! – Móra Könyvkiadó	1280 Ft
10.	Lowry, Lois: Az emlékek őre – Animus Kiadó	1290 Ft

Boros Géza.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szereplő „Habarcskeverők" c. műve mellett látható a jelzés, hogy azt megvásárolta a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja. (aláírás.)

Magyar Nemzet, 1951. Nov. 20.

Boros Géza MDK

festő

A magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége 1. festőbizottságának tagja lett

Műterem 1958 I. évf. 11. sz. 9.o.

Boross Géza MDK

kiállitása a debreceni Déri Muzeumban.

"Suhancok" repr. 34.o.
"Visegrádi házak" repr. 35.o.

/Pogány Ö. Gábor/: Boross Géza.
Müterem 1958 I. évf. 8. sz. 34-35.o.

Boros Gérd.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szerepelt az építkezés köréből vett témájú festménye. (említve)

Szabad Nép, 1951. nov. 4.

Boross Géza

A Budapesti Müszaki Egyetemen rajzolni tanitotta Trojan Mariann Jozefet.

Összeállitotta:
F.Ludányi Gabriella: Heves megye képzőművészei.
MŰVÉSZET, 1979.augusztus - 32.lap.

Boross Géza, fotográfus

L: Kondor B.

Lánczi S: Képző műv. krónika 819-823
Rajzkiállítás a ...
Jelenkor, Pécs, 1980. sept. XXIII/9.

Boross festő

Szerepel a „Magyar táj és élet" c. kiállításon a Műcsarnokban

Esti Kurir v. 1927 I. 14

Boros Géza

Kiállítása nyílt a megyei Móra Ferenc
Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában.

Csongrád megyei Hírlap 1964. dec. 9.

Boross Géza

festőművész

Rotary-klub mütárlata - a Corvin Áruházban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1930.V.1.

Boross Géza MDK

Falusi népnevelő, olf.

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Boross Géza MDK

Habarcskeverők, olf.

Mücsarnok 1951.II.Magy. Képzőm. Kiáll.

Boross Géza

K.L. Kossuth-dijas tudós arcképe, olf.

Műcsarnok 1950 I. Magy. Képszőm. Kiáll.

BOROS Géza művésztkritikus

Uj Mo.1992.nov.20.

MHB-díjak

A Magyar Hitel Bank által 1990-ben alapított Táncsics Mihály Alapítvány tegnap délelőtt először osztotta ki a kritikai díjait. Olyan személyeket jutalmaztak, akik kiemelkedő teljesítményt nyújtottak a kulturális sajtóban. Irodalom kategóriában Hajdú Gergely, a zeneiben Fodor Géza, a képzőművészetiben Boros Géza, a színikritikusok közül pedig Koltai Tamás vehette át a díjat.

Kastelnak, és minden néven nevezendő appertinentiainak felit, az mely Török Ádám részinek hivatott, Tettes és Nemzetes, Vitézlcö Schilson János Mihály Uramnak és Feleségének Nemzetes Kersznarits Anna Maria Aszonnak" adták át a Hevenessy család tagjai is.

Az új tulajdonos, aki az egyedi uradalmat is megszerezte, vásárolt birtokaira 1715-ben királyi megerősítést kapott. Végül 1718. július 18-án kelt az a királyi oklevél, amely elmondja, hogy Johannes Michael a Schilson, császári és királyi lovag, a győri püspök és kardinális javainak prefektusa kéréssel fordult a királyi fiscushoz, erősítse őt meg örökösödési joggal a Telekesi Török családtól vásárolt birtokokban. Minderre azért van szüksége, mert Török Istvánnak nem lévén fiú örököse, a magyar jog szerint birtokai a kincstárra szállnának. A királyi leirat szerint Schilsont 15 ezer forint ellenében megerősítették a Török javakban, örökösödési joggal, de csak meghatározatlan időre, s a birtokok elvben változatlanul kincstáriak maradnak. Egyben elrendelte, hogy a pozsonyi magyar kamara és a királyi tábla a vármegyével együtt szálljon ki a helyszínre, becsülje meg a birtok értékét és erősítse meg abban Schilsont.[24]

1719. június 20-án a kamara nevében Majthényi János direktor, a kőszegi királyi táblától Szalay István, Nicki Imre és Lippich János, a vármegyétől Nagy Boldizsár szolgabíró, valamint Grandics János szécsényi plébános, Triebolt Jakab kőszegi kőművesmester és Koch János György kőszegi ácsmester járja végig a szécsényi uradalmat. Ezt befejezve, a kastélyban két hivatalos iratot állítottak ki Schilson részére. Az elsőben az épületeket becsülték meg. A kastélyról megállapították, az annyira rossz állapotban van, hogy romnak tekinthető. A másodikban, amelynek külsején a „Szécseny Kastelnak építtetése iránt való engedelem" felirat olvasható, Schilson arra kapott en-

Boross Géza MDK

Öreganyám borsót szemel, ezüstrajz

Sályi udvar, ceruza

Hegy alatt, ceruza

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Boross Géza

MDK

Szőrháti tanya, pf.

Etetés, of.

9. Vásárhelyi őszi tárlat. 1962. okt. Hevhely
Tornyai J. Múz.

Boross Géza MDK

Beszélgetők, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Boross Géza MDK

Tszcs-brigád munkában, olf.

Mücsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Boros Géza festőm.

Csucs Ferenc müve, bronzérem

M. Képzőművészek Grafikai és Kisplasztikai kiáll. 1960. jun. Gaék Galéria.

Boros Géza, festő- és grafikusművész

Küsti Katalin a debreceni Déry Múzeum művészettörténésze mondja: életének legnagyobb ajándéka és egyik legsikerültebb kiállítása az dpr.-ben Bagdadban, a Rashid Galériában rendezett XX. sz.-i magyar festészet kiállítása volt, ahol Holló László, Vadász Endre, Gáborjáni Szabó Kálmán, Boromisza Tibor, Boros Géza „Alföld és Puszta" ábrázolásait mutatta be.

Képek és szobrok között.

1984. VII. 5. 3-ik műsor 20.10 /J. Á./

MDK.

Boros Géza

Kiállitási kritika
Müvészet 1965 nov. 29 l.

Kiss Lajosra, a magyar néprajztudomány első nagy nemzedékének egyik utolsó óriására emlékezünk az idén, *születésének századik évfordulóján*. Az ünnepi megemlékezések sorából kettő feltétlenül kiemelkedik majd: szülővárosáé, *Hódmezővásárhelyé* és a Szabolcs megyei *Dombrád* községé, a *Rétköz* „fővárosáé". Hódmezővásárhely és Szabolcs megye volt ugyanis a két fő színtere hosszú életének, amelyből „egy jó férfikorra valót a boldog béke világában élt le, egy másik emberöltőnyit pedig a nyíri dzsentrik fészkében".

Kiss Lajos a nagy parasztváros, Hódmezővásárhely szegénységéből emelkedett ki, de attól sohasem szakadt el. Kossuth-díjas tudósként is megmaradt vásárhelyi „szögény embör"-nek, s élte az általa megrajzolt életsorsok egyikét-másikát.

A *takarékpénztári szolga* fia aligha ábrándozhatott arról, hogy valamikor tudós lesz, s a magyar néprajztudomány Parnasszusára emelkedik. Hogy sorsa mégis másként alakult, az néprajztudományunk nagy szerencséje. Inkább *művésznek* készült, mint tudósnak. Már gyermekkorában hegedült, rajzolt és ábrándozott.

Élete delén túl is a hegedülés meg az álmodozás jelentette számára a pihenést, a kikapcsolódást. „Nem a tudomány, hanem az álmodozás volt igazi birodalma" — írta róla egyik méltatója, s hogy mennyire nem tévedett, azt az „Atya" — ahogy tisztelői és a szakmabeliek nevezték — levelei is bizonyítják.

Boross Géza festménye Kiss Lajosról

A hat elemi, majd a hódmezővásárhelyi főgimnázium elvégzése után *Pestre* ment, s ott elvégezte a *színiakadémiát*. Színész azonban sosem lett belőle. Visszatért szülővárosába, s művész barátaival, az alföldi festőiskola alapítóival, *Rudnay* Gyulával, *Endre* Bélával és főképp *Tornyai* Jánossal szőtték terveiket egy néprajzi gyűjtemény létrehozásáról. Közben megismerkedett és barátságot kötött *Tömörkény* Istvánnal, *Móra* Ferenccel és a néprajzos *Györffy* Istvánnal. Ez utóbbival való találkozása fokozta fel érdeklődését a néprajz iránt.

lékulák jócskán meghyúlnak. De még nem tisztázták maradéktalanul a DNS-kötő fehérjék működésének „értelmét". A kísérletek eddig csak azt árulták el, hogy hatásuk tulajdonképpen *ellentétes* a nukleoszómákban levő hisztonfehérjékével, mivel azok a dupla szálakat állandósítják.

A eddigi kutatások sok tekintet-

Alkármiék azonban — mint általában az utódók — nemcsak hasonlítanak elődjükre, hanem jócskán különböznek is tőle, vagyis gyermekkorom Homonyánéjától. Mégpedig abban, hogy náluk nemcsak — azazhogy nem is annyira — a megfelelő szó, hanem sokszor a hiányzó g o n d o l a t

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza

Megnyitó: vasárnap délelőtt

Március a művészetek hónapja Nyíregyházán

Vasárnap délelőtt 11 órakor dr. Ördögh János, a városi tanács vb-elnökhelyettese nyitja meg Nyíregyházán az idei művészeti hetek eseménysorozatát. A Jósa András Múzeumban kerül sor az ünnepélyes aktusra, ami egyben Boros Géza festőművész tárlatának megnyitását is jelenti. Ezzel a rangos eseménnyel nyílik a márciusi program.

A művészeti hetek eseményeiből kiemelkednek a színházi előadások. Nyíregyházán köszönthetjük ebben az időben a budapesti Madách Színház Kamaraszínházát, az Állami Déryné és a debreceni Csokonai Színházat is. A műsorra tűzött darabok szerzői: Madách, Schiller, Brecht, Verne és Karinthy Ferenc.

A zenei események közül első helyen kell említeni J. S. Bach: János passiójának bemutatását a megyei művelődési központ nagytermében. A művet a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola kamarakórusa adja elő, a zenekari kíséretet a szabolcsi szimfonikusok látják el. Ebbe a kategóriába sorolhatjuk a márciusban vetítésre kerülő zenei filmeket is. Szovjet, nyugatnémet, francia, olasz és amerikai műveket mutatnak be a Béke moziban. A zenei programhoz tartozik még a diákművészek néhány előadása, amelyek keretében énekkarok, tánczenekarok és zenekarok lépnek dobogóra.

Számos kiállítás keretében mutatkoznak be új műveikkel megyénk festői. Z. Szalay Pál, Horváth János, Katona Zoltán és Kerülő Ferenc tárlatain kívül több üzemi bemutatkozásra is sor kerül. A nyírségi kutatóintézetben, a vízügyi igazgatóságon, a konzervgyárban, a borbányai klubban, a Ságvári Tsz-ben lesznek festő—közönség találkozók is a kiállítások idején.

A filmek kedvelői számára a zenés művek vetítésén kívül több érdekes összeállítással kedveskednek. Láthatók lesznek a legjobb tudományos-fantasztikus filmek, a világsztárok főszereplésével készült sikerek, és a művészfilmek is. A művészeti hetek keretében francia filmhetet is rendeznek Nyíregyházán.

A március 31-én záródó eseménysorozat — mint érzékelhető — minden kulturális érdeklődési kör számára tartogat érdekességeket, és Nyíregyháza idei művelődési programjának jó indulását ígéri.

gépkezelői munk
18 éven felüli
férfidolgozókat
keres felvételre

KEZDŐ HAVI KERESETI LEHETŐSÉ
FT.

Keres továbbá 18 éven felüli női dolgozókat is üveg-osztályozó munkakörbe.

ÉTKEZÉS ÉS SZÁLLÁS BIZTOSÍTVA VAN

Házaspárok részére havonta és személyenként 20(Ft albérleti hozzájárulást fizet a gyár
Felvétel esetén az útiköltséget megtérítjük.

JELENTKEZNI LEHET A GYÁR MUNKAÜGY OSZTÁLYÁN SZEMÉLYESEN VAGY LEVÉLBEN.

Címünk: ÜM Orosházi Üveggyár, Orosháza.

(Or 108938)

GYAKORLATTAL R
nyíregyházi la

tehergépko
alkalm

JELENTKEZNI: Irodaház II

Hirdessen l

Boross Géza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

HÉTFŐI HÍREK

Budapest

1971 MÁR 19

1021

Művészeti hetek

Vasárnap délelőtt a *nyíregyházi* múzeumban *Boross Géza* festőművész tárlatának megnyitásával kezdődtek az egy hónapig tartó *Művészeti Hetek*. Az eseménysorozatból kiemelkedik *Bach:* János-passiójának bemutatója, a budapesti Zeneművészeti Főiskola kórusának közreműködésével. A színházban a *Madách Kamara*, a *debreceni Csokonai* és a *Déryné Színház* társulatai lépnek fel. Az üzemekben, szövetkezetekben képzőművészeti bemutatók lesznek, a mozik is színvonalas összeállítással várják a közönséget.

A mi — egy kalap alatt —, megdicsért lakóbizottságunk tehetetlenségére sokféle példát hozhatnék fel. Azt sem nagyon tudjuk elérni, hogy a lakók odafigyeljenek, ha egy-egy konkrét munkára kérjük, hívjuk őket. Sőt egyízben például, amikor mint lakóbiz. eln.h. — a közvéleményre és a tarthatatlan rendetlenségre hivatkozva — *pincetakarításra* kértem a ház lakóit, még példamutatásra sem futotta; a lakóbi-

MDK

Boros Géza

Kiállitási kritika

Szolnokmegyei Néplap 1968 szept. 21.

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196

ORSZÁGOS TER
BUDAPEST,
TELE

4081 66. FNYV. 9. t. (N)

Boross Géza, festő

- Szentendrei utca c. képe a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

Ujvári Béla: A XI. Magyar Képzőműv. Kiállítás
Magyar Ifjúság, 1968. V. 3. 15. l.

Botoss Géza

Egy festménye dr. Kiszássy Kálmán (Sárospatak) tulajdonában.

Kurucz Gyula: Századok kincse – gondos kezeben; Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 18. l.

Boross Géza
festő

"Halász" (repro)

Pogány Ö. Gábor: Boross Géza kiskunhalasi kiállítása
Művészet, 1971. január – 35 lap

Boross Géza
festő.

Kisvárdán a Bessenyei Györgyről
elnevezett gimnáziumba mutatta
be festményeit, akvarelljeit és raj-
zait.

Pogány Ö.Gábor: Boross Géza kisvárdai kiállitása.
Müvészet,1971.január - 35.lap

MDK

Boros Géza

Népnevelők, of.

MNG. Magyar forradalmi müvészet. Mücs.
1957.

Igazolom, hogy Polgárdy Gi
tudományos munkák gépelésé

Budapest. 1966.március

Boross Géza
festő

M.D.K

Krumpliskosarat cipelő alakjai
sűrű érzelmi atmoszférát rej-
tenek.

D. Fehér Zsuzsa: A kétmillios vásárlás szakmai bemutató-
járól

Művészet, 1966. augusztus - 16 lap.

Boross Géza

MDK

Beszélgetők, of.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944. jun. Műcs.

H.Dy

Borossgéza
festő

A 15 éves Palicz József mestere
volt, a helyi szabadiskolában.

Cserey Elemér: Palicz József
Művészet, 1966. augusztus – 95 lap

MDK

Boross Géza

Ülő nő, of.

Alföld, of.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

Boros Géza

MDK

Szegényasszony, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Boross Géza

Ülő nő, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mics. 1962. 12.1.

Boross
festő

M.D.K

Méltatás.

D. Fehér Zsuzsa: Húsz év utóan
Művészet, 1965. április - 3 lap

MDK

Boross Géza

Sályi utca.Olajf. 100x80
Napraforgók. " 65x55

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok
1955.Kat. 14.l.

MDK

Boross Géza

"Pihenő kapás" repr.
Gyüjteményes kiállitása az Ernst Múzeumban.

(havas): Négy festő kiállitása

Népszava, 1959.máj.17. 4.o.

M.D.K.

Boross Géza festő

Gyűjteményes kiállitása az Ernst Múzeumban.
Pihenő kapás repr.

Népszava, 1959. május 17. 4 l.

MDK

Boros Géza

"A kapás", olajfestm.

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészetek kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig.9.o.

MDK

Boross Géza 19o8--

Siófoki nyárfák, akv.

Faluvégén, cer.

Diófa, cer.

Ernst Muz. M.Kisplaszt. és Grafikai kiáll. 1954.
szept. 27. 1.

Boross Géza MDK

Krumpliszedők, olf.

Etetés, olf.

Beszélgetők, olf.

Fasor, olf.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Boros Géza

Népnevelők, olf.

Milcsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

M.D.K.

Boross Géza

A Szabadszervezetben akvarell gyüjteményét állitotta ki, mint Berend Ilona: "Kiállitások" c. beszámolójában irja.

Szinház, Bp. 1947. ápr. 29.-május 5.
III. évf. 18. sz.

M.D.K.

Boross Géza

A Szabadszervezetben akvarell gyűjteményét állította ki, mint Berend Ilona: "Kiállítások" c. beszámolójában írja.

Szinház, Bp. 1947. ápr. 29.-május 5.
III. évf. 18. sz.

MDK

Boross Géza

Asszony köcsöggel, o.

Szentendrei utca, o.

Csendélet, o.

Szegedi Ő. Képzőm. Kiáll. Szeged 1964

Boross Géza

Asszony gyerekkel, o.

Cineák, o.

Szegedi Ü. Képzőm. Kiáll. Szeged 1964

Borosa Géza

kiállított festménye:

Falu végén, olaj, 100 x 130 cm

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: K[illegible]sdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

S. l.

1970 SEP 10
1021

Nyírségi Ősz 1970

Tiszántúli néprajzos találkozó, Krúdy-emlékkiállítás, japán virágkötési bemutató, szoboravatás, Váci szavalóverseny, népi est, nemzetközi szakácsverseny

Milyen kulturális programot ígér az átlag nyíregyházinak az idei Nyírségi Ősz? — ezzel a kérdéssel jegyzetfüzetünkben vettünk részt a rendező bizottság legutóbbi ülésén. A megyei idegenforgalmi hivatal által összeállított eseménysorozatot bizonyára érdeklődéssel fogadja a megye közönsége, a kiemelkedőbbek országos visszhangot is kelthetnek.

Október 1-én kezdődik a Nyírségi Ősz címmel már hagyományossá váló kulturális program. A megnyitót a Móricz Zsigmond Színházban tartják, ahol a Krúdy Gyula-emlékkiállítást rendezik, s bemutatják a sóstói nemzetközi festőművésztelep alkotóinak munkáiból összeállított kamaratárlatot is. Október 2-án a tiszántúli néprajzosok találkozóján számos tudományos előadás és tapasztalatcsere szerepel. A nyírségi és beregi néprajzi túrával összekötött kétnapos találkozó vendégei lesznek többek között a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Intézetének tanárai és hallgatói.

A vidéki folyóiratok munkatársainak országos találkozóját október 8-án és 9-én rendezik Nyíregyházán, a TIT Bessenyei klubjában és a megyei tanács vb-termében. „Időszerű feladataink a népművelési konferencia után" címmel Molnár János művelődésügyi miniszterhelyettes tart előadást.

Nagy érdeklődésre tarthat számot a japán virágkötészeti bemutató október 2-án és 3-án a nyíregyházi Krúdy filmszínház előcsarnokában. Iwaki Thosika japán ikebana-művésznő kuriózum számba menő virágművészeti bemutatóját sok százan tekinthetik meg. A Nyírségi Ősz egyik érdekes epizódja lesz a színház előtti téren felállítandó Thália-szobor avatása. Október 28-án kerül sor a városi tanács és a Kölcsey gimnázium rendezésében a Váci-emlékestre, felavatják és megkoszorúzzák a költő emléktábláját, s megrendezik a minden évben tervezett Váci szavalóversenyt.

Október 25-én nyílik a XV. őszi megyei képzőművészeti tárlat és a tanácsok megalakulásának 20. évfordulója alkalmából sorra kerülő foto- és dokumentumkiállítás.

Négy jelentősebb zenei eseménye lesz a Nyírségi Ősznek: kiemelkedik közülük a Bárdos-est. A népdalok, a népzene és népi tánc kedvelői megyei versenyen mérik össze tudásukat. A színházban a debreceni Csokonai és a Déryné Színház művészei lépnek fel prózai és zenés darabokkal. Először rendezik meg Szabolcsban az ország különböző városaiban, községeiben lévő iskolák képviselőinek közös programját, amelyek megyénk nagy munkásmozgalmi, irodalmi alakjainak nevét viselik. A Szabolcsba érkezők megismerkednek a névadók emlékszobáival, azokkal a helyekkel, ahol éltek.

A Nyírségi Ősz októberi programja egybeesik a múzeumi hónappal, melynek színvonalas eseményei közül figyelemre méltóak: az október 13-i nyilvános múzeumi nap előadásai, Boros Géza festőművész kisvárdai, Hajós Éva festőművésznő tiszavasvári tárlata, Rudnay Gyula vajai, Benczúr Gyula vásárosnaményi emlékkiállítása. Előadás hangzik el Aporligeten a nyírbátori járás népköltészetéről, Vaján az ostehetségekről, a parasztfestőkről. Vásárosnaményban a népi sütőfőző eszközöket mutatják be. Ismeretterjesztő járatokat indítanak a szabolcsi földvárhoz, s megtartják a beregi műemléki túrákat.

A kulturális műsor mellett divat- és árubemutatók, a vendéglátóknál az ökörsütésen kívül a hagyományos halés békavacsora várja az inyenceket. Az Ezerjó étteremben a híres nyíri prímás Benczi Gyula nótáit elevenítik fel a zenekar tagjai. A nemzetközi szakácsversenyen a lengyel Rzeszów, a csehszlovák Eperjes és a kárpátontúli Ungvár legjobb kuktái mérik össze tudásukat. Október 31-én szüreti bállal zárulnak a Nyírségi Ősz rendezvényei. (pg)

Apróhirdetés

16 évet betöltött lányokat szövőnek felvesz a Pamuttextilművek Jacquard Szövőgyára. A betanulási idő 12 hét. Lakást minimális térítés mellett leányotthonszerű elhelyezésben adunk. Jelentkezés: írásban a P. T. M. Jacquard Szövőgyár üzemgazdasági osztályán. Budapest, XIII., Szekszárdi u. 19—25.
(3488)

Lányokat 15 év felett fonó, szövő átképzősként, férfiakat festődébe és kikészítőbe betanított munkásként, valamint

LAKATOST,

VILLANYSZERELŐT,

CSŐSZERELŐT,

BÁDOGOST

ÉS TETŐFEDŐT

felveszünk. Levélbeni [illegible]

Budapesti Fűszer és Édességnagykereskedelmi Vállalat felvesz fizikai dolgozókat, raktárosokat, adminisztrátorokat. Jelentkezés: VII., Dohány utca 40. bármely hétköznap (szombat kivételével.)
Bp. 4634)

Élelmiszer Nagykereskedelmi Vállalat felvételt hirdet: érettségizett fiatalok részére kereskedelmi és adminisztrációs munkakörben. Jelentkezés: VIII., Dohány utca 40. (szombat kivételével).
(B. 4655)

Felvételre keresünk gyógyszergyártó munkára vegyésztechnikusokat, gyógyszergyártó szakmunkásokat, segédmunkásokat, továbbá villanyszerelőket, lakatosokat

Bontásból beton és egyfülű égetett cserép eladó. Hunyadi út 102.
(4016)

Motoros német dugattyús permetező pótkocsival eladó. Cím a Kiadóban.
(4019)

Eladó 1 db parkettkefélő, 1 csővázas tv-asztal, 1 barna összekötő szőnyeg. Érdeklődni: Stadion út 10. II/9. 5 órától.
(4012)

Kétszoba, konyhás családi ház eladó. Nyírtelek, Belegrád 26.
(4014)

Elcserélném gyöngyösi másfél szobás déli fekvésű, erkélyes, összkomfortos lakásomat hasonló nyíregyházi. Érdeklődni: Vizdos Jenő, Gyöngyös, Verseny u. 8. I/6.
(4002)

felvesz:

— **GÉPKOCSIVEZETŐKET,**
— **DÖMPERVEZETŐKET,**
— **FORGÓ-RAKODÓ GÉPKEZELŐKET,**
— **AUTÓVILLAMOSSÁGI SZERELŐT,**
— **AUTÓSZERELŐKET,**
— **KÖNNYŰ- ÉS NEHÉZGÉPKEZELŐKET**
— **ÁCS ÉS KŐMŰVES SZAKMUNKÁSOKAT.**

Üzemi ebéd,
hetenként szabad szombat

(M. 169 952

Kelet-magyarországi
FAIPARI VÁLLALAT

Nyíregyháza,
Vörös hadsereg út 60.

gépkocsivezetőt

KERES FELVÉTELRE
TEHERGÉPKOCSIRA

azonnali belépéssel.
(72723)

A Mátészalkai Városi Tanács VB értesíti a lakosságot, hogy

homokbányáját

a Nyírmeggyesi út mentén megnyitotta.

Szállítás munkanapokon:
7—17 óráig.
A homok ára:
saját rakodással 10,— Ft/m³,
bérgép rakodással 25,— Ft/m³.
(762)

A MÁTÉSZALKAI ÁLLAMI TANGAZDASÁG

termelőszövetkezetek és vállalatok részére

eladásra felkínál

2 db. GAZ 69-es parancsnoki személygépkocsit. A személygépkocsik üzemképes, jó állapotban vannak. Érdeklődni lehet a gazdaság központjában, vagy a 47-es telefonszámon.
(765.

KEDVES VEVŐINK!

A JÓ CIPŐELLÁTÁS ÉRDEKÉBEN

felhívjuk szíves figyelmüket, hogy

Boros Géza

A ke. képzm.-ért

1946 jul. (v. Ernő)

Felsőbányai táj II./1 of

Месту, камни

революции

Boros Géré

Fův kéjt

1946 dec. Fiatal m. kéjsm.-ch

Krümplitrudok II./of

1948 ápr. A m. valóség

Udvaron I
Csendélet korsóval } of

Árnyékban, virf

Felsőbájai utca, II./kr. n.

24го октября 1949 г.

Первое упражнение
(Диктант)

Де́ти в ле́су. В лесу́ дерева. В реке́ ры́ба. — Иди́ сюда, това́рищ — крикнула Лиза — здесь ры́ба. Нет, я не пойду́ туда.

Лиза и Пётр шли ле́сом.

Boros Géza
festő
vt kapás, dapp

Magy. mův. repr-
képzőm. kiáll. 1947
Jan.

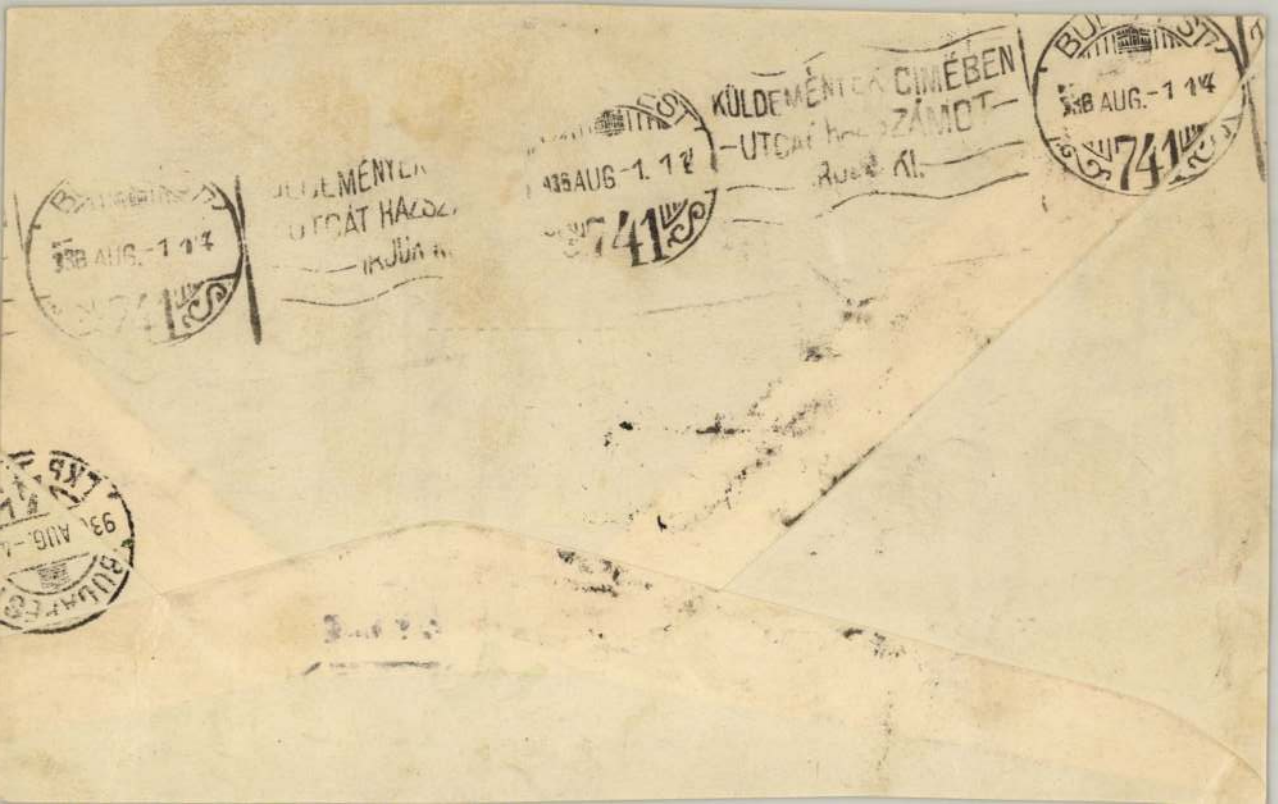

Boros Géza

Mo. képzen tr. fr. Vid. csop

I. kiáll 1947 jul (v. trust)

Felsőbájai táj IV. of
alkog
udoarban
csendélet II

Borsos Géza

Ady-Társaság pub.
Kiáll. (Debrecen) 1947
nov.: Asszonyok II, Szegénysoron II,
Csendélet III of.; Várakozók, Udvar, Utca, Hazatelé II vízf.; Fák alatt,
Tanyánál, rajzok.

Мальчик

работает

принял

Boross Géza festőművész gyűjteményes kiállítása. Tárgyunutató 1947. ápr. 20–28.

Olajfestmények: Virágcsendélet, Esőután, Csendélet Mihókkal II. (1943), Szegénysor (1945), Beszélgetők III. Galambdúcos udvar, Hazafelé I. Csendélet birsalmákkal, Csendélet csuporral, Kapáló asszony, Asszonyok, Csendélet butyellával, Alkony (1946), Felsőbányai táj III. Napsütés, Arnyékos udvar, Udvaron II. Harangsorony (1947). f. Vízfestmények: Reggel, Csöndes utca, Bányászház II. Öreganzonyok, Tokaji táj, Kubikulók, Táj fekete tehénnel, Zugutcában, Mezgerélők, Tehenek, Hűvösön, Alkonyatkor, Görbe utca, Napsütés II. Csendélet I. Güzülők, Fehérfalu ház, Tehénpásztor, Kihajtás, Hazafelé. —

Grafikák: Koldus, Október, Bányászházak, Tehénpásztor, Felsőbányai táj IV. Parasztok, Tehenek árnyékban.

MEGHÍVÓ

A KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABADSZERVEZETE KIÁLLÍTÓ HELYISÉGE

(BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 69.)

BOROSS GÉZA

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITÓ 1947. ÉVI ÁPRILIS HÓ 20-ÁN D. E. 12 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST KERESZTÚRY DEZSŐ NYITJA MEG

A KIÁLLÍTÁS ÁPRILIS 20-TÓL 28-IG TART

LÁTOGATÁSI IDŐ D. E. 10—D. U. 5-IG

VENKOVITS-NYOMDA, NYIREGYHÁZA

Boros Géra

Riffl - R. Társ

1948 dec (N. Sral)

Kút
Csendélet Gokállyal
Suhancok I
Piheno parasit

of

24 го октября 1949. г. Первое упражнение.
(Диктант.)

Дети в лесу. В лесу (деревья) деревья. В реке щука. — Иди сюда, товарищ — крикнула Лиза. — Здесь щука. Нет, я не пойду туда.

Лиза и Петр шли лесом. Они шли в пионерский лагерь.

Boros Géza

(M. Mino Minkely)

Budai hiprem. csop

1949 febr

Harafelé III

Suhancok II

24-го октября 1949 г. Пе́рвое упражне́ние.

(Дикта́нт.)

Дёти́ в ёсу́. В ёсу дере́вя. В реке́ шчу́ка. „Иди́ сюда, таварищ — крикно́ла Ли́за. — Здесь шчука. Нет, я не пайду.

Ли́за и Пётр шли (шла) ле́сом ани шли в пионе́рский ла́герь. Впереди́ шёл Пётр, а сзади шла Ли́за. Часаво́й стайа́л у де́рива.

Boros Géza

„A budai nuvének" képrem csop.

1949 szept-okt

~~(Bartók B. út 31)~~

?

вместе работали.

5.) Ленин.....

6.) Все пошли в ногу, по-военному к тому месту Кремля, где камни мусор остались, после октябрской революции.

Boros Géza

I. M. képzen kiáll

1950. aug (kincs)

K. L. hissutr-dyes Indó arch, of

22 го нов. 1949. г.

Второе упражнение.
(Перевод)

Дрига́ Петро́в спроси́л: куда́ ~~шёл~~ идём дрига? Пётр отве́тил: Я иду́ в шко́ле, что в кла́ссе чита́ем по́весть фадейева. Они пошли́ ско́ро и Ива́н шли то́же. На лужа́й-

Boros Géza

XI. ker. népren kiáll

1951 febr.-márc

Halkereskedő Váll. bárkái
Műszaki Egyetem építkezése

6., В школе надо писать классную работу.

7., это

8., лиловое одеяло.

Исправление.

Boros Géza

Tavasi Tárlat

1952 máj - jun (Mucs)

Falusi népnevelő, of

Исправление.

4-го мая 1950 г.

1. 1 Мая 1920 – важный день в жизни советских людей.
2. В этот день начался всероссийский субботник.
3. Советские люди трудились бесплатно, чтобы помочь своей стране.
4. Рабочие, служащие и курсанты Кремлёвской военной школы вместе работали.

Boros Géré

Archép kiáll

1952 aug (Ernst)

Kiss L. kossuth-dijas) of
Veres Péter

в бесплатно, чтобы помочь своей стране.

4) Рабочие: служащие и курсанты кремлёвской военной школы ~~вместе~~ вместе работали.

5) Ленин тоже принял участие на субботнике.

6) Все пошли в ногу, по-военному к тому месту Кремля, где камни мусор остались после октябрьской

Boros Géza

Béke plakát és 5 éves terv

graf. kiáll 1952 szept

(trust)

~~Boros G.~~

Sályi tszcs-központ

c. r.

Tanulmány kompozicióroz,

pác

24го октября 1949 г.

Пе́рвое упражне́ние.

(Дикта́нт.)

Де́ти в лесу́. Влесу́ дере́вя.
В рике́ щука́. – Иди́сюда́, тава́рищ
– кри́кнула Ли́за. – Зде́сь щука́
Нет я не пайду́ туда́.

е. Ли́за и Пётр шли ли́сож, ани
шли в пионерский ладе́рь. Впирени́

Borosa Géza

festő

VII. Nemz. Képzőm.
kiáll. (Műcsarnok)
1944. jún.

I

Beszélgetők, of.

Boros Géza

M. kův. cát 1943 máj (kův)

Szegény asszony I./of

Boros Géza

Kultusminiu. vás. hiáll

1938 jul-aug (trép. m. Mur)

Kirakodás I.

24-го октября 1949 г.

Первое упражнение.

(Диктант.)

Дéти в лесý. В лесý дерéвья. В реке́ ры́ба. — Иди́ сюда́, товáрищ — крúкнула Лúза — Здéсь ры́ба. Нет, я не пойдú тудá.

Лúза и Пётр шли лéсом. Они́ шли в пионéрский лáгерь. Впереди́ шёл Пётр, а сзáди шла Лúза. Часовóй стоя́л у дéрева.

Н: 6 К: 6

Boros Gyula

Nyíregyi Ünnö Hetek

1940 máj-jun

Kirakodás II, of

Fejőgőn I. } kr. r.
Vizhordó }

принял участие

Все пошли в ногу, по-военному к тому месту Кремля, где камни и мусор остались, после октябрьской революции.

BOROSS GÉZA

Dombos táj. Olajfestmény.
Kuglizók. Kréta.

Müvészeti Hetek Pécs

1941

November hó 11.-én, az Országos Bokréta Szövetség kiállításának megnyitása.

November hó 11.-én és 12.-én az Országos Bokréta Szövetség előadásai a kassai Nemzeti Színházban.

November hó 19.-én, a Budapesti Filharmóniai Társaság hangversenye a Schalkházban. Vezényelt: Dohnányi Ernő.

November hó 20.-án, Komjáti Gyula tárlatvezetése.

Nyiregyházai művészeti hetek.

1940 május hó 4.—június hó 3.

1940 május hó 4.-én, a képzőművészeti kiállítás megnyitása a Városházán.

Május hó 4.-én, Irodalmi és Zenei Est a Korona Szállóban. Bevezetőt mondott: Harsányi Zsolt. Szerepeltek: M. Érsek Mária, Koréh Endre, Márai Sándor, Abonyi Géza, Ortutay

Boros Géza

Corvin Árnyág

Fiatal m. festők Miáll

1930 máj 1

Falu vége

Romantikus táj

Alföldi táj

Boronyós táj

24-го октября 1948 г.

Первое упражнение.
(Диктант.)

Дети в лесу. В лесу дерево. В реке мужик. — Иди сюда, товарищ, — крикнула Лиза. — Здесь мужик. Нет, я не пойду я туда.

Лиза и Пётр были в лесу. Они были в пионерском лагере. Впереди шёл Пётр, а сзади шла

Boross Géza

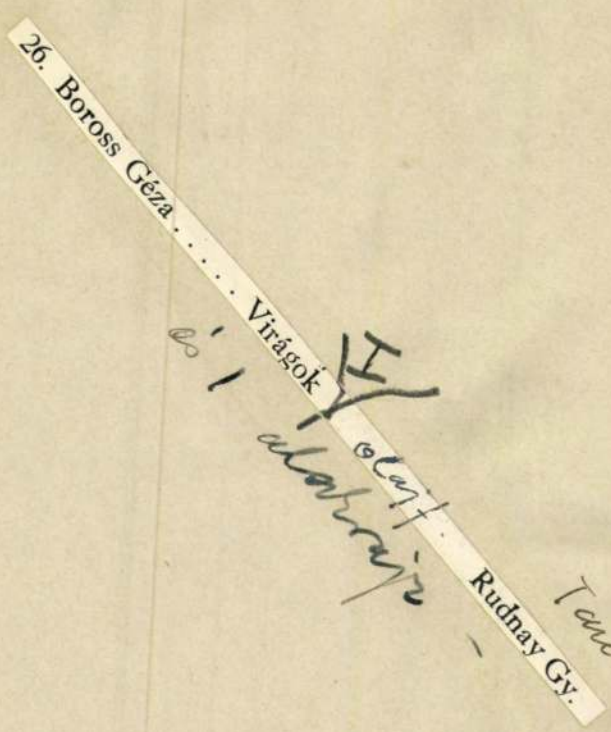

Képzőm. főisk. kiáll.
1937 (Műcs.)

Debr-i Déri Muz. Ebk

~~Ebk Déri~~

1936. 64, 84. l. —

1939-40. 61. 64

(48, 49.)

1941. 64. l.

716/1907. szhoz.

1 KORONA

Haszonbe

Kättetett egyrészröl
zottsága nevében Salaman
bérbeadó, másrészröl K
áru raktári éjjeli ör, mi
irott helyen és időben az a
mellett:

1. Kucsera András bérbev
bizottságának kezelése a
vallás és kozaktatás ügy
donát képező azon laka
kir járásbirasági szolga
szoba, konyha és élés kam
rával pince és ürszékrész

2. A bérlet 1907 év aktol

Boross Géza
festő

lásd

Szépművészet
1940. 22. l.

Fehérvári:

A Nyiregyházai
Műv Hetek

(kiszakadás c. befér
mezőcte kultusz)

VÉSZET

SEJÉN – GEREVICH TIBOR KÖZREMŰKÖ-
KESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL KIRÁLYI
I., MÚZEUM-KÖRÚT 6. – TELEFON 146–145
ÉSI DÍJ ÉVI 20 P. SZÁMONKÉNT 2 P. –
ÁM: KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA
YAR EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST.

2

LYAM

Boros Géza
festő

irod

Jövendő

1947. jul. 17.
(Sz. K.: Három
kiállítás, képpel -)

Nagytétény, Ásatások

42

ágos Bizottsága

ny	száma:	Kig. sz. 4621	1942.
	kelte:	I. 26.	1942
	beérkezése:	I. 27.	1942

k száma: 1.

elintézett szám:

áma:

áma:

Boross Géza
rajztanár
illusztrálta az
alábbi füzetet.

Kiss Lajos Diszi-
tett jármok Sza-
boles vármegyében.
Különlenyomat
a Néprajzi Értesítő
1937. 3-4. szá-
mából

(B. G. képeivel)

Budapest, 1920. május hó 1

A miniszter helyett:

államtitkár.

nztárt, hogy ezen összeget a
bizott előadójának hivatalos nyug-
elezettsége mellett fizesse ki s
ban kiadáskép számolja el.

iteléül:

bet.

Boross Géza

Jeskö kall. kiäll.
a szabad-
nerveresben

erőd
i

Nagy Tibor

Gündör Bertalan
és Boross Géza
kép kiállitásai
Kis Ujság
1947. ápr. 25.

4625. Paul Gaugin.
Sz. Párisban 1848 juniu
1903 május 9-én.

Fekete sertések.

Balrafordultan csata

~~Egy~~ (dombos vidék előte
kók előtt, ~~csatángolnak balra~~ vannak ábr
egy legelő csikó, két földön
tették és egy távozó férfi v
rafordult kékruhás hölgy tün

I az 1913 november 14-iki 175115 sz. rendeletre (2190-913)

Vászon, méretei 91:72 c
október 17-iki 159145 sz. lei
~~[illegible]~~ szerint ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ 12000 frankon (2026-913)
-- Elszámoltatott 1913 decze

Átvétetett ~~[illegible]~~ (1913 október ~~[illegible]~~ 25-én
~~[illegible]~~ (2031-913).
~~[illegible]~~

Sz.n.
2182-
Át.le

992. 5 BOROSKORSÓ, 4 VIZESKAN
5 Weinkrüge, 4 Wasserkrüge, 8 Fl

Boross Géza
festő

1901

Oltványi Imre:
Művészeti krónika -
Magyar Nemzet.
1944. jan. 22.

ig, profiliert, der Kelch und der Deckel ist gebuckelt
er. Augsburg, A. XVII. Jh. M. 40 cm.
Illusztr. XXXVIII. tábl.

kó disszel és virágokkal. I. B. mesterjegy. Augsburg,
nit getriebenem Rokokodekor. Augsburg, 1759—61.

füllel, közepén trébelt várkastély lovassal. S. H. S. mes-
schale, Silber, im Mittel eine Burg, getrieben. Augsburg.

t ezüst, nyolckarélyos, két oldalán maszkos füllel, karé-
ás virágdisz. S. H. jeggyel. Hann Sebestyén munkája.
Schmuckschale, Silber vergoldet, achtpassig, mit getrie-
gyszeben, zw. H. XVII. Jh. Illusztr. XXXIX. tábl.

arélyos, két füllel, közepén trébelt gyümölcsök. H. B.
eine Schmuckschale, Silber, mit getriebenem Obstdekor.

gész felületét elboritó trébelt diszitéssel: csigás keretek-
maszk, a talprészen gyümölcsfüzérek. M. P. mesterjegy.
vergoldet, die ganze Wandung mit getriebenem Dekor.
Illusztr. XLI. tábl.

epén trébelve gólya kigyóval. M. K. mesterjegy. Augs-
chale, Silber, im Mittel Storch mit Schlange. Augsburg,

Boross Géza

festő és grafikus a szabolcsi táj földmivelő parasztmunkásait festi. Kiváló grafikus

Vándortűz. Nyiregyháza, 1948. febr. 11. l. (2. Sz. P.: Nyiregyháza képzőművészete.)

Cím lapra 17 és

11.943.40 3 3 2 3 3	8.466.87 1 2 2 3 2	1.475.29

8.585.79
1.131.64
7.254.15

...
o P. ispitt
van

Die folgende Zusammenstellung möge einen Ueberblick über die [illegible] Einwandererbewegung [illegible]en.

[illegible] erwähnt.

[illegible] dem Monat Juli d. J. [illegible]r Mann auss dem [illegible]at über die Nieder- [illegible]on erwähnten Land- [illegible] man ihnen gewähren

[illegible] Königsrichter in der [illegible]deskommandierenden [illegible]rer aus dem Baden- [illegible]nen . . . neuen Inn- [illegible] Gruppen führt, ohne [illegible]liennamen auf:

[illegible]h Buchmann; Martin Fischer; Joh. Balthasar Fortisch; Michael Frey; Conrad Geltz; Friedrich Glaser; Joh. Georg Gläser; Tobias Graeder (Gräter);

KORRESPONDENZBLATT

des Vereins für siebenbürgische Landeskunde.

Redigiert von **Dr. Johann Roth** in Thalheim.

Erscheint monatlich. Preis des Jahrg. fürs Ausland 2 d. RM., fürs Inland 1 fl.

XI. Jahrg. *Hermannstadt, 15. Juni 1888.* **Nr. 6.**

Zur Einwanderung von Baden-Durlachern in Siebenbürgen während des 18. Jahrhunderts.

Unter den deutschen Zuwanderern, welche im Laufe des vorigen Jahrhunderts die sächsische Bevölkerung des Königsbodens auffrischen und verstärken halfen, nehmen die Ansiedler aus Baden-Durlach nicht die letzte Stelle ein. Zur Geschichte ihrer Einwanderung ist in letzterer Zeit wiederholt in dem Korrespondenzblatt neues Material veröffentlicht worden, (Jahrgang IX., Nr. 1 und 2 X. Nr. 11, XI. Nr. 4) und sind insbesondere die von Herrn Dr. Groos in St.-Blasien im Schwarzwald gegebenen Andeutungen über die ursprüngliche Heimat der Ansiedler sowie über die Ursachen der Einwanderung von grossem Interesse. Da ich seit Jahren Stoff

Boross Géza

grafikus

Címlaprajza

Vándortúr

Nyíregyháza

1948. febr.

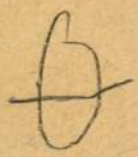

Louvre π. 44, 45.

Boross Géza

nyíregyházi rajztanár

gyűjt kiáll –

Rajztatás

1944. V. cif. 2. n.

24 l.

úrnak

Budapest.

2) Nagyságos dr. Lux Kálmán, mű-
építész úrnak

Budapest, X. Szabóky
utca 40.

3) Méltóságos Möller István műegyetemi
tanár úrnak

Budapest, I. Krisztina-körút
15.

4) Nagyságos Halaváts Gyula, ny.
főbányatanácsos úrnak

Budapest. VII. Ste-
fánia-út. Földtani Intézet.

5) Méltóságos Csányi Károly, iparmű-
vészeti múzeumi igazgató úrnak

Budapest. IX. Iparművé-
szeti Múzeum.

6) Méltóságos Foerk Ernő, felsőépítőipar-
iskolai tanár, műépítész úrnak

Budapest, III. Föld-utca 61.

7) Méltóságos Wälder Gyula, műegyetemi
tanár úrnak

Budapest, I. Mánvölgyi-út 14.

8) Méltóságos Medgyaszay István, Kossuth-
főtanácsos, műépítész úrnak

Budapest. Mészáros

Boross Géza

festő

a család kezlese

1938. jun. 28.

Boross Géza festőművész, rajztanár szül. 1908 ápr 30
Rákospalota. A Képzőművészeti Főiskolán Rudnay
növendéke és tanársegéde volt.
Első kiállítása Debrecenben a Déri muzeumban 1936 ban
volt. Az Ajtósi Dürer cék tagja.

Borossféza

VII. éves

65 P jutalomdíj

1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk 27. l.

Képzőmű vezető-
főiskolán
tanult
1926 – 33

BANK R. T.
Budapest, Kossuth Lajos-utca 4.

BUDAPEST
1935 OKT. 9. 12

Borossy Géza

Pesti

Nyíregyházi

Kálvineum

MKSz 1947

Boross Géra V. é.

l.

Képrom. Forsk. Erk

1930-31. 50 l.

az eddigi anyagon kívül magában talok vezetőinek, a polgári iskolá újabb kitüntetések tulajdonosainak címanyagát, valamint a tisztviselő nokok egyes fizetési osztályainak

Az így hatalmasan megnövek **hivatalnak** és az ügyeik elintézése **mutatást,** nagy időmegtakarítást, **kedelmi és gyárvállalatok ré szolgál.** A könyv díszes, kötött kiv 640 oldal terjedelemben már

megj

A művet igen korlátolt példán miért is a most történő rendelések l lenül biztosítani, akik rendelésüket e levelünk vételétől számított 8 napo

A mű ára

mely összegben a portóköltség és az foglaltatik benne.

Hornyánszky V. R.-T., 1

Boross Géza

rajztanár Nyíregyházán a Kalvineumban. Rudnay, Koszta, Szönyi István stb hatása alatt dolgozó tehetséges festő. Két évvel ezelőtt Debrecenben volt koll. kiállítása. Kiss Lajos nyíregyházai múzeum igazgató veje, kinek lakásán kamos teje van.

Nyíregyháza 1938 jun. 22.

ÓRICZ ZSIGMOND (író)
ASSÁNY ERNŐ dr. (meteorológia)
ÉMETH KÁROLY (cikkíró)
AIZS ÖDÖN (fővárosi rovat szerkesztője)
AKOTS GYÖRGY (fővárosi ügyek)
ÁLÓCZY HORVÁTH GYÖRGY (cikkíró)
ASZTOR ÁRPÁD (író)
ASKÓ ARNOLD (lósport)
ASKAI LÁSZLÓ (London)
ÓNAI MIHÁLY ANDRÁS (riporter)
JTTKAY GYÖRGY dr.
AJÓ SÁNDOR (politika)
ELLA ADORJÁN (író)
ABÓ LŐRINC (költő)
ÁNTÓ RUDOLF dr. (külpolitikai szerkesztő)
ÁSZ ZOLTÁN dr. (cikkíró)
EGŐ ELEMÉR dr. (felelős kiadó, közgazdasági szerkesztő)
ENTE LÁSZLÓ (törvényszék)
ÉP ERNŐ (író)
OMORY DEZSŐ (író)
ŐKE IMRE (rendőri riporter)
ÖNYI ANTAL dr. (külföldi telefonhírszolgálat)
PAY-SZABÓ LÁSZLÓ dr. (a csillagos cikkek írója)
TILDY ZOLTÁN (politikai rovat)
TH ALADÁR dr. (zenekritikus)

80640. Athenaeum

Boross Géza

VII. évb. hallg.
tanársegéd, tanulmányi
segély 1932/3

Ferkèpzomfoiskèvk 25.l.

Boross Géza

Kép. főiskola Rudnay

Gy. alakraj- + ösztöndíjas tanár-
+ i osztályán segéd

Évkképzőisk 1931-32

86. l.

Ösztöndíjat is kapott

u. o. 87. l.

Boross Géza

1926/27 – 1932/33

Fechtjszőmfőiskérk

1932-33. (Fo. l.

34.)

Képzőm Főisk

Ebb

Borossféra

festő

1936. nov. 1–8.

koll. kiállítása a Déri

Múzeumban.

Erik Déri. 1936. 84. l.

2.

Boross Géza

Lásd

Évk Déri 1939-40

61. l. – 64. l.

1939. nov. koll.
kiáll. a debreceni
Déri Muzeumban

1 olajf. és 2 szenvaj
a Déri Muzeum

Boross Géza

grafikus

l.

Évk Déry 1941

by. l.

Kétszer

1941. debreceni graf-
kiáll. és a Debre-
ceni Képzőművészek
és Műkartolok Egye-
tüdének jub.
kiállításai vett
részt

Boross Géza

festő

Nyíregyháza

koll. kiall a Magyar Képzőművészek

Szabadszervezete

helyiségében

1947.

Lvód

Szabad Művészet

1947. 61. l. képpel

T.O.: B.G.

ESZTERGOM

Székesegyház

Az esztergomi székesegyház, érzeki lak és káptalan. VV 1862, 109–110 l.

Boross Géza

Tildy Zoltán fenti kiállításáról négy képet vásárolt az elnöki palota részére.

Vörös

Kis Ujság

1947. apr. 26. (A köztársasági elnök Boross Géza képkiállításán.)

4626. Henri de Toulouse-Lautrec
Sz. Albigeoisban 1864-b

Ezek a hölgyek.

Két, fehér abroszs
faszékeken ülve és olyké
az asztalok egyikénél há
kedtek el, mig a nyolcza
Előttök tányér, boros po
ható. A hármas csoportbó
egy baljával könyököl és
karbatette kezeit és a b
ról ablak ban.

Lemezpapiros, mére
Vétetett az 1913 október
18000 frankon (2026-913)
(2031-913).-- Kifizettet
moltatott 1913 deczember

1 az 1913 november 14-ki
175115 sz. rendeletre
(2190-913)

Sz.
21
Át.

pestő és grajdus Boross Géza

Kirakodás c. Egyet
megvette a kulturministé
rium a tiéprendeszi rézére

~~Rudnay Gyula tanítványa~~

те работали.

5. Ленин тоже принял участие на субботнике

6. Все пошли в ногу, по-военному к тому месту Кремля, где камни, мусор остались, после октябрской революции.

Boross Géza

Fův képt

Krúmpliszedők 1 of

Boross Géza

festő

Falurészlet, szénrajz,

55 x 45 cm.

megvette a Déri Múzeum,

Évk Déri 1936. 64. l.

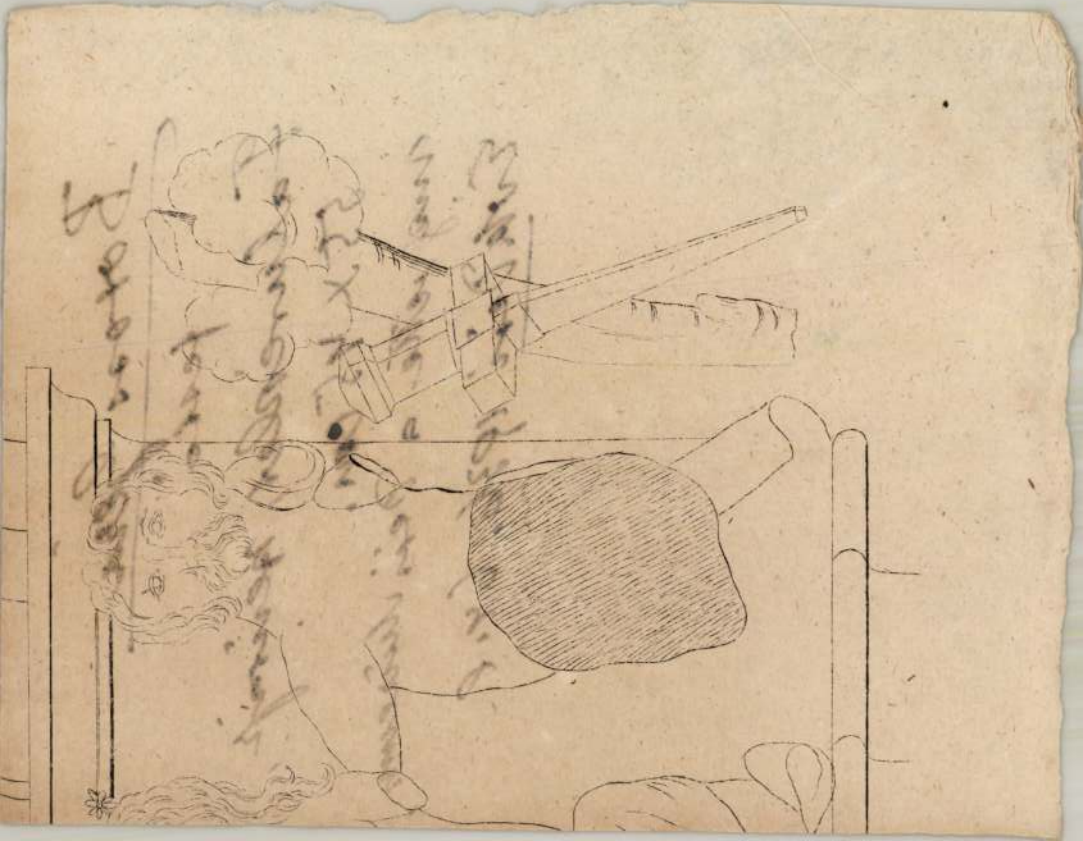

megírva

Boross Géza
festő

Boross Géza festő született Rákospalotán 1908. ápr. 30-án. Budapesten tanult. Az itteni Képzőművészeti Főiskolára 1926-ban íratkozott be. Megszerezte a rajztanári diplomát, utána 3 évig volt Rudnay Gyula festőművésztanárnak továbbképzős növendéke és ösztöndíjas tanársegéde. 1933 őszén a szeghalmi ref. gimnáziumba került. Itteni évei alatt volt első gyüjteményes kiállítása 1935-ben a debreceni Déri Múzeumban. Ugyanitt állított ki 1937-ben, amikor a nyíregyházi ref. leánykálvineumhoz választották meg. Állandó szereplője a fővárosi kiállításoknak. 1944 januárjában a Tamás Galériában rendezte első budapesti gyüjteményes kiállítását. 1947 áprilisában a Képzőművészek Szabadszervezetének kiállító termében tartotta második gyüjteményes kiállítását. Külföldi magyar kiállításokon szerepelt. Több képe az állam, főváros és magángyüjtők birtokában van. 1948 óta a József Nádor Műegyetem rajzi tanszékén mint beosztott tanár működik.

Értesült 1948. dec. 14.

Borossa Géza
festő

Budapest
XI. Verpeléti út 22. V. 4.

Boross Géza
nyíregyházi festő

l.

Évk Déri 1939–40

48. l – 49. l.

Alföld c. of. és
Tutajosok c. szén-
rajza
Tűzaltalán, olaf-
és Ét rajza

48

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BOROSS GÉZA

KELETMAGYARORSZÁG

BMKT 28

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS A GIMNÁZIUMBAN. Ma délután 16 órakor nyitják meg Kisvárdán, a Bessenyei Gimnáziumban Boross Géza festőművész kiállítását.

TERMŐ ÖRÖKZÖLD. Sok csodálója van Nagyhalászban a takarékszövetkezet irodájában nevelt 2 méter magas, 9

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BOROSS GÉZA

KELETMAGYARORSZÁG

1971 OKT 6

1021

A MŰSORFÜZETBEN FELTÜNTETETT IDŐPONTTÓL ELTÉRŐEN Boross Géza festőművész kiállítása nem október 9-én, hanem október 28-án nyílik meg Kisvárdán.

SZALÓFGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 138-088, 337-736, 340-725

KELETMAGYARORSZÁG

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BOROSS GÉZA

MAGYAR HÍRLAP

1970 OKT 29

A NYÍREGYHÁZI ŐSZ és a múzeumi hónap keretében tegnap Kisvárdán dr. Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója ünnepélyesen nyitotta meg Boross Géza festőművész kiállítását.

LITVÁN FOTÓMŰVÉSZETI KIÁLLI-

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-968, 337-748, 340-726

BOROSS GÉZA

OKT. 91

KELETMAGYARORSZÁG

KÉPEK A VÁRBAN. Kisvárdán a várműzeum rendezésében október 9-én, pénteken 16 órakor nyitják meg Boross Géza festőművész kiállítását a Bessenyei gimnáziumban. A megnyitót Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója tartja.

1021

Boross Géza
festő

Két vasion képviselte a Nyírségből
eckerült Boross Géza.

Tóth Ervin: Szabolcs-szatmári képzőmüvészek....
Müvészet,1970.november - 33.lap

Borsos Géza

Tagja volt a Nyúlegyháza mellett, a Sóstón 1932-ben létesített művésztelepnek. A telepet Ruzsnay hozta össze.

„Dr. Viguány László magángyűjteménye". – Műgyűjtő, 1969. 1. 02., 16. l.

Boross Géza

A gyűjtő a művész egyik képét eladta (egy másikat akart másárolni tőle), majd visszamásárolta.

„Dr. Vigyány László magángyűjteménye". — Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 16. l.

Borsos Géza

Egyik festményét (Vihar után) a gyűjtő a Dudvary alapította művésztelep (1932, Sósto) kiállításán vette meg. Dr. Vigyázsról két portrét is készített.

„Dr. Vigyázs László magángyűjteménye". — Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 16. l.

Borsos Géza

Alföldi tanya c. képe említve.

Ha együtt van a család. — Művelődés, 1969. 1. sz. 48. l.

Boross Géza

Képpel szerepel a gyűjteményben.

Kerucz Gyula: Hogy miképpig jutunk még... Forray László, Hódmezővásárhely; Műgyűjtő, 1969. 1.-2., 18. l.

Boross Géza

A gyűjtővel Kiss Lajos néprajztudós kedveltette meg.

„Dr. Vignáry László magángyűjteménye". – Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 16. l.

Boross Géza

Aug. 1908.

lásd

Sör Vezető 296. l.

Sörgyi J.

Vezető Debr. város
Déri Mnz.-ban
Debr. 1939

Boross Géza festő

Kisvárdán

Zámítása nyílt

Magyar Nemzet 1970 X. 29 5 old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BOROSS GÉZA

NÉPSZABADSÁG

Budapest

1971 OKT 29

1021

— *BOROSS GÉZA FESTŐMŰVÉSZ alkotásaiból rendeztek tárlatot — a nyírségi ősz és a múzeumi hónap egyik eseményeként — Kisvárdán. A gazdag kiállítást szerdán nyitották meg.*

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BOROSS GÉZA

KELETMAGYARORSZÁG

1970 OKT 29

Boross Géza-kiállítás nyílt Kisvárdán

102

Szerdán délután a Kisvárdai Bessenyei Gimnáziumban nagy érdeklődés mellett ünnepélyesen megnyitották a Boross Géza festőművész alkotásaiból rendezett kiállítást. A tárlat különösen azért érdekes, mert anyagának nagy többségét magángyűjtők adták át erre az alkalomra. Így olyan műveket mutatnak be, amelyeket csak ritkán láthat a közönség.

A megnyitón részt vettek a városi párt-, állami és társadalmi szervek képviselői. Ott volt a művész, *Boross Géza* és felesége. A tárlatot, amely november 7-ig naponta 10—17 óra között áll a közönség rendelkezésére, *dr. Pogány Ödön Gábor*, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg.

lekkel el
nya, Szó

963)

Lipcsei
Oros, Rá
46. szám
kosnak 1
letésű ba
lovának
le elvesze
si Község
járlatlevel
teti és eg
semmisíti.

ék.
14.
436)

ar-
pí-
ali
ál-
zt-
be
gy

Olcsón eladó egy padiókefélő gép. Megtekinthető: Benczúr tér 4.
(4891)

osszkomfortos azonnal beköltözhető házrész. Erdeklődni: a helyszínen Debrecen, Bajcsy-Zs. u. 22.
(4864)

kezés a vállalat 3. sz. főépítésvezetőségén, Nyíregyháza, Róka-bokori ú. 1. Telefon: 19-01.
(215441)

Boross Géza, festő

MDK

Kiállítása nyílt meg
Kisvárdán.

— : Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 29.

Boros Géza

Említve

p.g. Nyírségi Ősz 1970.
Kelet-magyarország 1970. szep. 10. 8. l.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza

Boros Géza

1021

1969. november 14. KELET-MAGYAR

TÁRLAT A LAKÁSBAN

Festmények sztorival — Az orvos szenvedélye nem gyógyítható Magyar, horvát, román képek, finn és francia szobrok — Egy műgyűjtő otthonában

„Ondiagnózissal" kezdi dr. Vigvári László SZTK főorvos, akit este találunk otthon Széchenyi utcai lakásában. Naponta tíz-tizenkét órát van talpon a rendelőin ezetben. Túl van már a hatvanon. Egész fiatal orvos korában kezdődött a „szenvedély", melyről azt mondja: „nem gyógyítható."

S ez a jótékony szenvedély nem más, mint a képzőművészet iránti rajongás. Kiss Lajos, az egykori múzeumigazgató és néprajztudós. — akinek emlékábláját nemrég avatták fel Nyíregyházán. — fogadja barátjává és ismertette meg a népművészettel, és festőművész barátaival. Egy kilátástalan világban, amikor a kezdő orvos gondja — aki ráadásul paraszti környezetből indult. — inkább az elhelyezkedés volt. Vigvári László a gyógyítás mellett máig nem lankadó érdeklődéssel fordult a művészetek felé.

— Ez volt az első festmény. Egy sóstói táj, vihar után. — mutatja Boros Géza festőművész egyik megkapó munkáját, akitől több, mint huszonhét festmény „vándorolt" a barát á. testvéré fogadott orvos otthonába. Az egyik kép a közös barát, Kiss Lajos halála utáni hangulatot idézi. Egy másik a művész és a jó barát. Kiss Lajos kézírásos levelét őrzi hátlapján. Van itt Rudnay-, Koszta-, Csók-festmény, szinte mindegyiknek van egy-egy sztorija.

— Az egyik Rudnai-kép úgy készült el, hogy a nélkülözés közepette élő művésznek festővászonra nem jutott pénze. Aztán két képet vásároltam a megtakarított pénzemből. Bizony az ötszáz ebédre elegendő volt. — emlékezik.

És a műgyűjtő szenvedély történetéből tárlatvezetés lesz: ismeretlen képek is elénk kerülnek, egy tehetséges román és egy horvát művész alkotása, a nyíregyházi Barzó Endre három képe. Bizományi áruházakban, ócska holmik között talált értékek sorakoznak a főorvos szobáiban. Egy értékes Koszta előtanulmány — mely a híres Kukoricatörés című festményhez nyújtott a művésznek további inspirációkat — hónapokig hevert a bizományiban és nem ismerte fel senki az értékét.

— Sajnos. — jegyzi meg a főorvos. Máskor is bukkant rá ilyen rejtett kincsekre. Az ismert finn szobrász Liinola bronzplasztikája, vagy a két francia szobor is így, véletlenül került a jóhiszemű és hozzáértő műgyűjtő otthonába. Külön szobában vannak a mai festők — Koffán és a helyiek Berecz, Soltész munkái, akik gyakori vendégei a háznak, és nem csak baráti buzdítás, de szigorú kritika is éri olykor a vendégeket.

Országos hírű szaktekintélyek, művészettörténészek is megfordulnak dr. Vigvári Lászlónál, sőt külföldiek is. Egy angol lektort és egy német vendéget említ az utóbbiak közül, akik megnézték gyűjteményét. Festményeinek java részét ismerik a Nemzeti Galéria munkatársai, maga Pogány Ö. Gábor igazgató is. Egy részük védett, nemzeti kincs, „anyakönyvezett" festmény.

Többen hívták bírálatra is a főorvost, az egyik szobában, amelyik a mennyezetig könyvekkel, több ezer kötettel van tele, három nagyméretű festmény fogad bennünket.

— Egy orvos ismerősöm hozta, hogy nézzem meg. Középkori, igen értékes festményként vásárolta. Sajnos kettő silány utánzat. Megnézettem dr. Telepy Katalin művészettörténésszel is. A harmadik egy ismeretlen olasz művész munkája.

Amíg a hatalmas könyvtárat nézegetjük, ahol a világ valamennyi művészének munkássága, életrajza, a róla szóló regények megvannak, a legrégibb és a legújabb alkotások „társaságában" — Vigvári László a képhamisítókat említi. Őt is érhette volna meglepetés, ha nincs résen és nem ismeri eléggé a műveket.

Fáradhatatlanul idézi a festmények történetét, melyek egy kicsit összeforrtak az ő életével is. Mindegyik több, mint egy puszta képzőművészeti alkotás, beszédes és mindig kitárulkozó baráttá váltak. Nagy részüket már megismerte a nyíregyházi közönség is — mondja boldogan — a megyei műgyűjtők tárlatán az elmúlt években. Ajtaja mindig nyitva van a művészetet szeretők előtt, akik bizalommal jönnek hozzá.

Mosolyogva búcsúzik: „Van két orvos gyermekem. Ha majd nyugdíjas leszek, akkor lesz nekem időm gyűjteni..." Meggyőződéssel mondja, nem is akar „kigyógyulni" a gyűjtőszenvedélyből, mert ez is élteti. „És mindenki saját magát élteti" — jegyzi meg frissen, s nyoma sincs rajta a napi fáradozásnak.

Páll Géza

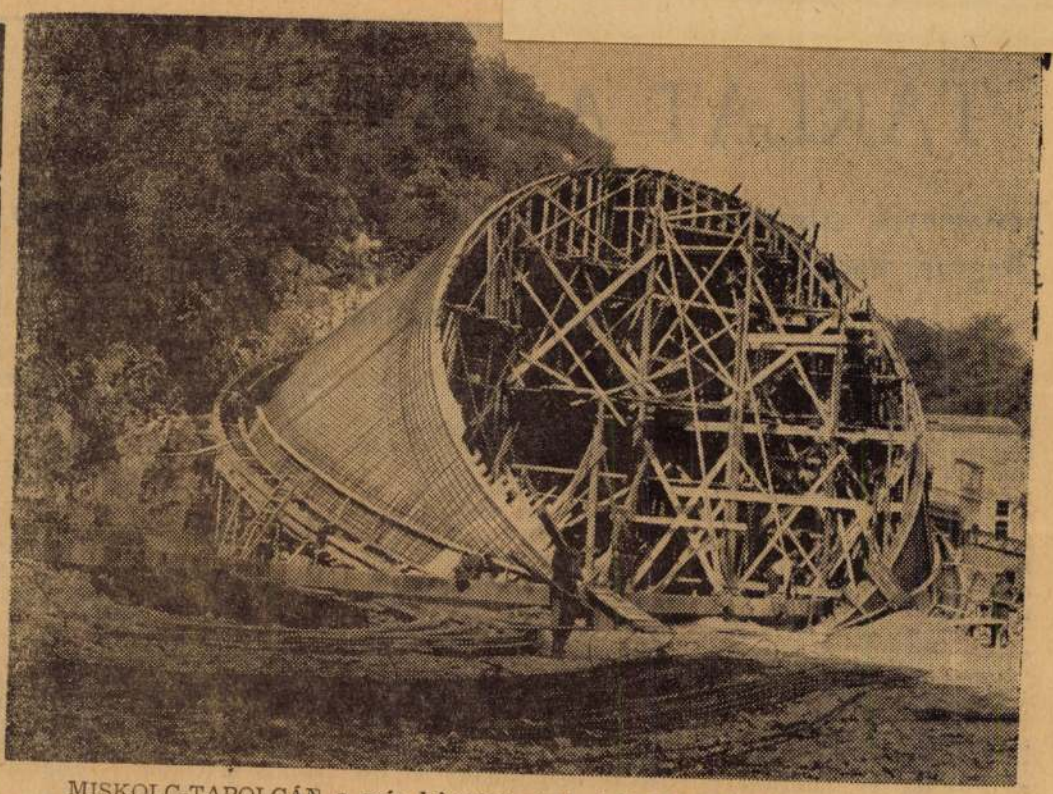

MISKOLC-TAPOLCÁN a már lebontott régi tavi fürdő helyén épül az új, modern tavi fürdő. Az új fürdő félig nyitott, félig zárt lesz. Héjszerkezete betonból készül; legvastagabb része 16 cm, a legvékonyabb 8 cm lesz. Jelenleg az ácsok és a betonvasszerelők dolgoznak az épületen.
(MTI foto)

Téli előkészületek a Dunán

„Hordozható" jégtörő hajókat is kapott az árvédelem

A vízügyi igazgatóságok már megkezdték a téli előkészületeket. Hogy milyen lesz a tél? — Erről senki sem mondhat semmi bizonyosat. A sok évtizedre visszanyúló följegyzések statisztikai adataiban föllelhető törvényszerűségekből és a valószínűségszámításokból levont következtetések azonban nem sok jóval biztatnak. Az európai időjárás 10—12 évenként megismétlődő ciklusai szerint a „nedves", csapadékos évek periódusa lejárt, megkezdődött a száraz periódus. Következésképpen derültebb, szárazabb, s így a szokásosnál hidegebb tél várható, amely a Dunát sem kíméli meg a jégnak a jégtáblák. Budapestnél egyébként majdnem minden második évben befagy a Duna, s hetven év alatt csak három télen fordult elő, hogy jégtelen maradt a folyó.

A vízügyi igazgatóságok befejezték a védőművek, árvédelmi fölszerelések, anyagok műszaki szemléjét és intézkedtek a hiányosságok gyors kijavításáról. November végéig megszervezik a jégjelentő szolgálatot is. A Duna, a Tisza, a Körösök és a Maros, tehát majdnem 1500 kilométer folyószakasz mellől összesen 223 jégmegfigyelő küld majd napi jelentést a jégről.

A vízügyi hírközlő hálózatot korszerűsítették, s csupán az árvédelmi szervezet hajóparkja. Az új kishajók érdekessége, hogy trélerre pakolhatják és közúti fuvarral gyorsan „átdobhatják", áttelepíthetik bármely folyóra, vagy szárazon kerülhetik meg a kisebb folyók alacsony hídjait. A Dunán egyébként tizenegy, a Tiszán három és a mellékfolyókon ugyancsak három jégtörő hajó vesz részt a téli munkákban, s az idén is sor kerül magyar—jugoszláv jégtörési együttműködésre. Szükség esetén négy magyar jégtörő hajót küldenek át a közös országhatár és a Vukovár közötti jugoszláv szakaszra. A határ menti rá-

MDK

Boross Géza

Kiállitási kritika

Magyar Ifjúság 1968 máj.3.

Boros Géza

Etetés - rézkarc Bp.1961.
167x230 mm. 87.-Ft.

Kazlak - rézkarc Bp.1962.
235x290 mm. 87.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ 215.l.
C.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

NDK

Boross Géza

Szentendrei utca, o.

11. N. Képszőm. kiáll. Műcs. 1968.

Boros Géza

Szerepel az alábbi táslatban

N.N.: Szabolcsi képzőművészek
táslata Ungvárban

Keletmagyarország 1970 IV.4

Boross Géza

Szeghalmi tanár volt

Karoloss Béla: Sásréti képzőmű-
vészeti kiállítás Szeghalmon
Körösfáj, Békéscsaba 1970. máj. 17.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HIRLAP

12.30.

MÚZEUMOK – KIÁLLÍTÁSOK

Budapesti Történeti Múzeum: A középkori királyi palota. — Budai látképek a XIV—XV. századig (korabeli metszetek). — „Fővárosunk ezer éve" c. kiállítás. — Régészeti ásatások Budapesten. — Kiállítás a Magyar Tanácsköztársaság 50. évfordulója tiszteletére a Magyar Munkásmozgalmi Intézet rendezésében, a Várpalotában. — **Ernst Múzeum:** Japán alkalmazott grafikai kiállítás. — Lengyel képzőművészeti kiállítás. — **Csók István Galéria:** Boross Géza festőművész kiállítása. — **Fényes Adolf-terem:** Patay Éva festőművész kiállítása. — **Hadtörténeti Múzeum:** Magyarország története a honfoglalástól a Rákóczi-szabadságharcig. — Magyarország hadtörténete 1711—1849-ig. — Az 1848—49-es szabadságharc. — Az 1849—1914-ig terjedő korszak. — Az első imperialista világháború 1914—1918-ig — Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadserege. — Magyar önkéntesek a spanyol nép szabadságharcában. — A II. világháború, Magyarország felszabadítása, a magyar antifasiszta ellenállás. — Magyar néphadsereg. — **Herkules-villa:** Római kori mozaikok. — **Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Múzeum:** A múzeum legszebb műtárgyai, I. rész. — **Iparművészeti Múzeum:** Magyarországi fajansz- és keménycserép-művészet. — Új szerzemények kiállítása, I—II. — Európai és közelkeleti falicsempék kiállítása. — **Kulturális Kapcsolatok Intézete:** Kóka Ferenc festőművész kiállítása. — **Kiscelli Múzeum:** A főváros képzőművészeti gyűjteményének kiállítása. — **Kína Múzeum:** Kína, Vietnam, Korea, Japán művészete. — **Magyar Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XIX. és a XX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és a XX. században. — Fotóművészeti kiállítás. — Pécs és Baranya képzőművészeinek kiállítása. — **Magyar Nemzeti Múzeum:** Magyarország népeinek története a honfoglalástól 1849-ig. — A múzeum bemutatóhelye Vértesszőllősön: Az ősember lakóhelye. — **Magyar Munkásmozgalmi Múzeum:** a KMP megalakulását és a Tanácsköztársaságért vívott harc emlékeit bemutató kiállítás. — **Magyar Vendéglátóipari Múzeum:** Idegenforgalom és vendéglátás Magyarországon a XX. század közepéig. — **Mednyánszky-terem:** Tóth Endre festőművész és Seregi József szobrászművész közös kiállítása. — **Magyar Közlekedési Múzeum:** Vasúttörténeti kiállítás. — Közlekedési eszközök fejlődése. — Közlekedési játékkiállítás. — **Műcsarnok:** Ghanai festmények, kerámiák, ötvöstárgyak, textíliák kiállítása.

Boross Géza

Női selyemruha — — 260,— Ft-tól

Női malimó kiskosztüm — 210,— Ft-tól

Nagykamasz öltöny (jesterex) — — — — — 792,— Ft

Kis- és nagykamasz nylon velúrzakó — 431,— Ft-tól 497,— Ft-ig

SEPEL
RUHÁZBAN

Boros Géza

Szerepel az alábbi tárlatok

(farkas): Kiemelt grafikák az egri képiszaruhban

Népujság 1970 VI 25

Boross Géza festő

A Csók István Galériában

Kiállítása van

Magyar Nemzet 1969 V. 18

Borossgéra festő

A Csók galériában kiállítása van

Magyar Hirlap 1969 v. 17

Bosos Géza
rajztanár

Szeghalmon az első rajztanára, az 1936- és 1937 évben a szeghalmi Péter András gimnáziumnak.

Kovács Gyula: Sárrete képzőművészeti . . .
Művészet, 1970. julius - 42 lap.

MDK

Borsos Béla festő

Kiállítása máj. 16-án
nyílt meg a Csók Galériában.

– : Hír

12.

Népszabadság, Bp. 1969. máj. 17.

Boros Géza
vasitanár

A szeghalmi tanár növendéke
volt Boromissza Zsolt, Tóth Ferenc,
Kallers László

Kovács Gyula: Sárrét képzőművészete
Kiadvány, 1970. pelmes – 42 lap

Boross Géza

Emlétve

Egri Mária: Képzőmű vérnek, „új szerzemények"...

Szolnok megyei Néplap, Szolnok 1970. jún. 16.

Borossa Géza festő

A Bók Galériában kiállítása van

Magyar Hírlap 1969 V. 22

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boross Géza

MAGYAR HIRLAP
1969 MÁJ 27

MÚZEUMOK – KIÁLLÍTÁSOK

Budapesti Történeti Múzeum: A középkori királyi palota. — Budai látképek a XIV—XV. századig (korabeli metszetek). — „Fővárosunk ezer éve" c. kiállítás. — Régészeti ásatások Budapesten. — Kiállítás a Magyar Tanácsköztársaság 50. évfordulója tiszteletére a Magyar Munkásmozgalmi Intézet rendezésében, a Várpalotában. — **Ernst Múzeum:** Lengyel képzőművészeti kiállítás. — **Csók István Galéria:** Boross Géza festőművész kiállítása. — **Fényes Adolf-terem:** Patay Éva festőművész kiállítása. — **Hadtörténeti Múzeum:** Magyarország története a honfoglalástól a Rákóczi-szabadságharcig. — Magyarország hadtörténete 1711—1849-ig. — Az 1848—49-es szabadságharc. — Az 1849—1914-ig terjedő korszak. — Az első imperialista világháború 1914—1918-ig. — Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadserege. — Magyar önkéntesek a spanyol nép szabadságharcában. — A II. világháború. Magyarország felszabadítása, a magyar antifasiszta ellenállás. — Magyar néphadsereg. — **Herkules-villa:** Római kori mozaikok. — **Hopp Ferenc Keletázsiai Múzeum:** A múzeum legszebb műtárgyai, I. rész. — **Iparművészeti Múzeum:** Magyarországi fajansz- és keménycserép-művészet. — Új szerzemények kiállítása, I—II. — Európai és közel-keleti falicsempék kiállítása. — **Kulturális Kapcsolatok Intézete:** Kóka Ferenc festőművész kiállítása. — **Kiscelli Múzeum:** A főváros képzőművészeti gyűjteményének kiállítása. — **Kína Múzeum:** Kína, Vietnam, Korea, Japán művészete. — **Magyar Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XIX. és a XX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és a XX. században. — Fotoművészeti kiállítás. — Pécs és Baranya képzőművészeinek kiállítása. — **Magyar Nemzeti Múzeum:** Magyarország népeinek története a honfoglalástól 1849-ig. — A múzeum bemutatóhelye Vértesszőllősön: Az ősember lakóhelye. — **Magyar Munkásmozgalmi Múzeum:** A KMP megalakulását és a Tanácsköztársaságért vívott harc emlékeit bemutató kiállítás. — **Magyar Vendéglátóipari Múzeum:** Idegenforgalom és vendéglátás Magyarországon a XX. század közepéig. — **Magyar Közlekedési Múzeum:** Vasúttörténeti kiállítás. — Közlekedési eszközök fejlődése. — Közlekedési játékkiállítás. — **Mednyánszky-terem:** Tóth Endre festőművész és Seregi József szobrászművész közös kiállítása. — **Műcsarnok:** Ligia Macovei román festőművész kiállítása. — Amerigo Tot szobrászművész kiállítása. — **Műcsarnok, kamaraterem:** Czinke Ferenc grafikusművész kiállítása. — **Néprajzi Múzeum:** Magyar népviseletek. — Magyar népszokások. — Magyarországi fazekasközpontok. — **Petőfi Irodalmi Múzeum:** A reformkor és a szabadságharc irodalma. — József Attila, Juhász Gyula, Radnóti Miklós, Komját Aladár, Móricz Zsigmond emlékkiállítások. — Károlyi Mihály emlékszoba. — Krúdy illusztrátorai. — Teremteni új nemzedéket. A XIX. század második felének irodalomtörténete. — Martyn Ferenc irodalmi illusztrációi. — **Semmelweis Orvostörténeti Múzeum:** Képek a gyógyítás múltjából. — **Szépművészeti Múzeum:** Egyiptomi kiállítás. — Régi képtár. — Görög-római kiállítás. — Modern külföldi képtár. — Modernszobor-kiállítás. — Régi magyarországi művészet. — Vasarely és modern grafikák. — **Színháztörténeti Múzeum:** Színház Pest-Budán.

A MOB újjáalakuló ülésén második napirendi pontként az alapszabály ismertetésére került sor, amelyet a MOB elfogadott.

A MOB ülését követően az MTS Országos Tanácsa az első ülésnapon megtárgyalta és elfogadta az 1972. évi olimpiai játékokra való készülés irányelveit.

Tárgyalta ezenkívül az MTS OT a sportolók egységes minősítési és nyilvántartási szabályzatának módosítását. Az elhangzott észrevételeket figyelembe véve, a tanács elfogadta az előterjesztett javaslatot. Az ülés kedden folytatódik.

ánk hírét gyarapítják

piai versenyeken részt vevő országok és versenyzők száma, az eredményes szereplés fokozott felkészülést igényel. A magyar közvélemény joggal várja el, hogy a magyar sport, amely különösen a felszabadulás óta eredményesen szerepelt az olimpiákon és sok dicsőséget szerzett hazánknak, a XI. téli és a XX. Nyári Olimpiai Játékokra is megfelelően felkészül és sikereivel gyarapítja hazánk hírét a világban, örömet szerez népünknek.

Most, amikor megkezdődik a felkészülés 1972-re, a Magyar Olimpiai Bizottság felhívással fordul a sportszerető magyar társadalomhoz, kéri erkölcsi és anyagi támogatását. Mindezt annak érdekében, hogy maradéktalanul megvalósulhasson a lehető legjobb felkészülés, a magyar sport legkiválóbb képviselői eljuthassanak a népek barátságát elősegítő, az ifjúság erejét és szépségét demonstráló

Boross Géza

Szekeres az alábbi tárlatom
Nyíregyházán

Dr. Telepy Katalin: Benczúr-tól
napjainkig

Kelet Magyarország 1969 V-9

MDK

Borossz Géza, festő

Máj. 16-án kiállítása nyílik
meg a Corso Galériában.

—:□ Borossz Géza ..... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. máj. 16.

BOROSS Géza / Budapest

Falurégi olaj 50×60

Dunántuli Képzőművészek kiállitása. 1958.
Kat. bev. : Cseh Miklós

Székesfehérvár, István király Múzeum
kölcsönzési D+07 14./

BOROSS GÉZA /

1. Zsennyei part eső után.
2. Sorok patak hídja olaj 80x60
3. Falnvége ceruza 30x23
3. Falnvége akvarell 41x28

Zsennyei művésztelep kiállitása. Szombathely, 1956.

Boross Géza

résztvett az állami vásárlási kiállitáson

Oemlmacher Anna9:Jól válogatott az állami vásárló
bizottság a zsürimentesfestészeti kiállitáson
Magyar Nemzet 1968. máj. 15.4. o.

lai, lay: angol vagy bretom

Főm.: Bojtár E., szerző: Vo

MDK

Boross Géza festő

Vásárhelyi utca, akv.

Régi csür, akv.

Barátnők, akv.

Boross G. kiáll. Csók Gal. 1964. ápr.

Jahres 1945, und kommt zu d
diesem Gebiete der Forschun
geschichtlichen Ethnographi
Forschungsarbeit selbst in
ungarischen Nationalmuseums
geleistet wurde.

2. In der Zeit nach dem z
die neue sozialistische Ums
Ansprüche an die Forschungs
beschäftigen sich mit dem E
die geänderte Situation auf
tektur ausübe). Die neuen A
mengefasst folgendermassen

Boross Géza
festő

M.D.V.

Részt vett a Savaria Muzeumbeli
failaton.

Angyal Endre: A Csemnyai Műveszkelep . . .
Művészet, 1967. augusztus - 42 lap

Boross Géza MDK

Butellás csendélet, olf.

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Boross Géza

MDK

Ülő nő, olf.

Műcsarnok 1962. IX. Nagy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Boross Géza festő

Vékonyék udvara, cer.

Alföld, kr.

Faluvége,"

Boross G. kiáll. Csók Gal. 1964. ápr.

...r Feststellung, dass da...

g die Richtungslinien der

e massgebend sind, und die

erster Linie innerhalb des

-vom Ethnographischen Museum-

weiten Weltkrieg stellte

tellung und Änderung neue

arbeit(unzählige Arbeiten

roblem, welchen Einfluss

die volksmässige Archi-

nsprüche könnten zusam-

lauten: A.) Schutz der

Boross Géza

„Krumplis rosaret cipelő alel-
jait amlilik meg

Tanulmányok a 2 millios vásárlásról
Magy. Képz. Szöv. 1966
D. Fehér Zsuzsa cikke 341.

MDK

Boross Géza

Szentendrei utca, o., repr.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

MDK

Boross Géza

Képvásárlási hir

Magyar Nemzet 1968 máj.15.

Boross géza

Festményekkel

szerepel a szeged Nyár Tárlatban

Pogány Ö. gábor: Nyár Tárlat szegeden

Tiszatáj 1965 XI. n. 858 old.

Bovossy Géza

kiállított festményei:

Napraforgók. Olaj, 65 x 55 cm.

Szőlőhegy. Olaj, 45 x 40 cm.

Megbeszélés. Olaj, 145 x 110 cm.

Pécs-baranyai Országos képzőművészeti kiállítás 1956. Kat. írta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 20 t.

22. l.

M.D.K.

Boross Géza festő

Parasztasszony c.

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva. A Képzőművészeti Alap vásárlásai

Tájékoztat. az Áll. Képzőművészeti Vásárlások Kiállitásáról. l.l.

Boross Géza festő M.D.K.

Dombok alattc.

Kukoricát morzsoló c.

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva. A Képzőművészeti Alap vásárlásai

Tájékoztat. az Áll. Képzőművészeti Vásárlások Kiállitásáról. 1.l.

Boross Géza

Falu végén, olaj, 100 x 130 cm

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957.
Kat. nem. Kisdéjiné Kérimi Irén.

8

Boross Géza

1., Kumpliszerlő olaj 115x130
2. Habarcskevező -"- 120x160

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok

MDK

Boross Géza festő

Kiállítása nyílik meg
a Csók Galériában.

–: Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1969. máj. 16.

MDK

Boross Géza festő

Kukoricamorzsoló, akv.

Alföld, akv.

Zajdásasszony, akv.

Boross G. kiáll. Csók Gal. 1964. ápr.

tors hat sich diese Baufor
Tornio-Flusses herausgebil
breitete sie sich. Diese F
auch dafür sehr lehrreich,
nungsformen, die an der Ph
gleichzeitig auch archaisc

G. LÜKÖ: Das pentatonische
rendszer.) Ste 277-301. 29
russischem und deutschem A

Der Autor zeigt in di
die Pentatonie als selbstä
schern betrachtet wird, di
niemals bewiesen worden is

Boross Géza

MDK

Beszélgetők, olf.

Műcsarnok 1960. VIII. Képzőművészeti kiáll.

MDK

Boross Géza festő

Olvasónő, o.

Ziniák, o.

Asszony gyermekkel, o.

Boross G. kiáll. Csók I.Gal. 1964.ápr.

tán mint mérnök uttörő mu
és szerepet vitt a dunánt
1865-től az ogy. tagja. 1
között honvédelmi államti
zés utáni közlekedéspolit
chenyi bizalmas köréhez t
nokká lépett elő, 1886-ba
ugyanettől az évtől a fő
Epitész Egylet alapitója
elismeréséül az Egylet 18
pitott az év legjelentőse
sára.

MDK

Boross Géza festő

Öregudvar, o.

Zajdás asszony, o.

Váráshelyi tanya, o.p.

Boross G. kiáll. Csók I.Gal. 1964.ápr.

MDK

Boross Géza festő

Asszony kócsöggel, o.

Tanya alkonyban, o.

Körtés csendélet, o.

Boross G. kiáll. Csók I.Gal. 1964.ápr.

MDK

Boross Géza festő

Alföld, o.

Szunyókáló, o.

Vásárhelyi utca, akv.

Boross G. kiáll. Csók Gal. 1964. ápr.

man ein Resume machte, kann
schungsarbeit des Autors a
Bild davon gibt, wie die m
dichtung einst gewesen sei

A. VILKUNA: Ställe mit Zeltda
finnorszägi satortetös ist
Mit deutscher und russisch

Die charakteristische
Nordfinnland ist das archa
mit Zeltdach. Die Betonung

MDK

Boross Géza festő

Atya, o.

Felesggem, o.

Támaszkodó öregasszony, o.

Boross G. kiáll. Csók Gal. 1964. ápr.

zeit, und sagt, dass diese
Zeit ab zunehmend ihre Verb
sich die Balladendichtung
bildete, begründet er mit
grossen wirtschaftlichen-ge
die sich im Leben der euro
ser Zeit abspielten. Die Er
machte einer gewissen Schic
produktion und die Geldwirt
terentwicklung ihrer finanz
te. Aus diesem Gesichtspunk
malige ungarische Entwicklu

MDK

Boross Géza festő

Gyomláló, o.

Miska gyerek, o.

Szentendrei utca, o.

Boross G. kiáll. Csók Gal. 1964. ápr.

M.D.L.

Borsos Géza
festő

Nagy elismerést aratott a
tárlaton „Pihenő kapás"-a.

D. Fehér Lajos: Az alföldi festészet...
Művészet, 1967. július - 8 lap.

Boross Géza

A pedagógus képzőművészek 1959-ben az Ernst Muzeumban rendezett kiállitásán részt vett. A fővárosi tanács első diját elnyerte

Rajztanitás 1959. IV.sz. 29-30.l.

Boross Géza

HDK

Fasor, 1958, repr.

Műcsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

M.D.K.

Boross Géza

"Vidéki müvészek monstre kiállitása" cimmel ir Berend Ilona az Ernst muzeumban rendezett tárlatról, amelyen a müvész is szerepel müveivel.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. juli. 8-14. III. évf.
28. sz.

MDK

Boross Géza festő

Borcsi, o.

Sályi táj, o.p.

Csicsókavirág, o

Boross G. kiáll. Csók I.Gal. 1964.ápr.

l a felsőház tagja. Csillagászati és
szerüsitő cikkeket irt. -- M. Jö-
Geológia, mint politikai tényező
ország /Bp., 19o2/; A magyar történe-
19o2/; Régi magyar alakok /A letünk
. I--II./. Leforditotta Flammarion
sodái c. munkáját /1899/.

Bárkány L.

y, 1824. jan. 13. -- Bp., 19oo.
ábornagy, politikus, az MTA tag-
1872, ig. 1892/. Tanulmányait a bé-
zte /1839/. Fehértemplomnál és Szent-
itézsége miatt Kossuth őrnaggyá és
e ki. Erődítési munkálatainak nagy
édelmében. A szabadságharc bukása

MDK

Boross Géza festő

Tanya, o.

Pirosalmás csendélet, o.

Udvarban, o.

Boross G. kiáll. Csók I.Gal. 1964.ápr.

NBK

Boross Géza festő

Őszi táj, o.

Vásárhelyi zugutca, o.

" tanya, o.

Boross G. kiáll. Csók Gal.1964. ápr.

MDK

Boross Géza festő

Alföld, o.

Ház előtt, o.p.

Kosárvivő, o.

Boross G. kiáll. Csók Gal.1964. ápr.

MDK

Boross Géza festő

Sárga buzyella tányérral, o.

Butyellák, o.

Buzatáblák, o.

Boross G. kiáll. Csók Gal. 1964. ápr.

MDK

Boross Géza festő

Sárgadinnyés csendélet, o.

Faluvége, o.

Boglyák napraforgókkal, o.

Boross G. kiáll. Csók Gal.1964. ápr.

MDK

Boross Géza festő

Kosaras asszony, o.

Dombok alatt, o.

Csendélet zöld üveggel, o.

Mártély, o.

Boross G. kiáll. Csók Gal.1964. ápr.

MDK

Boross Géza festő

Gyümölcsös, o.

Csüt , o.

Mari néni, o.

Boross G. kiáll. Csók Gal.1964. ápr.

MTK

Boross Géza festő

Önarckép, o.

Szoptató anya, o.

Mozaikterv, o.p.

Boross G. kiáll. Csók-Gal. 1964.ápr.

se volksmässige Baudenkmäle
servieren und zu erhalten(
bekannt.

6. Die Angaben, die die
der volksmässigen Baudenkmä
beim Entwerfen neuer ländli

7. Zusammenfassend kann
die sich mit der Erforschu
befassen, drei Gesichtspunk
müssen: a.) Die Forschung
sigen Architektur unter eth
chem Aspekt. b.) Die Aufde

· Boross Géza

Rajz papír

Kortárs 1963 I.n. 40 old.

Borosi Géza

Rajz szerzój

1963

Kor. tám II. n. 267 old.

MDK

Boross Géza

Butellás csendéle, o.

X. Magy. Képzőmüv. kiáll. 1965. Műcs.

Boross Géza

Reprodució: Dombrótáj

Magyar rajz és akvarell. A XIX és a XX század. A Kat. bev. Oelmacher Anna.
Bp 1959

MDK

Boross Géza

A sályi utca elképe.

Művészet 1968 máj. p141.

Boross Géza (1908 —)

Jáj. Kréta. 195 x 27 Omm.

Ltn.: F. 58.363.

Magyar rajz és akvarell. A XIX és a XX
század. A Tat. bev. Delmachel Jima.
Bp. 1959

42.

Boros Géza

~~Fonteos Sándor~~

Szerepelt a kiállitáson

" Asszony a gyerekkel"

Murányi - Kovács Endre: Országos képzőművészeti Kiállitás Szegeden.

MN NÉPSZABADSÁG /X:/1/MN 1964 aug. 15.

Boross Géza

Bemutatott műve:

" Szentendrei utca, olaj, 40 x 50

Zala Tibár: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest, 1968

5 1

Boros Géza

Bemutatott műve:

170. sz. „Felsőbányai táj," olaj.

Bologh S.: A „Magyar Képzőművészetért, I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

131

Boross Géza

Műterem sarok olaj 50x40

Tehenek holdfényben -"- 40x50

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum 1971.

Boross Géza

Asszonyok a kátoni éveiben
akvarell 35 x 26

A kátoni szín 40 x 30

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum 1971.

Boross Géza

Passabi táj olaj 70x90

Felsőbánya akvarell 30x46

Boross Géza festőművész kiállítása

Nyíregyháza Jósa A. Múzeum 1971.

Boross Géza

Öreg barátnők olaj 130x100

Paprikás csendélet -"- 50x60

Boross Géza festőművész kiállítása

Nyíregyháza Jósa A. Múzeum 1971.

Boross Géza

Kapáló asszonyok pantell 60x43

Kubikus szén 44x29

Boross Géza festőművész kiállítása

Nyíregyháza Jósa A. Múzeum 1971.

Boross Géza

Erdei tónus olaj 49×59

Tájrészlet akvarell 35×51

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyházán Jósa A. Múzeum 1991.

Boross Géza

Pösze olvas olaj 80x60
Szaszavező —"— 25x35

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyházza Jósa A. Múzeum 1971.

Boross Géza

Garabonciás II. szén 29x21
Sárréti táj -"- 26x42

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum 1971.

Borsos Géza

Domboldal	olaj	26×31
Garabonciás	-"-	23×36

Borsos Géza festőművész kiállítása
Nyíregyházán Jósa A. Múzeum
1971.

Borossa Géza

Csendélet	olaj	40×50
Erdei út	—"—	56×47

Borossa Géza festőművész kiállítása
Nyíregyházán Jósa A. Múzeum
1971.

Boross Géza

Erdőszéle alkonyatban olaj 80×60

Falurészlet kék ég alatt — " — 75×100

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyházán a Jósa A. Múzeum
1971.

Boross Géza

Barátnők olaj 50×40

Vaja II akvarell 13×19

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum
1971.

Boross Géza

Tanyaudvar akvarell 14×19

Bujkáló fény —"— 20×28

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza József. Kiscsarnok 1971.

Boross Géza

A Sálesi utcán akvarell 24×17

— " — 22×26

Tanya

Boross Géza festőművész kiállítása
Miskolcon József A. Múzeum 1971.

Boross Géza

Sáley II. akvarell 18 x 26

Sáleyi dombok —"— 18 x 26

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum 1971.

Borsos Géza

Sárga falu ház olajpasztell 25 x 33

Sáry I. akvarell 25 x 36

Borsos Géza festőművész kiállítása
Városgyházán József A. Múzeum 1971.

Boross Géza

Gémeskút	olaj	60 × 40
Vándorlás	—"—	25 × 60

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum
1971.

Boross Géza

Eső után olaj 40x60

Sályi zúgutca —"— 75x65

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum
1971.

Boross Géza

Pletyka	olaj	25 x 35
Gesztenyesütő asszony	— " —	26,5 x 20

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum
1971.

Boross Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1964 NOV 22.

HOL KEZDŐDIK A KÖLTŐ?

Georges Brassens erről a kérdésről azt mondta: „Aki húszéves korában verseket ír, az húszéves. De ha negyvenéves korában ír verseket, már valószínűleg költő".

— **Boross Géza** festőművész műveiből gyűjteményes kiállítást rendez a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában. A november 22-én déli 12 órakor tartandó megnyitón László Gyula egyetemi tanár mond beszédet.

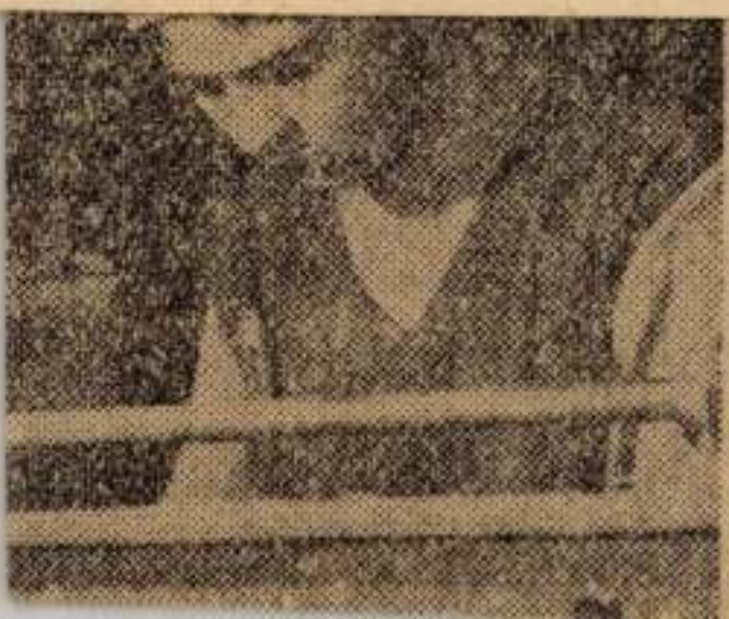

Boross Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1969 MÁJ 17

BOROSS GÉZA festőművész kiállítását a Csók Galériában nagyszámú érdeklődő közönség jelenlétében pénteken nyitotta meg dr. László Gyula egyetemi tanár. A kiállítás május 31-ig tekinthető meg.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

BOROSS GÉZA FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA ma délután fél 6 órakor nyílik meg a Csók István Galériában.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boross Géza

MAGYAR HIRLAP

1969 MAJ 23

MÚZEUMOK – KIÁLLÍTÁSOK

Budapesti Történeti Múzeum: A középkori királyi palota. — Budai látképek a XIV—XV. századig (korabeli metszetek). — „Fővárosunk ezer éve" c. kiállítás. — Régészeti ásatások Budapesten. — Kiállítás a Magyar Tanácsköztársaság 50. évfordulója tiszteletére a Magyar Munkásmozgalmi Intézet rendezésében, a Várpalotában. — **Ernst Múzeum:** Japán alkalmazott grafikai kiállítás. — Lengyel képzőművészeti kiállítás. — **Csók István Galéria:** Boross Géza festőművész kiállítása. — **Fényes Adolf-terem:** Patay Éva festőművész kiállítása. — **Hadtörténeti Múzeum:** Magyarország története a honfoglalástól a Rákóczi-szabadságharcig. — Magyarország hadtörténete 1711—1849-ig. — Az 1848—49-es szabadságharc. — Az 1849—1914-ig terjedő korszak. — Az első imperialista világháború 1914—1918-ig. — Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadserege. — Magyar önkéntesek a spanyol nép szabadságharcában. — A II. világháború, Magyarország felszabadítása, a magyar antifasiszta ellenállás. — Magyar néphadsereg. — **Herkules-villa:** Római kori mozaikok. — **Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Múzeum:** A múzeum legszebb műtárgyai, I. rész. — **Iparművészeti Múzeum:** Magyarországi fajansz- és keménycserép-művészet. — Új szerzemények kiállítása, I—II. — Európai és közelkeleti falicsempék kiállítása. — **Kulturális Kapcsolatok Intézete:** Kóka Ferenc festőművész kiállítása. — **Kína Múzeum:** Kína, Vietnam, Korea, Japán művészete — **Magyar Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XIX. és a XX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és a XX. században. — Fotoművészeti kiállítás. — Pécs és Baranya képzőművészeinek kiállítása. — **Magyar Nemzeti Múzeum:** Magyarország népeinek története a honfoglalástól 1849-ig. — A múzeum bemutatóhelye Vértesszőllősön: Az ősember lakóhelye. — **Magyar Munkásmozgalmi Múzeum:** a KMP megalakulását és a Tanácsköztársaságért vívott harc emlékeit bemutató kiállítás. — **Magyar Vendéglátóipari Múzeum:** Idegenforgalom és vendéglátás Magyarországon a XX. század közepéig. — **Mednyánszky-terem:** Tóth Endre festőművész és Seregi József szobrászművész közös kiállítása. — **Műcsarnok:** Ghanai festmények, kerámiák, ötvöstárgyak, textíliák kiállítása. Ligia Macovei román festőművész kiállítása. **Műcsarnok, kamaraterem:** Czinke Ferenc grafikusművész kiállítása. — **Néprajzi Múzeum:** Magyar népviseletek. — Magyar népszokások. — Magyarországi fazekasközpontok. **Petőfi Irodalmi Múzeum:** A reformkor és szabadságharc irodalma. — József Attila, Juhász Gyula, Radnóti Miklós, Komját Aladár, Móricz Zsigmond emlékkiállítások. — Károlyi Mihály emlékszoba. — Krúdy illusztrátorai. — Teremteni új nemzedéket. A XIX. század második felének irodalomtörténete. — Gábor Andor-emlékmúzeum (Bp., XIV., Zichy Géza u. 8.). Martyn Ferenc irodalmi illusztrációi. — **Semmelweis Orvostörténeti Múzeum:** Képek a gyógyítás múltjából. — **Szépművészeti Múzeum:** Egyiptomi kiállítás. — Régi képtár. — Görög-római kiállítás. — Modern külföldi képtár. — Modern szoborkiállítás. — Régi magyarországi művészet. — Vasarely és modern grafikák.

Itt levágható é

Albert, Bene, Dunai II.,

Noskó—Szűcs kettőst tartja a legjobb megoldásnak. *Mindkét labdarúgó hihetetlen munkabírású, bátor játékos, akik — túl az ellenfél semlegesítésén — a csatársor támogatására is képesek.* Elöl nagyon jónak ígérkezik a Szőke—Albert jobbszárny. *Szőke vérbeli szélső, gyors, jól és veszélyesen ad be, és lövései „hálószaggatóak".* Mellette játszik majd a *nagy tudású Albert, aki minden bizonnyal a támadósor szellemi (és gyakorlati) irányítója lesz.* A Bene—Dunai II.— Zámbó hármas *a pazar teljesítményekre képes Dózsa-ötösfogatban bizonyította, hogy gólerős, lendületes, szemfüles, erőszakos, nagy munkabírású csapatrész.*

Bár négy újonc kap helyet a csapatban *(merész tehát a válogatás!)*, nem kell

---

Londoni telefonjelentésünk

Nagy a tekintélye a D

A skótokat 12 ezer szurkoló kísérte el a VVK-elődöntő- visszavágójára Newcastle-ba. Az angolok azonban hiába fogadták udvariasan a vendégeket, mert *amikor a Newcastle United megszerezte az első félidőben a vezetést, elszabadult a pokol a St. James-park stadionjában.*

A nézőtérről 5 ezer feldühödött skót szurkoló rohant a pályára, és *a walesi bíró, John Gow, szorongatott helyzetében félbeszakította a mérkőzést,* és az öltözőbe parancsolta a játékosokat. A rend csak akkor állt helyre, amikor megjelentek a rendőrkutyák a rendőrségi erősítéssel, és rövid tusa után kizavarták

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HIRLAP
1969 MÁJ 25

Boross Géza

hűsorok 1021

MÚZEUMOK - KIÁLLÍTÁSOK

Budapesti Történeti Múzeum: A középkori királyi palota. — Budai látképek a XIV—XV. századig (korabeli metszetek). — „Fővárosunk ezer éve" c. kiállítás. — Régészeti ásatások Budapesten. — Kiállítás a Magyar Tanácsköztársaság 50. évfordulója tiszteletére a Magyar Munkásmozgalmi Intézet rendezésében, a Várpalotában. — **Ernst Múzeum:** Japán alkalmazott grafikai kiállítás. — Lengyel képzőművészeti kiállítás. — **Csók István Galéria:** Boross Géza festőművész kiállítása. — **Fényes Adolf-terem:** Patay Éva festőművész kiállítása. — **Hadtörténeti Múzeum:** Magyarország története a honfoglalástól a Rákóczi-szabadságharcig. — Magyarország hadtörténete 1711—1849-ig. — Az 1848—49-es szabadságharc. — Az 1849—1914-ig terjedő korszak. — Az első imperialista világháború 1914—1918-ig. — Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadseregе. — Magyar önkéntesek a spanyol nép szabadságharcában. — A II. világháború, Magyarország felszabadítása, a magyar antifasiszta ellenállás. — Magyar néphadsereg. — Haditechnikai kabinet. — **Herkules-villa:** Római kori mozaikok. — **Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Múzeum:** A múzeum legszebb műtárgyai, I. rész. — **Iparművészeti Múzeum:** Magyarországi fajansz- és keményedőcserép-művészet. — Új szerzemények kiállítása, I—II. — Európai és közel-keleti falicsempék kiállítása. — **Kulturális Kapcsolatok Intézete:** Kóka Ferenc festőművész kiállítása. — **Kiscelli Múzeum:** A főváros képzőművészeti gyűjteményének kiállítása. — **Kína Múzeum:** Kína, Vietnam, Korea, Japán művészete — **Magyar Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XIX. és a XX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és a XX. században. — Fotoművészeti kiállítás. — Pécs és Baranya képzőművészeinek kiállítása. — **Magyar Nemzeti Múzeum:** Magyarország népeinek története a honfoglalástól 1849-ig. — A múzeum bemutatóhelye Vértesszőllősön: Az ősember lakóhelye. — **Magyar Munkásmozgalmi Múzeum:** a KMP megalakulását és a Tanácsköztársaságért vívott harc emlékeit bemutató kiállítás. — **Magyar Vendéglátóipari Múzeum:** Idegenforgalom és vendéglátás Magyarországon a XX. század közepéig. — **Magyar Közlekedési Múzeum:** Vasúttörténeti kiállítás. — Közlekedési eszközök fejlődése. — Közlekedési játékkiállítás. — **Mednyászky-terem:** Tóth Endre festőművész és Seregi József szobrászművész közös kiállítása. — **Műcsarnok:** Ghanai festmények, kerámiák, ötvöstárgyak, textíliák kiállítása. Ligia Macovei román festőművész kiállítása. — Amerigo Tot szobrászművész kiállítása. **Műcsarnok, kamaraterem:** Czinke Ferenc grafikusművész kiállítása. — **Nagytétényi Kastélymúzeum:** Magyar bútorművészet a XVIII. században. — XV—XVII. századi európai bútorok. — Bútorművészet a XIX. században. — Kályha- és kályhacsempebemutató. — Puszpángfa- és elefántcsontfaragások a XVI—XVII. században. — **Néprajzi Múzeum:** Magyar népviseletek. — Magyar népszokások. — Magyarországi fazekasközpontok. — **Petőfi Irodalmi Múzeum:** A reformkor és szabadságharc irodalma. — József Attila, Juhász Gyula, Radnóti Miklós, Komjáti Aladár, Móricz Zsigmond emlékkiállítások. — Károlyi Mihály emlékszoba. — Krúdy illusztrátorai. — Teremteni új nemzedéket. A XIX. század második felének irodalomtörténete. — Martyn Ferenc irodalmi illusztrációi. — **Semmelweis Orvostörténeti Múzeum:** Képek a gyógyítás múltjából. — **Szépművészeti Múzeum:** Egyiptomi kiállítás. — Régi képtár. — Görög-római kiállítás. — Modernszobor-kiállítás. — Modern külföldi képtár. — Régi magyarországi művészet — Vasarely és modern grafikák. — **Színháztörténeti Múzeum:** Színház Pest-Budán.

a kezdő csapatba.

KAROL DOBIAS, a jobbhátvéd (Spartak Trnava), ma kétségtelenül *Csehszlovákia legjobb labdarúgója.* Társai tréfásan a csehszlovák *Facchettinek* nevezik. Vékonydongájú játékos létére mindvégig bírja az iramot. Évekkel ezelőtt eléggé tisztátalanul játszott, de most, hogy nagy játékossá érett, lényegesen tisztább eszközöket alkalmaz. Állandóan foglalkoztatja az ellenfél védelmét, *minden előretörési alkalmat kihasznál.* Átadásai kiválóan irányítottak, s a lövésekkel sem áll hadilábon.

FRANTISEK PLASS, a plzeni II. ligás Skoda középhátvédje, az utóbbi időben nem tudja megismételni tavalyi nagyszerű formáját. Ennek oka, hogy *csapatában támadó szellemben kell játszania, míg a válogatottban főleg védőfeladat jut számára.* Ha alkalma kínálkozik, szintén előretör, és különösen fejesei veszélyesek.

ALEX HORVATH, a Slovan Bratislava legképzettebb játékosa, akire Marko szövetségi kapitány — tökéletes labdabiztossága miatt — a *sepregető* szerepét bízza. *Szabadrúgásai félelmetesek, nagyszerűen rúg és fejel.* Nagy munkabírású játékos, de *néha kissé hajlamos a könnyelműségre.*

JAN ZLOCHA a védelem bal oldalán a beteg *Hagara* helyén játszik. A Slovan Bratislava hórihorgas balhátvédje, *a válogatott újonca.* Nagyon szeret előretörni, és távoli, veszélyes lövésekkel kísérletezik. *Kissé nehezen fordul,* de roppant szívós.

JURAJ SZIKORA, az egyik középpályás, az Inter Bratislava nagy technikájú üdvöskéje. *Közelről, távolról remekül lő, s a kapu előtti légitérben általában ő az úr.* Nagyszerűen indítja a támadásokat. Tulajdonképpen előretolt szerepben érzi igazán jól magát. Védekezésben megközelítőleg sem tudja azt nyújtani, mint elöl, a csatársorban.

LADISLAV KUNA, a Spartak Trnava nagy munkabírású, 9-es számú játékosa az a középpályás, aki *védőfeladatát legalább olyan lelkiismeretesen hajtja végre, mint a támadások építését és befejezését.* Szintén remekül fejel. Érdekes, hogy Szikorával együtt a sikeres csehszlovák UEFA-válogatottban kezdte egyre feljebb ívelő pályafutását.

DOBISLAV VESELY, a Sparta Praha

MÚZEUMOK – KIÁLLÍTÁSOK

Budapesti Történeti Múzeum: A középkori királyi palota. — Budai látképek a XV—XIX. századi (korabeli metszetek). — „Fővárosunk ezer éve" c. kiállítás. — Régészeti ásatások Budapesten. — Kiállítás a Magyar Tanácsköztársaság 50. évfordulója tiszteletére a Magyar Munkásmozgalmi Intézet rendezésében, a Várpalotában. — **Ernst Múzeum:** Lengyel képzőművészeti kiállítás. — **Csók István Galéria:** Boross Géza festőművész kiállítása. — **Fényes Adolf-terem:** Patay Éva festőművész kiállítása. **Hadtörténeti Múzeum:** Magyarország története a honfoglalástól a Rákóczi-szabadságharcig. — Magyarország hadtörténete 1711—1848-ig. — Az 1848—49-es szabadságharc. — Az 1848—1914-ig terjedő korszak. — Az első imperialista világháború 1914—1918-ig. — Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság Vörös Hadserege. — Magyar önkéntesek a spanyol nép szabadságharcában. — A II. világháború, Magyarország felszabadítása, a magyar antifasiszta ellenállás. — Magyar Néphadsereg. — Haditechnikai kabinet. — **Herkules-villa:** Római kori mozaikok. — **Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Múzeum:** A múzeum legszebb műtárgyai I. rész. — **Iparművészeti Múzeum:** Magyarországi fajansz- és kerámiacserép-művészet. — Új szerzemények kiállítása I—II. — Európai és közel-keleti falicsempék kiállítása. — Prizma 13 — kortárs iparművészek kiállítása. — **Derkovits-terem:** Gácsi Mihály grafikusművész kiállítása. — **Kiscelli Múzeum:** A főváros képzőművészeti gyűjteményének kiállítása. — **Kína Múzeum:** Kína, Vietnam, Korea, Japán művészete. — **Magyar Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XIX. és a XX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és a XX. században. — **Magyar Nemzeti Múzeum:** Magyarország népeinek története a honfoglalás koráig. — Magyarország története a honfoglalástól 1849-ig. — A múzeum bemutató helye Vértesszőllősön: Az ősember lakóhelye. — **Magyar Munkásmozgalmi Múzeum:** A KMP megalakulását és a Tanácsköztársaságért vívott harc emlékeit bemutató kiállítás. — **Magyar Vendéglátóipari Múzeum:** Idegenforgalom és vendéglátás Magyarországon a XX. század közepéig. — **Magyar Közlekedési Múzeum:** Vasúttörténeti kiállítás. — A közlekedési eszközök fejlődése. — Közlekedési játékkiállítás. — **Magyar Mezőgazdasági Múzeum:** Vadászati, halászati, erdészeti, borászati kiállítás. — Ekétörténeti kiállítás. — Takarmányozási kiállítás. — Pásztorélet. — Magyar növénytani kiállítás. — A Tanácsköztársaság agrárpolitikája. — **Műcsarnok:** Ligia Macovei román festőművész kiállítása. — Amerigo Tot szobrászművész ki-

alacsony az ifjúsági korhatár. Az ifi-csapatból „kiöregedett" játékos a felnőttek között még lámpalázasan játszik, és sok példa bizonyíthatná a szomorú valóságot, hogy gyakran csillogó tehetségű fiatal szürkül el, mert kénytelen búcsút mondani korábbi játékostársainak és edzőjének. A Junior Kupát 21 éven aluli játékosok számára írták ki — külföldön ugyanis ennyi az ifjúsági korhatár. Jó lenne, ha a közeljövőben összeülő országos labdarúgó-értekezlet — a magyar labdarúgás jövője érdekében — fontolóra venné az ifjúsági korhatár felemelését.

Zűröm a

Két év óta az előzőknél sokkal nyugodtabban teltek napjaim. Lehet, labdarúgósportunk kisebb mértékű hanyatlása okozta, hogy a Népstadionban sorra kerülő rendezvények előtt nem kellett reszketve felemelnem a telefon kagylóját, s ha már felemeltem, nem kellett letagadnom saját magamat.

Két éven keresztül nem jelentkeztek régen elfelejtett osztálytársak, rokonok, front- és hadifogolytársak, akik így kezdték mondókájukat:

— Neked nem lehet probléma, szerezz nekem két jegyet a vasárnapi mérkőzésre... Kerül, amibe kerül, csak ott lehessek...

Mondom, két nyugodt esztendőm volt. S aztán a magyar—csehszlovák előtt mintha elvágták volna. Ismét jelentkeztek a „neked nem lehet probléma..." bevezetésű igények.

S mit is tehettem volna mást, kivettem három nap szabadságot, s a hét elején megnyugodva tértem vissza a szerkesztőségbe. Megfeledkeztem a SZÜR-ról, arról az eseményről, amely az utóbbi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HIRLAP
1969 JUN 17

állítása. M[illegible] renc grafikusmű[illegible] **Kastélymúzeum:** [illegible] XVIII. században. — A XV—XVII. századi európai bútorok. — Bútorművészet a XIX. században. — Kályha- és kályhacsempe bemutató. — Puszpángfa- és elefántcsontfaragások a XVI—XVII. században. — **Petőfi Irodalmi Múzeum:** A reformkor és szabadságharc irodalma. — József Attila, Juhász Gyula, Radnóti Miklós, Komjáti Aladár, Móricz Zsigmond emlékkiállítások. — Károlyi Mihály emlékszoba. — Teremteni új nemzedéket — a XIX. század második felének irodalomtörténete. — Martyn Ferenc irodalmi illusztrációi. — Gábor Andor-emlékmúzeum (Bp., XIV., Zichy Géza u. 8.). — **Semmelweis Orvostörténeti Múzeum:** Képek a gyógyítás múltjából. **Szépművészeti Múzeum:** Egyiptomi kiállítás. — Régi képtár. — Görög-római kiállítás. — Modren szoborkiállítás. — Modern külföldi képtár. — Régi magyarországi művészet.

amaraterem: Czinke Fe- kiállítása. — **Nagytétényi** Magyar bútorművészet a

Boross Géza

Fortuna Düsseldorffal játszottunk egy
csoportban a döntőbe jutásért. A második

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-063, 337-748, 340-776

1969. JÚL.
SZOCIALISTA
MŰVÉSZETÉRT
Budapest

1021

KIÁLLÍTÁSOKON LÁTTUK

Boross Géza

Boross Géza festőművész Csók galéria-beli kiállításán egyik képe előtt. Czinke Ferenc új grafikáit a Műcsarnok kamaratermében mutatták be (Selmeczi Tóth János felv.)

Jan Rabas, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság kulturális minisztériumának főigazgatója nyitotta meg a „Mai csehszlovák képzőművészet" című kiállítást a Műcsarnokban (MTI)

Amerigo Tot szobrászművész kiállítását a Műcsarnokban sokan felkeresték. Tot „A kereszt mint groteszk" című szobra (Selmeczi Tóth felv.)

KIÁLLÍTÁSI KALENDÁRIUM

— BUDAPESTEN a két lapzárta közti időszakban a következő kiállításokat rendezték: **Tot, Amerigo** (Olaszország) szobrász a Műcsarnokban — **Martyn Ferenc** festő (Pécs) illusztrációi a Petőfi irodalmi múzeumban — **Csabai Uhrin Tibor** festő a Hazafias Népfront XXII. ker. klubjában (Forum'69) — **Horosz, Henryk** festő (Lengyelország) a Lengyel Kultúrában — **Sugár Gyula** festő a Csók Galériában — **Makowski, Tadeusz** festő (Lengyelország) emlékkiállítása a Magyar Nemzeti Galériában — **Karácsonyi Irén** festő a Hazafias Népfront XI. ker. klubjában — **Veress Pál** festő a Fényes Adolf teremben — **Kovácsik Gyula** festő a Pedagógusok Szakszervezete V. ker. klubjában — **Borbély László** festő a ferencvárosi pincetárlaton — **Mai csehszlovák képzőművészet a Műcsarnokban — Halasi Horváth István** festő és **Horváth Piroska** textiltervező a Mélyépterv II. irodaházában. — **A Lipcsei Képzőművészeti Múzeum** legszebb grafikái a Szépművészeti múzeumban.

— VIDÉKEN a következő kiállításokat rendezték: **Pataki József** festő Tiszaszederkényben a Derkovits műv. központban — **Szalóky József** festő Veszprémben a Képesarnok termében — **T. Nagy Irén** iparművész Szegeden a Képcsarnok termében — **Imre István** festő Miskolcon a Képcsarnok Szőnyi termében — **Kiss László** iparművész Debrecenben a Képcsarnok Medgyessy termében — **Martyn Ferenc** festő Pécsett a Technika házában — **Hoós Elvira** grafikus Pécsett a bőrgyárban — **Gruber Béla** festő emlékkiállítása Nagykanizsán a Thúry Gy. múzeumban — **Kunt Ernő** grafikái Miskolcon a Nehézipari Műszaki Egyetem aulájában — **A Vas megyei képzőművészeti pályázat** alkotásaiból Szombathelyen a Münnich Ferenc ifjúsági házban — **Koszta Rozália** festő Gyulán a kiállítási csarnokban — **Anna Margit** festő Szegeden a Móra Ferenc múzeum képtárában — A pozsonyi **Život képzőművész csoport** Békéscsabán a városi tanácsház dísztermében — **V. délalföldi tárlat** Szegeden a Móra Ferenc múzeum képtárában — **Mednyánszky László** festő gyűjteményes kiállítása Szolnokon a Damjanich múzeumban — **Csebi Pogány István** festő retrospektív tárlata Balatonfüreden az Annabella hotelben — **Tot, Amerigo,** szobrász (Olaszország) Tihany múzeumában — **Kokas Ignác** festő a keszthelyi Balatoni múzeumban — **Péterfy László** festményei és szobrai Szegeden a Móra Ferenc múzeumban — **Moholy-Nagy László és kortársai** Székesfehérvárott az István király múzeumban.

A M
terlo

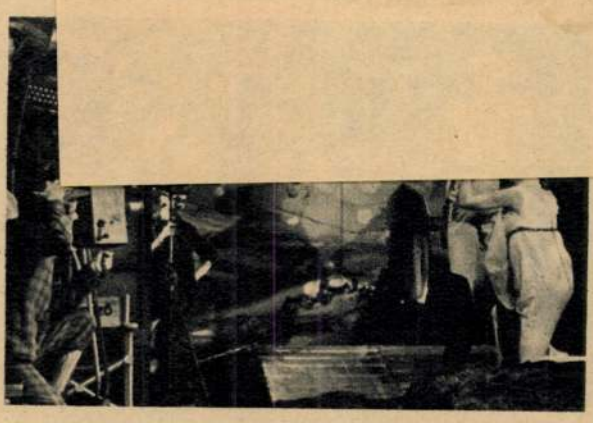

Ami egy panasz kapcsán eszembe jut...

— *„Feleségem 16 éve a vállalat dolgozója, de munkája nem hogy elismerésre találna, inkább állandó üldöztetésnek van kitéve... ennek az üldözésnek legfőbb szervezője az szb-titkár..., aki olyan nagy hatalmat gyakorol... osztogatja az órabér emeléseket, jutalmakat... megfélemlíti azokat, akik aljas üzelmei ellen szót emelnek... erőszakkal választatta meg magát titkárnak... háromszor is kitüntette magát „kiváló dolgozó" jelvénnyel... arrogáns, goromba ember..."*

Lehetne még tovább sorolni a hasonló jelzőket. Mindez egy szb-titkár személyét illeti. Hogy milyen gondolatokat támasztott bennem, azt csak úgy tudom *elfogadtatni* az Olvasóval, ha felsorakoztatom a *tényleges* okokat-érveket pró és kontra. Egy közel 800 munkatárssal dolgozó vállalatról van szó, ahol a hírek, pletykák, vélt sérelmek olyan *káoszt* teremtettek, hogy bizony nem könnyű a kiigazodás.

Minden esetre a *panaszosok* köre a végén néhány főre szűkült. Róluk kiderült az, hogy *valamennyein nem szívelik egymást, és találtak viszont egy közös pontot, egy személyt, akit közösen nem kedveltek, rajta akartak elégtételt venni. Ez volt az szb-titkár.*

Nézzünk *néhány kézzelfogható indokot*, melyből megindult a széljárás az szb-titkár ellen:

a) Engem feljelentett a rendőrségen...

b) Engem áthelyeztetett másik munkakörbe...

c) Nekem megtagadta, hogy a nyugdíj-korhatáron túl legalább egy-két évet még dolgozzak...

d) Beosztottjaim előtt rontotta vezetői tekintélyemet...

És mi az igazság mindebből?

a) Deviza-bűntett miatt a vámőrség kért rendőrségi vizsgálatot...

b) Az áthelyezés a dolgozónak egy éve benyújtott kérelmére történt... (Magasabb fizetéssel!)

c) Ezzel az üzemvezetővel évek óta bajok voltak. Az általa vezetett moziban volt a legnagyobb fegyelmezetlenség, innen indult a legtöbb pletyka. Végre nyugdíjba mehetne úgy, hogy a vállalat a jelenlegi jövedelmét biztosítaná, de *csakazértis* nem akar nyugdíj-

ba m
anyát
gozója
megye
lásáté
d)
módo
ték az
gozók
Ezek
nyét i
— I
udvar
szemb
kik p
valam
az iga
lítja
panas
manit
hoz v
vizsgá
tunk
nulsá
kár id
lenese
A b
zottat
megrá
megy,
ha eg
ők vi
az üg
tetik
nem
igazat
efféle
nak n
séreln
Még
igenis
Ugy
az ne
egész
re a
nevel
ján. N
Az en
ben e
Ezekn
ma e
megv
egyes
meg

Színész-cs

Május egyik vasárnapjának reggelén, szokatlanul sokan jöttekmentek a debreceni **Csokonai Színház** épülete és a vele szemben levő művészklub között. A színház fiatal művészei — **KISZ-istái** — névadóünnepre készültek. Lázas sietségüket magyarázza, hogy mindent a legjobban és legszebben akartak előkészíteni.

Tizenegy órakor megérkezett az anyakönyvvezető — igen csinos és ifjú hölgy — és megérkezett az „előadás" három főszereplője: **ifjú Kóti Árpád, Kovács Róbert** és **Dombrády Zsolt.** Látszott, hogy színházi gyerekek, már tudták,

hogy bemutatón ijedt é
ember. Kivételt csak
képezett, aki mellett s
állt édesapja: „idősebb"
rossz nyelvek szerint
befogja fia száját, mie
csúnyát mond. Pillar
kiderült, hogy kevés a
nek nem jutott, hozott
szobából. Amikor mi
lyetfoglalt, indult az el
Az anyakönyvvezetőr
felelősségről beszélt,

Névadó szülők a debreceni színész-gyerekekkel (Kalmár Ist

MDK

W. Boros Gizella

A Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. művésztagjai 1938.

MDK

W.Boros Gizella bp.i festő

a Társaság tagja

Pécsi Képzm. és Mübar.Társ.23.kiáll.1938.jun.

MDK

W.Boros Gizella festő, Bp.

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

W.Boros Gizella festő, Bp.

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1938.jun.

MDK

W.Boros Gizella festő

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

W.Boros Gizella, festőművész. Bp.

Pécsi Képzőművész. és Műbarátok Társ. kiáll.
Pécs, 1936. jun. 10 1.

ronnyal, melynek sisakja 1875-ben
ták. Háromboltszakaszos hajó, félkör-

Borossa Géza
festő

Nyíregyházán a Jósa András
Múzeumban május 4-ei nyílt
meg Borossa Géza festőművész kiál-
lítása a Nemzeti Galéria anyagá-
ból.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1975. május - 49 oldal.

Borosz Géza festő

Rudnay tanítványa. „Vihar után" c.

Lépe Vigvári László gyűjteményében, Nyíregyházán

Ő festette meg később a gyűjtő portréját is.

Mügyüjtő 1975/1

36. old

Boross Géza

„Műterem sarok"
„Sóstói táj"
„Tanya tehenekkel" c. Zejpei
Vigvári László gyűjteményében Nyíregyházán

Műgyűjtő 1975/1

36 old.

Boross Géza

„Tengerit mozsoló lány" c.
Lépének reprója a 35. oldalon

Mügyüjtő 1975/1

BOROSS GÉZA

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

BOROSS GÉZA

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1975 FEBRUÁR 15-ÉN 12 ÓRAKOR

(BUDAPEST, V. KOSSUTH LAJOS TÉR 12)

MEGNYITÓ BESZÉDET

KAJÁRI GYULA

MOND

75-2 fnyv 14 1077

Boros Géza

festőművész több,mint félszáz alkotásából nyilt kiállitás a nyiregyházi Jósa András muzeumban.

Magyar Hirlap 1975. 8.évf.123/6

Boross Géza (festő)

A hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban 1975. jún.-ban emlékkiállítása nyílt.

Népszava, 1975. jún. 10. 103. erf. 13½ n. 5 p.

BOROS GÉZA, festő

Boros Géza: " Laczkovszky József",cimü müve.-/A munkásmozgalom veteranja/.-Fekete repr. 103.o

---

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1969. IV. 2.sz.

BOROSS GÉZA, festő

Az egykori Sóstói Festők" még egyszer szerepeltek együtt, azt 1940.évi "Nyiregyházi Művészeti Hetek" alkalmából rendezett nagy országos kiállitáson, amelyen az ő képe is ott függött a legnagyobb magyar mesterek művei között. 32.old

DIENES ISTVÁN: Művésztelep a nyiregyházi Sóstófürdőn 1931-34 25.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1970. V. 4.sz.

BOROS GÉZA, festő

Nyiregyházának van képzőművészeti múltja is.-a Rudnay Gyula-féle művésztelep,Barzó Endre,Boros Géza munkássága,a képzőművészeti szabadiskola és van már múltja a sóstói művésztelepnek is. 50.old

LAKATOS JÓZSEF: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban
41.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 1977. 1.sz.

S Sézo

BOROS IMRE, festő, tanarsegéd

1933-ban Rudnay Gyula ismételten kérte Nyiregyháza polgarmesterét, hogy 5 fiatal festőművész-növendékét Sóstón nyaron lassák vendégül. Kérése teljesült és a következő 5 fiatalt küldte le: Bosos Géza, tanarsegéd, vezető, VII. éves, Kutasi Imre, I. éves, Kun Istvan III. éves, Füstös Zoltan V. éves és Horvath Sandor I. éves növendékek.

BOROSS GÉZA, festo

1933-ban vette el Kiss Lajos muz.igazgató leanyat.Elevans vilagfi volt.Szalagos gitarral érkezett Sóstóra. Mesterének Rudnaynak csupan külsőségeit tudta atvenni Rudnay jegyek mélyebb tartalom nélkül. 28.old

DIENES ISTVÁN: Művésztelep a nyiregyházi Sóstófürdőn 1931-34. V 25.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1970. V. 4.sz.

BOROSS GÉZA, festő

Rudnay Gyula tanitványa volt. A sóstói nyari müvésztelep vendége volt. -1934-1948 között Nyiregyhazan rajztanar, azóta a Müegyetem rajztanszékén beosztott tanar. 30.old

DIENES ISTVÁN: Művésztelep a nyiregyházi Sóstófürdőn 1931-34. 25.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1970. V. 4.sz

BOROSS GÉZA, festo

A Kisvardai Varmuzeumban gyüjteményes kiallitasok voltak.1968-ban Berecz Andras és Györi Elek,1969-ben Soltész Albert,1970-ben Boross Géza és 1971-ben Diószegi Balazs és Nagy Sandor tarlatainak megrendezésére került sor. 84.old

MAKAY LÁSZLÓ: Kiállitások Kisvárdán 84.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1972., VII. 2.sz.

BOROSS GÉZA, festo

Kiallitasa festményei, akvarelljei, rajzai bennfentesen, együttérzéssel szólnak tajainkról, vidékeinkről, Hangulatukban egyfajta azonosulas van mindazzal, amit sajatosan hazainak, magunkénak érzünk. 69.old

POGÁNY Ö. GÁBOR: Boross Gé-áról 67.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

Budapest, 194----------

BOROSS GÉZA, festő

Boross nyiregyházi kiállitasa komoly tanulsagokat rejt magaban. Arra emlékeztet, hogy a magyar képzőművészetmé még az igazi értékek egész soravak jarulhat a közvéle mény elé. 67.old

POGÁNY G. GÁBOR: Boross Gézáról 67.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő

BOROS GÉZA: " Varandós",cimü müve.-rekete repr. 71.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Gézáról 67.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

y

Budapest, 194

BOROSS GÉZA, festo

BOROSS GÉZA: " Öreg baratnők",cimü müve.-rekete repr 70.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Gézáról 67.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festo

BOROSS GÉZA:" Alföld",cimü müve.-rekete repr. 69.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza-ról 67.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festo

BOROSS GÉZA: " Erdei tócsa", cimü müve.-rekete repr. 68.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza-ról 67.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festo

BOROSS GÉZA: " Csutkakupok", cimü müve. rekete repr
67.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza 67.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

gy

Budapest, 194----------

BOROSS GÉZA, festő

Szeghalmi,nyiregyhazi tanarkodasa idejéről feledhetetlen emlékeket vitt magaval,hogy alkotómunkaja közben sohase tudjon elszakadni a Tiszan tuli valóság atmoszférajatói,a valtozó vilag meg-megujuló élményeitől.E kiallitas anyaga is arról érvel,hogy képzőművészetünk forrasai kiapadhatatlanok. 72.old

POGANY Ö.GABOR: Boross Gézaról 67.old

Szabolcs-Szatmari Szemle, 1971. VI. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő

Tettekkel tanuskodik haladó tradicióink megértése melle
A térzi az alföldi festők örökségét,mint rokonlélek nyil
latkozik meg a magyar falu világáról,a vészterhes felhő
ről,a virágba borult kertekről,vagyainkat messzerepitő
fasorokról és a föld faradhatatlan megmunkalóiról. 72.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Gézáról 67.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3-sz.

Budapest, 194----------

BOROSS GÉZA, festo

1971-i tavaszi kiallitasa a képek nem tamasztjak azt az igányt,hogy egész palyafutasat bemutassak.Két részből all.tészben az itteni tulajdonban lévő képekből,ennek nagyobb részét korabbi müvek tették ki,masrászt az utolsó évek terméséből.Aközépső évek termése hianyzott. 93.old

KOROKNAY GYULA: A nyiregyházi képzőművészeti élet 1971 első felében 93.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő

1971 első felében Nyiregyhazan a Múzeum termeiben megnyilt Boross Géza kiallitasa. Boross nemsokara, júniusban meghalt. 93.old

KOROKNAY GYULA: A nyiregyházi képzőművészeti élet 1971 első felében 93.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő

Művészetének sok hive van Nyiregyházán. Köztük régi tanitványai, barátai, ismerősei, sokan vannak, kik őszintén szeretik problémátlan világát, kitünő rajzkészségét, megnyerő festői modorát és közérthetőségét. 93.old

VOROKHAY GYULA: A nyiregyházi képzőművészeti élet 1971 első felében 93.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz

BOROSS GÉZA, festo

Alföldi festonek mondjak.S ez a hagyomanyaiban munkacs
csyra visszanyuló iskola töretlenül mar csak kevés mü-
vésznél él.Boross idöszerüségét mindig biztositani fog-
ja a müvészet iranti öszinte szeretete,s virtuóz mester
ségbeli tudasa. 93.old

KOROKNAY GYULA: A nyiregyházi képzőművészeti élet
1971 első felében 93.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő

1971-ben Nyiregyhazan kiallitasa volt a múzeumban. Az utolsó években ugylatszik visszatért fiatalkori barnas.zöldes szinvilagához,azzal a különbséggel,hogy most mar nagy hugott foltokkal,cézannosan,kissé szétesen dolgozott. 93.old

KOROKNAY GYULA: A nyíregyházi képzőművészeti élet 1971 első felében 93.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festo

1971-es kiallitasan Nyiregyhazan lathattunk par nagyon szép Rudnay-tanitvany képet,melyek veteksgenek a mester müveivel.Nagyon érdekesek voltak a barzóendré képek,is,azok szamara,akik ismerték e szerencsétlen sorsu nyiregyhazi müvésznek munkait. 93.old

KOROKNAY GYULA: A nyireg házi képzőmüvészeti élet 1971 első felében 93.old

Szabolcs-Szatmári zemle, 1971. VI. 3.sz.

Budapest, 194----------

BOROSS GÉZA?, festo. 1907-1971.

A parazsló barnaknak,éles sárgaknak,füstös türkiszek nek,csillogó árnyaknak mas az értelmük Boross Gézánál, mint Tornyai Janos,Nagy Istvan,Abrain vagy Koszta Jó zsef szentesi tanyajanak felgült udvaraban.A cselekedetek,jellemek emberöltökön at se nagyon valtoztak,de az abrazoltak lélekvilaga mégis masról értesit. 67.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971.

Hosszú éveket tanarkodott Szeghalmon, Nyiregyhazan, a táj, a vidék szelleme, a vidéki élet légköre egész művészetében nyomot hagyott. De különösen apósa, Kiss Lajos a Jósa Múz. igazgatójának a szemléllete nyitotta ki szemét a magyar élet emberi, és társadalmi problémainak a felismerésére. 66. old

POGÁNY Ö. GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65. old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3. sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971.

Emlékkiállitásai módot adnak tanulsagos ,meggyozo eredményeinek elemzésére.Dikciós komolysagu hangvétel arad munkaoból; tömör kifejezés ,sulyos közlendo,vérmes kolorit all össze benmuk feszültséggel teli képegységgé.
65.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971.

Képeinek inkább az atmoszférájában, lüktető ritmusában fedezhető fel a honismeretg, semmint témájában, címében. Borongó szinei, fel-felvillanó fényei, gorcsos figurái, el-elcsendesedő felkaltásai évszazados hyugtalansagot, feloldatlan szorongast idéznek. 66.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

Boross Géza, festő

megemlíve

Orłułay Gyula: Kiss Lajos emlékezete

64-66.5.

Tiszatáj, Szeged 1977 ápr.

4/XXXI.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971.

Az alföldi festők szélsőséges szinellentéteihez, romantikus hevületéhez hozzáadta azt is, ami kifejező erőben, képképépitésben, időszerűbb, a magas hőfokon tartott szinegy ütteshez nagyvonalúságot, hangsúlyos szerkezetet kapcsolt kiemelte a fontosat, de nem mondott le akoltészetről.

67. old.

POGÁNY Ö. GÁBOR: Boross Géza emlékkiállítása 65. old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3. sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971

Emlékkiallitásai-A Magyar Nemzeti Galéria után a nyir egyházi Jósa András Múzeumban, majd a hódmezővásarhelyi Tornyai János Múzeumban-módot teremtenek az életmű vázlatos áttekintésére. 65.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle. 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971.

Ujabban a képzőművészet értői fokozott érdeklődést tanusitanak festményei, és rajzai iránt keresik az alkalmat, hogy müveit tanulmányozhassak, müködésének, a szellemiségét megidézhessék. 65.old

POGÁNY Ö. GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle. 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1908-1971.

Művészetének értéke megnőtt a műbarátok értékelésében, Négy évtizedes pályája folyamán terjedt képeinek népszerűsége, többen, éppen Szabolcs-Szatmárban, akik kisebb nagyobb kollekciót gyűjtöttek /?/ képeiből. 65.old

POGÁNY Ö. GÁBOR: Boross Géza emlékkiállítása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle. 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő

A Boross Gézához hasonló művészet a maradandó élmények a mélyen szántó emóciók, a differencialt elképzelések révén neveli a lelkeket, szolidaritasra, eerkölcsi méltóság ra, közösségi önzetlenségre. 66.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle. 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971.

Boross Géza haladószellemű festő. Rudnay Gyula tanitvanyai közül ő is azok mellé sorakozott, akiknek van érzékük a nemzeti lelkület megfogalmazására, a nép észjárásának, érzelmi igényének a megjelenitésére. 66.old

POGÁNY G. GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle. 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971.

BOROSS GÉZA: " Kalapos férfifej". cimü müve.-Fekete repr. 69.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971

BOROSS GÉZA: " Csendélet almával",cimü müve.-Fekete repr. 68.old.

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971.

BOROSS GÉZA: " Szántóföldek",című műve.-Nekete repr. 66.old

POGÁNY Ö.GÁBOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971.

BOROSS GÉZA: "Libak a pusztán," című műve. - rekete repr. 65. old

POGÁNY Ö. GÁBOR: Boross Géza emlékkiállítása 65. old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3. sz.

BOROSS GÉZA, festő, 1907-1971.

BOROSS GÉZA: " Beszélgetők". cimü müve.-rekete repr. 70.old

POGÁNY É.G/BOR: Boross Géza emlékkiállitása 65.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

BOROSS GÉZA, festo, 1907-1971.

BOROSS GÉZA mintha rancba szedte volna Tornyai János ösztöneit,s Cézanne mértani idomaira feszitette a juli usi napon lángra kapott vöröseket,a tavaszi vetésben megszelidült zöldeket.Ha szamtalan tónust rejtett el egy-egy felületen,akkor is ugy latszik,mintha széles ecsetvonasokkal festett volna. 67.old

FÜGANY O-GABOR: Boross Géza emlékkiallitasa 65.old

Szabolcs-Szatmari Szemle, 1975. A . 3.sz.

BOROSS GÉZA, festő

Több megbizast is kaptak a megyétől a müvészek.Pl.14 lapból álló grafikai sorozat sokszorositható.1967-ben album a megye nagyjairól,1968-ban meghirdették a veterán portré sorozatot.A megye 1965-től több palyazatot irt ki tekintélyes összeggel.Ezeken Berecz András,Pal Gyula Boross Géza,tüntek ki leginkább. 66.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

BOROSS GÉZA, festő

A háborús évek viszonyainak hatása alatt különleges helyzet alakult ki Nyíregyházán. Boross Géza már itt volt, mikor 1943-ban Diószegi Balázs is ide jött rajztanárnak. Ősz Dénes házassága, s olaszországi tartózkodása után 1943 óta Nyíregyházán lakik. Barzó Endre 1944 márciusában jön haza végleg Bpestről. 62.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

BOROSS GÉZA, festő

Idővel több en hos zabb-rövidebb nyiregyházi tartózko
dás után újra elhagyták a várost. Ősz Dénes már 1947-be
ben, Boross Géza pedig a következő évben. De mielőtt e
háború által ös zehozott együttes megbomlott volna,
eg nag tettük mégis születet ,a szabadiskola. 63.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61. old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

BOROSS GÉZA, festő

Koffán Károly a nyíregyházi művészekkel nem volt kapcsolatban ott tartózkodása alatt. A súlyos beteg barátjának már alig dolgozott. Koffán főleg Boross Gézával volt kapcsolatban, ki igen tisztelte. 63.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

BOROSS GÉZA, festő

Boross Géza szinte együtt élt a debreceniekkel, művész kortársaival, Hooló László a Tiszahaton keresett témákat, motivumokat. Gaborjáni Szabó Kalmán egyforman tanulmányozta Szabolcs középkori műemlkeit és monumentális falfestményeit, s maga is alkotott freskókat Nyiregyháza középületeibe. 91.old

KISS IMRE: Kelet-magyarországi képzőművészek kiállitása a Magyar Nemzeti Galériában 1/ 89.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 197[illegible]. VIII. 1.sz.

BOROSS GÉZA, festo

A Szabolcs-Szatmari taj kevés muvésznek tudott otthont adni. Barzó Endre és Boross Géza mellett talan Diószegi Balazs nevét kellene emlitenünk, aki ott élt, dolgozott, az igaz, hogy csak átmenetileg, ideiglenesen.
91.old

KISS IMRE: Kelet-magyarországi képzőművészek kiállitása a Magyar Nemzeti Galériában 89.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 1.sz.

BOROSS GÉZA, festő

--

Z.SZALAY PÁL ,Barzó Endre,Berki Nándor és Diósszegi Balázs képviselte a megyében a sok kiváló rajztanár között az aktiv festőket,amig a mostani fiatal művész csoport fel nem tünt.A zárkózottabb természetü Boross Géza is barátjául fogadta. 49.old

BARKÓCZI JÁNOS:"...amig élek nem teszem le az ecsetet" a 81 éves Z.Szalay Pál köszöntése 47.old

Szabolcs-Szatmári szemle, 1972. VII. 3.sz.

Boross Géza, festő- és grafikusművész

Ritkán láthatt, de fontos kiállítást mutatott be a Magyar Nemzeti Galéria: a képzőművészet – mondhatni alapműfaját, a rajzot, ennek alakulását a felszabadulás óta eltelt időben. Az a sokarcú tematikai és stílusbeli változatosság, amelyet a kiállítást mutat, jelzi rajzművészetünk gazdagságát. – Boross Géza és Varga Nándor Lajos stílusa Pór párizsi felfogásához kizelít. Ez a stílusbeli felfogás jellemzi a művésnek ezüstceruza-rajzait is, amelyeken a ceruza vékony vonalvezetése határozza meg a stílus karakterét.

Láncz Sándor: Rajzkiállítás a Magyar Nemzeti Galériában.

Jelenkor, 1980. szept. 820. old.

Boross Géza, festő- és grafikusművész

Batári László ban 1946-ban komoly, elhatározás ér-
lelődött meg, felkereste Nyíregyházán Boross Gézát
és Ész Dénest, akik pártfogolták őt. Ész Dénes 3 aján-
ló levelet írt, mégpedig Barcsay Jenő, Szőnyi István
és Vaszy Nándor Lajos címére. Batári László soha-
sem adta át a címzetteknek. Elment dolgozni,
hogy a 30-ftos vizsgadíjat befizethesse, – de nem
vették fel.

Tarczy Péter: Batári László festőművész portréjához.
Kelet-Magyarország, 1982. jan. 16.

Boross Géza, festő- és grafikusművész

Diószegi Balázs mikor Nyíregyházára jött, már tudott Boross Géza létéről. Ő a Kálvineumban tanított. apósával, Kiss Lajos múzeumigazgatóval megint viszonyba került, – ő tudta, hogy Diószegi Rudnay tanítványa volt, – ők pedig jó barátok voltak.

T.P.: Beszélgetés Diószegi Balázzsal a nyíregyházi évekről.
Kelet-Magyarország, 1982. nov. 24.

BOROSS GÉZA

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

473

BOROSS GÉZA (festő)

Z.SZALAY Pál, BOROSS GÉZA, KOZÁK ISTVÁN
nyiregyházi festőtanárok életének és tevékenységének részletes ismertetése.

MURAKÖZI Ágota: Művésztanárok a régi Nyiregyházán. Szabolcs-Szatmári Szemle, 1987. 3.sz. 347 - 356. p.

Letéve: BOROSS Géza

illetve letelepedett mesterek
igényeknek legjobban megfelel

A török kiüzését követő eg
kedéssel, a kuruc-labanc há
épitéssel nagy lendületet ves
1723 évi rendeletet a templom
épitkezéseknél egyértelmüen a

Elhatározó fontosságú egy-
Esterházy Imre érseké, Csáky
érseké stb. Kezdeményezésük
kiterjed, egyházi és világi v
foglalkoztatják, külföldieket
és nyitrai székesegyházak, a
kápolna stb. a legjelentősebb

Boross Géza

Boross Géza Nyíregyházán
kapott állást a háborús évek
alatt.

Keroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet.1977.szeptember - 18.oldal.

Boross Géza

neve említve

Kontha Sándor:Szalay Lajosról tulzás nélkül

Kritika 1972 október 38.old.

Boross Géza

Nyíregyházán 1974. máj. végén Harminc év a szocializmus útján c. kiállításon részt vett.

Népszava, 1974. máj. 31. 102 évf. 125 sz. 4p.

Borsos Géza
festő

Borsos Géza volt művészeti írá-
nyítója a Főiskolán Cs. Nagy
Andrásnak

Horváth Béla: Cs.Nagy András.
Művészet, 1974. január - 20.oldal

Boross Géza
festő

Boross Géza foglalkozott a diák
Cs. Nagy Andrással és ő ajánlotta
hogy menjen a Képzőművészeti Fő-
iskolára.

Horváth Béla: Cs.Nagy András.
Művészet, 1974. január - 20. oldal

Boross Géza
festő

Méltatás

Horváth Béla: Cs.Nagy András.
Művészet, 1974. január - 20.olda.

Boross Géza
festőművész 63 éves korában elhunyt.
A Magyar Képzőművészek Szövetségének volt a tagja.

Magyar Hírlap 1971/168 4 old.

Borossgéna
festő

A hódmezővásárhelyi Tornyai János
Múzeumban áprilisban Borossgéna
festményeit mutatják be.

-.-: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.április - 46.oldal

Boross Géza
A második világháború után Nyíregy
házán volt állásban.

Koroknay Gyula-Szabolcs-Szatmár
képzőművészete.

Alföld 1973/10 66 old.

Boross Géza (festő)

A főiskola elvégzése után 15 évig működött mint rajztanár az Alföld kisebb-nagyobb centrumaiban, majd a Műegyetemre került.

Népszava, 1975. márc. 7. 103. évf. 56 n. 4 p.

Borosz Géza (festő)

1971-ben halt meg.

Népszava, 1975. márc. 7. 103. évf. 56. sz. 4. p.

Borossa Géza (festő)

1975. március-ban a Nemzeti Galériában emlékkiállítása volt.

Népszava, 1975. március 7. 103. erf. 56 sz. 4 p.

Boross Géza (festő)

1933-ban fejezte be a főiskolát Rudnay növendékeként.

Népszava, 1975. márc. 7. 103. evf. 56 sz. 4 p.

Boross Géza [ ]

Emlékkiállítása nyílik meg
a Nemzeti Galériában. (Febr. 15.)

— :ll Boross Géza 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 15.

Boros Géza, Pécs

Emlék kiállítás nyílik meg
a Nemzeti Galériában. (febr. 15.)

— : Hír

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 14.

Boross Géza

A Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i
városi Tanács műtárgyvásárlásából rende-
zett „Kortárs Művészet" c. kiállítás okt.
5.-én nyílik meg, melyen szerepel műve.

Meglúvó.

1974. okt. 5.

Boross Géza (1908 Balassagyarmat – 1971 Bp.)

emlékkiállítása

Magyar Nemzeti Galéria – Tornyai János Múzeum

Bp. – Hódmezővásárhely 1975

– Katalógus a tárlatban –

Boros Géza, festőművész

Batári László festőművész a háborúból visszatérve ismerkedett meg Pleidell János festőművésszel, az ő vezetésével kezd el modell után rajzolni, alajjal festeni. — Nyíregyházán Boros Géza, az alföldi piktúra vezi pártfogásába.

Ujvári Béla: A tájképfestő Batári László.

Népszava, 1976. júl. 31.

Beross Géza

Kiss Lajos arcképe

Koroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet,1977.szeptember - 18.oldal.

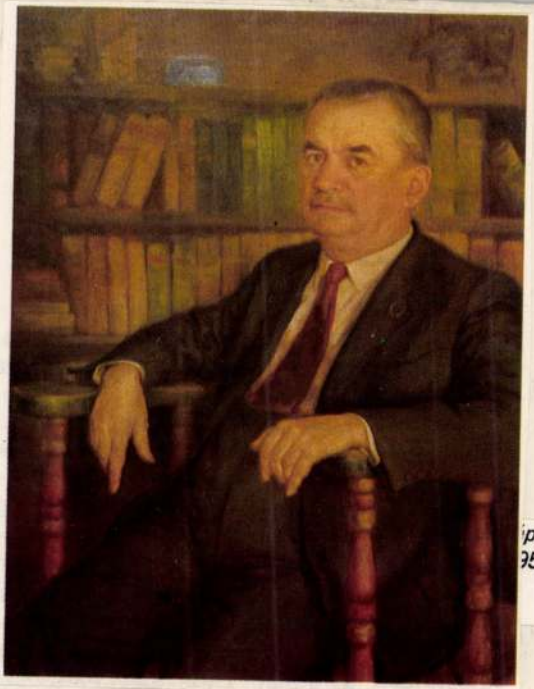

ipe,
950

Boross Géza

Boross Géza hosszabb időt élt le Nyíregyházán. Itt is működött és itt is alakult ki művészete.

Keroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Boross Géza

A fiatal Boross Gézát olykor tanácsokkal látta el Barcsa Endre.

Korokmay Gyula: Képzőművészet, Szabolcs-Szatmárban. Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Borsos Géza, fazekas

L: Gonda István

Fazekas A': Fazekasok, korsósok ... 3.

Esti Hirlap, Bp. 1977, dec. 2

MDK

Boross Géza

Gondolkodó, of.

7. miskolci o.képzőm. kiáll. 1962. nov.
Herman O. Muz.

Boros Géza.

Vásárhelyen, a II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás vázlatainak tárlatán „Mészkevevők" c. képének vázlatai szerepeltek. (említve.)

Viharsarok, Hódmezővásárhely, 1952. Nov. 13.

Baros Gézá.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás alkotásainak vázlataiból vándorkiállítás keretében tárlat nyílik nov. 9-én, melyen vázlatai szerepelni fognak.

Vihar sarok, Hódmezővásárhely, 1972. nov. 7.

Boross Géza
Szentendrei régi ház, kréta
Dombos táj, vizf.
Suhancok, "

Szentendrei festők III. kiáll. Szentendrei Ferenczy
Károly Múz. 1953. aug. 1.

Boross Géza

Habarcskeverők, olaj

II. Magyar képzőműv. kiáll. Műcs. 1951. nov.

5 l.

BOROS Géza

NN: Boros Géza...

Művelt Nép 1955 4 évf. 43 n. okt. 23. 7 l.

MDK

Boros Géza

1931-32. tanársegédi teendőkkel megbizott ösztöndijas hallgató.

Képzőm. Főisk. évk. 1931-32. 95 l.

Boross Géza
Faluvége, ceruza

Nyári Tárlat. Ernst Múz. 1954. jul. 7 l.

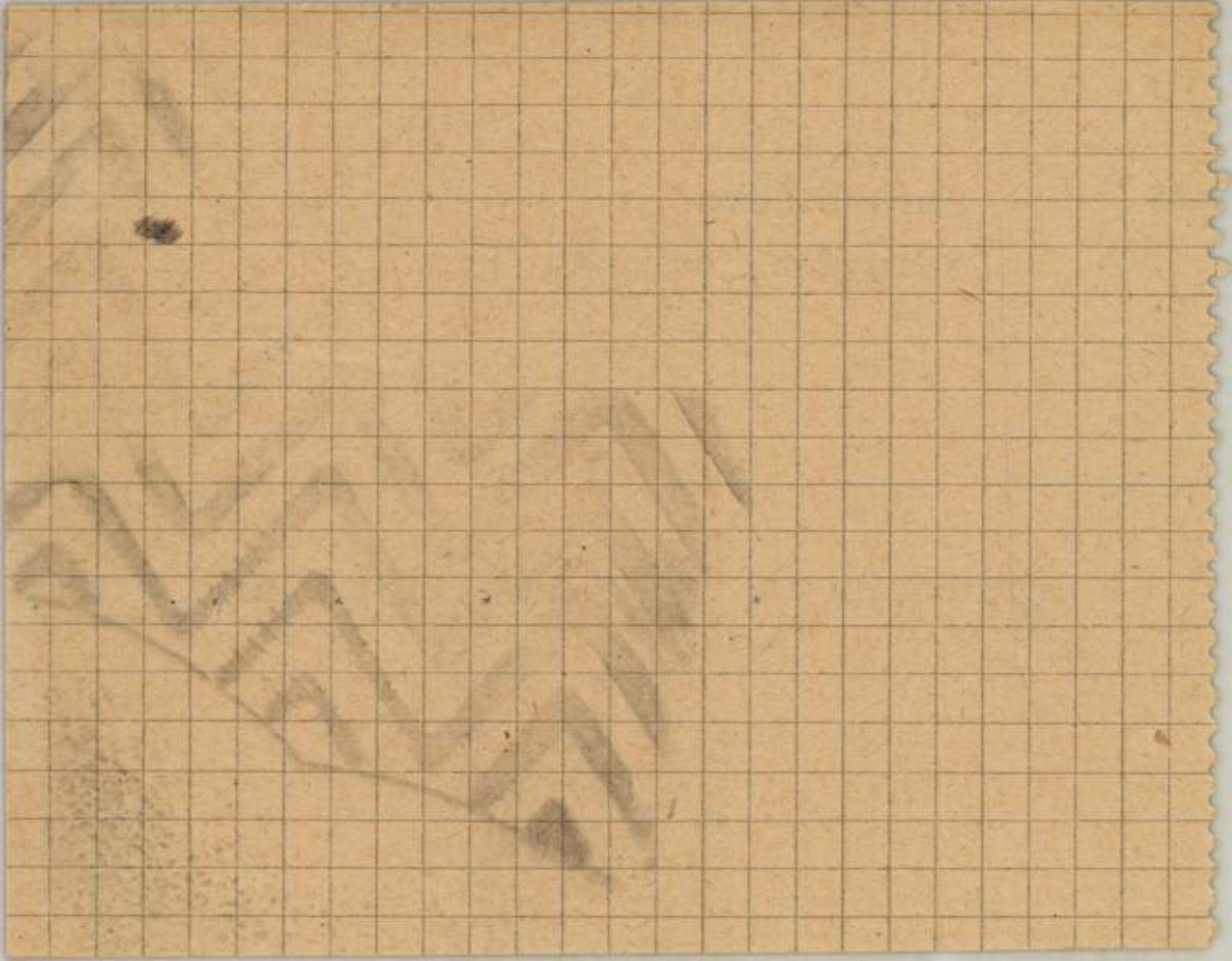

Boross Géza

Udvaron, olaj
Árnyékban, vizf.
Felsőbányai utca, kréta
Csendélet korsóval, olaj

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 9 l.

Boross Géza

Szentednrei régi ház, kréta
Dombos táj, vizf.
Suhancok, "

Szentendrei festők III. kiáll. Ferenczy Károly Muz.
1953. aug. 2 1.

Boros Géza, Nyiregyháza
Csendélet, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I. kiáll.
Ernst Muz. 1947. jul. 8 l.

Boros Géza, Nyíregyháza
Udvarban, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I.kiáll. Ernst Múz. 1947. jul. 7 l.

Boros Géza, Nyieregyháza

Felsőbányai táj, olaj
Alkony, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I. kiáll.
Ernst Múz. 1947. jul. 7 l.

Boross Géza festőm.

Nonlopi: 3 kiállítás; csók. J. Galéria

Nepszava 1955 okt. 30. 83 évf. 256 n.

4 l.

BOROS Géza

Falvége
Gémes Zut
Alföld
Szentendrei szeptica
Öregapám borsót szemez

Péter J: Boros G. festőm... (Csók Galéria)

Szodalmi Ujság 1955 11 ért 44 sz. okt. 29 8 l.

MDK

Boross Géza (festő)

Festészete Rudnayt, Koszta, Tornyait idézi. Csendéletek, enteriőrök, dolgozó, vagy munka közben pihenő parasztok ábrázolásai.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov.–dec. 108. l.

MDK

Boross Géza (festő)

Budapesti művész. (1958.) június 8-án Buzi Barnabással közös kiállítása nyílt Debrecenben.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec. 107-108. l.

MDK

Boross Géza

Habarcskeverők

Asztalos: 2.M.Képzőm. Kiáll. ... Magy. Nemz. 1951. dec. 1.

MDK

Boross Géza

Kirakodás, festm.

Fehérvári: A nyíregyházi müv. hetek.
Szépmüvészet, 1940. 22. l.

MDK

Borossy Géza (festő)

Négy évet töltött Rudnay irányítása mellett. Debrecenben kétszer is volt gyűjteményes kiállítása; legutóbb 1937-ben.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec. 108. l.

MDK

Boross Géza, festö.

Kirakodás.	Of.
Fényözön.	Kréta rajz.
Vizhordó.	Kréta rajz.

Nyiregyházi Müv. Hetek. 1940.máj.4.-jun.3.-ig.
Képzömüv. Kiáll. tárgymut. 5.1.

MDK

Boross Géza festő

Napraforgós csendélete szerepel az V. Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

Szelesi Zoltán: Vásárhelyi vallomások.

Tiszatáj, Szeged, 1958. október. 11. l.

MDK

Boross Géza

Uj magy. Képzőm. Főv.Képt. vándorkiáll. 1948.jun.
PÖG. bevez. tanulm.

12.1.

M.D.V.

Boross Géza
festő

„Strumpliszedők" c. műve

Bényi László: A Szolnoki Galéria
Művészet, 1960. október – 22 lap

MDK

Boross Géza festőm.

A nyiregyházi Bessenyei György népfőiskolán
ad elő müv. tárgyakat.

Szabad Müvészet, 1947. 6-7.sz. 129.l.

M. D. K.

Boros Géza
festő

„Népnevelő" c. mive.

D. Fehér Ilmosa: „A munka dicsérete".
Mivészet, 1960. november. — 32 lap.

MDK

Boross Géza

Kirakodás

fehérvári: Nyiregyházi müv. hetek. Szépmüvészet, 194o. 1.sz. 22 l.

Boross Géza (1908 MDK

A Munkácsy hagyományokat folytatók, az indulatos, vérmes szinegyüttes képviselői között emlitve.

Pogány Ö.Gábor: Magyar festészet a XX. században. Bp. 1959. 32.l.

Borossgéra festő

M.D.K.

„Prhenő kapás", „Fiatalok" c. képe
„Méltatás".

Duka Mária: Két kiállítás.

Magyar Nemzet, 1959. május 9.

48.

MDK

Boross Géza
Kut, olaj
Csendélet bokállyal, obaj
Suhancok, olaj
Pihenő paraszt, olaj

Ripp-Rónai Társ.kiáll. N.Szal. 1948. dec.
6 l.

MDK

Ady-Kör kiáll. 1946. dec.

MDK

Boross Géza

festő

Repr: "Kiss Lajos arcképe" olajf.

Kiss L.: Vés.müv. 2.o./belső cimlapnál/

M. D. K.

Boros Géza
festő

Az Ernst Múzeumba van a ki állítása.

Kiállítások.
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 18.

Sz.

M.D.L.

Boross Géza
festő

Az Ernst Múzeumban van kiállítása.

Kiállítások.
Magyar Nemzet, 1959. május 10. 4 p.

M.D.K.

Boros Géza
festő

Kiállítása az Ernst Múzeumba

Kiállítások.

Magyar Nemzet 1959. május 1. 12 l

Boross Géza, festő MDk.

Művészi pályája a 30-as években indult.
Rudnay tanítványa volt.
Kedves témája a parasztí élet:
Pihenő Kapás, Pásztor, Krumplisütögetés, Etetés című képei.
A régebben jellegzetes sötétbarna tónusú képei helyett most világosabb, frissebb a bensőséges öröm fényeit tükröző képek mutatják egyénibbé válását. Úttörő jellegűek kis olajpasztell vázlatai.
Önálló kiállításának helye az Ernst Múzeum.

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról

Népszabadság, 1959. máj. 6. 8. l

MDK

Boross Géza

Sályi tszcs központ, cer.

Tanulm. kompozicióhoz, pác

Békeplakát és 5 éves terv graf. kiáll.
Ernst Múz. 1953. szept. 7 l.

M.D.K

Borossgéza
festő

Miltiades.

Magyar Nemzet, 1959. július, 12.
Dutka Mária: Az Alföld a festészetben. 8 l.

MDK

Boros Géza

Felsőbányai táj, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 13 1.

M.D.K.

Borossy Jeno
festő

Az Ernst Múzeumban van a kiállítása.

Kiállítások
Magyar Nemzet, 1959. május 17

41.

Bososs Géra
festő

M.D.K.

Kiállítása az Ernst Museumban nyílt meg

Az Műcsarnok értesíti a kiállításlátogatókat....
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 30

6 l.

M.D.K.

Borass Géza
festő

Kiállítása az Ernst Museumban

A Műcsarnok értesíti a kiállításlátogatókat

Magyar Nemzet, 1959. ápr. 29.

6e

M. D. K.

Borsos Géza
festő

Az Ernst Museumban rendezett kiállítását
Pogány Ö. Gábor nyitotta meg.

Napló.
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 26. 8l.

M.D. K.

Borsos Géza
festő

Az Ernst Múzeumban van kiállítása

Kiállítások.
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 26. 4l

M. D K.

Boross Géza
festő

Az Ernst Múzeumban lesz kiállítása

Napló
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 9.

MDK

Boross Géza

Dutka M: IV. Képzőmüv. kiáll. Magy. Nemz. 1954.
jan. 29. 5 l.

MDK

Boros Géza

Kiss L. Kossuth-dijas, olaj

Veres Péter, olaj

Arckép kiáll. Ernst Múz. 1952. aug. 5 l.

MDK

Boross Géza

Krumpliszedők, olaj

Fiatal magyar képzőmv. Főv.Képtár 29. kiáll.
1946. dec. 6 l.

MDK

Boross Géza, festő.

Falusi népnevelő. Of.-

Mücs. - Tav. tárl. 1952 - máj. 10 - jun. 4. - Katal. 7. l.

MDK

Boross Géza, festő.

„Kossuth-díjas tudós"

Mücs. (?) - I. M. Képzőmův. kiáll. - portréképei. - Kis Ujs.
1950 aug. 24. - 4. l. - Nagy T.

M.Dik

Bross Géza, festő.

Falusi népnevelő

Műv. - Tan. - Lárlat - M. N. 1952. V. 18. - 5. l. Dutka M.

MDK

Boross Géza, festő

1.) (Érdekes, mint dokumentumszerű kép, mint a követ kerő hat festőnél.)

Mics. - III. Magy. Képzőmű. kiáll. - M. N. 1952 XII. 27. - 5 C

Dutka M.

Boross Géza MDK

k.1908

Az 1950 augusztusában megrendezett Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson szereplő ujrealista művészek között emlitve.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.66.l.

MDK

Boros Géza

2. M. Képzőmüv.Kiáll. Szab.Nép, 1951. nov. 4. 9 l.

MDK

Boros Géza

Kiss L. Kossuth-dijas, of.

Veres Péter, of.

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug.
5 l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

BOROSS GÉZA

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1975 FEBRUÁR 15-ÉN 12 ÓRAKOR

(BUDAPEST, V. KOSSUTH LAJOS TÉR 12)

MEGNYITÓ BESZÉDET

KAJÁRI GYULA

MOND

75-2 fnyv 14 1077

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA 1957

Boross Géza, festő, grafikusművész

E tárlat megnyitásáig rajzkiállítás még nem volt hazánkban. Ez az első tárlat, mely a rajz műfajához kötötte magát. – Az akadémiák nyugalmát árasztó művészek között Boross Géza, Varga Nándor Lajos, Csáky József, Pirk János, Pór Bertalan művei vannak.

Horváth György: Rajzkiállítás a Nemzeti Galériában. Magyar Nemzet, 1980. máj. 1.

Boross Géza festő

Nyíregyházán a Jósa András Múzeumban megnyílt a „Harmincz év a szocializmus útján" c. kiállítás, melyen festményei szerepelnek. Az egykori tanyasi életet mutatják be képei, az elhunyt művésznek.

Tasnádi Attila: Nyíregyházi őrjáraton.
Népszava, 1974. máj. 31.

Boross Géza

A vajai Vay Ádám Múzeumban van a művésznek néhány alkotása.

Lóska Lajos: Nyirségi körkép. - 1977.
Müvészet,1977. szeptember- 28.oldal.

MDK

Boross Géza

szerepelt a kiállitáson.

Szelesi Zoltán: A IV. Szegedi Nyári Tárlat.

Keletmagyarország, 1963. aug. 4. 6. lap.

BOROSS GÉZA dr.

Tszcs-brigád munkában. Olajf. 180x135.

III.Magyar képzőművészeti kiáll.kat. 1952.dec.-1953. márc.
Műcsarnok.

MDK

Boross Géza

festm.:
Gondolkodó olaj 23x32

Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti
Kiáll. Herman Ottó Múzeum. 1962. Nov. Kat.

MDK

Boross Géza

Beszélgetők. Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.jun.1-18ig. 21.1.

Boross Géza
festő

M.D.K

Rudnay stilusából merített elsőrör,
majd Tornyai laziadó szemvédelye
nevelte mesterségét.

D. Fehér Zsuzsa: Boross Gézáról
Művészet, 1968. december – 24 lap

Boross Géza
festő

M.D.Y

„Alföld"
„Táj Sehénnel"
„Szentendrei utca"
„Sályi táj"
„

} repro

D. Fehér Zsuzsa · Boross Géza ról
Művészet, 1968. december – 24 lap.

M.D.

Boross Géza
festő

A rákospalotai asztalos fia már a
főiskolán feltűnt tehetségével. Az
Erdélyből származott család Rákos-
palotán is megőrizte az erdélyi ha-
gyományokat, ami a művész gondol-
kodásmódján felfedezhető.

D. Fehér Zsuzsa: Boros Géza
Művészet, 1968. december - 24 lap

Boross Géza
festő

M.D.K.

Tíz évvel ezelőtt három égfelé
nyújtózó jegenyét ábrázoló hipe
és a Pihenő hapás avatta a
legtöbb elismerést a kritikusoknál.

D. Fehér Zsuzsa: Boross Géza-ról
Művészet, 1968. december - 24 lap

M.D.K.

Boross Géza
festő

Képeinek forrása a Nyírség, majd Hódmezővásárhely, Szentendre és Sály, Pesten a Kazinczy Frigyes utcában lakik és alkot a művész.

D. Fehér Zsuzsa: Boros Gézáról
Művészet, 1968. december - 24 lap.

M.D.K.

Borossgéra
festő

1948-ban került Budapestre a
Műszaki Egyetem rajzi tanszékére,
ahol ábrázoló geometriát tanít, majd
docensi kinevezést kap.

D. Fehér Csurka: Borossgérard
Művészet, 1968. december - 24 lap

Boross Géza
festő

M.Dj

1937-ben Nyíregyházán tanult a képzőben. A művész országos elismerését az 1944-ben Budapesten a Tamás galériában rendezett kiállítása hozta meg.

D. Fehér Zsuzsa: Boross Géza arcai
Művészet, 1965. december - 24 lap

Boross Géza
festő

M.D.K.

1935-ben volt első kiállítása
a Debreceni Déry Múzeumban;
1937-ben újra jelentkezik képei-
vel ugyanott.

D. Fehér Zsuzsa: Boross Géza arról
Művészet, 1968. december - 24 lap.

Boross Géza
festő-

M.D.Y

1933-ban Szegháromra hevül ta-
nárnak, most már hónnyadebb-
lesz festészete, meghendődik a
fenyek és sírnek mäng tartó
uralma.

D. Fehér Ysmsa: Boros Géza
Művészet, 1968. december - 24 lap

Boross Géza

festőművész.

Tépe Jósa András sóstói Tutjáról.

Kelet-Magyarország
1984 aug. 25.

Borossy Géza

P. Bak János emlékezete szolnokon

Népszava 1985. VII. 12.

Boross Géza, festő-grafikusművész

Magyar tájképekből válogatta a Déri Múzeum azt a kiállítási anyagot, amelyet 1984. ápr.-ban Bagdadban, a Rashid Galériában mutattak be. – Hozló László Gábrjáni Szabó Kálmán, Boromisza Tibor, Boross Géza és Vadász Endre művei szerepeltek a tárlaton.

Sz.U.K.: Magyar tájképek Bagdadban.
Népművelés, 1984. jul.

BOROSS Géza ~~zeneszerző~~ falu

173-174.215

Oltványi 1991

n cég, kőfaragó **Weissinger** és

átyás.
. (1872–82), építőmestere **Wech-**
r **Leó**tól, – és talán **Brestyán-**
–, valamint **Huszár Adolf**tól,
ális festés **Scholtz Róbert**től,
től. – *VU 1873 386.*; *VU 1874*
51.; *VU 1884 369.*; *Rozinay*; **Ybl**
MME 1952 167–173.); *Horler 742–*

ndrea nyíláskeretezése (Alber-

9–11. (1874–79), építőmestere
unkák **Schröffel György**től és
zmann Edétől. – *VU 1875 92.*; *VU*
ároly élete és művészete (Bp.
5.
(1872–74. ép.eng. 15.349/447.,
k 1944-ben elpusztult, az ész-
yre. – *BU 1874 182.*
1874). Eredeti formájában épí-
y Józsefnek (SzB 4404.). Ybl az
ig folytatta, utána Meinig Ar-
. Az épület 1944-ben súlyosan
ták.

M.D.V.

Boross Géza
festő

A harmincas évek elején Paál László művészete bűvölte el ~~őt~~ Boross Gézát.

D. Fehér Zsuzsa: Boross Géza
Művészet, 1968. december - 24. lap.

Boross Géza
festő

M.D.K.

1968-ban volt 60 éves. És
ebben az évben készült tiszteli
kettedik kiállítására.

D. Fehér Tsuzsa: Boros Gerarol
Művészet, 1968. december - 24 lap

Boross Géza
festő

M.D.K.

Akvarelljei, rajzai múzi gondosság
példái. Az alföldi festészet kiemel-
hedő alakja Boross Géza, aki ennek
az iskolának moralis igazságát tette
magáévá.

D. Fehér Zsuzsa: Boross Gézáról
Művészet, 1968. december - 24 lap

MDK

Boross Géza festő

a birálóbizottság tagja

Szolnok megyei képzőm. téli tárl. Damjanich J.
Muz. 1965. dec.

Boross Géza

Korsós csendélet, o.

20.sz. M. festészet és szobrászat. M.Gal. és Móra F.Mus. Szeged, 1966.

M.D.K

Boross géza
festő

Kéltatás.

Pogány Ö. gábor: Holló László
Művészet, 1964. szeptember – 22 kap.

Boross Géza

Falusi népnevelő

Tavaszi Tárlat. kiállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1952. maj 18

Beress Géza festő M.D.K.

kiállitása a Csók István Galériában

Hirek.

Pest megyei Hirlap 1964. április 3. 5.l.

Boross Géza

Festmény

A III. Magyar Képzőművészeti Kiállítás festményei
(Dutka Mária)
Magyar Nemzet, 1952. dec. 27.

Boross Géza festő M.N.K.

Kiállitása ápr. 3-án nyilik meg a Csók István Galériában

Napló

Magyar Nemzet 1964. április 2. 4.l.

M.D.V.
1

Boross Géza
festő

Kiállítása volt a Csók Galériában.
Témája alkalmazkódik az Alföld
életéhez. A „Tanácskodó asszony"
„Pihenő munkás", a „Kispadon" c.
„művei is szerepelnek a kiállításon.

Telepy Katalin: Boross Géza kiállítása a Csók Galériában
Művészet, 1964. július – 39 lap

Boross Géza
festő

M.D.K

„Öreg udvar", a „Kávéző",
„Az Alföld", az „Őszi táj", a „Dombok"
„Szentendrei utca" c. művei
is szerepelnek a kiállításon.

Telepy Katalin: Boross Géza kiállítása a Csók Galériában
Művészet, 1964. julius – 39 lap

MDK

Boross Géza

szerepelt a kiállitscn.

"Zajdát vivő asszony"

"Alföld"

Sipkay Barna: Nem hü tükör a Nyirségi Képzőművészeti Kiállitás.
Keletmagyarország. 1964. jan . 19.

Boross Géza MDK

Szerepelt a fehérvári Csok István Képtárban rendezett téli tárlaton.

"Pásztorfiu"

Sobor Antal: Téli Tárlat.
Fejér Megyei Hirlap. 1964 febr. 9.

Boross Géza

Szerepel a szegedi Országos Képzőművi Kiállításon.

Említve.

Tiszatáj, 1964 9. szám, 4. kgs.

MDK.

Boross Géza

Kiállitási kritika

Napjaink 1967 ffebr.1.

Boross Géza

Falu végén, olf.

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Boross Géza

MDK

Kubikos, a régi harcos, olf.

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Boross Géza MŐK

Sályi utca, olf.

Napraforgók, olf.

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Baross Gáza
festő

M.D.G

Resit vett a tárlaton.

Baranyi Judit: A Tr. Miskolci Országos...
Művészet, 1967. ápr. sz. - 38 kép.

MDK

Boross Géza

B. Turchányi E.: Fiatal képzőművészek a Főv. Képtárban. Budapest 1947. jan. 15. 31.l.

Fénykép

Pallai

Képzőművészek Szövetsége

Boross Géza: Habaveskeresők / II. Magy. Kép. Kiáll. /

Jel.: Boross G. 1951..

Olajfestmény

Foló: Petrás J.

Neg. van

Boross Géza, festő

1924

Asszony a gyerekkel c. festménye
mély humanitással van tele.

Muraányi-Kovács Endre: Országos képzőművészeti kiállítás Szegeden 8.
NÉPSZABADSÁG lap: 1964. aug. 15.

Fénykép.

Uj Magy.Képt.: 5718 Kerényiné

Boross Géza: Bem. 1948.
J.l.b.: Boross Géza 1948
Festmény

Petrás foto

Negativ

Petrás: 504-505

Kerényiné

Boross Géza: Bem.
festmény
" " Bem.
részlet.

MDK

Boross Géza

Asszony a gyerekkel

Murányi-Kovács E.:Országos képzőművészeti kiáll. Szegeden. Népszabadság 1964. aug. 15. 8.l.

Boross Géza.

Képei a VIII. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson.

Cmlitol.

Valóság, 1960. 3. sz. 95. l.

Borossy Géza.

Képei a mi Magyar Képzőmüvészeti Kiállitáson.

Eulenfeld

Valószínű, 1960. 3. n. 35. l.

Boross Géza
festő

M.D.K.

Farkas Magda hipic formai megoldásban Boross Gézára is emlékeztetnek.

Egyszerű Elemér: Gondolatok a szolnoki Téli Tárlat után
Jászkunság, 1961 március – 16 lap.

Boross Géza, festő MDK

Tárlata nyílt meg a Csók Galériában.

—: Hír 22

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. ápr. 4.

MDK

Boross Géza

Ritly V.: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton. Magyar Nemzet 1963. okt. 15. 4.l.

Boross Géza, jistő MDK

A Csók Galériában nyílt meg tárlata.

Csokl.: Boross Géza tárlata 2

ESTI HIRLAP

Bp. 1964. ápr. 16.

Boross Geza, festöm.

vidéki festömüvész képei technikailag nem elégg
érett, bár képei egyöntetüséget sugároznak.

Tamás Galéria.
Kiállitás-invázió volt a week-enden.
Független magyarország. 1942? jan.10. 4.1.

Boross Géza festő

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 3. sz. 42.
kiállítási naptár.

Borsos Géza festőművész.

Magyar Nemzet.

1947. IV. 22.; III. évf. 90. n.

4: old.

(: Bizámoló :)

Boross Géza

I.Magy.Képzőmüv.Kiáll.

Magyar Nemzet
1950.VI.é.196.sz.
Széch.kvt. Végvári Lajos

Boross Géza kiállítása – 1944. Bp.

Magyar Csillag, 1944 ff. I.

IV. évf. 3. sz. 193.o.
Farkas Zoltán: Kiállítások.

Boross Géza festő kiállítása - 1947. ápr.

20.- 27. Bp. Képcsarnok. Szabadnevezésű.

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 3. sz. 42. o.
kiállítási naptár.

Boross Géza festő

Szabad Művészet, 1977

I. évf. 4. sz. 61. o.
kiállítások. – Boross Géza. / T. O. /

Boross Géza

Magyar Csillag, 1944 f. l.

IV. évf. 3. sz. 183.o.
Farkas Zoltán: Kiállítások.

MDK

Boross Géza

Dutko M: Graf.művészeink a békéért. Magy.Nemz.
1952. okt.3. 5.l.

MDK

Boross Géza szobrász

gyüjteményes kiállitása lesz Debrecenben a Déry muzeumban.

Esti Hirlap 133 sz. 1958. jun. 8 2 old.

M.D.K.

Borsos Géza
festő

Tájképeit mutatja be a
kiállításon.

D. Fehér Zsuzsa: A szegedi nyári tárlat
Művészet, 1962. szeptember — 38 lap

MDK

Boross Géza

Hazafelé

Suhancok

Budai Képzőműv. csop. MMM 1949. febr.

Boros Géza

MDK

Munkácsy díjas.

Szerepelt a kiállitáson.

Majthényi Károly: A zsennyei művésztelep első szombathelyi kiállitása.

VAS MEGYE, Szombathely. 1956. máj. 18.

MDK

Boros Géza, festö

Kirakodás.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiálitása. Az O.M. Szépmüv. Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941 Kat.8.1.

MDK

Boross Géza, festö

Falu végén. Olaj.

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 8.1.

MDK

Boross Géza

Rippl-Rónai Társaság kiállitása a Nemzeti Szalonban. Szabad Művészet, 1949. 1.sz. 30.o.

MDK

Boross Géza dr., festö

Tsz.cs-brigád munkában. Olajf.

/Mücsarnok?/-III. Képzömüv.kiáll. 1952.dec.-1953.márc.
Kat. 5.1.

MDK

Boross Géza

Szentendrei régi ház, kr.

Dombos táj, vf.

Suhancok, vf.

Szentendrei festők 3. kiáll. Ferenczy Muz. 1953. aug.

MDK

Boross Géza

Azon középkoru festők közé tartozik, akik a maguk idejében átestek egy igen alapos és szigoru festői disciplinán s viszonylag szilárdabb és megalapozottabb festői magatartást tanusitanak, mint a fiatalok.

Péter Imre: Gondolatok fiatal festőművészeink fejlődéséről.
Valóság. 1960 / 3. 93-97. l.

95.1.

MDK

Boross Géza,graf.

Öreganyám borsót szemel.	Ezüstrajz.
Sályi udvar.	Ceruza.
Hegy alatt.	"

Műcs.-IV.M.Képzm. Kiáll. 1954.jan.-febr.Kat. 13.l.

mdk3

Borsos Géza

műve a kiállításon

Szelesi Zoltán: A 3. Szegedi Ifjúsági Tárlat

Tiszatáj 1962, 8. sz. 6. l.

MDK

Boros Géza

"A kapás", olajfestm.

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzóm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 9.l.

Boross Géza festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 1. sz. 30-32. o. Kiállítások.

Rippl-Rónai Társaság kiállítása a Nemzeti Szalonban.

Boross Géza MDK

szerepelt atárlaton.

-s -n: Gondolatok a X. Vásárhelyi Őszi Tárlatról.
Csongrádmegyei Hirlap. 1963. okt. 27.

Boross Géza

MDK

szerepelt atárlaton,

Dömötör János: A X. Vásárhelyi Öszi Tárlat.
Tiszatáj. 1963 10.

Beress Géza.

A Tamás Galéria kiállitásán szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Boross Géza gyűjteményes kiállítása a Csók István Galériában

Boross Géza festőművész neve hazánkban és külföldön is egyaránt ismert. Művészi pályafutása során számos elismerésben részesült. Művészete töretlen izzású és erejű. Táj és ember, munka és sors kapcsolata domborodik ki különös zamatú palettájának színvilágából. Az emberi lét mélyértelmű láttatása, a munka és jellemábrázolás szépsége különleges erővel jutnak kifejezésre. S Boross Géza nagy művész, a művészet látóhatárának mind magasabb fokára jut.

A magyar táj izzó szeretete kevés művészünkből áramlik oly szuggesztíven, mint az ő alkotásaiból Valami különös emberszeretetet sugallmaznak képei, melyet örömmel raktároz el a szemlélő. Ragyogó képeinek sorában is felejthetetlenek: Alföld, Búzatáblák, Tanya, Dombok alatt, Kékkendős asszony, Vásárhelyi tanya, Kacsatömő, Zajdás asszony, Asszony köcsöggel c.

jékoztatóján *Sajó József*, a KGM
nak vezetője számolt be a stúd
szaki fejlesztésben és a munká
veiről is. Amíg kezdetben a stúc
15 filmet készít, az utóbbi évek
kásvédelmi filmvesztiváljain 16
— hallottuk a tájékoztatón.

A sajtótájékoztató után leve
jét, amelyek a SZOT idei munka
kásvédelmi oktatófilmek kategó
nyerték.

A *Fény és szín* című, I. díj
írta és rendezte, *Hildebrand Istv*
te. A film meggyőző módon érz
tani hatását. Hogy mi köze enne
vül sok! Mindenki számára nyil
pott, füstös, sötétfalú műhelyber
nekben játszó, modern, egészség
a film jól megválogatott példáiv

A szerszámgépek kezelőinek
re veszélyes forgórészeket, élénl
géptest többi részétől, amelyeke
szemet kímélő és pihentető színű
meztetnek a balesetveszélyre, be
munkahelyek és a termelőeszköz
lésre is jelentősen kihat.

A fesztivál III. díját nyerte
rendezőjét, Farkas Istvánt és op
tűnő ötlet, a tanulságos mondar
tásosak a film találó szembeál
munkásnő, aki vasárnapi motoro
hez gondosan felteszi a védőüveg
üveget, munkahelyén csak akko
használni, ha a felettese közeled

Boross Géza festő M.N.K.

Az érzelmi kitörések festői formálásának képviselője

Pogány O. Gáber: Az alföldi festő örökösége 24.l.

Az alföldi festészet kérdései. Hódmezővásárhely 1960

MDK.

Boross Géza

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov.86o lap

Boross Géza.

Az Ernst-Múzeumban rendezett Béke-plakát és Ötéves Terv Grafikai kiállításon műrével szerepelt.

Magyar Nemzet, 1952. Okt. 3.

MDK

Boross Géza

Tehénpásztor, of.

Kubikos a régi harcos, of.

Barátnők, of.

Piaci árus, of.

7. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz. Hmvhely,
196o. okt.

ete a gyakorló épitészet

MDK

Boross Géza

Kubikos a régi harcos, repr.

7. Vásárhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz. Hmvhely, 1960. okt.

eli ruházatban. Ob-vidék. Pápai

97.

MDK.

Boross Géza

Utalások a nyíregyházi Sóstói-Müvésztelepre

Keletmagyarország 1965 máj.3o.lap -

Boross Géza MDK

Virágok

Mücsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Borcsa Géza MIK

Virágok

Műcsarnok 1957 Képzőm. Főisk. Kiáll.

MDK

Boros Géza, festö

Szegény asszony. Olajf.

Műcsarnok.IV.Képzőműv.kiáll."A Magyar Művészetért".
1943 máj.16-30. Kat. 23.l.

NDK

Boros Géza, Nyiregyháza, festő

Egig nőnek az árak... Kis Ujs. 1947. jul. 1o.
1o 1.

MDK

Boros Géza

Fenti művész vándorkiállitása Fehérvári ut 47 sz. alatt.

Esti Hirlap 102 sz. 1959. máj. 4 4 old.

MDK

Borsos Géza festőművész.

Tamás Ernő cikke. Hirlap, 1948. dec. 17.

MDK

Árv. Közl. 1940. 7.rksz. 96. szk.

MDK

Borsoss Géza

Kút, olaj.
Csendélet bokállyal, olaj.
Suhancok, olaj.
Pihenő paraszt, olaj.

Rippl-Rónai Társaság kiáll.Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület 1948.dec.12. - dec.26.Kat.

Borrow Vera.

Kit, old.

Scandlet Bokelly, old.

Shannock, old.

Three parrot, old.

M.D.K.

Boross Géza, festő (1908)

nevét a „gyarran dühtől é mél-
tatlanságtól remegve festő" művészek
körött emliti, akiknek művészetében
Munkácsy koloritjának homor akkordjai
három nemzedéken át is, sunte nap-
jainkig felcsendülnek.

G.Ö.Pogány: L'Héritage des peintres de la Grande
Plaine Hongroise. Acta Historiae Artium,
Bp.1962. tom.VIII. fasc.1-2. pag. 154.

MDK-

Boross Géza, festö

[redacted]

KML.Kossuth-dijas tudós arcképe. Olf.

Mücsarnok.-I.M.Képzöm. Kiáll. 1950. Kat. 3.1.

MDK

Boross Géza

"Magyar táj, magyar ecsettel" címmel a Műcsarnokban az alföldi festők kiállítást tendeznek. Fenti festő is résztvesz.

Esti Hirlap 158. szám 1959. jul. 8. 2 old.
/Cs.M. cikke/

Boross Géza
festő-

Az 1946-ban alakult a Bessenyei
György Népművelési Főiskola, ahol
a művész tanárkodott.

Telepy Katalin: Szabolcs-Szatmár megye ...
Művészet, 1969. Arfóher - 45 lap.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Boross Géna

festő-

Rudnay lanisoanya rolt.

Telepy Katalin: Szabolcs-Szatmár megye...
Műveszet, 1969. október - 45 cap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Boross Géza
festő

„Sályi dombok" (tepro)

Telepy Katalin: Szabolcs-Szatmár mege...
Művészet, 1969. október - 45 lap

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Boross Géza
festő

Méltatás.

Lőrincz Gyula: Boross Géza kiállításának megnyitója
Művészet, 1969. október - 46 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.O.K.

Boross Géza, festő +4

nevét a visszautasitott
művészek körött emliti:

G.A.: Ami a Tavaszi Tárlatról
kimaradt

Magyarország, 1957. máj. 15.

Boross Géza.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításra „Habarcskeverő" c. munka-képét küldte be. (említve.)

Kis Ujság, Budapest, 1951. Okt. 19.

MDK

Boross Géza

Habarcskeverők, of.

Öreganyám, of.

Sályi utca, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.
14 l.

Boross Géza

MDK

Tanulmányuton, kréta

Táj, kréta

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG

1960. 23 l.

Borossa Géza.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítá-
son „Habarcskeverők" c. képe.
(emléktűz.)

Magyar Nemzet, 1951. Dec. 1.

MDK

Boross Géza

Beszélgetők, of.

8. Képzőművv. kiáll. Műcsarnok, 196o. ápr.

Boross Géza
festő

M.D.K.

~~Buet~~ „Buteliás csendélet."
(repro)

Műmúzet, 1965. december – 20 cap.

MDK

Boros Géza

Felsőbányai táj, olajf.

I.Művészeti Kiál .Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.-ig.
13.lap

M.D.K.

Borsi Géza
festő

A Vásárhelyi Társaton részt vett.

Horváth Imre: A Tizedik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Művészet, 1964. január – 36 lap

MDK

Boros Géza

Mircea Deac: Arte revolutionara Maghiara. Contemporanul 1958. szept. 26.

MDK

Boros Géza

Résztvett a vidéki művészek I.kiallitasán.

Rabinovszky Máriusz: Vidéki művészeink.

Szabad Művészet, 1947. 8.sz. 154.lap

MDK.

Boross Géza festő

" Sályi utca" /olaj/
" Napraforgók" /olaj/

VI.Magyar Képzomüvészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 14.1.

M.D.4

Boross Géza
festő

Méltatás. — „Interieur" c. képe.

Ecsery Elmér: Arcolucki tárlat.
Művészet, 1961. május. — 30 l.

M.D.K.

Boros Géza

Festőművész "Pihenő".c képe. felv.
Kiállit az Erns muzeomban.

havas:Négy festő kiállitása.
Népszava 1959. máj 17.4.old. 114.szám.

Boros Géza
Grafikus

M.D.K.

Kiss Rajzáról rajza

Ortutay Gyula: Kiss Rajos 80 éves
Élet és Irodalom, 1961. május 17. - 2 lap.

Boross Géza
festő

M.D.K.

"Kulikos" c. képe
"

Végh János: A hatedik őszi tárlat Hódmezővásárhelyt – 32 l.
Művészet, 1961. január. 1 szám.

Boross Géza

MDK

"K.L. Kossuth-dijas tudós arcképe"

Végvári Lajos: I.Magyar Képzőművészeti Kiállitás. Festészet III.
Magyar Nemzet 1950. VIII. 24.

M. D. K.

BOROSS Géza testő

Rissvétel a Riáleitáson

Kubikos, a régi harcos

Bezsérey László: Vásárhely i Tárlat
nov. 9.
Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 266. sz.
4. l.

MDK

Boross Géza, festö

Habarcskeverök. Olf.

Bp.Mücs.-II.Képzöm.Kiáll. 1951 nov.4.-dec.2.
Kat. 5.1.

BOROSS Géza festő M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

Gondolkodó

Dutka Mária: Képzőművészeti utkeresések a miskolci kiállitáson

Magyar Nemzet 1962. november 18. 9.l.

Borosss Géza MDK

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.

Tiszatáj. 1962. aug.

Boross Géza MDK

szerpelt a tárlaton.

"Tiszai halász."

Lődi Ferenc: Szólni a máról. A III. Szegedi Nyári Tárlat.

DÉLMAGYARORSZÁG 1962. jul. 28.

BOROSS Géza M.[illegible].K.

Résztvett a kiállitásen

[illegible]utka Mária: Őszi tárlat Vásárhelyen

[illegible]agya [illegible]emzet 1962. október 14. 9.1.

MDK

Boross Géza

A főváros által adományozott díszsírhelyen helyezték örök nyugalomra Boross Gézát, a Magyar Népköztársaság érdemes művészét.

Magyar Nemzet 1955 jun.17.

MDK

Boross Géza festő

Meghalt 1954 jun.13. (?)

1954.jun.16.-án temették el a Farkasréti temetőbe Boross Gézát, a Magyar Népköztársaság érdemes művészét.

Magyar Nemzet 1954 jun.15.

Melk

Boros Géza.

munkái a kiállításon

Szy Béla: A Magy. Nem. Galéria kiállítása Nyírbátorban

Alföld 1962, 1 sz. 84. l

Boross Géza

MDK

részt vett a kiállitáson.

Dömötör János: A IX. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Csongrádmegyei Hirlap. 1962. okt. 21.

Boros Sára festő

Nép Kiáchikai

Nemzeti Szalon

Szabad Nép 1948 dec. 28.-6.-

Boros Géza festö.

Uj Világ.1949. 6.sz. febr.11. 7.l.

Boros Géza rajzoló.

Uj Világ 1949. 6.sz.febr.11.

Festészet.

" Suhancok" akvárell, festette

Boros Géza.

Uj Világ. 1949. 6.sz.febr.11. 7.l.

Boros Géza festö.

Szab.Nép.1951.259.sz.nov.4. 9.l.

Beres Géza festő M.D.K.

Részt vett a kiállitáson

Ritly Valéria: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton

Magyar Nemzet 1963. október 15. 4.l.

Beros Géza.

1944-ben a Tamás Galéria kiállitotta müveit.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Boros Géza

Falusi népnevelő

Tavaszi Tárlat

Népszava, 1952. máj. 15

Boross Géza

A nyíregyházi Bessenyei György Képzőművészeti Népfőiskolán oktatott

Murakózi Ágota: Szabolcs-Szatmár képzőművészei

Alföld 1971/5. 86 old.

Boross Géza

17., Passzabi táj, ol. 70x90
18., Felsőlámpa, akv. 30x46

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr.-márc.

Boross Géza

31, Sárfe falu ház, olpaszt. 24x33,5
32, Sály I., akv. 25,5x36

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr.–marc.

Boross Géza

29, Gémeskút, olaj, 60×40
30, Vándorló, ol. 25×60

Boross Géza festőművész kiállítása.
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr.–márc.

Boross Géza

27, Esőután, olaj, 40x60
28, Sályi zugutca, ol. 75x65

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr.–márc.

Boross Géza

25, Pletyko, ol. 25x35

26, Gesztenyerütő asszony, ol. 26,5x20

Boross Géza festőművész kiállítása

Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971

fdr. — mátr.

Boross Géza

39, Fekete kerítés, akv. 20x28
40, Zöld falu ház, akv. 19x23

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa András Múz. 1971.
febr. – marc.

Boross Géza

37, Tanyaudvar, akv, 14 x 19,5
38, Bújkáló fény, akv. 20 x 28

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971.
febr. – márc.

Boross Géza

35, A Sályi utcán, akv 24×17

36, Tanya, akv. 22,5×26,5

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyházán, Jósa András Múz. 1971.
febr. — márc.

Boross Géza

33, Sály, akv. 28,5 × 45

34, Sályi dombról, akv. 18 × 26

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971.
febr. — márc.

Boross Géza

47.) Alföld, cenzúra, 20x25
48.) Szentesnek utcza, ol. 45x24

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr. – marc.

Boross Géza

45, A vajai park, pant. 24×34
46, Sóskút, pant, 23×30

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr – márc.

Boross Géza

43, Barátnők, ol. 50 x 40

44, Vaja II. akv. 13 x 19

Boross Géza festőművr. kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr. – márc.

Boross Géza

41, Pásztorfiú, akv. 38x27
42, Kiégcsendélet, ol. 60x40

Boross Géza festőművr. kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr. – márc.

Boross Géza

55, Olajos sulke, ol. 35x46
56, (Csutrakúpok), ol. 60x40

Boross Géza festőműv. kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr. – marc.

Boross Géza

53, Kacsatánc, ol. 40×32
54, Erdélyi táj, ol. 27×38

Boross Géza festőművr. kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr. – márc.

Borass Géza

51, Parasztasszony, ol. 24×18

52, Fehér kancsós csendélet, ol. 60×40

Borass Géza festőművr. kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr. – márc.

Boross Géza

49, Libák a pusztán, ol. 60x35
50, Olvasó nő, ol. 40x20

Boross Géza festőműr. kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr. – márc.

Boross Géza

63, Bánat, cer. 13 x 10
64, Széchényi István, vézk. 29 x 18

Boross Géza festőmúv. kiállítása
Nagy Gyuláza, Jósa András Múz. 1971.
febr. — márc.

Boross Géza

61) Zsákolók, paszt. 20x27
62) Gondolkodó, kv. 25x20

Boross Géza festőművr. kiállítása
Megírepyháza, Jósa András Múz. 1971.
febr. — márc.

Boross Géza

59, Gonstalkostó, olaj 65 x 42
60, Suhancok, akv.

Boross Géza festőművész kiállítása
Megíregyháza, Jósa András Múz. 1971.
febr. — márc.

Boross Géza

57, Facsport, ol. 60x40
58, Este, olaj 60x40

Boross Géza festőművr. kiállítása
Megyeregyháza, Jósa András Múz. 1971.
febr. — márc.

Boross Géza

71, Táj, olaj, 42 x 29.

Boross Géza festőművész kiállítása.
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971.
Jelen – mara.

Boross Géza

69, Tanya, vérs. 20×29
70, Napnaforgós csendélet, ol. 55×65

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971.
febr – marc.

Boross Géza

67; Simonyi Ó[illegible], rézk. 29x19
68; Alföld, rézk. 20x24

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971.
febr – márc.

Boross Géza

65, Kiss Lajos, vézt., 29x18
66, Kölcsey Ferenc, -"-, 28 x 20

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971.
febr – márc.

Boross Géza

1) Erstörnéle alkonyatkor, ol. 50×60
2) Faluvége kék égalatt, ol. 75×100

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz 1971.
febr-márc

Boross Géza

7) Garabonciás II. szén, 29+21
8) Sárréti táj, szén 26x42

Boross Géza festőműv. kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr. – márc.

Boross Géza

5, Tombolóhol, ol. 26×31
6, Garabonciás I. szén, 23×36.

Boross Géza festőműv. kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
fehér. – máre.

Boross Géza

3, Csolnakos. Ol. 40×50
4, Erdei út, ol. 56×47

Boross Géza festőműv. kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
fehér. — máve.

Boross Géza

15, Öreg barátnők, ol. 70×90
16, Paprikás csendélet, ol. 50×60

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz 1971
febr. – márc.

Boross Géza

13, Kapáló asszonyok, pasztell. 60×43
14, Kubikus, szén, 44×29

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr. — márc.

Boross Géza

11, Erdei tócse, ol, 49×39
12, Fenyő, akv. 35×51

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz 1971
febr. — márc.

Boross Géza

9, Pörre olvas, olaj, 80 x 60
10, Kaszaverő, olaj, 25 x 35

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr. — márc.

Boross Géza

23) Öreg házaspár, olaj, 71 x 77
24) Pihenő parasztok, ol. 26 x 30,5

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa András Múz. 1971
fhr.-mac.

Boross Géza

21, Műterem sarat, olaj 50 x 40
22, Tehenet hold fényben, d. 40 x 50

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971
febr.-márc.

Boross Géza

19) Asszonyok a kiáboni eveiben, akv.
20) A kiáboni, szén 40 x 30

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza, Jósa András Múz. 1971.
febr.–márc.

Boross Géza

A Csók István Galériában kiállitása volt /1969. V. 16--Vl. 1./. A harminc éves munkásság Paál László és Rudnay igézetében folyt. Az Alföld és a Balaton jellegzetes motivumait kedveli.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 5o.l.

Bovos Géza

Neve említve, képe
szerepel a IX. Miskolci Országos
Képzőművészeti Kiállításon

Magyarul 1967 február 1
5. old.

Boross Géza

nevét azon művészek között említi Pogány Ö. Gábor opponensi véleménye, akik - bár gondolkodásuk akkori szintjén nem nevezhetők szocialista művészeknek - egyes műveik joggal beletartoznak a szocialista művészet két világháború közötti történetébe.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története c. doktori értekezésének vitája. - Művtört.Ért. 1971. 1.sz. 47-59. l.

53. l.

MDK

Boross Géza

Szentendrei utca, o.

9. miskolci o. képzőm. kiáll. 1966.

Boros Géza

Mentés árvízből c. képe a fegyveres testületek képzőművészeti pályázatának bemutatóján.

Hajdu Béla: A mai katona-élet képzőművészetünkben
Északmagyarország 1960. dec. 1. 5.l

Boross Géza

A fegyveres testületek pályázatára beküldött műve kiállítva Bp.-en az Épitők Rózsa Ferenc Művelő - dési Házában, majd Miskolcon.

Északmagyarország 1960. nov. 29. 4.l.

Boross Géza MDK

Pihenő kapás, olf.

Hazafelé, olf.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

MDK.

Boros György

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 máj.23.

Boross Géza fm

Boross László festőn
nagybátyja szent
emlétve

→ Boross László fm

MŰVÉSZET 1985/9/14

MDK

Boross Géza

Korsós csendélet, o.

2o. sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal és Móra F.Muz. Szeged 1966.

Boross Géza

„Tehénpásztor" c. képe a IV. Miskolci Országos kiállításon.

Hajdu Béla: A IV. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás

Északmagyarország 1958. nov. 16. 6.l.

Baross Géza

„Beszélgetők" c. életképe az V. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: Az V. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás
Északmagyarország 1959. okt. 30. 4.l

MDK

Boross Géza

Csendélet kórtével, o.

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I. Képt.
1966. okt.

MDK

Boross Géza

Krumpliszedők, o

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I. Képt.
1966. okt.

Borossy Géza
festő

M.D.Y

„A sályi utca"
(repro)

D. Fehér Zsuzsa: Uj magyar festészet
Művészet, 1968. május - 40 kap.

M.D.K.

Bonnyai Géza
festő

Részt vett a tárlaton.

D. Fekete Mária: Új magyar festészet,
szobrászat, 1968. május - 40 kép.

Boross Géza (mil. 1908)

Kukoricamorzsoló. 1958. o. v.
90 x 80 cm. J. j. l.: Boross Géza
1958. A művész tul.

Reprodukció: Kukoricamorzsoló

Merőjardaság a Képzőművészetben.
A Kat. bev. Matolni János.
Bp. 1959

19. l.

Boros Géza

Csendélet, Tanya c. képei a Képcsarnok pályázatáon díjat nyertek, kiállítva először pesti, majd miskolci bemutatóin.

/kaldebó/ Magyar tájak, emberek

Északmagyarország 1963. jun. 16. 7.1.

Boross Géza

Rudnai tanítványa, majd tanársegéde Nyíregyházán, és Debreenben élt, majd mint kiss hajos veje Vásárhelyre került.

Ambrus Tibor: A vásárhely. művészet muttja

Kortárs 1968 II. 304 old.

MDK

Boross Géza festő

Beszélgetők, o.

Gondolkodó, o.

Ülő nő, o.

Boross G. kiáll. Csók-Gal. 1964.ápr.

zwar dann, als dieser in g
nungen niedergelegt wurde.
sigen Baudenkmäler kann en
gemeinen Denkmalschutzes v
halb der Organisation eine
museums. Man hat mit den A
und auch mit dem Inventari
denkmäler; diese Arbeit,-v
nen geleistet,-zeigt bishe
nisse(zu denen die Sammela
die Daten und Objektsammlu
seums geleistet hatte,-die

MDK

Boross Géza festő

Pihenő munkás, o.

Cukor-tanya, o.

Kacsatömő, o.p.

Boross G. kiáll. Csók-Gal. 1964.ápr.

ster Linie die Tiere von de
müssen; die Fernhaltung des Ungeziefers geschieht ~~das~~ durch die Öffnu
Daches angebracht ist, mit
~~schicht~~. Auf Grund der Verb
auf Grund seiner Kenntnisse
pischer Bauweise, stellt de
Bauform dieser Stallbauten
die in der Mitte einen offe
seits von der urtümlichen K
mit der Erfahrung der Ren
die Ausdünstung der eng zus
ber die Insekten und Ungezi
nigt, bestimmend gewirkt ha

Boross Géza festő

Őszi táj, o-p.

Kávézó, o.

Anya gyermekkel, o.

Boross G. kiáll. Csók-Gal. 1964.ápr.

MDK

Boross Géza festő

Kékkendős asszony, o.

Ablaknál, o.

Dombostáj, o.p.

Boross G. kiáll. Csók-Gal. 1964.ápr.

MDK

Boross Géza festő

Almás csendélet, filcr.

Dombos táj tehénnel, kr.+paszt.

Öregasszony, filcr.á

Boross G. festő kiáll. Csók Gal. 1964. ápr.

MDK

Boross Géza festő

Gesztenyesütő, o.

Zöldbögrés csendélet, o.

Parasztasszony kékben, o.

Boross G. kiáll. Csók-Gal. 1964.ápr.

Boross Géza

MDK

Pásztorfiu, o.

Téli Tárlat 1964 Székesfehérvár

gáz be van vezetve.

MDK

Boross Géza festő

Pösze, akv.

Vásárhelyi utca, akv.

Boross G. festő kiáll. Csók Gal. 1964. ápr.

esetzeskräftigen Verord-

Der Schutz der volksmäs-

tweder innerhalb des all-

onstatten gehen, oder inner-

s ethnographischen Freilicht-

ufdeckungsarbeiten begonnen

sieren der volksmässigen Bau-

on verschiedenen Institutio-

r schon beträchtliche Ergeb-

rbeit des Autors, die er für

ng des Ethnographischen Mu-

e Sammlung eines riesigen Ma-

MDK

Boross Géza

Pászotfiu, o.

Árnyékban, o.

Csendélet, o.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

müssen. Um für diese Behaup
können, kreist er das Thema
a.) Er zählt alle Sprichwör
auf die Gestalt des weissen
dieser Sprichwörter z.B. si
ssen Pferde aus miteinander
b. Eine kurze Skizze der G
des wird gegeben, die Bede
Völker in der Domestikatio
wird betont.
c. Der Autor bringt Angabe
Pferd als ein hervorragend

Boross Géza
festő

„Táj"
„Öreganyám borsót szemel" } repro

Pogány Ö. Gábor: Boross Géza
Művészet 1971. szeptember – 12 lap.

Boross Géza
festő-

Alig negyedesztendje nyílt kiállítása
Nyíregyházán és Boross Géza két hónap-
ja Kisvárdán tartott tárlatot.

Pogány Ö.Gábor: Boross Géza....
Művészet,1971.szeptember - 12.oldal

Boross Géza
festő-

Pályakérdése szinhelyen Szabolcsban, Szalmárban, őszinte diadalt aratkal képe az egész társadalomban. A művész legfőbb erénye a szakmai következetesség, önként vállalt eszmeinyei mellett hitacto hűség.

Pogány Ö.Gábor: Boross Géza....

Művészet,1971.szeptember - 12.oldal

Boross Géza
festő

Életműve az alföldi piktúra, új, korszerű változatának érett. Képein a falusi hétköznapok és ünnepek, a figyelő elmélkedő ember szerepel.

Pogány Ö.Gábor: Boross Géza....
Művészet,1971.szeptember - 12.oldal

Boross Géza
festő

Rudnay Gyula tanítványa volt Boross Géza. Akinek úgy festői, mint grafikusi öröhe igazolja hogy nem fáradott hiába a művészetért.

Pogány Ö.Gábor: Boross Géza
Művészet, 1971.szeptember - 12.oldal

Boross Géza

Öreg házaspár olaj 71x77

Pikenő parasztt —"— 26x30,5

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum 1971.

Boross Géza

A rajai park pastell 24x34

Szőke táj — " — 23x30

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum
1971.

Boross Géza

Alföld őszra 20×25

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyházán Jósa A. Múzeum
1971.

Boross Géza

Pásztorfiú akvarell 38×27

Virágcsendélet olaj 60×40

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum 1971.

Boross Géza

Fekete kerítés akvarell 18x17

Zöld falu ház —"— 19x23

Boross Géza festőművész kiállítása
Nyíregyháza Jósa A. Múzeum 1971.

Boross Géza

a felszabadulás utána nyíregyházi Bessenyei György Képzőművészeti Népfőiskolán oktatott.

Munaközi ágota: Szabolcs-Szatmár Képzőművészei

Alföld, 1971. máj. 86 old.

Boross Géza MDK

Szerepelt a kiállitáson.

Szelesi Zoltán: Szegedi Országos Képzőmü- vészeti Kiállitás.

Tiszatáj. 1964. szept.

Borsos Géza
festő

„Hódmezővásárhelyi kis utca"
(repro)

Berecz Miklós: Magyar universum.
Művészet, 1971. julius - 24.oldal

Boros Géza

Felsőbányai táj olajfestmény

Magyar Képzőművészet
I. Kiállítás Katalógusa 1946-ja

Boross Géza

Pösze olvas

Alföld 1971/5 borító 3 old.

Ø Boross Gizella

Lsisd

Weinerné Boros

Gizella alatt is.

A m. postatakarékpénztártól

147620

Műemlékek orsz. bizottsá
állátmányszámla,

Budapest

Hivatalból
Díj átalányozva

W. Boross Gizella

festő

lakik Budapest

Pécsi KMT művész-
tagja 1933

W. Boroń Gizella

festő

Latin Budapest

Pécs KMT minisz-
tagja 1933

Boross Géza

K

Eltemették Boross Gézát

Csütörtökön délután helyezték örök nyugalomra a főváros által adományozott díszsírhelyen *Boross* Gézát, a Magyar Népköztársaság érdemes művészét. A sírnál *Hahn* György, Budapest Főváros Tanácsa népművelési osztályvezetője a tanács, *Gál* Péter, a Vidám Színpad igazgatója a színház dolgozói és *Hegedüs* Tibor főrendező művésztársai nevében mondott búcsúztatót.

Magyar Nemzet

1955. jun. 17.

Boross Géza † K
festő

† 1954 jun 13(?)

— **Boross Géza**, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze temetése június 16-án, csütörtökön délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Magyar Nemzet
1954. jún. 15.

És birodalmat.

Fényes nagy népek kárhozókká válnak,
Istent megoltó Béliálhoz állnak.
S kik egy világnak Rólad vallást tettek:
Júdások lettek.

A KARÁC

Szentírásnak erről szóló bizonyságtétele — a
m és az iskola, a zsoltár és a káté. S a világi
gyházi történelem vetekedve fogja majd szá-
tani: mit jelentett magyar nemzeti és refor-
egyházi szempontból az, hogy ős anyaegyház-
etekkel való egybetartozástokat, a legnagyobb,
eresebb és legelegyítetlenebb magyar refor-
tömbbel való integrális egységtek gondolatát
n soha fel nem adtátok.

st, hogy már idehaza vagytok, veletek együtt
szét ősi portánkon. A ti tűzben megedzett
drága áron szerzett tapasztalati bölcsesége-
gyszerű önfenntartó energiátok segítségül
al óhajtjuk a portánkat az új idők új követel-
ek s az azokból felénk zengő örök isteni
szónak megfelelően rendbetenni, esetleg át
ni. Az idő sürget, a mult nem sérthetetlen
, a jövő s még inkább az örökkévalóság szá-
? a lényeg a fontos, nem az akár-
hagyományos ke-
kezett prédi-

Boross Gerâ

l

Szépmüvèszet

1944. 104. l.

Rónayk:

A Tamás Gal Máll

Boros Géza

Szabad Művészet

1952. 2 sz. 84. l.

Anketok a II. kl. képzen. kiáll.-ról

Hivatalos nyomtatványok /:közlönyök, értesitők, katalogusok stb:/ előállitási költségei.

2. alrovat. A hivatalok és egyéb állami intézmények /iskola, korház, laktanya/ helyiségeinek használatával járó kiadások.-

Az épület kertek és tartozékainak /: felvonók kutak stb.:/jókarban tartásával járó kiadások.

Az épületek, kertek telkek földek stb./és tartozékainak használata folytán vagy utána fizetendő összegek/ lakbér, közüzemi pótlék kincstári részesedés,házmester pénz, szemétpénz adókm vizdijak stb/

A helyiségek fütés költségei; szén, koksz,fa, stb. /: beszerzési és a gáz vagy villany fütés költségei :/

./.

R ó b e r t

k Országos Bizottsága elnökhelyettesé-

B u d a p e s t .-

Boross Géza

Jestő

Nyíregyháza

Szabad Művészet

1947-48. l.

Vidéki csoportok és azok vezetői

(Nyíregyháza)

× Nyárádsztimre

[illegible]

[illegible]ottságának

Budapest

[illegible]ttsága 897-1911 sz. alatt az énlaki
[illegible]intézett nb. lebelében azt a szíves
[illegible]munk fedélzetének helyreállítá-
[illegible]nnyezetének megóvásáért - támoga-

Boros Géza

Élet.

Ujmagyképzőm II.

30 t. 61 l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

1913 évi 14867 számv. sz.

XIII. osztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Nagyméltóságu

báró Fo

a Müemlékek Országos Bizotts

Folyó évi junius

becses átiratára van szeren

dr. Éber László előa

ut iszámláját 64 K. 70 f

Ünnepelt a csillagboltos

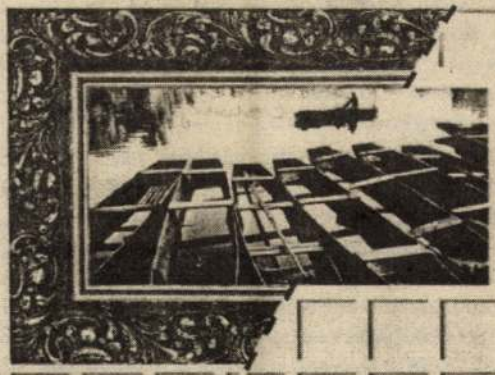

MÁRTÉLY 1966 1995

Csillagboltos műterem. Talán gazdája is van e mosolygósan szép fogalomnak, ám pénteken, mikor sötét leplet borított a mártélyi holtág vidékére az este, különösebb tárgyi ismeretek nélkül is olyan jólesett eljátszani ezzel a papírra is nyomtatott szóképpel. Belelapozni egy kiadványba, amin ladikok sorakoznak egymás mellett, s Mártély nevéhez illesztve pedig két évszám: *1966–1995*. A hőskor rajtja, s az ünnepre okot adó harmincadik képzőművész tábor időpontja. Mert bármilyen hihetetlen is, említett pénteken azon örömködtek deres hajú művésztanárok, vagy éppenséggel még tinikorukat taposó, s az ünnepi torta édes szeletére áhítozó festőtanoncok, hogy három évtizede él már a képzőművészet alföldi, s igenis csillagboltos műterme, amit *Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskola* néven jegyez az ország szépre is fogékony népe.

Torta pedig vala a hatalmas kertben, gyertya is rajta, éppenséggel harminc. Megszámlálható. Csak az a tengernyi (vagy stílszerűbben: holtágnyi) élmény nem, amit ott idéztek föl a meghívottak, ifjoncok és a tábor történelme során segédkezők. Hiszen Mártély a maga művészeivel már fogalom, s nemcsak a föstő urakat s hölgyeket kíváncsian fürkésző halászemberek agyában, hanem mondjuk Miskolcon, ahonnan érkezett ide pemzlivel kezében kohász, hogy fűzfák emlékével, telerajzolt füzettel távozzon. Vagy pesti grafikus műtermében, ahol oly vastag jókedvvel idézhető minden mártélyi pillanat.

Persze Mártély a nagy nosztalgiázás örömében sem feledte el kötelességét – így például azt a tárlatot, amellyel minden évben, így az idén is illendő zárni a kéthetes kurzust. Volt is délután seregnyi hallgatósága a vásárhelyi Tornyai Múzeumban *Balogh Jánosnénak*, Mártély polgármester asszonyának, ki pátoszt inkább kerülve, de személyes élményeit szép rendben sorolva szólt arról, miért is öröm a környék népének, hogy az egykori halászfalúból művészfalu vált az évtizedek során. S a tábor rendjéhez tartozott persze, hogy a legjobbaknak díj is jusson. Így aztán *Novák Imrétől*, Vásárhely alpolgármesterétől a város díját vehette át *Boros G. Zsolt* (Vásárhely), a szabadiskola alapítványának elismeréseit pedig *Szalai Pál* (Budapest), *Varga Erik* (Szolnok), *Pozsér Zsolt* (Vásárhely) és *Jaronics Tamás* (Székesfehérvár) vihette haza. Szót ejtettek arról is, hogy az idei festőverseny díját *Korompáki Sándor* (Győr) és *Neuberger István* (Budapest) kapta, s arról, hogy a harmincadik év ünnepére díjat alapított két, immár mártélyi őshonos művész, *Czakó János* és *Szekeres Ferenc* is. Ők erre a legérdemesebbnek *Szabó Pétert* (Vásárhely) ítélték. S ha már díjak: *Fodor József*, Vásárhely messze földön is híres művésze bejelentette: a művésztábor egykori hallgatójának, majd tanárának, a fiatalon elhunyt *Kollár Györgynek* emlékére is alapítanak díjat, amelyet a jövőben a legtehetségesebbnek ítéltek vehetnek majd át.

Ünnepelt hát a csillagboltos, boldog piktorok lesték, gyertyák fényével, hogy is játszik a szél. Művészetük pedig falra szögezve, képben testet öltve ott lélegzik a Tornyai falain, másfél hónapig még biztos. Nézzék hát jókedvvel, nézzék hát megilletődve. Mert miért ne ünnepelhetne végre a mi csudálkozó szemünk is.

BÁTYI ZOLTÁN

tó egységeit és boltjait. Ő, ha nem is sokkal, de mégiscsak optimistábban tekint az új jövedéki törvénnyel szabályozott jövőbe.

– Be kell látnunk, ami jár az államnak, azt bizony meg kell adni. Megítélésem szerint az egész törvény azért született, hogy a jövedéki termékek forgalmazásából minél több adó befolyjon az államkasszába, s minél kevesebb maradjon a feketegazdaságban. De ez a törvénynek csak az egyik, bár szebbik oldala. A negatív véleményemet így foglalnám össze: nem értem, hogy egy feltételezett szabálytalanság miatt miért kell nekem hátrányos helyzetbe kerülnöm? Miért büntetik 15 millió forintos biztosítékkal azt, aki évek óta megelégedésre végezte munkáját? S miért kell nekem jelzáloggal megterhelnem a tulajdonomat, azért, hogy ezt a feltételt tel-

a múlt hibáit, netán bűneit már el is felejthetjük? Elképzelhető, hogy mondjuk 80 millió forint befizetésével le is vezekelte bűnét az olajfodrász, aki a szőkítésből az elmúlt évek során akár milliárdokat is összeharácsolt? Vagy az a kérdés: vajon mihez kezdhetnek mindazok, akik tisztességes és szorgos munkával félre tudtak ugyan rakni néhány milliót, de korántsem annyit, hogy az elegendő legyen az igencsak magas összegű biztosítékokra? És a végére hagytam a legizgalmasabbat: vajon mikor érezzük áldásos hatását annak, hogy az államkincstár újabb milliárdokkal lesz vastagabb? Mert bizony sok kereskedő azt állítja: még mindig csak feneketlen zsákba dobálódnak a pénzek.

De jó lenne nyugodt szívvel leírni, hogy nincs igazuk...

BÁTYI ZOLTÁN

hány percet, hanem egy, másfél órát is rászánnak. A gyógyító őszinte, emberi szeretettel, együttérzéssel fordul a betegéhez. Neki a legfontosabb az ember és az, hogy megtalálja az ok-okozati összefüggéseket, amelyek a pácienset elvitték az adott betegségig.

– A VI. Nemzetközi Természetgyógyászati Kongresszust éppen a napokban, augusztus 18. és 20. között rendezik meg. Várhatók-e szenzációs újdonságok?

– Az évenkénti kongresszus többek között arra is jó, hogy számot adjunk a tudásunkról, a fejlődésünkről. Szenzációk inkább esetismertetések során lehetségesek, amikor is egy-egy beteg "csodával

vonalat, ami alatt nem lehet gyógyítani. A sikeresen vizsgázók általános természetgyógyász képesítést igazoló oklevelet kapnak. Ezt a dokumentumot jövőre már kérhetjük.

– A természetgyógyász szakma hogyan tudja megvédeni presztízsét a kuruzslókkal szemben?

– Szakmai színvonalunk állandó emelésével és kitartó, alapos munkával. Presztízsünk igazi megvédése – mondhatni – a média kezében van. Hogy miért mondom ezt? Mert a sajtónak törődni kellene azzal, hogy csak hiteles gyógyítókat engedjen nyilatkozni. Olyat, aki be is tudja bizonyítani azt, hogy valóban képes a "csodára".

ALBERT MELINDA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 MÁJ 6

Keletmagyarország

Boross Géza festő-művész

1021

Boross Géza emlékkiállítása Nyíregyházán

Boross Géza festőművész emlékkiállítását nyitották meg május 4-én, délelőtt fél 12-kor a nyíregyházi Jósa András Múzeumban. *Dr. Németh Péter*, a múzeum igazgatója köszöntötte a megjelenteket, köztük a művész hozzátartozóit. Ezután *Pogány Ö. Gábor*, a Nemzeti Galéria főigazgatója méltatta Boross Géza munkásságát. Felhívta a figyelmet, a művész hagyatéka figyelmeztetés, egyben emlékeztető arra, hogy a magyar képzőművészet múltjában, jelenében milyen sokféle érték található, jövőjétől mennyi minden várható. Boross Géza életműve haladó hagyományaink megértéséről tanúskodik. A művész 1936-ban Szeghalomról került Nyíregyházára, itt élt, alkotott, tanított 1948-ig. A május 29-ig tartó nyíregyházi kiállításon három teremben hatvan műve látható.

A járlatlevelet a nagyközségi tanács körözteti, egyben megsemmisíti. (554)

Jó állapotban lévő Verhovina moped eladó. Nyíregyháza, Földi út 12. Simai útból nyílik. (34062)

Egy új (2500x3500) bordómintás perzsaszőnyeg eladó. Krúdy Gy. u. 34/c. II. 8. Takács. (34066)

Gázpalack nyomáscsökkentővel eladó. Cím a Kiadóban. (34076)

szakmai gyakorlat.

A pályázatokat írásban, vagy személyesen kérjük benyújtani, Nyíregyháza, Irodaház II. em. 231. sz. szobában.

(349581)

ORIGINÁL Riga kismotor, elektromos pisztolyfúró kedvezményesen eladó. Tóldi utca 34. I. 6. (349566)

munkaidőre.

JELENTKEZÉS: a főiskola személyzeti osztályán, Rákóczi u. 69. sz. (349582)

Ezüst pénzt, régi pénzt, érmeket jó áron állandóan veszek. Lebonyolítás nem probléma. Lábatlan I. Postafiók 12. (E. 262087)

BOROSS GÉZA (festő)

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1987.3.sz.

MURAKÖZI ÁGOTA:

Művésztanárok a régi Nyíregyházán

A Váci Mihály Megyei és Városi Művelődési Központ Honismereti Műhelye új érdekes kiállítással lepte meg a lokálpatriótákat — emlékeztetve *Kozák István*, *Z. Szalay Pál* és *Boross Géza* művésztanárok nyíregyházi tevékenységére. (A tárlat anyagát a Jósa András Múzeum és számos magángyűjtő kölcsönözte.)

A tárlókban bemutatott levelekből, dokumentumokból kiderül, mekkora erőfeszítéseket tett *Kiss Lajos* az 1920-as évektől a *Képtár* megteremtésére (Levelek: Rudnay Gyulához, Tornyai Jánoshoz, Endre Bélához). Benczúr Gyulánénak (1921 március) a Bessenyei Körhöz intézett leveléből értesülhetünk ajándékozási szándékáról a *Benczúr-szoba* részére. Ezúton került a város tulajdonába a mintegy *40 db-os gyűjtemény*, melynek azonban nem tudtak állandó kiállítási lehetőséget biztosítani (1954-ig).

Kiss Lajos célkitűzéseit meleg bensőséges hangon fogalmazza meg egyik — *Rudnay Gyulához* írt — levelében: „Gyerekkorom óta piktorok között éltem s közülük nem egy-két jó nevűt kebelbarátomnak is mondhatok, mégsincs egyetlen képem egyiktől sem (ez persze az én élhetetlenségem bizonyítja), hogy következetes maradjak most sem a magam részére fordulok hozzád kéréssel, hanem a Szabolcs vármegyei Jósa Múzeum nevében, mely múzeum létesítőjének, Jósa Andrásnak 1918-ban történt elhunytáig csak régészeti tárgyakat gyűjtött egybe és őriztetett meg. Azóta én népi tárgyak gyűjtésével iparkodok néprajzi osztály létesítésén, melynek némi eredménye már mutatkozik. Bármennyire szeressem is mesterségemet, nagyon száraznak találom azt a gyűjteményt, melyben képek, rajzok nincsenek. Ezen az állapoton szeretnék én valahogy segíteni. Az államtól abban az esetben kaphatok támogatást, vagyis a Szépművészeti Múzeumtól képeket, ha már tapasztalta, hogy valamelyes anyaggal rendelkezünk. De nekünk még semmink sincs. Legnagyobb baj az, hogy a Jósa András halála anyagi szükséget is hozott." Két hónappal később keltezett leveléből már arról értesülünk, hogy *Rudnay Gyula* 5 db művét a leendő képtárnak adományozta *(Szegénylegények*, olaj, *Mária fogantatása*, *Illés elragadtatása*, *Falusi alkonyat*, *Lucernás kocsi* c. képekhez készült vázlatok). Tudjuk, hogy Rudnay több pesti festőbarátjához is elkísérte Kiss Lajost ez ügyben. Közben szívós kitartással küldözgeti a leveleket: „máskor évekig életjelt sem adok magamról, most meg, hogy koldulni kell, hát hozzád folyamodok — írja *Endre Bélának* Kiss Lajos —, ha teheted segítsd elő egy képednek a Jósa Múzeum részére olcsó áron való átengedésével abbeli törekvésemet, valamikor itt képtár lehessen." 1921 júliusában 12 000 koronáért megvásárolta a múzeum *Tornyai János: Délibábos puszta* és *Aranytenger* című olajfestményét, ugyanakkor mintegy 8 db rajza ajándékként került a gyűjteménybe. *(A betyár felesége a vármegyén*, 1907, *Beszélgetők az asztalnál*, *Putri*, 1887, *Tanya*, *Kis gyerek*, *Csizmák*, 1886, *Asszony*

Önfedeles cserépkancsó a XIX. sz. elejéről (Kozák István gyűjteményéből)

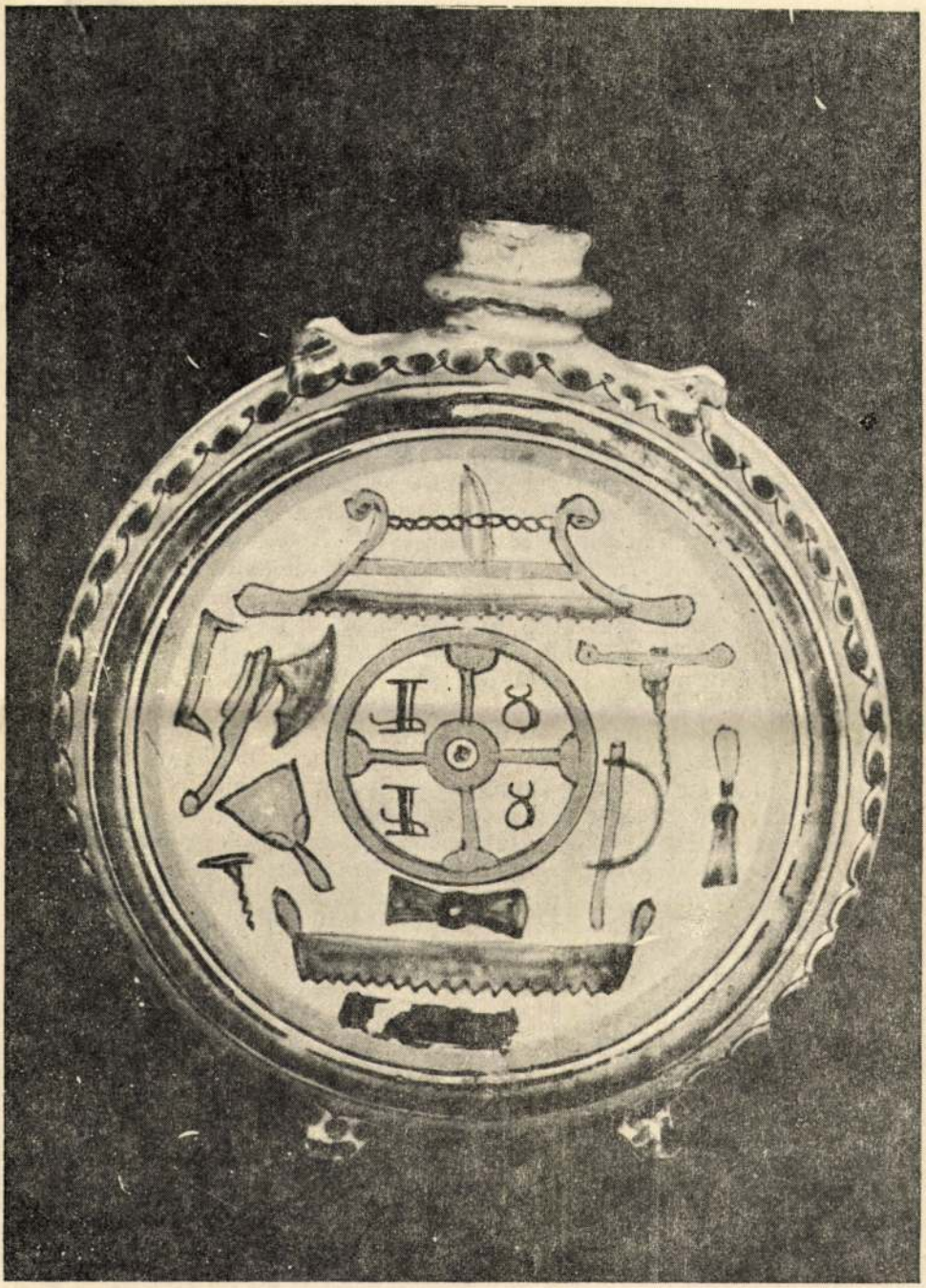

Kerékgyártó céh kulacsa (1818) a régi Városi Múzeum anyagából

kisgyerekkel, vázlat, *Betegágyban*). A zárójelben közölt számok a rajzok készítésének idejét jelzik, Kiss Lajos bejegyzése szerint mindegyik Hódmezővásárhelyen készült. 1921 novemberében *Tornyai Jánostól* szobrokból (2), festményekből (13), rajzokból (24), fényképekből (40), könyvekből (5), festőktől származó reliquiákból (13) álló *87 db-os gyűjteményt* vásárolt meg a múzeum.

1933 májusában — Kiss Lajos leltárkönyvi bejegyzése szerint — Virányi Sándor alispán a képeket a múzeumból az egyes hivatalokba és a könyvtár olvasójába vitette. Ezek a sorok fájóan jelzik a múzeumigazgatónak a Képtár megteremtésére tett erőfeszítéseinek kudarcát.

A város nagy szülöttének nevét vette fel a *Bessenyei Kör képzőművészeti szakosztálya* (1923), bár programjukban *nem csupán a Benczúr-hagyomány* ápolása, a Benczúr képviselte iskola művészeinek pártolása szerepelt — de ritka kiállítási lehetőségeik közepette is igyekeztek szélesebb horizontját bemutatni a kortársművészetnek. Természetesen a tárlatok megszervezésében, a művészek meghívásában döntőek voltak a személyes kapcsolatok, így Kiss Lajos mellett a város művésztanárainak kezdeményező szerep jutott ebben.

Itt működött *Kozák István*, a Kossuth Gimnázium tanára, aki 1896—1901-ben végezte a Képzőművészeti Főiskola rajztanári szakát. *Erdélyben* kezdte pályafutását, majd *Rimaszombatra* került, onnét telepedett át Nyíregyházára. Az apja által megkezdett régiséggyűjtést ő is folytatta. Ennek eredményeként ajándékozott a Jósa Múzeumnak egy *147 db-os* együttest 1919-ben. Erdélyből: régi *magyar, székely, szász* és *román* bokályokat hozott, a Felvidékről pedig *magyar, tót* és *késő-habán* edényeket, s *Ungvárról* is néhányat. Nyíregyházán *32 db-os mézeskalács-ütőfa* kollekciót vásárolt hozzájuk. Mindig kitűnő érzékkel válogatott: a jellegzetesekből, a korszakjelző darabokból. Így válhatott kerámiagyűjteménye a késő-habán kultúra jeles tárgyi bizonyítékává, külföldi kutatók által is számon tartott gyűjteménnyé. (A legkorábbi darab az 1735-ös *Kustár István — tál* a vajai múzeum állandó kiállításán látható.) Az ajándékozás szám szerint is jelentős volt, különösen, ha figyelembe vesszük, miszerint 1868—1918-ig a néprajzi gyűjtemény összesen 47 tárggyal gyarapodott. A művelt, sokat utazó tanár tevékenyen részt vett a város képzőművészeti életének szervezésében; akvarelljeit több ízben is kiállította, művészettörténeti előadássorozatot tartott a nagyközönség számára. Az ifjúságot a népi kultúra megbecsülésére, a népművészet értékeinek felfedezésére oktatta. Mint a *Rajztanárok Országos Egyesületének* tagja, képei budapesti tárlatokra is eljutottak. (Sajnos, Nyíregyházán eddig egyetlen munkáját sem sikerült felkutatni.)

A Katolikus Gimnáziumban (a helyi szóhasználatban Kir. Kat-ként emlegetett középiskolában) tanított rajzot *Járossy Gyula* (1925—32), akinek finom színvilágú akvarelljei még fellelhetők nyíregyházi otthonokban. (Ugyanitt tanított *Grabowieczky Leon* 1932—33-as tanévtől.) A kiválóan képzett *Kántor Antal* helyére került a líceumba 1940-től *Grabowieczky Leon* katolikus gimnáziumi, *Vincze István* iparos tanonciskolai és *Tóth István* evangélikus gimnáziumi rajztanár óraadóként. Kántor Antal több önálló kiállítást is rendezett, „zsűrizett" kollektív tárlatokon vett részt. Előadóként működött közre a felvidéki tanítóság részére — Jászberényben — megtartott átképző tanfolyamokon, lévén maga is felvidéki származású. Az 1940—41-es tanévtől már Budapesten tanított. A *Máramarosszigetre* költöző Grabowieczky Leon helyére *Salcza János* lépett, aki egyébként a Bessenyei Kör képzőművészeti szakosztályának elnöki tisztjét betöltötte 1942—43-ban. (1946-tól a budapesti Árpád Gimnáziumban tanított.) *Nagybányáról* érkezett a szintén festő tanár *Szerencsi Zoltán*, aki az-

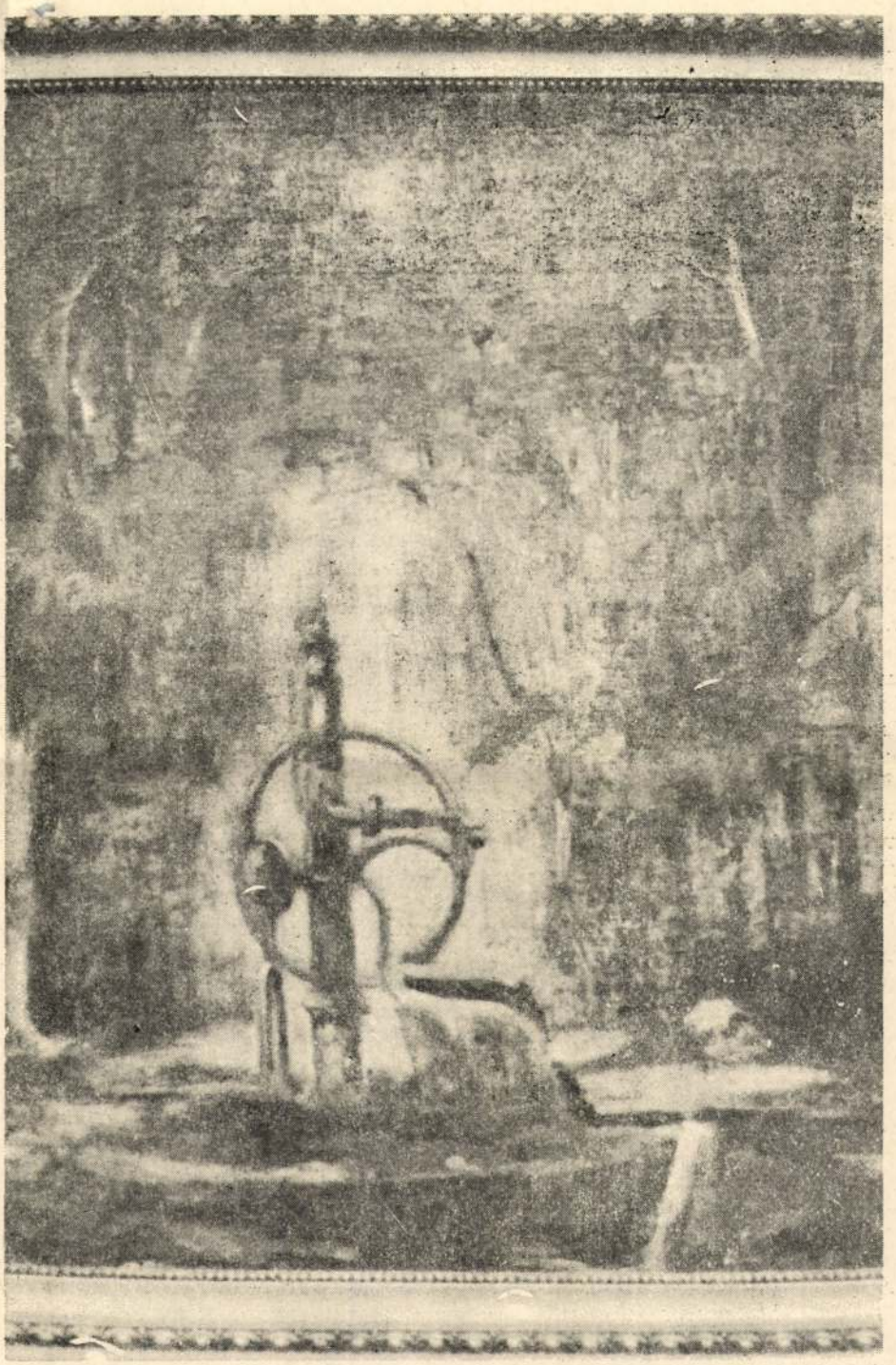

Boross Géza: Jósa kútja (olaj)

után 1948-ban Gödöllőre költözött. A Leánykálvineumban tanított 1936-tól *Boross Géza*, a múzeumigazgató Kiss Lajos veje, baráti körükhöz tartozott a Budapestről gyakran hazalátogató tehetséges festőművész, *Barzó Endre*, *Makay László* hittantanár és az iskolaorvos *Vigváry László*, aki érzékeny intellektussal, jó szemmel kezdi gyűjteni már ebben az időben a kortárs képzőművészeti alkotásokat, többek között Boross Géza-képeket is. *Járdán József* hittantanár is festeget, Salcza János növendékeit viszi el ezekre az alkalmi tárlatokra. Itt telepedett le a szintén felvidéki származású *Szalay Pál* hosszú évtizedekre.

Sor került a Bessenyei Kör képzőművészeti szakosztálya szervezésében jelentősebb kiállításokra is, melyeket *Bornemissza Géza*, *Kmetty János*, *Perlrott Csaba Vilmos* neve fémjelez. Meghívják Rudnay Gyulát, *Iványi Grünwald Bélát*, *Herman Lipótot* egy-egy kiállításra. A debreceni Ajtósi Dürer Céh tárlatán többek között *Gáborjáni Szabó Kálmán* és *Menyhárt József* művei szerepelnek. Boross Géza a Déri Múzeumban rendez önálló tárlatot (1936, 1939).

A kiállítások mellett a 30-as évek elején egy jelentős kezdeményezés is született Nyíregyházán a *sóstói művésztelep* létrehozásával. Kiss Lajos járta ki a városnál, hogy nyaranta lássanak vendégül néhány fiatal festőt a Sóstón. Dédelgetett álma itt, az „új hazában", Nyíregyházán megteremteni egy vásárhelyihez hasonló alkotótelepet. Rudnay Gyulát, a mestert és tanítványait hívták meg. Lakást és ellátást kaptak. (A régi szódagyár három helyiségét bocsátották rendelkezésükre.) *Boross Géza*, *Koffán Károly*, *Csáky-Maronyák József*, *Czene Béla*, *Konecsni György* és *Kun István* töltöttek hosszú időt Sóstón, ahol Rudnay is meglátogatta őket. A művésztelep 1931—34 között működött. Az itt dolgozó művészek több kiállításon is bemutatkoztak. A szervezési munkában Kiss Lajos is tevékenyen részt vett. Mindezek ellenére a múzeum képgyűjteményébe egyetlen művet sem sikerült megszereznie. (1973-ban vásárlás útján mégis hozzájutunk két igen kvalitásos festményhez — Rudnay Gyula: *Bejei táj* és Kun István: *Táncoló parasztok* —, amelyek a sóstói alkotótelep emlékét őrzik.) Ugyancsak erre az időszakra emlékezve ajándékozza három remek rajzát *Koffán Károly* múzeumunknak. Kiss Lajos pártfogó figyelemmel kíséri az itt dolgozó fiatal képzőművészek által szervezett Benczúr-kör tevékenységét is. *(Komlós Miklós*, *Komlós István*, *Berky Nándor* és *Berky András* nevét említhetjük.)

A Bessenyei Kör tevékenységét nagymértékben gátolta az a körülmény, hogy nem volt állandó kiállítótermük, pedig figyelemre méltó szellemi erők álltak rendelkezésre, művelt, Európát járt tanárok, művészek buzgólkodtak a város kulturális felemelése érdekében. A „házi tárlatok", s a rendkívüli alkalmakra biztosított városházi helyiségek nem pótolták a hiányzó Szalont, a Képtárat. A korabeli sajtó, s visszaemlékezések tükrében úgy tűnik, a képzőművészeti élet szerényebb keretek között zajlott — egybevetve a sűrű irodalmi, zenei programmal. A középiskolákban is kevés figyelmet kaptak a népes taglétszámú irodalmi, zenei önképző körök mellett a rajzkörök. Örökösen rajzteremgondokkal küzdöttek a vezető tanárok. A háború évei alatt a katonai célra igénybe vett tantermek akadályozták a „rendkívüli rajz" oktatásának lehetőségét. *Belohorszky Ferenc* a Bessenyei Kör másfél évi munkáját méltatva jegyezte meg, hogy a „Szalay Pál vezetése mellett 1940 májusában lefolyt Irodalmi és Képzőművészeti Hetek alkalmával rendezett országos jellegű kiállítás előkészítése, megszervezése a szakosztályra olyan munkát rótt, amit csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel tudott teljesíteni... valljuk meg azt is, hogy a közönség részéről mégsem kísérte egyik, másik alkalmat leszámítva az az érdeklődés, amit pedig elvárhatott tőle mindenki. Így ezek az esték kétségkívül igazol-

ták elgondolásunk helyességét is, amikor a *belső körre* helyeztük legfőbb gondunkat... a Benczúr-kultusz kötelezettsége sok feladatot adhat még a jövőben, s sohasem szabad arról sem megfeledkezni, hogy *egy önálló képzőművészeti társaság létesítése Nyíregyháza és Szabolcs képzőművészeti kultúráját csak növelheti.*"

A városházán hét teremben *147 festményt, grafikát, szobrot állítottak ki.* Árjegyzékes katalógus készült, a recenziót Szalay Pál írta ünnepi hangulatban, az elismerő-méltató jelzőkkel nem fukarkodva a művészkollégák bemutatásánál. A város művelődéstörténetében valóban jelentős eseménynek számított ez a tárlat, melynek megnyitásán részt vettek a kortárs művészet hivatali képviselői, *Ugron Gábor,* a Művészeti Tanács elnöke, *Tihamér Lajos,* a Képzőművészek Szövetsége elnöke és *Csánky Dénes,* a Szépművészeti Múzeum főigazgatója. A közönség — „a város minden rétege" jelen volt — amint Szalay írja — szemtől-szemben láthatta *Kisfaludy Stróbl Zsigmondot, Szőnyi Istvánt.* A nagyteremben: *Aba Novák Vilmos, Iványi Grünwald Béla, Glatz Oszkár, Márffy Ödön, Szőnyi István, Molnár C. Pál* képei társaságában a nyíregyháziakat képviselő *Barzó Endre, Szalay Pál, Boross Géza, Grabowieczky Leon, Zs. Molnár Rózsi, Tóth István, Zerinvary Kornélia* festményeit tekinthették meg a látogatók. Boross és Szalay képeit az állam megvásárolta. (A kiállított festményekből jó néhány ma is szabolcsi otthonok falát díszíti.) Ezt a tárlatot követte a *Benczúr-emlékkiállítás,* amely a városnak ajándékozott hagyatékból állt.

Ebbe a szellemi közegbe érkezett 1936-ban a fiatal festőművész tanár *Boross Géza* (1908—1971) Szeghalomról, ahol a reálgimnáziumban tanított rajzot. Ott a Viharsarokban megrázó mély emberi élményekkel telítődött, melyekről így vall önéletrajzában: „Itt ismertem meg a kétkezi parasztság nehéz sorsát. Megszerettem őket, s mellékük álltam. Művészi munkásságom célja lett az ő sorsuk, az ő nehéz életük ábrázolása. Velük érezni és velük küzdeni a jobb, igazabb életért."

A 30-as években a gazdasági világválság véget vetett a bethleni „konszolidációnak". Az országban nőtt a nyomorúság. Az egymást váltó kormányok fokozatosan jobbra tolódtak. Mindez egyre erőteljesebb ellenállást érlelt. Ezekben az években bontakozott ki a haladó baloldali erők egységét meghirdető népfrontpolitika, a „népi mozgalom" a falukutatók munkásságának felívelő szakasza. Nyíregyházán is megalakult a Bessenyei Kör *táj- és népkutató szakosztálya* (elnöke *Porzsolt István,* a Tanítóképző igazgatója), népfőiskolai tanfolyamokat szerveznek, az előadók között ott találjuk *Boross Gézát* is. (*Jákvári Kálmán, Sziklay László, Turi Sándor, Kiss Lajos, Nyárády Mihály, Makay László, Gabos Kálmán, Szabó Zoltán* előadásai, *Erdélyi József, Sinka István, Kádár Lajos* szereplése. 1940. március 19-től, mint *Szabolcsvármegyei Népfőiskolai Munkaközösség* működött.)

Kiss Lajos ezekben az esztendőkben a rétközi és szabolcsi községekben folytat néprajzi gyűjtőmunkát: a népi építészet, a népművészet tárgykörében. Útjaira számos alkalommal veje, Boross Géza is elkíséri. Házalaprajzokat készít, lakásbelsőket rajzol. (JAM Képzőművészeti Gyűjteménye ltsz. 59.37.1.—59.39.1.-ig 10 db-os tusrajzsorozat.) A művészt megdöbbenti a *leveleki,* a *királytelki* földházak népének nyomorúsága, de Kiss Lajos mellett fedezi fel a paraszti kultúra értékmegőrző, értékteremtő képességét, s mindez festői látásmódjára is mély hatást gyakorol. Ebből az érzelmi alapállásból születhetik meg parasztfiguráinak népmesehősökre emlékeztető ereje, heroizmusa.

Iskolázottsága, pályakezdésének termékeny légköre arra késztette, hogy fes-

tészetét lépésről lépésre logikusan belső figyelemmel építse föl. Rajzoló „kedve" egész életét végigkísérte. A *fény*, a *szín* problémája erősen foglalkoztatja nyíregyházi éveiben. A fény nem azonos a tónussal, „vezetni" kell a képen, épp úgy, mint a színt. Nem szabad, hogy a szín egyedül harsogjon, meg kell kontrázni — vallja. *(Pösze olvas, Kaszaverő, Csónakos, Kancsós csendélet* 1944. c. képek.) Kevés motívumra épített kompozícióinak összefogottsága, fegyelmezettsége az idő haladtával tovább nőtt, ugyanakkor mindvégig megőrizte vallomásszerű hitelességét. *A népi vonatkozású tematika: nagy horizontú alföldi táj, falusi utcák hangulata, köcsögök, butellák, a kaszakalapácsoló, a kubikos, az otthonában tevékenykedő parasztasszony látványa* stb. — egyszerű közvetlen élmények felidézése a képeken — a budapesti évtizedek alatt is — (1948-tól a Műszaki Egyetem rajz tanszékének oktatója) — kiapadhatatlan forrást jelentettek számára. Rokon ez a hangvétel a *Rudnayéval*, a *Kosztáéval*, mégis a sajátja.

Nem feledi el főiskolai mesterének, Rudnaynak a tanításait, miszerint csak megtanulható, s tanítható útnak fogható fel a rajz, a szín, a forma, a tér, de egyetlen értelme, hogy segítségével *sugalló erővel meg tudjuk jeleníteni az embert, az emberi sorsot.* „A nép, annak szokásai, népművészete, a táj, amelyen élünk, annak sajátos levegője legyen a mi mesterünk . . . , hogy népünket tekintsük legfőbb tanítómesterünknek" — írta Rudnay egyik tanítványának, *Kun Istvánnak* szóló levelében. — „Tudálékolással, agyalással, kitalált zsenialitásokkal nem lehet igaz művészetet teremteni . . . Az egyéniséget nem lehet kitalálni, mert az vagy megvan már eredetileg is, vagy nincs. Ezért a becsületes festő csak egyet tehet, ha határtalanul őszinte komolysággal állandóan figyeli szívének belső hangját . . . Azt kövesse egy életen át." A művész eme elkötelezettsége, sorsvállalása a mai ember számára is rejt magában tanulságokat, jóllehet a 70-es évek elején a műkritikusok egy csoportja igyekezett megkérdőjelezni az alföldi iskola, a Rudnay-tanítványok művészetének értékeit. (A vita a Művészet folyóirat hasábjain.) Mára már higgadtabb kedéllyel fogadják az alföldi iskola festőinek kiállításait, a közönség pedig újra s újra felfedezi bennük nemzeti karakterjegyeinket, s rátalál a képnézés örömére.

Z. Szalay Pál (1891—1975) Léván született, apja kőfaragó építőmester volt. A család, tanárai ösztönzésére érettségi után felvételizett a Képzőművészeti Főiskolára. Életében nehéz évek következtek, csekély ösztöndíjából özvegyen maradt édesanyját, kisebb testvéreit is támogatnia kellett. Tanárai a főiskolán: *Révész Imre, Szinyei Merse Pál, Edvi Illés Aladár* és *Strobl Alajos* volt. 1920-ban elnyervén egy római ösztöndíjat, egy évet tölt Itáliában. *Lodovico Fennotti* freskófestő iskolájában restaurálást tanul. Részt vesz Firenze város freskótervpályázatán, melyet külföldi művészek számára hirdettek. *Vadászjelenetével* első díjat nyert.

Hazatérése után rövid ideig szülővárosában és *Privigyén* tanított, majd Nyíregyházára költözött családostól. 50 esztendőn át tanított itt a Polgári Fiúiskolában és a Tanítóképzőben. Volt növendékei emlékezete szerint melegszívű, mesélő kedvű tanár volt, aki óráit gyakran színesítette utazási élményeinek felidézésével. Rajzórákon pontos megfigyelésre, a helyes arányok kialakítására ösztönözte tanítványait. A felvidéki táj: *fenyvesekkel borított hegyoldalak, keskeny, meghitt völgyekben kanyargó patakok, fák közül kibukkanó tanyaházak — gyermek- és ifjúkori tájélmények* — egész életére meghatározták festészetének témakörét. Könnyed finom akvarelljei meghitten közvetlenül vallanak — a mi számunkra csaknem megidézhetetlen — természetáhitatáról. Hosszú pályafutása alatt sokat dolgozott megrendelésre: sorra lefestette a városatyákat,

Z. Szalay Pál: Részlettanulmány (olajvázlat)

másolta a XIX. századi portrékat. Ezek közül néhányat őriz a Jósa András Múzeum: *Suták Sámuel* polgármester, 1841—46-ig (olaj, 145×87 cm), *Hatzel Márton* polgármester, 1848 (olaj, 140×86 cm), *Jármy Menyhért* polgármester (olaj, 100×75 cm), *Benkő István* főbíró, 1823—26 (olaj, 100×75 cm). Készítésük ideje 1924—1925. Több nyíregyházi megbízást is kapott a megyében oltárképek megfestésére. Az Ipartestület felkérésére 1930-ban nagyszabású képet festett *Nyíregyháza alapítása* címmel (9×2,7 m). Pedagógusi-művészi munkája mellett lelkesen részt vett a város kulturális életének formálásában, ő szervezi a máig is emlékezetes Országos Művészeti Hetek irodalmi, képzőművészeti programját 1940-ben.

A felszabadulás után újjászerveződő művészéletbe Szalay Pál is bekapcsolódik. A frissen felfedezett népi tehetségeket összegyűjtő Keleti Népfőiskolán (Bessenyei György Képzőművészeti Szabadiskola) művészettörténetet tanít, *Ősz Dénes, Diószegi Balázs* festést, *Berky Nándor* mintázást, *Makay László* pedig néprajzot. Innen indult: *Berecz András, Dániel Reinhold, Huszár István, Cs. Nagy András, Óvári László, Pál Gyula, Palicz József, Tóth László, Váci András, Váci Mihály, Nagy Sándor*, ide járt *Szabó Júlia, Csizmadia Zoltán* és *Kővári*, a keramikus.

Szalay Pál több önálló kiállítást rendezett Pécsen, Sopronban, Miskolcon, Székesfehérvárott. Utazásai során több külföldi kiállítására is sor került (Franciaország, Németország, Ausztria, Itália, Svájc, Svédország, Anglia, Krakkó, Prága, Ungvár). Tagja volt a Modern Művészek Egyesületének Olaszországban és a müncheni Képzőművészeti Társaságnak. A Műcsarnokban és a Fészek-klubban a Szabolcs-Szatmár megyei művészekkel közösen állított ki. A városi tanács felkérésére négy freskót készített a Móricz Zsigmond Színház előcsarnokában és a régi római katolikus elemi iskola dísztermében. (Ma már egyik sem látható.) Ugyancsak megbízásra festette meg *id. Gál János veterán* olajportréját. Az 50-es években sorozatban festette a munkás-paraszt figurákat, képeinek gyakori témája: a munka. A szocialista-realista stílusban megfestett műveinek szakmai színvonala nem éri el a korábbi könnyed ecsetkezelésű akvarellekét. A tanítóképzőből nyugalomba vonuló tanár több növendéket indított el a művészi pályán *(Berecz András, Krutilla József, Kerülő Ferenc)*.

1965-ben a *X. Megyei Képzőművészeti Tárlaton* már együtt állítanak ki. Az átformálódó új tehetségeket felmutató nyíregyházi képzőművészeti életben egyre nehezebben találja meg helyét az idős mester. Egy-két festménye még bekerül a kollektív tárlatokba, de ő egyre inkább a perifériára szorul a helyi művészéletben. Néhány volt tanítványa — a régi polgári iskolából, a liceumból — látogatta nyíregyházi utolsó éveiben, segítették a Tűzoltó utcai ház körüli kerti munkákban, közben „Pali bácsi" mesélt frissen, szellemesen európai utazásairól, mint hajdan a rajzórákon. (Olajképeit, akvarelljeit szeretetteljes emlékként őrzik ma is a volt tanítványok.) Életének utolsó éveit *Szentendrén* töltötte, ahová lánya „unszolására" költözött felesége halála után.

(40 db-os festői hagyatékát Nyíregyháza Városi Tanácsa őrzi. A Jósa András Múzeumban 12 festménye található.)

Kozák István néprajzi gyűjteménye mellett két művésztanár festményeit, akvarelljeit, rajzait állítottuk ki, emlékeztetve munkásságukra: Szalay Pál 95 esztendeje született, Boross Géza 15 éve halt meg.

Boross Géza

1021

Látogatás Boross Géza festőművésznél

Boross Géza, a Budapesti Műszaki Egyetem rajz- és formaismeretek tanszékének docense, 23 éve tanít bennünket, építész- és építészmérnök-hallgatókat, s mi kevés kivételtől eltekintve, nem tudjuk, hogy ez alatt az idő alatt milyen nagy, magasra ívelő pályát futott be.

Így ír művészetéről az egyik legilletékesebb, Pogány Ödön Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója: „Boross Géza... a magas hőfokon tartott színegyütteshez nagyvonalúságot, egyértelmű képszerkezetet kapcsol, kiemeli a fontosat, de nem mond le a költészetről. Mintha ráncba szedné Tornyai János ösztöneit, Cezanne mértani idomaira feszíti a júliusi napon lángra kapott krapplakkot, a tavaszi vetésben megszelídült krómoxidot. Ha számtalan tónust rejt el egy felületen, akkor is úgy tűnik, mintha széles ecsetvonásokkal festene. Ha lelkesedik, akkor is szemérmesen nyilatkozik. Legmegrendítőbb nemzeti tradícióinkat folytatja, és zengő akkordjai mégis bensőséges harmóniákat tolmácsolnak. Mert a történelmi fejlődés az emberi tulajdonságok kiteljesedése felé halad."

Nem messze az egyetemtől, egy Karinthy Frigyes utcai bérház ötödik emeletén él feleségével. Művészlakás. Az asztalon, bútorokon népművészeti tárgyak, gyönyörű párnák, eszközök. A falakon, a festőállványon, mindenütt képek és ő mégis széttárja karját: üresek a falak, ne is nézz körül! Nyíregyházi kiállításomra elvitték még saját birtokomban lévő alkotásaim jó részét is.

Leültet. Velem szemben tájkép. Nézem. Ezernyi árnyalatban, feszülten villódznak a festmény sárgái, zöldjei. Elfogódott vagyok, nehezen tudom elkezdeni:

— Sokan olvastuk a Művészet című folyóiratban, hogy legutóbb Kisvárdán volt a tanár úrnak kiállítása. Miképpen került sor erre a tárlatra, és művészetének mely állomásához tartozik?

— Kisvárda környékén működtem hosszú ideig tanárként. Most kapta meg a település a városi rangot. Az ünnepi eseménysorozathoz tartozott kiállításom. Az ottani lelkes művészetbarátok sokat tettek kiállításomért; személyes ügyüknek tekintették sikerét. A tárlat nem művészi korszakom alkotásait mutatta be, hanem felölelte pályafutásom egészét. Négy korszakba sorolhatók alkotásaim, és e tematika szerint került falra ott is a képanyag. Kisvárda után most néhány napja nyílt meg nyíregyházi kiállításom. Ez a 15. egyéni közönség elé lépésem.

Egyre a szemben függő képet nézem. Nagyon hat rám. Mindegyre rápillantok. Hallottam, olvastam róla: Boross Géza képei rendkívül erős, szuggesztív, együttrezdülő hatást váltanak ki a nézőből. Nem bírom megállni, hogy meg ne kérdezzem tőle:

— Mi fogja meg úgy a nézőt képein?

— Talán... talán az, hogy mindig igyekeztem emberhez szólni, beszélni neki az otthon légköréről, látni fájdalmát, örömét, problémáit. Hiszem és vallom azt, ha egy művész egyedül élne a földön, soha nem festene!... Nem volna kinek! Legfőbb feladatomnak tartom, szemmel kövessem közösségünk minden gondját, rezdülését. Végtelenül meghat, amikor látom törekvésem eredményét. Múltkoriban néhány diák vásárolt képet tőlem. Tanítok, s hajdan magam is voltam diák. Ismerem anyagi állapotukat... nagyon olcsón, szinte szimbolikus összegért adtam oda nekik.

— Divat manapság az irányzatok, stílusok szecesszió reneszánszáról beszélni. Lehet-e a realizmus újjászületéséről emlegetni?

A művészet mindig változik. A különböző stílusok néha felerősödnek. Jelen pillanatban a fiatalok nyolcvan százaléka szecessziós játékot űz, így elmondható: a divat nagyon elkapta festészetünket. Ez sajnos bizonyos fokig teret enged a tehetségtelen embereknek, mert legnagyobb alkalmazkodó képességük nekik van. A művészet nemcsak technika. Sokan teljesen külső, fakturális hatásokra álltak rá, pedig ez másodlagos, és a festészetet ezzel a technikai játékok szintjére süllyesztik. Tény, hogy a fiatalok nagy része egy érzelmekre nem ható rideg, de ennek ellenére nem mindig tárgyilagos világban él. Sok-sok mindent át akarnak ugrani. Ott kezdik, ahol Picasso befejezte... Áttérve a kérdés második részére azt tudnám mondani: természetelvű festészet mindig volt, s mindig lesz. Nem beszélhetünk tehát újjászületésről, hiszen a realizmus már eddig is sok mindent átélt. Mindehhez azt tenném még hozzá, hogy elsőnek tartom a nemzeti hagyományokra épülő piktúra fejlesztését. Ne a külföldi művészek szolgai utánzása legyen a cél, hanem festészetünk legjobb eredményeinek elemző felhasználása!

— Mi a véleménye a tanár úrnak az ún. „modern" művészetről?

— A modern művészet egyre inkább elembertelenedik. Én azt vallom, hogy a művészet az érzelemre apellál. Divatos dolog manapság ennek kihalásáról beszélni. Azt mondják, mindent az őrületes tempóban fejlődő technika borít majd el. Szerintem nincs ez így. A modern világ emberét végtelen vágyakozás tölti el a romantika iránt, mégha szóban, állandóan ostorozza, gúnyolódik is rajta. Külső gesztusaiban visszamenekül Chopin korába. Hosszú hajjal, erősen karcsúsított zakóban jár, csak az a baj, a külső gesztusok sokszor igen kevés lelki tartalmat fednek... Ennek ellenére én mégis azt vallom: amíg lesz szerelem, születés, halál, addig művészet is lesz. A jelenlegi piktúra akkor hibázik legnagyobbat, ha nem akar az emberhez közelebb kerülni, mert éppen ez az emberközelség adja meg a tartalmát. A művészet akkor igazán lenyűgöző, ha élvezetéhez nem kell aktív művelőjének lenni. A jó muzsika élvezetéhez nem szükséges ismerni az összhangzattant...

— Az egyetemi rajzoktatásnak milyen problémái vannak? Mi a véleménye rólunk, diákokról?

— Sajnos, más ismeretek feltétlen szükségességének hangoztatásával mindjobban redukáljuk a rajzórák számát. Azt mondják: mérnökökre és nem építő MŰVÉSZEKRE van szükség.

A felvételek során sokkal nagyobb mértékben kellene a rajzkészségnek közrejátszania, siralmas kézügyességgel vesznek fel minden évben néhányat az építészmérnöki karra. Persze, ebben a

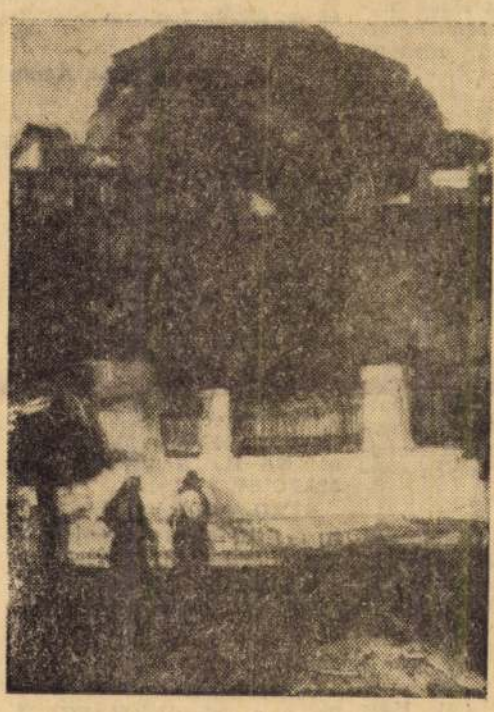

BOROSS GÉZA: SZENTENDREI UTCA

hibában a középiskolai rajzoktatás prakticista jellege és alacsony szintje, valamint a növendékek kisigényűsége játszik közre. A leendő hallgatók képezhetnék önmagukat. A Zeneművészeti Főiskolára csak olyanok jelentkeznek, akik bizonyos szinten állnak hangszerük kezelésében és nem ott akarnak alapfokon megtanulni hegedülni, zongorázni! Mindezt nem lehet általánosságban elmondani az idejövő és az itt-tanuló építészekre... Keveset járnak pl. a hallgatók kiállításokra. Egy muzsikus nem csak játszik, hanem állandóan zenét hallgat, koncertekre jár... Kiábrándítóan sokan nem hivatásszeretetből jönnek ide... Ezeket az embereket nagyon sajnálom, egész életüket és részben társadalmunkat megnyomoríthatja.

Sajnos, nem mindig megfelelő a tisztelet sem. Hogy ez a helyzet kialakult, ahhoz legnagyobb mértékben rohanó életünk járult hozzá. Nem mindig udvariatlanság az, ha egy hallgató bemegy egy idősebb tanár előtt az ajtón: egyszerűen csak siet, és nem veszi észre a másikat... No, de nem ennyire sötét a kép. Tény, hogy a hallgatók között egyre bővül az a bázis, akikre lehet építeni és a velük való foglalkozás sok mindenért kárpótol. Nagyon sok érték van a fiatalságban, de példaképeit nem mindig választja megfelelően.

— Milyen tervei vannak a közeljövőben a tanár úrnak?

— Nagyon érdekel a rézkarc. Szeretném sokat művelni. Új kifejező eszközt látok benne. Addig fogok dolgozni, míg energiával bírom. Az igazi művész nem teheti le máról-holnapra az ecsetet. Megszállottja munkájának! Olyan öröm, ha valami elkészül... s szólhatok rajta keresztül róluk, magunkról, magamról: az Emberről!

Lassan sötét lett. Nem tudom kivenni már a tájkép színeit, csak néhány sárga élt, világított. Elköszöntem.

Boross Géza az idén nyugdíjba vonul. Nem találkozhatunk vele az egyetem rajztermeiben, s mégis közvetlen, emberi kapcsolatunk marad vele, mert fogunk menni kiállításaira, megnézzük felfelvillanó színeit és képei emléke ott fog muzsikálni majd napok múltán is bennünk. Érezzük indulatait, aggódását, szeretetét iránt, diákjaiért, mindnyájunkért.

R. KOVÁCS ÁRPÁD

1971 APR 24

A JÓVÓ MESTERNŐKE

SZAKMAI MŰHELY
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

l yébe ablak

pítészmérnök e

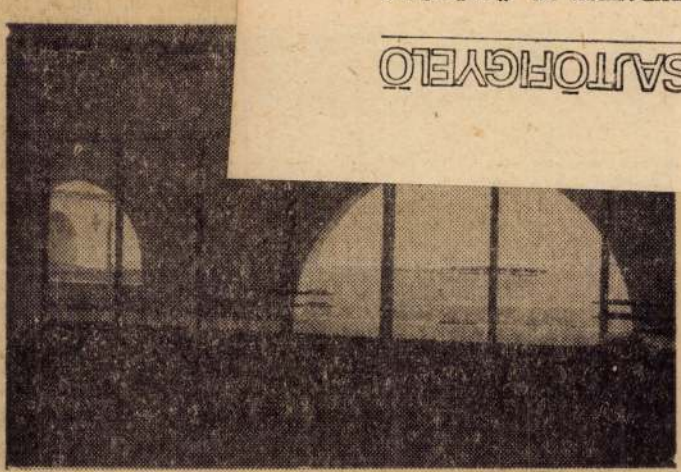

Egy megvalósult tervből: balatoni gyermeküdülő-terasz

gondolkodtam. Aztán ha jött akkor nagyon boldog voltam. Nem voltam pénzszűkében, de állandóan dolgoznom kellett. Örültem, hogy a házaim megépülnek, és úgy épülnek meg, ahogy én képzeltem őket. — Nézem... most sem tudja megszokni az íróasztalt, a rajzasztala van beborítva üveggel.

HÁBORÚ UTÁN?

— Nem vettem tragikusan a dolgot. Pedig akkor már nős voltam és gyerekeim is voltak. Egyik napról a másikra odalett az a pénz, ami a saját-tervezésű házamhoz lett volna tőke. Így sosem laktam olyan házban, amit én terveztem magamnak. Negyvenöt utánról nem sokat tudok mondani. Ipari épületeket tervező vállalatnál voltam. Kohókat, alukemencéket terveztem, és aztán főmérnökként mentem nyugdíjba.

— Kérem, hetvenhat évesen, mit lehet tanácsolni annak aki úgy érzi, hogy majd ő...

— Semmit. Érezze, én is úgy éreztem, és ez volt a nagy szerencsém. Ezért nem érzem magam öreg taplónak, és ezért tudtam megtenni mindent, amit szerettem volna.

ELFÁRADT. Cigerettázni nem szabad, kávét nem ihat. Megmutatja a mesterjegyét, és azt a tenger albumot, amiben. az épületei vannak, tervtől kivitelig. Pontosan, ahogy egy építész csinálja. Nézem őt is, nézem ezt a rengeteg dokumentumát hosszú életének. Szeretném, ha ennyi mindenem megmaradna öregségemre, ő is körülveszi magát vele, és ez sokáig fogja még éltetni.

Seszták Ágnes

SPORTEREDMÉNYEK

ÁPRILIS 18.

Tájékozódási futás:

Miskolc-Tapolcán rendezték meg a tájékozódási futók országos főiskolai bajnokságát. A férfiak versenyén a műegyetemisták váltóban első, csapatban a harmadik helyet szerezték meg. A nők között csapatunk a harmadik helyen végzett.

TENISZ:

A BSE idénynyitó versenyén Nagy Péter (MAFC) három játszmában 2:1 (7:5, 4:6, 6:2) arányban legyőzte György Károlyt, a Vasas élvonalba tartozó versenyzőjét.

VÍZILABDA:

Rosszul sikerült OB II-es csapatunk rajtja, mert a BVSC-től 6:4 arányú vereséget szenvedtek.

RÖPLABDA:

A NB I-ben szereplő férfiak ezúttal Zalaegerszegen szerepeltek és 3:2 arányban alulmaradtak. Jelenleg a nyolc mérkőzésből egy győzelemmel és hét vereséggel a tizenötödik helyen állnak.

KOSÁRLABDA:

ffi NB I. MAFC—DVTK 89:77
női NB II. Nagykanizsa — MAFC 64:49

KÉZILABDA:

ffi NB II. Pécsi Kesztyű — MAFC 16:13

LABDARÚGÁS:

NB III. Dunaújvárosi Építők—MAFC 2:1

ÁPRILIS 17.

VÍZILABDA:

Bp. I. o. Siketek—MAFC II. 2:17
NSU., vez.: Königh
Csapatunk győzelme egy pillanatig sem forgott veszélyben.

—agy—

Képek a csillagtúráról

Szabó László átadja az I. helyezett csapatnak, a IV. éves híradósoknak a jubileumi (sörrel töltött) vándorserleget

A II. és III. helyezést „lepényevési" csapatverseny dönti el
(Foto: Ürmössy Károly)

Boross Géza

„A SZEGÉNY EMBER ÉLETE"

Boross Géza kiállításának megnyitója,
1969. május 16-án, a Csók István Galériában.

Egy, testtel-szívvel-lélekkel festőtemperamentum négy-öt utóbbi esztendejének sok-sok órája, természetre feledkező megvilágosodó pillanata, a festék természetét, életét ismerő Mester formálóereje tekint reánk a falakról. Képzeljék el: ha valamilyen csoda folytán a képek ismét munkává, idővé, küszködéssé és ujjongássá változnának, micsoda láz, micsoda lendület, öröm nyüzsögne itt, s néha rettenet kelne életre e képekben! Az idővé oldott képek ősbozótjában mindannyian a magunk temperamentuma, készültsége, emlékezete szerint tájékozódnánk. Egy vagyok én is az ittlevők közül, s engedjék meg, hogy elmondjam azokat a gondolatokat, amelyek a képek sűrűjében támadtak.

Nemrégen Itáliában jártam. Láttam csodás képeket, s a képek előtt – még csodálatosabb embereket. Néha megesett, hogy álltam valamelyik Botticelli-kép előtt, s közénk került egy-egy ember vagy több is: fiúk, lányok, asszonyok s öregek. Akarva-akaratlan együtt láttam a képet s az élőt: mennyivel szebbek, mennyivel melengetőbbek voltak ők, mint a képek! Előbb csak bámultam, majd kerestem az alkalmat a kép és közém kerülő emberekre. Istenem, milyen csodás árnyalatok fátyola terült az élő

Lovász Gyula: Művészetről, művészekről
Bp. 1978. Magvető

móniája sem ellentétekre épül, hanem képein egy-egy halk akkord változatai remegnek...

Szalay Zoltán a nagybányai hagyományokon nőtt színkultúra egyik érzékeny képviselője. Ősei somogyi és zalai földművesek. Dunántúli tehát, vagy ahogyan régóta szívesen mondogatja: pannóniai. E szóban a klasszikus műveltség honvágya szólal meg. Székesfehérváron született, 1919. február 13-án, s ott is járta iskoláit. Ányos Pál, Virág Benedek és Vörösmarty Mihály szellemében nevelkedett. Az első nagy festői izgalmat a Balaton hatalmas fénytükrén csillámló színcsodák jelentették számára. A Képzőművészeti Főiskolán csak a második év után került igazi nagy mesterhez: Rudnay Gyulához. Művészetét ma is megilletődéssel idézi, bár nem találta meg helyét Rudnay komor és szilaj látomásainak sötét kavargásában. Szőnyi István művészete igézte meg a fiatal festőnövendéket, s úgy érezte, hogy hasonló eszközökkel tudna közelebb férkőzni látomásainak lejegyzéséhez. Később meghitt kapcsolatba került Egry Józseffel, a Balaton nagy látnokával... Szenvedélyesen szereti a művészetet, s nagy szeretettel tanulmányozza a régi s mai mesterek alkotásait. Szinte mindennapos közelségbe került hozzájuk, s ennek az „ismeretségnek" néhány finoman megírt tanulmánnyal állított emléket. De nemcsak a múlt és jelen mesterei érdeklik, hanem éber nevelői érzékkel figyeli s irányítja tanítványainak kibontakozó képességeit, kitűnő beleéléssel hozza felszínre lappangó alkotáskészségüket... Ez a kiállítása kitűnő alkalom arra, hogy a látogató a képeken keresztül ismeretséget kössön egy őszinte emberrel, akinek ecsetje nyomán színekbe borul a világ, s a legjelentéktelenebb látványban is szikrázik a szivárvány szépsége.

arcokra, mennyire kiismerhetetlen s mégis ismerős mosoly ült a kifejezéseken, milyen muzsika a mozgásban! Jól emlékszem: egyszer Leonardo csodás fiatalkori *Angyali üdvözlet*-e előtt láttam egy fokozhatatlanul szebb jelenséget. Elcsodálkoztam: az élet szebb mint a művészet! Emlékeztem magamra is: mikor valaki szépnek találta ezt vagy amazt a rajzomat, én csak mosolyogtam: arra gondoltam – mennyivel szebb volt az élő, akinek mása vonallá vált. Így hát szinte azzal az érzéssel jártam s vártam a műalkotások előtt, hogy jöjjön az élet, ami százszorta meghatóbb, mint a művészet. Ez meglepett, s elgondolkoztam: a művészet csak az élet pótlékát nyújtja! Egy kissé még sajnálkozva is néztem azokat, akik valódi vagy önáltató áhítattal álltak a képek előtt. De ez a csoda később fonákjára fordult: hazafelé tartván a múzeumokból, megkíséreltem felidézni magamban a képnél szebb elevent – s nem ment! Minduntalan a kép emléke bukkant fel bennem, a látott élők elsuhantak emlékeimből. Mi történt itt? Hiszen mikor a kettő együtt volt, az élő vonzott, ha talán máskor rútnak láttam volna is: íme, ha visszagondolok reá, akkor mégiscsak a mű emléke éled bennem! Ekkor ébredtem rá, hogy mégis-mégis milyen áldás, hogy van művészet, vannak művészek: emlékezetünket ők szövik hímesre, ők adnak formát annak, ami elröppenő, megállítják az időt, hogy átélhessük azt, ami csak „elsuhan felettünk". Nem tudom én magyarázni, hogy „mi történt velem akkor", de azóta az addiginál jobban érzem, hogy a műben jelen van a szellem: numen adest!

Ezzel az emlékkel bíbelődtem, amikor arra készültem, hogy Önöket Boross Géza képei előtt köszöntsem. Vajon

csak úgy véletlenül jutott-e mindez eszembe, vagy volna köze Boross Géza képeihez? Így utólag – hogy vizsgálom magamat – bizonyosan tudom, hogy nem a véletlen mondatta el velem az előbb a valóság és a kép közötti tündérmesét. Régebben ugyanis kísérletekkel is kutattam, hogy vajon hangversenyeken, képnézéskor, vers hallatán vagy olvastán elkalandozó képzeletünk, amely az előbb még a mű felett körözött, s most elröppent onnan, valóban másfelé kalandozik-e, vagy ez a látszólagos elszakadás valójában a művet a magunk emlékeivel ötvözi? A kísérletek azt igazolták, hogy a gondtalan gondolatjáték a mű mágnese szerint rendeződik, s általa múltunk ekhózik a műre!

Ekként tekintve a dolgok törvényszerűségeit, nyilvánvaló, hogy nem a véletlen sodra kavarta fel Boross Géza képeinek láttán az itáliai emlékeket, azt, hogy szép a valóság, de még emberibb képi mása, amely a tűnő emlékezet helyett velünk-maradóval ajándékoz meg minket.

Mi az, amit Boross Géza magában formál, magában forral, amit önkéntelen ajándékként átnyújt nekünk? Képeinek alaphangja komolyságra késztet. Egyetlen képén sem viháncolnak a színek, nem léhászkodnak a formák, nem tekergőznek öncélún a vonalak. Nincsen képein semmi erőltetettség, észben eleve megfogalmazott probléma, ami a vásznon csak nagy önfegyelemmel valósulhatna meg. Hogy ez honnan tudható? Kíséreljék meg gondolatban utána játszani ecsetjárását, s meglátják: a kéz természetes mozgása bontakozik ki belőlük, nincsen megtört, ellenkező előjelűre változtatott ecsetnyom. Figyeljék meg, micsoda hév, lendület, tempóra pontosan bevágó villanás

dobja a vászonra a színeket. Szinte cikázó villámok futnak végig az ecsetet tartó kézen, s csattannak a felületen. Gyakran más érzésem támad: látom a látványt, mondjuk, a tájat, csendéletet vagy munkában fáradtat, s Boross Gézát, amint eléje áll, mint karmester a zenekar elé, s a színekbe hangszerelt látványt szenvedélyes mozdulatokkal ismét megeleveníti a vásznon. A látvány a partitúra, a kép az előadás, a karmesteri sugallat a partitúrában némaságra ítélt hangokról.

Az előbb láttuk, hogy a képzelet véletlennek tűnő elkalandozása voltaképpen közeledés a képhez: kérem, fogadják az előbbi gondolatokat is ekként. De folytassuk: kétségtelen, hogy Boross Géza a látványnál sötétebb értékekből formálja meg a képet. Színakkordjainak alaphangulata beleszövi piktúráját a magyar festészet egyik sajátos hagyományába, a Munkácsy–Paál–Tornyai–Rudnay hagyományba, s ez így szép: nemzedékről nemzedékre egymás kezét fogva száll az örökség, amely mindig más lesz, de jellemében ugyanaz marad, akárcsak a vízesés, amelynek szemre azonos vizében mindig más zuhog alá. Nyilván ez egyik oka annak, hogy Boross Géza festményei közt otthonosan érezzük magunkat. Nincsenek itt úgynevezett „nagy témák", hanem csak az, amit mindennap láthatunk magunk körül, kint a földeken, udvarokban, tájakon, partokon, szegény emberek közt. Ha képeivel vagyunk, gyermekkori emlékek élednek, múzeumaink kincsei kísértenek, drámai színek tornyosodnak, s olyan jó érzés, ha a borongós fellegekből néha elővillan az égi nyugalom kékje.

Ma a szabad képzetkapcsolás tündéri játékait idéztük

Boross Géza képei előtt, s nyilván idézik Önök is, amikor néhány pillanat múlva magukban maradnak a képekkel. Erre a szépséges játékra a képek csábítottak, vagy talán az, aki festette őket, s aki éppen úgy több mint képei – akár az itáliai emlékekben –, de akiből mégiscsak a képek maradnak meg időnk teltén. Köszönjük Boross Gézának, hogy festményeivel felidézte a lélek rejtekeiben szunnyadó emlékeinket.

A kiállítást megnyitom!

KOVÁCS ATTILA:

Eger, vasárnap

A vasárnap Egerben nem vasárnap kezdődött, amikor ezerötszáz cigányember felvonult, hogy tüntessen az erőszak ellen, hanem már szombaton délelőtt, a Fő utcai borbélyüzletben, ahol a kisasszony új német pengével borotvált, s lassan húzta le a borostát, mert szünet nélkül beszélt, a rúzsos szája a hátracsapott habos fej fölé hajolt: én elmegyek ebből a városból, elutazom, kirándulok, vagy csak bezárkózom a szobámba, de nem megyek az egri utcára semmiképpen, ott vér lesz kérem, vér.

A vasárnap Egerben már pénteken elkezdődött, amikor a polgármester hivatalosan is bejelentette, hogy távol marad az eseménytől. Pokol elszabadulásáról beszélt, alantas ösztönökről, óvott a szeszes ital fogyasztásától, meg azt mondta, hogy végig a helyén lesz. Tanakodott a város, hogy hol a helye, de vasárnapra az is kiderült, elébb egy rendőrautó hátsó ülésén kuksolt, majd a városháza erkélyéről tekintett a mélybe, a hömpölygő tömegre, Horváth Aladártól meg is kapta a félénk és a gyáva jelzőket, de hajthatatlan maradt, s ma sem tudja, miért is kellett volna máshol lennie. Ne is mondjuk meg neki soha.

A vasárnap Egerben már két hete elkezdődött, amikor a Magyar Csikóban poharazó Oláh Dezsőt egy skinhead baseballütővel úgy fejbe kólintotta, hogy az kis híján belehalt, az országgyűlési képviselő meg arra emlékeztetett, hogy az ő fiatal korában is voltak kocsmai verekedések, de akkor azokba még nem magyaráztak bele rosszarcú firkászok faji ellentéteket. Bunyó volt és kész — olyan idő volt az.

Vagy még régebben elkezdődött ez a vasárnap, 1989-ben, a Csebokszári lakótelepen, ahol egy kis teherautó platóján utazgattak a bőrfejűek, akik akkor még nem tudták, hogy ők nemzeti ifjak, meg apródok, meg jó ég tudja mik, csak őszinte örömmel üvöltötték az éjszakába, hogy oi, meg oi, oi, s az Árnyékszalában a cigányok bajonettel fogadták az idegent.

Vagy talán még régebben.

Vagy talán nem is kezdődött, mert Egerben mindig is vasárnap volt, úgy, ahogyan bizonyos nézetek szerint a világnak sem volt eleje, s nem lesz vége, hanem mindig is létezett, hiszen örök. Eger egy nagy vasárnap, rendőrkordonnal, vízágyúval, bezárt Dobó téri ivókkal, ablakokon kikandikáló emberekkel, meg egy telefonfülkével, amelyikben történetesen én telefonálok, s miközben beszélek, az üvegfalhoz nyomnak egy skinheadet a rendőrök, motozzák, de nem találnak nála semmit, a kopasz eközben engem néz, tétován, hallgatja, amit mondok a kagylóba, én meg állom a tekintetét, soha nem voltunk még így szemtől szemben, szokatlan a helyzet, s a megoldása csak az, amikor az egyenruhás szabadon bocsátja, de még hallom, hogy figyelmezteti: tűnjön el a környékről, a többiekkel együtt. El is tűnnek a várba, ahol annak idején egy vasárnapon — 1552. október tizenkettedikén — először hátrált meg a török szultán hadereje, s diadalittasan ünnepeltek a derék egri vitézek, meg a forró levest a janicsárok nyakába öntöző hős egri nők.

Ezt a vasárnapiságot nem mossa le rólunk senki.

Ebből következően Egerben továbbra is vasárnap lesz, hiába pakolták össze esetefelé a rendőrkordonokat, hiába állítottak elő 26 nemzeti ifjút, hiába utaztak haza a romák, a zsidók, az anarchisták, az emberi jogi harcosok, meg a rendőrlovak, utánuk több nagy barna halom, valamint az egri ember maradt, aki vasárnap éjjel valami elképesztően keskeny eresz alatt álldogálva tűrte némán és mozdulatlanul, ahogy ömlik az arcán végig az a rohadt egri eső.

Tűnhetett úgy is, hogy zokog az az ember.

BOROS GÉZA:

A Duna-embléma

A Parlament mellett ülő József Attila-szobor építésekor többen is felvetették, hogy a szobrot voltaképpen néhány méterrel lentebb, a rakpart lépcsőjén kellett volna felállítani, ahogy azt a költő megírta („A rakodópart alsó kövén ültem"), sajátos megoldást létrehozva ezzel, hiszen a mű időnként víz alá került volna.

A víz alatti szobor (műtörténetileg korántsem eredeti) ötlete újabban gyakran felrémlik előttem, mikor a Duna Tv-t nézem, mely legalább annyira megosztja a közvéleményt, mint némelyik köztéri szobor. (Napi sugárzási költségéből hány hősi emlékművet remekelhetnének szobrászaink!). Nem a sterilizált televíziózásról lesz szó, a látható meg nem is látható adásról, hanem arról, ami a magyar műholdas műsorban kétségkívül profi: az emblémájáról.

Egy igazán hatásos embléma egyszerre több jelentésárnyalatot is képes magába foglalni. A Duna Kör közismert jelvénye, a kettétört kék hullám például egyszerre jeleníti meg a folyón elkövetett erőszakot és az ellene való tiltakozást. A Duna Tv hullámemblémája nemcsak a folyót juttatja eszünkbe, mely összeköt és elválaszt (Nyugat-Európát Kelet-Európától, / Euroamerikát Eurázsiától — ahogy Tábor Ádám írja), hanem, mintegy a magyaros jelleget kihangsúlyozva, egy kackiás bajuszt is. Egy fél bajusz, mely ott lebeg Hannibál tanár úr feje felett és belelóg Szindbád levesébe.

A többnyire betűt vagy számot, illetve ezek grafikai kombinációit használó műholdas emblémák nemzetközi mezőnyében a tisztán piktorális megoldású magyar embléma tulajdonképpen avantgárd megoldás. Rendhagyó jellege mellett a szimbólumerejét fokozza, hogy egy olyan fogalmat jelenít meg („folyó"), melynek képzete magára az adásra késztet asszociálni (égi csatorna, az éter hullámain stb.). A hullám ugyanakkor nemcsak elektronikus jel, hanem lelki-érzelmi állapotot is kifejezni képes forma, mondhatni: „nemzetkarakter-kifejeződés". A Dunánál kéziratában József Attila is haboz, hogy mit írjon a „múltat, jelent s jövendőt" megtestesítő „rengő nagy Duná"-ról, melynek az első verzió szerint „mi vagyunk" a harapós kis hullámai, míg végül az egymást ölelő lágy hullámai kép mellett maradt.

A Duna Tv emblémája kifejezetten barátságos jel volt számomra mindaddig, míg nemrégiben rá nem bukkantam a Magyar Fórumban (abban a számban, mely meghirdeti a magyarságteljesítményt vizsgáló Nemzetépítő Állam programját) egy olvasói levélre, melynek tanult szerzője a következő javaslattal áll elő: „Legyen a Duna Tv hullámemblémája a mi nemzeti tudatunk jelképe! Becsületes vállalkozók gyártsanak szolid jelvényt, fekete téglalapon három világoskék hullámmal. És terjesszék itthon és odaát, hogy mindenki hozzájuthasson és feltűzhesse ruhájára. Viselői egymásra ismerhetnének utcán, villamoson, munkahelyeken. És rádöbbennének: igenis sokan vagyunk. És a nemes célért fel tudjuk adni bűnös közönyünket. Hogy mi legyünk itt 1994 után is."

És miközben kamillával borogatjuk az agyunkat, mi, megjelöletlen idegenszívűek, felsejlik előttünk a Duna örök nézésére ítélt költő (Árpád és Zalán, Werbőczi és Dózsa / török, tatár, tót, román kavarog e szívben), ahogy a vízen úszó dinnyehéj helyett a Duna Tv harapós kis hullámait figyeli, amint azok az adászáró klipen szárnyra kelnek és a csillagok közé repülnek.

MEGYESI GUSZTÁV:

Középső királyfi

Rosszul lett egy kutya a téren, észrevétlenül lett rosszul, mi a teraszon ültünk, nagy, sárga napernyő alatt, sárga volt az árnyék is az arcunkon, komoly dolgokról beszélgettünk, már nem tudni, kinek tűnt fel, hogy a kutya az asztal alá bújt és a hátán fekszik.

A kutyát elvitték a kórházba, orvos megnézte, hazaküldte, reggelre újra rosszul lett, mi megint a sárga napernyő alatt ültünk, a kutyát visszavitték az orvoshoz, az megnézte, alighanem mérgezés, mondta, kapott a kutya infúziót, délután már a téren szaladgált. Eldobtuk neki a gumilabdát, egyszer, kétszer és nagyon sokszor, ő minduntalan visszahozta, a lábára erősített ragtapasz mint valami fehér masni ugrált minden mozdulatára, jól van, mondtuk, ez már tökéletesen rendbejött.

Nem jött rendbe semmi.

A terasz mellett épület áll, nagy fehér épület szürke ablakokkal, szociális létesítmény, bentlakásos öregotthon, nagy csendek szoktak ott lenni mégoly nyári melegben is, bár erről a csendről szinte semmit se tudni, mindig zárva az ablakok.

Akkor valaki azt találta mondani, hogy *csakis ezek lehettek*, s az épület ablakaira mutatott. Nem mondom, hogy aki ezt mondta, tévedhetetlen, csak hát régi ember, látta már akkor is az épületet, mikor még csak épült. Már akkor el volt itt rendezve minden. Ez egy olyan öregotthon, mesélte, ahová a *górék* (istenem, de rég hallottam ezt az édes szót, talán csak a *fejeseket* hallottam még régebben), berakták anyjukat a hátralevő évekre. Aki persze nagyobb góré volt, az nagyobb, tágasabb szobába rakta az anyját, aki kisebb góré volt, olyan üzemi vagy még az se, az csak közös szobába, közös asztalkásba, székecskésbe, leánderesbe, az anyjuk lakását persze előtte le- vagy eladták, a kapott pénzből potom összegért finanszírozták a bentlakást, a többiből ház épült, miegymás. Aztán megszűnt ez az egész, amit nem is tudni mára, hogy minek hívjunk, tán a középső királyfi történetének, mert nem mindig a legkisebbé és a legnagyobbé fejezi ki híven a történteket, szóval, mire ez a sok öreg megszokta egymás lépteit és éjszakai forgolódásait, Kiss elvtárs — így lett rögzítve történelmileg — nem volt már Kiss elvtárs, és Nagy sem Nagy elvtárs, az öregek viszont szépen hajbakaptak, úr kezdte kitölteni a szobákat, az űrt valahogy be kell tölteni, hát betöltötték. Kinek a fia, Kissje és Nagyja volt *potentátabb* a másiknál, az enyém Nagy volt, az enyém meg még Nagyobb, nap nap után egymásnak ugrottak az egyívásúak indulatával, esténként háromszor is csöngetni kellett a gondozókért, tegyenek rendet. De rendet nem lehet tenni, ezek mára meggyűlölték az egész világot, mindent, ami él és mozog, a kutya szalad a labda után, bebújik a kerítés alatt, kis, fehér tálat körbeszaglász, kis, fehér tálban méreg, fehérlik az is.

Lesz itt rend.

Így mondta ez a sokat tapasztalt ember, ilyen már-már hiteltelenül egyszerűen, a részletekre nem is ügyelve. Mi nem is nagyon figyeltünk, a középső királyfi története ernyő alatt ülve különösen érdektelen tud lenni, ám akkor valamelyikőnk megint elhajította a labdát, a kutya eltűnt masnisan a bokrok mögött, mi mintegy vezényszóra felkerekedtünk, nem sietősen, csak épp megnézni, mi van, oldalról még soha nem láttuk az épületet. A kutya a labdát gurigálta a kerítés mögött, szájába kapta, elengedte, vékony nyál csavarodott a szőrzetére, mi fehér tálat kerestünk fehér méreggel, ám fehér tálnak nyoma se volt, akkor hát ez se igaz, mondtuk, de azért csöppet sem megkönnyebbülten. Utoljára még felnéztünk az ablakokra, szemünket bántotta a Nap, de azért láttuk, odafönt vékony metszésű arcok néznek le oldalvást a kertre, mint függönyök mögül szokás titkon, gonoszul, csak itt épp függönyök nem voltak, egyedül a csontsovány arcok, megannyi kiflihold.

Állatok — mondta a történtek után (mikorra már leszedték a napernyőket is a teraszról) egy nagydarab, melegítős férfi a kutya bundáját markolászva, és csak később ismertem fel benne a lakáskiutalások egykori rettegett felelősét, aki nem is az, hogy Kiss vagy Nagy elvtárs, s hogy annak idején kinek mi úton és mennyiért, hanem, hogy anyámat egyszer *leanyókázta* egy hivatali fogadóórán, mire persze én még aznap megfogadtam, hogy ezt egyszer még visszafizetem kamatostól. Aztán nem fizettem vissza semmit, és már nem is fogok, érdektelen és üres lett minden történet, már-már unottan veszem tudomásul, hogy mára saját céget tart fent ez az ember, rendszámtáblákat forgalmaz, ami a lehető legkiválóbb üzlet; mellette böhöm nagy kutya halad, ha lehet, sohasem tálból, kézből eteti.

CSŐPOSTA

Megkérdeztük Csaplár Vilmost: ír-e még karriertörténetet?

Írok. Nem írok. Írok. Nem tudom. Sőt, fogalmam sincs. Az első könyvet abból a hármasból, amelyeket *karriertörténeteknek* neveztem el, mert hirtelen magam se tudtam, hogy mik, a *Pénzt, de sokat!* címűt véletlenül írtam. Sokat és hosszan tartózkodtam akkoriban családi okokból Hollandiában, és az *Egy látkép története* című regény megírása után úgy éreztem, hogy magam vagyok az az ország, ahol éppen nem élek. Micsoda naivság, és még csak ez se igaz, mert még ennél is naivabb voltam! A könyv ötletből, szerencséből született. Szóval véletlenek sorozatából.

Persze utólag minden *úgy* lesz. Tehát: én ezekkel a könyvekkel vártam a demokráciát. A milliomossá fölívelő *csálingerrel*. A csupanő Zsuzsával. És a kommunista-zsidó család mesélő kedvű legkisebb fiával. Vártam a szabadságot, és rájöttem, hogy máris mennyi szabad ember él körülöttem, aki a könyveimben még szabadabb tudna lenni. Úgy gondoltam („gondolta a fene!"), hogy nagyon érdekes körülöttem minden, vagy majdnem minden. Egy egész „haladóból" halódóvá *érett* birodalom népe volt kíváncsi arra a valóságra, ami az addigi valóságnál sokkal valóbbnak tűnt. A bennünk élő élet valóságára.

A körülményeink ördögi valóságából, a bennünk élő angyalból és a többiek gonoszságából megszületett a demokráciánk és a szabadságunk. A demokráciánk és a szabadságunk újdonatúj valósága. Ebben kellene most gyönyörködnöm.

Valahogy unalmas ez a mi *eredeti* módon *fölhalmozó*, keletkező polgárságunk. A dolog lényegét bele lehet képzelni a *Dallas* című tévékígyóba. És ha a dolog már annyira ismert, hogy húsz éve közhelydrámaként szét lehetett teregetni, és ez vagy ilyesmi megismétlődik újra, csak azért, mert *nálunk*, mit mondhatnék én? Néha így morfondírozom.

Nem érzem a szabadságunkat, ami csak a miénk. A létünket, ami botrányos lenne. Nem érzem kívül. Másodlagos, harmadlagos szerepek, sikerek épülnek körülöttem. Már minden lejátszódott abból, ami itt játszódik. Ez nem egy előrerobbanás, egy rossz, régi levedlése, hanem egy még régebbi jobb valami újraélése. A nem létező leleplező újságírás terepén mit keressek? De mit is kéne leleplezni? Minek a nevében? Miközben a McDonaldék édeskés szaga száll. Mit lehet leleplezni ott, ahol mindent tud mindenki?

Szó ami szó, zárt is ez a másodlagos sikervilág. A sors ismétlőpisztolya hangtompítóval ropogtat. Ez a valami-polgárság egyelőre eltaszítja magától az írott szót. Nem akar nyomot. Most még nem. Soha nem volt olyan titkos politikai bizottsági ülés, mint amilyen titkos egy üzleti tárgyalás.

Jelenleg jobban izgat az a nap, amikor életemben először megpillantottam egy nem rokoni női nem szervet, mint a naponta cirkuláló milliárdok.

Itthon

Megkezdődtek a 93-as kapolcsi—petendi—dörögdi művészeti napok. Pénteken Kapolcson a többi között a *Mandel Quartett* ad hangversenyt a katolikus templomban, Vigánpetenden *Kocsis Zoltán* zongoraestje, a taliándörögdi Klastromszínházban pedig *Jordán Tamás, Sebő Ferenc, Márta István, Galkó Balázs* és a *Kaláka* együttes József Attila-estje várja a közönséget. Ugyanitt szombaton este Jordán Tamás adja elő Szókratész védőbeszédét, majd *Huzella Péter* énekli *Zalán Tibor* verseit és balladáit.

***

Pert vesztett a Szépirodalmi Könyvkiadó négy egykori szerkesztője ellen, akiket két évvel ezelőtt létszámleépítésre, s takarékosságra hivatkozva elbocsátottak az intézménytől. A múlt heti tárgyaláson a Fővárosi Munkaügyi Bíróság nem találta megalapozottnak a kiadó rossz gazdasági helyzetére, s a privatizációra való hivatkozást, s a vállalati jogász érveit se fogadta el, miszerint átszervezés volt, s a minisztérium is utasította a kiadót a létszámleépítésre. Az ügy pikantériája — amint arról *Köncöl Csaba* a Népszabadság hasábjain beszámol —, hogy az elbocsátott szerkesztők annak idején a sajtóban megjelent nyílt levélben bírálták *Z. Szalai Sándor* akkori igazgatót, aki egyébként csak a hatodik felszólítás után jelent meg a bíróságon, miután húszezer forint bírságot helyeztek kilátásba távolmaradása esetére. Az elsőfokú ítélet értelmében három szerkesztő végkielégítést kap, a negyediket pedig vissza kell helyezni eredeti munkakörébe.

***

Leváltották a Hungaroton élére *Ella István* vezérigazgatót. Három évvel ezelőtt szakmai körökben nem kis nyugtalanságot okozott az orgonaművész kinevezése (az ÉS is írt erről), akit *Bors Jenő* helyére ültettek, hogy mentse meg a vállalatot. Az eredmény: veszteséges gazdálkodás, s nemhogy nem sikerült privatizálni a Hungaroton komolyzenei és irodalmi részlegét, de még egységes koncepció sem született a váltásra, a mai napig egyetlen szándéknyilatkozat sem érkezett a külföldiek részéről. Ella mostantól kizárólag orgonálni fog, utója *Simon Sándor*, egykori beosztottja, akit épp Ella távolított el a vállalattól, jó ajánlólevéllel érkezett: elvégezte az ÁVÜ csődmenedzseri tanfolyamát, ez már afféle szakmai Nobel-díjnak számít. Bors Jenőt a Kurír kérdezte meg, hogy érzi magát, azt felelte: szomorú.

***

Másodfokon is megnyerte a pert *dr. Novák László* pásztói kórházigazgató: a múlt héten a Nógrád megyei bíróság hatályon kívül helyezte a helyi önkormányzat elbocsátó fegyelmi határozatát, és kötelezte a testületet arra, hogy térítse meg a sebészfőorvos elmaradt átlagkeresetét, csaknem 380 ezer forintot. Szerzőnk, akinek rövidke szilveszteri glosszája oly nagy vihart kavart, nem tér vissza munkahelyére, hanem Nigériába utazik, ahol korábban már egy nemzetközi pályázat keretében sebészfőorvosi állást nyert, amit a bíróság döntéséig nem kívánt betölteni.

***

Bánó András, az Egyenleg főszerkesztője és *Sárközi András* operatőr rágalmazási pert indított A Hét főszerkesztője, *Pálfy G. István* és riportere, *Császár Attila*, valamint a Pesti Hírlap Varga Domokos György nevű cikkírója ellen, mert manipulációval vádolták a hírműsort a tavaly október 23-i Kossuth téri tüntetésről készült tudósításukkal kapcsolatban. Közben a tévé etikai bizottsága is keményen dolgozik, most már a Sony cég szakembereit is bevonják a vizsgálatba, megállapítandó, hogy eredetiek-e a felvételek vagy sem.

***

Rektorokat nevezett ki *Göncz Árpád* köztársasági elnök. *Nagy Zoltán* egyetemi tanár lett a Kossuth Lajos Tudományegyetem, és *Szabó Miklós* egyetemi tanár az ELTE rektora. Az elődöknek, *Lipták András*, illetve *Vékás Lajos* egyetemi tanároknak most járt le a megbízatásuk.

***

Veres István egész oldalas cikkben tiltakozott *Végh-Alpár Sándor* Pesti Hírlapban megjelent, Veres Péterről szóló írása miatt. Végh-Alpár a többi között azt írta, hogy Veres Péter „tiszta szándékú, nagy tehetségű ember volt, ám a politikára alkalmatlan", ha nem ártja bele magát a politikába, „ma jó néhány könyvvel gazdagabbak és néhány történelmi tévedéssel szegényebbek volnánk". Veres István a családja nevében — ideértve a dédunokákat is — kikéri magának a minősítést, s fölteszi a kérdést, hogy a cikkíró miért nem akkor bírálta Veres Pétert, amikor még élt, mire Végh-Alpár újabb tizennégy mozzanatot emel ki az író-politikus életéből, bizonyítandó, hogy mennyire jégre vitték Rákosiék.

***

Daniele Ponty, a tangóharmonikázás Európa-bajnoka volt a vendége annak az utcabálnak, amelyet a Francia Intézet és a francia nagykövetség rendezett kedden a budai Fő utcai intézet előtti téren és a Duna-parton, Franciaország nemzeti ünnepe alkalmából.

***

A Vince Mátyás főszerkesztette *Teszt Magazin* júliusi száma közli a Gallup Intézet könyvtoplistáját, amely tíz budapesti, három-három győri, miskolci, pécsi és szegedi könyvesbolt márciusi forgalma alapján készült. Eszerint a legtöbben *A világ száz csodája* című könyvet vették, második a *II. Erzsébet királynő titkos naplója*, harmadik pedig *Woody Allen A szendvics feltalálása* című kötete. A további sorrend: *Stephen King: Halálos árnyak; Evelyn Marsh: A halál csak egyszer csenget; Babits Mihály összegyűjtött versei; Vekerdy Tamás: Álmok és lidércek; Szabó Illés: Ordaskölykök; Az ókori Egyiptom atalasza; Bohumil Hrabal: Vita Huova; Érettségi témakörök, tételek; F. Kane—P. White: Cocker Spaniel* és *Sigmund Freud: Álomfejtés.*

Ami a standok forgalmát illeti, Evelyn Marsh könyve vezet *Steve Perry: Alien, Idegenek a földön* és *Rachel Scott: Megveszem ezt a nőt* című kötete előtt.

***

A Műgyűjtők Galériája másfél éve zajló péntekenkénti kamaraárverésén új csúcs született: július 2-án Molnár C. Pál Sétálók című ceruzarajzának ára húszezer forintos indulóárról kétszázezer forintra szökött fel. A július 16-i árverésen többek között Almásy Aladár és Medgyessy Ferenc ceruzarajzaira is licitálhatnak az érdeklődők. Ezt követően nyári szünet kezdődik, majd augusztus 27-én folytatódik a kamaraárverés.

***

Az e számunkba tervezett 8 oldalas Liget-melléklet technikai okok miatt július 30-i számunkban jelenik meg.

Magyarok külföldön

Immár harmadszor is újjáéledt Nagyvárad irodalmi lapja, a *Kelet-Nyugat*. Új köntösben, új formátumban, régi emblémáját, régi munkatársait megőrizve, új főszerkesztővel, *Horváth Andorral* kezdte a folyóirattá alakult újság a harmadik nekifutást. A júniusi szám gazdag illusztrációs anyaga a fiatalon elhunyt képzőművész, *Ady József* munkáiból állt össze. Publicisztikát *Horváth Andor, Fábián Sándor, Indig Ottó* közöl, tanulmány, esszé *Vezér Erzsébet, Chikán Bálint, Jakobovits Miklós, Adrian Marino* és *Kende Péter* aláírásával jelent meg, interjú készült *Demény Lajossal* és *Réz Pállal*. Az irodalmi anyag szerzői *Veress Gerzson, Fábián Imre, Verő László, Dénes László* és *Kiss Tamás*. A számot Kende Péter tanulmánya zárja: *A világnézeti nyitottság dicsérete* címmel.

***

Történet keletről címmel jelent meg *Lars Gustafsson* magyar vonatkozású írása a stockholmi *Smedjan* elméleti lap nyári számában. A szerző visszaemlékezésének hőse *Elbert János*, a Nagyvilág tragikus sorsú szerkesztője, akivel a svéd író a legnagyobb skandináviai irodalmi lap, a DLM munkatársaként ismerkedett meg. Az *Egy méhész halála* szerzője, aki jelenleg egyetemi tanár Amerikában, magyar íróbarátai egész sorára hivatkozik szövegében: a megnevezettek között van *Szabó Magda, Lukács György, Esterházy Péter, Konrád György.*

***

A Magyarország és az Egyesült Államok közötti egyre mélyülő kapcsolatok arra késztették a magyar külügyminisztériumot, hogy kiterjessze amerikai konzuljai hálózatát. A közelmúltban két magyar származású amerikai állampolgár kapott tiszteletbeli konzuli rangot. Bár a nagykövetség diplomáciai munkájában végzett segítségükért nem jár honorárium, a jelentős presztízs miatt többen vannak, akik máris jelezték, ők is szívesen elvállalnák a feladatot. Ezen felbuzdulva *Tar Pál* nagykövet személyes közreműködésével megalakult az *amerikai magyar kereskedelmi kamarák hálózata*, majd ennek sikerét látva a nagykövet elhatározta, hogy a komoly ütemben fejlődő kulturális és oktatásügyi kapcsolatok hatékonyabb ápolására tiszteletbeli kulturális tanácsosokat nevez ki. Az első ilyen pozíciót az Indiana államban élő zongoraművész, *Vázsonyi Bálint* kapta. A tervek szerint év végére további négy-öt önkéntes ügyintézője lesz az Egyesült Államokban a magyar kultúrának.

***

Idén Antwerpen kapta meg az *Európa Kulturális Fővárosa* címet, s ennek jegyében rendeznek hétről hétre valamilyen kulturális eseményt, szinte a város minden zugában. A fesztivál egyik helyszíne egy hajószínház, ahol májustól októberig tizenegy városból rendeznek műsorokat. Los Angeles, Marseille, Szentpétervár, Prága, Barcelona, Berlin, Johannesburg, Rotterdam, Isztambul, Montreal, Stockholm, Ljubljana és Gent mellett agusztus végén Budapest is bemutatkozik az ARK nevű, régi uszályból kialakított színházban, kávéházban. Képviselőnk: a *Tranz Danz* táncszínház, a *Dresch Kvartett, Méhes Csaba pantomimes, Nyeső Marika* zenész, *Szemző Tibor*, valamint *Szirtes János* és *Roskó Gábor*.

***

Solyom János zongorázik a stockholmi szépművészeti múzeum, a *Nationalmuseum* nyári koncertjein. *Tűz és víz, Álomjáték, Yin és Yang* a három augusztusi koncert témája, melyen *Schubert-, Liszt-* és *Chopin-művek* hangzanak el. Korábban egyébként a képviselő vezetősége pénz hiányában lemondott a kedvelt, ám ráfizetéses eseményről, ami egy hatvanéves tradíció megszűnése lett volna. Hogy ez mégsem következett be, a magyar zongorista népszerűségével és áldozatvállalásával magyarázható.

***

Maár Gyula Codin és *Enyedi Ildikó A bűvös vadász* című filmjét is komoly összeggel támogatja az Európa Tanács keretében létrehozott Eurimages nevű alapítvány, mely évi 25 millió francia frankkal segíti a koprodukciós műveket. Az Istambul Film Agency is így kapott támogatást *Szabó István Édes Emma, drága Böbe* című művének törökországi bemutatásához.

Az intellektuális progresszió magasba ívelő lendülete megtört a Magyar Tanácsköztársaság bukásával, a világraszóló ellenforradalmi hullám művészetünknek ezt a nagyra hivatott szándékát is elborította, kibontakozását hosszan késleltette. Igaz, a két világháború között, az áldatlan kulturális viszonyok mellett is beérett a Nyolcak vetése Derkovits Gyula korszakalkotó művészetében, ám a forradalmi eszmeiség elokvens kifejezésének akkor nem kedveztek a társadalmi körülmények. Csont Ferenc mostani sikere művészettörténeti igazságszolgáltatás, egy széles körű folyamat része, a magyar cézanne-isták úttörő érdemeinek mind teljesebb elismerése. Ebben az elismerésben az a biztató, hogy nem csak ünnepélyes szónoklatokig, kegyeletes tiszteletig terjed, de ifjú szívekben is él, aktív ösztönzés, termékenyítő hagyomány a néphez szólás hivatásának teljesítésekor.

A Nyolcak, Uitz Béla, Nemes Lampérth József mellett ezentúl Csont Ferencet (de Scheiber Hugót, Perlrott Csaba Vilmost, Kádár Bélát, Schönberger Armand-t) is követendő elődeik között emlegethetik a magyar monumentalisták, mindazok, akik szívükön viselik a szocialista képzőművészet kibontakozásának ügyét, a korszerű képek és szobrok kollektív nevelő funkciójának a feladatát.

Pedig Csont Ferenc rajzanyaga alig több mint ilyen-olyan helyzetben levő aktok ábrázolása, női testek hajladozásának, körvonalainak, apró mozgásainak tömör rögzítése. Mégse stúdiumok, nem is vázlatok ezek a művek, hanem önálló igényű alkotások, a képi fogalmazás modern mintadarabjai, a nagyvonalú előadásmód izgalmas példái. Szinte reliefszerű véglegességgel, pontossággal alakította ki Csont Ferenc ezeknek a figuráknak a ritmikáját, de plasztícitásuk hangsúlyozása mellett se mondott le választott motívumainak közvetlenségéről, formanyelve meghittségéről. Nem hiányzik lapjairól a stilizálás játékossága, egészben véve rajzai mégis dikciós hangvételűek, kis méretük mellett is nagyszabású arányrendszerbe foglaltak. Ezért a sűrítésért, ezekért az elegáns zengzetekért kell felidéznünk Csont Ferenc egykori kezdeményezéseit, képzőművészetünk történetének egyik nagyra hivatott irányzatát szívünk egész melegével dédelgetnünk.

Pogány Ö. Gábor

Boross Géza kiállítása a Csók Galériában

A kritikusnak nehéz feladat jut osztályrészül: minden egyes tárlat megtekintése után a látott műveknek olyan felbecsülését kialakítani, mely felismerhetően, de össze nem téveszthetően hordozza mindazokat a jellegzetes vonásokat, melyek a kiállító művészt minden másik kortársától megkülönböztetik. Ezek a pregnáns jelek a művekkel való ismerkedés kapcsán válnak nyilvánvalóvá, hol témában, hol mondanivalóban, hol megfogalmazásban, külső formaadásban jelentkeznek, fel-fel csillannak a képek felületén s végül műről műre járván, már beleivódnak tudatunkba s az elkövetkező időkben ha ismét találkozunk a művész alkotásaival, már ismerősként fedezzük fel azokat. Ahhoz azonban, hogy ezek a „jellemvonások" határozottan körvonalazhatók legyenek, igazi művésznek kell lenni. Így éreztük Boross Géza képei között, az alföldi piktúra emlékeit idézgető, mégis egyénien alakított, belső tűzzel, felhevített színekkel fogalmazott tájainak, alakjainak, tárgyainak hangulattal telt birodalmában.

A festészet nyelvén az élet jelenségeinek megragadására nagyon sok variáns létezik s hogy Boross Géza éppen ezt az érzésektől, lírától áthatott alföldi hangot viszi tovább, nem véletlen. Ezer és ezer szál fűzi az Alföldhöz. Gyermekéveinek első eszmélései ide kapcsolódnak s később, mint fiatal Rudnay növendék is ennek a tájnak népét, földjét tanulta meg szeretni, becsülni s egyre izmosodó festői technikájával ábrázolni. Élettársat is innen választott s a szűk családi körben apósa, Kiss Lajos, az alföldi néprajzkutatás legjelesebb művelője mellett fejlesztette most már tovább az Alföld és népe iránti szenvedélyes ábrázolási kísérleteit.

Hódmezővásárhely rányomta bélyegét érzésvilágára, művészetére. A fővárosból

Boross Géza: Dombok alatt – Aux pieds des collines – У подножья холмов

Garabuczy Ágnes: Lány csendélettel – Jeune fille avec une nature morte
Девушка с натюрмортом

gyakorta látogat le; újabb és újabb rohamra indul ecsetjével az általa megtalált kifejezési mód ezernyi változatának variációjára.

Sokféle összetevő határozza meg az egyéniség kialakulását. Ha sorra vennők a képalkotás mikéntjének feljegyzett és íratlan teendőit, indulástól az érlelés folyamatának ezernyi árnyalt változatán keresztül, az egyéniség varázsát így sem ragadhatnánk meg. Több ez, mint felsorolható tényezők gazdagsága. Boross Géza nem kísérletezett hosszú időn át, rövidesen önmagára talált s az alföldi második nemzedék értékes tagjává vált. Bár tapasztalhatóan merített Koszta, Tornyai, Rudnay művészetéből, sikerült kialakítania saját egyéni piktúráját. A sötét színek felvillanó, irizáló foltjai a lényeges kiemelésére, nála találhatók meg egyedül. Ezekkel a napfényes, világos foltokkal válik egy-egy téma elgondolkoztatóvá. A szenvedélyes fények clárulják belső égését, izgalmát, mely minden egyes kép kibontakoztatásánál hatalmába keríti. Már 1959-ben a nagy sikerű Ernst-beli kiállításán kifejezésre juttatja ezt Pogány Ö. Gábor — „magas igénnyel áll az állvány előtt" — állapítja meg művészünkről. S az azóta is töretlen festői eredmények bizonyítják ezt.

Skálája nem széles, mert tőle idegen célok hidegen hagyják, csak azzal foglalkozik, ami szívének kedves. S ez elsősorban az Alföld élete. Az alföldi nép lelkiségét sugározzák képei — a szótlanságig szűkszavúakét, akik befelé élnek.

Témája alkalmazkodik az Alföld életéhez. A földdel foglalkozó ember tevékenységét, munkáját, pihenését mutatja be. A klasszikus egyszerűséggel fogalmazott Támaszkodó asszony és a kisméretben is monumentális Pihenő munkás sommásan összegezett, mint az alföldi beszéd. Súlya van itt a szép, mély, ragyogó színek komoly foltjainak. L'art pour l'art játékosság távol áll Borosstól. Szenvedélyesen tapad témában a mindennapi munkához, a fáradt ember pihenéséhez, amikor a csendes tájban, vagy egyedüllétben mód nyílik meditációra, eszméltető gondolatok formálására. Egy-két alakosak ábrázolásai. A megjelenítési mód, de talán inkább hozzáállása valóban hasonló az alföldiek művészetéhez, de nem tapasztalható már benne Tornyai harmincas éveinek szenvedélyessége, mert hiszen a Bús magyar sors gebéje ma nem szimbólum többé.

Boross együtt él, lélegzik azokkal, akik küzdenek a föld termékenységéért. S ez ma sem a föld délibábos rónáinak szemlélésében merül ki, de erőt, testet, lelket igénybe vevő akarattal, következetesen véghezvitt munkáé, ahol nincs megtorpanás, mert az élet rendje ezt meg nem tűrné. Tematikája lehatárolt, de nem azért, mintha nem érzékelné a maga körül látottakat — humanitása vezeti a kijelölt útra. Falusi világa a szívéhez közelálló nép és tájábrázolásai saját élményeiből fakadó emlékek sorozata. A Támaszkodó asszony fáradt mozdulata elárulja a művészben az együttérző társat. Szinte lehetetlen Millet Kapára támaszkodójára nem gondolnunk. Ám Boross figurájában — így a Pihenő munkás c. képén is — a megerőltető munka utáni pihenés néhány perce nem a kétségbeesésé, hanem mindazon gondolatoknak továbbvitelére alkalmas, melyek a jövőt építgetik. A Kispadon asszonyalakja a mögötte felragyogó falrészlettel, vagy a vásárhelyi Öreg udvar sejtelmes esti hangulatában sötét foltként meghúzódó asszonya is erről ad számot. Figurális képei között talán a legszebb a Kávézó. Mélykék ruhája a kis kép jó részére kitárul s az ellentéteként szereplő zöldes, irizáló színnel felragyogva felkiáltójelként figyelmeztet Boross kvalitásaira.

Az alföldi táj, a kisváros festőszemmel megtalált részlete számára ezer izgalmat jelent. Az Alföld c. képének föld és ég a főszereplője. A barcsays-rendbe szedett, tagolt szonorbarna humuszra a tépett, naptól átitatott, gyöngyházszínfelhős égbolt borul. Megfigyelhető itt is, hogy bár Boross az alföldiek hangján beszél, de átlényegítve a hagyományokat az újabb festői látásmód kereső útjaira, sommás ismereteit mintegy áttranszponálja modern nyelvezetre.

A Vásárhelyi zúgutca jellemző példa arra, hogy soha nem keresi a „nagy" témát, de erőteljesen ragadja meg festői előadásmódjában. Ennél a képnél éreztük legközelebb Koszta örökségét. Tájábrázolásai közül az Őszi táj és Dombok alatt meleg sárgabarna színei — hangsúlyozott erős, sötét kontúrokkal — idézik október hangulatát. Szentendrén, az ötvenes évek elején eltöltött idő emléke a Szentendrei utca.

Csendéleteiről is szót kell ejtenünk, mert a bennünket körülvevő világ tárgyilagosságának jelenléte említésre méltóan jelentkezik nála. Sokszor elnyúlóan keskeny felületen néhány gyümölcs vagy a kedves butéliák változatosságával vásárhelyi házak csendjét képes elénk varázsolni. A Sárga butélia tányérral sárga színei helyzetük folytán párbeszédet folytatnak, a fény reflektorként jelentkezik a tárgyak felületén.

Több bravúrosan megoldott kisméretű rajz s lírai hangulatú akvarell felkészültségének komolyságáról győz meg bennünket.

Boros Gyula

M.G.: MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete, Martonvásár. Építész: Mészáros Géza, szerkezet: Thoma Levente, Edvi Illés, Hidasi Lajos. Gépészek: Hosolya György, Vigh Istvánné, Boros Gyula, Déri Tamás. Üzemi: Orosai Ferenc területrendező: Mihályi László. Organizátor: Berzsenyi Endre, belső berendezés: Tóth György. - Tervismertetés.

Magyar Ép.műv. 1971.4.sz.7-8.l.

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Cividale del Kafka

Osztódással szaporodik a Julius Caesar alapította északolasz kisváros, Cividale del Friuli tavaly született színházi fesztiváljának mezőnye. A középeurópai együttműködés, Pentagonale néven, ötös ikreket hozott a világra. Ausztria, Magyarország, Csehszlovákia, Jugoszlávia és Olaszország voltak az alapítók. (Az utóbbit három tartomány, Giulia, Friuli és Venezia képviseli.) Később csatlakozott Lengyelország, így lett — Hexagonale helyett — *Mittelfest*. Az össznémetek küldtek egy bajor együttest. A néhai Jugoszlávia, még utoljára, egykori nevét használta (bár a híres-hírhedt Ljubiša Ristić nagyszabásúnak ígért, a várost behálózó szabadkai—szarajevói produkciója otthon rekedt a háború miatt), jövőre ugyanők bizonyára többen jönnek. Gondolom, Csehszlovákia is egyről a kettőre jut.

Már az idén a színfalak mögött beleszerencsétlenkedett a dologba a politika. A fesztivál igazgatói tanácsát az alapító országok egy-egy állandó képviselője alkotja, ők aztán vetésforgóval döntik el egymás között az évenkénti találkozók soros válogatóját, a kurátort. Tavaly az olasz Giorgio Pressburger volt, az idén az osztrák George Tabori. (Persze, hogy mindketten magyarok az istenadták.) Jövőre nem a magyar Ascher Tamás lenne, hanem a jugoszláv Jovan Ćirilov, színházi világpolgár, negyed százada a belgrádi BITEF, a hetvenes évek legjobb európai fesztiváljának atyamestere. Mégsem ő lesz, mert történetesen szerb. Felötlött, hogy talán föl kellene váltani egy horváttal vagy szlovénnal. Szerintem ugyan Ćirilov fölválthatatlan, mondhatnám, nem konvertibilis, ő önmaga, és ennek elégnek kelene lennie, ha színházról van szó. Hasonlóan érvelt Ascher és Tábori is, de ez kevésnek bizonyult, Ćirilovot már az idén sem hívták meg hivatalosan, természetesen el sem jött, vélem, egyhamar nem is fog, így jövőre az igen elfoglalt Jiři Menzel fog válogatni.

Most még, július utolsó két hetében, majdnem békeév volt. Cividalét Franz Kafka szelleme lengte be, amelyet a fanyar, bohém, imádnivalóan humoros és bölcs Tábori György idézett meg. Forintos ötlet, a tavalyi, még bizonytalan ízlésű, kicsit protokolláris találkozó után Kafkával s általa az óavantgárd szorongásos látomásaival tölteni meg a vidám városka utcáit, tereit s hellyelközzel színházait is. Kafkával, illetve a vele rokon lelkekkel. Kafka nem volt kötelező, csak javasolt téma, amiből a vendégek kollokválhattak, ha akartak, és Tábori mindent megtett, hogy változatos színházi disszertációkat inspiráljon, fáradhatatlanul utazott, professzori nagyvonalúsággal osztotta ki a választott Kafka-tételeket a választott együtteseknek, zeneszerzőket, írókat, rendezőket bízott meg új művek komponálásával, elkészült és el nem készült színházi, balett- és marionettprodukcióknak keresett megfelelő helyszint. Becserkészte, lázba hozta a várost; a könyvesboltok kötetek tucatjait kínálták Kafkától és Kafkáról, az üzletek kirakataiban a fesztivál hatalmas, K-betűs plakátjai virítottak, Cividaléból két hétre Kafkaland lett. Olyan szellemi társbérlőkkel, mint Csáth Géza, Georg Trakl, Bohumil Hrabal és Thomas Bernhard.

Leírásra nincs hely, csak a látottak enumerációjára. A jugoszláviai Jozef Nadj (persze hogy a szabadkai születésű Nagy József) Orléans-ban működő Jel Színháza túlzás nélkül világszenzáció, hozzá jár hospitálni fél Franciaország táncszínháza, *Időkomédia* című balettjüket (?) Csáth Géza ihlette — Ascher szerint tiszta Beckett, nekem Chagallt juttatta eszembe —, fantáziaviláguk, kompozíciós és mozgástechnikájuk lenyűgöző, ha szorongásos álom lehet felszabadítóan humoros, ez az, állítólag októberben Pestre jönnek, aki elmulasztja, csodáról marad le. A müncheniek a középkori városkapu előtti utcát és a házak ablakait játszották be a Kafka-naplóból készült hallucinációkkal. Egy osztrák-olasz csoport tutajra ácsolt díszletét elvitte a vihar, mire négynapi munkával átalakították az egészet a Natisone folyóra mint természetes díszletre; az életrajzi szövegekből, levelekből, Kafka-prózából készült montázs szereplőinek sűrű abgangjait a szó szoros értelmében a víz nyelte el. Egy olasz társulat az *Amerika* című regényből készült adaptáció epizódjait hurcolta végig a városon, az állomástól a folyópartig. A stílusskála másik pólusán a bécsi Burgtheater és egy udinei együttes kétnyelvű produkciója Trakl *Kékszakáll*jából maga volt a finom, kimódolt artisztikum, egy olyan szűkülő-táguló színpadon, amely *A kinai* Halász Péter-féle szcenikájára hajazott.

A mieink? A Vígszínház Koestler-előadása, a *Sötétség délben*, sajnos az utolsó pillanatban (művészeten kívüli okból) itthon maradt. A Radnóti Színház *A kriptaőr* című Kafka-torzót vitte színre, azaz szabadtérre, Taub János rendezésében. A Szegedi Balettnek Imre Zoltán és Juronics Tamás koreografált egy-egy Kafka-víziót.

Ahogy végignézem a töredéknévsort (összesen volt vagy harminc produkció), fürkészve, ki honnan jön, hol él, „hová tartozik", arra a megállapításra jutok, hogy Tábori és Kafka két hétre légiesítette Európa határait.

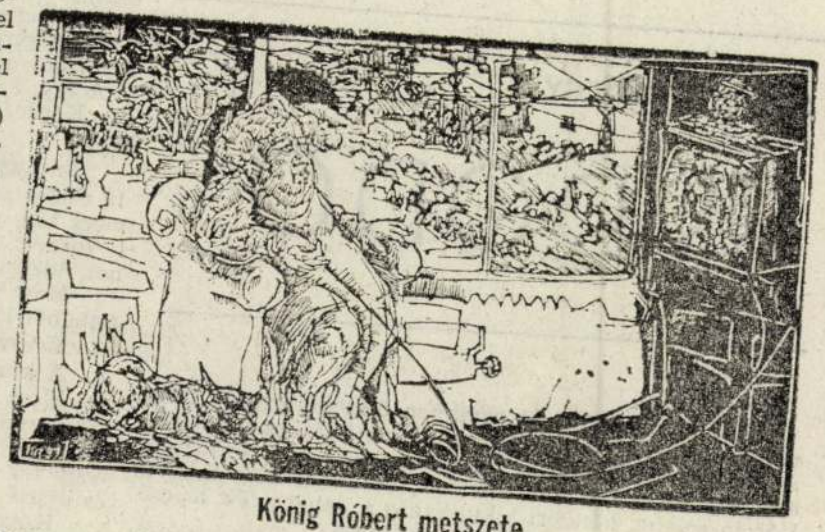

König Róbert metszete

BOROS GÉZA:

Vizualitás

Képdopping

Hogy a látás mennyire kontextus és megszokás kérdése, arra így, strandszezonban jó példa a fedetlen női keblek látványa: néhány méterrel odébb, a strandkerítésen túl egy ilyen látványnak a töredéke is tűzbe hozná a férfiakat, a kerítésen belül azonban már-már semleges viseletnek számít, feledtetve, hogy még pár évvel ezelőtt is milyen merész dolognak számított Magyarországon nyilvános fürdőhelyen egy nőnek mezetlen mellekkel mutatkozni. Az igazi bombázó persze változatlanul melltartót vagy mélyen felvágott egyrészes fürdőruhát visel, hiszen neki így is van mit megmutatni. A kommersz pornográfia pont ezt az önmegtartóztató hatásmechanizmust nem ismeri, az érdeklődés szinten tartása érdekében kénytelen a látványt fokozni, specializálni, túladagolni, mely hatás végül önmagát oltja ki. A technikai fejlődés egyre jobban kiterjeszti az emberi érzékiséget és érzékelést, olyan dolgok válnak láthatóvá, melyek korábban elképzelhetetlenek voltak: a video után a pornográfia korszakosan új műfajának lehetőségét hordozza például a képtelefonok tömeges elterjedése, vagy ott van a számítógépes grafika, mely a képzőművészetek számára rejt különösen izgalmas lehetőségeket, s amely már ma is olyan képi világok létrehozására alkalmas, melyek a természetben nem is léteznek. A modern embert érő elektronikus képek dömpingje a fejlett fogyasztói társadalmak szintjén — René Berger szavával — *technoretinát* hoz létre, megváltoztatva a hagyományos érzékelési szokásainkat, a képekhez való viszonyunkat, újabb, s újabb igényt támasztva az egyre „élethűbb" — ám valójában egyre mesterségesebb — látványvilág, s az ehhez hozzásegítő „vizuális protézisek" (Paul Virilio) iránt. A szürrealista festők még ajzószereket szedtek be, hogy víziőikat fokozzák, ma elég bekapcsolni a televíziót, hogy szokatlan látványokban részesüljünk, legyen szó akár az ondósejt útját a női testben bemutató tudományos filmről, zenés videoklipről, vagy akár egy sportközvetítésről.

Itt volt például az olimpia.

A víz alá, a száguldó versenyautóba, vagy a sugró sisakjába beépített kamerát már megszoktuk, ezek tulajdonképpen még emberi aspektusok (így lát a versenyző), a sportközvetítésekben régóta szokásos lassításokat — még ennyi idő után is — már hajlamosabbak vagyunk kissé embertelennek érezni, az idei olimpiai közvetítéseken feltűnt újszerű kameraállások pedig egyenesen elgondolkodtatóak, mégha elfogadásuk kézenfekvőnek, problémamentesnek látszik is. A rúdugrók léctartó oszlopára, vagy a kosárlabdapalánkra a gyűrű fölé szerelt objektív abszolút mesterséges szemszög, így senki se lát, se a bíró, se a játékosok, se a közönség.

Ez a tárgy szemszöge.

Az idegen nézőé, aki nem vesz részt, csak a távolból figyel a készülékén keresztül. Aki mégis mindent akar — akit csak *a lényeg*, a levert léc vagy a bedobott kosár szépsége érdekel.

A kukkoló szemszöge, aki a távolból élvez. S ahogy a pornófilm-szereplő teljesítményére kihat a feneke mögötti felvevő kamera, a kosárlabdasztárjai is láthatólag már nem is a gyűrűbe, hanem a kamerába — bele a közepébe! — lövik a labdát.

Az optimális voltaképp az lenne, ha minden néző monitoron is figyelhetné az eseményeket, egyesítve a közvetlen jelenlet (egyelőre mással nem helyettesíthető) érzéki tapasztalatát a *közvetített képnek* az élő látvány esetlegességét és tökéletlenségét kiküszöbölő előnyével. (A stadionok óriáskivetítői hasonló funkciót próbálnak betölteni.)

A kor vizuális éhségének és expanziójának köszönhetően az olimpia ma már nemcsak óriási üzlet, nemzetek közötti presztízsharc, hanem egyre inkább szuperlátványosság is, mely nem csupán a nyitó- és záróünnepségek gigantikus show-jában nyilvánul meg, hanem visszahat magukra a versenyekre is: egyes sportágak szabálymódosításai olykor bevallottan a küzdelmek látványosabbá tétele érdekében történnek, míg mások — így a sakk — azért nem kerülhetnek be az olimpiai számok közé, mert nincs rajtuk különösebb nézni való. Már nemcsak a nyers teljesítmény számít, hanem a média felfokozott jelenlétének köszönhetően szerepe van az attraktivitásnak is —ismét voltak nők az olimpián! —; az atlétikában például, ahol századmásodperceken múlnak a dolgok, nyakláncok, fülbevalók, festett szemöldökök, lakkozott körmök, divatos frizurák tüneteznek fel. A bajuszos NDK-s súlylökőnőkkel együtt letűnt végre az egyenmelegítők és puritán tornadresszek világa, ahány csapat, annyi fajta egyéni design, szín- és formakultúra, mintha a nyolcvanas évek festészeti új hulláma a sportszergyártóknál most csapódott volna le.

A barcelonai megnyitóról egy golfrajongó azt találta mondani, hogy szép, szép, hogy az olimpiai lángot egy mozgássérült íjász gyújtotta meg tüzes nyílvesszőt fellőve a kandeláberbe, az igazi azonban az lett volna, ha *egy lángoló golflabdát* ütnek fel.

Íjászat vagy golf, egyre megy — a néző szempontjából a csúcs az lehetett volna, ha a repülő nyílvesszőre (golflabdára stb.) egy apró kis kamera is fel van szerelve, mely egyenesben közvetítette volna az utolsó métereket, a rítus tetőpontját, az utolsó pillanatokat, a fellobbanó tűz látványát, együtt enyészve el a lángokkal, egy pillanatra fénybe borítva és elsötétítve több milliárd ember képernyőjét, ahogy becsapódik a célba, mint nyári éjen a fénybe zuhanó bogarak.

PÉTER MÁRTA:

Tánc

Chilei menü

A *Ballet de Santiago* eljött Budapestre, és belekóstolt egy nagystílű fesztivál hervatag csendjébe. A színpadon sokan voltak, a nézőtéren kevesen. Néhány jóindulatú bámész ugyan megpróbált fölfúvódni, szétterülni, hogy mentve a menthetőt, legalább két-három ülőhelyet elfoglaljon, ám a mutatvány nem mindig sikerült; a foghíjak arcátlanul árulkodtak kulturális életünk emésztési zavarairól. A szegény chilei táncosok pedig közben valamiképp a magyar bélfolyamatok nyersanyagává váltak. Merthogy ebben a gőzös, világsikerekről motyogó révületben azért olykor enni is kell, amihez meg természetszerűleg némi eledel is szükségeltetik. Hát most épp a santiagói együttes tálalódott fel.

Az Opera és Balettfesztivál rendkívüli mennyiségű és minőségű tánckínálatában (lásd még: Cristoforo) mindenesetre a chilei program volt a jelentősebb. A vállalásában Balanchine útját járó *Tizenhatod* koreográfiájával ugyanis tényleg *társulat* mutatkozott be. Mi a társulat? Több mint azonos iskolán nőtt művészek csapata, több mint bizonyos darabok nem túl gyakori, de mégiscsak menetrendszerű abszolválása, több a közös tréningeknél, turnéknál, plakátoknál, műsorfüzetnél; olyan *minőség*, amely kizárólag a színpadon születhet meg. És kell hozzá táncmű is, amely technikai-előadói követelményeivel folyamatosan teszteli előadóit, úgymond a karbantartást is szolgálja. A tavaszon itt járt Angol Nemzeti Balett estjén pontosan ezért fogalmazódhatott meg a kérdés: vajon operai együttesünk hogyan birkózna meg ma az Etűdök terhével? Az Etűdök egy *olyan* darab. És az volt most a Tizenhatod is, modernebb kiadásban. *V. Nebrada* szimfonikus balettje lényegében Britten zenekari művének leképezése; a huszonhat táncos páronként egy-egy hangszert, vagyis hangszercsoportot képvisel, és a mozgássorok íve, ereje és lendülete is az akusztikai élmény megerősítését szolgálja. A szerkezet nem új, viszont fegyelemre késztet. Ha az előadók ebből a fegyelemből is kiragyognak, akkor történt valami a színpadon.

A társulat sztárbalerinája, *Sara Nieto*, és egyik férfiszólistája, *Miguel Angel Serrano* előadásában láthattunk egy lírai kettőst is. A Rachmaninov *Három prelűdjéhez* kapcsolódó tánctételekben egy szerelem álmai vagy inkább egy álom szerelmi vágyai oldódnak ki a mozduló testekből. *Stevenson* koreográfiájának egyetlen kelléke a balettrúd, amely köti fantáziánkat, mármint hogy jelen esetben tán két művész lebbent kicsit az éteri világba, hogy szabadon öleljen. Ez a balettrúd viszont egészen különös módon átlényegül; kellékből törékeny, finom, ám erős kapocscsá válik valóság és sejtés között, amint a könnyed nőalak átsiklik felette.

Ki tudja, miért, forgatókönyvek segedelmével gyakran zagyva koreográfiák születnek. Az alkotók zöme belefullad a papírtörténetbe, meglehet, a forgatókönyvírók sem ismerik a táncszínpad buktatóit. Az együttműködésből aztán furcsa gyümölcsök, hibridszerű tünemények teremnek. Ez alkalommal *A jég tüzei* címmel szállították a példát, ráadásul világpremieri rangon. (Különben: megfigyelték már, hogy elszaporodtak a világpremierek? A múltkor Julcsa néni is tartott egyet a baromfiudvarban, ő írta, rendezte és adta elő a darabot, így szinte kizárt, hogy egy broadwayi színházcsináló megelőzte volna. (Ergo világpremier volt az is.) Tehát méltó tisztelettel meresztgettem a szemem *Jaime Pinto* alkotására, csakhogy a Tűzföld őslakóinak kiirtása, egy szétzúzott kultúra legendaképei teljesen bemaszatolódtak a mostanság gyakran „táncszínházként" kotyvasztott zavaros létől. A gyermeteg szcenírozás, az alapjában szórakoztató (és néhány folklorisztikus elemétől színes népi) muzsika sem megfelelően erősítette a hatást. Pedig Jaime Pinto nem tehetségtelen; termékenységrítusából, a bennszülött leány és az albatrosz kettőséből atavisztikus erő sugárzott, és egy pillanatra átérezhettük Amerika felfedezésének tragédiáját is. Hogy az európai örömzsivajba itt épp a kiirtott őslakók, a „fueginok" nyögése vegyül. Ők azok — írja az ismertető —, akiket leginkább elfelejtenek most, az ötszázadik évfordulót ünnepelve. Persze, az emberek sokszor és sok mindent elfelejtenek. És mennél inkább divat az emlékezés, annál válogatósabb a memória. Korszakváltás idején különösen.

Egyébként a chilei társulat élén Nagy Iván, aki ma történetesen az Angol Nemzeti Balett igazgatója, majd Dózsa Imre után nemrég szintén váltás történt, operaházi balettegyüttesünknél pedig, úgy tűnik fel, épp most zajlik a nagy esemény. Tehát változások kicsiben és nagyban, mindenütt és folyamatosan. Csak közben ki ne törjön az általános amnézia! A fueginokra is emlékezni szeretnék.

SZITÁNYI GYÖRGY:

A DODÓ

Két kosarat vitt, az egyikben összehajtogatott zsák volt. A hátsó lépcsőn ment, hogy ne találkozzon velük. A kosarak nyikorogtak, az, amelyiknek drót erősítette a fülét, iszonyúan himbálódzott, csodálta, hogy kitart. Három emelet, kétszeri kibukkanás a gangra. Tíz lépcső le, két apró lépés balra, újabb tíz lépcső.

A másodikon, a körfolyosó túlsó frontján két idegen állt. Összesúgtak. Az egyik felé bökött a fejével, mint aki kérdezi: ez az?

Dermedten állt. Azok sem mozdultak. Torka kiszáradt, karcosat nyelt. Sietni kezdett. Az első emeletnél lassított, fülelt, és lábujjhegyre emelkedett.

Felcsattant a röhögés. Kis csoport állt félkaréjban a lépcsőfordulónál: két lány, öt fiú. Röhögtek. Beszartál, dodó? Hova settenkedsz?

Arcbőre kifeszült, a derekától hőhullám gördült a testén fölfelé.

Elpirultál, dodó? Rajtakaptuk a dodót, hahá, nézd, ennek kigyulladt a feje. Kisdodó, mész a pincébe? Nehogy tüzet fogjon a fa!

Jobb kezét maga elé emelte, balját a háta mögé. Így is kevés volt a hely, de ezúttal nem lökték neki a korlátnak, hanem zúgva utat engedtek. Rezgő térdekkel lépdelt lefelé, merev tartással, mint egy gólya, hogy hullámokban gyengülő izmai el ne eresszék.

A dodó úriember, figyelitek, nem áll szóba az ilyen prolikkal, figyelitek? A dodó nem majrés, a dodónak tartása van.

Kétlépcsőnyi magaslat a pinceajtónál. Persze zárva.

Csókolom, házibácsi, a pincekulcsot kérem.

A házmester mögött megjelent a házinéni és a két unoka. Házinéni halkan, de éles hangon vihogott, a két gyerek huhogott: dodó — dodó — dodó.

A házibácsinak rezgett a feje, amikor átnyújtotta a kulcsot: Aztán visszahozzad!

Mintha valaha is nem vitte volna vissza.

A második emeletről eltűnt a két idegen. A többiek a korláton áthajolva figyelték. Amikor alájuk ért, céllal baköptek. A tenyere csuromvíz volt, átvillant rajta, hogy most megint feloldódik a kosár fülét tartó huzal foszlott szigetelésének kátrányszerű festéke, és napokig ott marad a nyoma. Akkor azért kötnek majd bele. Anyja, aki reggelenként borotválkozó apjának pénztárcáját fosztogatta fia szeme láttára, kuncogott, hogy milyen elkeseredetten sikálja napokig a kezét. Mire tiszta lett volna, újra a pincébe kellett mennie. Anyu is megnézte: elég lesz már, nem tudom, mi lesz, mire férfi leszel, akkor hányszor fogsz kezet mosni? És kuncogott. Úgy, mint a csajok, amikor az első emeletről fölfelé beláttak rövidnadrágja szárán. Ha férfi leszel, hogy fogsz undorodni, ha már most így súrolod a kezed!

Ordított egyet, ahogy apjától tanulta: Hagyj te engem békén! Ha nem volt elég ügyes, anyja ilyenkor duzzadt emlőihez szorította, és a nyakába csókolt.

Kéjeleg, amikor a saját gyerekét megcsókolja, mondta undorodva apu, de nem segített rajta: anyja fia, málészájú.

Jjajj te kis vacak dodó, édeskedett anyu, és fiát emlői közé szorítva dédelgette. Ha egyedül volt, és eszébe jutott, mindig kibújt a könnye.

Egy férfi nem fél. Egy férfi nem sír.

A köpés hajáról arcába siklott. Úgy tett, mintha nem vette volna észre. Majd, ha nem látják, letörli.

Le vagy köpve, dodó! Hallod? Le lettél köpve!

A gyomra többször is vészesen emelkedett, amíg letörülte a fejét, és a másik csillogó foltot eltávolította a kosár peremérő.

Valamivel a kanyar után volt a pincéjük. A többi lépcsőnél magasabb pincelépcsők dübögtek az utána csődülők alatt.

Mintha semmiről sem tudna, kitisztogatta a gyertyával telecsöpögtetett lakatot, kinyitotta a pincét. Elővette a baltát, és egy nagyobb rönkre fahasábot állított. Fát vágott, gyújtóst is csinált. Nem használta a ház közös fatuskóját. Az kint volt a pince elején, a lépcsőnél.

A fordulóban álldogáltak a többiek, és megjegyzéseket tettek. Akárha ott sem lennének, teletömte vágott fával a zsákot és a két kosarat. Az egyiket bent hagyta, rázárta az ajtót. Leguggolt, jobb vállára emelte a zsákot, bal kezébe fogta a kosarat, elindult.

Mint a lépcsőfordulóban, zúgva-huhogva utat engedtek.

Nézd, milyen erős a kis dodó! Hogy cipel!

Valamivel mögötte tolongott a csoport, vijjogtak, és éltették a szorgalmas mamakisfiát.

Amikor felérkezett a földszintre, megvárta, amíg az utolsó is kijön utána, bezárta az ajtót, és vállán a zsákkal, kezében a kosárral a házmesterlakáshoz ment, visszaadta a kulcsot. A harmadikon nem akarta letenni a zsákot, mert még egyszer nem bírta volna a vállára venni. Utóbb mégis letette. Hosszú ideje várat tak.

Mi van, kisdodó? Anyádnál megint krapek van?

A zsákot az ajtóhoz állította, akkurátusan mellé helyezte a kosarat, és ahogy volt, piszkos kézzel elindult.

Ló és lovasa egymás mellett ballagott. A ló olyan öreg volt már, hogy kímélni kellett, és minthogy a Nap másodszor ereszkedett a hegyhátra, amióta elindultak, a férfi mellette gyalogolt. Fogta a gyeplőt, nem mintha azt hitte volna, hogy lova elhagyná, inkább a kézenfogás hitéért.

Nyugat felé tartott, a Nap egyre inkább belepirult a szemezésbe. Rohadt meleg volt, és a síkságon csak hordalékszerű talaj, egy-egy hegyétől elkóborolt szikla meg néhány hatalmas kaktusz volt. Forró, mintha vetélkednének a napmeleggel. Így jár, aki kályhába téved, magyarázta bólogató társának. Örült, hogy nem válaszol. Legjobb így, ha nem kell se válaszolni, se kérdezni.

Kérdeztelek? Nem?! Akkor ne pofázz, intette vallatója.

Én megvallom neked, kezdte zavartan, ám jól látható elszántsággal a lány. Mi van? — kérdezte, és tenyere vizes lett, gyomra összeszorulva megrándult. A lány felé fordult, ő úgy tett, mintha nem lesné a szeme sarkából. Visszafojtotta a lélegzetét.

Most ugass! Hallotta. A szeme előtt kasmírkendőszín felhőből jött a hang.

Vau-vau.

A kurva anyád! Ordította a vallatótiszt.

Most éppen ott tartott, hogy semmit sem érzett. Ez néhány pillanat vagy évszázad lehetett. A kínvallatásban ezek az üresjáratok a legjobbak, amikor csak tudja, hogy mi történik éppen. Kár, hogy ez rövid ideig tart, és utána még rosszabb, mint előtte.

Kihasználta ezt, szieszt ázott. Ilyenkor azt hiszik, meg se kottyant, és tehetetlen dühükben úgy megütik, hogy elájul. Az is jó.

Ezt neked mondtam életemben először, győzködte a lány. Erre ránézett, átkarolta. Most meg mi van? És szedte a lábát, mert a vallomástevő kitépte magát az ölelésből, és elrohanni igyekezett. Egymás mellett futottak, ő csodálattal fürkészte az egyre rémültebben rohanó lány arcát. Kíváncsi volt arra, mi az, amit a lányregények szerelmes hősei sohasem láthatnak.

Daniló-hintaló, mire besötétedik, elérjük azt a nagy fenyőt, amelyikre felszúrta magát a Nap. Ott körülnézünk. Mit gondolsz, jó ez a Napnak? Fincsi?

Nem félt, hogy téved, nem érdekelte, mi lesz. Amióta elfogták, csupa olyan dolog történt, ami miatt képtelen volt tudomásul venni, hogy ami van, igaz. A doktor csak csóválta a fejét. Doktor úr, ez van amikor nem is fáj, és van, amikor annyira, hogy szeretnék vallani valamit, de semmit sem tudok mondani. Agyonvernek, ha ez így megy. Fáj a halál?

Az orvos abbahagyta a dudorászást, összecsücsörített ajkait beszédhez igazította és vállat vont.

Ugye ébren vagyok?

Az orvos ismét vállat volt, majd megszólalt. Az ébrenlétről tudni: másik álom, amely csak álmodja álmát, s a halál, melytől a test retteg, az a halál, a minden-éji, mit úgy hívnak, álom.

Hiába, mondta erre, mert érteni vélte, amiről az ismert vers szól: Borges az Borges.

Ezt mondhatta volna előbb is, sziszegte az orvos.

Megálltak egy szikla mellett. Kalapját hátratolta a szeméből, megfordult, végigtekintett a síkságon. Előkotorta dohányzacskóját, rágyújtott. Ha valakinek nincs semmi szerencséje, annak legalább kis mázlija lehetne, szólt lovához egy hajdani szomszéd bölcsességét idézve.

A távolban porfelhő látszott. Összecsippentette szemét, mert úgy tartotta, jobb a békesség. Amikor várat lan, hűvös szélroham egy pillanatra enyhítette a hőséget, megnyugodott valamelyest. Szívta-fújta tovább a füstöt. Amikor úgy érezte, eleget pihent a ló, tovább mentek.

Már jó ideje futott a lány mellett, de a várt csoda abból állt, hogy színésznő volt, akinek egy hülye néző miatt elszúródott a piruló szűz fájó-boldog menekülése szerelmese pillantása (más darabban: a férfigyőzelem diadalmámorának számára kissé brutális nyeresége) elől című preromantikus nagyjelenete. Nem esett nehezére a futás, de mivel belátta, hogy szerelem ide vagy oda, ilyen esetekben meg kell elégedni azzal, hogy értékeli a színészi teljesítményt, megörvendve az életre szóló tapasztalat birtoklásán, lassított. Mi ebben az a nagy titok?

Talán az, ami a titokzokniban. Hogy egy nő úgy tesz, mint aki titkolja, hogy tudja, milyen ruhában jár.

Sántikál valamiben.

Törte a csizma a talpát. Megállította útitársát, és felkapaszkodott rá.

Magába meredt, vajon miféle jelszó lehetett, hogy Borges az Borges. Lehet, hogy ezzel megúszta volna az egészet? Most már mindegy, túl van rajta.

A lány egyidős volt vele. Azóta jó sokszor előadhatta már a nagyjelenetet, sokkal nagyobb közönségsikerrel.

Egyenlítőjéig süllyed a Nap a hegygerincbe, amikor elhaladtak a nagy fenyő mellett. Hátra fordult. Megállította a lovat, felállt a nyeregben, ismét hátra nézett. A messzeségben most is látszott a porfelhő, talán valami szél van arrafelé.

Kötél csavarodott a mellkasára, oldalához szorította karjait. Lerántották. Egy csoport lovas vette körül, ápolatlan fegyveresek. Gerillák, döbbent rá. Talán nem ismerik. Nincs kellemetlenebb dolog ez égöv alatt, mint egyszerre lenni haragban a kormánnyal és a nemzeti felkelőkkel.

Honnan szöksz?

Nem szöktem, szabad vagyok.

Ebben az országban, halljátok?

Borges az Borges, próbálkozott.

Mit akarsz?

Borges az Borges. Ez a jelszó, nem?

Mire a nyomában poroszkálók, akik kivárásra lovagoltak, a nagy fenyőhöz érkeztek, mindegy volt nekik, Borges szerint mi dolog az álom és mi a halál.

A lépcsőházban csonka férfitetemre bukkant.

Léptek közeledtek. Hol bújkálsz, kisdodó? Nem mész a pincébe? Nekünk is kell fa?

Leguggolt. A holttest fejéhez csapzott fürtök tapadtak. Leült mellé, megsimogatta.

Húúú — hu — húúú, érkeztek huhogva. Az első eszelős sikollyal megtorpant, és menekülni akart, de a többiek rohama visszatartotta. Ahogy kiderült, tulajdonképpen mi történt, egymást taposva menekültek.

Eszébe jutott, hogy mit olvasott a magányos lovasról. Felidézte a könyvet. Kátrányszutykos tenyerét a nadrágjába törülte, és magukra zárta a borítót.

HORGAS BÉLA:

Verses publicisztika:

Berzsenyivel a Moszkván

Egy félig kopasz,
alig nyúzott öszvér-pasas,
jó ötvenes és szandálos,
a szokott téren, a mi Moszkvánkon
most üget át
(vivát, vivát!);
fejében egy-egy kósza gondolat,
Berzsenyi-szavak robajlanak,
hogy mi most a szibarita?
rút magyar váz!
s elönti nyomban a tettvágy,
hajtaná heve valami placcra,
a vakság korcsait elszórja,
hogy sziklaropogtatva
zengje:
hidd el, az idő,
undok viperafajzatok dúlják fel
benső tereid,
tündér szerencséd kénye hány-vet,
a reádszakadt szabadság:
hogy méred ki pályád?
Más az Atridák ragyogó dagályát
tarka pórázon mosolyogva nyögje,
s Tantalus-szájjal magas asztaloknál
üljön epedve,
és nem! —
így dünnyög a poros augusztusi fényben,
fájó talpakon üget
a testbüdös völgyben, a mi Moszkvánkon,
Berzsenyivel bóklász,
és a kanikuláris hőben elfulladva,
érzi már, hogy megvan az ő placca,
most a poézis halott hattyúját,
ha porcelánból volna,
cserélhetné sorsjegyre
vagy pálinkára, hímzésre, pisztolyra;
csattogó vasak közt el-elégiázik,
hallgatja cigány Máriák
édes áriáit,
Brassóból egy aktatáskás urat,
ahogy konyharuhát árul;
ágrólszakadt — gondolja — mind, aki él,
lassan barnuló mogyorólevél;
s tudásunk, mégis, mire visz?
megjózanít és összeegyesít?
Berzsenyi mondja Berzeviczyt?
mint kellene!
mert forr a világ bús tengere,
s ha kifut a kozmikus leves:
egyszerre illan semmivé
— óh, magyar! — mindenünk,
az ember mértéke ez —
némán így szaval,
és a lassan forgó tér
vadon tenyésző árnyaival
elkeveredik.

Radosza Attila rajza

BOROS Géza művészet

Új Műv. 1992.3. 88.

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium újonnan alapított *Kállai Ernő műkritikusi ösztöndíjának* 1991. évi nyertesei: *Boros Géza, Koch Judit, Mészáros István* és *Sebők Zoltán*.

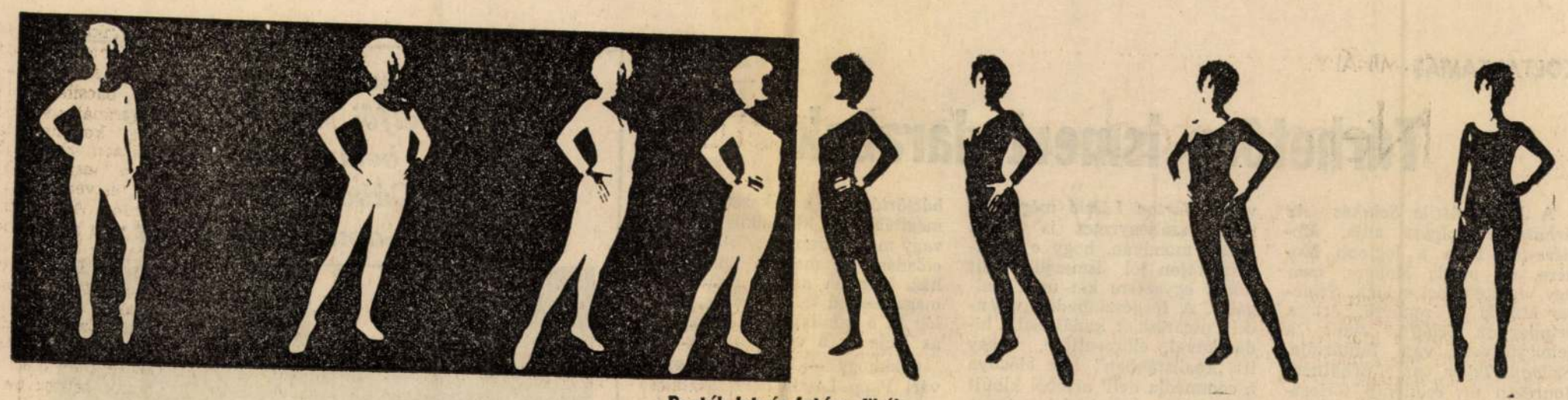

Bartók István fotógrafikája

GERE ISTVÁN:

Henry Miller Kisláboson

Hiszik vagy sem: Henry Miller, a világhírű — nálunk többé-kevésbé ismeretlen —, amerikai író kilencvenéves korában újra eljutott Magyarországra, dacára annak, hogy éppen soros (japán) felesége igen ellenezte az utazást, s kissé ferde szemmel nézett rá hazatérte után is. Azért mondom, hogy újra, mert egyszer, még a háború előtt, már megfordult nálunk; akkor még mint abszolút senki, szabad ember, mezei irodalmár és világcsavargó, aki még csak tréningezett a botrányhős szerepére, főleg úgy, hogy naponta csak egyszer evett, rapszódikusan változó időpontokban. Kitűnő emlékezete azonban már Ferihegyen felidézte egy Duna-parti kiskocsma békebeli hangulatát, s egy bizonyos Mitzi vörös hajának színét a korzóról.

Az öregúr most kényelmes kocsit, s egy csinos — bár ízléséhez kissé molett —, tolmácsnőt kapott és kötelező látogatásokat tett az ország különböző végein élő két, majdnem Nobel-díjas magyar írótársánál.

Az elsőt ismerte, még Párizsból. — Mintha csak előttem lenne — idézte fel nevetve —, amikor kijöttem az American Expresstől: te tüzet adtál, és kértél két frankot kölcsön. Abban a hónapban akkor voltam ott harmincadszor, és ez volt az egyetlen alkalom, hogy Mona küldött is egy kis korpát. Máig nem fér a fejembe, hogyan tudtad kiszagolni... s hogy azóta mért nem adtad meg?!

— Fityiszt se érnél vele Big Sur-ben — legyintett mosolyogva a kis híján Nobel-díjas magyar író. — Már biztosan nem kapnál érte egy kávét meg egy croissant-t. Különben se én voltam az, hanem az Ernő. Tény, hogy együtt költöttük el, de beláthatod, hogy ez engem nem kötelez semmire. Én még mondtam is neki, hogy ettől ne kérjünk, mert ezt rühellem a Tania miatt, de ő meggyőzött, hogy az üzletben nincs helye érzelemnek.

— Ah, a Tania — mondta elérzékenyülve Henry Miller, és kikéredzkedett a klozetra.

— Ki ez a kopasz pacák — kérdezte a magyar író felesége, amikor behozta a tál sós mogyorót meg a cujkát.

— Valaki azt mondta róla, hogy egy Gandhi, akinek farka is van — vette le szemüvegét a férje.

— Hogy én mindenkit elszalasztottam — sóhajtott fel az asszony, és a széles műteremablakon át lenézett a csendes, őszi ködbe merült folyóra. A táj öntudatlan szomorúsága is azt sugallta, hogy már késő. — Vajon mit csinál ennyi ideig kinn? — kérdezte végül, visszafordulva.

— Fosik — mondta a tolmácsnő, és félrenyelte a mogyorót. A majdnem Nobel-díjas magyar író feltápászkodott a fotelből és barátságosan hátba veregette. — Kuc-kuc — mondta joválisan.

Miközben a bánatosan szürke, egyhangú tájban visszafelé autóztak, Henry Miller nyugtalan álomba merült, s kezéből kicsúszott a magyar írótól ajándékba kapott, dedikált kötet, s merítettsárga szárnyait széttárva lehullott a sáros gumiszőnyegre. Az öregurat még akkor se akarták felébreszteni szendergéséből, amikor a kocsi Kislábos határában defektet kapott, de fölriadt magától és követelte, hogy azonnal keressenek egy „pub"-ot, mert igen szorongatja a szükség. Elindultak hát toronyiránt; az amerikai író és a tolmácsnő, aki nem volt már mai csirke, tehát tudta, hogy ahol templom van, ott kocsmának is köll lenni, s még időben el is érték a leszálló estében hívogató fényekkel teljes, a helybeliek által „Teflon"-nak becézett, hajópadlós krimót.

— Marha jó — vigyorgott az öreg Miller, amikor kitárult előtte az ajtó. Az idegenek beléptére csönd támadt a füstös teremben, csak a leguruló biliárdgolyók zaja hallatszott, meg hogy a csapos beleejti a korsót a mosogatóba.

— Good evening — mondta az amerikai író. — Where is the loo?

— Jó estét — fordította a tolmácsnő —, hol a budi?

— Jobbra, hátul, az udvaron — mutatta egy üres sörösüveggel az irányt a csapos. — Kérnek valamit?

— Egy deci barackot kólában, Mr. Millernek pedig sört és három cent kisüstit — közölte gyakorlottan a tolmácsnő, és rágyújtott. Az amerikai író eltűnt az udvarra nyíló ajtó mögött, és az ivóban újraindult a beszélgetés; a gumicsizmás emberek beledugták orrukat a korsókba, és leverték a cigarettákról a hamut, az ügyeletes biliárdbajnok is abbahagyta a dákó krétázását, és ráfektette sörhasát a zöld posztóra.

— Mr. Miller amerikai író — közölte a tolmácsnő félvállról a csapossal, és táskája szíját a válltömés mögé igazítva áthurcolta a poharakat egy rozoga asztalhoz. A műanyag lap kissé ragadt — még őrizte a délutáni poharak nyomát: négy nagy, egy közepes és három kisebb egybehurkoló kört — és enyhén billegett. A tolmácsnő rendbe szedte válltöméseit — sok baj volt velük, mert kissé nagyra sikerültek, s otthon mindig leoltotta valamelyik az előszobavillanyt, amikor gazdájuk távozni készülve a tükör előtt forgolódott —, aztán eszébe jutott valami és visszalépett a pulthoz. A kocsmáros elgondolkodva nézett rá, mint aki mondani szeretne valamit. — Azt hiszem, ismerem —, nyögte ki. — Ő írta a „Mezteleneket és hullák"-at. Állati jó könyv. Gratulálni fogok neki.

— Ha istent ismer, ne tegye. Az Mailer — mondta ijedten a nő. — Az öreg nagyon háklis, ha összetévesztik. Hanem, mondja, tudunk itt valamit enni? Lehet, hogy sokáig kell várunk. Valami könnyűre gondolok.

— Biztos, hogy ő írta — mondta a csapos. — Pont olyan veterán feje van. Csak pogácsát tudok adni.

— Nem ő írta — makacskodott a tolmácsnő és elrettenve nézte a megkövült hokikorongszerű pogácsákat. — Mailer kócos, ő meg kopasz. Nincs itt valahol egy étterem?

— De van — kapcsolódott be a beszélgetésbe egy kezeslábasba öltözött, hentesképtű ember, aki üvegből itta a sört. — Jánó, kezicsókolom, éjjel-nappal hamburger és pacal.

— Köszönöm szépen — mondta a nő. Leült az asztalhoz, nagyot szippantott a barackos kólából és elnyomta a cigarettát. A gyomra korgásán túl most már az is kezdte aggasztani, hogy az öreg még nem jött vissza. Végül elhatározta magát, és utánament a sötét udvarra.

— Mr. Miller! — mondta hangosan a vályogtéglából rakott árnyékszék előtt. Csönd. — Mr. Miller! — szólította gyülekező kétségbeeséssel még egyszer. Semmi. Az udvaron sugaras betoncsíkok vezettek keresztül a budihoz, a roskadozó disznóólhoz meg az istállóhoz, amelynek ajta fölött vörös riadólámpa égett. Mintha onnan hallatszott volna valami furcsa zaj és nyögésféle, ami lehetett akár elfojtott káromkodás is. A tolmácsnő óvatosan, zakatoló szívvel odatipegett az istálló ajtajához és kinyitotta. Megcsapta a meleg tehéntrágya erős szaga, s a vörös lámpa fényében különös látvány tárult a szeme elé. Mr. Miller a szűk kis istálló bejáratában állt, egyik kezében a pepita tehén farkával, a másikban a sajátjával. Az ajtónyitásra a tehén is meg ő is hátrafordult.

— What's the matter? — kérdezte az író meglepetten, aztán, tudatára ébredve a helyzet furcsaságának, elnevette magát. — Ne gondoljon semmi huncutságra — mondta —, ez a marha kétszer is pofán vágott a pamacscsal. Azt hittem, ez a klotyó, mert csak itt égett a villany.

— Huncutság? — morfondírozott magában a tolmácsnő, miközben visszabotorkáltak a söntésbe. — Miféle huncutság?

Az asztaluknál egy bekecses ember ült és éppen lehajtotta a Mr. Miller kisüstijét. Meglepetve nézett fel rájuk. — Bocsánatot kérek, roppant röstellem, de itt mindig a sógor szokott ülni, gondoltam, megviccelem.

— Good evening — mondta Henry Miller mosolyogva, és kezet nyújtott az asztaltársnak, aztán megkönnyebbülten leereszkedett a székre.

— Engedje meg, hogy meghívjam egy valódi magyar kisüstire — kacsintott a bekecses a tolmácsnőre, s a választ meg sem várva már lépett is a pulthoz. — Végre egy intelligens ember — horkantott Miller, és szájához liftezte a korsót.

Nem is lett volna semmi baj, mert az amerikai író és a bekecses paraszt kitűnően eldiskuráltak a krumpliról és karfiolról, de valamelyik túlbuzgó sutyerák riasztotta az iskolaigazgatót, hogy deputáció érkezett a kocsmába és angolul köll konverzálni.

Az igazgató ugyan nem tudott angolul, de szerencsére kéznél volt a tolmácsnő. — Mondja meg neki —, szótagolta hangosan a nőnek —, hogy ez nagy megtiszteltetés a mi kis falunknak, bár hozzánk rendszeresen járnak le írók, hogy találkozzanak az olvasóközönséggel. Haladó hagyomány.

— Nem vagyok siket — szúrta közbe óvatosan a nő.

— Mi mind lelkes olvasói vagyunk önnek, sőt tavaly januárban felmentünk busszal, és megnéztük „Az ügynök halálát"-t, én magam pedig '49-ben is meg most is láttam az „Édes fiaim"-at. Nem udvariasságból mondom.

— Azt mondja, hogy nagy élménye volt a *Tropic* trilógia — nyelt egyet a tolmácsnő. — Ez nem az, bassza meg, az az Arthur —, sziszegte oda közben a tanárnak. — Az unokája olvasta és fordította neki, amikor az agyműtétből lábadozott —, tette még hozzá leleményesen, az író felé fordulva.

— Aha — mondta az minden érdeklődés nélkül, és a légyszaros, ósdi plakátot nézegette a falon. — Ez vers? — kérdezte.

A tolmácsnő ránézett a megbarnult kartonra, és a kóla összes buborékja összefutott az orrában arra a gondolatra, hogy esetleg le kell fordítania a költeményt:

„Ki szereti a szabad levegőt
És a napvilágot,
Ki tartózkodik pálinkától, bortól,
Ne féljen a tüdőgumókórtól!"

— Egészségügyi felvilágosítás — intézte el végül röviden. — Aha — bólintott nagy megkönnyebbülésére Mr. Miller.

— Szóval nem ő volt a Marilyn Monroe férje? — kérdezte csalódottan a tanár és összehúzta télikabátját a csíkos pizsama fölött. — Meg mertem volna esküdni rá.

— Another damned Miller's wife — mondta az öreg Henry beletörődve, mert a nevet rögtön megértette, s mert nem először vádolták vele, hogy az a házasság őmiatta romlott meg, s hogy egyedül ő az oka az isteni díva halálának. — Much to my regret — toldotta meg réveteg félmosollyal.

A tanár megitta fröccsét, fojtott hangon letolta a kocsmárost, hogy mindenféle marhaságokkal zaklatják szombat este, amikor ő a helytörténeten dolgozik, aztán búcsúzás közben epés megjegyzést tett a magába süppedt amerikai írónak a videón és mozivásznon terjedő kulturális imperializmusról, ami még a falvak romlatlan ifjúságát is mély sötétségbe borítja és elhülyíti végleg.

— Doucement — legyintett ernyedten a tolmácsnő elkapkodott, ideges szavaira Miller, és a csapos felé nyújtogatta az üres féldecis poharat. — Tudtommal a magyarok kezdték az egészet Hollywoodban: átmentették az összes bájgúnárt Európából, és úgy rámentek a lóvéra, hogy nem is lehetett más az eredmény, mint ezek a mai onániafilmek. Persze nemcsak maguk tehetnek róla: hozzátette mindenki a magáét.

Mivel a tolmácsnő maga sem értette egészen, hogy az öreg mire gondol, fordításában az egész kissé általános, elkenő bölcsességként hatott és a csapos is csak azt hallotta belőle, hogy filmről van szó.

Kedveskedni akarván a külföldi vendégnek, benyomta a videóba a Pestről frissen kapott horrort, és kezében a törlőkendővel maga is kiállt a kármentő elé, hogy bámulja. (Más estéken belépődíjat szedett.)

— Amerikai film, rohadt jó — kacsintott jóindulatúan az íróra. Az éppen készült elszenderedni.

— Bullshit — nyögte ki félálomban.

— Azt mondja, neki az ilyen nem tetszik — közölte mentegetőzve a tolmácsnő a körülötte csoportosulókkal.

— Én mondtam: baromság — erőltette ki magából minden magyartudását összeszedve Henry Miller.

Szerencsére ezen már nem kellet vitát nyitni, mert megérkezett a sofőr és jelezte, hogy mehetnek tovább. Kinn már leszállt a szurokfekete éjszaka.

— Van itt egy igazi étterem valahol — mondta alig leplezett reménykedéssel a tolmácsnő. — A Hamburger Janó.

— Ha tudják merre van... — motyogta álmosan az író —, akkor lehetőleg kerüljük el. Háború előtt ettem itt egy tyúklevest: sáfrány volt benne meg sokféle zöldség, arany karikagyűrűk úszkáltak a tetején, az ízét ma is érzem a számban. Hagyják meg nekem emlékül. Inkább ne együnk semmit. A hamburgert előbb-utóbb úgyis betiltatják a zöldek. Csodálom, hogy az egyik csajkarendszer után maguk milyen boldogok egy másikkal. Mindenki sorbaáll és egyforma büdöset eszik. Fura.

Éppen időben — éjfél körül — értek a másik majdnem Nobel-díjas magyar író vadászházába, hogy Henry Miller betotyoghasson a mellékhelyiségbe. — Mit adjunk neki enni? — kérdezte a háziasszony a tolmácsnőt. — Biztosan megéheztek.

— Folyton a tyúklevest emlegette — mondta az.

— Tyúkleves?! Hallod szívem, tyúkleves. Ezek az amerikaiak! Honnan a fenéből kerítsek én most tyúklevest?

— Azt hiszem megvan még az a két doboz Campbell, amit Lajcsiék hoztak Bostonból — vetette fel a hosszú várakozásban kissé elázott magyar író. — Ha már egy kis hazai íz a szíve vágya, hát legyen kedve szerint. Biztosan ízleni fog neki.

Henry Miller ezután — ki tudja mi okból —, többé nem is jött Magyarországra. Talán mert meghalt.

Az Ady Endre Társaság Szépirodalmi pályázatán II. díjat nyert novella

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Tűrhetően ismert darabok

A *József Attila Színház Az úrhatnám polgárt* adja, *Molière-től.* Nem a legjobb Molière, de mégis Molière, nem egy vígjátékpiaci svihák. *Szinetár Miklós* a rendező, ért a színpadhoz, *Schäffer Judit* a jelmeztervező, van fantáziája, *Szilágyi Tibor* az úrhatnám Jourdain úr, esetlenül törleszkedik az arisztokráciához meg a művészethez, ahogy kell. A körítés színészileg vegyes, a táncos statisztéria emberi minőségre használhatatlan, de ezt megszoktuk. Hanem: tényleg Jourdain úr ma a legnagyobb hülye? Aki elég sznob ahhoz, hogy jó művészeket mecenáljon, ne Napkirály-korabeli Tátikákat? Aki madrigálból tanulja az ízlést, nem Barbie-babától? Aki tánctanárt szerződtet természetgyógyász helyett? Bár volnának nálunk sznob Jourdainek. Akkor talán az elit Freie Bühnékből is lehetnének valaha Deutsches Theaterek, mint egykor máshol.

Szolnokon *A kertész kutyája* megy. Nem a legjobb *Lope de Vega*, de mégiscsak Lope de Vega, nem a kor spanyol Camolettije. *Taub János* ugyanolyan határozottan vezényel, mint máskor, a színészek az ő gesztusaiból építkeznek, játszanak a tüllök, *Csik György* jelmezei, csak épp a sudár *Egri Márta* nem játszik Diana érzelmi skáláján, a gőg, a szerelem, a kelletlenség és a féltékeny indulat regiszterén; csak épp *Mertz Tibor*ról nem tudom meg, hogy szerelmes-e, vagy csak az úrnő kezére pályázik; csak épp a részletekben él az előadás, nincs tétje, szenvedélye, izgalma.

A *Vígszínház Goldoni*val rukkolt elő, ő aztán a legjobb Goldonival, a *Két úr szolgájá*val, *Marton László* még aktuális széljegyzetet is fűzött hozzá, mondván, hogy e földrajzi tájon jól ismerjük, mit jelent egyszerre két urat szolgálni. A forgószínpadon velencei utcarészlet kanálissal, hidacskával, előrevetítve, hogy itt „realistábban" lesz előadva a commedia dell' artéból kibújt cselekmény. Ám de fokozatosan elszabadul a vígjáték; nem értem, hogy *Pap Vera* fiúruhában miért marad Pap Vera, miért nem bíznak a sztori hitelében, miért nem akarják, hogy a közönség is higgyen benne, a nagyon tehetséges *Szarvas József* miért tekinti verbális akadályversenynek a szerepet, amibe belebotlik a nyelve, miért nem időz el a részleteknél, talán mozijegyük van a színészeknek este tízre, s a rendelkezésükre álló időbe minél többet akarnak belezsúfolni előregyártott manírjaikból. *Rudolf Péter, Harkányi Endre, Méhes László* aranyosabbak, mint valaha, tetszeni is fognak az aranyos közönségnek, persze, ezért van a színház.

Ezért? Szívesen nyitok erről vitát. Vagy folytatom, amit mostanság Kolozsvári Papp Lászlóval vívok e hasábokon. (Miért ne? Nem egymás fölmenőit szidjuk, az esztétika forog kockán, és mi lehet ennél fontosabb?) A helyzet ugyanis az, hogy a tárgyalt darabokat (semmilyen darabot) nem lehet *a priori* „tűrhetően ismerni", mert ezzel legföljebb a jelenetek helyes sorrendje regisztrálható, olykor még az sem. A legismertebb klaszszikus is úgy tekintendő, mint ami az előadás pillanatában szólal meg először. Egyetlen drámа sem szólal meg magától, meg kell szólaltatni. Nem én mondom, Peter Brook mondja. Emlékezetből — különösen *színháztörténeti* emlékezetből — megítélni egy klasszikus drámát vagy megrendezni egy klasszikus előadást: ez maga a holt színház. Még ha amúgy rendes, jó magaviseletű is az előadás, nem lóg ki a korából, az elején van az eleje és a végén a vége.

Csakhogy — Isten és Kolozsvári Papp László bocsássa meg nekem — nem az legfontosabb egy előadásban, hogy minden szabályosan, *tüchtigen* működjön benne, és ha a „műhelyfázisban" az ellenkezőjére van kilátás, akkor a kritikus feladata „reménytelennek látszó szándékától a művészt eltántorítani". Egyáltalán, mi a reménytelennek látszó szándék? A Szentivánéji álom egy szobában, gólyalábon, görkorcsolyán és trapézon? A II. Richárd mint kabukijáték, japán kardokkal, szamurájrohamokkal? Az Othello a ciprusi strandon, bikiniben, cipőpasztával suvickolt mórral és henteskampóra akasztott Desdemonával? Gondolom, Kolozsvári Papp László a „műhelyfázisban" lebeszélte volna Brookot, Mnouchkine-t és Zadeket azóta színháztörténetté vált előadásaik megrendezéséről. A lebeszélés is megkíván némi differenciálást. Vannak rendezők, akiket egyből lebeszélnék egy eskü alatt vallott, szöveghű, lineáris Hamletről (sőt arról is, hogy valaha a színház tájékára menjenek), másoknál viszont talán még az ejtőernyős Sirály gondolata sem lenne idegen tőlem.

Apropó, az óbudai tömbházlakás—Bánk bán koncepció igen érdekes. Kaposváron eljátszották egyszer a darabot mint részeg, másnaposságba dermedt házibulit, a „hátha mégis úgy lehetne" illúziójából való kijózanodás tompa reménytelenségével. Ma is időszerű lenne. Talán fölújíthatnák.

A Where Film Inc.
és a Hétfői Műhely Stúdió
bemutatja
Gábor Szabó
magyar–amerikai filmjét:

Egy film, amit látni kell!
WHERE – A gátlásokkal kezdődik minden...
Egy film azoknak, akiket eldobtak vagy
azoknak, akik eldobtak valakit...
Egy film azoknak, akik várnak egy telefonra,
egy emberi hangra, egy kézfogásra...
De a hívott fél nem felel...
Egy film az erős embereknek.
WHERE – Egy film, amiről beszélni kell!
Toronto, Cannes, New York után Budapesten
Február 14-étől csak a Duna Moziban.
Producer, író és rendező: GÁBOR SZABÓ
– Társproducer: Ann Bramhall
– Produkciótervező: Kovács Attila – Hang: Pintér György
– Operatőr: Jancsó Nyika
– Szereplők: Ács Miklós, Satler Renáta, Denis Cornel.
A MMA támogatásával forgalmazza a Duna Film.

BOROS GÉZA:

Vizualitás

Európa zászlaja

Egy új szimbólum terjedésének lehetünk szemtanúi — a tévét nézve, az újságot lapozva, az utcán járva a szemünk előtt mind gyakrabban tűnik fel egy újdonsült jelkép az Atlanti-óceántól az Urál-hegységig. Mint Nagy Konstantin előtt a Krisztus-monogram, a műholdvevőkészülékek képernyőin időnként úgy fénylik fel az új győztes jel — *In hoc signo vinces!* —, a kék alapon kört formáló tizenkét aranycsillag. A nyugat-európai egyesülés szimbóluma a magas politika ikonoszférájából kezd leereszkedni, beépülni a mindennapok látványvilágába; már nemcsak az EK-integráció emblémájaként van jelen képi kultúránkban, hanem mint köznapi jel is, mely az autómatricától az újságfejlécen át a zabpelyhes dobozig, egyre több helyen bukkan fel. Profanizálódása elkerülhetetlen, bár bizonyára léteznek korlátozó szabályok a felhasználhatóságára, ahogy nálunk is készülőben van egy törvény a magyar nemzeti jelképek további banalizálódásának a megakadályozására, mely csak egy igen szűk körben engedné meg a címerhasználatot; gondoljunk csak olyan tömegkulturális jelenségekre, mint például a Zwack-féle fütyülős barackpálinka, melyet szentkoronás, címerpajzs *alakú* üvegbe palackoznak.

Persze, ha túl szigorúak akarunk lenni, azt kell mondanunk, hogy az Európai Közösségek lobogója eleve egy banális motívumból építkezik: a körbefutó apró csillagokból álló alakzat a képregények világából ismerős — ezt szokás azoknak a figuráknak a tekintete elé rajzolni, akiknek épp behúztak egy jó nagyot *Baaam! Ding! Doong!!!* — típusú kísérőszöveggel nyomatékosítva.

Az európai egyesült államok zászlajának — szemben mondjuk a NATO kissé agresszív, vagy az ENSZ közömbös érzelmi töltetű halványkék lobogójával — kifejezetten pozitív, harmonikus kisugárzása van. Ezzel a zászlóval senki sem akar protestálni, és (egyelőre) senki sem akarja elégetni; nem vált ki szenvedélyeket, mint az amerikai zászló, melyet egyes iszlám országokban az úttestre is felfestenek, hogy a lakosság mindennap tapodhassa a lábával.

Európa lyukas zászlajú, lyukas zsebű régiójából nézve a tizenkét csillagos lobogó a jóléti államok felségjelzése.

Számunkra, akik nem e jel égisze alatt, hanem csupán vonzásában élünk, egyfajta védjegyként — a minőség márkajelzéseként — kezd funkcionálni, akárcsak nemrég a *vonalkód*, amiről a legtöbb kelet-európai embernek halvány fogalma sem volt, mit is jelent voltaképpen, csak annyit lehetett tudni, hogy amelyik árucikken rajta van, az nyugati, vagyis „eleve jobb". A kék-aranycsillagos jelvény szabvány- és garanciajelzés is egyúttal — szubnacionális Kiváló Áruk Fóruma —, mely a kiszámíthatatlan kelet-európai normákkal szemben az egység magasabb rendűségét sugallja.

Kompozicionálisan szemügyre véve uralkodói reminiszcenciákat ébreszt: mintha Szűz Mária kék palástjának egy darabját kombinálták volna a feje fölül leemelt glóriával. E magyarázatra maga az európai ikonográfiai hagyomány vet árnyékot, hiszen tizenkét csillagból álló koszorúval a feje körül az Apokalipszis Asszonyát szokás ábrázolni.

Bizonyos értelemben a glóriajelleget erősíti az Európai Közösségek jelképének jugoszláviai bevetése is, melynek során az EK-szimbólum immár hadijelzésként is alkalmazásra került. A Rambó-ruhás horvát gárdisták és a neretvai csata-korabeli öltözetű néphadsereg harcterein időnként katalizátoros Mercedes kisbuszaikkal megjelenő *hófehér ruhás* megfigyelők — mint valami arkangyalok —, a fejükön (sapkájukon) viselt kör alakú szimbólummal is, mintha a „magasabb régiókból" való érkezésüket, a kívülállásukat, a semelyik oldalon való be nem avatkozásukat hangsúlyoznák. Egy drasztikus eseménynek kellett ahhoz bekövetkeznie, hogy belássuk, ez a szimbólum se mindenható és sérthetetlen — egy villanás *(Baam! Piff-puff!)*, és a nyugati megfigyelőket szállító helikopter darabokban hullt Surda földjére.

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ:

Film

Válts ént, ha jön a golyó

Az a tarthatalan vád fog érni, hogy ismétlem magam. Nem, kedves olvasó, nem én ismétlem magam, hanem az élet! Alig száradt meg a nyomdafesték minapi cikkemen, máris itt van az újabb amerikai KÖJÁL-film, a *Csak egy lövés*, rendezte *Mike Nichols* (s hadd árulom el a legförtelmesebb szakkifejezést, amit valaha is hallottam: *ő producerelte* is; e szó legalább úgy fáj, mint maga az alkoték).

Ismételvén tehát magamat, ez a KÖJÁL-film híven folytatja az *Esőember*-rel kezdődő, *Ébredések*, illetve *A szerelem erejével* című mozikkal folytatódó, alig egy hete még *A halászkirály legendájá*-ban kicsúcsosodó egészségügyi bugyutaságokat. Nyilvánvaló, hogy napjainkban ezzel lehet szép pénzt keresni; bennem már csak az ötlik föl, érdemes-é ezért fölprédálni a filmet mint olyat. Nem a filmművészetre gondolok, még csak az egészséges, lendületes szórakoztatásra sem — hol vagyunk már attól? A *Csak egy lövés* a szellemi fogyatékosak jótékony célú teadélutánjára készült illusztrációs anyag, társaival együtt, melyeken ha végignézek, meglepődve kell regisztrálnom egy közös vonást: valamennyi világsztárokat dob be, *Dustin Hoffman, Robert de Niro, Robin Villiams, Jeff Bridges*, s nem utolsósorban *Julia Roberts* adják egymásnak a kilincset. Mostani filmünket pedig *Harrison Ford* tehetségtelenkedi végig.

Henry nagymenő ügyvéd, gátlástalan ferdítésekkel nyeri pereit, csalja a feleségét, nem foglalkozik a kislányával. Amerikai értelemben maga a megtestesült Sátán! Röviden: rálőnek, megbénul, elveszti emlékezetét, felgyógyul. És most jön az igazi meglepetés: a golyó nemcsak fizikai állapotát, hanem a jellemét is megváltoztatja. Nem csupán a betegségből, de az önzésből, félrejárásból, ügyvédi csűrcsavarból is kigyógyul. Ejnye, mondtam magamban, ha magyar nő volnék, máris beszereznék egy pisztolyt, hogy részeges, goromba, közömbös férjemet jellemessé lőjem!

Kérem a magyar asszonyokat, ne siessék el a dolgot. Vegyük inkább együtt szemügyre azt a Sarah-t, akit a filmben újra fölfedeznek. Sarah-t a képernyőről rég ismerjük, még arcra is hasonlít az őt alakító *Annette Bening* arra a hölgyre, aki tánclépésekben takarít, pucol ablakot és bútort az osztrák reklámfilmben. A szerepe is annyi körülbelül. Helyzetgyakorlatokat hajt végre: amikor férje kórházba kerül, akkor szomorú arcot vág; sírni, zokogni már rég nem divat az amerikai filmben: eltorzítja a sztár arcát. Ahogy azonban Henry állapota javul, úgy megy át lebbenő rajongásba, híven utánozva a már említett osztrák reklámhölgyet. A legígéretesebb mosolyokat, kitörő örömöket és kacsintásokat mindketten a WC-kacsa láttán mutatják be. Sarah-nál ennek a kelléknek a szerepét a (talán) krokodilbőrrel bevont asztal subickolásának felügyelete és hasonlók töltik be, egészen a Henry fütykösének a reanimálásáig, amit persze nem láthatunk, de mint a film diszkréten kezelt központi kérdését, hosszadalmasan érzékeltetnek velünk. Igen, kedves nézőtársaim, megnyugtató választ kaptunk arra a kérdésre, hogy a lövés után tud-e még Henry ölelni. Tud! És a lövés nyomtalanul kivitte belőle a bűnös vágyakozást a szép kolléganő iránt! Vannak ilyen lövések. Én eddig nem úgy tudtam, hogy pisztolyból adják le őket, na de ha az amerikaiak mondják!

Ha úgy sem háríthatom el magamtól az ismétlés vádját, hadd essem tudatosan bűnbe. A jelenségről jobbat és rövidebbet most nem írhatok, mint amit *A halászkirály legendája* kapcsán papírra vetettem. Csak egy mondatot: „Akik testileg fölépülnek ezekben a mozikban, azok a filmek szereplői, akik szellemileg leépülnek ennek fejében, azok mi vagyunk, a filmek nézői."

Boros Géza munkái

KÉPZŐMŰVÉSZETI K

Boross Géza kiállítása

Boross Gézának a Váci utcai *Csók István Galériában* rendezett kiállítása valódi meglepetés. Mélyen átérzett és nagyon tartalmas tájképeivel mai tájképfestészetünk élgárdájához csatlakozott. És ugyanakkor, mikor tudatosan kapcsolódik nemzeti festészetünknek egy sajátos vonalához és mintegy programszerűen folytatja a *Munkácsy, Paál László, Mednyánszky, Tornyai, Koszta* által képviselt festészet vonalát, egy pillanatra sem válik epigonná, festészetében nyoma sincs az erőtlen utánérzésnek és az ebből eredő korszerűtlenségnek.

Elsősorban tájképfestő, de a tájban nagyon sokrétű mondanivalót, nagyon gazdag emberi tartalmat tud megszólaltatni. Többfelé kísérletezik, képeinek egyik csoportján erősen hangsúlyozza a táj vagy csendélet fő szerkezeti vonásait, konstrukcióját (például: *Visegrádi táj, Alkony, Napraforgók, Székely-korsós csendélet*), de sohasem úgy, hogy hideggé vagy formalisztikussá válna. Ezeknek a képeinek erős építettsége, inkább aláhúzza, megszilárdítja mondanivalóját, semminthogy fölébe emelkedne és eluralkodna rajta. Hiszen ugyanakkor még az eszközök egész sokaságával gazdagítja képeit, mint például egyik legszebb művén, a *Visegrádi tájon* a délutáni napfény meleg, gyönyörű megragyogtatásával.

Kolorizmusa gazdag, de ennek ellenére sohasem tolakszik az előtérbe, sohasem ragyog önmagáért, hanem mindig *a konkrét valóság élményéből* táplálkozva csillan meg és tartalmat, érzést közvetít, szépséget, hangulatot teremt. Mi sem áll távolabb ettől a kolorizmustól, mint hogy festékszagú legyen. Hogy színeivel milyen biztonsággal bánik, és mennyire ura azok kifejező erejének, arra példának idézhetjük a *Szántás* című kis tájképet, mely a *Visegrádi táj*-jal együtt, talán tájfestészetének csúcsát jelenti. Az alkonyi ég alján húzódó sárga szín olyan hangulatteremtő erejű, hogy önkéntelenül Tornyainak hasonló egyszerűséggel és erővel szóló színvilágát juttatja eszünkbe, anélkül, hogy egy pillanatig is ne *való élményből* fakadtnak, hanem utánérzésnek tetszenék.

Tájképeinek egy másik csoportja oldottabb, nem uralkodik rajtuk a szerkezet hangsúlyozásának olyan szoros szigora. De ezeken is ott van az eleven természeti szépség ihletésének ereje, a világ színességének gyönyörűsége. Mesterien megoldott részleteket találunk például a *Faluvége* kanyargó, emelkedő és süllyedő dombsorának dinamizmusában, a végtelenségbe húzódó háttérben, vagy a *Reggeli itatás* nagymélységű horizontjában.

Akvarelljei — bár számos szép, beszédes mű akad köztük is — talán egy fokkal elmaradnak az olajfestmények ereje mögött. Úgy látszik, az akvarell szükségszerűen bágyadtabb, halványabb színvilága nem felel meg annyira kifejező szándékainak, mint az olaj telt, mély színessége. Grafikai művei közül leginkább a *Püspöknádasdi utca* közelíti meg az olajfestmények tartalmi, művészi színvonalát. De élménytelen, át nem érzett és üres képet *egyet sem* találhatunk művei között.

Kár, hogy az utóbbi évek során szinte kizárólag a táj és csendélet festésre korlátozta magát. Mert 1949-ben készült *Öreganyám borsót szemez* című képe arra mutat, hogy *az emberábrázolás terén* is sokat tudna nyújtani. Az arcot alig látni a képen, inkább csak sejteni valamit a félig háttal ülő alak profiljából, de a tartás, meg különösen a borsót szemező, komótos kezek beszéde igen komoly emberábrázoló képességre mutat. És lehetetlen is az, hogy akinek a tájról, a természeti valóságról ilyen mélyen emberi élménye és ilyen sok mondanivalója van, az ne tudjon ugyanilyen erővel be-

SAKK

Egyszerű végjátékok

5. feladat

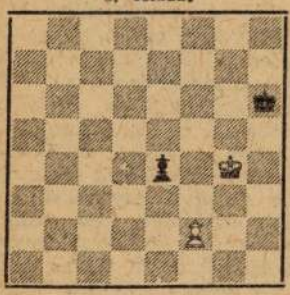

Sötét indul és döntetlent ér el.

A 2. feladat megoldása: 1. . . . Fh2:†! 2.Kh2:, Vh4† 3.Kg1, Fg2:!! 4.Kg2:, Be6! és sötét nyer. Pl. 5.Ff4, Vf4: 6.Bh1, Bf6!! vagy 5.Vf3, Bg6† 6.Ng3, Be2! stb. Az előbbi változat a Kirillov—Furman játszma befejezése.

MEGNYITÁSI HIBÁK

Hlábavaló a legfejlettebb kombinációs készség, ha megnyitási hiba következtében el sem jutunk a középjátékig. Az alábbiakban két megnyitási hiba következtében beállott »rövidzárlatot« mutatunk be.

SPANYOL JÁTSZMA

SZPASSZKIJ — HALLSTRÖM

Ifjúsági világbajnokság, Antwerpen, 1955.

1.e4, e5, 2.Hf3, He6 3.Fb5, a6 4.Fa4, d6 5.c3, f5 (Az ún. Siesta-változat, amely nevét az 1923. évi budapesti nemzetközi versenyről kapta.) 6.ef:, Hf5: 7.d4, b5? (A futót a veszélyesebb átlóra zavarja. Az elmélet által ajánlott lépés 7. . . . , e4 8. Hg5, d5.) 8.Fb3, Hf6 9.0—0, Fg4 10.Be1, Fe7 11.Fg5, Ha5 (A hibás 7. lépés miatt sötétnek nehézségei vannak a sáncolással.) 12.dc:, Ff3: 13.Vf3:, de: 14.Fe6!, e4? 15.Be4: Bf8 16.Bd4!, Fd6 17.Hd2, h6 18.Be1! sötét feladta, 18. . . . , hg:-re 19.Fd5† nyer.

SZICILIAI VÉDELEM

SCHWARZ — MARQUARDT

Berlin, 1950.

1.e4, c5 2.Hf3, d6 3.d4, cd: 4.Hd4:, Hf6 5.Hc3, g6 6.f4!, Fg7? (E természetes fejlődő lépés már hiba. Az elmélet 6. . . . , Hc6-ot ajánlja.) 7.e5, de: 8.fe:, Hd5 (Azonnal veszít 8. . . . , Hg4 9.Fb5†, Kf8 10.He6†! vezérnyeréssel.) 9.Fb5†, Kf8 10.0—0, Fe5:? 11.Fh6†, Kg8 (Nem megy 11. . . . , Fg7 12.Fg7:†, Kg7: 13.Hd5:, Vd5: 14.Hf5†! miatt.) 12.Hd5:, Vd5: 13.Hf5!!, Vc5† (13. . . . , Vd1:? 14.He7: matt.) 14.Fe3!, Vc7 15.Hh8†, Kg7 16.Bf7: matt.

SAKKHIREK

Moszkva bajnokságát **Vaszjukov** Leningrád bajnokságát **Korosmo** nyerte. Utóbbi 3 ponttal megelőzte a 2. helyezett Tolus nagymestert.

Románia válogatottja az Európa Bajnokság keretében Bukarestben 13,5:6,5 arányban győzött Franciaország csapata ellen.

ár alig használ-
eljes kulcsos
zám, 500 kg-os
mérleg eladó.
: 9—6-ig. —
46—568.

s miatt el-
a lakásberen-
férfiöltönyök,
berendezés
egtek.: XIII.,
István park
2.

berendezés,
ből eladó. —
54—103.

, kolompok,
ie csapdák,
nok, egyebek
Négytől ha-
rtész utca 18.
Kulcsár.
) mozinál.)

ennemű
ált faanya-
régi konyha-
nyút is leg-
sabb áron
k. Marko-
Nap u. 2.
331—471.

ilt ajtók, ab-
különböző
en, olcsón. —
asztalos. So-
út 32.

műszerszek-
kétajtós, ki-
lan, ezer-
ért eladó.
146—956, dél-

Jesítményű
30-as kályha,
ely, dió ágy,

Borszivattyú tartozékaival eladó. III., Kórház u. 42.

ALBÉRLETI SZOBA

Nyugdíjas magánosnak albérleti szoba kiadó, kertes házban. Cím: Mázsa—Szászvár, Bárány.

A tanév idejére zongora (pianínó) használattal albérleti szobát keresek, esetleg lakótárssal. Perneczky G. I., Döbrentei u. 16. II. 8.

Bútorozott vagy üres albérletet keresek kislányomnak Dunakeszin, vagy valamelyik Gödön, kizárólag vasútá'lomáshoz közel. Dr. Horváth V. Rákosszentmihály, Rákóczi út 64. Elektron KTSZ.

SZOBA ELLÁTÁS

Kitűnő magyar és diétás konyha helyben és házhoz szállítva. Lenin krt. 54. II. em. 4.

GYERM. GONDOZÁS

Szabadság-hegyen jó ellátással gyermeket vállalok, iskolást is. Tel.: 366—229.

Nyersgumis cipők javítása, szűk és rövid (cipők) gépi huzatása speciálisan 48 óra alatt garanciával. Schaffner János cipész m. — VIII., Szentkirályi u. 6. fszt. 2.

Szobafestést garanciával 3 havi részletre is. 160—911 esti órákban.

Hő-, hűtő-, hang- és vízszigeteléseket, javításokat is vállal, helyben és vidéken. Vedrődy Ferenc kisiparos. Bpest, I., Fő u. 46. Tel.: 352—214.

Gyönyörű kétszemélyes
REKAMIÉK
fotelok, székek, több havi fiz. könnyítéssel, jótállással, nagyon olcsón.
KÁRPITOSNÁL,
Népszínház u. 25. Tel.: 341—783.

Elveszett a múlt héten Jánoshegyen egy világos barna, fehér mellű boxer, szuka 1½ éves. Nyakán lánc, két kis táblával. Számuk 346 és 69561—55. — Megtaláló magas jutalomban részesül. Bekanz, XII., Fülemile u. 30.

Nylonharisnyát, kardigánt, gyönyörűt kötök, cserélek. Zippzárjavítás bármilyen. Lenin krt. ötvenöt.

Automatex szövőszék és egy pántkötőgép eladó. XIV., Kövér Lajos u. 38. Házf.

VOGEL CSILLÁR
készítő felújít, javít, vesz, elad, felüvegez.
VIII., Baross u. 48. T.: 139—853.
Részletre is.

2000 Ft-ért eladó egy 6-os, 160 tűs, fonalvezetéses, fémágyú Buksi kötőgép, 151—147.

Kötöttáru összeállítását és 10 sikkötőre bérmunkát vállalok. Ramaszeder. — József krt. 2.

Mindennemű ezüsttárgyak javítását vállalom. Fischer. VII., Kazinczy u. 6/b. T.: 221—854.

Körkötő, vadonatúj 8-as, 10-es hengerrel, jótállással eladó. R.-palota, Pöltenberg 101. Tel.: 492—213.

Jól jövedelmező házmesterség betegség miatt megfel[illegible]

BOROSS Géza festő

Október 1991

Andrássy Kurta János és Boross Géza (Tamás Galéria)

Andrássy Kurta olyan, mint a tavaszi megbízhatatlan, szélhámos idő. Egyik meglepetésből a másikba kerget bennünket. Nem vagyunk tisztában vele, hogy mikor mondja meggyőződéssel, amit mond, s mikor tréfálkozik csak azért, hogy az időt elverje. Ősmagyarkodása, turanizmusa csupa alapvető félreértés, s keservesen kiagyalt, élménytelen zsánerszerűségbe fullad. Andrássy Kurta eredendő hibája, hogy kiváló mesterének, *Medgyessy* Ferencnek hatásától úgy próbál szabadulni, hogy elsekélyesíti, lélektelenné nyúzza, vagy hamis pompába borítja Medgyessy őszinte, erőteljes stílusát. Eleinte jól állt neki ez a siheder bátorság, szükségszerű átmenetet láttunk benne, de hovatovább öncélú modorosságba csap át a mindenáron való ellenzés. Nem lehet a mester dallamait ugyanabban a hangnemben, de erőtlenebb hangszereléssel túlharsogni.

Andrássy Kurtának vannak azonban nyilvánvaló erényei is. Technikailag nagyot fejlődött az utóbbi időben. Erről márványdomborműveinek érzékeny simasága, arcmásainak hideg tökéletessége ad leginkább számot. Ki kell még emelnünk a mészkőbe faragott *Parasztvénuszt* és a *Tüskéthúzó* című kis bronzot. Az előbbinek plasztikus teltsége, modellálásának közvetlensége, hogy ne mondjuk, melegsége s az utóbbinak friss bája a legjobb oldalról mutatják be Andrássy-Kurta tehetségét. Ezekben nem népieskedő vagy ősmagyarkodó szándékok vezetik, innen van formai tisztaságuk, őszinteségük. Aki ezeket a szobrokat készítette, azt már csak egy lépés választja el attól, hogy megszabaduljon a szobrásziatlan sallangoktól a komoly művészeink közé küzdje fel magát.

Boross Géza évek óta vidéken, Nyíregyházán él. Mélyérzésű festő, álmodozásra hajló, de azért egészséges ösztönű költő. Romlatlan képzelőerejét nem nyűgözi le a természet, szabadon alakít, finoman választ, fénylő színekkel, lapuló árnyékokkal dolgozik. Amihez nyúl, az elsősorban színre gyullad, s a színeken át rendeződik képpé. Azt akarjuk ezzel mondani, hogy Boross Géza sosem a motívumból indul

ki, amikor festéshez áll, hanem színélményből. Talán ezért hiányzik képeiből egy szigorúbb szerkezeti gerinc, de viszont ezért olyan bensőségesek a vásznai. Az *Őszi napsütés*, a *Felsőbányai táj*, az *Árnyékos házak* s a *Görbe utca* mindmegannyi megnyerő bizonyosság a fiatal festő tehetsége mellett. Vízfestményei és rajzai is elevenek, frissek, hangulatosak.

1021

1975.II.15.Kossuth 7.0$^{0}_{6}$Szné/

Reggeli krónika III.

-A hét vége hasznos és kellemes eltöltéséhez ad néhány ötletet Bánki Ilona.

-Az öreg tó,Zsigmond király vára, a régi gimnázium és a levarda,Tata szimbólumuvá váltak.Kivülük még nagyon sok szép és érdekes látnivalót tartalmaz ez a fővárosunktól mindössze 80 km-re fekvő kedves város.Például a várbéli Kuni Domokos muzeum kiállitásait,a Miklós malomba lévő néprajzi gyüjtemény, a Cseke tavat, a régi parkerdőt , a malmokat és a város ódon utcácskáit,érdemes megnézni.Séta a városnézés után a szaunában,amely vasárnap délután 5-ig van nyitva,felfrissülhetnek.Budapesten most különösen sok rangos kiállitás látható és ma még két uj tárlat is nyilik.A nemzeti Galériában Boros Gézs emlékkiállitásán a művész festményeit,akvarelljeit,rajzait mutatják be.A "arcibányi téri ifjuségi házban 55 neves magyar képzőművész alkotásait nézhetik meg az érdeklődők.A fővásrban ma és holnap este a Thália szinpadán az Akadémia szinház folytatja venséfszereplését.Tvardovszkij,Vaszilij Tyorkin cimü szinümvét játsza a szovjet társulat.

Boross Géza

Boross Géza: Kiss Lajos arcképe, olaj, vászon, 95x72 cm, 1950

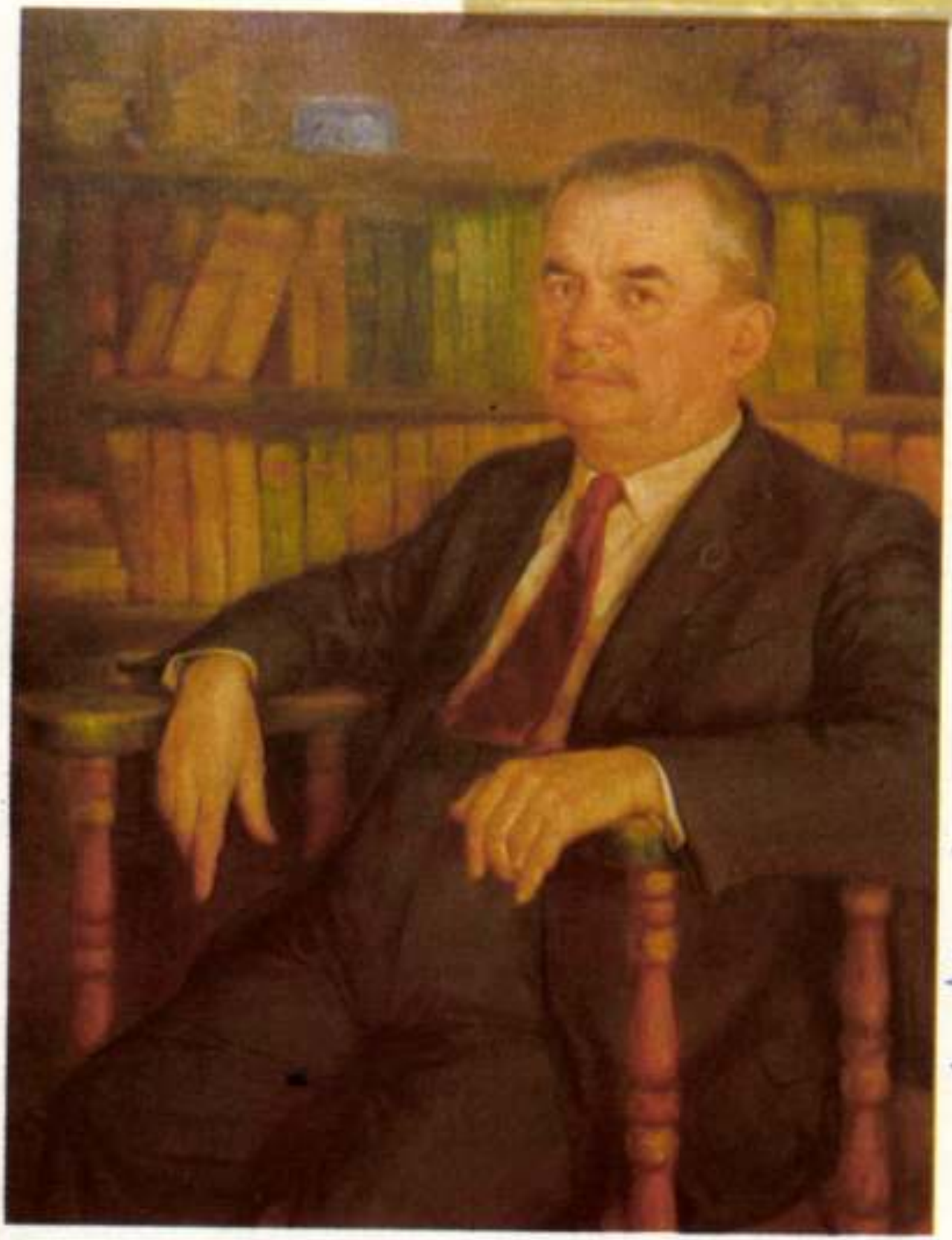

Nagybánya különösen a földrajzilag közeli részekről származókat aktivizálta. *Bornemissza Géza* Nábrádon, *Tagyosi Rátz Péter* Császlón, *Várallyay Imre* Nyírlugoson, *Jándi (Léderer) Dávid* Jándon született. Mindnyájan jómódú családból származtak s rendezett anyagi körülmények között éltek. Az első világháború után, 1925–27-ig a nyírbátori *Farkas Eszter* tartózkodott Nagybányán, de tegyük hozzá, pályája kezdetén Barzó Endre is tájékozódott ebbe az irányba.

Bornemissza Géza a Szabadiskola kezdetétől hét nyáron tanult itt. Thorma kedvenc növendéke azonban 1908-ban Párizsban Matisse tanítványa lett. Festői felfogása is

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-743, 340-720

1975 MÁR. 6.

LUDOVÉ NOVINY

Géza Boross

1021

Do 10. marca bude otvorená v Maďarskej národnej galérii výstava pred niekoľkými rokmi zosnulého významného maliara Gézu Borossa. Materiál výstavy pozostáva z malieb znázorňujúcich krajinky Dolnej zeme a život tu žijúcich ľudí. — G. Boross: Zsenye, domy na kraji dediny

(f—s)

investícii. Celkove 19 miliono
rintov investovalo družstvo na
bu nových budov, maštale, na
penie nových strojov a na me
ciu pôdy. Právom sa očakáv

Kesztöleské družstevníčky sa postarali o chutný obed

Boross Géza emlékkiállítása a Nemzeti Galériában

Még négy esztendeje sincs, hogy befejeződött *Boross Géza* (1908—1971) földi élete, művészetének értékei máris megnőttek a műbarátok szemében, az idő múlása mind egyértelműbben igazolja törekvéseit. Igaz, már négyévtizedes pályája folyamán is terjedt képeinek a népszerűsége, többen voltak olyanok, akik kisebb-nagyobb kollekciót gyűjtöttek össze alkotásaiból. *Újabban a képzőművészet értői fokozott érdeklődést tanúsítanak festményei és rajzai iránt, keresik az alkalmat, hogy műveit tanulmányozhassák, működésének szellemiségét megidézhessék.* Emlékkiállítása most módot teremt az életmű vázlatos áttekintésére, s bár a *Magyar Nemzeti Galéria* lehetőségei időszaki tárlatok rendezésére jelenleg igen csak szűkösek, a korlátozott terjedelmű válogatás is érzékeltetni tudja *Boross Géza* munkásságának legtanulságosabb, legmeggyőzőbb eredményeit. Dikciós komolyságú hangvétel árad munkáiból; tömör kifejezés, súlyos közlendő, vérmes kolorit áll összse bennük feszültséggel teli képegységgé.

Ez a fajta festőiség nem ismeretlen a magyar művelődés történetében tájékozottak előtt. Hosszú ideig nemzeti piktúránk leghangsúlyozottabb sajátságának éppen ezt a szenvedélyes komorságot, kontrasztos színességet tartották. Bebizonyosodott, hogy korunkban is megvan a romantikus művészi felfogás létjogosultsága, szükség van az érzések kifejezésének a módszerére, a valóság visszatükrözésének az intenzitására, arra az esztétikai tartalomra, melyet a szív keservei, a test eredendő természetes rázkódtatásai, az ember elrévülései és gondolatai teszneк hitelessé. Egyre nagyobb becse van hazánkban annak — a nép lelkéből-lelkedzett — festészetnek, melynek művelőiben volt érzékenység és hit szót emelni Magyarország nincstelenjeiért, figyelmeztetni a társadalmi igazságra.

Amilyen mértékben terjed nálunk a tudományos világnézet, tisztázódik képzőművészetünk múltja, olyan ütemben igazolódik klasszikusaink öröksége, festészetünk népi realizmusa, legjobbjaink plebejus radikalizmusa. A népek felszabadulása a nemzeti energiák kibontakozásával jár, a mind teljesebb művészi érvelést a helyi erők érvényesülése biztosítja. Ennek felismerése tette Boross Gézát haladó szellemű mesterré. Rudnay Gyula tanítványai közül ő is azok mellé sorakozott, akiknek van érzékük a nemzeti lelkület megfogalmazására, a nép észjárásának, érzelmi igényének előadására. A korszakos horderejű tartalom, az eszmei előrelátás századunk példamutató vívmánya, a kulturális bioszféra megmentésének sürgető programja. A Boross Gézáéhoz hasonló művészet a mondandó élmények, a mélyen szántó emóciók, a differenciált megérzések révén neveli a lelkeket szolidaritásra, erkölcsi méltóságra, szociális önzetlenségre. Az emberek boldogulása csakis az értelem és kedély iskolázottságával képzelhető el; az együttélés összhangjához a gazdasági összerűség mellett a humanista tisztesség vezet.

Boross Géza képeinek is inkább az atmoszférájában, lüktető ritmusában fedezhető fel a honismeret, semmint témájában vagy címében. *Borongó színei, felfelvillanó fényei, görcsös figurái, el-elcsendesedő felkiáltásai évszázados nyugtalanságot, feloldatlan szorongást idéznek.* Arról bizonykodnak, hogy mai életérzésünkben sok minden továbbremeg a tegnapok, az elmúltak megrázkódtatásaiból. Korszerűvé váló közállapotaink

Boross Géza: Kacsatömő asszony

nem változtathatták meg egyik napról a másikra a közgondolkodást. A parázsló barnáknak, éles sárgáknak, füstös türkizeknek, csillogó árnyaknak más az értelmük napjainkban mint *Tornyai János, Nagy István* ábráin vagy *Koszta József* szentesi tanyájának felgyúlt udvarában. A cselekedetek, mozgások, jellemek bizonyos vonatkozásban sok-sok emberöltőn át se nagyon változtak, az ábrázoltak lelkivilágát tekintve ma mégis lényegesen másról értesül a képnéző. Az ősi földön szilárdabban áll a paraszt, dúsabban terem az áldás, otthonosabban nézelődik a pásztor. A gyümölcsös, a kertek alja, a faluvége meghittebbnek tűnik a városiak előtt is, a bandukolók a magukét járják, a beszél-

TIT—PROGRAM

A KOSSUTH KLUBBAN

VIII., Múzeum utca 7.

márc. 3., hétfő du. 6 óra
A RÖVIDFILM MŰVÉSZEI. **LESTÁR JÁNOS FILMRENDEZŐ SZERZŐI ESTJE.** Vetítésre: kerül: Amerika, Emlékezzünk, Egyszercsak megérkezik az ember, Az imperializmus, Tűznyilak. Bevezeti: **Demeter Imre**, a Film Színház Muzsika felelős szerkesztője.

LÁTOGATÁS

márc. 2., vasárnap de. 11 óra
LÁTOGATÁS A KÉT ÉVSZÁZAD FAUST-ILLUSZTRÁCIÓI C. KIÁLLÍTÁSON. Vezető: **Miklós Róbert** irodalomtörténész. Találkozás: a Múzeum előcsarnokában.

A TERMÉSZETTUDOMÁNYI STÚDIÓBAN

XI., Bocskai út 37.

27., csütörtök du. 6 óra
SKANDINÁVIA 74'. **JYLLANDTÓL SJAELLANDIG** (Dánia). Előadó: **Juhász Árpád** geológus, a Stúdió igazgatója. Színes diavetítéssel.

27., csütörtök du. 6 óra
KOROK ÉS EMBEREK. **KÖZÉP-ÁZSIA VIRÁGKORA.** Előadó: **Kiss György** történész, a Magyar Televízió főszerkesztő-helyettese.

27., csütörtök du. 6 óra
NÖVÉNYKEDVELŐ SZAKKÖR. **AZ EMBER ÉS KÖRNYEZETE — AZ EMBER ÉS A TERMÉSZET.** Előadó: **Dr. Hortobágyi Tibor** professzor. Film: Erdő adj menedéket, Vízimuzsika.

27., csütörtök du. 6 óra
AKVARISTA SZAKKÖR. **KLUBNAP.** (A tagok tenyésztési beszámolói.)

28., péntek du. 6 óra
KÍSÉRLETI KÉMIAI ESTEK. **KÍSÉRLETEK FEHÉRJÉKKEL.** Előadó: **Dr. Perczel Sándor** egyetemi adjunktus. Kísérleti bemutatóval.

28., péntek du. 6 óra
AMIRŐL A TÉRKÉP MESÉL. **KALANDOZÁS LATIN-AMERIKA TÉRKÉPÉN.** Előadó: **Rockenbauer Pál,** a tv munkatársa. Diavetítéssel.

28., péntek du. 6 óra
BEVEZETÉS A RELATIVITÁS ELMÉLETÉBE III. Előadó: **Dr. Csoma Zsigmond** egyetemi adjunktus.

márc. 3., hétfő 6 óra
HELLAS. **CSODÁK A MŰVÉSZETBEN — A TERMÉSZETBEN.** (Epidaurosz — német régészek munkában: Tirünsz — az ősi lakon föld modern városkája; Spárta középkori romvárosa: Mistra — sokszínű tengeri barlang.) Előadók: **Végh László** mérnök és **Végh Lászlóné.** Audiovizuális előadás. (Megfelelő érdeklődés esetén az előadást 20 órakor is megismételjük!)

márc. 3., hétfő 6 óra
GOMBÁSZATI SZAKKÖR. **MIKROGOMBÁK AZ ÉLELMISZERIPARBAN.** Előadó: **Dr. Konecsni István.**

márc. 4., kedd du. 6 óra
TUDOMÁNYOS-FANTASZTIKUS KLUB. **SCI-FI ÓRJÁRAT A MÁTRÁBAN.** Diavetítéssel.

márc. 4., kedd du. 6 óra
AMIT A BIOLÓGIÁBÓL AZ ÉRETTSÉGIN ÉS A FELVÉTELIN TUDNI KELL. **IDEGI ÉS VEGYI SZERVEZÉS.** Előadó: **Dr. Lantos Tibor** tudományos kutató. Dia- és filmvetítéssel.

márc. 4., kedd du. 6 óra
FIATALOK — FIATALOKNAK. **KANÁRI-SZIGETEK.** (Tenerife, Gran Canaria, La Palma, Gomera, Lanzarote tájai és növényei) Előadók: **Schmidt Katalin** és **Tóth Miklós** egyetemi hallgatók. Színes diavetítéssel.

márc. 5., szerda du. 6 óra
BESZÉLGETÉSEK A FIZIKÁRÓL. **ÁRAMOK.** (Rezgések és hullámok.) Akik beszélgetnek: **Dr. Sas Elemér** és **Dr. Tasnádi Péter.**

A MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMBAN

(Előadás a Mezőgazdasági Múzeummal közös rendezésében, XIV., Városliget, Vajdahunyad-vár)

márc. 2., vasárnap de. 11 óra
A TANULÓIFJÚSÁG ÉS A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM. Előadó: **Imre Gyula.**

A KÖZLEKEDÉSI MÚZEUMBAN

XIV., Városligeti körút 11.

márc. 2., vasárnap de. 11 óra
SZÉCHENYI ÉS A HÍDÉPÍTÉS. Vezetés a Múzeum hídtörténeti kiállításán. Vezető: **Dr. Jasinszky István** múzeológus. Filmvetítéssel.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK TÁRLATAI

MŰCSARNOK (Hősök tere)
„Köztulajdon 1945—1975" **Képzőművészeti** kiállítás III. 2-ig

FÉNYES ADOLF TEREM
(VII., Rákóczi út 30.)
Papp Oszkár festőművész kiállítása
II 21—III 16-ig

HELIKON GALÉRIA (V., Eötvös Loránd u. 8.).
Murny Róbert grafikusművész kiállítása
III. 16-ig

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE KIÁLLÍTÁSI TERME (V., Dorottya u. 8.)
Korzim Erika textilművész kiállítása II. 14—III. 2-ig.

TORNYAI JÁNOS MÚZEUM, HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
Papp Gyula festőművész kiállítása III. 2-ig.

A kiállítások hétfő kivételével naponta 10—18 óráig tekinthetők meg.

KÉPCSARNOK KIÁLLÍTÁSAI

STÚDIÓ GALÉRIA (V., Bajcsy-Zsilinszky út 52.) Nyitva: hétköznap 9.30—18 óráig.
Zöld Anikó festőművész kiállítása III. 1-ig.
Swierkiewitz Róbert grafikusművész kiállítása III. 5-től 22-ig.

CSONTVÁRY TEREM (V., Vörösmarty tér 1.)
Nyitva: hétfő, péntek 9.30—18 óráig, szombaton 9—14 óráig.
A Fővárosi Tanáccsal közösen kiírt jubileumi festménypályázat anyagának bemutatója II. 27-ig.

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA (V., Váci u. 25.)
Diósy Antal Munkácsy-díjas festőművész kiállítása III. 6-ig

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁR 5

PESTI MŰSOR

Boross Géza festő

Febr. 27—márc. 5-ig

gelőkben önérzet feszül. Pedig a hőség most is rekkenő, az aszály tikkasztó, a zivatar lombtépő, az árvíz félelmetes, de talán már a természettől se kell annyira tartani. Közös erővel még a mostohaságain is úrrá lehet lenni. Szülőhazánk ismerős vonásai jóra biztatnak, nem kell félni a holnaptól; régebben éppen ez a félelem kölcsönzött tragikus színezetet a honszeretetnek.

Feltehetné valaki a kérdést, van-e jogosultsága szocialista országunkban a kontrasztok csendes pátoszának, az alföldi festők szélsőséges színellentéteinek, piktúránk romantikus hevületének? De hiszen a Tisza mentén is alakultak termelőszövetkezetek, a traktorok is sötétkék ég alatt pöfögnek olykor, labdarózsa nyílik a jómódot árasztó porták előtt, s a közös táblán is napraforgók szegélyezik a kukoricát. *Boross Géza* mindehhez még hozzáadta azt is, ami kifejező erőben, képépítésben korszerű, a magas hőfokon tartott színegyüttteshez nagyvonalúságot, hangsúlyos szerkezetet kapcsolt; kiemelte a fontosat, nem mondott le a költészetről. Mintha ráncba szedte volna *Tornyai János* ösztöneit, s *Cézanne* mértani idomaira feszítette a júliusi napon lángra kapott vörösöket, a tavaszi vetésben megszelídült zöldeket. Ha számtalan tónust rejtett el egy-egy felületen, akkor is úgy látszott, mintha széles ecsetvonásokkal festett légyen. Ha lelkesedett, akkor is szemérmesen nyilatkozott. Megrendítő nemzeti tradícióinkat folytatta, s zúgó akkordjai mégis bensőséges hangulatokat tolmácsolnak.

Pogány Ö. Gábor

vélezőlapra csak egy pályázati szelvény ragasztható fel és csak egy műsorral lehet vele pályázni. A nyertes számok a beküldési határidőt követő pénteki lottószámokkal azonosak.

MÁR 1 TALÁLATTAL IS NYERHET!

A nyertesek közt hetenként 1 db 500,— forintos, 1 db 300,— forintos, 2 db 100 forintos vásárlási utalványt, továbbá színházjegyeket és lottószelvényeket sorsolunk ki.

VIGASZDÍJ

Azok között, akik beküldött szelvényükkel egyik lottószámot sem találták el, 10×2 mozijegyutalványt és 10 db 30,— forintos könyvvásárlási utalványt sorsolunk ki. A nyertesek névsorát a lottóhúzást követő számunkban közöljük.

A Műsorlottó nyertesei

A február 21-i lottószámok a következők: 1, 3, 11, 19, 84.

A MŰSORLOTTÓ

nyertesei a sorsolás alapján az alábbiak:

A NYERTESEK NÉVSORA

Bognár Ilona (1134), 500,— forintos vásárlási utalvány. **Kutas Györgyné** (1051) 300,— forintos vásárlási utalvány. **Hikman Ákosné** (1085) 100,— forintos vásárlási utalvány. **Molnár Károlyné** (1061) 100,— forintos vásárlási utalvány.

Boross Géza
1021

POGÁNY Ö. GÁBOR:

Boross Géza emlékkiállítása*

Még négy esztendeje sincs, hogy Boross Géza (1908—1971) lehunyta szemét, művészetének értékei máris megnőttek a műbarátok megítélésében, az idő múlása mind egyértelműbben igazolja törekvéseit. Igaz, már négy évtizedes pályája folyamán is terjedt képeinek a népszerűsége, többen voltak olyanok s éppen itt Szabolcs-Szatmárban is, akik kisebb-nagyobb kollekciót gyűjtöttek össze alkotásaiból. Újabban a képzőművészet értői fokozott érdeklődést tanúsítanak festményei és rajzai iránt, keresik az alkalmat, hogy műveit tanulmányozhassák, működésének a szellemiségét megidézhessék. Emlékkiállításai — a Magyar Nemzeti Galéria után a nyíregyházi Jósa András Múzeumban, majd a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban — módot teremtenek az életmű vázlatos áttekintésére, Boross Géza tanulságos, meggyőző eredményeinek elemzésére. Dikciós komolyságú hangvétel árad munkáiból; tömör kifejezés, súlyos közlendő, vérmes kolorit áll össze bennük feszültséggel teli képegységgé.

Ez a fajta festőiség nem ismeretlen a magyar művelődés történetében tájékozottak előtt. Hosszú ideig nemzeti piktúránk leghangsúlyozottabb sajátságainak éppen ezt a szenvedélyes komorságot, kontrasztos színességet tartották. Bebizonyosodott, hogy századunkban is megvan a romantikus művészi felfogás létjogosultsága, szükség van az érzések kifejezésének a módszerére, a valóság visszatükrözésének az intenzitására, arra az esztétikai tartalomra, melyet a szív keservei, a test eredendő természetes rázkód-

Boross Géza: Libák a pusztán.

* Elhangzott az emlékkiállítás nyitásán a Jósa András Múzeumban. 1975. május 4.

tatásai, az ember elrévülései és gondolatai tesznek hitelessé. Egyre nagyobb becse van hazánkban annak — a nép lelkéből-lelkedzett — festészetnek, melynek művelőiben annak idején volt érzékenység és hit szót emelni Magyarország nincstelenjeiért, figyelmeztetni a társadalmi igazságosságra.

Boross Géza hosszú éveket tanárkodott Szeghalmon, Nyíregyházán, a táj, a vidék szelleme, a vidéki élet légköre egész művészetében nyomot hagyott. De különösen apósának, Kiss Lajosnak, a néprajzi szociográfia aranytollú mesterének, a Jósa András múzeum néhai igazgatójának a szemlélete nyitotta ki szemét a magyar élet emberi és társadalmi problémáinak a felismerésére.

A tudományos világnézet terjedésének a mértékében mindegyre tisztázódik képzőművészetünk múltja, gyors ütemben igazolódik klasszikusaink öröksége, festészetünk népi realizmusa, legjobbjaink plebejus radikalizmusa. A népek felszabadulása a nemzeti energiák kibontakozásával jár, a mind teljesebb érvelést a helyi erők érvényesülése biztosítja. Ennek az összefüggésnek a megérzése tette Boross Gézát haladó szellemű festővé. Rudnay Gyula tanítványai közül ő is azok mellé sorakozott, akiknek van érzékük a nemzeti lelkület megfogalmazására, a nép észjárásának, érzelmi igényének a megjelenítésére. A korszakos horderejű tartalom, az eszmei előrelátás korunk példamutató vívmánya, a kulturális bioszféra megmentésének sürgető programja. A Boross Gézáéhoz hasonló művészet a maradandó élmények, a mélyen szántó emóciók, a differenciált elképzelések révén neveli a lelkeket szolidaritásra, erkölcsi méltóságra, közösségi önzetlenségre. Az emberek boldogulása csakis az értelem és kedély iskolázottságával képzelhető el; az együttélés összhangjához a gazdasági ésszerűség mellett a humanista tisztesség vezet.

Boross Géza képeinek is inkább az atmoszférájában, lüktető ritmusában fedezhető fel a honismeret, semmint témájában vagy címében. Borongó színei, fel-felvillanó

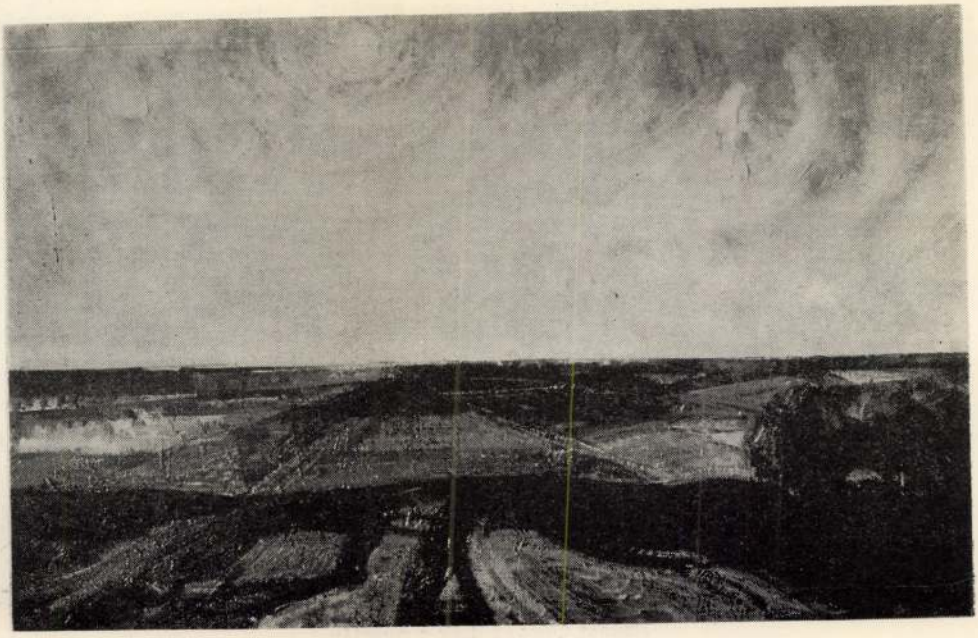

Boross Géza: Szántóföldek.

fényei, görcsös figurái, el-elcsendesedő felkiáltásai évszázados nyugtalanságot, feloldatlan szorongást idéznek. Arról bizonykodnak, hogy a jelen életérzésében is sok minden továbbremeg a tegnapok, az elmúltak megrázkódtatásaiból. A biológiai genetika a pszichés adottságokat is meghatározza, a korszerűvé váló közállapotok nem változtathatják meg egyik napról a másikra a közgondolkodást. A parázsló barnáknak, éles sárgáknak, füstös türkizeknek, csillogó árnyaknak — ugyanakkor — más az értelmük napjainkban, mint Tornyai János, Nagy István ábráin vagy Koszta József szentesi tanyájának felgyúlt udvarában. A cselekedetek, mozgások, jellemek — bizonyos vonatkozásban — sok-sok emberöltőn át se nagyon változtak, az ábrázoltak lelkivilágát tekintve ma mégis lényegesen másról értesül a képnéző. Az ősi földön szilárdabban áll a paraszt, dúsabban terem az áldás, otthonosabban nézelődik a pásztor. A gyümölcsös, a kertek alja, a faluvége meghittebbnek tűnik a városiak előtt is, a bandukolók a magukét járják, a beszélgetőkben önérzet feszül. Pedig a hőség most is rekkenő, az aszály tikkasztó, a zivatar lombtépő, az árvíz félelmetes, de talán már a természettől se kell annyira tartani, közös erővel még a mostohaságain is úrrá lehet lenni. Szülőhazánk ismerős vonásai jóra biztatnak, nem kell félni a holnaptól; régebben épp ez a félelem kölcsönzött tragikus színezetet a honszeretetnek.

Feltehetné valaki a kérdést, van-e jogosultsága szocialista országunkban a kontrasztok csendes pátoszának, az alföldi festők szélsőséges színellentéteinek, piktúránk romantikus hevületének? De hiszen a Tisza mentén is alakultak termelőszövetkezetek, a traktorok is sötétkék ég alatt pöfögnek olykor, labdarózsa nyílik a jómódot árasztó porták előtt, s a közös táblán is napraforgók szegélyezik a kukoricát. Boross Géza mindehhez még hozzáadta azt is, ami kifejező erőben, képépítésben időszerűbb; a magas hőfokon tartott színegyütteshez nagyvonalúságot, hangsúlyos szerkezetet kapcsolt; kiemelte a fontosat, nem mondott le a költészetről. Mintha ráncba szedte volna Tornyai János ösztöneit, s Cézanne mértani idomaira feszítette a júliusi napon lángra kapott vöröseket, a tavaszi vetésben megszelídült zöldeket. Ha számtalan tónust rejtett el egy-egy felületen, akkor is úgy látszik, mintha széles ecsetvonásokkal festett légyen. Ha lelkesedett, akkor is szemérmesen nyilatkozott. Megrendítő nemzeti tradícióinkat folytatta, s zúgó akkordjai mégis bensőséges hangulatokat tolmácsolnak.

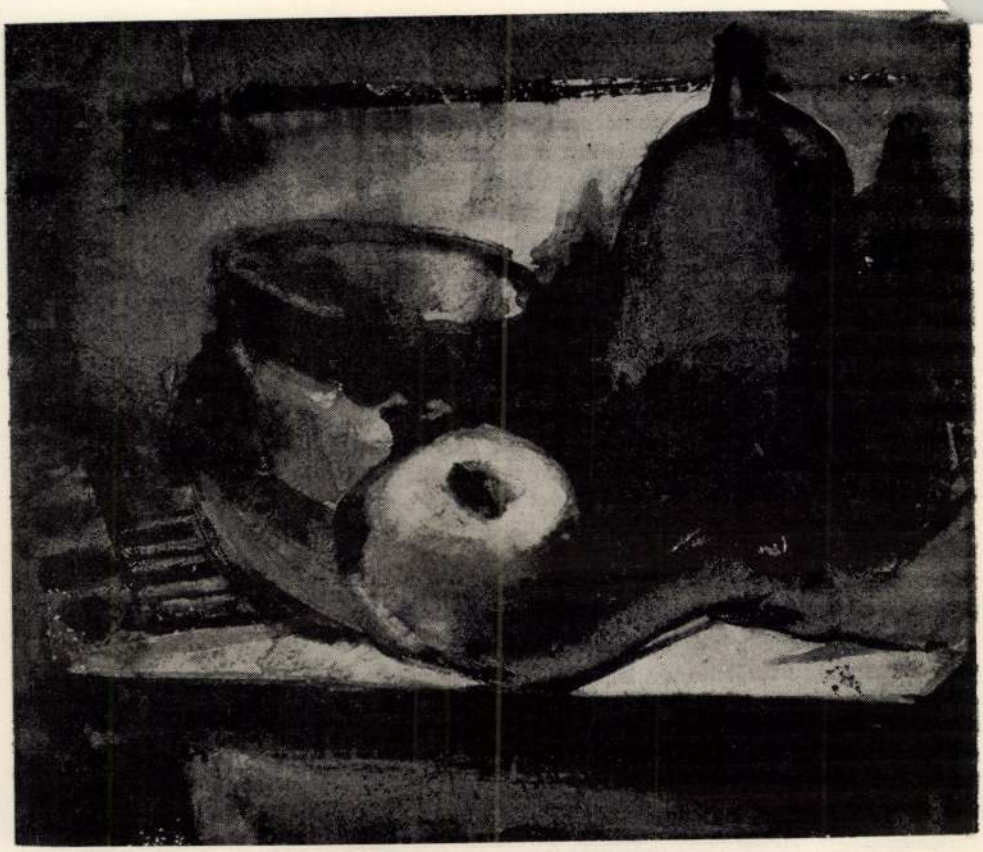

Boross Géza: Csendélet almával.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1975 3
Szabolcs-Szatmári Szemle

Boross Géza: Kalapos férfifej.

Boross Géza: Beszélgetők.

Boross Géza

1021

bb 52. boross géza festőművész kiállitása a csók istván galériában

1 tf/tr/.m/fm 1964. április 1.

boross géza festőművész alkotásaiból kiállitást rendez a képcsarnok vállalat a váci utcai csók istván galériában.

a tárlat megnyitó ünnepségén, április 3-án , pénteken délután 1/2 6 órakor dr. lászló gyula művészettörténész, egyetemi tanár ismerteti a kiállitó mester munkásságát és bemutatásra kerülő müveit. /mti/

bb 55. az állami artistaképző iskola felvételi hirdetménye

1 tf/tr/m/fm 1964. április 1.

az állami artistaképző iskola felvételt hirdet az 1964-65-ös tanévre. az artistaképző iskolára azok a 10-14 éves fiuk és lányok jelentkezhetnek, akik eddigi általános iskolai tanulmányaikat legalább közepes eredménnyel végezték és akrobatikai, torna-, tánc- vagy zenei előképzettséget is szereztek.

a jelentkezéseket május 10-ig kell irásban eljuttatni az állami artistaképző iskola címére budapest, 5., arany jános utca

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boross Géza

KORTÁRS

1963 FEB

1021

BOROSS GÉZA rajza

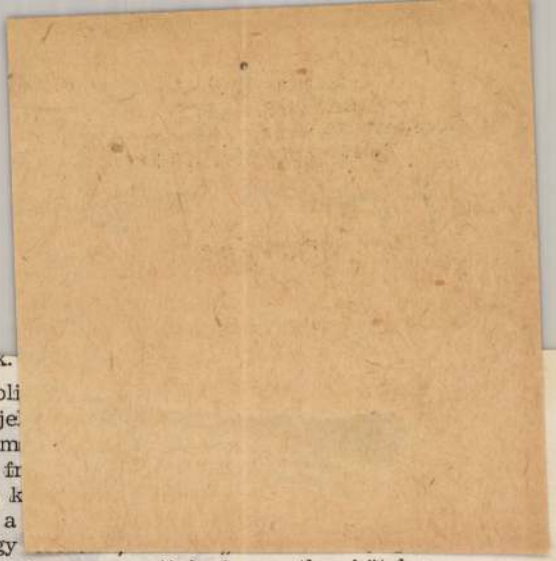

félelmetesen elszegényedik gondolatvilágunk.

Jean Améry, a jónevű belga kultúrpubli
lent könyve, a *Geburt der Gegenwart* (A je
belőlem rég nem tapasztalt szellemi izgalm
mögött van. Könyvének alapképlete olyan fr
a kitűnő szemű belga szerencsére nem a k
hanem épp fordítva: a tényekből áll össze a
szorítva — magam is hittem, tudtam vagy
most megtaláltam ebben a műben. S ez esetben az esszéírónak egyetlen kötelessége lehet: átadni helyét a hűséges ismertetőnek, a tiszteletteljes kommentátornak. S ha az ismertetés talán részletesebb, mint manapság szokásos, ezt az magyarázza, hogy a könyv kiemelkedő érdekessége épp részleteiben van. Csaknem azt merem állítani, hogy a levezetés folyamata ez esetben fontosabb az eredménynél. Ezért az ismertetésben szigorúan a szerző gondolatmenetét követem; a magam véleményét csak a végén fűzöm hozzá.

Valamit azonban hadd szögezzek még le elöljáróként, mert esetleg félreértést okozna. Améry nem marxista, még kevésbé kommunista. A szocialista államok kultúrája csak félmondatokban kap említést a könyvben, de ezekből a félmondatokból félreérthetetlenül kiderül, hogy a szerző a legtöbb alapkérdésben nem ért egyet velünk. Hamisításnak érezném, ha erről nem beszélnék, mivel ezek a nézetei a könyv arányainak megfelelően egyáltalán nem, vagy csak alig szerepelnek az ismertetésben. Azt hiszem, nincs értelme megemlíteni őket vagy vitázni velük, mert a könyv nem rólunk, hanem hangsúlyozottan és kizárólag a nyugati világról szól. Ezt az alapvető gondolatmenetet szeretném reprodukálni.

Boross Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HIRLAP

1964 ÁPR 3

rejet.

— **Boross Géza-kiállítás** a Csók Galériában. Ma délután fél hatkor dr. László Gyula egyetemi tanár nyitja meg a Csók István Galériában (Bp. V., Váci u. 25.) Boross Géza festőművész kiállítását.

jesgóljával. Göröcs beadását

Boross Géza
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1964 ÁPR 16.
ESTI HIRLAP

1021

Boross Géza tárlata

A Csók Galéria termeiben erőteljes, tömörhatású festmények fogadják a látogatót. A csaknem nyolcvan mű alig néhány esztendő terméke csupán — de elnagyolt, hevenyészett munkát nem találunk köztük; kiérlelt, átgondolt alkotások. Boross Géza festészetében, amint a kiállítás tanúsítja, pozitív változások következtek be. Képszerkesztése, komponálásmódja merészebb, ötletesebb, színvilága sokrétűbb, gazdagabb lett. S anélkül, hogy elvesztette volna kapcsolatát az alföldi realista festészettel, amelyhez pályája indulásától oly sok szál fűzi.

A tárlat katalógusában László Gyula írt meleg hangú méltatást. A katalógus kivitelezése azonban szegényes és művészietlen, mint a legutóbbi kiállításoké is. A Csók Galéria egyik legnépszerűbb kiállítóhelyünk — jelentős bemutatói jóval több megbecsülést érdemelnének a szervező Képcsarnok részéről.

Cs. M.

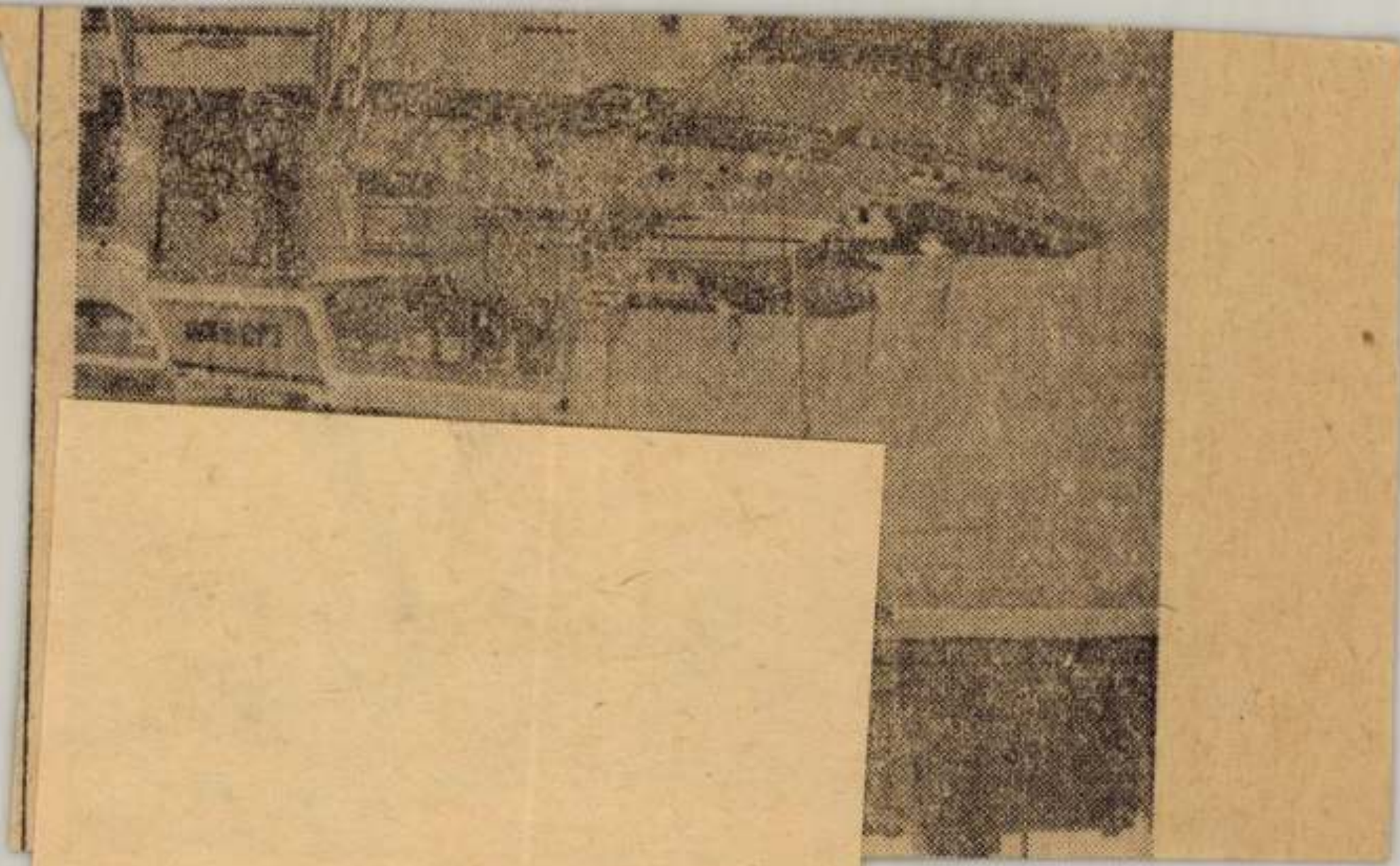

A MŰCSARNOK

MEGHÍVJA

ÖNT

BOROSS GÉZA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

POGÁNY Ö. GÁBOR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

1959. ÁPRILIS 25-ÉN, DÉLI 12 ÓRAKOR

ERNST MÚZEUM, BUDAPEST, VI. NAGYMEZŐ U. 8

FK. PALÁSTINÉ 5639 M FŐV. NYOMDAIPARI V. 1. SZ. TELEPE. FV. TALLIÁN F.

Fk. Dr. Balázs Istvánné – 6036 fnyv I

BOROSS GÉZA

MEGHÍVÓ

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
MEGHÍVJA ÖNT

BOROSS GÉZA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1964 ÁPRILIS 3-ÁN,
PÉNTEKEN DÉLUTÁN 1/2 6 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

DR. LÁSZLÓ GYULA

EGYETEMI TANÁR

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA,
BUDAPEST V, VÁCI UTCA 25

1962 M... K

A mezőtúri fazekas népművészek 35 újvonalú vázát küldenek az ipari vásárra

1021

Szállításkor érkezünk. A mezőtúri Fazekasok Népművészeti Háziipari Szövetkezetének udvarán kontinert rakatak. A világ minden tájára szállítanak a fazekasmesterek szépen díszített mokkás készleteiből, boroskancsóiból, fűszertartóiból. Nézzük a szállítóleveleket. Bizony nem gondoltuk, hogy a mezőtúri butykosok New Yorkba, a különböző kerámia figurák Norvégiába és Kanadába utaznak.

Kacsó Benjáminnal, a szövetkezet elnökével beszélgettünk, míg a rakodómunkások szorgos kezekkel, óvatosan, mint a hímes tojást, ládákba rakják a valutát hozó értékes árut.

— A mesterek nem foglalkoznak modern alakú és díszítésű vázák és egyéb figurák készítésével?

— Foglalkoznak azok. Az ipari vásárra is küldünk 35 féle újvonalú virágvázát, a pavilonok díszítésére meg hatalmas káspókat készítettek.

Aztán, mivel szerényen bevallottuk, hogy a káspót nem ismerjük, elmagyarázta, hogy az nem más, mint díszvirágcserép (ahogy ők nevezik: virágcserépköpeny), melyet zöldre fényeznek és a felső szélét irókásan díszítik.

Megtudtuk azt is, hogy az újvonalú vázákat Borsos Géza és Varga Gábor népművész készíti, a díszítésükről meg idős Veres Lajosné gondoskodik.

— Borsos Géza? — a műhelyajtóból rámutat, — az ott az utolsó korongnál. Megállunk mögötte. Nem vette észre, úgy el van foglalva munkájával. Feje felett öreg, megsárgult fénykép lóg, olcsó fakeretben. A kép alatt aláírás: id. Badár Balázs. A mi fazekasunk elkészült a virágcseréppel, új anyagot dob a korongra, közben ránk néz és látja, hogy a képet nézegetjük.

— Aranykoszorús mester volt az öreg, mert abban az időben nem úgy titulálták, hogy népművész — mondja. — Alacsony, vékony ember Borsos Géza. Előtte kötény, melyen vastagon ül a száraz anyag. Fején nylon harisnyából csinált sapka, hogy a haj ne hulljon szemébe. Népművész. Pillantásunk a korongjára siklik. Az alsó hatalmas malomkő alakú kemény fakorongon mély kopás van. Észreveszi, jobban mondva megérzi, hogy mire gondolok.

— Több mint harminc éve taposom — mondja és mesélni kezd. — 1930-ban szabadultam az öreg Csákó Lajos szentesi fazekasmesternél. Nagyon szigorú, vaskalapos ember volt.

— Abban az időben milyen árut csináltak?

— Csak közhasználati cserépedényeket. Vásárra dolgoztunk. Kanta, korsó, csirkeitató, lekváros és tejeskcsög járta akkoriban.

Megkértük, mutassa meg az ipari vásárra készülő modern vázáit.

— Három már teljesen elkészült. Ez itt, ni.

Izléses, zöld színű, sárga csíkozású, szép vázákat mutat. Biztosan megnyerik a vásár látogatóinak tetszését is.

— Sajnos, a többi még félkész állapotban van — mentegetőzik. — Sok múlik az égetésen és díszítésen, mert addig rendszerint nem csúszik be hiba. Nagyon drukkolunk, hogy sikerüljenek — mondta Borsos Géza.

B. J.

Borsos Géza fazekas népművész az általa tervezett és készített virágvázával.

SZOLNOKMEGYEI NÉPLAP
Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HÍREK

MÁJUS **9** Szerda Gergely

A Nap kél: 4.16 h-kor, nyugszik: 19.06 h-kor. A Hold kél: 8.45 h-kor, nyugszik: — . —

IDŐJÁRÁSJELENTÉS

Várható időjárás: meleg idő, nappali felhőképződés, néhány helyen záporeső, zivatar. Mérsékelt délnyugati szél. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet: 24—28 fok között.

— A SZAKSZERVEZETEK Megyei Tanácsa és a Hazafias Népfront megyei bizottsága a fasizmus felett aratott győzelem 17. évfordulója alkalmából ma délután 6 órakor békenagygyűlést rendez a Ságvári Endre Művelődési Ház színháztermében. Megnyitót mond Dr. Lévai Károly, a Hazafias Népfront megyei elnökségének tagja, az ünnepi beszédet Kádas István, a SZOT Nemzetközi Kapcsolatok Osztályának vezetője tartja. A nagygyűlésen résztvesznek a május 1-re hazánkba érkezett külföldi szakszervezeti delegációk és a szovjet alakulatok helyőrségének képviselői. A gyűlés kultúrműsorral zárul.

— UJ RÉSZLEGGEL gyarapodott a jászberényi Műszerész KTSZ. Rendbehoztak egy műhelyt, ahol — rendelésre — neon hirdetést és fényreklámot készítenek. Ugyanitt azonnali és határidős javításokat is vállal a KTSZ.

— A SZOLNOKI járásbíróság társadalmi tulajdon sérelmére ismételten elkövetett sikkasztás, valamint személyi tulajdon sérelmére elkövetett többrendbeli csalás büntette miatt Pujcsi Károly, szolnoki lakost jogerősen három évi börtönre, továbbá egyes jogainak gyakorlásától ötévi eltíltásra ítélte.

— A SZOLNOKI Vörös Csillag Ruházati KTSZ tegnap mutatta be megyénk földművesszövetkezeti boltvezetőinek a legújabb nyári divatújdonságait. A szakemberek a bemutatott modellek közül választották ki azokat a fazonokat, melyek után leginkább érdeklődik a falusi lakosság

— KÉT ÉS FÉLLITER sört, pálinkát ivott vezetés közben, gépét a munkára nem készítette elő megfelelően Hadrik István, a tiszasülyi Lenin Tsz tagja. A traktorost a szolnoki járásbíróság közlekedési tanácsa jogerősen 800 forint pénzbüntetésre ítélte.

— MÁJUS 18-ÁN kerül sor a szolnoki Szigligeti Színház új produkciójának, Tabi László: Esküvő című vígjátékának bemutatására. A darabot Berényi Gábor rendezi. A főszerepeket Győri Ilona, Hegedűs Ágnes, Somogyvári Rudolf és Tyll Attila játssza.

— EDDIG TÖBB ...

SZOLNOK megyei Nép...

A szebb Szolno...

— Parkosítják a Rákóczi-...

Legalább negyedmillió forintot érő a szolnoki Rákóczi úton nemrég avatott óvoda. Gyönyörű, modern, jól felszerelt. A vele egy udvaron levő általános iskola — igaz — kevésbé korszerű; de mit tegyünk?... Ilyet örököltünk, egyelőre ezt is használnunk kell. A két intézményt majdnem hétszáz diák és apróság látogatja.

Gond a játék, gond a testnevelés

Az iskola és az óvoda közös udvara ma igen elkedvetlenítő képet nyújt. Azon kapott helyet a városi tanács művelődési osztálya műszaki brigádjának telepe. Telepe. Egy vakolatlan házikó mögötte elbontásra váró ak lakrámák, padok, rozsdá vashulladék halmaza. Enn kacat egy kupacban még a kor is a rendetlenség kép nyújtja, ha minden a helyé áll...

Az udvar, mintha megyén tarka talajtérképének feln gyított mása volna: por, tö melék, földből kimeredez aknafedelek. Ilyen körny zetben testnevelési órák tartani képtelenség. A já szadozás, futkosás veszélye Nem véletlen tehát, hogy a óvodásokat a fehérköpeny óvónénik minél messzebb vezetik innen sétára.

Ma ez a helyzet, mel azonban — remélhetőleg — már a nyár folyamán meg változik. A Középtiszavidék Vízügyi Igazgatóság dózer ígért a planírozáshoz. Szü lők, nevelők, diákok társadalmi munkát vállaltak parkosításra, továbbá kézi labda-, futó-, magas- és tá volugró pálya létesítésére. A művelődési osztályon úgy számítják, hogy a műszak brigád telepe számára még az iskolaév megindulása előtt találnak új, megfelelőbb helyet. Az udvar keleti részén az őszre korszerű politechnikai műhely épül.

Karó-magot vetettek?

A kultúráltabb környezet megteremtésére hivatottak, a társadalmi munkások részéről sok jóindulat tapasztalható. Ugyanezt reméljük a TITÁSZ-tól is, melynek egyik telepe körülbelül 150—180 négyszögölet foglal el — nézetünk szerint feleslegese — az udvarból. A kisajá tást megelőzően a TITÁS villanykarók tárolására ige nyelte ezt a területet — mel szorgosan művelt konyhake képét nyújtja. Karómagva vetettek volna? Ez kevéss valószínű... Az említett né hány négyszögöl kiszakítás torzzá, szabálytalan sokszög alakúvá csúfította az udvart

LAKÁSSZERZÉST, HÁZASSÁGOT IGÉRT EGY TÖBBSZÖRÖSEN BÜNTETETT SZÉLHÁMOS

Bartos Gézáné: Budapesti neonok.
Pesti tükör.

A Műcsarnok az utóbbi években több olyan kiállítást rendezett, mely mindennapi vizuális kultúránk perifériáit, a hagyományos értelemben vett művészettől távolabb eső területeit mutatta be: monumentumok az első világháborúból, budapesti falfirkák, magyarországi tetoválások. /említve/.

Budapest folyóirat, 1988. 5., 2-old.

JEGYZETEK KIÁLLÍTÁSOKRÓL

Az Ernst Múzeum termeiben most két festő egymással szöges ellentétet mutató fejlődésével ismerkedhetünk meg. Mindkettő ahhoz a középkorú generációhoz tartozik, amelynek művészi pályája a harmincas években indult el.

BOROSS GÉZA

a főiskolán Rudnay növendéke volt, s a kiváló művészpedagógus szuggesztivitása jelentősen hatott a művész kialakulására. E tanítás révén már korán a magyar művészetnek a paraszti radikalizmus haladó szellemében dolgozó alföldi mestereihez kapcsolódik. Művészetének jellegét a mélytűzű, sokszor komornak ható színek, a súlyos tömörséggel kialakított formák határozzák meg. Ez a jelleg Tornyainál, Kosztánál és Rudnaynál is a magyar történelem tragikumát, hárommillió koldus vigasztalan nyomorának és az Alföld nagytávlatú szépségeinek ellentmondását fejezte ki a maga idején. Nem lehet csodálkozni azon, hogy ez a hang a felszabadulás után anakronisztikusan hatott. Még Boross Géza legutóbbi, 1955-ben megrendezett kiállításán is sokan úgy látták, hogy Boross művészetének kibontakozását gátolja a tisztes hagyományokhoz való túlságosan merev ragaszkodás. (E sorok írója ebbeli véleményét az egyik lapban annak idején nem a legszerencsésebb megfogalmazásban juttatta nyilvánosságra; az eredmények elismerése mellett kételkedett a kifejezés hitelességében és őszinteségében.)

A mostani kiállításon mindenki előtt nyilvánvalóvá válik, hogy Boross őszinte festő, aki a maga sajátos érzés- és gondolatvilágának ösztönzésére igyekszik összeegyeztetni művészi hitvallását a kor követelményeivel. Mindez nem a felületen zajlik le, hanem mélyen a bensőjében. A Boross képeiben megnyilvánuló életérzés harmonikusabbá vált, s bár szemléletétől mi sem áll távolabb, mint az idill, nyugtalanul kutató tekintete már egyre sűrűbben pihen meg a paraszti élet intim szépségein (*Pihenő kapás, Pásztor, Krumplisütögetés, Etetés*), a lenyugvó nap meleg fényeiben fürdő falusi utcákon és tanyákon. A régebben jellegzetes rögbarna képeit sűrűbben világítják meg a bensőséges öröm fényei. Festésmódja felszabadult a régi kötöttségek alól, s frissebbé és egyénibbé vált. Ebben a vonatkozásban úttörő jellegűek a művésznek kis olajpasztell színvázlatai. A mesterségbeli felszabadultság természetes velejárójaként Boross művészete tartalmi, formai vonatkozásban is egyre közelebb jut életünk sokszínű gazdagságának korszerű kifejezéséhez.

VINKLER LÁSZLÓ

festőművész, Szeged kulturális életének egyik erőssége. Fejlődésében már koránt sincs annyi következetesség, mint Borosséban. Teljes művészi munkásságát átfogó kiállítása első ízben tárja fel a főváros művészetszerető közönsége előtt a festő útjának kitérőit és hányatottságát, amelyről a művésznek az eddigi nemzeti kiállításokon szereplő művei nemigen tájékoztathattak. A volt Karlovszky-növendék korán felismeri, hogy mestere szigorú akadémikus-naturalista iskolája bénítóan hat a fejlődésére, ezért megpróbál szabadulni is e béklyóktól. Karlovszkytól a korán elsajátított fölényes technikai fegyelmen kívül nem kapott olyan útravalót, amely határozott irányban indította volna el a fiatal művész fejlődését. Ez az oka talán annak is, hogy művészete még ma is nélkülözi azokat a sajátos vonásokat és vonzalmakat, amelyek művészetének szilárd gerincet adnának. Vinkler hazai tanulmányai befejezése után sokfelé megfordult külföldön, s mint mágnes a vasreszeléket, szívta magához a klasszikus és modern művészet egymástól élesen elütő különféle hatásait. Szegedre visszatérve Vinkler a Nagybányáról az Alföldre települt Nyilassy világos koloritjával férkőzik közel az alföldi népélet, a tápéi táj napsugaras világához. Szép portrékon eleveníti meg Szeged értelmiségének kimagasló alakjait.

Mindezek a sokszor bravúrosan megoldott művek ellenére a művész egész munkásságából hiányzik a szerves egységbe fogó egyéni erő és céltudatosság. Reméljük, hogy az első nagy életmű-kiállítás tanulságai mindenek előtt a művésznek szolgálnak okulásul a jövőre.

Péter Imre

BOROS Géza

BOROSS Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Boross Géza
JÖVŐ MÉRNÖKE

1965 ÁPR 19.

1021

2

TÁRLATLÁTOGATÁS DERKOVITS emlékkiállításának megtekintésére — Maszny Iván adjunktus vezetésével — április 25-én (vasárnap) de. 11 órakor. Találkozás: A Nemzeti Galéria bejáratánál.

Minden érdeklődőt szeretettel vár az ÉKME Művelődési Bizottsága.

Maszny Iván adjunktus vezetésével az ÉKME művelődési bizottsága rendezésében meglátogatták Boross Géza festőművészt

(Rábai Gábor felvétele)

NIN

iz után hogy állt ott,
k szögezve,
rakelt tömegre,
dta — sarkából a világot.

ódát, s hozták a tépett,
meggyötört katonák, az étlen rongyosok;
ha egy a földre roskadt, némán fohászkodott:
ó, hány halált kíván még ez az egyetlen élet!

S im mégis ünnepi kedve támadt: tünődni —
nem azon, hogy a Föld majd ünnepli-e őt, ki
sosemvolt jeleket a kor bronzába rótt,

de, hogy a példa mint edzi majd unokáit
az Elsőknek, kik őt követve mindhalálig
tették a hihetetlent s hitték a tudhatót.

NAPSÜTÉSBEN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boros Géza

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

1012 NOV - 7.

Egy kiállítás előkészületei

Pénteken délelőtt zsűrizték a Szolnok megyei képzőművészek Téli Tárlatának anyagát. A zsűri, — amelynek tagjai: Boros Géza, Nagy Károlyné, Konstantin László, Gácsi Mihály, Meggyes László és Horváth Ferenc voltak tizennyolc művész hatvannyolc művét válogatta be a decemberben nyíló kiállításra.

A hatvannyolc képzőművészeti alkotás között tizenöt grafika, tizenhét szobrászi alkotás, — valamint harminchat festmény található.

A művek beküldési határideje 1965. október 31-e volt és a kiállítás meghirdetése értelmében Szolnok megyéből mindenki küldhetett be képet vagy szobrot. Ennek következtében nagyon sok olyan mű akadt, amely nem érte el azt a minimális művészi színvonalat, amelyet e hagyományos téli képzőművészeti seregszemlén megkövetelhetnek.

A zsűri döntése értelmében most decemberben egy viszonylag kis, de igényesen összeválogatott anyag kerül a szolnoki közönség elé.

BORISZ LASZKIN:

MOSZKV

Afrikában történt, a dakari repülőtéren. A műszerészek és mechanikusok a rekkenő, déli melegben távoli útra készítették elő az Air France négymotoros személyszállító repülőgépét.

A repülőtér épülete előtti kis kertben üldögéltem egy alacsony pálma árnyékában, és szorgalmasan tanulmányoztam Zorkij fényképezőgépem használati utasítását.

Amint felpillantottam, szemembe tűnt egy középkorú férfi. Világos szürke ruha volt rajta, szalmakalap a fején. Észrevettem, hogy érdeklődéssel legelteti rajtam a szemét. Mosolygott. A fényképezőgépem felé bólintott.

— Zorkij, extra klassz!

— Yes — helyeseltem angolul. — Quí — ismételtem meg franciául, és hogy hitelesítsem, hozzá tettem oroszul: — Da. Nagyon jó készülék!

Perc sem telt bel

koztunk, mintha Kurszkban lennénk a vasúti peronon. — V. Alekszejevics az órájára nézett, Kérem, tegye félre azt a technikai

Boross Géza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

1021

I DOLGOZÓ 1970. FEBRUÁR 1.

1970 FEB 1

Boross Géza: Sályi dombok

1970. FEBRUAR 1.

Szorongás, félelem, gátlásosság

Beszélgetés Hermann Imrével

„Dr. Hermann Imre nyugalmazott főorvost 80. születésnapja alkalmából, eredményes munkássága elismeréséül a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki." (Újsághír.)

— Meglepett a kitüntetés. Egyrészt, mert régen nyugdíjban vagyok, s elég, ha egy újságcikk címét idézem: *A nyugdíjas orvos nem orvos?* Másrészt, mert az ideggyógyászatnak arról az ágáról, mellyel idestova hatvan éve foglalkozom, meglehetősen sokféle vé-

gyakorlatot folytattam, s mint fizetés nélküli adjunktus dolgoztam a poliklinikán. 1946-tól az Orvostudományi Egyetemen pszichológiát adtam elő, majd 1949-től nyugdíjazásomig a Maros utcai rendelőintézet pszichoterápiai rendelésén dolgoztam.

— Kérem, ismertessen meg munkássága lényegével.

— Az alaptételt talán így lehetne megfogalmazni: az ember nem kultúr- és társaslényként jön a világra. Hogy azzá váljon, születése pillanatától

a világtól elzárt falvakban végzett vizsgálatot. Az eredmény: falun éppúgy vannak betegek, mint a városban. Csak ma több ember engedheti meg magának, hogy vélt vagy valóságos betegségével felkeresse az orvost. A megnövekedett beteganyag nagy megterhelés az idegorvosoknak. Épp ezért több helyen bevezették a csoport-pszichoterápiát: négy—hat emberrel egyszerre foglalkoznak.

Engedje meg, hogy látszólag elkanyarodjam ettől a kérdéstől, s a betegek helyett az orvosokról beszéljek. Nem az ideggyógyászokra gondolok

BOROSS Géza Ref. lapja 1988.28.02.

Táj. Boross Géza festménye

valójában nem az. Nyilvánvaló: nem képmutatás az, ha egy súlyosan beteg ember ágya mellett derűsen reménykedőnek, gondtalannak „játsszuk meg" magunkat, holott félelem és fájdalom szorítja a szívünket. Az ilyen helyzetekben egyenesen a szeretet parancsa a segíteni, vigasztalni akaró „képmutatás". Ott kezdődik az igazi probléma, amikor őszintén akarnánk szeretni valakit, de nem sikerül, nem tudjuk szeretni. Kérdés: Ha erőltetünk valamilyen szeretetféleséget — így szoktuk mondani: tartalom nélküli „gesztusokat" produkálunk — nem esünk-e a képmutatás bűnébe? Vannak felebarátaink, akik az „igazság" nevében azt válaszolják e kérdésre, hogy bizony ez már nem menthető képmutatás.

Mi igazabbnak találjuk azt a feleletet, amit dr. Gyökössy Endre könyvében („Magunkról magunknak") találtunk és ami nem csupán igaz, de szívet derítően szellemes is. Egy asszonyról van szó, aki házsártos édesanyját annyira meggyűlölte, hogy végül már ő maga is belebetegedett. Az orvosok tehetetlenek voltak a makacs gyűlölet által kiváltott pszichoszomatikus jellegű betegség-tünetekkel szemben. Ekkor került keresztyén lelkigondozóhoz. Tőle is kapott „receptet", de ez valójában egy bizonyos „hetirend" beállításának javallata volt

levél. Az Isten akaratából elm
met és békességet kíván azok
akikről két fontos dolgot tudu
szöntésből. Az egyik ez: Efé
környék népe különösen fért
istennő imádásának kultuszáté
harcai voltak itt. Az olvasók
helyen gyakorolják hitüket. A
tudunk, az, hogy ők „hisznek
Mindenek ellenére a Megváltó
elfogadták áldozatos szeretetét
nak továbbadásában. Rólunk is
fontosabb adat: hol élünk és k
ne van a személyi igazolvány
magatartásunk tanúskodik.

II. Sámuel 12:24—31.

JÚLIUS 18. H

**„... és világosítsa meg lel
meglássátok: milyen reménys
ket" (1:15—23).** Az efézusiak
népe. De nem tökéletesek, ne
nem úton levők, megszentelő
az állapotban nagyon fontos
célnak világos látása. Az apos
nan és kitől jön az a világos
megvilágosíthatja az efézusiak
buzgó imádsággal könyörög a
hogy Krisztusért adja meg ez
ságában látható az a gazdag
ménység, amelyre elhívott m
E nélkül a világosság nélkül c
lalják le teljesen a tekintetün
kat, melyeknek „fogságában"
ménységünk hervad. Aki jól
zel is eligazodik.

II. Sámuel 13:1—14.

Az ország felszabadulása nem változtathatta meg egyik napról a másikra se a gazdasági alapot, se a közgondolkodást. Amikor egyik-másik képzőművész megpróbálta naptári határidővel átállítani szemléletét az aggódó együttérzésről a derűs bizakodásra, bizony sokszor csak merev mosollyal sikerült illusztrálnia jámbor szándékát. A századfordulón színes reflexekkel is nyomorba ütközött a festő, mostanság expresszív fény-árnyékokkal is a szocialista építésről szólhat. Nem kell pesszimista legyen az, aki Tornyai János iskoláját járja, mert az időjárás, a környezet, a temperamentum jólétben se alakítja sokkal kevésbé az ember érzékeit, mint nyomasztó keservek közepette. De meg ez a jólét se pottyan az égből, dolgozni, küzdeni kell érte, ha már nem is az évezredes kizsákmányolással szemben, csupán a néphatalom segítségével a maradiság, a kezdeti nehézségek ellenében.

A parázsló barnáknak, éles sárgáknak, füstös türkizeknek, csillogó árnyékoknak más az értelme napjainkban, mint Nagy Bercsényi Miklós kosztümjén vagy Koszta József szentesi tanyájának felgyúlt udvarában. A cselekedetek, mozgások, helyzetek, jellemek bizonyos vonatkozásban sok-sok emberöltőn át se nagyon változtak, az ábrázoltak lelkiállapotát tekintve mégis lényegesen másról értesül korunk tárlatlátogatója. Az ősi földön szilárdabban áll a paraszt, dúsabban terem az áldás, otthonosabban nézelődik a pásztor. A gyümölcsös, a kertek alja, a faluvége meghittebbnek tűnik a városiak előtt is, a bandukolók a magukét járják, a beszélgetőkben önérzet feszül. Pedig a hőség most is rekkenő, az aszály tikkasztó, a zivatar lombtépő, de talán már a természettől se kell annyira tartani. Közös erővel még az esetleges mostohaságain is úrrá lehet lenni. Szülőhazánk ismerős vonásai jóra biztatnak, s ugyanakkor nem kell félni a holnaptól, ami régebben a honszeretetnek tragikus színezetet kölcsönzött.

Fel tehetné valaki a kérdést, van-e jogosultsága szocialista országunknak a kontrasztok komor pátoszának, az alföldi festők szélsőséges színellentéteinek, piktúránk romantikus hevületeinek? De hiszen a termelőszövetkezetek is a Tisza-mentén alakultak, a traktorok is sötétkék ég alatt pöfögnek olykor, labdarózsa nyílik a kultúrház előtt, s a közös táblán is napraforgók szegélyezik a kukoricát. Boross Gézának mindehhez hozzá kell adnia még azt is, ami kifejező eszközben, megfogalmazásban, képkonstrukcióban korszerű, a magas hőfokon tartott színegyütteshez nagyvonalúságot, egyértelmű szerkezetet kapcsol, kiemeli a fontosat, nem mond le a költészetről. Mintha ráncbaszedte volna Tornyai ösztöneit, Cézanne mértani idomaira feszíti a júliusi napon lángra kapott krapplakkot, a tavaszi vetésben megszelídült krómoxidot. Ha számtalan árnyalatot rejt el egy felületen, akkor is úgy tűnik, mintha széles ecsetvonásokkal festene. Ha lelkesedik, akkor is szemérmes marad. Legmegrendítőbb nemzeti tradíciónkat folytatja, s zengő akkordjai mégis bensőséges harmóniákat tolmácsolnak. Mert a történelmi fejlődés az emberi tulajdonságok kitelejesedése felé halad.

Pogány Ö. Gábor

FESTMÉNY

1. *Alkony*, 1953. olaj, 70×80 cm
2. *Dűlőúton*, 1953. olaj, 40 × 50 cm
3. *Dinamikus táj*, 1955. olaj, 70 × 100 cm
4. *Székelykorsós csendélet*, 1955. olaj, 40×45 cm
5. *Szőlő*, 1955. olaj, 40 × 45 cm
6. *Visegrádi táj*, 1955. olaj, 40 × 45 cm
7. *Kertekalja*, 1955. olaj, 40 × 45 cm
8. *Napraforgók*, 1956. olaj, 80 × 60 cm
9. *Tányéros csendélet*, 1956. olaj, 40 × 45 cm
10. *Boszorkánybegy*, 1957. olaj, 40 × 45 cm
11. *Hegy alatt*, 1957. olaj, 40 × 45 cm
12. *Tanya I.*, 1957. olaj, 40 × 45 cm
13. *Tanya II.*, 1957. olaj, 40 × 45 cm
14. *Tavasz*, 1957. olaj, 40 × 45 cm
15. *Szentendrei utca*, 1957. olaj, 40 × 45 cm
16. *Hazafelé*, 1957. olaj, 50 × 60 cm
17. *Alkony*, 1957. olaj, 55 × 65 cm
18. *Kőbíd*, 1957. olaj, 80 × 110 cm
19. *Támaszkodó*, 1957. olaj, 115 × 75 cm
20. *Asszony kosárral*, 1958. olaj, 45 × 32 cm
21. *Szemelgető*, 1958. olaj, 75 × 70 cm
22. *Női fej*, 1958. olaj, 50 × 40 cm
23. *Birsalmák*, 1958. olaj, 50×60 cm
24. *Holdvilágos este*, 1958. olaj, 40 × 50 cm
25. *Faluvége*, 1958. olaj, 40 × 45 cm
26. *Udvaron*, 1958. olaj, 50 × 60 cm
27. *Diófa*, 1958. olaj, 50 × 60 cm
28. *Figyelő*, 1958. olaj, 60 × 50 cm
29. *Kukoricamorzsoló*, 1958. olaj, 90 × 80 cm
30. *Virágcsendélet kávéfőzővel*, 1958. olaj, 60 × 60 cm
31. *Őszi táj*, 1958. olaj, 40 × 45 cm
32. *Gyümölcsös*, 1958. olaj, 40 × 45 cm

33. *Esti hangulat*, 1958. olaj, 40 × 45 cm
34. *Jegenyesor*, 1958. olaj, 90 × 100 cm
35. *Egyedül*, 1958. olaj, 45 × 40 cm
36. *Eszti*, 1958. olaj, 60 × 50 cm
37. *Szundikáló*, 1958. olaj, 90 × 70 cm
38. *Etetés*, 1958. olaj, 100 × 80 cm
39. *Pihenő kapás*, 1958. olaj, 130 × 100 cm
40. *Fiatalok*, 1959. olaj, 52 × 42 cm
41. *Kubikus fej*, 1959. olaj, 46 × 45 cm
42. *Parasztasszony*, 1959. olaj, 45 × 40 cm
43. *Kávézó*, 1959. olaj, 45 × 40 cm
44. *Beszélgetők*, 1959. olaj, 130 × 100 cm
45. *Útágazás*, 1959. olaj, 40 × 45 cm
46. *Tehénpásztor*, 1959. olaj, 110 × 85 cm

GRAFIKA

47. *Gondolkodó*, 1953. ceruza, 19 × 14 cm
48. *Szentendrei lépcsősutca*, 1953. ezüstrajz, 23 × 16 cm
49. *Suhancok*, 1955. akvarell, 37 × 23 cm
50. *Ülő nő*, 1957. ceruza, 25 × 18 cm
51. *Öreganyám borsót szemel*, 1957. ezüstrajz, 23 × 19 cm
52. *Bögrés csendélet*, 1957. olajpasztell, 21 × 26 cm
53. *Szentendrei utca*, 1957. olajpasztell, 19 × 27 cm
54. *Tehenek*, 1957. akvarell, 26 × 36 cm
55. *Sályi táj I.*, 1958. kréta, 21 × 29 cm
56. *Sályi táj II.*, 1958. ceruza, 18 × 21 cm
57. *Tölgyfák*, 1958. ceruza, 21 × 30 cm
58. *Fekete keritės I.*, 1958. olajpasztell, 28 × 20 cm
59. *Útszélen*, 1958. pasztell, 18 × 17 cm
60. *Támaszkodó*, olajpasztell, 1958. 29 × 20 cm
61. *Kukoricamorzsoló*, 1958. akvarell, 29 × 20 cm
62. *Tanyaudvar*, 1958. akvarell, 26 × 36 cm
63. *Női fej*, 1959. kréta, 30 × 22 cm
64. *Tehénpásztor*, 1959. kréta, 32 × 27 cm
65. *Bíró Bálintné*, 1959. kréta, 36 × 26 cm
66. *Kubikusfej*, 1959. kréta, 34 × 27 cm
67. *Boglyák*, 1959. ceruza, 20 × 28 cm
68. *Fekete keritės II.*, 1959. akvarell, 28 × 19 cm
69. *Itatás*, 1959. akvarell-pasztell, 28 × 38 cm
70. *Útszéli tanya*, 1959. akvarell, 28 × 37 cm
71. *Tehénmosók*, 1959. akvarell, 20 × 28 cm
72. *Alkony*, 1959. pasztell, 21 × 29 cm
73. *Kubikos*, 1959. pasztell, 40 × 29 cm
74. *Beszélgetők*, 1959. olajpasztell, 28 × 20 cm
75. *Hazafelé*, 1959. akvarell, 20×28 cm

F. k.: Luzsicza Lajos — 8350. Egyetemi Nyomda, Budapest. F. v.: Janka Gyula

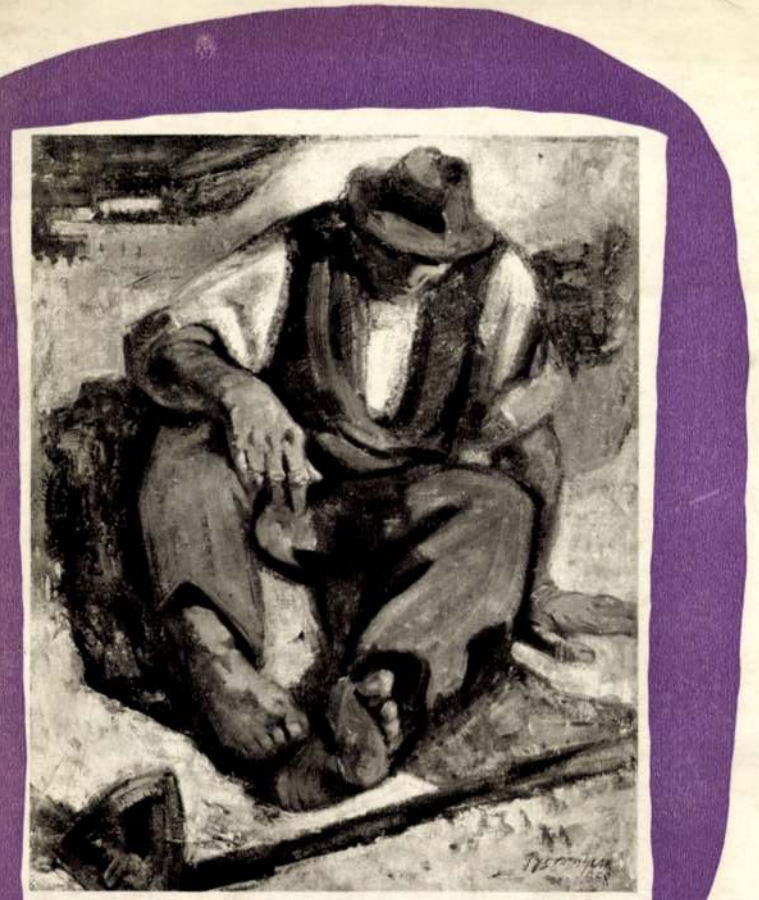

Barcsay

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSA
ERNST MÚZEUM ★ BUDAPEST 1959

BOROSS GÉZA MŰVÉSZETE

A magyar képzőművészet gazdagságát – más mellett – még az is bizonyítja, hogy a legtöbbet reklámozott élművészekkel együtt jónéhány kevésbé ismert, de nem kevésbé tehetséges festőnk, szobrászunk, gráfikusunk is értékes életművet alakít ki az idők folyamán. Sokat lehetne elmélkedni azon, hogy miért éppen ez vagy az a valaki lesz korszakonként primus inter pares, első az egyenlők között. Zokszó és fejcsóválás helyett inkább örvendeni kell azon, hogy a sajtó és a hivatal kedvencei mellett számos kitűnő művészünk nem csekély eredménnyel alkot.

dolgozik a haza kulturális jóhírének öregbítésére, a vizuális közműveltség terjesztéséért.

Boross Géza munkásságát se kíséri különösebb földindulás, égzengés, szorgalmasan és szinte észrevétlenül érkezik pályájának egy-egy állomásához. S bár menet közben nem jelzik harsonák valamely képének elkészültét, időnkénti megjelenése a nyilvánosság előtt mindig figyelemre méltó esemény. Nem mintha szereplései különleges meglepetéseket tartogatnának a közönségnek, a nagy nemzeti tárlatokon, gyűjteményes bemutatkozásai alkalmával nem cáfol rá régebbi műveire, nem hazudtolja meg magát, nem hoz semmihez se hasonlítható újat. Inkább a következetesség, a szerves fejlődés jellemző rá, festészetének egyre szélesebb skálájú kibontakozása, egyéniségének mind átfogóbb erejű megnyilatkozása, de lényegileg alaptulajdonságainak, eredeti hajlamainak keretei között. Dikciós komolyságú hangvétel árad munkáiból, tömör kifejezés, súlyos mondanivaló, vérmes kolorit áll össze bennük feszültséggel teli képegységgé.

Ez a fajta festőiség nem ismeretlen a magyar művészet barátai előtt. Hosszú ideig nemzeti piktúránk leghangsúlyozottabb sajátságának éppen ezt a szenvedélyes komorságot, kontrasztos színességet tartották. A plein-air dogmatikusainak sikerült átmenetileg elterelni a figyelmet a romantikus művészi felfogásról, az érzelmek megjelenítésének módszeréről, viszont hagyományaink legnemesebbjét mégse törölhették le műtörténelmünk feledhetetlen lapjairól. Mostanában valahogyan minden számottevő törekvés kezd a helyére kerülni, tradíciónk között se a pártoskodás, a csoportosdi állít fel rangsort, hanem a valóság visszatükrözésének intenzitása, az a művészi tartalom, melyet a szív keservei, a test eredendő természetes rázkódtatásai, az ember hangulatai és gondolatai tesznek hitelessé. Ma már nem lehet fölényeskedéssel elintézni a nép lelkéből lelkedzett piktúrát, azoknak a festőknek a működését, akikben volt érzékenység és hit szót emelni Magyarország három millió kolduséért, figyelmeztetni a társadalmi igazságtalanságra.

Amilyen mértékben terjed a tudományos világnézet, tisztázódik képzőművészetünk múltja, olyan ütemben igazolódik Munkácsy öröksége, festészetünk népi realizmusa, legjobbjaink plebejus radikalizmusa,

forradalmáraink harcos eszmevilága. Sokan provincializmust kiáltottak alföldi mestereink drámai látomásaira, s utóbb a fennhéjázókról derült ki, hogy avult tantételeket képviseltek. Mert végül is a művész a természet, az élet ismerete alapján vall önmagáról, környezetéről, a lélek dolgairól, a táj szép-

ségeiről, s van-e megörökítendőbb élmény a nép sorsánál, a szegények reménykedésénél, az ártatlanok szenvedésénél, a szivárvány diadalívénél, a napsugarak ragyogásánál? Soha még a leghanyatlóbb irányzat híveit se érte olyan megsemmisítő kudarc, mint a l'art pour l'art művelőit. Saját szüleményeik falták fel a céltalanul finomkodókat, az emberi mondanivalóktól elvonatkozó sznobokat. Saját anarchizmusuk bűvészinasai kergették ki a dekadensek Pantheonjából a morális tanulságoktól megriadt ködevőket, a humanista kötelességekről tudni se akaró szépelgőket. A fejlődés ellenben a törvények hű meghallóit emelte az élre, azokat, akik tudtak sírni és nevetni, átkozódni és buzdítani, búsulni és örülni, gyűlölni és szeretni. A szenvteleneknek, érzéketleneknek, önzőknek, a magukért valóknak csak az arisztokratizmus maradt, az önhitt félműveltek dermesztő magánya, egy elátkozott kis szigetecske, anakronisztikus rezervátum a legszentebb közösség közepén, a jövőjéért küzdő, átkos múltjától szabaduló haza lakóinak viharzó tengerében.

Az illedelmes szalonpiktúra nem képes már távoltartani a művészeti élettől a forradalmi realizmus hatását. Megnőtt a népi szellemű műalkotások becsülete, a mai nemzedékek elődei között kezdik számontartani az indulatosabbakat, a kesergőket, a bírálókedvűeket. Bár alaposan előkészített hadművelet folyik – tudományban, publicisztikában, társas összejöveteleken egyaránt – Munkácsy oeuvrejének és festői hagyatékának meghamisítására, az egykori nincstelenek, a középkorba fulladt falvak, az agrárproletárok festészete egyre ellenállhatatlanabb tanulságokra int. Ezek a tanulságok a maradandó művészet ismérveit példázzák, azt az elbitangolhatatlan igazságot, mely a jó mű emberi és formai értékeit elválaszthatatlannak nyilvánítja. Boross Géza képeinek is inkább az atmoszférájában, lüktető ritmusában fedezhető fel a honismeret, semmint témájában vagy címében. Borongó színei, felvillanó fényei, görcsös figurái, el-elcsendesedő felkiáltásai évszázados nyugtalanságot, feloldatlan szorongást ideznek. Arról bizonykodnak, hogy népünk mai életérzésében sok minden továbbremeg a tegnapok, az elmúltak megrázkódtatásaiból, a dolgozó magyarság iránti szolidaritás óhatatlanul megilletődötté hangolja a művészi vallomásokat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KORTÁRS

1963 JAN

Boross
Géza 1021

BOROSS GÉZA rajza,

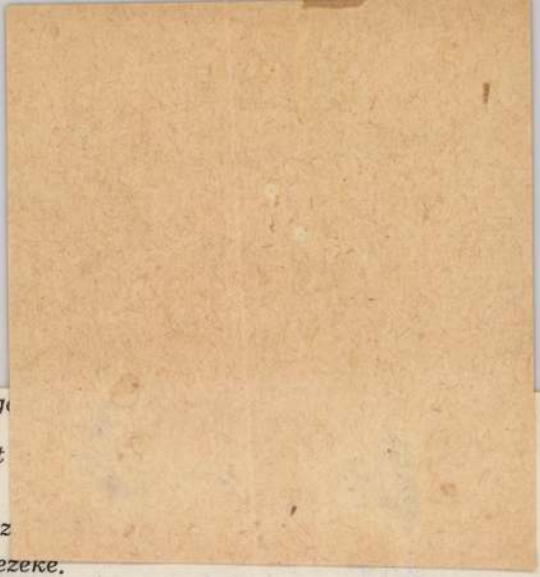

— Na, meg

És tudom már, ahogy azt
lök az idő át a mesékbe
nemsoká minket is. Megz
összenyomja a kort nehezeke.

Lehiggad, mi izgalom-szép volt,
s állni látszik, ha elnyugodott,
mint csillagával az égbolt
s fák közt a nyári szunyog

Csillag s szúnyog — lásd rokonságuk —
külön bár cikázva zúg,
messziről mégis úgy látjuk,
egyhelyben áll a rajuk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Boross Géza
KORTÁRS
1962

1021

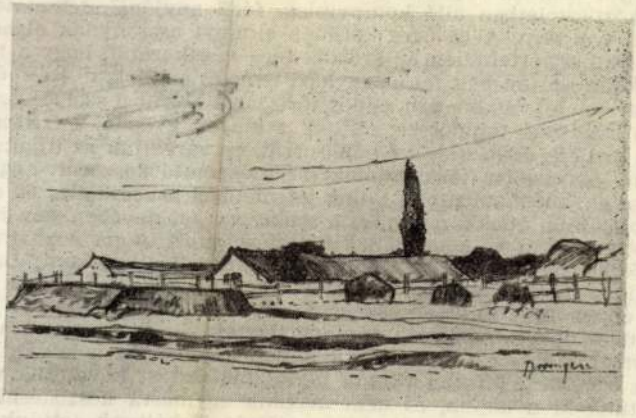

BOROSS GÉZA rajza

1886

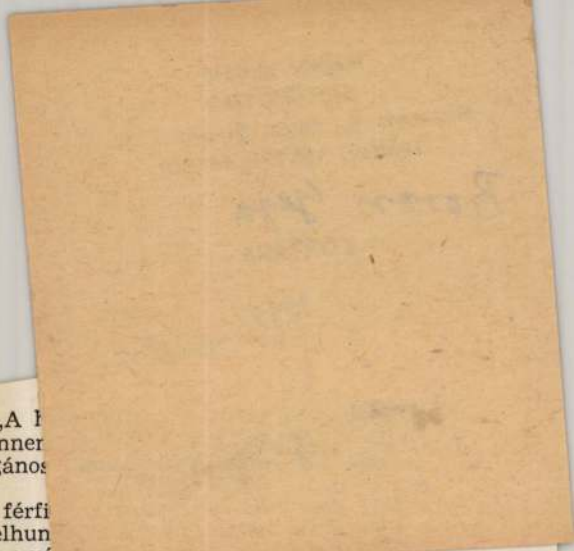

[illegible] nagyon szép írása („A [illegible]
[illegible], 1962 szeptember) fölelevenítette benner[illegible]
régóta készülődő gondolatot, mely magáno[illegible]
hogy egy másikhoz kapcsolódhasson.

A köztiszteletben álló kommunista férfi[illegible]
egyetlen pap sem. A 68 éves korában elhun[illegible]
tettei olyan egyértelműen határozták meg vé[illegible]
tartozókban sem merült fel az egyházi temetés gondolata. Késő ősz volt már, november eleje, valahonnan csípős füstszagot hozott a szél. Huszonöten, harmincan lehettünk mindössze; álltunk a kiégett gyöpön, a frissen ásott földhányás mellett, és néztük a cipőnk orrát, csavargattuk az ujjainkat. Itt nem volt pap, aki ostoba körmondatok megszégyenítő koszorúit aggatta volna a halottra, aki meghamisította volna jelenlétével a becsületes 68 esztendőt, de nem volt üzemi énekkar sem, és a szakszervezet nevében sem beszélt senki. A halottnak nem volt kormánykitüntetése, amit utána hozhattak volna díszes tokban, nem voltak kollégái, mert nem volt állása sem; csak ismerősei, rokonai és barátai voltak, de azok kínos mozdulatlanságban állták körül sírját, éppen úgy, mint Gyurkóék D.-ét. Nem tudom, mennyi ideig állhattunk ott — nekem nagyon hosszúnak tetszett —, de egyszer csak leengedték a koporsót, sietősen rádobálták a földet, elhelyezték a koszorúkat, és vége volt az egésznek. Mintha valami bűnös mulasztást követtünk volna el, úgy ódalogtunk ki a kapun, és nem néztünk egymásra köszönésnél. Hazamentünk, de két-három nap múlva is mogorván járkáltunk, tettünk-vettünk ma-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Boros Géza

NÉPSZABADSÁG

1954 ÁPR 4

A Csók Galériában megnyílt Boros Géza festőművész kiállítása; a tárlat április 19-ig lesz nyitva.

Biblioteca Pública

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boross Géza

MAGYAR NEMZET 2

Boross Géza festőművész kiállítása nyílik meg április 3-án délután fél 6 órakor a Csók István Galériában. Bevezetőt mond dr. László Gyula egyetemi tanár.

Boross Géza
festő

Boross Géza gyüjteményes kiállítása nyilt meg a *Képzőművészek Szabadszervezeti Kiállító helyiségében.* Boross, aki *Rudnaynak* volt tanítványa és aki most tartja második gyüjteményes tárlatát, olaj- és vízfestményeket, továbbá grafikákat állított ki. Olajképei kicsit nyugtalanok, ez a tulajdonsága azonban vízfestményeinél helyenként előnyévé válik. V. Zs.

V. Zs. Kiállításáról.
Magyar Nemzet
1947. ápr. 22.

Boross Géza
festő

(V. ö.)

Két művész a Tamás Galériában

A 150. kiállításával jubiláló Tamás Galéria új sorozatát a már elismert s jónevű *Andrássy Kurta* János szobraival és egy vidéken élő komoly festőművész-tehetség, *Boross* Géza bemutatásával kezdi meg. Harmincegynéhány felvonuló képe aligha sejteti, hogy ez a fiatal festő valamikor Rudnay Gyula tanítványa és követője volt. Erős művészi öntudatra és szilárd egyéniségre vall, hogy a vidék sorvasztó magányában Boross Géza le tudta vetkőzni az iskolás hatásokat, s tudott új lenni, merész és biztató. Szigorú önkritikáját dicséri a Budapetsre felhozott gyüjtemény gondos kiválogatása is. Ingadozó lépteit *(Árnyékos házak, Őszi napsütés)* nem titkolja el, annál örvendetesebben hat a megtalált út, aminek sorjázó állomásait az *Eső után, Görbe utca, Tehenek, Beszélgetők, Krumpliszedők* jelzik. Csupa zárt egység, a komor színek meglepően nagyvonalú kompozíciójával. Két csendélete — *sárga virággal* és *mihókkal* — a maga hüvös tárgyszerüségében is őszinte, finom lírát sugároz. Akvarelljei közül a *Bányász, Falu vége, Asszony tehénnel, Dombos táj* és a *Napsütés* az elmélyültség tágabb távlataival hat.

Esti Magyarország, 1944. jan. 14.

Vargha.

dr. Szentiványi Gyula úrnak

XI., Lágymányosi út 16.

Boross Géza, festő

A kiállítás festő-résztvevője — *Boross Géza* — a kifejezés erőteljessége, a lényeges formák sűrítése, szélès összefogása és tér-éreztető plaszticitása tekintetében rokonszellemű kísérő-társa Andrássy Kurta Jánosnak. Rendkívül tehetséges, alapos felkészültségű, kissé komor színskálájú művész, aki eddig félrevonultan, komoly elmélyedéssel dolgozott Nyiregyházán. Első fővárosi bemutatkozása megkülönböztetett figyelemre tart számot. Gondosan válogatott gyüjteménye éppoly egységes, mint jellemző képet ad rajzos elemeket tiszta festőiséggel egyesítő, fényhatások játéka iránt érzékeny, őszinte lírával telített s mégis tárgyi valósághoz tapadó művészetéről. Olajfestményei — köztük a *Krumpliszedők, Mosónő, Eső után, Bányász, Őszi napsütés, Szegény asszony, Tehenek, Beszélgetők, Görbe utca, Legelőn, Juhos csendélet* és *Virágok* — elsősorban a képi felépítés biztonságával, a forma-alakítás természetes egyszerűségével s a sötét ragyogású színek tömör összecsendítésével tanuskodnak festőjük tartalmas tehetségéről. A fiatal művész igazi értékei legzavartalanabbul talán mégis akvarelljein és szénrajzain mutatkoznak meg. Ezek a kevés szóval is sokatmondó színes és fekete lapok már a teljes önmagáratalálást, a szerencsés beérkezést jelzik.

A Galéria nagyon helyes úton jár, amikor a vidéken élő, tehetséges művészeknek módot nyújt arra, hogy Budapesten bemutatkozhassanak. A győri Borsos Miklós is így érkezett be pár év előtt ugyanitt rendezett, első kollektív kiállításával. Néhány érdekes kísérlet után most Boross Géza folytatja a beérkező új tehetségek értékes sorát.

(—i—l.

Pest. 1944. jan. 8. 1
: Két fiatal művész a Tamás Galériában.)

ÍTÁS I. TERMÉNEK A BEJÁRÓVAL SZEMKÖZTI FALA.

Boross Géza: Öreganyám borsót szemel
Ma grand-mère épluche des pois
Бабушка чистит горох

nyílt, ahol kellett.

Ismétlem, szellemes ötlet volt – és nyomasztóan elcsúfította a könyvet. Pedig csak egy bőrdarab tolakodott be a kötetbe. Pedig csak egy nagyon diszkrét lyuk tűnt elő minduntalan mindegyik oldalon – és a könyv mégis, rögtön *nyomorékká* vált. Púpja volt, ezüst gégével lélegzett.

Sajnálkozva felálltam. Nem. Nem szánok ilyen sorsot a kiadó könyveinek – megmaradunk a hagyományos könyvjelzőnél.

És siettem az antikváriumba, az Enciklopédiához.

Tél volt, havas, jeges utcák. A hideg szél pillanatok alatt kifújta belőlem a „találmány" emlékét. Miért siettem így? Nem szégyen, bevallhatom: addig még sohasem találkoztam az Enciklopédiával, legfeljebb egy-két tűrhető fényképe került elém. És most szemtől szembe láthatom – hogyne sietnék!

Harmincöt kötet sorakozott a polcon, a sötét helyiségbe is betörő éles, téli fényben, megviselt és mégis nagyon előkelő barna borjúbőr kötésben. Természetesen valódi bordázott kötésben. Leemeltem az egyik kötetet, a harmincnegyedik volt. A T-VEP kötet.

Kezemben volt hát a nagy francia Enciklopédia, Diderot csodálatos Enciklopédiája. Címszavait lekaszálhatta a kegyetlen, rohanó idő, de az indulat, a friss tudás lebírhatatlan közlésének kényszere halhatatlan maradt ezekben a címszavakban. Forgattam a kötetet – és a *test*, a könyv teste is halhatatlannak látszott.

Milyen szép volt rögtön a belső címlap telt, nyugodt harmóniája – a tipográfiai *istenkísértéssel:* a tizenöt különböző nagyságú betűfajtával, az antikva és kurzív félelmetesen tökéletes váltogatásával. S középütt, mint fészekben, a Horatius-idézet:

„A jó rend és a jó szerkezet a mindennapok anyagát is megnemesíti."

De csak nem fogom a nagy Enciklopédiát leírni . . . Elvégezték ezt a feladatot mások, avatottak. Elvégezték sikerrel.

Amikor a vakító fényben fürdő téli utcákon a kiadó felé tartottam, megint csak eszembe jutott ismeretlen látogatóm és az ötlete. Arra gondoltam, hogy az elmúlt századok során sok merényletet követtek el a könyv ellen. Betolakodott a nyomtatott könyvbe sok és sokféle idegen elem: a hivalkodó gót, reneszánsz és rokokó motívumoktól a mi századfordulónk sok, szörnyű *Buchschmuck*-jáig mennyi minden! Felidézni is fáj azokat az egymás sarkára hágó mütyürkéket, iniciálisokat, rajzos fejléceket, záródíszeket – hogy elnyomorították a könyvet, kezetfogva a vonalzások és bekeretezések rémségeivel.

A Körúton feketék voltak a fák és fehérek a háztetők. Az Enciklopédia megerősített hitemben. Ezt a nyugodt, nagy ellentétet

ideig ő volt technológiai szakembere,

Tanulmányait a Fővárosi Iparrajziskolában kezdte, az első világháború előtti években. Napközben kenyérkereső foglalkozást űzött, a Ganz gyárban dolgozott mint géplakatos, este az Iparrajziskolát látogatta. Első ízben a háború alatt állított ki a Műcsarnokban, majd három évig Derkovitscsal, Novotnyval a Kernstok-Rippl szabadiskola növendéke. Jelentős szerepet vitt a nyergesújfalusi szabadiskola megszervezésében. A húszas és harmincas években díszlet-, bútor- és textiltervezőként dolgozott, a második világháború alatt évekig az Atelier tervezőiskola tanára. Csoportkiállításokra rendszeresen küldött be képeket, posztimpresszionista utcaképeket, arcképeket, csendéleteket. Elsősorban grafikáival tűnt ki. Néhány tusrajza közgyűjteménybe került.

Festészetében az ötvenes évek elején következett be döntő fordulat. Ekkor ébred rá, tovább kell lépnie, mást kell csinálnia, mint korábban. Festészete ettől kezdve az absztrakció jegyében áll. Egy-egy naturális hűséggel megfestett motívumból: pohárból, üvegből, gazdagon szétágazó fából indult el a fokozatos elvonatkoztatás útján. Egy ideig a vonalas szerkezet uralja képeit; motívumait szabatosan lezárja, a színek inkább járulékos elemek csupán. A motívumok azonban nem merevednek meg, újabb és újabb formavariációk során születnek újjá. Erre a metamorfózisra az ágas fa mutat nála a legtöbb készséget – ezt tudja a legszabadabban fejleszteni. Vízzel, temperával, gouache-sal dolgozik, de a geometrikus síkformák egyelőre szilárdan uralják a képmezőt. A színek takarnak, nem világítanak át egymáson nyugtalan, vibráló fénnyel, mint később, a hatvanas években.

A geometrikus formavilág Czumpf Imre festészetének csak egyik arculata. Hét-nyolc éve a rajz domináns szerepét a színek uralma váltotta fel. Az alapformák eltűnnek, a kép szerkezetét a színek, színfoltok mozgása, lebegése, hullámzása adja. Mint korábban, most sem a pillanatnyi ihlet az indítóerő, minden képe mögött egy-egy miniatűr tusvázlat áll, a képötlet első „megpillantásának" vázlatszerű rögzítése. A képötlet a tárgyi motívumnak is híjával lehet, ehelyett egyetlen központ köré épített színkonstrukció, máskor mozgékony vonalritmus, de lehet akár egy-egy tájkép színekké oldott emlékképe. A kész képhez végső fokon alig van fogódzó. Egyrajta informel ez – annak belső megszállottsága nélkül. Ezt már csak az anyag s a technika sem tenné lehetővé a művész számára. A kép lassan épül, napok, hetek munkája során; minden részletét gondosan megdolgozza. Az ecset gyakran nem egyedüli eszköze, azzal csupán az alapozást s a vázat rakja fel, a művelethez szivacsot, tollat is használ, a temperát vagy a vízfestéket lazurosabbá alakító

Festmények jegyzéke

1.	Kékkendős asszony	olaj
2.	Ablaknál	„
3.	Dombostáj	olajpasztell
4.	Őszi táj	„
5.	Kávézó	olaj
6.	Anya gyermekkel	„
7.	Gesztenyesütő	„
8.	Zöldbögrés csendélet	„
9.	Parasztasszony kékben	„
10.	Pihenő munkás	„
11.	Cukor-tanya	„
12.	Kacsatömő	oljapasztell
13.	Beszélgetők	olaj
14.	Gondolkodó	„
15.	Ülő nő	„
16.	Önarckép	„
17.	Szoptató anya	„
18.	Mozaikterv	olajpasztell
19.	Gyümölcsös	olaj
20.	Csűr	„
21.	Mari néni	„
22.	Kosaras asszony	„
23.	Dombok alatt	„
24.	Csendélet, zöld üveggel	„
25.	Mártély	„
26.	Sárgadinnyés csendélet	„
27.	Faluvége	„
28.	Boglyák napraforgókkal	„
29.	Sárga butyella, tányérral	„
30.	Butyellák	„
31.	Búzatáblák	„
32.	Alföld	„
33.	Ház előtt	olajpasztell
34.	Kosárvivő	olaj
35.	Őszi táj	„
36.	Vásárhelyi zúgutca	„
37.	Vásárhelyi tanya	„
38.	Tanya	„
39.	Pirosalmás csendélet	„
40.	Udvarban	olaj
41.	Borcsi	„
42.	Sályi táj	olajpasztell
43.	Csendélet, virággal	olaj
44.	Csicsókavirág	„
45.	Olvasónő	„
46.	Ziniák	„
47.	Asszony, gyermekkel	„
48.	Öregudvar	„
49.	Zajdás asszony	„
50.	Vásárhelyi tanya	olajpasztell
51.	Asszony, köcsöggel	olaj
52.	Tanya, alkonyban	„
53.	Körtés csendélet	„
54.	Gyomláló	„
55.	Miska gyerek	„
56.	Szentendrei utca	„
57.	Atya	„
58.	Feleségem	„
59.	Támaszkodó öregasszony	„
60.	Alföld	„
61.	Szunyokáló	„

Grafikák

1.	Vásárhelyi utca	akvarrell
2.	Kukoricamorzsoló	„
3.	Alföld	„
4.	Zajdásasszony	„
5.	Vásárhelyi utca	„
6.	Régi csűr	„
7.	Barátnők	„
8.	Vékonyék udvarra	ceruza
9.	Alföld	kréta
10.	Faluvége	„
11.	Almás csendélet	filcrajz
12.	Dombos táj, tehénnel	kréta + pasztell
13.	Öregasszony	filcrajz
14.	Pösze	akvarell
15.	Vásárhelyi utca	„

F. k.: dr. Balázs Istvánné — 64.1246 Pátria Nyomda, Bp. - 400 péld.

Csók István Galéria

Budapest V., Váci utca 25

Boross Géza

festőművész

kiállítása

1964. április 3. - 19-ig

Tucatnyi önálló kiállítással, sok hazai és külföldi sikerrel múltjában Boross Géza e szép kiállításon mutatja be utóbbi éveinek termését. Bármikor is nézem képeit, három emlék színezi azt amit látok. Az első, jó harminc év távolából bukkan fel: Főiskola, Rudnay osztály, a műterem szürkéje, a spanyolfalakra dobott drapériák rozsdabarnája s a palettákon évek alatt felgyűlt festéktömegek. A felfordított rajzbakok deszkáján is vastag tömegben torlódik az indiai vörös, berlini kék, a villogó fehér és a többi szín. A kopott műterem pállott színei közt ezeken sűrűsödik a komor és szilaj szenvedély. E festékgöröngyök felületeiben csodás képek sejtelmei bujkálnak, csak néhány forma kellene, hogy életrekeljenek. A másik emlék, amelyet Boross Géza képei felidéznek Tóth Árpád egyik sora:

„. . . Sötét fény csillogott az ordas óboron . . ."

A harmadik pedig az, hogy nemrégen egyik műtörténész-festő ismerősünk azt mondta, hogy Boross Géza piktúrája híd a múlt és a jelen magyar művészete közt. Hadd fűzzem még az emlékezéshez: mindig bámultam izzásig hevült szenvedélyét, hogy ecsetjével szinte mint vívó támadja vásznát és rákényszeríti festői villanásait.

*

Ha pedig ezt a kiállítását nézem, a három emlék, mintha egyszerre figyelne bennem, hogy vajjon nem csalatkoznak-e, vajjon nem hagyta-e őket cserben, ki annakidején életet adott nekik? Nem, nem, nincsen törés, nincs újrakezdés, hanem terebélyesedés új s újabb jelenségek festői meghódítása felé. Új s újabb képtémákon látta meg Boross Géza, amint „. . . sötét fény csillant az ordas óboron . . ." Temperamentuma minden képén csak egy felületen csattan a festéktömegek világító foltjában. A magyar néprajz klasszikusa, Kiss Lajos mondta el, hogy Jászai Mari sokszor magyarázta a fiatal színészeknek: minden szerepnek legyen jelentős, vagy jelentéktelen, hosszú, vagy pillanatnyi, csak egyetlen fénypontja van, de az egész szerep ezt szolgálja. Boross Géza képeinél is ezt érezzük: a kép egésze készülődés ahhoz, hogy valahol a közepetáján felvillanjon az a fény, amely értelmet ad az egésznek.

Nem családi kapcsolatok miatt idéztük az előbb a hódmezővásárhelyi szegénysor érzőszívű tudósát, hanem azért is, mert egyik könyvének címe egyúttal Boross Géza piktúrájának legtömörebb kifejezése: „a szegény ember élete". Ez az a fénypont, ami Boross Géza képeinek emberi tartalmát sugározza. Aki járt lakásukban láthatta, hogy mindenütt tündöklő tisztaság, ó bútorok, népi fazekasságunk remekei, szőttesek s varrottasok közt élnek. Ötödik emeleti lakásuk ablakából kitekintve a tágas szemhatáron az épülő világváros, Budapest nyüzsgése, színes forgataga lüktet alant. A műteremben lévő képekben, akár csak itt a kiállításon függőkben, semmi sincsen a világvárosból. Festőjük, amint teheti megy ki a falu csendes, egyszerű beszédű, tisztaszívű emberei közé, az az igazi otthona, az ő tájaikat, falvaikat s magukat festi. Eként pikturája valóban híd a múlt s jelen közt. Gyökerei Tornyai, Rudnay, Koszta viharos világáig nyúlnak és szenvedélyes festésmódja is emléküket idézi, de képei mindinkább telítődnek olyanfajta fény- és felülethatásokkal, szerkesztésmódokkal, amelyekből megérzik, hogy kortárs, nem pedig a múltak megkésett dicsérője.

Boross Géza képeinek színvilága, hangulata s emberi tartalma olyan otthonokat követel maga köré, mint amelyben megszületett. Komoly, tüzes színei, ropogós fényei már nem a „sirva-vigadó" múltat idézik: a szegénysor fénysóvárgása világol bennük; megfestésük temperamentumában pedig töretlen a fiatalság lendülete.

*

Ez a kiállítás azoknak az értékeknek friss hajtása, amelyek széles körben szereztek megbecsülést Boross Gézának idehaza és határainkon túl.

LÁSZLÓ GYULA

1971

Boross Géza

1021

POGÁNY Ö. GÁBOR:

Boross Gézáról*

A képzőművészeti tárlatok tájékoztató jelentősége még mindig számottevő. Bár az elmúlt esztendők folyamán egyfajta infláció volt tapasztalható a kiállítások rendezésében, egy-egy gyűjteményes anyag, átfogóbb bemutató még mindig figyelemre érdemes eseménynek minősül. Pedig sok más érdekesség is foglalkoztatja a műbarátokat, emlékművek, parkszobrok is készülnek nagy számban, az új épületek, lakótelepek környezetében sok monumentális alkotás sorakozik fel, a kisművészeteknek, a határmenti területeknek is nőkvekszik a közönsége. Ezért hát aki elfogulatlanul, körültekintően és érzékenyen tanulmányozza művészeti életünket, annak Boross Géza nyíregyházi kiállítása is komoly tanulságokat rejt magában. Arra emlékeztet, hogy a magyar képzőművészet még az igazi értékek egész sorával járulhat a közvélemény elé. Mert el fog múlni az a idő, amikor is az ügyintézők és kommentátorok olyannyira gazdag mű-

Boross Géza: Csutkakúpok

* Amikor ez az előadás elhangzott Nyíregyházán, a művész utolsó tárlatán, nem gondoltuk, hogy közlésével a szerkesztőség és városunk nevében búcsúzunk is Boross Gézától.

Boross Géza: Erdei tócsa

szetünket bizonyos felszínen szereplő ízléskörök, csoportocskák szemléletére redukálhatják. A hangadók szűk látókörűsége miatt képzőművészetünk egészéről az avatatlanabbak nem kaptak teljes képet, nem ismerkedhettek meg például festészetünk rendkívüli sokoldalúságával, a világra oly változatosan reagáló árnyalatosságával. Kár volt az érdeklődőket megfosztani képzőművészeti kultúrának hagyományosan szerteágazó stílustörekvéseitől, minden izgalmas benyomásra fogékony elevenségétől, a valóságot enciklopédikusan visszatükröző hitelességétől. Csak azért, hogy néhány favorizált irányzat, sznob divat mutatványai monopolhelyzetet élvezhessenek.

Mai piktúránk — ugyanis — sokkal több forrásból táplálkozik, mint amennyiről eddig a nagyhangú szakírók a nyilvánosságot tudatták. A konstruktivizmus mellett az érzékletesség, az öncélúság mellett az eszmeiség, a szubjektivizmus mellett a demokratizmus is érvényesül a festők munkájában; a polgári kultúra hanyatló jelenségeinek a helyére a szocialista művészet meggyőző eredményei léphetnek.

Érthető, hogy Boross Géza kiállítása is gondolkodóba ejti a tárlatlátogatót képzőművészetünk mai problémáiról. Festményei, akvarelljei, rajzai bennfentesen, együttérzéssel szólnak tájainkról, vidékeinkről. Hangulatukban egyfajta azonosulás van mindazzal, amit sajátosan hazainak, a magunkénak érzünk. Hogy mindebben van valami komorság, feszültség, fojtottság, az nem bélyegezhető időszerűtlennek, a müncheni akadémizmus továbbélésének, mert az optimizmust még az egykoron engedelmesek se mérték világos, rikító színekkel. A reményt, a bizonyosságot éppen az ismert hanghordozás, a valamennyiünknek kedves beszédmód, a lelkület és kedély tradíciója jelenti, a meghittség, a rokonérzés, mely egy összetartozó közösséghez kapcsolja mindazokat, akiket megérint. S ha valahol nemzeti jellegzetességeket keresünk a művészet-

Boross Géza: Alföld

Boross Géza: Öreg barátnők

Boross Géza: Várandós

ben, azt a szív dobogásának ütemében, az idegek játékának az áramában, a nonmento gondolatok egybecsengésében, az azonos eszmék lobogásában, a szép szándékok nemességében fogjuk megtalálni, abban a szemérmes belső érzésben, mely népünk és hazánk dolgait érintvén oly gyengéddé és mégis eltökéltté tette nagy mestereink megnyilatkozásait. Munkácsy, Paál László, Székely Bertalan, Mednyánszky, Tornyai, Rudnay, Koszta, Nagy István szenvedélyes koloritjának a mélyén lappang az a fajta döbbenet, megrendültség, ami nélkül ez országban még ünnepelni sem lehet. Évszázados keservek zengenek vissza még az ártatlan alkonyatokban is. Hazudna az, aki — mikor a terhet ledobta — tagadná, hogy a tagjaiban érzi még a fáradtságot.

Hiba lenne — persze — Szinyei, Ferenczy Károly, Szőnyi István örökségében észre nem venni a nyomás feloldásának a gesztusát, s nem csak a kiegészítő színek harmonizálásának a lehetőségeivel, de a lélek önvigaszának a nosztalgiájával is. Az ellenakciók mégse a derüs kompementerekkel szemben bontakoznak ki elsősorban, hanem az indulatos, elégikus kontrasztokkal szemben. Miért lenne — például — több igazság a szerkezetes torzításokban, a mértani alapidomokban, mint a nép sorsáról szóló vallomásokban? Mindenképpen kívánatos már felszámolni az egyoldalúságot, s megérteni tehetségeink különböző hajlamait, egymástól esetleg eltérő felfogásukat, a létkérdésekre másként és másként mozduló temperamentumokat. Képzőművészetünk további fejlődése érdekében nagyon komolyan kell vennünk a nemzeti vonások jelentőségét, s éppen ezért nem törődhetünk bele abba, hogy az agresszorok még mindig önigazolássá szűkítik elődeink hagyatékát.

Boross Géza tettekkel tanúskodik haladó tradícióink megértése mellett. Átérzi az alföldi festők örökségét, s mint hűséges rokonlélek nyilatkozik a magyar falu világáról, a vészterhes felhőkről, a virágba borult kertekről, vágyainkat messzerepítő útmenti fasorokról, az édes anyaföld fáradhatatlan megmunkálóiról. Szeghalmi, nyíregyházi tanárkodása idejéről feledhetetlen emlékeket vitt magával, hogy alkotómunkája közben sohase tudjon elszakadni a Tiszán túli valóság atmoszférájától, a változó világ meg-megújuló élményeitől. Ennek a kiállításának az anyaga is arról érvel, hogy képzőművészetünk forrásai kiapadhatatlanok, bőven ontják a néplélek üdítő italát. S akinek valóban van valami köze a művészethez, felismeri, hogy nemzeti festészetünk kimeríthetetlen energiákból táplálkozik, nem stílusköröket szolgál, hanem az élet, a természet, az ember szószólója.

Andrássy Kurta János szobrai:

		Pengő
34.	Feleségem (márvány)	mgt.
35.	Férfiarcmás (andesit)	mgt.
36.	Léda (márvány)	mgt.
37.	Férfiarcmás (terakotta)	2.000.–
38.	Pihenő lovas (bronz)	4.000.—
39.	Márványtanulmány	nem eladó
40.	Épitő (mészkő)	3.500.—
41.	Parasztvénusz (mészkő)	3.500.—
42.	Bölény (terakotta)	700.—
43.	Csavargó (terakotta)	1.000.—
44.	Tehenes asszony, népi faragás után (mészkő)	5.000.—
45.	Fürdőző nők (márvány)	4.000.—
46.	Ázsiai csikós (bronz)	mgt.
47.	Hazafelé (bronz)	1.700.—
48.	Danaida (bronz)	1.500.—
49.	Tüskéthúzó (bronz)	2.000.—
50.	Szélfúvásban (bronz)	1.500.—

A TAMÁS-GALÉRIA
CLI. KIÁLLÍTÁSA

BOROSS GÉZA
FESTŐMŰVÉSZ
ÉS
Andrássy Kurta János
SZOBRÁSZMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSA

1944. JANUÁR 9—18

TAMÁS GALÉRIA
V., AKADÉMIA UCCA 8

ÁRA 1.— PENGŐ

BOROSS GÉZA KÉPEI:

		Pengő
1.	Őszi napsütés, olaj	1.500.—
2.	Krumpliszedők, „	3.000.—
3.	Legelőn „	1.200.—
4.	Csendélet sárga virággal, olaj	800.—
5.	Beszélgetők, II. olaj	1.600.—
6.	Felsőbányai táj I. „	1.000.—
7.	Mosónő „	2.000.—
8.	Árnyékos házak „	900.—
9.	Bányász „	1.200.—
10.	Eső után „	2.000.—
11.	Görbe utca „	1.600.—
12.	Tehenek „	1.000.—
13.	Virágok II. „	1.500.—
14.	Szegényasszony III. „	2.200.—
15.	Cigánylány „	1.000.—
16.	Csendélet mihókkal, olaj	1.200.—
17.	Dombok házzal, akvarell	500.—
18.	Csurgónál „	1.000.—
19.	Bányászház I. „	700.—
20.	Asszony tehénnel „	1.200.—
21.	Vak asszony „	1.000.—
22.	Bányász „	600.—
23.	Falu vége „	700.—
24.	Anya „	500.—
5.	Dombos táj II. „	700.—
26.	Napsütés I. „	700.—
27.	Hegyoldal „	800.—
28.	Utcán „	800.—
29.	Hazafelé szénrajz	400.—
30.	Hálóhúzó „	400.—
31.	Tájkompozició „	400.—
32.	Felsőbányai utca I.	400.—
33.	Fényözön II. „	400.—

Boross Géza festő

Boross Géza képei komoly élményt jelentenek. Egy nagyképességű és jóízlésű festőt ismertünk meg általuk, valakit, akit eddig még nem tartottak számon a hozzáértők, de akit ezentúl a legtöbbet ígérő ifjak között kell majd emlegetni. Bátor ecsetkezelése, tömör színei, helyes képszerűsége már festészetünk legnemesebb erényeire utalnak. Ellenállhatatlan biztonság figyelhető meg munkásságában, mint akit elkapott a lendület, egy szerencsés percben ráhibázott az egyetlen lehetséges kifejezésmódra s most sietősen mindent ki akar mondani vele, ami eddig fölhalmozódott benne. Ez a biztonság szinte görcsös, konok és megrögzött, mint általában az olyanoké, akik sokáig nélkülözték. Boross Géza ezúttal valóban szilárdan, eltökélten és eredményesen

Boross Géza: Csendélet

Délibáb. 1944. 5. 14.

(P. Ö. Gy.: Szemle a kiállító művészek képeiből)

használja birtokba vett eszközeit, minden vonatkozásban jól végzi feladatát, mint aki testi örömet talál a művészi munkában. Felszabadultan, könnyen és mégis kellő súllyal rendezi jó festményekké az élet dolgait és a festő meggondolásait.

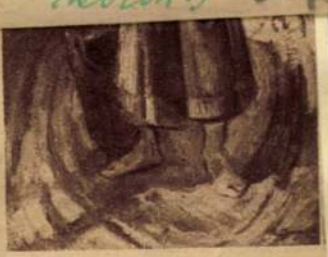

Boross Géza: Mosónő

der Egerer Schränke.

rettel. Magyar, 1800 k. — Kommode, Nussholz, mit

OLON, hollandi aranylakkdiszitéssel. XVIII. sz. —
t holländer Goldlackmalerei. XVIII. Jh.

isszel és oroszlánkarmos lábbal. Magyar, empire. —
Füsse mit Löwentatzen. Ungarisch, Empire.

el. Empire. — Secretaire, Mahagoni mit Bronze.

gónifa, felső része üvegajtóval. XIX. sz. — Etagen
ast. XIX. Jh.

japán modoru diszitéssel. XIX. sz. — Etagen Prunk-
h.

ylappal. XIX. sz. — Konsolspiegel, vergoldetes Holz

feketefa, kazettás ajtaján fülkagylós keretelés. Tirol,
Nuss- und schwarzes Holz, auf der kasettierten Tür

BOROSS GÉZA

1021

szemle

KOROKNAY GYULA:

A nyíregyházi képzőművészeti élet 1971 első felében

Ebben a félévben különlegesen élénk volt a város képzőművészeti élete. Annyira gazdag volt számszerűleg kiállításokban, s közülük nem egy keltett feltűnést és sikert akár szűkebb, akár szélesebb körben, annyira megnőtt a kiállítást rendező szervek száma is, hogy ez a nevezetes fél év megérdemeli a visszapillantást.

Az első helyen mindjárt a Művészeti Hetek nyíregyházi rendezvényeit sorolhatjuk fel, s köztük Boross Géza kiállítását, melynek befogadására az évekig hallgató múzeum is megnyitotta kiállítási helyiségeit. Mikor Pogány Ö. Gábor a Nemzeti Galéria főigazgatója nagyközönség előtt, de a művész távollétében megnyitotta a kiállítást, még senki sem sejtette, hogy az a betegség, amely Boross Gézát a megnyitótól távol tartja, pár hónap múlva, június elején elviszi közülünk. Ez a kiállítása ezt a szomorú emléket hagyja maga után, hogy ez volt az utolsó, életében rendezett tárlata.

Boross Géza művészetének sok híve van a városban. Köztük régi tanítványai, barátai, ismerősei, sokan vannak, kik őszintén szeretik problémátlan világát, kitűnő rajzkészségét, megnyerő festői modorát, s közérthetőségét. A kiállított képek nem támasztották azt az igényt, hogy a festőművész egész pályáját bemutassák. Tulajdonképpen két részből állt, részben az itteni tulajdonban lévő képekből, természetszerűleg ennek nagyobb részét korábbi művek tették ki, másrészt pedig az utolsó évek terméséből. A középső évek munkája hiányzott. Ne sajnáljuk azonban, hogy így történt, mert láttunk pár nagyon szép Rudnay-tanítvány képet, melyek vetekszenek a mester műveivel. De tanulság szempontjából nagyon érdekesek voltak a barzóendrés képek is, azok számára, akik ismerik ennek a szerencsétlen sorsú nagy nyíregyházi művésznek a munkáit. Az utolsó években úgy látszik visszatért fiatalkora barnás-zöldes színvilágához, azzal a különbséggel, hogy most már nagy, húzott foltokkal, cézannosan, kissé szétesően dolgozott. Boross Gézát alföldi festőnek mondják. S ez a hagyományaiban Munkácsyra visszanyúló iskola töretlenül már csak kevés művésznél él. Boross időszerűségét azonban mindig biztosítani fogja a művészet iránti őszinte szeretete, s virtuóz mesterségbeli tudása.

A Művészeti Hetek második jelentős rendezvényének, Nagy B. István budapesti festőművész kiállításának a színház emeleti társalgója volt a színhelye, és szinte párhuzamosan futott az előző kiállítással. S ez az egyidejűség szinte plasztikusan kihozta Nagy B. István művészportréját.

Legelőször is a kísérletező, s a hagyományokat lazító technika ötlött fel: a száradt festékdarabkák felragasztása a vászonra, vagy különböző anyagoknak a festékhez való keveredések által előállott repesztések. A lényeg azonban nem az, hanem a művész képeinek szokatlan erős, gondolati fűtöttsége. Ez a tartalom pedig teljes egészé-

Csisztu Mihály: Nagymarosi táj (részlet).

ben a mának a problematikájából nő ki, még a híres zsámbéki templom sorozatában is az aktualitás ezer arcába akar belenézni. Hogy mi és milyen a mai ember, a magyarság számára ez a különleges koragótikus műemlék. A gondolati elem uralkodik a sajnálatos módon eltűnt Huligán című képén csakúgy, mint az Alattvalón, melyen a függőség, az ember és a hivatal azonossága szarkasztikus kesernyésen jut kifejezésre. Mai téma az űrrepülés, a sugárveszély miatt érzett szorongása is.

A „Doktor úr" képnek is megvan a maga története, a művész apjának állított epitáfium.

A színek festőisége, mely a gondolati tartalmat hordozza, igen gazdag. Említettük a különös technikáját, de ecsetje legtöbbször szenvedélyesen, romantikus expresszivitással száguld, mintha hosszas gondolkodás után gúzsból szabadultan futna a vásznon. Színei olykor harsányak, olykor szinte szürkék, vagy egytónusúak, máskor meg egy-egy színpárra épül, de minden esetben erősen affektívak.

Hatásában ez a kiállítás akár elfogadja valaki ezt a művészetet, akár csak fenntartással, olyan volt, mint egy zárt helyiségben végigfutó friss légáramlat.

Még mindig a Művészeti Hetek keretén belül Kerülő Ferencnek, a József Attila Művelődési Ház kistermében, és Z. Szalay Pálnak a Krúdy mozi előterében volt kiállítása egy-egy hetes időtartammal.

Kerülő Ferenc gávai rajztanárnak ez volt Nyíregyházán első önálló kiállítása. Földrajzilag elszigetelve, magára utalva, sajátos festési módot és egyéni színvilágot alakított ki. Környezetét, a tiszta falu életét, embereit látjuk legtöbb képén, s ezt a képei tanúsága szerint is csak ritkán töri meg egy utazás, vagy művésztelep emléke. Szemlélődő alkat; legjobb képei azok, melyeken vissza tudja adni azt a rácsodálko-

zást, mely akár egy kis jelentéktelen falurészlet előtt is betölti. Láttunk tőle néhány sikerült csendéletet és sikerült portrét is.

Z. Szalay Pál a Krúdy mozi előcsarnokában mutatta be olajból és akvarellből álló újabb gyűjteményét. Az idős művész korát meghazudtoló frissességről, életvidámságról, munkabírásról tett tanúságot. Néhány képének derűje és hangulata azt mutatja, hogy művészünk még ismerőseinek is szerez meglepetést.

A Művészeti Heteknek voltak más rendezvényei is, az író-olvasó találkozó mintájára a TIT rendezett művész-közönség találkozót is. Soltész Albert a Nyírségi Kutatóintézetben, Pál Gyula a Vízügyi Igazgatóságon „mutatkozott be" (!), a konzervgyárban Berecz András találkozott a közönséggel, Felsősimán pedig Krutilla József. A borbányai Művelődési Teremben Ács Lászlónénak volt a bemutatkozása, míg Margittay Jenő a Ságvári Tsz-ben szerepelt.

Ezek a találkozók amolyan kis mintatárlattal voltak összekötve.

A további rendezvények közt először említjük a „Nagybánya a magyar festészetben" című kiállítást. A képeket és a rendezést a Nemzeti Galéria szolgáltatta, így az érthetően magas színvonalával tűnt ki. Aki Nagybánya óta csaknem a legújabb időkig számított a magyar piktúrában, majdnem mindenki szerepelt. S itt derült ki, hogy a cím félrevezetően hangzott, mert hogy Koszta szerepelt egy teljesen nagybányais árnyékba helyezett két figurás kompozícióval, az ellen senkinek sem lehet kifogása, de hogy például Czigánynak, s Tihanyinak a Nyolcak-féle konstruktivizmusa, vagy Czóbelnak a ripplrónais szecessziós egész alakos portréja hogy jön Nagybányához, arra logikus válasz nehezen adható. A nagybányai művészetről megvan a kialakult hagyományos fogalmunk, mellyel a kiállításból leszűrhető tanulság nem egyezik.

Az egyes művészeket képviselő művek — talán az egy Hegyi beszédet kivéve, nem tartoztak a mesterek közismert alkotásai közé. Ha valaki ezt várta a kiállításból,

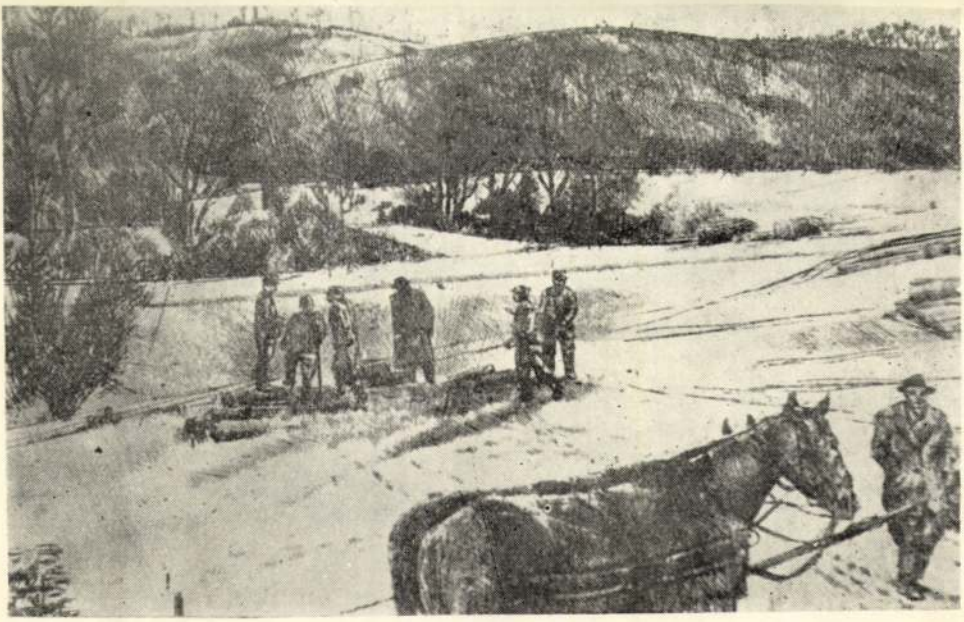

Csisztu Mihály: Télen (részlet).

Nagy Sándor nyíregyházi kiállításából.

akkor talán csalódott. A művészetet szerető látogatónak, hacsak nem volt benne jókora adag sznobság, elégedettnek kellett lennie a magyar festészetnek ezekkel a kisebb-nagyobb gyöngyszemeivel. És ez volt a legfontosabb. A nyíregyházi látogató azonkívül még annak is örülhetett, hogy Jándi Dávidnak egy nagyon szép figurálisát is láthatta, és jóleső érzéssel vehette tudomásul, hogy szerepelt egy földije is.

A múzeum harmadik kiállítása immáron a Nyíregyházi Nyár keretén belül, június utolsó napjaiban nyílt, s ez a Pintér Éva—Váci András házaspár közös kiállítása volt. Anyagukat előzően Vaján, majd (Mátészalka helyett) Nyírbátorban már bemutatták.

Pintér Éva, bár férjével gyakran lelátogat Nyíregyházára, mint művész eddig még nem szerepelt a városban. Műfaja kevéssé szokványos: a faliszőnyeg. Ezeket maga tervezi és maga is szövi. A kiállításon több nagyon szép vázlattal, melyek a vonalainak tisztaságával, s a színvázlatok sokrétűségükkel tűnnek ki, s néhány kisebb, és egy nagyszabású gobelinnel szerepel. Pintér Éva legmegkapóbb kvalitása talán a fantáziája gazdagsága. Kiállított művei sok oldalról mutatják be. Szereti a természeti témákat: pillangó, cinke, kavicsok, vagy akár az eső, de élménnyé alakult nála a nyugati katedrálisok színes üvegablakainak fényében fürdő orgonája is. Érdekes a szerkesztési módja. Szinte kis önálló részekből egy mérnök hideg agyával állítja össze a dolgait, melyek összességükben a kész műben más jelentéssel is bírnak. Mikrokozmosz a makrokozmoszban.

Technikájának bámulatosan ura, közelről kell megnézni, mennyi finomság, s festői szépség van minden szálon.

Váci Andrásnak már volt Nyíregyházán gyűjteményes kiállítása 1962-ben. Lényegében sosem szakadt el szülőföldjétől, rendszeresen részt vesz a különböző képzőművészeti megnyilvánulásokon. Eléggé köztudomású az a ténykedése is, hogy a vajai múzeum modern magyar gyűjteményének nagy részét is ő hozta össze. A látogató ezért most főleg arra volt kíváncsi, hogy jelenleg hol tart. A kevés számú festményből ítélve, továbbra is az egyszerű emberek sorsa, a plasztikus térformálás és a színekkel való kísérletezés érdekli. Mégis a színben visszatartott jegenyék, melyet a déli temetőben festett, s a kissé barokkos „Vihar" című képe tűnnek ki erejükkel. A művész azonban, úgy látszik, újabban több időt szentel a grafikának, s siessünk hozzátenni, kitűnő eredménnyel. Említsük a bátyjának, a tavaly olyan váratlanul elhunyt Váci Mihálynak két kötetéhez készült metszetsorozatát, melyek így egymás mellett külön többletet is kapnak. Nagyon szép a poszthumusz kötet első rézkarc-variánsa. Néhány más metszetén pedig tökéletesen tudja érzékeltetni a vízparti csendet. Amióta utoljára láttuk Váci műveit, ezek az új metszetek tartalmilag, formailag, művészileg is teljes érettségről tanúskodnak.

Június elején a Nyíregyházi Nyár keretében a színház két meglepetésként ható kiállítással állt elő. Két megyei művészről van szó, kik alkalomadtán jelentkeztek egy-két művükkel, de kiállításuk még nem volt a városban. Csisztu Mihály Budapesten élő grafikus Timáron született, s az ötvenéves Vasvári Pál Gimnázium növendéke volt. Nagy Sándor szobrász buji születésű és a nyíregyházi szabadiskoláról mint Berky növendéke indult. Nagy Sándornak, bár már szobra áll a városban, szintén nem volt önálló kiállítása, s a mostani szabadtéri kiállítása a szabadtéri mozinak a parkjában olyan eseménynek bizonyult, mely újszerűségével országosan is feltűnést keltett.

Csisztu Mihály ezen az első nyíregyházi kiállításán mintegy negyven grafikával jelentkezett, a színház emeleti társalgójában. A szép kis kamarakiállítás bizonyos szempontból gyűjteményes jelleggel is bírt. Tekintettel volt az eddig megtett útra, s tükrözte a művész technikai sokoldalúságát.

Csisztu Mihály személyében a látogató szimpatikus művészegyéniséget ismert meg. Művészetének három sarkított pontja Budapest, Nagymaros, Szabolcs. Ezek felé fordulva a régi mesterek becsületességével adja vissza élményeit. Csisztu megrendelője legtöbbször a Képcsarnok, mely körülmény bizonyos szempontból egy stílust is jelent, ugyanakkor egy megbízható színvonalat, műveiben azonban mindig érezhető egy bizonyos témájára való rácsodálkozás, az áhítatnak egy fajtája a valósággal szemben. Szereti amit csinál, s őszintén csinálja. Kedvvel eljátszik a fák, bokrok ágaival, olykor tökéletesen tudja érzékeltetni a táj varázsos hangulatát, míg máskor a visegrádi part hegyeit szerkeszti össze konstruktív formákban. Ma ez a konstruktív, s szerkezetelemző tendencia uralkodik nála.

Nagy Sándor nyíregyházi kiállításából.

Művészete minden hangoskodástól idegenkedő becsületes művészet, melynek megbízható fejlődési vonala egyúttal őszinte igéret is.

A kiállítás rendezésében az ötvenéves Vasvári Pál Gimnázium is közreműködött.

A szabadtéri színpad közismert, szép kertjében június ötödike óta állnak a virágok közt Nagy Sándor szobrai. Művészete rokon Pál Gyula festészetével, s Ratkó József költészetével. Szociográfikus indításúak, s inkább az erőt, az igazságot, s a kifejezést akarják érvényre juttatni, mint a hagyományos szépséget. Kiállított műveinek nagyobb része portré, ezek is egy-két kivétellel parasztábrázolások. A kucsmás fejek nagy száma, s ahogy felfelé néznek az „úrra", meghatározza problémájukat, létüket is.

Nagy Sándor művészetének legmegkapóbb vonása, hogy ezek a fejek milyen erővel tudnak beszélni. Olyanok, mint egy parasztnovella összesűrítve egy pillanatba, s egy jellembe. És nemcsak a kövek színesek, miibe ki vannak faragva, hanem a jellemek változatossága is végtelen gazdagnak tűnik. Más és más egyéniség mindegyik. Talán van mindegyikben egy kis torz vonás, bizalmatlanság, kiszolgáltatottság érzés, vagy rosszindulat, nem idealizál — kivétel a család tagjairól készített portrék —, hanem analizálja mint Dosztojevszkij, a lélek, s a jellem negatív megnyilvánulásait is. Keresnünk kellene a mai szobrászatban valakit, aki a lélek oly mélységéig le tud hatolni, mint Nagy Sándor. A paraszti népet, a föld népét pedig senki jobban nem ismeri, mint ő.

Figuráiban is az analizáló hajlam uralkodik. Robusztus, súlyos, sőt alaktalan figurákat alkot, sajátos szobrászi tömörséggel megfogalmazva, a hangsúly azonban többnyire itt is az arcokon van.

Gyakran lehet olvasni, hogy napjaink szobrászatának a fém, az áttört formák a jellemzői. Nagy Sándor tudja mai módon kezelni a követ, s ez egy másik olyan momentum, mely művészetét értékesebbé, de egyúttal nehezebben megközelíthetővé teszi. Szereti az érdekes köveket, ismeri az ország összes kőfajtáit, ezek szinte beszélnek neki. A művész félúton az anyag elé megy, elfogadja a belőle jövő sugalmazást. Félig a művész alkot, félig hagyja, hogy az anyag, a természetnek ez a megnyilvánulása beszéljen. Talán itt lehet annak a jelenségnek a magyarázatát találni, hogy művei formailag olyan rendkívüli fantáziagazdagságról tesznek tanúságot.

Pál Gyulának a Krúdy moziban rendezett kamarakiállítása két szempontból volt nevezetes, melyek együtt szemügyre véve nem mentesek némi pikantériától. Ez a kiállítás volt a Nyíregyházi Nyár mostohagyermeke abban az értelemben, hogy nem bocsátotta útjára meghívó, katalógus, vagy plakát, s ugyanakkor a művész eddigi termésének a legjavát — huszonnyolc képnek a csokrába szedve — nyújtotta át a látogatóknak. A kiállítás egyharmada Pál Gyula 1966-os budapesti kiállításának az anyagából volt kiválogatva. Köztük az egyszerűségében megható „Anyám", a mithikus „Meszelők", Pál Gyula munkásságának egyik legjobb képe, az „Anna néni" Ramocsaházáról, szinte népballadai sűrítésével, az élőlényként ható Nádor utcai és Csillag utcai házaival, vagy az először feltűnést keltő festményével: „Két ház a domboldalon".

Pál Gyula pesti kollekciójának a sikere a tartalom és forma ritkán tapasztalható tökéletes egységében rejlett. Öreg falusi házakról van szó, öreg emberekről és öreg asszonyokról, olyan egyszerű szavakkal, egyszerűen megfogalmazva, ahogy ők beszélnek. Sajátos költészet áradt ki belőlük, mint egy hervadó falusi, vagy mezei virágnak az illata. Ekkor Pál Gyula azt mondta, hogy még nem mondott el mindent. És most a kiállítás kétharmad részében láthatjuk, hogyan szélesíti Pál Gyula a világképét ezeknek az egyszerű embereknek a világával, ahonnan ő is jött. Újabb témák szerepelnek, újabb kompozíciós problémák jöttek elő, s szemében újabb ritmusképletek születtek. S az sem meglepő, hogy szinte váratlanul készített egy ragyogó Kodály-portrét.

Azok számára, akik ismerik Pál műveit, azt az újat hozta ez a kis kiállítás, hogy ebben az összeállításban valami új hatóerőt kaptak a képek. Valahogy újjászülettek.

★

Hiányos lenne a város művészeti életéről alkotott képünk, ha mellőznénk a szakkör jellegű képzőművészeti csoportosulásokat.

Közülük elsőnek említjük a Vízügyi Igazgatóság képzőművészeti szakkörét. Nemcsak azért, mert régi mérnökei kitűnő rajzképzésben részesültek, — közülük Imre Já-

Nagy Sándor Gvadányi utcai műteréből.

nos, Gavallér Endre már régebben eltávoztak az élők sorából, Thám Géza pedig az idén Budapestre költözött, hanem azért is, mert nemcsak lelkesednek a szépért, s szívesen áldoznák szabad idejüket az alkotásnak, s kapcsolatba is léptek a helyi képzőművészekkel. Hároméves fejlődésüket kézzelfoghatóan le lehet mérni, a tehetséges és rossz anyagi körülmények között élő Péter Mihály is náluk tűnt fel. Ma már oda jutottak, hála Diczházy István kitűnő szervezésének, hogy többen komolyan gondolhatnak az őszi megyei kiállításon való részvételre. Idei harmadik kiállításuk először Kisvárdán nyílt meg kellő formaságokkal, majd Nyíregyházán.

Az 5. sz. Volánnál a pályázatszerű szakköri mozgalom szintén hagyományos. Évenként lehet képző- és iparművészeti alkotásokkal pályázni. Szakzsürit hívnak, véle-

Nagy Sándor: Figurarészlet.

ményt kérnek írásban, s egy furcsa szisztémával, valami népszavazás félével a dolgozók döntik el az értékelést. Így kap például egy olyan mű, minek tulajdonképpen nem lenne szabad falon lennie — első helyezést. Nehéz megérteni, hogy ez esetben a szakzsüri mi célt szolgál?

A Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum kollégiumában is komolyabb képzőművészeti élet mutatkozott. Először Bugya Ferenc tiszadobi tanárnak rendeztek bemutatót, aki autodidakta, de távolról sem tehetségtelen, majd Káré János adminisztrátor, s két harmadeves repülős hallgató, Karácsonyi Gábor és Somogyvári József rendeztek egy kis tárlatot. Meglepetéssel kellett tapasztalni, hogy tehetségek. Ők is kapcsolatba léptek a megyei csoport titkárával, és ha lesz elég kitartásuk, akkor azt az új színt jelenthetik a megye képzőművészeti életében, melyre mindig szükség van.

A három csoportosulás tagjai közül többen járnak a Berecz András, vagy a Pál Gyula által vezetett képzőművészeti szakkörbe.

A fél év tehát nagyon élénk volt, meg lehetünk elégedve a kiállítások számának növekedésével, a minőség emelkedésével. A megállapítás kétségtelenül igaz, ha a dolgoknak csak egyik oldalát nézzük. De lássunk más szempontokat is. A két fő rendező intézmény, a múzeum és a színház volt. Talán úgy is lehetne mondani, hogy a megye és a város. Már magában véve az is furcsa, hogy egy színház kiállításokat rendez, sőt, bizonyos szempontból felül is múlja azt. A tényekkel való szembenézés magában is mutatja, hogy valami azért nincs rendben. Nemcsak arról a versenyszellemről van szó, aminek általában mostanság örülünk, hanem a múzeum kényelmességéről, fantáziátlanságáról is. — S Nyíregyháza kiállításai vajon nem Kisvárda és Nyírbátor után kul-

logtak? A színház több, s jobb ötlettel állt elő, érdekesebb, izgalmasabb, vonzóbb, s az igényeknek jobban megfelelő kiállításokat tudott hozni. Gondoljunk csak a két elszármazott megyei művész anyagának a hazahozatalára. Természetes, hogy a színház szervezés dolgában nem tud versenyezni a nagyobb apparátussal működő múzeummal. A színház rendezésénél előfordult olyan hiába is, hogy minden előzékenység mellett nincs biztosítva a látogatási idő, mint ahogy a plakátok is hiányoztak. Viszont: a kis meghívó katalógusok ügyesebbek, modernebbek voltak.

Az a kétely is felmerül, hogy elbír-e a város ennyi kiállítást. Ha a látogatók számát nézzük, a válasz nem egyértelmű, főleg az ifjúság részéről, mely a holnapot jelenti. Ha azonban a vásárlásokat vesszük figyelembe, akkor viszont az a tapasztalat, hogy még mindig a kezdetnél vagyunk. Gyakorlatilag nincs vásárló, nincs mecénás (a nyíregyházi vállalatoknak olyan kevés pénzük van?), anyagiak nélkül pedig nincs komoly művészeti élet. Ha ilyen szempontból nézzük a művészeti életet, akkor attól kell félnünk, hogy a lendület le fog állni.

Pál Gyula esete a MOKÉP-pel másra figyelmeztet: a rendező szerv részéről mutatja a sablonos unalmat, mely lehet fáradtság jele, de akármi is, mindenképpen a művészet lebecsülése, aminek nem lett volna szabad megtörténnie, s a jövőben nem szabad megismétlődnie.

A szakkörök az utánpótlást biztosítják, s a képzőművészeti élet komoly bázisát alkotják. Ugyanez a szerepük, legyünk őszinték, az általános iskolai rajztanároknak. Lehetőség, bátorítás kell nekik, hogy kibontakozhassanak. De hogy milyen ferde kinövések is lehetnek, arra — az egyébként kétségtelenül jóindulatú — Volán esete figyelmeztet.

Végső konklúzióként hová is juthatnánk ki? Örülhetünk az eredményeknek, de a kételyek is erősek. Bírja-e a város a jövőben ezt az erős lendületet? Vagy hanyatlás következik? Számot vetettek az illetékesek az erőforrásokkal? Tanultunk-e a hibákból? Legjobb, ha bízunk, ahogy Voltaire mondja, s műveljük a kertünket.

Nagy Sándor: Apám.

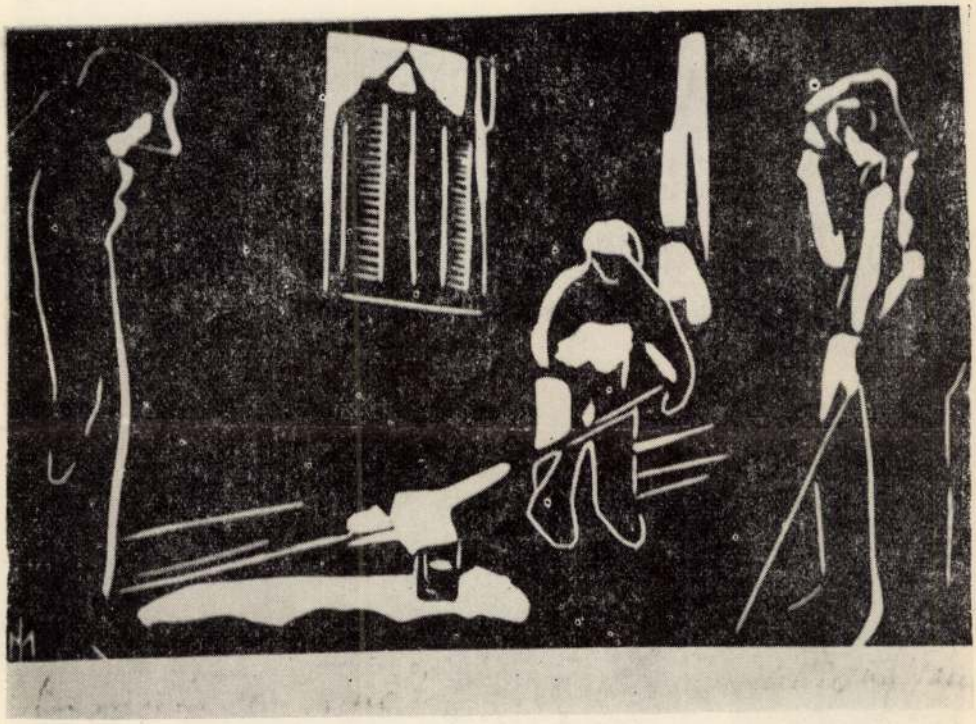

Margittay Jenő: Vasöntők.

Boross Géza festő

Egy festő és egy szobrász.

A *Tamás-Galériában* egy fiatal, tehetséges nyíregyházi festőművész mutatkozik be, őszinte örömünkre. Vidéki eredetét két okból emeljük ki. Minden érték, amely onnan ered, úgylehet kétszeresen számít — mint a hadiévek sora —, mert a művész legtöbbször meglehetősen magárahagyatottan, néha egészen süket, vagy éppen ellenséges csendben végzi el nehéz kibontakozó munkáját, másrészt csak helyeselhetjük, hogy a Tamás-Galéria ezúttal is „hozott" egy vidéki művészt, aki, íme, teljes vértezetben áll a fővárosi követelmények elé.

Boross Géza festőművész

olajfestményeinek, akvareljeinek és rajzainak sorozatán át kifejező eszközeinek kiforrott bőségével, szemléletének filozófikus elmélyültségével, hangulatának aktív derültségével, formáinak legtöbbször nyugalmas, néha nyugtalan erejével a holnapot építő művészet hívei számára hozott kiérlelődött értékeket. Ha világszemléleti társakat keresünk számára képzőművészetünkben, őt a KUT konstruktív művészei mellé kell állítanunk. Zárt szerkezetben feszítő erőket halmoz, a valóságvilág lényegét a szüntelen mozgásban ismeri fel és abban, hogy ez a mozgás az energiák elhelyezkedésének ellentétein indul el egy magasabb kiegyenlítődés felé, nem a mozgás öncélúságával, hanem e magasabb kiegyenlítődés céljával. Szerkezeti zártsága ellenére központtól taszító erők érvényesülnek kompoziciójában,

Népszava 1944. jan. 9.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni: 6

kívánt rész törlendő!)

Magyar Rejtvény Ujság	Sztár	Magyar Nők Lapja	Hasznos könyv	
—	—	3	—	

Petra József

aláírás.

ugynegy világa legtöbbször kilép a kép zárt kereteiből s erészben érvényesülnek nála a nagybányai naturalizmus vonzódásai a kozmikus távlatok levegője iránt. Festményein tónusai színesen elmélyültek, az erőteljesen rajzos szerkezeten meleg kedélyvilág hangulata lesz úrrá, őszinte közvetlenséggel. Energiaellentéteit itt a tömegek világos és sötét elosztásával, a lezárt részletek egyensúlykülönbségével s a fénypontok és ellenpontok mozgalmas elhelyezésével hozza létre. Szemléletének középpontjában az ember áll és témái tájak, virágok, tárgyas csendéletek emberi áthangolásban s nem utolsósorban a hétköznapok dolgozó emberei. Mindenütt a realitások erőteljes lírájával. Szénrajzain a fehér és fekete ellentétei villanó és áramló fényekben, helyenként sejtelmesen kérnek szót. Akvareljei zárt szerkezetük ellenére könnyed színek által lendülnek mosolyra.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

Boross Géza

JÖVŐ MÉRNÖKE

1964 MÁJ – 4.

Boross Géza képkiállítása

Mély tónusú, közvetlen erejű képek mestere *Boross Géza*. Most zárult a Váci utcai Csók Galériában gyűjteményes kiállítása, amelynek jelentős közönségsikere is volt — a szakmai méltányláson kívül.

Borongó lirizmus, *a népi lélek e gyakori* sajátossága árasztja el mély tűzű képeit, sejtelmes ragyogással. Olyanok néha e képek, mint sötét drágakövek, melyeken a rejtett izzások színkontrasztjából kap erőt a koncentrált ragyogás. (S mintha e drágakőszerűséget a művek igényes foglalása, vászonpasspartoukkal és nemes veretű rámákkal való összeötvöződése is aláhúzná.)

Három jellegzetesen magyar festő neve jut eszembe, amikor Boross Géza őszintén *népi hangulatú* képeit méregetem: *Rudnay, Koszta, Tornyai*... És valóban: van köze művészünknek e mesterekhez. Rudnaynak tanítványa és később tanársegéde volt; a másik két nagy alföldi „népfestőnek" pedig legkedveltebb tájképi környezetében — Hódmezővásárhely körül — festi immár évtizedek óta képei nagy részét. Egyik műtörténész-festő mondotta Boross Géza piktúrájáról: *„híd a múlt és a jelen magyar festőművészete közt."*

Bár belső izzás és szinte magmatikus hőfok feszíti Boross Géza műveit, művészete mégis jellegzetesen statikus művészet. Táj és csendélet — azután ezek monumentális részeként az ember, akit munkálkodása közben vagy megpihenve ábrázol. Egyedien, individuálisan, többnyire magányosan. Csendélet, igen — és az élet csendje... Csendje a munkában megfáradt földmíves pihenőjének; szinte a megtorpantott idő percegését véljük hallani ízes, szép zenéjű színharmóniái mögül, melyeket pasztózus olajfesték és olaj-pasztell technikák bűvölnek vásznaira. Az örök paraszti sors viselői és életük szerény kellékei e képek leggyakoribb tárgyai, ahol barnazöld-fehér-vörös valőrök settenkednek a gondosan megkomponált s térbe állított formák felületén.

Szerepel a kiállításon néhány élesen felvillantott jellemrajz erejű portré is: legnagyobbrészt bensőségesen ábrázolt családtagok. Mondjuk-e még el, hogy ma már számos múzeum — köztük nem egy külföldi, sőt magángyűjtemény is — őrzi Boross Géza megfontolt hangvételű munkáit? Az 56 éves művésznek ez a 10. gyűjteményes kiállítása. Külföldön legutóbb az Ermitage-ban megrendezett magyar képzőművészeti kiállításon szerepelt 1962-ben. És végül említsük meg, hogy ő ma a műegyetem adjunktusainak seniorja.

B. J.

jól tanulni és él
tolni, hiszen n
jes embert kív
a tanulás a leg
hez segít hozzá
sportolás. Sok
vizsgaidőszakba

átveszi az örökös vándordíjat

fárad, nálam ekkor segít a sport. A nehéz napok fáradtságát teljesen kipihenem az edzésen, a testmozgás szellemileg felfrissít. Persze a sport nemcsak a vizsgaidőszakban segít, hanem minden

Labdarúgók az OFB döntőbe jutásért

Az országos főiskolai bajnokságok küzdelmei során a MAFC labdarúgócsapata kedden, május 4-én a négyes döntőbe jutásért a Gödöllői Agrártudományi Egyetem csapatával mérkőzik Gödöllőn 16.30-kor.

A MAFC — hacsak sérülések nem kényszerítik rá — azzal a csapattal áll ki a nagy fontosságú mérkőzésre, mely a DEAC ellen győzelmet aratott.

A körzeti atlétikai-bajnokság

Április 25-én, szombaton került sor az első idei pályaversenyre a BEAC-pályán. Az I. körzet bajnokságán, az I., XII., XI. és XXII. kerület versenyzői indulhattak. A MAFC-os versenyzőkön kívül a BEAC, TFSE, a Budai Spartacus és a Goldberger SE atlétái is rajthoz álltak.

A kellemetlen hideg szél és a felázott pálya ellenére több biztató eredmény született.

Versenyzőink jól szerepeltek ezen az idénynyitó versenyen és több győzelmet arattak.

Az eredmények közül kiemelkedett Kaposvári biztató gerelydobása, Gulyás Ági magas- és távolugrása, Locsmándi 100 m-es futása és szép győzelme és Murányi eredménye diszkoszvetésben.

Versenyzőink eredményei

Magas női: 1. Gulyás Ágnes 152 cm.
Távol női: 1. Gulyás 532 cm.
100 m férfi: 1. Locsmándi Gábor 11,0 mp.
Diszkoszvetés: 1. Murányi János 4480 cm.
Gerelyhajítás: 1. Kaposvári Zoltán 6665 cm.

Cs. I.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

SZÁG

Boross Géza

a és Buzi Barnabás kiállítása
a Déri Múzeumban

um a
röltve
apesti
ól.
külö-
érint
t egy
lt, és
nyo-
gyobb
an —
viseg-
elt —
Külö-
életü-
ikban
t, öreg

yta el
yüjte-
lapes-
ország-
sokon.
ában,
is.
válto-
ész az
én az
e hét-
a meg.
a fel

sem

sokat változtak azóta, hogy elment tőlünk. Megformálásban és színeiben népi, mélyen népi: ecsetkezelése, technikája a legmagasabb szintű. Képeinek kifejezésbeli értékén nem lehet vitázni. Színvonalukkal megdöbbentik az embert, mint egy gyönyörű erdélyi, vagy egy dunántúli gyapjúszőttes, és mint egy Cezanne-kép technikája. Szakkörökben úgy tartják számon Boross Gézát, mint a mélytüzű színek és a fények festőjét. Akvarelljei olyan színesek, mintha üvegfestményeken sütne át a világosság. Nálunk festett képei és a maiak között az egyetlen különbség, hogy most sokkal tüzesebb színekkel fejezi ki élményeit.

Buzi Barnabás többször szerepelt már Boross Gézával együtt. Művészetük azonos gyökerekből táplálkozik. Mindketten tiszteletben tartják a természetet, alkotásaik forrását, és az embert, akinek tolmácsolják mondanivalójukat. Sohasem lesznek érthetetlenekké. És közös bennük az is, hogy mindketten valami sajátosan magyarral gazdagítják az egyetemesen emberit.

Buzi Barnabás alkotásai szinte Európa minden államában reprezentálták már a magyar szobrászatot.

Akik maradandó élményekre vágynak, nézzék meg a Déri Múzeum kiállítását. A kiállítást 8-án nyitotta meg Boross Géza és Buzi Barnabás Hajdú és Szabolcs megyei barátai és tisztelői előtt Kádár Zoltán egyetemi tanszékvezető. Nyitvatartását két hétre tervezik. Megemlítjük, hogy jelenleg a Déri Múzeumban van a jászberényiek féltett kincse, a IX—X. századból származó, elefántagyarból díszesen faragott „Lehel kürtje" is, és így a debreceni látogatás, a kiállítás megtekintése még feledhetetlenebb lesz.

MAKAY LÁSZLÓ

ul át. A rendezőség többezer
óre számít és ezúton is meg-
ja az év tűzoltási főpróbájára
megye dolgozóit.

nuló, a nyíregyházi Ottoroná
fiatal versenyző egy méter 7
seny győztese. Szombaton d
neit képviselje az országos

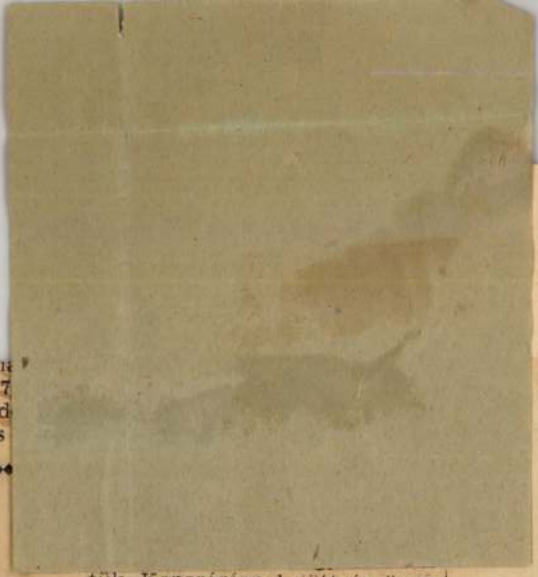

HARMATOS HAJNALOK

borotva-éles pengéken. Früstökre jár az idő, amikor ők az egy napra való munkának jó felesét maguk mögött hagyják s be is fejezik azt a tábla herét s a mellette levő lucernásba állnak át. Ez bizony egy kicsikét keszeges, ritka, de a kasza csakúgy halad benne, mint a másikban. Ahogy a nap kapaszkodik, úgy gyűlnek a rendek, s mire az utolsó kaszavágások ledöntik a zöld tengert, ahonnan a fűri az egész határban, nem előz meg senki. Ahogy poroszkál önelégülten a téesz kukoricása felé, hát hangok ütik meg a fülét. Kik lehetnek ezek ilyen korán, töpreng magában, de nem tart soká a dolog megfejtése, mert, a közös lucernában vannak. Lányok, asszonyok, vagy nyolcan. Görgetik az éjjel megpuhult száraz rendeket. Gyűjtenek. Még az öreg, 70 éves Pincés Józsefné is köztük van!

— Ilonka néném! — kiabál át a másik rendtől a hirtelenszőke Csongrádi Erzsi. — Igazán igaz, hogy nem tud nélkülünk megélni?

— Igaz hát, tudod lelkem, nem akarom még a más kenyerét enni ... Köztetek meg olyan jó.

Pincésné azelőtt, míg a balkányi Alkotmány fel nem oszlott, ott dolgozott a szövetkezetben. Hogy onnan kima-

tük. Kaparógéppel jött és összetakarította az elmaradt szálakat, mielőtt a napfény zörgősre szárította volna. Kell a takarmány vigyázni kell minden szálra. Az elnök most akarja kiegészíteni a tehénállományt.

Na, gondolták, a kocsisok, ha már ilyen szépen sikerült eddig a széna, hát ne múljon rajtunk, hogy idejében a kazalba kerüljön.

Pitymallatkor „löktek" egy-egy marék tavalyi szénát a lovaknak, hadd ropogtassák. — Mire a lovak végeztek, ők is felrudalták a szekeret, befogtak, s megindultak a tanyából a kaszáló felé. Jó sokat kellett fordulni a megrakott szekerekkel, míg reggel hétre bekerült az utolsó boglya is a határból. A friss, illatos szénát nem messze, a 200 mázsa tavalyi szénakazal mellett rakták össze akkurátus kazalba. A felkelő nap nem sokáig kacérkodhatott aznap reggel, mert Medárdus borulatot hozott s a nehéz, régóhajtott fellegek éppen akkor szakadtak ki, amikor a befedett kazal-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

...JDU-BIHARMEGYEI
NAPLÓ
1942 JUN 15

...ross Géza és Buzi Barnabás kiállításáról

A múzeumi napokat záró vasárnapon, június 8-án nyílt meg két fővárosi művésznek, *Boross Gézának* és *Buzai Barnabásnak* kiállítása. Aki a képek és szobrok társaságában elmélyülten figyelhette az ecset és a véső beszédét, sajátos lelkiségű, újszerű megformálásokat állapíthatott meg. *Boross Géza* Rudnayt, Kosztát és Tornyait idéző mélytüzű csendéletei, halk szavú interieurjei, a földért küzdő és földet szerető alföldi parasztjainak nehéz munkáját ábrázoló vagy a munka néhány percnyi szünetéből kiragadott képeket formál, szilárd logikájú szerkesztéssel, nemegyszer a vonalak kemény konturjával körülabroncsolva.

Boross Géza

Boross Géza négy évet töltött Rudnay Gyula irányítása mellett sokat magába fogadva a mester irányításából, de egyéni transzformálásban, saját belső ihletére átrétegezve. Művein a hasonló színvilágú festők archaikus, szinte fémes színei csillognak, amelyeket a vastagon felrakott festék szinte térileg is formál. Követni tudjuk az ecset szeszélyes útját az egymást kiegészítő, felfokozó és egymást segítő kolorit közvetlen hatását. Külön-külön nem is élhetnének e színek, csak így összetetten, kollektív tömörítéssel. E színvilág nem egyszerű, mert mélyről indul. Hiányoznak ugyan a harsogó, felső regiszterei, sőt a középárnyaltok is, de mélységben végtelenül sok az átmenet. E lefokozott világítású színekből villózik elő egy-egy éles színfolt, s visz életet — a fény erejével — a kép komorságába.

Boross Géza művészete nem ismeretlen a debreceniek előtt. Kétszer is láthattuk kollektív kiállítását, legutóbb 1937-ben. Jó húsz év telt el azóta s akik emlékeznek, felmérhetik világnézeti elmélyülését. Legjobban kisméretű képeiben bontakoznak ki, tömör színélményeket vet vászonra, sommásan, összegezve, mint a *Tanyavilág* vagy a *Napraforgók* vásznán. A panoramasztikus nagy méretnél mintha küzdene a tér kitöltésével. A *Sályi utca* olajképén a fehér parázslása, a *Kőhíd* messze világító fehérje emlékezetes látványok. Az emberábrázolásnál nem törekszik hasonlóságra, valójában nem is lényeges ez, hiszen az alakok színélményekké, a festőiség részesévé válnak „primus inter pares"-ként az őket körülvevő világgal. Kisméretű olaj-pasztelljeinél, akvarelljeinél megvilágosodnak, „megfiatalodnak" színei, akvarelljeiben bravúros technikával, néhány ceruzarajzában a befejezettség igényével ábrázol.

Buzi Barnabás

A fa szerves anyagának faragásával, szövetének, textúrájának a szobrászi képzelet lekötő megmintázásával viszonylag kevés magyar szobrász foglalkozik. Elvonja őket a kő, márvány, bronz tágabb horizontú perspektívákat sejtető anyaga. Pedig a magyar nép művészeti örökségéhez hozzátartozik a fafaragás, amelynek magas szintű kivetítése, a népi erőknek iskolázott átlényegítése *Buzai Barnabás* több szobrában felismerhető. *Szent László* c. művének lova barokkos mozdulatú merészségével már 1942-ben a velencei biennalen feltűnést keltett. A *Fésülködő* akt-szobra kis méretben is monumentalitást árul el. Az egymásba fonódó formákat sehol sem töri át, pedig a fa anyaga erre lehetőséget adna. A *Teknős asszony* szimetrikus elrendezésű, mozgalmas kis diófa-szobor, szinte zenei ritmust éreztet a mozdulatok összehangoltságával és ütemével. A *Földrengés* (körtefa) és a *Nehéz idők* (diófa) valójában Barlach és Käthe Kollwitz szellemiségének ötvözetében döbbent meg bennünket. Az előbbinél a mélyen végighasadt körtefa szinte aláhúzza a mondanivalót: a háború utolsó éveinek nyomorát. Itt láthatjuk a kiállításon Kazincbarcika főterére készült pompás *Paripájának* bronz modelljét. Menynyi munka, tanulmány, helyszíni vázlat előzte meg ezt a könnyed, kecses paripaszobrot, amelyet körüljárva is, bármely szögből nézve anatómiailag hibátlannak tűnik. Portré-szobraiban reális megmintázás érvényesül — legsikerültebben *B. F.-né* terrakotta *arcmása*, melyet időtől függetlenített és sok lelki élményből szövődő típusa formált. Egyéb portréinál inkább a hasonlóság visszaadására törekedett. — *Medgyessy Ferencről* síkban tartott, mélyített fadombormű-vésetet látunk, amely magánhordja a nagy debreceni doyen egyéniségének, emberi vonásainak finom stilizáltsággal kimunkált jellegét. A fa anyagának mértéktartó beszéltetése kiemelkedő alkotássá nemesíti a művét. (Örvendetes volna, ha illetékesek módot találnának arra, hogy Kossuth-díjas szobrászunk reliefje városunkban maradjon.)

Buzai Barna tevékenysége jelentős az építészethez kapcsolódó szobrászat területén. Mesternek bizonyul akkor is, amikor a város térelrendezése, a nagy tömegeket érintő feladatok az építészettel harmónikusan társuló szobrászati megoldásokat követeltek.

Művészeink életrajzi adataival, külföldi és hazai sikereivel a katalógus is foglalkozik. *Buzai Barna* műveit Európa majd minden államában kiállították, *Boross Géza* Kairóban, Frankfurtban és Szófiában mutatkozott be kilenc hazai tárlat mellett. A kiállítást rendező Műcsarnok és az állami Déri Múzeum sok művészi élménnyel gazdagították Debrecent műveik felsorakoztatásával.

Dr. Tóth Ervin

másokban asztmás rohamot vagy vizenyők lépnek fel. Csillapíthatatlan náthát válthat ki a szennyezett levegő is. E betegségeknek típusa a molnár, aki asztmás rohamot kap, valahányszor lisztporral érintkezik, de soha máskor; vagy a vegyipari munkás, kinek bőrén ekcéma keletkezik, ha egy bizonyos vegyülettel dolgozik, de sohasem fejlődik ki hasonló elváltozás, ha kerüli az érintkezést az illető anyaggal.

Az ilyen túlérzékenységi betegségek állatkísérletben is előidézhetők. Századunk elején francia kutatók fedezték fel, hogy önmagukban teljesen ártalmatlan nagy molekulasúlyú fajidegen fehérjék és szénhidrátok első befecskendezése semmiféle kóros tünetet nem okoz, de ha 10 nappal vagy még később ugyanazon vegyületet ismét injiciáljuk az állatnak, súlyos halállal végződő kórkép (sokk) fejlődik ki. Tengerimalacok, továbbá nyulak és kutyák a legalkalmasabb kísérleti állatok ezen *anafilaxiának* nevezett tünetcsoport előidézésére. A további kísérletek során kiderült, hogy az első befecskendezés után a szervezetben ellenanyag képződik. Ellenanyagképződés nemcsak a fajidegen fehérje vagy szénhidrát mesterséges bevitelére indul meg, hanem baktériumok és vírusok okozta fertőzés kapcsán a kórokozó egyes anyagaival szemben is keletkeznek, sőt egyes emberekben ellenanyagképződést indíthatnak meg a bélen, légutakon és bőrön keresztül a szervezetbe jutó igen különböző anyagok rendkívül csekély mennyiségei is.

Meglepő eredmények

A szervezetben képződő ellenanyag specifikusan kötődik azzal a vegyülettel, melynek hatására keletkezett, és az

Kísérleteink további folytatása során nem nélkülözhetjük a legmodernebb kutatási módszereket. Az Egészségügyi Minisztérium és a Magyar Tudományos Akadémia már eddig is nagy anyagi támogatással, sok eszközzel segítette működésünket. Akadályt jelentett azonban az, hogy egyetemünk a kórélettani kutatásokban nélkülözhetetlen rádióaktív izotóplaboratóriummal nem rendelkezett. Igaz ugyan, hogy a *Szalay Sándor dr.* akadémikus professzor által vezetett Fizikai és Atommag Kutató Intézet fel nem értékelhető segítséget nyújtott vizsgálataink során a csak izotópmódszerrel megközelíthető problémák megoldásában, de az ilyen természetű kérdések száma és volumene évről évre sürgetőbben követelte, hogy speciális, kórélettani kérdések megoldására profilírozott, ön-

álló izotóplabo-
süljön intézetü-
örömet jelent
minden kutató
a körülmény, h
ségügyi Miniszt
tézetünkben az
tórium a múlt é
tott építése köz
jezés előtt áll,
hónapokban működését megkezdi. Biztosan tudom, hogy a túlérzékenységi betegségek kórélettanának kutatásában az izotóplaboratórium bekapcsolódása ugrásszerű fejlődést fog jelenteni; s miután a kórélettan nyit utat a megelőző és gyógyító intézkedések tudományos indokolására és tervszerű alkalmazására, e rendkívül elterjedt betegségcsoport visszaszorításában a mindössze 8 éve önálló kórélettani intézet kutató munkája is szerepelni fog.

JELENET BUM, A KATONA C. FILMBŐL

Addig jár a kor

Kiss László, Vígkedvű Mihály u. 15. szám alatti lakostól 1948-ban a közellátás érdekét veszélyeztető bűncselekmény miatt vonták meg tímár iparengedélyét. 1957-ben hulladék- és bőrfestő iparengedélyt kapott, amit arra használt fel, hogy meglevő gépeivel nyersbőröket készített ki és hozott forgalomba. Emiatt bűnvádi eljárás indult ellene, azonban ennek ellenére tovább folytatta törvényellenes cselekményeit.

A lefoglalt ingóság: társadalmi tulajdon

Szálkai Andor 57 éves földműves 1950 óta nem fizetett kéményseprési díjat, és amikor erre bírósági ítélet kötelezte, ezt sem volt hajlandó figyelembe venni. 327 forintos adósságára végrehajtást rendeltek el ekkor, amelynek során kerékpárját lefoglalták.

Miután továbbra sem egyenlítette ki tartozását, árverést tűztek ki a kerékpárra, ekkor azonban kiderült, hogy Szálkai azt időközben eladta. Az ügyészség társadalmi tulajdon terhére elkövetett sikkasztással vádolta és a bíróság e vád alapján el is ítélte 4 hónapi börtönbüntetésre.

BOROSS GÉZA
(1908–1971)

Kiállítása (1953)

Boross Géza nem annak a legfiatalabb generációnak a tagja, amelynek első fellépését segíteni a Fényes Adolf-terem kiállítási programjául tűztük ki. Ám mégsem tértünk el eredeti tervünktől, mert bár ez alkalommal nem első gyűjteményét mutatjuk be egy művésznek, az anyag, melyet elénk tár, a szemlélet frisseségével, a valóságra való heves vagy áhítatos reagálásával mai magyar grafikánkban újszerű.

Boross Géza 1908-ban született Budapesten. Középiskolai tanulmányai után a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay tanítványa, majd tanársegéde lett, és hét esztendőt töltött a mester mellett. Ez a hét esztendő elhatározó erejű volt, mert míg a legtöbb fiatal számára a Főiskola — minden komoly követelménye mellett is — kissé játék volt, Boross Géza ez alatt a hét év alatt vívta meg a harc nehezét, a küzdelmet az anyaggal, a harcot a megismerésért és kifejezésért. Első önállóbb munkáiban még tovább vitte a mester sugallta, jó értelmű romantikát. Ez a romantika Munkácsyval tartott rokonságot, de a valóság, amely létrehozta, döntően más volt, mint Munkácsyé vagy akár Rudnayé.

Boross Géza gyermekkorára az első világháború nyomta rá bélyegét. Tanulóévei a húszas évek válságaiban teltek. Apja gyári munkás, asztalos, nem volt könnyű a nagy fiú taníttatása. A Főiskolát 1926 és 1933 között járta, világválság idején, amikor az imperializmus számára Európa több országában már csak a fasizmus látszott kivezető útnak. Magyarország vezetői is — elsőül — erre az útra tértek, szították a gyűlölködést, és uszították az ifjúságot, hogy elterelj ék a figyelmét a valóság kérdéseiről: miért nincs fűtés az iskolákban, miért nincs menza, internátus; miért tbc-s a tanulóifjúság megdöbbentően nagy százaléka; miért nincs állás, kenyér a végzett, fiatal diplomásoknak?

Boross Géza előtt nem vetődött fel ilyen élesen a kérdés, de ösztönösen arra fordult, ahonnan a legmélyebbről jött a kiáltás: a szegényparasztság felé.

A Főiskola elvégzése után, 1933-ban Szeghalomra került tanárnak. Békés megye e délkeleti csücskében igen erős volt a parasztság polarizációja, s a kálvinista cívis-gőg mélyítette a szakadékot a birtokos paraszt és a dolgozó paraszt között. Boross tanított a gimnáziumban, figyelte a gyerekeket, azok környezetét s a tájat, figyelte s festette maga körül az életet.

1937-ben áthelyezték a nyíregyházi tanítóképzőbe, innen kapcsolatot tartott

Ordnadek Anna
A szocialista képzőművészet szolgálatában
Gy. Kossuth 1975

a debreceni művésztársasággal, s mint ennek tagja két ízben is, 1937 és 1939-ben kiállított a Déri Múzeumban. 1944 elején a Tamás Galériában volt sikeres önálló kiállítása. A felszabadulás után szinte minden kiállításon részt vett, s 1947-ben a Képzőművészek Szakszervezetében volt önálló kiállítása. 1948-ban meghívták a Műegyetemre adjunktusnak, és azóta is ott tanít. Mint pedagógus is kitűnő eredményeket ér el, de példamutató a szenvedélyessége és kitartása művészi munkája mellett. Erre méltánytalanul kevés ideje jut, és azt lehet mondani, hogy épp annyi fegyelemmel és bensőséggel végzi alkotó munkáját, mint más, csak művészettel foglalkozó festő.

Az 1950. évi Alkotmány-kiállítás óta minden nagy kiállításon szerepel, s igen jól szerepel. 1950-ben a Kossuth-díjas *Kiss Lajos* professzor arcképét állította ki; 1951-ben a *Habarcskeverők*et, amelyet megvásárolt a Szépművészeti Múzeum. 1951-ben a Tavaszi Tárlaton a *Falusi népnevelők* című kompozícióját mutatta be. A III. Képzőművészeti Kiállításra a *Tszcs. brigád munkában* című képét küldte be, amelyet a külügyminisztérium megvásárolt, és a varsói magyar követséget díszíti.

Fáradhatatlanul dolgozik, nyaranta vidéken, mert magához vonzza a táj és a rajta munkálkodó ember. Sokat rajzol, a vonal kifejező erejére bízza magát, és rendkívüli érzékenységgel és finomsággal közelít a valósághoz. Rajzai és finom színességű akvarelljei nem a világ forró pillanatait, az élet vagy a munka forradalmi fordulatait mutatják be: egy kontemplatív festő szemléletének, megismerésének eredményei ezek a képek. A világ a művész számára olyan biztosan fejlődő, mindig mozgásban levő dolog, mint ahogy az éjszakát törvényszerűen váltja a nappal. Az asszonyok elmennek kapálni vagy gyomlálni, és este hazatérnek. A szénát begyűjtik, a kazlakat megrakják, s a kis faluk megülnek a hegyek lábánál. De mindez nem idill, a szőlőkacsoló teljes odaadással, szinte tudományos gonddal végzi munkáját: beleszól a természet dolgába. Érdekes típusokat mutat a *Pihenő kapás* vagy a *Suhancok* alakjában.

Boross Géza akvarelljeiben és rajzaiban olyan művi igényességről tesz tanúságot, amelyet követendőnek állíthatunk sok művész elé. Tájképeinek színei és kompozíciója a legjobb magyar hagyományokra támaszkodik. Tudja, mire való a szín: de színkultúrája nem lesz soha öncélúvá: a magyar táj sajátosságait igyekszik megfogni, megformálni. Rajzainak vonalszépsége azt árulja el, hogy milyen áhítattal közelíti a természetet. Figyelemre méltó az ember és a táj iránti gyengéd szeretete, amelyet kis is tud fejezni. Nem harcos természet, de művészetének tiszta lírája, nemes érzelmessége megragadja a nézőt és örömmel tölti el. Azt az örömet adja át, amit maga a művész érez, amikor hazafisága és humanizmusa vezeti ceruzáját és ecsetjét, a kedves magyar táj és a rajta munkálkodó ember formálásában. „Szépművészet" ez, a szó igazi értelmében: bensőséges és emelkedett egyben, és ez adja mély, humanista tartalmát.

(Katalógus, Budapest, 1953)

A szilvafa

A szilvafa büszke, boldog örömmel nézett végig önmagán. Tetőtől derékig, oldalt pedig szinte egészen le a földig, kék volt, szép, hamvas, szürkés-kék, annyi volt rajta a szilva, hogy a zöld levelek alig-alig látszottak tőle.

A többi fák bezzeg, legfeljebb sárga, vagy legjobb esetben piros dísszel ékeskedhettek, lévén azok kivétel nélkül körte- és almafák, melyeket a szilvafa mélyen maga alatt álló fajtáknak tekintett. Ő t. i. rendkívül nagy fontosságot tulajdonított annak a ténynek, hogy a szilvák nemes nemzetségéhez tartozik és kimondhatatlanul büszke volt arra, hogy gyümölcse kék. Hogy erre miért tartott oly sokat, azt nem tudnám megmondani, kivéve talán, mert hogy mindannyian arra vagyunk büszkék, ami a legjellegzetesebb sajátságunk. Igaz az is, hogy arra, ami nincs, nehezen lehetünk büszkék.

Valószínű, hogy azért is érezte oly erősen saját egyéniségét, mert fajtáját egészen egyedül képviselte a gyümölcsösben. Ez egyrészt megfosztotta őt az összehasonlítás lehetőségétől, másrészt a tudat, hogy egészen egyedül áll a világon s ennek dacára kiküzdötte helyét a napon, rendkívüli módon megnövelte önbizalmát. De mindezektől eltekintve, a szilvafa különben is különösen erős egyéniség volt.

Ha valaki bele tudott volna látni legtitkosabb álmaiba, meglepő dolgoknak jött volna nyitjára. Mert a szilvafa álmai nem voltak közönséges álmok, épp ugy, mint ahogy ő maga sem volt mindennapi lélek. Ő t. i. arról ábrándozott, hogy gyermekei révén és számára meghóditja a világot. Természetesen és magától értetődőleg, azt a világot, amelyet ismert és amelyet maga körül látott.

Ha a szilvafa véletlenségből farkasnak születik, széjjeltépi az erdő összes vadjait, hogy fajának fennmaradását biztositsa. Hogyha pataknak, folyóvá szélesbülve elönti partjait, a réteket, mezőket, falvakat, hogy sehol se legyen semmi egyéb, mint viz, viz, viz!

Hogyha pedig embert formál belőle a sors keze, szükségszerüen Napoleon, Nagy Sándor vagy Hannibal képében jelenik meg közöttünk, hogy tüzzel és verrel korbácsolja végig a világot.

De mivel a szilvafa szerény formáját adta neki a végzet, nem tehetett egyebet, mint gyökérszálait mélyen lerreszteni a földbe, mélyebbre, sokkal mélyebbre, mint ahogy azt fák egyáltalán és szilvafák különösen tenni szokták.

A szilvafa öntudatában ez az emberfölötti, vagy mondjuk inkább fafölötti erőmegfeszités nem élt, mint öncél. Nem. Az ő életszükségletére höven elég volt a felső rétegekben elterülő humuszban levő nedvesség. Amit tett, azt gyermekeiért tette, az apró, meg nem született, még a magban pihenő jövendő szilvafákért, melyek képzeletében, mint végtelen kiterjedésü, minden egyéb fát magába nyelő erdőség éltek.

Mert ez volt a szilvafa titkos álma, vágya, reménye: Hogy gyermekei, a szilvák, melyeket oly odaadással, szeretettel, kitartással nevelt nagyra, melyekre meggondolás nélkül pazarolta rá életereje legjavát, belehulljanak kiterpesztett ágai széléről mentől szélesebb körben a puha földbe, és ott kicsirázva, lassanként elnyomják, kipusztitsák a körülöttünk élő többi fát.

Lehet, hogy némelyek nem tekintik a szilvafának ezt a kivánságát és reményét teljesen jogosultnak, sőt lesznek biztosan olyanok is, akik a szilvafát komisz, önző disznónak minősitik. Én nem akarom őt megvédeni, csak annyit szeretnék megjegyezni, hogy a szilvafa épp oly önzőn, vagy esetleg fenségesen érzett és gondolkodott, mint akármelyik más élőlény anyja, vagy, ha jobb szeretik mint akármelyik országalapító államférfi, vagy fejedelem. Szerette a saját faját, nagy, odaadó, semmi áldozattól vissza nem rettenő szeretettel, a többi fajjal pedig egyszerüen nem törődött. Se nem szerette, se nem gyülölte, de ha fajának ártalmára voltak, amennyire tőle tellett, pusztitotta őket.

A szilvák értek hamvasodtak, egynémelyik már pukulni is kezdett, nemsokára itt a pillanat, amely valóra váltja álmait. Gyermekei lassan, egyenként leszakadnak róla, elterülnek a zöld pázsiton, ott néhány napig, hétig hevernek, lustálkodnak, addig, amig a külső burok lehámlik róluk, s a mag, az, ami egyedül fontos, ami az ő lényét, a külön meghatározott egyéniségét viszi át az uj fába, belekerül a földbe, s aztán, aztán . . .

A sors másképp határozott.

Valamelyik reggel emberek jöttek, nagy kosarakkal felszerelve. Az egyik felmászott a szilvafára, és rázni kezdte, mintha vihar fujta volna az ágait, csak gonoszabbul, erőszakosabban. A szilvák sorban hullottak a földre, amelyek pedig nem akartak, amelyek kétségbeesetten kapaszkodtak anyjukba, azokat könyörtelenül letépték róla, hogy még hirmondónak se maradjon belőlük vagy egy is. A szilvafa kopaszon, kifosztva állott reménységének romjai fölött.

De azért jövő tavasszal, amikor az áldott nap sugarai felolvasztották a földnek jégkérgét . . . ujra, megint csak, virágozni kezdett.

Bálint György.

Pillanatképek egy pesti zálogházból

Nem is lehetne eltéveszteni az utat. Karjukra akasztott bundával, összegöngyölt szőnyegekkel, kisebb-nagyobb csomagokkal és táskákkal sietnek ide az emberek. Van közöttük olyan, akinek szemérmes félénkség ül az arcán s szeretne láthatatlanná válni. Viszont akadnak olyanok is, akik elfogulatlanul, majdnem hetykén lépkednek, nem kérdezősködnek mi merre van, ismernek erre felé minden utat és minden termet. Ők a „törzsvendégek", öt, tiz, tizenöt, sőt husz éve járnak már ide.

Az utolsó pénzforrás

Nézzünk körül egy kicsit az egymásután érkező emberek között s állapitsuk meg, ki az amatőr és ki a profi? A rézvörös orru, meggörbült hátu öreg hordár például álmában sem tévesztené el ezt az utat. Ötszázszor is megjárta már, ismer minden becsüst, sőt előre meg tudja mondani a megbizójának, miért mennyit kap. Most például egy frakkot lóbál a karján, igaz papir alatt van, de a két szárnya kilóg s mikor a becsüs fölemeli a levegőbe, ugy cikázik, mint egy nagy fecske. Egy fiatal muzsikus küldte be, akinek ez volt az utolsó pénzforrása, felöltőjét már régebben behozta az öreg hordár. Megbizóik általában a könnyelmü fiatalemberek, akik kirugtak egy kicsit a hámból, s egyetlen estén sikerült elkölteniük egész havi zsebpénzüket. Kölcsön nem akarnak kérni, a mamának sem irhatják meg az esetet, mennyivel egyszerübb dolog elküldeni a frakkot a „zaciba". Ha rákerül a sor, majd csak kiváltják valahogy. Vannak olyanok is, akik egyedül jönnek el, főként, ha nem kell feltünő dolgot hozniuk. Egy elegáns és csinos fiatalember megszokott mozdulattal veszi ki zsebéből ezüst cigarettatárcáját és ismerős mosollyal nyujtja át a becsüsnek. „Ismét vesztettem a lóversenyen", mondja kedvesen a becsüsnek, aki már kivülről tudja, mennyi jár a tárcáért. „Pedig a multkor azt mondta, nem megy többet a versenyre", csóválja meg rosszalóan a fejét. Egy csinos fiatal nő könnyed mozdulattal veti le szőrmeboleróját, ez is a pillanatnyi pénzzavart van hivatva elosztani. Odakerül a többi szőrmebelépő és kékróka közé.

Milyen tárgyakat zálogositanak el?

Mindenfélére adnak itt hosszabb és rövidebb lejáratu kölcsönt, csak talán férfikalapra nem. Egy öreg, bajuszos bácsi pedig ugy könyörög, hogy majdnem sirva fakad, egyetlen nélkülözhető holmija ez az ócska szürke kalapja, ebből szeretne pénzt csinálni.

— Valódi nyulszőr, legalább öt pengőt tessék adni rá. — esdekel a becsüsnek.

— Dehát kalapot nem veszünk be! — tiltakozik egy kicsit ellágyulva, s mikor az öreg azt mondja, hogy kenyérre kell a pénz, mégis csak enged.

A nagyszámu gyülekezetben legérdekesebb az a matyó asszony, aki peckesen tartja feje tetején a nagy piaci kosarat. Mikor sor kerül rá, bizonyos büszkeséggel teregeti ki a szivárványszinben tündöklő himzéseket. A másik asztalnál gyönyörü ékszerek és nagykövü briliánsgyürük csillognak a déli napfényben, őszhaju, nagyuri nő ékszertokjából kerültek elő. Háromezer pengőt kér reá, bár a becsüs többet is adna.

— Ezt is elég lesz kifizetni a kiváltáskor, — mondja finom mosollyal és szomoruan bucsuzik gyönyörü ékszereitől. Ki tudja, látja-e még valaha?...

Egy szegény, fejkendős öreg nénike piaci kosarából szedegeti elő a frissen mosott, keményitett, de már elkopott párnákat és lepedőket. „Tizenöt pengő!" — vet rá a becsüs futó pillantást. — „Tessék már huszat adni", — esdekel a nénike, — „ennyire lenne szükségem." A meisseni porcellánok, ezüstök, értékes festmények, irógépek, prémek és bundák mellett meghatóan szegényesek a kisemberek értéktárgyai. Vékony kis aranyláncok, karikagyürük, kékköves apró gyermekfüggők, agyonmosott fehérnemük, elkeshedt nadrágok kerülnek elő a zsebekből és csomagokból.

Az állandó vendégek

Vannak, akiknek csak nagysokára akad annyi pénzük, hogy kiválthassák elzálogositott tárgyaikat. Ezek hónapról-hónapra, sőt évről-évre pontosan járnak hosszabbitani. Sok ismerős alakja van már a zálogháznak, akik évek óta ide járnak, legismertebb a nyugdijas öreg szinész, aki hatodik éve hosszabbitja már egyetlen értékét: ezüstláncos arany tulaóráját. Többször tanácsolták neki, adja el, hisz igy sincs több haszna belőle, de hallani sem akar róla. „Ugy elmegy a pénz és se óra, se pénz", — feleli. — „Igy meg megvan az óra, biztos helyen van, akkor váltom ki, amikor akarom." De szegénynek sohasincs annyi pénze, hogy ki akarja váltani... Ő legalább pontosan hosszabbit, de nagyon sok zálogtárgy van, amit még csak nem is hosszabbitanak. Ezeket lejártuk után elárverezik s egy bizonyos időre félreteszik a pénzt, hogy átadják gazdájuknak, ha jelentkezik érte. Nemrégen egy tizezer pengős ékszert árvereztek el s a gazdája most irt külföldről, hogy nem tud érte jönni, tegyék félre neki a pénzt.

Alig félóra alatt ennyit láttunk egy zálogház életéből. Ugy télen, mint nyáron, ősszel mint tavasszal megvannak a pillanatnyi pénzzavarban szenvedő üzletfelek, akik mint szomjas vándor a forrásra, ugy jönnek ide, ahol nem kérdik, meddig és mire kell a pénz.

Kinevezések a külügyminisztériumban

A Kormányzó a külügyminiszter előterjesztésére szentmiklósi *Szentmiklóssy Andor* rendk. követet és megn. minisztert a III. fiz. osztályba, dr. tassi *Végh Miklós* rendk. követi és megh. miniszteri c. és j. felruh. I. oszt. követségi tanácsost és dr. borsosháti *Kuhl Lajos* rendkiv. követi és megn. miniszteri c. és j. felr. miniszteri tanácsost rendk. követekké és meghatalmazott miniszterekké; báró *Abele Egon* I. oszt. főkonzuli c. és j. felr. II. oszt. főkonzuli I. oszt. főkonzullá, dr. lovag rollerhausen *Rothkugel István* I. oszt. követségi tanácsosi c. és j. felr. II. oszt. követségi tanácsosi I. oszt. követségi tanácsossá, dr. *Krdlik Dénes* II. oszt. főkonzuli c. és az V. fiz. oszt. jellegével felr. I. oszt. konzult II. oszt. főkonzuli címének épségben tartása mellett, valamint dr. *Zsindely Endre* miniszteri tanácsosi c. és j. felr. miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsosokká, *Schleicher Emil* II. oszt. főkonzuli c. felr. I. oszt. konzult II. oszt. főkonzullá, *Sabljár Károly* min. osztálytanácsosi c. és j. felr. miniszteri titkárt I. oszt. konzullá, gróf *Teleki Gyula* és báró perényi *Lukács György* II. oszt. követségi tanácsosi c. és j. felr. I. oszt. követségi titkárokat II. oszt. követségi tanácsosokká nevezte ki.

Dr. *Luttor Ferenc* pápai prelátust, a rendk. követi és megn. miniszteri cim egyidejü adományozása mellett I. oszt. követségi tanácsossá, dr. *Nékam Sándor* igazságügyminisztériumi miniszteri osztálytanácsost a külügyminisztériumhoz miniszteri osztálytanácsossá és dr. monostori *Haubert Kamillo* miniszteri osztálytanácsosi c. felr. sajtóelőadót miniszteri osztálytanácsos-sajtóelőadóvá nevezte ki.

Dr. *Baranyai Zoltán* miniszteri osztályfőnöki cimmel felr. miniszteri tanácsosnak a miniszteri osztályfőnöki jelleget, dr. *Mihálkovics János* miniszteri tanácsosnak a miniszteri osztályfőnöki cimet, dr. *Alexy Lajos* I. oszt. főkonzuli cimmel felr. II. osztályu főkonzulnak az I. oszt. főkonzuli jelleget, módrusi *Cindric Egon* II. oszt. főkonzuli c. felr. I. oszt. konzulnak a II. oszt. főkonzuli jelleget, dr. *Szelle Lajos* I. oszt. konzulnak a II. oszt. főkonzuli cimet, dr. *Pogrányi-Nagy Félix* miniszteri tanácsosi cimmel felr. miniszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi jelleget, dr. óvári *Papp Gábor* I. oszt. követségi tanácsosi cimmel felr. II. oszt. követségi tanácsosnak az I. oszt. követségi tanácsosi jelleget, dr. báró *Thierry Herbert*, dr. *Ujváry Dezső* és pesti *Szegedy-Maszák Aladár* II. oszt. követségi tanácsosoknak az I. oszt. követségi tanácsosi cimet, dr. *Fósfay László* és dr. nemes *Márffy-Mantuano Tamás* I. oszt. követségi titkároknak a II. oszt. követségi tanácsosi cimet, dr. *Warga Gerzson* és dr. *Farkas György* miniszteri segédtitkároknak a miniszteri titkári cimet adományozta.

Dr. *Török Bálint* miniszteri számvevőségi tanácsosnak a miniszteri számvevőségi II. osztályu főtanácsosi cimet, *Zách Imre* miniszteri számvizsgálónak a miniszteri számvevőségi tanácsosi cimet és jelleget és *Nagy Miklós* miniszteri számvizsgálónak a miniszteri számvevőségi tanácsosi cimet adományozta.

A külügyminiszter dr. *Gáll Endre* törvényszéki birót és dr. *Fekete Ervin* miniszteri titkári c. és j. felr. pénzügyi titkárt a külügyminisztériumhoz miniszteri titkárokká, dr. örgróf *Pallavicini Hubert* és dr. lovag *Alth Aurél* miniszteri titkári cimmel felr. miniszteri segédtitkárokat, továbbá dr. vitéz *Falta Ernő* és dr. báró *Czikann-Zichy Móric* miniszteri segédtitkárokat miniszteri titkárokká, dr. *Sima László* sajtóelőadót miniszteri titkár-sajtóelőadóvá, dr. *Veres László* sajtóelőadót és *Tóth Bálint* tiszteletdijast miniszteri segédtitkár-sajtóelőadókká nevezte ki.

A külügyminiszter *Takács László* miniszteri számvevőségi II. oszt. főtanácsosi c. és j. felr. miniszteri számvevőségi tanácsost miniszteri számvevőségi II. oszt. főtanácsossá, *Fenyvesi Nándor* és *Herendi Frigyes* miniszteri számvevőségi tanácsosi c. és j. felr. miniszteri számvizsgálókat miniszteri számvevőségi tanácsosokká, *Léh Ernő*, *Wimmer Antal* és *Rittchen Károly* miniszteri számellenőröket miniszteri számvizsgálókká, *Horváth János*, *Tolnai Árpád* és *Fiedler Jenő* miniszteri számtisztet miniszteri számellenőrökké, *Borbély Gyula*, *Kovács Árpád*, *Lak József* és vitéz *Balásfalvy László* számvevőségi gyakornokokat számtisztekké nevezte ki.

Előléptetések a miniszterelnökségen és a Legfőbb Állami Számvevőszéknél

A Kormányzó Ur a miniszterelnök előterjesztésére a miniszterelnökség jogalmazási szakának létszámában dr. *Péry Tibor* miniszteri tan. c. és jel. felr. miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsossá nevezte ki, dr. báró *Szterényi Sándor* min. oszt. tan.-nak a miniszteri tanácsosi cimet és jelleget, dr. *Nagy Lajos* min. tan. c.-ei felr. min. oszt. tan.-nak a miniszteri tanácsosi jelleget, dr. *Heves Henrik* és dr. *Sükösd Géza* min. oszt. tan. c. felr. miniszteri titkároknak a miniszteri osztálytanácsosi jelleget adományozta; a sajtóosztály létszámában dr. *Esterhás István* miniszteri titkár, sajtóelőadónak a miniszteri osztálytanácsos sajtóelőadói cimet és jelleget, végül *Haeffler István* miniszteri osztálytanácsosi cimmel felruházott szerződéses sajtóelőadónak, a miniszteri tanácsosi cimet adományozta.

A Kormányzó Ur a Legfőbb Állami Számvevőszék elnökének a miniszterelnök által előterjesztett javaslatára dr. *Benedek Sándor* legfőbb állami számvevőszéki osztályfőnöki c. és jell. felr. számv. tanácsost legfőbb állami számvevőszéki osztályfőnökké, dr. *Komlódy József* legf. áll. számvevőszéki tan. c. és jelleggel felr. számv. oszt. tan. és dr. *Szépligeti Viktor* számv. oszt. tan. legfőbb állami számvevőszéki tanácsosokká, dr. *Enyedváry Tamás* és dr. *Babnigg Lajos* legf. áll. számv. oszt. tan. c. és jell. felr. számvevőszéki titkárokat legfőbb állami számvevőszéki osztálytanácsosokká nevezte ki, dr. *Illyés István* legf. áll. számv. tan.-nak a legfőbb állami számvevőszéki osztályfőnöki cimet és jelleget, dr. *Ratkovszky Károly* legf. áll. számv. tan. c. felr. számv. oszt. tan.-nak a legfőbb áll. számvevőszéki tanácsosi jelleget, végül dr. *Kétszery József* és dr. *Beöröndy István* legf. áll. számv. titkároknak a legfőbb állami számvevőszéki osztálytanácsosi cimet és jelleget adományozta.

A román uralom alatt fejlődött Erdély — bizonyitgatja az „Universul"

A bukaresti *Universul* „Román alkotások Erdélyben" cimü cikkében a következőket irja: Annak bizonyitására, hogy ragaszkodunk Erdélyhez, nincs szükségünk hamis végrendeletek tanubizonyságaira, különböző furcsa missziókra és nem kell a feudális mult kapuit igazolásokért döngetnünk. A tények bizonyitják, hogy 22 év alatt Erdély megismerte a fejlődést és felvirágzást. 1918-ban Gyulafehérváron nem a bosszu és megtorlás törvényeit érvényesitették. A román nép arcát akkor örömkönnyek füröstötték. A sokat szenvedett román nép nem akarta másoknak is a szenvedés keserü kenyerét nyujtani. Gyulafehérváron elhatározták, hogy az összes Romániában élő népek teljes nemzeti szabadságát biztositják. A székelyvidék a román uralom alatt olyan gazdasági előrehaladást tett, amilyenre nem volt még példa történelmében. Sehol a világon nem örvendtek olyan mozgási szabadságnak a kisebbségek, mint Romániában. Silviu Dragomér adatai szerint 1918-ban Erdélyben 3727 elemi iskola és 8962 tanitó volt. 1925-ben a román Erdélyben 5641 elemi iskola és 14.455 tanitó működött. Felkarolta a román uralom az egészségügyi kérdést is. Mig 1918-ban minden 8375 városi és 11.599 vidéki lakosra esett egy orvos, addig 1940-ben, a román uralom alatt minden 5133 városi és 6770 vidéki lakosra esett egy orvos. A román agrárreform 310.533 erdélyi igényjogosultnak adott földet, akiknek javarésze kisebbségi volt. Más tekintetben is fejlődött Erdély. Mi bebizonyitottuk, hogy szeretjük Erdélyt, amelyet megszabaditottunk a rabszolgaságtól és a feudalizmustól.

*

Ehhez a cikkhez valóban nem kell kommentár...

Halálra itéltek egy betörőt

Az ügyészség légoltalmi elsötétités ideje alatt elkövetett betöréses lopás büntette cimén rögtönitélő bíróság elé állitotta *Virág János* felsőgallai bányászt, aki Szilveszter napjának délutánján, Dorogon megfigyelte, hogy két jómódu család, Schupp Ferencék és Mézner Istvánék szilveszteri mulatságba mennek. Mig a két család távol volt, lakásukba behatolt és mindkét lakásból különféle ingóságokat vitt el. Ujév hajnalán akart Pestre hazatérni, hogy itt zsákmányát értékesitse. A lopott rádiót ölében tartva, üldögélt a vonatban, amikor Schupp Ferenc is a kocsiba lépett. Nyomban felismerte rádióját és kiáltozására Virágot ártalmatlanná tették.

Virág a pestvidéki törvényszék rögtönitélő tanácsa előtt beismerte a bűncselekmény elkövetését. A bíróság *Virág Jánost a véd szerinti bűncselekményért halálra itélte*, majd kegyelmi tanáccsá alakult át.

A budapesti szemét-eltakaritás kérdései

Márkus László, a *Pesti Hirlap* kitünő munkatársa egyik cikkében a budapesti szemét eltakaritásának kérdésével foglalkozik. Közleményének bevezetőjében azt irja, hogy most nincs módunkban megfelelő szakembereket külföldi tanulmányutakra küldeni, ezért valami ügyes módszert kellene a hulladék eltüntetésére kitalálni. De megemlékezik arról is, hogy *„kisérleteznek olyan elzárt szemetesbödönnel, amelyik ugy tapad a szemeteskocsi torkolatához, hogy a tartalom soha napfényre nem kerül, de a magyar technikusok is kitünőt tudnának ilyet szerkeszteni"*.

Ehhez füzzük a következő észrevételeket.

A háziszemét és hulladék eltakaritásának kérdése a világvárosok egyik legsulyosabb gondja. A magyar technikusok már csaknem másfél évtizeddel ezelőtt megszerkesztették azt a szemétfuvarozó autót, melyhez a szemetet tartalmazó bödön ugy tapad, hogy a hulladékból egy porszemnyi sem kerül napfényre. Ez a higienikus rendszerü szemétgyüjtés már hosszu évek óta üzemben van Budapesten, csak egyes külső övezetekben használják még a lófogatu kocsikat. Ugyanis a háboruokozta beszerzési nehézségek megakadályozzák fővárosunk vezetőségét abban, hogy ezeken a területeken is korszerü szemétfuvarozó autókkal gyüjtsék a hulladékot.

A budapesti szemét összegyüjtése nagy általánosságban korszerüen folyik. A szemét eltüntetése, illetve feldolgozása már nem tart lépést a korral, ugyanis szemétégetőnk nincs, igy a háztartási és az ipari szemettömeget többszöri kiválogatás és rostálás után a fővárostól távol, Soroksárpéteri és Pestszentlőrinc határában lerakják s ez bizony egészségügyi tekintetben sajnálatos dolog.

A pestszentlőrinci határban kb. 50—60 hold terület van sürün szeméttel telitve és aránylag már csak igen rövid ideig tarthat a szemét lerakása, igy a közeljövőben előreláthatólag kikerülhetetlen lesz a hulladék elhelyezése céljából szabad földterületeket vásárolni, azonkivül a szemétszállitó vasut vágányait is meg kell hosszabbitani. Mindez azonban oly költséges, hogy észszerübbnek látszik szemétégető üzemet létesiteni. A hulladékot külföldi városokban már évtizedek óta elégetik. Ez a gyakorlat tökéletesen megfelel az egészségi követelményeknek. De figyelmet érdemel az is, hogy a szemétégetésnél fennmaradó salak igen alkalmas utfeltöltési célokra s kisebb igényü lakóházak tégláinak előállitására. Németország több pontján szemétégető telepek közelében a keletkező hővel népfürdőket — egyik városban távfütést — tartanak üzemben.

A világvárosok hulladékainak és szemetének vizsgálatára a legutóbbi időkben egy egészen ujszerü tudományág keletkezett. Kimutatták, hogy a szemetesládákban nagy értékek mennek veszendőbe, melyeknek esetleges ipari értékesitése komoly eredményeket nyujthat. Budapest háztartási szemetét elemezték s abban 1942-ben az alábbi anyagokat találták: 46 vagon csont, 43 vagon rongy, 68 vagon papiros, 19 vagon üvegcserép, 23 vagon ócskavas, közel 1 vagon sárgaréz és ón, valamint 366.500 ép palack.

A szemét közgazdasági jelentőségével foglalkozó kutatómunka számtalan statisztikai, kémiai és köztisztasági tényező figyelembe vételével megállapitotta, hogy egy egész ország gazdasági jóléte kiolvasható a háztartási szemét analizálásából, ugyanis minél több szemetet termel egy-egy város, annál inkább következtetni lehet lakosainak gondtalan életére.

A hulladék megsemmisitésének legmegfelelőbb módja az elégetés. Ennek az eljárásnak azonban ugy kell megtörténnie, hogy a szemétben levő értékek ne pusztuljanak el s az el nem égethető maradéka feldolgozható salakot adjon.

A nagyvárosok szeméttömegében igen jelentős mennyiségben fordul elő a fém, illetve az ón. Ezt a konzervdobozok szolgáltatják. De a nagyvárosi szemétből igen sok textilhulladékot, üveg-, porcellán-, bőr- és gumihulladékot választanak ki. Az egyes hulladékanyagok kiválasztása gépi erővel: rostálással történik, a fémeket pedig mágneses rendszer segélyével gyüjtik össze. A kirostálás után megmaradó részeket elégetik, a salakot lehütik, összezuzzák s ebből igen szilárd utépitő és mükőanyag nyerhető.

Aachen városa minden tonna szemétből közel 100 kilowatt áramot termel. A városi közvilágitás céljaira rendszeresen annyi elektromos áramot ad át, hogy ez a jövedelem fedezi az egész telep üzemi költségeit.

A technikai kultura révén tehát minden értékké válik, ha megfelelő helyre jut.

Budapest minden lakosa évenként átlag 210 kilogramm szemetet termel. Ez a nagymennyiségü szerves és szervetlen anyag gazdaságilag és iparilag értékesithető, ha a benne levő értékeket kiválasztják és feldolgozzák.

Erdődi Ferenc József.

A buzakölcsön nem áldozat,

hanem jó üzlet!

Napi hirek

— **Napirend.** Január 12. Szerda Róm kat.: Ernő ap. Protestáns: Ernő. — Budapesten a Nap kel 7 ó. 30, nyugszik 16 óra 16 perckor; a Hold kel 18 óra 22-kor, nyugszik 8 óra 38 perckor.

Elsötétítés este 8 órától 4 óráig

Hintó

Hintó robogott végig az Andrássy-uton. A két gyönyörü almásszürke bokáját sárga posztó védte. Fejüket olyan gőgösen emelték, mint ahogy az a parádés paripákhoz illik. Karcsu lábuk táncosan lépett. Csupa erő, csupa ritmus, csupa muzsika volt a trappolásuk.

A bakon fenn nyársegyenes, keményvágásu kun legény ült, olyan hetykén, olyan rátartin, olyan fegyelmezett nyugalommal, mintha Kuthen kán egyenes leszármazottja lett volna. Ahogy az elsuhanó autókra esett a pillantása, szemében gőg és kis megvetés égett. Kék, parádés, paszomántos kabátján ugy csillogtak-villogtak a fémpitykék, mint az ezüst csillagok. Kalpagja pántlikájával bohó cicázast kezdeményezett a szél.

A kocsiban kedvesmosolyu uriasszony ült. Prémes kucsmája alól kivillant a selymes, hófehér haj. Az idős hölgy arcán szelid báj ömlött el. Mégis komoly és tartózkodó volt ez az arc. A szemek bársonyos-feketén égtek. Régi nemesi családok nemzetes nagyasszonyát ringatta a kocsi.

A hintó elrobogott az Andrássy-uton. Puhán, szinte zajtalanul gördült. Elhozta az autótülköléstől, villamoscsilingeléstől hangos városba az almaillatu, ódon nemesi kuriák finom, uri nyugalmát. Elhozta a tülekedő, hangos mába a kilencvenes évek tiszta derüjét, gőgös egyszerüségét. Elhozta azt az aranyló, szépséges korszakot, amikor még nem lökdösték egymást könyökkel az emberek, kisebb volt Pest, kisebbek voltak az életkeretek, el lehetett kocsin is jutni mindenfelé. De boldog korszak lehetett az Ma, ha két percig várni kell a villamosra, az emberek már türelmetlenkednek, már idegesen nézik az órájukat.

Megilletődve, szinte áhitattal néztem a hintó után. Ugy néztem utána, mintha csodát láttam volna.

Ö. I.

— **Ifj. Horthy Miklós Szabadkán.** Ifj. *Horthy Miklós* rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter két napot Szabadkán töltött dr. *Reök Andor* főispán vendégeként. Meglátogatta a különböző intézményeket, a Vörös kereszt hadikórházat, a városházát. Ifj. Horthy Miklós tiszteletére a főispán teát adott Szabadka előkelőségeinek részvételével.

— **A kassai ítélőtábla** évnyitó teljes ülésén melegen ünnepelték Zachár István elnököt, a tábla ujjászervezésének és az elnök kinevezésének öt éves évfordulója alkalmából.

— **Kinevezték az Országos Iskolánkivüli Népmüvelési Intézet vezetőségét.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter az Országos Iskolánkivüli Népmüvelési Intézet igazgatójává dr. *Hankiss Jánost*, helyettes igazgatójává *Milleker Rezsőt*, főtitkárává *Ujvári Pált*, az igazgatótanács tagjaivá öt évi időtartamra dr. *Antalfia Antalt*, dr. *Bencs Zoltánt*, páter *Kerkai Jenőt*, *Noszlopy Gyulát*, *Páll Andrást* és dr. *Szabó Zoltánt* nevezte ki.

— **A Hadigondozó Hatóság megkezdte működését.** A MTI jelenti, hogy az Országos Hadigondozó Hatóság dr. vitéz *Bonczos Miklós* igazságügyi államtitkár elnöklete alatt megkezdte működését Corvin-tér 8., illetve Szilágyi Dezső-tér 5. szám alatt. (Tel. 159—120.)

— **Egy festő és egy szobrász a Tamás Galériában.** A festő: Boross Géza, uj név, amelyet azonban meg kell jegyeznünk. Nyiregyházáról „hozta fel" a *Tamás Galéria*, hogy bemutassa a fővárosi közönségnek és mi sem örvendetesebb, mintha a magyar vidékről ennyire erőteljes, eredeti és érdekes művészegyéniség érkezik, hiszen művészeti életünk ugyis oly egészségtelenül centralizált. Ennek a fiatal festőnek meglehetősen sulyos, itt-ott mélyen emberi mondanivalói vannak, melyeket tartalmas, dus festőiséggel fejez ki. Megalkuvás nélkül, a hatásos tetszetősség csábításainak sohasem engedve halad festői utján és akár mély szociális érzéstől átfütött figurálisait, akár tájait vagy csendéleteit nézzük, meglep a kép lelki tartalmának és szilárd épitésü, szervesen összefogott külső megjelenésének összhangja, egysége. Belső izzásu tömör szinek, biztos és egyszerü szerkezet, erőteljes és lendületes rajz jellemzi Boross Géza festményeit és ezek az értékek vizfestményein és fekete-fehér rajzain különös hangsullyal érvényesülnek, — bemutatkozása igazi nyeresége mai pikturánknak. — A szobrász *Andrássy Kurta János* állandó szereplője a különböző tárlatoknak és sok nagyobbszabásu szobormüve áll már az ország több városában. Itt azonban kisplasztikáit látjuk és tehetsége talán ezekben nyilatkozik meg legharmonikusabban. Kis márványai, kőfaragványai és bronzai is elsősorban nemesen anyagszerü kifejezésmódjukkal tünnek fel, — három márványreliefje mellett, amely a formák lélegzően könnyed finomságával és a vonalaknak szinte rajzszerü szépségével ragad el.

(*f. j.*)

— **„A történelem és az élet."** Az ujpesti Szociális Telepen (Erkel-u. 26.) csütörtökön este ¾7 órakor „Tegnap — ma — holnap! (A történelem és az élet!)" cimmel *Koppány István* gimn. tanár tart előadást. **Az előadást filmbemutatás követi.**

— **Haeffler István miniszteri tanácsos.** A hivatalos lap szerdai száma közli a miniszterelnökség több tisztviselőjének előlépését. A politikai világ és a sajtó körében általános, őszinte örömet kelt, hogy az előlépett főtisztviselők között van Haeffler István, a miniszterelnökség sajtópolitikai osztályának vezetője, akinek a Kormányzó Ur a miniszteri tanácsosi cimet adományozta. Haeffler Istvánt a mult esztendő szeptemberében állitotta a sajtópolitikai osztály élére Kállay Miklós miniszterelnök bizalma. Rövid három és félhónapi sajtófőnöki müködése is igazolta azt az általános megelégedést és bizalmat, amellyel a közvélemény az uj sajtófőnök megbizását fogadta.

Kitünő képességeit, nagy gyakorlatát és nem utolsósorban a kiváló hivatásos ujságiró bőséges tapasztalatait az általános várakozásnak megfelelően értékesitette fontos posztján. A sajtópolitikai osztály vezetése különös rátermettséget igényel Haeffler István, mielőtt a miniszterelnökség sajtópolitikai osztályának élére került, fontos beosztásokban már jelentős eredményekről számolhatott be. Most, hogy pár hónap óta nagyobb hatáskörrel vett részt a sajtópolitika irányitásában, ugy a főlöttesei, mint a sajtó körei is őszinte megnyugvással vehették tudomásul, hogy egy nagyfontosságu ügykör vezetése a legkitünőbb kezekbe került. Haeffler István személyét pártkülönbség nélkül nagyrabecsülik a politikai életben és működésének legfelsőbb elismeréséhez számosan kivántak szerencsét. A sajtó világában pedig külön örömet kelt, hogy egy nagy felkészültségü gyakorlati sajtóember munkássága részesült megérdemelt elismerésben.

— **Kitüntetések.** A Kormányzó Korbuly Károly és Schnetzer Ágoston vállalati vezérigazgatóknak a Magyar Érdemrend középkeresztjét, Lestyán József beszterce-i római katolikus főesperesnek, Németh Károly evangélikus esperesnek, Kalmár Marian ungvári nyug. számvevőségi igazgatónak és Molnár Gyulának a kormányfőtanácsosi cimet adományozta.

— **Ujabb rendelkezések a személyes bejelentési kötelezettségről.** A főváros utcáin tanyagazdák jelentek meg, amelyek közlik a belügyminiszter ujabb rendeleteit a személyes bejelentési kötelezettségről. Az uj szabályozás természetesen nem jelenti azt, hogy mindenkinek uj bejelentőlapot kell kitöltenie. Erre továbbra is csak akkor van szükség, ha valaki lakását, tartózkodási helyét akár ideiglenesen is megváltoztatja, továbbá bejelentési kötelezettség áll fenn attól függetlenül egyes korhatárok elérése esetében. Bejelentési kötelezettség alá esik, aki végleges tartózkodás céljából a fővárosba érkezik, vagy Budapesten más lakásba költözik véglegesen, vagy más városba, községbe távozik, vagy 24 orát meghaladó ideiglenes tartózkodásra a fővárosba költözik. Ez esetekben a költözés (távozás) megtörtentét 24 órán belül be kell jelenteni. Ezenkivul be kell jelenni január 31-ig a 12-ik életévüket betöltött fiugyermekeket és a 16-ik életévüket betöltött leanygyermekeket, továbbá a 12—70 év közott a férfiaknál, 16—50 között a nőknél valamely uj szakképzettséget, vagy képesitest, valamint a különböző családjogi viszonyban történt változásokat, mint névváltoztatás, örökbefogadás, törvenyesitės, házasságkötés. A ház vagy lakas tulajdonosa, illetve bérlője köteles ellenorizni, hogy az ott tartozkodó személyek a lakóhely változatására vonatkozo bejelentéseket teljesitették-e. A bejelentéshez szükséges nyomtatványok a lakónyosbooltokban kapnatok. Ezeknek szelvényeit az illetékes rendőrbiztosokon kell lebélyegeztetni és megőrizni.

— **Kéthónapi elzárás — tuizott munkabér fizetése miatt.** Az egyik középitkezésnél az ácsmester a munka sürgossége miatt 3 pengő 20 fillér orabért fizetett munkasainak akkor, amikor az általános munkabér 2.40—2.60 pengő volt. A 3630/1943. M. E. sz. rendelet a munkabérek megállapitására korlátozó intézkedéseket leptetett életbe és igy az ácsmester cselekedetével megszegte a rendeletet. Az Országos Ipari Munkaügyi Felügyelőség följelentésére az illetékes rendőri büntetőbiró az ácsmestert *kéthónapi elzárásra büntette.*

— **Életmentő levente.** A gyulai Józsefszanatórium közelében kisgyermekek játszottak. Az egyik kisleány játék közben kézigránátot talált, aminek birtokáért a gyerekek dulakodni kezdtek. Eközben a gránát biztositószöge meglazult, már csaknem kiesett s igy a robbanas minden pillanatban bekövetkezhetett. Ekkor ér oda Dézsi Imre fiatal levente, aki fölismerve a veszélyt, kiragadta a gyerekek kezéből a gránátot és azt a közeli gödörbe dobta. A gránát a következő pillanatban felrobbant, de szilánkjai senkiben sem tettek kárt Dézsi Imrét bátor és gyors közbelépéséért, amellyel több gyermek életét megmentette, a leventék országos parancsnoka dicséretben részesitette.

— **Erdélyiek az Országzászlónál.** A fővárosban élő székelyek az EONB által bevezetett erdélyi napok alkalmából vasárnaponkint az Országzászló előtt tesznek hitet a székely összetartásnak és a jövőbe vetett reménységnek. Most vasárnap a Fáy András gimnázium cserkészcsapata vonult fel és Budaváry László köszöntötte a nagyszámban megjelent erdélyieket.

— **Internálták — befolyással való üzérkedés miatt.** Fischer Árpád 39 éves rovottmultu, foglalkozás nélküli budapesti lakos ellen befolyással való üzérkedés bűncselekménye miatt eljárást inditottak, majd internálták. Kérik mindazokat, akiket üzelmeivel megkárositott, megtévesztett, vagy akiknek ilyenről tudomásuk van, jelentkezzenek a belügyminisztériumban, a II. emelet 109 számu szobában.

Hitelszervezet és ipari termelés

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár gazdasági előadássorozatának keretében legutóbb dr. *Knob Sándor*, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének vezérigazgatója a hitelszervezet és az ipari termelés viszonyát világitotta meg. A közönség soraiban ott volt *Posch Gyula*, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, *Haggenmacher Henrik* felsőházi tag, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége elnöke, *Schlick István* államtitkár, *Szász Károly* titkos tanácsos, s a gazdasági élet számos más kitünősége. Dr. *Kállay Tibor* üdvözlő szavai után dr. Knob Sándor visszatekintett a magyar hitelélet és az iparfejlesztés százados multjára, nevezetesen a reformkorra, midőn a Pesti Hazai alapitója, Fáy András már oly bölcsen észrevette e kapcsolatok jelentőségét. Elemezte ezután a tőke és az ipari termelés kölcsönhatását, a tőkekoncentráció jelentőségét, az álló- és a forgótőkében felmerülő szükségletet. Beszámolt az ipari termelés és a hitelszervezet viszonyának különféle formáiról. Megállapitotta, hogy a kapcsolatok fejlődése hozta létre világszerte a népesség hatalmas szaporodásán tulmenően az általános életszinvonal emelkedését.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Albérletben lakó tisztviselőnő vagyok. Főbérlőm háromszobás lakásából bérelek egy szobát. Főbérlőm csak egy szobájára kapott eddig 150 kiló tüzelőfát, mivel három apró gyermeke van. A 150 kiló fából, amelyet egy hónapra utaltak ki, egész hónapon át még a gyermekek kosztját sem tudja megfőzni, nemhogy az albérlőjének is juttathatna belőle. Az illetékes hivatalnál érdeklődésemre azt válaszolták, hogy az albérlők tüzifakiutalására majd csak ezután kerül sor. Mióta a hideg idő beállt, lakásom még fütve nem volt, szobám hőmérője állandóan a 0 fok körül van és én egyik influenzából a másikba esem. Kérem az illetékes hatóságot, gondoljanak a tüzfakiutalással az albérlőkre is, mert abból a csekély mennyiségből, amelyet a főbérlők kapnak, lakójuknak a legjobb akarat mellett sem tudnak semmit átadni (*Aláirás.*)

*

Sok anya nevében fordulok az illetékes urakhoz azzal a kéréssel, hogy a délelőtti tanitás kezdetét 9 órára tegyék. Mi, anyák, fájó szivvel látjuk, hogy mit jelent az, sápadt, vérszegény elemistáinkat és fejlődésben lévő, vézna kis gimnázista gyermekeinket a sötét, ködös reggeleken tul korai időben kizavarni az ágyból. Ha az üzletek villanymegtakaritás miatt 9 órakor nyithatnak, miért ne kezdhetnék meg ugyanekkor a tanórákat az iskolák, miért ne kimélhetnénk gyermekeinket. A „Mindent a gyermekért" jelszónak itt kellene elsősorban érvényesülnie, mert a mai bizonytalan időkben, amikor gyermekeink megfelelő táplálásáról sem tudunk kellően gondoskodni, legalább a reggeli pihenés legfontosabb perceitől ne fosszuk meg őket. Az anyák ezrei lesznek hálásak az illetékes tényezőknek, ha kérésüket meghallgatják.

Vitéz *Kenessey Antalné.*

Háborus konyha

Csütörtök. Ebéd: Husleves, leveshus, tormásmártás, tarhonya, almahab. — **Vacsora:** Paprikáskrumpli kolbásszal, savanyuság.

Tormamártás. Egy rud megtisztitott tormát megreszelünk. Világos rántást készitünk, feleresztjük, megsózzuk és a tormát benne egyszer felforzük. Izesitésül tehetünk bele tejfelt is.

Tarhonya. A tarhonyát kevés zsiron megpiritjuk, vizzel feleresztjük, megsózzuk és fedő alatt addig főzzük, amig a vizet teljesen elfőtte és a tarhonya felduzzadt.

Almahab. 2—3 nagy, piros almát megsütünk, majd szitán átdörzsölünk, 1 vagy 2 tojás fehérjével és 10 dg porcukorral, 1 evőkanálnyi citrompótlóval izesitve, habverővel addig verjük, amig egészen kemény habot nem kapunk.

Vadaspác készitése. Vadasan készithetünk marhahust vagy vadhust egyaránt. Zöldséget puhára párolunk, babérlevelet, sőt, borsot (borspótlót), hagymát teszünk bele, ecetesvizzel feleresztjük és a pácot forrón a husra öntjük, ugy, hogy teljesen ellepje. Télen legalább 4—5 napig állni hagyjuk.

Tanács: Ha kevés a hus, ilyenkor nagyon ajánlatos a jövő hétre nyulhust pácba tenni. Gerincét, combját bepácoljuk, aprólékját pedig pörköltnek készithetjük el vagy pástétomot csinálhatunk belőle.

Sertéshus és konzerv

Budapesten és környékén a január 15-től érvényes husjegyek közül az A 11. sz. szelvényre sertéshust, a B. 12. sz. szelvényre marha-, borju- vagy lóhust, vagy bármely husból készült kolbászárut, a B. 14. sz. szelvényre lóhust vagy lóhusból készült kolbászárut lehet kiszolgáltatni. A B. 15. sz. szelvény nem váltható be. A B. 13. sz. szelvényről külön intézkedés történik.

A IX. sz. külön husszelvényre fekete bádog- vagy aluminiumdobozos konzerv vásárolható az üzletekben kifüggesztett sárgaszinü tájékoztató táblázatban megjelölt mennyiségben. A külön husszelvény beváltási határideje január 28. Az összes beváltásra érvényesitett szelvények már január 14-től beválthatók.

Vizállás

A Duna Bécs és Baja máshol árad, igen alacsony vizállásu. Bécs 164 cm. 12%, holnap 234 cm. 21%; Budapest 173 cm. 16%, holnap 166 cm. 15%. — A Tisza Vásárosnaménynál, Tokaj—Tiszafüred és Szeged—Zenta között apad, Szoinok—Csongrád között gyengén zajlik. Kisebb szakaszon van álló jég. Záhonynál és Titel felett. — A Balaton Siófoknál 70 cm. 59%. — A Velencei-tó Agárdnál 151 cm. 67%.

Halálra itélték gróf Cianót és társait

Észak-Itália, jan. 11. (Német TI) Január 8-ika óta folyt a veronai Castell Vecchióban a rendkivüli törvényszék előtt az a per, amelyet azok ellen indítottak, akik aláirták a fasiszta nagytanács ülésének Grandi által megszövegezett napirendjét, amely aztán a julius 25-iki ismeretes eseményekhez vezetett. Valamennyi vádlottat halálra itélték, Cianetti kivételével, aki harmincévi fegyházbüntetést kapott. A tizennyolc halálos itélet közül tizenhármat a vádlottak távollétében mondottak ki. A jelen volt öt halálraitélt: Ciano, a Duce veje, továbbá de Bono, Marielli, Pareschi és Gotthardi.

Azokat a hireket, amelyek szerint maga Mussolini is terhelő tanuként jelentkezett, illetékes helyen megcáfolták. A Duce egészségi állapota nem engedi meg, hogy a Garda-tó partján levő villáját elhagyja, ahol három orvos állandó felügyelete alatt áll. Ugy hirlik, hogy gróf Ciano védekező-iratot szerkesztett, amelyet nem annyira a bíróság, mint inkább az utókor számára szánt.

Gróf Cianót és társait kivégezték

Verona, jan. 11. (NST) Kedden reggel végrehajtották a veronai rendkivüli törvényszék itéletét a fasiszta nagytanács tagjainak bünperében. Az öt halálraitélt vádlottat: gróf Cianót, de Bonót, Gotthardit, Marinellit és Pareschit néhány perccel kilenc óra előtt kivégezték. A halálos itéletet agyonlövetéssel hajtották végre.

Mussolini egészségi állapota

Mint hivatalos olasz helyről közlik, Mussolini egészségi állapotának romlásáról a világsajtóban terjesztett hirek nem felelnek meg a valóságnak. (MTI)

— **Mit jelent ma Svédország katonai ereje?** — kérdi az ujságolvasó, amikor a napilapokban a svéd próbamozgósitás hirét látja. Képekkel illusztrált cikkében ismerteti a svéd hadsereg mai állapotát a *Képes Vasárnap* legujabb száma. A legidőszerübb katonai eseményekkel, az *éjjeli bombázók* munkájával, valamint *a Fekete-tenger katonai jelentőségével* szintén részletesen foglalkozik a lap, mig a világpolitika legujabb fejleményeit *Boliviáról* irott cikke ismerteti. A háboru legujabb áldozata: *Pádua.* Szines képekben láthatja az olvasó Szent Antal templomát. A *Képes Vasárnap* legujabb számának tartalmából megemlitjük még a magyar belpolitika jelentős alakjáról, gróf *Zichy Jánosról* irott megemlékezést, a szórakoztató képriportokat, a hét eseményeiről közölt képes beszámolót, az időszerü háztartási tanácsokat, novellát, humoreszket, miniatürt, rejtvényeket, tréfákat, stb.

— **47 fokos hideg Svédországban.** A MTI stockholmi jelentése szerint Svédországban országszerte állandósult a tél időjárás. Az ország északi részében a fagypont alatt 47 fokot mértek.

— **Különös vitriolos merénylet az utcán.** Wodics István 30 éves tenniszoktató huzamosabb ideje különváltan élt a feleségétől. A fiatalember reménytelenül szerelmes volt az asszonyba és kedden délután megvárta a Magdolnavárosban a Tahi-utca 77. számu ház előtt. Kérlelni kezdte, hogy térjen vissza hozzá, az asszony azonban elutasitotta férjét. A tenniszoktató erre kirántotta zsebéből a cigarettatárcáját, abból egy vitriolba itatott rongyot emelt ki és azzal háromszor végigtörölte feleségét arcát. Wodicsné a fájdalomtól sikoltozva összeesett, a férfi pedig a helyszinről hazasietett a lakására. Az asszonyt bevitték a Zsidókórház szemészeti osztályára, ahol első segélynyujtás után kiderült, hogy *a balszeme kiégett.* Állapota sulyos. A detektivek Wodics Istvánt a lakásáról előállitották a főkapitányságra és őrizetbe vették.

— **Sulyos gépkocsiszerencsétlenség.** Szombaton este Szamosfalva közelében egy munkásokkal zsufolásig megtelt tehergépkocsi Apahida felől jövet a polgári repülőtér közelében nekiment egy betonhid karfájának és felborult. Az árokbafordult gépkocsi romjai alól tiz embert emeltek ki, akik közül egy azonnal meghalt, négyen életveszélyesen, négyen pedig könnyebben sebesültek meg, a gépkocsivezető állapota reménytelen. A vizsgálat megállapitotta, hogy a tehergépkocsi közel 100 kilométeres sebességgel haladt és ezért következett be a szerencsétlenség.

— **Kivégeztek egy betörőt.** Demeter József kisvárdai lakos légoltalmi elsötétités alatt betörést követett el, amiért a nyiregyházi rögtönitélő biróság halálra itélte. Az elitélt nem kapott kegyelmet és a halálos itéletet kedden végrehajtották rajta.

— **Felszaladt a járdára egy tehergépkocsi és öt járókelőt elütött.** Sátoraljaujhelyen egy tehergépkocsi ki akart kerülni egy szemközt jövő kerékpárt és felszaladt a járdára, miközben öt járókelőt magával sodort. *Frischmann Manó* kereskedőt a gépkocsi valósággal szétlapitotta. Azonnal meghalt. *Föző Etelka* 17 éves leányt, *Markovics Sámuel* és *Silbermann Géza* kereskedőket sulyos sérülésekkel kórházba vitték.

— **Éjjeli szekrénybe rejtette, majd megfojtotta a csecsemőjét.** Egy köztisztasági alkalmazott október 28-án, a Hollán-utca és a Wahrmann-utca sarkán, *a csatornában rongyokba burkolt fiucsecsemő holttestét találta.* A boncolóorvosok megállapitották, hogy a kétnapos gyermeket *megfojtották.* A rendőrség azóta nyomozott a rejtélyes csecsemőgyilkosság ügyében. Most aztán elfogták *Klányi Józsefné* 32 éves háztartási alkalmazottat, aki abban az időben a Wahrmann-utca 25 sz. házban szolgált. Férjétől ekkor már hosszabb ideje különváltan élt. Beismerte, hogy *csecsemője megszületése után az éjjeli szekrénybe rejtette, majd két nappal később megfojtotta és aztán a kis holttestet a közeli csatornába dobta.* A rendőrség a gyermekgyilkos asszonyt letartóztatta.

— **A nagylángi családi kriptába temették el gróf Zichy Jánost.** Gróf *Zichy János* koporsóját a budapesti beszentelés után a fehérmegyei Nagylángra szállitották és a családi kastély kápolnájában ravatalozták fel, ahonnan kedden végső nyugalomra helyezték. A gyászszertartáson ott volt a kormány képviseletében *Szinyei Merse Jenő* közoktatásügyi miniszter, a miniszterelnököt pedig *bárcziházi Bárczy István* államtitkár képviselte, és a katolikus világ és a közélet tényezői közül sokan kisérték el utolsó utjára az elhunytat. A gyászmisét báró *Apor Vilmos győri* püspök végezte, azután a koporsót a kriptába vitték és gróf Zichy Jánost szülei, nagyszülei és nagybátyjai holtteste mellé helyezték végső nyugalomra.

— **A Főméltóságu Asszony segélymozgalmára** jan. 8-án a következő adományok érkeztek: A Magyar Nemzet folytatólagos gyüjtése 1087.16, Elzett vasárugyár rt. 500 P, Magyar Wayss és Freytag rt. 500 P, Szombathy Ferenc és tsa kft. 300 P, a Magyar Nemzet folytatólagos gyüjtése 300 P, az Ujság folytatólagos gyüjtése 295 P, Irsai Szabó György 200 P, a tardoskeddi Tűzoltó és Leventeegyesületek 200 P, a kürti tűzoltó egyesület 131.80 P, dr. Frigyesy János 100 P, dr. K. F. 100 P, Neumann György Pál nagykereskedés 50 P, Krimpliszigeti asztaltársaság 37 P, dr. Imre Lajos (Kolozsvár) 20 P, dr. Simon Gyula 20 P, Gyékényfonóda (Tiszaföldvár) 10 P, N. N. 7.20 pengő.

— **Életben maradtak a levegőben háromszor megfordult gépkocsi utasai.** Különös gépkocsibaleset történt a *jászberényi* országuton. Egy munkás, aki a maglódi „bekötő-út" közelében dolgozott, megdöbbenve vette észre, hogy egy robogó gépkocsi a magasba emelkedik, háromszor megfordul maga körül és aztán felborulva zuhan az út szélére. Odasietett és ekkor kiderült, hogy — *a gépkocsi utasai közül csak egy eszméletlen, a masik kettőt csupán könnyü sebesülések érték.* Segitségül hivták a mentőket. A gépkocsi utasai, *Berdo József hentesmester és Fintal Árpád szabómester Jászapátiból* igyekeztek Budapest felé. A gépkocsit *Bordás Balázs* 20 éves soffőr vezette. A gépkocsivezető szerint amikor a maglódi „bekötőúthoz" értek, *az egyik kerék megcsuszott, a kocsi ekkor rászaladt egy útszéli kőhalmazra és bár felborult és összetört, csupán Berdo József hentesmester szenvedett bordatörést és zúzódásokat.*

— **Két deciliter tejfelt kapnak a vadnyulat vásárló fogyasztók.** A közellátásügyi miniszter elrendelte, hogy január 12-étől kezdve a budapesti vadkereskedők a vadnyulat vásárló fogyasztóknak minden darab nyul mellé 2 (kettő) deciliter tejfelről szóló utalványt kötelesek átadni, amely utalványok a budapesti tejüzemek fiókjainál válthatók be.

— **A féltékeny kifutó agyonszurta menyasszonyát.** Szelkó Mihály 20 éves kifutó mult év szeptemberében megismerkedett Köblöczki Etellel. Hamarosan közelebbi kapcsolatba kerültek, majd elhatározták, hogy házasságra lépnek. A leány szülei azonban ellenezték a házasságot s emiatt a fiatalok között gyakori volt a szóváltás. Szelkó megfenyegette menyasszonyát, hogy egész családját kiirtja. Tervezték, hogy közösen öngyilkosságot követnek el, két hatalmas konyhakést is vásároltak, de ettől a tervtől később elálltak. Ezután a lány kerülte völegényét. Mult év októberében Szelkó megleste a leanyt, aki hugával együtt távozott munkahelyéről, a Baross-utcában utólérte őket, a leany huga elszaladt. Szelkó pedig egy heves jelenet után konyhakésével több szurást ejtett a leányon. Köblöczki Etel a gyilkos merényiet következtében kiszenvedett. A magából kikelve hadonászó fiatal embert a járókelők fogták el. Szelkó a büntetőtörvényszék Lengyel-tanácsa előtt azzal védekezett, hogy tettét elkeseredésében követte el. Tanuk viszont arról vallottak, hogy a leány szakitásának oka az volt, hogy Szelkó egy 63 éves nővel tartott fenn kapcsolatot és azt el is jegyezte. A biróság végül is Szelkó Mihályt jogerősen 8 évi fegyházra itélte.

— **Halálozás.** *Kurfürst Lajos* ny. szőv. s. hiv. főigazgató jan. hó 8-án elhunyt. Temetése csütörtökön d. u. 3-kor lesz a Kerepesi-temetőben.

Pavlamszky Ede, a Magyar Vagon és Gépgyár ny. igazgatója 64 éves korában meghalt. Szerdán d. u. fél 4 órakor temetik a Kerepesi-temetőben a róm. kat. egyház szertartása szerint.

Minden külön értesités helyett közli a gyászbaborult család, hogy *Szelig Antal Károly* ny. postatiszt jan. 3-án hirtelen elhunyt. Jan. 8-án helyezték örök nyugalomra a Kerepesi-temetőben.

Kornis Istvánné 58-ik évében Budapesten meghalt. Szerdán 3 órakor temetik a farkasréti temetőben.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boross Géza

DÉLMAGYARORSZÁG

1964 DEC 23

1021

Boross Géza tárlata

A Móra Ferenc Múzeum idei gazdag kiállítás-sorozatának méltó záróakkordjaként Boross Géza budapesti festőművész tárlata került megrendezésre a Horváth Mihály utcai képtárban.

Ha végigsétálunk a kiállító-teremben, az első benyomásra nyilvánvalóvá lesz előttünk a művész hovatartozandósága. Borossban az Alföld tája és népe egyik leghivatottabb festőjét ismerjük meg. Bár a fővárosban lakik és rajzpedagógiai tevékenysége a Budapesti Műszaki Egyetemhez köti, igaz világa mégis az alacsony horizontú, magas egű sík vidék, melyet lelkileg-érzelmileg elszakíthatatlanul az ő szűkebb hazájának tekint. Boross Alföld-szeretete mélyen gyökeredzik. A Viharsarok környékéhez fűzik őt a gyermekévek is, mint fiatal Rudnay-növendék, itt tanulta meg becsülni a puszták népét és a festőszemmel való gyönyörködést a hallgatag tanyákban. Apósa, Kiss Lajos, az országos hírű néprajzkutató, a vásárhelyi szegényemberek nagy monográfusa. Gondolhatjuk, hogy ebben a családi körben, igazi alföldi szellemben él és alkot a művész.

Boross Géza képei általában kis méretűek, de van jónéhány közepes nagyságú alkotása is. Hogy miért kell ezt hangsúlyozni? Mert a szerény térfogatú alkotásokat nézve is azt érezzük, hogy monumentális vásznak előtt állunk. A sokszor egyegy tenyérnyi festményén is (Pihenő kapás, Kosaras asszony), a lényeg kifejezésére törekvő, redukált formákat és a szigorú szerkesztési szándék érvényesítését konstatálhatjuk. Vajon megfelel ez a zárt hatású, erőtől feszülő, konstruktiv képesítés (Őszi tanya, Mártély) az Alföld természeti és társadalmi jelenségeinek tükröztetésére? De mennyire! S ennek bizonyítására még Tornyaira és Kosztára sem kell hivatkoznunk. A végeláthatatlan szántóföldek, s a rajtuk megbúvó kis tanyák, a fölöttük terpeszkedő felhős éggel lenyűgöző látvány a festő és bármely, a táj szépségét élvezni tudó ember számára. Valamennyiönket a sajátos környezet s a benne élők egyszerűsége, a vihart és napsütést, örömet és bánatot hordozó komor méltósága büvöl el. Mindezt Boross java művei (Kapáló nők, Faluvége, Gondolkodó), a tartalom mélységének megfelelően, a szülőföld, s annak népe iránti szeretetétől fűtött érzelemteljességgel fejezik ki. Alkotásait, köztük pompás kis csendéleteit (Sárga butélia tányérral, Bögre piros karikával) formailag paraszti szűkszavúsággal és népi színvilágunk telt zengésű koloritjával hozza létre.

Szelesi Zoltán

it. Zavarában igazgatja ma-
opottas keki-inget. Szemét
futtatja, de leginkább a ta-
ad meg a szeme.
ván.
t vettem. Nádtetejes volt, cse-
kattam rá. Már régebben ki-
de Dóda Lajosék vették meg
előlem. Nem tágítottam. És
enyém. Rosszul esett volna,
veszi meg.
val boldog?
ltem, amikor a földre men-
g a lovaknak. Aztán most.
ttem ezt a kis hajlékot. Ki-

ház jár-e errefelé?
is tudom. Nem igen van ne-
a időm.
i?
dén sokszor voltam. Talán öt-
a Feketehalmon, az olvasó-
zoktak vetíteni.
vát renoválják. Lassan-lassan
ába öltöznek a falak.
kám után ennyit megérdem-
bre nem is vágyom.
a tanya. Fűzfák is állanak
Most még a megsárgult, hulló
messzire mutatják a birtokot.
gre fordul majd az idő, és ak-
megöregedett, lombjavesztett
ák fázni kezdenek, sajnálják
ák a nyarat.

Sz. Lukács Imre

17.56 Műsorismertetés. 18.00
rek. 18.10 Külföldi tudósítónk
lenti. 18.20 Uj zenei újság. 1
Szikrák az éjszakában. Rádió
ték. 20.00 Esti Krónika. 20.25
valdafényben. 21.20 Gondol
22.00 Hírek. 22.10 Időszerű ne
zetközi kérdések. 22.20 Sport
rek. 22.25 Manon Lescaut. 23
Szimfonikus zene. 24.00 Hír
0.10 Régi francia kórusmuzsik

PETŐFI RÁDIÓ

6.00 Hírek. 6.10 Torna. 7.00 Hírek. 8.00 Hírek. 14.00 Az ifjúság dalai. 14.10 Időjárásjelentés. 14.25 Egy ária több arca. 15.00 Hírek. 15.05 Schumann-művek. 15.20 Könnyűzenei híradó. 16.10 Orvosi tanácsok. 16.15 Délutáni hangverseny. 17.00 Hírek. 17.35 „Okos" gépek a magyar orvostudományban. 17.45 Hírdetőoszlop. 18.00 Hanglemezgyűjtők húszperce. 18.45 Könnyű fúvós-

5 EPFU szegedi munkahelyre

vagon-kirakodókat

alkalmaz. Jelentkezés Szeged, Ősz utca 4. K. 728

DÉL-MAGYARORSZÁG

A Magyar Szocialista Munkáspárt Csongrád megyei és Szeged városi bizottságának lapja.

Megjelenik hétfő kivételével mindennap.

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: **dr. Lőkös Zoltán**
Szerkesztőség:
Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10.
Telefon: 35-35, 30-03
Éjszakai telefon: 35-06
Kiadja a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: **Kovács László**
Kiadóhivatal:
Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10.
Telefon: 35-00, 31-10.
(Beküldött kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza.)
A lapot nyomja a Szegedi Nyomda Vállalat
Szeged, Kárász u. 9.

INDEX 25 053

Terjesztik a Csongrád megyei postahivatalok. Előfizetési díj egy hónapra 12 Ft. Előfizethető bármely postahivatalnál és kézbesítőnél.

Esterházy János gróf előadása a kisebbségi sorsról

A magyar kulturális egyesületek országos szövetsége, a magyar városok országos szövetsége és Budapest székesfőváros iskolánkívüli népművelési bizottsága kedden délután a Tudományos Akadémián előadóülést tartott, amelynek egyetlen tárgya *Esterházy* János gróf előadása volt *a nemzeti életről a kisebbségi sorsban.* Az ülést *Hankiss* János államtitkár nyitotta meg, majd Esterházy János gróf megkezdte előadását. Ismertette *a kisebbségi sorsban élők általános helyzetét* s kiemelte, hogy a kisebbségiek figyelik az itthoni állapotokat, érzékenyebbek, óvatosabbak, előrelátóbbak, mint az itthoniak. Visszapillantást vetett a világháborút előidéző politikai okokra, a csehek szervezkedésére, *Massaryk* és *Benes* munkálkodására s az utóbbi *mostani mesterkedéseit* ismertette. A mostani helyzet *sok hasonlóságot* mutat az akkorival: *akkor is Középeurópa felosztása volt Oroszország célja.* Ez a probléma szorosan összefügg a szlovákiai magyarság sorsával. Az előadás ezután az 1918-as összeomlást követő időket tárgyalta és megvilágította azokat a problémákat, amelyek Csehszlovákia végleges bukásához vezette. Ott *csak egy kisebbség volt, amely mindennel meg volt elégedve s állandóan hűségnyilatkozatot tett és ez a zsidóság volt.* Rámutatott a cseh parlamenti élet sajátosságaira, a magyarság megszállása alatti elzárkózására, és a magyar képviselők érdemeire. A felszabadulás utáni állapotok fejtegetése során a szlovák népcsoporti törvényt, az 1940-es iskolai törvényt ismertette, majd *megvilágította a szlovákiai magyar párt munkáját. A magyarságnak szüksége van az anyaországgal való kultúrális kapcsolatok felvételére,* mert nehéz szervezett kultúrális életet élniök. *Meg akarnak maradni magyaroknak és kérik szerető gondoskodásunkat.* Esterházy János gróf rendkívül érdekes előadását a nagyszámban megjelent közönség igen élénken kísérte végig és nagy lelkesedéssel fogadta.

— **Ujabb vitézi telkek.** Jásznagykunszolnok vármegye vitézi széke a vitézi rendnek juttatott zsidó ingatlanokból 1943 végéig 2580 katasztrális holdat vett át 32 községben. Az átvett ingatlanokból közel 140 vitézi telket létesítettek, amelyeknek 70 százalékát az új világháború vitézeinek adják. A napokban Kenderesen már átadták egy tizenhat katasztrális hold területű vitézi telket vitéz Patkó János tartalékos őrmesternek. Az új világháborús vitézek közül ő jutott elsőnek földhöz a vármegyében.

Kobona

Nők gyakran szenvednek fáradtság miatt migrainben és ideges gyengeségben. Ilyenkor Kobona segít. Az ember olyan lesz, mintha újjászületne. Patikában kapható.

— **Bihar vármegye törvényhatósági bizottságának ülése.** Nagyváradról jelentik: Bihar vármegye törvényhatósági bizottságának ülésén jóváhagyták a kisgyülésnek azt a határozatát, amely szerint a vármegyei tisztviselők gyermekeinek fejenként évi 800 pengő tanulmányi segélyt folyósítanak. A segély teljes összege meghaladja a 20.000 pengőt. Az „Adjunk apát a hadiárváknak" mozgalom támogatására a vármegye négy hadiárva nevelésének költségeit vállalta el évi 5000 pengő költséggel. Hasonlóképpen ebben az évben is folyósítják két finn hadiárva nevelésének költségeit is, úgyanazzal az összeggel, amelyet a mult évben irányoztak elő.

A SZENTATYA FILMEN:
A BÉKE ANGYALA
UJSZUDA Telefon: 268—909.

— **Nem tudta, hogy hetven darab húsjegyet árul.** Egy Conti-utcai vendéglőben egy férfi bőr-aktatáskát akart eladni a vendégeknek. A vendéglő tulajdonosának gyanus volt a férfi és rendőrt hivatott. A rendőr a férfiban azonnal felismerte Drexler István 42 éves pincért, aki két nappal ezelőtt szökött meg a toloncházból. A rendőr, amikor felnyitotta az aktatáskát, 70 hús-, 21 zsír-, 8 liszt- és 14 kenyérjegyet talált benne. Drexler arra hivatkozott: a táskát találta és nem tudta, hogy élelmiszerjegyek vannak benne. A rendőr visszakísérte őt a toloncházba.

Házasság

Belházy Sarolta és *Gombos* Károly január 23-án délelőtt ½12 órakor esküsznek egymásnak örök hűséget a rákoscsabai római katolikus plébániatemplomban. (Minden külön értesítés helyett.)

Gablini Edit és ifj. *Kerényi* Gyula január 22-én este ½7 órakor tartják esküvőjüket Budapesten a tabáni Szent Katlin-templomban.

Napi hirek

— **Ismert bolgár személyiségek a bombatámadások áldozatai között.** Szófiából jelentik: A bolgár főváros ellen január 10-én intézett amerikai bombatámadásnál életét vesztette Stefán Bellinov, az egész Európában ismert bolgár orvostanár. Házát telitalálat érte és úgy ő, mint felesége azonnal meghalt. Életét vesztette az országos propagandaigazgatóság egyik osztályvezetője, Peter Denes, valamint a bolgár sajtóiroda szerkesztője, Petko Vojnikov is.

— **Az Egyesült Államok vasútjai visszakerülnek magántulajdonba.** Washingtonból jelentik: Stimson hadügyminiszter elrendelte, hogy az Egyesült Államok vasútjait visszaadják a magánvállalatoknak.

— **Kitüntetések.** A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére galánthai Nagy László dr. rendkívüli követ és meghatalmazott miniszternek a külügyi szolgálat terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar érdemrend középkeresztjét a csillaggal, továbbá Quirin József bányatanácsosnak a rimamurány—salgótarjáni vasmű rt. nyug. igazgatójának a magyar kohászat fejlesztése körül közel négy évtizeden át kifejtett eredményes munkássága elismeréséül a magyar érdemrend középkeresztjét adományozta.

— **A levegőbe repült egy ház.** Sárospatakról jelentik: Matisz Márton bányabérlő Hercegkút községben lévő lakóházában tartotta a bányarobbantáshoz szükséges lőport. Kisfia véletlenül gyufát dobott a lőporra, amitől az felrobbant. A robbanás a házat a levegőbe röpítette. A gyermek meghalt, többen súlyosan megsebesültek.

— **Emléktáblával jelölték meg Kémeri Nagy Imre bürgezdi szülőházát.** A társadalmi Turul-szövetség a szilágymegyei Bürgezd községben hazafias ünnepséget rendezett és emléktáblát helyezett el a keleti harctéren hősi halált halt Kémeri Nagy Imre honvédszázados, a főiskolai ifjúság egykori vezérének szülőházán. Az ünnepségen képviselve voltak mindazok a nemzetvédelmi szervezetek, amelyekben az elhunyt harcos munkát fejtett ki, a 32-es gyalogezred bajtársai, Szilágy vármegye törvényhatósága, a szilágysomlyói helyőrség és a környék népe. Istentisztelet után a résztvevők Kémeri Nagy Imre szülőháza elé vonultak, ahol Tarnói László, a társadalmi Turul-szövetség propagandavezére mondott emlékbeszédet, majd a környező falvak kiküldöttei tisztelegtek az emléktábla előtt. Az ünnepségről a társadalmi Turul-szövetség hódoló táviratot intézett a kormányzóhoz.

— **Francia pezsgőgyárak a terrorizmus támogatásának vádja alatt.** Párisból jelentik: A lapok közlése szerint a rendőrség letartóztatta a pezsgőgyárosok szövetségének egyik vezető tagját, Robert de Vogue herceget, aki ellen az a vád merült fel, hogy összeköttetésben állott az úgynevezett ellenálási csoportokkal és támogatta őket. A pezsgőgyárosok szövetségének országos főtitkára, Leflond, a letartóztatás hírére felszólította a reimsi és épernayi pezsgőgyárak munkásait, hogy lépjenek sztrájkba. A főtikárt súlyosan megbüntették, ugyanúgy a Pieper-Heidsieck pezsgőgyár egyik igazgatóját is, aki szintén támogatott egyes terrorista csoportokat.

Hétfőn ülést tart a képviselőház

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Illetékes helyről vett értesülés szerint *a képviselőház január 24-én, hétfőn déli 12 órakor a felsőház üzeneteinek átvétele céljából ülést tart.*

— **Tito megsebesült a montenegrói harcokban?** Londonból jelentik: A félhivatalos angol hírszolgálat kedden délután közleményt adott ki, amely szerint a jugoszláv partizánok vezére, Tito megsebesült a montenegrói harcokban. A jugoszláv partizánok főhadiszállása még nem erősítette meg ezt a hírt.

FERENC JÓZSEF KESERŰVÍZ

— **Ötezer pengőre ítélték kormányzósértés miatt.** A szegedi törvényszék ötöstanácsa Kardos István békési görögkeleti román lelkészt kormányzósértés címén 5000 pengő pénzbüntetésre ítélte. Kardos István a békési színmagyar görögkatolikusok kérése ellenére is románul tartotta az istentiszteletet és mikor ezért felelősségre vonták és hivatkoztak Popov Mihály adminisztrátor utasítására, Kardos azt a kijelentést tette, hogy Popov nem adhat neki utasítást és a kormányzó úrnak sem volt joga Popovot egyházi rangra emelni.

— **Tűzharcos dísztáborozás Győrben.** A győri tűzharcos főcsoport dísztáborozást rendezett Kászonyi Richárd dr. főispán tiszteletére, akit a legutóbbi közgyülés a főcsoport díszelnökévé választott. Drobny Lajos dr. elnök köszöntője után Kászonyi Richárd mondott beszédet. Hangoztatta, hogy méltónak kell lennünk őseinkhez és a mostani kereszteshadjáratban győznünk kell. Igaz magyar összetartással kell dolgoznunk a keresztény nemzeti eszmékért. A megjelentek lelkes tapssal fogadták a beszédet.

— **Mit csinál félpár kesztyűjével?** *Az elveszett félpár kesztyű nemcsak bosszúságot, hanem a mai körülmények között komoly kárt is jelent. A megmaradt félpár kesztyűvel az ember nem tud mit kezdeni s legtöbbször szekrények, dobozok mélyén hever éveken át. Gondoltunk-e arra, hogy ezzel a félpár kesztyűvel, amely számunkra használhatatlan, örömet és hasznot szerezhetünk másoknak? Hadirokkantjaink között, sajnos, sokan vannak olyanok, akik egyik vagy másik kezüket elvesztették. Az ő számukra a félpár kesztyűnek is van értéke. A hideg télben gondoljunk rájuk és nélkülözhető félpár kesztyűnket adjuk le az országos hadigondozó hatóság portásánál (II. Corvin-tér 8), ahol azokat elismervény ellenében átveszik, összegyűjtik és eljuttatják a rászorult hadirokkantaknak.*

JENNY JUGO bűbájos szerepében
Feleség Belvárosi
Telefon: 381—543.

— **Huszonhathónapi fegyházra ítéltek egy nemzetrágalmazót.** A budapesti büntetőtörvényszék ötöstanácsa Héthelyi Ferenc dr. elnöklésével szerdán tárgyalta Uitz Sebő vecsési fuvaros bünperét. Az ügyészség három rendbeli nemzetrágalmazás és egyrendbeli hamis tanuzás büntettére való rábirás miatt emelt vádat ellene. A vád szerint a fuvaros különböző vendéglőkben nemzetrágalmazó kijelentéseket tett, majd a nyomozás során, amikor kihallgatták a tanukat, Tóth Józsefet megfenyegette, hogy megveri, ha nem vonja vissza az ellene tett terhelő vallomást. Tóth megijedt a fenyegetéstől és visszavonta az előző vallomását. A vádlott azzal védekezett, hogy ittas állapotban tette meg a nemzetrágalmazó kijelentéseket. A bíróság a perbeszédek elhangzása után Uitz Sebőt kétévi és kéthónapi fegyházzal sujtotta.

TÖRVÉNYSZÉKI jelenet

Selyemárusitás a strandon

A budapesti uzsorabíróság *Lukács* Tibor elnöklésével érdekes árdrágítási ügyet tárgyalt. *Surányi* Livia textilkereskedőnő volt az egyik vádlott, aki a bíró kérdésére a következőket mondotta:

— Kérem, strandon voltam, ahol összetalálkoztam *Weisz* Lajos kirakatrendezővel. Arról beszélgettünk: milyen jó ára van ma a textilféleknek. *Mert, kérem, olyan árak vannak, hogy csak csoda.*

— Térjen a tárgyra, — szólt reá erélyesen a bíró.

— Szóval hangoztattam, milyen magasak a textilárak, közben elmondottam Weisznak, hogy van hetven méter jóminőségű selymem, amit hajlandó lennék eladni, *természetesen maximális áron felül.*

— *Hogy-hogy természetesen?*

Zavartan felelte Surányi Livia:

— *Hát, kérem, csak úgy mondtam.* Weisz meg is vette a selymet méterenkint 15 pengőért.

Majd Weisz került a bíró elé és a következőket jelentette ki:

— Én a selymet továbbadtam *Felber* Rezső szabósegédnek tizenhét pengőért. *Tehát, mint tetszik látni, mindössze két pengőt kerestem méterenkint. Azt hiszem, szolid.*

— Na, Felber, mit szól ehhez? — kérdezte a bíró.

Felber Rezső szendén lehajtotta a fejét s halkan mondotta:

— *Eladtam méterenként harmino pengőért a selymet.*

A bíró ítéletet hirdetett: *Surányi* Liviát kétezer, *Weisz* Lajost ezer, *Felber* Rezsőt ötszáz pengő pénzbüntetéssel sujtotta.

— **Egy tojás a 4-es számú szelvényre.** A székesfőváros közélelmezési ügyosztálya közli, hogy Budapesten és a csatolt városokban és községekben január 20-tól 31-ig az 1944. évi közellátási szelvényiv 4-es számú szelvényére szelvényenként egy darab tojás vásárolható.

— **Szövet kutyaszőrből.** *Párisból jelentik: Bizonyára a nagy szövethiány adta az élelmes franciáknak azt az ötletet, hogy hosszúszőrű kutyák szőrét szövetnek dolgozzák fel. Elsősorban az uszkárok jönnek ebből a szempontból tekintetbe. A kutyákat éppen úgy nyírják meg, mint a juhokat, majd szőrüket fertőtlenítik és gondos kezelés alá veszik. A kutyaszőrszövet hasonlít a gyapjúszövethez és nagyon jól óvja a testet a hidegtől. Egy tízméter hosszú szövet elkészítéséhez kereken száz uszkár szőrére van szükség.*

— **Adományok a főméltóságú asszony segélymozgalmára.** A főméltóságú asszony segélymozgalmára a 93.000 számú postatakarékpénztári csekkszámlán január 18-án a következő adományok érkeztek: Attila-nyomda rt. (Bpest) 500 pengő, Bottke Ernő (Rákospalota) 500, Szerszámgépgyár rt. (Bpest) 250, Hártya- és fémpapiros kereskedelmi és ipari rt. (Bpest) 200, Molnár Sz. Dezső dr. (Bpest) 100, Csiribi-gazdaság (Agárd) 100, Bronner Gyula dr. gyüjtése (Bpest) 70.91, Fésüs György dr. közjegyző (Cegléd) 50, Machan Jenő (Kassa) 50, Méhn Károly (Bpest) 50, Wörner Tivadar (Budafok) 50, Bronner Gyula dr. második gyüjtése (Bpest) 41.24, Arvai József felajánlott szakértői díja 59.56, Baritz Árpád (Dés) 5, Fischof Ernő dr. ügyvéd (Bpest) 5, Föröcsik Ferenc (Karcag) 2 pengő.

— **Német propaganda a kémek ellen.** Berlinből jelentik: A berlinieket néhány napon át egy rejtélyes fekete árnyék foglalkoztatta, amely egyre nagyobb számban jelent meg fehér alapra rajzolva a berlini házak falán, a hirdetőoszlopokon, a pályaudvarokon, a villamosokon, gyárakban, irodákban és az ujságok hasábjain. Néhány nap mulva egy kérdőjel került a fekete árnyék mellé, ami még jobban fokozta a talányt. Most azután megoldást nyert a rejtély: a rajz mellé odakerült a szöveg is: „Az ellenség is hallja." Ez a jelszó eddig az arcvonalszolgálatban szerepelt a távirászoknál és rádiósoknál, most pedig a közvéleménybe is bele akarják vinni, mint figyelmeztetést az állandóan fennálló kémveszedelemre.

— **Tüzérségi hüvelyek acélból.** Berlinből jelentik: Acélból készült tüzérségi hüvelyek alkalmazása Németországot függetlenné teszi az eddigi sárgaréz hüvelyeknél szükséges réz használatától. Széleskörű kísérletezés után sikerült olyan acélminőséget előállítani, amely megfelel az eddigi hüvelyek követelményeinek, sőt sok tekintetben különb a rézből készült hüvelyeknél. A teljes acélból készült hüvelyek előállítása még a legnagyobb ürméreteknél sem okoz nehézségeket. Alkalmas szerkezetek lehetővé teszik, hogy a legkisebb üzemeket is bevonják a gyártásba, s így az acélhüvelyek mostani havi mennyisége négyszeresét teszik ki az előző év rézhüvely-gyártásnak. Ezenkívül az acélhüvelyek tehnikai teljesítménye sokkal jobb, mint a rézhüvelyeké. Az acélhüvelyeket másodszor is fel lehet használni.

†

Dr. vitéz Nagy Istvánné, szül. Antal Magda és Hanák Lajosné, szül. Antal Mariska, mint unokahugai őszinte és mély fájdalommal tudatják, hogy szeretett nagybátyjuk, Somlóvásárhely község 81 éves korában volt hűséges lelkipásztora

Antal Lajos

c. kanonok esperes-plébános, m. kir. kormányfőtanácsos, Veszprém vármegye törvényhatósági bizottságának tagja

január hó 11-én, 72 éves korában, rövid szenvedés után váratlanul elhunyt.

Szeretett halottunk földi maradványait január hó 13-án d. e. 10 órakor Somlóvásárhelyen szentelték be és ugyanaznap d. u. 3 órakor Enyingen, a családi sirboltban helyezték örök nyugalomra.

Az engesztelő szentmise-áldozatot a megboldogult lelkiüdvéért január hó 13-án reggel fél 9 órakor a somlóvásárhelyi róm. kat. templomban mutattuk be az Egek Urának.

Enying, 1944 január hó 12-én.

FELEJTHETETLEN EMLÉKÉT ÖRÖKRE ŐRIZZÜK.

Gyászolják:

Özv. Antal Istvánné, szül. Varga Anna sógornője.

Dr. vitéz Nagy István és családja.

Hanák Lajos és családja.

Angelo Rotta szentmiséje Szent Margit napján

Az árpádházi Szent Margit tiszteletére rendezett egyházi ünnepségek sorozatában január 19-én, szerdán délelőtt 9 órakor a Domonkos-rend plébániatemplomában ünnepélyes szentmise volt, amelyet Angelo *Rotta* apostoli nuncius pontifikált. A szentmisén igen sok egyházi és világi előkelőség jelent meg. Evangéliumkor *Mihalovics* Zsigmond prelátus, az Actio Catholica országos ügyvezető igazgatója szentbeszédet mondott, amelyben arról az időfeletti, az egész nemzetet megrázó küldetésről szólt, amelyet Szent Margit teljesít a hazával szemben: *az a hivatása, hogy engesztelő áldozat legyen a magyarságért.*

Ugyancsak január 19-én, szerdán délelőtt 10 órakor ünnepélyes szentmise volt az új magyar szent nevét viselő Lehel-téri plébániatemplomban. A szentmisét *Meszlényi* Zoltán felszentelt püspök, a hercegprímás segédpüspöke pontifikálta fényes segédlettel. A szentbeszédet *Beresztóczy* Miklós pápai kamarás, miniszteri tanácsos mondotta. A felemelő istentiszteleten megjelent *Szendy* Károly polgármester *Bódy* László alpolgármesterrel, vitéz *Becske* Kálmán, *Dörre* Endre, *Felkay* Ferenc, *Huszty* Károly és *Salamon* Géza tanácsnokkal, a törvényhatósági bizottság és tisztviselői kar több tagjával.

Szerte az országban, minden katolikus templomban és kápolnában ünnépi misét és prédikációt mondottak szerdán Szent Margit tiszteletére. A fővárosban a Domonkos-rend templomában naponta este 6 órakor Uzdóczy-Zadravecz István nyug. tábori püspök szentbeszédsorozatot tart. Az ünnepségek vasárnap, január 23-án fejeződnek be s e napon délelőtt 10 órakor ugyancsak a szentdomonkosrendi templomban Serédi Jusztinián bíboros-hercegprimás szentmisét pontifikál és szentbeszédet mond; ezen az ünnepségen résztvesznek a kormány tagjai, a főhercegi családok, a hivatalos kiküldöttek, a főváros és Pest vármegye küldöttsége, katolikus egyesületek és intézmények kiküldöttei.

— **Légibombák elpusztították a padovai püspöki sírokat.** Velencéből jelentik: Az Italia című lap közlése szerint a Padova városa ellen intézett decemberi angolszász légitámadások során hét bomba robbant az ottani temetőben. Három püspök sírja teljesen elpusztult, közöttük Callegari bíboros sírja is.

— **Ahol nem akarnak filmet látni.** *Kopenhágából jelentik: Agersed dán városka községtanácsának egyik tagja azt az indítványt terjesztette elő, hogy létesítsenek városi mozit. A községtanács túlnyomó többsége azonban az indítvány ellen szavazott, mégpedig azzal a megokolással, hogy a film rontja az erkölcsöket.*

— **Hetvenötezer pengős brilliánsgyűrű keresi gazdáját.** A főkapitányság detektívjeinek tudomására jutott, hogy Schmidt Istvánné takarítónő 75.000 pengő értékű brilliánsgyűrűt talált a Britannia-szálló halljában. Detektívek mentek ki az asszony Pacsirtamező-utca 36 szám alatti lakására, ahol egy ujságpapírba csomagolva megtalálták a gyűrűt, amelynek értékéről a takarítónőnek fogalma sem volt. A gyűrű elvesztője jelentkezhet a főkapitányságon, Arday-Janka Dezső dr. rendőrtanácsosnál.

Egy magyar textilgyár munkástársadalma

Rézler Gyula könyve

Ez a könyv a magyar ipari munkatudományi intézet első számú kiadványa. Az intézet felállításának tervét nagy érdeklődés fogadta, mert céljával: az ipari munka és munkástársadalom kérdéseinek tudományos vizsgálatával igen sokan egyetérlenek, nemzetpolitikai szempontjait értékelik. Rézler Gyula ennek szellemében egyik textilgyár életét, munkáját ismerteti. A szociális helyzetkép című első részben a munka keretét és menetét, a munkástársadalom rétegeződését, utánpótlását és társadalmi felemelkedését, a szervezkedés és szervezetiség kérdését ismerjük meg, majd a munkaviszony jogi kereteivel kapcsolatban a munkaidő és munkabér, a munkások magánélete, kulturális viszonyai: közlekedési állapotok, lakásviszonyok, családi helyzet, kulturális vonatkozások tárulnak fel előttünk. A vállalat szociálpolitikája című második részben a gazdasági intézményekről: a munkáslakásokról, a leányotthonról, a jóléti bizottságról, a hosszú szolgálat jutalmazásáról, a bevonultak családtagjainak segélyezéséről, a karácsonyi felruházásról, a vándor kelengyeakcióról, a munkásgyermekek nyaraltatásáról, a szabadidőmozgalomról, a jogi tanácsadóról és a háborús ellátásról olvasunk igen érdekes megállapításokat. Ugyanez a rész tárgyalja az egészségügyi és kulturális intézményeket. A tárgykörök csoportosítása alapos munka eredménye, amely munkát átszövi a munkásság érdekének meleg felkarolása, a szociális lelkület, amely az utóbbi években sem lanyhult el a kormányzat részéről és olyan vállalatok részéről, amelyek megértik a kor szavát. Dékány István professzor, a munkatudományi intézet vezetője, a kiváló szociológus a tanulmány inspirálásával jó irányt adott intézetének. (NJ)

Színház, Film, Művészet

Február elsején nyitják meg a színházvezető és rendezőképző akadémiát

Ismeretes, hogy néhány évvel ezelőtt *Németh* Antal, a Nemzeti Színház igazgatója a kultuszminiszterhez memorandumot nyujtott be, amelyben *színházvezetői tanfolyam* felállítását javasolta. A terv most jutott el a megvalósításhoz, mégpedig jelentékenyen megnövekedve és kibővített formában. A színházvezetői tanfolyam helyett ugyanis *színházvezető és rendezőképző akadémia* alakul, amely mintegy tagozata lesz a színművészeti akadémiának.

A felvételi vizsgákat a napokban tartották meg, s a 110 jelentkező közül 40-et vettek fel a hallgatók sorába. A növendékek nagyobb része egyetemi hallgató, akik egyetemi tanulmányaikat párhuzamosan végzik, másik részét pedig a színiakadémikusok sorából válogatták ki. A tanfolyam hároméves, s az első évben az alapismereteket tanítják és az oktatás a későbbi években szakirányokba tagozódik. Az akadémia rendezői, dramaturgi, lektori, díszlet és jelmeztervezési, színházi titkári és más szakmákra képesít.

A szakoktatást Németh Antal igazgató vezetésével ideiglenesen szerződtetett meghívott tanárok végzik. *Németh* Antal a rendezés elméletét és az európai rendezés történetét tanítja, *Bíró* Miklós dr. a színházi törvény és szerzői jog, *Cserés* Miklós dr. a görög dráma, *Halácsy* Endre dr. színpadi világítás, *Pukánszkyné Kádár* Jolán dr. a Nemzeti Színház története, *Pataky* József a magyar színjátszás 1837-ig, *Révay* József dr. a görög színház, *Szüts* László a dramaturgia, *Tolnay* Pál a színpadtechnikai kérdések, *Kováts* Tibor dr. a gyakorlati színházvezetés pro-szeminárium címen tartják előadásaikat. A hallgatók heti tizennyolc órában kapnak elméleti oktatást délutánonként, délelőtt pedig úgynevezett műhelygyakorlatok lesznek. Az *előadások színhelye a Nemzeti Kamaraszínház.* Délelőtt a hallgatók a Nemzeti Színházban kapják a *gyakorlati oktatást*, ki-ki abban az ágazatban, amelyben szakképzettséget kíván nyerni. Az akadémiát február 1-én nyitják meg, s a tanítások február 3-án kezdődnek.

Ünnepélyes keretek között mutatják be az Urániában az első magyar-bolgár filmet

Az Urániában csütörtökön lesz a díszbemutatója a „Tengerparti randevú" című magyar-bolgár filmnek, amelynek külső felvételei tudvalevőleg Várnában, a Fekete-tenger partján, Szófiában és a rilai kolostorban készültek. Olyan bolgár tájak is szerepelnek tehát a filmben, amelyek azóta a légitámadások

következtében elpusztultak. A filmtörténet két bolgár leány és két magyar fiú, egy festőművész és egy zeneakadémikus szerelmi regénye. A lebilincselő meséjű filmjátéknak igen értékes a zenei része, amelyet részben Losonczy Dezső és a bolgár Wladigerov szerzett, de szerepelnek benne klasszikus zeneszámok is, mint például Liszt H-moll szonátájának, XII. rapszódiájának, Chopin és Strauss egy-egy keringőjének részletei is, továbbá eredeti bolgár népi táncok bolgár zenekísérettel. A főszerepeket Pelsőczy Irén, Dorita Boneva, Pataky Jenő, Naszódy Sándor, Solthy György, Szakáts Zoltán, Magda Koltschakowa és Christo Kodjabachev játsszák. A rendezést Timár Kató szövegkönyve alapján Bán Frigyes végezte. Az érdeklődéssel várt újdonságot a Turán-film gyártotta és a Mester-film hozza forgalomba. A bemutató díszelőadás műsora a következő: 1. Magyar filmexpedíciók Bulgáriában (kis film), 2. híradók, 3. a magyar-bolgár társaság képviselőjének ünnepi beszéde, 4. a szereplők bemutatása, 5. a film.

* **Az Operaház tagjainak vendégszereplése Szabadkán.** A szabadkai városi színházban a Kőszegi-társulat együttese az Operaház több tagjának vendégszereplésével előadta a Szevillai borbélyt. Operaénekeseink közül Pataky Kálmán, Hámory Imre, Komáromy Pál, továbbá Barabás Sári, Endre Borbála és Szőts D. Péter léptek fel. A zenekart Rubányi Vilmos vezényelte. A Rossini-opera két estén került előadásra. A színház egyébként most kezdte meg a Fekete Péter sorozatos előadásait.

* **A Peer Gynt Szegeden.** A szegedi színház szerdán este mutatta Ibsen Peer Gynt-jét Áprily Lajos fordításában. A címszerepet Ladányi Ferenc alakította, a többi nagyobb szerepet pedig Völcsey Rózsi, Vajay Erzsi, vitéz Márton Sándor, vitéz Szilágyi Lajos, Sorr Jenő, Isaszeghy Kornélia és Inczédy Gitta.

* **A Cseresznyevirág sajtóbemutatója.** Szerdán délelőtt mutatták be a sajtó képviselői előtt a Rádius-filmszínházban a „Cseresznyevirág" című japán filmet, amely Maurice Dekobra „Yoshiwara" című regényéből készült. A film férfi főszerepét a híres japán színész Sessue Hayakawa játssza, akit a közönség a „Csata" című filmből ismer. Egy szegény rabszolgát alakít, aki úrnője kedvéért az életét is kész feláldozni. Érte dolgozik éjjel-nappal, szerelme azonban nem tolakodó, hanem egyoldalú, a keleti pária reménytelen szerelme, amely önemésztő lobogással ég.

* **Wehner Tibor zongoraestje.** *Bátor vállalkozókedvvel egyetlen estén öt Beethoven-szonáta előadásával állott a közönség elé Wehner Tibor. A nem mindennapi tehetségű, rokonszenves fiatal zongorista minden tekintetben eredményes és értékes művészi fejlődéséről számolt be. Ha a túl nagyméretű és erejét helyenként még meghaladó műsorral nem is tudott elejétől végig egyforma sikerrel meggyőzni — dicséretesen komoly becsvágyát, felfogásának fogékonyságát és alapos mesterségbeli készültségét így is teljes dicsérettel méltányolhatjuk. A zeneművészeti főiskola nagytermében egybegyűlt közönség sokat, melegen tapsolt.*

* **A Beszkárt tarka estje.** A Beszkárt közművelődési egyesület péntek délután fél 7-kor a zeneakadémia nagytermében tarka-estet rendez, amelynek műsorán fellépnek többek között Géczy Éva, Karácsonyi Margit, Kelemen Éva, Wargha Livia, Bihary Nándor, Koréh Endre, Latabár Árpád, Laurisin Lajos, Petrovich Szvetiszláv és a Pécsi Öregdiákok. A kíséretet Gassner Pál, Weninger Károly, Zoltay László és a Beszkárt-zenekar látja el Müller Károly vezényletével.

Hivjon! Jöjjön!
Veszek legelőnyösebb áron férfi- női ruhát, fehérneműt, ruhát bundát, egyenruhát és szőrméket, bútort, szőnyeget, írógépet. Tel.: 427-122.
VII. Erzsébet-körút 32. Gerstl G.

IRÓASZTALOK
irat- és könyvszekrények
teljes irodaberendezések
KOVACS A. és TARSA, Budapest, V. Nádor-utca 5.
Telefon: 181-367, 380-089.

Müller Mária a Bűvös vadászban

Operaházunk ünnepi „Bűvös vadász" előadásán Müller Mária megkezdte budapesti vendégjátékát. Az eszményi Wagner-hősnő a „polgári" Agathe szerepében is valósággal lenyügözte a hallgatóságot. Egyike azoknak a kiválasztottaknak, akik a még olyan jól ismert operaszerepben is tudnak újat, meglepőt mondani. Egyéniségének varázsa, valamint csodálatos lelkifinomsággal és önfeledt odaadással oldódik fel minden alakításában. Varázsos szépségű hangján ezúttal is megkapóan dús áradással, a dallamrajz mesteri mintázásával rajzolta meg szólamát. Második felvonásbeli áriájában a felzúgó és szünni nem akaró taps nyomán ismétlésre is sor került. Megszokott hazai együttesünkből Rösler és Fodor többször méltatott alakításai mellett Annuska szerepében szép énekével Gyurkovits Mária keltett tökéletes illuziót. Littasy a remete, Komáromi a főerdész alakjában, Csóka mint uralkodó herceg, a bűvös vadász szerepében Mally és a kedves koszorúsleány Szabó Gizella méltán kivették részüket az est sikeréből. Berg Ottó vezényelt. (L)

g. s.: Kiállítás

A Tamás-galériában Boross Géza festőművész és Andrássy Kurta János szobrászművész rendezett gyűjteményes kiállítást. Andrássy Kurta János nevével a különböző fővárosi tárlatokon sokat találkoztunk már, Boross Géza viszont hosszú visszavonulás után, kiforrottan és egyénien most lép először a nyilvánosság elé. Témaválasztásaiba, girbe-görbe utcáiba, furcsa domboldalaiba már egymagában is érdekes mondanivalót rejt el. A falu és embereinek élete, színei érdeklik. De a puszta ábrázolás, a mély tónusok, az erőszakos széles ecsetvonások, a fény és árnyék súlyos játéka és nehézkes alakjai mögött minduntalan problémákba botlik a néző. Külön említést érdemel Bányász, Eső után és Szegény asszony című olajfestménye. Aquarelljeinek túlcsorduló színezése és a tónusok remek összhangja elismerésre méltó. Szénrajzai közül a Hálóhúzót említjük meg, amelyen a kontúrok, a fény és árnyék kötetlenebb játékával próbálkozik meg. Andrássy Kurta János két mészkőszobrával, az Építővel és a paraszt Vénus-szal kelt feltűnést. Az alakok, hiven az anyag követelményeihez tömörek, zártak és súlyosak, de ami mindenekelőtt megkapó és értékelendő rajtuk, az alakok nagyszerűen ábrázolt nyugalma. Tehenes asszonya mélyből fakadó ősi erőt fejez ki. (g. s.)

A régi csárda romjainál

Itt járt Petőfi egykoron
E forró, sívó homokon.

Itt nézte — Isten tudja mit —
Talán a csárda romjait!?

Talán a puszta lányait,
Csalóka délibábjait!?

Talán a ménest — vágtatót,
A kis bojtárt s a számadót!?

És mindent, mindent, ami szép:
A csaplárosné termetét.

E régi romfal látta még
A költő lázas, nagy szemét,

Bor, csók között virrasztva át
Egy mámoros, vad éjszakát.

És másnap — néma, kósza vágy
Ragadta, vitte már tovább,

Mint szél a vándormadarat, —
Ám lelke, mégis itt maradt.

A lelke itt él valahol,
Minden fűszálban az dalol,

És itt sír minden éjszakán
Kesergő pásztorfurulyán . . .
Hortobágy.

Vályi Nagy Géza

Vasárnap: Jazzparádé
*
HARMÓNIA
Jan. 23. Failoni
vez. a Szőv. Zenekart. V. 4.
Francia est
vez. Failoni, közr. Halper Leppée I. 28. V. ¾7.
Wiener Sengerknaben
I. hangv. febr. 1. Magy. Müv. Háza. ¾7., II. hangv. febr. 2. Zeneak. 4.
GARAGULY
vez. a Szőv. Zenekart, közr. Albert Ferenc II. 1. V. ¾7.

Boross Géza

…éza
…itása

…őle mind tematiká-
…l felfogásban telje-
…i útra tért. A szob-
…élete azt az érzést
…hogy mindegyik ve-
…knak az éveknek,
…n mestere készítet-
…gazolva ezzel is az
…zinteségét, a közvet-
… igazságát. Med-
…renc arcmását dió-
…borította — magán
… a mű a nagy deb-
…ster művészi s em-
…it. Már ezért is ör-
…volna, ha ez a mű
… tulajdonába menne

…matikája a tájképek, csend-
életek és enteriörök mellett az alföldi ember életének megjelenítésére is kiterjed, mesterének: Rudnay Gyulának átértékelt szellemiségében — mély tüzű, alapvető színekre tömörített. Boross Gézának ez a kilencedik kollektív kiállítása. Városunkban már kétszer, 1935-ben és 1937-ben is bemutatkozott. Alföldi képeinek levegője, hangulati köre, felfogása különösen közel kapcsolja hozzánk, debreceniekhez.

Főleg körte- és diófából faragott szobrokkal s néhány bronzzal szerepel a kiállítás szobrászművésze: Buzi Barna. Mestere Szentgyörgyi István

…Barna tevékenysége jelentős az építészethez kapcsolódó szobrászat területén is, ahol a város térelrendezése, a köztéri feladatok különös, az építészettel szorosan társuló megoldásokat követelnek.

Mindkét művész sok külföldi sikerre tekinthet vissza. Buzi Barna már 1942-ben a velencei biennalén szerepelt, s műveit Európa majd minden államában kiállították, Boross Géza Kairóban, Frankfurtban és Szófiában mutatkozott be.

Műveik értékelésére, művészetük elemzésére még visszatérünk. A kiállítás 22-én zárul.

Dr. Tóth Ervin

lecsapjuk a taxamete
dulhatunk.

Mackó könnyedén
minket a Bádogos utc
én mindjárt megké
hogy e pillanatban me
rint jár Mackónak?

— A taxa lecsapása forint indulópénz és utána kilométerenként szintén 4 forint. *Várakozási díj 3 forint óránként. (Ha mindenkinek ennyit kellene fizetni a várakoztatásért, mi is jobban meggondolnánk, hogy várakoztassunk-e valakit).*

— És mennyi terhet bír a barátunk?

— Hét és fél mázsát rakhatunk rá, azzal még vidáman szalad — mondja Béla.

— És még egy előnye van Mackónak. Őszintébb, mint személyszállító kollégája — fűzi hozzá Béla. *A taxi óráján nem kell szorzószámokkal bajlódni, csodák csodája, annyit mutat pontosan, amennyit fizetni kell.*

— Mióta fejti ki Mackó áldásos tevékenységét Debrecenben?

— Kerek egy éve. Most fogunk jubilálni, iszunk is nagyot, de persze nem munkaidő alatt, mert akkor a sofőrnek tilos.

— És mennyivel előnyösebb ő a régi jó fuvarosoknál?

— Gyorsabb, pontosabb, olcsóbb. Eleinte a hordárok és fuvarosok fenyegetésekkel próbálták megfélemlíteni Mackót. Egyszer a Bika előtt kenyértörésre, pontosabban tojástörésre ment a dolog. Hagyjuk tojást szállítottunk a

Mosolyogva fizet Balázsi Béla, monfíy utcáról a Béke út v

IDŐJÁRÁS-JELZŐ RADARKÉSZÜLÉK

A Német Demokratikus Köztársaságban nemrégen időjárásjelző radarkészüléket szerkesztettek. A különleges rendeltetésű műszer 3 centiméteres hullámokat sugároz ki magából, amelyek visszaverődnek az esőcseppeken és ilymódon ismét visszatérnek az adóba, a kép ernyőjén pedig sötétebb vagy világosabb csíkok formájában mutatják azt a területet, ahol esik az

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Boross Géza

MAGYAR NEMZET

1971 JUN 18

— **Boross Géza festőművész,** a Magyar Képzőművészek Szövetségének tagja, hosszas betegség után 63 éves korában elhunyt. Temetése június 26-án lesz a hódmezővásárhelyi Kincses temetőben.

1971

— **HALÁLOZÁS.** A Budapesti